Ropertus holkot su/ per librū Sapientie.

Tabula

Tabula

Tabula

Tabula

Tabula

Sequuntur questiōes

Utrum in iudicio dei fiat aliqualis disceptatio vocalis. Lec. lvj. C.

Utrum iurandi frequentia sit peccatū. Lec. clj. C. et lec. clxvij. B.

Utrum iusticia vtilior sit reipublice q̄ amicicia. Lec. ij. C.

Utrū iusticia originalis includat aliqđ donū supnaturale. Lec. xiij. C.

L

Utrum leges patrias liceat mutare p melioribus. Lec. cxcviij. D.

Utr̄ liceat iudici innocentē cōdēnare propter allegata et pbata. lec. lxxviij. B.

M

Utrū mrimonialis act° sit ✠tuo s°. Lec. xliij. C. Ibidem habētur sex conclusiones.

Utrum manna vnicuiqꝫ sapuerit ad placitū Lec. clxxxij. A.

Utrum mēbris et sensibus corpis sit imputādum peccatum. lec. cxl. B.

Utrum mors sit pena inflicta pro peccato primi parentis. Lec. xlvij. B.

Utrū misc̄dia dei tantum egeant pctōres.

Utrū Moyses ₇ Helyas vere appuerint cum dn̄o in trāsfiguratiōe. lec. v. B.

Utrum mundus purgandus sit per ignem. lec. lxxj. C.

N

Utrum negligentia quelibet sit peccatū mortale. lec. xxxvj. C.

Utrum nubes vel nebula per calorē solis aggrauatur. lec. xvj. A.

Utr̄ negligere famam homini sit virtuosum. lec. xvij. D.

O

Utrum obseruatio signoꝝ ad p̄cognoscēdos euētus sit licita vel supsticiosa. lec. clix. B.

Utrum occidere liceat viro vxorē suā adulteram deprehensam. lec. xlj. C.

Utrum occidere liceat xp̄iano paganum per vim. lec. lxv. C.

Utrum omnia subduntur gubernationi diuine. lec. ciiij. B.

Utrū oīa de° disponat misc̄diter. lec. ciiij. D.

Utr̄ opprimere iustū p potētiā sit licitū. lectio. xxij. B.

Utrum opera dei omnia misericordia ₇ iusticia peragantur equaliter. lec. lij. B.

Utrum oratio sit potior inter ptes satisfactorias. lec. ccij. D.

Utrum omne corpus humanum sit incinerādum. lec. xv. A.

P

Utrū peccata p pniam deleta sint i iudicio generali reuelanda. lec. vij. B.

Utrum pena dānatoꝝ debeat dici corporalis lectio. lxxij. B

Utr̄ penitēti dolor possit eē nimi°. lec. lviij. B

Utr̄ penitere possit mal° senex i articulo mortis vtiliter. lec. xlviij. B.

Utrū Petrus peccauerit pcutiendo seruum pontificis in horto. lec. lxv. E.

Et ibidē habet̄ de Moyse q̄ occidit egyptiū.

Utrū philosophi possint aliqualit̄ excusari de nō cognoscendo deū. lec. clvj. A.

Utr̄ pleb̄s sequi debeat cōditiōez prīs in libertate ₇ in seruitute. lec. cv. C.

Utr̄ pphetie donū conferat̄ solis amicis dei. lectio. cij. B.

R

Utrum religiosis liceat intendere studijs litterarum. l. xcv. B.

Utrū religiosus resuscitatus teneatur ad suā religionem. lec. xliij. A.

Utrū religiosis liceat predicare verbum dei. lectio. xcv. circa finem.

Utrum resurrectio omniū generaliter sit futura. lec. xviij. A.

S

Utr̄ sacerdos plus peccet fornicādo q̄ vir adulterādo. lec. xlv. E.

Utr̄ sacerdos secularis fornicādo plus peccet q̄ religiosus nō sacerdos. lec. xlv. in fine.

Utrū saluti necessaria fuerint supnaturalia reuelanda. lec. xxviij. B.

Utr̄ sancti iudicabūt actiue. lec. xxxiiij. C.

Utr̄ secretū sue fidei ꝯmissū sit reuelādū ad p̄ceptū sui iudicis. lec. xxiij. B.

Utrū senex malus possit fructuose penitere. lectio. xlviij. B.

Utrū signoꝝ obseruatio ad cognoscendū futura sit licita. lec. clix. B.

Utrū sol illūinet infra terrā. Et an planetas inferiores. lec. ciij. B.

Utrum spūsanctus effugit omnem fictionem lectio. v. B.

Utr̄ stellaꝝ mot° habeat sciam. lect. xcviij. B.

Utr̄ spūsācti grā necessario det̄ hoī. q̄tū pōt se pparanti. lec. cxlv. C.

T

Utr̄ trāsfiguratio xp̄i sit vera vł ficta. lec. v. B.

V

Utrum veritas sit sponsa formosa ₇ amabilis ₇c. lec. x. C.

Utr̄ vigilia cōseq̄t̄ natū in p̄ma creatiōe an sōnus. lec. lxxxviij. C. circa finē.

Utrū vini vsus sit homi licit°. lec. xx. A.

Utr̄ v̄ginitas sit v̄t° moralis. lec. xxxviij. A.

Utr̄ virginitati debeat̄ aureola. lec. xxxix. B.

Utrum virtutes cardinales manebūt in patria. lec. xiij. B.

Utr̄ pret̄ virtutes morales acq̄sitas necesse sit ponere theologicas. lec. iij. B.

Utr̄ vita hūana sit d̄nuo rparāda. le. xvj. B.

Utrū in iudicio finali erit aliqua disceptatio vocalis lec. lvj. C.

Utrum vox tube fuerit causa resurrectōis corporum. lec. lvj. D.

Utr̄ vulnera xp̄i ₇ cicatrices post resurrectionē fuerunt vere. lec. v. ppe finem.

X

Utrū xp̄s orauit p oībus iudeis in cruce. lec. xxvj. A.

Utr̄ xp̄s fuerit violēt̄ occis°. lec. xxvij. B.

Utr̄ i xp̄o fuerit ncc̄itas moriēdi. l. lxxxviij. C.

Expliciūt questiones.

lectabile ⁊ vtile: qꝛ oē tulit punctū qui miscuit vtile dulci. Hoc aūt maxime facit sacra scriptura. Unde Augꝰ. de vera innocētia. ca. lxvj. Bone inquit in scripturis sanctis mysterioꝝ profunditates que ob hoc tegunt̄ ne vilescāt. ob hoc querunt̄ vt exerceant. ob hoc aperiuntur vt pateāt. Est igitur hec sacra scriptura petra mellosa ad cibandū. Tertio sacra scriptura est petra olei perforata ad lenimētū penitētiū. de qua Job. xxix. Petra fūdebat mihi riuos olei Perforatur autē per acutas ⁊ subtiles expositiones: vt aīa deuota intrinsecꝰ introgressa in xp̄i amplexibus delectet̄ cū sponsa. de q̄ Cant. ij. Columba mea in foraminibꝰ petre. Hec sunt foramina domūcule siue case: in quibus iuxta cognomē meū cōsensum cōuersari debeo. sicut enī nomē a robore deriuatū. ita cognomē habeo a foramine case datū. Et iō sicut nomē meum Robertꝰ in robore: ita Holkot cognomē intueor in foramie petre. Igit̄ sacre scripture foramē ingressus rogabo cum Moyse. Exo. xxxiij. Dn̄e ostende mihi gloriā tuā. Et ipse dignabit̄ mihi respondere. Tu inuenisti gratiā corā me. ⁊ temetipsū noui ex noīe. ego ostēdā omne bonū tibi. Ecce ē locus apud me ⁊ stabis supra petram. Cumq̄ transibit gloria mea ponā te in foramine petre ⁊ ptegā te dextera mea. Quarto sacra scriptura ē petra scādali destinata ad detrimentū discredētiū. de qua j. Pet. ij. Nō credentibꝰ autē lapis quē reprobauerūt edificantes. hic factus est in caput anguli: ⁊ lapis offensionis. ⁊ petra scandali: his qui offendūt verbo. nec credūt in quo ⁊ positi sūt. Tertiū q̄ sacrā scripturā pn̄cipaliter cōmendat ē cōplemētū ptātis quo ad formā relucentē: qꝛ robur. Robur nanq̄ sciaꝝ secularium nō excedit ptātem rōnis humane. Certe robur sacratissime theologie ē prime veritatis auctoritas. que cuiuslibet ingenij vim excedit. Et ideo hec vnūquēq̄ theologū cōsolat̄ ⁊ admonet dicens illud Deutero. xxxj. Cōfortare ⁊ esto robustus: Quasi diceret. Esto robustus ad expugnandū: ad supportandū ad alleuiandū ⁊ tolerandū. Ad expugnandū errores ⁊ vitia. Ad supportādū honores ⁊ officia Ad alleuiandū dolores ⁊ supplicia. Ad tolerādum terrores pro iusticia. Primo tenetur doctor catholicꝰ realiter eē robustꝰ ad expugnandum errores ⁊ vitia iuxta zelū sanctoꝝ patrum qui nos in ecclesia p̄cesserūt: Talis fuit Helias sicut. iiij. Regū. patet. qui robustus dn̄ator interp̄tatur. Talis fuit Dauid. sicut. ij. Regū. pꝫ qui manu fortis interpretat̄. Talis fuit Boos de quo Ruth. iiij. qui similiter interp̄tat̄ robustus. Talis fuit Oza qui arcam declinantem manu voluit erexisse. ij. Regū. vj. qui similit̄ interp̄tatur robustus. Et multi alij de quibꝰ verificat̄ illud. Judicū. xx. Oēs robustissimi pugnatores. Scđo tenet̄ eē robustus ad supportandū honores ⁊ officia: vt sit quasi columna ad supportandū ecclesiā militantē. In cuius figuram salomon i portitu templi dei duas columnas collocauit: quarū vnam vocauit Jachin qđ ē firmitas: ⁊ alterā boos qđ sonat robur vel in robore. iij. Regū. vij. Porticus templi dei. id ē celi. est ecclesia militans cuiꝰ gloria creatur ⁊ crescit si eius honores ⁊ onera deferant̄ sapientibus ⁊ robustis: iuxta illud Prouer. xj. Mulier gratiosa. id ē militans ecclesia inueniet gloriam: ⁊ robusti habebūt diuitias. qꝛ sic scribit̄ Prouer. xxiiij. Uir sapiēs fortis: ⁊ vir doctꝰ robustꝰ ⁊ validus. Tertio tenet̄ doctor catholicꝰ eē robustus ad alleuiandū dolores ⁊ supplicia que interdū iniuste innocētibꝰ inferunt̄. Juxta illud Esa. xxxv. Confortate manus dissolutas ⁊ genua debilia roborate: vt sibi merito dici possit illud Job. iiij. Ecce docuisti plurimos ⁊ manꝰ lassas roborasti. vacillātes cōfirmauerūt sermones tui: ⁊ genua debilia cōfortasti. Quarto tenet̄ theologus eē robustus ad tolerandū terrores p iusticia ⁊ veritate sane doctrine: qꝛ fm̄ Gregoriū. xxvj. moraliū. ca. xxix. expones illud Job. xxxvj. Pro robustis populi ascendant. Robusti sunt illi qui p veritate quā tenent: despicati nitescūt. Robusti sunt illi qui ad vincendū huius mundi desideria cōualescūt: sed p robustis populi tunc ascendūt si per negligentiā agit̄ vt doctorum ⁊ fortiū loca indocti ac debiles sortiantur. hec Gregꝰ. De talibus nāq̄ verificat̄ illud Hiere. lj. Deuoratū ē robur coꝝ. facti sunt quasi mulieres. Nō sic viri theologi quibꝰ p veritate defendēda districte dicit̄ Josue. x. Nolite timere nec paueatis. confortamini ⁊ estote robusti

Quartū ⁊ vltimū qđ sacrā scripturā extollit est emolimētū pprietatis q̄ ad finē cōsequētem: qđ notat̄ cū dicitur: mea ⁊ meū. Cū enim sit sciaꝝ dn̄a: sicut supius ē pbatū. iuste sibi cōuenit pnoibus istis vti. Ipsa enī ē q̄ singulariter dicit. Prouer. viij. Meū ē cōsiliū ⁊ mea est eq̄tas: mea est prudētia. mea ē fortitudo. Ubi q̄ttuor sibi appropriat virtutes insignes. Cōsiliū discernendo. equitatē exequēdo. prudētiā in precauendis: ⁊ fortitudinē in sustinendis. Ut aūt p studium sacre scripture has virtutes diuinitꝰ psequamur. dicā iā in fine lectionis illud qđ scribit Cassiodorꝰ li. suo institutionum diuinaꝝ lraꝝ. ca. vlti. Presta dn̄e legentibꝰ pfectū: legē tuā q̄rentibus: remissionē omnium peccatorū. vt qui desiderio magno ad lumen scripturaꝝ tuaꝝ puenire cupimꝰ: nullis peccatis caligantibꝰ obscuremur: ⁊ trahe nos ad te virtute omnipotentie tue ⁊ nō relinquas sua voluntate vagari quos precioso sanguine redemisti. Qđ nobis concedat. ⁊c.

Diligite iusticiam

qui iudicatis terrā. Circa librum
istū qui liber sapientie nūcupatur sūt
in principio tria notanda. Primū ē de ei⁹ no-
mine. Secūdū de ei⁹ auctore. Tertiū de ei⁹ fi-
A ne. Circa nomē hui⁹ libri dico q͛ iste ē titul⁹
sapia. Et ē sciendū q͛ tripliciter accipitur a diuersis.
Nā primo apud pipateticos dicitur vna virtus
intellectualis et speculatiua inter oēs virtutes
intellectuales nobilissima. Et sic de ea tractat
Aristo. vi. ethi. ca. vi. Et. i. metaph. ca. v. vbi
descriptionē sapiētis inuestigat talē. Sapiēs
ē q̄ scit oīa et difficilia, pp̄ter certitudinē et cām:
ipsum scire propter se q̄rens. et alios ordinans et
psuadēs. Etiā ibidē dicit q͛ sapiens debeat nō
solū scire p causas s̄ etiā per altissimas causas
Hoc aūt nomē sapiēs in latino. sophos in gre
co interp̄tatur. Vñ antiquitus ante tpa pythagore
re oēs qui se studio sapie mancipaverunt. sophi
dicebantur. tandē pythagoras ille famosus qui
tante fuit auctoritatis in populo q͛ de ei⁹ sniā
nulli licuit disputare iudicāo q͛ p̄sumptuosū
eēt sic vocari: cū inter rogaretur quid se p̄fiteretur:
nō sapientē s̄ philosophū. id ē amatorē sapiē-
tie se vocauit: eo q͛ se sapientē p̄fiteri arrogan-
tissimū videbatur: sicut dicit Aug⁹. viii. de ciui.
dei. ca. ii. Ex quo ptz q͛ auctor hui⁹ libri philo
sophus dici pōt. Scdo apud theologos acci-
pitur sapia p dono supnaturali siue infuso p
qd homo noticiā hz diuinorū et humanorū ex i-
spiratione speciali. vel ex quadā vicinitate gra
tiosa ad deū: sicut dicit Diony. c. v. de diuinis
noibus. q͛ hierotheus patiēdo diuina didicit
Sicut aūt sapia acq̄sita q̄ vocatur naturalis pfe-
ctior ē scia: et intellectū etiā principiorū cōphen
dit: sicut ptz. vi. Ethi. Quia hec sola cōtra ne-
gantes principia arguit. sicut. iiii. metaph. dr
Ita hoc donū fidē p̄supponit et defendit. de hac
sapia dicitur Esa. xi. Requiescet sup eū spūs
dñi: spūs sapientie. Tertio mō accipitur sapien-
tia apud stoycos: et morales philosophos: sic
fuerūt Socrates Seneca et Boeti⁹. qui nihil
aliud vocāt sapiam q̄ collectionē virtutū intel
lectualiū et moraliū. Et illo modo sapiēs ē idē
q͛ perfecte virtuosus. Unde de sapiente sic ac
cepto dicit Seneca in libro quodā qui intitula
tur de tranquillitate animi: q͛ in sapientē non
cadit iniuria: in quo libro pbat q͛ sapiēs non
potest offendi. et q͛ sapientis anim⁹ sp̄ ē in tran
q̄llitate. et q͛ cor sapiētis ē sicut adamas. et mul
ta talia de quib⁹ alias erit sermo. Sic etiā loq̄
tur Lactanti⁹. li. iii. Uirtus cū scia coniuncta
ē sapia. Naturā enī hois de⁹ hanc eē voluit vt
duarū rerū cupid⁹ et appetens eēt: sapie scz et reli
gionis. et hoies iō falluntur. q͛ aut religionē su-
scipiunt omissa sapi. q͛ aut sapie soli studē reli-
gione omissa: cū alterū sine altero eē nō possit
Et sic mihi videtur q͛ accipit sapiam auctor hui⁹
libri. Cui⁹ rō est: q͛ nomē libri cōiter accipitur a
materia de qua tractatur. Nā in h̄ libro nō tra-
ctatur p̄cipue nec principaliter de aliqua v̄tute i
tellectuali vel morali sed d̄ omni virtute. Et iō
nomē sapie nō hic ponitur p dono supnaturali
nec p virtute intellectuali. s̄ p summa v̄tutū
totali. Qd aūt dicit Hiero. in plogo q͛ p inde
liber sapie noiatur: q͛ in eo xp̄i aduent⁹ et eius
passio euidenter exprimitur: quē ē sapia dei patris
videtur eē quedā aptatio modalis vel cōgruen-
tia: magis q̄ denotatio litteralis. Secundo B
sciendū de huius libri auctore. Sūt enī apud
sanctos varie opiniones q̄s auctor fuerit hu-
ius libri. Uidetur enī Hiero. dicere q͛ philo q̄dā
iude⁹ in lingua greca disertissimus: librū istū
qui sapientia inscribitur ex multis sententiis edi
tis a salomone cōpilauit. Unde philonis hūc
librū dici eē non salomonis: nec haberi apud
hebreos nec inter scripturas sacras cōputari
debere. Sz ↄtra istā sniam sunt euidētia argu
menta. Primo q͛ in. iiii. li. ecclesiastice histo. di
citur sic. Egesippi o et Erene⁹ oim antiquorū
chorus librū q̄ intitulatur sapiētia salomonis eē
dixerūt. Itē Matth. xxvii. glo. predictū erat
in libro sapie. Morte turpissima cōdēnemus
eū. q̄ ante passionē xp̄i fuit liber edit⁹. Nō igitur
a philone qui floruit tpe aplorū. Itē libri philo
nis eiusdē in ecclesiasticis historiis numerantur
vbi nō ponitur liber iste. Itē infra. ca. ix. dicitur
sic. Tu elegisti me regē populo tuo. et iudicem
filiorū tuorū. qd philoni nō conuenit qui fuit iu
deus alexandrinus in egipto s̄m Hiero. li. de
hebraicis noib⁹. Itē Ambro. i li. sup tres que-
stiones salomonis dicit. Sapientissim⁹ omni-
um hominū salomon pphetauit: tria pposuit im
possibilia. Et infra sic ipse in libro sapientie sue
se d̄ilm oipotētē deprecatū fuisse cōmemorat
dicens. Da mihi dñe sediū tuarū assistricē sa
pientiā. ergo vult q͛ salomon sit auctor huius
libri. Itē beatus Augustinus fuit aliq̄n istius
opinionis q͛ iesus filius sirach fecit librū sapiē
tie: sicut et ecclesiasticū. Dicit nāq͛ sic. Illi duo
libri. vnus qui sapia. alius q̄ ecclesiastic⁹ inscri
bitur: de quadā similitudine salomonis eē di
cūtur. Nam iesus fili⁹ sirach eos conscripsisse
cōstantissime phibetur. Hanc aūt sniam retracta
uit Augustin⁹. ii. retractationū. ca. iiii. sub his
v̄bis. De auctore libri quē plures vocāt sapiē
tiam salomonis: q͛ et ipm sicut ecclesiasticū ie-
sus filius sirach scripsit nec ita constare sicut a
me dictū ē postea didici. Et iō p̄babili⁹ cōperi
nō esse hunc ei⁹ auctorē. Ex quib⁹ videtur q͛ bea
tus Augustin⁹ dubitauerit quis fuerit auctor
hui⁹ libri: vel q͛ senserit salomonē fuisse huius
auctorem. Itē feria quarta in hebdomada pē
thecosten legitur i missa. Dixit salomon filiis

israel. Diligite iusticiã qui iudicatis terrã. Cõstat ꝙ ecclesia nec dubium nec falsum asserere vult in missa. Propter istas septẽ rationes tenendas apparet ꝙ salomon fuit auctor istius libri principalis. Possibile ẽ aũt ꝙ iudeus ille philo qui multũ fuit peritus in lingua greca. librũ salomonis vel libri sententias quõcunqꝫ cõtentas in greco ediderit: ⁊ ꝙ de greco translatus sit liber suus in latinũ: ⁊ pro tanto ipsius auctor dicat. Quantũ aũt ad Hiero. verum ẽ ꝙ nõ asserit librũ istum philonis fuisse: sed dicit ꝙ iudei librũ istũ cuiusdã philonis fuisse affirmant. Unde Rabanus in glo. sup principiuꝫ istius libri. male hoc imponit Hiero. ꝙ Hieronymus nõ asserit sed recitatiue scribit. Qꝺ autẽ inter sacras scripturas debeat numerari: expresse dicit Aug⁹. de doctrina xp̄iana. vbi p⁹ oẽs libros canonio ⁊ biblie cõsequent enumerãs: de Sapia ⁊ Ecclesiastico sic dic. Qui quã in auctoritatẽ recipi meruerũt. inter ꝓpheticos eni enumerandi sunt. Ex istis ptꝫ ꝙ iste liber inter scripturas canonicas apud ecclesiã computat. Et ꝙ eius auctor salomon fuisse dicendus est. Licet a iudeis oppositũ sentiat. Unde Damascenus. iiij. li. sniarꝫ suaruꝫ. ca. ix. vbi libros sacre scripture enumerat dicit sic. Panaretos. hoc ẽ liber sapie salomonis. ⁊ sapiẽtia iesu. i. ecclesiasticus. virtuosi quidẽ ⁊ boni sꝫ nõ numerant neqꝫ iacebũt in arca. hec ille. Et iõ licet apud iudeos nõ numerant. apud fideles tñ magne auctoritatis habent. Patet ꝗ primo de hui⁹ libri noĩe. Secũdo de hui⁹ libri auctore. Tertio restat videre de huius libri fine. Ubi sciendũ ꝙ finis sapie q̃ in hoc libro traditur ẽ hoiem disponere ⁊ dignificare specialit̃ q̃ ad tria. Primo ad gubernandũ ciuilẽ cõitatẽ. Principiũ eni leges cõdendi ⁊ humanã policiam statuendi: fuit sapientia ꝑ eloquẽtiã ordinata. sicut narrat Tullius in prologo rethorice ita dicẽs. Fuit quondã tẽpus cũ i agro homines passi bestiarꝫ more vagabant sibi: ⁊ victu ferino vitã ꝓpagabant: nec rõne animi qcꝫ sed pleraqꝫ viribus corpis administrabant nedũ diuine religionis. nõ humani officij rõ colebat. nemo nuptias legitimas viderat. nõ certos quisqꝫ cõspexerat liberos. nõ ius equabile qd vtilitatis haberet acceperat. Ita propt errorẽ atqꝫ isciciã. ceca atqꝫ temeraria dñatrix cupiditas: ad se explendã viribus corpis abutebat pniciosissimis satellitib⁹. Quo tpe inqt Tulli⁹. vir qdã magn⁹ ⁊ sapiẽs cognouit que materia eẽt. ⁊ quãtas oportunitã ad maximas res animis inesset hominum: si quis eã posset elicere ⁊ ꝑcipiendo meliorẽ reddere. q̃ dispersos hoies in agros ⁊ in terris siluestrib⁹ abditos: rõne quadã cõpulit. ⁊ ad vnũ locũ ꝯgregauit. ⁊ eos in vnãqꝫqꝫ rem reducẽs vtilem et honestã. Primũ propter insolentiã reclamantes. Deinde ꝓpter rationẽ ⁊ orationẽ studiosius audientes ex feris ⁊ imanibus mites reddidit ⁊ mãsuetos: ⁊ hoc quidẽ nõ tacita videt nec inops dicendi sapientia pficere potuisse. ħ ille. Hoc idẽ poete signare volebãt qui fabulã de orpheo fecerũt. qui taꝫ subtilis extitit cithаredus ꝙ flumina stare. siluas recurrere coegit ceruã ꝯiunxit leoni. ⁊ leporẽ cani. ⁊ in infernalibus furijs causauit pietatẽ. sicut recitat Boetius. iij. de cõso. Orpheus in rei veritate sapientes designat: quorꝫ ẽ hoies viciosos ⁊ a le tiuicẽ per passiones varias discordãtes i vnam ciuitatẽ recolligere: ⁊ eos ꝑ leges ⁊ rõnes sapientie castigare. ꝓpter qꝺ signant dr Sap. vj. Si delectamini in sedibus ⁊ sceptris o reges populi diligite sapiam: vt in ꝑpetuũ regnetis. ꝯsus. Regna beata forent si vel cõtingeret eẽ Phõa regea vel reges pharí. Boetius in de cõsola. li. j. ꝓsa. iiij. At qui tu hanc sniam platonis ore sanxisti. Beatas fore respublicas si eas vel studiosi sapiẽtie regerẽt vel earꝫ rectores studere sapie cõtigisset: tu eiusdem viri ore hanc sapientibus capessunde rei publice causam eẽ necessariã monuisti. ne improbis flagiciosisqꝫ ciuibus vrbiũ relicta gubernacula. pestem bonis ac perniciẽ iferrẽt. Secũdo conuenit huic scie hoieꝫ disponere ac dignificare ad expugnandũ hostilẽ aduersitatẽ. Eccs. ix. Ciuitas pua ⁊ pauci in ea viri: venit cõtra eã rex magnus ⁊ vallauit eã extruxitqꝫ munitiões ꝑ gyrũ: ⁊ facta ẽ obsidio. inuent⁹ ẽ in ea vir sapiens ⁊ paup: ⁊ liberauit ciuitatẽ ꝑ sapiam suaꝫ. Et qꝛ in antiqs ẽ sapia. Iob. xij. ⁊ annorꝫ multitudo docet sapiam. Iob. xxxij. Iõ Alexander magnus nullũ in exercitu suo ducẽ habuit nisi sexagenariũ. vt magis senatores q̃ milites videret. Sciuit eni ꝙ quãtũcũqꝫ hõ sit fortis virib⁹ ⁊ honest⁹ corpe: si sapia careat nihil valet ꝓ rege vel duce. Unñ ſm Arist. Sapiẽs ẽ regere ⁊ ordinare: sed fortium ẽ obseruare ⁊ ministrare. Et hoc ẽ qꝺ dr Sap. vj. Melior ẽ sapia q̃ vires ⁊ vir prudẽs magis q̃ vir fortis.

Tertio ꝯuenit huic scie hoiem disponere et dignificare ad castigandũ puerilẽ fatuitatem. Prouer. xxix. Uirga atqꝫ correctio tribuet sapientiã. Puer aũt q̃ dimittit volũtati sue ꝯfundet matrẽ suã. Erimus igit apti ꝑ noticiã hui⁹ libri ad gubernandũ ciuilẽ comunitatem. Ad expugnandũ hostilẽ aduersitatẽ ⁊ ad castigandũ puerilẽ fatuitatẽ. Et iõ sicut scribitur Prouerbio. viij. audite disciplinã: ⁊ estote sapientes: ⁊ nolite abijcere eam.

Lectio II

Diligite iusticiam qui iudicatis terrã. Actur⁹ de sapia sapientissim⁹ salomon in h libro vt ad eam auditores alliciat sic ꝓcedit. Primo

cuĩ determinat ipi⁹ sapie nobilitatẽ ⁊ cõmẽdationẽ. Secundo ei⁹ vtilitatẽ ⁊ opationẽ. ca. ix. De⁹ patrum nostrorum ⁊ domine misericordie ⁊c̃. Nam p sapiam sanati sunt q̃cunq̃ placuerunt tibi domine. Circa primum primo ostẽdit quõ hõ possit sapiam acq̃rere. Secũdo quõ acq̃sita possit hoĩem pficere infra. ca. vj. Melior ẽ sapientia. Circa primũ primo ostẽdit q̃ p sapia acq̃renda oportet hominẽ iusticiaʒ habere. Scđo excludit opinionem: iusticie et sapie ꝯtrariã. ca. ij. Dixerũt ipm. Circa primũ duo fac̃. Primo ppõit q̃ ad habẽdã sapiaʒ oportet amare iusticiã. Scđo ostẽdit q̃ hec iusticia diuidit se tripharijã. ibi. sentite: Dicit ergo primo sic. Diligite iusticiã q̃ iudicatis terrã. A Notãdum aũt q̃ in generatione aĩalis natura nõ incipit a digito vel a pede. sꝫ a corde: pulmone et capite ⁊ mẽbris principalib⁹. sic huius libri auctor. volẽtis informare corpus ecclesie in v̄tutibus moralibus incipit a dñis ⁊ p̄latis quib⁹ incũbit ordinare ⁊ iudicare. Extendit enim se hec doctrina moralis generaliter ad oẽs. Conuersanõe aũt sp plebs dños imitat̃ ⁊ supiores Ideo salomon afflatus spũsancto in principio sue doctrine aggredit̃ informare p̄latos ⁊ iudices. sciẽs q̃m si illi fuerint virtuosi: hoĩes subiecti viciosi eẽ nõ poterunt. Eccl. x. Iudex sapiẽs iudicabit populũ suũ: ⁊ principat⁹ sensati stabilis erit ſm iudicẽ populi: sic ⁊ ministri eius ⁊ qualis rector ciuitatis: tales ⁊ habitantes in ea. Notandũ est secũdo q̃ non est mirabile si populus suũ principeʒ imitetur. Corpora enĩ celestia q̃ continent̃ sub primo mobili oĩa habent motũ ſm motũ illius. Habent tñ nihilominus suos motus pprios sic q̃litercũq̃. oportet q̃ populi suo principi se cõformẽt. iuxta illud Poete. Nobili mutat̃ sp cũ pricipe vulg⁹. Cuius rõ est: q̃ principes se habent ad populos sicut caput ad mẽbra. q̃ ipsi sunt minorũ capita: fontes ⁊ exemplaria. Modo a capite corpus recipit regimẽ. Riuulus a fonte capit aquã. ⁊ ab exemplari scriptor accipit hoc qđ scribit. Unde si exemplare sit corruptuʒ et falsũ: scriptor sufficienter excusat̃: licet scripserit falsum librũ. Et iõ solet medic⁹ curare precipue q̃ caput sit sanũ: q̃ si caput infirmũ: cetera mẽbra dolẽt. Facientes artificialiter aq̃ductus: curant principaliter q̃ fons sit clarus. Et stationarij solent eẽ solliciti vt exemplaria sint correcta de quib⁹ scriptorib⁹ copia ministratur. Istomodo p oĩa auctor huius libri volẽs per totũ corp⁹ ecclesie virtutes morales transfundere incipit a iudicib⁹: principib⁹ ⁊ prelatis dicens. Diligite iusticiã. Notanduʒ ẽ tertio q̃ principalis intentio salomonis est docere sapientiã. Mediũ aũt ad acquirenduʒ sapiam ẽ iusticia. iuxta illud Eccl. i. Fili concupiscens sapiam: serua iusticiã: ⁊ dñs pbebit tibi illam:

Propter qđ pro medio tanq̃ necessario ad sapientiã dicit iudicibus principibus ⁊ prelatis: Diligite iusticiaʒ. Videm⁹ enĩ q̃ illud qđ ẽ p̄ciosum carum vel amatũ a principe in ornatu gestu vel victu: illud trahit̃ ad consequẽtiaʒ a subditis ⁊ siue sit vtile siue inutile. saltẽ nobile negociũ reputat̃ effigiare principem in his q̃ ab ipso dilig̃i cognoscunt̃. Vñ si iudices oñs ⁊ p̄lati vellent amare iusticiã. nõ est dubiũ quin eam subditi amarent: nec mirũ. qui enĩ põt d̃secta regia ⁊ roba de eodẽ vel cõsimili panno indui beneh̃ꝫ materiã gaudij. roba aũt principis ⁊ prelati iudicis debet eẽ iusticia. ſm illud Iob. xxix. Iusticia indutus sum ⁊ vestiui me sicut vestimẽto. Et in ps. Sacerdotes tui induantur iusticia. Sed reuera tam sacerdotes q̃ alij scholares ⁊ laici nunq̃ sibi ita parauerũt indumẽta sicut modernis tpibus iã videm⁹. Et certe sicut ẽ de veste corporis: ita de vestitu mẽtis: ⁊ ideo necesse ẽ de eis dicere. Diligite iusticiam. Ubi breuiter eos docet tria. vicꝫ quales sint affecti. Diligite iusticiã. ad quid sint electi. q̃ ad iudicandũ: ⁊ qui sunt eis subiecti. q̃ terram. id est hoĩes terrenos ⁊ terrenis desiderijs inherentes. Ad hoc q̃ hõ sit iustus nõ sufficit iusta facere. sed requirit̃ q̃ iuste faciat iusta. ſm Aristo. ij. ⁊ v. Ethi. Unde qui suspendit furẽ zelo vindicte propt̃ grauamẽ psonale facit quidẽ iustũ sꝫ nõ iuste: sꝫ ad hoc q̃ hõ sit iustus requirit̃ q̃ iusta faciat amore iusticie. Et iõ dicit Ansel. de libero arbitrio ca. iij. q̃ iusticia ẽ rectitudo volũtatis propter se seruata. ⁊ Deutero. xvj. Iuste qđ iustũ est exequere. Ex quibus ptꝫ q̃ quattuor genera hoĩm sunt que iusticiã quodãmodo faciũt: ⁊ tñ eaʒ nõ diligũt vicꝫ appetitiui honoris ⁊ reuerẽtie. vindicatiui rancorũ ⁊ impatientie. lucratiui munerũ. ⁊ dissimulatiui scelerũ. Sũt enĩ primo q̃dã qui licꝫ iusticiã nõ diligant: volũt tñ videri iusti. Arguunt delinquẽtes. vituperãt vitia. docẽt virtutes. puniunt sine misericordia. ⁊ tñ cũ omni intentiõe corrupta. q̃ nõ ob aliud nisi vt honorificentur ab hominibus ⁊ vocentur iusticie zelatores. Tales fuerũt scribe ⁊ pharizei. de q̃b⁹ Matth. v. Nisi abundauerit iusticia v̄ra plus q̃ scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ nõ intrabitis in regnũ celorũ. Scđo vindicatiui rancorũ ⁊ impatientie p̄tendũt se eẽ amatores iusticie ⁊ non sunt. Sicut enĩ iusticia vult vĩdicare delicta: sic ⁊ ira vnde irat⁹ ante vindictã dolet quasi patiẽs aliqđ iniustũ. sꝫ q̃si punit delectat̃ sicut dr. iij. ethi. ca. xxij. Tales fuerũt illi duo senes iudices qui susannã adiudicauerant morti. q̃ eoruꝫ libidinosum amorẽ ꝯtẽpsit: sicut dr Danie. xij. Int̃ enĩ passiones malas q̃ĩ iudice eẽ possunt. ira est vna de peioribus. nã: Ira ipedit animũ ne possit cernere verũ: sicut dicit Catho. Ira excogitat causas calũniandi. ⁊ vbi culpa nõ subest

B ira in penis nescit modū tenere. Unde Sene-
in li. j. de ira ad nouatuz. de iudice quodā ma
lo dicit q furore accēsus ꝯdēnauit ad mortem
tres milites innocētes p hunc modū. vnū iussit occidi: qr de via redierat sine socio cōmilito
ne. ipōnens ei q eū interfecerat. ꝓcepitq stati
eidē militi astanti q eū duceret ad locuz sup-
plicij vbi morte plecteret. cū aūt eēt educ⁹ rediit
cōmilito sanus ⁊ incolumis p quo ali⁹ morte
plectendus ducebat. Uidēs aūt hoc terti⁹ mi-
les qui primū ducebat versus suppliciū: rediit
ad iudicē ⁊ ambos corā illo milites ꝑsentauit.
quos vt vidit tyrannus furore accensus: iudi
ciū dedit tale. primo dixit te iubeo occidi. quia
iussus es occidere ⁊ imperatori nō obedisti. Se-
cūdo te inquit iubeo interfici. qr dānatus es. ⁊
tertio te inquit similit iubeo interfici. qr causa
cōmilitoni dānatiōis fuisti. Et subdit Seneca
ibidē. O q̄ solers est iracundia ad fingenduz
causas furoris. tres eni ibi puniti sunt ob vni
us innocētiā. Excogitat iste quēadmodū face
ret crimina cū nullū inueniret. hz eni iracun-
dia hoc malū q nō vult regi. Nam ipi veritati
irascit si cōtra volūtatem eius aliqd faciet. hec
Seneca. Et ideo signanter dr Jac. j. Sit autē
oīs hō velox ad audiendū. tardus ad irā. Ira
eni viri iusticiā dei nō operat. Tertio lucra
tiui munerū ꝯtendūt se iusticiā diligere ꝗ men
tiunt oino. diligūt eni pecuniā: ⁊ ꝓpter pecu-
niā faciunt iusticiā. Isti nō diligūt iusticiā nisi
sicut veneficus venenū. ⁊ iudas xp̄m ad vēdē
dum. Isti enim sunt mercatores iusticie. ⁊ nō
amatores. Et sicut mercator nō curat cui ven-
dat merces suas nisi q ille habeat q̄ pl⁹ offert
de pecunia. ita tales iudiciū suū vendūt indif
ferent iusto ⁊ iniusto. Dummodo ille pot⁹ ha
beat qui plus de pecunia eis donat: quib⁹ de⁹
merito maledixit Esa. v. Ve qui iustificatis i-
pium p munerib⁹ ⁊ iusticiā iusti aufert ab eo
Quarto dissimulatiui scelerū non sūt iusti-
cie dilectores. habet eni iusticia q culpe corre-
spondeat pena sicut morbo medicina: ⁊ iō ta-
lis pietas vel cōpassio falsa ē ⁊ iniusta. sicut eni
mater q̄nq nō sustinet filiū verberari vt corri
gatur: nec filiā aduri vt sanet. Et contra tales
loquēs Aug⁹. in quadā epistola dicit. Mole-
stus ē medicus furenti frenetico: ⁊ pat indi-
sciplinato filio. ille ligando: iste cedendo. si aūt
illos negligant ⁊ perire permittant. ista pot⁹
falsa mansuetudo ⁊ crudelitas ē. Et iō signan-
ter dicitur in ps. Beati qui custodiunt iudici-
um ⁊ faciunt iusticiā. Et Math. v. Beati qui
esuriunt ⁊ sitiunt ⁊c. Ubi nota fm Anselmum
de concordia q duplex ē affectio aīe. quedā cō
modi: ⁊ quedā iusti. Prima ē affectio a volun
tate īsepabilis: Secūda ē sepabilis. Sub ꝑma
cadit affectio cibi ⁊ pot⁹. ⁊ hmōi. Sicut igitur
omni die renouat in nobis esuries ⁊ sitis: ita

affectio iusticie in criminibus corrigendis sp
debet eē in nobis recens ⁊ insepabilis. Et iō
dicit. Beati qui esu. ⁊c. Glo. Amatorib⁹ veri
boni nō satis ē q iusti sūt. ꝗ semp sitiūt opera
iusticie: vt de quolibz tali verificet illud Apoc.
xxij. Justus iustificabit adhuc: dicit igit. Dili
gite iusticiā. Est aūt hic primo dubiū quare
principibus ⁊ prelatis potius dicit Diligite iu-
sticiā q̄ diligite prudentiā vel aliquā aliā xtu-
tem moralē. Ad hoc dicēdū. q huius duplex
ē cā. Una. qr habita iusticia in prelatis habēt
cōiter oēs virtutes. ⁊ hoc ē qd dicit Ambro. i
exame. Ubi inquit est prudētia: ibi interduz
ē malicia. vbi fortitudo. ibi iracūdia. vbi tēpe
rantia. ibi īpatiētia plerūq aut alia vitia. Ubi
autē iusticia ibi ē concordia virtutū ceterarū.
Scda cā ē: qr sine iusticia nō possunt reges et
principes eē dūi. ⁊ iō multū diligere debent il
lud sine quo dūi eē nō pūt. Amota eni iusticia
fiunt reges tyranni. Unde Aug⁹. iiij. de ciuita
te dei. ca. iiij. Remota iusticia quid sūt regna
nisi magna latrocinia. ⁊ latrocinia quid sūt ni
si parua regna? Ad qd ostendendum inducit
Augustinus historiā de alexandro magno. et
quodaz pirata qui vocabat dionydes: que tā
plenius narratur Pollic. li. iij. vbi dicit q cuz
pirata cōprehensus eēt. ⁊ cū alexander inter-
rogaret propter quid mare haberet infestuz?
respondit libera voce: tu propter qd orbē ter-
rarū? ꝗ qr ego facio illud paruo nauigio: latro
vocor. tu autē qr magna classe facis: diceris i-
perator. si soluo captus fuerit alexander: latro
erit. nā si ad nutū dionydis populi famularēt
erit dionydes imperator. naz q̄tum ad cām non
differūt nisi qr deterior ē qui rapit improbius
q̄ iusticiā deserit abiectius. qui manifesti⁹ im-
pugnat: leges quas ego fugio tu persequeris
ego vtrūq vereor: tu cōtēnis. me fortune iniq
tas ⁊ rei familiaris angustia. te fastus intolera
bilis ⁊ inexplicabilis auaricia furē facit. si for-
tuna mansuesceret: fierē forte melior. ⁊ tu qui
fortunatior: neqor eris. Miratus Alexander
ꝯstantiā hoīs cū increparet iuste ⁊ merito ar-
gueret. Experiar inqt an futurus sis melior:
fortunā mutabo ne tunc alicui qd deliquisti sz
tuis morib⁹ ascribat: eūq fieri iussit militez vt
posset exinde soluto legibus militare. Ex isto
sequit q sine iusticia nō pūt reges iuste regna
re. Scdm pōt eē dubiū q̄ ē magis necessaria
reipublice vel iusticia. vel amicitia? Et videt q
iusticia: qr. v. Ethi. ca. viij. in quadā proporti-
one ꝑmanet ciuitas: ꝗ hoc ꝑtinet ad iusticiam.
Itē ca. ij. Justicia ē ꝑclarissima xtutū. ⁊ ē vir-
tus pfecta: ⁊ neq hesper⁹ neq lucifer est ita ad
mirabilis. Ad oppositū arguit p Tulliū d ami
citia. Est eni amicitia fm cū oīm diuinaꝝ hūa-
narūq rez cū beniuolētia ⁊ charitate ꝯsensio
ꝗ illa ē maxime necessaria reipublice. ꝗ ⁊c. Et

addit q̄ si oēs hoīes eēnt amici si idigerem̄ iusticia. sꝫ q̄tūcūqꝫ hoīes eēnt iusti: adhuc idigēmus amicicia. Et iō dicit Aristo. q̄ amicicia est magis necessaria q̄ȝ iusticia. Dicēdū q̄ sicut dicit Aristo. v. Ethi. Justicia ē duplex. scꝫ iusticia legalis q̄ ē oēs virtutes ⁊ nō est pars virtutis sed ē tota virtus. Alia ē virtus pticularis q̄ secundū eū diuidit in cōmutatiuā ⁊ distributiuā. Si igit̄ querit̄ an iusticia sit magis necessaria reipublice vel amicicia: ⁊ fiat q̄stio de iusticia generali. Dicēdū q̄ illa ē magis necessaria sicut totū ē melius sua pte. Si vero de iusticia particulari. Dicēdū q̄ amicicia ē magis necessaria: ⁊ hoc satis innuit Aristo. vi. Ethi. ca. j.

D

vbi dicit q̄ amicicia cōtinet ⁊ pseruat ciuitates: ⁊ legispositores magis circa eā. s. amicitiā studēt: q̄ȝ circa iusticiaꝫ. Ad argumentum in oppositū. verū ē q̄ per iusticiā cōmanet ciuitas magis q̄ȝ p amiciciā. Qd̄ autē dicit̄ q̄ iusticia est p̄clarissima virtutū. loquit̄ ibi de iusticia legali. nō de iusticia pticulari. Qui iudicatis terram. Et ista littera tripliciter exponit̄. Primo modo sic. terrā. id est hoīes. Generaliter enim homines pñt vocari terra. Tū q̄ de terra sūt originē du cētes. Eccl. xxxiij. Oēs hoīes d̄ solo ⁊ terra sūt vnde creatus ē adaꝫ: cū terram inhabitet. Vñ ps. Incola ego sū in terra. Tum q̄ ex terra sunt existentes. Eccl. xvij. Ois hō terra ⁊ cinis. Tū q̄ in terraꝫ reuertent̄. Eccl. iij. Qui de terra sunt in terrā reuertent̄. Vñ in hoc q̄ dicit terrā: reprimit supbiā iudicuꝫ ⁊ platoꝝ. Terra enī vilis ē ⁊ infimū oīm corpoꝝ. Vñ Eccl. xiiij. dicit̄. Quid supbis terra ⁊ cinis: Deb̄ēt ergo iudices ⁊ plati cōsiderare iudicando q̄ ipsi nō sunt celestes s̄ terreni sunt homines alijs similes i cōditiōis fragilitate. alijs cōuertibiles in corruptibilitate. alijs equales in nature vilitate. q̄ terra. Nam s̄m phm̄ Terra ē mater oīm corpoꝝ. vñ et ipsi filij sūt matris nostre generalis q̄ ē terra: ⁊ etiam ipi sunt filij patris nostri generalis qui ē terra fex ⁊ putredo oīm elementoꝝ. Qd̄ considerās beat̄ Job. xvij. ca. ipi terre dixit: Pater meus es tu ⁊ mater mea. Secūda modo exponit̄ ista littera. de terra. id ē de ecclesia pp̄ter tres conditiones terre q̄ ecclesie cōueniunt. vicꝫ humilitatē stabilitatē ⁊ fertilitatē. Vñ Bern. sup cantica d̄ ecclesia sic exclamat. O humilitas ⁊ sublimitas ⁊ tabernaculū cedar ⁊ s̄ctuarium dei terrenū habitaculū ⁊ celeste palacium domus lutea ⁊ aula regia ⁊ thorus mortis ⁊ templum lucis ⁊ despectio supbis. ⁊ sponsa xp̄i ⁊ stabilimentū sane doctrine ⁊ fertilitas fidei xp̄iane: quasi diceret: multa bona in te relucēt si b̄n fuerint iudicata. Tertio modo exponit̄ illa l̄ra de terra. id ē de carne nostra ⁊ corpore nostro q̄ debet iuste iudicare vt eius obsequiū rōnabile fiat ⁊ deo placeat. Vnde Greg. i moral. dū carnalis vita corrigit̄ ⁊ vsqꝫ ad abstinentie studium a proficientibus pueniet̄: quasi in altare iā corpus nostrū vel caro nostra incendit̄ vel offertur. vt inde in cōspectu omnipotentis sacrificium redoleat: vnde prius culpa displicebat. Qui ergo diligitis iustitiā sic iudicate terram.

Lectio. III.

Sentite de domino

in bonitate ⁊ in simplicitate cordis querite illū. quoniā inuenit̄ ab his qui nō tēptant illū. Apparet aūt eis q̄ fideꝫ habēt in illū. Quia pposuit salomon q̄ ad inquirendā sapiam de qua intentio ē principalis huius libri necessaria est iusticia. Postq̄ȝ p̄misit hic de ipsa iusticia: prosequit̄ consequenter. Et quia iusticia a cultu dei incipit. Jō prio ostendit quō hō dꝫ ordinari ad deū in mente. Scd̄o quomodo in sermone. ibi. benignus ē enī. ⁊ tertio generalit̄ quomō in tota cōuersatione: ibi n oīte celare. Circa primū ostēdit primo quomō deus p virtuosas cogitationes placatur. Scd̄o quomō p viciosas ab hoīe sepat̄. ibi Peruerse enī. Circa primū ē sciendū q̄ mens humana ordinat̄ ad deū per tria. per fidei integritatē. per cordis charitatem. ⁊ p spei firmitatē. Et hec tria in textu isto notant̄. Primo q̄ sine fide impossibile est placere deo. premittit fidei integritatē dicēs. Sentite de dño i bonita. ⁊c. De dño. id ē ea q̄ sunt de dño reuelata. quasi diceret. sacrā scripturā p quā deus cognoscitur pie ⁊ humiliter ⁊ studiose legite ⁊ intelligite. ⁊ que non potestis de deo pbare. pie credite. q̄ sicut d̄r Prouerbi. xxv. Qui scrutator ē maiestatis opprimet̄ a glīa. Scd̄o q̄ fides nō saluat sine charitate. q̄ si habuero oēꝫ fidē ita vt monteo trāsferam: charitatē autem nō habeā nihil sum. j. Corinth. xiij. Jō postq̄ȝ mens hūana ē primo illuminata p fideꝫ: oportet q̄ secūdo sit inflāmata per charitateꝫ. Et ideo subdit̄: in simplicitate cordis q̄rite illū. Querit̄ enī p amorē ⁊ dilectionē. Juxta illud Cant. iij. Quesiui quē diligit aīa mea. Bern. sup cātica sermone. xx. Nō abduci blādicijs nec frāgi iniurijs nec seduci flagicijs: toto corde tota aīa tota virtute diligere ē. Et vt breuiter dicā toto corde diligere: est oē qd̄ blandit̄ de ppria carne velut illicita respuere. s̄ q̄ iā nemo querit efficaciter qd̄ nō sperat. iō post fidei integritatē ⁊ amoris charitatē. subdit spei firmitateꝫ dicēs. Quoniā inuenit̄ ab his q̄ nō tēptāt illū. Glo. sup illud. Math. iiij. non tēptabis dñm deū tuū. Dicit sic. Nemo tēptare dꝫ deū quando ex humana rōe hꝫ quid faciat. Ille enī temptat deū q̄ cōmittit se piculo qñ ex hūana rōne patet euasio. ⁊ iō xp̄s dixit Math. x. Cū vos psecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam. sicut ipse idē fugit ⁊ latuit paruulus in egypto Math. ij. Et postea iam factus vir idem fecit. Joh. viij. Sic Paulus dimissus in sporta euasit

A

sit.ij. Corinth.ij. ꝫ sicut dicit gl. vbi pri⁹. Post ꝗ̄ hūana rō defecerit: cōmēdet se hō deo non temptando sed deuote cōfitendo ꝓpriā infirmitatem. ij. Paralip. xx. Cū ignoremus quid agere debeam⁹ hoc solū habem⁹ residui vt oculos nr̄os dirigam⁹ ad te. Itē glo. s. ps̄. lxxxi. vel. lxxxij. Tēptare ē cū in verbis ē simplicitas ꝛ in corde ē malicia. Et tales nō q̄runt deū in simplicitate cordis: ꝛ iō nō inueniūt ab eis qui temptant eū. Apparet aūt eis qui habent fidem in illū.

B Hic ē notandū ꝙ aliqui tēptāt dei clementiam qui negligenter orant sine deuotiōe sicut si aliquis tēptaret si hō dormiat vel non. Eccl. xviij. Ante oratione prepara aīam tuam ꝛ noli eē quasi qui deū tēptat. Aliqui tēptant dei patiētiam qui pseuerāt in peccato. in ps̄. Tēptauerūt ꝛ exacerbauerūt deū excelsum ꝛ testimonia eius nō custodierūt. Aliqui temptant dei iusticiā qui orāt vindictā Luc. ix. Vis dicamus vt descēdat ignis de celo. Aliq̄ tēptant dei potentiā vt temerarij i piculis. Judit. viij. Qui estis vos q̄ tēptastis dn̄m: Loquitur ꝯtra sacerdotes q̄ statuerūt vt de⁹ eos liberaret infra aliquos dies. Quidā tēptant sapiaz dei q̄ exponūt se docendū sine studio ad ꝙ p̄ medicatione. ps̄. Temptauerūt deū in cordibus suis vt peterent escas aīabus suis. Nō solū autem inuenitur ab his q̄ nō tēptant illum: ꝫ apparet. i. sponte se eis ostendit. nō tamē adhuc stati per spēm ꝫ per fidē primo ꝛ post per spēm: ꝛ ideo subdit. Apparet aūt his qui habēt fidē in illū: id ē fidē tendentē in illū ꝑ dilectionē. Sic ergo has tres virtutes theologicas ordinātes mentem in deū. homini iusto eē necessarias pꝫ manifeste.

Primo pōt eē dubiū hic vtrū preter virtutes morales acquisitas necesse sit ponere theologicas: Et videtur ꝙ nō. qꝛ de oībus virtutib⁹ necessarijs ad felicitatē vel beatitudinē determinat Aristoteles sufficienter in moralibus suis: ꝛ nō facit mentionē nisi de naturalibus vel acq̄sibilib⁹ aut cōsimilib⁹. ergo ille sole sufficiunt. Preterea hō potest ex naturalibus suis assentire his que fides p̄dicat de deo si bene instruatur. Similiter deū cognitum pōt amare sup oīa ꝛ sperare ꝙ deus dabit sibi vitā imortalē. ergo ad illos act⁹ nō ē necesse ponere habit⁹ infusos. Antecedēs pꝫ. quia aliter hō infidelis nō foret vituperandus si non crederet ad p̄dicationē doctorꝫ catholicorꝫ. Preterea si tales habit⁹ infusi forent in nobis. hō posset scire ꝛ experiri eos ꝑ eorꝫ operationes: ꝛ sic posset hō de lege cōi scire se eē i charitate. ꝯn̄s falsuꝫ. ꝯsequētia pꝫ: qꝛ incōueniens ē nobilissimos habit⁹ eē in nobis ꝛ latere nos. Ad oppositū ē apl's. j. Corinth. xiij. Nūc aūt manēt fides spes charitas tria hec. Ad istud dubiū dicenda sūt duo. Primū ē ꝙ sic reuelatū ē scīs prib⁹ sic schola catholica tenet ꝛ eccl'ia tradit. Nō ē quia duplex ē hoīs felicitas. naturalis ꝛ sup naturalis. Prima est proportionata nature humane ad quā pōt ptingere ꝑ principia nature sue. Alia excedit: ꝛ ad illā nō pōt ptingi nisi diuina virtute ꝫm quandā diuinitatis pticipationē. Et iō ad illā cōsequēdā oportet ꝙ hoī supaddantur virtutes theologice. q̄ iō theologice dicūtur: qꝛ a solo deo infundūtur ꝛ sola diuina reuelatiōe i sacra scriptura nobis traduntur. Ad primū Arist. nō tradit nisi de virtutib⁹ ordinātib⁹ hominem ad felicitatē humanā. Ad ꝫm pꝫ ꝙ hoc nō pōt hō facere meritorie ex naturalib⁹. Ad tertium nō simpliciter latēt ꝫ credim⁹ nos tales habitus habere. Verbū aūt pꝫit oꝫ intelligi d̄ habitib⁹ naturalib⁹. In simplicitate cordis q̄rite illum.

C Circa qd̄ nota ꝙ in ħ q̄ttuor innuūtur q̄ vitā boni xp̄iani faciunt meritoriā in p̄nti. Rectitudo sancte cōuersationis: i simplicitate. Gratitudo pie deuotionis: cordis. Sollicitudo discrete inq̄sitionis: q̄rite. ꝛ altitudo q̄te cōtemplationis. illū. Simplicitas autē illa dꝫ eē cum prudentia: sicut d̄r Matth. x. Estote prudētes sicut ꝛc. Vn̄ Gen̄. xxv. dicitur de Jacob ꝙ vir simplex habitabat in tabernaculis ꝛ tn̄ quāte prudentie fuit erga fratrē suū Esau in emēdo primogenita sua. erga p̄rem in surripiēdo bn̄dictionē. erga auūculū in custodiēdo greges. erga vxores pacifice eas regendo ꝛ in multis alijs pꝫ in Gen̄. diffuse. ꝛ iō simplicitas asinina nō ē cōmendabilis ꝫ columbina. Ro. xvi. Volo vos sapientes eē in bono: simplices autē in malo. Et debet hec simplicitas eē sine plica vane intentiōis: sine ruga false opinionis: sine tegumēto palliate fictiōis. Primā simplicitatē nō hn̄t qui faciūt opa de genere bonorꝫ intentione hūane laudis vel luci tpalis ꝛ non ꝓpter virtutē ꝛ honorē dei: ꝫ q̄s d̄r Matth. vi. Si ocul⁹ tu⁹ fuerit simplex totū corp⁹ tuū lucidū erit. Quē exponēs beat⁹ Aug⁹ li. ij. de ser. dn̄i. in mōte dicit. Oculus d̄r intentio q̄ q̄libet in ope suo fine intuetur. Corp⁹ vero ꝯgeries operū intelligitur. Tūc aūt ocul⁹ ē simplex: qn̄ intētō solūmō i deū dirigitur: ꝛ qn̄ sic ē: tūc tota cōgeries operꝫ in luce iusticie corā deo resplēdet. vn̄ Greg⁹ sup Eze. li. j. omel. vij. Si nr̄a itētō apd̄ deū fuerit simplex: ei⁹ iudicio nr̄a actio tenebrosa nō erit. Scd̄aꝫ simplicitatē n̄ hn̄t heretici q̄ veri sētētijs fidei xp̄iane cōmiscēt errores falsarꝫ opinionū. Vn̄ hi nō sūt simplices corde ꝛ lingua imo duplices ꝛ bilingues. ꝫ q̄s Prouer. xviij Verba biliguis q̄si simplicia ꝛ perueniūt vsqꝫ ad iteriora vētris. ꝛ Eccl. ij. Ve duplici corde ꝛ labijs sceleratis ꝛ māib⁹ malefaciētib⁹ ꝛ pctōri igrediēti t'rā duab⁹ vijs. Tertiā simplicitatē nō hn̄t ꝓditores ꝛ dolosi q̄ ptēdūt vnū i ore ꝛ aliud hn̄t i cord̄. d̄ qb⁹ i ps̄. labia dolosa i cord̄ ꝛ cord̄ locuti sūt. De qb⁹ verificatur illd̄ Jac. j. Vir duplex aīo icōstās ē i oīb⁹ vijs suis. Dicit Arl. xviij. de aīalibus. ca. iiij. ꝙ in aīali nō ē nisi cor vnū ex

aīa vna. Secūdo dʒ hō habere gratitudinem pie deuotionis: ⁊ iō dicit᷑ cordis. Ubi notā dum q̄ deus exigit cor humanum sibi dari tripliciter. scʒ liberaliter. integraliter. ⁊ ppetualit᷑ Primo vult de⁹ q̄ tu des sibi libere cor tuum: nō q̄ mutues: nō q̄ vendas: s̄ q̄ dones. Mutuant qui sibi seruiunt p temporali psperitate cōsequēda: ⁊ q̄n eis subtrahit᷑ prosperitas: subtrahunt ⁊ illi cor a deo. ps. Confitebit᷑ tibi cuʒ benefeceris ei. Illi aūt vendūt qui eū diligūt p mercede qui tm̄ de deo cogitant quātū iam de beneficijs ab ipso se pcepisse cog̈scūt. Primi eni mutuant sub spe futuri cōmodi. s̄ isti vendunt iam p mercede accepta. De quibus dr̄. Populus hic labijs me honorat: cor aūt eorū longe ē a me. Illi aūt cor suū deo donāt q̄ merā dei bonitatē ⁊ beneficia spūalia cogitāt. nec nō ⁊ amore celestis patrie cor suū custodiēduʒ ⁊ regendū in manib⁹ dei ponūt. Et istū modū exigit sibi de⁹. Unde signanter dicit᷑ Prouer. xxiij. Prebe fili mi cor tuū mihi: q̄uasi diceret. fili mi p creationē: fili mi p informationē: fili mi per redemptionē. prebe per donationē. cor p dilectionē. tuū per possessionē. mihi p deuotionē. Uult ergo primo q̄ des sibi cor tuū liberaliter. Secūdo q̄ des ei cor tuū integraliter. Math. xxij. Diliges dn̄m deū tuum ex toto corde tuo ⁊ ex tota aīa tua. Est eni deus sicut hō zelotipus qui nō pmittit vxorē suē alios diligere. Exo. xxxiiij. Noli adorare deū alienuʒ Deus eni zelotes nomē eius dn̄s ⁊ emulator. nec m... q̄ solus redemit te. Auis generosa cū diu volauerit ⁊ se fatigauerit ⁊ predā suam ceperit: reqr̄it cor prede sue pro mercede. Sic xp̄s generosus ille falco qui p te sua preda capienda volauit de celo in virginis vterū et de virginis vtero ad patibulū. de patibulo ad infernū: de inferno in mundū. de mundo ad celum. ⁊ iō merito sibi vēdicat totū cor. Parare ergo debem⁹ cor nostrū ei sicut aui predali paratur cor prede sue. primo extrahit᷑ lauatur et cōprimit᷑. ⁊ sanguis niger exprimit᷑ ⁊ i partes discindit᷑. Sic moraliter extraham⁹ cor nr̄m p peccatoꝝ occultoꝝ recordationē. in ps̄. Effundite corā illo corda vestra. Lauet᷑ p lachrymarū superinfusionē. Hiere. iiij. Laua a malicia cor tuū vt saluus fias. Cōprimat᷑ per ↄtritionē ⁊ sanguis. id ē peccatū exprimat᷑ p ↄfessionem tandē discindat᷑ p penosā satisfactionē: ⁊ tunc dʒ sibi totaliter dari p deuotionē. vn̄ Johel. ij. Cōuertimini ad me i toto corde vr̄o. Tertio vult de⁹ q̄ des sibi cor tuū ppetualiter. Solēt eni hoīes q̄n volūt simpliciter ⁊ ppetuo aliq̄d dare alicui: facere sibi bonā cartā ⁊ bn̄ scriptaʒ: ⁊ postea illā signāt sigillo: ⁊ tandē ponūt eam in possessione: ⁊ tunc est securus p ppetuo. Isto mō vt deū p aīab⁹ nr̄is assecurem⁹ p ppetuo: faciam⁹ sibi cartā de corde nr̄o scribendo in illo mandata ⁊ pcepta sua. Prouer. vij. Scribe illā. i. legē dei in tabulis cordis tui. ⁊ postea signet᷑ sigillo hūanitat᷑ xp̄i: q̄d sculptū fuit multis l̄ris. h̄ ē i passione applicem⁹ p deuotā ↄtemplationē mēti nr̄e memoriā illi⁹ passiōis. Can. viij. Pone me sicut signaculuʒ sup cor tuuʒ: ⁊ tunc ponemus eū in possessionē: vt in mēte nostra p grām inhabitare dignet᷑. Eph. iij. Det vobis de⁹ s̄m diuitias glorie sue virtutē corroborari p spūm in interiori hoīe hītare xp̄m p fidē in cordib⁹ vr̄is. Et sic i simplicitate cordis q̄rite illū. Ubi notat᷑ sollicitudo discrete inquisitionis. Et iō tertio q̄rere debem⁹ deū sapienter cū trib⁹ magis: de quib⁹ Math. ij. Illi eni q̄sierūt stella duce. Et nos ducēte maria que ē stella maris. Un̄ Bern̄. sup missus ē. Omelia ij Si insurgūt venti temptationū. si icurris scopulos tribulatiōis: respice stellā inuoca mariā Queram⁹ scd̄o dolent᷑ cū maria ⁊ ioseph. de q̄bus Luc. ij. Dolētes q̄rebam⁹ te. Illi p triduum q̄sierūt xp̄m ⁊ post triduū inuenerūt. Tertio queram⁹ xp̄m diligent᷑. Luc. xv. Que mulier habēs drachmas. x. ⁊c̄. Quarto p manēt᷑ Math. vij. Petite ⁊ accipietis: querite ⁊ inuenietis. Quartū quod vitā christianam recensicat ē altitudo quiete cōtēplationis: q̄r illi. In illo eni ⁊ in alio quietat᷑ nostre cōtēplatiōis intentio. Unde Aug⁹. j. li. confes. Tu dn̄e fecisti nos venire ad te. Et inquietū ē cor nostrū donec requiescat in te. In simplicitate igitur cordis querite illum.

Lectio IIII

PEruerse enim cogitationes separant a deo. pbata aūt virt⁹ corripit insipiētes: q̄m in maliuolā aīam nō introibit sapia. nec habitabit in corpore subdito peccatis. Postq̄ determinatū ē qualit᷑ hō ↄuenienter ad sapiam pcipiendā disponit᷑. Hic ostēdit p q̄d hō a sapientia principalit᷑ ipedit᷑. Impedit᷑ aūt spūs sapie ne hoīem inhabitet spūaliter pp̄ter duplex obstaculū. Primū ē mentalis malicia. secūdū corpalis imūdicia. Et s̄m h̄ lectio ista diuidit᷑ in duas ptes. Nā p̄io docet vitare maliciam mētis. scd̄o vitare imūdiciam corpis ibi. nec habitabit. Dicit ḡ primo. Peruerse cogitationes sepatant a deo. Et notandū q̄ nō accipiunt᷑ hic cogitatiōes: distinguēdo cogitationē ↄtra actū volūtatis. s̄ includēdo tā actū volūtatis q̄ intellect⁹. q̄r sic sūt cogitatiōes peccata Nulla eni res ē peccatuʒ nisi actus elicitus a voluntate vel imperatus. Unde Augustin⁹ Peccatū adeo ē volūtariū: q̄ si nō sit volūtariuʒ: nō ē peccatū. alias hō peccaret nolens. Et sic puniret᷑ vbi noluisset delinquere: q̄d nō est rōnabile: propter h̄ illa btā Agnes dixit tiranno. Tu aūt si me inuitā feceris scortari. casti-

tas mihi duplicabit ad coronā. Est igitur sensus. Primū qd a deo separat: ē peruersa cogitatio. id est affectio cogitationis. p quā de⁹ nō diligit nec adorat: nec in eū credit. Probata autē virtus. id ē fides opētās per dilectionez corripit insipientes. id ē arguendo cōsciam de errore ꝛ ingratitudine eī ga deū. Et sic corripiendo suadet amare ꝛ timere deū: qd ē vera sapientia. Causa aūt quare cogitationes infidelitatis separant a deo ē: qꝛ tales hoīes sunt in mente maliciosi ꝛ in corpore voluptuosi: ꝛ in illos nō pōt sapia introire. sapiētia. id ē verbuz dei. Ecci. j. Fons sapientie verbū dei in excelsis. Uel sapiētia. id est collectio virtutū moralium ꝛ intellectualiū: qꝛ si vnū contrariorū fuerit in summo: nihil secū cōpatit de suo contrario. De⁹ aūt ē sūma bonitas: ꝛ ideo nullo modo cohabitat cū malicia. Et iō in maliuolā animā nō introibit sapia. Et nota ꝙ dicit in maliuolā aīaz nō solū nō inhabitabit: ꝫ nō introibit in eā. De corpore aūt subdito peccatis: dicit ꝙ in isto non inhabitabit: qn tn̄ aliqū introeat in eā non negat. Huius dicti rō pōt esse vt ondat dr̄iam inter peccata carnalia ꝛ spūalia. ꝛ maxime malicie peccata cuiusmodi sunt ira inuidia ꝛ hmōi: qꝛ ista sunt minoris verecundie ꝛ maioris culpe fm Gregꝰ. econtra vero carnalia sunt maioris verecūdie ꝛ minoris culpe ꝛ iō vt cōiter facilius cōterunt hoīes de peccato carnali: ꝛ cū maiore verecūdia satisfaciūt ꝙ de peccatis spūalibus. Unde peccata spūalia sicut odiū. inuidia. supbia. magis in hominibus ꝯtinuant ꝙ pctā carnis: ꝛ iō dicit ꝙ in maliuolam aīam ꝛc. Sed in peccatores ꝛ reos pctōꝝ carnaliū bn̄ intrat aliqū: ꝫ tn̄ nō inhabitat in eis. Unde Gregꝰ. dicit. Maliuola aīa ē q̄ in corde odiū tenet vel rancorē. Corp⁹ autē subiectum peccatis est qd fm Apostolū fornicationi. non dn̄o seruit. Sūt aūt quatuor genera malaruz cogitationū. maliciose. ambitiose. voluptuose ꝛ infructuose. Cogitatio primo mō maliciosa q̄ ꝓcedit ex aīo offendendi vel nocendi cui contradicit. ps. Quid gloriaris in malicia q̄ potēs es iniqtate: tota die iniusticiaz cogitauit lingua tua. Talis fuit cogitatio Saulis ꝯtra Dauid. j. Regꝰ. xviij. Saul cogitauit tradere Dauid in manus philistinoꝝ. Et cogitatio fratruz cōtra Joseph. Geñ. xxxvij. Qui cū vidissent eū procul anteꝙ accederet ad eos cogitauerūt eum occidere. Nota de malicia ipi⁹ qui cocodrillū adduxit vt germanū suū deuorasset. ꝛ iō de teste malicioso dedit de⁹ legē talionis. Deut. xix. Reddet ei sicut fratri suo cogitauit. De cogitatione ambiciosa scribit Luc. ix. Intrauit cogitatio in eos q̄s eoꝝ maior eēt. Ubi notādū ꝙ ambitio ē simia charitatis: sicut dicit Petr⁹ blesensis in q̄dā epistola ad clericos de capella regis Heynrici directa. Ambitio dicit ipe ē quedā simia charitatis. Charitas eni patiens ē p eternis: ambitio patit oīa pro caducis. Charitas benigna ē pauꝑibus: ambitio vero diuitibus. charitas oīa suffert p veritate. ambitio p vanitate. Utraq₃ oīa credit. oīa sperat. ꝫ longe dissimili mō. hec ad gloriā hui⁹ vite. illa ad gloriā sine fine. Et infra. Oēs qui militāt in castris ambitionis capti sunt a Naas amonita. dextros q₃ oculos amiserunt: Prospiciēte eni sunt in acq̄sitione tpaliū. iacturā vero vite q̄ preterit ꝛ imminēna mortis eterne supplicia non attēdūt. Et paꝝ supra in eadē epistola. Pro vanissima vanitate militāt hodie nr̄i curiales in labore ꝛ erūna: ꝛ vigilijs multis: ꝛ piculis magnis. piculis maris. piculis fluminū. piculis pōtiū. piculis montiū. piculis in falsis fratrib⁹. in mortibus frequēter: in cōfractione. in lassitudine corporis atq₃ in alijs vite discriminibus in quib⁹ gloriā martyrij mererent: si hec p xp̄i noīe sustinerēt. Nūc aūt martyres sunt mūdi. seculi ꝓfessores discipuli curie. milites vel armigeri herlekonis. Per multas siquidē tribulatiōes intrāt iusti in regnū celoꝝ. Isti aūt p multas tribulatiōes ꝓmerent infernū. Terciū gen⁹ malaꝝ cogitationuz sunt cogitationes voluptuose. Geñ. viij. Sensus eni ꝛ cogitatio humani cordis ꝓni sunt ad malū ab adolescētia sua: ex quo corrupta fuit in primis parentib⁹: certe modicuz inchoata in suis posteris. Albertus tractatu scdo. ij. li. de causis ꝓprietatū elemētoꝝ. ca. ij. dicit ꝙ si sup carbonē candele extincte non tn̄ sic oio mortificate qn ibi aliqualis ignis remaneat: suppiciatur tenuis puluis sulphuris cādela reaccendit. Moraliter quātūcūq₃ hō in se flāmas voluptatis extinxerit. ꝫ tn̄ manet igniculus nō mortificatus. h̄ est fomes carnalis cōcupiscentie q̄ in vita ista totaliter extingui non pōt. Et iō sūmo ope cauēdū ē ne ꝓiciat super talē scintillulam tenuis puluis sulphuris. sulphur ē calidus fetid⁹ ꝛ tenax: ꝛ designat luxuriā. Et puluis tenuis hui⁹ sulphuris ē cogitatio morosa. de circūstantijs hui⁹ act⁹ ꝛ delectationib⁹ eiusdē. Uñ Gregꝰ. sup illud Job. xviij Aspergat in tabernaculo eius sulphur. dicit Sulphur sic ignē nutrit vt ipse sit grauissimi fetoris. iō in eo peccatū carnis intelligimus. qd dū peruersis cogitatiōib⁹ q̄si fetorib⁹ mētē iplet eterna incēdia fouet. Uñ dn̄s in sodoma pluit ignē ꝛ sulphur. Cauēdū ē igit cuiciūq₃ penitenti de p̄teritis. ne de eisdez cogitationes recordatiuas admittat. qꝛ fm Gregꝰ. iij. mora. ca. v. Sepe mēs ita in culpe recordatiōe ꝓuint. vt ad ꝑpetrationē illi⁹ lōge grauı⁹ ꝙ pri⁹ capta fuerat vrgeat. Et iō signāt dr̄ Deut. xv. Caue ne subrepat tibi ipia cogitatio. Sicut eni puus latrūcul⁹ p fenestrā imittit vt maiorib⁹ latronib⁹ seras aperiat: ita diabolus puas cogitatiōes īmittit, ꝛ si ille p negligentiā admittant: trahūt

mētē ad cōsēsū. Vñ sextus Juli⁹ stratogema. .iiij.ca.ix. Caius pōpeius cū suspectos hrēt haucenses vel trecenses: ⁊ vereretur ne presidiū reciperēt. petijt ab eis vt egros interī apō se refici paterent. fortissimis deinde habitu lāguentiū missis ciuitatem occupauit. cōtigit 3 Isto modo diabolū oppēdēs aliqs viros fortes nolle recipere suggestiones in grossa materia: sicut in ope exteriori. suadet eis saltē cogitare de illecebris. fingens nō eē piculū i delibus cogitationib⁹. Sed certe mendax est: qr sub infirmis cogitationib⁹: fortissimas delectationes immit. ⁊ sic mentē ad cōsensū occidit. Et iō statim sūma vigilantia ⁊ prudētia examināda ē cogitatio q̄ occurrit: ⁊ si ē noxia vel immunda expellenda ē a corde. ⁊ pueniēda est ne fiat morosa: ꝓpter quod signant' dr Hiere. iiij. Vsq₃quo morabunt' i te cogitatōes noxie? Quā auctoritatē ptractās beat⁹ Greg⁹. xvij. moral.ca.x. dicit sic. Nō rep̄hendit cur veniūt sed cur morant': etenī in bona corda cogitatōes illicite veniunt s₃ morari ꝓhibent'. Vñ Hiero. ad eustochiū. Dū puus ē hostis interfice vt ei⁹ nequicia elidat' in semine. ille p̄dicat' beat⁹ qui statim vt ceperit cogitare interficit cogitat⁹ ei⁹ ⁊ allidit ad petrā. Et Cassiodorus expone͂s illud ps̄. Filia babylonis misera. ⁊c. Filia inq̄t babylonis ē caro: qr cōfusionē peccatoꝝ ingerit cui digna cōpensatio datur. vt sicut cōcitat' ad vitia. ita repressa subdat' virtutib⁹. Unde subdit. Beatus q̄ retribuet tibi retribu. tuam quā re.no. quā carni retribuere bonoꝝ ē. qui etiā puulos q̄ ex carne nascuntur. id est malos motus anteq̄₃ crescāt retinēt: ne sint liberi ⁊ allidūt ad petrā xp̄m vt cōfracti disparrāt: cogitationes. i. facili⁹ vincunt' cū pue sūt. Et notandū q̄ nō solū apud catholicos imo apō gētiles mūdicia mētis: virginitati corpis pferebatur intm̄ q̄ vbicūq₃ potuerunt h̄ ppendere q aliqua v̄go cōsecrata corrupta erat mente. ipsam a sacerdotij repulerunt sacrificio. Narrat Seneca. li. vj. declamationū. declamatiōe viij. de virgine vestali: qr scripsit hūc versum. Felices nupte moriar vbi nubere dulce ē. Et ob hanc cām voluerunt eā sacerdotio priuasse Esa. j. Auferte malū cogitationū vraꝝ ab oculis meis dicit dn̄s. Et Esa. lv. Derelinquat impius viā suā: ⁊ vir iniqu⁹ cogitationes suas.

Quartū gen⁹ malaꝝ cogitationū sūt cogitationes infructuose ⁊ vane que sine fructu ⁊ vtilitate sunt. de quib⁹ in ps̄. Deus scit cogitationes hoīum: qm̄ vane sunt. Et alibi. In illa die. i. in die mortis pibūt oēs cogitatōes eoꝝ.

Ubi notandū q̄ oīs cogitatio mundanoꝝ. vel est de terrenoꝝ ꝓuidentia. vel est de differenda penitentia. ⁊ certe vtraq₃ istaꝝ cogitatiū perit i morte vel in die mortis. Qualit' aūt perit prima cogitatio: patet Luc. xij. de diuite qui cogitabat horrea sua dilatare. qualit' aūt cogitatō secūda perit: exp̄sse narrat'. iiij. Reg. xxj. de amon filio manasse qui viā malā p̄ris sui cogitās: ⁊ mīsc̄diam dei sibi finalit' cōcessaꝫ deliberauit q̄ in peccatis more patris iuuētutem suā duceret. ⁊ postea finalit' sicut pater fecerat peniteret: sed illa cogitatio perijt. quia i medio malicie sue a ꝓprijs seruis interfectus est. De talibus p̄sumptuosis dr in ps̄. Qm̄ declinauerūt in te mala cogitauerūt cōsilia q̄ nō potuerūt stabilire: h̄ ē te ꝑmittente. qr maliciā ꝯceperūt tua bonitate ⁊ misericordia: ⁊ sic mala sua i te declinauerūt: iō iusto tuo iudicio cogitauerunt cōsilia q̄ nō potuerūt stabilire. Cogitatio s₃ Greg. cōparatur radici. xij. mora. ca. xviij. qr qd̄ radix arbori. hoc vnicuiq₃ hoī sua cogitatio ē. Rō est. qr sicut radix occultat' sub terra: sed in planta sup terrā manifestat'. Sic cogitatio latet sub terra corpis in p̄sēti. s₃ i opatione patet: sed in futuro erit sicut in corpe vitreo. nūc aūt ē in corpe luteo. xviij. mora. ca. xxxiiij. quando aūt radix desiccat': tota planta deficit. s̄m Greg. xiij. mora. ca. viij. vbi dicit. Omnis iniqu⁹ pri⁹ in cogitationib⁹ arescit. ⁊ postea a bonis actib⁹ deficit. Et ideo sicut ille q̄ vult arborē habere bene crescentē ⁊ fructiferaꝫ: sūme curare oꝫ q̄ radix non arescat p siccitatē. ita q̄ vult semetip̄m fructiferū reddere in opibus virtuosis: curet oīno q̄ nō sit arid⁹ in cogitationib⁹ suis: qr nihil ita seruat hominē in mēte nec ieiuniū nec ciliciū nec vigilie: sicut sancta cōtēplatio vel cogitatio cōtemplatiua: ⁊ sicut illa duo maxime humectant radicē ne arescat. s. fimus ⁊ sanguis human⁹: si calidus apponat': ita duplex cogitatio vicꝫ de morte nostra ⁊ de xp̄i passione ꝑpetue in oībus opibus nos fecūdat. j. Pet. iiij. Christo in carne passo ⁊ vos eadē cogitatione armamini. Itē Eccs. vij. Melius ē ire ad domū luct⁹ q̄₃ ad domuꝫ cōuiuij. In illa eni cunctoꝝ finis ammonetur hoīm ⁊ viuēs cogitat quid futuꝝ sit. Secūdo cogitatio cōpatur tinee: s̄m eūdē. ij. mora. ca. xxj. qr sicut tinea sine sonitu penetrat vestimētū: ita cogitatio transfigit mentē anteq̄₃ ꝑpendatur. Job. xiij. Quasi putredo ꝯsumēd⁹ sū: ⁊ quasi vestimētū qd̄ comedit' a tinea. Tertio cōpatur ori. mora. xv. ca. iiij. Os quippe cogitatio cordis ē. oīs hō nitit' habere os suū mundū: ⁊ sūme cauet aliqd̄ ponere fetidū i ore suo Prouer. xv. Abominatō dn̄i cogitatōes male Quarto pilis carnis compat'. v. mora. xxviij. Pili carnis sunt vite veteris cogitatōes. Vñ bene per Moysen dicitur Numeri. viij. Leuite radāt oēs pilos carnis sue. qr is qui in diuinū obsequiū assumit' dꝫ an̄ dei oculos a cūctis carnis cogitatōib⁹ mūd⁹ apparere. Utinā sic eēt modernis temporibus. Sed notanduꝫ quāta ē fragilitas nostra si cōparemur aposto

lio q̄ in primitiua ecclia fuerūt. Apostolus enī querit quasi pro mirabili Roma. viij. Quis nos separabit a charitate christi. &c. Et re uera tales clerici qui successerūt in locū eorū psūt rūidere. Non mors nō gladi⁹: s̄ pueri se ꝛ voluptuose cogitatōes separant nos a deo: ꝛ seruiunt hodie in ecclesia tales presbri. de quibus dicitur Dani. xiij. Venerunt duo presbri pleni iniqua cogitatione aduersus susannam: q̄r noluerat eis cōmisceri. Vos enī nō sic carissimi s̄ iuxta consilium Hiere. xxv. reuertat̄ vnusq̄sq̄ a via sua mala: ꝛ a cogitationib⁹ suis pessimis. De secūdo aūt principali q̄d vt premissum ē tangitur. Nec habitabit in corpore subdito peccatis. Quāuis sedes dei: ꝛ p ꝯsequēs sancti spūs sit pncipaliter aīa. tñ etiaz in corpore dicit̄ habitare. q̄r corp⁹ accipitur ꝑ toto cōposito: sepi⁹ in scripturis sanctis: vt cū dixit xp̄s. hoc ē corpus meū. Aut cū dicitur hō ē corp⁹ sensitiuū. ꝛ sic de similib⁹. Et ē similis rō hui⁹ sicut primi. Nā opposita nō sunt in codē. Et maxime h̄ apparz in opationib⁹ corporalib⁹: sicut primū in peruersis cogitationib⁹. Nam sicut ignis in sinu non absconditur. et ex vultu anim⁹ hois cognoscitur. Ita qualis q̄sq̄ ē intra sic loquitur iudicat ꝛ opatur. ꝑbatio enī dilectiōis. id ē amoris qui spūs ē exhibitio ē opis. teste Gregl. i omelia pentecostes. Absit ergo mūdicia corporis. i. vitemus peccata carnalia vel corpalia. Et non regnet in cogitatu pnoīata multiplex malicia. Et remota sūt a nobis duo sapiētie diuine obstacula.

Lectio. V.

Piritus enim sanctus disciplinę effugiet fictū ꝛ auferet se a cogitationibus q̄ sunt sine intellectu. ꝛ corripiet̄ a supueniēte iniq̄tate. Post q̄ ostensum ē q̄ p duplicē indispositionē hō impeditur ne sapiam cōsequatur. vicz p mentis maliciā ꝛ carnis imundiciā. In ista pte vtriusq̄ rōnem assignat ostēdendo q̄ peccatum duo mala homini facit. Naz aufert grām ꝛ aufert penā: ꝛ sic in ista lectione tria facit. Primo ostēdit quō peccator quodāmodo necessitat deuz ad eū relinquēdū. Scđo ostēdit q̄ h̄ non ē simpliciter sentiendū: imo de⁹ iuste ꝛ sine cōpulsione se subtrahit peccatori ibi. Et auferēt se. Et tertio subiungit: q̄ hō p er peccatuz velit nolit obligat se finaliter puniendū. ibi. Et corripietur. Dicit ḡ p̄mo sic. Spūs enī sanct⁹ disciplinę effugiet fictum. Ista lr̄a dupliciter legitur. Uno modo vt ille genitiu⁹ disciplinę cōstruatur cū eo q̄d p̄cedit: sic. spūs sanct⁹ disciplinę. i. dator vel inspirator disciplinę. effugiet fictum id ē hipocritā q̄ bonū p̄tendit exteri⁹ ꝛ maliciam gerit interi⁹. Vn̄ nō ē mirū si sapia in maliuolā aīam n̄ introibit: q̄r spūs sanct⁹ q̄ ē auctor ꝛ dator sapie effugiet tale fictū. Et sic isto assignatur rō quare in maliuolā aīam non introibit sapia. Cōsequēter subdit rōem q̄re nec habitabit in corpe subdito peccatis: q̄r aufert se a cogitationibus libidinosis ꝛ bestialib⁹ cuz sit spūs mundicie ꝛ honestatis. Vn̄ q̄r spūs veritatis effugiet fictiōes: s̄ q̄r ē spūs honestatis effugiet bestiales cogitationes. Et h̄ est q̄ dicit. Auferet se a cogitatiōib⁹ q̄ sunt sine intellectu. Aliter exponitur ista lr̄a: vt ille genitiu⁹ disciplinę ꝯstruatur cū h̄ q̄ d̄r fictū. ꝛ ē sensus. Spiritus enī sanct⁹ effugiet fictū disciplinę. i. illuz q̄ fingit se hr̄e disciplinā cū nō habeat. Sz primus mod⁹ legendi cōcordat cum glo. sic ergo nemo pōt deo iponere q̄ ip̄e sponte hoiem dereling̃t: imo p maliciā fugat̄ ab eo. Et iō dicit Spūs sanct⁹ &c. Nec iterū pōt hō imponere deo q̄d ꝯsentit ꝛ fauet voluptatib⁹ bestialibus ꝛ repugnātib⁹ rationi. q̄r statim aufert se a cogitationib⁹ q̄ sunt sine intellectu. Cū enī intellect⁹ sit hois naturalis pfectio ꝛ sup̄ma nobilitas p quā cōpescere d3 mot⁹ irrōnabiles carnis: q̄n ita ē q̄ aliq̄s carnalib⁹ cogitatiōib⁹ subdit̄. tales cogitatōes h3 sine intellectu: totaliter sensuales ꝛ bestiales. Cōtra q̄les loquit̄ ps̄. Nolite fieri sicut equ⁹ ꝛ mulus q̄b⁹ nō ē intellectus q̄r a talib⁹ se aufert spūs sapie. Notādū est s̄m Aristo. vij. ethi. ca. ij. Tres sunt spēs fugiende circa mores. vicz incōtinētia. malicia. et bestialitas. Incōtinētia ē s̄m Aristotelem. q̄n ita ē q̄ aliq̄s h3 rectā estimationē ꝛ sufficientē informationē: q̄d deberet facere ꝛ q̄d vitare. passio tñ tēptatiōis ē ita vehemēs in appetitu sensitiuo q̄ ip̄e succūbit passioni ꝛ recedit a sñia sui iudicij ꝛ ꝑprie ꝯscie: faciēdo illud q̄d scit sibi eē ꝓhibitū: ꝛ iō vocat̄ incōtinēs: q̄r nō ꝯtinet se īfra limites ꝑprie ꝯscie: s̄ ppt̄ passionē regredit̄ ꝛ recedit a iudicio cōscie. Et hec ē prima spēs fugiendi circa mores. Scđa est malicia: ꝛ ē s̄m cū habit⁹ mal⁹ generat⁹ ex assuefactione sequēdi passiōes. p quē malū habitum recta estimatio siue bona ꝯscia iā ē corrupta: ita q̄ iudicat oē illud eē bonū ꝛ ꝓsequēdū: ad q̄d appetitus sensitiu⁹ inclinat. Et iō talis iam ex electione ꝛ nō ex passione opatur peruersa. ꝛ iste multo peior ē q̄ incōtinens. Unde talis apud Aristotelē vocat̄ intēpatus: sicut p3 ca. x. eiusdē libri. Vn̄ Seneca de copia verboruz pene ad finē. Tūc ē ꝯsummata infelicitas vbi turpia nō solū delectāt s̄ etiā placent: ꝛ desinit eē remedio locus. vbi q̄ fuerāt vitia mores sūt. Tertia spēs fugiendorū circa mores vocat̄ bestialitas. Sicut aūt malicia excedit incōtinētiā ita bestialitas excedit maliciā. vn̄ q̄n malicia ē tanta q̄ excedit limites hūane affectionis circa materiā ire vel libidinis vel cuiuscunq̄ pctī tūc d̄r tal' hō bestial' ꝛ malicia sua vocat̄ bestialitas. sicut enī q̄n affectiōes ptis itellectiue. assimi-

lant in claritate ⁊ honestate cogitationibus ⁊
affectionib⁹ intelligentiarꝫ siue angeloꝝ voca
tur virtus diuina siue heroyca. ita per opposi
tum quando p affectiões ptis sensitiue corrũ
punt ⁊ depriment ad similitudinẽ bestiarum
malicia talis psone vocat bestialitas. Hõ eniꝫ
in quodã medio cõfinio constituit inter sub-
stantias diuinas ⁊ bestias: ⁊ ideo si sapiat na
turã alterius extremi: ab illo denoíatur. Et iõ
viri excellẽtes in cõtẽplatione ⁊ honestate vo
cant diuini viri. ⁊ excedẽtes in malicia vocan
tur bestiales: sicut ibidẽ dicit Aristo. Et a tali
bus cogitationib⁹ tam vicꝫ incõtinẽtie q̃ꝫ mali
cie ⁊ bestialitatis aufert se spũssanctus ⁊ eas
diligentẽ proiicit in infernũ. Cõtra qđ signan
ter petit ps̃. Ne proiicias me a facie tua ⁊ spm̃
sanctũ tuũ ne auferas a me. Sequit in littera
Et corripiet a superueniẽte iniqtate. id ẽ fic⁹ tal
qui per suã maliciã fugat a se spiritũsanctum:
certe nõ euadit finaliter impune. imo corripie
ur. id ẽ per rõem iuste dãnabit: ⁊ hoc a super
ueniente iniquitate. id ẽ propter iniquitatem,
que ei⁹ cõsciam opprimet sicut onus graue. iu
xta illud ps̃. Iniquitates mee supgresse sũt ca
put meum: ⁊ sicut onus graue grauate sũt su
per me. Et nota q aliter corripit penitens
de peccato: ⁊ aliter impenitẽs. nã in correptio
ne penitentis superueniet mansuetudo ⁊ miseri
cordia p quã peccatũ dimittit ⁊ hõ deo recon
ciliatur. Unde ps̃. Quoniã superuenit mansue
tudo ⁊ corripiemur. Sed certe in correptione
impenitẽtis finaliter superueniet ira dei ex vna
parte. ⁊ ppria iniqtas ex alia pte. Baruch. iiij
Ignis eni superueniet ab eterno ĩ longiturnis
diebus. Dubitatio põt eẽ. An spũssanctus
detestet ⁊ fugiat oẽm fictionẽ: et probat q nõ.
quia Luc. vltimo dicit de christo q longius se
finxit ire ⁊ tñ pposuit cum eis manere: ergo si
mulabat vnũ exterius ⁊ aliud intẽdebat interi
us. Preterea Luc. ix. legit. ⁊ Math. xvij. q
christo trãsfigurato corã discipulis: apparuerũt
Moyses ⁊ Helyas. Quero ergo an apparue
runt ibi vere aut imaginarie: si imaginarie: tũc
fuit fictio. Si vere: tunc Moyses fuit ibi susci
tatus. ⁊ Helyas de paradiso translatus: sed hẽ
nõ apparet verum. qꝛ beat⁹ Augustin⁹ hꝫ pro
incõuenientẽ q aĩa samuelis fuit resuscitata qñ
samuel mortu⁹ videbat apparere sauli. Et dicꝫ
q fuit illusio imaginaria diaboli: ⁊ nõ spiritus
samuelis a requie sua suscitat⁹. Preterea glo.
Luce. ix. sup illud Apparuerũt Moyses ⁊ He
lyas dicit. Sciendũ est nõ corpora vel animas
Moysi ⁊ Helye ibi apparuisse: sed in subiecta
creatura illa corpora fuisse formata. Põt etiaꝫ
credi q angelico ministerio vt angeli eorũ per
sonas assumerent. Propterea illa claritas
transfiguratiõis: aut fuit vera ⁊ in xp̃i corpore
realiter. vel imaginarie tantũ. Si secũduꝫ: ha
betur propositũ. Si primũ. contra corp⁹ chri-
sti in rei veritate fuit opacũ ⁊ terminatũ ⁊ co-
loratuꝫ. Glo. Bede Luc. ix. sup illud. Nõ gu
stabũt mortẽ donec videriñt regnũ dei. id est
glorificatiõnẽ corporis in imaginaria repsen-
tatione: ergo illa claritas fuit imaginaria tñ.
Preterea in corpore xp̃i post resurrectionem
apparuerũt cicatrices. imo discontinuatio car
nis. qꝛ Thomas misit manũ in latus christi.
Quero ergo aut apparuit imaginarie tantũ: ⁊
sic fuerũt apostoli delusi ⁊ nõ fuit probatio re
surrectionis vera. vel fuit illa apertura vulne
rum vera ⁊ realis: ⁊ si sic. Contra in corpe glo-
rioso nullus manebit defectus nature. vl' cor-
ruptio vel deformitas: sed cicatricis aperture
vel discontinuatio partiũ corporis christi fuit
deformitas ⁊ defectus nature: ergo nihil tale
ibi fuit. quia corpus xp̃i fuit tunc ita gloriosũ
sicut est modo. Ad oppositũ est scriptura sacra
hic. Itẽ Greg⁹. in omelia. Nihil per duplicita
tem simplex veritas fecit. sed talẽ se foris exhi
buit eis in corpore: qualis erat eis in mente.
Hoc eni egit foris domin⁹ in oculis corporis:
quod apud illos agebat ĩ oculis mẽtis. Apud
semetipsos intus eũ amabant ⁊ dubitabãt. Et
dominus eis presens aderat: propter hẽ q ama
bant. sed aberat propter hoc quod dubitabãt
Ad istã q̃stionẽ aliter rñdendũ est sm vsum
loquendi modernoꝝ: ⁊ aliter sm modum lo-
quendi sanctoꝝ. Apud modernos nãq ex cõ
muni vsu loquendi. iste terminus fictio ipor-
tat deordinationẽ ⁊ falsitatem: ⁊ sm hoc mani
festum ẽ q spũssanctus effugiet omnẽ fictiõeꝫ
Sed sm modũ loquẽdi sanctorũ: iste termin⁹
fictio nõ necessario importat siue cõnotat falsi
tatẽ siue deordinationẽ: sed possibile ẽ q fictio
significet sicut ẽ: ⁊ tũc fictio nõ est falsũ. Unde
Aug⁹. in libro de q̃stionib⁹ euãgeliȷ. Nõ oẽe
quod fingim⁹ mẽdaciũ ẽ: sꝫ qñ illud fingimus
quod nihil significat tunc mẽdaciũ est. Cũ aũt
fictio nr̃a referat ad aliquã significationẽ: nõ
ẽ mendaciũ: sꝫ aliqua figura veritatis. sic eni in
dño finxit se longi⁹ ire: qꝛ cõposuit motũ suũ
q̃si volẽs ire ad aliqđ significãdũ. Itẽ Dama
scenus. iiij. sn̄iaꝝ. ca. x. Eorũ q post resurrecti
onẽ xp̃o insuerũt: modi sunt diuersi. Naꝫ hec
quidem nature: sed non sm naturam: sed sm
dispensationẽ ad certificandum vel credi faci-
endũ: q̃m ipm quod passũ ẽ corp⁹ resurrexit:
vt cicatrices. potatio. cibatio p⁹ resurrectiõeꝫ
Alia aũt vere ⁊ sm naturam vt trãsire de loco
ad locũ infatigabilit' ⁊ p clausas ianuas itrare
Alia aũt sꝫ fictionẽ: vt illud. finxit se longi⁹ ire
Ex istis pꝫ q nõ oĩs fictio ꝯnoluit secũ maliciã
vl' deordinatiõeꝫ. Et dicẽdũ est ad q̃stioneꝫ q
spũssanct⁹ quãlibꝫ fictionẽ deordiatã detestat
⁊ nõ aliã. Per hẽ ad primũ argumẽtũ q illa nõ
fuit deordiata. sꝫ fuit figura significãs q̃les fue

runt illi discipuli amando ⁊ dubitando. ẜm Gregi. Ad secūdū dicēdū q̄ i trāsfiguratiōe domini Moyses ⁊ Helias vere realiter ⁊ personaliter apparuerunt ibi: sicut docet Augi. de mirabilibus diuinarū scripturarum. ca. ix.
¶ Circa quorū apparitionē notanda sunt quattuor. Primo q̄ in suis veris corporib⁹ ibi fuerunt. Scdo q̄ in Moyse nō fuit finaliter resurrectio cōpleta sed corp⁹ suū iterato in terram seu puluerē ē reuersū. Tertiū ē q̄ corpora sanctorum istorum nō pfecte sed similitudinarie habuerūt resurrectionis future gliam ꝓ tunc. Unde Luc. ix. dicit q̄ Moyses ⁊ Helias visi erāt in maiestate ⁊ gloria. Quantū ad h̄ dicit sanctus Thomas q̄ claritas i Moyse ⁊ Helia nō fuit eiusdē generis cū claritate corporū in patria: sicut claritas christi fuit: sed fuit quedam claritas sic se habēs ad illam sicut fides i via ad visionē in patria: ⁊ iō aspectū apostolorum non offendebat: qđ non fuit de claritate christi. Et huius rō est: quia anima christi glorificata fuit: nō autē anima Moysi. Et iō corpori eius potuit cōuenienter attribui claritas gloriosa: non autē corpori Moysi: ne pri⁹ eēt gloria in corpore q̄3 in anima: ⁊ hoc videt̄ mihi rōnabiliter dictum. Quartum est q̄ alit̄ fuit de apparitione Samuelis. q̄r ibi fuit vnū corpus formatū ex aere qđ apparuit eē corp⁹ Samuelis per opus diaboli. Ad secūdū argumentum aliter respondet sanctus Tho. super iiij. sniarū. di. xvj. questiōe. iiij. arti. v. ibi dicit q̄ glosa que allegat̄ in tertio argumēto est a magistris impunctata vel suspecta. ⁊ subdit. Unde dicendū est q̄ vterq3 illorum ibi apparuit. sed Helias in corpore ⁊ anima: Moyses i āia tm̄. que apparere potuit: vel per corpus assumptū: sicut angeli apparent. vel poterat aīa speciem causare in oculis videntium representantē hominē: cuius erat illa anima. Sed hec responsio vt videt̄ dicit oppositum. Nam dicit q̄ Moyses ⁊ Helias ibi vere apparuerūt: ⁊ tamē tātū fuit ibi alter eorum. Et simlit̄ Aug⁹. dicit oppositū de mirabilibus diuinarū scripturarum. ca. ix. Et textus euangelij idem sonat. Et consimiliter dicit Alber. super Luc. ca. ix. videlicet q̄ ibi Moyses apparuit i propria persona: q̄r aliter eius testimonium parum valuisset: ⁊ tamē nullus erat ibi in proprio corpore: sed in corpore sibi ab angelis aptato: nec ē credendū q̄ corpus suum putridū resurrexit ad hanc visionem peragendam. anima tamē sua de lymbo venit. penam tamē videlicet carentiam diuine visionis non amisit. Un⁹ venit de inferno: alius de paradiso. vn⁹ de mortuis: alter de viuis: vt ille ostēderetur. de quo Sap. xvj. Tu es domine qui vite ⁊ mortis habes potestatem. Sed tam Albert⁹ q̄3 sanctus Thomas videntur sic dicere diminute sine p̄iudicio. Textus enim dicit Luc. ix. expresse q̄ duo viri loquebantur cum illo. Erant autem Moyses ⁊ Helias visi in maiestate. Itē Chrysostom⁹ dicit q̄ vn⁹ de mortuis alius de viuis adducti sunt ad testificandum. Et satis credibile ⁊ rationabile est: q̄ corpus Moysi resuscitatum fuit propter idem testimonium pagendum: sicut multi alij resurrexerunt christo resurgente qui postea obierūt. ẜm Augi. de mirabilibus diuinarū scripturarum. vbi supra.
Ad tertiū argumentū dicēdū est q̄ glosa illa est suspecta: ⁊ ab antiquis magistris negata. Ad q̄rtū de claritate faciei domini i trāsfiguratione dicēdū q̄ fuit in ea vere ⁊ realiter tamen per miraculum ⁊ non per aliquam formam inmanentē corpori christi: sicut erit i corporibus glorificatis post resurrectionē: ⁊ fuit ille fulgor eiusdem speciei cum fulgore corporum glorificatorum. non tamen ita perfectus sicut claritas vie assimilatur claritati patrie. non tamen fuit in toto profundo corporis: s3 in superficie tantū. ⁊ sic non est impossibile idē corpus fore opacum intrinsecus ⁊ lucidum in superficie. Qđ autem dicit glosa Bede q̄ fuit imaginaria representatio. dicit ꝓ tanto q̄r fuit imago ⁊ figura glorificationis future. Ad q̄rtum de vulneribus ⁊ cicatricib⁹ in corpore xp̄i post resurrectionem. dicendu3 q̄ aliud est loq̄ d̄ cicatricibus ⁊ aliud de vulneribus: siue de discōtinuatiōe carnis in corpore christi. nā q̄ fuerint cicatrices omnes doctores ꝯcedūt Sed de vulneribus vel discontinuatione plane hoc negat Albertus. imo hoc repugnaret glorificationi que non erit sine integritate nature. Nec est credendum q̄ Thomas miserit manus suas intra latus christi. quia hoc fuisset temerariū in apostolo: ⁊ infirmū in domino sed verum est q̄ latus tetigit ⁊ cicatrices vidit. vnde ad aspectum vulnerum credidit ⁊ nō ad tactum: ⁊ ideo dictum est ei. q̄r vidisti me. ⁊c. Et addit Albert⁹ q̄ cicatrix nō affert difformitatem: nisi q̄ mutat situm vel figuram mēbri: sed cicatrices in christo fuerūt ita subtiles q̄ h̄ non fecerunt. Unde ẜm Augi. viij. de ci. dei. ca. xix. huiusmodi cicatrices vulnerum manebunt in martyribus sine quacunq3 difformitate. imo ad decorem quasi quedam insignia victorie sue. Et sic probabiliter tenetur q̄ cicatrices sunt ⁊ semper manebunt in corpore christi: sicut dicit sanctus Tho. super iiij. sniarum. di. xxj. arti. penul. Q̄ autē vulnera ibi nō fuerunt. dicit beatus Aug⁹. li. vj. questionū contra pelagianos. Sciāt inquit qui has questiones proposuerūt: christu3 nō vulnera: s3 signa vulnerū cicatrices discipul' demōstrasse q̄ tunc false eēnt: si nulla vulnera p̄cessissent. Sanct⁹ Tho. super iiij. questione. xxiiij. arti. autem vltimo in solutione secundi argumenti tenet

ꝙ in christo fuit apertura vulnerum et solutio continuitatis recompensata ꝑ maiorē decorē glorie: ⁊ ꝙ Thomas tetigit vulnera.

Lectio. VI.

Benignus est enim spiritus sapiētie: ⁊ non liberabit maledictū a labijs suis: quoniā renū illius testis ē deus: ⁊ cordis illius scrutator ē verus ⁊ lingue illius auditor. Quoniā spūs dñi repleuit orbē terrarū: ⁊ hoc qđ cōtinet omnia sciam hȝ vocis. Hucusqȝ docuit sapiēs qualiť homo virtuosus ordinare dȝ in deū suas affectiones. Hic autē exequiť informare quomodo debet in deū ordinare suas locutiones. Et circa hoc sic procedit. Primo docet vitare malicia͞ȝ loquendi in generali. Secundo quedā vicia loquēdi disuadet in speciali. ibi. Custodite igitur vos. Circa primū duo facit. Primo ostēdit ꝙ maliloquꝰ non pōt euadere impunitus in iudicio per culpe sue tergiuersionē. Secundo ꝙ non pōt euadere impunitꝰ per culpe sue occultationē. ibi. Propter hoc qui loquitur.

Circa primū duo facit. Primo ostēdit ꝙ iudex suus habet de eo plenariā cognitionem. Secūdo sue tante noticie assignat rōnem ibi. Quoniā spūs dñi ⁊c. Circa primum adhuc duo facit. Nam primo ostendit ꝙ iudex peccatoris maliloqui habet ad bonos sūmam pietatem. Secūdo ꝙ seruat ad malos iustam equitatem. ibi. Et nō liberabit maledictū. Dicit ergo ꝑmo sic. Benignus ē spūs sapiētie. Et potest h̄ spūs accipi dupliciť: Notionaliť ꝑ spiritu sancto. Juxta illud Joh. xv. Spiritus veritatis qui a patre ꝓcedit ille testimoniū perhibebit ꝺ me. Essentialiter pro tota trinitate q̄ ē deus. Juxta illud Joh. iiij. Spiritus est deus ⁊ eos qui adorant eū i spiritu ⁊ veritate oportet adorare. Et siue vno mō accipiať siue alio modo, benignus ē spūs sapiētie. Est enī benignus iustos exaudiēdo. malos reducēdo. cūctos recte regēdo. De primo i ps. Exaudi me dñe qm̄ benigna ē misericordia tua. Est etiam benignus malos reducendo. Juxta illud Roma. ij. Ignoras ꝙ benignitas dei ad penitentiam te adducit. De tertio Luc. vj. Benignꝰ est sup ingratos ⁊ malos. Et Matth. v. Solē suū oriri facit sup bonos ⁊ malos. Sic igiť iste sapientie spūs habet ad bonos summā pietatem. ⁊ tamē non ideo ꝓsumat peccator maliloquus q̄ se finaliter nō emēdat ꝙ sit euasurꝰ impune: qꝛ nō liberabit maledictū. id est maledicentē vel detractorē a labijs suis. id est a pena sibi debita pro peccatis labiorū suorum: quia sic dicit ps. Labor labiorum suorum operiet eos. ⁊c. vsqȝ vir linguosus. Et qꝛ possȝ aliqs q̄rere quomō puniet spūs sanctꝰ malos hoīes: cuȝ nō ostēdat se mō nosse eoꝝ pctā. Jdō ꝯsequenter ostēdit ꝙ iudex ille oīm pctōꝝ plenariam habet cognitionē. Et subdit. quoniā renū illꝰ testis est deus. Tria enī sunt que vellet peccator maxime latere. videlicet delectationem sue voluptatis: cogitationem concepte vanitatis: locutionē cōmunicate peruersitatis. ⁊ tamē oīa ista deus nude videt. Ista autē tria tangit sapiens ꝑ tria corporis organa: videlicet. renes cor. ⁊ linguā. In renibꝰ viget voluptas. in corde vanitas. ⁊ in lingua ꝑuersitas. Et respectu istorū triū tres actus deo attribuit. Nam respectu voluptatis ipse ē testis. respectu vanitatis ipse est scrutator. Scrutari enī ē ad interiora ⁊ latēna penetrare. In ps. Scrutās corda ⁊ renes deꝰ. Sꝫ respectu ꝑuersitatis seu falsitatis ipse est auditor. ergo habemꝰ ꝙ deꝰ pōt eē iudex ⁊ testis. Testis: qꝛ videt ⁊ audit. iudex quia scrutator ⁊ inuestigator ē cordis. Hiere. xxix. Ego suȝ iudex ⁊ testis: dicit dominꝰ. Ergo patet cū sit sūme iustus. nō liberabit maledictū a labijs suis. Sȝ qꝛ posset esse dubiū vnde habet ille spūs sapiētie ꝙ videat ⁊ audiat ⁊ scruteť omnia. iō cōuenienter assignat sue cognitionis rōem. Est autē rō: qꝛ spūs ille ē vbiqȝ ꝑńtialiter. ⁊ potentialiť. ⁊ essentialiter. Et h̄ est qđ subdit: quoniā spiritus dñi repleuit orbem terrarum. Et pōt legi domini vel intransitiue vt sit sensus. Spūs dñi. id est spūs qui ē dominus. vel transitiue. id ē qui est a deo pře ⁊ a deo filio iste repleuit orbē terrarū. Hiere. xxiij. Celum ⁊ terram ego impleo. Et Augꝰ. Vbiqȝ ē deus inter oīa nō inclusus: extra oīa nō exclusus: super oīa nō elatus. infra omnia non depressus. Et hoc qđ continet omnia. id est idem spiritus qui omnia continet. id est gubernat ⁊ seruat omnia: sciētiā habet vocis. id est noticiam omnium que ab homine dici possunt quacunqȝ vtatur lingua. Et ideo cauere debemus in quibus delectemur. que meditemur ⁊ qualia loquamur. quia iudex noster videt et audit quicquid homo cogitat vel dicit. Et hoc ē qđ cōcludit Boeciꝰ vlti. li. conso. suarum. Auersamini inquit vitia. colite virtutes ad rectas species animum subleuate. Humiles preces in excelsa porrigite. Magna vobis si dissimulare non vultis indicta est necessitas probitatis: cum omnia ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis. Notanduȝ ꝙ hic tāgit sapiens tria corporis organa: que difficillimum est regere ratione. renes. cor. ⁊ linguā. Nam in renibus voluptas. in corde vanitas. ꝑ lingua falsitas dominatur. Et ideo difficilimū est etiam sanctis ꝙ se regant perfecte in delectationibus que per renes signantur. in cogitationibus que per cor. in locutionibus que per linguam nominantur. Dicit Aristo. xiij. de animalibus. Infirmitas renum in homine est difficilis curationis. Moraliter quia in

renib⁹ dominat̄ voluptas: iō infirmitas renū carnalē nominat cōcupiscētiā: que vocat̄ languor nature. In ps̄. Miserere mei de⁹: qm̄ infirm⁹ sū. Hec infirmitas ē difficilis curationis: sicut patuit in Paulo et in alijs sanctis. Uñ mitigari pt̄: tolli n̄ pōt citra mortē oino. ſm Aug. de pfectione iusticie hūane. Et Bern. Siue velimus siue nolim⁹ Jebuseus iste in finib⁹ nr̄is habitat: supprimi pōt extingui nō pōt. Uñ narrat Greg⁹. iiij. dialo. ca. xij. de Ursino. psbytero: qui sic conuixerat sue psbytere tāq̄ frater cū sorore continue a tpe ordinationis sue. ille cū esset cōfectus etate ꝛ iaceret ifirmat⁹ ad mortē. ꝛ intantum inualuisset infirmitas: q̄ dubitabāt aliq̄ an spūs exiuisset an nō: accessit ad eū psbytera sua: ꝛ narib⁹ suis aures apposuit vt sciret si corpori suo aliq̄s vitalis spūs inesset: qđ ille tam semimortu⁹ sentiens recollectis virib⁹ q̄s habebat erupit in vocē: ꝛ ait: Recede a me mulier adhuc igniculus viuit: tolle paleā. Et cito post: venientib⁹ ad se Petro ꝛ Paulo apl̄is sic sibi videbat̄ spiritū exhalabat. Ille potuit deo regratiari ꝛ dicere cū ps̄: Benedicā dn̄m q̄ tribuit mihi itellectū: isup vsq̄ ad noctē increpuert me renes mei. i. vsq̄ ad mortē ſm glosā: increpuert. i. arguerūt vl̄ tēptauerūt me renes mei. Pꝫ ergo cōit̄ q̄ infirmitas renū ē difficil' curatōis: que nō recipit curā sine adustione. Talis est fomes carnis. Propt̄ quod petiit psalmista signāter. Proba me dn̄e ꝛ tēpta me: vre renes meos et cor meū. Glosa: pba me id ē iudica me esse pbatū: si tibi q̄ oia nosti: ſ mihi ꝛ hominibus: ne q̄d delicti maneat. Iō dicit tēpta me: quia nisi tēptares negligentes essem⁹. Et vre igne tribulationis renes meos: ꝛ cor meū. id ē adhibe medicinalē purgationē tribulationis delectationibus meis: ne q̄d mali delectet me. et cogitationib⁹: ne q̄d mali cogitē. Cor nāq̄ p cogitatioib⁹: renes p delectationib⁹ posuit hec glosa. ¶ Scd'm organū corporis qđ nimis ē difficile regere rōne ē cor. Uñ Grego⁹. iiij. moraliū. Facile ē puersa opera vitare: sed nimis difficile ē ab illicita cogitatione corrigere. Quia sicut Bern. dicit in meditationib⁹ suis. Nihil in me corde meo fugatius: qđ quotiens me deserit ꝛ p prauas cogitatiōes defluit: totiens deū offendit. Cor meū cor vagū instabile: dū suo ducit̄ arbitrio: ꝛ diuino caret cōsilio: in semetipo nō pōt cōsistere: ſ omni mobili mobilius p infinita distrahit̄. Et iō signant' dicit̄ Prou. iiij. Omni custodia serua cor tuū: q2 ex ipo vita pcedit. Est aūt de corde humano sicut de argēto viuo qđ semp ē in motu. sistit̄ tñ aliqualiter et mortificat̄ p odorē: hoc ē p fumū sulphuris: sicut docet Arist. in. iiij. meteoroꝝ. Moraliter. Si sistere ꝛ domare velim⁹ cor nostrū a vagis motib⁹ supbie ꝛ elatiōis: adhibeamus ei odorē sulphuris. i. imaginationem pene eternalis vl' gehennalis: cuius vna portio dicit̄ esse sulphur. Juxta illud ps̄. Ignis sulphur spūs pcellarū pars calicis eoꝝ. ꝛ Apoc. xxi. Pars illoꝝ erit in stagno ardēte ꝛ sulphure. ꝛ statim concipiem⁹ timorē. ꝛ p timorē continebim⁹ et cōgregabimus cor nr̄m. Eccl. xxx. Contine et cōgrega cor tuū in sanctitate eius ꝛ tristiciā longe expelle a te. Refert Giraldus cābrēsis in libro suo de topographia hibernie. q̄ quondā in mari ppe hiberniā apparuit subito quedā insula. iuuenes vō de hibernia ascēdētes scaphas ꝛ naues nitebāt̄ ad istā isulā applicare. Cū aūt ita ppe isulā nauis esset q̄ eoꝝ iudicio ponē posset pedes suos descēdēdo: statim insula ab eis fugit ꝛ se ad aliū locū mouit. Cū ergo hoc mirabile frequent' tēptassent et semp mō pdicto delusi fuissent: tandē dixit eis vn⁹ senex: audiui inq̄t q̄ ignis valet cōtra phātasmata. Accipiat ergo aliq̄s sagittā ignitam ꝛ sagittet in isulā: ꝛ statī phantasmata cessabūt. Et factū ē iuxta cōsiliū eiusdē senis ꝛ isula stabilita est q̄ ppter hūc mirabilē fugā vocata est deinceps isula fugitiua. Insula ista phantastica ꝛ fugitiua cor designat hūanū: q2 semp mutabile varijs phātasijs fatigat̄: nisi diuina grā stabiliat̄. Eccl. xxxiiij. Sic ptu' nē' cor tuū phātasias patit̄: nisi ab altissimo missa fuerit visitatio: Stabilit' aūt p ignitā sagittā verbi dei. De q̄ in ps̄. Sagitte potēns acute cū carbonib⁹ desolatorijs. Et alibi. Ignitū eloquiū tuū vehement'. Et istud ē optimū stabilimentū hūani cordis. Juxta illud Heb. xiij. Optimū eni est grā stabilire cor. Greg. xxviij. mora. ca. xviij. Quid est inq̄t mare: nisi cor nostrū furore turbidū: rixis amaꝝ: elatiōe supbie tumidū: fraude malicie obscuꝝ? Quod mare q̄ntū seuiat: attendat quisq̄ in se occultas tēptationū cogitationes itelliget. ¶ Tertiū organū corporis qđ difficile ē regere est lingua. de qua Jacobi. iij. Lingua modicū mēbꝝ est ꝛ magna exaltat. Et cito p⁹. Lingua cōstituit̄ in mēbris q̄ maculat totū corpus ꝛ inflāmat rotā natiuitatis nr̄e inflāmata a gehenna. Et infra. Linguā aūt nullus hō domare pōt. Quā auctoritatē ptractās Augustin⁹ de natura et grā dicit. Nō ait: linguam null⁹ domare pōt: ſ null⁹ hoim: vt cū domat̄ diuino adiutorio ꝛ gratia fieri fateamur. Uñ nō ē expressio ipossibilitatis: ſ magne difficultatis. In cui⁹ figurā natura ordinauit circa linguā q̄ duplici muro clauderet̄ osseo ꝛ carneo: ad docēdū q̄ duplex examinatio fieri debet anq̄ lingua suū opus exerceat. ¶ Primo eni debet cōsiderari an sit licitū. Secundo an sit expediēs. ꝛ iste sunt vie per quas sermo debet transire. De quib⁹ ps̄. Dixi custodiā vias meas vt nō delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiā ꝛc. Uñ abbas Paphus: sicut narrat̄ li. ix. historie triptite: cū esset sine literis

accessit ad quẽdã vt addisceret. ⁊ cũ deuenisset ad istũ versũ. Dixi custodiã vias ⁊c. dixit se sa-nis didicisse, nec oporteret vlteriꝰ addiscere: si istã lectionẽ posset bene scire. Ecci. xxv. Beatꝰ vir q̄ habitat cũ muliere sensata: ⁊ q̄n lingua sua nõ ẽ lapsus. Et licet iustꝰ aliq̄n corripiat: habet tñ mel ⁊ lac sb lingua. Bern. Mala lingua ẽ q̄ aut pũersa laudat aut recta reꝓhẽdit.

Lectio. VII

P Ropter hoc qui loquit̃ iniq̃ nõ põt latere: nec p̃teriet illũ corripiens iudiciũ. In cogitatõibꝰ impij interrogatio erit. sermonũ aũt illiꝰ auditio ad deuz veniet. ⁊ ad correptionez iniq̃tatũ illiꝰ: q̃m auris zeli audit oĩa ⁊ tumultꝰ murmurationũ nõ abscondet̃. Postq̃ȝ sapiens declarauit q̄ vitiosa locutio nõ trãsibit impunita p aliquã tergiuersionẽ vel cauillationẽ. Hic cõsequent̃ ostẽdit. q̄ nec in iudicio poterit impunita trãsire p occultationẽ. Et circa hoc duo facit. Primo ꝑponit qḋ intẽdit. Scḋo illud probat ibi. In cogitationibꝰ. Circa primũ duo fac. Primũ est. q̄ maliloquus nõ poterit se in iudicio occultare. Scḋm ẽ. q̄ nec iudex nolet circa eũ dissimulare ibi. Nec p̃teriet. Dic̃ ergo p̄mo quasi cõcludens ex p̄cedẽtibꝰ ꝑpter hoc. s. q̄ spiritus dñi repleuit orbẽ terrarũ ⁊ existit vbiq̃ȝ presentialiter: potẽtialiter: ⁊ essentialiter. Ideo cõueniens ẽ q̄ ille q̄ loq̄t̃ iniqua q̄cũq̃ȝ secreta q̄tũcunq̃ȝ occulte: nõ poterit latere finaliter etiam homines. Deũ vero nec ad tempus põt latere. Luc. xij. Que in tenebris dixistis in lumine dicent̃. Et qḋ in aure locuti estis in cubiculis. p̄dicabit̃ in tectis. Huiꝰ exemplũ habemꝰ de dauid exp̃sse q̄tam adulteriũ q̃ȝ homicidiũ occultissime ꝑpetrauit cũ Bersabee vxore vrie. ⁊ statim misit ad eũ dñs pꝛ nathã. ij. Regũ. xij. dicẽs. Tu fecisti abscõdite: ego vo faciã xbũ istud in cõspectu oĩs israel ⁊ in cõspectu solis huiꝰ. ⁊ sic p penã manifestã declarabo culpã tuã. Et sic ꝑ rẽ nõ manifesta culpa detegitur quõcunq̃ȝ in p̄sẽti lateat peccator. saltẽ in iudicio nõ põt latere iniquus. Vñ Anselmus in meditationibus suis. Latere erit impossibile: apparere intolerabile. hoc ẽ primũ qḋ ꝑponit. Scḋm ẽ q̄ iudex nolet circa eũ dissimulare. Et ideo dic̃: nec p̃terit illũ corripiens iudiciũ. Eccs. vlt. in fine. Cũcta q̄ fiũt adducet deꝰ in iudiciũ siue bonũ siue malũ sit. Conseq̄nter ibi. In cogitationibꝰ. Probat ista duo q̄ proposuit. Et p̄mo primũ. Scḋo secundũ ibi. Quoniã auris zeli. Primũ sic. Latentiores sũt cogitationes q̃ȝ verba. sed in iudicio cogitationes discutient̃ ⁊ punient̃. ḡ a multo fortiori sermones. ⁊ h̃ ẽ qḋ dicit. In cogitationibꝰ impij interrogatio erit. i. dẽ inquisitio ⁊ discussio. Et exponit̃ sic littera. q̄ interrogatio fiet a dño in cogitationibꝰ. hoc ẽ de cogitationibus: Juxta illud pš. Dñs interrogat iustuz ⁊ impiũ: vel q̄ interrogatio fiet sibi ip̄is a seipsis. Sic eñi dicit̃ infra. ca. v. Impij in iudicio querent a seipsis. q̄d nobis ꝓfuit superbia: aut diuitiarũ iactãtia q̄d ꝯtulit nobis: Ad Roma. ij. Testimoniũ reddẽte illis cõscientia ipsoꝝ. Aut etiã int̃ seinuicẽ cogitationũ accusantiũ ⁊ defendentiũ sermonũ. Posito aũt antecedẽte ponit̃ ꝯsequẽs: q̄ȝ auditio s̃monũ ad deũ veniet ex q̄ cogitationes veniẽt ad noticiã dei. Et quõ: certe ñ ad approbatiõez. s̄ ad punitionẽ ⁊ vltionẽ. Et ideo subdit. Et ad correptionẽ iniquitatũ illiꝰ. Hanc correptionez timuit pš. cũ dixit. Dñe ne in furore. ⁊c. Conseq̄nter ibi. Q̃m auris. ꝓbat scḋm qḋ supra ꝑposuit: videlicet q̄ iudex in iudicio nõ parcet: nec dissimulabit. Et ꝓbat sic. Judex q̄ sũme zelat ꝓ obseruatione legis sue. nõ p̃teribit in iudicio q̄n puniet transgressores. s̄ deus est talis iudex. q̄ summe zelat ꝓ lege sua. igit̃ ⁊c. Et hec ratio innuitur cũ dicit̃. q̃m auris zeli. i. dei zelantis audit omnia. ⁊ tumultus murmurationũ nõ abscõdet̃. Zelus in sacra scriptura accipit̃ quinq̃ȝ modis. Primo modo ꝓ inuidia. ⁊ sic accipit̃ Ecci. ix. Qui docet filiũ in zelũ. h̃ ẽ in inuidiã nutrit inimicũ. Et in codẽ zelus ⁊ iracũdia minuent dies. Scḋo accipit̃ ꝓ ira. pš. Accẽdetur velut ignis zelus tuus. Tertio modo accipit̃ ꝓ imitatiõe. In pš. Noli emulari in malignantibꝰ neq̃ȝ zelaueris facientes iniq̃tatez. id est imitatus fueris. Quarto accipit̃ ꝓ rigore ⁊ iusta affectione vlciscendi. Prouer. vj. zelus ⁊ furor viri ñ parcet in die vindicte. Et Sap. v. Accipiet armaturã zelus illiꝰ ⁊ armabit creaturã ad vltionez inimicorum. Et sic accipit̃ hic

Quinto vocat̃ feruens amor. Vñ zelotipꝰ et zelotes dicit̃ ille q̄ feruẽter amat. ⁊ talit̃ vult redamari. Exo. xxxiiij. Dñs zelotes nomẽ eiꝰ

B Dubitatio literalis esse põt. Vtrũ peccata p penitentiaz cõdonata. sunt reuelanda in iudicio generali: Videt̃ q̄ ñ. q̄ȝ qḋ tectũ ẽ videri ñ põt. s̄ pctã p penitẽtiã cõdonata sũt tecta sic dicit Glo. sup illud pš. Beati q̄rũ remisse sũt iniq̄tates ⁊ q̄rũ tecta sunt pctã. Itẽ. iiij. snarũ. di. xliij. ca. vij. Nõ irrõnabilit̃ putari põt pctã h̃ p pniam tecta ⁊ deleta. illic etiã tegi alijs. ḡ. Itez Jac. v. Caritas operit multitudinẽ peccatoꝝ. s̄ h̃ nõ ẽ dictũ q̄ ad hoĩes q̄ȝ operiũt̃ apud homines occulta siue caritate. ḡ in ꝯspectu dei. et p cõseq̄uẽs multomagis in ꝯspectu oĩm hoim in iudicio. Ad oppositũ ẽ glo. sup illud. j. Cor. iiij. Manifestabit ꝯsilia cordiũ dicẽs: q̄ gesta ⁊ cogitata bona ⁊ mala nota tũc erũt oĩbꝰ hoibꝰ Itẽ beatꝰ Bern. tractãs idẽ xbũ dicit. Cũctaq̃ȝ cunctoꝝ cũctis arcana patebũt. Ad istud cõcordat Anshelmꝰ d̃ similitudinibꝰ. ca. vj. Et textꝰ apl̃i cũ glo. Sanctꝰ Tho. ⁊ alij multi catholici tenẽt q̄ sic. q̄ȝ oĩa tã bona q̃ȝ mala nota erunt oĩbꝰ. Nõ ẽ ad manifestã eq̄tatẽ iudicij declarãdã: q̄ȝ ostẽsio maloꝝ i bonis ẽ ad manifestatiõez

misericordie priuo impēse. ostēsio vero bonorū ad manifestationē iusticie. ⁊ ecōuerso i malis erit ostensio malorū ad manifestationē iusticie dei tūc punientis. ostēsio vero bonorū ad manifestationē diuine misericordie pcedens. Hec tn̄ ostensio nō cedit in infamiā nec in verecundiā. ſ; ad gratiarū actionē in bonis ⁊ ad dei gloriā saluantis ⁊ liberātis: ⁊ sic verificatur illud Apli. ij. Cor. v. Oēs eni nos oportet manifestari ante tribunal xp̄i vt referat vnusquisq3 propria corporis put gessit siue bonū siue malū.

Ad pmū peccata dicuntur tecta q̄tū ad erubescentiā nō q̄tum ad scientiā: ⁊ q̄tum ad punitionē nō q̄tum ad cognitionē. Ad scḋm de magistro patet p idē. Uel dicēdu3 q̄ fuit illius opinionis. ⁊ in h̄ nō tenetur. Ad tertiū p idē q: nō reuelabuntur ad penā. ſ; ad diuine misericordie ⁊ iusticie euidentiā. Istud persuadet quidam doctor sic. Si rex remisisset tibi centum libras p vno obolo. nōne si gratus esses narrares beneficiū regis oībus amicis tuis ⁊ diceres eis. Regratiamini regi p me in tāto sibi tenebar ⁊ p totto mihi remisit? Cū ergo p peccato mortali merebaris penā eternā3 ⁊ remisit tibi deus p pena tpali q̄ nullam pportionē ad penā eternā habet: multomagis debes illud beneficiū velle manifestari. Itē ex q̄ quilibet bonus gaudebit de liberatione sua ⁊ primi. magna materia boni gaudij subtraheretur si ignorarent gratiā sibi factā: nec oportet de erubescentia primescere: q: sicut de⁹ potest ignē facere approximare cōbustibili sine cōbustione: sic pōt facere noticiā peccatorū sine verecūdia in alijs. Et q̄ tu illud scias sine erubescentia: q: q̄litates rex suspendit quādo vult. Itē si noticia multorū hominū causaret in te erubescentia3 ergo noticia vni⁹ causaret in te similiter aliq̄tā. Sed cōstat q̄ deus ⁊ aīa christi ⁊ angelus q̄ fuit custos tu⁹ sciunt peccata tua. ergo noticia peccatorū tuorū causaret in celis erubescentiā. cōsequens falsu3: igitur antecedens. Notandū est sup illud qḋ in littera dicitur: qḋ in iudicio in cogitationib⁹ impij: interrogatio erit q̄ deus tūc interrogatiōes tibi faciet de trib⁹ maxime si fueris dn̄o: siue plat⁹: vel in honore: vel dignitate ɔstitut⁹. Interrogabit te q̄lit tu vixeris: q̄liter subiectos rexeris: ⁊ qualiter bona tibi cōcessa expenderis: q: ipse est a quo nulla pōt fieri appellatio: q: altissim⁹. Cora3 eo nulla potest fieri aduocatio: q: iustissim⁹. Et nulla recipietur excusatio: q: sapientissim⁹ est: nulla sumetur dilatio: q: strictissimus est: nulla psone vel muneris acceptatio: q: fidelissim⁹. Igitur interrogabit te. Primo qualiter vixeris Sap. vj. Prebete aures vestras vos q̄ cōtinetis multitudines ⁊ placetis vobis in turbis nationu3 q̄m data ē vob potestas a dn̄o. ⁊ virtus ab altissimo qui interrogabit opera vestra ⁊ cogitationes scrutabitur. Interrogabit scḋo qualiter subditos rexeris. Nā malicia subiectorū vertitur p magna pte in caput malorū dominorū3. Un̄ Sap. iiij. Ex iniquis eni oīa filij qui nascentur testes sunt nequicie aduersus parentes in interrogatione sua. id ē tam in interrogatiōe parentū q̄ filiorū. id est subiectorū ⁊ prelatorum. Et ideo notabiliter beat⁹ Aug⁹. nō solū prelatos sed dominos laicos monet curare virtuose de subiectis in quadā epl'a ad comitē Bonifaciū ita dicens. Queso mi frater queso omnibus subiectis ⁊ bone voluntatis in domo tua a maiore vsq3 ad minimū amorē ⁊ dulcedine3 regni celestis: amaritudinem ⁊ timorē gehenne annūcies ⁊ de eorū salute sollicitus ac vigil existas: quia pro oībus tibi subiectis que in domo tua sunt rationē domino reddes. h ille. Interrogabit etiam de⁹ tertio qualiter tua expenderis. Luc. xvj. de villico diffamato apud dominū suū quasi dissipasset bona sua. Quid inquit. hoc audio de te: redde rationē villicationis tue. Et ideo puidendū est nobis diligenter cōtra istum cōpotū quē reddem⁹. q: Job. ix. Si repente interroget: quis respōdebit ei? Quasi diceret nullus. De equitate iudicis ⁊ diaboli ɔtra nos allegationib⁹. deuote scribit beatus Aug⁹. ad comitē supra dictū. Expectatur inquit dies iudicij. Aderit equissimus iudex qui nullius potentis psona3 accipiet. cui⁹ palatiū auro argentoq3 nullus episcopus: nec abbas: nec comes corrumpere pōt. Astabunt oēs anime vt referat vnaqueq3 sm̄ illud qḋ i corpore gessit siue bonū siue malū. presto etiam erit diabolus aduersari⁹ ⁊ recitabunt verba professionis nostre ⁊ obiciet nobis in faciē q̄ die peccauim⁹: ⁊ quo loco: ⁊ quid boni operis tunc ipso facere debebam⁹. ⁊ si tales inuenti fuerim⁹: exultabit ille aduersari⁹ in cōspectu pijssimi iudicis superiorē se esse nobis clamās agens talē causa3 apud talē iudicē: habet eni3 tunc dicere ipse diabolus. Equissime iudex. iudico istū eē meū ob culpā: quia tuus noluit eē p grā3. tu⁹ ē p naturā: me⁹ p miseriā: tu⁹ ob passionē: me⁹ ob suasione3: tibi inobediēs: mihi obediēs: a te accepit imortalitatis stolā: a me pānosā q̄ indut⁹ ē tunicā: tuā vestē amisit: cū mea veste huc aduenit. qḋ apḋ cū impudicitia faciebat: qḋ intēpantia: quid auaricia: qḋ ira: quid sugbia: qḋ cetera mēbra vel vitia? dimisit te: cōfugiū fecit ad me et meas sorores video comitari cū illo. Equissime iudex iudica illū q: iusticia ⁊ iudiciū ppāratio sedis tue: iudica illū esse meū ⁊ mecū esse dānandū. Hec oīa q̄ huc attulit mea esse cognosco me⁹ esse voluit ⁊ mea cōcupiuit: ideo mecū puniri debet. h Aug⁹. igitur nō p̄teriet illū corripiēs iudiciū. Notādū q̄ iudiciu3 istud compatur arcui sicut dicit Glo. sup illud ps̄. Dedisti metuentib⁹ te significationē

vt fugiant a facie arcus. Primo q2 antequam feriat timorē incutit. Un̄ glo. Arcus nie⁹ extensus iā minatur. ſꝫ nōdū ferit q2 iudicium nos terret ſꝫ nōdū dampnat. In pſalmo. A iudicijs enim tuis timui. Nota de illo q̄ fuit territ⁹ ꝑ somniū in iudicio. Nota quoqꝫ ꝙ duo milites ex deuotione iuerūt vltra mare viſitare loca ſācta. Accidit ꝙ intrauerūt vallē ioſaphat. Un⁹ aūt ex ſolatio poſuit et adaptauit vnū magnū ſilicem et ait ſocio ſuo. volo mihi parare ſedē pro iudicio. et volēs ꝓbare ſibi eſſet aptus ſeſſioni: poſuit ſe ad videndū: ſedit et ad celū vbi dn̄s debet apparere aſpexit. Cui ſubito tant⁹ timor et tremor in membris ei⁹ miſſus ē ꝙ vix ꝑ ſociū ſuum potuit inde leuari atqꝫ abduci. Aſſeruit poſtea ꝙ ex tūc in antea nunqꝫ fuit q̄n audito iudiciū nolari tremor in oſſib⁹ ei⁹ nō irrueret.

Scđo compatur iudiciū arcui q2 corda arcus q̄to magis retrahitur tanto grauius ꝑcuſſus leditur. ſic certe q̄tū iudiciū legis differtur a peccatore et q̄to diutius expectatur tanto durius ferier. Roma. ij. Secundū duriciā tuā et cor impenitens theſaurizas tibi irā in die ire et reuelationis iuſti iudicij dei. Et ſicut videm⁹ ꝙ tenſio arcus reflexio ē a ſua naturali habitudine et rectitudine. ita xp̄s in iudicio cū ſit naturaliter miſericors q2 fili⁹ matris miſericordie ex vna pte et filius patris miſericordiarū. ex alia. ij. Cor. j. flectetur quodāmodo ꝑ arcū rigoris et iuſticie et emittet ſagittas dire ſententie. Ite maledicti in ignē eternū. Math. xxv. Tertio compatur iudiciū arcui. Arcus ſcđm Iſid. xviij. ethymo. ca. ix. dicitur q2 curuatur arcus vt arceat hoſtē. Sic fiet in iudicio. Un̄ anſelmus in meditationib⁹ ſuis. O anguſtie. hinc erunt peccata accuſantia. Inde terrēs iuſticia. ſubt⁹ horrēdū cahos inferni patens. deſuꝑ iudex iratus. int⁹ cōſciētia vrens: foris mundus ardens. peccator ſic deꝓhenſus in quā ptē ſe premet. cōſtrict⁹ vbi latebit: Hec ibi. Et ideo ante iudiciū para iuſticiam. Eccl. xviij.

Lectio. VIII

Custodite ergo vos

a murmuratione q̄ nihil ꝓdeſt. Poſtqꝫ ſapiens diſſuaſit omnē locutionis maliciā generaliter. Hic particulariter deſcendēdo diſſuadet quaſdā lingue malicias ſpecialiter, Et ſunt tria: murmuratio: detractio et mēdaciū. Et ſcđm hoc lectio diuiditur in tres ptes ſicut patꝫ intuenti. dicit ergo inferens ꝯcluſiōaliter ex ꝓcedentibus. Ex quo ſic eſt ꝙ peccator maliloquus nullomō pōt euadere impunit⁹. ſed iudicabitur et corripietur a deo. ergo cuſtodite vos a murmuratione q̄ eſt ſpecies vna locutionis q̄ multū deū offendit. et nō ſolū cauenda eſt propter dei iudicantis ſeueritatē: imo propter ſui inutilitatē. et ideo ſubdit: q̄ nihil ꝓdeſt. duplex eſt malū cū quo viuere moleſte ferimus vt dicit Uarro. Et eſt notandū circa iſtud viciū quid ſit et q̄re grauitatis apud deū. Eſt enim q̄rela cū impacientia in his q̄ homo debet ferre patienter vel ſuſtinere. Et cōmittitur q̄ſqꝫ cōtra deū ꝑ diſplicentiā. quādoqꝫ cōtra ꝓxiū per inobedientiā. quādoqꝫ cōtra ꝓximū per inuidētiam. Primo enim inueniuntur quidā qui murmurant cōtra deū ꝑ diſplicentiā quā habēt de ſuo regimine et adminiſtratione quā facit circa hoīes. Et hoc eſt multū irrationabile. Un̄ Seneca. Optimū eſt pati qđ emēdare nō poſſis: et deum quo auctore cuncta ꝓueniunt ſine murmuratione comitari. Malus enim miles ē qui imperatorē gemens ſequitur. Sene. in epl̄a xciij. Ubi nulla prudentia eſt. ſubtiles et artifices multū indignantur et merito; quādo corripiuntur et inſtruuntur ab inſcijs et ignaris artis ſue. Certe de mundi regimine nos ſumus ignari. Deus aūt ſolus ſcit quid omnib⁹ expediat. Et ideo quicunqꝫ cōtra diuinas ordinationes et diſpoſitiones murmurat oſtendit ſe eſſe fatuū et indiſciplinatū. Eccl. x. Uir prudens et diſciplinatus nō murmurat. Murmurāt tn̄ mundiales cōtra deū ꝓpter quattuor. Primo de hoc ꝙ temperies et tempeſtates non tribuit eis ſꝫ ſcđm eorum voluntates. Scđo de hꝫ ꝙ proſperitatē et aduerſitatē nō tribuit in vita iſta iuxta merita et demerita hoīū. Tertio de hꝫ ꝙ deus eis frequenter immittit tribulationes et infirmitates. Quarto ſpecialiter murmurant pauperes inuoluntarij cōtra deū de eo ꝙ nō ita abundanter tribuit eis ſicut quibuſdaꝫ diuitibus. Primi homines multū faciūt cōtra ſeipſos q2 ipediūt ꝓpriā trāquillitatē et pacē. ſi cōformādo ſe diuine voluntati: imo ſi ſic eſſet ſicut vellēt: mundus periret. q2 talis temperies qualem vnus homo vellet pro olerib⁹ ſuis vel pro agro ſuo diſpliceret vel noceret vicino ſuo: immo ſibypſi diſpliceret vel noceret poſtea: q2 homo neſcit quid ſibi vel ſuis expedit. Tales videntur conſimilis affectionis qualis fuit phaeton ſecūdū fabulas. de quo Ouidi⁹ ij. methamor. qui fuit filius phebi. ſed q2 de hꝫ dubitatur petiit ꝙ pater ſibi aliq̄d daret quo homines certificari poſſēt, ſuꝑ hoc pater iuſſit ꝙ peteret et ab eo impetraret. Petijt igitur ꝙ poſſꝫ regere currū ſolis. Rexit igitur iſte puer inſcius et inexpertus aliqū duxit ſolē ita ꝓcul a terra ꝙ omnia ꝑ frigus congelabantur. Aliqū ita prope terram ꝙ omnia cōburebantur ꝓpter qđ a ioue fulminat⁹ interijt. Ita cōtingeret de iſtis fatuis et ꝓſumptuoſis qui de diuina gubernatione murmurāt. Sꝫ ſi ſcđm eos fieret gubernatio tota mundi machina ſolueretur. Un̄ narratur de q̄dā heremita q̄ ſeminauerat olera et petiuit pluuiā a deo et optinuit. Poſtea ſerenitatē et optinuit, Iterū pluuiā et habuit. et q̄le tempus vo-

luit petere breuiter deus dedit ꝛ tamen nec
vnū olus excreuit. cogitauit ergo heremita ꝙ
esset vniuersalis defect⁹ olerū in toto mundo
ꝛ pauenter sustinuit. Casu tamē cōtingente di
uertit ad locū alteri⁹ heremite ꝛ vidit ibi olera
pulcherrima. Quō inquit habes tu olera illa
pulchra. ego seminaui olera ꝛ pluuiā a deo po
stulaui sicut mihi videbat̃ expedire ꝛ opinnui
ꝛ tamē nihil habeo. Certe respōdit ali⁹. hoc iu
ste ꝛ rationabiliter tibi accidit. putabas te sapi
entiorē deo: ꝛ ipse tibi ostendit fatuitatē tuā.
Vñ etiaꝫ de q̄dā agricola narrat̃ qui cōmunit̃
habuit in agris in vineis ꝛ pascuis vberiores
fructus ꝛ herbas ꝙ̄ vicini sui. Requisit⁹ autē
quare? Respondit ꝙ semꝑ habuit talē temperi
em qualem volebat. Requisit⁹ quare? Respō-
dit. ego nunꝙ̄ aliud tps appeto ꝙ̄ deus dat.
Vñ murmuratores ex causa tali sūt siles Caio
cesari. De quo narrat Sene. li. j. de ira in fine.
ꝛ Sueto. in li. d vita. xij. cesa. Iste Caius ordi
nauit facere solēnissimū festū suis nobilib⁹. Cō
tigit ergo ipo die festi tonitrua: fulmina: ꝛ plu
uias maximas fieri. Rex fatuus indignat⁹ in-
dixit bellū cōtra iouē ꝛ iussit balistarios suos
ꝛ sagitarios ꝛ magistros machinarū suarū sa-
gitas ꝛ tela iacere contra iouē: Isti fatui obe-
dientes suo principi sagittauerūt tela ꝛ iecerūt
lapides cōtra celū q̄ omnia in ꝑpriū descēden-
tia magnā ptē populi peremerūt. Reuera sic
est de illis qui murmurant de diuinis dispasi-
tionibus iaciunt verba impatientie cōtra deū
que deo nocere nō possunt. sed ꝑ eis in dānuꝫ
ꝓpriū retorquent̃. Sic murmurauerūt filij is-
rael in deserto cōtra deū ꝛ perierūt. nec intra-
re potuerūt in terrā promissionis. vñ Nume.
xiiij. Oēs qui numerati estis a viginti annis ꝛ
supra murmurastis ꝯtra me nō intrabitis ter-
rā suꝑ quā leuaui manuꝫ meā vt habitare vos
facerē preter caleph filiū iephone ꝛ iosue filiū
nun. Et ideo signanter dicit̃ j. Cor. x. Neqꝫ
murmurauerit̃ sicut quidā eorū murmeraue
runt ꝛ perierūt ab exterminatore. Secūdo

B inueniuntur homines qui murmurant cōtra
deū eo ꝙ ꝓsperitatē ꝛ aduersitatē nō distribu-
it in vita ꝑsenti iuxta merita ꝛ demerita ꝑsona
narū. ꝛ hec ē antiqssima querela gētiliū ꝑhorū
cōtra deū. ꝛ causa ꝓpter quā plerꝗꝫ dixerunt.
munduꝫ nō regi a deo sed a casu: Iuxta illud
Claudiani in primo margie in ꝑncipio. Se
pe mihi dubiā traxit sentēcia mentē. Curant
superi terras aut null⁹ esset Rector. ꝛ incerto
fluerent mortalia casu. Et Boe. in de ꝯso. li. j.
metro. v. O stelliferi cōditor orbis: Et postea
circa mediū metri. Oīa certo fine gubernas
hominū solos respuis act⁹. Merito rector co
hibere mō: Nā cur tantas lubrica versat, For-
tuna vices. ꝑmit insontes. Debita sceleri nox
ia pena. At ꝑuersi resident celso. Mores solio
sanctaqꝫ calcāt. Iniusta vice colla nocētes. La
tet obscuris condita virtus. Clara tenebris iu
stusqꝫ tulit. crimē iniq: Nil piuria nil nocet ip-
sis. Fraus mendacij: cōpta colore ꝛc. Sꝫ post
to sicut veritas se habet ꝙ de⁹ regit mundum
tūc apparet maius mirabile quare mali repor
tant premia iustorū ꝛ sancti aliqñādo luunt et
puniunt̃ loco malorꝫ. Vñ dicit Boeti⁹ loquēs
ad phiaꝫ prosa. v. li. iiij. Cur ergo hec vice uer
sa mutentur scelerūqꝫ supplicia bonos ꝑmāt.
Premia virtutū mali rapiāt: vehementer ad-
miror. queqꝫ tā iniuste cōfusiōis ratio videat̃
ex te scire desidero. min⁹ etenī mirarer si misce
ri omnia fortuitis casib⁹ crederē: nunc stupo-
rem meū deus rector exaggerat: qui cum sepe
bonis iocūda: malis aspera: cōtraqꝫ bonis du
ra tribuat: malis optata cōcedat: nisi causa de-
ꝑhendat̃: quid est qđ a fortuitis casib⁹ differ
ri videat̃? Nō solū autē gentiles philosophi. ꝑ
sancti dei prophete vident̃ de hoc murmuras-
se: sed nō murmerauerūt. sed poti⁹ admirātes
exclamauerūt qualiter incōprehēsibilia sūt iu-
dicia dei ꝛ inuestigabiles vie eius. Ad Roma.
xj. Vñ Job. xxj. Quare impij viuūt sublima-
ti sūt cōfortatiqꝫ in diuitijs. ꝛ Hiere. xij. Qua-
re via impiorū prosperat̃ bene est omnib⁹ qui
preuaricant̃ ꝛ inique agūt. Itē ps. Usqꝫquo
domine peccatores. vsqꝫquo peccatores glo-
riabunt̃. Item Abachuc. j. Quare respicis su
ꝑ cōtemptores; ꝛ taces conculcante impio iu-
stiorē se. Sed certe istud murmur ē irrationa-
bile si causa pensēt̃. Medicus prudens ꝛ fide-
lis egro de q̄ desperat. oīa indifferenter ꝯce
dit quecūqꝫ desiderat. Egro vero de cui⁹ salu-
te spem habet multa negat: dietas ꝛ abstinen-
tias ordinat ꝛ amaras potiones: tñ salubres ei
propinat. Isto modo de⁹ reprobis in hac vita
abūdantiā temporaliū bonorū tribuit vt pro
paucis bonis operibus paucis diebus in hac
vita premient̃. Et hoc est ꝙ dicit beat⁹ Greg⁹.
xxj. moraliū. ca. iiij. suꝑ illud Job. xxxj. Nun-
quid nō ē perditio iniquo. Dicit Greg⁹. Iniu-
stus ad debitū mortis currens effrenatis vo-
luptatibus vtit̃ qꝛ ꝛ vituli q̄ mactandi sunt in
vberiorib⁹ pascuis relinquūt̃. At cōtra iust⁹ a
delectationis trāsitorie iocūditate restringit̃:
qꝛ ꝛ nimirū vitul⁹ ad labores vsū vite deputa-
tus sub iugo detinet̃. Et cōsequent̃ ponit exē-
pluꝫ de egro desperato ꝛ de ista materia loq̄t̃
idē Greg⁹. vj. mora. c. iij. Quasi ꝑ amena ꝑta
in carcerē venit q̄ ꝑ ꝑsentis vite ꝓspera ad in-
teritū tendit. Tertio inueniunt̃ quidā mun
diales murmurantes cōtra deū qñ eos flagel-
lat vel ꝑ tribulatiōes: vel ꝑ infirmitates. ꝛ hoc
fatuū est ꝛ irrationale: cū frequēter infirmitas
sit vtilior homini ꝙ̄ sanitas. Vñ in vitaspatrū
legit̃. ꝙ cū q̄dā petijt liberari a tertiana a ioan
ne heremita. respōdit: rem tibi nessariā cupis

abijcere. Dicit enī Aris. iij. topico. Illud qđ ē effectiuū beatitudinis magis ē eligendū q̄ qđ sanitatis. ſ tale est frequēter infirmitas. Unde Eccl. xxxi. Infirmitas grauis sobriā facit animā. Flagella etiā ꝛ tribulationes ꝛ tedia faciūt nos fugere ad deū. Et ideo ꝯsiderato ꝙ pater noster ē q̄ nos flagellat ꝛ verberat: et ꝙ nobis hereditatē seruat: patienter debem⁹ sustinere quicqđ nobis irrogat. Unde Greg⁹. vi. mora. iij. ca. Quidā tūc ꝓsperitatē despiciūt cū malū eius exitū cernunt. ſ ꝑfecti ecōuerso. Unde tūc ē prosperitas pēsanda q̄tuis nihil sit: cū sese supra ceteros successib⁹ extollit. Narrat Sen. vi. declamationū. ca. i. ꝙ quidā abdicauit filiū suū: ad quē frater suus accessit rogās ꝙ patri suo nullo mō dure respōderet. ſ abdicationē patiens sustineret sub q̄ pacto cyrographū suū sibi dedit: ꝑmittens se daturū sibi dimidiā partē hereditatis sue. ille tacuit ꝛ frater alius abdicat. tūc declamatione facta sup̄ casu. frater illegratus dicit germano suo. In omnē me fortunā frater tibi iungā comitē. si militandū ē vna militabim⁹. si peregrinādū vna pegrinabimur. si q̄tidianā rogauero stipā: illā tecū diuidā. nolui recentē patris irā exagitare: malui vt tacendo patrē vincerē. mee partis heres ero: tue custos. Moraliter loq̄ndo. Frater iste carissimi⁹ xp̄m significat q̄ nos frēs suos vocat. Ad Heb. v. Nō cōfundit fratres eos vocare pater noster de⁹. Deut. xxxij. Nunq̄d nō ipe est pater tu⁹? Iste pater vnūquēq̄ de nobis totiēs abdicat quotiēs eū aduersitate flagellat. Quid igit dicit xp̄s frater noster tali homini a deo tribulato? Certe sic dicit ille frater gratissimus. sustineas patiēter ꝛ patri nostro nihil dure respondeas ꝛ dabo tibi medietatē hereditatis mee: ꝛ simul cū hoc i omni fortuna stabo tecū: nec te deserā: nec dimittā dūmodo hoc vnū concedas ꝙ patri nō remurmures. Et iō Treno. iij. scribit. Quid murmurabit hō viuēs nisi ꝓ peccatis suis: Scrutemur vias nostras ꝛ queramus ꝛ reuertamur ad dominū. q̄r Greg⁹. v. mora. ca. xiij. dicit ꝙ q̄ in penis murmurat iusticiā ferientis accusat ꝛ deū postponit. Unde Aris. dicit. vi. topico. ꝙ proterue respōdens ē causa quare frequenter nō bn̄ disputat. Et. ij. elenco. dicit ꝙ si respondens cōtra argumētet cū debeat soluere: peccat ꝯtra leges bn̄ respondēdi. Moraliter: disputatio est int deū ꝛ hoīem. de⁹ habet opponere ꝛ arguere. Apoc. iij. Ego q̄s amo castigo ꝛ arguo. Et hoīs ē in ista disputatione respondere. Job. xxx. disputare cū deo cupio. Si igit ille respōdēs proterue ꝛ ꝯtra argumentando ꝛ remurmurādo respōdeat: reuera nō bene disputabit a pte sua. sed si patietur sustineat ꝛ gratias agit deo: disputatio bn̄ finiet. Sic respōderūt sancti martyres. de quibus canit eccl'ia. Nō murmur resonat nō querimonia. ꝛ est Ambrosij. Quartum genus murmurantium cōtra deū sunt pauperes inuoluntarij qui nō virtute ſ necessitate ad paupertatem cogunt: ꝛ isti sunt valde fatui quia si de sua necessitate virtutē facerent: indubitant eligerent ad regnū celoꝝ. Jac. ij. Nōne deus elegit pauperes in mūdo: diuites in fide ꝛ heredes regni? Multos tamen iuuat paupertas ad vitam eternā cōsequēdā: sciens ꝙ paup̄ scholaris deficientibus victualib⁹ suis: plus appetit repatriari q̄ ille qui abundat. Et peregrin⁹ in terra extranea deficiētibus expensis: facit maiores dietas. Et falco famelicus auidius volat ad predā. Et reuera isto modo paupes multi q̄ sūt in ista vita: sicut scholares quib⁹ victualia quondie deficiūt. sicut peregrini q̄ paruas expēsas hn̄t: ꝛ sicut falco famelicus mlto auidius desiderāt celestē patriam ꝛ versus eam peregrinantur q̄ diuites impiguati ꝛ abundātes in seculo. Et hic est notandū ꝙ horror paupertatis voluntarie quā ita detestant homines his dieb⁹: procedit ex defectu fidei quia nō credunt deum velle sufficienter subuenire his q̄ sunt pauperes pro amore suo. Et nō aduertūt fatui ꝙ pater habens multos filios: plus de illo sollicitatur qui minus potest seipsū iuuare et cui nōdum prouisum est vn̄ possit viuere. et mater plus sollicitat circa vnū filiū infirmum q̄ circa multos sanos. Ita deus circa pauperes voluntarios qui pro amore suo sunt pauperes plus sollicitat q̄ circa diuites. Unde in ps̄. Ego vero egenus. ꝛ pau. sum sol. est. mi. De istis pauperibus murmurantib⁹ dicit ps̄. Ipsi dispergent ad manducandū. si vero nō fuerint saturati: murmurabunt. Non sic vos carissimi sed sicut ad Phil. scribit. Omnia facite sine murmuratione.

Lectio. IX

Et a detractiōe parcite lingue quoniā sermo obscurus in vacuū nō ibit. id est in obscuro vel in occulto ꝓlatus. id est impunitus. Postq̄ sapiens dissuasit primū genus ꝑuerse locutionis qđ fit directe cōtra deū videlicet murmurationē. Hic dissuadet scđm gen⁹ ꝑuerse locutionis qđ cōmitit cōtra proximū videlicet detractionem. Et circa hoc duo facit. Nā primo ponit ꝑsuasionē ad vitandū detractionē. Scđo assignat ꝑsuasionis rationē. ibi q̄m s̄mo obscur⁹. Dic̄ ḡ sic. A detractiōe pcite ligue: q̄si diceret. laboriosū ē si bn̄ ꝯsideretis vexare liguā in detractione. Omne qđ est innaturale ꝛ violentū exercet cum labore ꝛ fatigatione. modo lingua data est homi ad duo officia ꝛ soli homi. iuxta illđ. ij. de aīa. lingua ꝯgruit in duo opa. s. gustū ꝛ loq̄lā.

In gustũ ppẽ eẽ aīalis. In locutiõẽ ppẽ bñ eẽ. Est eñ hõ aīal politicũ q̃ ẽ ciuile cõicatiuũ naturaliter cõceptuũ et affectionũ suoꝝ et desiderano amare ⁊ amari. Et iõ ad istud bñ eẽ et ad istũ bonũ effectũ q̃ ẽ amare et amari: dedit deꝰ linguã homi. In cuiꝰ etiã figurã spũssctũs q̃ ẽ amor pris et filij in tõl' organi effigie voluit apparere nõ in specie manus: nec au rio: nec oculi: s; apparuerũt aplis dispite lingue tãq̃ ignis ⁊c. Actuũ.ij. Et iõ naturale officiũ ligue ẽ multiplicare amorẽ et beniuolentiã inter hoẽs. et hoc ẽ q̃ dicit Eccĩ.vj. Uerbũ dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos et lingua euchari. id est gratiosa in bono hoie abundabit. Psitacus est auis quedã que põt doceri ad loquẽdũ vocibꝰ humanis. Et de ista dicũt doctores q̃ nihil nouit naturaliter loqui: nisi verbũ salutãdi: vñ impatorẽ dicit naturaliter salutare: iuxta illud marcialis epigramatõn.xiij. Psitacus a vobis alioꝝ noia discaz. Hoc didici p me dicere cesar aue. Uñ in historia karoli magni narrat q̃ cũ errasset per deserta grecie: obuie et fuerũt aues q̃ psitaci nũcupant: q̃ stati eũ lingua greca salutauerũt clamãteo χαιρε αυτο κρατωρ αμιχηλοσ. i. est dictũ: aue cesar inuicte: q̃ fuit p̃ma pphia sibi fctã de iperio. Nã eũ tũc nõ foret nisi rex frãcie: factꝰ ẽ postea ipator. Istud aliqualit' figurat q̃ ppriũ et naturale officiũ ẽ lingue loqui bona et amicabilia. Et q̃ naturale fit cũ labore et fatigatiõe: iõ innuit sapiẽtia q̃ hõ maledicẽdo detrahẽdo cõtendẽdo laborat: ⁊ innaturaliter vexat linguã. iuxta pñ. Cuiꝰ maledictiõe os plenũ ẽ. sub lingua eiꝰ labor et dolor. Dicit q̃ aues habentes linguas partitas nũq̃ bene loquũt. et blesi dicũt habere linguas partitas: ⁊ iõ male loquũt. Et iõ cauendũ ẽ summe a detractõe partite lingue. Alia lsa habet partite lingue. id ẽ diuise vel duplici lingue. Et ẽ sensina. Custodite vos a detractione partite lingue. Ois eni detractor partit linguã suã. Tũ q̃ in eadẽ narratiõe verboꝝ ẽ eadẽ psona dicit bona quedã et q̃dã mala. Mala aũt pfert p se et principaliter. Bona p accidens et secũdario vt mala cõnexa verisimiliora videant. Tũ q̃ cõiter ois detractor ẽ adulator. blandit in psitia ⁊ mordet in absentia: ⁊ iõ ẽ coꝝ lingua notabilit' dicit in pñ. Sepulchꝝ patens ẽ guttur eoꝝ linguis suis dolose agebãt. Illeq̃ ludo scachoꝝ nouit bñ ludos partitos: de facile circũuenire põt sociũ suũ ⁊ matare. Reuera ita isti dolosi detractores a tergo ⁊ adulatores in facie facillime circũuenitũt etiã prudentẽ. Isti portãt partitã robã diaboli cuius vna medietas de adulatiõe et alia de detractiõe ẽ. Hec fuit roba quã diabolus induit qñ Euã decepit Geñ.iij. Nequaq̃ moriemini: scit eni deꝰ q̃ in q̃cũq̃ die comederitis ex eo apient oculi vři et eritis sicut dij sciẽtes bonũ et malũ

Ecce roba partita cuiꝰ vna medietas ẽ detractio cõtra deũ iponens sibi inuidiã. et alia adulatio mulieri pmittens ipunitatẽ et omniũ scientiã Esaie.vj. Pro cõfusione vřa duplici ⁊ rubore laudabũt partẽ eoꝝ. Isti figurant p Amõ regẽ amonitaꝝ. De q̃.ij. Reg.x. Qui tulit seruos Dauid et rasit dimidiã partẽ barbe eoꝝ et prescidit vestes eoꝝ vsq̃ ad nates ⁊ dimisit cõfusos turpiter valde. Isto mõ detractores vnã partẽ radũt p adulatiões suaues et altã dimittunt resei uãtes in memoria et vestes prescindũt vsq̃ ad nates. Uestis hominis ẽ eius bona fama et honesta. Istõ vestẽ pscindunt vsq̃ ad nates. i. vsq̃ ad denudationẽ illoꝝ de q̃bus hõ habet verecundari ⁊ cõfundi. Et iõ satis cõuenienter describit eos. pñ. dicens. sepulchrũ patens ⁊c. Ubi describit eos eẽ receptiuos immundicie: quia sepulchrũ patens. effectiuos iniusticie; q̃ linguis suis dolose agebãt. ⁊ infectiuos ois nequicie: q̃ venenũ aspidũ sub labijs eoꝝ. De pmo videtis q̃ sepulchrũ patens recipit indifferenter corpus mortuũ cuiuscũq̃ et nõ ẽ clausũ: iõ fetores et humores illiꝰ q̃d recipit oibus ostendit et oẽs accedentes inficit et corrũpit. Istõ mõ certe q̃dã sunt exploratores criminũ et defectuũ pximoꝝ suoꝝ: et eoꝝ qui eis conuiuũt quorũcũq̃ siue iusti: siue iniusti: q̃ nemo sine crimĩe viuit. defectus quos nouerunt omnibus publicant vbi possunt nocere. Et quia carẽt operculo: nil possunt celare. Unde in lege veteri. vas q̃d caruerat operculo inmundũ fuit. Nume.xix. Et p oppositũ viri sancti et electi defectus fratꝝ suoꝝ: quãtũ bona consciẽntia permittit: sepeliunt ⁊ occultant opponentes mirrhã compassiõis et inuoluentes illud sindone caritatis; quia caritas operit multitudinẽ peccatorum. Jacobi.v. et inungẽtes illud balsamo honeste excusationis: quantum bono consciẽna permittit. Geñ.xxiij. In electis sepulchris tuis sepeli mortuum tuum.

Secundo sũt effectiui iniusticie: quia linguis suis dolose agebant: quia cõmuniter sub specie pietatis et passionis et compassionis proponunt venenum maliciose intentionis. Unde de illis dicit. pñ. Os tuũ abũdauit malicia ⁊c.

Tertio sũt infectiui ois neq̃cie: q̃ venenum aspidũ sub labijs eoꝝ. Istud venenũ est valde nociuũ: q̃ sic intoxicat: q̃ nullo remedio sanari põt: hõ nãq̃ in fama vix vl' cũ difficultate sanatur. Deutero.xxxij. Uenenũ aspidum insanabile. Notandum q̃ detractor assimulatur vrso p illam bestiam figurato quaz vidit Daniel que similis erat vrso: et tres ordines dentium erant in ore eius: et dictum est ei. Surge comede carnes plurimos. Danielis septimo.

In tribus ordinibus dentium figurantur tres modi artificialiter detrahendi. Primus modus est bona que homo facit diminu-

ere vel male exponere tanq̄ꝫ corrupta intentio one sit factū: vel ex cōparatiōe ad aliū ōsidere ꝙ nō sit virtuose factū vel excellent̄ sicut decebat. Secundꝰ modꝰ ē defectus occultos, sī et de lege caritatis celandos publicare ⁊ ꝓponē sub intētione ledēdi famā. Tertius modꝰ ē pessimꝰ q̄ ē falsa crimina cōfingere ⁊ innocētibus īponere. Isti sūt tres ordines dentiū q̄ in quibusdā abundāt. Contra q̄o Petrꝰ in canonica sua pⁱma. ca. ij. Deponētes oēꝫ maliciā et oēꝫ dolū et simulationes et inuidias ⁊ oēs detractiōes q̄si mō geniti īfantes rōnabiles sine dolo lac cōcupiscite. Signāt docet pⁱmo deponere oīs detractiōes. i. tres modos p̄dictos: qꝛ ōsie et totū sup tria ponimꝰ. Que designat p tres ordines dentiū ī ore vrsi. Et cōsequenter illis dentibꝰ depositis maliciosis: eē debemꝰ sicut infantes q̄ carentes dētibꝰ mordere nō pñt et lac dulcis et suauis affabilitatis sine dolo desiderare vt de vno quoqꝫ nr̄m verificet̄ illud. Cant. iiij. Fauus distillās labia tua mel et lac sub lingua tua. Sed notādū ꝙ contra istud viciū debemꝰ nos disponere tripliciter: vtuose vicꝫ cōtra detractōem. primo ne eā aliqualiter faciamꝰ. Scd̄o ne eā faciliter diamꝰ. Tertio ne eā pusillanimiter timeamus. De p̄rio Jac. iiij. Nolite detrahere alterutrū fr̄es. Unū hiero. ep̄la. xiiij. Nulli detrahas: nec in eo te sanctuꝫ putes si ceteros lateat: accusamꝰ sepe q̄d facimꝰ. Et cōtra nosmetipos districti in vita nr̄a inuehimꝰ: muti de eloquētibꝰ iudicantes. De istis detractoribꝰ loquit̄ Bern̄. sup cantica sermōe xxiiij. Ois qui detrahit hic primū q̄dē seipm ꝓdit vacuū a caritate: demū q̄d aliud detrahendo itēdit: nisi vt is cui detrahit̄ veniat in odiū siue cōtēptū ipis apud q̄s detrahit̄. Ferit igit̄ caritatē in oībus q̄ se audiūt lingua maledicta: et q̄ꝫtū in se ē necat funditꝰ ⁊ extinguit. Et infra: Unꝰ loq̄t̄: vnū xbū dicit vel ꝓfert: et tn̄ illd vnū verbum in vno momento audientiū aures inficit. aīas interfecit. hec Bern̄. Oēs enī discordie lites ⁊ odia q̄ sūt in mūdo fere habēt originē vel ad minꝰ augmētū p detractiōes vl̄ p tertiā linguā. In cuiꝰ figura fingunt poete ꝙ Carduus rex grecoꝝ seminauit in terra dētes serpentinos ex q̄bꝰ succreuerūt milites armati: q̄ statiꝫ ī se inuicē irruētes acerrime cōflixert ⁊ se mutuo pemert. hec Ouidiꝰ metapħ. li. iij. Isto mō detractor seminat dētes serpentinos id ē verba venenose detractionis: inter illos q̄ debent eē amici: qui q̄dē dētes statim crescūt ī milites armatos: qꝛ xba detractoris cōcepta ī cordibus holm ad effectꝰ hostilitatis ⁊ inimicicie ꝓcedūt q̄sqꝫ ad pugnā. Iste seminator ē sepcimꝰ eoꝝ q̄s odit deꝰ q̄ vicꝫ seminat discordias inter fratres puer. vj. Et de istis dentibus ī armatos pugnatores crescētibꝰ dicit̄ in ps̄. Dētes eoꝝ arma et sagitte. Nec legimꝰ ꝙ deꝰ aliq̄d

viciū expressius odiat vel psequat̄ q̄ꝫ detractionē. vn̄ ad Ro. j. Detractores deo odibiles. Et deus ipsemet in ps̄. Detrahentē secreto ꝓximo suo hūc psequebar. De hoc vitio Greg. xj. moraliū. sup illud Job. xix. Quare psequimini me sicut deꝰ et carnibꝰ meis saturamini. Sciēduꝫ inq̄t ē ꝙ hi q̄ aliene vite detractione pascūt̄: alienis ꝓculdubio carnibus satiant̄. Unū p Salomonē dicit̄. Noli eē in cōuiuijs potatoꝝ: nec comedas cū eis q̄ carnes ad vescēdū cōferūt. Carnes q̄ ppe ad vescendū cōferre ē in collocutione derogatiōis vicissim ꝓximoꝝ vitia dicere. De q̄ꝝ pena mox subdit̄: qꝛ vacātes potibꝰ ⁊ dātes symbola cōsumēt̄. Potibꝰ vacant q̄ de opprobrio aliene vite se inebriāt. Symbolū xo dare ē: sicut vnusq̄sqꝫ solet ꝓ pte sua cibos ad vescendū: ita in cōfabulatiōe detractiōis xba cōferre. Sꝫ vacātes potibꝰ et dantes symbola cōsumēt̄: qꝛ sicut scriptū ē: Ois detractor eradicabit̄. hec Greg. Scd̄o ꝓuidēdū ē ne detractiōeꝫ faciliter audiamꝰ. Unū Bern̄. sup cātica sermone. lxiij. Porro detrahere aut detrahentē audire q̄d eoꝝ damnabilius sit nō facile dixerim. Abominabile est audire vl̄ cōferre cū hoīe cuius dentes sūt corrupti vl̄ stomachꝰ repletus fetidis humoribus. quia talis habet anhelitū fetidū nimis grauē. Et dicūt naturales ꝙ oēs bestie vescentes crudis carnibꝰ hñt ora fetida et abominabilia. Et certe multo magis moraliter deberent nobis eē fetentia ⁊ abominabilia ora detrahentiū. iuxta illud Prouerb. xxiiij. Cogitatio stulti pcīm est: ⁊ abominatio hoim detractor. Tertio cauendum est nobis ne detractionem pusillanimiter timeamꝰ. Multi enim propter obloquia detractorum a bono proposito retardantur. Et hoc ē valde fatuum: imo fm̄ doctrinam Grego. vj. mora. ca. xvij. Detractiones hominum despiciendo ⁊ contemnendo supare debemus. Expedit enim nobis scire ꝙ aliqui nobis detrahunt. Unde Greg. xxij. morali. ca. xij. Sed inter hec sciendum ne inmoderatis laudibus efferamur plerūqꝫ miro rectoris nostri moderamie ⁊ detractionibus lacerari permittimur: vt cuꝫ nos vox laudantis eleuat: lingua detrahentis humiliat. Et eadem sententia ponitur in canone vj. q. j. Sunt plurimi. Unde Boetius. j. de consolatione. prosa tertia. assignat causam quare omnes philosophi veri et etiam apparētes persecutionem a reprobis passi sunt: quos inquit nihil aliud in cladem detraxit: nisi ꝙ nostris moribus instituti studijs reproboꝝ dissimillimi videbāt̄. Ita nihil est q̄d admireris si in huius vite salo circūflātibꝰ agitemur procellis quibus hoc maxime propositum est pessimis displicere. Item seneca de copia verborum.

Sit tibi tam triste laudari a turpibus q̄ꝫ laudari ob turpia. Letior enī esto quotiens

displices malis: et maloꝝ de te existimationes malas: verã tibi laudatõez ascribe. Et ps. Qz trahebãt mihi: qꝛ sequebar bonitatẽ. Isti sũt tonsores vel falsarij monete legalis. Impeditores legati regalis. Exhumatores cadaueris fraternalis. Est eni ꝑsona clare fame: sicut moneta legalis quã nullus põt refutare: ꝗ si fuerit deformata vel attonsa: ꝑdit põdus ꝛ imaginez ꝛ iã nõ recipit̃ loco ꝑcij sicut ꝑuo. Eodẽ mõ detractores nitũt̃ ꝯfũdere bonos viros diffamãdo eoꝝ merita ꝑ deprauatiõz et extenuãdo circũstãtias: et attõsando ꝑ diminutiõz: vt opꝰ eorũ nõ appareat ṽtuose factũ: sicut circũstãtie signãt. Et iõ tales psũt vocari tõsores monete legalis. Musce sicut dicit Arist. iiij. dẽ aĩalibꝰ. ca. j. habẽt aculeũ loco ori moꝝ ꝑ quẽ extrahũt sãguinẽ. Eodem mõ simplices morsu q̃ntulicũq; sint ꝑui valoris detrahere bñ sciũt ꝛ extrahere sanguinẽ coop̃tũ. i. defectꝰ occultos: nescientibꝰ diuulgare. Exo. v. Venit musca grauissima ĩ domo pharaonis. Scdõ sũt ĩpeditores legati regalis. Rex. n. xp̃s in oĩ mirũ statuit xp̃ianis oĩbus testamẽtũ pacis dicẽs. Pacẽ relinq̃ vobis: pacẽ meã do vobis. Joh. xiiij. Hoc testamẽtũ ĩpedivit potissime detractores. Tertio sũt exhumatores cadaueris fraternalis. Dicit. n. Arist. vij. dẽ aĩalibꝰ. c. iiij. ꝙ hyena ẽ aĩal multũ ferox simile lupo: itẽ diligẽs carnes hũanas. ꝙ frãgit iterdũ sepulchra mortuoꝝ: et exhumat corpora: vt eoꝝ cadauerĩbꝰ saturet̃. Ista bestia aptissime gerit figurã detractoꝝ. Hõ ꝑ pctm̃ mortale morit̃ sepelit̃ a bonis: qñ q̃ntũ iusticia ꝑmit ẽt eius pctã occultãt̃ et corrigit cõsciẽtia fama integra ꝑmanente. Sz q̃d facit detractor: violat sepulturã: et iõ est infamis fm̃ iura. vj. q. j. ca. infames. Extrahit carnes fendas ꝛ comedit ꝛ alijs ad comedẽdũ distribuit cũ defectus occultos et lapsos a memoria od mẽtẽ eis reducit. De talibꝰ dicit̃ Hiere. xij. fm̃ aliã trãslationẽ. Nũq̃d speluca hyene hereditas mea mihi? Et ꝑmittit̃ ꝑap̃a ñ. Facta ẽ mihi hereditas mea: q̃si leo in spelũca dedit ꝯ me vocẽ suã: iõ odiui eã. Hereditas xp̃i sũt gẽtes xp̃iane. ps. Dabo tibi gentes hereditatẽ tuã. ꝗ hec hereditas dat vocẽ cõtra xp̃m: ꝛ fit q̃si hyena ꝑ detractiõez: sicut superiꝰ expositũ ẽ.

Lectio. X.

(O)S autẽ quod mẽtitur occidit aĩam.

Postq̃ȝ sapiẽs dissuasit duo pessima vitia loq̃edi: vicz murmurationẽ cõtra deũ: et detractionẽ ꝯtra ꝓximũ. Hic ꝯsequẽter dissuadet tertiũ q̃ hõ peccat specialiter cõtra seipm̃: vicz mẽdaciũ. Est eni mẽtiri cõtra mẽtẽ dicere. Hõ ẽ q̃dãmõ intellectuꝰ fm̃ Arist. hoc ẽ: intellectus ẽ nobilissimũ ꝛ dignissimũ qđ possit in hoĩe reperiri. Et iõ hõ q̃ contra mentẽ dicit facit contra seipm̃. Et istud vitiũ dissuadet tali rõne. Illud qđ aĩam occidit spũaliter h̃ ẽ ad mortẽ eternã adducit et grã ꝑuat que ẽ vita aĩe: illud oĩno ẽ cauendũ: ꝗ tale ẽ mẽdaciũ. ꝫ cͭ. Notandũ ẽ hic ꝙ mõstruosum et innaturale ẽ ꝙ os sit cã instrumentalis vel occasio occisionis aĩe: qꝛ illud instrumẽtũ ꝑ se ordinat̃ a natura ad cõseruãdũ vitã aĩe: sicut in opibus suis patet: nã ꝑ os expiramus ꝛ inspiramus: sine qua opatione vita aĩe in corpore nõ saluat̃. Per os alimẽtũ recipimꝰ masticamꝰ et traijcimꝰ. Per os affectiões aĩe exp̃mimus: ꝑ os pacẽ aĩe: amicitiã et beniuolẽtiã ĩ osculis sine macula designamus. Est ergo mirabiliter ꝑditiosũ et cõtra naturã: ꝙ os aĩaȝ occidat. Et iõ signanter dicit̃ ꝓuer. x. Vena vite os iusti: os aũt impioꝝ opit iniq̃tatẽ. Et ꝓuer. xxj. Qui custodit os suũ ꝛ linguã suã: custodit ab angustijs aĩam suã. Notãdũ ꝙ mendaciũ dedecet hoĩem ꝓpter tria specialiter. Est enim hõ dei rõnalis indago: filialis ꝓpago: dei naturalis imago. Est p̃mo hõ dei rõnalis indago hoc ẽ inuestigatio ꝛ inq̃sitio et ꝓpter hãc causã factꝰ ẽ intelligibilis a deo. Et iõ sibi repugnat falsitas mẽdacij. Cũ eni veritas sit bonũ intellectus: cõstat ꝙ falsitas ẽ eius malũ et eiꝰ corruptio. Vñ Augꝰ. in Encheridion. xxiij. Vis naturalis refugit naturaliter falsitatẽ: ꝛ q̃ntũ põt deuitat errorẽ. Vñ et falli nolũt etiã qui amãt fallere. hec Augꝰ. Et iõ sicut oĩs creatura rõnalis appetit veritatẽ et sciam naturaliter: ita oĩs creatura rõnalis detestari debet mendacium. In cuius figurã legiturꝰ Geñ. iij. ꝙ qñ diabolꝰ mentiri ꝑmo cogitauit: noluit in aliq̃ effigie rõnalis creature apparuisse vel ꝓpinqua effigie: quasi nobilitati sue nature. ꝓ q̃nto rõnal' erat mẽdaciũ displiceret: ꝗ bestie tal' formaȝ accepit q̃ nature hũane mag' inimicat̃ repugnat: insignũ ꝙ mẽdaciũ ẽ venenũ hũane nature. Sic eni venenũ corpꝰ occidit: ita mẽdaciũ aĩam: vt ptȝ ĩ in lra. Et q̃to aĩa nobilior ẽ corpe: tãto vi det̃ deterior mẽdax venefico. Et iõ rõnabiliter sit̃ cõbinabũt̃ ĩ die iudicij. ꝛ a societate dei ꝛ sãctoꝝ expellẽt̃. Apoc. xxij. et vltio. Foris canes ꝛ venefici: et oĩs q̃ amat ꝛ facit mẽdaciũ. Foris inq̃t canes. Multi vel alij quicũq; morãtes ĩ curia pape ꝓ negocijs expediẽdis accedũt ad palaciuȝ: ꝛ inter fores seu portas expectãt donec possint ad camerã introduci ad papã: ꝗ qñ pulsat̃ foras cũ cãpana pape: oẽs recedũt tristes et certi: ꝓ illo die ꝙ pape colloq̃ũ nõ habebũt: ꝛ iõ stati egrediunt̃ palaciũ et ad hospicia sua vacui reuertũt̃. Sũmus põtifex xp̃s ẽ. ad Heb. ix. Christus assistens põtifex futuroꝝ bonoꝝ. Ad huius curiã veniunt ĩ die iudicij omnes hoĩes. ij. Cor. v. Oẽs nos oportet añ tribunal xp̃i mãifestari: ꝛ tũc certe dicet̃ aliq̃bꝰ q̃ itrent ad xp̃m. Nã vnicuiq; iusto dicet̃. Intra ĩ in gaudium domini tui. Math. xxv. Et cito

post intrabunt hi in vitã eternã: ꝑ alijs cãpana
pulsãte: hec est tuba sonãte clamabit ꝑ angelos
Math. xiij. Exibũt angeli et seperabũt malos
de medio iustoꝝ: ꝛ mittẽt eos in caminũ ignis
ibi erit flet⁹ et stridoꝛ dentiũ. Et ibidez: malos
aũt foras miserũt: sic erit i consũmatiõe seculi.
Exibũt ꝛc. Et nõ mirũ si mẽdax ejciet a xp̃o: qꝛ
naturaliter vnũ cõtrarioꝝ expellit reliquum.
Mõ xp̃s ẽ veritas. Joh. xiiij. Ego sũ via veri-
tas et vita: ḡ necessario hõ falsus ꝛ mẽdax ejj-
ciet a xp̃o. Math. xxv. Inutilẽ seruũ ejcite in
tenebras exteriores. Dicit ꝙ si fiat circul⁹ d̃ ṫra
hibernica: tãte potẽtie ẽ terra illa ꝙ nullũ aĩal
venenosũ poterit illũ circulũ itrare: vl̕ si fuerit
inclusũ nõ poterit exire: nisi aliũde violenter
ejciat. Terra ista veritatẽ designat in ps̃. Ue-
ritas de terra orta ẽ. Ista veritas potẽtissima
circuit ꝛ muniũ vndiqꝫ xp̃m in ps̃. Potens es
d̃ne et veritas tua i circuitu tuo. Mõ vsqꝫ ad
diẽ iudicij hoĩes īfecti veneno mẽdacij ꝯtinebũt
a diuina veritate. sic ꝙ ĩpossibile ẽ eos euadere:
q̃ sit nemo q̃ d̃ manu ei⁹ possit eruere. Job. x.
Sꝫ certe tũc iudicabũt ꝛ ejcient extra circuluz
istũ ꝛ tradẽt passiõib⁹ eterni ignis. Ro. i. Mu-
tauerũt veritatẽ dei in mẽdaciũ: ꝓpterea tra-
didit eos de⁹ ĩ passiões ꝛc. Scd̃o ẽ hõ dei fi-
lialis ꝓpago. i. Joh. iij. Uidete qualẽ carita-
tẽ dedit nobis de⁹ vt filij dei noĩaremur et si-
m⁹. Ergo sum⁹ generosi valde. Dei eni genus
sum⁹ sicut Actuũ. xvij. dr̃. Ipsius eni ꝛ gen⁹ su-
mus. Si ṽo ita cõtingeret: ꝙ fili⁹ nobilissimi re
gis: cui ꝑparata esset honestissima ṽgo ꝛ nobi-
lissimi generis i spõsã: illã repudiaret et vilissi-
mi ribaldi filiã acciperet in vxorẽ: ipse fatue elige
ret et turpiter degeneraret: et tã se q̃ꝫ suũ gen⁹
mirabiliter dehonestaret. Sꝫ hõ xp̃ian⁹ ẽ ille q̃
gen⁹ dei p fidẽ et baptismũ itrauit. Joh. i. De-
dit eis ptãtẽ filios dei fieri. Isti ꝑparata ẽ veri-
tas: seu sapia in vxorẽ naturalit̕: qꝛ oẽs hoĩes
scire desiderant. i. metaph. ꝛ Sapiẽtie. viij. dr̃
de ea ꝑsõa nature hũane: Hãc amaui ꝛ exq̃si
a iuuẽtute mea: ꝛ q̃siui eã mihi asũmẽ spõ-
sã. et amatoꝛ fact⁹ sũ forme illi⁹. Ista veri-
tas ẽ filia dei fm̃ Bern. Mẽdaciũ ṽo filia dia-
boli. Joh. viij. Mẽdax ẽ et pr̃ ei⁹. glo. i. mẽda
cij. Si ḡ hõ ſp̃cta veritate dei filia: copulet sibi
in vxorẽ mẽdaciũ filiã diaboli. turpit̕ degene-
rat ꝛ magnã verecũdiã sibiipsi facit. Et iõ signã
ter amoꝛ isti⁹ spõse nobis inter dicit. Ecc̃i. vij.
Noli amare mendaciũ aduers⁹ frem tuũ: neqꝫ
in amicũ similit̕ facias. Scitis ꝙ de iure cõi dis-
par cult⁹ inter cõtrahẽtes ĩpedit mr̃imonium
cõtrahẽdi ꝛ dirimit iã contractũ: mõ hõ et oĩs
rõnalis creatura colere debet deũ. Anselmus
ca. ij. Cur de⁹ hõ in ꝑncipio dicit rõnalẽ creatu
rã a deo factã eẽ iustã: vt illo fruẽdo btã eẽt du
bitare nõ debem⁹. Et catho. Si deus ẽ anim⁹
vt no. ꝛc. hic tibi ꝑcipue ꝛc. ꝑ cõstat ꝙ mẽdaciũ

colit diabolũ: sicut filia prẽm: qꝛ prẽm sequitur
filia, ples: et iõ de iure mr̃imoniũ tenere nõ de-
bet. Tñ si d̃ facto teneat q̃d contingere: sine du-
bio q̃ accipit filiã a pr̃e debet ꝛ dotẽ cõsequent̕
accipe ab eodẽ: et certe dos quã diabol⁹ dat cũ
filia sua ẽ infernus. Apoc. xxi. Oib⁹ mẽdacib⁹
ps illoꝝ ẽ i stagno ignis. Osee. x. Ferietis fed⁹
cũ mẽdatio et germinabit q̃si amaritudo iudi-
cium: ꝛ iõ tales possunt dicere illud Esa. xviij.
Percussim⁹ fedus cũ morte: ꝛ cũ inferno feci-
mus pactũ. Scitis ꝙ de iure cõi qui contrahit
ꝑmo cũ vna: et postea cũ alia: vocat̕ bigamus
et efficitur. talis corã iudice si agat̕ cõtra eum
morte q̃ꝫcũqꝫ sit lr̃atus nõ euadit. Sic xp̃ia-
nus ꝑmo cõtrahit cũ veritate filia dei. Osee. ij.
Sponsabo te mihi in iudicio et iusticia. Et in-
fra. Spõsabo te mihi in fide: si postea cõtrahit
cũ mẽdatio efficit̕ bigamus et in iudicio gene-
rali euadere nõ poterit. Nota ꝙ posset ꝓbabi-
liter dici de ista sponsa que ẽ veritas ꝙ satis est
formosa et amabilis intm̃ ꝙ veritas ꝑ se odiri
non poterit: nõ tñ est bene fecũda: qꝛ nõ parit
bonã plem. Nã fm̃ Salustiũ veritas odiũ pa-
rit: et iõ dimittũt hoĩes veritatez cõiter. quia ꝑ
eã incurrerẽt odiũ: ꝑ illud nõ est rõnabile: imo
amico socrate et amica veritate: scrm̃ ẽ ꝑhono
rare veritatẽ. vt dicit̕ in Ethi. Sed mẽdacium
multo peiorẽ generat plem: qꝛ mẽdaciũ ẽ pec-
catũ: ꝛ pctm̃ cũ cõsũmatũ fuerit generat moꝛ-
tem. Jac. i. Mors aũt infernalis ẽ peioꝛ ples
q̃ꝫ odiũ maloꝝ hominũ. Similiter nõ conside-
rant tales ꝙ ẽ de veritate: sicut fuit de rebecca
Gen̄. xxv. que habuit geminos ĩ vtero. Jacob
et Esau. sic veritas duos filios simul parit. scꝫ
dilectionez dei et odiũ maloꝝ hoim. Malach.
i. Jacob dilexi Esau odio habui. Luc̃. vi. Bea
ti eritis cũ vos oderint hoĩes. Et iõ deponen-
tes mẽdaciũ loq̃mini ṽitatẽ vnusq̃sqꝫ cũ ꝓxio
suo ad Ephe. iiij. Tertio ẽ hõ dei naturalis
imago. Uñ Aug. xiiij. de trini. ca. xv. Eo ip̃e
mẽs imago dei ẽ q̃ etiã capax ẽ eiusqꝫ ꝑticeps
eẽ põt: ꝛ iõ sicut in trinitate pr̃na memoria gig
nit ṽbũ qd̃ ẽ veritas: ita mẽs hũana nullũ ali-
ud ṽbũ gignere debꝫ: nisi verax. Ecc̃i. xxxvij.
Añ oĩa ṽbũ verax ꝑcedat te. Persone diũsoꝝ
regnoꝝ ꝛ diuersatũ terraꝝ facilit̕ ab inuicẽ dis
cernũt̕ ꝑ diũsitatẽ idiomatũ ꝛ liguaꝝ: vt cõit̕:
qꝛ q̃ gallicũ loq̃t̕ gallic⁹ ẽ vl̕ estimat̕: ꝛ q̃ angli-
cũ: anglic⁹. sic eni arguebat̕ ꝯ Petrũ ꝙ eẽt gali
le⁹: et xp̃i discipul⁹. Math. xxvi. Uere et tu ex
illis es: nã et loq̃la tua manifestũ te facit. Sũt aũt
moralit̕ loq̃ndo duo regna adinuicẽ ĩ hac vita
ꝯmixta: vicꝫ regnũ dei et regnũ mũdi: regnuz
xp̃i et regnũ diaboli: regnũ celeste ꝛ regnũ ter
restre. Et sicꝫ ista distãt ĩ regib⁹ et legibus: ita in
idiomate si cõcordãt. Nã idioma regni celesti
ẽ veritas ĩ ps̃. Dñe in celo mĩscd̃ia tua ꝛ ṽitas
ꝛc. idioma ṽo regni terrestris: siue mũdi ẽ fal-

ritas. Osee.iiij. Nō ē veritas nō misericordia: nō ē
scia dei in terra: maledictū et mēdaciū: homici
diū et furtū: et adulteriū mundauerūt. Si ergo hō
velit pp̄ēdere ad qd regnū ptineat: videat cui
regno ī idiomate cōcordat. Narrāt historie qꝫ
cū Guilhelm⁹ dux normanoꝝ regnū anglie cō
quisiuisset: deliberauit quō linguā saxonicam
posset destruere et angliā et normaniam in idi-
omate cōcordare: et iō ordinauit qꝫ null⁹ ī curia
regis placitaret: nisi in gallico. et iterū qꝫ puer q̄
libet ponend⁹ ad līas addisceret gallicū et p gal
licū latinū. q̄ duo vsqꝫ hodie obſuāt. Isto mō
moraliter pnceps hui⁹ mūdi diabol⁹ ē. Johā.
xvj. Pnceps hui⁹ mūdi iā iudicat⁹ ē. Sꝫ vere ē qꝫ
pncipatū suū ī mūdo ñ habet hereditaria suc-
cessiōe: ſꝫ violēta oppressiōe: et iō nō ē heres: ſꝫ cō
qsitor. idioma vō suū pp̄riū in puincia īferna
li ē mēdaciū Joh.viij. Cū loqꝫ mēdaciū ex p-
prijs loquit: et iō vt cōcordet mūdū cū puicia
īfernali ī idiomate: ordinauit qꝫ oia secularia ī
cōuentionib⁹ et mercationib⁹ et cōmutatiōib⁹
vtāt mēdacijs. et sicut puer docend⁹ in schola
pmo addiscit gallicū: ita iuuenis seculo applicā
dus cū studio et labore addiscat loq̄ mēdaciū.
Hiere.ix. Docuerūt linguā suā loq̄ mendaciū.
Vñ Greg⁹. xij. mora. expponēs illud Job. xv.
Terrebit eū tribulatio et angustia vallabit eū:
pbat qꝫ oē illud qꝫ malus hō ppetrat relicta ve-
ritate vallat tribulatiōib⁹ et angustijs et labore.
Et hoc pbat spāliter de mēdace sic. Mēdax re
licta veritate mētiri deliberat: vt audiētiū aīm
fallat. Sed q̄nt⁹ labor ē sollicite custodire: ne
ipa ei⁹ fallacia dep̄hendi q̄at: Ponit q̄ppe ante
oclos qd sibi ad veritatē sciētib⁹ respōderi pos
sit: et cū magno conatu ptractat quō p argumē
tū falsitatis: documēta veritatis excupet. Hinc
inde dicta circūtegit: et ptra hꝫ vbi dep̄hēdi po
terit veritati simile rñsionē q̄rit. q̄s si vellet verū
dicere vnqꝫ sine labore potuisset. Plana nāqꝫ
ē veritatis via: et grauē ē iter mēdacij. Vñ p p
phetā dicit. Docuerūt linguā suā loq̄ mēdaci-
um: hec Greg. Et notādū q̄uis boni mentito-
res pñt se arguere: seu iactare ingeniosos: nō
tñ sapiētes. Nā duplex ē opatio sciētis et sapiē
tis: sicut dicit. j. Elen. vicꝫ nō mētiri de qb⁹ no
uit et mentientē posse manifestare. et q̄cūqꝫ mē-
tit: arguit se non esse sapientē. Et iō Ecci. vij.
Noli velle mentiri oē mēdaciū. Assiduitas eni
illius nō est bona et c.

Lectio vndecima.

Nolite celare mortē

in errore vite vestre: neqꝫ acquiratis p
ditionē in opib⁹ manuū vestrarū: qm̄ de⁹ nō
fecit mortē: nec delectat ī pditiōe viuoꝝ. P⁹-
q̄ spūssanct⁹ declarauit q̄liter hō tenet ordia-
re xtuose suas affectiōes. Pmo cogitādo. Se-
cundo suas locutiones sermocinando. Hic
vlterius docet quō hō debet ordiare suas opa
tiones peccatū detestādo. Et circa hoc duo fa-
cit. Nā primo suadet homi detestari petm̄ ter-
rendo p viā timoris. Scđo suadet illud idē al-
liciendo p viā amoris ibi. Creauit eñ de⁹. Cir-
ca pmū duo facit. Quia pmo dissuadet petm̄
ppter pene ꝯsequētis acerbitatē. Scđo ppter
dei phibentis voluntatē ibi. Quoniā deus ñ
fecit mortem. Dicit eñ pmo sic. Nolite zela A
re. i. diligere. mortem id ē petm̄ mortale qd est
causa mortis. Jac. j. Petm̄ cum cōsūmatū fue-
rit generat mortē. In errore vite vestre. i. erro
nee contra dei pcepta viuēdo. puer. xiiij. Er-
rant q̄ opantur malū. Aug⁹. Enchi. v. Nōnul
lis errasse pfuit aliqñ: ſꝫ in via pedis nō in via
moꝝ. Et ecce pmū motiuū q̄re nō debet ama-
re petm̄: videlicet pene sequentis acerbitas q̄
ē infernalis pena. Ipa sola vocat pprie pditio
puer. xv. Infern⁹ et pditio corā dño q̄nto magi
corda filioꝝ hoim. Vñ dicit. Neqꝫ acquiratis
pditionē in opib⁹ manuū vestraꝝ: q̄si diceret:
nisi p opa pp̄ria acquisieritis nūqꝫ incurretis
pditionē: vitā nō possum⁹ habere: nisi p deū: ſꝫ
pditionē acquirere possum⁹ p opa manuū no-
straꝝ. Vñ signanter dicit Osee. xiij. Perditio
tua isrl' ex te: tātū in me auxiliū tuū. Scđm
motiuū: quare nō debemus amare peccatū:
ē dei phibentis voluntas. Qm̄ deus mortē ñ
fecit. i. nō ordinauit nos ad mortē eternam: ſꝫ
magis ad vitā q̄ vult omnes hoies saluos fieri
hoc est leges dedit p quas ois homo saluari pt
si velit. Vel sic. Deus mortē nō fecit. i. peccata
ñ approbat: nec diligit. De q̄bꝫ dicit. Nihil odi
sti eoꝝ q̄ fecisti. Nec letat in pditione viuoꝝ. i.
nō ordinat pmo et pncipalit qꝫ hoies pdāt: ſꝫ ip
si p malicā pdunt seipos. Joh. xij. Qui amat
aiam suā pdet eā. Luc. ix. Filius hois nō venit
aīas pdere: ſꝫ saluare. Nolite ergo zelare mortem.

Notādū qꝫ methaphorice loquēdo petm̄ sa-
tis cōuenient vocat mors ppter tres rōes: vicꝫ
ppt similē deffectū: ppt cōsimilē effectū: et ppt
cōsimilē aspectū. De prio qꝫ moriente corpe ta
lis ē pcessus in deficiēdo: prio corp⁹ distēpat et
discrasiat. Scđo infirmatur. Tertio moritur.
Quarto portat ex domū. Quīto sepelit. Sex-
to a x̄mib⁹ ꝯsumit. Isto mō aīa prio distēpat et
discrasiat p tēptatōez et cogitatiōꝫ de petō. Se
cūdo infirmat p cōcomitātē delectatiōez. Ter-
tio morit p cōsēsū. Quarto asportat de domo
et elongat ab hoib⁹ p culpe sue abhominatiōꝫ
apud hoies. Quinto sepelit p malā ꝯsuetudi-
nē: Sic eñ tra vl' lapis supposit⁹ onerat et op
primit corp⁹ ne resurgat etiā si posset. Ita ma-
la cōsuetudo ē quasi q̄dā moles grauissime op
primēs et necessitans hoiem ad peccādū. Vñ
Aug⁹. viij. confessionum. v. ca. Lex peccati est
violentia consuetudinis qua trahitur et tene-
tur etiam inuitus anim⁹ eo merito quo in eā

nolens illabit. Et in eodē. ca. cito post principiū: lo
quens de seipso pro statu p̄ciam baptismū suū.
Suspirabā inquit ligat⁹ nō ferro alieno: sed mea
ferrea volūtate: vellem eū tenebat inimic⁹: et in
de mihi catenaz fecerat et cōstrixerat me: quippe
ex volūtate puersa facta ē libido: et dū seruit li-
bidini facta ē cōsuetudo: et duz cōsuetudini nō
resistit facta ē necessitas. hec Aug⁹. Et hec cō-
suetudo peccādi cōparat Lazari sepulture: sm
eundē i sermone dn̄i in mōte li. j. ca. xiiij. Et si-
cut videtis: istis magnis et nobilib⁹ fiūt sepul-
chra honestissima de marmore: vel de alijs ho
nestis lapidibus: seu lignis cū figuris et picturis
que simul ornāt et onerāt et honestant. Ita istis
magnis et potētib⁹ mortuis per peccatū faciunt
adulatores sepulchra dealbata et depicta: pin-
gētes et palliātes: diminuentes vel excusātes:
siue cōmendantes peccata potentiū: quia lau da-
tur peccator in desiderijs aīe sue: et iniquus be
nedicit: et isti vident eos honorare: et ornare.
et ita faciūt: sed tamen simul cū hoc onerant et
opprimūt miseros ne resurgāt per penitentiā de
peccatis. Unde narrat Greg. iiij. mora. ca. xix. quod
xp̄s tres mortuos suscitauit: puellā in domo:
iuuenē in porta: Lazarū in sepulchro. Quar-
tū xp̄o mortuū discipulo nunciante cognoscit:
sed tamen non suscitat: quia valde difficile est vt is
quē post vsum male cōsuetudinis et adulanti-
um lingue excipit iam mētis sue morte reuoce-
tur. De quo bene dicit. Sinite mortuos sepelire
mortuos suos. Mortui eni mortuos suos se
peliunt cū peccatores peccatoris fauoribus p̄
munt. Erat aūt Lazarus mortuus: sed nō a mor
tuis sepultus: sed a fidelibus mulieribus cū pie
tate sepultus. Sexto corpus mortuuz a ver-
mibus consumit: et sic mēs priuata vita gra-
tie a vermibus conscientie desperationis et fi-
nalis impenitentie corroditur et mordet. Sic
igit conuenienter peccatū dicit mors propter si
milem defectū vel processū deficiēdi: sic eni intrat
in aiam: sicut mors in corpus. Ad Roma. v.
Peccatū intrat i mūdū: et per peccatū mors. Scd̄o
vocatur peccatū mors propter cōsimilē effectū.
Mors nāqz facit corp⁹ rigidū et frigidū: fetidū
et putridū: horridū et terreū et pōderosū. Isto
modo mortale peccatū facit aiam rigidā per sup
biā et inobedientiā ad deū. Prouer. xviij. Cū
obsecrationib⁹ loquit pauper: et diues effabit
rigide. diues. i. supbus sm glo. Et efficit ani-
mā frigidā per inuidiā quā vocat propheta ma-
liciā. Hiere. vj. Sic frigidā facit cisterna aquā
suam: sic frigidam fecit malicia animam su-
am. Fetidam per luxuriā. Esaie. xxxiiij. De cada
ueribus eorū ascendet fetor. Putridā per gule i
moderantiā per quā sensus et rō sepeliūt et ope
riūt: et hō in asinū cōmutat. Hiere. xxij. Sepul
tura asini sepeliet putrefactus et proiectus ex
tra portas hierusalem. Horridā per iracundiaz.

Gen. xv. Horror magnus et tenebrosus inua
sit Abraaz. Terreā per auariciā: quia nihil sapit ni
si terrenū: vt dicatur tali anime sicut talpe dix-
it natura et deus serpenti. Gen. iij. Terram co
medes cūctis diebus vite tue. Pigrā per accidiā
qua hō nihil boni operat. Prouer. xiij. Uult
et nō vult piger: aīa aūt operātiū impinguabi-
tur. Et cōuenienter peccatū vocat mors propter
consimilem effectum. Ad Roma. vij. Peccatū vt
appareat peccatū per bonum operatum est mi
hi mortem: vt fiat supra modū peccans pecca-
tum per mandatum. Tertio propter cōsimilē
aspectū. Quātūcūqz eni fuerit hō amabilis: et
pulcher et delicatus: statī post mortē ē horribi
lis turpis et abhominabilis: et a cōmunione
hominū sequestrabilis et separād⁹ ē. Sic aīa ai
peccatū pulcherrima et formosa videt. Juxta
illud Canti. iiij. Tota pulchra es amica mea et
macula nō est in te. Per peccatū vo spoliat
gratuitis et vulnerat i naturalib⁹: fit feda et ab
hominabilis corā deo: vt dicat ei de⁹ illō Ezech.
xvj. Ad omne caput vie edificasti signū p̄stitu
tionis tue: et abhominabilē fecisti decorē tuū.
Et tunc per peccatuz anima misera separat a cō
munione fideliū et amicitia dei et angelorū bo
norū. Prouer. xiiij. in fine. Miseros facit po
pulos peccatū. Fatuissim⁹ operarius ē ille qui
difficillimis laborib⁹ se fatigat: et tū nihil stipē-
dij vel mercedis reportat in fine. Quot labori
b⁹ difficultatib⁹ et periculis se exponūt hoies pro
pctō: isti pro voluptatib⁹: isti pro cupiditatib⁹: isti
pro vanitatib⁹ inexplicabile dictu: et quod erit stipē-
dium: Certe mortis dispendiū et infernale sus
pēdiū. Ad Roma. vj. in fine: Stipendia pecca
ti mors. Et ideo postquam pmisit sapiēs: Nolite
zelare mortem. signanter subiungit: neqz ac-
quiratis perditionem in operibus manuū ve
strarū: quasi diceret: nullū aliud lucrū habebi
tis per peccatū. Et quia manus est organū or
ganorū hominis: sicut dicit. iij. de aia. Ideo
male operationes quecūqz possunt exerceri per
opera manuū prohibet. Secundo notādū
quod de triplici morte legimus i scriptura. Est. n.
mors claustralis conuersationis: mors carnalis
resolutionis: et mors infernalis cruciationis.
Prima mors est voluntarie venerāda. Secū-
da est multifarie meditanda: et tertia est q̄tidie
detestāda. De prima notādū quod scā religio
vocatur mors figuratiue. Unde vulgariter re
gulares dicuntur mortui: et seculares viuētes.
Et tamen malus secularis vere mortuus est: et
bon⁹ regularis vere viuens. Nā malo secula-
ri dicitur. Apoc. iij. Nomen habes vt viuas et
mortuus es. Et de sanctis dicitur. ij. Cor. vj.
Quasi morientes: et ecce viuimus. Mortui. n.
sūt pctō: viuētes aūt deo. Juxta illud ad Ro.
vj. Existimate vos quidē mortuos esse pecca-
to: viuentes aūt deo in xp̄o Jesu. Quare aūt

religiosi mortui dicūt̄ ꝑit aliq̄ ꝯgruitates ad-
duci. Pri̅o. n. morituruꝰ ꝯdit testamētū suū i q̄ le
gat aīaȝ suā deo ⁊ corpꝰ tumulo: facultates ami
cis: ⁊ sup his executores assigat ⁊ ꝯstituit. Isto
mō religiosus ꝓfitendo dat aīam suā deo: cor
pus assignat monasterio: facultates habitas: ⁊
habendas resignat mūdo. Executores illꝰ te
stamēti cōstituit ꝓlatos suos: quorū custodie
tā corpus q̄ȝ aīaȝ suā tradit. Itē moriturus inci
pit amittē calorē naturalē: postea sensuū visuȝ
exterioꝝ: sicut visus auditus ⁊ hmōi: tandē vl
timo motū suū ꝓpriū ita q̄ si moueri debeat d
loco ad locū: oportebit q̄ h sit p alios nō p seip
sū. Deinde amittit loquelā: pānus ei tribuitur
breuis ⁊ in certa mēsura: ⁊ sic finaliter abscōdi
tur in sepultura. Isto mō moralit̄ ingrediens
religionē. Primo amittit calorē: h est oēm ca-
lorē carnalē: vel mūdialē amicoꝝ vel parentū
q̄ posset a mūdi ꝯtēptu ⁊ sancta ꝯtēplatiōe re-
tardari. Scdo amittit q̄si visū sensuū exterioꝝ
p honestā ⁊ religiosaȝ custodiā: visus: auditꝰ: ⁊
gustꝰ. Tertio pdit q̄si loq̄lā p silentiū loci ⁊ tpi-
bus ꝯuenient̄ seruatū: Silentiū nāq̄ȝ multū
iuuat ad mētis recollectionē ⁊ grām ꝯsequēdā.
In cuiꝰ figurā zacharias mutꝰ genuit Ioānē
.i. gratiā. Luc. i. Quarto pdit motuȝ ꝓpriū .i.
ꝓpriā voluntatē: q̄z nusq̄ȝ se mouet vel vadit:
nisi p obedientiā vel licentiā ꝓlatorū. Quinto
tribuit̄ sibi pannꝰ modicꝰ: q̄z habitꝰ vilis ad ne
cessitatē nō ad supfluitatē. Et sexto tandē ab-
scondit̄ in claustro q̄si in sepulchro suo: ne p se
culi tumultus a sanctis occupatiōibꝰ pturbet̄.
Vñ istis sic mortuis dicit̄ ad Col. iij. i pncipio.
Mortui eñi estis: ⁊ vita vestra abscōdita ē cuȝ
xp̄o. Scda mors est carnalis resolutiōis: ⁊ h
est multifarie meditanda. Eccl. xiiij. Memor
esto q̄m mors nō tardabit. Et sicut idē cibus ē
ifirmo amarꝰ: ⁊ sano suauis: ita memoria mor
tis sanctis ⁊ v̄tuosis hoibꝰ ē valde delectabilis:
impijs aūt ⁊ pctōribus mirabilit̄ amara. Eccl.
xli. in pncipio. O mors q̄ȝ amara est memoria
tua hōi iniusto: ⁊ pacē habēti in substātijs. i. di-
uitijs suis. Et infra. O mors q̄ȝ bonū ē iudiciū
tuū hōi indigēti: ⁊ q̄ minorat̄ viribꝰ. Ista medi-
tatio fac̄ mundū ꝯtēnē. Iero. ad Paulinū. Fa
cile ꝯtēnit oīa qui cogitat se q̄tidie esse moritu-
rū. Facit hominem carni resistere. Iuxta illud
Nō alit̄ meliꝰ poterit caro viua domari. Mor
tua qualis erit q̄ȝ semp p̄meditari. Itē facit ho
minē peccata vitare. Eccl. vij. in fine. In om-
nibꝰ opibus memorare nouissima tua: ⁊ in eter-
nū nō peccabis. De hac meditatiōe. Sene. de
copia verbo. Cū rerū natura delibera: h medi
tare q̄tidie vt possis equo aīo vitā relinquere.
Tertia mors ē infernalis cruciationis: ⁊ hec ē
quotidie detestanda. De q̄ in ps. Quasi oues
in inferno positi sūt mors depascet eos. Quis
est stolidissimū pecus ⁊ inter alias cōditiones
hoc habet q̄ si sit in domo accensa: non exit ab
igne: ꝟ magis ingerit se igni. Sic dānati i infer-
no: ita effecti sūt stolidi: ⁊ p maliciā obstinati q̄
de inferno qui est eis quasi domus accēsa nū-
q̄ȝ exibūt. Et hec est mors secūda. De q̄ Apoc.
xxi. Et de hoc in p̄s. Mors peccatoꝝ pessima:
Huic cōtrariat̄ illa vita. de q̄ loquēs Ambro.
ita ait: Est vita sine morte: certe sine sorte: dies
sine nocte: gaudiū sine merore: trāquillitas si-
ne labore: fortitudo sine debilitate: rectitudo
sine puersitate: pulchritudo sine deformitate:
veritas sine falsitate: caritas sine inuidia: feli-
citas sine miseria: hanc nobis concedat. ⁊c.

Lectio. XII.

Creauit enim deus

vt essent oīa ⁊ sanabiles fecit nationes
orbis terrarū: nō eñi est illis medicamentū ex-
terminij: nec inferorū regnū in terra. Post
q̄ȝ spiritussanctꝰ dissuasit peccatū inique ope-
rationis incutiēdo timorē p penā que sequit̄.
Hic dissuadet. inde alliciēdo per amorē reci-
tando diuina bñficia que homini ꝯferuntur.
Et circa hoc duo facit: nā primo declarat qua-
les deus fecit hoīes q̄tuȝ ad naturalia. Scdo
excludit tria p que homines se excusant a pec-
cato: q̄tū ad moralia. ibi. non eñi illis. Circa
primū duo facit: quia p̄mo ostēdit qualiter de
us creauit omnia generaliter. Secūdo quale
fecit genus humanū specialiter ibi. et sanabi-
les fecit. Quātū ad primū cōtinuans se ad p̄
cedentia dicit sic. Ideo deus nō fecit mortē. id
est peccatū quod ducit ad mortē. q̄z deus crea
uit vt essent omnia: mors aūt ⁊ peccatum facit
hoīem nō esse. Trenoꝝ. iiij. patres nostri pec-
cauerūt ⁊ non sunt. Et. j. Cori. xiij. Si linguis
hominū loquar: caritatē aūt nō habuero nihil
sum. Et Augꝰ. sup Ioannē. Peccatū nihil est:
⁊ nihil fiunt homines dū peccant. Ex quo er-
go deus nō soluȝ creauit homines vt essent: ꝟ
etiā omnes res vt essent vnaqueq̄ȝ in sua na-
tura: manifestū est q̄ deus nō fecit peccatū. et
ideo nō approbat peccatū: pꝰ quod peccātes a p
fectione sue nature deficiūt. Dicit ergo. Crea-
uit eñi deꝰ vt essent oīa: creauit scȝ p potentiā:
omnia in sapiētia. Ps. Omnia in sapiētia feci
sti: vt eēnt. Ecce bonitas sine diffinitia Augꝰ. xj
de ciui. dei. ca. xxj. Tria maxie sciēda sunt de
creatura: quis eā fecit: p quid eā fecit. ⁊ quare
eā fecerit. Et hec tria insinuat scriptura cū dic
dixit deꝰ: fiat lux: ⁊ facta est lux: ⁊ vidit deus lu
cē q̄ esset bona: Si ergo querimꝰ quis fecerit:
deus est. Si p quid fecerit: dixit fiat: ⁊ facta est.
Si quare fecerit: q̄z bonus ē; hec ille. Vñ Da
masc. li. ij. ca. ij. Quia bonꝰ ⁊ supbonꝰ ē deꝰ: nō
est ꝯtentus suipsius ꝯtemplatione: ꝟ supabun
dātia bonitatis; acceptauit generare q̄dā q̄bus
bñfaceret: ⁊ participata sua bonitate ex nō eē

ad esse deducit ꝛ condit vniuersa. Et Plato in thimeo. Optimus erat ab optīo porro īuidia relegata est. Itaqꝫ ꝯsequēter sui similia cuncta ꝓut cuiusqꝫ natura capax beatitudinis esse poterat effici voluit. Quā quidē volūtatē dei originē rerū certissimā si quis ponat: recte eū putare consenciā. hec Plato: Ex quib⁹ formaꝛ talis ratio. Amor ꝛ gratitudo cōpellūt hoiem cauere offensam benefactoꝝ ꝛ amicoꝝ: sed deus est bñfactor ꝛ amic⁹ hominū ꝑcipuus qui creauit hoiem: ꝛ alia oīa ꝓpter hominez: ergo oīs homo vitare teneꝛ ne eū offendat: ꝛ hec ratio innuiꝛ in lr̄a. Creauit deus vt essent oīa. Cōsequēter post beneficiū creationis subiūgit beneficiū recreatiōis seu reformationis. Et dicit ꝙ nō solū de⁹ creauit hoies inter oīa alia: imo fecit eos tales ꝙ si laberenꝛ in pctm̄ sanari possunt ꝑ sua sacramēta. Et hoc ē q̄ dicit: Et sanabiles fecit natiōes orbis terrarū: hoc est hoies qui nascunꝛ de terra. Et hoc ē speciale bñficiū qḋ solis hoibus est collatū. Angeli eīm insanabiliter peccauerūt. Vn̄ Damas. li. ij. ca. iiij. Scire oportet qm̄ quod hominib⁹ est mors hoc ē angelis casus: ꝛ ꝑ cōsequens sicut homo mortuus est insanabilis ꝑ naturā: ita angelus post casum: ſꝫ homini est h̄ collatum ꝙ licet multociens infirmetur ꝑ peccatū: semꝑ tn̄ manet sanabilis citra mortē: ꝛ hoc ē ꝙ deuote recolit. Ps̄. Benedic anima mea dn̄o: ꝛ noli obliuisci oēs retributiones ei⁹. Qui ꝓpiciatur omnib⁹ iniquitatibus tuis: qui sanat oēs infirmitates tuas. Ex istis recolligiꝛ talis ratio. Amor ꝛ gratitudo cōpellunt hominē vitare offensam illius q̄ sanat ꝛ curat omnes infirmitates suas: ſꝫ deus hoc facꝛ homini si velit. ergo ꝛc̄. Et hec ratio innuiꝛ in hac lr̄a. Et sanabiles fecit nationes orbis terraꝝ. Nō nationes celoꝝ videlicet angelos: sed specialiter nationes xp̄ianorū In ps. Nō fecit taliter oī nationi. Nobis aūt iā in noua lege ꝓuidit de tot remedijs: tot sacramētis tot indulgētijs quibus sanari possum⁹ si velimus. Sed heu. Hiere. lj. dicitur. Curauim⁹ babylonē ꝛ nō est sanata. Consequēter cū dic. Non eīm est illis ꝛc̄. Excludit triplicē excusationē quā etiā solent peccatores allegare. Ad excusandas excusatiōes in peccatis. Dicūt eīm ꝙ speciositas ꝛ bonitas rerum creataꝝ allicit hominē ꝛ incitat ad concupiscentiam oculorum ꝯ legē dei. Scḋo addūt ꝛ dicūt carnis fragilitatē necessitare hoiem ad peccatū. Tertio dicūt ꝙ demōes hoies decipiūt ꝛ peccare faciūt q̄dā violentia extrinseca. Sꝫ istas tres excusatiōes irrationabiles tollit spūssanct⁹ ꝑ duas negatiuas. Primo duas primas simul ꝑ istā negatiuam: Nō est eīm illis medicamētū exterminij. Illis. id ē creaturis oībus quas deus posuit in mūdo: nō est refectio ad causandū peccatū. Tertiā vero excusationez tollit per scḋam negationē. ibi nec inferorū regnū in terra. Contra duas ꝑmas ergo dicꝛ. nō est illis. i. oībus rebus q̄s creauit de⁹. ꝛ posuit in mūdū medicamentū exterminij. h̄ est necessaria imutatio vel infectio ad causandū exterminiū. id ē peccatū ꝓpter qḋ hō exterminaꝛ. i. incurrit exterminiū eternū. vel extra terminaꝛ. i. extra terminos eccl̄ie vtriusqꝫ poniꝛ. Et est metaphoricus modus loquēdi: q̄si medic⁹ diceret infirmo ostendēdo sibi aliquē cibū extraneū: comedas secure de isto: moderate tn̄: q2 nihil ꝑiculi nihil mali in eo est: nisi tu facias excessū. Et vult dicere ꝙ hoc nullo mō est imputandū bonitati reruꝫ vel speciei vel forme ꝙ hoies in amore mūdanoꝝ ꝯtra amorē dei finguntꝛ: ſꝫ tm̄ mō ꝑuersitati hoim̄ q̄ male vtuntꝛ reb⁹ bn̄ creatis. Et sic tolliꝛ ꝑma excusatio. Vn̄ Aug⁹. de vera religione. ca. xxxviij. Necaq̄ maluz nec aliq̄d qḋ in aere viuit. Nā iste substātie sunt: ſꝫ malū est voluntaria ꝑcipitatio ī aquā ꝛ suffocatio quā mersus patiꝛ. Stilus ferreus alia pte q̄ scribam⁹: alia qua deleam⁹ fabricatus est: in suo genere pulcher ꝛ ad vsuz nr̄m accōmodatus: ꝛ si q̄sqꝫ capte scriberet qua deleꝛ. ꝛ ea velit delere qua scribiꝛ: nullomō stilū malū fecerit sed ip̄m factū iure vituperaret. Hec Aug⁹. Scḋa excusatio peccatoꝝ q̄ dicūt fragilitatē carnis ad peccandū impellere: excludiꝛ ꝑ illud idē. Nō eīm ē illis medicamētū exterminij. hoc ē ꝯcupiscentia necessitās vel exterminās: ſꝫ excitās tantuz quā hō peccando hr̄e meruit: ꝛ de qua si velit ꝓficit si resistit. Vn̄ Greg. ix. morali. ca. xxxvj. Sup̄na dispensatio idcirco nos tota sibi intentione seruientes carnē nr̄am ꝑmittit īpugnatiōib⁹ cōcuti: ne mens nr̄a audeat in supbiā ꝑsumptionē sue securitatis eleuari: vt dū pulsata trepidat: in solo auctoris adiutorio: pedē robustius spei figat. Itē libro. ix. ca. iij. dicit sic. Ad ima quippe trahit caro ne extollaꝛ spūs: ꝛ ad sūma trahit spūs ne ꝓsternaꝛ caro: spūs leuat ne iaceam⁹ in imis: caro aggrauat ne extollamur ex summis. Et sic ſm Greg. quodaz certo moderamine fit vt carne deꝑmente ſꝫ nō ꝓsternēte: hō desperatiōis lapsū caueat: ꝛ spū eleuāte: ꝛ tn̄ tēptatiōes sētiēte: supbie casū euadet: ꝛ sic dū spūs sursum trahit ꝛ caro retrahit subtilissimo interni iudicij moderamine infra sūma ꝛ sup̄ infima in quodā medio aīa liberatur. Et sic patet ꝙ nō est in hoie medicamentū exterminij. Sap. ij. Deus creauit hominē inexterminabilē ꝛ ad imaginē similitudinis sue fecit illū. Tertia excusatio peccatoꝝ ē ꝓpter demonū infestatiōes: sed excusatio ista excludiꝛ ꝑ tertiā negatiuā que est ista. Nec inferorū regnū in terra. i. regnū vel dominiuz: inferoꝝ. i. demonū. nō est in terra. i. in hoibus viuentib⁹ in terra: ꝛ de terra existētib⁹: ꝛ iō licet hoibus possunt malū suggerē ꝛ temptare: ſꝫ nullo

modo violentare pmittitur hominē: τ ideo do
minū nō habēt in homine nisi homo spōte ꝑ
liberū arbitriuȝ eis subdi velit. Unde Bern.
sup cantica ser. lxxxvj. Impulsor homini dia
bolus est. Impulsor mūdus: impulsor homo.
Quis iste hō sit q̄ris? ꝗsq; homo sui: noli mira
ri: vsq; adeo impulsor sibi est. τ sumet ꝑcipita
tor: vt nō sit qd̄ in altero impulsare formidat:
si ipe a te ꝓprias ꝯtincas manus: manus tua
ꝯpensus tu°. Nota sup illud: Creauit de° vt es
sent omnia: q̄ ꝯsideratio creaturarū ꝓpter ho
minē factarū: mouet hoiem erga deū ad q̄nq;
laudabiles dispositiōes: mouet eīn hoiem ad
amorē: ad honorē: ad stuporē: ad timorē: τ
ad laborē. De p̄. Aug°. x. confes. ca. xvij. Ce
lū τ terra τ oia q̄ in eis sunt: ecce vndiq; mihi
dicūt vt te amem: nec cessāt dicē oibus vt sint
inexcusabiles. Et infra ca. vij. Quid aūt amo
cū te amo: nō speciē corpis: nō decus tēporis:
nec candorē lucis: nec dulces melodias canti
lenaȝ: nō florū τ vnguentoȝ τ aromatū suaui
tatē: nō manna τ mella: non mēbra acceptabi
lia carnis amplexib°: nō hec amo cū amo deū
meū: τ tñ amo quādā lucē τ quādā vocē τ quē
dā odorē: τ quēdā cibū: τ quendā amplexū
interioris hoīs mei: vbi fulget anime mee qd̄
nō capit locus: τ vbi sonat qd̄ nō capit tp̄us: τ
vbi olet qd̄ nō spargit flatus: τ vbi sapit qd̄ nō
minuit edacitas: τ vbi heret qd̄ nō diuellit saci
etas: hoc est qd̄ amo cū deū meū amo. De isto
amore Hugo ð arra aīe loq̄ns aīe sue dic. Ma
gno debito obligata es aīa mea τ multū acce
pisti vel habuisti: τ ꝑ his omnib° nō habes qd̄
retribuas nisi vt tñ diligas. Nā qd̄ ꝑ dilectio
nem datū est nō melius nec decentius q̄ȝ ꝑ di
lectionē rependi pōt. Sap̄. xj. in fine. Diligis
omnia q̄ sunt τ nihil odisti eoȝ que fecisti. Ex
quo ergo ꝓpter dilectionē hominis omnia fe
cit: rationabile ē q̄ sup omnia ab homine dili
gatur: imo sicut a deo ꝑ amorē ꝓcedunt, ita ꝑ
amorē reguntur: τ per amorē in deo redeunt
quātū possunt fm̄ Boeci. iiij. de cōsola. metro
vj. Unde omnio res nitūtur facere orbē sui. id
est circulū. Unde dicit: hic est cunctis cōmunis
amor. Secūda consideratio creaturaȝ mouet
hominē ad honorē debitum deo impenden
dū: omnis eīn creatura pro sue nature potētia
deū nititur honorare: nec est aliqua res corpo
rea que suis legib° nitit̄ obuiare. Unde Boe.
iij. de ꝯsola. prosa. xxij. probat q̄ omnes res a
deo q̄si voluntarie regūtur seq; ad dispoēnis
nutū conuenienter τ cōtemperate conuertunt:
nec bonū reginē foret si foret iugū detractan
tiū nō obtemperantiū salus. ideo concludit q̄
nihil naturā suā seruans deo cōtrariari cona
tur: τ hoc est quod dicit̄ Sap̄. viij. in pncipio.
Attingēs a fine vsq; ad finē fortit̄ τ disponēs
omnia suauiter. De isto honore loquit̄ Ansel.
li. cur de° homo. ca. xij. Sic omnis volūtas ra
tionalis creature subiecta debet esse voluntati
dei: τ hoc est debitū quod debet angelus τ ho
mo deo: qd̄ soluendo nullus peccat: τ qd̄ om
nis qui nō soluit peccat: hec est iusticia siue rec
titudo volūtatis que iustos facit siue rectos cor
de. id est voluntate: hic est solus honor τ totus
quē debemus deo τ a nobis exigit deus. Hec
Ansel. Hāc ꝯsideratione creaturaȝ: habuerūt
illi tres pueri in fornace qui oēs creaturas sin
gilatim ad deū laudandū τ honorandū τ in
uocandū induxerūt. Dan. iij. Benedicite om
nia opera domini dn̄o. j. Pe. iiij. In omnib°
honorificet̄ de°. Terna ꝯsideratio creaturaȝ
mouet ad stuporē. Nō eīn ē tam parua creatura
in hoc mūdo cui° naturā: cōpositionē τ ꝟtutē
possit cōphendere intellectus: ꝗ magis stupē τ
mirari. Hiere. v. in fine. Stupor τ mirabilia fa
cta sūt i terra. Ecci. xj. mirabilia opa altissimi
soli°: τ gloriosa τ abscōdita τ inuisa opa illi°.
Quarta ꝯsideratio creature mouet hoiem ad
timorē. Ois eīn creatura triplici voce alloqui
tur hominē: sicut dicit Hugo de arca noe. In
hoc eīn genere ꝯtemplationis audiuimus oēm
creaturā trib° vocibus nobis loquētē. Prima
vox dicit: Accipe. Scđa dicit: Redde. Tertia:
Fuge. Accipe bñficiū: redde debitū: fuge sup
pliciū. Prima vox est famulātis: scđa est ammo
nentis: tertia cōminantis. Vox famulantis est.
Celū dicit ego ministro tibi lucē in die vt vigi
les: tenebras in nocte vt pauses: ego ad oblec
tatiōes tuas gratas tpm vicissitudines paro τ
tempero: veris τ estatis feruorē: autūni ple
nitudinē: algorē hyemis: τ ego alternatiōib° in
crementis dieȝ τ noctium: spacia simili ratiōe
dissimiliter extendo: vt τ varietas tollat fasti
diū τ noua oblatio pareat oblectamentū. Aer
dicit: vtilē tibi prebeo flatū: τ omne genus aui
um ad tuū mitto obsequiū. Aqua dicit: potū ti
bi pbeo: sordes purgo: arentia rigo: τ diuersa
genera piscium ad tuū vsum ministro. Terra di
cit: ego te porto: pane cōforto: vino letifico: oī
genere fructuū oblecto: diuersis aīalibus mē
ses tuas impleo. Scđa vox admonētis est: mū
dus dic: vide homo quō amauit te q̄ ꝓpter te
fecit me: seruio tibi q̄r factus sum ꝓpter te: vt tu
seruias illi q̄ fecit te τ me. me ꝓpter te: te ꝓpter se:
si sentis beneficiū redde debitū. Accipis benig
nitatē redde caritatē: hoc tribuit deus: hoc exi
git de°. Tertia vox cōminantis est: ignis dicit
a me cōbureris. aqua dicit: in me submergeris.
terra dicit: a me sorberis. infernus: a me deglu
tieris: q̄r sicut creatura sicut ex ꝯditione homi
ni famulat̄: sic etiā peccatorib° ꝓ maloȝ suorū
cōscientia cōminatur: vt in singulis creaturis
se punire timeāt quod se meruisse cognoscūt.
Hec ille. Et ideo signāter dicit̄ Ecci. xxv. timor
dn̄i sup omnia se supposuit: q̄r ex omni creatu

ra homo debet cõcipere timorẽ dei. Quinta
ↄsideratio creaturarũ seu vniuersi mouet ho-
minem ad laborez. Omnis eñ creata natura
habet aliquã vtilẽ opationẽ. vñ cõmẽtator.ix.
meth.ca.vij. Qui aufert ꝓprias operationes
a rebus aufert rer essentias: Homo aũt ad la
borẽ nascit. Job.v. Et ideo cauendũ est sibi ne
ociosus ꝛ inutilis habeat. Et rogãdus est de⁹
vt nobis coopari dignet: q2 ipse est de q̃ scribit
Esa.xxvj. Omnia opa nostro operatus es in
nobis domine. Lectio.XIII.

Iusticia enim per-

petua est ꝛ imortalis: iniusticia aũt
mortis acq̄sitio. Impij aũt manib⁹
ꝛ ṽbis accersierũt illã: ꝛ estimãtes illã amicã de
fluxerũt ꝛ spõsiões posuerũt ad illã: qm̃ morte
digni sunt q̃ sunt ex pte illi⁹. Postq̃z spũssanc
tus rationabiliter reprobauit triplicẽ iniusto-
rũ hoim̃ excusationẽ. In ista parte soluit quã-
dã incidentẽ dubitationez: ꝛ incidit dubitatio
ex imediate p̄dictis. Nã declaratũ est: q2 pecca
tores se nõ possunt excusare p rerũ sensibiliũ
delectationes nec p carnis inclinationes nec p
demonũ extrinsecos suggestiones: ꝛ certũ est
q2 deus ab initio creauit hoiem iustuz in statu
A innocẽtie. Est ergo dubitatio: vnde p̄mo pue
nit iniusticia in genere hũano: ex quo creat⁹
est iust⁹ ꝛ se potuisset si voluisset in iusticia cõ-
seruasse? Et circa hãc dubitationem sic ꝓcedit.
Primo eñ p̄mittit q̃d dubitatio supponit. Se-
cũdo dubitationẽ soluit. ibi. impij. Premittit
duo. Primũ ẽ q2 iusticia hois q̃tũz in se est vel
fuit potuit fuisse ꝑpetua: q2 de⁹ nõ potuit eã se
parare a volũtate ipa nolẽte s̄m Aug. de libe-
ro arbitrio. co.viij. Silr̃ iusticia ẽ perpetua
ꝛ imortalis effectiue: q2 facit hoies perpetuos
ꝛ imortales. Sap.v. Iusti aũt in perpetuũ vi-
uẽt. Iniusticia ṽo est acq̄sitio mortis q2 in ṗs.
Virũ iniustũ mala capiẽt in interitu. Est ergo
dubitatio. Vñ puenit iniusticia ꝛ mors in gene
re humano ex q̃ creatus fuit homo iustus vel
sine iniusticia habẽs imortalitatẽ in sua ptãte:
q2 nisi fuisset iniusticia precedẽs: nunq̃z fuisset
mors subsecuta. ad Roma.v. Peccatũ intra-
uit in mundũ ꝛ p peccatũ mors. Nunq̃d possũt
dicere impij: q2 de⁹ fecit eos iniustos? Proba-
tũ est eñ in lectiõe p̄cedente q2 nulla creatura
alia a voluntate põt facere voluntatẽ iniustã:
ꝛ ↄstat q2 facta est iniusta: ergo relinquit q2 vl'a
deo vel a seipã facta sit iniusta. Cõsequẽter ibi.
Impij. soluit istã dubitationẽ. Et in soluendo
dicit tria. Primũ est q2 p̄mi parẽtes spontanee
peccauerũt. Scd̃o q2 erronee iudicauert. Ter-
tio q2 suã ꝓlem ex pactione dãnauerũt. Dicit ꝗ
p̄mo sic. Impij aũt. i. p̄mi parentes a pietate q̃
est cult⁹ dei. recedẽtes manib⁹. i. opibus come
dẽdo pomũ vetitũ: ꝛ ṽbis colloquẽdo serpẽti

accersierũt illã. s. iniusticiã ꝛ estimãtes illã. s. in
iusticiã vel trãsgressionẽ diuini p̄cepti. amicaz
.i. vtilẽ ꝛ expedientẽ eis: q2 putauerũt q2 iuxta
ꝓmissionẽ facti fuissent sciẽtes sicut dij. Gen.
iij. Defluxerũt. i. sponte p̄cipitauert in illã trãs
gressionẽ siue iniusticiã. vel defluxerũt. i. pdi
derũt stabilitatẽ iusticie originalis. Et spõsio-
nes. i. pacta vel ꝓmissiones seu federa posue-
rũt ad illã: sez iniusticiã ꝛ mortẽ. Et q̃le pactũ
est? Certe tale: qm̃ digni sunt morte: qui sũt ex
pte illi⁹. i. oẽs qui de illis p̄mis parentib⁹ obli-
gatis iniusticie descenderũt. Adaz eñ cõmisit
crimẽ lese maiestatis: ideo puniri debuit tã in
se q̃z in suis filijs. ad Ephe.ij. Eram⁹ filij ire.
B Hic aũt letãt duplex dubitatio litteralis. Pri-
mo est vtrũ virtutes cardinales manebunt in
patria. Istã questionẽ ptractat beatus Aug⁹.
xiiij. de trini. ca.ix. de magnis: vbi recitat opi-
nionẽ Tulij in hortẽsio dicentis: ṽtutes quat-
tuor cardinales nõ manere post hanc vitã. Si
aũt esset q2 post hãc vitã imortaliter liceret viue
re in insulis sanctoꝝ: vt fabule referũt. Quid
eñ indigeremus fortitudine: cũ nullus labor
futur⁹ sit vel periculum. vel de q̃ fieret iusticia:
cũ nullus appetet alienũ. Ad q̃d temperantia: quã-
do nulla est libido. sic quid esset prudẽtia: cum
nullo sit electio boni vel mali? Vñ s̄bdit: Si sic
viueremus: essemus beati solo cognitiõe natu
re q̃ nihil est meli⁹ ac amabilius. Sed hanc vi-
am nõ tenet Aug⁹. s̄z p̄ponẽ dicit q2 iusticia ma-
nebit. de alijs q2 fortassis manebũt: sed tã iusti-
cia q̃z prudẽtia habebũt alios actus q̃z modo
habẽt. Qd̃ eñ nũc agit iusticia in subueniẽdo
miseris: qd̃ prudentia in p̄cauẽdis insidijs. qd̃
fortitudo in pferendis molestijs: qd̃ temperã
tia in coercẽdis delectationib⁹ prauis. Non
ibi erit: vbi nihil oĩno mali erit: Sed tunc erit
opus prudentie: nullũ bonũ deo p̄ponere vel
equare. Fortitudinis ei fortissime cohere. Tẽ
perãtie nullo noxio delectari. Iusticie subiec-
tũ esse deo. Hec est sentẽtia Aug. Aliter dicit
sanctus Thomas scd̃a scd̃e. q.vj. articulo.vij.
Dicit eñ q2 in istis virtutib⁹ aliq̃d est materia-
le ꝛ aliq̃d formale. Materiale ẽ quedã inclina-
tio partis appetitiue ad passiones vel opatio-
nes s̄m aliquẽ modũ. Formale aũt est ordo ra
tiõis determinãs modũ illũ. Dicit ergo q2 vir-
tutes iste nõ manebũt quãtũ ad suũ materiale:
quantũ aũt ad suũ formale manebũt. Sed iste
modus dicẽdi nõ apparet clarus. Tum: q2 vir
tus est habitus simplex nec põt cõponi ex in-
clinatione in appetitu ꝛ alio existente in rõne: ꝛ
maxime s̄m eum: q2 ponit q2 fortitudo ꝛ tẽpe-
rantia sint in cõcupiscibili ꝛ irascibili. quas po
nit potẽtias irrationales affixas organis cor-
poreis. prudẽtiaz ponit in ratione: ꝛ iusticiam
in volũtate. Ratio autẽ scd̃m eum differt ab
appetitu sensitiuo: ꝛ p ↄsequẽs ẽ imaginabile

q aliqs habit⁹ cōponaṫ ex re existente in ratione ⁊ ex re existente in appetitu sensitiuo. Uñ facilius videṫ dicendū q manebūt ibi habit⁹ illi ꝯ habebūt alios actus. Justicia aūt plen⁹ manebit q̄ nūc: q: principaliorē actū habebit q̄ nunc: scz reddere vnicuiqz quod suū est: deo amorē sup omnia: ⁊ primo scḋm mensurā volūtatis diuine: ⁊ ideo de ea signāter dicit q ē perpetua ⁊ immortalis. Potest tñ saluari dictum sancti Thome vt scz dicaṫ nō intelligē de cōpositione reali alicui⁹ virtutis de numero istarū: sed ꝯ ꝯnotatiōe termini q: iste terminus tēperantia formaliter est habit⁹ cōpescēs passionū gustus: tactus ⁊ sic in recto dicit habitū ⁊ in obliquo passiōes: ⁊ sic de alijs. Secūda dubitatio litteralis est: an iusticia originalis includat aliqḋ donū supnaturale. Et dicendū q si iusticia originalis dicat perfectā anime ad deū subiectionē ⁊ corporis ad aīam: cū anima sine pfecta gratia nō possit subdi: patet q sic. Sz si pcipue corporis ad animā: sic nō oportet. Sic eñ vocaṫ naturalis rectitudo vel iusticia qua aīa corpori pficiebaṫ in statu innocētie. iuxta illḋ: Justicia eñ perpetua est. Notandū q iusticia est munimentū pliantis: ornamentū triūphātis: ⁊ instrumentū iudicātis. Propter primū cōparaṫ lorice. ad Ephe. vj. ⁊ vltio. State induti lorica iusticie ⁊c. Est eñ lorica genus armoꝝ defensiuoꝝ ⁊ nō inuasiuoꝝ: ⁊ disponit ipm hominē ad sustinendū inuasiones alioꝝ sine lesione vulneris. Isto modo iusticia munit holēz inter psecutiones vt nihil ei noceāt si iusticiam habeat. Math. v. Beati q psecutionē patiunṫ pter iusticiā. Ista lorica debet homo indui vt omne opus suū iusticia reguleṫ sicut arma lorice valēt ad caput tibias ⁊ pedes ⁊ ad totū corpus. sic iusticia. Et ideo signāter dicit ꝯ iusto. Indut⁹ est iusticia vt lorica et galea salutis in capite eius. Scḋo iusticia est ornamentū triūphantis. ⁊ ideo cōparaṫ corone in ludis agonisticis. sicut in palestra: vel cursu ꝑponiṫ brauiū in fine stadij: ⁊ illud est premiū certātis sicut tāgit Apl's. j. Cor. ix. Stadiū in quo currimus est vita pñs cui⁹ terminus ē mors. In isto termino reponiṫ merces nostra finalis: iuxta illud Ecci. iiij. ꝑpe finē. Usqz ad mortē certa ꝑ iusticia. Sed certe cōtingit hominib⁹ impedimentū in currēdo ꝑpter quod deficiūt a triūpho: sicut ꝯtigit atalante virgini per hypomenem. De q narrat Ouidi. x. metamor. ꝑpe finē. q tante agilitatis fuit in currēdo q a nullo vincēte vinci potuit: nec aliquē virū dignabaṫ habere nisi qui eā ꝑmo cursu vicisset. ⁊ simul cū hoc fuit tante venustatis ⁊ pulchritudinis: q ab oībus nobilib⁹ amabaṫ: ⁊ currebāt multi eius nuptias affectātes: ꝯ omnes defecerūt et capitibus plectebātur. Tandē iuuenis quidā informat⁹ a venere: nuptias eius postulauit: ⁊ atalanta offert se certamini. Cui iuueni venus tria poma aurea dedit: vt ea iuxta stadiū pijceret ⁊ a cursu suo faceret virginē deuiare. Currūt agillime hinc inde: incipit hypomenes fatigari ꝑiecit pomū aureū. Illa videns pomum diuītit a stadio. hypomenes pterijt eā ⁊ ꝑcucurrit: illa deuiationē velocitate cōpensans celeriter eū attingebat. ꝑiecit secundū: de quo cōsimiliter fecit. ille tandē cū essent ꝑpe metā fortiter ꝑiecit tertiū. ⁊ longi⁹ a stadio q̄ ꝑus fecerat: illa cupiditate allecta cucurrit ad pomū: ⁊ interim hypomenes metā attigit: ⁊ sic de virgine victoriā reportauit. Uirgo ista velocissima est anima hūana q est mire venustatis: q creata ad dei imaginē ⁊ nimie agilitatis q affectionib⁹ ⁊ cogitationib⁹: nunc est rome: nūc est parisius: nunc in celo: nūc in terra: nunc in inferno. Ista habet currere ꝑ stadiū vite presentis ad brauiū finalis iusticie. Sed vn⁹ agilimus q simul cū ea conaṫ currere: videlicet diabolus q cursor velocissim⁹ ē. Job. xv. Currit aduersus deū erecto collo. Iste videt q ꝟtute ⁊ velocitate nō pōt eam vincere: ⁊ ideo contendit vinc̄ ꝑ ꝟtute. Habet tria poma aurea. i. tres peccatoꝝ delectationes quas ꝑijcit iuxta viā hui⁹ vite. Unā quasi cito post ꝑncipiū. Scḋam in medio. Tertiā ꝑpe metā. Primā iuuenib⁹. Scḋam viris. Tertiā senibus. Primū pomū est delectatio lascivie. Scḋm supbie. Tertium auaricie. Et si ꝯtingat q aliqs nō impediaṫ primis duobus: vix tertiū euadere poterit: ⁊ sic ꝑdunt corona iusticie finalis. Et ideo necesse habemus certare viriliṫ. ⁊ ꝑ virtuosā cōtinentiā a talibus abstinere. Juxta illud Apl'i. j. Cor. ix. Omnis q in agone ꝯtendit ab omnib⁹ se abstinet: sup̄ple istis tribus. Et Ecci. xv. Qui ꝯtinēs est iusticie apprehēdet illā. Sic eñ certauerat ⁊ cucurrerat Paulus sicē ipsemet recitat. ij. Timoth. iiij. dicēs: Bonū certamē certaui cursū cōsūmaui fidē seruaui: de reliq̄ reposita est mihi corona iusticie. Tertio iusticia est instrumentū iudicāns. Sine eñ iusticia nullus supior iudicat nec bñ disponit: ⁊ ideo cōparatur regule. Sicut eñ latom⁹ lapidē cedens: ⁊ cōplanans duo semp habet in ꝑnpiu: videlicet regulā ⁊ martellū: ⁊ cū martello ꝑcutit: cū reglā dirigit ⁊ examinat planiciē. Ita bonus iudex vel planus quicūqz: duo debet habere in manib⁹. malleū ad corrigendū delicta: ⁊ regulā legi ⁊ iusticie: ne fiat excessus in vindicta. Esa. xxviij. Ponam iudiciū in pondere: ⁊ iusticiā in mensura. Greg. xix. mora. ca. xj. Ille iusticia sicut vestimento vestitur: qui se vndiqz bono opere ꝑtegit ⁊ nullā partē actionis sue nudam relinquit. Nā qui in aliquib⁹ actionibus est iustus: in aliquibus iniustus: nō ē perfecte vestit⁹. Job. xxix. Justicia indut⁹ sum: ⁊ vestiuit me sicut vestimēto.

Dixerūt impij cogitātes apud se nō recte. Exiguū τ cū tedio est tēpus vite nr̃e. τ nō est refrigeriū in fine hoīs τ nō est qui agnit⁹ sit reuersus ab inferi. Postq̄ sp̄uſſanct⁹ cap̄lo p̄cedenti p̄suasit hoībus seruare iusticiā tanq̄ medium necessariū ad acq̄rendā sapientiaz. Juxta illud Eccī.j. Fili ↄcupiscens sapientiā serua iusticiā τ deus p̄bebit tibi illam. In hoc.ij.ca. reprobat quādā detestabilē opinionē tā iusticie q̄ sapiētie ↄtrariā. Et circa hoc sic p̄cedit. Primo ponit reprobo℞ erroneā opinionē. Scđo opinionis originē τ occasionē. ibi: hec cogitauerūt. Circa p̄mū duo facit. Primo ponit maio℞ prauā opinionē. Scđo describit iuxta illaz illo℞ ↄuersationē. ibi: venite. Circa primū adhuc duo facit: q2 p̄mo opinio ponit: scđo opinionis p̄batio. ibi: q2 ex nihilo nati sum⁹. Circa primū sciendū q̄ opinio ē ista breuiter. q̄ vita ista corp̄ali finita: nulla restat alia nec in glīa nec in pena: ſ3 sicut bestie moriūtur totaliter in corpe, τ aīa. ita ponit hec opinio de hoībus q̄ penitus moriunt. Unde hec opinio negat immortalitatē aīe τ penas τ p̄mia post hanc vitā durare. Sic ḡ dicit. Dixerūt impij. idē cogitauerūt occulte: τ v̄ba mētis dixerūt credēdo et asserēdo. In p̄s. Dixit insipiēs in corde suo: nō est de⁹. Et hoc nō recte: q2 falsum ē in rei veritate τ similiter hoībus p̄cipit credere cōtrarium. Sed q̄d dixerūt? Exiguū τ cū tedio τc̄. Et nota q̄ tres p̄positiones dicūt quaꝝ p̄ma est vera τ due q̄ sequunt sunt false: q2 nulla doctrina est q̄ nō aliq̄ vera habeat admixta. Oīo p̄ditor et deceptor opit falsitatē suā aliq̄ colore τ opinione boni. sicut ille q̄ vult p̄pinare venenū nō exhibet illud in p̄pria forma nec cū aliq̄ amaro: sed magis cū aliq̄ dulci τ delectabili: iuxta illud metricū. Sepe veneficiū solet inf̄ dulcia poni Ut lateat vitiū p̄ximitate boni. Et sic isti impij tres p̄positiōes p̄ponūt: quaꝝ p̄ma ē v̄issima τ certissima. Scđa falsissima. Tertia est falsa: ſ3 non ita manifeste falsa. Prima p̄positio ē hec. Exiguū τ cū tedio ē tp̄s vite nr̃e. Scđa est q̄ post mortē nō ē tp̄s p̄mij τ q̄etis. Unū dicit sic. Et nō est refrigeriū in fine hoīs: ſ3 est ↄſtūctiue q̄ hō bn̄ vixerit τ iuste: τ s delectatiōibus irrōnabilib⁹ se abstinuerit: nihil sibi p⁹ mortē tribuet p̄ merito: q2 nō ē refrigeriū in fine. i. q̄es post mortē. τ istud est falsū: q2 dicit Hiere.vj. Ambulate in via bona τ inuenietis requiē aīab⁹ vr̃is. Et Hiere.vij. Ambulate in oī via quā mādaui vobis vt bn̄ sit vobis. Et Sap.iiij. Iust⁹ si in morte p̄occupat⁹ fuerit in refrigerio erit. Itē p̄s. Trāsiuimus p̄ ignē τ aquā τ induxisti nos in refrigeriū. Tertia p̄positio dicit q̄ post mortē hominis nullus erit loc⁹ tormēti vel pene. Unū dicunt nō est q̄ agnitus sit reuersus ab inferi: q̄si dicerēt. si esset aliq̄s talis locus tormēto℞: illi q̄ sunt ibi puniti accederēt aliq̄n ad nos τ nobis de suis penis nunciarēt. S3 isti fatue τ false loquūtur. Fatue nō aduertētes illud. Luc.xvj. Chaos magnū firmatum est inter nos τ vos τ qui volūt trāsire hinc ad vos nō possūt: neq̄ inde huc trāsmeare: τ hoc de lege cōi. False loquūtur q2 τ xp̄s ab inferi resurrexit. Joh.xx. Et Lazar⁹ similiter. Joh.xj. Circa istā l̄ram

B

sūt duo querēda. Primū: Utrū aīa sit imortalis? τ scđo dato q̄ sic. An hec possit p̄bari euidenter rōne naturali? Quātuz ad primū est sciendū q̄ aīaz humanā imortalē esse: a poissimis p̄hīs estimatū est: a scriptorib⁹ catholicis p̄dicat: τ q̄si in finitis miraculis approbat. Primum p̄z p̄ p̄hiam Platonis in Timeo.ca.iiij. vbi inter multa erronea q̄ de anima dicit humana: ſ3 vnū ve℞ iterserit q̄ aīa est imortalis: τ s̄m q̄ passiones vicerit vel ab eisdē victa fuerit: p̄miabit vel punief post mortē. Unū ponit q̄ si aīa existens in corpe virili: vincat a corporis passiōib⁹: p⁹ sepationē a corpe virili in corpus muliebre mittet: τ si se ibidē male habuerit: in corpus pecoris trāsibit p⁹ mortē in penā: τ s̄m q̄ male vel peius se habuerit: in deterius pec⁹ vertet: finalit̄ tn̄ oēs redibūt ad originalē innocentiā τ dignitatē: cū fuerint p̄ penā sufficiēter expiate. Item in libro quez de anima composuit τ phedonis noīe intitulauit: rōnes adducit ad imortalitatē aīe cōprobandā. vbi plane dicit: q̄ superueniēte nece i hoīem: qđ mortale ē ipsius defungit. qđ v̄o imortale: integ℞ τ imortale euolat abiēs cedēsq̄ loco. De q̄ s̄m eū hesitare nō ↄuenit alicui mētez h̄nti: vbi etiā ponit q̄ qū hoīes defungūt ducūt in chaos: τ q̄ scte degerūt: p̄miant. q̄ v̄o iniuste: puniūt. imo ſ3 ait: O viri iustū ē intelligē: q̄ siquidē si aīa immortalis ē sollicitudine indiget: nō p̄ isto tpe solū in quo vtiq̄ vocam⁹ viuere: vnū p̄ vniuso. si eīs esset mors vniū si liberatio: inuētio eēt malis certe morientibus a corpe pariter liberari: τ ab ipso℞ malicia cū aīa nūc sane qm̄ imortalis apparet eē nulla p̄fecto erit ipsius: alia fuga malorū neq̄ saluatio q̄ vt optima atq̄ prudētissima fiat. τ infra dic̄ malo℞ aīas ingressuras tarta℞: vn̄ nunq̄ egredient. τ hoc est cōtrariū illi dicto superius in Timeo. Scđo patet hoc idē p̄ pythagoraz qđ recitat Ouidi. v. metamor. vbi dicit sic: Morte carent anime semperq̄ p̄ore relicta. Sic de nouis domibus viuūt habitantq̄ recepte. Sed meli⁹ dicit pythagoras in versibus aureis. Sicut allegat Calcidi⁹ in cōmento Timei platonis. vbi dicit: Corpe deposito cū lib ad ethera p̄ges. Euades hoīez fact⁹ de⁹ etheris alti. Item hermes trismegistus ad

asclepiū ꝓpe principiū. O asclepi omnis huma na aīa imortalis est: ſ nō vniformiter cuncte ſ aliꝫ alis more. Et infra post mediū libri. Cū fuerit anime e corpe egressio tūc examē meritiqꝫ ei⁹ arbitriūqꝫ trāsiet in sūmi demonis potestatē: sicqꝫ eā: cū piā, iustāqꝫ, puiderit: in sibi cōpetentib⁹ locis manere pmittit. si aūt delictoꝝ illam maculis vitijsqꝫ obligatā viderit desup ad ima deturbās ꝓcellis seris: ignis ⁊ aque sepe discordantib⁹ tradet: ⁊ sic inter celū ⁊ terrā mūdanis fluctibus in diuersa semp eternis penis agitata raptabit. Vñ. i hoc anime obsit eternitas ꝙ sit imortali sentētia eternis supplicio subiugata. Ad idē est Arist. xvj. de aīali. ca. iiij. Intellect⁹ solus ē ab extrinseco ⁊ solus habet esse diuinum. Itē scđo de aīa. vbi dicit ꝙ aīs intellectiua est alterū genus anime a vegetatiua ⁊ sensitiua: ⁊ ꝙ ipsam solā cōtinet separari a corpe sicꝫ ꝑpetuū a corruptibili. Idē in libro de pomo. Itē Sene. eplā. lxxj. Mors quā ꝑtimescim⁹, ⁊ recusam⁹ interimit vitā, nō eripit. veniet iterū ꝗ nos in lucē reponet dies. Itē eplā. xiiij. ꝗ tū cōiter nō habent: qꝛ ego inueni. xxxvj. eplās ꝑter illas. lxxxviij. ꝗ cōiter habent. Dicit sic vbi sup̄. Iuuabit de aīaꝝ eternitate aliqđ q̄rere imo credere. Credebā me eīn facilē opinionib⁹ magnoꝝ viroꝝ rē gratissimā magis pmittentiū ꝙ ꝓbantiū dabā me spei tāte. Quod aūt hec sancta fides sit catholicis diuulgata ⁊ multis miracul' p̄dicata ꝓbare nō oportet: qꝛ satis ꝯstat. Scđo ꝑsuadet illud ad p̄sit tripliciter. Primo ex diuina bonitate sic. Cum de⁹ sit bon⁹ singulariter: maxime tū bonus est amicis suis: ſ amicoꝝ ꝓprie est cōuiuere. viij. ethi. ⁊ amicus saluat vitā amici si pōt: ergo de⁹ cōfert amicis suis imortalitatē. j. Cor. xv. Si in hac vita tm̄ sperātes essem⁹ miserabiliores essemus oībus hoībus. Scđo ex dei equitate. Iusticia eīn dei requirit ꝙ oīb⁹ reddat ſm merita sua ⁊ demerita. premium ꝓmeritis: pena ꝓdemeritis: ſ hoc nō fit in vita ista in ꝗ mali letant ⁊ ꝓsperant: boni deꝓmunt ⁊ tribulant: ergo necesse est vt hoc fiat in futuro. Tertio pꝫ idē ex diuina veritate: qꝛ de⁹ nullū fallit: ſ pmisit nobis vitā eternā: si bn̄ fecerim⁹: ⁊ penā eternā si male. ergo ita fiet. Et licet forsitan nō possit naturali ratiōe ꝓbari: sicut pꝫ satis p debilitatē rationū que ad hoc tā a sctīs ꝙ a phis adducunt. Sūme tū ꝯuenit hoc credere: sicut multa alia sunt vera ꝗ ꝓbare nescimus. Alterum enim istoꝝ ē veꝝ: mundus incepit esse: vel mundus non incepit esse: tamen neutrum istoꝝ potest ꝓbari demonstratiue ſm Arist. ij. topico. Similiter quadratura circuli certa est tū ei⁹ demōstratio tpe Aristotelis inuēta nō fuit: sicut ipsemet dicit in p̄dicamētis. ca. de ad aliqđ. Et nihilomin⁹ sciuit Aristoteles ꝙ hoc scibile sit. Vñ ꝯuenienter dicit de quodā religioso qui quendā phum redargu it de eo ꝙ negauit aīam esse imortalē. Querꝰ inqt a te aut aīa est mortal' aut imortalis. Si mortal' nullū incōmodū infligēt credētib⁹ eā eē imortalē. si imortalis ⁊ eā credimus esse mortalē aliqđ incōmodum inde seq̄t. ergo melius est credere aīaꝫ esse imortalē ꝙ mortalē. Circa p̄mum verbū qđ impij in sua opinione proponūt: istud scꝫ: Exiguū ⁊ cū tedio erit tēp⁹ vite nostre. Est sciendū ꝙ est verissimū. In quo vita nostra a tribus describit. a breuitate sue durationis: exiguū. a penalitate grauis afflictōis: cū tedio. ab instabilitate seu labilitate ꝯtinue mutationis: temp⁹ vite nr̄e. De p̄mo Sap. ix. Hō infirmus ⁊ exigui tēporis. De scđo. Job. ca. x. Tedet aīam meā vite mee. De tertio. Ecc̄i. xviij. De mane vsqꝫ ad vesperaꝫ imutabit tempus. Istā breuitatē vite hūane simul cū penalitate ꝑtractās Sene. eplā. ij. dic sic: Propone tpis ꝓfundi vastitatē ⁊ vniuersū cōplectere. deinde qđ etatē vocam⁹ hūanā cōpara vniuerso: ⁊ videb qđ exiguū sit qđ optem⁹ ꝙ qđ expendim⁹ ⁊ hoc tā lachryme ꝙ sollicitudines occupāt: ꝙtū mors añ ꝙ optata veniat: ꝙtū valitudo: ꝙtū timor: ꝙtū tenent inutiles anni: dimidium ex hoc edormit. adijce labores: luctus: picula: ⁊ itelliges in lōgissima vita minimū eē qđ viuit. Ex istis trib⁹ patet triplex fatuitas hoim mundanoꝝ p̄sumentiū longitudinem nō obstante breuitate: diligentiū amaritudinē nō obstāte penalitate: differentiū moꝝ rectitudinē non obstante tēporis labilitate. Contra istos vltimos. Sene. epistola. lxxxviij. Nullius vita expectat in crastinū quid hoc sit mali queris interim. Non eīn viuūt sed victuri sunt: omnia differūt. Et si attenderim⁹ cū nos vita p̄curreret. Nunc vero cunctātes. id est morātes quasi aliena trāseuntit: ⁊ vltimo die finit omni tēpore perit. Et ideo iuxta ꝯsiliū Apli. ad Gal. vj. ⁊ vltimo. Dū tempus habem⁹ operemur bonū ad omnes: maxime aūt ad domesticos fidei. Senes. debiles. impotētes nō habent tēpus: sed habent a tēpore. Infirmi ⁊ grauiter patientes nō habent tēpus cū nō sint sui compotes. Mortui transierūt tempus suū: ⁊ ideo nec senectus: nec morbus: nec mors: expectāde sunt ad bene viuendum: sed statim incipiendū est dum tempus nr̄m est. Sed qđ plangendū est multi inueniunt ⁊ cōiter omnes de quorū quolibet verificat illud Job. xxiiij. Dedit eis tempus penitētie: ⁊ ipsi abutunt eo sđ superbiā. Et ps. Tēpus faciēdi dn̄e dissipauerūt legē tuā. Aug⁹. de disciplina xp̄iana. Peruerse plus amas mortē ꝙ vitā. Absit inqt. ꝗs est homo qui plus amat mortē ꝙ vitam? Forte cōuinco te ꝙ plus amas mortē ꝙ vitā. Ecce vnde te ꝯuinco: tu amas tunicā tuam: bonam eā vis, amas villā tuā: bonā eam vis. amas fi-

liū tuū: bonum eē vis. amas domū tuam: bonam eā vis. Quid est q etiā bonā z vio habere mortē: bonā mortem dicis det' mihi deus: etiā auertat a me malā mortē: plus ergo amas mortem tuā q̄ vitā tuā. male mori times: male viuere nō times: corrige male viuere: time male mori: sed noli timere. Non potest male mori qui bene vixerit. hec ille. Unde Uirgi. Eneid. li. x. introducens Mezentiuz contra Eneā et verbis z facto resistentē sic inquit: Nec mortē horremus: nec diuū parcim' vlli. Et cōcurrūt ad eandem sententiam eiusdem poete versus: ex. vj. Eneid. Facilis descensus auerni. Noctes atq̄ dies patet atri ianua ditis. Sed reuocare gradū: superasq̄ euadere ad auras. Hoc opus hic labor est Pauci quos equus zc. Ille aūt qui potest dicere: tantū vixi z tantū viuaz de futuro: felicissimus est. Unde Sene. epla xlvij. Ille beatissimus z secur' sui possessor est qui crastinū sine sollicitudine expectat. quisq̄s dixit vixi quotidie ad lucrū surgit. Talis sententie fuit quidā religiosus qui q̄ntum vixisset interrogatus a quodā: nihil respōdit ei nisi vixi. Fuit enī in religione. xvij. annis. z cū alius diceret. quero nō qn vixistis: s̄ q̄ntum: respōdit. Dū dixi vixi q̄ntuz vixi tibi dixi. Uoluit enī dicere q p tantū ips vixerat q̄ntum significāt littere numerales in hac dictione vixi. z ille significant. xvij annos sicut ptz. Unū marcialis epigramaton. xxvij. li. ca. j. Non est crede mihi sapientis dicere viuā: sera nimis est vita crastina: viue hodie. Et hoc est qd̄ docuit Aug'. de verbis dn̄i. omel'. xv. Age semp esto correctus: longe quidē est dies iudicij: s̄ vniuscuiusq̄ dies vltima longe esse nō pōt: q: breuis est vita z ipa breuitas semp incerta res ipa est: q̄ multos occidit dū dicūt cras cras: z subito ostiū clauditur: remāsit cū voce cornina. q: nō habuit gemitū colūbinū. hec ille. Est ḡ sūma stulticia iuuētutē vel tps pūs expendē in peccatio z de tēpore futuro qd̄ nō ē nrm̄ sperare. Et iō signāter dicit̄. Ecci. vij. Ne impie agas multū: z noli eē stult' ne moriarl' in tpe nō tuo. Et ad Gal. vj. z vltimo. Bonū aūt facientes nō deficiam'. tempe enī suo metem' nō deficientes: q: vita breuis: casus leuis nec spes remeādi. Quātā feres hinc tāta feres sit cura parādi. Plura serao vt plura feras ne nō seruisse. Peniteat dū nil valeat iam penituisse.

Lectio. XV.

Quia ex nihilo nati sum' z p' hoc erim' tāq̄ si nō fuerim': qm̄ fum' afflatus ē in narib' nostri: z sermo scintille ad cōmouendū cor nostrū: q: extinct' cinis erit corp' nrm̄ z spūs diffundet tāq̄ mollis aer. Posita erronea opinione. hic exequit̄ de ei' insufficiēti pbatiōe. Et est pbatio talis: Nulla res q̄ moriendo perit z anihilat̄ pmiat̄ vel punit̄ post mortē: sed omnino hō est talis. ḡ zc. Istius rationis solū ponit minorē z pbat eā videlicet q post hāc. s. vitā pūtez erimus tāq̄ nō fuerim' id ē nec corpus viuet nec aīa: z ita moriēdo perit totalit̄.

Circa pbationē istius minoris duo facit. Primo pbat q hō totaliter pibit scdm̄ rem. Scdo pbat q scdm̄ nomē. ibi: Et nomē nr̄m. Circa primū duo facit: q: primo psuadet̄ hec opinio naturaliter z philosophice. Scdo exēplariter z rhetorice. ibi: Transiet. Circa primū dupl' facit. Primo pbat hoc ex pte pductiōe: Scdo ex pte resolutione. ibi: Extinct'. Circa primū duo facit. Primo pbat hoc ex pte termini a quo. Scdo ex pte termini ad quē pductiōis humane. ibi: Quoniā fumus. Est ḡ pma ratio talis. Productio z corruptio sunt mutatiōes opposite z int̄ terminos oppositos: s̄ pductio nostra est ex nihilo sicut a termino a quo z ad esse sicut ad terminum ad quē. ergo corruptio est ad nihil sicut ad terminū ad quē. z ab esse sicut a termino a quo. Dicit ergo q: ex nihilo nati sumus: iō psequens est. Et q: stat ibi psecutiue quasi innueret istā cōsequentiā. Ex nihilo nati sum'. ḡ post hoc erimus quasi non fuerim': s̄ ista ratio nihil valet. quia pductio aīe est ex nihilo: sed pductio corpis ex aliquo est: scz ex semine viri z mulieris. Anima vero corrūpi non pōt: sed si corrūperet̄: corrūperet̄ in nihil. corpus vero corrūpitur in illa ex quibus generat̄ vel cōponit̄. z ideo hec est falsa: pductio hominis est ex nihilo: q: corpus a parētib' ppagat̄ z anima a deo creat̄ z infundit̄. Et iō in corruptione hominis corpus resoluit̄. z aīa separata viuit. Consequēter ibi. Qm̄ fumus. ponit scdam rationē ad istaz falsam opinionē z sumit̄ ista ex pte termini ad quē in pductiōe hominis. Terminus ad quē est homo viuēs. In isto aūt termino quattuor sunt in quibus videtur vita ppendi: videlicet respiratio z inspiratio: sensus calor z mot'. Unū aīa nihil aliud ē nisi aliqd̄ istoz s̄m eos: s̄ qdlibet istorum annihilatur: ergo z anima. Quantū ad pmū dicit: Qm̄ fumus z flatus est in narib' nr̄is. i. in corpe nostro. z ponit̄ ps p toto: q: ibi pz sensibiliter egressio spūs de corpe. Quātū ad scdm videlicet q̄ntū ad sensū dicit. Et sermo. Sermo enī nō ē sine imaginatiōe: nec imaginatio sine sensibus. sic pz. ij. de aīa. Sz pstat q sensus perit corpore mortuo. Quantū ad tertiū dicit Scintille. i. calor naturalis q: calor similit̄ perit. Quantū ad motū dicit ad cōmouendū cor nostrū. i. calorē q ē in corpe nr̄o ad ministrādū motū in corpe nr̄o q mot' deriuat̄ a corde: docet Arist. in de motu cordis. z sic tangit q̄ttuor falsas opiniones de anima: q̄s reprobat Arist. j. de aīa. Pma fuit Eracliti' q posuit aīaz esse vaporē quē ipi vocāt fumuz vel flatum

Scđa fuit dyogenis q̄ posuit aīaȝ ēē aerē. quē
aerē ipi vocāt pitionē: qȝ pino ē vox significa-
tiua articlata. ⁊ vox est aer pcussus scḋm Priscia-
nu. Tertia fuit quorūdā antiq̄ꝝ ꝙ aīa est ignis
quē impij vocāt scintillā. Quarta fuit Mellissi
italici. ꝙ aīa est qđdā motiuū corpis. ⁊ illa tāgit
cū dicit ad cōmouendū cor nr̄m. Cōsequenter
tibi. Quia extinct⁹ cinis: pbāt ꝙ hō totalit̄ mo-
rit̄ ex hoīs resolutiōe. Et qȝ int̄ positiōes q̄ po
nūt aīaȝ esse de natura alicu⁹ elemēti: ille sunt
pbabiliores q̄ ponūt eā esse de natura ignis vl̄
aeris. De natura eñ terre null⁹ simpliciter po
nit pp̄ter ei⁹ grossitiē nec de natura aq̄ nisi va!
de grossi phi. Sicut dicit Arist. ꝯ. j. de aīa. Et iō
tm̄ duas has opiōes exeq̄t. Et arguit̄ p̄mo
sic scḋm p̄mā opinionē. Sicut eñ q̄n ignis ex-
tinguit̄ nihil remanet nisi cinis extinct⁹. ita q̄n
aīa morit̄ nihil remanet nisi extinct⁹ cinis. Et
sicut cinis totaliter extinct⁹ nō accēdit̄ iterū: ita
nec corp⁹ nr̄m iterū accēdit̄ p viuificationē ⁊ re
surrectionē scḋm istos. Juxta scḋam opinio-
nē arguit̄ sic. Qn̄ vas repletū aere euacuat̄ ab
aere: nihil remanet ibi nisi vas repletū aliquo
alio. Sic q̄n hō morit̄: aer a corpore expellit̄ et
nulla alia vita manet. Et sūt iste ratiōes stolide
innitētes totaliter sensui nec aliquā rē credunt
tales esse nisi q̄ possit videri vel tāgi. Scđa
rō tangit̄ cū subdit̄. Et spūs. i. aīa diffundet̄.
id est in nihilū de facile resoluet̄. tanq̄ mollis
aer. i. tenuis vl̄ humid⁹. qȝ dr̄ in lr̄a ꝙ corp⁹ hu
manū est cinis extinct⁹. Et videt̄ inuere ista im
pij ꝙ hec est generalis ꝯditio hūani generis ꝙ
corp⁹ resoluat̄ in cineres. vn̄ pōt esse dubiū.
Utrū omē corp⁹ hūanū sit de lege cōi in cine-
res redigēdū? Et videt̄ ꝙ nō qȝ aliq̄ hoīes mo-
riunt̄ imediate an̄ iudiciū ⁊ an̄ resurrectionem
sed corp⁹ hoīs nō incinerat̄ nisi p magnū tp̄s
post mortē: ḡ saltē corpa taliū nō incinerabūt̄.
Et de aliq̄b⁹ dr̄ ꝙ sīt rapient̄ i nubib⁹ obuiā xp̄o
in aera. j. Thessal. iiij. Preterea si oīa corpa redi-
gerēt̄ i cineres. tūc nō foret maior iclinatio i cine
rib⁹ Petri ad aīaȝ Petri q̄ Pauli. ꝯseq̄ntia pȝ
qȝ oēs cineres istorū corporū sūt eiusdē ratōis.
sed ꝯn̄s falsū: qȝ si nulla inclinatio foret in illis
cinerib⁹ ad aīam Petri. nulla differentia foret
ex quib⁹ cinerib⁹ corp⁹ Petri i formaret̄: ṡ hoc
est falsum: qȝ sic nō foret idē hō q̄ prius. Prete
rea. si sic: tūc oīa corpa hoīm essent combusta
aut cōburēda. ṡ h̄ ē falsū. ꝯn̄a patet qȝ nihil re
soluit̄ in cineres nisi p cōbustionē. Preterea de
multis sanctis legit̄ quorū corpa nō incinerant̄
quorū reliquie hūt̄. Ad oppositū est qđ dicit
hanno ꝙ oēs natos in originali tenet h̄ sentē-
tia: terra es ⁊ in terrā ibis. Et Geñ. iij. Puluis es
⁊ in puluerē reuerteris. Pro isto dubio notan-
da sūt tria. Primū est ꝙ ad xturē vocis loq̄ne-
do: corpa hūana nō sūt in cineres redigenda.
Scḋm est ꝙ ad intētionē sctōꝝ loq̄ndo: hec est
sententia generalis: ꝙ corpa de lege cōi sūt in
pulueres vel cineres redigēda. Tertiū est q̄ re
vtunt̄ sancti isto mō loq̄ndi. Primū patet bre-
uiter ex tertio argumēto: qȝ cineres nō vocan
tur. nisi cōbusta p ignē. Scḋm patȝ sic. sententia
lata a deo p pctō originali circa penaȝ corpis
tenebit de lege cōi vsq̄ ad resurrectionē. ṡ illa
sententia nō fuit solū de morte ṡ etiā de resoluti
one in elemēta. Geñ. iij. Puluis es ⁊ in pulue-
rē reuerteris. ergo illa tenebit sicut illa de mor
te: ṡ sn̄ia mortis trāsit in oēs in quos trāsit pec
catū originale: ḡ ⁊ sn̄ia incineratiōis: ad Heb.
ix. Statutū est hoīb⁹ semel mori. Et. j. Cor. xv
In adā oēs moriūt̄. De tertio hec est ratio q̄-
re resolutio corpis hūani in illa ex quib⁹ cōpo
nit̄ vocat̄ incineratio apđ sctōs: primo! pp̄ter
antiquā ꝯsuetudinē q̄ hūana corpa cōburebā-
tur: ⁊ maxīe nobiliū ne in elemēta viliora reuī-
terent̄. ⁊ postea cineres ꝯseruabant̄ in memo
riā in vrnis. ⁊ ideo mos inoleuit dicere ꝙ illa i
q̄ resoluit̄ corpus hūanū: dicant̄ cineres. Se-
cđo pp̄ter cām resolutōis corpis humani q̄ ē
ignis ꝯcupiscētie carnalis q̄ vocat̄ fomes. q̄ de
lege cōi corp⁹ humanū ꝯtinue accēdit. pp̄ter
quē fomitē corpus humanū in elemēta resol-
uit̄ ad hui⁹ infectiōis purgationē. Illud autē
quod p accēsionē ignis resoluit̄: si cōbustū fue
rit: dicit̄ in cineres resolui. Ad p̄mū dico ꝙ
tales resoluent̄ p ignē qui mūdū an̄ iudiciū cō
cremabit. ⁊ sic resoluent̄ ⁊ cito reparabuntur.

Ad scḋm dico ꝙ nulla est naturalis inclina-
tio in cinerib⁹ Petri ad aīam petri: ṡ ordo puī
dentie diuine h̄ faciet ꝙ illi cineres magis vni
ent̄ anime Petri q̄ alteri vt idē hō resurgat.

Ad tertiū dico ꝙ scriptura loq̄tur figurati-
ue vt iam dictū est. Ex his patet ꝙ corpus vir-
ginis benedicte resoluendū nō fuit. quia in eo
fomes extinctus extitit. Similiter est đ alijs si
qui alij sunt huiusmodi ꝙ eis est concessum ex
priuilegio speciali. Idem est de reliquijs dicē-
dum sanctorū ꝙ de lege cōmuni ante resurrectio
nem cōmunē incinerabunt̄. vel si non: hoc eis
erit concessum ex priuilegio speciali. Notā-
dum est hic ꝙ contra materiaȝ vane glorie de
aliquo cui⁹ delectatio mouet i presenti: valde
expedit precogitare quid de illo delectabili eue
niet in futuro sicut legimus in diuersis tracta
tibus: Et in vita beati Johis elemosynarij ha
betur ꝙ mos erat antiquitus apud grecos ꝙ
statiȝ imperatore electo ⁊ coronato: edificatores
monumentorū: quattuor genera marmoruȝ ei
offerētes sibi dicerēt isto modo. De quali mar
more iubet imperium tuū sibi fieri monumen
tum: ne per gloriam imperialis dignitatis in
vanam gloriam efferretur. Similiter dicitur fi
eri in ꝯsecratione papali. stuppa corā oculis ei⁹
accēditur ⁊ cōburitur ⁊ sic sibi dicit̄. Sic trāsit
gloria mundi. Similiter legitur in historijs

B

romanoꝝ q̄ triūphāti in curru assidebat q̄daꝫ
ribald⁹ q̄ ei impune ꝯuiciabaꝛ ꝛ interdū colla
phizabat. ne excessus honoris illo die sibi colla-
ti: cū sup oēs trāsmutarēt. Summū accensū
vane glorie est nobilitas iuuētutis hūani cor-
poris: ꝯtra qḋ ꝛ ad qḋ reprimendū metrice di
cit. Forma gen⁹ mores sapiētia vis ꝛ honores
Nō retinēt hoiem quin redit in cinerē. Vñ sa
tis admiratiue dr̄ Eccī. x. Quid supbis cinis
ꝛ terra? Et ideo vnicuiqꝫ nr̄m expedit cōmēo-
rari pluries hᷓ vbū. Extinct⁹ cinis erit corpus
nr̄m. Pōt enī hᷓ verbū dici delicate ꝛ sūptuose
nutriētib⁹ corp⁹ suū: nē calidis spēb⁹. nē electis
simis carnib⁹ tā domesticis q̄ ferinis: nē vestib⁹
mollissimis ꝛ suauib⁹: ac si putarent q̄ calorē ꝛ
ignē vite nālis ppetuare possent: sed valde de
cipiunꝛ: qꝛ Job. xxxiiij. Dis caro deficiet ꝛ hō
in cinerē ꝯuerteꝛ. Jtē hoc patet de pigris re-
missis ꝛ ociosis qꝛ sua corpa tantū appreciantꝛ
q̄ nulli penitētie se volūt exponere ꝛ tn̄ p⁹ mo
dicū nihil aliud erit q̄ extinct⁹ cinis: et ideo in
signū istoꝝ dicꝛ vnicuiqꝫ nr̄m in die cinerū in
capite ieiunij a sacerdote: Memento hō q̄ cinis
es ꝛ in cinerē reuerteris. Dicam⁹ ergo ꝛ ineu-
te sentiam⁹: qꝛ extinctus cinis erit corp⁹ nostꝝ
Duo sūt i quib⁹ laus corpalis ꝯsistit. s. pulchri
tudo ꝛ fortitudo. Pulchritudo ꝯsistit i quadā
ꝓportionali claritate bone cōplexiōis. ꝛ ideo ve
re pulchri desiderāt esse in lumie vt videantur
ab hoibus. Vñ corp⁹ alalū est quasi quedam
lucerna que non est pulchra nisi aia lucente et
ipm viuificante refulget. Et ideo mali hoies qñ
moriunꝛ: pulchritudinē totā pdūt. Prou. xiij.
Lucerna impioꝝ extigueꝛ. Scḋo fortitudo cō-
sistit in quadā naturali ptāte facilis opationis
hec aūt ptās resultat ex solida ꝛ cōpacta ꝯne-
xione ossiū ꝛ neruoꝝ. Sed hec fortitudo q̄tū-
cūqꝫ fuerit valida finaliter dissolueꝛ ꝛ erit cinis
Esa. xxxiij. Erūt populi quasi de incēdio cinis
Sit ergo recordatio nostra frequēs ꝛ assidua
q̄ extinct⁹ cinis erit corp⁹ nr̄m. ¶ Et est notan-
dū q̄ iste cinis intēse recogitatus: fugat tēpta-
tionē: seruat deuotionē: ornat orationē. Pri
mo dico: fugat temptationē. Experimētū esse
dicꝛ: ꝛ imponiꝛ Alberto libro suo de vegeta-
bilib⁹: q̄ si coruus nidificauerit i arbore ꝛ oua
posuerit: p talē cautelā pōt facilit ipediri ne de
ouis valeat pullos procreare. Accipiaꝛ cinis vi-
tri ꝛ ponaꝛ subtilit inter lignū ꝛ cortices arbo-
ris portātis nidū. ꝛ q̄diu cinis ibi durabit. cor
uus nūq̄ pullificabit. Coru⁹ diabolū signat.
Theodolus. Coruū pfidie dānant aialia que-
qꝫ. Hōī est moraliter arbor: sicut dic̄ Saluator
Math. vij. Arbor bona fruct⁹ bonos faꝛ. Jn
ista arbore diabol⁹ p temptationē nitiꝛ nidifica-
re: oua ponere ꝛ postea pullos pducere. Ni-
dos facit de ramusculis diuersaꝝ cogitationū
oua ponit de minutusculis ꝯuersaꝝ delectatio-
nū: sed pullos pducit p ꝯsensuꝫ. Si ergo istuꝫ
coruū impedire velim⁹: etiā si nidū fecerit p ad
uenticias cogitatiōes: etiā si oua posuerit per
surrepticias delectatiōes: ne pullos pducat p
assensiuā electionē: accipiam⁹ cinerē vitri: Vi
trū qḋ est fragile: est caro nr̄a q̄ frangiꝛ oi ictu
Cinis hui⁹ vitri ē mēoria stat⁹ quē caro nr̄a ha
bebit post mortē: q̄ erit ad litam status cineris.
Job. xiij. Mēoria nr̄a cōpabiꝛ cineri. Pona-
mus ergo istū cinerē sub cortice. id est sub nr̄a
exteriori ꝯuersatione p priuatas ꝛ occltas me-
ditatiōes mortis. ꝛ infallibiliter nunq̄ ꝯsentie
mus suggestiōib⁹ diaboli p cogitatiōes ꝛ dele
ctationes ꝯceptas. Et hᷓ est qḋ dicꝛ Eccī. vij.
Mēorare nouissima tua ꝛ in eternū nō pecca-
bis. Iste est cinis vacce immolate. id est carnis
mortificate vl' in forma mortis recogitate. quē
vir mūd⁹ colligere iubeꝛ. ꝛ in loco mūdissimo
poneꝛ. Numeri. xix. De q̄ apls etiaꝫ ad Heb.
ix. Cinis vitule aspersus inquinatos sanctifi-
cat ad emūdationē carnis. ¶ Scḋo cinis iste
ꝯseruat deuotionē. Ignis eīn cinerib⁹ coopt⁹
optime fouꝛ maxime iuniperi. Dicit Isi. xvij.
Etymo. c. vij. q̄ Juniperus arbor sic vocatur
ideo q̄si gignēs pyr. i. ignē qꝛ ꝯceptū ignē adeo
diu ꝯseruat q̄ si prune ex eius cinerib⁹ fuerint
coopte. vsqꝫ ad annū pdurāt. Juniper⁹ quasi
gignēs pyr id est igneꝫ debet esse hō moralit: q̄
ignē feruētis ꝛ deuote dilectionis in altari sui
cordis iugiter ꝯseruare teneꝛ. Juxta illud Le-
uit. vj. Ignis in altari meo semp ardebit. Si
ergo istū ignē deuotionis ꝛ dilectiōis dei p to
tū annū vite nr̄e seruare velim⁹: inuoluam⁹ cuꝫ
in cinerib⁹ carnis nr̄e. In altissimis mōtib⁹ in
ueniūꝛ cineres incōuulsi p annū. sic in mētib⁹
sanctoꝝ iugis est mēoria mortis cū deuotione
ꝛ penitētia ꝛ rephensiōe suoꝝ vitioꝝ. Exēplo
Job qui dixit. Meipm rephēdo ꝛ ago penitē
tiam in fauilla ꝛ cinere. Job. xlij. ¶ Tertio iste
cinis ornat orationē. Quāto eīn paup se magis
humiliat ꝛ necessitates suas declarat. tāto faci-
lius impetrat qḋ implorat. Sic nos qñ fragili-
tatē nr̄am corā deo fatemur facilit expedimus
Exēplū habem⁹ de Abraā. Gen̄. xviij. Qui do
mino supplicare ꝓponēs pmisit. loq̄r ad dn̄m
meū cū sim puluis ꝛ cinis. Et in hui⁹ figurā iu
dei deū orare volētes: capita sua cinerib⁹ con-
sperserūt. sicut in mltis locis scripture sacre di-
citur: vñ si fecerim⁹. dabiꝛ nobis corona p ci-
nere. Sicut dicꝛ Esa. lxj. vñ v̄sus. Dic hō vas
cinerū quid ꝓfert flos facierū: Copia quid reꝝ
m orsvlatia meta dictum: Flores marcesces
cades in morte nigresces. Audis sur desces
formidas nilla pauesces. Hec lege lecta tene: la
chrymis laxenꝛ habene. Ne pateat pene tibi
ianua tpe cene. Forma genus mores sapiētia
vis ꝛ honores. Nō retinēt hoiem quin redit i
cinerem. Item Oīa cūcta suos repetunt: ma-

treq̃ requirunt. Et redit in nihilum quod fuit ante nihil. Lectio. XVI

Et trãsiet vita no

stra tanq̃ vestigiũ nubis: ⁊ sic nebula dissoluet̃ q̃ fugata est a radijs solis: ⁊ a calore illꝰ aggrauata. Postq̃ sapiẽs posuit opinionẽ impioꝝ ⁊ totaliter pctõ deditoꝝ de morte hoĩs. q̃ opinio posuit hoĩez sicut brutũ oĩno resolui in elemẽta. Posuit etiã ad hoc ꝓbandũ ratiões quibꝰ arguũt naturalit̃ ⁊ phisice. Hic ꝯseq̃nter ponit rões quibus h̃ ꝑsuadẽt exẽplariter ⁊ rhethorice. Et sumuntur ista tria exẽpla de quibusdã impssiõibꝰ que generant̃ i sblimi: videlicet de nube ⁊ d̃ nebula. Est aũt generatio nubis d̃ vapore eleuato d̃ aq̃s. ⁊ terra vsq̃ ad mediũ interstitiũ aeris vbi ẽ locus frigidꝰ. Eleuat̃ eñ talis materia nubium virtute solis ⁊ corpoꝝ celestiũ imisso vapori q̃dam calore accidẽtali ꝑ quẽ ascẽdit. Cũ aũt ꝑuenerit ad mediũ interstitiũ aeris vbi est locꝰ valde frigidꝰ. tũ ꝓpter distãtiã a reflectione radioꝝ solariũ a terra: que r̃flexio calefacit aerẽ quẽ nos inhabitamꝰ. tũ ꝓpter ꝯsimilẽ distantiã a corporibꝰ celestibꝰ ⁊ sphera ignis calor icõpactꝰ nubi ꝑ quẽ ascendebat: deficit ⁊ corrũpit̃ ꝑ circũstantẽ frigiditatẽ ⁊ perit nubes ⁊ resoluitur in pluuiã vel in niues seu grãdines fm ꝑtãtem ⁊ fortitudinẽ frigoris cõprimẽtis. Sic igit̃ generat̃ nubes de vapore: ⁊ corrũpitur ꝑ resolutionẽ. Nebula aũt fm q̃ dicit Aristo. ij. meteo. est reliquie nubis vel nubiũ resolutarum aqua pluẽte: ⁊ ideo nebula signat serenitatẽ. Cõpãt ergo vitã nr̃am vestigio nubis q̃d est nebula fm Arist. Et sic ⁊: tenetur expositiue ꝑ. i. Uel vestigium nubis dicit̃ ꝑ ꝯtrariũ. quasi diceret: nullũ est vestigiũ nubis: sed tota disparet. Sic nulla erit nr̃a mẽoria sed oĩno ꝑibimꝰ in corpe ⁊ aĩa. Sed h̃ sũt due dubitationes r̃ales. Prima est quõ dicũt q̃ nubes siue nebula ꝑ calorẽ sol' aggũat̃. cũ calor nõ sit causa grauitatis nec descẽsus: s̃ magis causa leuitatis ⁊ ascẽsus sicut. j. ⁊. ij. meteo. satis patet. Ad hãc dubitationẽ respõdere possumꝰ mltipliciter.

Primo quia mali ⁊ impij loquũt̃ ⁊ nõ est incõueniẽs q̃ a ph̃ia aberrẽt: q̃r euanuerũt in cogitatiõibꝰ suis ⁊ obscuratũ est insipiẽs cor eoꝝ: dicẽtes eñ se esse sapientes stulti facti sũt. Roma. j. Jte in fi. istꝰ ca. Hec cogitauerũt ⁊ errauerũt: excecauit eñ eos malicia eorũ. Scd̃o põt dici sic q̃ cum nubes fuerit eleuata ad mediũ interstitiũ aeris calore solis recedẽte: non accedẽte ⁊ radijs nõ agentibꝰ sed deficientibꝰ: nubes aggrauant̃ ꝑ frigiditatẽ circũstantẽ et sic descẽdit rediẽs ad naturã aque de q̃ fiebat: ⁊ sic voluit dicere q̃ nubes fugat̃ radijs sol' deficiẽtibꝰ: ⁊ aggrauat̃ calore illꝰ deficiẽte. Tertio põt dici q̃ nubes vl' nebula q̃sq̃ a radijs ⁊ a calore solis rarescit: ⁊ q̃ñ est rarior tũc frigus circũstãs eã magis penetrat ⁊ infrigidat ⁊ fac̃ redire ad naturã ꝓpriã: q̃r oĩs vapor est essentialiter frigidꝰ cũ oĩs vapor sit aqueꝰ vel terreꝰ.

Scd̃a dubitatio est de mõ loq̃ndi impioruz q̃r videt̃ q̃ sacra sc̃ptura eodẽ mõ loq̃ndi viat̃ tãq̃ vita corporis hũani nõ sit denuo reparãda. ⁊ arguit̃ hoc multipliciter: primo sic in p̃s. Remitte mihi vt refrigerer p̃us q̃ abeã ⁊ amplius nõ ero. Scd̃o sic Job. vij. Sicut ꝯsumitur nubes ⁊ ptrãsit sic q̃ descẽdit ad ĩfernũ nõ ascẽdet vt reuertat̃ vltra in domũ suã. Jtẽ Job. x. Uadã ⁊ nõ reuertar ad terrã tenebrosã: ⁊ op. mor. ca. Jtẽ. ij. Regũ. xij. Uadã ad illũ ille xo nõ reuertet̃ ad me. Jtẽ Eccl. iij. Unꝰ est interitus hoĩs ⁊ iumẽtoꝝ ⁊ equa vtriusq̃ ꝯditio. sic morit̃ hõ sic ⁊ illa moriunt̃. Jtẽ in p̃s. Sepulchra eoꝝ domus illoꝝ in eternũ. Jtẽ Sapientie xvj. Hõ q̃dẽ ꝑ maliciã occidit aĩam suã. Et cuz exierit sp̃us nõ reuertet̃ nec reuocabit animã q̃ recepta est. Jtẽ. ij. Reg. xiiij. Oẽs morimur ⁊ q̃si aque dilabimur ĩ terrã que vltra nõ reuertent̃. Item Algazel. v. Metha. sue. ca. iiij. dicit q̃ aĩa que est exꝑs scientiaꝝ ⁊ sordida ꝓpter ꝯsuetudinẽ voluptatũ cruciat̃. q̃r amissũ est instrumẽtũ. s. corpꝰ sine quo nõ põt ꝯsequi illud ad quod eã reuocat ꝯcupiscẽtia. Et dicit ibidẽ q̃ illa est maxima pena eterna: sed eterna non foret si corpꝰ esset repãdũ. Jtẽ. j. Cor. xv. Caro ⁊ sanguis regnũ dei nõ possidebũt. In oppositum est illud Job. xix. Scio q̃ redemptor meus viuit ⁊ in nouissimo die de terra surrecturus sum ⁊ rursum circũdabor pelle mea ⁊ ĩ carne mea videbo deũ saluatorem meũ. Item Ezech. xxxvij. Ego aperiã tumulos vr̃os ⁊ adducam vos de sepulchris vestris ⁊ ibi dicit dominꝰ ossibꝰ aridis. Dabo vobis spiritũ ⁊ viuetis. Item Daniel. xij. Et Esa. xxvj. Et multis locis scripture sacre. Ad questionẽ. Credẽdũ est ⁊ asserendũ omnino q̃ vita humana est denuo reparanda. Anima eñ humana naturalem habet inclinationẽ ad corpus suũ eternaliter administrandũ. Naturalis autẽ inclinatio nõ est frustra. ergo cũ constet omnes mori: necesse est ponere corpora eoꝝ quandoq̃ ad vitam reditura. Ad primam auctoritatem de p̃s. sic exponit glo. Remitte mihi peccata mea vt refrigerer per misericordiam ab estu vitiorum prius q̃ abeam ⁊ amplius nõ ero. i. si nõ dimittis ibo de hac vita. et amplius non ero in vero esse quod est esse cum deo. Ad secũdum dicendum est q̃ Job loquitur de reuersione ad vitam istam mortalem. Et eodẽ mõ dicitur ad tertium ⁊ ad quartũ. Ad quintũ dico q̃ Eccle. loquitur more cõcionatoris: nũc in persona fatui: nunc in persona sapientis. Uel equa vel equalis est quantum ad apparentiam exteriorem. Ad sextum respondeo

Glo. in eternum hui⁹ seculi vel in eternum fm opinionē coꝝ falsam. Ad septimū loqͭ de reuersiōe ad vitā p̄sentē. Ad octauū similitudo est. Uñ sicut aque fluūt in terrā ꝛ reuertunt ad mare vt iterū fluāt: sic dicit Eccꝭ. i. Ita corpa redeūt ad terrā ꝛ resoluūt vt iteꝝ v̄tute diuina resurgant. Ad nonū glo. exponit sic Caro ꝛ sanguis ꝛc̄. id est hoies dediti vicijs q̄ ex carne ꝛ sanguie oriunt. Ad decimū negādus est q̄ infidelis nec ꝓbat qḋ dicit. Et Auicēna magister su⁹ dicit oppositū. Dicit em̄. ix. methaph. ca. vij. q̄ aīa habebit corpus ad resurrectionē. Trāsiet vita nr̄a. Notandū q̄ scriptura sacra vitā humanā cōpat multis reb⁹: q̄ nūq̄ vl̄ raro alicui rei ꝑmanēti vl̄ stabili s̄ semper reb⁹ caduci ꝛ trāseuntib⁹. Cōpat sūt qn̄q̄ vita humana herbe: qn̄q̄ flori quādoq̄ nubi. quandoq̄ rori: quādoq̄ hospiti: qn̄q̄ cursori. Oia aūt ista trāsitoria sūt ꝛ momētanea ꝛ caduca. Primo mō loqͭ d̄ hoie ꝛ de vita humana. P̄s. Mane sicut herba trāsiet: mane floreat et trāsiet: vespere decidat ꝛ arescat et induret. In isto v̄su sic dicit Glo. Uitā hūanā inter tria tēpora diuidit. s. pueritiā: adolescentiā ꝛ senectutē. Tpe pueritie cōpat hō herbe nōdū florenti. In adolescēns cōpat herbe florēti. Uñ sic vulgariter dicit homini. q̄ est in florib⁹ suis ꝓpter p̄mas duas etates. Dixit em̄ p̄s. bis. Mane. Tertiū v̄o tps qḋ ē senect⁹ vocat vespere. Dic̄ ḡ mane. i. i pueritia sic herba trāseat. mane. i. i adolescētia sua floreat ꝛ transeat. sed vespe. i. i senectute decidat vl̄ infirmitate. induret ꝑ mortē. arescat ꝑ resolutionē in puluerem. Tertio vita nr̄a cōpat nubi. sic habet Job. vij. Sicut nubes ꝑ trāsit ꝛ ↄsumit: sic q̄ descēdit ad inferū nō ascēdet. Sicut em̄ nubes de inferiorib⁹ eleuat calore celesti ꝛ ascēdit volatq̄ i altuz ad tps. ꝛ qn̄q̄ in sua altitudine circūfert ꝛ agitat ↄtinue sine quiete. ꝛ tandē iterato i terrā resoluta descēdit: ita hoies in vita p̄nti oriūt de terra: eleuant ad dignitates ꝛ honores vbi circūagitant ꝛ fatigāt ꝛ inq̄etant. ꝛ tandē de dignitatib⁹ decidūt ꝛ ↄuertūt in terrā. Job. iij. Abstulit q̄si vēt⁹ desideriū meū: ꝛ velut nubes ꝑtransijt salus mea. Qualiter v̄o in nullo statu: in nullo gradu vel dignitate est quies ꝑfecta: pulchre determinat Boeti⁹. ij. d̄ ↄsola. p̄sa. iiij. Quis est inq̄t tam copiose felicitatis vt non ex aliq̄ pte cū stat⁹ sui q̄litate rixet? Anxia em̄ res ē hūanoꝝ ↄditio bonoꝝ: ꝛ q̄ vl̄ nūq̄ tota ꝑueniat vl̄ nūq̄ ꝑpetua subsistat: huic census exuberat s̄ ē pudore degener sanguis: hūc nobilitas notū fac: s̄ angustia rei familiaris inclusuo esse mallet ꝛ ignot⁹: ille vtroq̄ circūflu⁹ vitā celibē deflet. ille nuptijs felix: orbat⁹ liberis: alieno censu nutrit heredes. Ali⁹ ꝓle letat⁹ filij filieue delicis mest⁹ illachrymat: Jdcirco nemo facile cū fortune sue ↄditione ↄcordat. Inest em̄ singulis qḋ inexꝑt⁹ nesciat: expert⁹ exhorreat: hec ille. Quarto cōpat rori vita nr̄a. Osee. viij. de vita nr̄a. Quasi nubes matutina ꝛ q̄si ros mane ꝑtrāsiens. Arist. ij. metheoroꝝ: dic̄: q̄ ꝑmanētia roris nō est nisi vni⁹ diei. Quinto cōpat hospiti. Eccꝭ. xxix. Trāsi hospes ꝛ orna mēsaz ꝛ q̄ in manu habes ciba ceteros. Nulli bet em̄ n̄r̄m stat in vita ista: sicut i hospitio nō sicut in domo. Uñ Tulli⁹ de senectute. Sapiens de hac vita discedit tanq̄ ex hospitio: nō ex domo. cōmorādi em̄ diuisoriuz natura nob dedit. nō habitādi locū: recept⁹ in hospitio vsū hz dom⁹: lecti. vasoꝝ ꝛ hmōi. sed nō dominiū. Uñ nihil secū auferet: sed emit libere ꝛ expendit ꝛ tandē in fine ꝓ olb⁹ tenet cōputare. Sic est de nob: in vita ista sum⁹ in hospitio mūdi: vsum mūdanoꝝ hr̄e possum⁹ s̄ nihil asportare nobiscū in morte. Uñ Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secuz aufert. Uñ mūd⁹ similis ē Busiridi: de quo referūt fabule q̄ hoies solebat recipe sub specie pietatis ꝛ postea explorata oppⁿtunitate eosdē occidere. Isto mō mūd⁹ sub specie fauoris ꝛ amicitie admittit ꝛ educat hoies ad diuitias ꝛ dignitates vt eos ꝑ gulas libidines ꝛ ↄcupiscētias occidat. Sexto vita nostra compatur cursori. Job. ix. Dies mei velociores fuerūt cursore: transierūt ꝛ nō viderunt bonuz. Sic ergo patet quō vita nostra rebus transitorijs comparat iuxta respōsionem quā quōdā vetus palaciū dicit respondisse. Uñ Aristoteles in poetria inducit fabulam cuiusdā poete: quoddā palatiū desertū deplorantis in his verbis. Dom⁹ egregia cōpūgor ad lachrymas: tuā inspiciens solitudinem. At illa ↄtremuit cōpassa mihi ꝓpter lachrymarū multitudinē. Cui inquio. Ubi queso sūt qui quondā in te habitauerūt. ꝛ iocundā vitaz cū securitate ꝛ temporis amenitate duxerūt? At illa. Temporales inquit existentes: temporaliter transierunt cū tpe. ꝛ me quoq̄ sub sorte tēporis transituram dimiserunt: res nāq̄ nulle stabiles q̄ cuz fluxu h⁹ tēporis fluxibiles fluūt. Hec responsio hui⁹ palatij. Nota q̄ vulpecula transitura glaciem: nullo modo confidit i illa glacie si audit aquā currentē ꝛ fluentē fortiter sub glacie: timēs q̄ sit nimis tenuis ad portandam eam. Ista cautela debemus nos vti. Glorie mundi est quasi quedā pulchra ꝛ splendēs glacies: quia delectabile est honorari ab hominib⁹: pasci: potari ꝛ vestiri delicate: ꝛ hr̄e magnam familiam cui possit imperare. sed cauendum est quia glacies ista ē valde fragilis. Ausculta diligenter ꝛ audies murmur aquarum transeuntiuz sub ista glacie. Apoc. xvij. Aque multe: populi multi. Aduertas ꝛ audies quia mō transiet vnus rex in mortē: modo vnus comes: modo ep̄s. modo miles ꝛ sic de alijs. Et ido de ista glacie nō est ↄfidēdū. Rabanus in

legēda de oib⁹ sanct. Trāseūt cūcta q̄ tpalit̄ festiue celebrant̄ q: mūd⁹ trāsit ꝛ ꝯcupiscētia ei⁹. Qḋ exponēs Aug⁹ dicit sic. Ecce inq̄t mūdus trāsit ꝛ ꝯcupiscētia ei⁹. qḋ vis ḡ: vtrū amare tēporalia ꝛ trāsire cum tpe: an xp̄m amare ꝛ in eternū viuere? Rerū tpaliū fluui⁹ trāsit ꝯ tanq̄ iuxta fluuiū arbor nata est dn̄s iesus xp̄s. rapĭs in ꝑceps tene lignū. voluit te amor mūdi tene xp̄m. q̄ si amas istā vitā miserā ꝛ fluidam vbi cū labore viuimus: q̄to magis amare debes istā vitā eternā vbi nullū laborē sustinebis.

Lectio. XVII

[E]t nomen nostrū

obliuionē accipiet p tp̄s ꝛ nemo habebit mēoriā opm nroꝝ. Postq̄ in pij declarauerūt q̄ totū gen⁹ hūanū perit post mortē q̄tū ad corp⁹ ꝛ q̄tū ad aiam ita q̄ nihil hois manebit s̄m rē. Hic intēdūt ꝓbare vlterius q̄ totū gen⁹ hūanū pibit etiā s̄m opinionē. ita q̄ ois hō pibit nō soluꝫ s̄m psonā ꝯ etiā s̄m famā. Circa istā questionē duo fac: q: p̄mo ꝓponit. scḋo ꝓbat. ibi: Umbre trāsit⁹.

A Circa primū ē sciēdū q̄ fama hois duplicit̄ diuulgat̄ ad mltos: vno mō p altitudinē magnoꝝ statuꝫ. Alio mō p magnitudinē bonoꝝ opm. Propt̄ p̄mū reges ꝛ p̄ncipes ꝛ oēs generalr̄ potētes magis sūt noti q̄ psone p̄uate. ꝓpter scḋm legim⁹ apḋ veteres q̄ psone q̄ mag̃ ꝛ mira fecerūt vel mltū vtlia reipublice. successores eoꝝ non solū in mēorie cōmēdauerūt: imo sic deos colere in etna mēoria statuerūt. Sic Dyonisi⁹ quia p̄mo vitē colere docuit: liber pater vini appellatus est ꝛ apḋ grecos deificat⁹ est. Sic minerua q: p̄mo docuit vsū olei sic docet Aug⁹. xviij. d ciui. dei. c. xij. Sic Isis ꝛ Serapis apud egyptios colebant̄. sicut patꝫ. c. v. eiusdem libri. Sic Hercules ꝛ Ulyxes: Aiax ꝛ Hector ꝛ mlti corpe strenui: nomen ꝛ famā p opa bellica ꝑpetuare conati sūt. Sic etiaꝫ poete metris ꝛ carminib⁹ tā se q̄ alios in etna mēoria apḋ hoies cōmendare satagerūt: vt̄ Ouidi⁹ in fine metha. dicit sic. Iāq̄ op⁹ exegi qḋ nec iouis ira nec ignis. Nec poterit ferꝝ nec edax abolere vetustas. Cū volet illa dies q̄ nil habet corpis h⁹. Ius hꝫ incerti spacium mihi finiat eui. Parte tn̄ meliore mei sup alta pennis. Astra ferar nomenq̄ indelebile nr̄m. Quaq̄ patꝫ domitis romana potētia t̄ris. Ore legar ppli ꝑq̄ oia secl'a fama. Si qd hn̄t veri vatū p̄sagia viuā. Uult dicē q̄ tale ꝛ tm̄ op⁹ ego cōpleui q̄ p illud habeo eternā mēoriā in ore hoim. q: op⁹ istud nec fulmen nec ignis nec ferꝝ in bello nec obliuio tpis poterit abolere. ꝛ ideo veniat mors qn̄ sibi placuerit: q: nō curo ḋ ea ꝓpt̄ duo. Primo q: nō hꝫ ius nisi i corp⁹ meū. ego fact⁹ sū pennis s̄m animā q̄ ē ps melior mei ferar sup astra i celū empyreū q̄ nlla mors pōt attingere. Scḋo q: licꝫ mors possit delere ꝛ destruere corp⁹ meū: nomē tn̄ meū delere nō poterit: q: p totū mūdꝫ vbi viget hūana potētia legar ore ppli. ꝛ sic licꝫ nō corpe viuā tn̄ in noie ꝛ fama. Iste fuit f̄ h̄ bone spei ꝛ sane opinōis p pte. Sed nō sic isti impij q̄ sūme desiderauerūt eternitatē sui nois ꝛ mēoriā suoꝝ opm: ꝛ tn̄ desperātes dixerūt. Et nomē nostrū nō obstāte statu ꝛ dignitate quā habuim⁹ obliuionē accipiet p tp̄s. i. p lapsum tpis. oia enī tabescūt ꝛ corrūpūt̄ in tpe: ꝛ obliuio fit ꝓpt̄ tp̄s. iiij. Phi. ca. de tpe.

B Est etiā i ista lectiōe notādū q̄ circa nois celebritatē ꝛ famā diuersimode se disponūt homies in p̄nti. Quidā enī nomē suum ambiciose magnificāt ad ostētationē. Quidā nomē suū scādalose vilificāt in detestationē. Et q̄dā nomē suū v̄tuose dignificāt ad edificationē. Primi nomē suū ꝛ famā excellent̄ appreciantur. Scḋi nomē suum negligēter aspernāt̄. Tertij nomē suū cōuenienter venerant̄. Primi sūt hoies vani ꝛ mūdani q̄ nihil aliḋ in suis opatiōib⁹ appetūt nec intēdūt: nisi qḋ sint magni nois ꝛ famose opiniōis apḋ hoies. ꝛ isti scribūt noia sua in cineribus h̄ est i vanis mēorijs hoim q̄ nō sūt nisi terra ꝛ cinis. Eccl̄i. vij. in fine. Ois hō terra ꝛ cinis. De q̄b⁹ loq̄t̄ btūs Greg. ij. mora. ca. xviij. Oēs q̄ hinc seclo cogitatiōe t̄rena ꝯformāt̄: p oīne qḋ agūt hinc mūdo relinq̄re sui nois memoriā conāt̄. Alij belloꝝ titulis. Alij edificioꝝ menib⁹ alij. Alij diserti doctrinaꝝ sectarum libris insistēter elaborāt sibiq̄ mēorie nomē edificāt. Hec ille. Et q̄ fatue hoc fiat: ostēdit paulo post subdēs. Cūlibet inde q̄sq̄ p faciēda glīa sui nois laborauit: mēoriā suā q̄si currē posuit: q: hāc cur⁹ vēt⁹ mortalitas rapit. Et ecōtra de iustis dicit̄. In mēoria etna erit iust⁹. Contra tales q̄ sic nimis appreciant̄ tāq̄ summū negociū fame glīam ꝛ nois celebritatem. arguit Boeti⁹ de conso. li. ij. p̄sa. vij. Declarās fame vanitatē p q̄nq̄ rōnes. Proximo ex terreni spatij puitate sic. Tota t̄ra nō hꝫ nisi rōnē vni⁹ puncti respectu celi sicut probat ptolemeus: in sua almagesti distinctiōe. j. ca. ix. Et Alphorabius de differētijs astroꝝ differētia. ij. Sꝫ de supficie terre tm̄ q̄rta ps est habitabilis nec tn̄ illa tota. Tū ꝓpter ptes propinq̄s equinoctiali ex vna pte vbi est nimi⁹ calor. tū ꝓpt̄ ptes ꝓpinq̄s polo artico ex pte boreali. vbi ē algor et frig⁹. Quid ḡ magnū ē dato etiā q̄ hō p totuꝫ mūdū q̄ nō est nisi ps p̄ūcti possit nomē suum diuulgare Iob. xx. Gaudiū hypocrite ad istar p̄ūcti. Scḋo sic. Impossibile ē q̄ diuulget̄ nomē suū vbiq̄ p mūdū ꝛ h̄ ꝓpt̄ difficultatē itineris ꝛ defectū cōicatiōis ꝛ vict⁹ q: nō [illegible] hoies sibuinicē cōicant. Tertio q: dato q̄ possent nō pcederet vbiq̄ ad gliaꝫ. q: illḋ qḋ vna gēs approbat ꝛ cōmendat: alia deridet ꝛ damnat. Quarto q: hoies moriuntur ꝛ memoria [illegible]

tu i pibit. Vñ dicit: quis hz modo memoriã ſe-
dectio fabricij vel catonis vel bruti. iacent vtrqz
noia coꝝ in pauculis lrĩs. nec cũ legim⁹ lrãs ꝑ
lrãs habem⁹ nonciã ꝑſonarũ. Quinto ſic.
Ille q̃ intẽdit viuere in noie ſuo in mẽorijs ho
minũ: facit ſibi duas mortes: vnã corpis ⁊ aliã
poſtea ſui nõminis qꝛ neceſſario a mẽorijs ho
minũ cadet. Ad idẽ adducit duas rõnes li. iij.
ꝯſo. viij. Primo ſic. qḋ falſa opiniõe ꝓfert nõ
debet eſſe de iure magni põderis apud hoiez
ſed pleriqz nomẽ falſũ vulgi opinionib⁹ obtu-
lerũt. ergo. Scḋo ſic. Illud qḋ falſo iudicio da
tur: vel ſi ꝟo iudicio def nõ diu ꝑſeuerat non
debet eſſe magni põderis apud animũ ꝟtuoſi
hois: ſed fauoꝛ popularis nũqz ꝓuenit ſm bo-
nũ iudiciũ: vl' ſi ꝓueniat ſm bonũ iudiciũ non
diu ꝑſeuerat in vno: ſed qḋ iſti placet alteri di-
ſplicet. ergo fauoꝛ ꝑli nõ debet hoiem multuz
mouere. Patet ḡ vanitas hoim qui nomẽ ſu-
um ambicioſe magnificãt ad oſtẽtanonẽ. Et ḋ
talib⁹ inuenim⁹ ſcriptuz Gen̄. xj. de filijs noe
poſt diluuiũ q̃ dixerũt. Celebrem⁹ nomen no-
ſtrũ anteqz diuidamur in vniuſas terras. ⁊ ce-
perũt edificare turrim cui⁹ culmen attingeret
ad celũ. Et q̃d accidit: Certe volebãt ſibi face-
re nomẽ honoris: ⁊ fecerũt ſibi nomẽ ꝯfuſiõis
Et idcirco vocatũ eſt nomẽ ei⁹ Babel. i. ꝯfuſio
De talib⁹ eciã habem⁹ exemplũ. j. Machabeo
ꝝ. v. q̃ Joſeph⁹ ⁊ azarias ꝓncipes iudeoꝝ
dixerũt. Faciam⁹ ⁊ ipi nobis nomẽ: ⁊ eam⁹ pu
gnare ꝯtra gẽtes. Et ſeq̃. Et ceciderũt illa die
de ꝑplo ad duo milia viroꝝ. Scḋo ſũt aliqui
q̃ ſcandaloſe nomẽ ſuũ vilificãt: nomẽ ſuũ ne-
gligẽter aſpernãt: hmõi ſũt iſti notorij pecca-
tores q̃ ꝑdita verecũdia iugerũt alijs exẽpluz
male viuẽdi ⁊ peccãt ſine freno: ⁊ iſti ꝓprie lo-
quẽdo ſcãdaliſant eccliam dei. prebentes infir
mis occaſionẽ peccandi ⁊ ruine ꝑuerſo exem-
plo. Naturale eſt em̃ homini cũ ſit aĩal pollin-
cũ ꝯformari ſcmoꝛib⁹ coꝝ cũ quib⁹ ꝯuerſatur
⁊ viuit. Vñ de talib⁹ cõquerit Jacob⁹ i cano.
ſua. c. ij. Nõne ipi blaſphemãt nomẽ bonũ qḋ
inuocatũ eſt ſup vos. Bonũ eiũ nomẽ qḋ vo-
catũ eſt ſup vos: eſt nomen ieſu xp̄i. Tertio
ſũt aliq̃ q̃ nomẽ ſuũ ꝟtuoſe significant ad edi-
ficationẽ: ⁊ ſũt tales q̃ honeſte ⁊ laudabiliter in
exteriore hoĩe ꝯuerſanť: dãtes alijs ſcrũ exẽ-
plũ viuẽdi: de quoꝝ quolibz dici põt illḋ Heſt.
ix. Fama nois ei⁹ creſcebat q̃tidie. Nota q̃
eſt de fama hois ſicut de paratura piri vel po-
mi: illa paratura ſi deleať a pomo paucũ valet
⁊ qñ tñ eſt cũ pomo bñ ꝯſeruat pomũ. ⁊ qñ au-
ferť. pomũ ſtati corrũpiť. Iſto mõ eſt de fama
q̃diu hõ habet famã integrã cohibeť: ⁊ ꝓuať
ꝑ eã a mltis peccat. Sz reuera ꝑdita fama ho-
minis vnũ de maximis refrenat a pctõ: ẽ ꝑdi-
tũ: ⁊ ex tũc ꝑſona putreſcit ꝯtinue ſicut pomuz
putreſcit cortice denudatũ. Prouer. x. Memo-
ria iuſti cũ laudib⁹ ⁊ nomẽ impioꝝ putreſcet.

Nota q̃ int' illḋ qḋ ſcribiť in celatura dom⁹
et illud qḋ ſcribiť in pauimẽto: magna differẽ
tia eſt: qꝛ illud qḋ ſcribiť in pauimẽto de terra
ꝯculcať ⁊ deleť de facili. ſilr nõ põt videri niſi
a paucis ⁊ nõ ab oib⁹ q̃ ſunt in domo: qḋ au
tẽ in celatura ſcribiť ab oibus ſil' videri poteſt
Moraliter celatura mũdi eſt celũ ⁊ pauimẽtũ
eſt t̃ra. In h̃ pauimẽto hoies mũdant: quoꝛuz
quilibet põt dicẽ. Adheſit pauimẽto aĩa mea:
ſcribũt noĩa ſua ⁊ ꝑpetuare conanť. Juxta il-
lud p̃s. Vocauerũt noĩa ſua i terr' ſuis: ⁊ Hie-
re. xvij. Recedẽtes a te in t̃ra ſcribenť. Et cer-
te dupliciter fraudanť ab intentiõe ſua. Tũ qꝛ
pauci legũt famã nois coꝝ qꝛ viciñ ⁊ ꝯtempo-
ranei coꝝ: tũ qꝛ illi q̃ p̄ceſſerũt ⁊ multi q̃ ſucce-
dẽt nihil ſciẽt de eis. Itẽ ex alia ꝑte hiſtriones
⁊ diuites ⁊ raptores quib⁹ dederunt bona ſua
vt multiplicarẽt nomẽ eoꝝ morienť ⁊ ꝑ ꝯſeq̃ñſ
nomen coꝝ delebiť. In p̄s. Nomen coꝝ dele-
ſti in eternũ ⁊ in ſeculũ ſeculi. Sz viri ſcti ſcri-
bũt noĩa coꝝ i celatura mũdi h̃ eſt i celo vbi eſt
liber vite. Et ſic celũ ẽ incorruptibile ita nomẽ
indelibile. Apoc. iij. Nõ delebo nomẽ ei⁹ de li
bro vite. vñ ab oib⁹ videbiť in die iudicij ⁊ ibo
ſignanť diať Luc. x. Gaudete ⁊ exultate quia
noĩa vr̃a ſcp̄ta ſũt i celis. Figura ẽ ad h̃ q̃ xp̄s
narrãs hiſtoriã de Lazaro ⁊ diuite Luce. xvj.
nomẽ diuitis noluit mẽorari: in ſignũ q̃ fuit
deletũ In p̄s. Nec mẽoꝛ ero noim coꝝ ꝑ labia
mea: nomẽ aũt paupis ſignãť exp̄ſſit. Ecci. xv.
noĩe et'no hereditauit illũ. Tertio notandũ
q̃ nomẽ cuiuſlibet ꝟtuoſi tria debet hr̃e: vide-
licz honorẽ honeſtat': tenorẽ veritat' ⁊ fauorẽ
pietat'. Primo vt fama nr̃a ſit honeſta ⁊ mũ-
da. Scḋo q̃ ſit vera q̃ nomẽ ꝯcordet cum re iu
xta illḋ p̃s: ſm nomẽ tuũ ſit ⁊ laus tua: Sz timẽ
dũ eſt q̃ mlti magnũ nomen hñt ⁊ nihil de re.
imo hñt noĩa ꝑ antifraſim. ſic bos niger vocať
cignus ⁊ ſic q̃uidã appellãť paſtores ⁊ ſũt lupi.
diſpẽſatores appellanť ⁊ ſũt diſſipatores: ap-
pellãť rectores ⁊ ſũt deſtructores. de q̃ꝝ q̃libet
dr̃ Apoc. iij. Nomẽ habeſ q̃ viuis ⁊ mortu⁹ es
Hi ſũt ſiles pomis q̃ naſcũť iux̄ mare mortuũ
q̃ vſqz ad maturitatẽ ſũt coloris honeſti ſ; ſi ea
matura ſcidas nihil it⁹ inuenies niſi cineres ⁊ fa
uillas: ita q̃dã nomẽ hñt i ſtatu ⁊ fama: ſ; ſi in-
trinſec⁹ apiãť: turpib⁹ ⁊ vilib⁹ abhoĩanõib⁹ ſũt
repleti. Vñ tal' caret tenore ꝟitat' in noie ſuo ⁊
verificať de eo qḋ ſcp̄ſit q̃dã cleric⁹ de abbatia
q̃ vocať vallis dei: Cũ cleric⁹ q̃dã fuiſſet ibi crũ
liter hoſpitat⁹ ſũmo mane recedẽs ſcp̄ſit hos
ꝟſus i porta. Vallis dicta dei dom⁹ ẽ mire ſpe
ciei. Magnũ nomẽ ei gr̃a nlla rei. Tertio dz
ꝟtuoſus ꝓuidere q̃ nomẽ ſuũ hẽat fauorẽ pie
tat': nã ſi fama hois ꝯſperſa ſit crudelitatib⁹ ⁊ i
miſcordia neccãrio erit odioſuſ: ⁊ ꝑ oppoſitũ ſi
fama pietatis de aliquo diuulgeť fiet diligibiť

uniuersis. Cant. j. Unguentū effusū nomē tuū. ideo adolescētule id est psone pficientes τ honeste dilexerūt te nimis. Dubitatio pōt esse utr̄ sit homini ꝟtuosum negligere famā suā: Nō sic videt̄ q2 fama hoīs est de bonis fortune: sicut patet p Boetiū. ij. τ. iij. de cōso. s3 bona fortunalia videt̄ esse ꝟtuosū ꝯtemnere. sic faciunt sancti q̄ omnia ꝓpter xp̄m relinquūt.

Preterea illud est ꝯtemnēdū cui⁹ cōtempt⁹ ducit ad pfectionē: sed tale est nomē vł fama. Uñ Mathei. v. Beati eritis cum vos oderint. τ eiecerint nomē vestrū tanq̄3 malū τc. ḡ in famia noīs fac̄ beatū esse. Preterea. ij. Cori. vj. in omnibus exhibeam⁹ nos sicut dei ministros τc. Et infra. p infamiā τ bonā famā Glo. Exhibeam⁹ nos deo vt nec d̄ bona estimatiōe supbiam⁹ nec de mala doleam⁹. ergo si nō debem⁹ dolere de infamia. nec debemus curare de fama. Ad oppositū dicit̄ Eccl. xxxxj. Curā habe de bono noīe. h3 eīm magis pmanebit tibi q̄3 mille thesauri magni τ pciosi. Et puer. xxij. Meli⁹ est nomē bonū q̄3 diuitie mlte. Responsio q sicut dicit Aug⁹. de cōmuni vita clericor. Et allegat̄. xj. q. iij. nō sūt audiēdi. Et. xij q. j. Nolo. Due res sunt ꝯsciencia τ fama. Conscientia est nobis necessaria ꝓpter nos: fama ꝓpter ꝓximos: τ ideo ꝯtemnere ꝓpriā famaȝ pctīm mortale est: τ negligere est peccatum vel veniale vel mortale ꝭm q negligentia est maior vel minor. Cui⁹ ratio est q2 est directe cōtra caritatē cui⁹ est ꝓximū edificare p bonā edificationē vel bonā ꝯuersationē. Unde omnis hō triplex testimoniū tenet̄ hr̄e. videlicet A supiore ab iteriore τ ab exteriore. A supiore. s. a deo ad Ro. viij. Ipse aūt spirit⁹ testimoniū reddit spiritui nostro q sum⁹ filij dei. Ab interiore. s. ꝯsciencia nostra. ij. Cori. j. Gloria nostra hec ē testimoniū ꝯscientie nostre. Ab exteriore. s. pximo. j. Thimo. iij. Oportet aūt sanctos testimoniū habere ab his qui foris sunt. Duo prima testimonia necessaria sunt ad salutē. Tertium est vtile. tñ sine hoc est salus. Ad primū dico q bona fortunalia nō sūt negligenda nisi p q̄to dant impedimētū virtuti. Bona aūt fama nō impedit sed magis ꝓmouet ad virtutem: amor tñ siue cupiditas bone fame potest esse nimia: sicut amor cibi vel potus vel vestis q̄uis vtrūq3 sit necessariū ad vitā. Ad scd̄m dicendū q benedictio illi⁹ beatitudinis referetur ad patientiā infamie iniuste illate: nō autē ad negligentiā bone fame: sicut si oculi homis eruerēt̄ ꝓpter xp̄m laudabilis esset patientia: tamen negligentia patiendi vel custodiendi oculū in nllo debet cōmendari. imo iste terminus negligentia exp̄sse importat defectū virtutis. Unde in illa materia est negligentia bona Ad tertiū dicendū q glosa vult dicere q de infamia de nobis iniuste suscitata nō dolere debemus sed patienter sustinere: nullo tñ modo occasionē dare debem⁹ q de nobis fama mala iuste valeat suscitari. Lectio. XVIII

Ubre transit⁹ est

tempus nostrū τ nō est reuersio finis nostri quoniā ꝯsignata est τ nemo reuertit̄. In parte pcedēti ꝓposita est vna ꝯclusio ꝓbanda ꝭm opinionē3 impiorū3. τ est ꝯclusio ista q totū genus humanū annihilabitur: destrueret̄ τ pibit: nō solū ꝭm rem: s3 etiam ꝭm nomē τ memoriam aliorū: ita q nec homo erit in re nec in opinione. Posita aūt hac opinione in lectione hodierna: subiungitur ei⁹ ꝓbatio que talis est. Inter omnia que sensu distinguimus illud qd̄ minus īmanet mēorie nostre est vmbra corpis moti ꝯtinue: nā talis vmbra ꝯtinue variat̄: sed vita nostra est similia p omnia tali vmbre. ergo oīno necesse est q eius memoria oīno deleat̄. Posset ad questionē responderi q licet pereat memoria istorū3 hominum p certo tempore: alias tñ renouabit̄ per corporis resurrectionē. Et ideo hanc responsionem consequenter impij excludūt p modum istum. Illud quod est ꝓhibitū τ quasi p ꝯsignationē nature firmatū: nō pōt mutari: quia cursus nature est īmutabilis in hoc q a priuatione in habitū impossibilis ē regressio: sed reuersio post mortē que est finis noster est a natura ꝓhibita τ q̄si p signationē nature firmata q2 natura nō vrit̄ isto modo ꝓducēdi vel reparandi hoies q eos de morte reducat ad vitam sed cursus vite nostre est talis q de non esse ꝓducitur ad esse: τ iterū post vitā ad nō esse ducitur per mortē: τ d̄ isto gradu nunq̄3 reducit̄ p naturā ad esse: τ hec est sententia lr̄e. Circa istā lectionē quero istā questionē. Utrū3 resurrectio omnium generaliter sit futura: excepto tamē a titulo questionis xp̄o τ sua matre benedicta de qua pie credit ecclesia q sit in ea resurrectio cōpleta? Et arguo ad questionē q nō: primo p illud Danielis. xij. Multi de his qui dormierūt in puluere tre euigilabūt. Ista locutio particionē q̄rdam importat: ergo non omnes resurgent. Itē in p̄a. Non resurgunt impij in iudicio. sed omnes qui resurgent: ad iudicium resurgent: ergo impij nō resurgent. Itē Job. xiiij. Homo cum dormierit nō resurget donec atterat̄ celū: sed hoc nunq̄3 erit. Itē illi qui cū xp̄o resurgente resurrexerunt simul cum xp̄o: ascenderunt in corpe τ anima: ergo in eis est resurrectio cōpleta. Aficedēs patet p Rabanū τ habet̄ i glo cōt. Qui resurgēte domino resurrexerūt a mortuis etiā ascēdēte ad celo a sil'a scēdisse credēdi sūt: nec vlla rōne eorū temeritati fides accomodanda est: qui eos postea reuersuros in cinerē ac denuo i monumētis: q̄ triduo patefacta sunt ab eis quibus

paulo ante apparuit esse vivi: more mortuorum putam esse pueros. Hec ille. Item si iterũ moriebãtur cũ anima non separaretur a corpore sine pena: bis passi sũt penã mortis: sed hoc est iniustũ: quia ad Heb. ix. Statutũ est hominib⁹ semel mori. et per consequẽs per vnã mortẽ esse debitũ pene solutum. Itẽ ipsi resurrexerunt vt essent socij et testes resurrectionis xpi: sed xps resurgẽs ex mortuis iam nõ moritur. quia eius resurrectio fuit ad vitam eternã: ergo et corporum similiter. alias non erãt testes sufficiẽtes per totũ. Ad oppositũ sunt verba saluatoris Joh. v. Oẽs qui in monumẽtis sũt audiẽt vocẽ filij dei et qui audierit viuẽt. Item j. Cori. xv. Omnes quidem resurgem⁹. Itẽ ait apłus ad Ro. v. Quia si petũ et mors per trãsijt in oẽs hoĩes per vnũ siue propter culpã originalẽ ergo multo magis resurrectio ad vitã dabitur a xpo in oĩes hoĩes. Ad istam questionẽ sine scrupulo est dicendũ quod sic: sicut euangelium et apostolica doctrina testatur tam in locis ad oppositũ allegatis quam in multis alijs. Rationẽ istius resurrectiõis assignat sctũs Thomas sup. iiij. Sententiarum. di. xliij. ar. j. et ij. talẽ. Omnes homines appetũt beatitudinẽ. Iste appetit⁹ nõ cõpletur in vita ista nec in vita alia potest impleri in sola anima. ergo necesse est quod cõpleatur in vita alia vbi anima corpori sit coniuncta. Sed cũ doctoris reuerentia hec ratio nihil facit pro resurrectiõe dãnatorum in quibus oportet concedere quod appetit⁹ beatitudinis frustrabitur in eternum. Et ideo alij assignãt aliã rationem: sicut Richard⁹ de media villa di. preallegata. Que ẽ talis. Nulla naturalis inclinatio est frustra: sed oĩs anima rationalis habet naturalẽ inclinationẽ ad regẽdum et gubernãdũ corp⁹. ergo oĩs aĩa rationalis corpori vnietur. Sed nec ista ratio cogit intellectũ ad assensũ quia naturalis inclinatio volũtatis oĩm hoĩm est ad bñ viuendũ. sm Augl. xiij. de trini. et in multis alijs locis: et tñ constat sm fidẽ quod appetit⁹ frustrabitur in multis: quia multi sunt vocati pauci xõ electi. Et ideo tenendũ est quod sic: quia hoc sonat sacra scriptura expsse: hoc etiã ẽ sanctis patrib⁹ reuelatũ: et quasi infinitis miraculis declaratũ: inter que est illud de septẽ dormiẽtib⁹ vt patet in legẽda sctõrum. Ad primũ põt dici quod ad litteram auctoritas põt exponi de pueris dãnatis in lymbo: quia illi proprie nõ euigilabũt. quia cũ vigilia sit proprie resolutio et vsus sensuum: et ipsi nõ resurgẽt ad sentiẽdũ penã vel gloriam. Ideo potest multi teneri ibidẽ pritiue. Aliter exponit Aug⁹. multi. id est oẽs. Sic eñ loquitur scriptura frequenter. Ad scdm dicendum quod impij nõ resurgẽt in iudicio. i. ad iudicandum sicut sancti vt iudicẽt sed resurgẽt vt iudicentur.

Ad tertiũ sensus est donec atteratur celum. i. donec a celo per quietẽ auferatur motus: per quẽ quidem motũ celũ causat generationẽ et corruptionẽ in istis inferiorib⁹. Ad quartũ quod est de illis resurgẽtib⁹ cũ xpo etc. Primo videndum est quid dicat Hieronym⁹: postea quid magister in historijs. Tertio quid sentiat Aug⁹. De primo Hieronym⁹ in sermõe. Cogitis me o paula etc. dicit sic. Quos cũ dño resurrexisse legim⁹ vtrum redierũt in puluerẽ: certũ nõ habem⁹. Meli⁹ est deo totũ cõmittere quam aliquid temere diffinire et hec sentẽtia mihi placet. Eadẽ ẽ sentẽtia magistri in historijs sup euãgeliũ. Recitat tñ quod quidã opinantur quod aliqui de illis qui cũ xpo resurrexerũt sepulti sunt in hierusalẽ. Sententia xõ beati Augl: de mirabilib⁹ diuine scripture: plane diffinit quod iterũ mortui sint. ix. ca. et est prope finem libri. Sicut eñ in resuscitatis mortuis similitudo tñ nõ mors cõtinua fieri cernitur: ita et in his similitudo resurrectiõis non ipsa resurrectio ostenditur. de continua eñ morte nullus ad vitam indiuiduã nisi dñs vsque in diem nouissimũ reuertitur. Vñ dicendũ est sm mentẽ Augl quod apparet probabile in hac pte: quod illi qui cum xpo surrexerunt iterũ mortui sunt quorum corpora iterũ ad in monumẽta reuertebantur. nã et verisimile est quod inter eos fuisse debebãt sancti pres Moyses et Dauid et quidam alij quorum fidem maximã cõmendat Apłs ad Heb. xj. et. in fine subiũgit Hi oẽs testimonio fidei probati inuenti sunt acceperunt repromissionẽ: deo pro nobis aliquid melius puidente ne sine nobis consũmarentur. Et hec ratio mouet Augl. ad sic dicendũ. Ad Rabanũ dicitur quod non bene considerauit apłm nec etiã Aug⁹ qui satis eũ pcessit. Ad quintum nõ constat quod moriebantur sicut de Johe euangelista dicitur quod dolorẽ in moriẽdo nõ sensit. Unde non sequitur quod si iterũ moriebantur: moriebãtur cum pena vel sentirẽt etiã penã. potẽs est eñ deus et cũ statuto cõmuni dispẽsare et eis pro pena gloriam recõpensare. Ad sextũ dicendũ quod surrexerũt pro testimonio resurrectioni phibendo absolute et nõ quãtũ ad oẽs resurrectiõis circũstantias. Umbre trãsit⁹. Notãdũ quod vita nostra valde conuenienter vmbre cõparatur. Est eñ in vmbra indigẽtia luminis. Assistẽtia frigoris et apparẽtia corpis. Primo dico quod i vmbra est indigentia luminis quia in vmbra est lumen diminutũ. Isto mõ licet in ista vita sit aliud lumen cognitionis naturalis et etiã fidei de deo: ista tñ cognitio nõ est nisi vmbra respectu illi⁹ cognitionis et sciẽtie quã sum⁹ in patria habituri. Sicut eñ lex antiqua vmbra fuit fidei que nũc est ad Heb. x. Ita fides moderna nõ ẽ nisi vmbra respectu notitie beatorum cũ quodã desiderio beatitudis. Canti. ij. Sub vmbra illi⁹ quẽ desiderabã sedi. Ista aũt vmbra fidei et notitie scripturarum tante est xtutis quod purgat mentem ab infirmitatib⁹ hoc est a vitijs et peccatis. In cuius figurã legim⁹ Act. v. quod vmbra petri sanauit infirmos. Virtute etiã vmbre fidei xpm spiritualiter concipim⁹ sicut fecit xgo bñdicta carna-

liter. Luc. j. Spūssctūs superueniet in te: et vir
tus altissimi obumbrabit tibi. Secūdo vita
presens cōparat̄ vmbre ꝓpter assistētiā frigo-
ris. Est enī frigidi⁹ in vmbra q̄ꝫ extra. Isto mō
in p̄nti vita est torpor ꝛ carētia caritatis. ꝛ sicut
vmbre sunt longiores ꝛ frigidiores versus ve
sperā q̄ꝫ in meridie: ita defectus caritatis cor-
dium humanorū versus finē mūdi augebit̄. q̄m
superabundabit iniquitas refrigescet caritas.
Math. xxiiij. et Hiere. vj. Ue nobis q̄m decli
nauit dies et longiores facte vmbre vesperi.
Tertio cōparat̄ vita nr̄a vmbre. In vmbra
sicut ē apparētia corporis ꝛ nō existētia. ita in p̄nti
vita est apparētia soliditatis in diuitijs digni-
tatib⁹ ꝛ honorib⁹ et nō existētia. ꝓmittūt satie-
tatē et afferūt egestatē. ꝓmittūt beatitudinē et
afferunt sollicitudinē. et ideo mentiunt̄ nobis
iste vmbre ꝛ nos fallūt. Eccl. xxxiiij. in p̄ncipio
Quasi qui apprehēdit vmbrā ꝛ ꝑsequit̄ ventū:
sic qui attēdit ad visa mēdatia. Et sicut videtis
q̄ꝫ hō habet solem pre oculis et ante faciē suā.
vtiq̄ proijcit vmbrā a tergo. q̄m aūt sol est a ter-
go. tunc habet vmbrā suā ante ꝛ corā oculis
suis. ita q̄ sol et vmbra nō cōpatiunt̄ se ex vna
parte. Isto mō est moraliter de delectatiōibus
tēpalib⁹ hui⁹ vite q̄ sunt quasi vmbra et de sole
iusticie qui est xp̄us. nam ille qui habꝫ xp̄m co-
ram oculis cordis sui presentē illuminātē p̄ fidē.
et inflāmantē p amorē: talis indubitāter proij-
cit vmbraꝫ a tergo. id est respuit et cōtemnit et
paruipēdit illecebras hui⁹ vite. sed certe hoīes
mūdani qui xp̄m tradiderūt obliuioni ꝛ proie
cerūt. ipsi habēt vmbras in ꝯspectu suo. et quā
to xp̄s magis distat et elongat̄ ab eis. tāto eis
vmbra vanitatis mūdane maior apparet cū ni-
hil sit. Causa quare luna eclipsat̄ in veritate
est. q̄a intrat vmbrā terre. sol vero nūq̄ꝫ intrat
vmbrā terre. ideo nunq̄ꝫ eclipsat̄ realiter sꝫ ap
parēter tātū. sic hoīes seruiētes mūdo immer-
gūt se vanitati mūdane. ideo necesse est vt pri-
uetur lumine gratie p pctm̄ mortale. Job. iij.
Obscurent eū tenebre et vmbra mortis.

Lectio. XIX

Enite ergo et fruamur bonis que sūt. ꝛ vtamur crea tura tanq̄ꝫ in iuuentute celeriter.

Posita impiorū erronea opinione. Hic ꝯse-
quenter agit̄ de eoꝝ vitiosa ꝯuersatiōe. Qua-
les enī opiniones habēt hoīes in moralib⁹ ta-
les sunt electiōes eoꝝ in morib⁹. Electio enī se-
quit̄ precōsiliationē. vt patet. iij. Ethy. ca. vj.
et. vij. et ideo iniquū ꝯsiliū et sup falsis princi-
pijs fundatū seu radicatuꝫ. sequit̄ vitiosa ele-
ctio et ꝑuersa. Et ideo in parte ista ponit̄ cōclu
sio totius negocij p̄cedētis. et est practica ꝛ val
de mala sm̄ quā impij ducūt vitā suam. Et est
ista cōclusio: vna ꝯspiratiua ꝯuocatio sm̄ quā
impij alliciūt et inuitāt se inuicē ad peccādum.
Et diuit̄ ista ꝯclusio in multas ptes. q2 est vna
copulatiua ex multis ptib⁹ aggregata. Uñ pri
mo animant seipsos ad pctā lasciuie corpalis.
Secūdo ad pctā iniusticie generalis ibi. Oppri
mam⁹. Circa p̄mū tria facit. Primo se ex-
hortant̄ ad peccādū in genere. Secūdo mate-
riā delectationū enumerāt inducetiue ibi. Ui-
no p̄cioso. Tertio q̄ hoc expediat: cōfirmāt rō-
ne ibi. Q̄m hec est ps nr̄a. Dicūt ergo p̄mo A
sic. Uenite ergo et fruamur bonis q̄ sūt: quasi
dicerēt. ex quo sic est q̄ nō restat hoī post hanc
vitā nec pena nec p̄miū sed oīs hō p suo ꝑpe
tuo corrūpit̄ in morte sicut sm̄ eos supius est
ꝓbatū. ergo venite. i. socialiter et a pari cōue-
niam⁹ ꝛ fruamur bonis que sunt. i. istis bonis
tpalib⁹ q̄a alia sperare nō possum⁹ post hāc vi-
tam. et vtamur sicut nobis placet creatura. i.
oīm re creata: tāq̄ꝫ in iuuētute. i. tempestiue et
sine freno audacter ꝛ voluptuose et hoc celeriter.
id est stati q2 tp̄s breue est. Hec est ꝯclusio. Cū
nō sit p̄miū post hāc vitā p bonis operib⁹ nec
pena p malis: indulgēdū est oīm rei q̄ꝺ in hac
vita delectat. De ista cōclusione p̄mo viden
dū est de ꝯsequētia. ꝛ sine dubio videt̄ bona ꝛ
satis cōsulte et prudēter illata. q̄a si in hac vita
tātū sperātes essem⁹: miserabiliores oīb⁹ ho
minib⁹ essemus vel sum⁹ sicut dicit Aplus. j.
Cori. xv. Uñ dato q̄ nō foret pena futura vel
premiū: nō video quin fruēdū essꝫ illecebris ꝛ
delectatiōib⁹ hui⁹ vite. sꝫ hoc antecedēs est fal-
sum. ꝛ dato vno incōueniēti multa sequunt̄: sic
dicit Arist. j. phisico. Sꝫ q̄a infatuati fuerūt in
antecedēte illius ꝯsequētie videlicꝫ imponēdo
aīe humane mortalitatē. ideo multa incōueniē-
tia cōcesserūt. et est illa ps cōclusionis plena fa
tuitatib⁹. Primo in hoc q̄ dicūt q̄ debeam⁹
frui tpalib⁹. Nam sicut dicit Aug⁹. j. de doctri
na xp̄iana ca. vij. Ille res q̄b⁹ fruendū est nos
btōs faciūt. q̄ꝺ nō pn̄t facere tpalia. Secū-
do q2 fruitio est inherere alicui rei. ꝓpt̄ seipaꝫ.
sed oīe tpale factum est ꝓpter aliud scꝫ ꝓpter
deū. Prouer. xvj. Uniuersa ꝓpter seipm̄ opa-
tus est dn̄s. Fatue ergo dicunt. Fruamur bo-
nis que sunt scꝫ tpaliter et nō ꝑmanēter. Et tn̄
hec cōsequēter aliquorū malorū hoīm sentētia
est. Hic scim⁹ quid habem⁹. nescim⁹ quid ha-
bebimus in futuro. ꝛ ideo ducam⁹ letos dies.
Tertio fatue dicūt q̄a immediate post pri-
mā ꝓpositionē cōcessam cōcedūt eius cōtrariā
q̄n dicunt. Utamur creatura. Nam vti est ali-
quid diligēdo referre in deuꝫ sicut in finem. et
ideo nullo mō stat q̄ hō eadē re simul vtatur ꝛ
fruat̄: sicut patet. j. sentē. di. j. Uñ in hoc q̄ di
cunt respectu eiusdē fruamur ꝛ vtamur: dicūt
contradictionē implicite. Quarto fatue lo-
quunt̄ in hoc q̄ se determināt a iuuētute tali-
bus mācipare. q̄a hoc nihil aliud est nisi in pec

catis perseuerare. Cuius rō est. qa illud qḋ hō assuescit in iuuētute nō pōt faciliter deserere. ꝛ ideo dicit Arist. j. ethi. ꝙ nō differt parū sic vel sic ex iuuētute assuefieri. Et Commētator sup prologū. ij. phisi. Consuetudo habet maximā vim que a iuuētute cōtrahit. Et Prouer. xxij. Adolescēs iuxta viā suā eciā cū senuerit nō recedet ab ea. Vñ cōclusio cōꝑplena est satura= te. B Sup istā lrām pōt esse dubiū. Vtrū hō ex caritate teneat plus diligere deū ꝙ̄ seipm. Qḋ nō videt. qa diligit se quātū pōt. ergo nō pōt deū plus diligere ꝙ̄ se. ergo ad hoc nō tenet. Qḋ aūt homo diligit se quātū pōt patet: quia diligit se naturaliter. ſʒ natura agit fin vltimū potētie sue. qa natura nō agit libere. ergo si diligit se naturaliter: diligit se quantū pōt. Pre terea. Illud qḋ est rō diligēdi alterū: plus diligit illo altero. qa vnūquodqꝫ ꝑpter qḋ ꝛ illud magis. j. posterioꝝ. Sed rō quare deus debet ab hoīe diligi est. qa est bonū suū ꝑpriū. ergo diligit se magis. Item. ix. ethico. ca. iiij. Amicabilia que sunt ad alterū: venerūt ex amicabilib' que sunt ad seipm. Itē Aug'. x. ꝯfes. Quicūqꝫ aliqḋ amat qḋ non ꝑpt te amat: min' te amat. ſʒ qui min' amat deū: amat deū. ergo cū amore dei stat vsus dei. Ad oppositum est Aug'. ij. de doctrina xpiana ca. vij. Teipm ꝑpter te nō debes diligere vel amare ſʒ ꝑpter ipm qui dilectiōis tue rectissim' finis est. sed vnūquodqꝫ ꝑpter qḋ ꝛc. ergo tenet magis diligere deū ꝙ̄ seipm. Ad questionē dicēdū ꝙ sic. Rō est qa deus est beatitudo nō solū ꝑpria vni' hoīs ſʒ quoddā totius cōmunitatis ipsius. ꝛ ideo diligi debet ꝑpter se tātū ꝛ per cōsequēs maxime.

Propt rōnes est notandū ꝙ dilectio qua hō diligit aliqḋ pensat ex duob'. Ex feruore seu intentiōe actus ꝛ ex q̄litate boni voliti illi' quē diligit. qñ ergo dicit ꝙ hō tenet diligere deum plus ꝙ̄ se. nō habet hoc intelligi de intensione vel feruore actus ſʒ de quantitate boni voliti. nā debeo deo velle summū honorē ꝛ summaꝫ beatitudinē: nō aūt hoc mihi. Aliud est notandū ꝙ in hoīe est duplex dilectio. Naturalis que nō elicit libere a volūtate ſʒ naturaliter. et est semꝑ in volūtate. Alia est rōnalis ꝯsequēs rōnē et de hac dilectiōe habet intelligi questio. ꝛ nō de pͥma. ꝑ hoc ad rōnes. Ad primū: minor negat ꝛ est falsa. pēsando dilectionē ex bono volito et loquēdo de dilectione rōnali. Vñ plus boni posset hō velle sibi ꝙ̄ facit: si rōnabiliter diligit se. nā posset appetere bonū infinitū. Rō vero cōcludit de dilectiōe naturali. Ad secūdū minor negat. nō enī qui rōnabiliter diligit. deū diligit pͥcise qa bonū ꝑpriū ſʒ qa bonum cōmune est totius vniuersi. Ad tertiū intelligēdum est illud de bonis que sunt bona particularia et de illo qḋ est bonū oīum. Ad quartū dicendū ꝙ peccās mortaliter deū amat

non tñ virtuose. quia vult cū esse deū ſʒ nō sic amat deū ſʒ seruat eius p̄cepta. nec omnis qui amat deū est in caritate. qa qui diligit deū ꝑpt se: amat deū et tñ peccat mortaliter. Venite ergo et fruamur bonis in actu siue belli siue pacis gerēde. Animatio ducis multū iuuat quia ſm verba sua et cōsilia totus exercitus regulat et ideo oīs ductor sibi ꝓuidet de aliquo inuitatorio suis cōplicib' faciēdo. C Quadruplex igitur inuitatoriū inuenio in scriptura sacra a quatuor generib' cantoꝝ cantatū. Primū cātant voluptuosi. Scḋm maliciosi. Tertiū ambiciosi. Et quartū sancti ꝛ religiosi. Et tres primi cantant in choro diaboli. Et quarti solūmō in choro xpi. Inuitatoriū voluptuosoꝝ ponit ibi. Venite fruamur ꝛc. qñ sic est ꝙ hō intrat ecclesiā cathedralē vt audiat matutinas ꝺ aliquo sctō: statim ꝯ inuitatoriū pōt discernere in quanta veneratōe sctūs ille habet ibidē. qa in ferialib' dieb' sufficit tantū vn'. ꝛ quāto festum celebrat solēnius. tāto plures inuitatorio deputantur. Moraliter. Inter nos in vita p̄senti dij multi colūtur. j. Cor. viij. Siquidē dij multi et dñi multi mūdus. caro. demonia. deus. Videam' ergo quis istoꝝ habeat in choro plures ad cātādū inuitatoriū: et inueniem' ꝙ deus habet pauciores. Omnes alij habent inuitatores in magna copia. Si loquamur de mūdo. Nōne senes ꝛ iuuenes ꝛ pueri a cunabulis suis extracti: statim alliciunt. statim inuitantur et ammonent ad colēdū mūdū. iste vt fiat mercator. iste vt fiat miles. ali' vt fiat diues rector. et sic de alijs: qui oēs vna voce dicunt. Venite et fruamur bonis que sunt. et sicut illi qui sunt magis vicini cantorib' magis excitantur ad cantādū. ita hominib' accidit qui familiariter magis tractāt cū mūdialib' vel carnalibus ꝙ nullo mō pñt euadere quin eis in moribus cōforment. Vñ Isido. iij. de sūmo bono. Rarū est inquit vt quisquis inter seculi voluptates positus. a vitijs maneat illibat'. in quibus ꝛ si nō cito implicet. aliqñ tñ attrahit. nec diu pōt esse securus qui periculo fuerit proximus. Quot sunt qui his dieb' inuitāt homīes ad mūdi cōtemptū: ad ꝑpria relinquēdū: ac se ꝓ suis peccatis totaliter cōtemnēdū? Certe vel nulli: vel pauci: imo tantus strepitus est cantoꝝ mūdi: ꝙ illi qui dicunt inuitatoriū xpi: vix in aliquo pñt audiri. Secundū inuitatoriū cantāt maliciosi: vt scribit Hiere. xviij. Venite cogitem' cōtra Hieremiā cogitatiōes. non enī peribit lex a sacerdote. neqꝫ consiliū a sapiēte. neqꝫ sermo a ꝑpheta. Et notate quales hoīes maliciosi ponūt pro parte sua: videlicet sacerdotes sapientes et ꝑphetas. Sacerdotes sunt magni p̄elati moraliter. sapientes iusticiarij. prophete sunt religiosi. Et nunqꝫ videbitis in republica magnam iniusticiā seu maliciaꝫ fieri

nisi vel ab oīb⁹ istis. vel ab aliquo istoꝝ procedat. Unde isti tres pfecte cantāt inuitatoriū maliciosorū. et isti sciunt facere cōspiratonē cōtra optimū hominē dicētes illud Hiere. xviij. Uenite percutiam⁹ eū lingua et nō attēdam⁹ ad vniuersos sermones ei⁹. Percutere hominem lingua: est ꝑcludere ei viā respondēdi vt nihil possit dicere ꝑ seipso. Uel percutere hominē lingua: est falsum cōspirare: falsum testimoniū cōtra hominē perhibere. Et nota ꝙ isti maliciosi: triplex habēt inuitatoriū: scʒ propriū. quo se inuicē ad maliciā animāt et instigant. Primo eni se colligūt ad cōspirādū subtiliter: dicētes illud Hiere. xviij. Uenite cogitemus cōtra Hieremiā cogitatiōes. Secūdo recolligūt se ad accusandū crimliter ꝛ sub iuris colore dicētes illud Hiere. xviij. cōsequēter. Uenite percutiam⁹ eū lingua et nō attendam⁹ ad vniuersos sermones eius. Tertio recolligunt se ad occidēdū hostiliter. dicētes illud Math. xxj. Uenite ꝛ occidam⁹ eū ꝛ nr̄a erit hereditas. Et hec ē ꝯclusio malicie vltima. Tertiū inuitatoriū qḋ ponit̄ in scriptura: cantāt isti ambiciosi ꝛ scribit̄ Gen̄. xj. Uenite faciam⁹ nobis ciuitatē ꝛ turrim cuius culmē pringat ad celū et celebrem⁹ nomē nr̄m. Et notandū ꝙ oēs ambiciosi exponūt se maximis periculis et laborib⁹ ꝑ honorib⁹ cōsequēdis intantū: ꝙ si terciā partē laboꝝ facerēt ꝓpter deū: maxime meriti essent. Unde isti ad edificādū: ad fodiēdū: et ꝯstruēdū se applicāt ꝛ exponūt. Quantā etiā mētis vexationē sustinēt. qui curijs pope. regū ꝛ epoꝝ se mācipāt: Dant munera: dissimulant: adulant̄: mentiunt̄: et se nequiter humiliant quibuscūqꝫ. Unde Innocen. de vilitate humane cōditiōis sic dicit. Ambiciosus semꝑ est pauidus: sꝑ attentus ne dicat qḋ displiceat et humilitatē simulat. honestatē mentit̄. affabilitatē exhibet. benignitatē ostēdit. subsequit̄ ꝛ obsequit̄. cūctos honorat. vniuersis inclinat. frequētat curias. visitat optimates. assurgit et amplexat̄. applaudit ꝛ adulat̄. et bene nouit illud poeticū Ouidij de arte amādi. j. Et si nullus erit puluis tamē excute nullū. Hec ille. Et ideo talib⁹ curialib⁹ qui castra regū sequūtur dixit quidā. Sunt: nō dicunt̄ miseri qui castra sequūtur. Quartū inuitatoriū qḋ ponit̄ in sacra scriptura cantāt boni xp̄iani ꝛ religiosi et ponit̄ in ps̄. Uenite exultem⁹ dn̄o iubilem⁹ ꝛc̄. Et istud inuitatoriū cantāt valde ferialiter his dieb⁹. imo tantus est strepitus in choro mūdi ꝙ istud inuitatoriū non audit̄ in choro xp̄i: qḋ dolēdū est. Sed qualiter isti inuitatores se expediunt: satis declarat̄ Math. xxij. Ubi habet̄ de homine rege qui fecit nuptias filio suo et misit seruos suos dicere inuitatis omnia sunt parata venite ad nuptias. qḋ cum factū fuisset inuitati totaliter neglexerūt, et abierunt alius in villā suā. alius ad negociationē suā. Sed caueāt sibi. contingit aūt aliqñ ꝙ faciēs festū magnum inuitat multos diu ante. ordinat vt illis ordinate seruiat̄ et sine pressura. habet fortes custodes in ingressu portarū qui deuote recipiāt inuitatos qui ꝓmiserūt venire. ꝛ sunt amici faciētes festū. ꝛ alios nō inuitatos excludūt. Isto mō facit xp̄s. Mō mittit seruos suos ꝑdicatores ad inuitandū ad cenā agni. ꝛ in die iudicij soli illi recipient̄ qui suā inuitationē admittūt ꝛ alij excludent̄ dicēte dn̄o: bonis illud dulce inuitatoriū. Uenite benedicti patris mei percipite regnū qḋ vobis paratū est ab origine mundi. Et dicit reprobis. Ite maledicti in ignē eternū qui parat⁹ est diabolo et angelis eius. et ideo dum tempus habem⁹ venite adoremus et procidam⁹ ante deum plorem⁹ corā domino qui fecit nos. in ps̄.

Lectio. XX

Vino precioso et

vnguētis nos impleam⁹ et nō pretereat nos flos tpis. Posita inuitatione qua improbi se inuicē alliciūt ad fruendum illecebris in generali. Hic incipiunt enumerare in speciali. Et circa hoc tria faciunt: qꝛ ꝑmo enumerāt excitamēta gule. Secūdo ostēsiua superbie. ibi. Coronem⁹ nos. Tertio contentiua luxurie. ibi. Nullū pratū. Primo ergo enumerat delectabilia gustui cōferētia. Secūdo tactui conferētia. Tertio olfactui cōferētia. Uinū eni delectat gustū. Unguētū emollit ad tactū. ꝛ flos redolet ad olfactū. Dicit ergo. Uino precioso et vnguētis nos impleamus. In quo duplicē excessuʒ exprimūt euidēter in suo appetitu. Appetunt in vino maxime raritatē et mensure nimie quantitatē. Pro primo dicūt Uino. non quolibet. sʒ precioso. id est care empto. Oē rarū carū. Secūdo addūt. Impleam⁹: nō sufficit in temperātꝫ ꝛ gulosis dicere vinū preciosuʒ nec absolute. Uinū bibam⁹. sʒ precioso nos impleam⁹. cū tñ natura humana in modico sit contenta. Unde Boetius. ij. de cōsola. prosa. v. Paucis minimisqꝫ natura ꝯtenta est: cui saciatē si supfluis vrgere velis aut iniocundū qḋ supeffuderis fiet. aut noxiū et. j. Timoth. vj. Habētes alimēta his cōtenti sum⁹ ꝛ quib⁹ tegamur. Secūdo ad vinū addunt vnguēta. id est electuaria ad iocūde bibēdum. ꝛ sm̄ hoc vnguentū pertinet tam ad gustum ꝙ̄ ad tactuʒ. Aliter exponit̄ de vnguētis ad vngendū corpa et facies vt magis resplendeāt et suauius redoleāt et mollius tangi possint. et sic ꝑtinēt ad delicias tā visus ꝙ̄ tactus. Tertio quantū ad olfactū subinferūt. et nō ꝑtereat nos flos tpis. quin de florib⁹ singulis iuxta tp̄us suū nr̄as delicias habeam⁹. Aliter flos tpis vocat̄ flos iuuētutis nr̄e. ꝛ sūcē est sen-

fus. Non pretereat nos flos. id est tps iuuẽtutis
nostre quin fruamur quantũ possibile est omni
A generi voluptatis. Hic est vna dubitatio li-
teralis. Utrũ vsus vini sit homini licit⁹. Et vi-
detur q nõ. Eccs. ij. Cogitaui a vino abstrahe
re animã meã vt trãsferrẽ eam ad sapiẽtiã. Sz
sine sapiẽtia hõ nõ põt saluari. qa Sap. j. Ne-
minẽ diligit deus nisi qui cum sapiẽtia inhabi
tat. ⁊ ideo necessariũ est homini q anima sua a
vino abstrahat. Secũdo qz ad Roma. xiiij.
dicit. Bonũ est nõ mãducare carnẽ et nõ bibe
re vinũ: sz cessare a bono virtutis. est vitiosum
et illicitũ. Tertio qa Hiero. dicit. q vinũ cũ
carnib⁹ post diluuiũ est dedicatũ: xps aũt ve-
nit in fine seculorum et extremitatẽ retraxit ad
principiuz. ergo tpe legis xpi est illicitus vsus
vini. Ad oppositũ est Apls ad Timoth. v.
Noli adhuc aquã bibere. sed modico vino vte
re ppter stomachũ tuũ et frequẽtes infirmita-
tes. Itẽ Eccl. xxxj. Exultatio aĩe ⁊ cordis vinũ
tẽperate potatũ. Ad questionẽ siue dubita-
tionẽ dicẽdũ. q p se loquẽdo vsus vini est ho-
mini licitus. Potest tñ contingere per accidẽs
q alicui homini sit illicitus. Uel ex cõditiõe bi-
bentis. qa forte alij ex suo facto scãdalizarent.
vel forte qa vino de facili ledit. et perdit caput
linguã ⁊ pedes. vel qa per votũ a vino se absti-
nere astrinxit. Ad primũ dicẽdũ. q licet hoc
sit perfectiõis ⁊ cõsilij. nõ tñ est vsus vini ideo
illicitus. Aliter põt dici q sapiẽtia est duplex.
Una que a deo infundit. Alia que per doctri-
nam ⁊ studiũ acquirit. Et certe respectu prime
disponit abstinẽtia a vino. nõ aũt respectu se-
cunde. ita quin liceat vinũ bibere. Ad secũ-
dũ dicit q illa auctoritas allegata est truncata.
qa intentio apli est psuadere romanis pues sis
ad fidẽ q nec carnib⁹ nec vino vtãtur in scan-
dalũ xpianorz: de nouo cõuersorũ. Unde sub
ditur. neqz in quo frater tu⁹ offendit aut scan-
dalizat. Ad tertiũ dicẽdũ. q Hiero. vult dicere
q xps a vino retraxit se tanqz ab impedimẽto
perfectiõis si excessiue sumat. Circa primũ
notãdũ q vsus immoderat⁹ vini multipliciter
nocet homini. Est eni detrimẽtũ libertatis. At
tramẽtũ honestatis. Complemẽtũ voluptatis
Et experimẽtũ fatuitatis. Est eni detrimẽtũ li-
bertatis. Unde prima radix seruitutis ⁊ igno-
bilitatis fuit per vinũ. Legimus in Gen. ix. q
Noe primo plãtauit vineã. Nam ante diluuiũ
vinũ nõ fuit in vsu: nec homo vinũ bibebat: bi-
bens ergo vinũ inebriatus est et dormiẽs ia-
cuit in tabernaculo posteriora nudat⁹. Acces-
sit filius suus Cham ⁊ pris verẽda nuda cõspi
ciẽs derisit eũ. nũciatũ est hoc postea patri. ⁊ fi-
lium seruituti dãnauit. et hec fuit prima origo
seruitutis: sic dicit Aug⁹. xix. de ciui. dei ca. xv.
In hoc autẽ sano innuũtur quatuor mala
que ebrietas solet hominibus inferre. Primo

namqz priuat hominẽ vsu sensus et rõnis et fa
cit eum deteriorẽ bestia: et hoc significat Noe
inebriatio. Secundo spoliat hominẽ diuitijs
suis. Unde frequẽter magni potatores fiunt
pauperes finaliter. qa qui amat vinum et pin-
guia nõ ditabit. et hoc significat Noe denuda
tio. Tertio reddit hominẽ derisibilẽ nõ solum
inimicis imo amicis. et hoc significat q fili⁹ de-
risit eum. Quarto q Noe punit filiũ suũ. signi
ficat q potatores filios suos et prolẽ suã mẽdi-
citati et seruituti exponũt frequẽter. Secun B
do vinũ imoderate sumptũ est attramẽtũ ho-
nestatis. cõfundit eni et deturpat hoĩs hone-
statẽ et nobilitatẽ tam corpis qz anime. Unde
Innocẽ. de vilitate cõditiõis humane. Quid
turpius ebrioso. cui fetor in ore. tremor in cor-
pore. promit stulta. prodit occulta. cui mens
alienat. facies transformat. Nullũ eni secretũ
vbi regnat ebrietas. Uñ Sene. epla. xij. Non
est anim⁹ in sua potẽte deuictus ebrietate. quẽ-
admodũ musto dolia ipsa rumpunt et quicqd
in imo iacet: in summũ vis caloris eructat. Sic
vino estuãte quicqd in corde latet abditũ. effer
tur et prodit in mediũ. Et infra dicit. q turpe
sit sibi plus ingerere qz venter capiat et stoma-
chi non esse mensuraz. qd multi ebrij faciũt de
quib⁹ sobrij erubescũt. Unde dicit nihil aliud
esse ebrietatẽ qz volũtariã insaniam extendi in
plures dies illum ebrij habitũ. nunc quidẽ de
furore dubitabis nunc quoqz nõ minor sz bre-
uior. Refert Alexan. macedonis exemplum.
qui clientulũ sibi carissimũ ac fidelissimũ inter
epulas trãsfodit et intellecto facinore mori vo-
luit. Hec Sene. Fingit a quodã imaginẽ ebrie
tatis sic fuisse depictã vt imago pueriliscornu
habẽs in manu et in capite coronam de vitro.
Puer erat: in signũ q facit hominẽ elinguẽ in-
sensatum more pueri. cornu habebat in manu
in signũ q nullũ celat secretũ sz clamãdo ⁊ clan
gendo reuelat. coronã habet vitriam qa repu-
tat se gloriosuz ⁊ diuitẽ qñ est ebrius cũ nihil ha
beat. Et ideo inuenim⁹ vinũ fuisse phibitũ tri-
bus: scz virginib⁹ sacerdotib⁹ et regib⁹. Pro-
uer. xx. Luxuriosa res est vinũ et tumultuosa
ebrietas. Hieroni. epla. xcv. Si experto credit
hoc primũ moneo vt sponsa xpi vinũ fugiat p
veneno. Uñ apud antiquos vinũ vocabat ve
nenũ. Leui. x. Sacerdotib⁹ ingressuris taber-
naculũ phibituz erat ne biberẽt vinũ. Regib⁹
etiã erat phibitũ. Prouer. xxxj. Noli dare re-
gib⁹ vinũ o Lamuel. Uale. li. ij. ca. j. Usus vi-
ni romãis feminis erat ignot⁹. Tertio vinũ
est cõplemẽtũ voluptatis. Uerecũdia nãqz bo
na multos cohibet a peccatis. et ideo vbi illa
per vinũ aufert. voluptas que latuit in corde
sine pudore se detegit. Unde Sene. in episto-
la vbi. s. Plures pudore peccãdi qz bona vo-
lũtate phibiti sunt a scelere. Ubi autẽ possedit

animuz nimia vīo vini. quicquid mali latebat emergit. Et ideo ad Eph.v.scribit. Nolite inebriari vino in quo ē luxuria: scz effecẗue. Exemplū de Loth. Geñ.xix.et Ecci.xxxi. Multos eni exterminauit vinū. Quarto vinū ē experimētū fatuitatis: qa hō sit dispositus ad quodcūqz malū in ebrietate: pōt de eo capi experimentū. Ecci.xxxi. Uinū corda superboꝝ arguit et ostendit ⁊ prodit.

Lectio.XXI

C Oronem⁹ nos rosis anteqꝫ marcescāt: nullū pratū sit qḋ nō ptrāseat luxuria nr̄a. Nemo vr̄m exors sit luxurie nr̄e. Ubiqꝫ relinquam⁹ signa leticie. qm̄ hec est ps nr̄a ⁊ hec ē sors nr̄a.

Postea inuitatōe qua reprobi se inuicē inuitant ad potus ebrietatē. Hic ponit inuitatio q̄ se alliciūt ad supbie vanitatē et ad carnis voluptuositatē. Et in hoc textu tria fiunt. Nā pmo se inuitāt ad supbie vanitatē. Secūdo ad luxurie voluptatē. Tertio vtriusqꝫ ponūt libertatē Secūda. ibi. Nullū pratū. Tertia. ibi. Qm̄ hec est ps nr̄a. Primo ergo animāt se inuicē ad ornatū supbie ⁊ luxurie dicētes. Coronem⁹ nos

B rosis. Nota ꝙ reprobi in pn̄ti coronanẗ corona lasciuie: sed in futuro coronabunẗ corona miserie. Unde cuiqꝫ eoꝝ diceẗ Esa.xxij. Coronās coronabit te tribulatiōe et tūc lugebūt ⁊ plangēt de eo de quo mō rident: dicētes illud Treno.iiij. Defecit gaudiū cordis nr̄i: versus est in luctum chorus nr̄: cecidit corona capitis nr̄i: ve nobis qa peccauim⁹. Et ideo ꝯuenięter dicūt. ꝙ volūt coronari rosis. ad sciēdū ꝙ omnis mūdi lasciuia breuis est ⁊ trāsitoria. Rosa eni habet odoris iocūditatē. decoris speciositatē. et viroris breuitatē. inter spinas crescit. sic et lasciuia mūdi. non est sine punctura consciētie. Licet eni gaudētes in odorib⁹ rosaruz nō dicam⁹ intēperatos: sicut dic̄ Arist.iij.ethi. ca.xiij. tñ delicatus ornat⁹ satis indicat mentis lasciuiā. Ecci.xix. Amictus corpis et risus dentiū et ingressus hoīs annūciāt de illo. Uñ Sene. epl̄a.lxxxviij. Omniū rerū si obseruenẗ indicia sunt in argumēta moꝝ ex minimo licz capere impudicū et incessus ostēdit et man⁹ mota et interdū vnū risum et relat⁹ ad caput digitus. reflexus oculoꝝ improbū. risus insanū vultus habituſqꝫ demōstrabit. Illi eni in apertum p notas exeūt q̄lis q̄libet sit scies si quē ad modū laudes aspexeris. De sctō Ludouico legimus. ꝙ serta de rosis seu alios capillos phibuit se proli portari ferijs sextis ꝓpter coronā impositā spineā tali die capiti saluatori. Sequitur. Nullū pratū ⁊c̄. Ubi se inuitāt ad luxurie voluptatē. Hanc aūt voluptatē integrare nitūtur ex tribus causis seu circūstātijs: videlicz ex locali amenitate. ex sociali cōmunitate qa nullus sine socio iocūda est possessio. et dissoluta iocūditate. Quātū ad pmū dicūt. Nullū pratum sit. i. nullus locus sit delectabilis in quo nō luxuriemur vt amenitas loci ꝓferat delectationē. Quantū ad secūdū dicūt. Nemo exors sit .i. expers sit luxurie. q̄si dicerēt luxuria nr̄a cōmunis sit oīb⁹ ita ꝙ sit libertas ⁊ licētia generalis peccādi ⁊ alios ad petm̄ trahēdi. Nota ꝙ luxuria est q̄si morb⁹ cōtagiosus sicut lepra vel scabies. Si hō multū tractat cuz leproso de facili inficiẗ. et iō solēt leprosi expelli de ciuitatib⁹. Sic est de libidinosis si fuerit vn⁹ talis in vna societate vel familia ipse solus decez alios attrahit ad petm̄. Quātū ad tertiū: videlicz dissolutā iocūditatē dicūt. vbiqꝫ relinq̄m⁹ signa leticie nr̄e: videlicz in cātu tripudio festis ⁊ ludis Ultimo subiūgit causam hui⁹ libertatis peccādi: videlicz qa hō nō pōt plus habere in hac vita nec restat aliq̄ alia in futuro. Et notare ꝙ isti sūt pseudo p̄dicatores et deo ꝯtrarij. Nā sic dr̄ Esa.xxij. vocat dn̄s ad fletū et ad planctū et ad caluiciā et cingulū sacci: ⁊ isti ꝓ cōtrariū vocant ad leticiā dissolutiōez deordinatū ludū. Dubitatio lr̄alis. Utrū fornicatio simplex sit petm̄ mortale: videẗ ꝙ non. Petm̄ mortale nō cadit sub dn̄ico p̄cepto. sed fornicatio cadit sub dn̄ico p̄cepto. qa Osee.j. p̄ceptū fuit ꝓphe. Uade et sume tibi vxorē fornicariā. Preterea: antiqui pr̄es hoc fecerūt sine rephēsione. Geñ.xxj. Abraā ingressus ē ad Agar ancillā suā. Jacob ad ancillas vxoꝝ suaꝝ Balam et Delfam. Et Geñ.xxxviij. Judas accessit ad Thamar quaz estimabat meretricē. Preterea: sup illō Deutro.xxiij. Nō erit meretrix de filiab⁹ isrl̄. Glo. dicit: ad eas ꝓhibet accedere q̄ruz est venalis turpitudo: ergo fornicatio nō est nisi venalis turpitudo. Preterea: sup illō.j. Timoth.iiij Exercete ad pietatē. Dicit glo. Ambro. oīs sūma discipline xp̄iane in misc̄dia ⁊ pietate est quā si aliquis sequēs lubricū carnis patiatur sine dubio vapulabit sz nō pibit. Ad oppositum est aplŝ ad Gal.v. Manifesta sūt opa carnis q̄ sunt fornicatio ⁊c̄. qui talia agunt regnū dei nō possidebūt. sz nihil excludit a regno dei nisi petm̄ mortale. Preterea: Deuẗ.xxiij. Nō erit fornicator de filijs israel. Preterea. xxxij.q.iiij. fornicatio enumeraẗ inter vitia criminalia. Itē ad Heb.xiij. Fornicatores ⁊ adulteros iudicabit deus. Glo. In iudicio generali eterne dānatōis. Ad questionē dicēdū ꝙ sic. qa ꝓhibeẗ sub vitatōe pene eterne sicut iā allegatū est. Nō q̄re debet inhiberi est: qa cōtrariaẗ bono finio potētie generatiue collate hoī a deo. Bonū eni generatōis hūane est duplex Corpale ⁊ spūale. Corpale est ꝯseruatio speciei sicut dr̄.ij. de aīa. Spūale est impletio numeri electoꝝ. Ad pmū requiriẗ corpalis educatio filioꝝ. Ad secūdū informatio in fide et in bonis morib⁹. et illud est bonū prolis qḋ cōnumeraẗ ad sūmū bonū mr̄imonij. Nō tā ad educatio-

nē corpalē q̄ȝ ad informationē moralē duo re-
quirunt. Certa cognitio plis. q̄ haberi nō pos-
set nisi mulier eēt appropriata vni viro. Uel sal
tē nullo mō posset haberi ita bn̄ in diuisa coha
bitatiōe. ad quā requirit inseparabilis viri ꝯiun
ctio ⁊ mulieris. Ideo lex matrimonij requirit in
hominib' ad ꝯsequēdū debitū finē generatio-
nis humane. ⁊ ideo Aug'. dic̄ vaguo cōcubit'
ꝯtra carnatē est: quā hō debet proli generāde.

Ad primū dicēdū dē ꝑpha q̄ dispēsatio dei
fecit nō esse pctm̄ qd̄ alias pctm̄ fuisſz: sic de ho
micidio qd̄ Abraā in filio suo voluisset cōmisis-
se. Ad secūdū dicēdū q̄ Abraā et Iacob plu
res habuerūt vxores vnde nō fuit fornicatio.
Uocabant tm̄ cōcubine: q2 cū duo cōueniāt in
vxore: videlicet inseparabilis cōiunctio. et fami-
liaris coadministratio inquantū est socia. Pri-
mā habuerūt cōcubine et secūdā nō. Prima fa
ciebat matrimoniū. secūda nō. Uñ fuerūt vxo-
res quo ad thorū non quo ad regimē familie.
fm̄ q̄ vxores nr̄as matresfamilias vocamus.

De Iuda vero ꝯcedēdū est q̄ peccauit mor
taliter. Ad tertiū dicēdū q̄ vera lr̄a est venia
lis nisi venialis. ita etiā. xxxij. q. iiij. meretrices

Ad quartū dicēdū q̄ pietas iuuat hoiem vt
liberet a morte eterna: si tm̄ desistat ⁊ peniteat.

Notādū est hic q̄ non solū cōsensus in actū
peccati mortalis est pctm̄ mortale. sȝ etiā cōsen-
sus in delectationē peccati mortalis est pctm̄
mortale. et ideo oscula amplexus ⁊ tactus que
fiunt ꝑpter delectationē inordinatā sunt pctā
mortalia ⁊ vocant oscula libidinosa vel tactus
libidinis. Circa materiā p̄sentis lectiōis que
est tota de voluptate carnali: est notādū breui-
ter q̄ ipsa est multipliciter nociua. Nā ipsa est
effeminatiua vigoris potētie militaris. Accu-
mulatiua doloris ⁊ displicētie singularis. Of-
fuscatiua decoris et sapiētie salutaris. Pri-
mo est effeminatiua vigoris et potentie milita-
ris. In cuius figurā Sampson dū dormiuit in
sinu Dalile: sic enuitatē solitis exitit spoliatus.
Iudic̄. xvj. Persona quecunq3 dormit in sinu
Dalile q̄ se negligēter cōfert voluptuose vite.
spoliat vigore fortitudinis. Uñ fingit Ouid.
xv. meth. de fonte salmatio. q̄ talis erat ꝟtus
q̄ sexū abstulit viro. q̄ se balnearet in eo. Isto
mō euenit de voluptate. Naȝ si hō militatis se
balneet in delicijs voluptatis. effeminabit et
molliet et animositatē amittet. Uñ narrat Ua
leri. li. j. q̄ cornelius scipio missus in hispaniā
eo momēto quo castra intrauit: edixit vt omīa
q̄ voluptatis causa cōperta erāt: auferrent ⁊ sub
mouerent. vñ simul duo milia scortoꝝ legunt
abisse ab exercitu romanoꝝ. Et notādū q̄ no-
bilissimi principes q̄ nec bello nec armis vinci
potuerūt: ꝑ luxuriā ceciderūt: sic narrat Uale.
li. ix. ca. j. de Hanibale duce carthaginēsi. quē
mulier quedā ꝑdiciose romanis tradidit occi-
dēdū. campania inquit luxuria sua inuictū Ha
nibalē amnio suio illecebris amplexata vincē-
dū romano militi tradidit. Uñ fingit Ouid. dē
arte amādi li. ij. q̄ mars q̄ deus est bellādū ca-
ptus est cū venere vxore vulcani inuisibilib' ca-
thenis ligat' et omīb' dijs celestib' in derisio-
nē ostensus ē. Cui historie alludēs Uale. ad Ru-
finū de vxore nō ducēda dicit sic. Mars q̄ est
deus bellādū demeruit triūphoꝝ familiari fre
quētia in qb' expedit maxime ꝑinpta strenui-
tas nil sibi metuens a vulcano ligat' est cū ve-
nere inuisibilib' cathenis sensibilib' tm̄. hoc au
tē et ad applausum satiroꝝ et derisum celestis
curie. Uult dicere q̄ vulcan' fecit cathenas in-
uisibiles et posuit eas in lecto veneris in qb'
dū mars intrasset lectū veneris: capt' et detē
tus donec tota celestis curia eū ꝯspexisset. Ex-
emplū de Holoferne. Iudith. xij. De talib' dr̄
Iob. xxxvj. Moriet in tēpestate aīa eoꝝ et vi-
ta eoꝝ inter effeminatos. Secūdo voluptas
est accumulatiua doloꝝ vel meroris et displi-
cētie q2 naturalr̄ post voluptatē sequit displi-
cētia. Uñ. Boe. iij. de cōso. ꝑsa. vij. Quid aūt
de corpis voluptatib' loquar quarū appetētia
q̄dē plena est anxietas. satietatis vero penitē-
tie. quōtos ille morbos q̄ȝ intollerabiles dolo-
res. q̄si quēdā fructū nequicie fruētiū solet in-
ferre corpib'. quaꝝ mot' q̄d habeat iocūditat̄
ignoro. tristes ꝟo esse voluptatū exit'. q̄sq̄s re
minisci libidinū suaꝝ volet intelliget: q̄ si beōs
explicare id est efficere p̄sīt: nihil cause est quin
pecudes q̄ȝ beate eē dicant: q̄ꝝ omīs ad exple-
dā corpalē lasciuiā festinat intētio. Hec ille. Et
infra metro sequēti cōpat voluptatē api q̄ est
in eodē loco. ꝑino fundit mel sedēdo. et infigit
aculeū recedēdo. Uñ dic̄. habz hoc omīs volu
ptas. stimulis agit fruētes. apiūq3 par volātū
Ubi grata mella fugit ⁊ nimis tenaci ferit icta
cords morsu. Hec prudenter aduerterat De-
mostenes ille pħs famosus a quo tays solēnis
meretrix de corinthio centū talētia petijt ꝑ vno
cōcubitu. At ille in celū suspiciēs: ait. Nō emo
tanti penitere. i. ꝑ tanto p̄cio nō emo penitere
qd̄ tm̄ necessariū foret si tua fruerer voluptate.
In cui' figurā fingit Ouidi' metha. li. x. q̄ vir
go q̄dā noie Mirrha pr̄is desiderauit incestū
et desideratū impetrauit adiuuāte nutrice. tā-
dē cū essz ꝑceptū: fugat a p̄re et in tātā tristiciā
incidit q̄ fletu suspirijs et gemitib' alterata cō-
uersa ē ī arborē sui nois: q̄ adhuc guttas ama
rissimas q̄si lachrymas ꝺ se fundit: in signū q̄
voluptatē illicitā corpis ꝑpetu' sequit dolor mētis

Tertio voluptas carnalis est offuscatiua de-
coris ⁊ sapiētie salutaris. Hui' exēplū habem'
in Salomone rege qui femora sua incuruauit
mulierib' et posuit maculā in gl'ia sua. Cui hi-
storie Uale. ad Rufinū sic alludit. Sol hoium
Salomon: thesaurus deliciaꝝ: dn̄i sapiētie sin
gulare domiciliū. crasso tenebraꝝ fuscatus at
tramēto. lucem aīe sue. odorē fame sue. gloriā

domus sue. amore mulieris amisit. et postremo incuruat⁹ corā Baalym et ecclesiastico dono mutat⁹ est in mēbrū zabuli id est ex conãonatore dei mutat⁹ est in mēbrū diaboli.

Lectio. XXII

Opprimam⁹ pauperē iustum: et nō parcam⁹ viduē: nec veterano: nec reuereamur canos multi tpis. sit aūt fortitudo nr̃a lex iusticie. Qđ eni infirmū est inutile inueniť. Posita inuitatiōe p quā reprobi ⁊ puersi alliciūt ⁊ prouocāt seipsos ad pctā lasciuie corporalis. Hic ponit eoꝝ inuitatio q̄ se inuicē animāt ⁊ inuitant ad pctā iniusticie fraternalis. Et circa hoc duo fiunt. Nā pmo loquūť impij generaliť. Secūdo crucifixores xp̄i specialiť. ibi. Circūueniam⁹ Circa pmū duo fiunt. Nā pmo se hortāť ad iustoꝝ oppressionē. Scđo legē quā faciūt statuūt ad sui defensionē. ibi. Sit autē fortitudo nr̃a.

Circa pmū sciēdū q̄ q̄ttuor generib⁹ hoim solēt hoies parcere etiā valde mali: vicȝ Pauperib⁹ ppter impotētiā. Iustis ppť innocētiā. Viduis ppť clemētiā. Et senib⁹ ppť reuerētiā. Hec eni oīa dictat rō naturalis cōpassionis. sȝ isti vilissimi hoies ꝯtra tales intra se ꝯspirāt. Vñ dicūt. Opprimam⁹ pauperē quātū ad primū. Iustū. quātū ad scđm. Et nō parcam⁹ vidue. quātū ad tertiū. Nec reuereamur canos multi tpis. quātū ad quartū. Sit aūt fortitudo nr̃a lex iusticie. Hoꝝ opposita docet tā rō q̄ scriptura. Esa. j. Querite iudiciū subuenite oppresso iudicate pauperē defendite viduā. Quātū ad q̄rtū. Leui. xix. Corā cano capite assurge et honora psonaȝ senis. Vñ poeta. Magna fuit quōdā hois reuerētia cani. Necȝ suo pcio ruga senilis erat. Nō sic sensit Ouid. ď arte amādi q̄ dicit li. iij. de caluis. Turpe pecus mutilū turpis sine gramine cāpus. Et sine fronde frutex et sine crine caput. Vñ notādū q̄ signāter in textu cōnectit pauperē et iustū. q̄a raro inueniť aliq̄s diues q̄n aliquo mō sit iniustus. Vñ diligēter notādū an hec sit sentētia hoim modernoꝝ qui nec paupib⁹. nec iustis. nec viduis. nec senib⁹ vllis parcūt. Amouēt a se homines mūdani viscera cōpassiōis oīno et induunt viscera crudelitatis vt nulli parcant de cui⁹ dāno lucrū expectāt. Dic Ouid. xv. meth. q̄ ē fluuius q̄dā cui⁹ aqua bibita reddit viscera bibēns saxea et q̄cq̄d inningiť in illa aqua fit lapideū. Vñ dicit. Flumē habēt cicones qđ potū saxea reddit. Visceraq̄ tactis inducit marmora rebus. Fluuius iste est cupiditas deordinata diuitiarū: cuius affectiōes priuāt miserias caritate et pietate. Vtinā de talib⁹ verificareť illud Ezech. xxxvj. Auferā cor lapideū de carne vr̃a et dabo vobis cor carneū. Consequēter ibi. Sit aūt fortitudo nr̃a. Statuūt illi iniquilegem ad suā defensionē dicētes. Si cōtingat q̄ obijciať nobis ab alijs q̄ facim⁹ cōtra legē bene fiet. q̄a sit loco legis fortitudo nr̃a. ita q̄ oēs nōs oppugnātes opprimam⁹ nec aliaȝ legē habeam⁹. q2 oīs legista debet hr̃e colorē iusticie. Et ideo subiungūt. Qđ eni infirmū est inutile inueniť ad nostrā scȝ lasciuiā puocādā. Et nota q̄ illi qui nō sunt vtiles per oblatiōes et munera ab istis maiorib⁹ cōmuniter opprimūtur quantūcūq̄ sint iusti. Isti autē qui sunt vtiles etiā si sint iniusti supportanť. Vnde nota q̄ opprimūt tyranni per potētiā et p violētiā. Iac. ij. Nonne diuites opprimūt per potētiā. Opprimūt aduocati per sapientiā. Exo. j. Venite sapiēter opprimam⁹ cū. et Esa. x. Scribētes iniusticiam scripserunt vt opprimerent in iudicio pauperes. Opprimūt prelati per negligentiā. iij. Reg. iij. Dormiens quippe oppressit eum.

B Dubitatio potest esse. An liceat per potētiā opprimere proximū. Videť q̄ sic. Licet predari et rapere ab hostib⁹. ergo licet eos opprimere. Consequētia patet: q̄a rapere ab aliquo substantiā vnde viuit. hoc ē eū opprimere. Antecedens patet per Ambro. li. suo de patriarchis. et per cōmunē vsum belloꝝ. Preterea: infideles proximi sunt. q2 oīs homo proxim⁹ est scđm illud mandatū. Diliges proximū tuū. sed scđm Aug. in epl̃a ad Vincē. donatistā. Res quas falso appellatis vr̃as: quas nec iuste possidetis. Et scđm legē terrenoꝝ regū amittere iussi estis. ergo ab infidelib⁹ pōt homo iuste rapere. Preterea: dn̄i et principes a subditis suis multa violēter extorquēt. quod ad oppressionē pertinet. sed nō est credendū q̄ tam nobiles errent. ergo est licitum. Preterea: verberare hominē pertinet ad oppressionē. sȝ hoc licet dominis. q̄a licet eos verberare seruos suos. ergo licet homini opprimere hominē. Ad oppositū est illud. Leui. xix. Non facias calumniam proximo tuo. Ad questionē dicendū q̄ opprimere est aliquē contra vires et volūtatem premere. Hoc autē fieri potest dupliciter. Vno mō scđm ordinē iuris sicut pater opprimit et verberat filios suos quib⁹ teneť castigationem. Alio mō cōtra ordinē iuris: sicut tyranni opprimūt subiectos. et hoc est pprie opprimere aliquē cōtra ordinē iuris. debilitare vel in rebus vel in psona. et hoc q̄a est ꝯtra caritatē est illicitū. Ad primū q̄ est de hostib⁹ aut est iustum bellū aut iniustuȝ. si est iustū: ea que per bellū acquirūť: eoꝝ efficiunť nec ad restitutionem tenenť. Ad secūdū dicendū q̄ bona infidelium nō licet priuatis auferre: secus est de his qui publica auctoritate funguntur. subduntur eni legib⁹ principū terrenoꝝ. Ad tertium dicēdū. q̄ vel principes extorquēt quod est necessariuȝ reipublice defendende et tunc licet subditi iniuste soluāt ipi nō sunt in periculo. Aut extorquēt qđ nō est necessariū: tūc sunt oppressores ⁊ raptores: q̄a remota iusticia in...

gna regna nō sunt nisi magna latrocinia: sicut dicit Aug⁹. iiij. de ciui. dei. Ubi ad restitutionē tenenť: hoc caueant cōfessores dn̄oꝝ. q̄a longe aliter ⁊ aliud est loqui de regib⁹. ⁊ de dn̄is istis paruis. Ad quartū dicēdū. ꝙ nulli licet aliquē verberare nisi sit ei⁹ iurisdictiōi subdit⁹ vt eū instruat. sed s̄m leges licet cū instrui. ⁊ si deficiat: licet eū ꝑ verberationē ad legē reducere. et idem de filio pōt pater. De paupertate est sciēdū ꝙ triplex in hominib⁹ reperiť paupertas. Est eni paupertas egestatis. paup̄tas honestatis. et paup̄tas vanitatis. Prima miserabilis. q̄a volūtati cōtraria. Secūda cōmēdabilis. q̄a virtuosa et volūtaria. Tercia est vituperabilis ⁊ nulli necessaria. et talis fuit paupertas quorūdā phoꝝ tp̄e Joānis euāgeliste q̄ ꝓ vana gl̄ia mūdi gēmas p̄ciosas fregerūt in signū mūdani cōtempt⁹. s̄z de his nō plus mō.

Primā paupertatē que vocatur egestas: sustinēt isti q̄ inuolūtarie sunt pauperes. q̄ si possent libēter haberēt diuitias. isti deū accusant de iniq̄tate. ꝓximū de tenacitate. fortunā suā de infelicitate. et hi sunt pleni murmuratiōib⁹ furtis et mendacijs. et licet viciosi sint vt plurimū. tn̄ piū est eoꝝ defectib⁹ subuenire. Ubi Ps̄. Btūs q̄ intelligit sup̄ egenū ⁊ pauperē. et Glo. Hiero. sup̄ illud Ecci. xij. Da misericordi et ne suscipias pctōrē. Dicit sic. Qui indigenti misericordiā tribuit nec ꝓ delicto spernit: misericordiā vere facit. Natura eni respiciēda est ⁊ nō ꝑsona. q̄ eni indigēti dat pctōri. nō q̄z pctōr est s̄z q̄a hō est: nō pctōrē s̄z iustū nutrit. q̄a nō delictū diligit s̄z naturā. Secūda est paupertas honestatis et est volūtarie assumpta ꝓpter xp̄m qua nō solū hō sollicitudinē seculi deserit imo indigentijs multis se exponit. Et isti triplicem securitatē habent. Nam sunt xp̄o similiores in cōuersatiōe. validiores in tēptatiōe. beatiores in remuneratiōe. Aug⁹. de ecclesiasticis dogmatib⁹. Bonū est pauperib⁹ facultates cū dispēsatiōe errogare. melius est ꝓ intentiōe sequēdi xp̄m in simul donare et absolutū sollicitudine egere cū xp̄o. Sed Bernar. v. florū. iij. Sunt qui pauperes esse volunt eo tn̄ pacto vt. nihil eis desit. et sic diligūt paupertatē vt nullam patianť inopiā. Sunt igiť volūtarij pauperes xp̄o similiores in cōuersatiōe: q̄a ipse realiter et effectualiť effectus est pauper ꝓ nobis. Pauper nascēdo. viuēdo. docēdo. moriēdo. In cui⁹ ꝑsona dicit Ps̄. Pauper ego sum et in laborib⁹ a iuuētute mea. Unde isti p̄nt dicere xp̄o. Dn̄e si decepti sumus: tu decepisti nos. sic viuendo. sic docēdo. Uenit ad suscipiēdā paupertatē hominib⁹ odiosam vt eā nobis redderet graciosam. dicēs illud Matth. xix. Si vis ꝑfectus esse vade ⁊ vēde om̄ia que habes et da pauperibus: et veni sequere me. Secundo sunt pauperes validiores in temptatione. Si duo hoīes ad inuicē colluctenť. et alter sit tot⁹ farcitus pannis. alius nudus. ille q̄ est nudus licet forassis habet verecūdiā. s̄z tn̄ habilior est ad luctā. nā nō habet in se vnde a socio teneať. Uita nr̄a colluctatio est cū diabolo. Ad Eph. vj. Non est nobis colluctatio aduersus carnē et sanguinē tantū: s̄z aduersus principes ⁊ ptātes ⁊ rectores tenebrarū harū. Ipse aūt qui de diuitijs nō curat est nudus: diuites aūt vestiti sunt ex om̄i parte. et ideo diabolus pōt eos tenere ex om̄i parte et ꝓsternere in temptatiōe. Pauperes aūt q̄a nudi sunt: ideo euadūt. Ubi Greg⁹. Nudi cū nudo luctari debem⁹. Facili⁹ eni ad terrā trahiť: qui habz in se vnde teneať. Serpēs sicut dicit mgr̄ in historijs hoīem nudum fugit et insilit in vestitū. Sic diabolus q̄ est serpēs antiqu⁹: pauperes fugit: in diuites insilit. q̄a qui volūt diuites fieri incidunt in temptationē ⁊ in laqueū diaboli. j. Timoth. vj. Et Ecci. xxx. Melior est pauper fortis q̄̄ diues imbecillus et flagellat⁹ malicia. Tertio sunt pauperes beatiores in remuneratiōe. Erūt eni iudicis assessores in iudicio. Matth. xix. In resurrectiōe vel regneratiōe cū sederit filius hois in sede maiestatis sue: sedebitis et vos iudicātes. Et Job. xxxvj. Judiciū pauperib⁹ tribuet

Nota ꝙ sūt tria genera hoīm. qui licet nihil habeāt. tn̄ non reputanť pauperes. s̄z electi et vocati ad magnā dignitatē. Habētes in deposito securo diuitias ⁊ thesaurū. Et heredes magnoꝝ. Et hec tria inueniunť in pauperib⁹ spū. Ubi Jac. ij. Nōne pauperes elegit de⁹ in hoc mūdo? Ecce primū. diuites in fide. Ecce scd̄m. et heredes regni. Ecce tertiū. Ubi paupertas volūtaria cōfert mūdiciā. noticiā. ⁊ leticiā. De primo Sene. et ob hoc maxime amāda est paupertas. q̄a ex quo ameť ostēdit. Quippe nō habet adulationē comitē sibi fortunā ⁊ nō ꝑsonā amātē: q̄z ista respicit. Hiero. in ep̄la Paupes dei sunt. q̄ mūdana sup̄bia derelicta. humilitati se ꝑ oīa tradiderūt. Nā ⁊ pauper si superbiat: nō est dei paup. et locuples si hūilitatē diligat nō est secli diues. Uolūtates eni taliū sūt inspiciēde nō nō͠a. Hec Cassio͠d. sup̄ illō Ps̄. Edent pauperes ⁊ saturabunť. Ubi Hiero. in ep̄la. Difficilius arrogātia q̄̄ auro vel gēmis caretm⁹. His eni abiectis: interdū gloriosi sordibus tumem⁹ ⁊ venerabilē paupertatē populari auro offerim⁹. Plus est animū q̄̄ cultū deposuisse. Hec ille. Confert ergo volūtaria paupertas noticiam leticiā ⁊ mūdiciā. Tertia est paupertas vanitatis. Et talis fuit quorūdam philosophoꝝ tempore Joānis euāgeliste. qui pro vana gloria mūdi. gēmas preciosas fregerunt in signū mūdani cōtemptus.

Lectio. XXIIII

Q Jrcūueniam⁹ ergo iustū. q̄m inutilis est nobis ⁊ cōtrarius est operib⁹ nr̄is. ⁊ improperat

rat nobis pctā legis. et diffamat in nos pctā disciplīne nre. Promittit se sciētiā dei habere. ꝛ filium dei se nominat. Postq̃ ꝑ̄ſuſſiſiſ posuit verba reproboꝝ cōſpirātiū cōtra iuſtos in generali. Hic ponit verba iudeoꝝ reproboꝝ cōſpirātiū cōtra xp̄m in ſpeciali. Et circa hoc duo fiunt. Primo tractant de xp̄o decipiēdo. Secūdo de eodē occidēdo ibi. Videamꝰ. Circa primū duo fiunt. Nam p̄mo cōſpirāt ad circumueniēdū. Secūdo inducūt cauſam quare

A hoc eſt faciēdū ibi. Qm̄ inutilis eſt. Dicunt ergo primo per modū ꝯcluſionis. Circūueniamus ergo iuſtū antonomaſice. i. xp̄m. Iſta cōſpiratio adimpleta fuit Joh. xi. Collegerunt principes ꝛ pharisei cōciliū et dicebāt: quia hic hō multa ſigna facit. quid facim̄ꝰ? Si dimittimus eū ꝛc̄. Conſequēter inducūt cauſam huiꝰ circūuentiōis faciēde et accuſant xp̄m de multis. Proponūt enī cōtra eū duodecim accuſatiōes: videlicet de infructuoſa operatiōe. Et de malicioſa ꝑturbatiōe. De improperioſa intentiōe. Et de iniurioſa diffamatiōe. De ambicioſa p̄ſumptiōe. Et ſuperſticioſa blaſphematiōe. De ſecreti reuelatiōe. Et de diſcordi conuerſatiōe. De criminali paruipēſione vel irriſione. De parciali diuiſione. De p̄iudiciali cōparatiōe. Et de ſupernaturali vſurpatiōe. De iſtis articulis ſex ponunt̄ in textu iſto. Quoꝝ primū eſt de infructuoſa operatiōe: quo notat̄ vbi dicunt: qm̄ inutilis eſt nobis. Arbor que inutilis ꝛ infructuoſa eſt meret̄ excidi. Luc. iij. Omnis arbor que nō facit fructū bonū excidetur. Eodē mō eſt de ciuilitate humana q̄ nullus ocioſus debet admitti in republica: ſic docent om̄es legiſlatores. nam rō etiā hoc ſuadet que vnicuiq̄ rei ꝓpriā actionē aſſignat et tribuit. Ita qui negat ꝓprias actiōes vel operationes: negat a rebꝰ ꝓprias eſſentias: ſicut docet Auerrois. ix. metha. Commento. vij. Sed ipſe xp̄s eſt ocioſus in vita et nullū fructū reipublice affert. ergo iuſtū eſt et licitū p quācūq̄ viā eū circūuenire ꝛ deſtruere. Hec eſt coꝝ prima accuſatio. Sed iſti accuſatiōi dicendū eſt q̄ falſum accipit vel aſſumit: Xp̄s enī fuit lux mūdi. Joh. viij. Ego ſum lux mūdi. Xp̄us fuit lignū vite afferens fructꝰ duodecim p ſingulos menſes. Apoc. xxij. id eſt docens et informās duodecim ap̄los rectā fidē ꝯtinue. Nihil autē eſt vtilius mūdo q̄ lux que totū mūdū illuminat ꝛ viuificat. q̄ aūt inutilis eis fuit: culpa eorum fuit q̄ ſe p odiū a xp̄i lumine diuiſerunt. j. Joh. ij. Qui odit fratrē ſuū in tenebris eſt ꝛ in tenebris ambulat. Secūda accuſatio fuit de malicioſa ꝑturbatiōe. Et arguūt ſic. Bonū totius ciuilitatis humane eſt pax. ergo q̄ ꝑturbat pacē cōmunitatis. dignus eſt de illa cōmunitate expelli. ſed iſte eſt ꝑturbator pacis cōmunis oīum. ergo iuſtū eſt eū de ciuilitate cōmuni expelli. Et hec accuſatio notat̄ cū dicit̄. Cōtrariꝰ eſt operibꝰ nr̄is. Et iſta accuſatio de ꝑturbatione pacis: potiſſime debꝫ mouere principē. regem. ꝛ imperatorē. et generaliter quēlibet reipublice rectorē: q̄a finis operatiōis principis eſt pax ſubditoꝝ. Vñ Caſſiod. variaꝝ formaꝝ. epl̄a. ij. Decet regalis apicio curā generaliter cuſtodire cōcordiā: qm̄ ad laudem regnantis trahit̄. ſi ab hominibꝰ pax amet̄. q̄d eſt enī q̄d principē melius p̄dicet q̄ quietꝰ ꝑ̄ſ̄. cōſors ſenatus. et tota reſpublica moꝝ honeſtate veſtita? Hec ille. Sed ad hanc accuſationē r̄ndēdū eſt. q̄ xp̄s fuit ſummꝰ amator pacis: q̄a pacem ꝓmulgauit naſcēdo. Luc. ij. In terra pax hominibꝰ bone volūtatis. Pacē p̄dicauit docēdo Luc. x. In quācūq̄ domū intraueritis primū dicite pax huic domui. Pacē legauit teſtamētū ꝯdēdo dicēs. Pacē relinquo vobis: pacē meā do vobiſ. Joh. xiiij. Sꝫ q̄r pax vera eſt ꝯcordiā habere cū bonis moribꝰ ꝛ litigare cū vicijs. ſm̄ Caſſiod. ſup illō p̄s. Factꝰ eſt in pace locus eiꝰ. et cū ipſi habuerūt mores peſſimos neceſſariū fuit q̄ vel eis cōtrariꝰ fuit: vel ꝯformiter cū eis malus. pacē enī malā nullus debet fouere. nā p hic maxime ꝓpoſitū eſt peſſimis diſplicere. Boetius. j. de cōſo. proſa. iij. ergo culpa cōtrarietatis ex eoꝝ culpa cauſabat̄. Tertia accu

B ſatio eſt de improperioſa cōtentiōe. et format̄ ſic. Improperare alicui pctm̄ ſuū vitioſum eſt ꝛ pacis ꝑturbatiuū: ſed hoc xp̄s facit nobis. ergo debet extirpari. Hec accuſatio notat̄ in his verbis. Et improperat nobis pctā legis. Occaſio huiꝰ accuſatiōis pōt haberi: q̄a xp̄us dixit. Joh. vij. Nōne moyſes dedit vobis legē et nemo ex vobis facit legē? Sꝫ ad hoc dicēdū eſt q̄ caret ſcrupulo ſocietatis occulte: qui manifeſto facinori nō deſinit obuiare. Manifeſtū autē fuit facinꝰ eoꝝ: et inde merito debuit eos increpare. ſꝫ q̄a obſequiū amicos: et veritas odiū parit. iō factꝰ eſt accuſantibꝰ odioſus. Quarta accuſatio eſt de iniurioſa diffamatiōe et hoc ſpecialit̄ in doctrina. Et format̄ ſic. quicūq̄ in docendo ſeducit vel abducit homines a bonis moribus publice vel occulte: dignus eſt expelli de cōmunitate et deſtrui. et quicunq̄ imponit alicui niſi probet: dignus eſt pena talionis ſed xp̄us publice dixit q̄ nos iudei falſa et friuola docemꝰ et legē diſſoluimꝰ ꝛ hoc non probat. ergo dignus eſt a noſtra cōmunitate exterminari. Materia huius accuſatiōis accipit̄ de verbo ſaluatoris. Math. xv. Irritum feciſtis mandatū dei propter traditiōes veſtras. Et notat̄ accuſatio in his verbis. Et diffamat in nos peccata diſciplīne noſtre. Sed ad id reſpondēdū eſt. q̄ falſis informationibꝰ reſiſtendum eſt et p̄cipue a veris. ſed xp̄us fuit magiſter verax ſicut ipſi perhibuerūt teſtimoniū. Matth. xxij. Magiſter ſcimꝰ q̄r verax es ꝛ viā

dei in veritate doces. sed amico socrate. ꝛ amica veritate. scriũm est ꝓhonorare veritatẽ. ideo cũ xp̃s esset ipsa veritas: iustum fuit eos redarguere de falsitate doctrine. nec fuit diffamatio qa falsa eoꝝ doctrina fuit notoria. Vñ ipsi se diffamauerũt. Quinta est accusatio de ambiciosa ꝑsumptiõe et accusant eũ sic. Quicũqꝫ sibi equalitatẽ sciẽtie dei arrogat: quasi peccm̃ primi parẽtis replicat: xp̃s aũt hoc fecit. qa dixit. Joh. vij. A meipso nõ veni. sed verax est q misit me quẽ vos nescitis. ego aũt scio eũ. et q scit cũ ꝑfecte est equalis ei in sciẽtia. Hinc dicendum est ꝙ nõ fuit ꝑsumptio. sed humilis notificatio et per exper inctã ꝓbatio ẽm illud Joh. xvj. Nũc scim⁹ qa scis oĩa et nõ est tibi opus vt quis te interroget. Hec accusatio notaꝛ cuꝫ dicũt: ꝑmittit se sciẽtiã dei habere. id est iactat se scientiã dei habere. Sexta accusatio est de supsticiosa blasphematiõe et formaꝛ sic. Quicunqꝫ dicit se filiũ dei naturalẽ et exigit sibi cultum fieri supsticiosum et etiã blasphemat deũ. Sꝫ de blasphemo scribiꝛ. xxiij. Leui. Quicũqꝫ blasphemauerit nomẽ dñi morte moriatur: et hoc fecit xp̃s. Joh. v. Vos dicitis qa blasphemo qꝛ dixi fili⁹ dei sum. Sꝫ hec accusatio refellitur. qꝛ nõ fuit blasphemia sed vera annũciatio sicut opera manifestauerũt et ꝓbauerũt cecos illuminãdo. mortuos suscitãdo. leprosos mũdando. et oĩes infirmos curãdo. qđ cõuenit soli deo. Vnde math. xxvij. cõpunctus centurio dixit ita. Vere filius dei erat iste. Hec accusatio notaꝛ in lr̃a cũ dicꝛ: filiũ dei se nominat. Licet oẽs eo xp̃iani filij dei nominenꝛ et sunt. j. Joh. iij. Videte qualeꝫ caritatẽ dedit nobis pater vt filij dei nominemur et sim⁹. et Joh. j. Dedit eis potestatẽ filios dei fieri. Vñ viri ecclesiastici et animaꝝ curati dicũꝛ filij dei signãꝛ cõputati. Sap̃. vj. Computati sunt inter filios dei et inter sanctos sors illorum est. qa filij patri assimilanꝛ. qa ẽm Aug'. filius dicꝛ qa fit vt ille. Deus aũt incõmutabilis in potẽtia. Ineffabilis in sapiẽtia. indicibilis in demẽtia. Debet igiꝛ in eis apparere pr̃is potentia: p carnis mortificationẽ. Filij sapiẽtia per sanctã informationẽ. Et spũssancti demẽtia per iniuriarũ remissionẽ. De primo dicꝛ. j. Machab. iij. Accingimini et estote filij potẽtes. Accingimini per cõtinẽtiã carnalis voluptatis. Que accinctura quattuor zonas habꝫ iuxta quattuor exempla in scriptura. Vnã ad pectus. aliã ad ventrẽ. vnã ad renes. et vnaꝫ ad lumbos. Ad pect⁹ dꝫ esse zona aurea. Ad ventrẽ zona linea Ad renes zona funea. Et ad lumbos zona pellicea. Zona aurea est mũdicia mẽtalis puritatis. et hec debet poni ad pectus contra immũdas cogitatiões. Zona linea est temperãtia nimie supfluitatis ꝛ hec debet poni ad ventrẽ cõtra superfluas cõmessationes. Zona funea est penitentia rigida et austera et hec debet poni ad renes contra libidinis titillatiões. Et zona pellicea est reminiscẽtia nostre mortalitatis et hec debet poni ad lumbos contra voluptatis delectiões. De prima zona dicꝛ Apoc. j. de Joãne qui vidit personã similẽ filio hois vestitum podere precinctuꝫ ad mãmillas zona aurea. De secũda Joh. xiij. Christus precinxit se linteo et cepit lauare pedes discipuloꝝ. De tertia. Job. xij. Balteũ regum dissoluit et precinxit fune renes eoꝝ. De quarta. Math. iij. Joannes habebat zonã pelliceã circa lumbos suos. Qui aũt sic sunt accincti: possunt esse filij dei potẽtes per carnis mortificationẽ. Referunt fabule et scribiꝛ in lib. eplaꝝ Ouidij epla penul. de hercule ex alcmena nato. Juno vxor iouis voluit herculem interficere. Et misit ad pueꝝ iacẽtẽ in cunis duas angues vt pueꝝ interfecissent qui eas manib⁹ cõstrictas occidit. ꝛ in hoc cõpertũ est ipsum esse filiũ iouis. Hercules est quilibet literat⁹ qui nasciꝛ spũali generatiõe generosus qñ cura sibi cõmittiꝛ aiaꝝ. sic eni põt hõ nasci cũ sit senex. Joh. iij. Nutriꝛ delicate et poniꝛ in cunia qñ vestiꝛ delicijs diuicijs decimis et oblatiõib⁹ ecclesiasticis debitis patrimonio crucifixi. sed qđ euenit. forte dum esset pauper scholaris. vixit satis caste et satis dure. Jã aũt est in cunis: vestiꝛ mollib⁹ et epulaꝛ quotidie splendide. statim iuno. i. sensualitas. duas angues mittit vt sic occidaꝛ fili⁹ iste iouis: videlicet per gulã ꝛ luxuriã. qa statim ex delicijs ꝛ honorib⁹ carnis tẽptatiões oriuntur. Sed si vellet ostendere ꝙ sit filius iouis. manibus. id est potẽti custodia et resistẽtia rõnis et volũtatis. angues tẽptatiõis occidit. et sic se filium iouis. id est xp̃i ostẽdit. vt dicere possit de eo xp̃us. Illud Math. iij. Hic est filius meus dilectus in quo mihi cõplacui. Sꝫ reuera timẽdũ est ꝙ de istis filijs cõqueriꝛ xp̃s dicẽs illud Esa. j. Filios enutriui et exaltaui: ipsi aũt spreuerũt me. Qui eni deberẽt esse filij xp̃i: sũt hostes xp̃i. et qui deberẽt esse filij potẽtes: sunt totaliter imbecilles. Viuunt pompis ꝛ vanitatibus: in delicijs et voluptatib⁹: et carni sue succumbũt. nec cõtra eã: sꝫ ꝯtra xp̃m pugnãt. De quib⁹ loquiꝛ Bernar. sup cãtica sermo. xxxiij. et ad clerũ in rhemẽsi cõcilio. Ministri inquit xp̃i sunt et seruiũt antixp̃o. honorati incedunt de bonis dñi. cui honorẽ ñ deferũt. inde ẽ eis. quẽ quotidie vides. meretrici⁹ nitor. histrionicus habitus. regius apparat⁹. inde aurũ in frenis in sellis in calcarib⁹. plus calcaria ꝙ̃ altaria fulgẽt. Inde mẽse splẽdide cibis et ciphis. inde comessatiões ꝛ ebrietates. inde cithara et lira. inde redundãtia torcularia et promptuaria plena eructãtia ex hoc in illud. Pro huiuscemodi volũt esse ꝛ sunt ecclesiarũ. Prepositi. Decani. Archidiani. et Episcopi. Hec ille.

Contra istos malos filios loquitur in eodē sic dicens. Olim pdictū est ⁊ nunc tps adimpletiōis aduenit. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Amara prius in nece martyrū. Amarior post in cōflictu hereticoꝝ. amarissima nunc in moribus domesticoꝝ. Non fugare, non fugere eos pōt. ita inualuerūt et multiplicati sunt supra numerū. intestinalis et insanabilis est plaga ecclesie. et ideo in pace eius amaritudo amarissima. Sed in qua pace? Pax et non est pax. Pax a paganis: pax ab hereticis. sed nō pax. profecto a filijs. Vox plangētis ecclesie in tpe isto. Filios enutriui ⁊c. spreuerūt ⁊ maculauerunt. A turpi vita. a turpi questu. a turpi commertio. a negotio denicꝫ perambulante in tenebris. superest vt iam de medio fiat demonium meridianū. Hec ille. Isti mali filij non sunt filij dei nō sunt potētes accincti ſꝫ imbecilles ⁊ debiles et filij sue carnis. ad Roma. ix. Non qui filij carnis hi filij dei sunt. ſꝫ qui filij pmissiois. Canti. j. Filij matris mee pugnauerūt contra me. Non vos sic carissimi; ſꝫ appareat in vobis potētia patris nri. ad Eph. v. Estote imitatores dei sicut filij carissimi. Secūdo debet in istis filijs. id est personis ecclesiasticis apparere filij sapiētia per sanctā informationē. eis enim dicitur. j. Thessa. v. Omnes vos filij lucis estis et filij diei. Ex quo susceperūt docēdi officiū: illuminare debēt luce sapiētie corda subiectoꝝ. Sed re vera timēdū est ꝙ de filijs istis iam verificatur qđ de filijs heli legitur. j. Regl. ij. Porro filij helij filij belial. Nescientes dñm necꝫ officiū sacerdotū ad ppłum. qui tā lucis claritate lucere deberēt. vt dicitur ad Eph. v. Vt filij lucis ambulate. Tertio debēt in eis apparere spūssancti clemētia per iniuriarū remissionē. ⁊ hoc est maxime pprīū per qđ filij xpi discerni possūt. Nam xpo pprīū est misereri. Et ideo nobis dicitur Luc. vj. Eritis filij altissimi qa ipse benignus est sup ingratos ⁊ malos. Estote ergo misericordes sicut et pater vester misericors est.

Lectio. XXIIII

Factus est nobis

in traductionē cogitationū nrarū: grauis ē nobis etiā ad vidēdū. qm̄ dissimilis est alijs vita illius et imutate sunt vie illius. Propositis in textu pcedēti sex accusatiōibus iudeoꝝ cōtra xpm. In isto textu addūtur due alie cōtra eundē. Et fm hoc lra ista diuiditur in duas partes. Nam primo accusant xpm de secreti reuelatiōe. Secūdo de discordi

A conuersatiōe ibi. Grauis est nobis. Accusant ergo primo sic. Ille qui occulta cōsilia reuelat prodiciosus est et fraudulētus fm illud Prouer. ij. Qui ambulat fraudulēter reuelat arcana. Sed iste prodiciosus ⁊ fraudulētus: est a cōmunitate extirpādus. talis autē est xps. ergo ⁊c. Causam et materiā huius accusatiōis acceperūt Math. ix. Cum vidisset iesus cogitatiōes eoꝝ dixit. Vt quid cogitatis mala in cordibus vris? Et loquebatur iudeis murmurātibus de hoc ꝙ paralitico petā dimisit. sed fatue excecati fuerūt. Ex hoc enim cōclusisse debebāt ꝙ veraciter fuit deus qui solus cogitatōes hoim videre pōt. In ps. Dñs scit cogitatiōes hoim: qm̄ vane sunt. Arguūt autē cōtra xpm sic. Maxima secreta hois sunt cogitatiōes. Et ideo q reuelat cogitatōes hoim: maxime eos cōfundit. et est nociuus in cōmunitate. ergo licet illū p circūuētionē destruere. Hec accusatio ponitur in his verbis. Factus est nobis in traductionē. i. ppalatōez fm Grecismū. Est enim traducere fm Grec. exēplare vel ppalare qđ fuit occultū et cedit ad dehonestationē alicuius: et sic accipitur traducere Math. j. Joseph autē cū esset iustus et nollet eā traducere: voluit occulte dimittere eā. Traducere idez est ꝙ ppalare ad dehonestationē virginis coram iudice. Secūda accusatio est de discordi cōuersatiōe. Et formatur sic. Quicūcꝫ studet singulari vite ⁊ dissimili alioꝝ cōmuniter viuētiū: videtur eē scismaticus in republica. qa recedit a cōmuni vnitate et cōformitate. ſꝫ talis est iste xps. ergo est scismaticus in republica qa recedit a cōmuni vnitate. Et hn̄s etiā discordē conuersationē ab alijs. talis est periculosus in republica. ergo ⁊c. Ad istā accusationē dicendū concedēdo ꝙ fuit dissimilis eis. qa ipsi fuerūt mali. Dissimilis fuit qa sine petō cōceptus ⁊ natus. sine petō sp cōuersatus. Vñ malis fuit dissimilis. ⁊ bonis fuit similis. Hec accusatio notatur in his verbis. Grauis est nobis ad vidēdum. qm̄ dissimilis est alijs vita illius et imutate sūt vie illius. i. variate sunt a nobis vie. id est opa eius. Iste modus loquēdi ostēdit eos fuisse valde inuidos. Non dicūt ꝙ grauis fuit eis ad cōuiuendū vel cōuescēdū vel ad viuendū sub eo vel ad eū audiēdū. Sꝫ grauis fuit eis ad vidēdū. Visus enim est de sensibilibus q magis spūaliter immutantur: sicut patet. ij. de aīa. ſꝫ spiritualis immutatio minus grauat ꝙ corpalis. et ideo inuidia fecit eos valde teneros. qui bonū hominē sine lesione videre nō possent. Eccū. xiiij. Nequā est oculus inuidi. ⁊ Math. xx. An oculus tuus nequā est qa ego bonus sum. Fuit de istis sicut de bubone ⁊ vespertilione. quoꝝ oculi nō sustinēt lumē solis. qa oculis egris odiosa est lux. que puris est amabilis: sicut dicit Aug. in li. cōfessionū. et Sene. Vtinā inuidi oculos centū haberēt in oībus ciuitatibus; vt de oīm felicitatibus torquerentur. Nam quāta feliciū sunt gaudia: tanta sunt inuidorū tormēta. Hec enim accusatio in caput eorum refellitur si iuste iudicentur. Hec est sententia textus. Dubitatio

B litteralis super materiam prime accusationis que est de secreti reuelatione potest esse talis,

Utrum aliquis teneat ex precepto sui iudicis reuelare secretum fidei sue commissum. Et arguitur primo quod sic quia obedire oportet deo magis quam hominibus. Act. iiij. sed iudex precipit vice dei. ergo magis est sibi obediendum quam homini qui commisit illud secretum. Preterea seruientes iurant communiter dominis suis quod nihil nocumenti percipient quin eis reuelent. Ponamus quod vnus seruiens committat fidei alterius quod damnificauit dominum suum in quodam facto. Queritur an alius debeat seruare secretum. si sic: est periurus erga dominum suum. si non: est infidelis contra socium. Preterea aliquis committat fidei mee crimen quod commisit extra confessionem. postea contingit quod est de eodem crimine infamia. iudex inquirit et excommunicat pro veritate dicenda. queritur nunquid teneor reuelare iudici. Uidetur quod sic. quia non teneor magis celare quam idem qui commisit ex ordine caritatis. sed ille tenetur dicere ex quo laborat infamia. Uidetur quod non quia tunc faceret contra fidem. et propter nullum preceptum debet peccare. Ad oppositum. Uitare fraudem et seruare fidelitatem sunt de iure nature. sed nullus iudex potest compellere ad illud quod est contra ius nature. ergo nullus iudex potest hominem per preceptum compellere ad reuelandum fidei sue commissum. Ad questionem dicendum quod secretum potest esse duplex. Uel est tale quod non potest celari sine peccato. vel potest celari sine peccato. In primo casu celare tenetur qui sub secreto recipit et non tenetur prelato precipienti dicere. quando autem non potest celare sine peccato quia forte est de aliquo perpetrando in nocumentum aliorum. sicut si aliquis committit mihi sub secreto quod ipse interficiet tali nocte talem virum vel comburet domum. illud non teneor celare. quia quod pro caritate institutum est. contra caritatem non debet militare sicut dicit Bernar. li. de precepto et dispensatione. Et tale secretum ad preceptum iudicis homo reuelare potest. Esset enim contra iusticie bonum qui secretum vellet seruare si ad effectum talem deduceretur secretum. Secus est de sigillo confessionis quia si quis sub confessione recepisset: nullo modo etiam pro morte reuelare deberet. Unde sciendum quod quando dicunt forte laice persone vel quecunque. dico tibi sub sigillo confessionis et non confitetur. nec est confessio sacramentalis. ibi non est sigillum confessionis. sed tantum sigillum secreti. Unde talis sic recipiens secretum et postea reuelans peccat mortaliter. sed tamen non est reuelator confessionis quia nulla confessio sacramentalis ibi fuit. Unde per canonem sigillum secreti proprie est quando homo dicit: dico tibi istud sub secreto. placet tibi admittere? Et alius admittit: si tunc reuelet: peccat mortaliter et crimen proditionis incurrit. Ad primum verum est. Et quia precipit homini seruare fidelitatem vbi illud non redundat in damnum proximi ideo non tenetur. Ad secundum. talis seruiens non debet admittere secretum quia esset contra iuramentum: sed statim debet dicere domino suo vel aliunde cauere de damno domini. Aliter dicitur ad illud secundum quod dato quod promisit se seruare secretum. tenetur tamen illud domino reuelare propter iuramentum seruandum et punietur de illicita promissione. Iuxta illud Isidori In malis promissionibus rescinde fidem. et in turpi voto muta decretum. hec est sententia beati Thome. j. quotlibeto. q. xv. Sed dubium est quomodo liceat eis sic iurare dominis de reuelando secreto cum videatur esse contra preceptum de correctione fraterna. Math. xviij. Si peccauerit in te frater tuus etc. Credo quod iuramentum debet intelligi saluo illo precepto et per consequens tenetur corripere conseruum si sperat eum per hoc corrigere et moueri ad restitutionem si oporteat et postea poterit: cum eum sepius deprehenderit: domino intimare non autem prima vice si sibi consenserit: propter preceptum christi. Math. vbi. s.

Ex triplici ergo causa potest contingere quod homo teneatur celare illud quod vouit. Primo ex hoc quod ipse solus scit et nondum seruauit ordinem correctionis fraterne. Secundo ex commissione sub sigillo secretorum. Et tertio ex confessione quod erit maximum. Ad tertium credo quod non. Quia precepta iudicis et iuramenta que exiguntur de veritate: semper intelliguntur fieri a toto ordine iuris. et ordine caritatis. Grauis est etc. Notandum quod in vita presenti multa grauia sunt peccatoribus que non sunt grauia viris bonis et iustis. Sunt enim quattuor que grauia sunt peruersis. onera peccatorum. opera mandatorum. vicinum beneficium. diuinum iudicium. Pro primo dicit in eorum persona Ps. Iniquitates mee supergresse sunt caput meum: et sicut onus graue grauate sunt super me. Quanto aliquid est grauius tanto velocius diuidit medium et descendit ad centrum terre si possit. quia omne graue appetit quod medium suum sit medium mundi: sicut patet. iiij. de celo et mundo. Et si esset aliquod graue quod in instanti et subito descenderet. diceretur quod illud foret infinite grauitatis: quia sine proportione velocius descenderet quocunque graui quod in tempore moueretur: sicut patet. iiij. phisi. ca. vi. Sed sic est quod peccator moriens descendit ad medium terre subito et in instanti. quia infernus est in medio terre. Job. xxi. Ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt. In puncto. hoc est in instanti. quia quod punctus est in magnitudine: hoc est instans in tempore. ergo peccatum est onus graue imo infinite grauitatis. Et hoc est imaginandum quod si ferrum magnum vna cum magnete ponatur in vno appendulo equilibris: non erit sibi ipsi graue: hoc est sua grauitas in nullo promouebit descensum suum. sed tantum descendet quantum permiserit grauitas magnetis. Cuius causa est. quia magnes naturaliter attrahit ferrum ad se per modum finis vel per modum efficientis. Unde non plus ponderabit ferrum cum magnete quam magnes solus. Ferrum durum et ad diuidendum difficile: est homo vtens ratione et arbitrij libertate. que licet difficultari potest: vinci non potest secundum Augu. de

libero arbitrio. Magnes aūt deus est: quoniā
deus magnus dñs in ps̄. Iste magnes natu-
raliter trahit ferrū. id ē hoiez. qz sūmi boni cupi
ditas homini naturaliter inserta ē sicut dicit Bo
etius. iij. de ꝯso. prosa. ij. ⁊ Ioh. vj. Nemo pōt
venire ad me nisi pater me⁹ q̄ misit me traxe-
rit eū. Qdiu ergo de⁹ ⁊ homo se tenēt simul ⁊
cōiungunt in forma hui⁹ vite ꝑ granā ⁊ cari-
tatē. homo nō est sibiipsi grauis. ꝗ deus eū cō-
fortat ⁊ supportat. Vñ apls ad Phil. iiij. Oīa
possuz in eo q̄ me cōfortat. Sz si separetur a deo
⁊ ponit in cōtrario appēdulo libre ꝑ peccatum
mortale: statim fit hō sibi grauis intantū qz si mo
riatur: statim ad infernū descendit: ⁊ hoc ē qz signā
ter dicit Iob. vij. Posuisti me cōtrariū tibi: et
factus suz mihimetipsi grauis. Quare nō tol-
lis peccatū meū: ⁊ quare nō aufers iniqtatē
meā? Quasi diceret. Aufer iniquitatē meam ⁊
statim ero in alio appendulo equilibris: ⁊ nul
lo modo ero mihimetipsi grauis: imo tunc po
nas quicq̄d volueris in pte contraria ⁊ ego q̄-
diu tibi adhesero: nō curabo. Et hoc ē qz dicit
xvij. ca. Pone me iuxta te ⁊ cuiusuis man⁹ pug
net cōtra me. In cuius figurā vidit zacharias
mulierē q̄ndā in amphora habentē in ore suo
massaz plumbi. ⁊ dictū ē ꝓphete. hec est impie
tas. zacharie. v. in signū qz omnis iniqtas opi
labit os suū: ⁊ qz ois iniquitas grauis est. quia
Ecci. xxij. Sup plumbū q̄d grauabit? Et ideo
ꝑ iniquitatē ꝓlus ad ve eternū descendet: si se
hic non correxerit penitendo. Et hoc ē qz dicit
Esaie. j. cōminando. Ve genti peccatrici: po-
pulo graui iniquitate semini neq̄z filijs scelera
tis. Scd̄o videnꝰ hoibus opera mandatoꝝ
grauia. ⁊ in hoc decipiunꝰ. qz. j. Ioh. v. Man
data ei⁹ grauia nō sunt. Grauitas enī rei nū-
q̄z bene perpendit ꝑ vnū hominē impotentez
s ꝑ fortē. Similiter iudiciū in virtutib⁹ ⁊ vicijs
nūq̄z dz accipi scd̄z falsā opinionē erran. Sz s
rectā rōnē sapiētis sicut ptz. iiij. ethicoꝝ. Et ideo
qd̄ malis apparet graue: nō id dicendū est grue
qz sūt infirmi. ps̄. Infirmati sūt ⁊ ceciderūt. Scdl
qz ignis est totaliter leuis. ⁊ terra totaliter gra
uis. qz ē graue simplex. Mixtū vero ex terra
⁊ igne erit partim graue et partim leue. Et si
terra predominetur: mixtum tale descendet.
si ignis ascendet. Terra ē anima humana gra
uis per peccatum per cocupiscentiam origi-
nalem. Ecci. xl. Iugum graue sup filios ade a
die exitus de ventre matris ei⁹ vsq̄z in diem se
pulture. Vñ in ps̄. Aīa mea sicut terra sine aq̄
tibi. Caritas est ignis. Luc. xij. Ignē veni mit-
tere in terrā. Quando igit ita e st qz aīa separa-
tur a caritate: fit simpliciter terra simplex: et gra
uis deorsū fertur de peccato in peccatū. Ecci.
iij. Cor nequā grauabitur dolorib⁹ ⁊ peccatoꝝ
adijciet ad peccandū. ⁊ tūc descendet ei⁹ dele-
ctatio tantūmodo ad terrena ⁊ vana hui⁹ vite

⁊ fit tota grauis ꝓpter qd̄ acute arguit eos ps̄.
Filij hominū vsq̄z quo graui corde vt q̄d diligi
tis vanitatē ⁊ queritis mendaciū? Glo. Omīa
terrena sunt mendaciū: qz nō faciunt qd̄ ꝓmit
tunt. Sed certe si fiat cōmixtio caritatis ad ani
mam: anima perdit de sua grauitate. q̄ntū enī
augendit caritas: tantū minuit cupiditas scd̄m
Aug. que est anime grauitas. ꝓpter quā non
potest eius amor ferri sursū ꝑfecte sicut debe-
ret. ⁊ in tantū potest ista caritas augeri ⁊ intē-
di qz fiet aīa magis leuis. id ē tendēs versus su
perius ꝑ dilectionem q̄z grauis ad ista tpalia.
Que sursū sūt sapite nō que sup terrā. ad Co-
lo. iij. Et si sic leues essem⁹: viderem⁹ oīa man
data dei facillima. Tertiū qd̄ malis graue vi
det est vicinū beneficiū. Displicet enī malis qz
boni qui viuunt e vicino iuxta eos bene faci-
unt ⁊ bene viuūt. et tales sunt ꝓprie inuidi q̄
loquūtur in ꝓposito de viro bono dicētes. Gra
uis est nobis etiā ad videndū. Quartuz qd̄
malis videt graue est diuinū iudiciū ⁊ ira ē si-
ne errore. De illo enī iudicio tremēdo dr̄ Esa.
xxx. Ecce nomē dñi venit de longinquo ardēs
furor ei⁹ ⁊ grauis ad portādū. Qto graue ab
altiori descenderit tanto grauius ledit. ꝗ christus
de celo empyreo ad iudiciū venit. in ps̄. A sū-
mo celo egressio ei⁹: tam ad incarnatōnē q̄z ad
iudicij diffinitionē. Impij aūt stabunt deorsū
in profundo ⁊ ideo grauissima sentētia illa su-
per eos cadet. Nota qz ex quo mali graues
sunt ⁊ pōderosi: magna erit cōpressio in infer
no post diē iudicij. qz eorū corpa erūt mirabili
ter grauia. ⁊ quodlibet scd̄m virtutez potentie
sue conabit versus centrū. Maxima ergo p̄s-
sura ibi fiet. Et tamē cōuenit hic imaginari q̄n
dā misericordiā ex iusticia ꝓcedentē qz licet q̄-
libet esset dignus centro: grauiores tamē loca
centralia occupabūt. et minus graues loca ex
teriora. ⁊ sic erit minor pressura q̄z si fieret ecō-
uerso. Notanda est causa q̄re q̄ntūcunq̄z ho
mo sit grauis ⁊ pōderosus ꝑ peccata ⁊ cōtinue
descendat cadendo: nunq̄z tamē est de eo fina
liter desperandū. Ratio hui⁹ est. Si aliqd̄ gra
ue cadat ab alto q̄ntum a sūmo ceciderit: si pos
set ante casū ad terrā: repelli a linea casus non
cadet grauius q̄z si cecidisset a loco in q̄ a linea
casus est expulsū. Vñ si homo caderet a tecto
domus: ⁊ dū esset in cadendo: ali⁹ supra terrā
stans eū depelleret manu a linea casus: ipse ad
terram cadens nō pl⁹ lederet q̄z si a loco depul
sionis a linea casus tīnmō cecidisset. ita qz totū
nocumētū cas⁹ q̄ ꝑcesserit ꝑ illā vim depulsiōis
impedit. Moraliter homo cadit cōtinue qn̄
est in peccato scd̄m lineā rectā versus centrū ter-
re qd̄ ē infern⁹. ꝗ sūt hoies stātes nō cadentes:
vicz sancti viri i ecclia q̄ eū vel ꝑ ꝑdicationē vel
ꝑ orationes vel ꝑ penitētie sacramentū a linea
sui casus depellūt. ⁊ tūc nō cadit vt cōiter ois

hō videlicet p mortē: ſ aīa de caſu nō ledit̄ nec aliquā penā ſentit, p caſu ſi peccatum in hac vita remittatur.

Lectio XXV.

Tanq̄ nugaces eſtimati ſum⁹ ab illo τ abſtinet ſe a vijs noſtris tanq̄ ab imūdicijs τ pfert nouiſſima iuſtorū τ gloriat̄ ſe deū patrē hr̄e. Poſitis octo accuſationib⁹ quib⁹ iudei accuſabant xp̄m: in lectione hodierna ſuperaddunt̄ quattuor alie cōtra eū. τ ſm h̄ hec lectio diuidit̄ in quattuor partes. Nā primo accuſat̄ de criminali deriſione. Scd̄o de partiali diuiſione. Tertio de p̄iudiciali compatione. Quarto de ſupnaturali vſurpatione. Scd̄a ps ibi. Abſtinet ſe. Tertia ibi. Et pfert. Quarta ibi. et gloriat̄. Prima ḡ accuſatio format̄ ſic. Ille qui ſecū cōuiuentes cōtemnit τ puipendit: pacem pturbat. τ p cōſe q̄ns dz a cōmunitate repelli: niſi ſit ſpes de bona correctione. Sed xp̄s nos iudeos totaliter puipendit. ergo τc̄. hec accuſatio ponit̄ in his verbis. Tanq̄ nugaces eſtimati ſumus ab eo. Nugax. acis. omnis generis eſt. τ dicit̄ hō mē dax qui totaliter τ ſuperflue dat ſe truffis τ inutilibus. Similiter hic τ hec τ hoc nugas cui⁹ vltima littera ē s. τ eſt nomē hebreū τ idē ſignificat qḋ nugax. ſed eſt indeclinabile. Et ponit̄ Zophonie. iij. Nugas q̄ a lege receſſerant cōgregabo. Glo. exponit ſic Nugas. id ē vanos. Dicunt ergo q᷒ fuerūt contempti a xp̄o et eſtimati ab eo tanq̄ nugaces. id eſt hoīes trufatores vani τ inutiles: ſ in hac accuſatione magis accuſant ſeipſos. nā tales fuerūt in rei veritate nec ipſe qui veritas fuit, potuit de eis aliter eſtimare. Scd̄a accuſatio τ decima in vniuerſo ē eſt de partiali diuiſione. Et format̄ ſic. Quicū q᷒ diuidit ſe a vita cōmuni trahens alios ſecū ad cōuenticulas τ partiales ꝯfederationes: eſt nociu⁹ in republica. ſ talis ē xp̄s. Abſtinet. n. ſe a nob: trahit ad diſcipulos τ ꝯfederat̄ ꝯtra legem noſtrā. ergo ipſe eſt noſtre cōitati nociuus. Et ponit̄ hec accuſatio in his verbis. Et abſtinet ſe a vijs noſtris tanq̄ ab imundicijs. Sed ad iſtā accuſationē. dicendū q᷒ xp̄s eoꝝ legē ꝯ totū ſuauit τ impleuit τ pfectiorē docuit q̄ ſm eoꝝ pphas poſt legē eoꝝ ſucceſſura fuit legi eoꝝ. Vn̄ ipſe legē illā diuulgauit τ bonis τ ſanctis illā recipientib⁹ ſe cōiunxit. τ a malis hoīb⁹ deo inobediētib⁹ ſe abſtraxit ſiue ſubtraxit. Tertia accuſatio ē de p̄iudiciali cōpatione τ format̄ ſic. Cōpationes ſūt odioſe τ q̄ ſiunt cōiter generāt diſcordiā: ſ xp̄s tales cōpationes fecit: prefert iuſtos gentiles nō habētes legem: nobis iudeis qui legē dei habemus. ergo in p̄iudiciū noſtrū facit tales compationes. Et hoc dicunt in his verbis. Et prefert nouiſſima iuſtoꝝ. id eſt prefert vite noſtre nouiſſima. id eſt finale premiū iuſtorū gentiliū nō obſtante lege noſtra. Et hoc dixit xp̄s Math. xij. vbi dixit q᷒ viri niniuite qui egerunt penitentiā ad predicationem Jone. Et regina auſtri que ſola fama audita Salomonis venit vt informaretur ab eo. Surgent in iudicio τ condemnabunt generationē iudeorum qui cōtempſerūt credere xp̄o q̄ fuit maior Salomone τ Jona. Iſta accuſatio refellit̄ in ſemetipſos. naz iuſte fecit in h̄ q᷒ iuſtos pretulit ipſis malis. Quarta accuſatio τ duodecima in numero eſt eadez cum ſexta in virtute. Unde accuſant eum de ſupernaturali vſurpatiōe nature diuine. Vn̄ iſte due cauſe. Filium dei ſe nominat. Et gloriatur patrē ſe habere deū. idē dicunt realiter Et replicat̄ bis eadē accuſatio. q2 ē de grauiſſima materia vtpote d blaſphemia atq̄ vſurpatione honoris diuini. ſ vt dictum eſt cuz de ſexta accuſatione ageret̄. non nomē vſurpauit. ſ naturā diuinaz ſe habere p maxima miracula demonſtrauit. τ ideo merito gloriabat̄ ſe deum patrē habere: nō falſa gloria ſed vera q2 vere ſic erat teſtante voce patris Math. iij. Hic ē filius meus dilect⁹ in q̄ mihi bene cōplacui ipſuz audite. Gloriat̄ ſe deū patrē habere. Notandū q᷒ magna eſt gloria veraciter habere deum patrē τ poſſe cū ſana cōſcientia ſibi dicere quotidie Pater noſter qui eſt in celis. Math. vj. Gloriant̄ eni q̄dā de pgenitoꝝ nobilitate. nobilius nihil deo eſſe poteſt. De quo ſingulariter dicit̄ Luc. xix. Homo quidā nobilis abijt in regionē longinquā accipē regnū τ reuerti. Quidā de progenitorū dignitate. Deus toti⁹ vniuerſi rex eſt τ imperator. in pš. Deu⁹ autē rex noſter ante ſecula. Quidā de progenitorū diuitijs. τ de deo ſcribit̄ in pš. Gloria τ diuitie in domo eius. Quidā de pgenitorū milicijs. At deus ipſe eſt domin⁹ exercituuz: princeps milicie τ belli. De quo Job. xxv. Nunquid eſt numerus militū eius? Ergo cōfidenter gloriemur deū nos habere patrē. q2 Eccl. iij. Gloria hominis ē honor patris ſui. τ dedecus filij pater ſine honore. Inueniemus autez in iſto patre libertatem ſufficientis exhibitionis: ſi ei ſeruiamus. Regularitatem conuenientis caſtigationis: ne delinquamus. Hilaritatem allicientis recōciliationis: ſi ad eū redeam⁹. De primo facit nobis xp̄s dulciſſimū argumentū. q᷒ deus nullo modo nobis deficiet ſi ei ſeruierimus. Luc. xj. Quis: inquit chriſtus de hominibus: petit a patre ſuo panem. nunquid lapidem dabit ei? aut piſcem. nunquid p piſce ſerpentē dabit illi? Aut ſi petierit ouuz nunquid porriget illi ſcorpionē? Quaſi diceret. non. Et tūc arguit xp̄s a multo fortiori. Si ḡ vos hoīes cū ſitis mali: noſtis bona data dare filijs vr̄is q̄nto magis pater veſter celeſtis dabit ſpūm bonū.

petentibus se. Et ideo nullus timeat mundũ cõtemnerere ⁊ paupertatẽ ꝓ xp̃o subire qꝛ deus omnibꝰ sibi seruientibꝰ sufficienter ꝓuidebit.

Cũ magister nr̃i ordinis scilicet frater Jordanus in quadã abbatia cisterciensiũ receptꝰ fuisset: ꝯuenerũt circa eũ monachi secũ amicabiliter ꝯferentes quesierunt ab eo: Magister quõ potest ordo vester durare cũ nihil habeatis vnde viuatis? Licet mundus sit modo deuotus: tamẽ scriptũ ẽ in euangelio. ꝙ refrigescet caritas multorũ: ⁊ cũ nõ habueritis elemosynas deficietis? Respõdit aũt magister mãsuete. Si vobis videt̃: vestra ratio ꝓbat ꝙ vos citius deficietis: quoniã vbi vos allegatis vt ꝓmittit̃ quoniã sup̃abundabit iniquitas: refrigescet caritas: sed quoniaꝫ sup̃abundabit iniquitas: iniqui hoĩes p̃dones ⁊ raptores auferent bona vestra. ⁊ cũ vos mendicare nesciant deficietis. ⁊ ipsi nobis de bonis vestris ꝯferẽt abundanter. Scitis ꝙ pater q̃ habet multos filios mittẽdos ad scholas tres vel quattuor: seniori dat pecuniã pro omnibꝰ: nõ quoniã plus eũ diligat qꝛ fortassis plus diligat iuniorẽ. s; qꝛ senior plus est expertꝰ de seculo. Jsto mõ deus dat alicui diuitias huiꝰ mundi nõ pro seipso tãtũ: s; pro suis paupibꝰ quorũ dispensatorẽ vel senaschallũ facit talẽ. ⁊ nisi eis erogauerit ꝯuict̃ finaliter arguet̃. Uã vos diuites rectores portatis cõmunes pauperũ fratrũ bursas: s; caueat sibi quilibet ꝙ nõ sit iudas. Judas enĩ loculos habebat ⁊ ea q̃ xp̃s ordinauit ꝑ pauperibꝰ asportauit ⁊ in vsus ꝓprios conuertit. Sic modo diuites quidã q̃ portãt loculos pauperũ: s; magis in voluptatibꝰ ⁊ vanitatibꝰ huiꝰ vite cõsumũt. Qualit̃ aũt deꝰ diuitibꝰ dat diuitias ratione pauperũ: docet Augꝰ sermone. xxiiij. Diues inquit ⁊ paup duo sunt sibi cõtraria. s; iterũ duo sibi ĩuicẽ sũt necessaria. Nullus indigeret si inuicẽ se portarẽt. ⁊ nemo laboraret si ambo se iuuarent: diues ꝓpter pauperem factus et pauper ꝓpter diuitẽ factus ẽ. Paupis est orare: diuitis erogare. dei ꝑ paruis magna repensare: de misericordia eiꝰ ꝑua magna nascit̃ copia. Fecundus ẽ ager pauperũ: cito reddit donãtibꝰ fructũ. Uia celi est pauper ꝑ quã venit̃ ad patrẽ. hec Augꝰ. Et rationabiliter inhibuit xp̃s voluntarie pauperibꝰ sollicitudinẽ excessiuã circa victũ suũ. Ex quo enĩ p̃cepit diuitibꝰ ꝙ sint sollicitĩ circa pauperes sustentandos de suis elemosynis: sup̃fluũ esset ꝙ pauperes forẽt etiã solliciti circa idem. Et ideo cõuenient̃ dixit discipulis suis Math. vj. Respicite volatilia celi quoniã non serũt neqꝫ metunt nec cõgregant in horrea ⁊ pater vester celestis pascit illa. Et infra. Nolite ergo solliciti esse dicentes: Quid manducemꝰ aut quid bibemꝰ: aut quo operiemur? Hec enĩ oĩa gẽtes inquirunt. scit enĩ pater vester ꝙ his omnibꝰ indigetis. Querite ergo primũ regnũ dei ⁊ iustitiam eiꝰ. ⁊ hec omnia adijcient̃ vobis. Hec ẽ autẽ spes ⁊ regula pauperũ firmissima ꝙ si bene seruierint deo: hec oĩa adijcient̃ eis: ⁊ si nõ tantũ q̃tũ deordinate appetũt. tamẽ q̃tũ indigentie est.

Scđo inuenimus in isto patre q̃ deus est regularitatẽ ꝯuenientis castigatiõis. Jnter tria que pater dat filio s; pħm. viij. ethico. ponit̃ disciplina. Dat enĩ pr̃ filio primo nutrimẽtũ ⁊ disciplinã. Et dicit̃ vulgariter. Melior est puer nõ natus q̃ nõ disciplinatus seu informatus. Ad Heb. xij. Quis est filiꝰ queꝫ nõ corripit pater? Nobilis homo q̃ habet filios sibi caros: facit eos diligẽt̃ castigari: corripi ⁊ flagellari pro oĩni defectu vbi gartiones ⁊ famuli dimittũt̃ sibi ipsis. Jdeo dicit Ap̃ls ad Gal. iiij. Quo tempore heres puulus est nihil differt a seruo cũ sit dñs oĩm. s; sub tutoribꝰ ⁊ actoribꝰ est vsqꝫ ad p̃finitũ tempus a patre. Jsto modo deus reprobos ⁊ finaliter damnandos dimittit sue voluntati: filios autẽ suos corripit ⁊ castigat: nunc ꝑ infirmitates: nunc ꝑ aduersitates: nunc ꝑ subtractionẽ bonorũ tp̃aliũ: nũc ꝑ detractionẽ maloꝝ hominũ: que omnia sũt tolerabiliter sustinenda si cogitemꝰ qꝛ pater ẽ qui infert: ⁊ ꝙ hereditatẽ nobis seruat. Et h̃ ẽ qđ dicit̃ Sap. xj. Hos quidẽ ad est filios tanq̃ pater monens ꝓbasti: illos aũt reprobos tanq̃ durus rex interrogãs cõdemnasti. Et ideo Eccl. iij. Judiciuꝫ patris audite filij ⁊ sic facite vt salui sitis.

Tertio inuenimꝰ in isto patre hilaritatẽ allicientis cõsolationis si ad eũ redeamus quotienscunqꝫ peccauerimꝰ: Figurã habemus expressã. ad hoc Luc. ca. xv. de filio ꝓdigo q̃ cũ a patre paternã suã portionẽ petiuisset ⁊ illã in regione longinqua viuendo luxuriose expendisset cũ meretricibꝰ ⁊ tandẽ cõpulsus miseria ad patrẽ redisset: cũ adhuc longe esset occurrit ei pater. Et cũ dixisset. pater peccaui in celũ ⁊ corã te: nõ sum dignus vocari filiꝰ tuꝰ: irruẽs pater in oscula ⁊ amplexus dixit seruis suis: Cito ꝓferte stolaꝫ primã ⁊c. Dicamus ergo ⁊ nos isti patri sicut filiꝰ dixit prĩ suo. scđm Ualeriuꝫ lib. v. ca. iij. Queso vt meus erga te amor eo sit melior q̃ a pueritia dicit̃. Jta dixit filius patri quẽ grauiter offenderat ⁊ recõciliatus est patri suo. hec ille.

Lectio. XXVI

V Ideamus ergo si sermones illiꝰ veri sint: ⁊ temptemꝰ q̃ ventura sint illi et sciemꝰ q̃ erũt nouissima illiꝰ. si enĩ verꝰ ẽ filiꝰ dei suscipiet illũ ⁊ liberabit illũ de manibꝰ cõtrarioꝝ. Postq̃ꝫ sp̃usſanctꝰ posuit cõspirationẽ iudeorũ cõtra christũ ⁊ ad xp̃m circũueniendũ. hic ponit eorũ deꝫ conspirationẽ ad christũ occidendũ. Et circa hoc duo fac. Nam primo tractat de emolumento qđ ipsi de

morte ei⁹ ꝑcipient. Scōo de tormēto quo xp̄m
ad mortē affligent. Scōa pars ibi. Cōtumelia

A Circa primū notandū q̄ nihil boni sciuerūt
videre q̄ posset eis de morte christi ꝓuenire ni
si vna certitudo experientie: an esset verus fili-
us dei vel nō. ꝛ hec fuit crudelis curiositas sci
endi q̄ volebāt eū occidere vt experirēt: an es-
set filius dei. Narrat Boeti⁹ ꝛ alij de Nerone
q̄ mor⁹ crudeli curiositate sciendi q̄liter in vte
ro matris sue iacuerat: matrē propriā pulcher
rimā dominā fecit occidi et aperiri nec cōside-
rando sinu⁹ matris sue lachrymādo vel gemē-
do q̄dcūq3 signū cōpassionis ostēdit. Et hec fuit
cōsimiliter crudelis curiositas. Enumerāt er-
go q̄ttuor de xp̄o que ꝑ eius mortē innotescēt.
sciemus inquiūt de xp̄o: an sit infallibilis veri
tatis: an sit impassibilis potestatis: an infinibi
lis eternitatis: an sit inuincibilis diuinitatis?

Primo iudicant se scituros: an xp̄s sit infal
libilis veritatis? Et q̄tū ad hoc dicitur. Videa-
mus an sermones illius veri sint. Cōstat q̄ ve-
ri fuerūt. Nā ipsemet fuit veritas. Scōo iu-
dicant q̄ scient: an fuerit impassibilis potestatis
Et q̄tū ad h̄ dicitur. Tēptem⁹. id ē experiamur
que ventura sint illi: si eū affligam⁹ ꝛ torquea
mus. ꝛ hic fuerūt decepti: putantes q̄ nō po-
tuit simul esse passibilis ꝛ dei fili⁹ ꝑ naturā. ꝛ h̄
falsū fuit: habuit enī duas naturas. ꝛ scōz vnā
impassibilis extitit. scōm aliā videlicet huma-
nā potuit vere pati. Tertio iudicauerunt q̄
experirent an esset infinibilis eternitatis? Et i
hoc decipiebant: q2 q̄si finitus sui ꝑ mortē tē-
poris: estimauerunt eū nulla ten⁹ resurrecturū.
Vñ putabāt mortē corporis nouissima sua eē.
Et q̄tū ad hoc dicitur. Et sciem⁹ que sint nouis-
sima illi⁹. Quarto iudicauerūt q̄ experirēt
an esset inuicibilis diuinitatis? ꝛ arguebāt sic.
Si de⁹ ꝑmittat eū cruciari ꝛ affligi ꝑ nos: ꝛ nū li
berauerit eū de manib⁹ nostris: ꝯstat q̄ nō est
fili⁹ dei. Et in hoc decipiebant omnino. Vene
rat eniz mori. ꝛ sic littera tota plana est. Du
bitatio litteralis. An persecutores xp̄i cogno-
uerunt eū esse deū? Et videt q̄ sic. Nam princi
cipes sciuerūt eū esse illū qui fuerat ꝓmissus in
lege: sm Aug⁹. in li. questio. noui ꝛ veteris te
stamenti: sed scōz ꝓphetas debuit esse deus. q̄
sciuerunt ipsū esse deū. Preterea sicut ama
re sic odire presupponit cognitionē. s; odiebāt
eū quaten⁹ fuit de⁹. ergo sciuerūt eū esse deū.
minor patet Joh. xv. Nunc ꝛ viderūt ꝛ oderūt
me ꝛ patrē meū. Ad oppositū ē Apls. j. Cor.
ij. Si cognouissent nunq̄ regem glorie cruci-
fixissent. q̄d exponit s; Glo. tam de demonib⁹
suggerentib⁹ mortē xp̄i: q̄z etiā de iudeis. Itē
xp̄s dicit Luc. xxiij. Pater ignosce eis: q2 nesci
unt quid faciunt. Itē Act. iij. dixit petrus
iudeis. Scio q2 ꝑ ignorātiā fecistis sicut ꝛ prin
cipes vestri. Ad dubitationē dicēdū q̄ nō. ne
q3 enī demones: neq3 p̄ncipes: neq3 simplices
cognouerunt eū esse deū. In hoc tamē est dif-
ferentia q̄ principes ꝛ maiores instructi in le-
ge sciebant eū esse messiā: s; nō sciuerūt eū esse
deū. Minores vero ꝛ simplices nec sciuerunt
eū esse ꝓmissū in lege: nec filiū dei. Sed cōtra
Luc. iiij. demones clamabāt. Quid nobis ꝛ ti
bi iesu fili dei? Preterea Orige. sup illō Math.
xxj. Hic est heres venite occidam⁹ eū. dicit sic.
Hoc in illis impletū est q̄ videntes xp̄m et cog-
noscentes filiū: nihilominꝰ crucifixerūt eū. Pre-
terea Beda sup illud Luc. xxiij. Pater ignosce
illis ꝛc. Notandum inq̄t q̄ non ꝓ eis orat q̄
eū filiū dei vere intellexerūt. ꝛ crucifigere q̄ cō
fiteri maluerunt. Ad hec dicit sanct⁹ Thomas
q̄ deberet sic intelligi: cognouerūt eū esse filiū
dei nō ꝑ naturā s; ꝑ quandaz gratie singularis
excellentiā q̄tū ad iudeos. Ad scōm de de-
monibus dixerunt illud ex suppositione ꝛ sus-
pitione nō ex certa cognitiōe sicut ponit Glo.
j. Cor. ij. Si cognouissent. Ad primū prin-
cipale dicenduz q̄ licet scirent eum per facta et
signa que fecit esse ꝓmissum in lege: nō tamen
oēs ꝓprietates sciuerūt q̄s de deo ꝓdixerunt
ꝓphete sed tantuz hoc sciuerūt q̄ fuit messias.
Ad scōm dicendū q̄ cognouerūt filiū dei. nō
tū cognouerūt eū esse filiū dei. ad odiū dei hoc
sufficit odire christū. Videam⁹. Notādū q̄

B humane cōditionis ꝯsideratio ad quattuor se
debet extendere in presenti. ad hoc q̄ vita nr̄a
virtuose regat. Oportet eniz videre q̄d supra
nos patet. q̄d infra nos latet. q̄d circa nos cer-
nit: ꝛ q̄d sub nobis sternit. Videam⁹ q̄ super-
naz p̄miorū affluentiā. Videam⁹ internā com
missorū cōscientiā. Videam⁹ fraternā ꝓmiso-
rū indigentiā. Videamus eternā tormentorū
vehementiā. Videam⁹ primo supernā pre-
miorū affluentiā recogitando iocunditatē illi⁹
beatitudinis q̄ nobis ꝓmittit in celis ꝛ statim
vilescet q̄cquid p̄ciosuz inuenimus in terris. ꝛ
de ista visiōe dicit ps. Videbo celos tuos ope
ra digitorū tuorꝫ: lunaz ꝛ stellas q̄ tu fundasti.
Sed notanduz q̄ ille qui est in ꝓfundo puteo
circa meridiē videt stellas vbi ille q̄ stat in supfi
cie terre in lumine nullā videt stellā. Eodē mō
ille qui pōit in ꝓfundo humiliationis: tribula
tionis ꝛ angustie: suspirat ad celū ꝛ clamat ad
deū. q̄ vero stat in lumine mūdi ꝛ claritate mū
dane cōuersationis ꝛ lasciuie stellas videre nō
potest. Est etiā experimentū q̄ si denari⁹ ponat
in scutellā vacuā recedatq3 a scutella donec de-
nari⁹ desinat videri si aqua supinfundat: stāte
oculo in eadē distātia: denari⁹ iterū apparebit
propter aquā superfusaz denario. Moraliter
Denari⁹ vitā designat eternā Math. xx. Nonne
ne ex denario diurno cōuenisti mecū? Iste de-
nari⁹ nō apparebit quibusdā hominib⁹ in hac
vita duz in dignitabus: voluptatib⁹ ꝛ honori-

bus: elongant a deo: quales fuerūt illi duo sa
cerdotes pessimi. de quib⁹ Daniel. xiij. Decli-
nauerūt oculos suos ne viderent celū neq̃ re-
cordarent iudicior̃ iustorū. Sȝ si ponāt tales
in infirmitate: tribulatiōe: ⁊ psecutione bñ re-
cordabūt de deo ⁊ de celo ad qḋ facti sūt. No-
ta q̃ vespertiliones debiles sūt oculis. Causa ē:
qꝛ humor cristallinus q̄ neccessari⁹ ē oculo ad
videndū transiuit in substantiā alarū. Vñ ha-
bent ales corеales. ⁊ sic ꝑpter volatū amiserūt
visuȝ qꝛ subtractū est oculis qḋ ponit in alis.
Ibi figurāt supbos qui q̃tomagis volare nitū
tur: tanto gratia diuini luminis magis priuā
tur. qꝛ tota intentio cor̃ q̄ deberet esse in cōsi-
derando celestia: trāsiuit in pennas ambicio
sas. qꝛ tota cor̃ cogitatio ē quō possint grada
tim ascēdere de dignitate in dignitatē. Causa
aūt quare ꝑ celestib⁹ premijs nō laboram⁹ est
qꝛ ea non videmus. sicut hō q̄ transit in nūdi-
nis p mercimonia cooperta q̄ nō potest vide-
re non temptat inde emere. S in nundinis qñ
plane videt ea discoopta: stati inclinat ad emē
dum ea ex parte ista. Vñ Act. vij. Stephanus
vidit celos apertos ⁊ statim voluit emere. Do
mine inq̄t iesu suscipe spm̄ meū: ecce stati ob
tulit denariū suum. Prou. xxxi. Considerauit
agrū ⁊ stati emit illū. ⁊ infra. Gustauit et vidit
qꝛ bona ē negociatio ei⁹. Sȝ de multis euenit
sicut de moyse qui ascendēs in monte bñ vidit
terrā promissionis: S nūq̃ intrauit in eā. sic q̄-
dam litterati vident celestia: p sacrā scripturā:
S nūq̃ intrant in eā p cōtemplationē. Scdo D
videam⁹ internā cōmissorū cōscientiā. Discuti
amus facta nostra cogitationes ⁊ verba. Scri
ptor si oculos suos auertat a libro: turpē litte
tā faciet qꝛ bona scriptura diligentissimā visi-
onē requirit. Libri nostri sūt cōscientie nostre
Daniel. vij. Judiciū sedit ⁊ libri apti sunt con-
scientiaruȝ ᵬm Glo. Et Apoc. xx. Judicati sūt
mortui ex his que scripta erāt in libro ᵬm ope-
ra eorū. Videam⁹ ergo qd scribam⁹. Dū liber
est in fieri. ⁊ qḋ falsum est corrigam⁹ ⁊ abrada
mus dū possumus p penitētiam. Sȝ hec ē con
ditio oculi qḋ optime videt alia a se q̄ sibi ideir
co opponunt. S seipsū nullo modo videre po-
test: S indiget speculo representāte se. Et ita est
de nobis: alienos defectus optime notam⁹: p
prios nō videm⁹ nisi forte p speculū hoc ē p cor
reptionē alicui⁹ sancti viri. j. Cor. xiij. Vide-
mus nunc p speculum. Et talē quēlibet arguit
saluator Math. vij. Quid vides festucam in
oculo fratris tui ⁊ trabē q̄ in oculo tuo est non
cōsideras: hipocrita eijce pmū trabē de oculo
tuo ⁊ tūc veni ⁊ eijce festucā d oculo fratris tui
Unde prosper de vita cōtemplatiua. li. ij. Tā
diu quis peccata sua que nosse ⁊ flere deberet
ignorat: q̄diu aliena curiose ꝯsiderat: q̃ si mo
res suos ad seipsuȝ cōuersus cōsiderat nō req̄

ret quod in alijs reprehendat: sed qḋ in seipso
lugeat. Et ideo signāter dicit Saluator noster
Marc. xiij. Videte vosmetipsos. Basili⁹ exa-
meron li. iij. recitat q̃ oim creaturarū difficili-
mū est cognoscere seipsū. Non eniȝ solus ocu
lus q̄ exteri⁹ habȝ inspicien si: semetipsū ñ valet
intueri: sed ⁊ mens ipsa satis acute aliena deli
cta cōtemplans: tardior est erga suorū cogniti
onē vicinoruȝ. Et ideo signāter dicit vnicuiq̃
nostrū. illud Hiere. ij. Vide q̃ malū ⁊ amarū
est reliquisse te dominū deū tuū: relinquit non
alios. Tertio videam⁹ fraternā proximorū
indigentiā Gen. xxxvij. Vide si cuncta ꝓspera
sint erga fratres tuos. Sed reuera mlti vidēt
fratres suos indigentes sicut sacerdos ⁊ leui-
ta viderunt samaritanū sauciatū. Luc. x. Leui
ta cū esset secus locū et videret eū ptrāsijt. De
vnoquoq̃ tali dicit. j. Joh. iij. Qui habuerit
substantiā hui⁹ mundi ⁊ viderit fratrē suū ne-
cesse habere: ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quo
modo caritas dei manet in illo: q̄si diceret nul
lo modo Sed videamus nos paupeȝ indigē-
tiam sicut samaritanus fecit q̄ vulnera alliga-
uit ⁊ in stabuluȝ secum duxit Luc. x. Videbo
vos ⁊ gaudebit cor vestrū Joh. xvj. Quar
to videamus eternā tormētorū vehementiaȝ.
Homo qui nō diligenter puidet sibi de fouea
⁊ puteo faciliter cadit in eū. sic qui nō profun-
de ⁊ frequenter imaginat de pena putei infer
nalis nō bene cauet sibi. ⁊ ideo ps. Oculis tu-
is considerabis. ⁊ retributionē peccatoruȝ vi-
debis. Et quicūq̃ hec videret infallibiliter re-
traheret se a peccato. Naū. iij. Omnis qui vi-
derit te resiliet a te. Vñ Hugo de sancto victo-
re. li. suo de aīa. Jnfern⁹ lac⁹ ē sine mēsura: p
fūdus sine fūdo: plen⁹ ardore incōpabili: ple-
n⁹ fetore intolerabili. plen⁹ dolore inūerabili.
Ibi miserie: ibi tenebre: ibi null⁹ ordo: ibi hor-
ror etn⁹: ibi nulla spes boni. nulla desperatio
mali: hec Hugo. Et iō videte: vigilate ⁊ orate
Marc. xiij. Et ad Ephe. v. Videte vitaq̃ frēs
quomodo caute ambuletis nō quasi insipien-
tes: sed vt sapientes redimentes tempus quo
niam dies mali sunt.

Lectio. XXVII

C Ontumelia et tor-
mentis interrogemus eū vt sciamus
reuerentiā ei⁹ ⁊ ꝓbemus patientiam
illius: morte turpissima cōdemnem⁹ eū. Erit
eni respectus ex sermonib⁹ illius. Posita con-
spiratione iudeorū ad xp̄m occidendū. Dicen-
dū equit de sue cōspirationis executione ad suuȝ
flagitiū efficaciter adimplēdū. Ordinant aūt
q̃ mors xp̄i duas habet circūstantias penalita
tis: videlicet q̃ sit summe molesta p amaritudi
nē acerbitatis: ⁊ summe inhonesta p turpitu-
dinem vilitatis ibi Morte. Circa primū sci A

endum: q omnis pena homini infligenda in duobus cõsistit. scilicet in verbis ⁊ in factis. p verba cõuiciantia homo dehonestaẽ. ⁊ p facta crucianua hõ debilitaẽ. Et iõ istas duas penas dicũt se velle inferre xpo. Vñ dicũt Cõtumelia ⁊ tormẽtis. Cõtumelia q̃tũ ad verborũ dehonestatione. Tormẽtis q̃tum ad sensibilem passionẽ. Q̃tum ad primũ sciendũ q septẽ sunt vitia loquẽdi: quib⁹ homo pximo suo iniuriaẽ: videlicet ɔuiciũ: cõtumelia: improperiũ detractio: susurratio: derisio: ɔtentio. Sũt eni quattuor bona in homine que ali⁹ homo iniuriose nitiẽ diminuere vel auferre: videlicet veritas: honor: fama ⁊ amicitia. Cõtra veritatez est contentio. que est quedam inordinata cõtrarietas in verbis per quã hõ intendit ostendere pximũ suum dicere falsũ. Contra honorem sunt q̃ttuor: cõuiciũ: cõtumelia: improperium ⁊ derisio. Conuiciuz est verbo quoniõ libz hominẽ dehonestare siue exprimaẽ vitiũ culpe vel pene. Sz cõtumelia nunq̃ est nisi qñ homo iniuriose dehonestaẽ verbo exprimẽte culpam. Vñ si dicã te scabiosũ vel cecũ: ɔuiciũ est: vel si dicã q fur es vł latro: ɔtumelia. ⁊ omnis cõtumelia ẽ cõuiciũ sed nõ ecõtra. Improperiũ est iniuriose recitare hominis indigẽtiã precedentẽ. sicut qñ aliquis iniuriose ⁊ contra caritatẽ reducit alicui ad memoriã auxiliũ sibi factũ tempore sue indigentie ⁊ hoc corã multis ⁊ hoc cedit in diminutionem sui honoris. Derisio aũt est vitiũ ludendi ⁊ intendit erubescẽtiam pro fine. Unde derisor sub specie ludi ɔponit id p quod facit hominẽ timere dehonestationẽ. ⁊ potest in casu esse peccatũ mortale. Contra famã hoĩs ẽ detractio. que nihil aliud est nisi dicere verba iniuriosa ⁊ latenter de aliquo cũ intentione diminuendi famam suã. vñ cõtumeliosus se habet ad famã ⁊ honorẽ sicut raptor ad bona exteriora. Sed detractor ẽ fur fame. q2 de ratione detractionis ẽ q occulte dicatur. Cõtra amicitiã aũt est susurratio. cui⁹ finis est separare amicitiã occulte ⁊ seminare discordiã. ⁊ hec est pessima locutio. Cuius ratio ẽ. q2 amicitia est de bonis exteriorib⁹ optimũ. ẽ eni melior q̃z fama vel honor vel sciẽtia: q̃ est in veritate iudicãdi de rebus in q̃bus sine culpa homo potest decipi ⁊ ideo susurratio est peior detractione. ⁊ contumelia. Similiter sicut rapina peior q̃z furtũ. ⁊ detractio peior est q̃z cõuiciuz que nõ est ɔtumelia. ⁊ peior derisione ⁊ improperio ⁊ etiã cõtentione q̃tũ est de genere peccatorũ iudicando. Rixa vero nõ cõsistit pprie in verbis sed in factis. vnde rixa ẽ priuatũ bellum inter psonas priuatas sine publica auctoritate. ⁊ sic patet q̃d sit cõtumelia: videlicz publice imponere homini peccatum ad diminutionem sui honoris ⁊ hoc iniuste. Per cõtumeliã aũt pbatur hominis humilitas. Et per tormẽta hominis patientia. ⁊ ideo vt pbarent christi humilitatẽ volebãt subinferre ɔtumelias. ⁊ vt probarẽt eius patientiã: voluerũt sibi inferre tormẽta ⁊ molestias. dicũt ergo sic. Contumelia ⁊ tormentis interrogemus eũ vt sciam⁹ reuerentiã eius. id est humilitatẽ. ⁊ probem⁹ patientiam illi⁹ p tormẽta. Consequẽter ibi Morte turpissima. ordinant q mors sua sit inhonesta ⁊ hoc p turpitudinẽ vilitatis. vnde dicũt. Morte turpissima cõdemnem⁹ eum. id ẽ morte crucis cum circumstantijs turpissimis. Erit eni respectus ⁊c. id est defensionẽ ⁊ excusationem habebimus ex sermonib⁹ illi⁹ quib⁹ dixit Joh. ij. Soluite templũ hoc et in tribus dieb⁹ excitabo illud: q̃si dicerent. Videbimus si post mortẽ resurgat. Dubitatio litalis: An christus fuerit violenter occisus? Quod nõ. patet q2 fuit voluntarie occisus. ergo nõ violenter. Antecedens patet Esaie. liij. Oblat⁹ est q2 ipse voluit. ergo voluntarie. Et Aug⁹. iiij. de trinitate. ca. xxviij. de paruis. ⁊ xi. de magnis. Spiritus inq̃t xpi nõ deseruit carnẽ inuit⁹. sz q2 voluit: ⁊ quãdo voluit ⁊ quõ voluit. Cõseq̃ntia patz quia violenter factũ hominis: denotat q fiat cõtra eius voluntatẽ. Preterea Joh. x. Dixit christus. Nemo tollat a me animã meã: sz ego ponam eam a meipso: sed ille dicit aliquẽ occidere: qui tollit animam suam. ergo christ⁹ nõ fuit ab alio occisus: sed a seipso. Preterea. christus fuit optime cõplexionatus ⁊ tamẽ citius fuit mortuus q̃z latrones qui in consimili pena fuerunt. Unde pilatus mirabaẽ si iã obijsset. Marc. xv. sed non fuisset sibi mirum si p pene violentiam fuisset occisus. ergo mortuus est voluntarie tantũ. Preterea. in morientibus per violentiã natura debilitatur paulatz ⁊ tũc deficit. sed in xpo natura fuit fortis quãdo moriebaẽ. sicut patz Math. xxvij. Clamãs voce magna emisit spiritũ. Preterea. amoris sua fuit oblatio deo patri pro nobis. sed christus obtulit semetipsum. sicut dicit Aplus ad Heb. ix. per spiritũ sanctũ obtulit semetipsum pro nobis imaculatũ deo. ergo sibyipsi mortẽ intulit. Preterea. Sampson in morte sua occidendo semetipsum cũ phylisteis: pfigurauit passionem christi Judic. xvj. sed ipse mortẽ intulit sibyipsi. g ⁊ xps vt veritas sic correspõdeat figure. Ad oppositũ est spiritussanctus in littera ista. q tormentis ⁊ morte turpissima cõdemnauerunt eũ. Et Luc. xviij. postq̃z flagellauerant occiderunt euz. ergo occisus fuit ab illis et nõ a semetipso. Ad questionẽ dicendum. q christus fuit violenter occisus ⁊ voluntarie moriebaẽ. Violenter pro tanto q2 psecutores christi intulerunt causã sufficientez mortis ab extrinseco. Unde mors christi q̃tũ fuit ex parte iudeorũ fuit maliciose violenta. Ipsi eni credebant q nullo modo voluntarie accep-

B

tasset. volūtarie tñ dr̄ occis⁹. q2 pmisit naturā
succūbere illi nocumēto cū poss3 si voluiss3 eidē
nocumēto restitisse. Vñ q2 aīa xp̄i ex vnione
ad vbū habuit vim ɔseruandi naturā suā a q-
cunq3 lesione et nō pseruauit: sed pmisit natu-
ram pati q̄ntum potuit. τ ideo dr̄ τ volunta-
rie mortu⁹ τ violenter occisus. Unde volūtas
xp̄i causa fuit mortis sue indirecte: sed lesio ab
extrinseco p se τ directe. Ad primū dicendū q
Aris. iij. Ethi. ca. j. dic̄ Violentū ē illud cui⁹ p̄n
cipiū est extra in quo nihil cōfert operans pas-
so. τ q2 principiū effectiuū sue mortis fuit ab
extra: nec passū corpus suū aliquid coopabat̄
ideo fuit violentū p se: q2 tamē xp̄s nō impedi
uit cū potuit ideo dicitur mortuus volūtarie.
Ad scōm nemo tollit τc. subintelligit̄ me inui-
to q2 illud proprie dicit̄ tolli qd̄ auferr̄ ab inui
to q resistere nō potest: sed pono eam a meipo
permissiue. Ad tertiū dicit Beatus Thomas
de christo. q. xvij. ar. j. q illud fuit miraculosū
quia videlicet cit⁹: aliud mortu⁹ est volūtate p
mittēte q subito natura corpis cederet nocu-
mento illato. Ad quartū similiter q fuit mira-
culosū q naturā suā cōseruauit fortē vsq3 ad
vltimum. τ tunc subito pmisit naturā corporis
cedere nocumēto. Ad quintū dicendū q ob-
tulit semetipsū sustinendo τ nō agēdo. accep-
tando nō coopando. Ad sextū dicendū q figu
ra debet intelligi nō in omnib⁹ correspondere
sicut nec similitudo. Figura aūt est in h q Sā-
pson moriendo inimicos suos destruxit. τ ita
fecit christus. nō aūt in hoc q mortē sibyipsi in
tulit effectiue.　C　Morte turpissima cōdēnem⁹
eum. Ista verba a iudeis maliciose plata xp̄i
passionē specialit̄ describunt quo ad tria. Fuit
enī penalis τ dolorosa. Incurialis τ ignomio
sa: piudicialis τ iniuriosa. Fuit pmo penalis τ
dolorosa: tū q2 illa passio ei⁹ fuit p totū corpus
extēsa: tū quia fuit ad mortē terminata. vnde
premittunt. Morte τc. Ad Philipē. ij. Humi-
liauit semetipsū factus obediens vsq3 ad mor-
tem; mortem aūt crucis. Fuit aūt istud genus
mortis longū τ dolorosum nimis. Vñ Aug⁹.
de tri. Longa morte cruciabant̄ ligno suspen-
si. De istius doloris magnitudine exclamat
xp̄s p pph̄az Treñ. j. O vos oēs q transitis p
viam attēdite et videte si est dolor similis sicut
dolor me⁹. Narrat Aug⁹. xviij. de ciui. ca. xix.
τ Ualerius li. v. ca. iij. de Chodro rege athe-
niensi q cū regio sua τ ciuitas ingenti hostiū
bello debilitata esset: humani auxilij diffiden-
tia ad oraculū apollinis cōfugit ac p legatos
sciscitatus est quomō tam graue bellū discuti
posset? R̄ndit illa ci ita finē fore. si ipse hostili
manu cecidisset? qd̄ cum ad castra hostiū pue-
nisset. ordinauerunt q nullo modo regē athe
niensem interficerent. Uidens ergo Chodrus
q nullo modo ciuitas sua p osset pacē habere
nisi ipse ab hostib⁹ interficeret̄: deponit regis
insignia. habituq3 pauperis induit τ castra ho
stium ingressus ab eis interfectus ē. post cui⁹
mortem pars sua τ patria triūphauit. Spiritua
liter illo modo fuit de christo. pphetatū enī fu
it deo preordināte q ciuitas humani generis
nunq̄ triumpharet: donec rex ei⁹ dei filius ab
hostibus foret occisus: et ideo cuum christum
de filiū nullus alius vellet aut posset occidere.
idem dei fili⁹ amore humani generis liberan-
di: formā serui accepit τ sponte se occidi pmisit
habitu inuentus vt homo. Ad Philippenses
ij. De hac morte Bernardus. in quodam ser-
mone. O bone iesu quid tibi τ morti? Nos de
buimus et tu soluisti: nos peccauimus τ tu lu
isti: opus sine exemplo: gratia sine merito: ca-
ritas sine modo.　D　Scdō fuit passio christi in-
curialis τ ignominiosa. mirabiliter. vnde sub
iungūt turpissima: scilicet ex genere: ex tempo
re: ex socio: ex loco. Ex genere: nam nullū ge-
nus supplicij magis ignominiosū fuit q̄ crucis.
Vñ Bern. O bone iesu q̄ dura q̄ aspera pro
hominib⁹ passus es. dura verba: duriora ver
bera: durissima τ horrēda cruci supplicia. Idē
in quodā sermone dic̄ sic. Caput angelicis tre
mebūdū spiritib⁹: densitate spinarū cōpungi-
tur. facies pulchra p̄ filijs hominū spuio iude
orū deturpat̄. Oculi lucidiores sole: caligant
in morte. Aures que audierūt angelicos can-
tus: audiūt peccatorū insultus. Os qd̄ docet
angelos felle τ aceto potat̄. Pedes quorū sca-
bellū adorat̄: cruci clauo affigunt̄. Manus q
formauerūt celos sūt in cruce extense τ affixe.
Corpus vulnerat̄: latus lancea pforat̄. Et qd̄
plura? Nō remāsit in eo nisi lingua vt p pecca
torib⁹ exoraret τ matrē discipl'o cōmēdaret. h
Bern. Itē Aug⁹ de quattuor virtutib⁹ cardi-
nalibus. Filius inquit dei ad crucē ducit̄: ex-
palmat̄ q ē vera palma victorie. spinis corona
tur q peccatorū spinas venit cōfringere: ligat̄
q soluit cōpeditos: suspendit̄ ligno q erigit eli
sos. Aceto potat̄ fons vite: disciplina cedit̄ sa-
lus vulnerū: vita morit̄: occidit ad tempus vi-
tā mors vt a vita imppetuū occideret̄ mors: h
ille. Fuit etiā mors xp̄i ignominiosa ex tempo-
re. Nam tunc tp̄is celebrauerūt iudei pascha.
suū τ fuit solēnissimū festū totius anni τ mo-
toris sanctitatis. Et ideo maximus p̄lus con-
fluxerat ad ciuitatē de iudeis. Grauī⁹ est autē
offligi tempore q alij gaudent τ letāt̄ cōiter: q̄
quādo ē tempus penitētie q alij cōmiter offli-
gunt̄. Iterū q̄tum ad tempus. Illo tempore
a iudeis patitur q eos ex egypto liberauit. illo
die expirauit. q animā hominū inspirauit. Ex
pte loci fuit altus in monte q videri poterat a
longe. Abbominabilis. pp̄ter cadauera mor-
tuorū. ppe ciuitatem. vt ab omnib⁹ videri pos
set. Ex parte societatis. q2 inter latrones: inter

cognatos ꝛ in presentia matris, et ideo morte turpissima: vt de eo exponas illud. ij. Macha. xj. Ipse lysias turpiter fugiens euasit. Lysias interp̄tatur genit⁹ ꝛ significat xp̄m a parte genitū eternaliter ꝛ a matre temporaliter. Tercio fuit passio xp̄i preiudicialis et iniuriosa. q: nec cōfessum: nec legitime cōuictum ad mortē damnauerūt, sicut de eis ꝑ dauid fuit prophetatū. Captabant in animā iusti: ꝛ sanguinem innocentē cōdemnabūt.

Lectio. XXVIII

H b Ecc cogitauerūt et errauerunt excecauit eni3 eos malicia eorū ꝛ nescierūt sacramenta dei neqꝫ sperauerunt mercedē iusticie: neqꝫ iudicauerūt honorē animarū sanctarū. Postqꝫ spiritussanctus posuit reproborū erroneā opinione3. Hic ponit erroris eorū fontale3 occasionē. Et circa hoc tria facit. Nā primo ponit erroris recapitulatio. Scdo cause errandi manifestatio ibi. Excecauit eni illos ꝛc. Et tertio errantium triplex deceptio ibi. Et nescierūt. Dicit ꝫ spiritussanct⁹ primo sic. Hec cogitauerūt. hec id est anime rationalis mortalitatē: ꝛ vite carnalis voluptatem ꝛ iusticie puersitatem ꝛ mortis xp̄i crudelitatē. Cogitauerunt impij ꝛ errauerūt: cogitauerūt ꝑ malā deliberationē. ꝛ errauerunt ꝑ vitiosam electionē. Scd̄a ibi. Excecauit eni eos. Ponit cause errandi manifestatio.

B Ubi notandū ꝙ nunqꝫ ē error primum peccatū actuale hominis. q: si hominē contingit errare: aut est error vincibilis: aut inuincibilis. Si inuincibilis: excusat q: de⁹ nō exigit ab homine nisi qd̄ homo pōt benefacere. Si ē error vincibilis: ergo homo deberet talē errorē p̄cauisse. ꝛ cum nō vitauit, sequit aliquā maliciam siue vitiū aliqd̄ precessisse. Precedit aūt qñqꝫ errorem hominis negligētia qñ homo nō desiderat scire eo ꝙ deberet scire. nec adhibet sollicitudinē ad sciendū ea que cōueniunt statui suo. Et hec ignorantia est peccatu3 graue. Et est ignorantia affectata interp̄tatiue: licet nō expresse. S3 ē alia ignorātia affectata expresse ꝛ est talis ꝑ quā homo nō solū nō desiderat scire: imo desiderat nescire. Et talis nō solum negligit scire: imo cōtemnit scire ꝛ hec est innaturalis malicia. q: omnis natura scire desiderat ꝛ talis malicia facit hoīe3 indisponere ad se sciendum ꝛ facit hominē se dare talib⁹ que se ad sciendū indisponūt. Hec autē sūt maxime voluptates ꝛ iniusticie ꝛ libertates. ꝛ talis malitia fuit causa ignorantie iudeoꝝ. Excecauit enim eos malicia eorū. i. cōtemptus sciendi cū voluntate male viuendi. q: in maliuolā animā nō intrabit sapiētia: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sap. j. Tertio ibi. Et nescierūt. Ponit errantiū triplex deceptio: Decipiebāt eni3 isti mali de tribus in isto ca. de quib⁹ ē determinatū. Primo qꝫtū ad ea que tenem⁹ supnaturali reuelatione. Scd̄o qꝫtum ad ea que tenemus morali informatione. Tertio qꝫtum ad illa que sequūt ex vtriusqꝫ declaratione. Quātum ad primū dicit ꝙ nescierēt sacramēta dei id est mysteriū incarnationis ꝛ passionis ꝛc. q̄ ꝑ diuinā reuelationē sūt homini necessaria ad salutem. Et hec est causa quare nōdu3 gentes multe sunt informate in fide xp̄i. Uiuunt eni3 ita male ꝛ viciose cōtra legē nature ꝙ non sunt digni habere gratiā. Lex eni gratie p̄supponit legē nature in adulto. Secundo decipiebāt isti qꝫtū ad ea que tenem⁹ morali informatione. Oēs eni leges rationales presupponunt iusticiā esse premian3 da3: hoc Plato in libro suo de republica supponit. q: supponit cōseruatores iusticie imortaliter premiandos. ꝛ trāsgressores eternaliter puniendos. Idē supponit Tullius de somnio Scipionis ꝛ Macrobi⁹ cōmentator eiusdē. Et in hoc scd̄o. istorū malicia excecauit eos. Uñ dicit Neqꝫ eni sperauerūt mercede3 iusticie. Hoc est neqꝫ premia danda bonis: neqꝫ penas dandas malis. Sperauerūt: sic superius in isto capitulo determinatū fuit. Tertio decipiebant isti qꝫtu3 ad illa que sequunt ex fidei ꝛ prophetie declaratione: videlicet ꝙ aīe sancte viuentes in presenti qꝫtūcunqꝫ sint plus in tribulatiōe vel angustijs. honorabiliores erūt post mortē. Uñ subdit d eis sic. Neqꝫ iudicauerunt honorē animaꝝ sanctaꝝ.

B Dubitatio litteralis. Utrū aliqua credēda supnaturalia fuerūt homini reuelanda necessario ad salutem? Et videt ꝙ nō. q: natura nō deficit i necessarijs: nec abundat in supfluis. vt dicit. iij. de aīa. ꝑ rationē naturale3 potest homo acquirere omnem noticiā necessariam ad salutē. ergo nulla noticia requiritur supernaturaliter reuelanda. Preterea negare rationē est vituperabile: ꝫ qui credit ea q̄ rationi nō cōsonant. negat rationem. ergo credere talia est vituperabile. Sed fides suadet credere talia que rationi repugnant. sicut videt de sacramento altaris et incarnatione filij dei ꝛ de multis talibus. ergo ꝛc. Ad oppositum est apostolus ad Heb. xj. Fides est sperandarū rerum substantia argumentū nō apparentiu3: scilicet naturaliter: sed sine fide impossibile est placere deo. necessariū est ergo habere fidem de nō apparentibus per rationem. Ad questionem dicendū ꝙ sic. Et ratio ē quia finis sine beatitudo humana ē felicitas supernaturalis: Juxta illud. j. Corint. ij. Qd oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit que preparauit deus his qui diligunt illum. ergo cum vltimus finis sit supernaturalis: ideo necesse fuit vt ho-

mo hẽt media supernaturalia ad illuz finẽ. et
huiusmodi sunt Fides. spes. caritas: et sacra-
mẽta ecclie nobis reuelata: ⁊ ideo oĩa talia sũt
necessaria ad salutẽ. Ad primũ dicendũ ꝙ in
ista ꝓpõne natura supponit ꝓ deo. Ille eni ẽ q̃
oĩa naturalia ordinat ẽm bñplacitũ sue volun
tatis et concedendũ ẽ ꝙ nõ deficit ĩ necessarijs
Nã si hõ facit qḋ in se ẽ: sans informabit de ill'
que sũt necessaria ad salutẽ suã. Vñ Ioh. xvi.
Spũs veritatis docebit vos oẽz veritatẽ. glo.
necessariã ad salutẽ. Ad scḋm qñ argui' ꝙ
negare rõnẽ ẽ vituꝑabile: cõcedo. Sed dico ꝙ
rõ cuiuslibet hois experit' se eẽ defectuosũ: qꝛ
sic expimẽto ꝓbam⁹ ẽm quẽlibet sensũ faciliter
decipimur: et iḋ verisimile ẽ ꝙ regulari debe-
mus ẽm rõnẽ superiorẽ. Vñ h̃ ẽ pñcipiũ xp̃iani
adulti q̃ vult eẽ fidelis. captiuare nõ solũ sensũ
in obsequiũ xp̃i: qꝛ hoc faciũt laici. ꝫ etiã intelle
ctũ: et hoc ẽ valde difficile: et iḋ multo plus me
ret' bon⁹ theolog⁹ qui videt et audit hereticos
cõtra fidẽ: et tñ assentit fidei q̃ laici moderni tẽ
poris q̃ putãt theologos habere sciam subalt'-
nãtẽ ad fidẽ eoꝝ q̃si possẽt docere illa et demõ
strare que ipi tãtũmõ fide tenẽt. Dicẽdũ ẽ ad
formã. negãdo ꝓbationẽ minoris vicꝫ illaz: ꝙ
fides suadet credere illa que rõni repugnant.
sic vicꝫ ꝙ nulli rõni cõsentit: ꝫ tãtũ credulitati:
qꝛ sine dissensu rõnis et ꝑceptiõe volũtaria ve
ritatis: fides nõ habet'. Vñ Hugo de sacramẽ
tis. Fides ẽ volũtaria certitudo absentiũ sup̃
opinionẽ et infra sciẽtiã cõstitutoꝝ. Et Tulli⁹
ij. rhetorice sue. Fides ẽ ꝑceptio veritatis cum
firma assertiõe creditoꝝ sine cãꝝ cognitiõe: ⁊ ꝫ
ad credulitatẽ et fidẽ rõ requirit' et nõ repũg-
nat. Excecauit eni illos malicia eoꝝ. Notã-
dũ ꝙ oĩe pctĩi natũ ẽ excecare spũalit' iuxta il
lud Zophonie. j. Ambulabunt vt ceci: qꝛ dño
peccauerũt. Vñ septẽ vitia capitalia septẽ infe
runt cecitates mortales quibus correspondẽt
cecitates corporales que ĩ sacra scriptura no-
minant'. Primo eni excecat supbia ꝓ sui nimia
claritate. Ecci. xliij. Sol suis radijs effulgens
excecat oculos: Sol ẽ pompa glie mũdial' ⁊ fi-
guraĩ p Pauli cecitatẽ. ḋ q̃ dicit' Actu. ix. ꝙ cir
cũfulsit eũ lux de celo et cadẽs in terrã nihil vi
debat. De hac cecitate põt exponi illḋ ad Ro.
xj. Cecitas ex pte contigit in isrl'. Isrl' interptã-
tur videns deũ et significat hoiem donis natu
re et fortune pueniẽ: cui⁹modi sũt hoies ĩgeni
osi speciosi fortes et diuites. Hec eni oĩa sũt su-
pbie materia. Vñ Aug. in q̃dã epła. Vicia ce-
tera in peccatis. Supbia ħo etiã in rectis facti
timẽda ẽ: ne illa q̃ laudabiliter facta sũt ipi' lau
dis cupiditate amittãt'. Scripsit Sene. ad Lu-
ciliũ. epła. lxxxix. ꝙ vxor sua quãdã famulã ha
buit q̃ subito facta ceca videre desijt: incredi-
bilẽ rẽ tibi narro sed verã: nescit se eẽ cecã. ꝫ sp

rogauit pedagogũ suũ vt recedat de domo ĩ
qua ẽ. Dicit eni ĩ domũ tenebrosã eẽ. Et subdit
Seneca. Hoc eni qḋ in illa videm⁹: nobis acci-
dit. nemo se auarũ eẽ intelligit: nemo cupiduz
Ceci ducẽ querũt: nos sine duce erram⁹ ⁊ dici
mus. Nõ ego ambiciosus sũ ꝫ vrbs mea mag-
nas exigit ipensas. nõ ẽ meũ viciũ ꝙ iracũdus
sũ: qꝛ nõdũ constitui certũ gen⁹ vite. adolescẽ-
tia facit. Quid nos decipim⁹? Nõ ẽ extrinsecũ
malũ nr̃m intra nos ẽ. in viscerib⁹ sedet. Et iḋ
difficulter ad sanitatẽ peruenim⁹: qꝛ nos egrota
re nescim⁹. hec ille. Hec fuit cecitas epi Laodi-
cie cui dicit' Apo. iij. Dicis qꝛ diues sũ et locu
pleo et nulli⁹ egeo. et non scis qꝛ tu es miser et
miserabilis: paup cec⁹ et nud⁹. Scḋa cecitas ẽ
inuidia. Et hec figuraĩ p cecitatẽ heli sacerdotis
De quo. j. Reg. iij. legim⁹ ꝙ caligauerãt oculi
ei⁹ et videre nõ poterat lucernã dñi anteq̃ ex-
tinguebat': forte sine lesiõe oculoꝝ suoꝝ nõ po-
terat considerare lucernã ardentẽ: ꝫ qñ fuerat
extincta ḋ oĩe tunc potuit bene videre. Isto
mõ est ḋ inuido. Nam lucernam ardentem hꝫ
est personam gratiose viuentez et prospere co-
ram deo et bonis hominibus merito approbã
dam videre nõ potest: quin ledatur corde per
inuidiam. Narratur de quodam cupido et in
uido insimul iter agentibus. ꝙ vox de celo ve-
nit ad eos dicens. Petat vnus vestrum quic-
quid voluerit et habebit. sic tamẽ ꝙ socius ei⁹
habebit duplum. Fit controuersia quis coruz
prius peteret. Tandem inuidus. Peto inquit
vt eruatur mihi alter oculus. De illis potest ex
poni illud Esa. lix. Palpauim⁹ sicut ceci parie-
tem: ⁊ quasi absq; oculis atrectauimus: impe
gimus in meridie quasi in tenebris. Tertia
cecitas est iracundia. in psalmo. Turbatus est
a furore oculus meus. ⁊ cetera. Et catho. Ira
impedit animum ne possit cernere verum.
Hec figuratur per cecitatem Lamech qui ha-
bens arcum voluit sagittare putans occide-
re feram: occidit hominem: scilicet Cayn. sicut
narrat magister in historijs super quarto ca.
Geñ. Ita est de iudicibus excecatis per iram
contra personam accusatam. Putant enim se
occidere feram. id est vindicare peccatum: et
ira impediente occidunt personam. De talib⁹
scribitur ad Eph. iiij. Ignorãtia est in illis ꝓ-
pter cecitatem cordis eorũ. Quarta cecitas
ẽ accidia et figuraĩ p cecitatem Tobie qui dor
miendo cecitatẽ incurrit. Tobie. ij. Quinta
cecitas est cupiditas que facit homines simi-
les talpis fodientibus semper in terris: et hec
est cecitas que facit hominem pauperem ⁊ mẽ
dicum. Vnde figuratur per cecitatem mendi-
ci qui sedebat secus viam prope hiericho ⁊ mẽ
dicabat a turba ptereũte. Lu. xviij. Sene. epi-
stola tricesima octaua. Non parũ haber: ꝫ qui

plus cupit pauper est. Quid refert quantū illi in arca: quantū in horreis iacet: quātū prestet pascat aut feneret: si alieno inmiet. si acquirenda cōputet. Quis sit diuinarꝫ modus grūs p̄mus habere ꝙ necesse est: p̄xim⁹ ꝙ satis ē.

Sexta cecitas ē gula q̄ frequēt̄ excecat hominē et spūaliter ꝛ corꝑalit̄. Prouer. xxiij. Cui vecu⁹ pr̄i ve: cui rixe cui fouee. cui sine causa vulnero. cui suffosio oculorꝫ. Nōne his q̄ morant̄ in vino et student calicib⁹ epotādis: Hec desig nat̄ per cecitatē ceci nati. De quo narrat̄ Joh. ix. Septima cecitas ē luxuria et amor voluptuosus q̄ auferi homini iudiciū rōnis: qꝛ ois amor cecus nō ē amor arbit̄ equ⁹. Nā deforme pecus iudicat eē dec⁹. Vn̄ fm̄ Greg. xxxj. moraliū. Cecitas mētis ē prima filia luxurie. Vn̄ dicit̄ metrice. Mēs excecat̄ que luxurie famulatur. Hec significat̄ p̄ cecitatē Samsonis. Judi. xvj. Quem Dalila amica decepit ꝛ philisteis tradidit excecādū. Figurat̄ etiā p̄ cecitatē qua ꝑcussi fuerint zodomite. Gen̄. xix. cū vim fecerunt Loth vt angelis fuissent abusi q̄ i forma hoim extiterunt apud Loth hospitati. Ab istis cecitatibus nos custodire debemus q̄ sumus viri ecclesiastici et litterati quorꝫ vnicuiqꝫ dicit̄ Esa. xlij. Dedi te in lucē populi in fedus gētiū vt aperires oculos cecorꝫ vt educeres d̄ conclusione vinctū: de domo carceris sedentem in tenebris.

Lectio. XXIX.

Quoniā deus creauit hominē inexterminabilē et ad imaginē similitudinis sue fecit illū. Inuidia autē diaboli mors intrauit in orbē terrarū. imitant̄ aūt illū q̄ sunt ex parte illi⁹. Postq̄ꝫ spiritus sanctus posuit recapitulādo errorē ponentiū aīe humane corruptibilitatē. Hic incipit ostendere eiusdē erroris falsitatē. Et p̄mo facit h̄ in generali ostendendo aīe rōnalis naturalē nobilitatē. Scd̄o ostendit in speciali idem p̄ anime rōnalis moralē bonitatē. ca. iij. ibi Justorꝫ aīe in manu dei sūt. Circa p̄mū duo facit: nō p̄mo ostendit ꝙ hō a deo factus ē imortalis in orbitrio sue voluntatis. scd̄o ostendit p̄mordium nr̄e mortalitatis. ibi. Inuidia aūt. In p̄ma pte duas ponit hois ꝓrogatiuas speciales: videlicet v̄alitudinē imortalitatis q̄ntū ad corp⁹. similitudinē diuinitatis q̄ntū ad aīaꝫ. Dicit ergo p̄mo sic: posito errore iꝑoborꝫ qui negauerūt mercedē iusticie ꝛ honorē sanctarū aīarum p⁹ hācvitā. Ex istis duobus ostendit̄ falsuꝫ p̄mo qꝛ deus creauit hoīeꝫ inexterminabilē in quo differt a brutis et generalit̄ a quibusdā elemētis et elementaris: scd̄o qꝛ creauit eū ad imaginē et similitudinē suam in quo differt a corporibus celestibus: que licet sint corporalia: tamē sūt inanimata. Circa primū sciēdū ꝙ primus parens in statu innocētie habuit posse mori si peccaret: ꝛ habuit posse n̄ mori si peccm̄ vitaret. Et id quātū fuit ex parte dei: creauit hominē inexterminabilē fm̄ corpus. et hoc tractat̄ secundo sn̄iarū. dis. xix. Circa secundū sciendū ꝙ cetere creature alie ab homie vestigium dei habent id ē quandā obscurā notificationē s̄ solus homo inter corporeas creaturas imaginem dei habet que cōsistit i intelligentia. memoria et voluntate. in quo est processio verbi a memoria dei patris. et amoris ꝓcessio ab intelligentia et voluntate. Vn̄ memoria correspondet patri. intelligētia et verbū filio. voluntas siue amor spiritui scō. De hac imagine tractat beat⁹ Aug⁹. ix. x. xj. xiiij. xv. de trinitate. diffuse. Et magister sn̄iarū libro. iij. dis. xvj. p̄ totū. Sunt ergo hic due rōnes contra anime corruptibilitateꝫ. Quia potest de anime corruptibilitate dupliciter dici. Vno mō ꝙ non esset corruptibilis per se: sed per accidens ad corruptionem corporis. Secundo etiam ꝙ in se ex natura corruptibilis esset. De primo arguit sic. Talis deberet homo esse naturaliter: qualis ē a deo creatus fm̄ corpus: sed fuit creatus exterminabilis fm̄ corpus. ergo et cetera. Secundo sic. Anima humana est creata ad imagineꝫ et similitudinem dei. sed dei nobilissima conditio est immortalitas et incorruptibilitas. ergo anima humana est immortalis ꝛ incorruptibilis. Consequenter ibi. Inuidia autem diaboli mors intrauit in orbem terrarum. Ostendit spiritus sanctus primordium nostre mortalitatis. Et circa hac duo facit. Primo ostēdit quomodo intrauit mors corporalis. Secundo q̄modo perseuerat mors spiritualis. ibi. imitātur. Primo ergo dicit sic. Diabolus post casuꝫ suum videns hominem ad eternam vitam creatum: ad quā ipse ab eterno creabatur et per superbiam perdidit: homini inuidit et ipsum hominem ad peccandum temptauit. sicut patet Gen̄. iij. Homo autem habens preceptum et quod si peccaret moreretur: peccauit ꝛ peccatum toto suo generi conquisiuit. quia sub illa lege prohibitionem acceperat ligni veriti. Secundo de morte spirituali quare anime ad inferna descendunt: Hec est causa: imitatio videlicet diaboli in peccando. Vnde qui nō peccant: non sunt obnoxij morti. Et hec est sentētia textus: licet sit plenus dubitationibus.

Queritur tamen vtrum corpus primi hominis fuisset incorruptibile: dato ꝙ in statu innocentie perstitisset: Et videt̄ ꝙ non: quia omne compositum ex contrarijs ē de necessitate materie corruptibile. ij. Phisicorum. sed corpus hominis in statu innocentie fuit compositum ex contrarijs: sicut nunc est et eiusdem speciei

per omnia. ergo ⁊c. Preterea in statu innocentie fuit nutritio: generatio: ⁊ augmentatio. ⁊ per consequens deperditio nature: quia alias nō fuisset necesse ꝙ Adam saltē cōmedisset: q₂ fuit creatus in sufficiēti q̄ntitate: ⁊ iō frustra comedisset: nec ꝓpter nutritiōez et generationē q̄ i ꝑnuū ēē cōstat ꝓpter soliditatē masse corporee vel carnis: indiguisset nutrimēto: q₂ ꝑ deꝑditiōe nutritiōe ⁊ augmētatiōe ac generatiōe: ꝙ habuissent corpora corruptibilia. qḋ ē ꝓpositū. Preterea ponam᷒ ꝙ gladi᷒ vel securis cū bono ipetu attigisset collū vni᷒ in statu innocentie: certū ē ꝙ habuissēt corpora molliora: ꝙ sit ferrū: si fuisset caro vnita cū carne. ꝙ collum cessisset: q₂ naturaliter molle cedit duro. ⁊ maxie duro acute figure: ergo ⁊c. ⁊ tūc potuit vn᷒ aliū occidisse: vel hō potuit a bestia vel a casu fuisse occisus. Preterea hec ē diffinitiō hoīs ꝙ sit aīal rōnale mortale. viij. Metaph. ꝙ i statu inocentie fuisset hō vinnoce. ꝙ ⁊c. Preterea calor naturalis agit in humidū radicale cōtinue et illud humidū nō pōt restaurare deꝑditū: sicut fuit vel ita purū. ꝙ ꝑ admixtionē humidi nutrimēti aliq̄n deficiet naturalr̄. ꝙ cum tūc fuisset deꝑditio humidi radicalis: fuisset finalr̄ corrupt᷒. Ad oppositū ē apl'o ad Ro. vj. in fine. Stipēdiū pcti mors. ꝙ si hō nō peccasset mortu᷒ nō fuisset. Preterea nō ꝓcedit culpā. ꝙ si pctm̄ nō fuisset mors: ergo ⁊c. Ad q̄stionē dicēdū ꝙ sic. Primo tn̄ notāda sūt duo. Primū ē ꝙ īmortalitatē nō habuisset ꝯ natura ꝙ a diuina grā: q₂ fm̄ Diony. ꝺ diui. noīb᷒. ca. iiij. Naturalia eni data demonib᷒ nō perierūt ꝓpter pctm̄. Et similiter mortale ē differētia essentialis hoīs vt argutū ē. Scḋm ē ꝙ homī fuisset ex speciali grā cōditoris īmortalitas corporis cōcessa. Cui᷒ rō ē: q₂ hō fuisset ordīat᷒ ad finē sup̄ naturā suā corporeā: ꝙ decint ꝙ in ipsa institutiōe aliq̄d sibi eēt collatū sup̄ facultatem ꝑncipioꝝ naturaliū. ꝙ sūt aīa ⁊ corp᷒. Habuit ergo aīam ꝑ donū grē supnaturalis ꝙ q̄diu ordinē obediētie seruaret ad deū corp᷒ viuificare posset ꝑpetuū. ⁊ iō corp᷒ hoīs si hō nō peccasset: corruptū nō fuisset: de hoc vide sanctum Tho. ij. sn̄ia. ꝺi. xix. Tertio sciēdū ꝙ in rebus corpalib᷒ q̄druplex mod᷒ inuenit̄. Un᷒ ē generalis: ꝙ videlicet oēs res habēt sue corruptiōis ꝑ modū. sicut dicit̄. ij. de genera. Secūd᷒ ē ꝓpter ꝑdominiū excessiuū vni᷒ ꝯtrarioꝝ ⁊ h̄ dūtaxat in mixtis: dū illa armonia ꝑdicta soluitur quā forma substātialis req̄rit. Terti᷒ ē ꝙ calor q̄ ē instrumētū aīe vegetatiue cōsumit humidū in qḋ agit ⁊ cū nō possit illud humidū restaurari naturalr̄ in sua puritate sēꝑ admiscet̄ cū humido nutribili ⁊ sic fit impuri᷒. sicut vinū mixtū aq̄ fit debili᷒ et tātū misceri pōt ꝙ fiat aq̄ sic dicit̄. j. de genera. in fine. ita humiduz radicale cōsumit̄ finaliter et animal morit̄. Et similiter fit de planta deficiēte illa restauratiōe. ⁊ h̄ ē mors naturalis. Quart᷒ mod᷒ corruptiōis ē ꝑ violentiā ab aliq̄ extrinseco agente vt gladio igne vel huiōi. Mō cōtra duos ꝑmos modos datū fuit aīe ꝙ fm̄ cōditoꝝ sue īmortalitati: corpus ꝯficeret ⁊ ꝑpetuā equalitatē cōplexiōis cōferret. Contra tertiū modū corruptiōis habuit hō illud donū ꝙ ꝑ esuz lignoꝝ de paradiso concessoꝝ fiebat restauratio deꝑditi ad certū tp̄s: ⁊ q₂ illa restauratio ē cū admixtiōe humidi extranei debilitās humidū radicale magis ac magis. Iō hō habuit lignū vite cui᷒ virtus erat alimentū talr̄ assumptū in ꝑfectā assimilatione adducere ⁊ facere humiduz radicale totū ita recens: sicut fuit i ꝑncipio nature cōdite: Contra quartū modū corruptiōis q̄ ē ꝑ violentiā: ꝯseruabat̄ hō ꝑ diuinā ꝓuidētiā ⁊ ꝓpriā prudētiā: ⁊ ab extrīseco nihil potuit pati corruptiuū. Ad ꝑmū dicēduz ꝯcedēdo ꝙ corp᷒ hoīs fuisset corruptibile ꝓpter cōpositionē ex cōtrarijs: nisi fuisset diuinit᷒ ꝯseruatūz ab extrinseco ꝑ subsidiū diuine ꝓuidētie: ⁊ ab intrinseco ꝑ grām originalis iusticie. Ad scḋm pꝫ quō fuisset facta restauratio deꝑditi cōiter ꝑ esum lignorū paradisi: et q̄n necesse fuisset ꝑ esū ligni vite qḋ nunq̄ fuisset necessariū: nisi insensibili debilitate nature ꝓ recreatione recuperāda: sicut supius dictū fuit. Ad tertium qḋ ē de extrinseco nocumēto dictū ē qḋ ꝑ ꝓpriam prudētiā et diuinā ꝓuidentiā nihil hoī extrinsecū nocuisset: nec molle duro cessisset: nisi sicut aīe placuisset si nō peccasset. Ad quartū pꝫ ꝙ fuit aīal rōnale mortale. i. natum mori naturalr̄: sic tn̄ fuit ordinatū a deo ꝙ illa aptitudo moriēdi nunq̄ fuisset in actū deducta: nisi hō peccasset. Et iō hō habuit in sua ptāte mori ⁊ nō mori. posse mori ⁊ nō posse mori: stāte lege data: et iō fuit mortalis ꝑ naturā et immortalis ꝑ gratiam. Ad q̄ntum de actione calidi naturalis in humidum radicale dictum est ꝙ ꝑfecta restauratio illius humidi fuisset facta ꝑ esum ligni vite. Hoc tn̄ nota ꝙ lignū vite nō habuit ex sua v̄tute naturali dare hoī ꝑpetuitatē viuēdi. q₂ cū eēt res creata: virt᷒ sua finita fuit i duralitate. Et iō nō cōtulit fortitudinē humidi radicalis: nisi ad certū tp̄s. quo lapso hō iterū comedisse debuit: si ita diu ꝑstitisset: nō assūpt᷒ ad celū integralr̄. Sꝫ ꝯtra arguit̄ ꝑ illud Gen. iij. Ne forte sumat de ligno vite et viuat in eternum. Dicendum ꝙ in eternum accipitur ibi pro eo quod est diuturnius ꝙ debe ret fm̄ naturam corpori humano concessam: vel a principijs intrinsecis procedentem. Inuidia autem. De inuidia autem notandum ꝙ inuidia est toxicum caritatis: nisi enim inuidia esset. quilibet de bono alteri᷒ gauderet: ⁊ de malo alterius doleret: quia hoc ē ꝓpriū caritatis. Unū Aug. super Johannem. Tolle inuidi-

am et tuū ē qđ habeo: tolle inuidiā ⁊ meū ē qđ habeo. glo. sup illđ Esa. xlv. Ego oñs formās lucē ⁊ creans tenebras. Qđ est vita serpentis: mors ē hois sicut venenū: et ecōtra humor aq̄us. i. saliua ē vita hois et est mors serpentis. Isto mōqđ ē vita ṽtuosi et boni hois: ē mors liuido: et qđ in bono viro mors vel odiū: ē in liuido vita. Scđo ē ostiū iniq̄tatis: p hāc eniz mors intrauit in mūdū sicut dicit hic. Per hāc occisus est Abel a Cayn. Jacob tribulatus ab Esau. Joseph vendit' a fratrib'. Dauid pseci t' a Saule. xp̄s tradit' a iudeis. Math. xxvij. Sciebat eni q̄ p inuidiā tradidissent eū. Istud ostiū fere nullus pōt vitare. Seneca li. suo de moribus. Et si nullos inimicos tibi fecit iniuria: multos tñ fecit inuidia. Eccē. iiij. Industrias aiaduerti patere inuidie p̄ximi. Tertio ē vitiū vel putredo sanitatis. Prouē. xiiij. Vita carniū sanitas cordis: putredo ossiuz inuidia: hoc tñ ē iustissimū vitiū: qz ē in sui auctorē reciprocū. vñ Hugo de scō Victore. Justius inuidia nihil: qz puni' ipm auctorē punit cor cruciatq3 suuz. Vñ Basili'. Sicut rubigo ferrū: sic inuidia aiam de qua nascit corrūpit. Et iđ maximā iniuriā faceret de' inuido: si poneret eū i celo: qz ibi ē sūma felicitas in p̄ximo: et p ɔñs summū nocumētū esset inuido: ⁊ iđ erit in inferno vbi nihil videbit cui inuidere poterit. j. Petri. ij. Deponētes oēm maliciā et oēm dolū et simulatiōez et inuidias et oēs detractiōes: q̄si mō geniti infantes rōnabiles sine dolo lac cōcupiscite: scilicet caritatis.

Capitulū. III. Lectio. XXX.

Iustorū anime

in manu dei sūt et non tāget illos tormētum malicie visi sūt oculis insipientium mori et estimata ē afflictio exitus illoꝝ. et ab itinere iusto abierūt in exterminiū. et qđ a nobis ē iter exterminij: illi aūt sūt in pace. Posito et enarrata opinione reproboꝝ in. ca. ij. p totū. Hic ɔsequenter agit de illi' opiniōis reprobatiōe. Sicut. n. opinio ptractata: p̄mo psuasit aīe mortalitatez ⁊ postea doc holes inuitauit ad vite voluptatē et ad iniusticiā sine timore pene exercēdā. Ita hic sacrosācta fides catholica. Primo psuadet aīe post hāc vitā iustā remuneratiōez. Scđo inuitat ad iusticie dilectiōz. ibi. Audite nūc reges Primo ps sic ordinat q̄ mixtim vicissim et alternatim nūc agit de remuneratiōe iustoꝝ post mortē. nūc de punitione maloꝝ. Et diuertit se mō ad istos: mō ad illos vt ōndat q̄ siue in premio siue in pena imortalit aīe sp viuūt. Procedit ergo sic. Primo p̄ponit q̄d iusti pcipiēt i futuro finaliter. Scđo q̄d sustinēt i p̄nti tpaliter. ibi. Et si corā hoib'. Circa p̄mū lectio hodierna diuidit in duas ptes. Naz p̄mo ōndit q̄d cōgruit aiab' iustoꝝ. Scđo ōndit q̄d de eis iudicat p̄m fatuitatē mūdanoꝝ. ibi. Visi sūt oculis ⁊c. Dicit ergo p̄mo sic. Impij dixerūt q̄ no est refrigeriū in fine hois ⁊ q̄ hō siue iust' fuerit siue mal': nulla erit differētia: qz aia cū corpore moriet siue corrūpet. Sed certe hoc ē falsum. Nā iustoꝝ aīe in manu dei sūt. i. in dei ptectione et gubernatiōe. Verū q̄ iustoꝝ corpa tā i vita q̄3 in morte in ptāte hoim sūt. Sz certe iustorū aīe: nec in morte nec in vita sūt in manu hominū: nec diaboli: s3 tātū dei. Vñ Job. ij. Dixit dñs ad sathan. Ecce in manu tua est: verūtñ aiam illi' serua. glo. i ipa iusticia pmissiōis miscet q̄dā libera pietas: qz si totū desereret: hō q̄d eēt: Serua inq̄t: nō q̄ ipe seruet: s3 ne audeat irrūpere ne tēptādo supet. Vñ Boen'. ij. d cō. p. vj. pbās q̄ dignitas nō pōt hoiem facere felicē: deridēdo hoiu mortaliū dignitatē. dic q̄ aio hois: nisi hō velit null' pōt dñari. Nū q̄d libero impabio aio? Nū mētē firma rōe sibi herētē: d statu p̄prie q̄etis amouebis? Quasi diceret nō: ergo iustoꝝ aīe in manu dei sūt iā i vita q̄3 in morte. Sap. vij. In manu dei sumus ⁊ nos ⁊ sermones nři. Et iđ ɔñs ē q̄ nō tāget illos tormētū mortis. Dr̃ia ē int tactū naturalē ⁊ tactū mathematicū. Tact' naturalis ē cū passiōe: qz q̄cq̄d tāgit patit: sic pz. ij. de aio. et p̄mo de generatiōe. Tact' aūt mathematic' nō ē nisi iuxta positio corpm quoꝝ vltima sūt sil' sicut corpa celestia tāgūt se. Vult ergo dicē q̄ iustos in morte sua ñ tāget tormētū mortis tactu vicz naturali. q̄ fit cū passiōe et afflictiōe q̄ iniusti tāget frequēt. Hoc aūt tormētū mortis cōsistit i trib'. p̄m Bern. Est. n. i morte maloꝝ: dolor in exitu. horror i trāsitu. pudor i dei cōspectu. Sz certe ista nō erūt i morte iustoꝝ: imo p̄ciosa i cōspectu dñi mors sctōꝝ ei'. Vñ dicit q̄dā sctūs: mors nihil aliud ē q̄3 exit' aīe de carcere: finis exilij: laboris cōsumatio: ad portū applicatio pegrinatōis finitio. oneris grauissimi depositio. de eq̄ furioso descēsio. de domo ruinosa liberatio. oim egritudinū terminatō: oim piculoꝝ euasio: oim maloꝝ cōsūptio: oim vinculoꝝ disruptio: debiti nature solutio: redit' i patriā: ingress' i gliaz. De q̄ dicit Eccē. j. Melior ē dies mortis die natiuitatis. Et Prouē. xiiij. Justus sperat i morte sua. ⁊ iđ fatuū ē et irrōnabile p̄priā mortē nimis timē ⁊ mortē alteri' nimis dolere De p̄ma fatuitate loq̄t Ciprian'. Et ponit i canōe. xiij. q. ij. Q̄3 p̄posteꝝ ē q̄3q3 pūersū: vt cū dei voluntatē fieri postulam'. q̄ñ dñs euocat nos et accersit d h̄ mūdo: ñ statī volūtati ei' ipe rō parem': obnitimur et reluctamur ⁊ puicacū more seruoꝝ ad cōspectū dñi cuz tristicia et merore p̄ducimur: exeūtes hic necessitati vinculo: ñ volūtati obseq̄o: ⁊ volum' a do p̄mijs celestib' honorari ad quē venim' inuiti. h' ille. De fa

tuitate ꝑ morte amicoꝝ nimis dolentiū loquit̃ Aug. de vera religione. ca. xxxij. Qui pfecte ꝗ̃t deū diligit: nō affligit̃ morte cuiusq̃. q̄niā ꝗ̃ toto alo deū diligit: nouit nec sibi pire qḋ deo nō perit. De⁹ aūt ē dn̄s viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. h ille. Ex quo ptꝫ simplicitas illoꝝ q̄ ꝑ morte bonoꝝ irrōnabiliter ɔtristant̃. Sꝫ ꝑ quoꝝ morte nos dolere cōuenit: docet Isido. li. iij. de sūmo bono. Illi inq̃t deplorādi sunt in morte: q̄s miseros infern⁹ ex hac vita recipit: nō celestis aula leñficādos includit. Tulli⁹ de paradoxis. Mors ē terribilis his quoꝝ cū vita oīa merita extinguuntur: nō his q̄ꝝ laus emori nō pōt. Et d talibus dicit̃ ꝙ nō tāget illos tormentū mortis. Hoc figuratū est in tribus pueris. Daniel. iij. Illos aūt nō tetigit ignis: necq̃ ɔtristauit: nec quicq̃ molestie intulit. Consequenter ibi. Uisi sunt oculis insipientiuꝫ. ostēdit qḋ d iustis afflictis ꝑ iusticia in hac vita iudicat̃ fm mundanoꝝ fatuitatē. Et circa hoc duo facit. Quia p̄mo ponit eoꝝ estimatiōeꝫ. Scḋo ponit eoꝝ deceptiōeꝫ. ibi. Illi aūt sūt in pace. Dicit ḡ. Iusti p̄cedentes nos visi sunt oculis insipientiū. In ps̄. Dixit insipiēs in corde suo nō ē de⁹. mori totaliter in corpe ⁊ aīa. qḋ falsū ē cū mors iustorū nō sit nisi requies a labore. Apoc. xix. Amodo iā dicit spūs vt requiescāt a laboribus suis. Estimata ē afflictio exitus illoꝝ p̄cise nihil aliud: vn̄ nō iudicauerūt ꝙ fuit ingressus in vitā eternā: s; tm̄ fuit afflictio. Sꝫ Paulus fuit alterius opiniōis q̄ dixit ad Phil. j. Cupio dissolui et eē cū xp̄o. Scḋo vlteri⁹ iudicatū ē ꝙ ab inne iustis abierūt in exterminiū id ē in annihilatione et nullū aliū fructū iusticie receperūt. Hec tn̄ clausula fm Rabanū nō ē de textu. Sꝫ antiqui et moderni eā habent. Uex ē ꝙ in ecclesia in ep̄la de martyribus trāsfert̃. Tertio vlterius iudicatū ē ꝙ mors iustoꝝ nō solū ē afflictio: imo qḋ ē iter exterminiū a nobis. i. de nobis. q̄si non sit aliud mors q̄ iter nos exterminans. i. extra terminos humane vite ponens. Uiro. ibi. Illi aūt sūt in pace. ostēdit istoꝝ insipientiū deceptiōeꝫ: nā vbi putabāt iustos exterminari affligi et annihilari: iusti eripiūt̃ de hoc seculo neq̄: ⁊ sūt i pace. Esa. xxxij. Sedebit popul⁹ meus in pulchritudine pacis. et in requie opulenta. Dubitatio li-alis. Utrū aīe defunctoꝝ habeant distincta receptacula post hāc vitā sibi diuinit⁹ deputata? Et videt̃ ꝙ nō qꝛ tūc aīe tales vel pñt ab illis receptaculis recedere vel n̄. si sic: ergo aīe dānate et anime existentes i purgatorio possent minuere penā. et aīe existentes in celo possent minuere gaudiū suū. cōsequentia ptꝫ. qꝛ loca penalia augēt penā: et loca letitie augēt gaudiū: alit̃ frustra talia loca deputarent̃: et p ɔñs relinquēdo loca sua diminuerēt de suo gaudio: si essent beate et minuerent suā penā si essent nō beate. Si dicat̃ ꝙ aīe defunctoꝝ nō pñt ꝑ libitū suo loca illa dimittere? Contra hoc ē qḋ ꝓbat Aug. libro suo de cura ꝑ mortuis agēda: inter mediū ⁊ finē. ꝙ aliq̄ ex mortuis mutāt̃ ad viuos. ꝓ hoc ꝙ Math. xvij. Moyses in trāsfiguratiōe dn̄i apparuisse legit̃ cū Helya: et tn̄ cōstat moysen ā fuisse defunctū. Itē Hierony. redarguit vigilātiū sup hoc ꝙ dixit aīas nr̄as nō posse adesse tumulis suis q̄si vellēt: ꝓ hoc ꝙ sequūtur agnū q̄cūq̄ ierit. sed agn⁹ ē vbiq̃. Itē demones toto orbe mira celeritate vagāt̃. ḡ incōueniēs est dicere aīas alicubi eē inclusas vsq̃ ad diē iudicij. Itē Greg. iiij. dyal. narrat de multis mortuis q̄ viuis apparuerūt. Preterea ad questionē. si sic: tūc sinus Abrae foret vnū de illis receptaculis. ɔñā ptꝫ: qꝛ eccl̄ia orat i officio sepulture: sinus Abrae eā suscipiat. s; falsitas ɔseq̄ntis ptꝫ: qꝛ ē in inferno: vbi qꝛ fuit limb⁹ patrū vbi nulla aīa mō recipit̃ post xp̄i passionē. Preterea si sic: purgatoriū foret vnū receptaculuꝫ ɔñs falsū: qꝛ aīe decedētes i caritate vadūt ad purgatoriū si habeāt culpā venialē vel obligatiōꝫ ad penā. Sꝫ pūgatoriū ē vn⁹ loc⁹ iferni sub lymbo patꝝ. al's aīe pfm. purgāde fuisse i loco supiori viderēt̃: tā aū purgatoꝫ q̄ p⁹. Ad oppositū ē Aug⁹. Ench. ca. iij. Tp̄s qḋ int̃ hoīs mortē ⁊ resurrectōꝫ vltimā: aīas abdita receptacul' tenet ꝓut vnaqueq̃ digna ē vel reqe vel erūna. Item glo. sup illud. j. Tessal. iiij. sil' rapiemur ⁊c. dicit Qꝛ oēs aīe que de seculo exierunt hñt diuersas receptiōes. Ad q̄stionē dicēdū ꝙ sic: qꝛ sicut grauitas i corpib⁹ req̄rit diuersa loca. sicut ptꝫ. iiij. de celo. ita meritū ⁊ demeritū diuersa req̄rit loca ꝑ aīab⁹. Uñ qḋ ē corpi leuitas h ē aīe meritū: ⁊ h ē qḋ corpi grauitas. h ē aīe demeritū. et sicut grauia q̄ñ generāt̃ statim ad loca sua mouēt̃: nisi īpediāt̃ sic pꝫ. viij. ph'icoꝝ et. iiij. de celo. ita aīe statī q̄ñ a corpe sepantur ad loca mouēt̃: male ad infernū: bone ad celū: nisi inueniant aliqḋ īpediēs ꝑ culpā venialē ⁊ reatū pene nō solutū. habēt igit̃ distincta receptacula. Est ergo notādū ꝙ d istis receptacul' aīaꝝ p⁹ eaꝝ sepatiōeꝫ loq̄ possum⁹ dupliciter. Prio mō d lege cōi. alio mō d dispēsatōe spāli. Prio loq̄ndo sūt q̄tuor receptacula aīaꝝ vicꝫ. Infern⁹ dānatoꝝ. Lymb⁹ pueroꝝ ꝑ origiali: purgatoriū ꝑ veniali. ⁊ celum ꝑ pfecte bonis. Quintū receptaculū aū xp̄i passionē fuit lymb⁹ pfm q̄ tūc dicebat̃ sin⁹ Abrae: h de lege cōi. De dispēsatiōe speciali habent aīe receptacula alia inter hoīes in q̄b⁹ purgāt̃ ad informatōeꝫ et ad eoꝝ celeriorē redēptiōeꝫ ⁊ ita diuersimode deputantur: sicut ip̄is viuentibus expedit.

Secūdo notādū ꝙ spaciū infernale in quatuor portiones distinguitur. In infima sūt dānati pro peccato actuali mortali. In secunda

damnati p peccato originali. In tertia anime
q purgant de lege cōi. In q̄rta fuerūt aie pſm
annq̄ꝝ vſqȝ ad reſurrectiōeȝ xpi. Ad primū
argumētū dicēdū q aīa a ſuis receptaculiſ re
cedere dupliciter pōt intelligi. Uel ſimpliciter
vel ad temp⁹. Simplicit ſic q nūq̄ redeāt: nul-
la recedet que ē in inferno vel purgatorio. Ad
temp⁹ dupliciť vel ex lege nature et ſic nō: vel
ex ordine diuine puidentie: et ſic cōcedendū ē
q redeūt interdū ad viuētes. ſicut docet Aug⁹
in libro ſuo de cura p mortuis agenda. Hoc ta
mē intereſt. q anime ſanctoꝝ poſſunt cū volūt
viuentibuſ intereſſe. Alie aīe nō. ſ ſolū diuina
pmiſſione. Etiā dānati apparuerūt viuentibus
ad viuoꝝ pmōitionē. Ad ſcdm de ſinu Ab-
rae. dicēdum ē ſm Aug. xij. ſup Geñ. Sinus
Abrae dicit requies ſanctoꝝ qui olim fuit lym
bus: nūc xo ē celum. ſic orat eccīa. Ad terti
um dicēdū q tenet pbabiliter ex dictis ſctōꝝ
q locus purgatorij ē loc⁹ vicin⁹ inferno. de le-
ge cōi.

C Iuſtoꝝ aie in manu dei ſūt. Notan-
dū q inter iuſtū et impiū inuenio quadrupli-
cē differentiā in ſcriptura. Differūt eniȝ viuē-
do moriēdo patiendo ⁊ penitēdo. Uiuēdo qȝ
iuſti viuūt in pace et trāquillitate. Impij in diſ
cordia et contrarietate. in pš. Pax multa dili-
gēntib⁹ legē tuā. De impijs xo dicit Eſa. lxviij.
in fine. Non ē pax impijs dicit dñs. Signant
dicit pš. Pax multa diligentib⁹ legeȝ tuā. Nō
ſic: diligentib⁹ legē mūdi. Illi ſūt ſemp in ꝯten
tionib⁹ in diſcordijs et rebellionibuſ. Unus q
audiuit iura per ſex annos vel ſeptē: facit ma
iorē brigā in vna comitiua. q̄ xviij. ſapiētiſſi
mi clerici. Chriſt⁹ eñ iuſtis legauit pacē. Ioh.
xiiij. Pacem relinq vobis. et Eccī. xlv. Statu-
it illis teſtamentū pacis. Scdo differūt mo-
riēdo: quia mors iuſti ē eius ſpes et cōſolatio.
mors autē iniuſti ē deſperatio. Proū. xiiij. In
malicia expellit impiuſ: ſperat iuſtus in morte
ſua. ſed Prouer. xj. Mortuo hoie impio vltra
nulla erit ſpes. Si oēs fratres et ſacerdotes
mundi celebrarent p aīa ſua: ſi mortuus ē ſine
penitētia: fruſtra fieret. vñ Aug⁹. xij. de ciuita
te dei. ca. ij. Si de aliquibus malis ita cōſtaret
q ſunt dānati: ſicut nūc cōſtat de demonib⁹: ec
cleſia nō plus oraret pro eis q̄ pro ipo diabo-
lo. Et a multo fortiore. Non ē ſpes impio mō
defuncto et hoc loquēdo de lege mō comunit
vſitato. Tertio differunt iuſtus et impius i
patiendo: qȝ iuſtus ſuſtinēdo aduerſa ſe exhi-
larat. Iniuſtus ſuſtinēdo ſp remurmurat. De
iuſto Proū. xij. Nō cōtriſtabit iuſtū quicqd
ei acciderit. Item puer. x. in fine. Labia iuſti
cōſiderant beneplacita: et os impiorum puer-
ſa. Quarto differunt penitendo: qȝ iuſtus
in bene viuendo ſemper ſe accuſat: impius ma
le viuendo ſemper ſe excuſat. De iuſto Proū.
xviij. Iuſtus prior accuſator eſt ſui. Et in eodē

Impius cum in profundū pctōꝝ venerit con-
temnet. Item ibidem. x. Os impioꝝ operient
iniquitatē. Notādum q anime iuſtoꝝ in p-
ſenti in manu dei multipliciter ſunt. Sūt eniȝ
in manu dei ſupportantis. In manu dei cōfor-
tantis. In manu dei caſtigātis. In manu dei
ꝯſeruātis. Primo ſūt in manu dei ſupportātiſ.

D Nutrix eñ puerū incipientē incedere cōtinet
inter manus: ⁊ ex ea pte qua cadere credit ſup
portat manū ſupponendo ne cadens ledatur.
Chriſtus eſt nutrici⁹ noſter. Oſee. xj. Ero eni
nutrici⁹ effraym et brachijs meis portabo eos
Effraym interpretat creſcēs: et ſignificat nos
viatores qui creſcere debem⁹ de virtute in vir-
tutē. Due man⁹ dei iuſticia et miſcdia. In pš.
In manus tuas cōmendo ſpiritum meū. Iu-
ſticia dirigit vt bene incedamus: miſcdia ſub-
leuat ne nimis ledamur. In pš. Cum ceciderit
iuſtus non collidet: quia dominus ſupponit
manum ſuā. Secundo ſunt in manu dei cō
fortantis. Ezech. iij. Manus eñi dñi erat me-
cum confortās me. Falco nobilis paſcit et re-
creatur manu domini ſui. Alias ſi cibum habe
ret in ſuo regimie auolaret a domino ſuo. Iō
deus ſic eos paſcit beneficijs q ſemp ea tenet i
manu ſua quā manū quādo vult claudit et pa
timur egeſtatē: et quando vult aperit et habe-
mus copie largitatē. in pš. Oculi oīm i te ſpe-
rant domine: et tu das eſcaȝ illorū in tempore
opportuno. Aperis tu manū tuā et imples om
ne animal benedictione. Et iteꝝ in pš. Aperi-
ente te manum tuam omnia implebuntur bo-
nitate. Alias eñi a deo auolaret. Oſee. ix. Ef-
fraym quaſi auis euolauit. Sic qui nimis ab-
undant frenis auolant a deo ſicut falco a dño
ſuo quādo nimis ſatiatur. Tertio ſūt iuſto
rum anime in manu dei caſtigantis. Quādo
eñ medic⁹ manu ſua ppinat infirmo et ꝓtemp
tat bibendo faciens ſibi credentiā: licet medici
na ſit valde acuta: tñ infirmus acceptat. Chri-
ſtus medic⁹ eſt et calicē preguſtauit tribulatio-
nis: quē nobis p remedio infirmitatis peccati
ppinat in pſenti. Et iō caſtigationes ſuas filia
li benignitate ſuſcipiamus. in pš. Hūc humili
at et hunc exaltat. qȝ calix in manu dñi vini me
ri plenus mixto. Quarto ſunt iuſtoꝝ aīe in
manu dei conſeruātis. Uñ illud qđ homo cō-
tinue in manu tenet illud bene cōſeruat. Chri-
ſtus aūt in manibus ſuis nos ſeruat. Solet eti
am homo dicere: qñ habet nomē alterius ſcri-
ptū in libro ſuo: habeo illū in libro meo. Chri-
ſtus aūt nos in manibus ſuis ſcripſit: ita q nō
poteſt noſtrum obliuiſci. Eſa. xlix. Nunquid
poteſt mulier obliuiſci infantem ſuum vt non
miſereatur filio vteri ſui? Et ſi illa oblita fuerit:
ego tamen non obliuiſcar tui: ecce in manib⁹
meis deſcripſi te. Sed tamen aliter habȝ ani
mas iuſtorū: ⁊ alit animas peccatorū. Quādo

enī ita est q̄ aliquis ē dn̄s alicu⁹ manerij τ dimittit illud in aliena custodia: ita q̄ alij ad certū terminū capiūt fructū illius: dicimus q̄ licʒ manerū sit talis dn̄i: nō tamen ē in manu sua: ſ tūc ꝓprie quādo inhabitat et recipit fructuʒ τ vsū tūc dicimus eē in manu sua. Modo dn̄s bene est dominus pctōꝝ: et tn̄ nō īhabitat eos per gr̄am: nec recipit fructus ab eis: et tō non anime pctōꝝ: ſ aīe iustoꝝ in manu dei sunt.

Lectio. XXXI.

Et si coram hominibus

Et si coram hominibus tormēta passi sūt: spes illoꝝ imortalitate plena ē: in paucis vexati: in multis bn̄ disponent. Quoniā de⁹ tēptauit illos et inuenit illos dignos se. Postq̄ꝫ spūs sctūs declarauit q̄d iusti hoīes pcipient in futuro eternaliter. Hic consequenter ondit q̄d sustinent in p̄senti tpaliter: et q̄r pene q̄s sustinent τ p̄mia q̄ pcipient sūt cōtraria: iō faciēs quādā cōparationē vtit quodā colore rhetorico q̄ dicit antithesis: q̄si ꝯtraposino: vel antithetō vel contētio fm̄ Tulliū. v. rhetori. suc. Et ē figura talis: q̄n aliquis in locutiōe cōtraria cōtrarijs cōtraponit: sicut facit Apl's. ij. Cori. vj. Per infamiam et bonaʒ famā a dextris τ a sinistris: Et Eccl. xxxiij. Contra bonū malū et cōtra vitā mors. Sic cōtra virū iustū peccator. Isto genere eloquentie vtit spūsscts in isto textu ostendēs q̄ illa que sancti patiūt in p̄senti nō sūt equalia illis q̄ pcipiunt i futuro p̄ p̄mio. Et ponūt tres antitheses consequent. Sancti enī in p̄n̄ tribulant vexant τ tēptāt: tribulāt in penis: vexantur in verbis et tēptāt in diuinis ꝑmissionibus. Sed cōtra tribulatiōes penaꝝ: hn̄t speʒ imortalitatis. Contra vexationē cōtumeliaruʒ habent spem eterne trāquilitatis. Et cōtra diuinā tēptationē: habent spem p̄cipue dignitatis. Dicit ḡ p̄mo ponens p̄niā cōtrarietatē. Et si corā hominib⁹ tormenta passi sūt. Coram hoibus q̄ tm̄ exteriora vident. j. Reg. xvj. Hō videt ea q̄ parent. Tormēta passi sūt in corpore sustinēdo. spes illoꝝ imortalitate plena ē: ſ est dictū. sperauerūt a dn̄o ꝑ sua iusticia p̄mia ri: et illa spes est plena et nō vacua: sicut malorū de qua infra in isto capitulo. vacua spes illoꝝ: vn̄ de spes illoꝝ nō cōfundit ad Ro. v.

Scd̄a antithesis ē tal'. Sancti sūt in p̄sētī vexati verbis contumelijs et iniurijs: tamē hec sunt pauca respectu illorū que ad suā beatitudinē aggregabūt. q̄uia fm̄ Boetiū. Beatitudo est status oīm bonoꝝ aggregatiōe pfectus Et iō dicit: i paucis vexati: in multis bn̄ disponent. Multū et paucū sicut magnū et paruuʒ sunt relatiua: sicut ptʒ in p̄dicamētis. ca. d̄ q̄ntitate. Vn̄ si illa q̄ patimur in p̄senti cōpent ad ea que bonis dabūt in futuro ꝑ mercede: licet sint in se valde multa: vident tn̄ in cōparatione illoꝝ valde pauca. ad Ro. viij. Non sūt cōdigne passiōes hui⁹ tpis ad futurā gloriā que reuelabit in nobis. Tertia antithesis ē talis. Deus tēptat sanctos in p̄senti. ſ nō ad eoꝝ detrimentū et deiectionē: ſ ad eoꝝ emolimētū et ꝓmotionē. Unde dicit q̄ de⁹ tēptauit illos et inuenit dignos se. idē sua societate et dilectione. Et notandū q̄ difficile ē virtuosuʒ ē q̄ hō fiat dignus deo. Ad hoc enī requirit pfectus mundi contēptus. Vn̄ xp̄s dixit Math. x. Qui amat patrē et matrē plusq̄ꝫ me nō ē me dignus: τ q̄ amat filiū vel filiā plusq̄ꝫ me nō ē me dignus: τ q̄ nō accipit crucē suā et seq̄t me nō est me dignus: ergo quicunq̄ꝫ vult dignus eē xp̄o: oportet q̄ seipm̄ det ꝑ xp̄o. Hui⁹ ꝓbatio ē: q̄r demōstrato quocunq̄ꝫ hoīe contigit sic arguere. aut iste diligit xp̄m plusq̄ꝫ filios et filias et semetipsū: vel nō: Si nō: n̄ ē dign⁹ xp̄o. Si sic: dat se ꝑ xp̄o. q̄r q̄ nō accipit crucē suā et sequitur xp̄m: nō ē eo dignus. Notādū q̄ tēptare improprie cōuenit deo: q̄r tēptare ꝓprie est aliq̄d experiri vt habeat ei⁹ cognitionē: sicut hō tēptat vinū et magister discipulū. Alr̄ dicit temptare expiri aliquē cū intentiōe manifestādi cōditiōes ei⁹ alijs. Primo mō deus tēptare non pōt. Sʒ scd̄o mō. Vn̄ Gen̄. xxij. Temptauit deus Abraaʒ. Tertio mō dicit tēptare: callide accipe expientiā alicu⁹ hoīs cū itētiōe decipiēdi: et sic ꝓprie cōuenit diabolo: et nullo modo deo: q̄r Jac. j. dicit. Nemo cū tēptat dicat. q̄r a deo tēptor. Deus enī intēptator ē maloꝝ. Ipse enī neminē tēptat. Glo. Deus tēptat nō seducendo ad malū: ſ exercēdo ad meritū. Alr̄ pōt expom̄ sic: deus tēptat illos. i. temptari ꝑmittit. Et notāduʒ q̄ deus electos suos tēptari ꝑmittit specialiter ꝓpter tria. Primo ad exercēnduʒ nostre nature ꝓbitatē qui habemus vsū liberi arbitrij ꝑ gr̄am informati si velim⁹. Si rex dedisset arma τ equū nobilissimū alicui militi: ille ꝓbi⁹ et viril' i bello ꝑ honore regis se exponeret et amore: rex nō imerito eū acciperet Xp̄s rex dedit nob arma liberi arbitrij cuʒ eq̄ corpis nr̄i et sūt q̄si similia armis dei: q̄r ad imaginē et similitudinē suaʒ fecit hoīeʒ. Gen̄. j. et ad Eph. vj. Induite vos armaturā dei vt possitis resistere aduers⁹ isidias diaboli. ḡ nos ꝑ honore regis nr̄i viril' expōam⁹: alioq̄n nosmetip̄os decipim⁹ et dānam⁹. Job. vij. Tēptatio ē vita hoīs sup terrā: sic de⁹ tēptauit Abraā de imolatiōe filij sui vnigeniti. Gen̄. xxij. Sic etiā oēs suos amicos tēptari ꝑmittit. Tob. xij. Quia accept⁹ eras deo: necesse fuit vt de⁹ tēptaret te. Constantinus imꝑator voluit probare qui de familia sua essent viri christiani et fideles. τ cetera. Ita christus permittit viros catholicos a mundo temptari. et qui mundanam gloriam que est quasi idolum adorant: de suo expellit seruitio. Quia nemo potest duobus dominis seruire: qui idolum adorare contemnit in suo

retinet famulatu. Et oñis q̄ in christo viuēs necessario habet tēptari ꝓpter qḋ signāter dicit̄ Eccës ij. Fili accedēs ad huiutē dei: sta in iusticia ꝛ timore ꝛ ꝓpara aiam tuā ad tēptatiōez. C Scḋo pmittit nos de⁹ tēptari ad recēsēdū nr̄e cēsure vanitatē. nisi eni tēptaremur: nimis ꝓpter defectū nr̄e cognitiōis ꝛ experiētie de nobis ipsis supbirem⁹. Et ideo clemēter pmittit sctos suos ꝺ sua carne tēptari sicut de paulo patuit. ij. Cor. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me datus ē mihi stimul⁹ carnis mee angel⁹ sathane q̄ me colaphizet. De hoc loq̄ns Greg⁹. ix. mora. ca. xxxvj. dicit: Supna dispēsatio idcirco nos tota intētiōe viuētes carnis nr̄e tēptatiōib⁹ pmittit cōcuti ne mēs nr̄a i supbiā audeat ꝓsūptiōe sue securitatis eleuari. vt dū pulsata trepidat: in solo auctori adiutorio fidē robust⁹ spei figat. et. ix. moral. ca. iij. exponēs illud apl'i ad Roma. vij. Uideo aliā legē in mēbris meis repugnātez legi mētis mee ꝛ captiuū me ducētē in legē pcti q̄ ē i mēbꝛ meis. dicit sic Ad ima trahit caro ne extollat̄ sp̄s. ꝛ ad sūma trahit sp̄s ne ꝓsternat̄ caro. Sp̄s leuat ne iaceam⁹ i infimis caro aggrauat ne extollamur ex sūmis. Sicq̄ scḋm Greg. quodā certo moderamie fit vt carne deprimēte: sed nō ꝓsternēte homo desperatiōis lapsū caueat. ꝛ sp̄u eleuāte ꝛ tēptatiōes sētiēte supbie casū euadat: et sic dū sp̄s trahit: caro ꝯtrahit: subtilissimo intimi iudicij moderamine infra sūma ꝛ infima in q̄dā medio aīa liberatur: hec Grego. Et iḋ signāter petiuit ps̄. Proba me dn̄e ꝛ tēpta me vre renes meos ꝛ cor meum. glo. ꝓba me. id ē indica me esse ꝓbatū: nō tibi q oīa nosti. sed mihi ꝛ hoib⁹. Nisi eni tēptares negligētes essem⁹. Notat ibi glo. q aliter tēptat de⁹: aliter hō: aliter diabol⁹. Deus vt erudiat: homo vt sciat: diabol⁹ vt seducat. Uñ dicit̄ metrice. Dat tria tēptare seducere scire ꝓbare. Nota de puella de qua narrat Cesari⁹ in cui⁹ fine ꝛc̄. iḋ signāter dicit apl's. j. Cor. x. Tēptatio ñ appheēdat vos nisi humana. D Tertio de⁹ nos tēptari pmittit ad ꝓmerēdū vite future felicitatē. Jac. j. Beat⁹ vir q̄ suffert tēptatiōnem q̄nīā cū ꝓbat⁹ fuerit accipiet coronā vite. Et q̄uis diabol⁹ oēs tēptet: aduersus tñ ꝑfectos platos ꝛ religiosos maxie exardescit. Uñ petr⁹ rauēñ. in quadā epl'a. Mūd⁹ aduers⁹ desertores suos forti⁹ pugnat ꝛ egrediētes vite secularis illecebras grauiorꝫ ꝯcurs⁹ expectat. Nā et in exitu israel de egypto: pharao vehemēti⁹ excādu it: et sathanas egrediēs ab hoīe quē ab infantia tenuerat: ipꝫ grauI⁹ in egressu discerpit. Enā ideo hugo de claustro aīe li. j. religiosos instruit q̄ sūt cause tēptationū. Prima ē loci amenitas vt ciuitates et opida q̄ nō tātū ex situ loci amenitatē recipiūt: sed ex habitātiū gr̄a. Secūda causa ē locus diuiciarꝫ vbi eni diuicie ibi periculū. Tertia vero causa ē precios⁹ ornatus ꝛ equorꝫ pigmēū cura ꝛ vestimētorꝫ exq̄site varietates. Quarta aūt mulierū sp̄es quarꝫ vox blādit̄ aurib⁹ et facies oculis. Istas occasiōes viriliter caueam⁹ q̄ tēptatio nō ledit nisi obediam⁹. ꝛ hoc ē qḋ metrice dicit̄. Hosti nō ledit nisi cū tēptat⁹ obedit. Est leo si cedis: si stat q̄si musca recedit. Et hoc ē quod promittit Aposto. j. Cor. x. Fidelis deus q̄ non pmittit vos temptari supra id qḋ potestis: ſ faciet cū tēptatione etiā ꝓuentū vt possitis sustinere ꝛc̄.

Lectio. XXXII.

Tanquā aurū i fornace ꝓbauit illos et quasi holocausti hostiā accepit illos et in tpe erit respectus illorꝫ Declarato q iusti in ꝓsenti multipliciter tribulentur. Hic ostendit qualiter ꝓ tribulationum tolerantiam a deo acceptāt̄. Et circa hoc duo facit: quia primo ostēdit q pena iustorꝫ ē vehemētis argumentū diuine dilectiōis. Secūdo q ei correspondet euidens emolumentū remunerationis ibi. In tēpore. Penā igit̄ iustorum deo esse acceptaz q̄ñ ex caritate et ꝓ suo amore sustinet̄: ostendit per duo exempla quorꝫ pmū cōsistit in artificio naturali. Scḋm in quodā sacrificio legali. ibi. Et quasi holocausti ꝛc̄. Primū exēplū ē tale: quāto aurū frequēti⁹ liquescit et trāsit p ignē: tāto fit cari⁹ puri⁹ et acceptabilius. Sed tribulatio vite ꝓsentis ē sicut fornax vel camin⁹ in quo etiā hoīes depurantur Eccës. ij. In igne probatur argentum et aurū homines vero receptibiles in camino humiliationis: ergo iusti q̄to plus ꝓ xp̄o tribulant̄: tanto sūt magis ꝓciosi et meliores. Et hoc est q dicit: tāq̄ aurū in fornace ꝓbauit illos. A Secūdū exēplū ē i quodā sacrificio legali qḋ dicebat̄ holocaustū. Ubi notādū q inter sacrificia q̄ deo offerebant̄ ꝓcipuū erat holocaustū et fiebat de armentis pecudib⁹ et auibus. Et ꝺ isto sacrificio nihil habuit sacerdos q̄ obtulit ꝓ parte sua. sed totum cremabat̄ domino: et iḋ dicebat̄ holocaustū: ab olon grece qḋ ē totū latine et cauma incendium: inde holocaustum quasi totum incendium: q̄ in alijs sacrificijs sacerdos quādoq̄ tollebat sibi partē et q̄ñq̄ dabat partē offerenti ad comedendū: sed in holocausto totum corpus siue esset vitulus ouis vel hedus incendebat̄. pellem tamē potuit sacerdos vendicare sibi fm legē. Licet oīe genus sacrificij deo foret acceptū: nullū tamē sic holocaustū: q̄ illud totū offerebat̄ in honorē dei ex integro. Et isto mō sancti martyres imolati sunt deo: sicut hostia holocausti. Sacerdos occidēs martyres ē mundus. Joh. xv. Mundus vos odit. et ad Roma. viij. Estimati sum⁹ vt oues occisiōis: ſ certe sacerdos nihil habuit: nisi pellem vicꝫ: gloriā secularem. Job. j. Pellem pro pelle et cuncta que habet homo dabit pro aīa

ma sua. Ergo sicut holocaustū est optimuz in sacrificijs: sic martyriū in oībꝰ meritorijs. Et hoc est qꝺ spūssancꝰ dicit. Et quasi holocausti hostiā accepit illos. Cōsequēter declarat qꝺ est emolumentū remuneratōis correspōdens iustoꝝ ꝑsecutionibꝰ in ꝑsenti. Et dicit ꝙ cōtra momētaneū penalitati: accipiēt pmiū sempiterne felicitatis. Et vt ostēdat ꝙ tribulatōis ad pmiū nulla ē ꝓporcio: supponit coꝝ penā: q̄si instātanee breuitatis: ⁊ coꝝ pmiū tēporance ęternitatis. Modo notū est ꝙ tpis ad instans nulla est ꝓporcio: sicut nec puncti ad lineā. Esa. liiij. Ad punctū in modico dereliqui te ⁊ in miserationibꝰ maximis ꝯgregabo te. In momēto indignationis abscondi faciē meaz parūp a te: ⁊ in misericordia sempiterna misertus sum tui. Vn̄ supramodū merces excedit laborez. Et h̄ est qꝺ dicit ꝙ in tēpore erit respectꝰ coꝝ. quasi diceret in puncto. i. in modico instāti passi sūt: sed in tēpore ꝓlixo ⁊ longo. hoc est in eternitate erit respectus coꝝ. i. pmiatio. Vnde solet dici cū dn̄s remunerat aliquē liberaliter sibi seruientē dando sibi aliqꝺ magnū: ꝙ ipse bene respexit eum. Et certe deꝰ bene respexit eos: q̄si supramodū ⁊ ꝓportionez retribuit ꝓ labore. Juxta illud. ij. Cor. iiij. Illud enī qꝺ in ꝑsenti est momentaneū ⁊ leue tribulationis nostre: supra modū ⁊ sublimitate eternū glorie pōdꝰ operat̃ in nobis.

B　Et notandū ꝙ electꝰ q̄libet a xp̄o multipliciter ꝓbat̃: sicut clericus ante ꝓmotionē: sicut nouitiꝰ ante ꝓfessionē: ⁊ sic baccalariꝰ ante inceptionē: ⁊ sicut denariꝰ ante solutionē. Clericus ordinādus ⁊ receptur9 coronā prius examinat̃: ⁊ quanto altiorē ordinem est recepturꝰ: tanto difficilius examinat̃. Oēs nos ꝓmouendi sumus ad ordines. q: in futuro oēs erimus sacerdotes. Apoc. v. ca. Fecisti nos deo nostro regnū ⁊ sacerdotes. Magnus fauor fieret clerico si posset pmuniri in q̄ passu ⁊ de qua materia deberet examinari: q: tunc posset sibi ꝓuidere: ⁊ tūc foret sibi magna verecundia deficere. Iste fauor fit nobis. Ordines fiūt in resurrectione generali in die iudicij q̄si iuxta merita nostra ad ordines angeloꝝ recipiemur ꝓ semper: vt dicat̃ vnicuiqꝫ nostrū illud. ps. Tu es sacerdos in eternū fm̄ ordinez melchisedech: ⁊ mō sumus pmoniti de q̄ examinabimur. certe nō de officiali: sed de oībus de donato. s. ⁊ ptibus nr̄is. hoc est de opibꝰ pietatis. Sicut ptz Math. xxv. Esuriui ⁊ dedisti mihi mādučare. Totū est de donato: ⁊ iō illi q̄ fuerint nesciuisse donatū: deficiēt de ordinibus ⁊ repellent̃ sicut laici: ⁊ ponent̃ ibi vbi est vmbra mortꝭ ⁊ nullus ordo Job. x. q̄si diceretur bis. Ite maledicti in ignē eternū. Sed boni et electi q̄ bn̄ respōdere possunt: certissimi erūt de corona. Tobie. iij. Hoc habet ꝓcerto ois q̄ colit te. ꝙ vita eiꝰ si in ꝓbatiōe fuerit coronabit̃. Et Jac. j. Cū ꝓbatus fuerit accipiet coronā vite.

Scd̄o examinat̃ electus: sicut ꝓbat̃ nouitius ante ꝓfessionē. Vnde tēpus nouiciatus est tēpus ꝓbationis fm̄ iura. Licet aūt nouitius interdū gerat habitū ꝓfessoꝝ. Tamē in voluntate sua est ꝓijcere habitū infra tēpus ꝓbationis quādocūqꝫ sibi placuerit: ⁊ ideo nō habet habitū inseperabiliter. Habitꝰ et ornatus anime est gratia: vita ꝑsens est tēpus nouiciatus ⁊ tempꝰ ꝓbatiōis. Ad Roma. xij. Renouamini in nouitate sensus vestri vt ꝓbetis que sit volūtas dei bona ⁊ beneplacēs ⁊ ꝑfecta. Licet igit̃ nos geramus habitū ꝓfessoꝝ: hoc est beatoꝝ que est gratia ꝯsumata: nō tamē ideo ꝓfessi sumus: sed sumus in tēpore ꝓbationis: q: possumus habitū ꝓijcere ⁊ peccare. Nouitij aūt inter fratres p̄dicatores examinant̃ de monibꝰ diligēter. Et generaliter de q̄nqꝫ casibꝰ in eis. Nā ab vnoquoqꝫ req̄rit̃: An sit seruilis ꝯditionis: An alteriꝰ ꝓfessionis: An mulieri ꝯiugatꝰ: An ratiocinijs obligatꝰ: An occultā habeat infirmitatē aliquā: Si v̄o aliquē istoꝝ defectuū habuerit ⁊ sciatur: a ꝓfessiōe repellit̃.

C　Certe hec quinqꝫ xp̄s in suis nouitijs requirit. Primo an sit seruilis ꝯditiōis: videlꝫ an sit totus datus seruitijs mūdi: ꝓ diuitijs et honoribus cōsequēdis in hac vita. ⁊ si sic: non admittit eū. Math. vj. dicit̃. Nemo pōt duobus dn̄is seruire. Phs quidā assurgere noluit ꝑncipi venien ti alijs eū honorātibus assurgēdo. Et cām reddidit. Seruit inquit seruo meo. Nam contēnendo mūdū ⁊ mundus mihi seruit ⁊ ipse seruit ei. quare ei nō assurgo. iste non fuit seruilis ꝯditionis: sed valde nobilis. Secūdo requiritur an homo sit alteriꝰ ꝓfessionis vnde ille q̄ est radicatus ⁊ habituatꝰ in aliqua mala cōsuetudine viuendi in peccatis: ipse est alterius ꝓfessionis: caueat sibi q: licet recipi possit a xp̄o tn̄ cū difficultate. Tertio req̄ritur an sit mulieri ꝯiugatus. i. an sit operibꝰ carnis datꝰ: q: scit ꝙ talis nō venit ad deū ꝑfecta voluntate. Luc. xiiij. Vxorē duxi ⁊ ideo nō possum venire. Quarto an sit ratiocinijs obligatꝰ: homo est obligatꝰ ad cōpotuz ⁊ restitutionē si fuit vsurariꝰ: ⁊ de pecunia vsuraria fuit ditatus ⁊ nō vult restituere: xp̄us nō curat de eo: q: ipse ratiocinijs obligat̃. Si clericus simoniace intrauit ecclesiā: occupauerat bona per amicos: ⁊ nō est paratꝰ resignare ⁊ restituere: ipse est obligatꝰ ratiocinijs. Christus aūt eū ad ꝓfessionē donec soluerit nō admittit. Si spoliasti pauperē per potentiam vel per falsum iudiciū vel testimoniū perhibitū contra eū: ⁊ nō fecisti restitutionem: tu es obligatus ratiocinijs ⁊ talem obligatū christus nō admittit. In ps. Declinantes autem in obligationes adducet dominus cū operātibꝰ iniquitatē. Quinto querit an habeat aliquā īfirmitatē occultā.

Unde si cōmisisti peccatū vile de quo nō es cō-
fessus: celas τ occultas. tu habes infirmitatē
occultā: christ⁹ te nō admittit nisi te curaueri.
Ideo omissis talibus impedimētis vnusquisq;
vestrū curet se ꝓbabilē exhibere nociuū: ne a
professiōe ꝯfusibiliter repellaṫ. ij. Timoth. ij.
Cura temetipm ꝓbabilē exhibere operariū in
cōfusibilē: τ qui talis inuētus fuerit: faciet suā
ꝓfessionē in finali iudicio. dicens illud Deut.
xxvj. Profiteor hodie coraz domino deo q͛ in-
gressus sū terrā ꝓ qua iurauit patrib⁹ nostris

D Tertio examinaṫ elect⁹ sicut baccalari⁹ ante
inceptionē seu magistratiōnē. Iste eñ anteq;
incipiat ꝓbaṫ in tribus: in legēdo: opponēdo:
τ respōdendo. Habet eñ necesse legere aliqd
vnū volumen ad minus facultatis sue. Et cer-
te nos legere debemus ꝑ cōfessionē volumen
cōsciētie nostre. Stolidus clericus est qui ne
scit legere scripturā suam τ opus ꝓprium. Ad
Gal. vj. Opus autē suū vnusquisq; ꝓbet τ sic
in semetipo gloriā habebit. Scdo habem⁹ op
ponere hoc est arguere ꝑ iustā correctionē ꝓ-
ximorum: τ hoc ꝑncipaliter pertinet ad plalatos
τ in casu ad omnes. Math. xviij. Si peccaue-
rit in te frater tuus: vade τ corripe illū inter te
τ ipm solū. Sap. j. Probata virt⁹ corripit isipi
entes. Et platis dicit. Hiere. vj. Probatorē in
populis dedi te. Tertio habem⁹ respondere ꝑ
gratiarūactionē. j. Tessal. v. In oibus gratias
agite: τ qui hoc cōpleuerit: dign⁹ est gradu ma
gistrali. Exemplo Tobie q͛ in se hec omnia for
maliter τ deuote cōpleuit peccata confitendo:
vxorē corripiēdo: τ deo ꝓ cecitatis flagello grās
agendo: τ iō sibi dictū fuit. Quia accept⁹ eras
deo: necesse fuit vt tēptatio ꝓbaret te. Quar
to ꝓbaṫ elect⁹ vt denari⁹ ante solutionē. Uñ q͛
alteri mutuat denariū: diligenter cōsiderat an
te solutionem quātitatē: pondus τ imaginez:
sonum τ materiā: quia si in aliquo istorū defe
cerit: non est legalis moneta: nec recipi debet.
Quātitas est equitas: pōdus est caritas: ima-
go est iusticia: sonus ē veritas ad omnes τ ad
seipm. Unusquisq; nostrū a christo recepit de
nariū. id est animā rationalē habentez imagi-
nem regis: τ in die mortis est tempus solutio-
nis: τ tunc oportet reddere denariuz τ christo
offerre. Marc. xij. Afferte mihi denariuz. Et
certe nisi habeat quinq; ꝑdicta: quātitatē: pōd⁹:
imaginē: sonū τ materiā: reprobabiṫ. Hiere.
vj. in fine. Argentū reprobū vocate eos: q͛ do
minus ꝓiecit eos. Si vero illa ꝑdicta habuerit
dicet nobis xp̄us illud Gen. xliij. Pecuniam
quā dedisti mihi ꝓbatā ego habeo. Et de nfo
denario verificaṫ illud ps. Argentum igne ex-
aminatū ꝓbatū terre purgatū septuplū. Exa-
minatū igne caritatis: ꝓbatū terre. i. a terra ni
hil hñs terrene vanitatis: purgatū septuplum
a septem capitalibus vitijs: q͛ sunt radices vni

uerse iniquitatis. Lectio. XXXIII.

Fulgebunt iusti et
tanq; scyntille in arūdineto discur-
rent. Postq; spūssanctus posuit
vnā ꝓmissionē generalē de futura remunera
tione sanctoꝝ ꝓ tribulatiōib⁹ q̄s sustinēt in ꝑ-
senti. In pte ista eandē remunerationē expli-
cat τ distinguit in speciali. Et circa hoc duo fa-
cit: q͛ ꝑmo ostēdit q͛ iusti liberaliter respiciēt.
Scdo q͛ iniusti rōnabiliter iudicētur. ibi: Im
pij. Circa ꝑmū tangit excellētias futuras in re
muneratione. Erūt eñ tā in corpore q; in aīa
glorie possessores in vita eternali. Erūt eñ iu-
dicis assessores in iudicio generali. Et iō ꝑmo
describit q̄lis est eoꝝ excellētia vl' erit: q͛ est glo
ria corpalis. Scdo q̄lis erit eis cōcessa dsiden
tia iudicialis. ibi: Iudicabunt sci. Tertio q̄lis
erit beatoꝝ in aīa glīa spūalis. ibi Qui cōfidūt
in illū. Circa ꝑmū sciendū q͛ in isto textu q̄t B
tuor dotes corpis gloriosi latēter innuūtur: q͛
sūt claritas: ipassibilitas: subtilitas: τ agilitas.
Cuius ratio ē: q͛ aīa hūana ꝑfectū tūc habebit
dominiū corpis sui τ inq̄ztum forma: τ inq̄ztū
motor; τ inq̄ztū beata τ deo ꝯiuncta. In q̄ztū
beata: gloria aīe redundās in corpus causabit
in corpe claritatē: τ hoc est qd dicit Math. xiij.
Fulgebūt iusti sic sol in regno patris eorū.
Perfectū aūt regimē causabit in corpe impas-
sibilitatē. Omne eñ corp⁹ qd patiṫ passione ꝓ
prie dicta: ꝑdit dominiū forme sup materiā su
am. Aliter eñ passio talis nō foret ad corrupti
onē forme patiētis vel saltē sepationem a ma-
teria. Et ideo q͛ anima incorruptibiliter τ pfe
cte cōtinebit corpus suū: nullomō poterit vic-
toria anime supra diminui. Secus autē fuit in
statu innocētie q͛ licet anima ꝑfectū habebat
dominiū: poterat illud dominiū perdere: q͛ se
a deo poterat auertere per peccatū. Tunc aūt
nunq; auerti poterit: τ iō dominiū suū siue vi-
ctoria sua sup materiā suā: nunq; poterit dimi
nui: τ ideo nunq; poterit ꝓprie loquēdo pati:
τ ideo corpus suū erit impassibile. Tertio cū
anima nō sit solū forma corporis sed etiā mo-
tor. sicut ptz. iij. de aīa. et li. d motu animaliū.
Mouebit corp⁹ ꝑ voluntatez: τ quia habebit
perfectū dominiū sup illud: ideo aīa gloriosa
inq̄ntū beato mouebit oīno sicut volet cor-
pus mouere: τ iō erūt corpa agilia. Quarto
cū aīa posset rōnabiliter velle q͛ corpus suū sit
in eodē loco vbi est aliud corpus sine ammoti
one alteri⁹ corporis: τ aīa poterit regere corp⁹
suum sicut volet: sequiṫ q͛ anima poterit pone
re corpus suū in loco vbi est aliud corp⁹: τ ista
virtus vocatur subtilitas. Sic igiṫ erit corp⁹
gloriosum clarū impassibile subtile τ agile. Et
ista priuilegia vocanṫ a doctoribus q̄tuor do
tes corporis ꝑ quandā figuratiuā locutionem

q: sicut dos daṫ in signū perpetue cōfederationis ⁊ amicicie inter virū ⁊ mulierē: ita iste dotes dabunṫ hominib⁹ glorificatꝭ ꝑ semꝑ. Iste aūt dotes ponunṫ cōiuncti. j. Corꝭ. xv. vbi facit aplūs cōparationē inter mortē humanā et resurrectionē humanā ⁊ dicit sic. Seminaṫ in corruptione resurget in incorruptiōe. id est in corruptibile ⁊ impassibile: seminaṫ in ignobilitate. i. in obscuritate mortꝭ: resurget in gloria. hoc est in claritate. seminaṫ in infirmitate: surget in virtute. hoc est agilitate. seminaṫ corpus aīale: resurget corpus spūale. i. subtile ad modū spūs. Spūs enī pōt simul es esse cū corpore: sicut pꝫ de aīa q̄ est tota in toto: ⁊ tota in qualibet pte: ⁊ sic poterit corpus gloriosum ꝑ virtutē subtilitatꝭ esse sīl cū corpe nō glorioso: q̄uis hoc nō placeat sancto Tho. iiij. sentē. de. xliiij. q. v. in solutione argumēti pmi ⁊ scdi. vbi expsse dicit: q̄ hoc nō habet corpus gloriosuꝫ ex dote subtilitatis: ꝟ ex operatione ꝟtutis diuine.

Descēdendo ergo ad lrām. Iste q̄ttuor dotes in hac lrā exꝑmunṫ fm istū ordinē. Primo enī notaṫ claritas cū dicitṫ: fulgebūt. Scdo impassibilitas: q: iusti. Sap. j. q: iusticia ꝑpetua ē ⁊ imortalis. Tertio subtilitas: q: tanq̄ scyntille. Quarto agilitas cū dicitṫ discurrēt. Et quia cōpletoriuꝫ quod dicitṫ in fine diei. premiū nostrū finale figurat: ideo tūc q̄ttuor ps dicimus tm̄ ad illas quattuor dotes significādas: ꝟ de

B appropriatione ꝑtranseo ad p̄sens. Pro lrā nota q̄ arundinetū est loc⁹ vbi crescunt arūdines. Tūc sicut scyntille mouenṫ sine difficultate inter arūdines ⁊ sine resistētia. Ita sancti sine resistentia corpa mouebūt. Fulgebūt iusti.

Nota q̄ viri iusti merito se exponē debēt ꝑ xp̄o actibus virtuosis in p̄nti: ⁊ si eis tribulationes occurrāt illas equanimiter sustinere: ⁊ hꝰ habita cōsideratione ad p̄miuṁ qđ sequiṫ. Armigeri qui seruiūt magnis dominis ꝑ diuersis temporibus anni cōueniēter robas accipiūt: vnā ꝑ hyeme: aliā ꝑ estate. Illa que datur ꝑ hyeme est de grosso panno. causa est: q: debet exponi: nō pluuijs: nō ventis: nō niuimodo igni. ꝟ roba que daṫ ꝑ estate ordinaṫ de subtili panno ⁊ delicato. ⁊ hoc q: seruiet homini ꝑ tempe grauoso videlicet in estate. Isto mō de⁹ puidet bonis virꝭ. Uita p̄ns ē hyems. Uita futura ē estas. Corp⁹ est aīe sicut roba. Job. x. pelle ⁊ carnib⁹ vestisti me. Quia igiṫ in p̄nti est tp̄s tribulationis ⁊ angustie ⁊ penitētie. igiṫ corp⁹ ꝑ nūc est sic roba de grosso ⁊ rudi pāno: ꝟ tp̄s futuꝝ vite eterne est tp̄s estans glie ⁊ honoris. Et iō tūc habebit aīa robā valde gloriosā q̄n corp⁹ erit clari⁹ sole: ipassibile: agibile: ⁊ subtile. Et iō sicut bon⁹ armiger sperās ⁊ cert⁹ de roba estiuali: lacerat destruit ⁊ expēdit robā hyemalē in seruitio dn̄i sui: ⁊ nō p̄cit pluuie: nec viui nec igni. Ita iustus in p̄nti corpꝭ suo nō pcit ab opibus penitētie: sed sp se exponit ad honorē dn̄i sui q̄ntū pōt sciēs. Qm̄ fulgebūt iusti ⁊c. Refert scriptor quidā ꝺ naturis rerū q̄ papa Allexāder habuit vestimētū quoddā de pilis salamādre. qđ quidē vestimentū q̄n ablui debuit ad honestatē nō lauabaṫ in aqua: ꝟ ꝓiciebaṫ in ignē ⁊ non cōburebaṫ: ꝟ fulgētius reddebaṫ. Sic corpa sctōꝝ nō in aquis carnaliū delectationū lauari debēt vt fulgeāt: ꝟ magꝭ in igne tribulationis. Et ideo Ecci. ij. dicitṫ. In igne ꝓbaṫ argentū ⁊ auꝝ. homines ꝟo in camino hūiliationis.

C Scdo notā dū q̄ iusti fulgere debēt in p̄nti triplici claritate. videlicet fame: vite: ⁊ doctrine. vt fama referaṫ ad extraneos: vita ad nosmetipos: doctrina ad subditos ⁊ ppinquos. Et hec triplex claritas ē maxie necessaria virꝭ ecclesiasticꝭ. Primo vt fulgeāt bona fama. Q̄ diu enī candela ardet ⁊ fulget delectabile negociū ē ⁊ vtile. Sꝫ bn̄ extinguiṫ relinq̄t locū circūstantē tenebrosū: ⁊ fetet. Et sicut dicit Arist. vij. de aīalibus Ille fetor ē valde nociu⁹ p̄gnanti mulieri. q̄ si sit vehemēs facit eā abortire ⁊ occidit fetū. Isto mō est de quolibꝫ viro ecclesiastico q̄ q̄si cādela ardens ⁊ lucēs in ecclesia cōstituitur: q̄diu est bone fame delectabilis est ⁊ vtilis dādo bonum exemplū alijs. Q̄n aūt extinguiṫ vēto tēptationis: ⁊ cōmittit aliqđ notoriū peccatuꝫ et publicū: statim relinq̄t circa se locū tenebrosuꝫ ⁊ fetet ꝑ infamiā. Iste fetor nocet ꝑsonis in ꝓposito existentibus sancte viuēdi. Sanctū enī ꝓpositū ē ꝯceptus vꝭ fet⁹ mentꝭ. ⁊ certe freq̄nter bone ꝑsone sic ꝯcipiūt a spūsctō: ꝟ ꝑ fetores scādalosi pcti suffocaṫ ꝯcept⁹ iste. Et loc⁹ vicinus efficiṫ tenebrosus: q: stat⁹ ecclasticus ꝑ talꝭ ꝯtēptibilis redditṫ ⁊ derisibilis iudicaṫ. q̄ q̄n hꝫ ꝑsonas luminosas ⁊ fulgētes a laicis notabiliter ⁊ rōnabiliṫ honoraṫ. Tobie. xiij. Luce splēdida fulgeb ⁊ oēs fines terre adorabūt te.

Scdo fulgē debemus in vita p̄nti q̄ ad nosipsos intrinsec⁹ in ꝯsciētijs vt deū timeam⁹ ⁊ luceamus more solis: nō more lune. Sol enī sic lucet q̄ habet sibi lucē incorꝑatā ꝑ totū. Luna aūt nō sic. Et ideo semꝑ apparet macula q̄dam in luna. Et q̄si vmbra hoīs portātis fasciculuꝫ spinaꝝ. vt vetule fabulanṫ. Isto mō boni viri in ecclīa fulgēt more solis q: fulgent in fama: fulgent in ꝯscientia: de quoꝝ q̄libet dicitṫ Ecci. l. Quasi sol effulgens: sic ille effulsit in templo dei. ⁊ Math. xiij. Fulgebūt iusti sic̄ sol. Mali vero fulgebūt sic̄ luna: q: lꝫ sint clari fama: sūt tn̄ vmbrosi in ꝯsciētia vbi interior hō portat fasciculū spinaꝝ. i. pungētiū pctōꝝ. Baruch. vj. Nisi aliquis exterserit rubiginē nō fulgebit.

Tertio debem⁹ fulgere ꝑ doctrinaꝫ. Dan. xij. Qui docti fuerint fulgebūt sicut splendor firmamenti: ⁊ qui ad iusticiā erudiunt multos tā q̄ stelle in ꝑpetuas eternitates.

D Dubitatio.

litteralis. Utrū corpus gloriosum istis quattuor dotib⁹ sit dotandū. Probat̃ primo q̃ nō. Quia nō erit corp⁹ ipassibile q̃r erit corpus mixtū ex quattuor elemētis ꝛ quattuor humoribus. ꝛ ꝑ ꝯsequēs cōtraria erunt ibi approximata ꝛ agēt ꝛ patient̃ adinuicē. ḡ corpus erit passibile. Scd̃o mō sic: Sentire est pati. ij. de aīa. sed illa corpa erunt sensibilia ꝛ sentient in actu videndo audiēdo tangēdo ꝛ sic de alijs: quia alias vita foret magis somn⁹ q̃ȝ vita: ꝛ per ꝯsequens vita impfecta. sicut dicit Arist. v. ethi. q̃ somnus est dimidia vita. ergo erūt passibilia.

Tertio arguit̃ q̃ corpus gloriosū nō erit clarum: quia color est extremitas ꝑspicui in corpe terminato. Lux aūt est qualitas corpis perspicui interminati s̃m Aug. xix. de ciui. dei. Pulchritudo corpis est cōuenientia partiū cū quadam coloris suauitate. igit̃ erit corpus coloratū nō ḡ lucidū siue clarū. Quarto q̃ corpus gloriosuȝ nō erit subtile q̃r tūc posset esse in eodem loco cū corpe nō glorioso ꝛ eadē ratiōe cū infinit̃. sicut arguit Arist. iiij. phicoꝝ. Si duo corpa pn̄t esse sim̃: ꝛ infinita. Quinto q̃ corp⁹ gloriosum nō erit ullo modo agile q̃ possit moueri ad voluntatē aīe: q̃r tunc posset moueri in instanti. ꝯsequentia patet q̃r volūtas pōt hoc velle. Nā volūtas est impossibiliū. sicut pȝ. iij. ethi. Ad oppositū est fides xpiana ꝛ habetur j. Cor. xv. ꝛ in littera ista. Ad questionē dicēdū q̃ sic. Nā sicut corpus hūanū est instrumētū ad merēdū: sic iustū est q̃ p̄miet̃: sicut instrumentū anime ad bene viuendū: sed ad hoc habendū requirit̃ q̃ defectus corporis oīno tollant̃. Nā si defectus corporis p̄maneret: nullo mō foret anima beata siue homo beat⁹ qui cōpositus est ex corpore ꝛ aīa. defectus autē corporis manifeste sunt penosi ꝛ ꝓpter peccatuȝ p̄mi hominis inflicti: sicut nūc suppono: ergo illi defectus debēt in futura beatitudine suppleri ꝑ gratias ꝯcessas illis defectib⁹ cōtrarias. Ad primū dicendū q̃ resurrectio corpoꝝ in futuro miraculosa erit: ꝛ cōparando statū gloriosi ad statū naturalē: totū erit miraculosum quicq̃d supnaturaliter tūc fiet: modo q̃ contraria sunt approximata ꝛ nō agāt: fieri pōt virtute diuina ꝛ nulla alia sicut fuit de trib⁹ pueri. Danī. iij. ꝛ sic fiet ibi: tñ si dabit̃ sanctis aliq̃d donum increatū siue inherēs aīe siue corpi ꝑ quod ꝓporro elemētoꝝ siue humoꝝ vniformiter ꝯseruabit̃ vel nō: nō est nobis sufficiēter reuelatū: ꝛ posito q̃ hoc fieret: posset tñ dici miraculuȝ: s̃ hoc tenendū ē q̃cūq̃ȝ mō hoc fiat q̃ saltē fiet q̃ elemēta agāt adinuicē in corpe glorificato nec q̃ tenēt̃ credē ꝯ̄rio tenent̃ ꝛ alis. Ad scd̃m dicēdū q̃ passio ē duplex. Materialis sic q̃ñ ignis agit in aquā. Et intentionalis sicut q̃ñ coloratū agit in oculū. Prima passio ñ erit in corpib⁹ beatis. Scd̃a erit. Et ideo erūt omnes sensus in suis operationib⁹: ꝛ tñ tantū ꝓpter imutationeȝ spiritualē sensus hominis erit receptiu⁹ specierū sine materia. ij. de aīa. Ad tertium q̃ anime poterūt sua corpa ostendere clara sic volent. Corpus aūt clarū potest apparere coloratū. Et ideo erunt clara ꝛ colorata q̄ȝtum ad apparentiā sicut homo volet. Ad quartū concedendū est q̃ corp⁹ gloriosū cū infinitis corporib⁹ esse pōt: sed nō posset esse cū infinitis corporib⁹: q̃r nec possent esse infinita corpa simul: licet infinita corpa possent esse. Unde ad philosophū nō est argumentū nisi a latēte impossibili ad minimū īpossibile vel apud antiq̄s putatū. Ad quintū de agilitate q̃ posset moueri in instāti: negāda est ꝯsequētia: q̃r voluntas beata nō pōt velle īpossibile: nescio tñ defendere: quin vltra oēm velocitatē datam: pōt se homo mouere glorificatus. Semp tamē habebit velocitatem finitaȝ: sicut christus in ascendendo prefixit sibi velocitatem quā voluit: sed tamen successiue ascendit.

Lectio. XXXIIII.

Iudicabunt sancti

nationes ꝛ dn̄abunt̃ populis ꝛ regnabit dn̄s illoꝝ in ꝑpetuū. Postq̃ spūssanctus declarauit qualis erit iustoruȝ post iudiciū excellētia glorie corpalis. Hic ostēdit qualis erit eoꝝ in iudicio assidētia ꝑsonal̃. De q̃ habet̃ Math. xix. Uos q̃ secuti estis me in regeneratiōe cū sederit fili⁹ hois in sede maiestatis sue: sedebitis ꝛ vos sup sedes iudicātes duodecim tribus isrl̃. Erit. n. magnus honor sancti q̃ñ illoꝝ erūt iudices q̃s parū an̄ habuerūt ꝑsecutores: ꝛ tñ iustū ē q̃ eos recte iudicēt a q̃bus iniuste iudicabant̃. Sȝ q̃r aliq̃ñ ꝯtingit q̃ hō sit assessor iudicis ꝓ vna die ꝛ postea nullā iurisditiōeȝ in illos habet q̃s p̄us iudicauit. Ideo ne h̄ estimet̃ de sanctis xp̄i assessorib⁹ in iudicio. tria facit spūssanct⁹ in hoc textu. Naȝ ista se habēt s̃m ordinē: iudex dn̄s ꝛ rex: q̃r nō ois iudex est dn̄s. nec ois dn̄s ē rex. Sȝ ecōtra bn̄ ꝯuertit̃ q̃r omnis rex ē dn̄s ꝛ ois dn̄s est iudex: Incipiēdo ḡ a supiori ad inferi⁹. Primo attribuit iudiciū sanctis tanq̄ȝ assessorib⁹. Scd̃o dominiū tanq̄ȝ possessorib⁹. Et tertio regnum tanq̄ȝ cōregnātibus. ij. Timoth. ij. Si sustinemus ꝛ cōregnabim⁹. Scd̃a ps ibi. Et dn̄abuntur. Tertia ibi: Et regnabit. Et sic triplex ꝓrogatiua tāgit̃ quā sc̄ti habebūt ī futuro iudicio generali: ꝛ deinceps. Ipi enī habebūt ꝑtātem iudicādi: dn̄andi: ꝛ regnādi. In iudicādo ē vt erit rectitudo sentētie q̄ nunq̄ȝ reuocabit̃: q̃r iudicabūt sancti natiōes. In dominādo magnitudo potētie: que nunq̄ȝ coartabit̃: q̃r dominabunt̃ ꝑpl̃o. In regnando certitudo p̄manētie que nō terminabit̃ q̃r regnabit dn̄s illoꝝ in ꝑpetuū. Dicit ergo: Iudicabūt sancti nationes

A

id est malos qui tales gratiam anserunt. i. sine gratia, quales nominati sūt infra in fine capli. Nationes iniq̄ dire sunt cō sumationis. Et dominabūtur ꝓ illo quib⁹ ꝑus subijciebātur. In ps Subiciat ꝑplos nobis ⁊ gētes sub pedibus nostris. Sed cōtra in iudicio cessabit oīs ꝑlatio ⁊ dominiū creature sup creaturā. Juxta illud .j. Cori. xv. Deinde finis cū tradiderit deo regnū ⁊ patri: cū euacuerit oēm potestatē ꝑncipatum ⁊ virtutē ⁊ dominationez. Ubi haymo in glosa. Tunc cessabit omnis creature ꝑlatio: in angelis ⁊ hoībus cessabit timor: regnabit caritas. nec erit inter ꝑsidētes ⁊ subditos vlla dissensio. Dicendū q̄ ad dominiū ꝑtinet potētia coercendi rebelles ⁊ castigandi. Et ideo q2 sancti habebūt dānatos in suo carcere cōmuni coercendos ⁊ puniēdos; de eo⁊ iusta punitione gaudebūt: ⁊ fm quendā modū eis dn̄ari dici possunt. Et regnabit dominus illorum in perpetuū. Notandū q̄ securū est seruire illi dn̄o qui in perpetuū regnabit. Seruiētes dominis mortalib⁹ ꝑncipibus ⁊ regib⁹ ⁊ nobilibus sūt in magno ꝑiculo qm̄ dn̄i sui moriūt nō solū q2 seruitiū suū ꝑdūt: imo q2 frequēter cōtingit q̄ illos quos magi familiares habuit: ipse filius magis habebit odiosos: sicut historie multe docēt: sed certe seruire deo regnare est ⁊ q2 deus imortalis: q̄ seruiūt sibi in ꝑpetuū regnabūt. Apoc. v. Redemisti nos in sanguine tuo ⁊ fecisti nos deo nostro regnū. Et Sap. vj. Diligite sapientiā ⁊ in ꝑpetuū regnetis. Judicabūt sancti nationes malefactores ⁊ rei criminosi ex triplici causa solent ꝯfidere se euasuros impune. Primo q2 sperant q̄ possunt declinare ⁊ euitare rigorē iudicij vt sine examinatione iudiciali fiat emenda ꝑ mediationē amico⁊. Scd̄o sperāt se rei ꝓbabiliter euasuros licet nō oīno impune s̄t possint subire iudiciū: sic tñ q̄ habeant iudices ⁊ assessores fauorabiles eis. Tertio ꝑ translationē ꝑsona⁊ sua⁊: q2 reus in vno regno: pōt impune ꝯseruari in alio: sed certe nullo isto⁊ modo⁊ possunt euadere peccatores: q2 iudicabūt sancti natiōes: non enī declinabūt rigorē iudicij quia iudicabūt: nō impetrabūt iudices qui sūt eis ꝓpicij: q2 iudicabūt sancti: nec se alienabūt a loco supplicij: q2 nō iudicabūt vnā gentē tantū ꝫ oēs nationes. In ps. iudicabit in nationib⁹. Judicabūt igit̄ vt assessores sancti: xp̄i imitatores

B nationes .i. peccatores. De pmo nota q̄ durū est reo iudicādo iudicialiter: s̄t iudex sit sibi extrane⁹ qui sibi in nullo penit⁹ teneat̄. Scd̄o si sit talis q̄ a iuris regula nullatenus abducatur. Tertio si sit talis de cuius iniuria reus accusatur. Modo sancti in iudicio reddēt se peccatoribus valde extraneos: quoniā etiam ipse christus dicit; Amen dico vobis: nescio vos. Math. xxv. ⁊ .v. Secūdo nullomodo declinabunt a regulis iuris: quia sancti iudicabūt ⁊ sanctitas est iusticia maxima. Erūt enī induti nouum hominē qui fm deū creatus est in iusticia ⁊ sanctitate veritati. Ad Ephe. iiij. Tertio ipi erunt hostes impio⁊ quos impij in hac vita cōculcauerunt. Abachuc. j. Quare respicis ⁊ taces a conculcante impio iustiorē se: Et ideo ipi tūc versa vice eos calcabūt. Malach. vltimo. Conuertimini ⁊ videbitis quid sit inter impiū ⁊ iustum: inter seruientē deo ⁊ nō seruientē ei. Et cito post egredimini: ⁊ salietis sicut vitulus de armento: ⁊ calcabitis impios cū fuerint cinis sub planta pedū vestroruz. De isto iudicio indesinenter cogitare debem⁹. Unde Greg. xxix. omelia. Presentis tempori talis sit leticia vt nunq̄ amaritudo futuri iudicij recedat a memoria. Itē Bern. sup ps: Qui habitat. Quid tam pauendū: q̄d tā plenū anxietate ⁊ vehementissime sollicitudinis excogitari pōt: q̄ iudicandū astare illi tā terrifico ⁊ deifico tribunali: ⁊ incertā adhuc sub utroq̄ sub districto iudice expectare sniaz. vbi iudex testē nō indiget vbi ꝟitas discutit intētiōes. Et in q̄dā epl'a ad Robertū monachū. Ueniet q̄ male iudicata iudicabit: illicite iurata ꝯfutabit: q̄ faciet iudiciū iniuriā patientib⁹. Ueniet inq̄ dies i q̄ pl⁹ pura corda q̄ astuta ꝟba ⁊ ꝯsciētia bona q̄ marsupia plena q̄ñ iudex non fallet̄ ꝟbis nec flectet̄ donis. Dubitatio lr̄alis. Utrū scti holes

C

i iudicio generali pticipabūt aliq̄ mō actū iudicādi. Q̄ō nō: videt̄. Joh. v. Oē iudiciū dedit filio: ꝫ nullus ali⁹ habebit iudiciū. Scd̄o mō sic. In nullo iudicio pōt eē accusator ⁊ iudex eadē ꝑsona: ꝫ scti viri erūt accusatores malo⁊. Sap. v. Stabūt iusti in magna ꝯstātia adūsus eos: ꝫ ⁊c. Tertio sic: hoc potissime intelligendū foret ꝺ paupib⁹ volūtarie. de q̄b⁹ dr̄ Job. xxxvj. Judiciū paupib⁹ tribuit: ꝫ h̄ est falsū, ꝓpt̄ tria q2 h̄ solū aplis est ꝓmissū. Math. xix. Sedebitis sup sedes iudicātes duodeci trib⁹ isrl': ꝫ nō oēs pauꝑes volūtarie sūt apli. Scd̄o q2 martyres ⁊ virgines offerūt deo de corꝑe suo substantiā corꝑalē. ꝫ eis magi debet̄ ptās iudicādi q̄ paupibus qui offerūt iusticiā secularem. Tertio q2 inferior nō iudicabit supiorē: ꝫ multi diuites erūt supiores in celo q̄busdā paupibus. ꝫ ⁊c. Ad oppositū est illud Math. xix. Sedebitis sup thronū iudicātes duodeci trib⁹ isrl'. Itē Esa. iij. Dn̄s ad iudiciū veniet cū seniorib⁹ ꝑpli. Ad q̄ōnem dicendū q̄ act⁹ iudicādi in iudicio generali diuersis diūsimōe attribuit̄: scz q̄nq̄ modis in sc̄ptura. videlz ordinata maiestate: delegata ptāte: assessoria dignitate: approbatius ꝯformitate: ⁊ cōparatiua diuersitate. Primo mō videlz ordinata maiestate sol⁹ deus iudicabit. j. Regl. ij. Dn̄s iudicabit fines terre. Scd̄o. Delegata ptāte iudicabit hūanitas xp̄i: sicut tactū fuit in pmo argumēto. Job.

v. Omne iudiciū dedit filio. Nullus enī habet potestatē delegati nisi xp̄s inq̄tū homo. Tercio Assessoria dignitate ꝛ sic iudicabūt volūtarie paupeꝛes: iuxta illud in tertio argumento tactuꝫ Job. xxxvj. Judiciū paupib⁹ tribuit: ꝛ hoc est cōueniēs ꝓpter duo. Primo qꝛ ad iudicandū se magis disposuerūt. Vñ erunt magis idonei. Pauptas enī volūtaria nō est nisi coꝝ qui soli xp̄o inheserūt: ꝛ ꝓpter eū oīa ꝯtempserūt secularia negocia: ꝛ ideo in eis nihil debet esse qđ iudiciū possit puertere. Scđo qꝛ iudicare magis meruerūt. Cui⁹ cā est qꝛ humilitati coꝛrespōdet exaltatio ꝑ modū meriti. ꝭm illud Math. xiij. Qui se hūiliat exaltabit. modo inter oīa que hoīeꝫ despectū faciūt est pauptas. Vñ illi qui apud hoīes magis apparēt paupeꝛes: videntꝛ esse magis despecti. ꝛ iō qui volunt pauptatē suā ostēdere: excogitāt q̄tū possūt vilitatē vestimentoꝝ vt hoīes ꝑ hoc ad cōpassionē ꝓuocēt. qꝛ igiꝛ veri paupes faciūt se ꝯtēptibiles ꝓpter xp̄m: iuste merentꝛ excellētiā assessorie dignitatis. Quarto mō attribuitꝛ act⁹ iudicādi in iudicio q̄busdā tm̄ approbatiua cōformitate ꝛ sic iudicabūt omnes electi: qꝛ oēs tā angeli q̄ hoīes approbabūt snīam iudicis .i. xp̄i. Apoc. xix. in p̄ncipio. Audiui vocē turbarū dicentiū in celo. Alla laus ꝛ ꝟtus ꝛ glā deo nostro qꝛ vera ꝛ iusta iudicia ei⁹ sunt. Quinto attribuitꝛ actus iudicādi quibusdā ex q̄daꝫ cōpatiua diuersitate: ꝛ iste modus iudicādi laudabilis nō est: qꝛ sic minus mali dicuntꝛ iudicare magis malos. ꝭm illud Luc. xj. Viri niniuite surgent cū generatiōe hac ꝛ ꝯdēnabunt eā. Ex istis patet ad q̄stionē q̄ sancti ꝑncipabunt actū iudicādi oēs generaliter. Scđo mō per approbationē q̄ ē satis impꝛope ꝛ trāsumptiue dictū. Sic enī oēs existētes in loco iudicij ꝛ approbātes iudiciū possūt dici iudicare. Et ideo dicūt doctores q̄ specialiter paupes participabunt actū iudicandi sicut assessores ꝓpter rationes supi⁹ adductas ꝛ auctoritates scpture q̄ ad h̄ sonāt. Vñ glo. sup illud Math. xix. Vos q̄ reliq̄stis oīa ꝛc. Qui reliq̄rūt oīa ꝛ secuti sūt dn̄m. hi iudices erūt. q̄ licita habētes recte vsi sunt: hi iudicabūtꝛ. Greg. in. vj. moraliū. exponēs illud Prouñ. vltio. nobilꝛ in poꝛtꝭ vir ei⁹ qñ sederit cū senatoꝛib⁹: dicit q̄ xp̄s cū senatoꝛib⁹ terre residet qꝛ iudicij snīam cū eisdē ecclesie p̄dicatoꝛib⁹ discernit. vbi doctoꝛib⁹ attribuit actū iudicandi: ꝭ h̄ stant siꝛ q̄ sint paupes ꝛ p̄dicatores. Ad p̄mū ptꝫ ꝑ dicta qꝛ auctoritas illa ligitur de ptāte delegata. Ad scđm dicendū q̄ in iudicio hūano: vbi iudex ñ habet q̄ ꝓcedat nisi ex ꝓbatis ꝛ allegatis: nō debet esse idē iudex ꝛ accusator: ꝭ in iudicio diuino vbi iudex nō habet informari sed oīno nouit cām: idē pt esse accusator ꝛ iudex: similiter re⁹ nō negabit ꝭ ꝯfitebitꝛ velit nolit. Ad tertiuꝫ q̄n arguitꝛ q̄ si aliquib⁹ sanctis cōpeteret iudicare: maxīe cōpeteret paupibus. ꝯcedēdū est q̄ eis cōpetit ptās assessoria nō vt iudicēt ꝯsulāt ꝭ vt honoꝛentꝛ. ꝛ similiter ꝯsciētie coꝝ erūt q̄si librum quib⁹ decreta iudicis xp̄i poterūt plane legi. Ad p̄mū in oppositū de duodeci aplis rñdet Aug. xx. de ciui. dei. ca. v. q̄ ꝑ illū numerū duodenariū nō numer⁹ talis ad lr̄am intelligitꝛ ꝭ ꝑ numeꝝ mysteriū designatꝛ. Alias cū Mathias loco Jude fuit elect⁹ Paul⁹ sine throno reliq̄retꝛ nisi duo sederēt sibi. Et ideo ꝑ numeꝝ duodenariū q̄ est numer⁹ ꝑfectiōis: vniuersa pauperū multitudo ꝑfectoꝝ designatꝛ ꝛ similiter vniuersitas iudicādoꝝ cū dicitꝛ duodecim trib⁹ isrl. Ad scđm de martyrib⁹ ꝛ ꝟginib⁹ dicitꝛ q̄ isti nō sūt ꝯ corde vbi reponūtꝛ decreta diuine iusticie. sicut pauptas: nā pauptas directe ꝯtrariatꝛ sollicitudini diuitiaꝝ q̄ suffocat verbū. Luc. viij. Ad tertium dicendū q̄ ꝯceditur ꝑfectis pauperib⁹ q̄ iudicabūt se meliores ñ auctoritate ꝓpria: ꝭ auctoritate supioꝛꝭ cuius erūt assessores. sicut aliquādo iudex delegatus est multo inferioꝛ q̄ⁱ ille quem iudicat.

Lectio. XXXV.

Qui confidūt in illo intelligēt veritatē ꝛ fideles in dilectiōe acq̄escēt illi qm̄ donū ꝛ pax est electis dei. Postq̄ spūs sanct⁹ declarauit q̄lis erit electoꝝ remuneratio. Primo q̄tuꝫ ad honestatē corꝑalē. in illa lr̄a. Fulgebunt iusti. Scđo q̄tū ad ptātem iudicialē. in illa: Judicabūt sctī. Hic tertio declarat q̄lis erit eoꝝ remuneratio q̄tū ad felicitatē vel glām spūalem in eoꝝ aīabus. Vbi notandū q̄ trib⁹ ꝟtutibus theologicis indigem⁹ in p̄nti ad h̄ q̄ in finē supnaturalē ꝯuenienter oꝛdiemur. videlꝫ fide: spe: ꝛ caritate. De q̄b⁹ loqꝛ Aplus. j. Cor. xiij. Nūc aūt manēt fides spes ꝛ caritas h̄ tria. ꝭ qꝛ fides ē cū obscura ꝯgnitiōe siue expectatione. Spes cū diuturna dilatiōe. Caritas cū tepida dilectione: iō isti tres habit⁹ in futura beatitudine ꝑmanere nō p̄nt. in q̄ nihil ē impfectū nihil diminutū. iō manēte caritate ꝛ ꝑfectiorē actū h̄nte: fides ꝛ spes euacuabūtꝛ. Cū .n. venerit qđ ꝑfectuꝫ est: euacuabitꝛ qđ ex pte est. j. Cor. xiij. Succedēt ḡ in aīabus electoꝝ dotes aīe q̄s ꝑ noīa opationū designam⁹. qꝛ fidei succedet visio. ꝛ spei cōp̄rehēsio siue securitas. Caritati aūt nihil succedet: ꝭ ipa manebit ꝑfectioꝛ q̄ⁱ nūc est. Et vocatꝛ dilectio siue fruitio. Sūt ḡ tres dotes aīe: visio: dilectio: tēsio siue cōp̄hēsio. Sic enī erit aīa sūme beata vidēs tenēs diligēs sūmū bonū in quē credidit in quē sꝑauit ꝛ ꝓposse dilexit. Et ō istis dotib⁹ determinatꝛ in ista lectiōe: ꝛ docetꝛ q̄ sancti viri ꝛ electi dei qui in p̄senti vita tribulationib⁹ varijs ꝓ suis bonis opib⁹ exponūtꝛ: deū nudo visu agnoscēt: diligent ꝛ totalitꝛ ei acq̄escēt. Vñ dicit sic. Qui confidunt in illū. id est qui fidem spem ꝛ cari-

3es dotes Aīe visio dilectio tentio

tatē in illuz habuerūt intelliget nude ⁊ clare. ſ. Joh. iij. Uidebimꝰ eū ſicuti eſt. Ueritatē. i. deum qui eſt prima ⁊ ſumma veritas. Joh. xiiij. Ego ſum via veritas ⁊ vita. Et fideles in dilectiōe. i. fideliter diligentes ⁊ pſeuerāter: acquieſcent illi. i. ꝑpetuo adherebunt illi: quia in futuro a ſocietate eius euelli nō poterūt qui cuz hic per fidē ⁊ ſpem tenuerūt. Et quia poſſet aliquis credere ꝙ iſta remuneratio fiet ſanctis ꝓpter valorē ſuoꝝ operum quaſi opa noſtra ex ſui conditione forent condigna tanta remuneratione. Ideo hoc excludēs dicit ꝙ predicta ꝑmiatio fiet ſanctis ex dei liberali acceptiōe. qm̄ donū ⁊ pax eſt electis dei. ꝗſi diceret. pax eterne beatitudinis que eſt futura electis eſt donū dei liberaliter: ⁊ ſup condignitatē paſſionum preſentium ꝑmiantis Roma. viij. Nō ſunt cōdigne paſſiōes huiꝰ tꝑis ad futuram gloriam.

B Dubitatio lralis. Utrū homo adiutꝰ gratia poſſit mereri vitā eternā ex condigno: Uidetur ꝙ nō. Primo ꝑ auctoritatē allegatā Roma. viij. Non ſūt ꝯdigne paſſiones ⁊c. ſed ſanctoꝝ paſſiones ſūt maxie meritorie: ergo nl'la opa hoīs ſunt ꝯdigna ad vitam eternā. Preterea qui reddit alicui debitū quod ei debꝫ: nihil meret apud eū. ſꝫ ꝗcꝗd poſſumꝰ ꝓ deo facere: deo debemꝰ. ⁊ adhuc āpliꝰ deberemꝰ ſi amplius poſſemꝰ ſicut dic Ariſto. viij. Ethi. ca. j. impoſſibile eſt nobis retribuere dignos honores diīs ⁊ parētibꝰ quis eoꝝ beneficia ſemꝑ excedāt ⁊ Luce. xvij. Cū oīa bn̄ feceritis dicite ꝗꝛ ſerui inutiles ſumꝰ qđ debuimꝰ facere fecimꝰ.

Preterea quicunqꝫ meretur aliqd ab aliquo ꝯſtituit illū debitorē ſuū. ſed deus nulli eſt debitor nec eſſe pōt. ergo nihil poſſumꝰ apud eū mereri. Ad oppoſitū eſt illud Hiere. xxxj. Erit merces opi tuo. ſꝫ merces que dat ꝓ ope correſpondet dignitati opis. ergo cū vita eterna ſit merces opis hoīs exiſtentis in grā. pōt tal' homo ex cōdigno vitā eternā ꝓmereri. Preterea. ij. Timoth. iiij. De reliquo repoſita eſt mihi corona iuſticie quaz reddet mihi dñs in illa die iuſtꝰ iudex. ſed qđ reddit ſm iuſtū iudiciū eſt merces ꝯdigna. ꝗ hō pōt ꝓmereri coronaz iuſtā ⁊ ꝯdignā ſꝫ illa ē vita etna: ꝗ ⁊c. Ad ꝗſtionē dicēdū ꝙ hoīez adiutū grā ꝓmereri vitaz etnā ex ꝯdigno pōt itelligi dupliciꝫ. Uno mō ꝙ meritū hoīs tātū valeat nāliter puta ꝙ tāta ſit bonitas i natura ſiue ſbſtāna meriti ꝙ ei debeat vita eterna. Alio mō ꝙ tantū valeat legaliter ex inſtitutione legis. ſic parua pecia cupri ex natura ſua ſiue naturali vigore nō valet tantum ſicut vnꝰ panis ſꝫ ex inſtitutione ꝑncipis tantū valet. Iſto primo mō opa nr̄a ex ſua naturali bonitate nō merent vitā eternā de condigno ſed de cōgruo tm̄. qꝛ ꝯgruū eſt ꝙ homini facienti ſm potētiā ſuā finitā. deus retribuat ſm potētiā ſuā infinitā Sed ſcđo mō poſſumꝰ dicere ꝙ opa nr̄a ſūt ꝯdigna vite eterne ex grā nō ex ſubſtāna actꝰ. ſtatuit eīm deꝰ ꝙ bn̄ opans i grā habebit vitā etnā: ⁊ ſꝫ ꝑ legē ⁊ grāz ꝑncipio nr̄i xp̄i meremur de ꝯdigno vitā eternaz.

Ad ꝑmū dicendū ꝙ nō ſūt ꝯdigne paſſiōes naturalit' ſed legaliter vt dictū eſt. Ad ſcđm dicendū ꝙ meremur faciēdo qđ debemꝰ deo. xp̄o ſic ſtatuēte ⁊ ordināte ſꝫ nō abſolute ex natura reddictionis ſicut argumētū ꝓcedit. Ad tertiū ꝙ deꝰ ꝯſtituit debitor ex natura ſui promiſſi nō ex natura nr̄i cōmiſſi. ſic dicit magr̄ li. j. di. xliij. ca. iiij. Qui ꝯfidūt. Notādū ꝙ ſpes ⁊ ꝯfidentia eſt tribꝰ generibꝰ hoīm maxime neceſſaria. Dimicantibꝰ. Nauigantibꝰ. ⁊ Egrotantibꝰ. Hec ꝟo tres cōditiōes nobis ꝯueniūt ſi vitā ⁊ ſtatū noſtrū penſemꝰ. Sumꝰ eīm dimicantes ⁊ cōtra hoſtes ꝯtinue ꝓliantes. In ꝑs. Multi bellantes aduerſū me. ⁊. j. Mach. iiij. Nō ꝯcupiſcatis ſpolia qꝛ bellum ꝯtra nos eſt. Scutū nr̄m eſt fides nr̄a ad Eph. vj. In oībus ſumētes ſcutū fidei in quo poſſitis oīa tela nequiſſimi ignea extinguere. In hiſtoria britonū ſcribit de Archturo rege ꝙ in interiori pte ſcuti ſui: imaginē ꝟginis glōſe depictā habuit. quā ꝗnēs in bello fatigarꝰ aſpexit ſpē recuparuit ⁊ vires. Iſto mō nos ſi i bello vite ꝑſentis triūphare velimꝰ. īfra ſcutū fidei nr̄e imaginē ꝟginis cū filio deportemꝰ: hāc reſpiciamꝰ ⁊ in ea ꝯfidamꝰ ꝗꝛ ab ea vires ⁊ ꝟtutes recipiemus Ambroſiꝰ de ſcā ꝟginitate. Sit nob tāqꝫ i imagine depicta vita Marie. ex qua velut ex ſpeculo refulget ſpecies caſtitatis ⁊ forma ꝟtutis. Hinc ſūmat exēpla viuēdi vbi tāqꝫ in exēplari magiſteria expſſa ſūt ꝓbabitis. qđ corrigere qđ effugere: qđ tenere debeatis oſtēdit. Narrat Macrobius de natura lapidum. ca. xxv. ꝙ eſt vna gēma ꝗ vocat Ethites. hñs in ſe naturaliter more ꝑgnantis vnā aliā gēmā. Iſtaz gēmā notura ſuggerēte aqla cognoſcit; ⁊ eā in nido ſuo cū habuerit pullos collocat int' eos. ⁊ quādiu in nido fuerit: pullis nihil difforinij accidere pōt. Gemma iſta Mariā ſignificat ꝗ lapidē angularē in ſe ope ſancti ſpiritꝰ ꝯcepit. Pater ꝟo celeſtis nos tanqꝫ pullos ſuos in nido militantis eccleſie mō fouet: ſꝫ ne ꝑ inimicos noſtros aliqđ nocumētū extrinſecꝰ nobis inferatur: gemmā iſtā videlicet Mariā in medio noſtrū poſuit. qui ſi eā deuote inſpexerimꝰ ⁊ dilexerimꝰ ab hoſtibꝰ nos defendet. Et iō nō i armis nr̄aꝝ ꝟtutū ꝯfidamꝰ: ſꝫ in iſtiꝰ ꝟginis grana in qua eſt oīs ſpes vite ⁊ ꝟtutis. Ecci. xxiiij De qua exponi pōt illud Ecci. iiij. Eos qui diligunt eā diliget deus: ⁊ qui audit illaz iudicat gentes. ⁊ qui intuet illam ꝑmanebit cōfidens. Secundo indigemus cōfidentia ſpe ⁊ animoſitate quia ſumꝰ nauigantes in picl'oſo mari huiꝰ mundi. Ubi naute ſi nocte ſtellā maris viderit ſciūt dirigere iter ſuum: ſꝫ ꝗñ eſt ita ꝙ nos

lunā nec stellas videre possunt d salute despe-
rant. Actuū. xxvij. Neqꝫ sole neqꝫ siderib⁹ ap-
parentib⁹ ꝑ plres dies ablata erat spes salutis.
Moraliter si vitā nr̄am dirigere velim⁹ ad por
tū salutis eterne. stellā maris. i. mariā attenda
mus ꝯtinue oculis spei nr̄e. Unñ bernhardus.
supmissus est omelia scd̄a ꝑpe finē. Maria est
ꝓclara ⁊ eximia maris stella: sup h mare magnū
⁊ spaciosū necessario subleuata: micās meritꝭ
illustrās exēplis. O quisqꝫ te intelligis in h⁹
secli ꝓfluuio magis inter ꝓcellas ⁊ tēpestates
fluctuare qꝫ ꝑ terrā ambulare: ne auertas ocu-
los a fulgore hui⁹ sideris. si nō vis obrui ꝓcel-
lis: si insurgūt vēti temptationum: si in curris
scopulos tribulationū: respice stellam. inuoca
Mariā. si iactaris supbie vndis: si ambitionis
si detractiōis. si emulatiōis: respice stellā: inuo
ca Mariā. Si iracundia. aut auaricia: aut car-
nis illecebra naniculā ꝯcusserit mentis: respi-
ce stellam: respice ad Mariā. Porrigam⁹ ergo
ei p̄ces nr̄as cū fiducia dicētes illud Esa. xlvij.
Audi h delicata q̄ habitas ꝯfidēter. Et licꝫ vir-
go gloriosa ꝓ nobis oret ꝯtinue: non tn̄ maris
labores ⁊ ꝑicula statim euadim⁹. Nā xp̄s q̄rta
vigilia noctis laborantibus discipulis venit ⁊
dixit. Cōfidite ego sū nolite timere. Marci. vj.

Tertio ꝯfidētia bona est nobis nc̄cia qm̄ su
mus egrotātes. Multū eni ꝯfert laborantib⁹
aliqua infirmitate sperare ⁊ ꝯfidere in medico
suo. ⁊ diligere medicū. sperare etiā salutē suā.
qꝛ spes ⁊ ꝯfidentia de salute futura sit infirmo
nc̄caria patet ꝑ illud metricū. Speret qui me-
tuit morituros viuere vidi. Spe duci victu-
ros spe moriente mori. Qꝛ ꝟo amor ⁊ spes de
medico multū ꝯferāt egrotis: pꝫ ꝑ quādā narra-
tionē quā ponit Seneca. iiij. declamationū ca.
v. vbi ponit talis casus: quidā abdicatus a pa
tre suo studuit medicine. ꝯtingit patrē grauiter
infirmari ⁊ a medicis salus eius desperari. re-
dijt ꝗ fili⁹ iā fact⁹ medic⁹ ⁊ curauit patrē: facta
cura recōciliat patri. Accidit postea vt vxor pa
tris ⁊ nouerca filij: ꝯsimili infirmitate laboraret
qua prius pater laborauerat. Iubet fili⁹ a pa-
tre curare nouercā: nolēs abdicat scd̄o. Pater
igitur accusat filiū d eo qꝛ noluit cū sciret ⁊ pos-
set curare nouercā: qꝛ aūt sciuit ⁊ potuit: ꝑ hoc
ꝓbat qꝛ se curauerat de morbo ꝯsimili. filius re
spōdit qꝛ nesciret an posset eā curare vel nō: li-
cet morbo ꝯsimili laboraret: nam alteri⁹ spei ⁊
amoris est pater ad filiū qꝫ nouerca. Spes eni
patris de filio suo fortassis magna causa cure
Unñ subdit nihil magis ꝓdest egrotis qꝫ ab eo
curari a quo volūt. Ad ꝓpositū cū sum⁹ pec-
catis languidi: sūme nobis est necessaria spes
⁊ ꝯfidētia tā de h̄nda sanitate qꝫ de media xp̄i
bonitate. Nā qn̄ūcunqꝫ sit infirmitas magna
de facili curabit si speremꝰ ⁊ ꝯfidam⁹. In cui⁹
figurā signant dixit xp̄s cuidā paralytico Ma

thei. ix. Cōfide fili remittūt tibi pctā tua. Pro-
pter defectū aūt hui⁹ spei siue ꝯfidentie. Cayn
⁊ iudas incurabiles extiterūt peccātes pctō in
spiritūsctm̄ qd̄ neqꝫ remittit in hoc seclo neqꝫ i
futuro Math. xij. Et si qs fortassis a filio ter-
reat qꝛ iudex est: matrē intueat que medicina
est: vn̄ Cassiodor⁹ in quadā ep̄la. Tu patrona
humani generis: tu afflictis reis medicina sin-
gularis. Quis tuo nō egeat munere cū sit pec
care comune: Itē Bern. supmissus est omelia
scd̄a ꝑpe finē. Si criminū imanitate turbatus
ꝯsciencie feditate ꝯfusus: iudicij horrore ꝑterri
tus: baratro incipias absorberi tristicie: despe
rationis abysso cogita Mariā: in ꝑiculis in an
gustijs in reb⁹ dubijs cogita Mariā: inuoca
Mariā. Maria nō recedat ab ore: nō recedat
a corde. Et vt impetres eius orōnis suffragiū
ne deseras ꝯuersationis exemplū: ipaꝫ seqns
nō deuias: ipam rogās nō desperas: ipam co-
gitās nō erras: ipa tenēte h corruis: ipa ꝓtegē
te nō metuis: ipa duce nō fatigaris: ipa ꝓpitia
ꝑuenis: ⁊ sic in temetipo experiri qꝫ merito di
ctum sit ⁊ nomē virginis Maria. Ex his pa
tet qꝛ merito sibi dici pōt illud Danielis. iij.
Nō est ꝯfusio ꝯfidentibus in te.

Lectio. XXXVI

Impij autē secun
dū que cogitauerūt correptionē ha
bebūt q̄ neglexerūt iustū ⁊ a dn̄o re
cesserūt. Sapiētiā etem ⁊ disciplinā q̄ abijcit in
felix est. Sic dictū fuit supi⁹ in ꝑncipio hui⁹ ca.
Spūssanct⁹ in hoc libro agit nūc de iustis nūc
de impijs alternatim. Postqꝫ igitur spiri-
tussanctus declarauit qꝛ iusti nō carebunt mer
cede. Hic diuertendo se ad impios ostendit qꝛ
nec impij trāsibūt impune. Fuit aūt opinio eo
rū sic in principio scd̄i capli patuit qꝛ nulla pe-
nitus est iusticie vel iniusticie retributio in fu-
turo. Quia igit tā declarauit oppositū d electi
ostendendo qꝛ p̄miabunt eternaliter. Hic ostēdit qꝛ
etiā impij iuxta eoꝝ demerita puniētꝛ ꝓporti
onabiliter. Et circa h duo facit: qꝛ primo ostē-
dit qꝛ tales infideles nullā aliā vitā expectātes
in futuro cruciant. Scd̄o qꝛ in p̄nti a suo de
siderio defraudāt. Scd̄a ps ibi. Et vacua spes
Circa primū duo facit. Nā primo penā im-
pijs debita applicat: Scd̄a causa pene rationa
biliter explicat. Scd̄a ps ibi: q̄ neglexerunt iu-
stū. Dicit ꝗ p̄mo sic. Impij aūt. i. infideles deū
negātes ⁊ nullā aliam vitā estimātes. De qb⁹
dictū ē in scd̄o caplo ꝑ totū ibi. Dixerūt aūt im-
pij ⁊c. tales inqꝫ impij hēbūt correptionē. i. pe
nā eos corripiētē ⁊ h iustissimā qꝛ eoꝝ malicie
correspondētē. Unñ dicit fm q. i. fm illa q̄ cogi-
tauerūt qꝛ oīne malū a cogitatione ꝓcedit ido
si cogitatiōes puniant ꝯstat qꝛ tā locutiones qꝫ
operationes punient. Cōsequēter cū dicat. Qui

neglexerũt iustũ. Causaȝ punitionis maloruȝ explicat. Ubi notandũ q primordialis causa pene tã in angelo q̃ in hoie fuit negligẽtia. Si eñ homo vel angel⁹ a deo creatus in gratia: bene fuisset vsus naturalib⁹ ꝛ gratuitis sibi datis: nũq̃ apparuisset angelo conueniens aliqd̾ deordinatũ vel dei excellentiã appetiuisse nec vnq̃ hõ iudicasset dictis ꝛ psuasionib⁹: serpentis acquiuisse. sed q2 neglexerũt vti gratijs sibi datis: pmissi sunt cadere in errorẽ ppť peccatũ negligentie ꝛ de errore in peccatũ supbie: ꝛ iobedientie. Et ideo tangendo radicẽ culpe peccatorũ dicit. Qui neglexerũt iustum. id est iusticiã. Justum enĩ fuit ꝛ est q omnis creatura rationalis p gratias a deo acceptas: sollicite ꝛ diligẽter deũ honoret q est earũdem gratiaꝝ largitor. Michee. vj. Indicabo tibi o homo quid sit bonũ ꝛ quid domin⁹ deus tu⁹ querat a te. vtiq̃ facere iudiciũ et diligere iusticiam et sollicitum ambulare cum domino deo tuo. Et quia negligẽtia parit contemptũ. Jdeo subiũgit q non solum neglexerũt iustum: imo a domino recesserunt: quia. xviij. Prouer. dicitur. Impius cum in pfundum peccatorũ venerit contemnit. Et nota q iste est modus cadendi seu ordo in homine. quãtumcunq̃ fuerit in statu pfecto: videlicȝ: primo negligere modica: loqui ociosa: raro confiteri. parũ dicere diuinum officium. hec videnť esse modica peccata Et ex istis diabolus inducit in grauissima peccata. Circa doliũ sunt magni circuli quib⁹ asseres dolij colligant. ꝛ illi magni i suis extremitatib⁹ colligant cuȝ paruis viminib⁹. solutis q̃ paruis soluũtur magni: ꝛ solutis magnis: totum decidit. Sic moraliter est qui spernit modica paulatim decidit. Eccl. xix. in principio. ꝛ sic non solũ nõ curauerũt isti impij scire q̃ dei sunt: sed abiecierunt scientiã dei. vnde subdit. Sapientiã ꝛ disciplinaꝝ qui abijcit infelix est. id est fidẽ de supnaturalib⁹: hoib⁹ reuelans diuinit⁹. Ad Roma. xj. O altitudo diuitiaꝝ sapientie ꝛ sciẽtie dei q̃ incõprehẽsibilia ꝛc. Uel disciplinas. i. diuinas correptiões et monitiões quas p pphetas suos mũdo ostẽdit. Prouer. xv. Qui abijcit disciplinã despicit aĩam suam ꝛ p conseq̃ns est infelix. Juxta illud metricuȝ. Tres infelices in mũdo dicim⁹ esse. Infelix q pauca sapit spernitq̃ doceri. Infelix qui multa sapit spernitq̃ docere. Infelix q recta docet: operatur inique. Neglexerunt iustum. Nota q clericus peccator similis est argo. Argus fuit: sicut refert Ouidi⁹ Metha. j. circa fineȝ: qdã pastor q habuit cẽtũ oclos ꝛ tñ nõ habuit nisi vnã vaccaȝ nup trãsformatã de virgine ad custodiendã. Mercurius ꝯo finxit se custodẽ ꝛ pastorẽ capraꝝ. ꝛ accessit ad locũ vbi arg⁹ iste vaccã pascebat. Mercuri⁹ fistulabat ita iocunde ꝛ ita g̃nose q arg⁹ eũ rogauit q placet et sibi morari cũ capris suis in pascuis illis secum. Ille annuit: q2 idcirco venit: sederũt ergo simul. Mercurius de nouo incepit fistulare ita graniose q aliqui oculi ips⁹ argi incepeꝛũt dormitare: alijs adhuc ad vaccam respicientibus Tãdẽ ita inestimabiliter bene fistulauit q oẽs centũ oculi dormitauerũt. ꝛ stati surrexit mercuri⁹ ꝛ caput cũ oculis amputauit ꝛ sic vaccaȝ secũ duxit. Moraliter clericus literat⁹ est q̃si argus centũ habens oculos: videlicet considerationes multas. id est cautelas ꝛ nõ habet nisi vnam vaccam custodire. i. vnam bestialẽ cõscientiam. Ista fuit virgo dummodo retinuit innocentie puritatem. Hec transformata est in vaccam p bestialẽ concupiscentiam ꝛ voluptatem. Esa. vij. Nutriet homo vaccam. Osee. iiij Sicut vacca lasciuiens declinauit israel. Mercurius. id est medius currẽs diabolus est qui circuit querens quẽȝ deuoret. j. Petri. v. Iste fistulauit ita dulciter per strepitum lasciuie mundialis: per adulationes amicorum q iste arg⁹ obdormiuit per negligentiã vsq̃ ad mortem. Et tunc aufert sibi caput quia separat ab eo christum qui est caput ecclesie. ꝛ miserã vaccam ducit in gehennam. Et ideo eis dicitur. Nolite negligere nolite cessare a custodia ꝛ cõcussione conscientie proprie. Judi. xviij.

B In hominibus mundo dediis quadruplex his diebus negligentia inuenitur. Sunt enim negligentes in addiscendo morum sanctitatem. In discutiendo propriam peruersitatem. In reuerendo dei maiestatem. Et in sufferẽdo pximi necessitatem. Primo sunt negligentes in addiscendo morum sanctitatem. Bene inueniunť quidam assidui ad addiscendum artium subtilia propter curiositatem. Jura ciuilia propter vtilitatem. Artem bellandi propter strenuitatem. Artem negociandi contra paupertatem: et sic de singulis que ad vite presentis promotionem ꝛ administrationem spectant: Sed ad discendum arteȝ bene viuendi. deo seruiendi: artem peccata vitandi. omnes quasi se exhibent negligentes. Unde mund⁹ inuitat ad errores ꝛ ineptias ꝛ omnes obediunt. Deus vocat ad honores ꝛ nuptias ꝛ oẽs negligunt. Math. xxij. Illi neglexerunt ꝛ abierunt: alius in villam suam. Alius ad negociationem suam. ꝛ tamen hec sũma philosophia est: scire bene viuere: cui continue ꝛ semper insistendum est. ꝛ vacandum ab alijs vt huic inseruiatur. Non sicut multi qui an⁹ omnia volunt facere q̃ ordinem bene viuendi addiscere. Contra quos Seneca epistola. cix. subtrahe tm comunico libros. xxxvj. Non cuȝ vacaueris philosophandum est: sed omnia alia negligenda sunt vt huic assideamus cum nullum tps satis magnum est; etiam si a pueritia

vsq; ad humani eui terminos vita ꝑducat. Sȝ
hic est vna negligētia cōiter in iuuenib⁹ q̄ ideo
negligūt ꝑtē adiscere: q2 nō ꝑñt totū acq̄rere.
Ideo nihil volūt scire: q2 nō ꝑñt alios excelle-
re. ⁊ hec negligētia filia est sup̄bie: quas bñ de-
ridet Oratı⁹ lib. epl̃aꝝ epl̃a prima. Nō poterı͛
oculo q̄ntū ꝯtēdere linces. Nō tñ idcirco ꝯtem
nas lipp⁹ inungi. Vult dicē ponat q̄ si s lipp⁹
⁊ oīficıdas acq̄rere tantū visus acumē q̄ possis
sicut linces ꝑ muros penetrare videndo. nō ido
ꝯtēnas vti collirio ⁊ aqua iuuante ad acumen
ocloꝝ. Fatuū est eñ partē ꝯtemnere: q2 totuȝ
nō potes habere. Talib⁹ aptis ad discendū di
cit. j. Thimo. iiij. Noli negligere gratiā que in
te est. Figurat istud Gen. xlij. Audiēs Jacob
q̄ alimēta venderēt in egypto dixit filijs suis.
Quare negligitis? Audiui q̄ triticū venūdet i
egypto. Vult significare q̄ vbiq; sūt alimenta
venalia. s. alimēta aie. ꝓpter nullā difficultatē
debet hō ea negligere. Et reuera sciētia salutı͛
nō est nisi in egypto. id est i obscura ⁊ tenebro-
sa theologia: q2 tenebrosa aqua i nubib⁹ aeris
in ꝑs. glo. id est obscura doctrina in ꝓphetis
⁊ ꝑdicatorib⁹. Scd̄o sūt hoīes negligētes in
discutiēdo ꝓpriam ꝯscientiā. Quendā noui
qui fuit optim⁹ senescallus ordinādo familiā
alienā cū magno ꝑfectu: ⁊ pessime sciuit ordi
nare de regimine domus sue. Tales sūt pleri-
q; q̄ diligent alios emēdāt ⁊ tñ semꝑ negligūt
seipsos. Multas sollicitudines habem⁹ ad discu
tiendas ꝯsciētias alienas: ꝓ quib⁹ non habe
mus r̄ndere nisi fuerim⁹ eoꝝ p̄lati. q̄ntā pigrici
am ad discutiendas ꝓprias ꝯsciētias: de⁹ no
uit. Cōsciētias eñ ꝓprias discutimus vno die
aut dimidio vix in. xl. Cōsciētias aūt alioꝝ per
multos ānos ⁊ tñ nobis dicit̃ q̄ necessarı͛ nos
discutiam⁹. Judic. xviij. Nolite negligere no-
lite cessare. Tertio sūt homies negligētes in
reuerēdo dei maiestatē: ⁊ hoc p̄sertim mere cura
ti specialiter ⁊ p̄lati ⁊ quicūq; alij dediti mini-
sterio dei titulo speciali: cuiusmodi sūt oēs de-
rici infra sacros ordines: ⁊ religiosi quicunq;.
Et tñ si bñ ꝯsideram⁹ hi sūt q̄ negligētius agūt
ij. Paral. xxiiij. Porro leuite egere negligēti⁹.
Quib⁹ tñ p̄cipit̃ Deut. viij. Obserua ⁊ caue
ne quādo obliuiscaris dñi dei tui ⁊ negligas mā
data ei⁹ atq; iudicia. Negligētiā in istis causat
nimia frequētia assistēdi deo. Quia nimia fa-
miliaritas parit ꝯtemptū. Et tñ ꝯtra tales dici
tur. ij. Paral. xxix. Filij mei nolite negligere.
vos elegit deus vt stetis corā eo. Nota extra de
celebratiōe misse dolētes. Quarto sunt ho-
mines negligētes in sufferēdo ꝓximi necessi-
tatē. Deut. xxij. De omni re fratris tui si ꝑie-
rit ⁊ inueneris eā: nō negligas quasi alienam.
Res fratris ꝑijt si incidit in latrones: si est de
pauperat⁹ fortuna si indiget aliquo ꝓ amore
xp̄i. Tū nullo mō tales negligere debemus si

possumus tales iuuare. Seculares r̄ndent: pos
sem talē iuuare. sed nō sine dāno. Sed nunq̄d
deus poterit recōpensare damnum? Cōstat q̄
sic q2 iust⁹ est. ⁊ Prouer. xij. ꝓpe finē. Qui ne
gligit dānū ꝓpter amicū iust⁹ est: ergo talē iu-
stū deus necessario remūerabit. Dubitatio lit
teralis. Vtrū oīs negligētia sit peccm̄ mortale:
q̄d sic Eccl. vij. Qui timet deū nihil negligit: ḡ
quicūq; in aliquo negligit ꝑdit timorē dei. q̄d h̄
est peccare mortaliter. Preterea Prou. xix.
Qui custodit mādata custodit aiaȝ suā: q̄ aūt
negligit vias suas mortificabit̃ ⁊ loquit̃ d̄ mor
tificatiōe gehēne: que nō ē nisi ꝑ peccatū mor-
tale. Preterea Hiere. xlviij. Maledict⁹ hō q̄
facit opus dei fraudulēter: ꝗ maledictio i scri-
ptura nō fert̃: nisi ꝓ peccato mortali. Ad op-
positū est illud. Eccl. vij. De negligētia purga
te cū paucis: dicit glo. q̄uis oblatio pua sit tñ
mitoꝝ delictoꝝ purgat negligētias. Sȝ ꝑ pau
ca nō purgabit̃ peccatū mortale. Ad questi
onē dicendū q̄ negligētia nihil aliud est q̄ de-
fectus debite sollicitudinis circa actuȝ v̄tuosū
faciendū: ꝓueniēs ex remissione feruoris i vo
luntate. Pōt igit̃ negligētia esse circa actū vel
circa circūstantias act⁹: qui act⁹ vel circūstātia
est de necessitate salutis. ⁊ talis negligentia est
peccatū mortale: sicut si negligā dare elemosy-
nā tpe extreme necessitati ꝓximo indigēti: ne-
gligo actū cadentē sub p̄cepto d̄ necessitate sa-
lutis. Similiter si dem elemosynā ⁊ nō ex cari-
tate vel nō in caritate pecco mortaliter. omittē
tendo circūstantiā q̄ oȝ esse in oī actu v̄tuoso d̄
necessitate salutis. j. Cor. vlt. Oīa opa v̄ra in
caritate fiāt. Aliter pōt ꝯtingere negligētia cir
ca actū vl̃ circūstātiā act⁹ q̄ tñ act⁹ vl̃ circūstan-
tia nō est de necessitate salutı͛: sic̄ si negligā dice
re salutationē v̄ginis marie trāseundo coram
imagine sua. vel cū audio lectionē cogito d̄ im
pertinētib⁹ ex remissione voluntatis ⁊ tūc est
peccatū veniale. Ad primū cū dicit̃. Qui ti-
met deū. nihil negligit. verū est cadēs sub p̄ce
pto: q2 oīe tale est de necessitate salutis. Ad
s̄m patet ꝑ idē. Ad tertiū dicendū q̄ maledi
ctio infert̃ ꝓ negligētia respectu circūstātie de
bite. Ad l̄ram loq̄t̃ ꝓpheta de nabuchodo-
nosor quē deus fecit instrumētū suū ad flagel
lādū populū suū israel. Istud autē opus fuit
dei sic ordinantis ⁊ cōmittentis: sed istud na-
buchodonosor attribuit potentie sue faciens
ex odio ꝑsonaruȝ id quod facere debuisset ex
obediētia tantū: ⁊ ideo peccauit mortaliter ꝓ-
pter quod dicit̃. Maledict⁹ homo qui fac̄ op⁹
dei fraudulenter. Maledictus qui ꝓhibet gla
dium suū a sanguine. id est qui parcit iniuste
pro vltione quā deus p̄cepit infligi. Ad argu-
mentū in oppositū: vl̃ loquitur de negligentia
veniali vel mortali. Si de mortali tunc verū ē
q̄ purgatur in ꝑsenti ꝑ paucos respectu eoruȝ

quibus in futuro eternaliter puniret.

Lectio. XXXVII

Et vacua est spes illoꝝ ⁊ labores sine fructu ⁊ inhabitabilia opa eoꝝ. Mulieres eoꝝ insensate ⁊ nequissimi filij eoꝝ: maledicta creatura eoꝝ. Postq̃ʒ spũssanct⁹ declarauit qualiter infideles solã voluptatẽ estimãtes finẽ hoĩs: i futuro cruciabunt. Hic ostendit qualiter in p̃senti etiã multipliciter affligent̃ ꝑ falsitatem in intellectu: volũtatẽ in affectu: ⁊ vanitatẽ in effectu. Vñ in hodierna lectione sex miserias manifestat istã sectã sequẽtes. Sũt eñi defraudati in falsis estimationibus: fatigati in vanis occupationib⁹: vilificati in abominationibus: effeminati in delectationib⁹: dãnificati in ꝓpagationib⁹. ⁊ excõicati ꝓ adinuentionib⁹. Prima igit̃ eoꝝ pena est q̃ decipiunt̃ ⁊ a ỽitate elõgant̃ in suis iudicijs. Et hec est magna miseria q̃ naturaliter homo appetit non falli: etiã illi q̃ diligunt fallere fm̃ Aug. Ipsi aũt euasisse omnẽ penã oĩe iudiciũ ꝓ suis flagitijs sperauerunt: cũ tñ modo sint in inferno dãnati: hanc penã deceptionis ⁊ damnatiõis tangit cũ dic̃. Et vacua est spes illoꝝ. Esa. xxviij. Posuimus mendaciũ spem nr̃am ⁊ mẽdatio ꝓtecti sum⁹. Et nota q̃ ꝯtrarie spũssanct⁹ inducit spem iustoꝝ ⁊ spem impioꝝ. De illis dixit supra isto capitulo. spes illoꝝ imortalitate plena est. De istis autẽ. q̃ vacua est spes illoꝝ. ij. Cor. vj. Hortamur vos ne in vacuũ gratiã dei recipiatis. Secũda pena istoꝝ in p̃nti est q̃ fatigant̃ in vanis occupationib⁹. Vanũ est qđ nõ assequit̃ finẽ ad quẽ ordinat̃. ij. Phi. ca. x. Oĩs labor hũanus ordinat̃ ad aliquẽ fructũ ꝑcipiẽdũ. Quia igit̃ hoĩes supradicti laborãt ꝓ voluptatib⁹ in bellis in pace in terra ⁊ mari. nocte dieq; et nullũ fructũ bonũ inde ꝑcipiũt: merito dicit̃ q̃ labores eoꝝ sũt sine fructu. Oppositũ dic̃ infra de iustis q̃ bonoꝝ laboꝝ gloriosus ẽ fruct⁹. Ipsimet etiã recognoscũt in die iudicij fm̃ illud qđ scribit̃ infra. c. v. Lassati sum⁹ in via iniquitatis ⁊ ꝑditionis: ⁊ ambulauim⁹ viã difficilẽ. Viam aũt dñi ignorauim⁹. Fruct⁹ immaturi si comedant̃: generãt vermes i vẽtre: delectatiões aũt vite p̃ntis sũt fruct⁹ imaturi infra. ca. iiij. Fruct⁹ eoꝝ inutiles ⁊ acerbi ad mãducandũ. Quẽ ergo fructũ habuistis in illis in quib⁹ nũc erubescitis. Roma. vij. ⁊ Boeti⁹ de voluptatib⁹. iij. de ꝯsolatione ꝓsa. vij. Quãtos ille. s. voluptates morbos: q̃ intolerabiles dolores quasi quendam fructũ nequicie fruentiũ solẽt afferre corporib⁹. Tertia istorũ pena in p̃nti est q̃ vilificant̃ in abominationib⁹. Magna miseria est homini qñ opa sua sunt ita vilia ita monstruosa ita repugnantia rationi: q̃ hõ nõ põt ea manifeste defendere nec excusare. Et certe q̃cunq̃ solã voluptatẽ ꝓsequunt̃: talia opa faciũt q̃ communi ratione repugnant ⁊ aboĩabilia deo sunt ⁊ angelis: nec hũane cohabitationi cõgruunt: sed repugnãt. Et h̃ est qđ dicit: Et inhabitabilia opa eoꝝ. id est ꝯuictui ⁊ habitatiõi naturali repugnãt ⁊ ꝓpagationi cõcesse nature: imo deus ip̃e q̃ oẽs habitare dignat̃ ꝑ opera talia ab habitatiõe ciuitatis hũane expellit̃. de qua Hiere. l. Nõ habitabit ibi vir nec incolet eã filius hoĩs. Sed verbũ caro factũ est ⁊ habitabit in nobis. Joh. j. Quarta pena est q̃ effeminant̃ in delectatiõib⁹. Hoĩes eñi voluptuosi ⁊ priuant mulieres sensu: ⁊ a mulierib⁹ sensu priuant̃. Canis amẽs vbicunq; momorderit hoĩem eũ facit amentẽ. Et eodẽ mõ mulier fatua facit virũ rabidũ: ⁊ adolescẽs fatu⁹: mulierẽ facit insensatã: ⁊ qñ mulieres sũt insensate: tũc viri sũt effeminati imo insãati. Prouer. vj. Mulier autẽ ꝓciosam aiam viri rapit. Qui aũt est sine aĩa insensat⁹ efficit̃. Et h̃ isti bñ fatent̃. j. c. v. Nos aũt insensati vitã illoꝝ estimabam⁹ insaniã: q̃ Eccl. xix. Mulieres apostotare faciunt sapiẽtes: ⁊ arguũt sensatos. Et hãc penã tangit eũ dic̃. Mulieres eoꝝ insensate. Ad lr̃am. mulieres in opatione libidinis plus delectant̃ q̃ viri. Vñ Tresias dixit femias habere decẽ vncias luxurie. Viros aũt nisi quatuor. Fuerat eñi iste Tresias vtriusq; sex⁹ fm̃ fabulas successiue. Ideo fact⁹ est iudex in hac causa. ⁊ ideo ꝯseq̃ns est q̃ in hac secta q̃ voluptatẽ habet ꝓ fine. si viri sint fatui: erunt mulieres insensate. Et ideo signãter dicit̃ Eccl. xxv Beatus q̃ habitat cũ muliere sensata. Quinta miseria istoꝝ infideliũ est q̃ dãnificant̃ in ꝓpagationibus. Vñ subdit. Nequissimi filij eorũ. Deus eñi in hoĩe potentiã generandi ⁊ certum modũ instituit. ⁊ est talis vt fiat etiã infra limites ꝯiugij ꝓlis ꝓpagatio ad laudẽ dei. Illi aũt hoĩes qui ꝓlem gignũt ⁊ eam ꝑuersis informationibus ⁊ exemplis corrumpũt: bonũ naturale ꝓlis amittunt ⁊ in hoc seipsos confundunt. Quia semper mala proles finaliter insurgit in parentes. Et bene dicit q̃ nequissimi filij eorum. Causa est quia mulieres sunt insensate ⁊ viri impij ⁊ filij imitatores eorum: ergo erunt necessario peiores. iij. Regum. xvj. Operatus est iniquitatem super omnes qui erant ante illum. Sexta pena eoꝝ est q̃ excõmunicati sunt in adinuẽtionib⁹ suis ⁊ hãc sb̃dit cum dicit. Maledicta creatura eorũ. Illud quod homo excogitat ⁊ adiuenit ⁊ promouet potest dici creatura sua. Tales autẽ impij in omni genere peccati tam luxurie q̃ iniusticie multa adinueniunt que possũt dici creature eorũ. ⁊ sicut oĩa opa dei sũt benedicta ⁊ approbata. Gen. j. ⁊. j. Timoth. iiij. Oĩs creatura dei bona est: ita ista monstruosa figmẽta peccatorum sunt excommunicata a deo et maledicta.

Ecc̄i.xxxvij. O ꝑsumptio neq̄ssima vn̄ creata es? Mulieres eoꝝ insensate. B Notandū ꝙ familiare ꝯsortiū malaꝝ mulieꝝ est omni homini detestandū: maxie tn̄ viris religiosis ⁊ ꝑsonis ecclesiasticis quibuscūqȝ. Sūt enī mlīeres libidinose in alliciēdo: maliciose in ꝯuīuendo: litigiose in colloquēdo: ꝓdiciose in ꝯsulendo. Primo igit̄ sunt libidinose in alliciēdo. sic eni plus in libidine delectant̄ ꝙ̄ masculi. ita in omni sensu magis alliciūt. forma: facie: gestu: ⁊ voce. Et ꝙ̄uis sint frigidioris complexiōis: sūt tn̄ feruētioris libidinis: vn̄ Ouidi⁹ primo de arte amādi. Parcior in nobis nec tā furiosa libido. Legitimū finē flāma virilis habet. vult dicere ꝙ libido mlīeris est infinita: valde enī nociuuz est ꝙ sine nocumēto videri nō pōt. ⁊ tn̄ nobis dicit̄. Ecc̄i.ix. Auerte faciē tuaz a mlīere cōpta ⁊ ne tibi ꝯspicias speciē alienā. Propter speciē mulieris multi periūt ⁊ ex hoc ꝯcupiscentia ꝙ̄si ignis exardescet. Istū ignē satis pimuit iste sanct⁹ monach⁹ q̄ matris sue tibias nudas tāgere noluit cū cāvl[illegible] aquā portare debuit. sic in vitas patrū hr̄. Istuz ignē satis timuit sacerdos ille q̄ in hora mortis mulieri auscultanti an spiritū exalasset dixit: igniculus viuit palea tolle. iiij. Dyalogoꝝ. Istū ignē etiaz satis aduerterat metricus ille qui dixit. Femina fax sathane ferens rosa dulce venenū. Semp prona rei q̄ ꝓhibetur. Tu enī vultu visu risu cute cultu Huius ab insultu ꝙ̄tū potes esto ꝓcul tu. Istuz ignē satis ꝯsiderauit sanct⁹ Thomas de aq̄no q̄ cum in turri custodiret̄ in carcere. ⁊ cū ad eū honesta iuuēcula sola intromissa fuisset in camerā. Ille ardente ticione de camino arrepto eā celerrime fugauit. sic ꝙ de ea verificari posset: illud ps. Ignis in ꝯspectu ei⁹ exardescet. ⁊ Ecc̄i.xlij. de vestimēto ꝓcedet tinea ⁊ a muliere iniquitas viri: ⁊ ideo sup oīa tenēdū est consilium Apl̄i.j. Cor. vij. Bonū est homini mulierē nō tangere. Sed h̄ rn̄debit̄ excusando ꝙ vel mulier est scā vel religiosa: vel ꝙ vtraqȝ ꝑsona est senex ⁊ frigida. Sed reuera hoc nihil est. Quia quid frigidi⁹ silice vel ferro ⁊ calibe ⁊ tn̄ ex eoꝝ cōtactu facillime exilit ignis? Similiter terra est bona ⁊ pluuia est bona d̄ celo descēdēs ⁊ tn̄ eoꝝ cōmixtio nō est nisi lutū. Und̄ dicit̄ metrice. Res tā diuerse si vtraqȝ sit bona ꝑ se. Si sint ꝯuerse iuncte perdūt pariter se. Et ideo valde stricte clericoꝝ ⁊ mulierū cohabitatio ꝓhibet̄. Extra de cohabitatione clericoꝝ ⁊ mulierū ꝑ totum. ⁊ in Cano. di. xxxij. Hospiciolum. Et sūt v̄ba hieronymi. Hospiciolū tuum aut raro aut nūꝙ̄ mulierū pedes terant. ꝗꝛ nō pōt toto corde habitare cū deo q̄ feminarū accessib⁹ copulat̄. Femina cōscientiā secum pariter habitātis exurit. Inde est ꝙ monachi ⁊ monache nullo modo cohabitare ꝑmittunt̄ in eodē monasterio. sicut. xviij. q. ij. In nullo loco ꝑmittim⁹. et eodē monasterio vbi dic̄ sic. Monasteria puellaꝝ longi⁹ a monasterio monachoꝝ aut ꝓpter insidias diaboli aut ꝓpter oblocutiones hoīm collocent̄. Et ideo signanter alloquit̄ clericos beatus hiero. in epl̄a. xj. Quid tibi ⁊ feminis: qui ad altare cum deo fabularis? Feminarū cuz clericis nullo pacto sit ꝯiunctio ⁊ ꝑcipue cōuersatio. Janua diaboli. via iniq̄tatis: scorpionis ꝑcussio nociuuz gen⁹ est femina. cū ꝓximat ad stipulā accēdit ignez flāmigero igne ꝑurit femina ꝯscientiā pariter habitantis. Ego iudico si cū viris femine habitent nō deesse viscatū diaboli. Ex his occupatū est ab initio peccatū: mētes ferreas domat libido. h̄ hiero. Ecc̄i. xlij. In medio mulierū nolite cōmorari. Sic igit̄ patet primo ꝙ mulieres sūt libidinose in alliciendo. C Scd̄o sūt maliciose in ꝯuiuendo, Ecc̄i. xxv. Breuis est omnis malicia sup maliciaz mulieris: sors peccatoꝝ cadit sup illā. De qua loquens. Crisostom⁹ in ser. quē fecit de muliere mala dic̄ sic O maliciosū ⁊ acutissimū telū diaboli mulier. Per mulierē diabol⁹ ab initio Adam in paradiso ꝓstrauit. Per mulierē mitissimū Dauid in homicidiū ⁊ adulteriū destituauit. Per mulierem sapientissimū Salomonē in sacrilegiuz ꝓcipitauit. Per mulierē fortissimū Sampsonez rasum cecauit. Et castissimuz Joseph vinculis ⁊ carceri mācipauit. Per mulierē mūdi lucernam Johānē baptistam capite truncauit. hec Crisostim⁹. Hāc aūt maliciā mulierū quāta sit: in duab⁹ mulierib⁹ declarat. videlicet in vxore Job. ⁊ Dalida amica sampsonis. De prima loquēs sic dicit. Hec vidēs virū suū vlceribus ignitū: ardentē dolorib⁹: inuolutū vermibus i ste rquilinio residentē: cinerib⁹ cooptū: nō est recordata nobilitatis regie: nō dilectionis pristine quā ad eā habuerat: nō diuitiaꝝ: bonoꝝ ꝓlus quā ꝑ eam susceꝑat. nec misericordia mota est: sed ꝯtra virū in sinū: demonis partē assūsit. ⁊ ait. Benedic deo ⁊ morere. nō sufficiebat illi ꝙ penas sustinuit tꝑales n̄ supaddē ꝑ ꝑetis templauit ⁊ eternas. De scd̄a dicit sic. Da mihi illā Dalilā ⁊ ei⁹ maliciā ꝯtra sampsonē pensem⁹. hec illū quē ꝑridie i cubiculo suis ꝯiugē pelegit: cui blandimētis ⁊ lusib⁹: āplexib⁹ ⁊ risibus blandita fuerat. hodie derisit rasit ⁊ abiecit ac vinctū tradidit philisteis. Videam⁹ enī quid ei displicere potuit in viro marito. Si fortitudo diligit̄. robustissim⁹ fuit q̄ leonem quasi hedū discerpserat inermis. si pulchritudo: speciosissimus extitit nazareus. si sanctitas ⁊ boni mores: talis fuit ꝙ ad eius ꝑces dum sitiret. de⁹ de mortua mādibula fontē eduxit. Si strēnuitas amari debet. hic in mādibula asini mille philisteos ꝓstrauit. Si gratitudo: defectus in eo non fuit nisi ꝙ eā nimis dilexit. Ergo cum nulla causa odij in eo valuit inueniri: sola ma-

licia sufficit p causa hec. Crisos. Et ideo signāter dicit Eccl. xxv. Omnis plaga tristicia cordis est. ⁊ omnis malicia nequiciam mulieris. Et infra: nō est caput nequi⁹ sup caput colubri: ⁊ nō est ira sup irā mulieris. Commorari draconi ⁊ leoni placebit q̄ȝ habitare cū muliere neq̄ȝ hanc auctoritatē etiā pbat Crisost. sic optime sermone pallegato sed ptranseo vsq̄ȝ ad alias.

D Tertio inueniunt mulieres litigiose in colloq̄ndo ⁊ illa est magna afflictio alligari vel viro rixoso vel muliere litigiose. ⁊ ideo bñ dicit. Pro. xix. Tecta iugit pstillātia litigiosa mulier si tectū dom⁹ iugiter stillaret aquā homo vbiq̄ȝ in ea nullā haberet quietē: s necessario haberet eā dimittere. Et iō solet dici. q tria genera sunt q̄ hominē de domo sua expellunt: vicȝ fum⁹ stillicidiuȝ ⁊ vxor mala Inno. de vilitate pditionis hūane. ca. xvi. Fuit eni mulier de costa curua formata: ⁊ ideo semp cōtrariat viro suo. Nota de illo qui vxorē submersā quesiuit cōtra cursuȝ aque. ⁊ cū a quodā quereret quare eā sic quereret. respōdit q sibi semp ptraria fuisset. Refert A. gel. libro noctiū acthicarū de socrate q cū altipiades ab eo quesiuisset quare vxorē suā antipē mulierē plenam iurgys ⁊ litigys: molestissimā viro: non fugaret de domo Respondit cū talē domi perpetior. assuesco et exerceor vt ceterorū q̄ foras sunt iniuriao facilius ferā. De eodē narrat hiero. cōtra Iouianū q habuit duas vxores: que cū semel litigarēt p viro: derisit eas eo q tā p fetido honore zelarēt: ⁊ statim simul cōcordātes. iniūā ei maledixerūt q cū a domo fugere cōpulerūt. Iste semel post infinita litigia ab altera illarū perpessa pfus⁹ fuit vrina. proiecta de loco superiori sup cū p vnā earum: nec tamē quicq̄ȝ aliud rñdit. nisi istud. sciebā inq̄t post ista tonitrua imbrē secuturū. Et ideo bonū cōsiliū dat Prou. xxi. Meli⁹ est sedere in angulo domatis. q̄ȝ cū muliere litigiosa in domo cōuiuy. Valeri⁹ ad Rufinū. Cōtumelia viri ē vxor iobediens. q Eccl. xxv. Mulier si primatū habeat cōtraria est viro suo. Quarta cōditio malarū mulierū est q sunt pdiciose in psulendo sicut in Dalila satis patuit: ⁊ ideo metrice dicitur. Pomatmiricas edere dicas melle acutas. Cum mulieres edere speres res tibi tutas. Vnde his tribus sicut vulgariter dicit: nō debet homo adhibere fidē dentī canis fidei mulieris. et pedi equi. Vnde metrice dicit. In fide: dente: pede mulieris canis equiq̄ȝ fraus ē. teste Babione q̄ in fine comedie sue dicit sic. Babio testis adest hec vltima verba tenete: sūt incredibiles vxor alumna cliens. Cōcludā ergo finaliter cū Valerio. Et dico det vobis omnipotens de⁹ feminēis fallacys nō falli ⁊ illuminet cor vestrū ne tendatis quo timeo.

Lectio. XXXVIII.

Voniā felix est sterilis ⁊ incoinq̄nata que nesciuit thoruȝ in delicto habebit fructū in respectione animarū sanctarū. Frequenter ⁊ cōtinue quasi oportet ad memoriā reducere opinionē impiorū hominū que posita fuit diffuse ca. y. huius libri que quidē opinio ad duo redua potest in sūma. Primū est q nulla vita erit post vitā istam qua corporaliter viuimus. Scdm est q felicitas hominis est frui corporeis voluptatib⁹ in psēn. Et istud scdm improbat spūssanctus specialiter a penultima lectiōe scilicet. Impy aūt. s que cogitauerūt vsq̄ȝ ad finem hui⁹ capituli inclusiue p cōtrariū. Quia igit in parte precedenti imediate declarauit q multa incōueniētia ⁊ dānose verecundie sequunt voluptatē. hic ostendit directē p cōtrarium q mulie pertinentie dignitates ⁊ honestates sequunt castitatē. Et circa hoc duo facit Primo ostendit q virginalis castitas est apud deū meritoria: licet sit temporaliter infecunda Scda q bestialis voluptas est simpliciter transitoria cōfusibilis ⁊ verecunda. Scda ibi. Filij aūt adulterorū. Circa primum tria facit: q primo cōmendat castitatē in sexu feminco. Scdo in sexu masculino. Tertio assignat causaȝ quare vtraq̄ȝ est cōmēdabilis. tā humano iudicio q̄ȝ diuino. Scdo ibi. Et spado. Tertia ibi. bonorū laborū. Circa primū est aduertēduȝ q in vita voluptuosa nihil boni potest cōsiderari nisi fecunditas plis. Sed iā ostensū est q illa fecunditas ē mala: q nequissimi filij iniquorū inueniunt pp̄ter malam imitationē filiorū et malam informationē parentū. ergo multomagis pertinet ad felicitatē q mulier viuat caste cū sterilitate q̄ȝ voluptuose cū tali peruersa fecunditate. tū q euadit verecundiā tpalē in plis puersitate. tū q habebit mercedē eternalē in futurā iocunditate. Hec aūt iocunditas est infinicies melior q̄ȝ quecūq̄ȝ corpalis fecunditas sicut patet. Dicit ergo sic. Felix est sterilis ⁊ incoinquinata. i. felix est illa in qua ē sterilitas plis cū mūdicia cordis. q si esset cordis imūdicia nihil cōferret virginalis integritas. Vñ vult dicere. Felix ē illa q̄ hȝ carnis ⁊ mētis integritatem. Carnis integritatē vocat sterilitatē q naturaliter oīs integra sterilis ē. i. sine actuali fetu. s cordis mundiciā vocat coinq̄natiōē De corde eni exeūt q̄ coinq̄nāt hoīē Matth. xv. Que nesciuit thorū in delicto. i. q̄ nō ē expta approbādo sanctū vel cōcubitū illicite voluptans. Et q̄re felix? Certe q licet nō habeat pro nūc fructū vētris: habebit tñ fructū in respectione aīaȝ sanctaȝ. i. in tpe illo q̄ de⁹ aīas respiciet p opibus virtuosis q̄ in hac vita fecerunt. Ad Ro. vi. in fine. Habetis fructū vestrū in sāctificationē: finē vero vitā eternā. Et Sap. iiij.

A

Veniat dilect⁹ me⁹ i ortū suū vt comedat fru-
ctū pomoꝝ suoꝝ. Dubitatio ꝗ̄lia. Utrū vir-
ginitas sit virtus moralis. ꝙ nō. videt̃ primo
sic. nulla virtus inest nobis a natura. ij. Ethi.
sed virginitas inest nobis a natura. igitur ꝛc.
Scḋo sic omnis virtus moralis generat̃ ex
actib⁹. ij. ethi. virginitas aūt nō generat̃ ex ac-
tibus igit̃ ꝛc. Tertio sic. nulla virtus aufert̃
inuoluntarie: ꝟginitas aufert̃ inuolūtarie. sic
patet in oppressis igit̃ ꝛc. Quarto sic. nulla
virtus perdit̃ sine peccato ꝛ meritorie: ꝗ virgi-
nitas perdit̃ sine peccato ꝛ meritorie ꝑ matri-
moniū. j. Cori. vij. Nō peccat virgo si nubat.
Quinto sic. oīs virtus amissa pōt ꝑ penitē-
tiā restitui: ꝗ virginitas amissa nunꝗ̄ pōt resti
tui. ḡ ꝛc. Sexto sic. nulla ꝟa virtus est i infi-
delib⁹. sicut ꝓbat Aug⁹. contra Julianū. li. iij.
Absit inquit vt in aliq̄ sit vera virtus nisi sit iu
stus. Absit aūt vt vere iustus sit. nisi viuat ex fi
de: ꝗ virginitas est in infidelib⁹. sicut patuit de
virginib⁹ dee veste sacratis. quarū vna aquaꝫ
de tyberi portauit in cribro in signū virginita
tis. sic recitat Aug⁹. in ḋ ciui. dei. lib. xviij. ca.
xviij. ꝛ Valeri⁹. viij. ca. viij. Septio sic. Om
ne qḋ recedit a medio virtutis est viciosū: ꝗ vir
ginitas est huiusmodi. Probatio. dicit eniꝫ
ph̄us. ij. ethi. ꝙ qui omni voluptate potit̃ nec
ab vna recedit est intpatus: qui aūt omnes fu
git agrestis et insensibilis. ꝗ virginitas recedit
ab omnib⁹ voluptatibus venereis. ergo. ꝛc.
Octauo sic. quicq̄d est cōtra ꝑceptū legis di
uine est viciosū. ꝗ virginitas est huiusmodi: q̄z
preceptuꝫ est Gen. j. Crescite ꝛ multiplicamini
ꝛ replete terrā. Confirmat̃: q̄z sicut preceptū ḋ
cōseruatione indiuidui est de ꝑceptis legis na
ture: ita ꝑceptū de ꝯseruatione speciei. ḡ sicut
peccaret q̄ abstineret ab omni cibo et potu ita
peccat q̄ ab omni actu generationis abstinet.
Nono sic: nulla virtus indiget sacrificiis ex-
piari: ꝗ plato legit̃ suā ꝑpetuā cōtinentiā expi-
asse ꝛ sacrificasse nature ꝑ eiusdē cōtinentie vi
tio abolendo scḋm Augū. de vera religione. ca.
iij. Decimo. qui habꝫ vnā virtutē habꝫ om
nes: ꝗ q̄ caret virginitate aliq̄ñ habet alias vir
tutes. ergo virginitas nō est virtus. Ad oppo
situ est Ambro. li. suo de virginitate. D icens
sic. Principalis virtus ē virginitas. Prete-
rea. soli virtuti debet̃ p̄miū: ꝗ virginitati debe
tur centesimus. sicut patet ex Glo. Math. xiij
Ad questionē dicendū distinguendo de isto
termino virginitas. accipit̃ eni equiuoce apḋ
doctores. Uno modo vocat̃ integritas carnis
ꝛ sic omnis mulier nascit̃ virgo. Unde ista vir
ginitas nō est virtus: tū q̄z inest a natura. sicut
arguit̃ in principali argumēto: tum quia talis
virginitas nō est nisi in sexu femineo: tū quia
virginitas que est virtus stat cuꝫ carentia illi⁹
integritatis: tū q̄z integritas talis habet pōt i
corpe sine virginitate. Scḋo modo accipit̃ vir
ginitas ꝑ inexꝑientia cuiuscūꝗ̄ veneree dele
ctationis. ꝛ sic virginitas ē termin⁹ priuatiu⁹
negans talē expientiā in ꝑsona nata experiri.
Tertio mō accipit̃ virginitas ꝑ habitu cōtinē
di ab omni venerea voluptate cū negatiōe vo
luntarie experiētie de p̄terito. Quarto modo
accipit̃ virginitas ꝑ habitu cōtinendi ab om-
ni venerea voluptate cū negatiōe volūtarie ex
perientie cuiuscunꝗ̄ veneree voluptatis de fu
turo ꝓpter deū: ꝛ sic de intrinseca ratione virgi
nitatis ē votū cōtinentie in futurū. ꝛ sic loquit̃
Aug⁹. de sancta ꝟginitate. vbi dicit ꝙ ꝟginitas
ē ꝯtinētia q̄ integritas carnis ipsi creatori carnis
ꝛ aīe vouet̃ ꝯsecrat̃ ꝛ ꝯseruat̃. Primo mō accipiē
do ꝟginitatē: videlicꝫ ꝑ carnis integritate. no
tū est ꝙ nō est virtus sicut supius dictū ē: cum
oīs virtus sit in anima subiectiue: nulla in car
ne. Nec scḋo mō est virtus cū sit añ annos dis
cretionis. Sed tertio ꝛ q̄rto modis ē virt⁹. cu
ius ratio ē. q̄z omnis talis virginitas est conti
nentia: omnis cōtinētia est virtus sicut notū ē
Notādū aūt ꝙ sic se habet virginitas ad cō
tinentiā vel castitatē sicut magnificentia ad libe
ralitatē. Liberalitas eniꝫ habet ꝓ materia ge-
neraliter quoscunꝗ̄ sumptus. ꝛ vsū pecunie i
dando. sicut patet. iiij. ethico. Sed magnificē-
tia habet materiā specialē in qua est maior dif
ficultas: scilicet magnos sumptus. Eodē mō ꝑ
tinet ad continētiā abstinere ab omni expimē
to veneree voluptatis illicite q̄ est cōtra leges
matrimonij: sed ad virginitatē ꝑtinet cōserua
re ꝑsonā īmunē ab omni experimēto cuiuscū-
ꝗ̄ veneree voluptatis licite vel illicite. Ex istis
patēt quattuor. Primū ꝙ virginitas carnis nō
est virtus. sed sola virginitas mentis. Nā oīs
virtus est habitus mentis. Scḋm. ꝙ aliq̄ mu
lier pōt naturaliter esse mater ꝛ virgo loquen
do de virginitate que ē virtus. Tertiū ꝛ quar
tū ꝙ mulier pōt opprimi ꝛ impregnari violent̃
manente quocūꝗ̄ habitu virtutis in mēte sua
vniformit̃. ꝛ sic loquit̃ beat⁹ Aug⁹. j. de ci. dei.
ca. xvij. ꝛ. xix. vbi dicit exp̄sse ꝙ si violenter op
pressis periret pudicitia nō esset virtus animi
nec ꝑtinebit ad illa bona q̄b⁹ bene viuit̃. ꝗ in
bonis corporis annumerabit̃ cuiusmodi sunt
vires: pulchritudo: sanitas ꝛ hmōi. Et pōt exē
plū quō q̄dā obstetrix ꝟginitatē cui⁹dā explo
rans: siue maliuolētia: siue insipientia: siue ca
su fregit ꝛ ꝑdidit eius virginitatē: si aūt ē sicut
dicit Aug⁹. cōuer fatuū est dicere aliq̄d pudici
tie ꝑisse. Tertio elicit̃ ꝙ in vtroꝗ̄ sexu ꝑ solā vo
lūtariā expiētiā voluptatis fit corruptio virgi-
nitatis q̄ ē virtus. Dico volūtariā ad excludē-
dā expientiā ꝑ coactionē vel ꝑ somniationem.
Quarto sequit̃ ꝙ de⁹ pōt virginitatē amissaꝫ
denuo reparesic pōt quācūꝗ̄ aliā discōtinua-
tionē vel vulnus corporis renouare. ꝛ h̄ accipiē

do virginitatē pmo mō. De dicto Hiero. dicē-
dū ē q accipit virginitatē scdo mō p inexperientia
venereę delectatiōis modo corruptā h ē exper
tā nō potest de⁹ repare vt fiat inexpta. Et loqt
de corruptione voluntaria. Ad primū qñ ar
guit q virginitas inest a natura. patz p pdicta
Ad scdm dicendū q habit⁹ talis virtuosus
respuendi oēs venereas voluptates potest
satis bene generari ex actib⁹ z etiā augmētari
q̄uis mihi videat q ppositio assūpta sit falsa.
nō eni omnis virtus generat ex actib⁹ qr pau
per pt hre liberalitatē habitū fm quē oparet si
subesset materia ex sola doctrina Aris. z inex-
perientia expēdendi. s Aris. vult dicere q omnis
virtus scdm speciē nata est generari ex actib⁹.
Aliter nō posset paup esse magnificus nec libe
ralis nec fortis nisi p exercitiū corporaliū nimo
rū qd nō est verū. Itē in xpo fuerūt iste virtutes
añ actus Ad tertiū patet q virginitas q est
virtus nunq̄ aufert inuoluntarie sicut dictū ē
Ad quartū si diceret q notum esset de rōne
virginitatis q est virtus. sicut videt Aug⁹. di
cere. tunc nō pōt perdi sine peccato. Aliter po
test dici q ē virtus tanta q ad eā nullus obliga
tur sub precepto nisi voluerit. io pt amitti sine
peccato. hic nō dico plus ad presens. Ad qn
tū q virginitas q est virtus pōt repari p peni-
tentiā q̄tū ad habitū meritis z tūc dicet cōtinē
tia z nō virginitas ppt cōnotātiā inexpientie
pcedentis: s vtrū talis psona habitura sit au-
reolā: patebit in pxima lectione. Ad sextū
cōcedit Aug⁹. q i infidelib⁹ nulla ē vera virt⁹
qz nō referūt ad debitū finē. z p cōsequēs deffi
cit circūstantia finis q est maxima. Ad septi-
mū q virginitas nō recedit a medio recte rati-
onis: sicut nec magnificētia. Recedere ā a me-
dio recte rationis ē omittere aliqd eorū q opor
tet fieri scdm dictamē recte rationis. Similiter
virgo nō abstinet ab omni delectatione qr tūc
foret insensibilis vel agrestis: sed abstinet solū
a delectatione venerea: z ppt has multas alias
experiri pōt: naz speculatio veritatis habet in
se mirabiles delectationes sicut dicit. x. ethi.
Ad octauū dicēdū q multitudini dat pcep
tū diuersimode. Aliqñ sic dat q qlibet de mul-
titudine ad id obligat. Aliqñ dat sic q suffic q
aliqs vl aliqui de multitudine hoc faciūt: sicut
alicui cōuentui pcipit q vna missa dicat p vno
hoīe z hoc sufficit q vnus de cōuentu celebret
Primo mō dat pceptū comedēdi toti humane
speciei: qd ptinet ad cōseruationē indiuidui. Et
scdo mō dat pceptū generandi. Et sic pceptuz
generandi stat ad multitudinez hominū: z tñ
cuilibz illorum saltē solutos a matrimonio cō
trahere licet et hec potest esse materia argu-
mēti. Ad nonū de platone q fatue fecit sacri
ficādo z vt cōformaret se ritui infideliū. Ad
decimū dicendū q q habet virtutē vnā hz aliq
modo omnes: nō tñ pfecte: s qr habet rectā ra
tionē q cōstituit mediū in omni virtute. nō eni
quilibet liberalis habet pfecte magnificentiaz
nec omnis cōtinens habet pfecte statū virgini
tatis s participat aliq modo: qr p mpte z fac. lic
detestat delectationes illicitas.

Lectio. XXXIX.

Et spado qui non

opatus est p manus suas iniquitatē. nec cogi-
tauit aduersus deū nequissima. Dabit eni illi
fidei donū electū z sors in templo dei acceptis-
sima. Postq̄ spūssanct⁹ cōmendauit excellē
tiā castitatis in sexu fragiliori in sexu scilicet fe
mineo. Hic cōsequenter cōmēdat castitatez in
sexu fortiori. s. masculino. Et circa hoc duo fa-
cit. Primo excludit ea q repugnant sancte vir-
ginitati. Et scdo subdit ea q dabunt pfecte ca-
stitati ibi. Dabit eni. Circa primuz excludit
duo. Primo innaturales delectationes q cōp-
sistūt in actu. Scdo carnales cogitationes q fi
unt i cogitatu ibi. Nec cogitauit. Dic ḡ primo
sic. Nō solū mlier scā z casta hēbit fructū in re
spectione aīarū sanctarū: imo z spado. i. eunu
chus vel castus q̄cunq̄ virtuosus. vocat eniz
castratus spado qr cū spara aliqñ castrāt. Itez
vocat eunuchus q̄si bene vincens: ab eu qd ē
bonū z nuchos victoria. Distiguūt tñ grāma
tici inter istos tres terminos Eunuchus: spa
do: castrat⁹. Vñ castratus dicit q̄si cast⁹ natus
sicut naturaliter frigidi z impotētes ad gene-
randū. Spado dicit q inuitus castratur. eunu
chus q voluntarie se castrari pmittit. versus. Ca
stratū natura facit: violēta spadonē. Effic im-
probitas: eunuchū sola volūtas. Sz ista dicta
parū aut nihil valent. qr gentiles ab antiq eu-
nuchos fecerūt pueros ppter tres rationes.
Primo vt diu in eis vox puerilis permaneret
Scdo vt essent apti ad custodiendas dñas. qr
ex tūc filios vel filias heredes facē nō poterāt
Tertio vt eis more zodomitico sacrilegi abute
rent diuti⁹. quia ex tūc sp manebāt imberbes
Castrati eniz in iuuentute nunq̄ barbescunt.
Accipit aūt spado in pposito generaliter p q
cunq̄ virtuoso abstinēte ab actu venereo qli-
cunq̄ volūtate z virtuose. sic sterilis accepit in-
peri⁹ p q cūq̄ virtuosa z effectualit nō fecūda. z
isto mō hō potēs generare z caste viuēs amo-
re dei: pt vocari spado. qr sibi ppriissime debe-
tur merces virginitatis. cuiusmōi sūt viri eccla
stici z religiosi. De qb⁹ loqt Saluator Math.
xix. Sūt eunuchi q castrauerūt seipsos ppter
regnū dei. De his dr Esaie. lvi. Dicit dñs de⁹
eunuchis q custodierūt sabbata mea. et elegerūt
q ego volui z tenuerūt fedus meū: dabo eis i
domo mea z in muris meis locū z nomē meli⁹
a filijs z filiab⁹. Dubitat vtrū liceat alicui seip
sū castrare ppter cōtinētiā seruandā: Videtur

q̃ sic. q2 Math. v. ⁊ xviij. similiter. Si pes tuus aut manus tua: aut oculus tuus scādalisat te absci de ⁊c. Scādalisare ē dare occasionē ruine. Item ppter sanitatē corpis cōsequendā licet homini se mutilare: ergo multo fortius ppter virtutes ⁊ sanitatē spūalē. Itē Math. xix. Eunuchi sūt ⁊c. Preterea Origenes legit hoc fecisse de seipō nō ppter ɔsuādā cōtinentiā: sed ppter vitandā infamiā ⁊ malam suspitionē vt posset libere in occulto pdicare tā mulieribus q̃ viris. sicut legit lib. vj. Ecclesiastice historie tpe psecutionis ecclie. Sz ad oppositū q̃ nullo mō ē faciendum. habet in Can. di. lv. Si quis absciderit. vbi sic dr. Si quis amputauerit sibi virilia nō fiat clericus. q2 sui ē homicida ⁊ dei conditionis est inimicus. Si quis cū clericus fuerit absciderit semetipsū: omnino damnet. q2 sui homicida ē. hoc est: fecit tale qd ppter qd homicidiū posset fuisse secutū. Ad pmū. illa auctoritas nō intelligit de membrorū abscisione. sz noie ptiū corpis vocant amici necessarij. q2 q̃tūcunq3 sint familiares speciales vel necessarij ⁊ alliciant ad peccandū: pijciendi sunt a familiaritate nostra. Ad scdm neganda est cōsequentia. q2 salutē mentis nō posset talis abscisio pstare: imo magis pstant meritū si p rationē passiones eorū virtuose domant. Ad tertiū similiter ē dicēdū. Ad q̃rtū de Origene mire deuotionis actus fuit nec ppter hoc impeditus ne esset sacerdos ordinatus sicut notat Glo. di. lv. Si quis absciderit. sz suū factū nō est trahēdū in cōseq̃ntiā. tales eni decipiunt in facto suo ⁊ retorq̃nt necessitatē peccādi in deū sue nature conditorē. Talis ergo spado erit felix in futuro ppter suā virginitatē in pnti. sed tū oportet q̃ duobus vitijs careat. ad hoc vt seruet virginitatē pfectā: videlicet cōtactu manuali ⁊ libidinoso ad puocādū dlectatōnē carnis. ⁊ cogitatu mentali voluptuoso ad excitādū imaginatiōez corporis. Vñ dic q̃ felix ē spado q̃ nō ē operatus p manus suas iniq̃tatē. q̃tū ad peccatū pmū. nec cogitauit aduersus deū neq̃ssima. q̃tū ad scdm. Ex q̃ patet q̃ tactus impudici: sūt peccata mortalia. ⁊ ex scdo q̃ morose cogitationes ad delectādū carnaliter ordinate neq̃ssima. i. in genere mali carnalis Eccī. xvij. in fine. Quid nequius q̃ qd excogitauit caro ⁊ sanguis? Cōseq̃nter ibi. Et dabit illi. Exclusis repugnantib9 virginitati. subiūgit illud qd dabit pfecte castitati. Et dicit qd dabit illi viro casto fidei donum electū. Electū. i. vita eterna in cōtemplatione diuinitatis q̃ fidei succedet ⁊ omnib9 fidelib9 pmittit Apoc. ij. Esto fidelis vsq3 ad mortē ⁊ dabo tibi coronā vite. Et nō solū hoc: imo dabit ei sors i templo dei acceptissima. i. aureola singularis prerogatiua virginitatis q̃ ē cōditio nobilissima ⁊ acceptissima in celo. q2 ē cōditio xpi ⁊ matris sue ⁊ oīm angelorū. Est eni virginitas virtus angelica sm Hiero. Dubitatio prīa. Vtrū

B

virginitati debeat aureola? qd non videt. q2 si sic vbi esset pfectior virginitas magis debetur aureola: sz pfecta virginitas fuit in xpo et in btā vgie. ⁊ tñ eis nō debet aureola: q2 nullā pugnaz sustinuerūt in cōtinēdo. ⁊ p cōsequēs nulla fuit in eis victoria spūs p carnē. ergo si eis rōne virginitatis non debet aureola. in quibus tñ potissime fuit virginitas. ergo nulli alteri rōne virginitatis debet aureola. Preterea. maiorē difficultatē i abstinēdo a venereis sustinēt vidue q̃ virgines. ergo maiorē habebūt victoriā si bene viuāt. sz eis nō debet aureola. ergo nec virginibus. Assūptū pz ex dicto Hiero. loquētis de viduis ⁊ dicētis. q̃ q̃nto maior est difficultas ex pte quorūdaz voluptatis illecebris abstinere. tāto maius ē pmiū. Et Aris. de aialib9 dicit. q̃ iuuenes corrupti magis appetūt coitū ppter rememorationē delectationis. ergo ⁊c. Preterea. tanti meriti ē castitas cōiugalis sicut virginitas: sz castitati ɔiugali nō debet aureola. ergo ⁊c. Assūptū patz p illud Augl. de bono cōiugali. ca. xi. Et allegat magister snīaz. iiij. di. xxxiij. c. vj. Sicut nō ē impar meritū patiētie in petro q̃ passus ē ⁊ in ioāne q̃ passus nō ē. sic nō ē impar meritū cōtinētie in ioāne q̃ nullas exptus ē nuptias ⁊ in abraam q̃ filios genuit. Preterea naturali necessitati nō correspōdet pmiū: sz q̃dā sūt naturaliter impotētes ad generādū. sicut frigidi et castrati in iuuētute. ergo in illis virginitas nō meret aureolā. Preterea scdm Augl. de sancta virginitate. ⁊ allegatū fuit in q̃stione pcedenti. Virginitas ē cōtinētia q̃ carnis integritas ipsi creatori carnis ⁊ aīe vouet ⁊ cōsecrat ⁊ ɔseruatur. ergo nulla meret aureolā: nisi q̃ cadit sub voto vt videt. Preterea ponam9 q̃ aliq̃ virgo nubat. ⁊ ān copulā carnalē moriat: quero an ista virgo habebit aureolā virginitatis: an nō. Si nō. cōtra. q̃ ɔtraheret cū tali nō foret bigamus. dis. xxxiiij. Valentino. ergo cōtraheret cum virgine. q2 oīs ɔtrahēs matrimoniū cū vidua vel corrupta: ē bigam9. di. xxxiij. Maritū. Et extra de bigamio. Nup. Si habebit aureolaz. Cōtra nō ē virgo mente. q2 sm Augl. de nuptijs. Virginitas ē in carne corruptibili incorruptionis ppetua meditatio: sz ipsa fuit in proposito soluēdi virginitatē. ergo pdidit virginitatē. Preterea. ponam9 q̃ aliq̃s voueat virginitatē ⁊ postea corrūpat mēte q2 vult omnino ex deliberatione cōmittere actū luxurie. iste ē corrupt9 mēte. ergo nō habebit aureolam. Cōtra ē integra carne ⁊ postea penituit. ergo recupauit virginitatē. ergo habebit aureolā. Itē habeat aliquis volūtatē nubēdi ⁊ sic decedat: querit an habebit aureolā? Ad oppositū sunt cōiter doctores. Ad questionē dicēdū q̃ sic. Ad cui9 euidentiā. Nota quinq3. Primū q̃ pmiū duplex dabit beatis: videlicet essentiale et accidētale. Premiū essentiale cōsistit in fruitione essentie

C

diuine clare vise. Premiū accidētale vocaē qd
cūq̄ȝ gaudiū qd nō ē de deo clare viso: ꝟ de cre
atura. Scdo nota ꝙ pmiū accidētale dicitur du
pliciter. Primo dr̄ gaudiuʒ specialr̄ de aliq̄ actu
aīe importāte excellētē victoriā habitā merito
rie in pñti. Alio mō dicitur cōiter gaudiū de q̄ cū
q̄ȝ recreata. Tertio nota ꝙ actꝰ excellētis vi
ctorie in pñti pōt eē in materia triplici fm̄ ꝙ tri
plicē pugnā habemꝰ: videlicet ꝯtra carnē: con
tra mūdū ⁊ cōtra diabolū. Cōtra carnē excellē
tissima victoria ē virginitas q̄ ē virtꝰ. Naʒ vir
tuose respuit oēs venereas delectationes tāli
citas q̄ȝ illicitas sicut in p̄cedenti lectione dictū
est. Cōtra mundū. i. cōtra malos hoies mūda
nos q̄ bonos ꝑsequūē ⁊ cōtēnunt. pfectissima
victoria ē martyriū ꝓpē xp̄m. Cōtra diabolū q̄
falsa nos suggestione conaē seducere. pfectissi
ma victoria ē p̄dicatio siue doctria q̄ hō semet
ipsū nō solū bñ regit. ꝟ ⁊ alios corrigit ⁊ instru
it. Et istis tribꝰ generibꝰ hoim: ꝟginibꝰ: marty
ribꝰ: ⁊ doctoribꝰ tres aureole deputanē ꝓpter
tres actꝰ excellētes ⁊ ꝓuilegia victorie. Quar
to notādū ꝙ beatitudo essentialis vocaē meta
phorice corona vel aurea. Btitudo ꝟo vl' gau
diū accidentale debitū ope excellētis victorie
vocaē aureola. Et h̄ ꝓ tāto qꝛ: oīe gaudiū es
sentiale ē de deo. Sʒ gaudiū accidentale in be
atis est de creatura ⁊ minꝰ q̄ȝ essentiale gaudi
um. ⁊ iō ꝑ terminū diminutiuū oportuit deno
tari. Quinto notādū ꝙ cū oīe gaudium sit
actꝰ aīe. sicut aurea ē in aīa. ita etiā aureola: re
dūdabit tñ corpꝰ ꝑ aliqd signū eiudē illi corre
spōdēs qd q̄le erit nō ē mihi notū. Ad pri
mum in oppositum de virgine gloriosa. tenet
sanctꝰ Thomas ꝙ aureolam habuit et tamē
nullā pugnā a carne: ꝟ ab hoste habuit tēpta
tiones de carne. De xp̄o ꝟo dicit ꝙ nō habuit
aureolā sub noie aureole. qꝛ iste terminꝰ aure
ola importat victoriā ꝑncipataʒ ab aliq̄ qd xp̄o
nō cōuenit in q̄ ē plenitudo victorie. Et simili
ter imptat ꝙ aureola a p̄ncipe conferaē. pōt tñ
aliter dici ꝙ iste terminꝰ victoria dicit dñiuʒ rō
nis sup carnē ⁊ cōnotat resistētiā q̄ non fuit in
xp̄o nec in matre. ꝟ qꝛ fuit plenū dñium rōnis
iō hñt aureolā ex alia causa debitā eis q̄ȝ nobis
Ad scdm dicēdū ꝙ si ancēdamꝰ istā vnā acti
onē tēptatiōis carnis q̄ ē recordatio ex pte vo
luptatis ꝯstat ꝙ h̄ ē in viduis ⁊ nō in virginibꝰ
Est tñ in eis imaginatio q̄dā ex pte lasciuie cuʒ
istis tribꝰ circūstātijs q̄ sūt desideriū experiendi
ex curiositate: sicut hō magis desiderat videre
modicū negotiū qd nūq̄ȝ vidit q̄ȝ vnū magnū
monasteriū. Scdo ē estimatio maioris delecta
tionis q̄ȝ sit in rei veritate. Tertio ignorātia in
cōmodorū ⁊ turpitudinis cōcomitātis. ⁊ iō sim
pliciter loq̄ndo pugna virginū ē difficilior q̄ȝ vi
duarū. Ad tertiū dicēdū ꝙ nō iō daē virgi
ni aureola: qꝛ ē maioris meriti. ꝟ qꝛ ē distinctiua

singularis victorie vel dominij sup carnē. Vñ
beata katherina hʒ aureolā ꝟginitatis. Mag
dalena nō. ⁊ tñ ē maioris meriti: cū castitas cō
iugalis ⁊ castitas ꝑ tpe grē ñ equipanē: sed ca
stitas ꝯiugalis antiq̄rū pōt eq̄pari castitati no
ue legis ⁊ excedere ⁊ excedi: ꝟ nō seq̄ē. iste due
psone equipanē i merito. q̄ si vna habeat aure
olā ⁊ alia. Ad q̄rtū dicēdū ꝙ vel tales natu
ralr̄ casti cōformēt suū ꝓpositū sue necessitati
⁊ tūc hēbūt. aut nō ꝟ sūt mēte corrupti. ⁊ tūc ñ
habebūt. Ad quintū de dicto Augꝰ. dicēdū
ꝙ aureola virginitatis cōpetit cuilibet hñti ꝓ
positū abstinēdi a venerea voluptate. si illō ꝓ
positū nūq̄ȝ fuerit effectualr̄ interruptū ꝑ ex
pientiā oppositā vsq̄ȝ ad mortē. Si ꝟo fuerit in
terruptū effectualr̄ non habebit. Aut si fuerit
ruptū ꝑ ꝓpositū cōtrariū sine effectu: sicut for
te psona ꝯsentit ex deliberatione in actū vene
reū distinguēdū ē. qꝛ vel postea penitet de isto
ꝯsensu quē nullū opꝰ seq̄baē ⁊ tunc adhuc ha
bebit aureolā: qꝛ virginitas q̄ ē virtꝰ ꝑ pniam
restituiē: vel nō penitet citra mortē. ⁊ tūc nūq̄ȝ
habebit; dato etiā ꝙ salueē. Ad sextū dicēdū
codē mō qꝛ illud ꝓpositū carnalis ꝑmixtionis
abluit ꝑ pniam dolēs ꝙ discōtinuauit ꝓpositū
cōtinēdi vel nō. Si sic habebit. si nō. neq̄ȝ. et
sic Ioannes euāgelista ꝟginitatē ꝑditā recupe
rauit qñ xp̄s eū de nuptijs volētē nubere re
uocauit fm̄ Hiero. Et vltra ꝑ argumēto nota
ꝙ corruptio inducēs bigamiā ē salutatio integri
tatis carnis nō corruptio mētis. Ad septi
mū ꝑ idē. Ad octauū silr̄ ex dictis ptʒ. ꝙ mlte
te virgines carebunt in celo aureola virginita
tis. sicut q̄ moriūē cū ꝓposito nubēdi. mlte etiā
corrupte fm̄ carnē cū ꝓposito cōtinēdi: sicut ptʒ
de oppressis a barbaris habebūt aureolā. De
pueris infra etatē vtriusq̄ȝ sexus nō video cau
sā q̄re aureolā hēre dēt. in q̄bꝰ nec fuit virgitu
tas q̄ ē virtꝰ nec victoris aliq̄ sup carnē.

Lectio. XL.

B Onorū eñi labo
rū gloriosꝰ ē fructꝰ. ⁊ q̄ ñ ꝯcidat radix
sapie. Post q̄ȝ spūssanctꝰ declarauit ꝙ
cōtinētia virginalis habebit i futuro triūpha
lē remuneratonē. Hic assignat tante remune
rationis rōnē. Ponit aūt hāc remuneratonē
in duplici exēplo. Primū ē i opabilibꝰ. Scdm
in naturalibꝰ. Primū ē tale. In omni genere
opabiliū q̄to labor ē grauior tāto merces cor
respōdēs erit maior. Patʒ in agricultura: i mi
litia: in edificio. ⁊ in oñi arte: ꝟ militia ꝯtra car
nē ē optimꝰ labor. ⁊ optima agricultura ē cole
re terrā carnis. ⁊ laboriosū edificiū ē statuere i
carne tēplum xp̄i. ꝙ tali milīe agriculture vel
edificio merces optima ꝯrespōdet. ⁊ h̄ oia facit
virginitas. Et h̄ innuit q̄si dicat. Bonorū eñi la
borū gloriosus ē fructꝰ, q̄si diceret. Sicut mino

eis laboꝛ ē ꝯiugiũ ꝙ̄ viduitas. ⁊ viduitas ꝙ̄ vgi
nitas. ita fruct⁹ glioſioꝛ viduitati ꝙ̄ virginita-
ti. ⁊ viduitati ꝙ̄ cõiugio ꝺputat. Et h̄ est qꝺ ꝺr
Luc. viij. ſemē cecidit ī trā bonā ⁊ oꝛtū fec̄ fru-
ctū cētupliū. Et Math. xiij. Dederūt fructū ali
ud cēteſimū. aliud ſexageſimū. aliꝺ triceſimū.
Et cõuenienᷣ fruct⁹ centeſim⁹ debeᷣ virginib⁹
Sūt eni centū decies decē: q̄ eſt nūer⁹ q̄ drat⁹
ip̄i⁹. x. Habem⁹ eni nāliᷣ q̄nqꝫ senſ⁹ exterioꝛeſ
⁊ q̄nqꝫ potēnas ſenſitiuas interioꝛes. ſicut pa
tet. ij. de aīa. In iſtis aūt ſenſib⁹ viget pronitas
cõcupiſcētie ⁊ fomitis carnis. Iuxta illꝺ Gen.
viij. Senſus eni ⁊ cogitationes hūani coꝛdis
pni ſūt ad malū ab adoleſcentia ſua. qꝛ ḡ vir-
gines iſtas decē potentias cognoſcitiuas ⁊ ſē-
ſitiuas ducūt in decē mādata decalogi pfecte
eas iuxta illa regulādo: merito eis fruct⁹ cēte-
ſimus coꝛreſpōdet. ⁊ ideo bonoꝝ laboꝝ gloꝛi-
ſus ē fruct⁹. Scꝺꝫ exēplū in naālib⁹. Et ē tale
In oīni arboꝛe ⁊ planta ⁊ herba: bonitas fru-
ctus ſurgit multū ex bonitate radicis. Et eodē
modo ē in moꝛalib⁹. qꝛ radix in moꝛalib⁹ ē ca-
ritas. Iuxta illud ad Eph. iij. In caritate radi
cati ⁊ fundati. q̄to aūt iſta eſt maioꝛ tanto me-
ritū ē maioꝛis acceptionis apud deū. ſ virgini
tas ex maioꝛi caritate p̄cedit. ergo ſibi coꝛrñ-
det melioꝛ fruct⁹. Et hoc ē qꝺ dicit. Et q̄ nō cō
citat radix ſapientie: hoc ē boni laboꝛes q̄ ſunt
ī victoꝛia paſſionū carnaliū. ideo hn̄t bonos ⁊
glorioſos fruct⁹ qꝛ p̄cedūt a radice ſapie. q̄ eſt
caritas ſiue timoꝛ filialis. Ecc̄i. i. Radix ſapie ē
timē deū. ⁊ iſtē radix nūq̄ ꝯcidet qꝛ ſec̄ꝫ ibidē
rami eius longeui ⁊ ideo glorioſus eſt fruct⁹.

B De quadruplici bono fructu legimus. Eſt
enim fructus virginalis fecūditatis. Fructus
moꝛalis ſanctitatis: fruct⁹ doctrinalis fertilita
tis. Fructus eternalis felicitatis. Primus
igitur fructus eſt virginalis fecunditatis. fru
ct⁹ ſcilicet virginis benedicte de qua ⁊ de quo
Luc. j. dr̄ Bñdicta tu ī mlierib⁹ ⁊ bñdict⁹ fru-
ct⁹ vētris tui. Bñdicta tu inq̄t inᷣ mlieres. Tu
es apis mellificās: vitis letificās: tellus ſancti-
ficās: ⁊ ficus foꝛtificās: apis dulcoꝛis: vitis odo
ris: tellus honoꝛis ⁊ ficus vigoꝛis. Primo in-
q̄ tu es apis dulcoꝛis mellificās Ecc̄i. xj. Bre-
uis in volatilib⁹ apis ⁊ initiū dulcoꝛis hꝫ fru-
ctus illi⁹. Apis breuis ē maria humilis. Tu es
vitis odoꝛis fructificans. In cui⁹ pſona dicit
Ecc̄i. xxiiij. Ego quaſi vitis fructificaui ſuaui-
tatē odoꝛis. Tu es tellus ſanctificās: de q̄ pſ.
p̄canit. Dn̄s dabit benignitatē ⁊ terra nr̄a da-
bit fructū ſuū. Tu es ficus vigoꝛis foꝛtificans
Johel. ij. Lignū attulit fructum: vinea ⁊ ficus
dederunt virtutē ſuā. Narrat plini⁹. li. xij. ca.
vj. q̄ in India creſcit ficus mirabili modo fru-
ctificans ⁊ in fructibus ita onuſta q̄ p̄ pondere
rami deprimunᷣ ad terrā ⁊ rurſus de terra re
creſcunt: folia habet ita lata q̄ extendūᷣ in mo
dū pelte. Vñ ſub his folijs latitant hoies ⁊ iu-
menta ſub vmbra iocūdiſſima. habet poma ita
dulcia q̄ p̄e dulcedine: pro miraculo a comme-
dentibus reputantur. Moꝛaliter Iſta ficus
eſt perabola virginis benedicte Math. xxiiij.
Ab arboꝛe fici diſcite p̄abolā: hec eni hꝫ ramo-
rū longitudinē: folioꝝ amplitudinē ⁊ pomoꝝ
dulcedinē. Rami in homine ſūt potentie ani-
me: memoꝛia: intelligentia ⁊ voluntas cū po-
tentijs ſenſitiuis. Iſti rami erāt pleni fructib⁹
in maria. Memoꝛia: deuotiōe: intelligēna cō
templatione: voluntas dilectione. ſenſus cō-
paſſione. Intantū fuerūt onuſti rami iſti vir-
tutibus gratijs ⁊ meritis. q̄ vſqꝫ ad terrā ſe in
clinauerunt per humilitatē qn̄ dixit. Ecce an-
cilla domini. Luc. j. Scꝺo iſta ficus habet foli-
oꝝ amplitudinē intātū q̄ ad modū pelte p̄-
tegere pōt hoiem etiā vnū foliū. Certe moꝛaliᷣ
virgo iſta tantā habꝫ verboꝝ potentiā ⁊ grāꝫ
in curia ſūmi regis. q̄ tā hoiem viuentē ratio-
naliter. q̄ iumentū. i. hoiem viuentē beſtialiᷣ
p̄tegit ⁊ defendit ſi ad ei⁹ p̄ſidiū velit habe-
re refugiū. Mich. iiij. Sedebit vir ſub t⁹ ficum
ſuā. Tertio hꝫ fic⁹ iſta ī pomo ſuo tātā dulcedi
nē q̄ ei⁹ ſuauitas a cōedētib⁹ p̄ miraclo repu
taᷣ. Nā filio ſuo ī eťna cena fructib⁹ ineffabilē
cōfert dulcedinē vt dicat vnaqꝫ pſona illud
Cañ. ij. Sub vmbra illi⁹ quē deſideraui ſedi ⁊
fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo. ḡ bñdicta tu inter
mlieres ⁊ bñdict⁹ fruct⁹ vētris tui. Nā fructus
tu⁹ ē fruct⁹ lucis. fruct⁹ crucis. fruct⁹ ducis: ⁊ fru
ct⁹ nucis. Fruct⁹ lucis p̄ puritatē. Prouꝰ. iij. Pri
mi ⁊ puriſſimi fruct⁹ ei⁹. ⁊ ad Eph. v. Fruct⁹ lu
cis ē ī oī bonitate ⁊ iuſticia ⁊ vitate. Fruct⁹ cru
cis p̄ paſſibilitatē. Prouꝰ. xj. Fruct⁹ iuſti lignū
vite. Fruct⁹ ducis p̄pter nobilitatē. ſicut dici-
mus: q̄ aliqs fruct⁹ ē regalis Ecc̄i. xxiiij. Flo-
res mei fruct⁹ honoꝛis ⁊ honeſtatis. Fructus
nucis p̄pter cōitatē. Eſt eni maximū foꝝ de p̄-
uis nucib⁹ ⁊ apud pueris valde diligūᷣ ⁊ ſūt
eis p̄cioſe. ⁊ certe iſto mō xp̄s ē facilimi p̄cij. et
apud humiles valde p̄cioſus Cañ. vj. Deſcen
di in oꝛtū nucū. ſm̄ vnā lrām. ⁊ Cañ. viij. Uir
affert p̄ fructu ei⁹ mille argēteos. Ergo cariſſi
mi ſi velitꝭ guſtare iſtū fructū diſcatꝭ amare iſtā
ficū. qꝛ Prouꝰ. xxvij. qui ſuat ficū comedet fru
ct⁹ ei⁹. Iſte ē ḡ pm⁹ fruct⁹. Scꝺus bon⁹ fruct⁹ ꝺ

C q̄ legim⁹ ī ſcptura ſacra ē fruct⁹ moꝛaᷣ ſcītatꝭ
q̄ ꝯſiſtit ī opib⁹ iuſticie: pnīe ⁊ cult⁹ dei Math.
vij. Ois arboꝛ q̄ nō facit fructū bonū: excidet ⁊
in ignē mitteᷣ. ⁊ Luc. iij. Facite fruct⁹ dignos
penitētie. Eſt aūt de merito homis ⁊ de opib⁹
penitentie ⁊ elemoſyne: ſicut de fructu palme
Dicitᷣ eni de palma q̄ eius fructus non eſt vti-
lis donec fuerit centenarius. Unde narraᷣ q̄
milites alexandri comedētes dactylos palma
rū iuuenū: moꝛtui ſūt inuenti. Moꝛaliᷣ iuſt⁹
cōpatur palme. in pſ. Iuſtus vt palma floꝛe-
bit. Opa ergo iuſti nō apparēt dulcia vſqꝫ p⁹ cē
tū annos. i. dē poſt finē vite p̄ntis Ecc̄i. xviij

Numer⁹ dierꝶ hoīs vt multū cētū anni. ꝛ ideo oꝑꝫ interi paciēter expectare Jac .v. Pacien tes estote frēs vsqꝫ ad aduētū dñi. ecce agricola expectat p̄ciosū fructū t̄re. paciēter ferēs donec accipiat tēpaneū ꝛ serotinū. Sꝫ dolēdū est de mītis: sicͤ de illa ficulnea de q̄ narrat Math xxi. q̄ xp̄s reuertēs ī hierusalē esuriit ꝛ vidēs ficū iuxta viā diuertit ad ea. ꝛ cū nō inuenisset in ea nisi folia tantū: maledixit ficui ꝛ ait. Nūq̄ ex te nascat fruct⁹ in sempiternū ꝛ statī aruit. Ista ficus designat diuites: auaros q̄s cuꝫ de⁹ ditauit vt fructificarēt p elemosynas. Xp̄s esurit q̄nēcūqꝫ paup esurit: sicͤ ipse expōit Math. xxv. Esuriui ꝛ nō dedis ꝛc. venit ad ficulneam. q̄si paup venit ad diuitē ꝫ nihil inuenit ibi nisi folia. q̄ꝛ nihil ibi paup recipit. nisi amara v̄ba. indubitant̄ tali ficui de⁹ in die iudicij maledicet q̄n ei cū alijs dicet. Ite maledicti ī ignē eternuꝫ q̄ p̄parat⁹ ē dia. ꝛc. Et iō signant̄ dicit̄ Eccs. v. Qui amat diuitias nō recipiet fructū ex eis. ñ dic. qui hꝫ vel q̄ dispensat: ꝫ q̄ amat ad fruēdū. Nā de illo adueniente morte dicet diabolus. illud Daniel. iiij. Succidite arborē vos cōtrarij hūores. ꝛ dispergite fruct⁹ ei⁹. vos executores. Nā humores repugnātes in corpore faciūt carnis corruptionē. ꝛ executores ordinātes de funere. faciūt opꝫ dispsionē ꝛ segregationē. ꝛ tūc p̄mo experient̄. q̄ q̄ amat diuitias fructū nō capiet ex eis. Dicit Aris. ij. de vegetabilib⁹. q̄ arbores q̄dā plātate in distempatis locis faciūt p̄mo fruct⁹ acidos postea dulces ꝛ tādē amaros. ꝛ fruct⁹ talis piramidat̄ i vtraqꝫ extremitate ꝛ in medio hꝫ figurā lataꝫ. Moralit̄ hō paup dat⁹ dio mūdo ꝛ totā iētionē suā extēdēs ad h̄ q̄ tpaliter fiat diues: facit fructū i p̄ncipio valde acidū ꝛ acutū. ieiunat vigilat pcꝰ viuit: laborat et seruit: nihil dulcedinis ē ꝑ tūc in opib⁹ suis: ꝫ postea cū fuerit diues fact⁹ ad tps: ludit: expēdit: iocūdat̄ solēnit̄ ꝛ tūc ē fructus su⁹ dulcis: ꝫ h̄ dulcedo nō durat. Nā statī tēdit ad mortē ꝛ tūc optꝫ disponere de testamēto ꝛ relinq̄re alienis diuitias suas: ꝛ iste fruct⁹ nec apparet sibi acidus nec dulcis: ꝫ amarissim⁹ q̄n dꝫ dimitte t̄rā quā coluit ꝑlē quā genuit domos ꝛ cameras q̄s curiose edificauit: filios ꝛ filias ꝛ vxorē q̄s amauit. Et de talib⁹ verificatur illud Sap. iij. Uacua ē spes illoꝶ ꝛ labores sine fructu. Terti⁹ bon⁹ fruct⁹ ē doctrinalis fertilitatis: ꝛ istū fructū exigit dñs a doctorib⁹ p̄dicatorib⁹ ꝛ plātat: q̄b⁹ dꝫ Joh. xv. Posui vos vt eatis ꝛ fructū afferatis: ꝛ fruct⁹ vr̄ maneat. Et Sap. xvj. Nō natiuitatis fruct⁹ pascūt homines: ꝫ sermo tu⁹ hos q̄ in te crediderūt ꝯseruat Sꝫ de istis arborib⁹ dolēdū ē q̄ q̄dā arescūt ꝑpter nimiā siccitatē q̄ꝛ nō hñt humorē deuotionis: nec zelū aīaꝶ Oze. ix. Radix eoꝶ exiccata ē neq̄q̄ faciēt fructū. Nō fuit sic de p̄mis p̄dicatorib⁹ plātatis ī eccl̄ia: īmo ipsi erāt ir̄rigati p gratiā ꝛ cōtemplationē Eccl. xxiiij. Dixi rigabo ortū plātationū ꝛ inebriabo partus mei fruct⁹. Scḋo alij frutescūt p curiositatē. Uñ q̄n pui surculi pui frutices crescūt circūquaqꝫ circa arborē: tūc trahūt ab ea humorē. Ita ꝛ similit̄ q̄n in studio curiosa ꝛ subtilia circūponūtur mētī hoīs: subtrahūt ab eo deuotionē p̄dicādi verbū dei. Per oppositū de bonis Ozee. x in principio. Uitis frōdosa israel fruct⁹ adeq̄tus est ei. Tertio q̄dā marcescūt p ventū v̄ētis malignitatē: ꝛ sūt tales q̄ dimittūt p̄dicare ꝑpter obloquia detractionis ꝛ odia. Et hi vocantur in canone. nubes sine pluuia que a vētis circūferunt̄. arbores autūnales infructuose. Quart⁹ bon⁹ fruct⁹ ꝛ gloriosus ē fruct⁹ eternalis felicitatis: q̄ ꝑcipiet̄ q̄n xp̄s dicet aīe d̄ corpe recedenti. illud Prou. xxxi. Date illi de fructu manuū suaꝶ ꝛ laudēt eū in portis opa ei⁹. Illos fruct⁹ cōtemplādo gustare debem⁹ ꝑ ipsis habēdis pugnare velim⁹. In figurā cui⁹ malogranata ficus ꝛ vue filijs israel ostense fuerūt: ꝛ allati fruct⁹ de terra ꝑmissionis añ q̄ intrarēt eā. Nume. xiij. q̄ꝛ alias t̄rā tāte difficultatis parū desiderassent. Isto mō q̄ꝛ sanct⁹ andreas fructuuꝫ celestiū dulcedinē pri⁹ gustauerat. iō tātū ad illos anhelabat: q̄ p arborē crucis q̄si p schalā ad eos accipiēdos ascēdit: dicens illud Cant. vij. Ascēdā in palmā ꝛ apprehēdā fruct⁹ ei⁹. sciens q̄m bonoꝶ laborū gloriosus ē fruct⁹.

Lectio. xLI.

Filij aūt adultero

rū in cōsūmatione erūt ꝛ ab iniq̄ thoro semē exterminabit̄. ꝛ siq̄dē lōge vite erūt i nihilū cōputabūt̄ ꝛ sine honore erit nouissima senect⁹ eoꝶ. Finis potētie generatiue fm Aris. ij. de aīa. ē cōtinuatio speciei in eē q̄ꝛ enī res sunt naturalr̄ corruptibiles nec pñt ꝑmanere ꝑpetuo fm indiuiduū: voluit benignitas creatoris reb⁹ ab eo creatis impti ꝛ cōicare potētiā ꝑducēdi sibi silia in specie. Uñ Cōmētator. ij. de aīa. cōmēto. xxxv. Sollicitudo diuina cū nō potuit facere creationē ꝑmanere fꝫ indiuiduū: miserta ē ei⁹ dando ei virtutē q̄ pōt ꝑmanē in specie: ꝛ in h̄ nō ē dubiū q̄n meli⁹ ē in suo esse vt habeat hāc virtutē q̄ vt non habeat. Hanc aūt potētiā generādi in natura rōnali corporea. i. hoīe sub duab⁹ legib⁹ honestatis sine q̄b⁹ nō posset cōuenient̄ ꝑpagatio fieri ad cultū dei. sicut sup̄. ij. ca. dictū fuit. De⁹ cōstrinxit: ꝑscribēs homini sexū ꝛ numerū: sexum vt sit mulier: numerū vt vna in matrimonio indiuidualit̄ ꝯiūcta. Et ē mrīmoniū viri et mulieris legitima ꝯiūctio indiuiduā vite ꝯsuetudinē retinēs. xxvij. q. ij. Sedꝫ. Et q̄ꝛ istas leges trāsgrediūt̄ impij ponētes hoīes siles bestijs ꝛ sinē hoīs voluptatē: fidē ꝯiugij nō fuā

A

tes: ideo eos spūssanctus in hac pte specialiter redarguit quicunq͂ sūt illi q̄ castitatē violāt cōiugalē. Et circa h̄ duo facit. qꝛ p̄io ostēdit ipu dice generationis ignobilitatē. Scđo honeste generationis nobilitatē. Scđa ps. ca. iiij. O q̄ pulchra. Circa p̄mū duo facit. qꝛ p̄mo ostendit ꝙ talis generatio punit̄ p cōfessionē tp̄alē. Scđo ꝙ p ꝯdēnatōnē eternalē ibi. Et si celauerint. Circa primū duo facit. qꝛ primo ostēdit. ꝙ vt cōiter talis generatio nō ē durabilis. Secundo ꝙ si raro contingat vt duret: nō est finaliter honorabilis ibi. Et siquidē. Dicit ergo p̄mo sic. Filij aūt adulteroꝝ. i. filij geniti in adulterio siue ex pte viri siue ex pte mulieris. in cōsūmatione erūt. i. in suo fine: h̄ est non diu durabunt: sicut nec illud diu durat qđ est in suo fine. Et ab iniquo thoro semen exterminabit̄. Iniquus thorus ē lect⁹ illiciti cōcubit⁹. ꝛ qꝛ aliq̄n cōtingit: licet in paucioꝛib⁹ ꝙ hoīes sic geniti sint diuturne vite. Ideo cōsequēter ostēdit. ꝙ talis generatio non ē finalit̄ honorabilis. Et intelligenda sunt hec oīa de generatione tali q̄ est imitatrix scelerū paternoꝝ: sic talit̄ generati solēt cōiter esse vel cōsueuerūt esse nō tñ ē impossibile ꝙ tales q̄ patiunt̄ defectū nataliū fiāt moꝛigerati ꝛ boni. Aug⁹. de bono ꝯiugali. ca. iiij. ꝛ ponit̄. xxxv. q. iiij. Sicut sanctius. Ubicū q͂ nascāt̄ hoīes si pntū vitia nō sectēt̄ ꝛ deū recte colāt: honesti ꝛ salui erūt. Semē eni ex q̄licūq͂ hoīe dei creatura est. ꝛ eo male vtēti male erit. Fili⁹ enim nō portabit iniq̄tatē p̄ris Eze. xviij. Et iō sacēdū ē ꝙ cuiu scūq͂ hoīs fuerit hō fili⁹. siue sacerdotis siue adulteri: siue fornicatoris: siue ꝯiugati: virtuosus esse potest si ratione ꝛ libero arbitrio vti voluerit virtuose. Sꝫ ꝙ accidit oppositū. frequenter mala educatio ē in causa ꝛ imitatio scelerū p̄ntoꝝ. Est eni homini cōnaturale illos imitari a q̄b⁹ informationem ꝛ educationē accipit. De imitatione ergo sceleꝝ paternoꝝ dicit̄: Et siquidē lōge vite erūt in nihilū cōputabunt̄. id est dato ꝙ deus ꝯcesserit eis longā vitā in presenti: in nihilū. i. inter peccatores cōputabunt̄ qꝛ peccatū nihil ē ꝛ nihil fiūt hoīes cū peccant̄ fm̄ Aug⁹. Cōtrarium aūt de generatione iustoꝝ. infra. ca. v. Cōputati sūt inter filios dei ꝛ inter sanctos sors illoꝝ est. ꝛ nō solū hec generationi iniq̄ ꝯueniēt h̄ ꝛ sine honore erit nouissima senect⁹ eoꝝ. ꝛ h̄ est rōnabile qꝛ honor ē p̄miū virtutis ꝛ attribuitur tñ bonis. iiij. ethi. ca. iiij. Cū ergo nō fuerint virtuosi in principio etatis sue nec in medio. irrōnabile foret ꝙ in senectute honorē cōsequerent̄. Et istud est cōtra q̄sdā q̄ sibi vendicāt honores ex solo lapsu tp̄is qꝛ senes sūt nihil in iuuētute valuerūt. nec vnq͂ aliq̄d magni virtuose fecerūt. p̄pter senectutē vendicāt sibi honorē. cū dicat̄ infra ca. v. Etas senectutis vita īmaculata. Et ideo iuuenis bñ viuēs merito dꝫ habere honorē senectutis ꝛ senex male viuēs. verecundias sine honore. Et hec est tertia species eoꝝ q̄ odit deus: senex fatuus ꝛ insensatus Eccl. xxv: in principio. Dubitatio litteralis. Utrū filij debeant aliquod damnū ꝓpter defectum nataliū reportare. Qđ nō: p̄batur. Ezech. xviij. Filius nō portabit ꝛc. sed quicquid mali est in coitu illegitimo ē peccatū parentū. Preterea deus largit̄ bona naturalia equaliter illegitimis sicut legitimis sic videmus ꝙ tales sunt aliq̄n ita ingeniosi ꝛ fortes ꝛ sic de alijs. q̄ ius humanū nihil debꝫ ab eis subtrahere in humanis. Preterea ponat̄ ꝙ due persone contrahant quibus simul cōstat de impedimēto. cōtrahant tñ in facie ecclesie. Quero an filij sint legitimi: an nō: si sic. Cōtra si sunt geniti in matrimonio. ergo nō sunt legitimi. Si nō. Cōtra. Filius legitim⁹ est qui genitus est de matrimonio legitimo vel de eo qđ ī facie ecclesie legitime reputat̄. Ad oppositū sūt iura canonica et ciuilia: quia in ecclesia filij illegitimi repelluntur ab ordinibus ꝛ beneficijs ecclasticis. et fm̄ iura repellunt̄ ab hereditate cōsequēda. Ad questionē dicēdū ꝙ aliquis dicit̄ damnū incurrere dupliciter. Primo mō ꝓprie. p hoc ꝙ subtrahit̄ ei qđ suū est vel qđ ei debitū est. Alio mō īproprie p h̄ qđ aliq̄d nō ē sibi debitum quod aliter in casu poterat fuisse sibi debitū. Primo mō filio illegitimo nō irrogat̄ dāmū. Sꝫ scđo mō infert̄ sibi duplex dāmū Uno mō ꝙ nō admittit̄ ad actus legitimos. sicut ad officia ꝛ dignitates q̄ honestatē requirūt in his q̄ ea exercēt. Aliud qđ nō succedit in paterna hereditate. pertinet tñ ad sollicitudinē epī cōpellere parētes ad sustētationē taliū qꝛ de lege nat̄e tenet̄ filio in educatiōe. viij. ethi.

Ad primū dicendū ꝙ incurrere damnū. secūdo mō hoc nō ē ꝓprie pena. sicut nō dicim⁹ ꝙ sit pena alicui ꝙ nō succedat in regno p hoc ꝙ nō ē fili⁹ regis. ꝛ sic nō ē pena alicui p h̄ ꝙ nō est legitim⁹ nec debeant̄ ei ea q̄ debent̄ legitimo. Ad scđꝫ negāda ē ꝯsequentia: cauet̄ enī in iure hūano ꝓpt̄ matrimoniū meli⁹ seruandū. Unū qꝛ hō naturaliter diligit prolē p h̄ ꝙ lex cauet ne illegitimi cōsequant̄ dignitates vel alia q̄ debent̄ legitimis. hō ppenā talē q̄tū ē ex pte legis retrahit̄ ab adulterio ꝛ fornicatione. Ad tertiū dicēdū ꝙ tales iudicant̄ legitimi apđ ecclesiam donec cōstet de opposito. Sed nunq̄d licet viro suā vxorē occidere in adulterio actu deprehensā? Uidet̄ ꝙ sic. quia tale homicidium iura ciuilia nō puniunt. sed permittunt vt dicitur in. C. Sed apparet ꝙ nō. quia vxoricidium grauius punitur q̄ matricidium. quia vxoricida prohibetur a matrimonio inetternum. fm̄ Cano. Dicendū ꝙ nullo modo licꝫ viro vxorem occidere vel interficere: nec in actu: nec post actum. nisi forte agendo ciuiliter coraꝫ iudice contra eam vel eo modo quo accusator vel iudex dicit̄ reū occidere: nec ecclia approbat

bat illā legē si aliq̄ talis sit. Lex tñ hūana habuit quādā cōsideratioēz ad cāz et incitamētū maximū qd vir habet qñ dep̄hēdit vxorē actualit adulterātē. Notādū q̄ vxoricidiū nō ē grauius q̄z inficidiū. Ꝟ grauius punit̄ fm leges ecclie ad cohibēdū p̄uitatez hoim ne vxores occidāt ad qd sūt valde p̄ni. xxxiij. q. ij. Int̄ h̄ scitras. ij. ca. admonere in glo. Filij aūt adulteroꝝ ꝛc.

Circa crimē adulterij ē notādū q̄ hui⁹ vitij piculū et magnitudo p̄z ex tribus. Ex legi antiq̄ graui punitiōe. ex p̄lis p̄uerse p̄creatiōe. ex date fidei violatione. De p̄mo Leuit. xx. Si mechatus fuerit aliq̄s cū vxore alteri⁹ et adulteriū p̄petrauerit cū vxore p̄ximi sui morte moriant̄ mech⁹ ꝛ adultera. Grauis pena ē q̄ vtraq̄ p̄sona morte afficit̄. Eadē pena punit̄ h̄ peccatū fm leges mundanas. nec recipit̄ aliq̄ redēptō: lz ecclia ill' legib' nō vtat. Itē Joh. viij. Scribe ꝛ pharisei adduxerūt ad xp̄m mulierē in adulterio dep̄hensā dicētes: mgr. hec mulier mō dep̄hēsa ē in adulterio. in lege mādauit nobis Moyses hmōi lapidare. Patet etiā q̄ g̃uit punit̄ h̄ pctm̄ a dño. ij. Reg. xij. Cuz Dauid adulterat⁹ esset cū vxore vrie. non recedet aut gladi⁹ d̄ domo tua vsq̄z in sēpitnū eo q̄ despexeris me: ꝛ tuleris vxorē vrie ethei. In hui⁹ peccati g̃uitatē assignādā p̄hibitio adulterij in decalogo ponitur in medietate post p̄hibitionez homicidij et ante prohibitionem furti. vñ Cle. pp. qd in oīb⁹ pctō adulterio g̃uius: scdm eni in penis tenet locū ꝛ in p̄hibitiōez q̄dāmō hoīcidio assimilat̄ adulteriū. cū eni vir ꝛ mulier sint vna caro: q̄ aufert vxorē alicui: idē ē ac si seipz sibi aufferret: sicut fit ī morte. Vñ graui⁹ videt̄ q̄ si hoiem mutilaret. Excupat aūt oē furtū: qz qd aufert̄ cū sit creatura rōnalis meli⁹ ē q̄ terrena substātia. Prou. vj. Nō grauis culpa ē cū q̄s furat⁹ fuerit. furat̄ eni vt esurientē replear aiam. q̄ aūt adulterat̄ p̄pter cordis inopiā perdet aīam suā. Scdo p̄z hui⁹ criminis piculū ex p̄lis p̄uerse p̄creatiōe q̄ solet eē frequēt mala et inhonesta. Cū p̄pter parētū imitatiōz. tū p̄pter defectū castigationis. qz tales pueri vel dimittūt̄ cū mr̄e q̄ nō castigat filiū. vel cū extraneis p̄sonis q̄ de morib⁹ pueri nihil curāt. vñ fiunt isolētes. igrati. degeneres ꝛ viciosi. Et h̄ ē q̄ anglicis cōminat̄ Bonifaci⁹ martyr scribēs regi āgloꝝ. Et ponit̄ i cano. di. lvj. Si gēs āglicana sicut p̄ p̄uincias diuulgatū ē et nob̄ in frācia et in ytalia iproperat̄: et ab ipis paganis improperiū nobis obijcit̄: sp̄retis legalib⁹ nuptijs adulterādo ꝛ luxuriādo ad modū zodomitice gētis fedā vitā duxerit. De tali cōmixtiōe meretricuz extimādum ē degeneres p̄plos et furētes libidine ꝛ ignobiles fore p̄creādos et extremū vniuersā plebē ad deteriora ꝛ ignobiliora vergētē ꝛ nouissime. nec i bello fortē: nec i fide stabilē nec honorabilē hoibus: nec deo amabilē eē ventu-

rā. sicut alijs gētib⁹ hispanie ꝛ p̄uīcie ꝛ burgūdionū p̄plis cōtigit. q̄ sic a deo recedētes fornicati sūt. Istud vitiū detestāt̄ aues q̄ suos cōparea nō dimutūt. Tertio p̄z hui⁹ criminis magnitudo ex date fidei violatiōe. violat̄ eni fides data cōiugi i sacro cōiugij. Vñ mulier adultera peccat in deū violādo sacrm̄. peccat in virū dupliciē. fidē sibi frāgēdo et falsos heredes substituēdo. peccat etiā in p̄lē quā dānificat reddēs eā ignobilē ad ecclesiasticas dignitates. peccat ēt ei i. p̄ximū quē admittit. nā frequēter de adulterio nascit̄ homicidiū et mēbroꝝ mutilatio et hmōi. Vñ Dauid cū in adulteriū cecidisset: p̄cepit occidi fidelissimū militē suū. ij. Reg. xj. ca. Ecci. xxiij. Ois mulier reliquēs virū suū peccabit ꝛ statuēs hereditatē ex alieno matrimonio. P̄rio eni in lege altissimi incredibilis fuit. Scdo virū suū dereliq̄t. Tertio i adulterio fornicata ē et ex alio viro statuit sibi filios.

Lectio. XLII.

Et si celerius defuncti fuerint nō habebunt spem. nec i die agnitionis allocutiōez. Naciōes eni iniq̄ dire sūt cōsūmatiōis. Postq̄ sp̄ūsctūs ostēdit q̄ adulterine generatiōes p̄genitoꝝ suoꝝ vestigijs inherentes puniunt̄ p̄ ipalē detectiōez in p̄nti. si tñ diuturna vita eis cōcedat̄. hic ostēdit q̄ puniēt̄ eternalit' si vite diuturnitatē minime cōsequāt̄. Et circa h̄ duo facit. p̄mo p̄ponit suam intētionē. scdo assignat intenti rōnem. ibi. nationes. Circa p̄mū p̄ponit q̄ duo mala hominē occupāt in die mortis. scz cōsciētie desperatio q̄tū ad seip̄m. et finis reprobatio q̄ ad deum: et vere durū ē hoi qñ iudex eū reprobat ꝛ ipemet despat. Aliquātula cōsolatio ē reo dānādo q̄ speret salutē: etiā si debeat dānari. Errasse aliqñ i via p̄futt. sicut dicit Aug⁹. Enche. ij. Sed quādo vtrūq̄ occurrit ex p̄te rei desperatio et ex preiudicis reprobatio: tūc ē oīmoda desolatio. sed sic ē in morte iniusti hominis q̄ in ictu oculi iudex ostēdit suā sniam et re⁹ suam conscientiā. Judex sententiat et reus desperat. Et hoc est quod dicit. Et si celerius in iuuentute videlicet defuncti fuerint: non habebunt spem: ecce desperatio erga seipsos: nec ē mirū. qz spes ē certa expectatio future beatitudinis veniens ex dei grā et meritis p̄cedentibus. iij. sententiarum. di. xxvj. ca. primo. In iniustis autem vel nulla fuerunt merita si fuerūt infideles: vl' mortificata fuerūt p̄ mala opa sequētia: si fideles fuerūt ꝛ postea peccauerūt. Vñ nulla ē in eis spes: qñ moriūt̄: quia sperare sine meritis non est sperare. sed presumere. Non soluz autē desperabunt: sed ꝛ iudex eos reprobabit. vt subditur in littera. Nec in die agnitionis allocutionem supple habebunt.

Dies iudicij vocat dies agnitionis: quia in illo die erit generalis cognitio oim psonarũ et oim cõditionũ tã bonorũ q̃ malor: oim homi nũ q̃ sũt: qui fuerũt et erũt. Et ibi queret. Que ẽ agnitio pme declinationis. scõe ⁊ tertie: q̃r te ⁊ q̃nte: Dan. vij. Iudiciũ sedit ⁊ libri apti sũt. Di cit etiã dies agnitionis; q: tũc xp̃s illos agnos cet q̃s mõ ignorare videt. q: tũc liber vite ple narie ostendet Ecci. xxiiij. Hec oĩa liber vite ⁊ testamẽtũ altissimi ⁊ agnitio vitans. In illa au tẽ die nõ habebũt mali allocutionẽ hoc ẽ excu sationẽ: seu defensionẽ de peccatis suis. Vel al locutionẽ. i. cõsolationẽ de sperãda liberatiõe. Sap. viij. Erit allocutio cogitatõis et tedij mei Vel allocutionẽ. i. liberationẽ. Nulla erit tunc snĩa interlocutoria: nulla appellatõ: q: tũc non valebit medela appellationis: nec cautela dila tionis. q: statim dabit snĩa. et statim fiet execu tio. Patet ergo q̃ ista duo iniustũ hoiem occu pãt in morte. vicz cõscientie desperatio et iudi cis reprobatio. Sed de iusto dicit oppositum. Prou. xiiij. Sperat iustus in morte sua. Scdo assignat istor rõnẽ dicẽs. Nationes eni iniq̃ di re sunt cõsũmatõis. q̃si diceret. Iniquitas erit causa quare tales generatiões siue natiões ha bebũt dirã. i. crudelẽ ↄsũmationẽ. nõ q: fuerit de iniquo thoro generati: s; q: fuerũt neq̃t cõ uersati: iõ erũt dire cõsũmatiõis. Eccl. ij. Re spicite filij nationes hoim: q: null⁹ sperauit in dño et confusus ẽ. pmansit in mãdatis eius et derelictus ẽ. De dira cõsũmatõe totius mũ di. p peccatis exceptis octo aĩabus patz Gen. vij. De dira cõsũmatõe q̃nq; ciuitatũ p vicio cõtra naturã pz Gen. xix. De dira cõsũmatiõe septẽ gentiũ corã filijs isrl' pz Iosue. v. et dein ceps de dira cõsũmatõe natiõis iudeor pz tpe Titi et Vespa. Vñ satis constat q̃ natiões ini que dire sũt cõsũmationis. Nota q̃ mot⁹ na turalis intendit in fine. Vñ debilior ẽ in pnci pio et in medio q̃ sit in fine. mõ cõsuetudo ẽ al tera natura. et iõ mala cõsuetudo deducta per parentes in filios quãto diuturnior: tãto inten sior erit donec eos dei patientia noluerit vlte rius tolerare. Et iõ Tobias senior postq̃ filio pdixerat de interitu niniue: et eũ adiurauerat q̃ post mortẽ suã et vxoris sue: nullo mõ in ni niue moraret. subiũxit causam. Video inq̃t q̃ iniquitas eius finẽ dabit ei. Tobie. xiiij. Ini q̃tas eni gentis abbreuiat eius duratõz freq̃n ter. Vñ sicut notat mgr in scolasticis historijs sup illud Gen. vj. ca. Nõ pmanebit spũs me⁹ i hoie ineternũ q: caro ẽ erũtq; dies illor centũ annor. Iste numer⁹ nõ ẽ mẽsura vite hois. cũ etiã post diluuiũ hoies mlti istũ numerũ viuẽ do excesserũt. s; iste numer⁹ annor fuit tps qd de⁹ dedit hoib⁹: vt peccatorib⁹ vt penitererẽt añ q̃ diluuio delerẽt. Et h̃ fuit dictũ eo dẽ ãno q̃ i cepit arca edificari: ⁊ arca fuit i edificatõe cẽtũ

stinis. fm Strabũ: q: cũ genus humanũ illo tpe dato sibi ad pniam vtebat totalit ad pctm abbreuiati sunt viginti anni pmissiõe diuina ⁊ centesimo anno deleti sunt. et multũ rõnabile Job. xxiiij. Dedit ei deus locũ penitentie ⁊ ill[e] se abutitur illo in supbia. j. Petri. iiij. Sufficit ei preteritum tps ad voluntatẽ gentiũ consũ mãdã qui ambulant in luxurijs. Et q: tota ista lectio et pcedens: similit' ẽ de malis filijs q̃ malos parentes in suis scelerib⁹ imitãt. dic. n. Et si celeri⁹ defuncti fuerint: nõ habebũt spem Ideo de defunctis ẽ notãdũ. Inter defunctos talis inuenitur differentia: aliqui rem p spe lu crant: aliq̃ spe ⁊ re priuãt: aliq̃ sub spe rem pre stolãt. Primi sũt illi qui ab oĩ pctõ imunes sũt ⁊ ad nullã penã tpalẽ obnoxij moriũt. De tali bus dicit Prou. xiiij. Iustus sperat in morte sua. Et illud Ecci. j. Timenti deũ bene erit i ex tremis ⁊ in die defunctionis sue benedicetur. Aliqui sũt qui spe ⁊ re priuant. sicut illi q̃ i pec cato mortali decedunt. De q̃bus Prouer. xj. Mortuo hoie impio: nulla erit vltra spes. Et Sap. xiij. Infelices sũt et inter mortuos spes illor. Et sic defunct⁹ põt dicere illud. ij. Ma cha. vj. Manũ oĩpotentis dei: neq; viuens: ne q; defunct⁹ effugiã. manum scz dei punientis Tertij sũt q̃ sub spe rẽ pstolãt. ⁊ hi sũt q̃ cũ pctõ veniali. vel cũ pniã incõpleta decedũt. et iõ ad locũ purgatõis mittũt. De q̃r spe pt exponi il lud Prouer. xiij. Spes q̃ differt affligit aĩam. Et sic de defunctis. ij. Macha. xij. Sancta q̃ ⁊ salubris est cogitatio p defunctis exorare vt a pctis soluant. Et istos iuuare suffragijs elemo synis et opibus pietatis mirabiliter piũ est.

Ad qd nos mouere dñt q̃tuor rões. Pena q̃ puniunt. Beniuolentia q̃ digni sũt. Indi gentia q̃ opprimũt: et Cõfidentia q̃ recõpensa turi credũt. Primo mouere nos debet ad eos iu uandos pena q̃ puniũt q̃ ẽ valde magna. Ex cedit eni oẽm penã sẽsibilẽ hui⁹ vite. fm beatũ Aug. Isti q̃stuarij q̃ portãt indulgẽtias ⁊ pro domib⁹ hospitaliũ mẽdicãt p mũdũ: narrãt et exponũt populo quot cecos q̃t paralyticos q̃t igne infernali pcussos sustentat dom⁹ p q̃ mẽ dicãt: et q̃nto horribiliores defect⁹ nolant tãto magis puocãt auditores ad subueniẽdũ. Est eni rõnabile q̃ magis idigenti ceteris paribus n̄ri⁹ subueniat: nlli aũt viuẽtes tm̃ indigẽt q̃tũ defũcti. Igit nulli succurrit viuẽti qd tã meri toriũ ẽ vt defunctis. Scdo mouet nos ad h̃ be niuolẽtia q̃ digni sũt. Cũ eni i purgatorio cõ stat q̃ a deo diligũt finalit' ô hoib⁹ i p̃nti dubiũ ẽ an amore an odio digni sũt. Tertio mouet ad hoc indigentia q̃ opprimuntur. Ipi enĩ in nullo se possunt iuuare: quia nec possũt a no bis mendicare nec laborare nec possũt ab alijs mutuare. In p̃senti q̃s seipm q̃tũcũq; sit pec cator potest iuuare: et per se et per alios multis

viijs. Quarto debet ad hoc nos mouere ꝓ̄sidentia q̄ sibi grato bn̄facientib⁹ recōpēsaturi credūt. Heredes nobiliū q̄ sūt infra etatē ⁊ sūt in custodijs dn̄oꝝ suoꝝ q̄ nō hn̄t semꝑ ad votū necessaria: sicut vellēt q̄diu sūt infra etatez: vn̄ tūc tp̄e si aliq̄s eos iuuet dādo vel mutuādo mirabilr̄ pōt coꝝ amorē captare et habere de eis amicos maximos cū ad hereditatē venerit et possint rebus ꝓprijs dn̄ari. Sic ē in ꝓposito isti sp̄ūs cōtribulati in purgatorio: sūt heredes dei et coheredes xp̄i. ad Titū. iij. Iustificati grā ip̄i⁹ heredes sumus fm̄ spem vite eterne: et iō si eos mō iuuerim⁹ nō ē dubiū: q̄n efficacit̄ recōpēsabūt cū sua hereditate gauisi fuerint cū effectu. Et iō bn̄ dicit auctoritas allegata q̄ nō solū sancta: ꝟ salubris ē cogitatio ꝓ defunctis exorare vt sup̄. Sz reuera timeo q̄ isti heredes regni celestis ab hereditate cū quadā iusta dilatiōe elongati cōqueri pn̄t grauit̄ d̄ tribus generib⁹ hoīm: vicz de falsis executorib⁹. ꝑuersis ecclīasticis. et ingratis heredib⁹. q̄r isti tres cōīt̄ inter se diuidunt bona morientis.

Primo cōquerūt̄ de falsis executorib⁹. Nā maloꝝ executoꝝ. quidā differūt et ꝓlongāt legata. q̄dā minuūt et defalcā̄t: q̄dā totalit̄ auferūt et vsibus suis appropriāt et ꝑmittūt miseros ⁊ incarceratos sp̄ūs eiulare in purgatorio dū ip̄i tripudiāt et cātāt in cōuiuio. Vn̄ pōt eē planct⁹ defunctoꝝ illud Esa. xxviij. Posuim⁹ mendaciū spem nr̄am. et illud Treno. iij. Perijt spes mea ⁊ finis me⁹. Scd̄o cōqueruntur de malis ecclīasticis q̄ istis defunctis nocēt triplicit̄. Primo eos defraudāt debitis oratōib⁹. Scd̄o abutunt̄ eoꝝ legatis ⁊ oblationib⁹. Tertio male viuēdo faciūt se indignos diuinis et sctōꝝ exaudinonibus. Ioh. ix. scim⁹ q̄m deus peccatores nō exaudit. ꝟ si q̄s dei cultor ē ⁊ voluntatē ei⁹ facit hūc exaudit. Vn̄ isti pn̄t dicere illud Esa. xx. Heccine erat spes nr̄a ad q̄s confugimus in auxiliū vt liberarent nos. Tertio cōquerūt̄ de heredib⁹ ingratis q̄ eoꝝ bona ꝑ labores et tedia cōq̄sita iā occupāt in iocunditate: filijs fratrib⁹ vxoribus filiab⁹ et cōsanguineis vel extraneis assignātes. q̄ oēs illos tradiderūt obliuioni. ac si eoꝝ bona nūq̄ vidissēt q̄ꝝ aliq̄ bona parētū expendūt in luxurijs. aliq̄ eos iuuāt. sed de vilioꝛib⁹ et de minimis dāt forte vnū frustū nigri panis in hebdomada. Aliq̄ sūt pessimi q̄ nec eos habēt in memoria. vn̄ de istis defunctis sic dolēnb⁹ et deceptis exponi pōt illō Zacharie. ix. Dolebit nimis Accharon q̄m cōfusa ē spes ei⁹. Accharon interp̄tat̄ tribulatio et designat alas i purgatorio existentes. spes quā habuerūt de amicis carnalibus cōfusa ē. et iō beatus hō cui⁹ ē nomē dn̄i spes ei⁹: nec sperauit in pecunie thesauris q̄s ꝑ manu⁹ amicoꝝ reliquerūt dispn̄gendos p⁹ mortē.

C Potest hic eē dubitatio talis. Vtrū filius teneat̄ p̄ oīa parentib⁹ obedire: videtur q̄ sic. Deut. xxj. Si q̄s genuerit filiū cōtumacem proteruū qui nō audiat p̄ris aut m̄ris imperium: lapidibus eū obruet oīs popul⁹ ciuitatis. ꝟ pena mortis nō infligit̄: nisi ꝓ pctō mortali. ergo mortaliter peccat filius si in oīb⁹ parentibus nō obediat. Preterea ad Colo. iij. Filij obedite parētib⁹ ꝑ oīa. Preterea inobediens supiori suo facit sibi irreuerētiā. ꝟ nullā irreuerētiā. iz filio facē parētib⁹ suis: q̄r hz p̄ceptū d̄ opposito. Honora patrē tuū et matrē tuā. Ad oppositū magis tenent̄ subditi patrib⁹ sp̄ūalibus q̄ filij patribus carnalib⁹: sicut p̄z ꝑ apostolū. ad Heb. xij. Patres quidē carnis habuim⁹ eruditores ⁊ reuerebamur eos. nōne multomagis obtēpabimus patri sp̄ūali et viuem⁹. Sed subditi vel religiosi nō tenent̄ obedire patrib⁹ sp̄ūalib⁹ in oībus. ꝟ p̄cipue in illis q̄ exp̄munt̄ in eoꝝ statutis. puta in regula vel cōstitutiōib⁹ q̄s ꝓfitent̄ fm̄ Bern̄. li. suo de p̄cepto et dispensa. et ꝑ ꝯ̄ñs nō in differētib⁹. ꝟ multominus tenet̄ fili⁹ carnali p̄ri in oībus obedire.

Ad hāc q̄ōnez r̄ndet. s. Tho. ij. q̄dlibeto. q. ix. Et dicit q̄ tātū ad illa se extēdit debitū obediencie ad q̄ se extēdit ius p̄latiōis. q̄r obediētia nō nisi alicui p̄lato debet̄: large loq̄ndo d̄ p̄lato. Pater aūt hz ius sup filios in duob⁹. Primo q̄tū ad domesticā cōuersatiōnē. q̄r pr̄familias est in domo. sicut rex i regno. ⁊ iō sicut subditi regꝭ tenentur obedire regi in his q̄ spectant ad gubernationē regni. ita filij et alij domestici tenentur patrifamilias obedire in his que pertinent ad dispensationem domus. Secundo pater habet ius super filium p̄lationis in his que pertinent ad morum disciplinam. Debet enim pater filio disciplinam. sicut docz Arist. viij. Ethi. Et ideo in istis duobus tenet̄ filius patri obedire et non alijs. Sed contra hanc responsionem arguitur sic. aut loquitur doctor de debito honestatis. aut de debito necessitatis. Si in debito honestatis: videt̄ q̄ i multis alijs tenetur filius obedire patri carnali q̄ꝫ in administratione familie domus vel disciplina moꝝ. Nam si in aliquo sit inobediens patri in quibuscunq̄ licitis et honestis etiam in indifferentibus: videtur patrem inhonorare quod non est licitum sibi. Si vero itelligat doctor de precepto necessitatis: non videtur q̄ filius in moralibus teneatur semper obedire patri: quia tūc filij haberēt excusationem de peccato per preceptum maloꝝ patruz q̄d ē falsū.

Preterea si tenetur patri obedire videt̄ q̄ filius mortaliter peccet nō sedendo vbi pater p̄cipit: vel nō vtendo veste qua pater p̄cipit eū vti. q̄d videtur durum. Preterea ponamus q̄ pater vel mater p̄cipiat filio q̄ vouēat virginitatē vl̄ q̄ itret religionē. Istud spectat ad disciplinā moꝝ: ⁊ tamen nullus dicit q̄ in his filius

teneat obedire. ergo nec tenet in oibus q spectant ad disciplinam morum. Preterea ponamus q aliqs religiosus habeat i sua regula talē clausulā. Frēa in oibus platis obediāt. Tūc arguit sic. Iste tenet ad obedientiā fm regulā. g i oibus: ꝯña patet p particulā regule ppositam. Istis nō obstātibus. dicēdū ē sicut dicit. s. Tho. E Ubi notādū q auctoritas patria i filios dupliciter mēsurat. Uno mō fm iurisdictōez quā pr hz. Alio mō ex materia sue iurisdictōis. Quātū ad scōm dicit doctor sufficienter. qz in materia in qua pōt pr filio pcipere: vel ē de bonis moribus vel administratiōe familie. Sz quātū ad mēsurā iuris oportz aduertere q pr nihil pōt filio pcipere nisi qd cadit sub diuino pcepto. et hoc ē qz nlla regula dat fm quā filius pōt obedire pri in his q ptinēt ad gubernatiōez domus vel mores nisi cōmunia pcepta decalogi. Ubi vel tenet ad oia honesta vel licita q pr vellet dicere sibi. vl ad nlla si ad oia. ꝯstat igit. Ad pmū ꝯtra doctorē dicēdū q loqt d pcepto necessitatis qd tn ē pceptū honestatis: qz mēbra diuisiōis in casu bn cōincidūt. Et qn arguit. tūc filij haberēt excusatiōem de petia ppt pcepta pnrū. ptz q nihil valet: qa ois iurisdictio supiora intelligit de licitis et honestis. Et doctor etiā satis expmit ad ꝯtutē vocū q filius nō tenet pri in oibus obedire. Et qn arguit q si filius sit iobediēs pri in indifferētibus: facit sibi irreuerētiā. hoc ē negādū qz nūq̄ sit hoi irreuerētia nisi omittēdo aliqd in q debet reuerētia qd esse nō pōt in idifferētibus: qz tūc foret i differētia sicut p ipa vocabula satis ptz. Ad scōm ptz q filius nō peccat mortalit nō sedēdo in loco vbi pr pcipit nisi ex aliq alia circūstātia h cōtigat qz nec deus pcepit q i talibus pri nccio obediat. Ad tertiū ptz q pr nō pōt pcipere oia q spectāt ad bonos mores: h tm illa q pcipit deus filijs suis vt teneāt et ideo nullā nouā religionez pōt pater pcipere filijs suis. Ad quartū dicendū q si talis clausula apponeret in regula. indiscreta foret quātū ad virtutē vocia: et posset rōnabiliter glosari sic in oibus licitis et honestis: et sic ipa excluderet cū nō sit licita. Sz contra: ponamus q sit talis clausula in regula qbus frater tenet obedire in oibus licitis et honestis plato suo. ista clausula apparet licita: et tūc est argumētū. Dicēdū q hec clausula nō ē licita. qz poneret hoiem in nimia pplexitate. vn ille regule q pfitent nimis generalē obedientiā vel multa generalia pcepta: faciūt suos pfessores viuere in pplexitate et in indigētia dispensationis: et variarū expositionū sup talē regulam abundare. q nullo mō foret iocūditas sancte cōsciētie. Ad pmū pncipale dicēdū q auctoritas soluit semetipam. nā cōsequēter subiūgit qm filius ille cōmessationibus vacet luxurie atq3 cōuiuijs. Ad scōm de aplo ad Colo. iij. Filij obedite p oia parentibus. textus soluit seipm qz seqt. Hoc eni placitū ē in dno. i. fm pcepta diuina dūtaxat. Ad tertiū dicēdū q nulla irreuerentia sit pri si in illis sibi nō obediat i qbus ius plationis nō habet. Credo tn q filius venialiter pōt peccare d facili nō obediēdo pri et i indifferētibus ex genere suo. h venialibus peccatis mensuram pfigere in hac materia ē mihi impossibile.

Capitulū. IIII. Lectio. XLIII.

O Quā pulchra ē casta generatio cū claritate. imortalē enī memoria illius. qz et apud deū nota ē et apd hoies. Postq̄ spūssanctus pbauit adulterine generatiōis feditatē. Hic cōmēdat caste generatiōis honestatē. et qz alternatim et vicissim agit: mō de iustis mō de ipijs vt ex cōtrariorū cōpatione vtriusq3 natura reluceat. Ideo pmo ondit caste generationis honestatē. Et scdo iterato adulterine generatiōis replicat vilitatē. ibi. multigena. Circa primū tria facit fm q tres nobiles cōmēdatiōes castitati tribuit cōiugali. vicz triplicitatē glorie in ppagatiōe. eternitatē memorie in approbatiōe. solennitatē victorie in retributiōe. Scda ps. ibi. imortalis. Tertia ps. ibi. cū psis ē. A Circa primū ē aduertendū q ad hoc q castitas cōiugalis debito mō seruet tria reqrit videlicet sacramētalē sanctificatiōez q cōferat speciositatē. et corporalē cohabitationē q seruet castitatē. et quātū ad hoc dicit. casta generatio: et plis moralē educationē q cōferat scītatē. et qntū ad hoc dicit cū claritate et correspondēt istis tribus tria bona q sūt in mrimonio: vicz fides ples et sacramētū. Fides ē fidelitas mutua in cōicatione corpor. plis educatio bona filior et filiar ad cultū dei. Sacramentū ē repñtatio i sepabilis cōiunctōis ecclie et xpi. Ad horū cui dentiā ē notādū q nullus naturalis appetitus ē in hoie cuius effectus nō possit ꝯtuose impleri. Cuius cā ē: qz natura instituta ē a deo. Ubi si natura ad actū inclinaret: q actus nullo mō absq3 pctō posset exerceri: hō a tali inclinatiōe foret inculpabilis ppter naturalē inclinatiōez. et sic cū h culpabilis. ppter actus deordinatiōem q duo sil stare nō psit. Nec pōt dici q natura humana hoc habet ex peccato q iclinat ad talem actū. qz talis inclinatio fuisset in statu innocentie: q̄uis nō puenisset rōnē añ actū: nec rōnez absorbuisset in actu: et io qz natura ad h iclinat oportet dicere q hec inclinatio a deo est. et per consequens q posset fieri virtuose si hō velit: quia contradictio est dicere q homo inclinet ad aliquid faciendū a deo inclinatione nature et etiā rōnis et nō posset illud facere virtuose. Unde tenendū est q actus generandi virtuose et meritorie exercert pōt infra limites ꝯiugij.

B Scdo notadū circa bona matrimonij sup̄ dicta q̄ dicūt actū carnalez excusare et honestare q̄ sūt ista: fides: ples: et sacr̄m. q᷑ fides in ꝓposito nō ē virt⁹ theologica. De q̄ dicit. Fides est sperādaꝝ reꝝ substātia argumētū nō apparētiū. ad Heb. xi. ⁊ .i. Cori. xiij. Nūc manet fides spes et caritas tria hec. Sȝ ē quedā virt⁹ moralis cōtēta sub iusticia p quā hō iplet efficacit̄ illud qd̄ ꝓmisit. Vñ ad fidē istā īter cōiuges servādā requirit̄ q᷑ neut̄ alteri corp⁹ deneget nec alieno cōcedat ad op⁹ carnale iuxta sponsionē quā in facie ecclie cōtraxerunt. Bonū aūt ꝓlis addit scȝ ꝓlis educatiōez ad cultū dei. Vñ qui hȝ malos filios ⁊ male educatos ꝓlē hȝ ⁊ nō bonū ꝓlis. Sili̇t istō bonū i intētōe sufficiēt̄ excusat matrimoniū et honestat: dato etiā q᷑ nūq̄ habeat̄ ꝓles effectu: sicut int̄ steriles pȝ: q̄ mutuo reddēdo sibi debitū nō necessario peccant. Et gn̄alit̄ ī oīb⁹. dicēdū. q᷑ iētō bone ꝓlis ē bonū ꝓlis et ante ꝓlē. Bonū aūt sacramēti ē īsepabilitas psonaꝝ matrimonio cōiūctaꝝ: repñtās insepabilē vnionē xp̄i et ecclie. De hac q̄ castitate exponi pōt lr̄a isti⁹ lectiōis. De q̄ exclamando dicit. O q̄ȝ pulchra ē casta generatō. O fm priscianū in maiori volumine vbi agit de interiectione. q̄nq̄ ē nomē. q̄nq̄ ē interiectio: et q̄nq̄ adverbiū. Qñ ē nomē: ē nomē lr̄e q̄ vocat̄ o. Interiectio qñ significat admiratōem. Adverbiū qñ ē nota optādi vl' vocādi. Vñ Grecis. O stupet. o dubitat. vocat idignat̄ ⁊ optat. clamat et querit̄ velut exēplis repit. Est ergo i ꝓposito nota admirationis i signū laudis et cōmēdatiōis. O q̄ȝ pulchra ⁊c. i. honesta castitas ꝯiugalis p mutuā amicitiā et adiutoriū viri et mulieris inuicē cōiunctoꝝ. Vir aūt et mulier habuāt ad inuicē nō solū gr̄a ꝓcreatōis filioꝝ. ẞ eoꝝ q̄ cōferūt ad vitā actiuā. Naturalit̄ eñ in regimie dom⁹: opatiōes viri et mulieris distinguūtur. Vñ nō sufficiēt̄ sūt iuncti adiuicē. nisi eoꝝ opa cōicēt fm Arist. viij. Ethi. c. xij. ⁊ Gen. ij. Faciam⁹ ei adiutoriū simile sibi. Casta generatio ē. qñ cōiuges adinuicez cōmiscent̄ vel cā fidei servādē: vel cā ꝓlis ꝓcreāde: vel ꝓpt̄ vtrūq̄ ad Tytū. ij. Adolescētulas vt viros suos diligant prudentes. sobrias. castas. ⁊c. Generatio pōt accipi actiue vel passiue. Actiue signat opationē generantis: Passiua generatio dicit̄ ꝓles generata. ⁊ sic cōīter capitur in scriptura Deut. xxxij. Generatio praua atq̄ puersa hec red. do. po. stulte et insipiens. Et vtroq̄ mō pōt accipi i ꝓposito. ẞ magi cōuenient̄ accipit̄ scdo mō. Generatio inq̄ cū claritate. id est cuȝ sapiētia ꝓlis educatiōe. j. Coꝝ. vij. Benedictio et claritas et sapia honor vt̄⁹ ⁊ for. d. n. ⁊ Sap. vj. Clara ē et q̄ nūq̄ marcessit sapia. Bern. q̄ exponit cū caritate. ẞ antiq̄ biblie ⁊ Raba. exponūt cū claritate. et hāc lr̄am teneo veriorē. Scdo in ista lr̄a ponit scdam cōmēdatiōez castitatis cōiugalis q̄ ē eternitas et memoria in approbatiōe. Vñ dicit. Immortalis ē. n. memoria illius qm̄ apud deū nota est et apud hoīes id ē approbata. Nā de⁹ cōiugiū instituit i paradiso añ pctm̄. Vñ notāt doctores q᷑ ꝯiugiū institutū ē in officiū et remediū. In officiū nature vt fiat ꝓpagatio speciei. In remediū concupiscentie vt consulat̄ infirmitati et vitet̄ culpa. Prima institutio fuit in statu inocentie tm̄. In statu vō nature lapse fuit matrimoniū institutū et in officiū et in remediū. et iō apud deū stat⁹ cōiugalis est approbat⁹ et scitūs. Est etiā imortalis apud hoīes ꝓ tāto. q᷑ de bonis parētib⁹ educāt̄ boni filij. et p illos filij filioꝝ et sic deinceps. Iuxta illud Eccl. xxx. Mortu⁹ ē pr̄ illius et q̄si nō ē mortuus: similē eñi reliqt sibi p⁹ se. Vñ apud hoīes est casta generatio imortalis: q᷑ vsq̄ ad finē mūdi nūq̄ deficiēt boni i ecclia dei. Iuxta illud Luce. xxij. Simō ecce Sathan expetiuit vos vt cribraret sicut triticū. ego aūt rogaui p te vt nō deficiat fides tua. Vtrū act⁹ matrimonialis fieri posset virtuose: Videt̄ q᷑ nō. q᷑ Exo. xix. ꝓcipit̄ ꝓplo vt p triduū nō appropiquarent ad vxores suas qñ legē erāt accepturi. ẞ si possent hō fecisse virtuose: nō fuissent ipediti a sanctitate. Preterea cōcupiscētia carnalis siue carnis iobedientia sp̄ ē turpis. q̄ nō pōt fieri sine pctō. ẞ actus matrimonialis sine tali cōcupiscentia fieri nō pōt. q̄ ⁊c. Preterea illud qd̄ corrūpit in hoīe actū rōnis nullo mō fit virtuose: q᷑ oīs actus virtutis determinat̄ a rctā rōne sapiētis. ij. Ethi. Sȝ delectatio act⁹ carnalis corrūpit actū rōnis. q᷑ ipossibile ē in illa delectatiōe aliq̄d itelligere: sicut dicit̄. vj. ethi. ergo ipossibile ē q᷑ ille actus fiat v̄tuose. Preterea dimittere illud qd̄ ē meritoriū ñ ē laudabile: ẞ dimittere actū carnalis copule ē meritoriū. ergo exercere talē actū ñ ē laudabile. ergo nec v̄tuosū. Preterea. xxxij. q. ij. cōnubia. Legitima cōnubia carēt pctō: nō tñ illo tpe q̄ ꝯiugalis act⁹ gerit̄ ꝑñtia sp̄ussctī dabit̄. ẞ null⁹ actus ē meritori⁹: nisi p ꝑsentiā sp̄ussctī. igit̄ ⁊c.

Ad oppositū arguit̄. Act⁹ q̄ iplet̄ ꝑceptū est meritori⁹. ẞ act⁹ matrimonial' ē hmōi. pȝ p h̄ qd̄ dr̄. j. Coꝝ. vij. Vxori vir debitū reddat et silit̄ vxor viro. Preterea q̄cq̄d fieri pt̄ sine pctō pt̄ fieri v̄tuose. ẞ sine pctō potest vir vel mulier nubere ⁊ per ꝯñs tali actui obligari. q᷑. j. Cor. vij. virgo non peccat si nubat. Preterea nihil cadat sub ꝯsilio diuino ꝑsone cōtūcūq̄ infirme: nisi qd̄ pt̄ fieri v̄tuose: ẞ sub cōsilio dr̄ ꝑsōis isirmis q̄ virginitatem seruare non pñt. j. Timo. v. Volo iuniores viduas nubere. filios ꝓcreare. matresfamilias eē. Ad qōnē dicendū q᷑ sic. Ad cui⁹ euidētiā dicēda sūt sex. Prio q᷑ act⁹ matrimōial' pt̄ fieri sine pctō. pȝ ista ꝯclusio p rōes ad oppositū. Silit̄ dicē aliquē statū i ecclia autēticū p sacr̄m cui⁹ act⁹ nō possit fieri v̄tuose: nihil aliud ē q̄ȝ damnare sacr̄m ecclie. Item inclinatio naturalis et recta ratio dictat q᷑ sa-

C

tiēda sit humani generis ꝓpagatio: donec de⁹ reuelauerit oppositū: q2 cōstat q̄ fuit p̄ceptū et adhuc ē. nō q̄dē multiplicamini ꝓ q̄libȝ ꝑsona s; multiplicami ꝓ aliq̄ vł aliq̄b⁹ ꝑsōis: ꝙ optȝ dicē q̄ aliq̄ ꝑsone possint illud p̄ceptū sine pctō īple re. Scḋa cōclusio q̄ talis act⁹ pt̄ fieri meritorie illud ꝓbat̄ sic. Quicq̄d pōt fieri v̄tuosē: pōt fie ri meritorie ab existēte in grā: q2 nihil plus reqri tur ad actū m̄rimonij: nisi q̄ hō exīs in gratia opet̄ seruādo circūstātias v̄tutis: in materia in fine et in alijs. puta q̄ faciet qñ oportet ⁊ sicut oportet ⁊c. s; act⁹ m̄rimonij pōt fieri ab existen te in grā cū istis circūstātijs. ꝙ ⁊c. Tertia cō clusio q̄ tm̄ duob⁹ modis pōt fieri act⁹ carnal' meritori⁹ vicȝ: qñ cā mouens ad actū ē religio vel iustitia. Religio mouet qñ fit p̄cise cā ꝓlis generāde ad cultū dei. Justicia mouet qñ fit cā reddendi debitū et seruādi fidē ꝓmissā i cōtra ctu m̄rimoniali. Ista cōclusio pȝ: q2 act⁹ talis n̄ pōt esse meritori⁹: nisi bona m̄rimonij illū ac tū honestent q̄ sūt: fides ꝓles et intentio fidei seruāde vel ꝓlis ꝓcreande igit̄ ⁊c. Quarta cōclusio q̄ quādocūq; libido ē cā mouēs ad talē ac tū: actus ille ē pctm̄ aliquale. ꝓbat̄ sic. Nullū ꝺ bonis m̄rimonij mouet: s; tātū libido mouet. ꝙ actus nō excusat̄ a pctō. q2 vt sup̄ dictū ē: act⁹ nō excusat̄ a pctō: nisi ꝑ aliqḋ illoꝝ bonoꝝ ma trimonij. Quinta cōclusio: libido excedēs si ē cā mouens ad actū carnis inter cōiuges est peccatū mortale. Uoco aūt libidinē excedentē que tāta ē q̄ nō habet respectū ad limites m̄ri monij q̄n eādē cognosceret in illo feruore. da to etiā q̄ nūq; ei⁹ vxor esset. Hec cōclusio satis patet: q2 nō mouet ꝓ tūc bonū ꝓlis: nec bonū iusticie fidei. s; tm̄ libido: et hoc vltra leges m̄ri monij. Per casū ꝙ equipollet fornicationi.

Sexta cōclusio q̄ sup̄flua libido in osculis ta ctib⁹ et abusib⁹ in mō delectādi sūt pctā morta lia de facili. Sed circūstātias oportet relinque re discretiōi boni viri. Cōclusio patȝ q2 bona m̄rimonij talē libidinē nō excusāt: licet ista vi deant̄ vilia et a sācta cōtēplatiōe valde distātia nō tñ debent eē incognita: nec p̄dicatorib⁹ nec pastorib⁹ quoꝝ interest sp̄ eē generales medi cos aīaꝝ. Ad primū de p̄cepto dei facto po pulo ꝑ triduū ab vxorib⁹ abstinere ante legē datā. dicendū. q̄ a minoribus bonis ꝓpt̄ ma iora sp̄ est abstinendū ꝓ tpe. Ad scḋm de cōcu piscentia que apparet in membris: dicēdū q̄ il la inobedientia pena pcti est. Uñ rō pōt bene vti et male: et si q̄d turpitudinis est: bona m̄ri monij illud excusant. Ad tertiū ꝺ interrup tione actus rōnis qui fit in cōcubitu: dicēduȝ q̄ actū rōnis impedire ꝓ tpe ꝓpter mai⁹ bonū nō est pctm̄ sed virtuosū. Uñ sicut hō virtuose se ponit ad dormiendū. sic nec ē peccatū ꝓpter bonū m̄rimonij actū rōis intermittere. Ad quartū: dimittere illḋ qḋ ē meritoriū nō ē lau dabile ⁊c. dicēdū. licȝ homi dimittere vnū op⁹ meritoriū maius ad qḋ nō tenet̄ exercere aliḋ etiā si ad illud nō teneat̄. Sicut licȝ mihi dimit tere oratiōnē ꝓpter studiū qñ ad neutrū tene or: ⁊ licet nō sit meritoriū mihi dimittere: meli us tamē ē meritoriū minus exercere. Ad quintū dicendū q̄ Canon loquit̄ ꝺ p̄sentia spi ritussancti in actu miraculi: sicut est ꝓphetare et mortuos suscitare: sic potest haberi ꝑ glosaȝ

Lectio. LXIIII.

Cum presens ē imi tātur illam et desiderāt eā cū se eduxe rit ⁊ imꝑpetuū coronata triūphat icoinq̄nato rū p̄miū certaminū vincens. Postq̄ spūsā ct⁹ cōmendauit cōiugij castitatē tā ex honesta te necessaria ꝑ vita trāsitoria q̄ ex diuturnita te et imortali memoria. Hic eā ītio cōmendat ex p̄mij q̄ntitate et virtuosa victoria. Et dicit ꝺ ea tria. p̄mo q̄ desiderat̄ ꝓpter suc necessitatē. scḋo q̄ p̄miat̄ ꝓpter sui vtilitatē. ibi. Et imꝑpe tuū. tertio q̄ parificat̄ ad virginitatē. ibi. inco inq̄natoꝝ. Quātū ad p̄mū dicit sic. Cū p̄ns est illā imitant̄ supple gentes nationes ⁊ popu li qui honestatē cōiugij ꝑ experimentalē vsuȝ didicerunt, imitant̄ illā. id est statuerūt illā imi tandā ꝑ leges consuetudines s; statuta. Et per h̄ q̄ dicit cū p̄ns ē imitāt̄ illā ⁊ desiderāt eā cū se eduxerit. i. cū diu fuerit ꝯtinuata ꝑ cōsuetudi nē: desiderāt etiā eā sine coactōe legis. Et quia possit aliq̄s dubitare de ei⁹ p̄mio in futuro: lȝ ei⁹ honestas sit valde euidēs i p̄n̄ti. iō h̄ volēs excludere. subdit q̄ imꝑpetuū coronata trium phat. i. fideles cōiuges honestatē seruātes ꝯiu gij vsq; ad mortē coronabūt̄. Apoc. ij. Esto fi delis vsq; ad mortē ⁊ dabo tibi coronā vite. Et q2 v̄ginitas p̄cellit fecūditatē ceteris parib⁹. pos set aliq̄s credere q̄ cōiugat⁹ nullo mō possit v̄ gini coeq̄ri: qḋ tñ verū nō ē: pōt eñi virginitas eē fatua et sup̄ba. Math. xxv. Quinq; aūt ex eis erāt fatue: ⁊ quiq; prudētes. Uñ sic̄ possi bile ē bonā ꝯiugē i obediēdo viro: educādo ꝓ lē disponēdo familiā: tm̄ mereri q̄ attingat ad meritū v̄gis et excedat. sic possibile ē q̄ diues ꝑ opa vite actiue excedat paupem voluntariuȝ: lȝ stat⁹ pauptatis sit altior: q2 stat⁹ altior n̄ facit ꝑ sonā alti meriti. nec ꝑsona alti meriti: facit sta tū alti meriti. Potest eñi xp̄ian⁹ peior eē iudeo et monach⁹ peior seculari. Et iō subdit q̄ in ca su tātum triumphat q̄ vincit p̄miū certami num incoinquinatorum. i. virginum Apoca. xiiij. Hi sunt qui cuȝ mulieribus non sūt coin quinati: virgines eñi sūt. Status tñ virginita tis ceteris paribus altior est. Querit̄ in le ctiōe ista p̄cedēti. ex quo agit̄ de fidelitate cōiu gū īter se quā vterq; ꝓmisit alterivsq; ad mor tem. Utrum coniugatus resuscitatus a mor te teneatur iterato vxori coniūgi. Ar

guitur ꝙ sic: q₂ religiosus mortuus ⁊ resuscitatus tenet ad cōtinuādā obedientiā quā pri⁹ i oībus. ꝙ pari rōe cōiugat⁹. ꝯñia ptʒ: q₂ sic̄ religios⁹ obligat se vsq₃ ad mortē ita ꝯiugat⁹ vsq₃ ad finē vite. finis āt vite ē mors. Ad oppositū ē illō j. Cor. vij. Mulier alligata ē viro ei⁹ q̄nto tpe vir ei⁹ viuit. Cū autē dormierit vir eius liberata ē cui vult nubat in dn̄o. Ad questionē dicit ꝙ nō. Religiosus tenet ad ordinē suū. sicut ponit Heynricus de Gandauo pmo q̄lib̄eto. q. xxxvij. Ratio sua est: quia per religionē hō xpo ꝯformat q̄ntū ad oēs vires aīe. Quātū ad cōcupiscibilē: p castitatē. Quātū ad irascibilē: p paupertatē. Quātū ad rōnalē: p obedientiā: et q₂ obligatio sit pncipaliter existens rōnali. ideo obedientia est pncipalior portio in voto religionis: et q₂ virtus rōnalis manet in aīa sepata. nō aūt virt⁹ cōcupiscibilis et irascibilis. et ideo obligatio ad obedientiā sp manet in aīa etiam sepata. Obligatio aūt matrimonij est ad ea que corporis sunt: et ideo anima sepata ad talia non obligatur. Licet ista sit opinio multorum doctorum. tñ videt mihi omnino irrōnabilis pro tanto. q₂ pactio volūtaria limitata ad certum terminū nō ligat vltra istū terminū. q₂ non ligat vltra intentionē obligātis se. q₂ mere spontanea ē obligatio: ꝙ cū terminus sit mors. morte transacta obligatō ē soluta. nec materia sup quā trāsit obligatio facit aliq̄d ad materiā obligatōis: et iō religiosus resuscitatus pōt libere religionē quācūq₃ intrare. vel manere si voluerit secularis. Qō aūt arguit ꝙ obligatō ad obedientiā ptinet ad virtutē rōnalē: et illa manet in anima sepata: videt arguere ꝙ obedientia religionis manebit in pria qō nihil ē: ⁊ iō videt mihi dicendū. ꝙ sicut cōiugatus resuscitatus potest contrahere cum illa vel cum alia: sicut placet. ita religiosus liber factus est. et sic patet tam ad argumentum q̄₃ ad q̄stiōe₃.

Licet spūssanctus in istis lectionibus coniugium multū cōmendet. Notandum ē tamen ꝙ non potest contrahi sicut expedit sine gratia diuina ⁊ magna prudentia: sicut nec sine magna prudentia familia regi potest: et ideo accedēs ad nuptias: quattuor ista notet circa vxorē ducēdā: q̄liter sit eligēda: qualiter dirigēda: qualit corrigenda. et qualit diligēda. Est enī vxor eligēda discrete: dirigēda mansuete: corrigēda secrete: et diligēda cōplete. vt sit electio p discretā deliberatiōnē. Directio p māsuetā gubernatiōe₃. Correctio p discretā informationē. Et dilectio p cōpletā cōicatiōnē. Primo vxor ē eligēda discrete nō subito neq₃ pcipuant rapiēda: q₂ talis feruor in principio. parit penitētiā in futuro. Exemplum habemus Gen. xxxiij. de Sichem filio Emor. qui ad primum aspectū Dyne filie Jacob: eā rapuit et mori voluit: nisi eam ducere possꝫ. quod fecit in tanto feruore: ꝙ pro eius amore se et populū suū totū circumcidi permisit. Ob cuius facti precipitationē interfect⁹ ē cū ppl'o suo p fratres dyne. Nō ergo in eligēda vxore habeat totalit aspectus ad formā vel ad speciē mulieris: q₂ ppter spēm mulier₉ multi pierūt. Eccl. ix. Nō ad diuitias nō ad pntes. sed pcipue ad bonos mores In tātū ē grosū negotiū bn̄ nubere ꝙ teste Salomone donū dei ꝓpe reputabat. Prou. xix. Dom⁹ et diuitie dāt a pntib⁹: a dn̄o aūt ꝓpe est vxor prudēs. Distiguit aūt Arist. viij. ethi. c. iij. spēs amicicie vicꝫ ppter vtile et ppter delectabile: et ppter honestū. hoc ē ppt bonos mores: et ista sola pfecta ē amicia. ⁊ q̄cq̄d boni ē in duab⁹ pmis spēb⁹: totū ē in ista. Vñ ista sola ē amicicia mā sura nō alia. Nā amicicia ppt vtile ē ꝓpe senū et mercatorum et taliꝫ amicicia trāsit bn̄ficio vtilitatis cessāte. Amicicia aūt ppt delectābile ē ꝓpe iuuenuꝫ lasciue viuētiū et cessat velocit delectatiōe trāseūte. et ideo dic̄ Arist. ꝙ amicicie iuuenū sūt de facili trāsmutabiles ppt duo. Primo q₂ sm etatē variat delectatio. Nō enī eadē delectatio placet adolescēti q̄ placuit puero: Scdo q₂ incipiūt amare nō ex pfecto iudicio ratiōis sed ex passiōe. Passio aūt cito trāsit et ideo velociter amāt ⁊ velocit ab amore cessāt. Sꝫ tertia amicicia q̄ ē ppt bonū honestū habꝫ istas ꝯditōes qō ē māsiua ⁊ rara: q₂ fūdatur sup bonos mores q̄ in ꝟtuosis sēp manēt. Rara aūt ē q₂ pauci sūt ꝟtuosi. Et indiget hec amicicia lōgo tpe ⁊ ꝯuictu ⁊ expiētia mor₉. Vñ dicit Arist. ibidē. Nulli se inuicē cognoscūt: nisi mēsurā salis participauerūt. Itē ibidem. nō est scire ad inuicē amicos anteq₃ sal cōsumeret. Cū ergo viri ad vxorē debet esse amicicia maxima: non poterit fundari super pulchritudinem corporalē: quia illa transibit. Prou. xxxj. Fallax gratia et vana ē pulchritudo: mulier timens deum ipsa laudabitur. Nec poterit fundari super diuitias: quia illa amicitia est propt vtile: est et amicitia p accidens: quia bona diliguntur et non persona. Unde Hieronymus contra Jouinianum li. j. marcia. cathonis filia minor cū quereret ab ea. Cur post amissuꝫ maritū denuo non nuberet? Respondit nō se inuenire virū qui se magis vellet q̄₃ sua. Quo dicto Hiero. eleganter ostendit diuitias magi eligi solere q̄₃ amicitiaꝫ: hec Hieronymus. Sꝫ certe modernis tēporib⁹ nec pudicitia nec honestas mor₉ mouent ad nuptias: sed tātum diuitie vel libido: et iō nec perseuerat amicitia: nec prouenit proles apta inter coniuges vt frequenter. vnde Chrysost. in imperfecto opere sm nostrā linguam super Matheum omelia prima expōnēs illud Mathei. j. Salomon genuit Booz de Raab: Quia inquit sm pceptū dei accepit vxorem a deo promissam: in virtute generauit filios et in seipsis virtutem ha-

bentes. Booz eñi robur interptaṫ. Qui autẽ
accipiunt vxores ex pmissiõe diaboli. in infir=
mitate generãt filios nec valẽtes: nec fortes: ni
si in malo et ad penã sue religiositatis: non ad
gaudiũ et consolatiõez videaṫ filios genuisse.
Et infra. Booz ex Ruth genuit Obet q̃ inter-
ptaṫ subdit⁹. Nũc aũt q̃ diuitias elegerũt τ nõ
mores: pulchritudinẽ et nõ fidẽ: τ qḋ in mere=
tricibus solz queri: hoc in cõiugib⁹ optãt. ppte
rea nõ generãt subditos sibi filios: nec deo: sꝫ
ↄtumaces: τ cõtra se et cõtra deum. vt filij eoꝝ
nõ sint fruct⁹ iuste pmixtiõis eoꝝ. hec Chryso.
Huius exẽplũ habemus expsse Tob. vj. vbi le
gimus q̃ Sara filia Raguel septẽ viris tradita
erat. q̃s singulos pma nocte demõiũ quoddã
noĩe Asmode⁹ suffocauit manente ꝟgine inta-
cta: et iõ cũ Raphael suggereret iuniori Tobie
vt eã duceret τ q̃ sibi debebaṫ vxor: timẽs To-
bie dixit ita. Audi me et ostendã tibi que sũt q̃
bus ꝑualere põt demoniũ. Hi nãqꝫ q̃ cõiugiuz
ita suscipiũt vt deũ a se et a suis mentib⁹ exclu
dant et sui libidini vacẽt sicut equ⁹ et mulus in
quib⁹ nõ ẽ itellect⁹: habet sup eos ptãtẽ demo-
niũ. Tu aũt cũ accepis eã: igressus cubiculũ: p
tres dies cõtinẽs esto ab ea et nihil aliud facie=
es nisi orationib⁹ vacabis cũ ea: trãsacta tertia
nocte accipies virginẽ cũ timore dei. et magis
filioꝝ amore q̃ libidine duct⁹ vt in semine Ab-
rae bñdictiõez in filijs cõseq̃ris. Et notãdũ
q̃ hec fuit occasio q̃re filij Seth recesserũt a do
mino: et q̃re diluuiũ inundauit. Geñ. vj. Cũ ce=
pissent hoies multiplicari sup terrã et filios p=
creassẽt: videntes filij dei filias hoim. i. filij Seth
filias Cayn q̃ essẽt pulchre: acceperũt sibi vxo
res ex oib⁹ q̃s elegerãt. Sic ḡ pmo volenti nu-
bere ẽ vxor eligẽdo discrete: exẽplũ quõ Abra
am cõiurauerat Eleazar q̃ nõ acciperet vxorẽ
filio suo Isaac de filiab⁹ Chanaam Geñ. xxiiij.
Jacob etiã cũ matura deliberatiõe sibi de vxo
ribus ꝑuidit seruiens p eis. xiiij. annis. Geñ.
xxix. Scdo ẽ vxor regẽda mãsuete: nõ cũ ty
rãnica austeritate vel rigore: verbis nõ verbe=
ribus. amore: nõ timore. dulcedine: nõ amari
tudine ad Coloss. iij. Viri diligite vxores ve=
stras: et nolite eẽ amari ad illas. Vñ formata
fuit mulier. non de capite: nõ de pede ꝟ de co=
sta: assũpta de latere: in signũ q̃ nec debet esse
dña: nec ancilla sed socia viro suo. sicut notat
mgr. ij. sniarũ. dis. xviij. et tale regimẽ cũ con=
cordia: est teriũ negociũ in q̃ spũssctũs sibi dic
bñplacitũ eẽ. Eccl. xxv. In trib⁹ bñplacitũ est
spiritui meo q̃ sũt pbata corã deo et hoib⁹: cõ=
cordia fratrũ: amor proximoꝝ: et vir et mulier si
bi consentiẽtes. Tertio est vxor corrigẽda se
crete nõ cũ cõfusiõe vel verecũdia publice vel
cõtẽptibiliter arguẽda. Vñ varro in quadã co
media. vitiũ coniugio aut tollendũ aut feren=
dũ dicit. Qui tollit vitiũ: cõmodiorẽ coniugez

efficit. qui fert seipm efficit meliorẽ. Et merito
arguẽda fuit seuera austeritas triũ viroꝝ de q̃
bus narrat Valerius li. vj. ca. iij. q̃rũ pri⁹ vo
cabaṫ Gallus sulpicius. h̃ publice vxorẽ repu
diauit: q: in publicũ pdierat discoopto capite
Secũd⁹ ꝟo dicebaṫ sextius sophus. hic simpli=
citer vxorẽ repudiauit: q: ẽ ausa ludos specta
re ipo ignorãte: tertius dicebaṫ metelli⁹. hic vx
orẽ eo q̃ vinũ bibisset: fuste ꝑcussam interemit
Nõ sic factus Job vxorẽ licet pessimaz argue=
bat: ꝟ secrete τ modeste. q̃si inq̃t vna de stultis
mulieribus locuta es. Job. ij. nec dixit q̃ fuit
stulta: ꝟ quasi vna de stultis loquebaṫ. Quar
to ẽ vxor diligẽda cõplete. Istã cõpletiõnẽ ca=
ritatis et amicitie que debet eẽ inter virũ τ mu
lierẽ apostol⁹ mẽsurat tripliciter. Primo mõ p
dilectionẽ dei ad ecclĩam q̃ fuit maxima. Alio
mõ p dilectionẽ viri ad corp⁹ propriũ: et tertio
mõ p dilectionẽ viri ad seipm. Pro pmo dicit
ad Eph. v. Viri diligite vxores vestras sicut τ
xps ecclĩam et tradidit semetipm p ea. Pro se=
cundo ibidem viri debent diligere vxores su=
as sicut et corpora sua. Pro tertio ibidẽ. vnus=
quisqꝫ diligat vxorẽ suã: sicut semetipz. Nec mi
rũ. Sunt enĩ bone vxores grate in cõuiuẽdo
cõdolẽdo et cõmoriẽdo. Vñ narrat Valerius
de regina vxore mithridatis li. iiij. c. v. Que in
tantũ effusis caritatis habenis virũ amauit q̃
tonsis capillis. habituqꝫ virili assumpto: eq̃s
et armis se assuefecit vt virũ fugientez cõtinue
p terras extraneas seq̃reṫ. Narrat ibidẽ gra=
titudinis exẽplum excessiuũ. Gracculo roma=
nus duos apprehendit angues masculuz τ fe=
minã. Nã certificat⁹ fuit p aruspicez q̃ dimisso
masculo vxor sua celerit̃ moreret̃. Dimissa feia
ipe moreṫ. Ille stati feminã dimitti iussit susti=
nuitqꝫ i ↄspectu suo semetipz i interitu serpẽti
occidi. Secundo sunt grate et pie in condolen
do. Narrat enim Valerius ibidem. q̃ cum la
cedemonia spartanis essent capti et ad decol-
landum in carcere conseruati: coniuges eorũ
illustris sanguinis velut allocuture pituros vi
ros intrauerũt carcerẽ ipetrato a custodibus
aditu: cõmutataqꝫ veste per simulationem do
loris: velatis capitibus eos abire passi sunt: et
ita ipi et ipe saluobantur. Tertio sunt grate
in commoriendo. Narrat Hieronymus cõtra
Jouinianum li. j. Indi et omnes fere barba=
ri vxores plurimas habent. Apud eos lex est:
vt vxor carissima cum marito defuncto creme=
tur: hec ergo cõtendũt inter se de amore viri. τ
ambitio certantium sũma est: ac testimonium
castitatis dignam morte decerni. Itaqꝫ victrix
in habitu ornatuqꝫ pristino iuxta cadauer ac=
cubat amplexans illud τ deosculans. et suppo
sitos ignes pudicicie laude cõtemnens. Eccli.
xxvj. Mulieris bone beatus vir. Et ne propṫ
bona coniugij supradicta aliquis inconsulte

ad nuptias moueat̄. notanda sunt verba hu-
gonis de sancto victore in quodā libello quē
scripsit ad quēdam senē volentē nubere ita di- D
centia: Nō est vxor ducēda sapiēti probato: pri-
mo: quia studiū philosophie impedit. nec pōt quisquis libris
et vxori pariter inseruire: multa sunt que matro-
narum vsibus necessaria sunt. videlicet preciose ve-
stes: gēme: sumptus ancille: suppellex varia: de-
inde per totas noctes garrule questiōes: illa or-
natior me procedit in publicum: hec honorat̄ ab
omnibus: ego in cōuētu feminarum miserrima de-
spicior. Cur vicinā aspiciebas? Cur cum ancilla
loquebaris? De foro veniēs quid attulisti? Nō
amicū habere possumus? Non sodalem alteri-
us amorem suum suspicatur odium. Et infra:
Adde quod nulla est vxoria electio: sed qualis ob-
uenerit: talis sit habēda: si iracūda: si fatua: si
deformia: si fetida cuiuscūque vitij est post nup-
tias discimus. equus: asinus: bos: canis: et vilis-
sima mācipia prius probat̄ et sic emūt̄: sola vxor si
ostendit̄: ne ante displiceat quam ducat̄. Idem in
eodē. Attendēda est semper eius facies et pulchri-
tudo laudāda: ne si alterā inspexeris se estimet
displicere. Si totā domū ei regendā commiserio
seruiendū est: si aliquid tuo arbitrio reseruaue-
ris: fidē se habere nō putabit et in odium vertet̄
et iurgia: et nisi cito consulueris: venena parabit. Hec
hugo. Quantū sit vxor occulte molestie viro
suo: quantūque grata sit extrancia: declarat il-
le Romanus de quo refert Hiero. cōtra Iouī.
j. libro. Legimus quendā apud romanos no-
bilē cū cum amici arguerent quare vxorē for-
mosam et castā et diuitem repudiasset: protendisse
pedē. et dixisse eis fertur. Hic soccus quē cerni-
tis videtur vobis nouus et elegās: sed nemo p-
ter me scit vbi me premat. Ad hoc addendū quod
incōprehensibilis est viro suo vxoria malicia
vt frequēter: et eius impudicitia etiam si vulgo
cōstat: delusus maritus: iuramentis excusat̄.
Unde narrat Hiero. vbi supra. Lucij sille fe-
licio si nō habuisset vxorē metellā: vxor palam
erat impudica: et quia nouissimū nostra mala di-
scimus. idem Athenis cantabat̄ et Silla ignoro
bat secreta domus sue primū hostiū cōuicio di-
dicit. Hec Hiero. Ut metrice dicimus. Coniu-
gis et nati vitiū vix nosse valemus. Quodque do-
mi gerit̄ postremi forte sciemus. Cum coniunx
natus seruus peccat vel alūnus. Cātica vulgus
habet nos tamen ista latent. Lectio XLV.

Ultigena autē im

piorū multitudo nō erit vtilis et adul-
terine plātationes vel spuria vitula-
mina non dabūt radices altas: nec stabile fir-
mamentū collocabūt: et si in ramis in tempore
germinauerint: infirmiter posite a vento cō-
mouebuntur et a nimietate ventorum eradicabū-
tur. Postquam spūssanctus cōmendauit castita-
tem coniugij. Hic redit ad dānandū seditatem
adulterij siue cōcubitus fornicarij: sicut prius A
fecit per parte. Est tamen hic notandū quod om-
nia humana persona duplicē habere pōt bonita-
tem: vnā sibi propriam viuendo virtuose in sua
persona: aliam ciuilem viuendo ciuiliter reipu-
blice. Unde non est idem esse bonum virum
et bonū ciuem. Cuius ratio est: quia bona persona di-
citur que viuit cōformiter legi date cōiter pro
omnibus: sed ciuis bonus non est nisi qui viuit
vtiliter ciuitati cuius pars est. modo prius osten-
sum est quod vt cōiter persone de fornicatione gene-
rate non sunt morigerate nec bone personaliter
propter defectū educationis personalis. ideo spūs
sanctus hic consequēter ostēdit quod nō sint apti ad cō-
munitatē ciuilē vel cōmunitatio talis est. Postquam
ostendit quod generatio cōiugalis summe valeret
ad continuandū terreni regni perpetuitatem quia sic
dictū est. in perpetuū coronata triūphat. hic ostē-
dit quod generatio adulterina: summe disperget ter-
reni regni ciuilitatē. Et circa hoc duo facit: quia
primo ostendit quod talia generatio nunquam poterit
iustas leges pro republica ordinare: stāte illo prin-
cipio de fornicatoria generatione continuanda.
Secundo ostēdit quod dato quod leges rationabiles pos-
sent ordinare leges tales: et si propter maliciā nul-
lo modo possunt durare. Et tertio super istis as-
signat rōnem que re. secunda pars est ibi: Et si in ramis.
tertia pars ibi: cōfringent̄. Circa primū est B
sciendū quod in omni ciuilitate ordināda debite:
istud requirit̄ circa leges. primo quod sint cōcordit̄
ordinate. secundo quod sint per cōsuetudinē obseruate
et tertio quod sint per rationes naturales fundate.
Modo sic est quod seruādo leges concubitus forni-
carij iuxta sententiā impiorum supra. ca. ij. Nullum
pratū sit quod nō pertranseat luxuria nostra: nunquam
possunt ista predicta obseruari. quia illa lex nihil valet.
Quātū quia ad primū videlicet quod leges ciuiles per tales
gentes nunquam poterit bene ordinari probat̄ sic. Nul-
la lex pōt statui nisi ex concordi volūtate gentis
alicuius: sed talis gens que ex vna parte est im-
pia in seipsa et ex alia parte multigena. id est ex
distinctis et diuersis generibus educata: nunquam
bene concordabit in lege statuēda. quia talis gens nō
est vtilis ad constituendū leges ciuiles: ista rō
exprimit̄ sub hac forma. Multigena autē impi-
orum multitudo nō erit vtilis. supple ad aliquod
spectās ad administrationem vite politica: quia sicut
sunt naturaliter de multis generibus: ita etiā
sunt diuersificati in voluntatibus. et ideo valde
difficile est quod gens multum cōmixta de diuerso
sanguine: puta de romanis: gallicis: anglicis:
et britonibus sit cōcors ad aliquid statuendū vtilit̄:
quia in tali cōitate quilibet diligit seipsum et nullus
rempublicā. Sicut per oppositū satis patet. Sint sex
vel septē fratres legitimi qui per aliqua ciuilitate vel
cōitate zelū habeāt: magis erūt illi ciuitati vtiles
quam duo de illegitimo sanguine procreati. sic patet per

b

exēplū de Machabeis in vtroq̧ libro p totū. ⁊ hec ē snīa illi⁹ text⁹: Multigena aūt impiorū multitudo nō erit vtilis. Scđo necessariuz ē q̄ leges bñ excogitate sint p approbationē longā ⁊ ꝯsuetudinē radicate. ſ h nō pt fieri in humano genere dato indifferent' fornicario ꝯcubitu ⁊ adulterino. Et rō ē q̄r talis ꝓgenies nō habu radices altas .i. bonas genealogias antiq̄s: h̄ est nō poterit allegare: sic fecit au⁹ me⁹ sic pau⁹ sic abau⁹ sic oēs ꝓgenitores mei: q̄r in generatiōe illegitia null⁹ posset gradus cōputari: si generatio p solā libidinē regularet. Et h rō innuit cū dicit: Et adulterine generatiōes nō dabūt radices altas. Tertio necessariū ē q̄ leges bñ excogitate sint p bonas rōnes fundate: ſ hoies lubrici ⁊ carnales nunq̄ hoc facē psūt: oēs aūt legislatores oportet esse ꝟtuosos. Isti aūt tāles nō sūt: vñ nec stabile fundamētuz collocabūt. Eccl. xlix. Rector fratrū stabilimētū ꝑlī ⁊ eiusdē ꝑncipatus sensat⁹ est stabilis. Scđo ꝑncipaliter in ista lectiōe assignat cām q̄re ꝓpagatio illegitima nō ē vtilis reipublice: q̄r nulla lex durabit hoc stāte: etiā si p seniores ordinet. Cuius rō est q̄r filij tales nō recipiūt mo ita pfm. Sicut eñ rami debile nutrimētū recipientes a radicib⁹: germinare vel florere pñt sed nō fructificare: ita nec isti: licet possint incipē ꝟtuose agē: nō tñ pñt ꝯtinuare. Vñ a q̄ilbz mutatiōe mūdi ipi etiā mutabūt: ita q̄r lz iuuētute sua patrias educatiōes ad tps recipiāt: tñ ſirmit' positi. a vēto .i. a ꝯdictione mouebūt. i. ad dissēsū a nimietate. 4. ab excessu ꝯdictiōis ⁊ tribulatiōis eradicabūt. i. suā patriā legē dimittēt. Vñ ptz q̄ gēs adulterina nō est vtil' reipublice.

E Hic est dubitatio lr̃alis. Primo vtruz in actu adulterij grauī⁹ peccet vir q̄ vxor. Videt' q̄ nō. imo eq̄liter: q̄r ad penā diuortij ꝓpt' adulteriū iudicāt' a pari. ḡ cū pena debeat adeq̄ri pctō: videt' q̄ eq̄liter peccēt. aūs pz. xxxij. q. v. Precepit. vbi dicit' sic. Si apud nos q̄d si lz feminis eq̄ nō licet viris: ⁊ eadez seruit⁹ pari ꝯditione censet'. Itē in eadē q̄one xp̄iana: ⁊ recitat magister snīar. iiij. li. dis. xxxv. ca. 4. Xp̄iana religio adulteriuz in vtroq̧ sexu pari rōne ꝯdēnat. ḡ pari pctō peccāt. Ad q̄onem dicēdū q̄ ceteris parib⁹ plus peccat vxor. Nō dū est tñ q̄ q̄tum ad bonū fidei q̄ vterq̧ alteri obligat': eq̄liter peccāt q̄r eq̄liter obligant': ſ vlterius q̄tuz ad bonū ꝓlis plus peccat mulier: q̄r causat incertitudinē ꝓlis. vñ simplr' loquendo plus peccat vxor adultera q̄ vir adulter. Ad argumentū in oppositū ꝯcedendū est q̄ ad paria iudicant' in causa diuortij: quia illud ꝓpter quod faciendū est diuortium: est fractio fidei. ⁊ q̄tum ad hoc equaliter peccāt in actu adulterij: nō tñ equaliter simpliciter. Unde dicendū q̄ ad equalē penā iudicant' sed nō ex eq̄libus causis, sicut duo fures quoꝝ vnus est in duplo peior alio ad equalē penam videlicz suspendiū iudicant'. licet eñ ad equalē penā iudicētur: nō tñ sequit' q̄ equaliter peccent: quia mulier peccat cōtra bonū fidei ⁊ cōtra bonū ꝓlis: ⁊ ideo causa diuortij in muliere est maior: licet in vtroq̧ sit causa sufficiēs.

D Scđo pōt esse dubiū vtrū fornicando ceteri parib⁹ plus peccet vir q̄ mulier. Dicūt doctores sic̄ sanct⁹ Thomas. iiij. snīarum. dis. xxxv. q. j. ar. iiij. q̄ vir. Et ratio est q̄r plus hz de bono rōnis. licet mulier plus habeat d̄ materia tēptationis. q̄a magis est fragilis. Sed ꝯtra ista est Aug⁹. de adulterio ꝯiugatorū: ⁊ ponitur in canone. xxxij. q. vij. Indignant'. Indignant' inq̄t mariti si audiant adulteros viros pēdere similes adulteris feminis penas: tñ tāto grauius eos puniri oportuit quāto magi' ad eos ptinet ⁊ ꝟtute vincere ⁊ exemplo regere feminas. Ad istud dicendū est q̄ licet vir quantū ad vnā circūstantiā grauius peccet puta quātū ad hoc q̄ magis teneat' vigere virtute ⁊ ratione: tñ p pensando oēs circūstantias mulier magis peccat. Beatus aūt Aug⁹. nō loquitur in dicta auctoritate nisi de sola circūstantia virtutis ⁊ rōnis que in viro debet ꝑeminere. Hanc tamē viā videlicet q̄ vir plus peccat tenet Petrus de tarētasia. dis. xxxv. q. iiij. Sed cōtrariū tenet sctūs Thomas. ⁊ Richardus de media villa in scriptis suis. Auctor vero summe cōfessorū. li. iiij. ca. xxij. q. ix. respōdit ponēdo verba Petri: dicens eñ Petrus q̄ vir plus peccat: ⁊ addit in fine. idē p omnia dicit sanct⁹ Thomas li. iiij. q̄d tñ salua pace sua nō est verū imo dicūt recte cōtraria. Dicit eñ Petr⁹ q̄ vir plus peccat ꝓpter redundantiā rōnis. Thomas vero q̄ mulier q̄r plus facit cōtra bonū matrimonij.

E Tertio pōt esse dubiū. Utrū plus peccat ceteri paribus vir adulterando q̄ sacerdos fornicādo: Et dico ꝓ nūc q̄ ceteris parib⁹ sacerdos plus peccat. Rō ē: q̄r sacerdos solēniter vouit ꝯtinētiaz ab oī muliere ⁊ totalit' se deo dedicauit: vir iurauit mulieri fidelitatē ⁊ ad oppositū ꝯtinētie se obligauit si velit vxor hoc est ad oppositū actū. ergo sacerdos magis se elōgauit ab actu carnis: q̄r vouit q̄ nunq̄ cū aliq̄ ⁊c. Itē magis solēniter vouit q̄ ꝯiugat⁹ iurauit: q̄r votū suū est solēnisatū p sacrū ordinē q̄d sacramentū est maioris reuerencie q̄ matrimoniū, sicut oēs clerici ꝯfitent': ⁊ certitudinaliter hoc est verū: q̄r illud sacramentū directe ⁊ imediate applicat hoiem ad ꝯficiendū corpus xp̄i verū in sacramēto altaris. q̄d est maximū q̄d pōt homini cōmunicari in hac vita. Sz ꝯtra: nō plus tenet' sacerdos q̄ diaconus ⁊ subdiacon⁹: q̄r q̄n fit subdiaconus vouet castitatē ⁊ ꝯtinentiā solēniter ⁊ nunq̄ postea. Hic sunt duo dicēda vnū quotiēscunq̧ postea ordinat' totiēs de facto ꝓtestatur se approbare votū solēnisatuz in

pima susceptione sacri ordinis. Uñ sacerdos facit tres ꝓfessiões de obseruãda ꝯtinentia. Scdo dico ꝙ subdiaconus etiã magis peccat fornicando ceteris paribꝰ q̃ꝫ cõiugatus. Et rõ est: qr votū suū est solēnius ꝓpter sacramentū qd̓ suscipit ⁊ ꝓpter finē ad quē extunc applicatur. Probare aūt ꝙ ordo sit solēnius sacramē q̃ꝫ matrimoniū reputo supuacuū. Istã solutionē de fornicatione sacerdotis ⁊ adulteri cõfirmo ꝑ Can. xxvij. q. j. c. Sic bonū. ⁊. c. Proposito. In pmo caplo dicit̃ ꝙ vidue vouētes virginitatē etiã ⁊ frangētes votū peccant grauius q̃ꝫ adulteri: qd̓ apparet esset ꝓpositū. Sꝫ pōt respõderi ꝙ illud caplm loquit̃ de viduis que pmo vouerūt castitatē ⁊ postea ꝯtrahunt matrimoniū. ⁊ hoc est grauius q̃ꝫ vouere castitatē ⁊ postea fornicari. verū est ꝙ hec est intentio illius capli ⁊ alteriꝰ capli. ꝓposito: vnde videt̃ q̃ꝫ Canon loquit̃ de vouētibus castitatē ⁊ postea ꝯtrahentibus. Simile habet̃ de illis clericis fornicarijs. di. xxxij. eos. Ideo istis omissis accipio media planiora. pmo sic: grauius peccat monialis fornicãdo q̃ꝫ vxor adulterãdo. sicut dicit Augꝰ. ꝺ sancta virginitate. longe ante mediū. Sed grauius peccat sacerdos fornicãdo q̃ꝫ monialis vel religiosus quicũq̃ꝫ: nõ infra sacros. ergo grauius peccat q̃ꝫ adultera vl̓ adulter: qr si grauiꝰ peccat q̃ꝫ adultera. tūc etiã grauiꝰ peccat q̃ꝫ adult̃. sicut dictū ē in pma dubitatione. vnde videt̃ mihi ꝙ sacerdos est magis solēniter obligatꝰ ad castitatē q̃ꝫ monachus in quãtū talis nisi forte similiter infra sacros: ⁊ pari ratione magis q̃ꝫ sanctimonialis: vel quecunq̃ꝫ religiosa inquantū religiosa.

Lectio. XLVI.

Confringētur eni rami incõsummati ⁊ fructus eorū inutiles ⁊ acerbi ad mãducandū ⁊ ad nihilū apti. Ex iniq̇s eñ omnes filij qui nascūtur testes sunt neq̇tie aduersus parētes in interrogatione sua. Finis ⁊ vtilitas hũane generationis: est ꝓles bñ disciplinata in bonis moribus: ⁊ ad deū cognoscendū ⁊ colēdū pncipaliter ordinata. talis aūt ꝓles honorat deū ꝑ obediētiã ⁊ parētes exhibēdo eis reuerētiã. De tali ꝓle dicit̃ Ecci. iij. Filij sapiētes ecclesia iustorū et natio eorū obedientia ⁊ dilectio. Et citra pꝰ. Deus eñ honorauit patrem in filijs. Postq̃ꝫ ꝯ̄probauit generationē vagã ⁊ illegitimã ꝑ hꝯ ꝙ repugnat reipublice ⁊ hũanis legibꝰ. hic reprobat eandeꝫ ꝑ hoc ꝙ repugnat tã nature q̃ꝫ dei legibꝰ. Suadet eñ natura deo ⁊ parētibꝰ exhibere reuerentiã: qr bñficia eorū sunt irredibilia. sicut dicit Arist. viij. ethi. Ostēdit ergo duo in ista lectiõe: pmo ꝙ ꝓles male disciplinata deo tribuit rebellionē: scd̓o ꝙ parētibꝰ exhibet ꝯfusionē. scd̓a ꝑs ibi: Ex iniq̇s. Describit

aūt spūssanctꝰ malos parētes ⁊ malos filios sb figuratiua locutione radicis ⁊ ramorū. vocãs parētes radices ⁊ filios ramos. Ad Roma. xj. Si radix sancta ⁊ rami. Dicit̃ ꝑ pmo sic. Cõfringent̃ eñ rami incõsumati. Cõsūmatio ⁊ cõpletio hoīs est vniri deo ꝑ cognitionē ⁊ amorem. Ecci. xliij. Consūmatio sermonum ipe est. Uñ oīs homo a deo diuisus ē impfectꝰ ⁊ incõsummatꝰ. Et qr mali filij ⁊ indisciplinati sunt a deo diuisi. ideo merito vocant̃ rami inconsūmati ⁊ isti cõfringent̃. Confractio iportat violentiam in diuisione: vñ mali hoīes ꝯfringent̃ in morte q̃ beati ⁊ sancti suauiter ⁊ volūtarie diuident̃. Desiderãt eñ dissolui ⁊ eē cū xpo. Ad Phil̓. j. vñ qr isti peccatores vellent hic sp viuē nec vñ q̃ꝫ aliã vitã videre. iõ ꝯtra volūtatē eorū dissoluūtur: ⁊ iõ merito ꝯfringi dicunt̃. In ps. Reges eos in virga ferrea ⁊ tanq̃ꝫ vas figuli ꝯfringes eos. Alia ratio est qr aliter separat artifex ramū solidū ab arbore quã intēdit in edificio collocare ⁊ alit̃ ramū putridū: ⁊ sic eū q̃ ad nihil sū valet nisi ꝑ igne: nã pmū ramū curiose secat ⁊ secundū frangit negligēter nõ curando quõ cadat. Isto mõ deus sanctos recedētes de hac vita quasi delicate dissoluit: qr hoc reperiūt qd̓ pus desiderauerūt: ⁊ ponit eos in edificio celesti in gloria ⁊ honore eterno. Ecci. xxiiij. Rami mei honoris ⁊ glorie: dicit sapiētia q̃ a deo est. Sed miseros pctõres paratos ad ignē eternū ꝯfringet totaliter vt cadãt in ignē eternuꝫ: sicut ipe ꝑ ps. ꝓmittit. Confringã illos nec poterūt stare cadēt sbtus pedes meos: ⁊ sic patet q̃re vocat eos ramos inconsūmatos ⁊ quõ cõfringent̃. Sꝫ ꝙ sint digni sic ꝯfringi ostēdit cõsequēter: qr si esset arbor q̃ faceret fructū mortiferū vel nulliꝰ vsui aptum. digna esset ꝯfringi vel succidi. Iuxta illud Math. vij. Omnis arbor q̃ nõ facit fructū bonū excidet̃ ⁊ i ignē mittet̃: sꝫ isti faciūt fructus inutiles ⁊ ad nihilū vtiles. i. opa deordinata cõtra deū ⁊ rectã rõneꝫ. Et ideo iustū est eos ꝯfringi. Uocant̃ eñ opa hominis fructus hoīs: qr sicut a fructu cognoscit̃ arbor ⁊ arboris bonitas: ita ꝑ opera hoīs eius bonitas agnosci pōt. Math. vij. Ex fructibus eorū cognosceti eos: nõ ex fatua cortice: nõ ex coloris apparētis pulchritudine: nõ ex floꝝ. i. ad est verborū sanctitate: sed ex fructibꝰ eorū cognoscens eos: ⁊ qr fructus istorū peccatorū sunt inutiles ⁊ acerbi ad manducandū et ad nihilū apti: ideo dignū est eos in morte cõfringi ⁊ igne eterno cõburi. Notandū est ꝙ fructus. i. opa sanctorū sunt ⁊ eē debēt alimēta nrã. Nã ex exēplis ⁊ opibus bonorū debemus ꝓficere ⁊ nutriri sicut homo augeť ⁊ crescit ꝑ hoc ꝙ mãducat corpaliter. Et ideo sancti viri ⁊ honeste viuētes: ipi pascūt oēs xpianos ꝓximos ⁊ vicinos suos exēplis virtutū suarū: ⁊ licet hoc omni hoī ꝯueniat: maxime tñ viris

A

B

ecclesiasticis quibus dicitur Math. xiiij. Date vos illis manducare. Sed ꝑ oppositū quidā sunt quorū fructus mortiferi ⁊ acerbi sunt ad manducādū qui viuūt de rapinis in supbia libidine ⁊ iniusticia. Prouer. x. Fruct⁹ impij ad peccatū. Scđa pars huius lectiōis est ostendere ꝙ ꝓles indisciplinata rependit parētib⁹ confusionē. Et hui⁹ ratio est ista quādo discipul⁹ male respōdet ⁊ errat in dictis suis sicut ignorans: ꝓsumptio quedā ē ꝯtra magistrū suum qui eū tenebat docuisse: vnde verecundiā facit magistro discipulus ignorās. ⁊ famulus inutilis facit verecundiā dn̄o suo qui eū tenet curialiter educare. mō parētes tenent eē magistri ⁊ quasi dn̄i filiorū. ⁊ ideo quādo sunt mali ē magna ꝯfusio parentū. Eccl. xxij. Confusio patris est de indisciplinato filio. Et hoc est ꝙ dicit in litera. Ex iniquis eīm omnes filij q̄ nascunt testes nequicie aduersus parētes in interrogatione sua. Pōt tn̄ specialiter ista legi ꝺ illegitime generati. q̄ qn̄ de suis parētib⁹ interrogant: sunt testes nequicie parentū: si tn̄ verū dicāt. Fructus eoꝝ inutiles. ¶ Nota ꝙ in scriptura sacra hō arbori cōpatur. Marci. viij. Uideo hoīes sicut arbores. hīt eīm q̄ndā similitudinē viuēdo: crescēdo: fructū afferēdo ⁊ finaliter decidēdo. Arbor eīm nō viuit nisi ꝑ calorē celestē ⁊ humorē terrestrē. Sic nec moraliꝰ viuit homo vita gr̄e nisi ꝑ hūilitatē ⁊ caritatē. humilitas oritur de terra. id est de intēsa ꝯsideratione ꝙ terreni sumus ⁊ in terrā reuertemur in breui. Uñ sicut ille arbores que ꝓfundi⁹ radices suas in terrā figunt: viuūt diuti⁹ ⁊ stant stabilius. Ita illi homines qui se diligentius ⁊ apertius terrenos esse recogitāt: viuūt ꝑfectius vita gratie: ⁊ stāt firmius contra temptationes culpe. Sicut eīm arbores plantate in planis vel in vallibus: minus excutiunt ⁊ fatigant: q̄ ille que stāt in mōtibus. Ita ꝑsone humiles refugiētes dignitates ⁊ honores ꝯtente ꝺ sua simplicitate: viuūt multo quietius in suis ꝯsciētijs q̄ illi qui se ingerūt ad officia ⁊ dignitates ⁊ ambitiōes mūdi: ⁊ qꝛ xp̄us summe fuit humilis. iō qui suas radices figit ⁊ fundat in xp̄o: viuet ⁊ crescet et fructū faciet sicut ip̄e docet Joh. xv. Ego sum vitis ⁊ vos palmites ⁊. sicut palmes nō pōt ferre fructū a semetipso nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me mā seritis. Ergo sit de⁹ in nob ⁊ maneam⁹ in xp̄o. De hac similitudine hoīs ad arborē loquit Innocenti⁹ in de vilitate ꝯditionis hūane. Homo inquit est arbor euersa: cuius radices sūt crines. trunc⁹ caput cū collo: stipes pect⁹ cū aluo: rami vlne cū tibijs: frōdes digiti cū articulis. ¶ Scđo assimilat in crescēdo: qꝛ q̄uis iferior ps sue adhereat. potior tn̄ ⁊ pulchrior terre supemīnet tendēs versus celū. Sic moraliter licet necessario oporteat nos aliquā sollicitudinē circa terrena habere: tamen

potior pars voluntatis nostre debet tendere versus celū. Esa. xxxvij. Quod saluatū fuerit de domo iuda: ⁊ quod derelictū est mittet radices deorsum ⁊ faciet fructū sursum. ¶ Tertio assimilatur homo arbori in fructū ferēdo. sicut enī arbores ꝑmo germinant. secūdo florent. tertio portant fructus. ita sm̄ Criso. omelia. xxxij. Germen sunt bone cogitationes: flores bone volūtates: fructus bone opatiōes. Math. vij. Arbor bona fructus bonos facit. ¶ Quarto assimilat homo arbori in cadēdo. Arbor eīm que diu creuit ⁊ tandē pre senio deficit. ad illā partē cadit versus quā ramos plurimos viuēdo extendit. Sic homo moriēs ad illā partē cadit ad quā plures cogitationes et affectiones viuēdo trāsmisit siue in celū siue in terram siue cadat in infernū. Eccs. xj. Si ceciderit lignum siue ad austrū siue ad aquilonē vbi ceciderit ibi erit. Est igitur homo moraliter arbor. Sed quod dolendū est multe arbores faciunt fructus inutiles ⁊ acerbos ad mādúcandū. Sunt eīm quidā fructus peccantiū pleni vermibus corrosis: quidā saporib⁹ amaricatiuis. ⁊ quidā pleni sunt humoribus infatiuis. ¶ Primi sunt fructus lasciuie ⁊ carnalis delectationis. ¶ Scđi autē sunt fructus auaricie ⁊ mundialis possessionis. ¶ Tertij sunt fructus superbie ⁊ tꝑalis ambitionis. ¶ Primi inq̄ sunt fruct⁹ lasciuie ⁊ carnalis delectatiōis ⁊ hi pleni sunt vermib⁹ corrosis. Uidem⁹ interdū pomū pulcherrimū extrinsecus ⁊ apparet valde bonū: ⁊ tn̄ intrinsecus latet vermis ⁊ inuenit totū corrosum interius. Isto modo suggestio voluptatis apparet exteri⁹ suauis ⁊ delectabilis tempe tēptationis: ⁊ tn̄ cū scelus perpetratū fuerit inuenit vermis qui corrodit ꝯsciētiā: q̄ nisi interficiat in hac vita viuet in eternū. Esa vlti. Uermis eoꝝ nō morietur. hic ē vermis mordēs ederā sub cui⁹ vmbra Jonas delectabat. Jone. iiij. Letat⁹ ē Jonas leticia magna: ⁊ stati p⁹ morsū vermis aruit. Edera ē pax cōsciētie sꝫ qua Jonas q̄ interp̄tat colūba ⁊ simp ⁊ innocēs delectat. vermis aduenit sub delectatiōe ⁊ statim aruit edera: qꝛ turbat ꝯsciētia trāseunte actu ⁊ ꝑmanente reatu. ⁊ ideo valde fatuus est q̄ istū vermē nō interficit q̄ ei⁹ pōt: ⁊ sic puer frangens vel scindēs pomū pulchꝝ ꝺ quo sperauit se habuisse bonū cibū: reputat se deceptū. De quib⁹ loquit Apl̄s ad Roma. vj. Quē ergo fructū habuistis tūc in illis in quibus nunc erubescitis? Nā finis illorū mors: ꝗ absit ꝙ tales sint peiores q̄ Cayn de quo legimus Gen. iiij. ꝙ obtulit deo de fructib⁹ terre spicas corrosas ꝯculcatas a bestijs ⁊ cōtritas. Ueterāni isti inueterati dierū maloꝝ q̄ sūt corrosi ꝑ vermes insitutos in ꝯsciētijs: ꝯculcati ꝑ bestiales delectationes a iuuentute sua ⁊ vsq̄ ad senectā ⁊ seniū: vellent tn̄ in fine dieꝝ suoꝝ of-

ferre se deo ꝛ penitẽtiã ꝛ sacrificiũ vespertinũ.
E Sed nota ꝙ in veteri lege ꝛ in ꝓmatiua ecclesia dabant ꝓmitie de fructib⁹ ꝛ frugib⁹: mõ vir dant decime: ita ecclia olim habuit vouentes ꝯtinentiã in iuuẽtute: ꝛ dabant deo primi fruct⁹. Justũ est enĩ vt deꝰ sibi de fructib⁹: qꝛ ipse est ver⁹ papa. i. pater pꝛm: cui clamam⁹ Abba pr. Ad Gal. iiij. Et ideo sumite de optimis terre fructib⁹ ꝛ deferte viro munera. Gen. xliij. Offeramus ergo ꝓmitias terre nr̃e ꝛ ꝓmitias vniuersi fructus. Neemie. x. Scd̃i fruct⁹ inutiles sũt fruct⁹ auaricie ꝛ mundialis possessionis: ꝛ isti sũt pleni sapoꝛib⁹ amaricatiuis: quicũqꝫ enĩ reb⁹ mũdi incũbit acqrẽdis possidẽdis vel expendendis: frequẽter turbat ꝛ amaricat in corde suo quãtũcũqꝫ etiã videat viuere in pace. Esa. xxxviij. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Aliud etiã ẽ nõdũ ꝙ cõmedẽtib⁹ poma cruda ꝛ fruct⁹ imaturos: sani cibi sũt insipidi. Sic isti q̃ nimis delectãtur in diuitijs vl̃ ꝯseruãdis vel dispẽsandis: cib⁹ aĩe q̃ nõ perit: cibus ꝟbi dei: cibus deuotionis ꝯteplatiõis ꝛ oratiõis apparet insipidus. In cui⁹ figurã legimus. Josue. v. ꝙ q̃z cito filij isrl̃ inceperũt vesci fructib⁹ terre ꝓmissionis: statim defecit eis mãna diuine dispensationis: nec amplius descendit de celo. Isto simili modo est de diuitib⁹ habentibus ꝯsolationẽ suã: hic in bonis terrenis deficit eis ꝯsolatio quã habẽt sancti in diuinis. Unde Aug⁹. j. d̃ trini. Contẽplatio est illa species q̃ rapit omnẽ animã desiderio tanto ardẽtioꝛẽ quãto mundioꝛẽ: ꝛ tanto mũdioꝛẽ quanto ad spiritualia surgentẽ: ꝛ tãto ad spiritualia surgentẽ q̃nto carnalib⁹ ꝛ terrenis morientẽ. Sed ex quo fructus administrationis temporaliũ est amarus: ꝛ tñ aliquas ꝑsonas in ecclesia dei opoꝛtet administrare tẽpoꝛalia. quomõ ergo possunt illi fructus dulcorari? Certe dicendũ est fm Arist. ij. d̃ vegetabilibus ꝛ plantis: Fruct⁹ amar⁹ missus in ignẽ, ꝛ assat⁹ efficitur dulcio. sicut pꝫ de pomis que sunt acerba ꝛ ad comedendũ cruda: qñ bñ assant ad ignẽ: fiunt sana dulcia. Isto mõ vos qui estis occupati in vita actiua circa administrationẽ tpaliũ freq̃nter gustans amaritudines mũdi ꝛ tribulationes circa plurima: ꝛ ideo si velitis occupatiões vestras facere dulces: opoꝛtet ꝙ bene assent in igne caritatis ne sint crude. j. Cor. xvj. Opera vestra in caritate fiant. Exodi. xij. Non comedetis ex eo crudum nec coctũ aqua: sed assum tñ igni: vt oĩa facta vestra oĩa bona que habetis ad honoꝛẽ dei ꝛ ꝓximi referatis vtilitatẽ: qꝛ qui sine caritate amat diuitias fructũ nõ capiet ex eis. Eccs. v. Et q̃ hoc non fecerit n merere poterit illud. Hiere. xij. Confundemini a fructibus vestris ꝓpter irã furoꝛis dñi. ꝛ Hiere. xxj. Uisitabo sup vos iuxta fructũ studioꝝ vestrorũ. Certũ fructus inutiles sunt fructus supbie

ꝛ tẽpoꝛalis ambitionis: ꝛ isti sunt pleni humoꝛib⁹ inflatiuis. Esa. x. Uisitabo sup fructũ magnifici cordis ꝛc. Licet enĩ honores ꝛ reuerentie suauiter sapiãt: tñ ꝑiculose inflant. De gestis Alexandri narrat ꝙ milites sui i india inuenerũt fructus ita dulces ꝙ de eis nõ potuerũt saciari. vñ facta est ꝑ nimiũ eoꝝ esũ strages ꝛ pestis magna inter eos. Sic moraliter fruct⁹ honoꝝ ꝛ reuerentiaꝝ sunt ita dulces ꝙ difficile ẽ saciari de eis: bonũ est tñ cũ istis fructibus inflatiuis cõmedere sal: qꝛ valde expedit affectiones honoꝛis seculi: salire sale discretõis ꝛ modestie. Job. vj. Nunq̃d cõmedi poterit insulsum qd̃ nõ est sale ꝯditũ? Sic enĩ ꝯtingit vil honoꝛib⁹ ꝟtuose: qꝛ fatuũ esset docere subditos honoꝛare nisi essent q̃ honores deberẽt recipere. Et ideo dic̃ Arist. vj. topico. ꝙ oẽs appetũt honores. Unde nõ bene diffinit fm eũ ibidez ambiciosus sic. Ambiciosus est appetẽs honores: sed opoꝛtet addere ꝙ sit deordinate appetẽs honores. Apponendũ est g̃ sal sapiẽtie ꝛ discretionis ꝛ sic vtendũ est fructib⁹ honoꝛis laudabiliter. Ecc̃i. xxxvij. Et sapiens animẽ sue sapiẽs ꝛ fructus illius laudabiles. Hec sapiẽtia est humilitas. quia Prouẽ. xj. Ubi est hũilitas: ibi est sapiẽtia. ꝛ Ecc̃i. xj. Sapiẽtia hũiliati exaltabit caput illi⁹. Et hoc est ꝙ de iusto dr̃ Esa. xxxvij. Mittet radices deoꝛsũ et faciet fruct⁹ sursum. Lectio. XLVII.

Iustus autẽ si mor te ꝑoccupatus fuerit: in refrigerio erit. Duo declarata sunt supius de iniustis in fine tertij capl̃i. Primũ est ꝙ si cõtingat eos diu viuere: carebũt nihilominus senectutis honoꝛe. Scd̃m ẽ: ꝙ si ꝯtingat eos in iuuẽtute moꝛi celeriter: moꝛs illoꝝ erit in eterno doloꝛe. vt ergo appareat ꝑrogatiua iusticie cõtra miseriã culpe. in ista pte ostendit ꝙ iustis et sanctis ꝯueniẽt duo cõtraria duoꝝ ꝑdictoꝝ: ita scꝫ ꝙ si moꝛiũtur iuuenes: liberabunt a doloꝛe. ꝛ paruo tempoꝛe nõ obstãte: digni habebunt senectute ꝛ honoꝛe: etiã si viuãt modico tẽpoꝛe: dũmõ tamẽ iuste ꝛ virtuose viuant. Et circa istud duo facit. Primo ostendit qualiter iusti liberabunt in iudicio ꝑticulari in moꝛte. Scd̃o quõ malos accusabũt ꝛ cõuincent in iudicio generali in cõmuni resurrectione. in fine capituli. Uenient in cogitatione. Circa ꝑmũ duo facit. Primo ostendit ꝙ moꝛs iusti in iuuentute nõ arguit ꝙ deus talẽ iuuenẽ nõ diligat. Secũdo assignat vnã causam quare de⁹ hoc fieri ꝑmittit. Scd̃a ps ibi: Placẽs deo. Circa ꝑmũ duo facit. qꝛ ꝑmo ostẽdit ꝙ iustus in iuuẽtute moꝛiẽs lucrat eternã hereditatẽ. Scd̃o ꝙ ꝓpter defectũ etatis nõ ꝑdit virtutis felicitatẽ. ibi. Senect⁹ enĩ. Circa ꝑmũ dicit sic. Iustus autẽ si moꝛte ꝑoccupat⁹ fuerit i refrigerio A

erit. Inter errores correctos in opinione impiorũ posita in secũdo capitulo dixi q̃ illud fuit vnũ: q̃ nulla merces tribuit iusti post hanc vitã: vñ dixerũt: non est refrigeriũ in fine hoĩs. ꝛ ideo spũssanct⁹ affirmat oppositũ contra istos dicẽs. q̃ quocũq; moriatur iust⁹ in refrigerio erit. Et ratio est q: sicut mali hñt refrigeriũ in p̃senti. ꝛ ideo habebunt ardorẽ caloris in futuro: ita iusti q̃ sunt mõ positi in camino tribulatiõis: erũt postea in refrigerio. Vñ p̃t dicere illud p̃s. Trãsiuim⁹ p ignẽ ꝛ aquã ꝛ induxisti nos in refrigeriũ. Per ignẽ temptationis. In p̃s. Igne me examinasti ꝛ nõ est inuẽta in me iniq̃tas: ꝛ aquã tribulationũ. In p̃s. Saluũ me fac de⁹ q̃m intrã aque vsq; ad aĩam meã. Sz p̃ contrariũ iniusti ꝛ reprobi q̃ mõ sunt in delicijs: tunc ponẽtur in stagno ignis ꝛ sulphuris. Iob xxiiij. Ad nimiũ calorẽ trãsiet ab aquis niuiũ ꝛ vsq; ad inferos peccatũ illius: Exemplũ istius tribulatiõis d̃ diuite ꝛ Lazaro. Luc. xvj. Diues enim in tormẽtis cruciat⁹ dixit: Pater Abraam mitte Lazarũ vt intingat extremũ digiti sui ꝛ refrigeret linguã meã. Et ideo iuxta cõsiliũ pphete Hiere. vj. State super vias ꝛ videte ꝛ interrogate de semitis antiquis que sit via bona ꝛ ambulate in ea ꝛ inuenietis refrigeriũ animab⁹ vestris. Iustus ꝫ iusticia generali si p̃occupatus fuerit in morte. i. ante maturã etatẽ mortuus fuerit in iuuẽtute vel media etate: nihilomin⁹ in refrigerio erit. Legit de q̃dam viro lr̃ato q̃ mortu⁹ inuẽtus fuerit sedẽs inter libros suos in cathedro ꝛ hñs in gremio suo librũ apertũ: cũq; alij ꝯpacientes aduenirẽt ꝛ multũ de tã subita morte tristarent: cõsiderantes diligentius inuenerũt manũ suã iacentẽ ꝛ indicẽ extentũ ad textum hui⁹ lectionis. Iustus autẽ si in morte preoccupat⁹ fuerit ꝛc. vñ metrice dicitur. Mors iusti subita: quã precessit bona vita. Nõ minuit merita si moriat ita. Unde licet mors maloꝝ sit mala: mors tamen bonoꝝ est preciosa in conspectu domini. vnde Bern. in ep̃la quadã. Bona mors iusti ppter requiem. Melior ppter nouitatẽ: optima propter securitatẽ. Ecõtra mors peccatorũ: mala siquidẽ in mundi amissione. peior in carnis separatiõe: pessima in vermis ignisq; duplici cõtritiõe. Idẽ in eadẽ ep̃la: Preciosa inq̃t mors sanctorũ: preciosa plane tanq̃ victorie cõsumatio: tãq; vite ianua ꝛ securitatis ingressus. Iust⁹ autẽ si morte p̃occupat⁹ fuerit i refrigerio erit. Ista p̃occupatio põt dupliciť intelligi: vno mõ vt mors veniat ex i pͥuiso s̃m quẽ modũ dicim⁹ hoiem p̃occupatũ q̃n aliquis casus euenit d̃ q̃ nõ cogitauit ꝛ de quo sibi nõ p̃uidit. Alio modo põt intelligi preocupatio temporis consueti abbreuiatio: p̃mo mõ nullus iustus põt p̃occupari: q: eo ip̃o q̃ iustus ẽ: mortẽ p̃meditat ꝛ ad mortẽ disponit. Vñ Sene. de naturalib⁹ questionib⁹ li. iij. Effice mortẽ tibi cogitatione familiarẽ: ita vt si sors tulerit possis ꝛ ei obuiam exire. Scd̃o mõ iustus põt p̃occupari morte quãdo videlicet moriť in iuuentute vl' in media etate: vel q̃n si putauit. Unde Sene. in. v. epistola: Quorũdã vitã mors in medio flore p̃scindit: alioꝝ interrũpit ip̃a p̃ncipia. aliori⁹ cõtinuata mora: somnus est: alius inter cenãduz solutus est: ꝛ ideo ista mors cõtinue p̃cogitanda est. Vñ Sene. ep̃la. xxv. Nihil eque tibi pficiet ad temperantiã omniũ rerũ q̃ntũ frequẽs cogitatio breuis eui. ꝛ hoc icerti. Quicquid ergo facies respice ad mortẽ. Dubitatio lr̃alis. Utrũ mors sit pena inflicta p peccato p̃mi parentis? Quod nõ videť. q: omne cõpositũ ex ꝯtrarijs naturaliter dissoluiť: corpus hũanũ est hmõi. ꝫ ꝛc. Preterea bestie moriũť q̃ nũq; peccauerũt. ꝫ similiter hoies q: eq̃lis ꝯditionis videnť in cõpositiõe ꝛ in cõplexiõe. ꝫ in resolutione. Propterea q̃ rõne mors fuisset inflicta p p̃mo pctõ tãq; pena iusta. eadẽ rõne dz mõ infligi p q̃cunq; pctõ mortali: ꝛ sic deberet hõ mori q̃ cito peccaret. Ad oppositũ est Aug⁹. iij. d̃ ciui. dei. ca. xv. Cõstat inter catholicã fidẽ tenẽtes ip̃am nobis corporis mortẽ: nõ lege nature q: nullã mortẽ hõi deus fecit. s̃ merito inflicta est peccati q̃n peccatũ vindicãs deus dixit hõi in quo tũc oẽs eram⁹: terra es ꝛ in terrã ibis. Idez Diony. ca. iiij. cele. ierarchie. Ad q̃stionem dicẽdũ q̃ sic: fuit enim natura humana creata cũ dono originalis iusticie p quã anima habuit pfectuz dominiũ sup corp⁹. ppť qd̃ potuit corp⁹ viuificare ꝛ regere sine lesione vel q̃cũq; infirmitate ꝛ iõ habuit potentiã non moriẽdi. Istud aũt dominiũ fuisset traductũ in p̃lẽ: vñ fuit datũ sibi p se ꝛ p suis q̃diu fuissent deo subiecti: q̃n igiť peccauit pdidit merito istud dñium. ꝛ iõ ip̃o deserente deũ creatorem suum voluntarie: anima incurrit necessitatẽ deserẽdi corpus suuz diffuse declarat beat⁹ Aug⁹. xiij. de ciui. dei. in multis cap̃lis. ꝛ sic de facultate nõ moriẽdi incidit libere p se ꝛ p suo in necessitatẽ moriendi. Unde dicendum q̃ mors est hõi naturalis ꝛ tñ pena inflicta: sicut si dñs daret seruo suo originarie libertatem ꝛ postea ppter ingratitudinẽ suã p̃uaret eũ tali libertate. tũc seruitus foret illi ꝛ penalis ꝛ naturalis. Ad p̃mũ dicẽdũ q̃ lz sic cõponiť homo ex ꝯtrarijs: fuisset tñ p donũ supadditũ nature ꝯseruatus a morte. Vñ verũ est q̃ omne cõpositũ ex cõtrarijs corrũpiť naturaliter: secus tñ sit p donũ supnaturale: sic dictũ ẽ. Ad scd̃m bestie nũq; illud donũ habuerũt: sic vt eoꝝ aĩe nũq; deo obedire potuerũt. ꝛ ideo in eis nõ est mors pena: sed natura. In hoĩe aũt lz natura in se ꝯsiderata sit mortalis: habuit tñ donuz q̃ morte carẽ potuisset. ꝛ ideo i nobis ẽ pena qd̃ in eis est natura. Ad tertiũ. Sene. dixit. R-

B

cet de dono originalis iusticie nihil sciret q̄ntū ad h̄ q̄ dic̄ q̄ mors natura est hois. i. p̄ris naturam siue cōpositionē nature: verū dicū. s̄ q̄ntū ad scdm: falsū dic̄. q̄r pena ē cū sit ex spoliatione doni p̄habiti vt prius dictū est. Vn̄ anshelmus in meditationib⁹ suis. O dure τ durior casus. Heu q̄d pdit hō τ q̄d inuenit hō: Perdidit beatitudinē ad quā fact⁹ est. τ inuenit mortē ad quā fact⁹ nō est. Illo die venim⁹ a patria ad exiliū: a visiōe in cecitatē: a iocūditate imortalitatis ad corruptionē mortis. Miserā cōditio: q̄ntus dolor: q̄ntue damnū: q̄ntue totum.

C De morte breuiter notandū est: mors debet semp p̄meditari: mors nō pōt declinari: mors non debet timide formidari. Primo dico q̄ mors dz cōtinue p̄meditari. Fatuū est facere puidentiam cōtra illud quod ignorat̄ futurū: τ dimittere puidētiā cōtra illud qd̄ scit̄ necessario fore futurū. Fatui sūt q̄ cō natale xp̄i mō puidēt vestimēta robas τ cibaria: τ tn̄ nesciūt an natalicū expectabūt: cō mortē aūt nihil puident que tn̄ certissime est futura. Vn̄ Seneca ep̄la q̄dā Nulli⁹ rei meditatio tā certa ē. ad cetera eni exercemur fortassis supuacuū: aduēsus paupertatem p̄parat⁹ est anim⁹ q̄r nō sūt p̄māsure diuitie: ad cōtemptū dolorꝫ nos armam⁹: q̄r a nob̄ nūq̄ʒ exiget hui⁹ v̄tutis experimentū: q̄d est stultius q̄ʒ fastidiose mori: τ ideo iuxta cōsiliū sapiētis Eccl. xiiij. Memor esto q̄m mors non tardabit. Et certe defect⁹ mēorie τ cogitationis facit nos impatos ad mortē τ ad mouendum inceptos q̄n necesse est. Vnd̄ Seneca. Quid est qd̄ nos pegros τ iertes facit: Et r̄ndet. Nemo nr̄m cogitat q̄n sibi ex h̄ domicilio migrādū sit. Sic veteres inq̄linos indulgētia loci τ cōsuetudo etiā inter iniurias detinet ius aduēsus corp⁹ esse liber iā nūq̄ʒ migratur⁹ habita ppositiōe q̄ñq̄ʒ ei⁹ cōtubernio esse carendū: fortior eni eris ad necessitatē exeundi.

Scdo mors non pōt declinari. Vn̄ notat moralit̄ Aug⁹. xiij. de ciui. c. ij. q̄ istd̄ verbū morior. eris. nō pōt fm bonā grāmaticā declinari more aliorꝫ v̄borꝫ. Dicit enim sic. Nō iportune neq̄ʒ incōgrue arbitror accidisse τ sine industria hūana. iudicio forte diuino: vt h̄ verbū q̄ est morit̄ in latina lingua nec grāmatici declinare potuerūt ea regla qua cetera talia declinant̄. nā ab eo qd̄ est orit̄ fit verbū p̄teriti tp̄is ort⁹ ē. Et si qua sūt similia q̄ etiā p p̄teriti tp̄is p̄ticipia declinant̄: ab eo v̄o v̄bo quod est morit̄: si q̄ramus p̄teriti tp̄is verbū. solent respōdere mortu⁹ est: v lr̄a gemiata: sic eni dicit̄ mortu⁹: quō fatuus ardu⁹ cardu⁹ cōspicuus τ si que sūt talia: q̄n nō p̄teriti tp̄is: sed

D q̄n noīa sunt sine tp̄e declinant̄. Istud aūt quasi nec declinet̄ qd̄ declinari nō pōt p p̄ticipio p̄sentis tp̄is ponit̄ nomē. cōuenienter itaq̄ʒ factū est vt q̄ēadmodū illud qd̄ signat qd̄ non pōt agēdo: ita ip̄m v̄bū nō pōt declinari loq̄ndo: hec aug⁹. Et ideo cōcedit vn⁹ antiquus doctor q̄ vniuersi dicimur mortui. q̄r sicut ille dicit̄ fatu⁹ cui iest fatuitas. τ ille ardu⁹ cui inest arduitas. τ ille alb⁹ cui inest albedo. Ita vere ille dicitur mortu⁹ cui inest mors: s̄ nob inest mors q̄si a principio vite vsq̄ʒ ad finē: g̃ sum⁹ veri mortui. iō dicit̄ Sap. v. Nos nati cōtinue desiuim⁹ esse. τ. ij. Regū. xiiij. Oēs morimur τ q̄si aque delabimur in terrā. Et si obijciat̄ q̄ cōtraria nō psit simul inesse eidē. Respōsio q̄ viuū τ mortuū nō sūt cōtraria s̄ priuatiua: τ mors accipit̄ dupliciter. Primo mō est p̄uatio vite totalis. Alio mō est priuatio vite partialis: p̄mo mō est terminus τ finis vite. scdo mō stat cū vita. Est etiam τ aliud apd̄ grāmaticos admirādū figuratiuū pene nature hūane p p̄mo pctō infucte. sicut notat auctor libri. q̄ vocat̄ catholicon. τ est de ista nota negatiōis nō. In tota eni grāmatica latinorꝫ nō sūt nisi tria v̄ba in q̄ trāsire pōt hec nota negatōis p cōpositionem τ sūt ista. volo. scio. queo. addit̄ eni nō ad istud v̄bū volo τ dr̄ nolo p cōpositionē. addit̄ ad scio τ dicit̄ nescio addit̄ ad queo τ dr̄ nequeo. ad reliq̄ aūt verba addi pōt p appositionē tantū τ nūq̄ʒ p cōpositionē sic dicim⁹ nō curro nō lego τc. Cū igit̄ ista tria v̄ba act⁹ designēt triū potentiarꝫ aīe. volo actū potētie appetitiue. scio cogscitiue. τ queo motiue: ad ostēdēdū q̄ hō in istis trib⁹ virib⁹ est debilitat⁹ τ diminut⁹ p pctm̄ originale. addit̄ signanter nota negatōis τ cōfusiōis istis trib⁹ potētijs p cōpositionē ad denotādū q̄ in istis trib⁹ potētijs sum⁹ p pctm̄ naturalr̄ defectiui. Et est satis mirabile siue a casu siue a pposito fuerit ordinatū.

Tertio mors nō ē timide formidāda q̄r sic dic̄ Seneca. Sapiēs securi⁹ morit̄ q̄ʒ nascit̄. Vn̄ Crisost. Omel. x. sup Math. Mors nimiū necessaria ē nature iā corrupte. q̄ nō est fugiēda s̄ potı⁹ amplectēda. fiat g̃ voluntariū qd̄ est necāriū futurū. Offeram⁹ deo p munē qd̄ ex debito tenemur reddē. Itē Cassi. sup p̄s. Beati imaculati. Quis tpalem mortē metuat: cū eterna vita p̄mittit̄. Quis labores carnis timeat: cū i ppetua reqe se nouit collocandū. Eccl. xlj. Noli metuere iudiciū mortis Prouer. xiiij. sperat iust⁹ i morte sua: nec mirū q̄m iust⁹ si i morte p̄occupat⁹ fuerit in refrigerio erit.

Lectio. XLVIII

Senectus enim venerabilis

Senectus enim venerabil' ē ñ diuturna neq̄ʒ nūero ānorꝫ cōputata. cani aūt sūt sens⁹ hoīs τ etas senectutis vita immaculata. Intētio sp̄ūssancti in lectiōe p̄cedenti τ in ista est declarare q̄ntū homini cōferat bona vita: τ q̄ntū homini vita mala noceat. Facit eni homi vita vitiosa duo mala. q̄r reddit eū dānabilē i morte etnalit̄ τ i vita abhoiabilē tēporaliter. Et iō dictū fuit supi⁹. Mali homies

si moriantur in iuuētute: morient̄ in dolore: si gau deāt senectute: carebūt honore. Per opposi tū aūt viri iusti habebunt duo bona: q2 habe bunt si moriant̄ etiā iuuenes ista duo. q2 erūt sine senectute deo acceptabiles ⁊ hoib⁹ venera biles. Postq̄ igit̄ in pte p̄cedē declarauit spi ritus sanctus q̄ hō ⱱtuosus in iuuentute mori ens est deo acceptabilis. q2 iust⁹ si in morte pre occupatus fuerit in refrigerio erit. hic ostēdit q̄ hō ⱱtuosus in iuuētute moriēs ē hoib⁹ vene rabilis nō obstāte vite breuitate. Et circa h̄ duo facit: q2 p̄mo reprimit vanitatē. Scd̄o expri mit veritatē. ibi. Cani aūt sunt. Circa p̄mū est aduertendū q̄ qdā imaginant̄ q̄ sola etas quōcunq̄ vixerit: faciet eos venerabiles ⁊ di gnos honore. qd̄ nō est verū. imo sola ⱱt⁹ red dit hoiem dignū honore: ⁊ ideo qui vult habe re honorē i senectute: faciat opa laudabilia in iuuētute. Nā honor est exhibitio reuerētie in testimoniū ⱱtutis. Vn̄ Aristo. iiij. Ethico. ca. v. Scd̄m virtutē aūt solus bon⁹ honorād⁹ est. In cui⁹ figurā est bn̄ notabile qd̄ narrat Aug⁹ v. de ciui. dei. ca. x. q̄ romani duas edes. i. tem pla honoris ⁊ virtutis ꝯiūctissimas sibi fecerūt sic ordinatas q̄ null⁹ ad tēplū honoris posset accedere nisi pri⁹ p tēplū virtutis transisset: ad denotandū q2 via vera ad honores est sola vir tus. Et h̄ est qd̄ dicit sp̄ussanct⁹ in lectiōe hodi erna: Senect⁹ eni venerabilis est. Narrat Se neca in ep̄la. c. xiij. li. v. q̄ Nestor hō qdā tantū gloriabatur se diu vixisse q̄ inscribi suo monu mēto iussit se. xcix. annis vixisse. quē deridēdo Seneca subiūxit. Quis eā etatē ferre potuisset si ꝯtigisset centū ānos implere: quasi diceret: li cet centenariū nūerū impleuisset: adhuc breue fuisset: ⁊ sbdit. Quō fabula sic ⁊ vita: nō q̄diu sed q̄ bn̄ acta sit refert. Nihil ad rē ptinet q̄cū q̄ loco desinas quocūq̄ voles desinere: tantū bonā clausulā impone. Fabulā vocat carmen Et vult dicere q̄ nō ꝑlixitas eloquētie s̄ boni tas sentētie cōmēdat̄ in carmine. Et eodē mo do in vita hūana nō diuturnitas annoꝝ. s̄ vir tus moꝝ hoiem dignū reddit honore. Sic igi tur reprimit̄ vanitas eoꝝ q̄ ꝓpter soliu s tem poris senectutē: priuilegiū honoris sibi vendi cāt vbi ⱱtutis meritū nō p̄cessit. Tūc ibi. Ca ni aūtē. Repssa vanitate exp̄mit̄ ⱱitas ⁊ ē ista q̄ ad hoc q̄ hō dicat̄ vere venerabilis duo req runt̄. videlicet sap ētia mētis ⁊ mūdicia carnis Primū tangit cū dicit: cani aūt sunt sensus ho minis. i. sensus hois. loco canoꝝ. i. senectute cōputant̄: q2 sicut dicit glo. Ille bn̄ can⁹ est qui est bn̄ sensat⁹. Et bn̄ p canos sens⁹ sapiētia de signat̄: sicut eni deficiēte nālī calore corpis cre scūt cani capil. ita deficiente incētiuo vicioꝝ vl̄ salic̄ frigescēte canescūt sensus mētl. Eccl. xxv. Q̄ speciosū caniciei iudiciū: ⁊ p̄sbyteri cogno scere ꝯsiliū: q̄ speciosa veteranis sapiētia ⁊ glo riosis intellect⁹ ⁊ ꝯsilium. Vn̄ Aristo. vij. ph̄i. Neq̄ eni infantes ꝓsu addiscere: neq̄ iudicāt similiter senib⁹: q2 i pueris abūdāt hūores tur bationes ⁊ mot⁹. sicut ibidē dicit cōmentator cōmēto. ij. Scd̄m videlicet mūdiciaꝫ carnis tāgit cū dicit. Etas senectuti vita imaculata. q̄si diceret. Ille est bene senex q̄ est sine macla pec cati. ꝓpter ista duo. mentis sapientiā ⁊ carnis mundiciā dictū est Danieli a toto ꝑplō isrl̄. Da niel. xiij. Veni sede in medio nrm ⁊ iudica no bis q2 de⁹ dedit tibi honorē senectutis: ⁊ ibi nar rat historia quō duos senes iudices d̄ falsa cō dēnatione susanne ꝯfudit cū esset iuuenis ⁊ q̄ si puer etate. Vn̄ ibidē p̄mittit̄. Suscitauit de⁹ spiritū pueri iunioris.

Querit̄ circa hāc lr̄aꝫ Vtrū malus senex possit in articlo mortis vti liter penitere? Videt̄ q̄ nō. q2 ois qui vere pe nitet dimittit peccata. s̄ talis nō dimittit pecca ta sed a peccatis dimittit̄: ergo vere nō penitet. minor patet p Augl. in s̄mo. quodā de penitē tia. ⁊ allegat̄. iiij. senten. di. xx. ca. j. Si vis pe nitentiā agere qn̄ peccare nō potes: pctā te di mittūt: nō tu illa. Preterea de nullo penitē te vtiliter est dubiū qn̄ saluabit̄ sed de penitēte in extremis dubitat Aug⁹. in s̄mone p̄dicto lo quens de tali. Si securus hinc exierit: ego ne scio: penitentiā dare possumus: securitatē nō. Nūq̄d dico ꝯdēnabit̄? sed nec dico saluabitur.

Preterea null⁹ q̄ penitet: timore ⁊ necessita te ductus penitet vtiliter: s̄ talis videt̄ sic peni tere. Vn̄ Aug⁹. Nemo expectet necessitatē qn̄ iā peccare nō pōt. Arbitrij eni libertatē querit deus nō necessitatē: ḡ talis nō penitet vtiliter.

Preterea null⁹ vere penitet nisi cū ꝓposito satisfaciēdi. s̄ talis q̄ scit se moriturꝫ: scit q̄ non pōt satisfacere: ḡ h̄ nō ꝓponit: ḡ inutiliter peni tet. Pōt ꝯfirmari q2 s̄m cano. tali nō est penitē tia iponēda s̄ innotescēda. xxvj. q. vij. Ab infir mis. Et. iiij. sentē. di. xx. ca. iij. Preterea Eccl. xvij. Viu⁹ ⁊ sanus ꝯfiteberis dn̄o. ḡ sicut peni tentia nō valet nisi i vita. ita nec videt̄ valere nisi in sanitate. Ad oppositū arguit̄: q̄diu i hoie mānet ptās peccādi: manet ⁊ ptās penitē di: s̄ ptās peccādi manet in hoie vsq̄ ad mortē q̄diu est liberi arbitrij. ḡ ⁊c̄. Preterea latro i fi ne penitēs īuenit misericordiā. Luc. xxiij. Ad questionē dicendū q̄ ad penitētiā vtilē duo fa ciunt: dolor de p̄teritis ⁊ ꝓpositū cauēdi de fu turis: ⁊ q2 q̄libet h̄ns vsum rōnis q̄tūcūq̄ pec cauerit ⁊ q̄tūcūq̄ sero: pōt habere ista duo. et ideo ꝯcedendū est q̄ penitētia q̄tuncūq̄ sera vtilis esse pōt. licet de ea ꝯsidere sup̄ modū sit piculosū. vn̄ ad q̄stionē dicendū: q̄ mal⁹ senex pōt i articlo mortl vtilit̄ penitere licet h̄ accidat valde raro. Penitētie eni taliū q̄nq̄ timore pe ne p̄cedūt nō amore iusticie. sicut de antiocho dr̄. ij. Mach. c. ix. Orabat aūt scelest⁹ dn̄m a q̄ nō erat misericordiā ꝯsecutur⁹. Ad primum

ergo dicendū q̄ pctā dimittunt hoiem q̄tū ad effectū qñ sit impotēs corpe nō tñ hoiēz dimitutūt q̄tū ad affectū ⁊ iō adhuc est in sua potestate affectū peccādi dimittere. Ad scōm q̄ Augusti. nō dubitat qn sera penitentia sit vtilis si sit vera: ꝑ dubitat an sit vera ⁊ ꝓcedēs ab amore iusticie an a timore pene. vñ in ps. vocat̄ sera penitentia sacrificiū vespertinū. ⁊ iō si sit vera sufficit ad salutē. Ad tertiū q̄ ꝯtingit penitentiā fieri a tali libere q̄tū ad affectū peccādi vt dictū est. Ad q̄rtū dicēdū q̄ talis hz ꝓpositū satisfaciēdi sb ꝯditiōe si posset ⁊ hͦ sufficit diuine misericordie: qꝛ si hō vellet facere qd in se est ad penitentiā: deus faciet qd in se ē ad misericordiā. Et iō licet penitētia nō sit iponēda absolute ꝑ innotescēda fm canones: tñ estimo q̄ vtile est eis penitētiā certā iponere sb cōditiōe si ꝯualescāt: qꝛ freq̄nter ḋ ꝑiculis maxīs hoīes euaserūt ad vitā. Ad q̄ntū de ecclastico. xvij. dicēdū q̄ ꝯfiteri in vita est necessitatis q̄a ibi dr̄. Añ morte ꝯfitere dño: a mortuo eñ q̄si nihil perit ꝯfessio: ꝑ ꝯfiteri in sanitate est securitatis. vñ ꝑmū cadit sb ꝑcepto. scōm sub ꝯsilio ⁊ iō nō est simile de vita ⁊ sanitate. Senect⁹ eñ venerabil̄. Notādū est circa senectutē bonā q̄ ipa est diligēter venerāda videlicet sic medicamē incōtinētie: sic moderamē insolētie. sicut examē expiētie. ⁊ sic libamē penitētie. Primo est bona senect⁹ in sanct̄ senib⁹ venerāda sicut medicamē incōtinētie. vñ Seneca in epl̄a q̄dā Grās ago senectuti: q̄cq̄d debebā velle si possū Cessare eñ dz in senectute q̄cq̄d voluptati: q̄cq̄d lasciuie: q̄cq̄d illecebre placuit in iuuētute. vñ Seneca. ij. declamationū. declamatiōe. vj. Adolescēs luxurios⁹ peccat. senex isanit. Vñ Tulli⁹ de senectute. O ꝑclarū mun⁹ senectutꝭ si quidē aufert nobis qd est in adolescētia viciosissimū. s. libidinē corpis. In cōmendatiōnē senectutis dic̄ Ambrosi⁹ ad Ualentinū. Erubescat senect⁹ q̄ se emendare nō pōt. Nō eñ caniciēs cōmēdata est annoꝝ: ꝑ moꝝ. Itē Ambro. in exameron li. j. Senect⁹ inq̄t ē ī bonis moribus dulcioꝛ: in ꝯsilijs vtilioꝛ: i ꝯstātia subeundi mortē patioꝛ: ad reprimēdas libidīes fortioꝛ. ipa quoqꝫ infirmitas corpis sobrietas ē mētis. Sed caueāt sibi senes tpe ⁊ iuuenes ętate illō qd in cōmēdatiōnē senectutis dic̄ Ambrosius vbi sup̄. Sūt eñ q̄dā senes ita male habituati in voluptatib⁹ q̄ dolēt vt videt̄ q̄ nō sūt vt solebāt ad voluptatē potētes: delectant̄ audire etiā ⁊ ꝯfabulari de turpib⁹. delectant̄ imaginari de vilib⁹ ⁊ sicut nō vescētes carnib⁹ delectantur in brodio. sic illi cum priuant̄ opatione fruunt̄ imaginatione. Sed nota q̄ oīe peccatuz incurabili⁹ est in sene q̄ꝫ ī iuuene. Querit eniz Aristo. in ꝓblematibus pte. j. ca. xxviij. ꝓpter quid in hyeme pauciores sūt egritudines q̄ꝫ i estate. Mortiferes ꝟo magis in hyeme: ⁊ respōdet q̄ in estate ꝑ ua quidem occasiōe fiunt egritudines: in hyeme ꝟo nō. qꝛ p̄ue occasiōes citius digerūt̄ in hyeme. Unde illa que fiūt a maiori occasiōe: merito peiora sunt ⁊ magis destructiua: hmōi aūt sūt q̄ in hyeme oriūt̄. Et hypocras i amphorismis suis. Senes iuuenib⁹ frequēter min⁹ egrotāt: cūqꝫ eis cronice egritudines fiunt: mlt̄i ex eis cōmoriunt̄. Moraliter sicut sanitas corpis ē equalitas humoꝝ. Ita sanitas sp̄ualis est rpantia passionū ⁊ distpantia eaꝝ infirmitas sp̄ualis. Estas ē iuuēt⁹: hyems senect⁹. Uex est igit̄ q̄ pl̄es ⁊ freq̄ntiores accidūt infirmitates sp̄uales i iuuene q̄ꝫ in sene. qꝛ multo plures sūt occasiōes tā ex cōpletiōe calida q̄ꝫ ex iuuenili inexpientia: sed certe iste infirmitates sūt multo curabiliores q̄ꝫ sint in senibus: qꝛ si accidāt in senib⁹ vix curant̄. Exēplū de Salomone. iij. Regū. xj. ca. vbi dicit̄. Cum esset senex deprauatū est cor eius ꝑ mulieres. Et cā est qꝛ tales infirmitates sp̄uales ꝓcedūt ex malicia magna ⁊ tales fuerūt illi senes de q̄bus dicit̄ Dañ. xiij. Egressa est iniq̄tas a senibus iudicib⁹ q̄ videbant̄ regere ꝑplm. Et ideo notandū est q̄ habit⁹ bñ viuēdi acq̄rend⁹ est i iuuētute si hō velit sancte viuere in senectute. Nec aliq̄s de senectute nimis ꝯfidat qꝛ q̄dā q̄ i iuuētute euaserūt: in senectute turpiter ceciderūt. sic ille q̄. lx. ānis virgo vixerat: in eodē aūt anno corrupt⁹ obijt. Et ideo signāter orat ps. Ne ꝓijcias me in tpe senectutꝭ. Scdo venerāda est senect⁹ qꝛ ipa est moderamen insolētie. Oēs eñ boni senes dñt arguere insolentes ⁊ informare sine timore. Vñ narrat Ualeri⁹. li. vj. ca. ij. de quodā sene q̄ de his que suis tpib⁹ apud romanū ꝑplm agebant̄ liberrime loq̄batur icrepās arguēdo ⁊ dissētiēs facti maioruz. Hic dū ab amicꝭ moneret̄ q̄ audacia ita effronter diceret oib⁹ ꝯtratē: Ille rñdit. Due inq̄t res mihi licētiā ꝑbēt. Orbitas ⁊ senect⁹. Uoluit dicere q̄ ille q̄ est iuuenis ⁊ aspirat ad ardua sperās ꝓmotiōes ⁊ officia: necessario hz adulari freq̄nter. Sz ꝯtra hͦ fuit senex ⁊ iō senectus dedit ei auctoritatem. Itē Senex hñs filios vl̄ filias ꝓmouēdas: lz nō ꝑ se tñ ꝑ ꝓle frequēter mētit̄ vel saltē dissimulat veritatē. Hic aūt q̄a ꝓle caruit ⁊ iā senex fuit: iō a ꝟitate dicenda nulli offēdēti peperit. Sz certe modernis tpib⁹ nōnulli iuuenes obaudire non obedire volūt seniorib⁹: ⁊ verificat̄ interdū illud Esa. iij. Tumultuabit̄ puer ꝯ senē. ⁊ ignobilis ꝯ nobilez: Nō sic erat int̄ Romāos ānq̄t⁹. sic narrat Ualeri⁹. li. ij. ca. j. vbi dic̄ generalit̄ iuuēt⁹ senectuti ita circūspectū honorē tribuebat: tanq̄ꝫ oēs maiores natu: cōes adolescētuz eēnt pr̄es. Et iō inter duodeciz abusiōes due sūt: senex sine religiōe: ⁊ adolescēs sine obediētia. sic eñ dic̄ Tulli⁹ de senectute. Senex i hͦ meliori ꝯditionis est qꝛ qd sperat adolescēs: ipse ꝯsecutus ē.

Ille vult diu viuere. iste diu vixit. Quia mihi nec diuturnū videt̃ quicq̄ in quo est aliquid extremū. Sed quales senes dicit esse quib' merito debetur honor & amicicia docet Tulli' in eodē. Senect' inquit honesta est cū suū ius retinet. Sicut adolescentē in quo est senile aliqd sic & senē in q est adolescēciꝰ aliqd. pbo o qd q sequit corpe voluptates senex esse poterit aio nūq̄. vñ metrice Res est grata senē iuueniliter esse iocundum. Gratius est iuuenē morib' esse senē. Vñ & in adolescēte esse dz aliqd senectutis: & in sene aliquid iuuētutis. vt sic senes cū iuniorib' laudēt nomē dñi. Caueam' q̃ senes ne noīe solo suffragio etatis: solo patrocinio caniciei: honorē nobis auctans ad alios arrogem'. Vñ idem Tullius in eodē: nō tā cani nō raz ru ge auctoritatē repēte accipe pñt: sed honesta acta & superior etas fructus capit auctans extremos: & ideo ꝟtutes i iuuētute ꝯgregande sūt. Iuxta illud Prouer. xxij. Adolescēs gradiēs iuxta viā suam & cū senuerit nō recedet ab ea. Vñ Seneca Iuueni est pcēdū & seni est vtēdū vt Eccl. xxv. Que in iuuētute tua nō ꝯgregasti quō in senectute tua inuenies? Tertio veneranda est senectus q est examē experientie. Est em̃ senectus quasi thesaur' sapiētie examinate & experte & ideo vbi desunt senes vel experti nūq̄ dabūtur sana ꝯsilia. Propt̃ qd dicit̃: tercio topicoꝝ. Nemo iuuenes eligat induces eo q non ꝯstat eos esse prudētes. Vñ & in exercitu Alexādri. nemo nisi sexagenari' exercitū duxit: & hinc ē q nō ppter senectutem neq̄ decrepitam etatē pr̃sbyteri dicunt̃: sed ppter sapiētiā. di. lxxxiij ca. Porro. Vñ pr̃sbyter grece senex latine dicit̃

G

nō ppter etatē sed ppter sapientiaz que in eis debet esse. Sed ꝯ pr̃sbyteros h est malos seniores ad lr̃am inuehit petrus in aurora & loquitur ꝯtra canos senes q pretendūt maturitatez in crinib' & seruāt leuitatē in morib'. Bonos aūt & morigeratos nō tāgit & dicit sic. Canicies enā mētiri nouit & albā: non semp retinet alba senecta fidē. Albi tpibu o vigorē morib' equāt. Tpa cana niuē corda dolosa picē: nō pōt ipsis trasci morib' etas. Que stupet in senio nō senuisse senes. Multi aūt ꝟsus elegantes ponūtur quos trāseo ne videar poetas allegasse diffusius q̄ pphetas. Tñ de qbusdā pr̃sbyteris et curatis subiungit ꝟsus: quos expedit saltē semel audisse & sic dicit. Vis tibi depingi breui' pmissa sequūt̃. Vtres seu vētres dolia seu dolos. Curāt nō aras nō vera sed era. Nō equū sed equos nō opus sed opes. Et infra Libras nō libros relegant parētq̄ monete. Non monitis pcio nō pce queq̄ iuuāt. Nō allia ructare sed alea norunt. plus in salmone: q̄ salomone legūt. Istos versus allegat Brito ꝰ hac dictione pr̃sbyter. Et subiungit q sm hāc expositionē pr̃sbyter melius dicit̃ p alijs bibēs ter: q̄ pbēs alijs iter. Quia do vl' oēs senes sum' vel senes esse intēdim' si deus voluerit lz hoc nō sit pfectoꝝ appetere: absolute tñ vt cōiter appetūt oēs hoīes mōti magis instinctu nature q̄ fidei. q2 inq̄ ita est: bonū est q ꝯditiōes senectutis quas ponit Arist. ij. rhetorice audiam' Senes inqt morib' in passionib' fere iuuenibus ꝯtrarij sunt. qm̃ diu vixerūt & in mltis decepti fuerūt & expti in plurib' negocia esse praua. ideo nihil assertiue dicūt sed i oībus apponūt forte: & oīa agunt remissius q̄ opteat. omnia i turpius ꝯsiderāt & male suspicant̃ ppter incredulitatē. Increduli aūt sunt eo q multa mala expti sūt. Et ppter hoc etiā nō amāt valde neq̄ odiunt qm̃ sic expti sūt & magnanimi nō sunt: qm̃ in mltis vita abiecti fuerunt & humiliati neq̄ aliqd magnū & honestū sed soluz ea que ad vitā necessaria sūt cōcupiscūt: & liberales nō sūt qm̃ experti sūt q facile est abijcere necessaria & difficile acqrere. & timidi sūt a naturali cōplexione. frigidi em̃ sūt. Vñ viā ppariat senect' formidini & ideo q natura calidi sūt audaces sunt & magis amant viuere in vltima die q̄ prima: qm̃ ꝯcupiscētia est eius qd deficit deficit aūt eis tāto pluo q̄to diuti' viuūt & sūt amatores sui magis q̄ opter. Hec em̃ pusillanimitatis mos est que in eis viget & ppter hoc magis amāt honestatē ꝯferentia q̄ ꝯuenienst ipis bonū honestū. Siliter & inuerecūdi & difficilis spei & debilis ꝯcupiscētie & magis ratiōi viuunt q̄ mori vel ꝟtuti. Et acute ire sunt qm̃ in tristicia viuunt que ad iram disponit. & miseratiui sunt qm̃ omnes sue debilitati' & miserie cōparticipes putant & hoc est miserabile. Nō sunt autem lusiui sed planctiui hec Aristo. Innocentius etiā de vilitate cōditionis humane Senectuti familiaris hec est loquacitas. Thesaurum in sepulchro ponit qui senem heredē facit: senex facile producitur: difficile reuocat̃: cito credit et tarde discredit. tenax & cupid' tristis & querelus: velox ad loquendum: tardus ad audiendum. laudat antiquos: spernit modernos: vituperat presentia: commendat preterita: suspirat & anxiatur: torpet & infirmatur Audi poetam. Multa senem circūueniunt incōmoda. hec Innocenti'. Propter hec aūt nō ꝯtēnendi sed supportādi sūt senes. Nam isti defectus sunt omnibus cōmunes. Vel enim tales erimus vel citius moriemur. Vnd Eccl. viij. Ne spernas hominem in senectute sua etenim ex nobis senescunt. Et Leuit. xix. Coram cano capite consurge et honora personam senis.

H

Quarto senectus est veneranda quia est libamen penitentie. Est enim libamen sacrificium. & libare idez est quod sacrificare sicut dicit Huguino. Omnis autem senex tenet̃ seipm in penitentia sacrificare deo vel saltem p ꝯtritionem & disciplinam veteris vite: q2 sacrificiuz

deo spũs ꝯtribulatus. Istud est sacrificium vespertinũ de quo loquebat apl'us. ij. Timoth. iiij. Ego eñ iã delibor. ⁊ tp̃o mee resolutionis instat. Seneca in ep'la quadã imaginat ꝙ vita nostra est q̃si nauigiũ in mari ⁊ ꝙ q̃diu viuimus nauigam⁹ ⁊ tandẽ in senectute applicam⁹ ad portũ. ⁊ tũc sicut naute recolligũt instrumẽta ⁊ vasa nauis quib⁹ nauẽ mouerũt. ita debemus nos sensus nr̃os intentionẽ ⁊ ꝯsiderationem ⁊ sollicitudines seculares recolligere totaliter ad nosmetip̃os ad virtuose viuendũ. Vñ dicit sic. Incipiam⁹ vasa in senectute colligere In freto: h̃ est ĩ mari vixim⁹: moriamur ĩ portu. Sʒ h̃ est inuehendũ ꝯtra duo genera senũ quoꝝ aliq̃ senectutẽ accusant nec eã sciũt sustinere quã tñ sẽp appetierũt habere. Cõtra istos rationabiliter tã Seneca q̃ Tulli⁹ sic accusant Tulli⁹ in libro suo de senectute sic dic̃. Tãta in hoĩbus stulticie incõstantia ac ꝑuersitas est ꝙ oẽs etatẽ vt adipiscant exoptãt: eandẽ adepti accusant. Seneca ꝰo in ep'la. viij. tali sic conquerenti loquit deridẽdo. Ve si te inquit dolor inquietat: epule erũt parũ dulces: detrimẽta cõtinua: hec est senis querela. Propius accedaz dicit Seneca. de capite tuo timuisti: et rũdet. nesciebas te hec optare cũ optares senectutem tuã: oĩa ista in longa vita sunt quẽadmodũ in longa via puluis ⁊ lutũ ⁊ pluuia sũt. Sed quid volebã viuere ⁊ carere incõmodis oĩbus? Respõdet. Tã effemiata vox viꝝ dedecet: hec ille

Scd̃o sũt aliq̃ senes q̃ senectutẽ dehonestãt morib⁹ pueroꝝ ꝯtra quos Seneca in vna ep'la Auctoritatẽ habem⁹ senũ ⁊ vita pueroꝝ. Idẽ in q̃dã alia. Desine velle q̃ voluisti puer. Hoc op⁹ sit: h̃ cogitatio imponere veterib⁹ malis finẽ. Esa. lxv. Puer centũ annoꝝ morietr. Non sic nos carissimi s̃ p̃mo supportem⁹ senectutem viriliẽ. Scd̃o p eã acq̃ram⁹ v̾tutẽ. De p̃mo seneca in ep'la. Senect⁹ lasse etatl nõ fracte nomẽ habet. nõ sentio in aĩo etatis iniuriã: cũ sentiã in corpe tãtũ: vitia ⁊ vitioꝝ ministeria senuerĩt viget enĩ anim⁹ ⁊ gaudet: ⁊ mĩrũ sibi esse cum corpe exultat: ⁊ mihi ꝯtrouersiã fac̃ de senectute. hũc ait esse florẽ suũ credam⁹ illi. vtamur bono suo. Scd̃o p senectute acq̃ram⁹ v̾tutez sic docet idẽ Seneca in ep'lis. xv. ꝙ facere solebãt q̃ seru⁹ exierũt ⁊ volũt tp̃us celeritate recupare calcar addam⁹. Senect⁹ optie facit ad h̃ studia nõ ẽ vt estimes vllã etatẽ aptioꝝ esse ad bonã mentẽ q̃ q̃ se multis expimẽtis lõga ⁊ rerũ frequẽti expiẽtia domuit: q̃ ad salutaria mitigans affectib⁹ veit. Exẽplũ. ij. Mach. vj. de eleazaro de quo ibi sic scribit ꝙ cepit cogitare etatis atq̃ senectutis emincẽtiã: dignã ⁊ ingenuã nobilitatis caniciẽ. ⁊ mori pot⁹ ꝑelegit q̃ impudice viuere. Lectio. XLIX

[P]lacens deo fact⁹

est dilect⁹: ⁊ viuẽs inter pctõres translatus est raptus est ne malicia mutaret intellectuʒ eius aut ne fictio deciperet aiaʒ illi⁹. Quia possẽt mũdani ꝓbabiliter admirari quare quidã valde morigerati iuuenes subtrahunt vbi pctõres ⁊ iniusti vsq̃ ad decrepitã etatẽ pducunt: ideo spũssanct⁹ in hodierna lectione h⁹ euẽt⁹ assig̃t rationẽ. Nã hoĩes seculares istõ solẽt iudicare iniustũ ꝙ deus bonos cito subtrahit ⁊ malos diu viuere ꝑmittit. Et circa h̃ duo facit. Nã primo excusat diuinã iusticiam. Scd̃o accusat mũdanã maliciã. Circa p̃mũ assignat tres rationes q̃re deus nõ ꝑmittit bonos senũ expectare videlicet diuinã amicitiã suscipientẽ ad p̃mia. prauoꝝ maliciã allicientẽ ad crimina. et acq̃sitã iusticiã sufficientẽ ad merita. Scd̃a rõ assignat ibi rapt⁹ ẽ. Et tertia ibi. ꝯsũmat⁹ est. dicit ergo. Placẽs deo fact⁹ est dilectus. Quasi diceret. vna ratio q̃re iust⁹ tollit de hac vita q̃ est placẽs deo p bonã vitam factus dilect⁹ p gratiã ⁊ ideo dignius est vocari ad coronam. Cant. ij. Dilect⁹ meus mihi ⁊ ego illi q̃ pascitur inter lilia. Et viuẽs inter pctõres bene ac virtuose: q̃d est valde laudabile ⁊ difficile. Phil. ij. Simplices filij dei sine rep̃hẽsione in medio nationis praue ⁊ ꝑuerse. Et id̃o trãslat⁹ est ad celũ. Cõseq̃nter ibi. Rapt⁹ est. Ponit secũdã rationẽ ad idẽ videlicet, prauoꝝ maliciã allicientem ad crimina. Ex h̃ ꝙ aliq̃s de maloꝝ societate remouet ꝓuenit sibi securitas ⁊ optunitas bone vite. Vñ p̃mo allegat piculũ mali ꝯsortij

Scd̃o assignat modũ cõicãdi vitij. ibi: fascinatio. Qũ ad p̃mũ dic̃: Rapt⁹ est ne malicia mutaret intellectũ ei⁹. id est ne mala ꝯuersatio boĩm mutaret intellectũ ei⁹ practicũ. Dupliciter eñ corrũpit v̾t⁹ in hoĩe. Vno mõ p habit⁹ corruptionẽ. Alio mõ p act⁹ deordinationem. Primũ tãgit cũ dicit: ne malicia. Scd̃m cũ dr̃. Aut ne fictio deciperet aiaʒ. Intellect⁹ eñ p̃ctic⁹ est p̃ncipiũ opãdi: vñ q̃n ita ẽ ꝙ p̃ncipia p̃ctica corrũpũt p pctã ĩ hoĩe: oĩa facta ei⁹ sũt p̃uersa. ⁊ id̃o q̃n rectũ iudiciũ corrũpit p malã ꝯsuetudinẽ ⁊ acq̃rit habit⁹ ꝯri⁹ v̾tuti ibi ẽ certa malicia ⁊ lõge pei⁹ est q̃ q̃n peccat ex passiõe. Aut ne fictio deciperet aiaʒ illi⁹. Fictio ẽ illis q̃ male operant in q̃b⁹ tñ recta estimatio nõ ẽ corrupta, s̃ opant mala ꝯ ꝯsciẽtiã sciẽtes se male facere et vtrũq̃ istoꝝ ꝑtinet ad maliciã. Notandũ ꝙ necessario in hac vita optet viuere inter peccatores q̃tũcũq̃ etiã hõ studeat ad correctionẽʒ pctõꝝ q̃ sẽp erũt aliq̃ mali bonis cõmixti in oĩ societate sic dic̃ Aug⁹. ad vincẽtiũ donantistã ⁊ ponit in Can. di. xlvij. Qũlibet inq̃t vigilet disciplina dom⁹ mee hõ sũ ⁊ int hoĩes viuo nec mihi arrogare audeo vt dom⁹ mea melior sit q̃ arca Noe. Vbi tñ int octo hoĩes vn⁹ ꝓrob⁹ iuẽt⁹ ẽ. Aut melior sit q̃ dom⁹ abrae cui dcm̃ ẽ. Eice ãcillã ⁊ filiũ ei⁹. Aut melior sit q̃ dom⁹

Jsaac cui de duobꝰ gemis dictũ est: Jacob di-
lexi Esau aũt odio habui. Simpliciter aũt fa-
teor caritati vestre corã dño deo nr̃o q̃ testis est
sup aĩaz meã ex q̃ deo seruire cepi. Q̃m sic dif-
ficile exptus sũ meliores q̃ q̃ in monasterio ꝓ-
fecerũt: ita nõ sũ peiores exptꝰ q̃ q̃ in monasterio
defecerũt. Et ideo in quacũqz societate hõ po-
nat nõ poterit oĩo euadere q̃n inter peiores
puersef. ⁊ ideo optet pfectos vitia maloꝝ cor-
rigere ꝓposse ⁊ qḋ nõ pñt corrigere sustinere.
nã tales deo q̃ est supmꝰ iudex reseruant. Vñ
Greg. ij. mora. ca. xviij. Nullꝰ pfectꝰ est q̃ inter
defectꝰ ꝓximoꝝ pfectꝰ nõ est. q̃ eñ equanimit
aliena mala nõ tolerat: ipse sibi testis ẽ p impa
tientiã: q2 a boni plenitudie lõge distat. Abel
quippe esse rẽnuit: quẽ Cayn malicia ñ exercet
sic in tritura aree grana sb paleis pmũt: sic flo-
res inter spinas ꝓdeunt. rosa q̃ redolet crescit
cũ spina que pũgit. Duos nãqz filios habuit
primꝰ hõ. s; vnꝰ reprobꝰ alꝰ electꝰ fuit. Tres q̃-
qz filios Noe arca ꝯtinuit. s; duobꝰ in humili-
tate psistẽtibꝰ: vnꝰ in patris irrisionẽ ruit. Du
os Abraã filios habuit s; vnꝰ innocens alt fra-
tris psecutor fuit. Duos quoqz filios Jsaac ha
buit. vnꝰ in humilitate seruatꝰ: alꝰ ꝰo etiã priꝰ
q̃ nascerek reprobatꝰ. Duodecim filios Jacob
genuit s; ex eis vnꝰ p innocentiã vẽditꝰ est. Ce-
teri ꝰo p maliciã fratris vẽditores extiterunt.
Duodecim q̃z apli in ecclia sũt: sed ne iprobati
remanerẽt vnꝰ eis admixtꝰ est qui eos psecũs
ꝓbaret. Sic nãqz iusto peccõr cũ malitia iungif
Sic in fornace auro palea cũ igne sociaf vt q̃n
ardet palea: auꝝ purgef. Hi g̃ in veritate boni
sunt. q̃ in bonitate etiã inf malos psistere pos-
sunt. hec ille. Jdẽ pmo mora. ca. ij. Necqz enim
valde laudabile est bonũ esse cũ bonis s; bonũ
esse cũ malis. Sicut eñ grauioris culpe est inf
bonos bonũ nõ esse: ita imẽ si est pconij bonũ
etiã inter malos extitisse. Job. xxx. Frater fui
draconũ: ⁊ socius strutionum. Et cantic. ij.
Sicut liliũ inter spinas: sic amica mea inter fi-
C lias. Viuẽs inf peccatores trãslatꝰ est. No-
tandũ q̃ deus electos suos trãsfert tripliciter.
De rebelliõe ad recõciliationẽ. De dissolutiõe
ad religionẽ. De peregrinatiõe ad quietatio-
nem. Primo mõ trãsfert existẽtes in statu pec
cati ⁊ iniusticie siue originalis siue actualis ad
statũ grẽ siue penitẽtie: sic rex misericors exu-
les ⁊ ꝓfugos ⁊ pscptos i extraneis regnis va-
gantes: reuocat gratiose ⁊ ad pacis recõciliati
onem admittit. Jta xp̃s suos rebelles recedẽ-
tes ab eo p peccatũ ⁊ exules in regione vmbre
mortis: trãsfert misericorditer in regnũ suum
⁊ repatriare pmittit. De isto exilio trãslatꝰ fuit
Paulꝰ. Petrus. Maria magdalena. Mathe
⁊ multi alij inter quos Augꝰ. de quo sic legimꝰ
Jnuenit se augꝰ lõge esse a deo in regiõe dissi-
militudinis tanq̃z audiret ⁊c. De ista trãslatio

ne ad Coll. j. Eripuit nos de ptãte tenebraꝝ ⁊
transtulit in regnũ filij sui. Jn tpe hyemali. i.
tempore frigido q̃n oĩa sũt quasi semimortua
tũc prudẽs ortulanus trãsfert de loco ad locũ
plantas euellẽs eas radicatꝰ a terra in qua ste-
terũt prius: ac p talẽ trãsplantationẽ aliq̃ue fi-
unt fertiles ⁊ fructifere que fuerũt steriles ⁊ in
epte. Tempꝰ hyemale ⁊ frigidũ est tp̃s tribula
tionis ⁊ aduersitatis. Xp̃s est moraliter ortu-
lanus sicut est: mauit Magdalena. Joh. xx. Jste
ortulanꝰ q̃nqz peccatoribꝰ imittit hyemẽ tribu
latõis ⁊ infirmitatis ⁊ angustie ⁊ sic trãsfert eos
p contritionẽ ⁊ ꝯfessionẽ in ortũ ecclie ⁊ facit eos
fructiferos ⁊ fertiles q̃ priꝰ steriles ⁊ infecundi
extiterũt. j. Joh. iij. Trãslati sumꝰ de morte ad
vitã quoniã diligimus fratres. Scḋo trãsfert D
deus electos suos de dissolutione ad religio-
nem. sicut ortulanus cernens plantam delica-
ti fructus crescere ꝓpe viam ⁊ in loco cõmuni.
vbi modo a bestijs: modo ab alijs freq̃nter le-
ditur: mõ a ribaldis excutif: quia stat sine mu-
nitione in via cõmuni ita q̃ nunq̃z vel vix ꝓdu
cit fructum suũ ad maturitatem: quin vel leda
tur in germinibꝰ q̃n germinat. vel in flore q̃n
florescit: vel in fructu q̃n maturescit: talez inq̃z
plantã transfert in viridariũ vel in ortũ bñ cõ-
clusũ vt ibi fructificet integre sine impedimẽ-
to ⁊ fructus totus in vsuz dñi seruef. Jsto mõ
moraliter xp̃us q̃n videt psonã aptã ad fructi-
ficandũ in ecclia. stantẽ in mũdo qui est via cõ-
munis olm transeuntiũ ꝓferentẽqz germẽ vl
florem p sanctũ ꝓpositũ q2 multa bona ꝓpo-
nit facere sed statim ledif a bestijs id est bestia-
libus hominibꝰ datis voluptatibꝰ huiꝰ vite: vl
excutitur a ribaldis ante fructus maturitatez
⁊ impedif ⁊ agitatur a pessimis mundanis ho
minibus sic q̃ vix aliquẽ fructũ ꝓducit ad ma-
turitatẽ. Talẽ igif xp̃s aliquotiens transfert i
ortũ sancte religiõis. De quibꝰ Cant. v. Veni
in ortum meũ soror mea spõsa. messui mirrhã
meã cũ aromatibꝰ meis. Jn isto ergo orto sũt
mirrhe penitentie ⁊ aromata doctrine sancte.
de hac translatione dicitur in ps̃. Vineam de
egypto transtulisti: ḋ egypto. id est de tenebri
mundanis. Tertio transfert sanctos suos ḋ
pegrinatione ad quietationem. Rex hñs ali-
quẽ hoiem qui in aliquo officio humili secum
laborauit: pmouet eum ad aliquẽ statũ certuz
⁊ perpetuuz p labore suo: si ẽ clericus facit eũ
ꝓmoueri ad ecclesiasticas dignitates: si est se-
cularis: dat ei honores seculares redditus of-
ficia vt sic de labore ad requiẽ transferaf. Jsto
mõ xp̃s illos qui secũ in hac vita laborãt trans
fert finaliter in requiẽ regni celestis Ecc. xliiij.
Enoch placuit deo ⁊ trãslatꝰ est in padisum: et
de hac translatione loquif presens lectio.

Lectio. L.

Fascinatio eni nugacitatis obscurat bona τ incōstantia cōcupiscētie trāsuertit sensū sine malicia. Postq̄ spūssanctus docuit piculosaz eē cōem cū peccatoribus cōuersationem. Hic ostēdit p quā viā boni a malis recipiant coinqnationē. Sūt enī hoīe duo principia pñtis cognitiōis τ virtutis: vicz intellectus τ sensus: τ vtrūq3 principiū cognoscitiuū hz suū appetitū Intellectus hz suū appetitū vicz intellectiuum τ sensus hz appetitū sensitiuū: sicut p3. ij. d aīa Qñ igit̄ ista duo principia siue ptes aīe regulant̄ virtuose. psona tota ē cōuenienter ordinata. sed ad corrūpendū bonā psonam quācūq3 duo inueniunt̄ inter mūdanos istoz pncipiorū infectiua. Primū ē viciosa lasciuia i loquēdo. Scðm ē numerosa diuersitas i cōcupiscēdo. Primū ē deceptoria informatio inpceptibilis. Scðm ē trāsitoria delectatio ipi⁹ rei sensibilis. Per primū corrūpit̄ ps intellectiua. p secūdū ps sensitiua. De primo loquēdo de appetitū intellectiuo qui vocatur voluntas intellectiua vt sil' totā pte rōnalē cōplectat̄. dic sic Fascinatio eni nugacitatis obscurat bona Ubi n otādū q bona sūt triplicia. naturalia. supnaturalia τ acquisita. Naturalia sunt potētie naturales taz aīe q̄z cōpositi: de qbus. ij. τ. iij. de aīa p totū. Supnaturalia sūt tres virtutes theologice. fides. spes τ charitas. j. Corinth. xiij. Acqsite sūt scie τ virtutes morales de quib⁹ tota phīa cōsistit τ hō q haberet ista tria perfecte eēt bñ potēs ad regendū se v̄tuose in ista vita Haberet enī naturalia acqsita τ gratuita. τ ne aliquis tractās cū mūdo de seipō cōfidat q̄tūcūq3 sit bon⁹. Ecce quid dicit spūssanct⁹ in hodierna lectione. Fascinatio eni nugacitatis obscurat bona. Fascinatio est infectiua visio alicuius psone nociue inferens latent' p radiū visualē nocumētū rei vise. sicut dicere solemus q maliciose vetule tenellos pueros inficiunt. solo aspectu: τ sic loquit̄ Uirgili⁹ in bucolicis Nescio quis teneros oculis mihi fascinat agnos. Dicūt enī antiqui phi q aīa p imaginationē imutat oculū: qui ē membrū tenerū τ spūale τ oculus infect⁹ imutat aerē. aer autē infect⁹ imutat tenez corp⁹ infantis. τ imutat, puocādo puerū ad nauseā. τ sic puer refundēdo nutrimētū confundit̄. Istud significat fascinare ad lraz. Nugacitas ē assiduitas dicēdi nugas Nuge aūt sūt trufe verba vicz ad nihilū apta. vel saltem narratiōes ludicre q̄ nihil valēt nisi ad ludū. Est igit̄ intellect⁹ huius lre. q pfectus hō bñs bono pdicta si dat se seculo: pōt de facili deprauari ad malū. Quare? Certe q: fascinatio. i. occulta τ infectiua deceptio nugacitatis i vanitatis mūdanoz nō vere s vane loquentiū obscurat. nō extinguit statim bona pdicta naturalia gratuita τ moralia. sed pmo obscurat ista: q facit hoīem q̄si fascinatū τ ludificatū. Uñ ad Gal. vj. Quis vos fascinauit veritati nō obedire: id est decepit. Et sic hō existēs in puersa societate vidz valde bene. q alij mali ogūt: sic tñ effascinat̄ q apparet sibi p tunc grata societatis similiter eē faciendū. vnde iudicium suū nō ē extinctū s quodāmō ludificatum id est obscuratū. τ hec ē causa quare prudētes mūdi aduertūt se eē in piculis magnis. aliqui cū cardinalibus. aliqui cū regib⁹. alij cū epis τ tñ nō pñt se euellere. Effascinati enī sūt antiqua societate p quā obscurant̄ bona naturalia gratuita τ moralia Scðm agēs corruptionē virtutū est varia mutatio voluptatis siuē trāsitoria delectatio rei sensibilis. Si enim hō haberet ṗcipue resistere qñ morat̄ i seculo vnī generi voluptatis eēt, certe tolerabile malum s modo sicē q vna temptatōe sedata. sine mora surgit alia: vel enim intrabit cōuentū potatorū vel lubricoz vel ambiciosorū vel detractorū vel cupidoz. velit nolit si se multū cōmisceat mūdo. τ tūc ē vehemēs labor in tam continuis lucīo reportare victoriaz. Et iō signāter dr in littera. hoc qd frequēter cōtigit q incōstātia cōcupiscentie subuertet sensum sine malicia. i. sensū in inocēns. Et bñ dicit subuertit sēsum. Sensus enī hz naturalē appetitū vt regatur rōne. vnde lumē rōnis dz precedere sēsuz qñ aūt sic ē q sensus pcedit rōnam: sensus trāsuertit̄ τ puertit̄ τ h facile de sensu sine malicia id ē de sensu innocentis nō expti maliciā aliorū. Obscurat bona. Nota q circa discretionē bonoz decipit̄ iudiciū mundanoz. Cū enī tria sint bona. gfe. nature. τ fortune. bona fortune minima. bona nature media. bona vero gratie maxima s̄m Augl. τ tñ mundani nō sic iudicāt s ponus ecōuerso. Exemplū de diuite Luc. xij. q dixit aīe sue. Aīa habes multa bōa reposita i an nos plurimos reqesce comede bibe τ epulare. Et dixit ei deus. Stulte hac nocte repetēt aīaz tuā a te Que parasti cui⁹ erūt? Et sic ē oīs qui thesaurizat: s nō in deum. Diues igit̄ iste licet diues: tñ stultus τ deceptus fuit iudicās tpalia eē bona magna cū illa tātūmodo magna sūt quib⁹ hō efficit̄ diues i deū. Math. xij. Bonus hō de bono thesauro cordis sui pfert bōa. Cā v̄o deceptiōis isti⁹ q̄re. s. hoīes bōa tpalia iudicāt eē magna. spūalia v̄o cuiusmōi sūt v̄tutes minima. accipi p̄t p exemplū qd ꝯtingit in visu: qñ enī oculus videt rē p mediū diuersaz dyaphaneitatuz: cōiter valde male iudicat de ea: sic p3 de baculo cui⁹ vnā ptē videt ocul⁹ p mediū aereū τ aliā p medium aqueū. τ iō iudicat q bacul⁹ sit fract⁹. Eodem mō qñ ocul⁹ vidēs ē in medio rariori τ res visa in medio densiori. res visa apparet maior q̄ sit. Sic p3 de denario viso sub aq̄. qñ aūt eēō-

uerso ocul⁹ vidēs ē in medio dēsiori. ⁊ res visa in medio rariori: res visa apparet minor q̄ est sicut stelle q̄ sunt maxia corpa: que nobis appa rent nō solū ꝑpter distantiā ſ ꝑpter subtilius mediū in q̄ situant ⁊ ꝑ qḋ vident: qḋ est multo subtili⁹ q̄ aer in q̄ ē ocul⁹ nr̄. Videnī eni medi āte sphera ignis q̄ ē subtilior ⁊ rarior q̄ aer. et mediātib⁹ spheris celestib⁹ q̄ sunt maioris dia phaneitatis ⁊ transparētie q̄ sit aer. Isto mō moralit̄ exteriora bona cū sint corpalia ⁊ delec tationes de eis accepte sint corpales. q̄ sunt l reb⁹ grossiorib⁹ q̄ ocul⁹ mēns q̄ ē intellect⁹ pu rus ⁊ imaterialis: sic dr̄. iij. de aīa. iō videntur grossiora q̄ sūt: bona vō grē cū sint spūalia et ꝯsolationes de eis accepte sint spūales. a deo q̄ ē sūme spūalis nobis imisse. iō videnī mino ra q̄ sūt. ⁊ iō signant dr̄ Prouer. xvij. Qui ꝑ uersi cordis ē nō inueniet bonū. Job. ix. Dies mei velociores fuerūt cursore ⁊ nō viderūt bo nū. Scḋo decipiunī mūdani multo turpi⁹ estimātes voluptates carnis ⁊ delectationes bonū hōis ꝑncipale: ꝯ q̄s Seneca epl̄a. lij. rō nabiliter arguit dupl̄r. Primo mō: aut ista bo na nō sūt q̄ vocāī. aut hō felicior est deo. qm̄ q̄ ꝑata sūt nobis nō hz ī vsū de⁹. nec enim libido ad illū ptinet nec epularꝫ lautitia nec opes. nec qcq̄d ex eis hoies inestimātib⁹ ⁊ vili vitā volu ptate ducētib⁹ h̄re ptinet: ſ impossibile ē bona deo deesse: ergo ista false vocanī bona. Scḋo sic arguit q̄ multa q̄ mali bona videri volunt: aialibus plus q̄ hoibus pleniora ꝯtingūt: illa cibo auid⁹ fruunī; venere nō eq̄ fatigāī: vis il lis maior ē ⁊ eq̄lior firmitas. sequiī ḡ q̄ multo feliciora sūt hoie. Et subdit. Nō est sūma felici tas nr̄a in carne nr̄a ponēda. Bona illa sūt ve ra q̄ rō dat solida ⁊ sempiterna Itē Seneca cō cludit q̄ felicitas ē pfecta rō ꝯsūmata virtutib⁹ Tn̄ dicit. Rō pfecta ē ꝑpriū bonū hoīs: cetera alia cū aialib⁹ sūt cōia; q̄ si hō ē fortis ⁊ leo for tis ē. si pulcher ⁊ pauones formosi sūt. si velox et equi sic veloces sūt. Quid ē in hoie ꝑpriū: rō. qm̄ ḡ ꝑpriū hois ē pfectū: hō ē pfect⁹. quia vnūqḋq3 tūc ē pfectū: qm̄ sua ꝑpria pfectio est bona. ⁊ iō Michee. vj. dr̄. Indicabo tibi o hō qd sit bonū ⁊ qd dn̄s deus tu⁹ q̄rat a te. vtiq3 facere iudicium ⁊ diligere misc̄diam ⁊ sollicite ambulare cū deo tuo. De filio incōstantie no ta Boetiū in de disciplina scholariū ī fine. vbi narrat de vno qui oīa voluit scire vno respe ctu: ſ q̄ nō potuit: l fine voluit eē asin⁹ postq̄ omne genus humanum expertus est.

Lectio LI

Consummatus in breui expleuit tpa multa. Placida eni erat deo aīa ei⁹. ꝑpter h̄ ꝑpera uit educere illū de medio iniquitatū. Postq̄ spūsanct⁹ duas causas assignauit q̄ iusti vita aliquotiens subtrahunī a vita ista etiā in iuue nili etate: vicꝫ diuinā amicitiā ⁊ mūdanā mali ciā. Hic ꝯsequēter assignat tertiā: sicut supius fuit diuisū vicꝫ psonalē iusticiā. Et circa h̄ duo facit. quia primo exprimit cause conditionem secundo effectus consecutionē. secunda pars ibi. Propt̄ hoc. Circa primū dicit sic. Cōsuma tus in breui expleuit tpa multa. Int̄ pegrinos ad vnū locū eūtes dr̄ia ē in tarditate ⁊ veloci tate. Nā vn⁹ aliqn̄ facit iter in mense q̄ alius in dimidio anno. Sūt eni q̄dā peregrini q̄ pe grinationem faciūt delicate. diu dormiunt de mane ⁊ sero cito cubāt de nocte. faciūt dietas puas ⁊ visitāt curiositates vicinas: ⁊ tales sūt necessario tardi viatores. Peregrini sum⁹ oēs in ps̄. Peregrinus ⁊ aduena sū sicut oēs pa tres mei. Cōtingit aūt q̄ aliqui diu vadūt. sed tarde: q̄ diu viuūt ſ remisse ⁊ tarde ꝑficiunt. Aliq̄ modico tpe vadūt. ſ velocit̄ sicut iuuenis intense deuot⁹ q̄ pl⁹ apud deū mereī in anno q̄ vnus senex remisse viuens in occē. ⁊ de tali iuuene moriente verificaī text⁹ lectiōis. Cōsū mat⁹ in tpe breui. ⁊c̄. Inter stellas erraticas il la q̄ ē humilior, sicut luna. in breuissimo tpe: q̄ in mēse cōplet cursū suū. ⁊ illa q̄ ē altissima tar dissime cōplet cursū suū sicut ptꝫ de saturno q̄ cursū cōplet in trigīta annis. Sic psone h̄ūiles motus suos in deū ꝑuo circulo cōplēt. Perso ne vero alte ⁊ nobiles nisi meli⁹ sibi ꝓspiciant ī magno circūitu: cū impijs ambulant. ⁊ iō tar de mouenī in deū ⁊ aliqui nimis tarde sicut ī mendiū ē. ꝯ quos dr̄ Ecc̄i. v. Ne tardes cōuer ti ad dn̄m ⁊ ne differas de die in diē. Int̄ gra uia ⁊ leuia ascēdentia illud dr̄ eē maioris ꝟtu tis qḋ in minori tpe inar⁹ mediū diuidit. Me diū ꝑ qḋ transim⁹ ad celū ē mūd⁹. vn̄ ille q̄ mū dū breuiori tpe diuidit ⁊ ptransit ascēdēdo: est nullū dubiū maioris virtutis ⁊ amoris ad de um. ꝑpter qḋ iuuenes vt mūdi sensiūt difficul tates ⁊ resistentias statim ipm̄ relinquūt: ⁊ ad religionem cōfugiunt: magne ꝟtutis se fuisse ondunt. ⁊ vere de quolibet tali dici pōt q̄ con sūmatus in breui expleuit tpa multa. Et bene dicit q̄ cōsūmat⁹. sicut mali q̄uīcūq3 diu viuāt semp sunt incōsūmati ⁊ impfecti. ita iust⁹ licet paꝝ viuat. ī ꝑpter iusticiā ꝯsummat⁹ ⁊ pfect⁹ dr̄. iō b̄n dixit de iniustis supi⁹. Cōfringenī ra mi inconsūmati. et ꝑ oppositū Sap̄. xv. Nosse eni te iusticia ꝯsūmata est: qḋ pt̄ exponi de pfe cte in seculo penitētib⁹ si ti asit grā ⁊ vehemē tia penitēdi. Scribit eni sext⁹ iuli⁹ in strategema ton libro. iij. ca. j. de marco catone talem belli cautelā. cū eēt ī hispania ⁊ videret se quod daꝫ oppidū posse occupare; si illud ex inopinato in uaderet: simulauit se quadriduo fugere ⁊ sub ito in hostes ꝯuersus biduo ꝑ vias difficiles: scꝫ mōtes ⁊ nemora redyt ⁊ hostes suos nihil tale metuentes oppressit. Causam vō tam faci

lis euent⁹ reqrentib⁹ socijs iā victorib⁹ tradit: tūc illos victoriā adeptos cū quater diu iter bi duo arripuerūt. Moraliter quasi p quattuor dietas elōgam⁹ nos a deo peccādo: cogitatio ne locutione ope ꝛ omissione: sicut cōiter confi temur. reputant q̄ demones se securos q̄ oppi dū celeste nobis intercluserint qḋ cū desidera mus acqrere. Quid ergo restat facere? Certe nihil aliud nisi fugam p̄dictoꝝ quattuor dierꝝ. biduo recōpensare ꝛ ad deū redire: q̄uis aūt p quattuor videlicet cogitationez locutionem opus ꝛ omissionē recessimus: possum⁹ tamen si velim⁹ in duob⁹ dieb⁹ redire: vicȝ p contritiōez ꝛ cōfessionē. Nā satisfactionē cōdignā necessa rio nō exigit de⁹ q̄ p multiplices indulgentias ꝛ pietatis opa redimere possum⁹ si velim⁹. Qui ergo veraciter penitet p tēpus breue p pecca to mortali p quo penitēntia p tēpus ppetuū de bebat̄. vere cōsūmatus in breui: expleuit tem pora multa. Et ideo tā de sic penitente q̄ inno cēte subiūgit̄. Placida eni erat deo aīa eius. i. placuit deo iuste ꝛ innocenter viuēdo aut ve raciter penitendo. ꝛ q2 sic est. iō ppter hec pre missa vicȝ diuinā iusticiā suscipientē ad p̄mia: mundanā maliciā allicientē ad crimina: ꝛ per sonalē iusticiā sufficientē ad merita. pperauit deus educere eū de medio iniqtatū. i. placuit deo ppter ista educere eū de loco certaminis mundi. sicut victor in palestra qui oēs cōtrarī os proiecit: educit̄ de medio cū gloria ꝛ datur ei corona. De medio iniqtatū. i. demonū ꝛ ho minū peruersoꝝ ꝛ maxime maloꝝ qui magis sanctū virū impediūt q̄ demones. Vn̄ Chry sosto. in ope impfecto. Omel. xliij. Attendite vobis ab hoibus quasi a quibusdaȝ pessimis malis. Et sup oīa mala malis. Hō est eni pessi mū malū. hō eni malus peiorē q̄ diabolus. Diabolus si videat iustū: nō ē ausus ad eū ac cedere. hō aūt malus q̄uis hoiem iustū iudi cet nō solū illū nō timet sed magis contemnit. Nō eni diabolus homini p̄stat virtutē sed hō diabolo. arma eni diaboli ē malus homo. sicut eni hō sine armis nō pōt facere cōtra hostem. sic diabolus sine hoie malo nō pōt aliqd cōtra hoies sanctos. hec ille. Placida eni erat anima eius deo. Notandū q̄ aīa hūana placida ꝛ deo p̄ciosa iudicat̄ ex tribus: vicȝ ex ei⁹ doloro sa amissione. ex ei⁹ diligenti acqsitiōe. ꝛ ex ei⁹ carissima redēptione. Primo ex eius doloro sa amissione: sapiens eni nō multum dolet de amissione p̄ue rei. Xp̄o aūt sapientia dei pr̄is. plus se dolore pbauit de amissione paucaruȝ aiaꝝ q̄ si totū mundi auꝝ pdidisset. naȝ multa talēta auri pdita sūt: suo tpe ciuitates cōbuste p quibus christū nullatenus fleuisse legimus. sed certe de amissione animaꝝ paucaꝝ in ciui tate hierlm legim⁹ eū fleuisse. Luc. xix. Vidēs ciuitatē fleuit sup illā. Glosa. Plāgit reprobos etiā qui nesciunt cur plangebātur. q̄ exultant in rebus pessimis. xp̄s igit̄ amat aīam. Sap. xj. in fine. Parcis autē oībus qm̄ tua sunt dn̄e qui amas aīas. Secūdo pȝ idē ex eius di ligenti inqsitione. sapiens eni nō curat si per diderit aliquid vile. sed christus in ptib⁹ remo tissimis aīam per duā q̄siuit. diu etiā. q2 xxxiij annis laboriose: q2 in paupertate vilitate ꝛ labo re. Fingunt fabule q̄ Orphe⁹ q̄siuit vxorem suā vbiq̄ nec eā inuenit donec ad inferna de scendit. ita xp̄s dū aīam humanā. xxxiij. ānis q̄siuisset tandē moriens descendit ad inferna. ꝛ ibi eam inuenit. ps̄. Dn̄e eduxisti ab inferno aīam meā. Tertio pȝ idē ex eius cara redē ptione p qua redimenda christus vidēs totū mundum non sufficere dedit semetipm̄. j. Co rint. vj. in fine. Empti estis p̄cio magno. Ha bet ergo de⁹ aīam hūanā sibi valde p̄ciosā. In cu ius signū in scriptura dr̄ deus aīas custodire. Nobilis nō custodit res immediate nisi sibi ca ras. viliū eni rerū custodia dat̄ famulis. Isto modo tēpo: alia deus hoibus etiā malis custo dienda cōmittit: aīas vero sue ppe custodie dereliquit. ps̄. Custodit de⁹ aīas sanctoꝝ suo rū. ꝛ Sap. iij. Iustoꝝ aīe in manu dei sunt. Si cut aūt de⁹ maxime carā habet aīam humanā ita per oīa mali hoies aīas suas paruipendunt. cito mundant sotulares suos si fedantur: aīas suas parū curant. vn̄ Aug⁹. in quodā sermōe Quid est q̄ velis habere maluȝ dices mihi? q̄ nihil oīno: nō vxorē. nō filiū. nō filiaȝ. non ser uum: nō ancillam: nō tunicā. postremo nō ca ligam. ꝛ vis habere vitaȝ malam: rogo te p̄po ne aīam tuā caligetue. Per simile argumētuȝ probat in de doct. christiana: q̄ homo malus plus diligit mortē q̄ vitā: q2 mortē vult habe re bonā ꝛ vitā malā. ps̄. Qui diligit iniqtatez odit animā suā. De numero aūt hominū p uersorū aliqui aīas suas vendunt. aliq̄ pdūt. aliqui impignorant. aliqui pro nihilo dant. Vendunt cupidi q̄ p diuitijs hui⁹ vite expo nūt se rapinis furtis vsuris falsis mercationi bus simonijs ꝛ hmōi. Eccl. x. Nō est iniquius q̄ amare pecuniā. Hic eni venalē aīam suā hȝ. Scdo sunt aliqui q̄ aīam suaȝ pdunt ꝛ sunt ociosi negligentes vinētes ꝛ accidiosi ad oē op⁹ bonū nō curātes nisi q̄ vna dies vadat ꝛ alia succedat. Eccl. xx. Est qui pdat animā suā pre confusione. Tertio sunt aliqui qui animaȝ suā impignorant. ille eni qui impignorat rem suā nō intendit alienare dominiū pro semper s̄ tm̄ ad tpo alienat ad vsū. Et quid faciūt istis demones? q̄si coꝝ feneratores dāt eis ad tēp⁹ mutuo q̄cqd volūt dignitates. diuicias. ꝛ vo luptates tandē senescunt ꝛ fiunt debiles solue re nō pn̄t. q2 vitā psuctam dimittere nequnt. ꝛ sic finaliter pignus pdunt: licet tn̄ illud q̄si in pignorare incipiunt pdere nō proponant.

Est tñ notandū q̄ duo genera hominū ani mas suas ꝑ ignorātiā diuersimode. q̄r aliq̄ vi-ciose ꝑ voluptatib⁹ huius vite. De quibus di ctū ē. Aliqui vir. uosevi sūt plan̄ ⁊ curant q̄ ani mas suas obligāt ꝑ aīabus subditoꝝ. quoꝝ vnicuiq̄ dicit cū cura sibi cōmittit illud. iij. Re gū. xx. Custodi virū istū: demōstrato suo sub dito. qui si lapsus fuerit: erit aīa tua ꝑ aīa illi⁹. Quarto sunt aliq̄ q̄ aīas suas ꝑ nihilo dant ⁊ sunt specialiter inuidi ⁊ iracūdi. Naꝫ cupidus recipit diuitias. lubricus voluptates. supbus ⁊ ambiciosus honores. gulosus cibū ⁊ potum sed isti miseri nihil rapiunt delectabile: ꝯ ama-ritudinē ⁊ dolorē: ⁊ tñ aīas suas gratis dant diabolo. de quoꝝ quolibet verificat̄ illud Ju-dicū. xij. Animā suā dedi periculis.

Lectio LII

Populi autem vi-dentes ⁊ nō intelligētes nec ponē-tes in p̄cordijs talia: q̄m gr̄a dei et misericordia in scōs ei⁹ ⁊ respectus in electos illi⁹. Diuina ꝑmissio ⁊ ꝓuida electoꝝ suorum gubernatio a malis hoīb⁹ multipl̄r iudicatur Solēt a sit specialiter arguere deū d̄ iniusticia hoīes seculares: de eo q̄ iustos in p̄sti ꝑmittit affligi et cōfusibiliter occidi. Iniustos v̄o deli cate ⁊ diu ꝑmittit viuere ī iniquitate. istud mi-rabile viꝫ q̄ de⁹ in p̄sti malos ꝓsperari facit: ⁊ bonos cōtemni ⁊ ꝯfūdi ꝑmittit intātū mouit tā p̄hos q̄ poetas q̄ q̄dā deū habere ꝓuidētiā ⁊ curā de rebus inferiorib⁹: ⁊ oīa ista inferio-ra dixerūt ꝑ fortunā ⁊ casū irrōnabiliter agita ri. In quoꝝ ꝑsona exclamat Boetius p̄mo de conso. metro. v. O stelliferi ꝯditor orbis. Ubi ꝯsequēter cōqueritur ⁊ clamat dicens. Et q̄rens rōneꝫ a p̄hia. quare deus motus corporū cele stium solis lune ⁊ siderū: ita vniformiter regu lat q̄ oīa certa lege cōtinentur. ⁊ eodē mō arbo-res fruct⁹ ⁊ semina queq̄ nascuntur in terra. Quare inquit soli hoīes videntur a diuina ꝓui-dentia seq̄strari ⁊ fortune cōmitti ad regēduꝫ: Nā ex hoc patere videtur q̄r iniusti iustis domi nantur ⁊ reprobi virtuosis. Istū aūt errorē secu ti sunt iniusti cōtra quos sp̄ūsanct⁹ arguit ī li bro qui nullā aliā vitā sperātes nisi istā p̄sēteꝫ illos iudicauerūt ꝯfundi ꝑ semꝑ. q̄s in p̄senti viderūt ꝑsecutionib⁹ maloꝝ attritos. Isti er-go cōi dubitatiōi r̄ndet sp̄ūsanctus in hodier na lectione ostendens q̄ ꝓcedit ex ignorantia ho minū. nō ex iniusticia dei regentis. Et cōsistit r̄nsio in isto. q̄ de⁹ ꝑmittit scōs suos affligi ad t̄ps iniuste vt ꝓ merito patiētie glorios⁹ coro-nētur ꝑpetuū. ⁊ q̄r istā remuneratiōnē futuram mali nō intelligūt: iō diuinū cōtra electos su-os regimē rep̄hendūt. Duo ergo fiūt ī lectiōe ista. nā p̄mo reprobatur reproboꝝ ignorātia. scdō declaratur diuina iusticia. ibi q̄m. Dicit er-go p̄mo sic. Populi aūt videntes ⁊c̄. id ē po-puli videntes iustos tribulari. q̄r multe tribu-lationes iustoꝝ. in ps̄. Et nō intelligētes p̄mi-um q̄d dabitur eis in futuro. nec ponētes talia. id est diuinas ꝑmissiones in futura vita in p̄-cordijs. i. in affectuosa noticia. Et ē affectuosa noticia. fides charitate formata q̄ sic hō credit ⁊ illud q̄d credit amat ⁊ opatur. tal̄r pōit ī p̄cordijs dcā dei. Precordia eni ī sc̄ dicit Isidō. xj. Ethimo. sunt loca vicina cordi quibus sensus ꝑcipitur Eccl. xxxiij. Precordia fatui q̄si rota carri: ⁊ q̄ si axis versatilis cogitat⁹ illi⁹. Hec ē igitur igno-rantia inexcusabilis reproboꝝ qui nō intelli-gunt nec ponūt diuinas ꝑmissiones in p̄cor-dijs suis. i. in debita affectiōe. Osee. iiij. Po-pulus nō intelligēs vapulabit. ꝯ reprobatur peccatoꝝ ignorantia. Cōsequēter declaratur di-uina iusticia ibi. Quoniā gr̄a dei ē. Et tangit tres effectus diuine beniuolentie erga nos: v̄ꝫ gr̄am misericordiā ⁊ respectū. Gr̄am p̄bet iu-ste viuētibus. ij. Corinth. vj. Hortamur vos ne inuacuū gr̄am dei recipiatis. ⁊ ad Roma. vj. Gratia dei vita etna. Misericordiā penitē-tibus. in ps̄. Misericordia dn̄i plena ē terra. ⁊ Trenoꝝ. iij. Misericordia dn̄i q̄ sum⁹ cōsū-pti. Et respectū innocētibus. Luc. j. Quia re spexit humilitatē ancille sue. Circa misc̄diaꝫ dei erga peccatores ē notandū. q̄ tria damna facit peccatū cōtra hominē si diuina misericor dia nō obstat: q̄r peccatū cōcludit excludit ⁊ in cludit. Cōcludit in iudicio. Excludit a regno. ⁊ includit ī inferno. Ex opposito misericordia soluit argumētū ne homo in iudicio ꝯcludatur. Tollit ipedimentū ne hō a regno excludatur. ⁊ frangit ligamētū ne hō in inferno includatur. Argumentū q̄d facit iusticia contra peccatorē ē demōstratiuū. sicut furtū inuentū cōtra fu-rem: ⁊ ideo statim iusticia sententiat: ꝯ miseri-cordia sn̄iam suspendit ⁊ iudiciū sicut p̄nceps supior Jac. j. Misericordia superexaltat iudiciū ⁊ Math. xij. Si sciretis quid ē misericordiaꝫ volo ⁊ nō sacrificiū: nunq̄ cōdēnassetis inno-cētes. Scdō peccatū excludit hoīeꝫ a regno sicut lepra excludit a sanoꝝ cōsortio. ꝯ illud im pedimentū tollit misericordia gr̄e ianuā rese-rādo. Xp̄s dicit Joh. x. Ego sū ostiū. Istō osti um fregit diuina misericordia cū baculo cruci cū tanto ip̄etu q̄ vna p̄s descendit ad infernūꝫ ⁊ reliqua vsq̄ ad sepulchrūꝫ. Dicit iusticia. ne mo viroꝝ q̄ vocati sunt gustabūt cenā meam. Misc̄dia dicit. Exite ī plateas ⁊ vicos ⁊ cōpel-lite intrare vt ipleatur domus mea. Luc. xiiij. Tertio pctm̄ includit ī inferno. sicut debita de tinē ⁊ hoīeꝫ in carcere. Amē dico tibi nō exibis donec reddas nouissimū q̄drantem. Luc. xij. Ecōuerso. misc̄dia ligamentū soluit redimen-do. j. Corinth. vj. Empti estis p̄cio magno. Ju sticia dicit. Cōuertentur peccatores ī infernum.

Miscđia dicit A porta inferi erue dñe aīas eo rū. q2 dr in Isa. Misericordia dei est in sanctos

B Pōt eē dubiū. Utrū ī oī ope dei misericordia ⁊ iusticia cōiungant: ꝙ nō: q2 in iustificacione impij tm̄ apparet miscđia: q2 oīs iusticia p̄sup ponit m̄ritū. ſ iustificacione nullū p̄cedit me ritū in impio. Preterea in ope creationis neu trū inuenit: nō iusticia: q2 illa p̄supponit meri tū: nō misericordia: q2 ip̄a p̄supponit miseriaȝ sed creatio nihil p̄supponit. Preterea paruuli baptizati affligunt infirmitatib⁹ ⁊ morte: ⁊ nul la apparet ibi iusticia q2 liberati ab omni pctō nō sūt debitores alicuius pene. ḡ iniuste talia patiunt. Preterea nō videt eē iusticia ꝙ vnus ꝓ peccato alteri⁹ puniat sicut hoc facit de⁹ fre quenter. sicut ꝓ peccato Cayn maledict⁹ ē cha naan fili⁹ ei⁹. Gen. ix. Et ꝓ peccato dauid q̄ po pulū numerauerat pcussus ē pp̄ls. ij. Reg. vi. Preterea Exodi. xxxij. Aaron ⁊ pp̄ls peccaue runt in adoratione vituli: ſ pp̄ls fuit puni⁹ nō aūt Aarō sicut ibi legim⁹: ḡ de⁹ fuit acceptor ꝑ sonaꝝ. Preterea ad Roma. xv. dico iesū xp̄m fuisse ministrū circūcisionis ad cōfirmādas ꝓ missiones patꝝ. gentes autē sup misericordia honorare deū: ḡ in ꝯuersione gēnum fuit sola miscđia. In cōuersione iudeoꝝ fuit sola iusti cia. Preterea in p̄destinatiōe nulla ē iusticia. ī reprobatiōe nulla ē miscđia ḡ ⁊c. aīs pȝ ad Ro ma. ix. Cū nōdum nati eēnt aut aliquid boni aut mali egissent. nō ex bonis opib⁹ ſ ex voca tōe dictū ē: Jacob dilexi. Esau aūt odio habui. Preterea iniustuȝ videt dare meliori plus de malis ⁊ minus de bonis. ⁊ ecōuerso peiori pl⁹ de bonis ⁊ minus de malis. ſ hoc facit de⁹ di stribuendo tp̄alia. ḡ in tali distributione nec ē miscđia nec iusticia. Ad oppositum ē ps̄. Uni uerse vie dñi miscđia ⁊ veritas. Ad q̄onem di cendū ꝙ miscđia ⁊ iusticia dupliciꝉ accipiūtur. Primo mō large ⁊ cōiter. Alio mō stricte ⁊ ꝓ prie. Large loquēdo miscđia dei dr voluntas bn̄ faciendi creature. Justicia vero dei dr con decētia sue bonitatꝭ circa creaturā. Et isto mō loquendi certū ē ꝙ in oī ope dei: miscđia ⁊ iudi ciū cōiungūt: q2 in oī ope suo facit fm̄ cōdecē tiam sue bonitatis. ⁊ volūtate bn̄faciendi sue creature etiā puniendi reprobos. cū eoꝝ puni tio bona sit electis: ⁊ sic iusticia ⁊ miscđia nullo mō ſter se hn̄t oppositionē. imo sicut docet Ans helmus prosologion. ij. miscđia nascit ḋ iusti cia: q2 iustū ē deū sic eē bonū vt parcēdo sit bo nus ⁊ sic narrat Anshelm⁹ ꝙ sil' stāt q2 vniuer se vie dñi miscđia. ⁊ v̄itas ⁊ tn̄ iust⁹ dn̄s in oib⁹ vijs suis. Scđo accipiuntur miscđia ⁊ iusticia stricte ⁊ ꝓprie: ⁊ sic miscđia dei dicit volūtateȝ dei ad subueniendū miseris p̄ter merita. Ju sticia v̄o dei dicit volūtatē retribuendi fm̄ me rita: ⁊ cū mereri ⁊ demereri ñ sit nisi rōalis cre ature: māifestū ē ꝙ nō ī omni ope dei ista duo cōiungunt ſ tm̄ in ope retribuendis q̄ sūt crea ture rōnali ⁊ de lege cōi. Ad primū in oppo

C sitū dicendū ꝙ in iustificatiōe impij p̄cedit mo tus liberi arbitrij attritiōis ꝓpter quā aliq̄ rō iusticie videt ꝙ infundat sibi gratiā. Similiter ē ibi rō iusticie ex pte dei q̄ quodā mō debitor effici penitenti ꝓpter ꝓmissionē suā. Un̄ glo. sup illud ps̄. Justificeris in sermonib⁹ tuis et vincas. De⁹ enī hoc ꝓmisit vt peccatorib⁹ pe nitentib⁹ veniā largiret. ⁊ sic in iustificatōe im pij ex vtraq3 pte rō iusticie iuenit seu reperitur. Ad scđm pȝ in p̄dicta positione ꝙ in opere creationis hec duo inueniunt large nō stricte. Ad tertiū dicēdū ꝙ peccatū originale sequi tur duplex pena. vna inq̄tum ē īfectiuum pso ne vꝫ carentia diuine visionis. Alia inq̄tum ē infectiuū nature. ⁊ fm̄ hoc ip̄m sequūt pene q̄ ex defectu causant ꝓpter ablatiōnē doni ori ginalis iusticie sicut alias dictū fuit. modo ba ptism⁹ delet penaȝ debitam originalem inq̄ tum est vitium persone nō autem inq̄tum est vitiū nature. ⁊ iō baptismus aufert carentiaȝ visionis dei si puulus moriat. nō autē aufert penalitates q̄ naturā cōsequūt ex defectu suo rū principioꝝ materialiū post ablutionē pec cati originalis. vnde baptismus soluit a reatu mortis eterne. manet tn̄ sub reatu mortis cor porée ⁊ aliaꝝ penaꝝ naturā corpis corpaliꝉ cō sequētiū. Ad quartū r̄ndet Aug⁹. sup Josue

D vij. Filij israel p̄uaricati sūt: ꝙ in penis eternis nūq̄ vnus ꝓ alio punit sed in penis tp̄alib⁹ q̄nq3 vnus ꝓ alio punit triplici rōne. Primo q2 pena eterna nō infligit alicui ꝓ bono patiē tis sed ad vindictā culpe. sed tp̄alis pena fre quenꝉ infligit ꝓ bono patientis ⁊ etiā alioꝝ vt videant q̄tū peccatū sit fugiendū vbi ꝓ pec cato vnius affligit multitudo. ⁊ sic fiant hoīes cautiores ꝯtra peccatuȝ ⁊ videant ꝙ vnusq̄sq3 sollicit⁹ eē debeat ꝓ alio ne pereat ex q̄ ꝓ pecca to vni⁹ ceteri puniunt. Scđo q2 q̄tū ad corp⁹ vnus hō ē res alteri⁹ vel subdit⁹ sicut fili⁹ pr̄is ⁊ seruus dñi. ⁊ ideo fili⁹ punit q̄nq3 ꝓ pctō pa tris tp̄aliter ⁊ seruus ꝓ peccato dñi. Sȝ q̄tum ad bonū aīe q̄libet gerit p̄sonā suā: ⁊ sic in tali casu pater ⁊ dñs puniunt ꝓ se. fili⁹ aūt ⁊ seru⁹ ꝑ accidēs inq̄tum reo eorū. ⁊ sic canaan ꝓ ca yn punitus ē. ⁊ est sensus. nō leteris tu de filio tuo sicut nec ego de te. Tertia rō ē fm̄ Gre goriū. ꝙ q̄nq3 vn⁹ ē p̄nceps culpe alteri⁹: sicut q̄nq3 ꝓpter culpas subditoꝝ p̄lati ꝑmittūt ca dere in pctm̄ ⁊ iō ꝓ pctō p̄lati tp̄aliter merito puniunt. sicut dauid peccātē punit⁹ ē pp̄ls: vt argutū ē. Ad q̄ntū dicēdū ꝙ aaron fuit pu nit⁹ sicut ⁊ pp̄ls. nō tn̄ pena manifesta ī signūȝ ꝙ p̄lati nō debēt manifeste puniri ſ occulte ꝓ pter scādalū vitandū. Pena aūt dr fuisse ī ipso ⁊ ī filijs eius: q2 ī sacrificio vitule ruffe īmundi efficiebant. sicut pȝ Numeri. xix. ca. Ad se

etiã dicendũ q apłus loquit illo modo loquendi: qr aliquis modus iustitie fuit in cõuersione iudeoꝝ qui nõ fuit in cõuersione gentiũ scʒ impletio pmissionũ factaꝝ patribꝰ p pphetas. fuit tñ vtrobiqʒ cõdecentia diuine bonitatis q vocarent ad premiũ. ⁊ sic ẽ iustitia. Itẽ insufficiẽtia meritoꝝ fuit i vtrisqʒ: ⁊ sic ẽ misericordia. Ad septimũ in pdestinatione ⁊ reprobatiõe vt cõnotãt effectꝰ in creatura bñ sunt iustitia ⁊ misericordia cõiter loquẽdo: nõ tñ stricte vt in positione dictũ ẽ. Ad octauũ ẽ dicendũ q ħ cedit in pfectũ bonoꝝ q̃tum ad bonũ spirituale qđ est simpliciter bonũ hominis.

Lectio LIII

C Ondemnat autẽ iustus mortuus, viuos impios. ⁊ iuuẽtus celerius cõsũmata longã vitã iniusti. Postq̃ spũs sanctus excusauit diuinã iustitiã in hoc q pmittat quosqʒ iustos virtuosos ⁊ sanctos mori celeriter añ maturã etatem quosdã naturaliter, ppter nature defectuʒ. quosdam violenter p martyriũ eis illatũ. Hic comparat breuitatẽ vite iustoꝝ ad longitudinẽ reproborũ. Circa hoc duo facit. Primo oñdit q reprobi iudicãtes de vita iustoꝝ decipiunt p ignorãtiã. Scđo q post mortẽ puniunt p penaꝝ tolerantiã. Scđa ps ibi. Et erũt pꝰ hec. Circa primũ duo facit. Primo oñdit q reprobi ex cõparatiõe iustoꝝ iudicant eẽ punibiles. Scđo q ex psecutione iustoꝝ excecant ⁊ fiunt derisibiles. Scđa ps ibi. Videbũt. Circa primuʒ sic dicit. Cõdemnat autẽ iustus mortuus. q̃si diceret euidenter apparet malicia peccatoꝝ diu viuẽtiũ ex cõpatione ad iustos in iuuẽtute cõsũmatos. Licet eni ad acqsitionẽ virtutũ moralium requirat multũ de tpe: nõ tñ ad deo perfecte seruiendũ: qr p virtutes theologicas deus supplet qđ minus subest de virtutibꝰ acquisitis. Et iõ iuuentus celeriꝰ cõsũmata. i. iuuenis bonus i breui tpe cõsũmatus. id ẽ pfectꝰ: cõdemnat: hoc ẽ cõdẽnabilẽ oñdit longã vitã iniusti: qr ex quo iuuenis mortuꝰ fuit pfecte iustus et deo acceptus. ptʒ q viri impij diu viuẽtes merito debẽt cõdẽnari. Hec ẽ sñia lr̃e vicʒ q mali senes cõdẽnãtur. i. cõdẽnabiles oñdũtur: si cõparentur ad bonos iuuenes cito defunctos.

A Notãdũ ẽ hic q in omni republica ⁊ cõmunitate quacũqʒ: sũma cura dʒ eẽ de iuuentute in bonis opibus instruenda. sicut satis docemur Eccl. xxx. sub metaphora de equo indomito. Equꝰ eni indomitꝰ euadet durus ⁊ filiꝰ remissus euadet preceps. Et infra. Nõ des illi ptãtẽ in iuuẽtute ⁊ ne despicias cogitatꝰ illiꝰ curua ceruicẽ illiꝰ in iuuẽtute ⁊ tũde latera eiꝰ dũ infans ẽ. Vult dicere q sicut equꝰ in iuuentute diu re vadit: ⁊ ita libent in pcipiciũ: sicut in viã rectã. ita iuuenis dimissus volũtati sue nũq̃ portabit suauiter alios in quacũqʒ societate. sed ita libent ruet i vicia sicut ⁊ quꝰ indomitus in pcipiciũ. equꝰ antiquus nõ admittit calcar. sed sellã: nõ frenũ: nisi ad talia fuerit assuefactus in iuuẽtute. ita nec adolescẽs admittet aliquã obedientiã nisi fuerit assuefactus in iuuentute. iõ dicit Aristo. ij. Ethi. ca. ij. Doctrina platonis fuit ista q oportet duci aliqualit cõfestim ex iuuentibꝰ qualit ⁊ in q̃bus gaudere oportet ⁊ cõtristari. ⁊ ideo nõ solum hoc imo oportet q nutriant legibꝰ coactiuis. qr iuuenibus opa virtuosa nõ sunt fm se delectabilia. Sic dicit idẽ phs. x. Ethi. ca. ix. Et iõ sicut ibi concludit necessariũ ẽ fieri quasdã regulas p iuuenibus q̃bus cõpellant ad mores. ⁊ cũ sint pleni passionibus voluptatũ. nõ pñt addiscere delectari i virtuosis nisi fm bonas leges informẽt. Quales aũt sint cõditiones iuuentutis: sufficienter narrat Aristo. ij. Rhetorice ita dicẽs. Primo eni cõcupiscitiui sũt iuuenes ⁊ cito cõcupita psequẽtes: sicut venerea vehemẽter. Quidã q̃ cõcupiscũt ⁊ faciliter a cõcupitis desistũt. sũt autẽ acute voluptatis nõ magne sicut laborãtiũ sitis ⁊ famis. Sunt eni animosi ⁊ acute ire ⁊ faciliter irã suã psequũtur. Amãt eni honores ⁊ nõ sustinẽt despici. Faciliter autẽ ab ira desistunt. Amant eniã honores ⁊ victorias: qm iuuentus excellentiã cõcupiscit. Minus aũt his amãt pecunias: qm inexpti sunt q̃trũ ad indigentiã hoim. ⁊ maligni nõ sunt nec cauillosi et faciliter credentes: qm adhuc in multis decepti nõ sunt ⁊ bone spei sunt. ⁊ plurima sperãt: qm in paucis repulsaʒ passi sunt. quapropter multa sperãt. ⁊ qm futuroꝝ ẽ spes. pteritoꝝ vero memoria. iuuenibꝰ aũt pauca pterita sũt plurima aũt futura: qm iam q̃si viuere incipiunt: ppter hoc faciliter decipi pñt. qm faciliter sperant: ⁊ erubescituri sunt. qm in virtutibꝰ perfecti nõ sũt. sed solũ ipsa cognoscũt que ipsis a legibus pponunt: in q̃bus sepe deficiũt. ⁊ magnanimi sunt qm a nullo adhuc in vita humiliati fuerũt: ⁊ dignificant semetipsos: qm bone spei sunt ⁊ magis eligũt honorabilia q̃ vtilia. viribus aũt magis viuunt q̃ raciocinatione. Virtꝰ aũt ẽ vis honorabilis ⁊ rõcinatio vtilis. ⁊ amatores amicoꝝ sunt ⁊ magis coetaneoꝝ q̃ coꝝ q̃ sunt alteriꝰ etatis. Nõ eni iudicãt aliqd ad vtile. ⁊ iõ de amicis q̃busdã nihil curãt fm q cõuiuẽdo delectant: ⁊ ppter hoc amicos amãt coetaneos. ⁊ oia in magis. i. excessiue opant: puta valde amant. similr ⁊ odiũt. Cã aũt ẽ qr oia scire putãt ⁊ asserũt; ⁊ iõ excessiue i oibꝰ opant ⁊ iniuste faciũt cõtumelias alijs irrogãdo ⁊ inde excellẽtes volũt apparere. Et misericordes sunt. qm oẽs sicut ipi sũt arbitrant innocẽtes ⁊ iniuste pati. Insup risus ⁊ ludoꝝ amatores sũt. Hec Arist. Ex q̃bꝰ dictis satis pʒ q iuuenes castigatiõe indigẽt vehemẽter: ppter diuersa de

sideria q̄ ꝯ rōnem natura calida causat dū du rat tps iuuentutis. vñ. ij. Timoth. ij. Iuuenilia desideria fuge. Propter qd̄ q̄ curā aīarum habetis istud subditis vestris inculcare debetis vt tam pr̄es carnales q̄ spūales instruant filios suos in cultu xp̄i ⁊ in preceptis diuinis.

B Notandū ē aūt q ad etatē iuuenilē. hoc est ad iuuenes: vos q̄ viriles annos attigistis q̄drupliciter vos habere debetis. Est iuuentus moribꝰ informāda. artius castigāda. parcius sustentanda. mitiꝰ iudicanda. Primo igit̄ iuuentꝰ moribꝰ ē informāda. istud fecerūt antiq̄ gentiles tripli. Scripturis librorū. picturis gestorū. ⁊ figuris signorū. Nobiles eni antiq̄ explorauerūt q̄ meliores fuerunt ph̄i ⁊ illis suos pueros tā l̄ris q̄ moribꝰ imbuendos dederunt. Vñ Trayanus Plutharcum. Nero Senecā. Alexander Aristotelē habuerūt mḡros ⁊ ne a talibꝰ mḡris aliqui dissolutionis vel lubrice leuitatis addiscerēt sūme cauebant. Vñ Boecꝰ in ꝓlogo musice. Sic salomon de se dicit Sap. viij. Hanc amaui ⁊ exquisiui a iuuentute mea. Itē docuerūt iuuenes picturis gestorū. Unde sicut narrat quidā expositor sup iuuenalē. li. j. Satyra. Nobiles romani sic disposuerūt actiões suas p singulos dies: q̄ summo mane oēs sit petebāt vel adibāt arcus triū phales in q̄bus antecessores sui depingebant cū armis ⁊ cautelis quibꝰ dimicauerāt contra hostes suos: vt sic iuuenes illis visis attenderent ad virtutes p imaginationē gestoꝝ. dein de templū Appollinis petebāt q̄ erat deꝰ. Postea iudices ad foꝝ ⁊ senatores ad capitolium descendebant. Iudices vt causas tractarent. Senatores vt de cōi vtilitate reipublice delibe rarēt. ⁊ sic tēpus suū vsq̄ ad horā nonā expenderūt. ⁊ ne iuuenes a bonis occupationibꝰ impedirent: p totū tps ante nonā horā ordinatū erat. q̄ meretrices ꝓ nullo censu ꝓstibulis sua egrederent añ nonā. ne iuuenes a suis informationibꝰ ⁊ viri a cōsilio reipublice p delectatiōes libidinosas aliq̄tenus turbarent. Et hec ē iō fm Hugo. q̄ re meretrices nonarie apd̄ romāos vocabāt. q̄ ad horā nonā licuit eis egredi de domibꝰ suis ⁊ nō ante. Itē docebant iuuenes ad bonos mores ⁊ figuris signoꝝ. Vñ narrat Macrobiꝰ p̄mo saturnaliū q̄ apud romanos pueri nobiliū quādā vtebant veste q̄ dr̄ ꝑtexta ⁊ inde pueri nobiles vocabant p̄textati. habebāt eni corā pectore suo bullā quādā aureā habēte figurā cordis hūani. Bulla aūt fuit semirotūde figure q̄si medietas sphere ad silitudinē bullaꝝ q̄ fiunt in aq̄. Pretexta erat d̄ purpura q̄ ē rubei coloris: vt pudore sue nobilitatis a vicijs se subtraherēt. ⁊ cordis imaginem ante pectus portabāt: vt sein uicem intuētes ita se fore hoīes cogitarent si corde p̄starēt hec Macrobius. Sic g̊ primo ē iuuentꝰ mori-

bus informāda. Eccꝭ. xij. Memēto creatoris tui in diebus iuuētutis tue. Secūdo iuuētꝰ ē artius castiganda: q̄ Prouer. xiij. Qui parcit virge odit filiū suū. ⁊ Eccꝭ. xxx. Curua ceruicē eiꝰ dū iuuenis ē. Aues pullos suos ⁊ fere fetus suos fm conditiões nature sue castigant ⁊ domant. Istud q̄ Hely sacerdos neglexit: p filiorū iniquitate dānatꝰ est imo propter negligentiā filios castigandi. Vñ Beda. q̄ fera pietate supatus ē Hely ferire delinquentes filios noluit: apud districtū iudicē seipm̄ cū filio crudeli dānatione ꝑcussit. Vñ verū est q̄ verbis eos aliqualiter corripuit: sicut p̄z. j. Reg. ij. Nō ē bona inquit hec fama quā audio de vobis f̄ hoc ē nimis modicū ad correctionē maloꝝ iuuenū. sicut p̄z. x. Ethi. Vñ narrat Boetius p̄mo de disciplina scholariū d̄ sanguineo lucrecij filio. Tertio iuuētꝰ ē parcius sustētanda. vt in iuuenili etate assuescat sobrietati. ad Titum. ij. Iuuenes silr̄ hortare vt sobrij sint. Vñ narrat Augꝰ. de bona matrona. ix. cōfessionū ca. viij. q̄ curā habuit quarundā filiarū nobiliū: eratq̄ in eis coercēdis cum opꝰ esset sancta seueritate vehemēs: atq̄ in docēdo sobria prudētia: nā eas p̄ter illas horas q̄bus ad mensam parentū moderatissime alebāt etiam si exardescerēt sitī nec aquā bibere sinebat: precauēs cōsuetudinē malā: ⁊ addēs v̄bū sanum Mō aquam bibitis q̄ in ꝓtāte vinū nō habetis: cū ad maritos veneritis facte dñe apothecarū aqua sordebit: sed mos potandi permanebit.

D Quarto iuuētus ē mitiꝰ iudicanda. nō est eni desperandū si frequent peccēt. Vñ signāt petiuit p̄s. Delicta iuuētutis mee. Hypocras ponit talē amphorismū. Epilensie quibꝰ ante iuuētutē nascunt̄ imutationē habēt: q̄bus cunq̄ vero. xxv. annoꝝ fuerit: plurimū cōmoriūtur vel cōmouent̄. sic igit̄ ē informāda iuuētus moribꝰ: Et sic fuit sanctissimꝰ p̄dicator splēdor ecclie cuiꝰ cras ꝯuersionē celebrabimus tam i moralibꝰ q̄ in scientialibꝰ instructꝰ ⁊ ad pedes Gamalielis doctoris. ⁊ iō cōfidenter dixit coram rege agrippa p̄sitatus Act. xxvj. Et q̄dē vitam meā a iuuentute q̄ ab initio fuit i gente mea in hierosolymis nouerūt oēs iudei p̄scientes me ab initio si velit testimoniū p̄hibere. q̄m fm certissimā sectaꝝ nr̄e religiōis vixi phariseus. Et veracit̄ iste cōsūmatꝰ ē i breui expleuit tēpora multa discurrēdo. docēdo. disputando scribēdo. vt ꝓfidenter scriberet ⁊ illud. j. Timoth. iiij. Bonū certamen certaui. fidē seruaui. de reliq̄ reposita ē mihi corona iusticie quā iā h̄z i celis In historia barlaam quā Iohēs damascenus dr̄ cōpilasse refert q̄ idē barlaā monachus solitariꝰ primo fuit. ⁊ postea mḡr cuiusdā filij regis q̄ iosophat dicebat a q̄ idem puer q̄siuit cuiꝰ etatis eēt sub his verbis. Dic mihi inquit p̄r quot annoꝝ es. ⁊ vbi ꝯuersaris q̄ a te n̄ sciq̄

volo separi. Et ille r̄ndit: annoꝝ sũ .xlv. ĩ deser-
tis terre sennar degẽs: ad quẽ iosaphat. apľˀ
mihi appares pater q̄ .lxx. annoꝝ. Et ille. si a
natiuitate mea oĩs ãnos meos q̄ris discere.
bñ estimasti. ſ nullo mõ a me ĩ mensuraꝫ vite
cõputant̄ q̄tq̄t ĩ vanitate mũdi expensi sũt: tũc
eni ĩ interiori hoie mortuˀ erã. ⁊ ãnos mortĩ nũ
q̄ vite noĩabo. Silis fuit r̄nsio illiˀ qui diu vi-
xerat ĩ seculo ⁊ tñ .xvij. in religiõe. q̄ etatẽ suã
interroganti r̄ndit: vixi. ⁊ iterũ q̄renti quãtũ.
r̄ndit. dũ dixi vixi. q̄tũ vixi tibi dixi. Et iõ nar
rat Valeriˀ marcialis. li. j. de q̄dã anthonio se
ne q̄ cõputare potuit .xv. olympiades. iste ita
v̄tute vixerat q̄ recogitare potuit de tota vita
sua ⁊ etate sine displicẽtia p̄cedentis vite. et iõ
cõmẽdans suã felicẽ etatẽ. dicit q̄ hoc ẽ bñ vi-
uere vicꝫ sic viuere q̄ ip̄e possit frui vita p̄riori
Vñ dicit sic. Amplıat etatis spaciũ sibi vir bea
tus. Hoc ẽ viuere bis vita posse p̄riore frui.

Lectio LIIII

VIdebunt enim fi
nẽ sapiẽtis ⁊ nõ intelligẽt q̄d cogita
uerit de illo deˀ ⁊ quare munierit il
lum dñs. Videbũt eni ⁊ ꝯtẽnẽt. illos aũt dñs
irridebit. Postq̄ sp̄ussanctus declarauit q̄ im
pij ex cõpatiõe iustoꝝ euident̄ iudicant̄ puni-
biles. Hic ostidit q̄ ex ꝑsecutiõe iustoꝝ excecãt̄
⁊ fiunt derisibiles. Excecauit eniꝫ eos malicia
eoꝝ. Sap. ij. Et circa h̄ duo facit. Primo tãgit
eoꝝ culpã. Scdo subdit eorum penã. ibi. illos
aũt. Culpa ẽ duplex. vicꝫ ignorãtia. ⁊ malicia.
Ignorãtia in nõ intelligendo. Malicia in cõ
tẽnendo. dicit ergo sic. Videbunt. s. mali ⁊ re-
probi ꝑsecutores iustorũ finẽ sapientis .i. mar
tyris fm glosam interlinearẽ: ⁊ nõ intelligẽt ꝓ
pter maliciã excecãtẽ. ij. Corinth. iiij. Deˀ huiˀ
seculi excecauit mẽtes infideliũ: vt in eis ñ ful-
geat illuminatio euãgelij. Deˀ huius seculi. i.
deus verˀ q̄ nõ solũ bonos regit ſ etiam ma-
los ꝓ merito p̄cipitat vel p̄ncipat̄ fm Ambro.
vel deˀ huiˀ seculi q̄ ẽ p̄nceps huiˀ mundi qui
secularibˀ p̄ncipatur fm Aug. ⁊ ideo ex culpa
eoꝝ ꝓuenit q̄ nõ intelligũt. Esa. vj. Audite au
dientes ⁊ nolite intelligere visionem. videte ⁊
nolite cognoscere. Nõ igit̄ intelligẽt quid co-
gitauerit de illo. s. sapiẽte deˀ. i. qualiter deus
p̄parauit sibi coronã ꝓ cinere. oleum ꝓ luctu.
palliũ laudis ꝓ sp̄u meroris. Quid aũt deus
sup iustos q̄ aduersa sustinẽt cogitet. ip̄e dicit
Hiere. xxix. Ego eni scio cogitatiões q̄s cogi-
to sup vos dicit dñs: cogitatiões pacis ⁊ nõ af
flictionis: vt dem vobis finẽ ⁊ patientiã. Et q̄-
re munierit illũ dñs. supple nõ intelligẽt repro
bi: quare vicꝫ dñs munierit martyrẽ armis fi-
dei fm glosã. Ex h̄ apparet q̄ lr̄a debet ẽẽ mu-
nierit ⁊ nõ minuerit. licet Rabanˀ sic exponit
Cõsequent̄ cũ dicit. videbũt eni. Assignata eo
rũ ignorãtia. assignat eoꝝ maliciã dicẽs. Vide
bunt eni mortẽ sanctoꝝ in p̄nti ⁊ ꝯtẽnent eos
nescientes finẽ futuře gl'ie. sicut diues cõtẽpsit
Lazarũ ⁊ tñ portabat̄ ab angelo ĩ sinũ abrae
Luc. xvj. ⁊ sic tangit̄ eoꝝ culpa. Consequent̄
ibi. illos aũt. subdit̄ eoꝝ pena. q̄ꝛ dñs illos ir-
ridebit. i. dignos irrisione mõstrabit ĩ die iudi
cij generalis. Prouer. j. Ego quoq̄ in interi-
tu vr̄o ridebo ⁊ subsãnabo cũ vobis q̄d timue-
batis aduenerit. ⁊ in ps. Qui habitat in celis
irridebit eos ⁊ dñs subsãnabit eos. Irrisio ꝓ-
p̄ie fit cũ cachinatiõe oris ⁊ buccaꝝ. sed subsã-
natio fit cũ rugatiõe nasi. Et sic tñ vult dicere
q̄ deˀ ostẽdit reprobos oĩ irrisione dignos. Et
hec ẽ sñia littere. Videbũt eni finẽ sapiẽtis. Sa
piens eni sic dicit Isi. x. ethi. denominatus est
a sapore. q̄ꝛ sicut gustˀ aptˀ ẽ ad discernẽdũ sa
pores ciboꝝ: sic sapiẽs ad dinoscẽdũ res ⁊ re-
rũ causas. eo q̄ vnũ q̄dq̄ dinoscat atq̄ sensuꝫ
veritatis discernat. Cui cõtrario ẽ insipiens
eo q̄ sit sine sapore nec alicuius discretionis si
ue sensus. Cũ eni nullus sit sapiẽs a natura: si
cut dicit Aristo. vj. ethi. ca. viij. Circa sapiẽtiaꝫ
q̄ttuor sũt attẽdenda: vicꝫ q̄s sit modˀ sapiam
acq̄rendi. q̄d signũ sapiaꝫ cognoscẽdi. q̄d opˀ
sapiam exercendi. q̄s fructˀ sapiam possidẽdi
Primo igit̄ de mõ acquirendi sapiam. Scien-
dũ q̄ ip̄a ñ acq̄rit̄ sine amore: sine labore: sine
hũilitate: sine stabilitate. De primo Augˀ. de
moribus eccl'ie ⁊ monachoꝝ. li. j. ca. xxix. Sa-
pientia si nõ totis viribˀ concupiscat̄ inueniri
nõ põt. amore q̄rit̄ amore reuelat̄ amore in eo
ꝑmanet̄ Sap. viij. Hãc amaui et exq̄siui iu-
uentute mea. Vñ metrice dr̄. Disce libẽs ⁊ eri
sapiẽs ⁊ honore frueris. Q̄d fieri q̄ris disce li-
bens ⁊ eris. Primo igit̄ q̄rit̄ amore. Secũdo
labore. Vñ narrat Hugo didasco. li. ij. pte. ij.
q̄ apud veteres lecticã p̄hie q̄ttuor ꝑsone sup-
portabãt: due ĩ specie iuuenũ p̄cedẽtes. ⁊ due ĩ
specie puellaꝝ seq̄ntes. Iuuenes dicebantur
amor ⁊ labor. Puelle cura ⁊ vigilia. In labore
ẽ vt agas. in amore vt ꝑficias. in cura vt ꝓui-
deas. in vigilia vt attendas. Vñ narrat Hie-
ro. in suo policrato. li. iij. q̄ gẽtiles veteres sa
piẽtiã q̄si oĩm deoꝝ p̄ncipẽ coluerũt. ⁊ eiˀ imagi
nẽ ĩ forĩbˀ oĩm tẽploꝝ depinxerũt: ⁊ iux̄ ima-
ginẽ eiˀ ista v̄ba scripserũt. Vsus me genuit.
memoria me peperit. sophiã me vocant greci.
vos sapiaꝫ. ego odi stultos hoies ⁊ ignaua opa
⁊ friuolas sn̄ias. Et h̄ ẽ q̄d dr̄ Prouer. ij. Si sa
piẽtiã inuocaueris ⁊ iclinaueris cor tuũ prudẽtie
si q̄sieris eã tanq̄ pecuniã ⁊ sicut thesauros effo
deris illã. tũc itelliges timorẽ dñi ⁊ sciam dei in
uenies. q̄ꝛ dñs dat sapiam ⁊ ex ore eius prudẽ
tia. Sapia in scriptura figurat̄ ꝑ aurũ q̄d inter
metalla ꝓfundius generat̄ in terra ⁊ cũ maio

lecticam sapientie q[uattu]or p[er]sone supportabant

ri labore effodit. Tertio ad acquirendã sapientiã requirit humilitas. Unde Aug⁹. li. iij de natura ⁊ origine anime ad vincentiũ ĩ principio. Multũ apparet ex donis ingenij que tibi largitus est deus, ꝑfecto sapiẽs eris si te nõ eẽ credideris. atq₃ vt sis ab illo qui facit sapiẽtes pie suppliciter instanterq₃ poposceris ⁊ malueris errore nõ decipi. ꝗ͂ errantiũ laudibus honorari. et ideo cũ quidã antiquus de modo discendi interrogaret: rñdit sicut recitat Hugo ĩ suo didasco. vbi prius. Mens humilis studium ꝗ͂rẽdi vita quieta. Scrutiniũ tacitũ paupertas. terra aliena. hec reserare solent multis obscura legendo.

B

De studio vero ⁊ humili voluntate discẽdi quã habuit plato scribit Hiero. ad paulinũ presbitꝫ sub his verbis. Si plato egyptũ ⁊ architã tarentinũ eandẽq₃ orã italie que quõdã magna grecia dicebat laboriosissime peragrauit: vt qui athenis magister erat ⁊ potẽs. cuiusq₃ doctrinas academie gymnasia ꝑsonabant. fieret peregrin⁹ atq₃ discipulus: mallẽs aliena verecũde discere ꝗ͂ sua ipudent̃ igerere. Prouer. xj. Ubi ẽ humilitas ibi ẽ sapia. Quarto requirit stabilitas ⁊ ꝑseuerãtia in addiscẽdo. vnde antiq̃s phos vsq₃ ad mortẽ legimus studuisse. Uñ Ualeri⁹. li. viij. Carneades laboriosus ac diuturnus sapie miles fuit. siquidem expletis. xc. annis idẽ illi viuẽdi philosophandiq₃ finis fuit. Socrates. xciiij. annũ agẽs nobilissimũ librũ scꝓsit. Chrysippus. lxxx. ãno exactissime subtilitatis volumẽ scripsit. Symonides. lxxx. ãno carmina cõscripsit de stabilitate studij archimedis quẽ nos modo archimedẽ dicimus: sicut credo. idẽ narrat Ualerius Archimedis quoq₃ fructuosã fuisse idustriã dicerẽ: nisi eadẽ illi dedisset vitam ⁊ abstulisset. Capta enĩ Syracusio marcellus. machinatiõibus ei⁹ diu ac multũ: victoriã suã inhabitã senserat eximia isti hoĩs prudẽtia delectat⁹ vt capiti illi⁹ pceret̃ edixit: pene tantũ glĩe in archimede reseruato ꝗ͂tuꝫ in oppressis syracusis reponens ac dũ is oculis aĩo q₃ in terrã defixis formas describeret: militi q̃ predandi gratia domũꝫ irrũperat: extractoq₃ sup caput eius gladio q̃s nã eẽt interrogabat. ꝓpter nimiã cupiditatem inuestigandi vt q̃d ꝗ̃rebat: nomẽ suũ indicare n̄ potuit. ꝫ ꝓtracto manib⁹ puluere: noli inquit obsecro istũ circulũ deturpare. ac ꝓinde quasi negligẽs imꝑij victoris: obtruncat⁹ sanguine suo lineamẽta artis sue cõfudit. q̃ accidit vt ꝓpter studiũ modo donaret̃ vita. mõ spoliaret̃. Ecci. vj. Fili a iuuentute tua accipe doctrinam ⁊ vsq₃ ad canos inuenies sapiam. Sic ꝫ pꝫ q̃s sit mod⁹ sapiam acꝗ̃rendi.

C

Scd̃o videndũ ẽ de signo sapiam cognoscẽdi. Ubi notãduꝫ ꝙ apud stoycos signũ sapie fuit patia. Uñ Seneca ad serenũ i li. q̃ sic intitulat̃: ꝙ in sapiẽteꝫ nõ cadit iiuria: sic dicit. Epicurus ait iniurias intolerabiles eẽ sapiẽti. nos aũt iniurias n̄ eẽ nec ꝫ nature repugnare. nõ negam⁹ rẽ icõmodã eẽ verberari ⁊ ipelli ⁊ aliq̃ mẽbro carere. sꝫ oĩa negam⁹ iniurias eẽ. Nõ sensũ illis doloribus subtrahim⁹: ꝫ nomẽ iniurie q̃d nõ põt recipi salua veritate. Uñ fm eũdẽ ibidẽ. ista cõsequẽtia nõ valet. aliq̃s hõ facit mihi iniuriam ꝫ ego accipio iniuriã. Ponit enĩ exẽplares instãtias. Esto ꝙ aliq̃s rẽ quã e villa mea surripuit: l domo mea ponat: ille furtũ fecit ego nihil perdidi. Si q̃s cũ vxore sua tanq₃ aliena cõcubat. adulter erit. ꝗ͂uis illa adultera non sit. Aliq̃s mihi dedit venenũ ꝫ vim suã mixtũ cibo ꝑdidit. scelere se obligauit: ⁊ si n̄ nocuit. Nõ minus latro est cui⁹ telũ opposita veste elusũ est oĩa scelera aũ effectũ opis q̃si culpe satis ẽ. ꝑfecta sunt. Eodẽ mõ licet aliq̃s inferat iniuriaꝫ: sapiens tñ nõ recipit. Multa enĩ sũt q̃ iniuriã submouere ꝑsñt. Scd̃o ꝙ in sapiẽtẽ nõ cadit cõtumelia sic ꝑsuadet. Multa enĩ q̃ videnť cõtumelie nõ sunt: ꝫ fiunt vitio interpretantis. si aliq̃s dicat sibi cõtumeliã fieri ab aliq̃ q̃ sibi nõ assurgit. Põit ꝫ tale exẽpliũ: pueri aliq̃ feriũt parentes: expuũt in matrẽ ⁊ lacerant. ⁊ tamẽ nullus dicit eos cõtumeliã intulisse: ⁊ subdit. Quẽ animũ nos aduersus pueros habebim⁹ hũc sapiẽs aduersus oẽs: quib⁹ etiã p⁹ iuuentã canosq₃ puerilitas est. Et addit. ꝙ iter eos ⁊ pueros nõ ẽ dĩa nisi ꝙ in maiorib⁹ errãt voluptatẽ secuti nulla rõne regulati. Si ꝗ̃rat ab eo: quare si sapiẽs nõ accepit iniuriã nec cõtumeliam: punit qui talia sibi vel alijs inferunt. Rñdet. Nõ se vlciscit ꝫ illos emẽdat nec tñ irascit. Quis medic⁹ frenetico irascit̃: Quis febricitãtis a frigida aqua ꝓhibiti maledicta in malã ꝑteꝫ accipit: Hũc affectũ aduers⁹ oẽs hꝫ sapiẽs. quẽ aduersus suos egros medic⁹. scit sapiẽs oẽs hos q̃ togati purpuratiq₃ incedũt ualẽtes coloratos. ꝫ male sanos esse. q̃s non aliter videt ꝗ͂ egros ⁊ intẽperatos. nõ respicit q̃d hoĩes turpe iudicẽt aut miserũ. non id q̃d ꝑplĩs. ꝫ vt sidera ꝯtrũ mũdo iter intendũt. ita h̃ aduersus opiõnẽ oĩm vadit. hec ille. Signũ ꝫ sapie fm stoycos ẽ nõ pati iniurias. vñ Boeti⁹. ij. de conso. prosa. vij. narrat de quodam qui false assumpsit sibi nomen philosophi: ad istum casu accessit quidam et dixit se velle experiri an vere esset philosophus si illatas iniurias leuiter patienter q₃ sustineret. Ille ergo paulisper patientiam assumpsit. acceptaq₃ cõtumelia velut insultans. iam tandem inquit intelligis me esse philosophum. Cui ille nimium mordacit̃. intellexeram inquit si tacuisses q. d. Si tacuisses: putassem te philosophum. Nunc autem quia de tua patientia queris vanam gloriã. scio ꝙ phs nõ es. Et inde accepit ꝫ vulgare ꝓuerbiũ. Si tacuisses: phs fuisses. Ecci. xx. Hõ sapiẽs tacebit vsq₃ ad temp⁹. lasci

D uus aũt ꝛ imprudẽs nõ seruabit tps. Tertio videndũ ẽ qđ sit op⁹ sapiã exercendi. vbi notandũ ꝙ ꝑcipue tres sunt act⁹ sapientis. informare. reprobare. ꝛ ordinare. Informare mores. reprobare errores. ꝛ ordinare inferiores. Et iõ dicit Arist. j. Elencoꝝ. Est aũt vt ad vnũ sit dicere op⁹ scientis nõ mentiri de q̃bus nouit. ꝛ mentientẽ posse manifestare. Primũ ptinet ad informatiõnẽ. scđm ad reprobatõẽ3 Dicit etiã phs. j. metha. ꝙ inter ea q̃ hoĩes de sapiente cõcupiunt. cõiter ẽ vnũ qđ ad eũ ptinet ordinare. Et iõ in aureo seculo soli sapientes gubernabãt: sicut dicit Seneca ĩ epl̃a. xcij. ꝛ Hiero. in suo policrato li. iiij. Romanos principes aut duces dũ coꝝ respublica viguit: non memini illiteratos extitisse. Et nescio quõ contigit ex q̃ ĩ pncipib⁹ languit virt⁹ lrãrum: armate milicie infirmata ẽ manus ꝛ ipi⁹ pncipatus. q̃si pcisa ẽ radix. Vñ quidã rex romanoꝝ scribens eplam cuidã regi francoꝝ quaten⁹ filios suos ĩ lr̃is erudiret: istud ĩterseruit. Rex iquit illitteratus quasi asin⁹ coronatus. hinc ẽ ꝙ Karolus transtulit studiũ de Roma in Parisius De q̃ dr̃ ꝙ oẽs artes liberales habuit ĩ suo palatio miro modo depictas. Et de Dauid dr̃ ꝙ habuit sapiam sicut angel⁹ dei. Nulla eni cõitas sine sapiẽtibus regi põt. Sap. vj. Multitudo sapientũ sanitas ẽ orbis terraꝝ. In cuius signum narrat Isido. li. j. Ethi. ca. xxvj. ꝙ demostenes orator cõtra Philippũ regez tali fabula vsus ẽ. Cu3 Philippus athenienses obsideret: postulauit vt sibi decẽ oratores darẽtur ꝛ tali pacto discederet Rñdit demosthenes lupos aliqñ pastorib⁹ quorũ diligentiã decipere volebant suasisse vt in amiciciã cõuenirent. ea cõditione vt canes in quib⁹ erat cã iurgiorum iure illis traderent. Annuerũt pastores ĩ spẽ securitatis. dederũt canes quos ouiũ suaru3 vigilantissimos custodes habebãt. Lupi ãt oĩ formidie adẽpta. oẽ qđ ĩ gregib⁹ illis erat: nõ ꝓ facietate s ꝓ libidine lacerarũt. Et isto mõ suasit atheniensib⁹ Philippu3 regẽ. principes ipsi postulare q̃ facili⁹ posset opprimere spoliatam custodib⁹ vrbem. Quarto videdũ quis ẽ fructus sapia3 possidẽdi. de hoc satis dr̃ Eccẽs vj. Quid hz ampli⁹ sapiẽs a stulto: ꝛ qd paup nisi pergat illuc vbi ẽ vita. Et sapientie. vj. Concupiscentia sapientie deducet ad regnum perpetuum.

Lectio LV

Erunt post hec decidẽtes sine honore ꝛ in cõtumelia inter mortuos ĩperpetuũ. Qm̃ dirũpet illos inflatos sine voce ꝛ cõmouebit illos a fundamẽtis ꝛ vsq3 ad suprmũ desolabuntur ꝛ erũt gemẽtes ꝛ memoria coꝝ pibit. Post q̃ spũssanct⁹ declarauit ꝙ psecutores iustoru3 decipiũt in psñti p ignorãtia3. Hic declarat q̃lit post mortẽ puniunt p penaꝝ tolerãtiã. Legit aũt septẽ penales ꝯditiões dãnandoꝝ q̃ sunt iste. Deijcient cũ ꝯfusiõe. Affligẽt cũ despectione. Repellent sine rñsione. Destituẽt autẽticatiõe. Punicẽt sine ꝯsolatõe. Conterent sine cõdonatione. ꝛ supprimenf sine recordatõe. et ista iuste patiẽt ꝓpter septe3 malicias q̃s tyrãni ꝛ mali hoĩes psecutores scõꝝ habuerũt ĩ vita Fuerũt eni ambitiosi ad honores. argumẽtosi cauillatores. Contumeliosi pterritores. facinorosi supportatores. pniciosi psecutores. voluptuosi leccatores. Et obliuiosi ꝯtẽptores. et iõ merito reddendo singula singulis iuste iudicabuntur. Quia eni iustoꝝ psecutores fuerũt ambitiosi ad honores. Iõ deijcient in confusiõe: q2 ꝯtumeliosi pterritores. iõ affligẽtur cũ despectiõe. Quia fuerũt argumẽtosi cauillatores repellẽt sine rñsione. Quia facinorosi supportatores destituent autẽticatione. Q2 pniciosi psecutores punicẽt sine cõsolatõne. Q2 fuerũt voluptuosi leccatores ꝯterent sine condonatiõe. Quia obliuiosi ꝯtemptores supprimenf sine recordatõe. Iste ĝ septem penalitates innuunt in lectõe hodierna. Primo igitur q2 fuerũt ambitiosi ad honores. deijcient cu3 cõfusione. Et quãtum ad hoc dicit pmo sic. Erunt post hec. id est vitã istã vl' p⁹ peccata multa q̃ ppetrauerũt decidẽtes sine honore. q. d. nõ solũ erũt cadẽtes: s p violentiã decidentes in pñs. Decidant a cogitatõib⁹ suis sm̃ multi. impie. c. ex. c. q. ir. te domie. Decidant inquit a cogitationibus suis ambitiosis et superbis. q̃bus honores ꝛ dignitates cupiebãt in psenti Decidãt cũ diabolo capite ꝛ pncipe suo ad profundũ inferni: vidẽtib⁹ electis oĩb⁹ horribile3 casu3. Vñ Greg⁹. xxiij. mora. ca. xx. Et vidẽtibus cũctis ꝑ capitabuñt: eterno iudice terribilit apparẽte: astãtib⁹ angeloꝝ choro: assistẽte cuncto ministerio celestiũ ptãtuũ: ac electis oĩbus ad spectaculũ deductis. Diabol⁹ crudelẽ ꝛ fortis in mediũ captiu⁹ deducit. ꝛ cũ suo corpe. i. cu3 reprobis oĩb⁹ eternis gehẽne incẽdijs mãcipat cũ dicit. Discedite a me ꝛc. O q̃le erit illud spectaculũ: qm̃ hec imanissima bestia electoꝝ oculis oñdet. q̃ hic belli tpe nimis eos terrere põt ac si videret. S3 occulto ac miro dei ꝯsilio agitur: vt ꝛ nũc pei⁹ grãm a pugnãtib⁹ nõ visa vincat: ꝛ nũc a letis victorib⁹ iã captiua videat. hec Greg⁹. Scđo q2 fuerũt ꝯtumeliosi: p terrores affligent cũ despectiõe: ꝛ q̃tũ ad h̃ dic ꝙ erũt in ꝯtumelia: q̃si diceret. nõ solũ ꝓ malo opere imo etiã sermone. Nã q̃libet reprobus afficiet ab alijs ꝯtumelijs: maledictiõib⁹. ĩproperijs. Itẽ punient ñ ĩ loco viuẽtiũ vbi ẽẽ pt spes auxilij. s in loco mortis ĩ inferno. Tertio punient non ad horam nec interpolatim sed in perpetuum. Unde Gregorius. vj. moral. capitulo

vij. exponēs illud Job. xx. Luet q̄ fecit oīa nec tn̄ cōsumet. nō in q̄ morte ↄsumitur: q̄ si cōsumeret vita morientis etiā pena finiret sed vt sine fine cruciet: viuere ī pena ↄpellit. vt cuius vita mortua hic fuit in culpa. illic mors eius viuat in pena. Luet q̄ q̄ fecit oīa nec tn̄ cōsumet: q̄ cruciat ꝛ nō extinguit. morit ꝛ viuit. deficit ꝛ subsistit. finit semp ꝛ sine fine ē. Ex solo auditu sunt valde terribilia: quāto magis passione hec Greg⁹. Cōsequēter ex istis pz q̄ illud ē erroneū qd̄ in q̄busdā q̄ternis apocrifis inuenitur de reuelatiōe facta cuidā psone q̄ aīe dampnatoꝝ ab hora nona sabbati vsq̄ ad horā nonā in dn̄icam: vel aliter nescio q̄diu: refrigerium optinēt. qd̄ nihil ē. Si eni eoꝝ pena nō sp durarer: nō eēt ppetua. Quicq̄d eni ppetuū ē: cōtinuū ē ꝛ eternū. ꝛ ideo tales narratiōes p fictionib⁹ sūt habende

B Tercio reprobi: quia fuerūt argumētosi ꝛ cauillatores repellēt sine respōsione. Et q̄tū ad hoc dicit. Qm̄ disrupet illos inflatos. i. qui pax ante fuerūt inflati verbis legib⁹ ꝛ falsis allegatiōibus. Dicūt per lic̄ Jn illo q̄ dicūt pit fit magna discōtinuatio pn̄um subito. Et isto mō fiet reprobis discordantia factoꝝ suoꝝ ꝛ malaꝝ volūtatū ad inuicem. Et io dr̄ q̄ dcus disrūpet illos sine voce aliquāq̄ excusatiōis. Et istud ē notabile q̄ in iniustis legistis ꝛ falsis aduocatis. de quibus frequēter visum ē q̄ in morte tam in voce q̄ lingua puniant. Uñ dr̄ et expiū ē: q̄ isti mali adnocati ꝛ falsi placitatores iusticiarij etiā iniusti iminēte morte amittūt vocē linguā ꝛ sensum. Cuius rō ē: q̄ nō est iustū q̄ aliquis idē vēdat alteri ꝛ retineat sibi. Isti aūt oēs male ꝛ iniuste viuēdo linguā vocē sensū ꝛ facundiā alijs vēdiderūt false allegādo ꝛ iniuste iudicādo cōtra cōsciā maliciose obijciēdo ꝛ cautelose suggerēdo. Et io iustū ē q̄ q̄n indigent voce. voce priuent. Esa. l. Uēditi estis iniq̄tatib⁹ vestris. De istis loquit Solin⁹ Sidoni⁹ in quadā epistola ita dicēs. Uidi inq̄t morbū incurabilem ad quē curādū nō inueniebat medic⁹. Sz nūq̄ inueni cām adeo depditā qui ad eā tuēdam inueniretur aduocat⁹. Isti eni sūt valde reprobādi ppter quattuor rōes. Primo deteriores vident eē q̄ vilissime meretrices. q̄ ille vēdūt partem sui corpis magis abominabilē. Isti vero honestissimā sui corpis ptē sicut linguā ꝛ os. Secūdo q̄ deberēt eē sicut stelle fixe mote tm̄modo motu firmamēti. id ē motu veritatis. q̄ Prouer. xij. Labiū veritatis firmū erit ip̄petuum. Sed certe p maiori pte oēs inueniūt stelle erratice q̄ mouent duplici motu: vicz ↄtra veritatē ppter munera: ꝛ q̄nq̄ cū veritate ducti cōscia. Et iō ð illis stellis dr̄ Job. xxv. Stelle nō sūt mūde in cōspectu ei⁹. Tercio dici pōt q̄ lingua eoꝝ assimilat lingue staterę: q̄ statim ad minimū pōdus facit nutū: ꝛ se inclinat ad ptē grauiorem. ita isti quōcunq̄ sit de veritate ad illā ptem magis inclinant q̄ sit in dāda pecunia magis pōderosa. de quoꝝ quolibet dr̄ in ps̄. Mendaces filij hoim in staterio. Quarto cōpari possūt illi cherubin q̄ tenet flammeū gladiū atq̄ versatilē ad impediendū reditum hois in paradisū. Gen̄. iij. Reuera isti aduocati mali hn̄t flammeū gladiū: q̄ lingua eorum gladius acutus. ꝛ ē valde versatilis: q̄ de facili verti pōt ꝛ ↄtra veritatē ꝛ p veritate. Cherubin interp̄tat plenitudo sciē. Et isti dicūt sapientissimi apud vulgos. Sed ad q̄d deseruiūt? Reuera vt cōiter ad custodiendū viam ligni vite ne aliq̄s accedat ad lignū vite. i. ad christū Isti sunt q̄ falsa pcurāt diuortia: illegitima cōiungūt mr̄imonia. Ecclesias vero plat̄ expoliant ꝛ simoniacos copulant. innocētes excōicāt. etiā verbis falsis cū de iure nō possint. rebelles cōciliant xp̄m ꝛ ecclīam psequentes. Et iō verissime narrat q̄ quidā vidit in sp̄ū Neronē apud inferos balneantē. Ministri xō vndiq̄ arca eū aurū bulliens infundebat. Dum eni vidisset vnā cohortē aduocatoꝝ ppe accedentē clamauit. huc iquit O venale hominū genus O aduocati amici mei accedite vt ī hoc vase balneatini mecū. Adhuc eni supest loc⁹ in eo quē p vobis seruaui. Audiui de quodā causidico de regno francie. Rex p iura ꝛ actus iuridicos de paupe clerico fact⁹ fuit mirabilit diues. Tandē infirmat⁹ fuit ad mortē. amici eius ex omni pte astiterūt ꝛ rogauerūt eū vt cōderet testamētū. Ille grauissime infirmatus cepit cogitare quō tot diuitias p suā eloquētiā ꝛ lingue pciā congregasset. Et recollecto toto spū quē habuit clamauit ī gallico: langue langue langue. Idē. ij. ꝛ. iij. recitauit. Et cū admirarent q̄ astabāt q̄d vellet signare: subiūxit iterū ī gallico: langue tot gayngua ꝛ langue tot aura. Cōtigit aūt eo tp̄e fratres p̄dicatores de nouo venisse ad illā villā ꝛ aream habebāt. sz nullā domū edificatā. Mādauit ergo p q̄busdam de illis fratrib⁹. Et cū venissent coram familia ꝛ amicis dicit eis. Ego inq̄t pcia lingue lucraui a sum ista bona tpalia: auꝝ argentum ꝛ alia p̄ciosa. Uos aūt linguis vestris lucramini spūalia ꝛ sempiterna. Et ideo vobiscū mercimonia cōtrahā vt percipiatis de fructu lingue mee vt ego viceuersa aliquid habere possim ð fructu lingue vestre. Et ideo dixi amicis meis priusq̄ā veniretis quot langue tot gayngua. et quot langue tot amica. ꝛ totum thesaurum fratribus dedit ꝛ mortu⁹ ē.

C Quarto reprobi: q̄ fuerūt facinorosi suppor tatores de stituent autēticatione. et quantū ad hoc dicit q̄ cōmouebit illos a fūdamētis. Et istō ē spēaliter ↄtra malos mistros cōsiliarios ꝛ balliuos isti oēs fugiūt autoritate q̄dā dn̄orū sic causarij Justiciarij ꝛ alij etiā officiales multi loquunt

semp in psona pncipis. Et idē siue sit iustum si ue iniustū auctoritatē habet: qz fundamētum totius negocij fingit eē principis. Et iō modo q̄s volunt supportāt ⁊ excusant. ⁊ q̄s volūt con dēnant ⁊ sp habēt p se regiā ptātem ⁊ autoritatē. Sed certe in die iudicij destituent ista autēticatione. qz q̄libet habebit r̄fidere p seipso. Et iō bñ dr. Et cōmouebit illos a fundamētis Et p oppositū de viro iusto dicit. Nō cōmouebitur in eternū: qui habitat in hierusalē: quia fundamēta eius in mōtibus sanctis. Quicq̄d enī iusti siue ad ptem siue iudicialiter allegant ex pposito. totū emanare dz de montib⁹ sanctis. i. de doctrina sanctoꝝ. Quinto reprobi qz fuerūt pniciosi psecutores. iō punientur sine cōsolatiōe. Et q̄stuz ad hoc dicit q̄ vsqz ad supremū desolabunt p tanto: qz licet punientur citra cōdignū: tamē nihil dimittet impunitum. Greg⁹. iiij. dialogo. Sicut multi i h̄ mundo sub vno sole cōsistūt. nec tamē equalit̄ eiusdē solis ardorē sentiūt: qz alius plus estuat alius minus. ita illic in vno igne nō vnus ē modus incēdij: qz qd̄ hic diuersitas corpoꝝ: h̄ illic agit diuersitas peccatoꝝ: vt ⁊ ignē nō dissimilem habeant: ⁊ tñ eosdē singulos dissimilit̄ exurat. hec Greg⁹. Sexto qz reprobi fuerunt voluptuosi leccatores: iō cōterent sine condonatione. Et quantū ad hoc dicit q̄ erūt gementes. Est antiqua narratio de iuuencula q̄dam in francia: que cū per annū vixisset cū amasio suo lubrice ⁊ tandē impgnata fuisset ⁊ derelicta cepit flere ⁊ gemere ⁊ incōsolabilit̄ cōtristari a qua cū quidā q̄suisset. quid tm̄ ploraret: Rñdit deploro gaudiū in q̄tantum pterit. Isto modo satis iustū ē q̄ illi qui sine penitēntia in p̄senti dant se voluptatib⁹ coitus sue gemēt in futuro. Et si causa ob eis q̄rat. Rñsio bono ē q̄ gemūt ⁊ plorāt gaudiū anni pteriti. Naū. ij. Minabant gementes vt colūbe. Colūbe sunt aues multū lubrice ⁊ naturalit̄ hñt gemituz p cantu. In signū q̄ oēs q̄ se libidini mancipant gemūt vel gemēt. Sap. xj. Duplex enim illos acceperat tediū: gemit⁹ cū memoria pteritorū Septimo reprobi qz fuerūt obliuiosi cōtēptores. iō reprimēt merito sine recordatiōe. Et q̄tū ad h̄ dicit q̄ memoria eoꝝ pibit. Et p oppositū dicit de iusto ps̄. In memoria eterna erit iustus. Mod⁹ erat apud romanos q̄ noīa senioꝝ ⁊ iudicū i tabulis ereis scribebant. Et iō vocabant p̄res ↄscripti. Qñ aūt ↄtingebat q̄ aliq̄s delebat. fuit p maximo scelere ⁊ ↄfusiōe ppetua. Isto mō multi scribunt fm̄ p̄ntē iusticiā in ecclia militante. Quidā sūt epi. quidam religiosi ⁊ solennes clerici. Quidam rectores ⁊ curati. quib⁹ sit verecūdia si i die iudicij in libro vite nō fuerint. et fiant de numero illorū de q̄bus dicit ps̄. Periit memoria eoꝝ cum sonitu. Et iteꝝ. deleant de libro viuētiū ⁊ cum iustis nō scribant. Et p ↄtrariuz de sanctis dr Apoc. iij. Qui vicerit vestiet vestib⁹ albis ⁊ n̄ delebo nomen eius de libro vite.

Lectio LVI

Venient in cogitatione peccatoꝝ suoꝝ timidi ⁊ traducēt illos ex aduerso iniquitates ipsorum. Postq̄ꝫ spūssanctus tetigit i pte penā tyrannis infligendā in ppetuū in inferno: nec illo pena eis infliget nisi in iudicio māifesto: qd̄ patere poterit toti mundo. Iō iā tacta eoꝝ pena eternali. hic declarat aliquātuluz de pcessu obseruando in iudicio generoli: ⁊ hoc facit alternādo: mō de iniustis: mō d̄ iustis. Et circa h̄ duo facit. Nā primo declarat formaz fm̄ quā apparebūt iniusti. Scd̄o formā fm̄ quā cōparebūt iusti. ca. v. Tūc stabūt iusti. Circa p̄mū tria p̄dicit spūssanct⁹ in lectione hodierna de iniustis futura in iudicio generali: qz ibi ↄparebūt psonalit̄ sine pcuratore. cōsternabunt integraliter sine ↄsolatore: accusabunt criminaliter sine defensore. ⁊ ista tria valde sūt grauia quoniā nec hō p̄t h̄re pcuratorē nec cōsolatorē nec defensorē. Primo ḡ ↄparabunt psonalit̄ sine pcuratore. Quia sicut dr. ij. Corinth. v. Omnes nos manifestari optet ante tribunal xp̄i vt referat vnusq̄sqz put gessit: ⁊ q̄tū ad h̄ dic̄: Venient indicti i cogitatiōe scꝫ timidi. Iohel. iij. Venite oēs gētes de circūitu ⁊ ↄgregamini. ibi occumbere faciet dn̄s robustos tuos: ↄsurgāt ⁊ ascendāt gētes i vallē Iosephat qz ibi sedebo vt iudicē oēs gētes in circuitu. Venient ḡ personaliter sine dilatione q̄n vocabūt ⁊ citabūt peremptorie illa terribili voce de qua dicit apl's j. Tessal. iiij. Qm̄ ipse dn̄s in iussu ⁊ i voce archangeli ⁊ in tuba dei descendet de celo ⁊ mortui q̄ in xp̄o sunt resurgent primi. in iussu. id ē in imperatoris ptāte. Nō enī tunc veniet in humilitate sicut venit i carnē in primo aduentu. nō eq̄tabit asinā nec baiulabit sibi crucē. sicut legitur fecisse Ioh. xix. Sz tunc videbūt filiū hoīs venientē in nubib⁹ celi cū ptāte magna ⁊ maiestate. sicut dr Luc. xxj. Et ideo dicit apl'us q̄ ipse dn̄s veniet i iussu ⁊ in voce archangeli. id ē in voce facta p semetipm q̄ ē p̄nceps angelorū. Est enī angel⁹ magni cōsilij Esa. ix. ⁊ Ioh. v. Mortui audiēt vocē filij dei ⁊ q̄ audierint viuent. vel in voce archangeli ad l'am. i. in voce fcā ministerio alicui⁹ archangeli. Que vox gerit ista. Surgite mortui venite ad iudiciuz. De hac terribili voce loquēs Hiero. sup Matth. dicit sic. Quotiēs diē illū ↄsidero toti virib⁹ cōtremisco. Siue eī comedo siue bibo siue aliq̄d aliud facio: semper videtur mihi tuba ista terribilis sonare i auribus meis. Surgite mortui venite ad iudiciū. Veniet ergo dominus i iussu et in voce archangeli ⁊ in tuba dei. Eadem

vox vocari potest tuba propter similitudinez ad vsum tube que fuit in veteri testamento. Tuba eni cõuocabant ad cõciliũ: cõmouebantur ad pliũ ⁊ vocabant ad festũ. Et isto mõ resurgẽtes ↄgregabunt ad ↄciliũ iudicij: ad pugnã pliĳ quo orbis terrax pugnabit ↄtra insensatos: ⁊ ad festũ eterni ↄuiuij. De hui⁹ tube voce Chrys. sup illud Math. xxiiij. Virtutes celox mouebunt dicit sic. Vere vox magna vox tube terribilis cui oia obediũt elementa. que petras scindit. inferos aperit. portas ereas frãgit. vincula mortuox dirũpit. ⁊ de profundis abyssi alas liberãs corpibus assignat. Hec oia cinus cõsũmat in ope q̃ sagitta transit in aere dicente aplo. In momẽto in ictu oculi. j. Cor. xv. Erunt ergo isti tyranni ⁊ psecutores iniusti terribiliter a mortuis excitati. euocati ⁊ personaliter iudici psentati. Terribile eni ẽ qñ hõ subito excitat a somno p fragorẽ ⁊ strepitum tonitrui. Est aũt verisile q illa vox erit sic vox tonitrui magni quo terrã tremere ⁊ celũ cõcuti ⁊ vniuersa de suis locis videbunt cõmoueri. Tũc reges ⁊ regine: plani ⁊ ↄcubine: milites et clerici. mercatores ⁊ monachi: nudi ⁊ cõfusibiles si mali fuerint apparebũt. Vñ Hiero. i epla ad Elyodox mõachũ. Iudicaturo dño lugubre mũdus imugiet: tribus ad tribuz pectora ferient: potentissimi quondam magni reges nudo latere palpitabũt. ibi adducetur Plato cũ suis stultissimis discipulis. tunc Aristo. argumenta nõ pderũt qñ veniet ille filius paupcule questuarie iudicaturus fines orbis terrarum Sopho. j. Vox diei dñi amara tribulabitur ibi fortis. dies ire dies illa dies tribulationis ⁊ angustie: dies calamitatis ⁊ miserie. dies tenebrax ⁊ caliginis. dies nebule ⁊ turbinis. dies tube ⁊ clangoris. Scdo impij i iudicio cõsternabunt integraliter sine cõsolatore. Et q̃tũ ad hoc subdit in lra q nõ solũ veniẽt. sed venient in cogitatiõe peccatorũ suox timidi.

Et notanda ẽ differentia inter bonos ⁊ malos: qꝛ boni timẽt de peccatis suis ⁊ timẽt deũ ante iudiciuz. in ps. Cõfige timore tuo carnes meas: a iudicijs eni tuis timui. Ecci. v. De ppiciatu peccatorũ noli esse sine metu. ⁊ ideo timenti deũ bene erit in extremis ⁊ in die defunctionis sue bñdicet. Ecci. j. Sed p oppositũ reprobi in psñti nõ timẽt peccata sua nec etiã deum: s in iudicio timebunt qñ timor erit ad penã nõ ad emẽdã. In quox psona dicit ps. Timor ⁊ tremor venerũt sup me ⁊ contexerũt me tenebre. Vñ Greg⁹. xiiij. mora. Vitari nanq̃ terror iudicis nõ nisi ante iudiciũ põt. Modo nõ cernit sed pcibus placat. Cum vero in illo tremebũdo examie sederit ⁊ videri põt ⁊ placari nõ põt: qꝛ facta prauorum q̃ diu sustinuit tacitus: simul oia reddet iratus. Vñ necesse ẽ nũc timere iudicẽ cũ nõdum iudicium exercet cũ diu sustinet: cũ adhuc mala tolerat q̃ videt: ne cuz manũ i retributionẽ vltionis exemisset tanto in iudicio districtius feriat q̃to ante iudiciũ diutius nunc expectat. Tertio impij i iudicio accusabunt criminaliter sine defensore. Et quantũ ad hoc subdit in lra. Et traducent illos ex adverso iniquitates eox. Traducere idẽ ẽ q ad ↄfusionẽ alicui⁹ id qđ fuit occultũ ppalare. Vñ Math. j. Joseph aũt cũ ẽet iustus ⁊ nollet eã traducere ⁊c. vult ergo dicere q ipamet peccata sua ppalabũt actores eoruz quasi ẽent aduocati accusantes ⁊ stãtes ex adverso cõtra reũ. in ps. Peccatũ meũ cõtra me est semp. Qñ aliquis dephẽdit de furto. ipm furtũ cõdẽnat eũ. Dicit q simia fugiens venatorẽ qñ habet fetus. illũ filiũ quem magis diligit apprehendit i brachia ⁊ fugit ⁊ aliũ dimittit. Ille vero dimissus insilit sup matrẽ sedens in collo suo velut nolit: venatore fortiter insequẽte: simia deniq̃ fatigat. fatigata fetum magis dilectũ proijcit. Alius vero de quo nõ curauit velit nolit insistit donec tam mater q̃ ples capiat. Isto mõ peccator peccatũ ⁊ delectatiõez tanq̃ duos filios habet. delectatiõnẽ diligit. peccatũ non diligit. Mors venat qꝛ quotidie peccatorẽ insequit. Peccator ergo sperans se cũ delectatione euadere. illã tanq̃ carissimum filiũ inter brachia sua. i. inter intellectũ ⁊ affectũ portat. Sz imperceptibiliter peccatũ a tergo se collocat ⁊ matrẽ nõ dimittit donec mors vł diabolus vtrũq̃ attingat. Nota de nido i estate abscondito tpe estiuali i densitate foliorum

Dubitatio litteralis circa predicta sit ista. Utrum vox tubalis pcedẽs iudiciuz erit aliquo mõ cã resurrectionis corpox? Qđ nõ. Damascenus Credo resurrectionẽ futurã diuina voluntate virtute ⁊ nutu: g cũ ista sufficiant nullo modo erit vox tube cã. Preterea frustra fit vox ad illud qđ audire nõ põt: sed mortui nõ hñt auditum: g frustra emittet vox ad eos. Preterea si talis vox ẽet cã resurrectionis. resurrectio foret naturalis. Licet eni vox illa causaret p virtutẽ a deo datã: sicut dicit glo. sup illud ps. Et dabit voci sue vocẽ virtutis: si habita tali virtute effectus sequeret. sicut in ceco illuminato restitutio visus est facta p miraculuz. sed visio sequẽs naturalis ẽ. Preterea resurrectio corporum fieri nõ potest a virtute finita. Sz vox illa q̃ticũq̃ magna: infinitã virtutem habere nõ potest. ergo ⁊c. Preterea glosa ad Roma. viij. dicit q resurrectio christi est causa nostre resurrectionis. hec ẽ inquit causa quare christus suscitabit alios: qꝛ suscitatus est. Ad oppositum est magister senten. iiij. dis. xliij. ca. ij. vbi dicit q causa resurrectionis mortuorum erit vox tube que in aduentu iudicis audietur ab omnibus: et cuius virtute excitabunt mortui: et de monumentis resurgent. Item

glosa super illud. ps̄. Dabit voci sue vocem virtutis. id est efficaciam resuscitandi omnes mortuos. Ad q̄rtum dicēdū q̄ cā dr̄ dupliciter. vicȝ p̄ncipalis ꝛ instrumētalis. Cā principalis resurrectiōis erit virtus diuina assistēs illi voci illo mō q̄ virtus diuina assistit v̄bis sacramentalib⁹ in ecclia militante. Cā instrumētalis erit vox illa: sicut v̄bū ꝓlatum ē cā instrumentalis aliq̄ mō trāssubstātiatōis panis i corpus xp̄i. Qualis aūt erit vox illa diuersimode dr̄. Dicūt quidā q̄ ip̄a euidēs ꝓsētatio filij dei i mundo dr̄ vox ꝓpter illud verbū Greg. q̄ dic̄ Tubā sonare nihil aliud ē q̄ȝ mūdo iudicē filium dei demōstrare. Sȝ videt̄ meli⁹ dicendum q̄ vox tube erit sonus quidā sensibilis ꝛ imperium vocale christi q̄ ꝓcipiet mortuis resurgere iuxta illud Joh. v. Mortui audiēt vocem filij dei ꝛ qui audierint viuēt. Et parū post. Oēs qui in monumētis sunt audiēt vocem filij dei Et dicit hic vn⁹ doctor q̄ videt̄ sibi q̄ illa tria q̄ enumerat Ap̄lus. j. Tessal. iiij. In iussu et in voce archangeli ꝛ tuba dei distinguūtur ꝑ imo dū istū. Erunt q̄si tria p̄cepta xp̄i. Primo eniȝ in suo descensu xp̄s iubebit pulueres siue partes q̄scūq̄ȝ corpoꝝ mortuoꝝ recolligi per ministeriū angeloꝝ: ꝛ hoc notat̄ cū dr̄ q̄ descendat in iussu. Scd̄o p̄cipiet corpa reformari ex illis pulueribus recollectis ꝛ formatis corpib⁹ aīas reuiuere. Et ista duo fient ꝑ diuinā virtutē. Et istud p̄ceptū notat̄ cū dr̄. In tuba dei. Tertio archangeli qui fuerūt custodes ꝓuinciaꝝ i ꝓuincijs quas custodierunt clamabūt fortiter ꝛ sensibiliter sicut sono articulato sensibili ꝛ mediante aliqua creatura sensibili formata q̄ oēs corā iudice corꝑaliter cōpareant. diffinitiuam ꝛ irreuocabilē s̄nīam audituri. Et illa vox notat̄ cū dr̄. In voce archangeli. De ista voce tubali ꝓphetizauit sibilla. sic recitat Aug⁹. xviij. de ciui. dei. ca. xxiij. Sed tuba tunc sonitū tristem dimittet ab alto. Orbe gemēs facin⁹ hominis variosq̄ȝ labores. Ad primū in oppositū dico q̄ fiet virtute diuina principaliter mediāte voce instrumētali ꝑ modū q̄ dictū ē. Ad secundū dicēdū q̄ forme verboꝝ sacramētaliuȝ habent suū effectū nō ex hoc q̄ audiunt̄ sed ex h̄ q̄ ꝓferūt̄. et sic i ꝓposito. Ad tertiū dicēdū q̄ virtus nō est in voce subiectiue s̄ dr̄ eē in voce q̄r voci assistit opando. Ad quartū ptȝ q̄ fiet principaliter virtute infinita. Ad q̄ntuȝ q̄ resurrectio xp̄i est cā exemplaris n̄re resurrectionis nō autē efficiens proprie.

Cap. V   Lectio LVII

Tunc stabunt iusti

in magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerūt ꝛ qui abstulerunt labores coꝝ. Postq̄ȝ sp̄iritussanct⁹ declarauit formā cōfusibilē in qua necessario cōparebunt iniusti in iudicio generali. Hic cōsequenter ꝛ ordinate occasione tā maloꝝ q̄ȝ bonoꝝ aggredit̄ enarrare ordinē ei⁹ in speciali. In q̄libet aūt iudicio q̄tuor ꝑsone req̄runt̄ ad minus de cōiuire. s. iudex. actor. testis. ꝛ re⁹. In isto v̄o iudicio iudex erit deus. reus peccator actor peccatū. testis iustus in quē peccator deliquit. Si agat̄ de iusticia ꝑticulari. dicēduȝ q̄ ē deus ip̄e. Si agat̄ d̄ iusticia generali. sicut mō dictū ē in vltima lectione q̄ in iudicio generali peccata tenebūt locū accusatoris. Sic dictuȝ fuit heri q̄ traducent illos ex aduerso iniquitates coꝝ. Ḡ nunc non restat describēdū illud iudiciū nisi quātū ad tres ꝑsonas: vicȝ. testes. reos. iudices. Et hoc facit sp̄ūssanctus in capitulo isto toto. Vn̄ sic pōt capitulū istud introduci. declarato quō se habebit accusator. hic declarat̄ quō se h̄ebit testis iudex ꝛ reus. Et fm̄ hoc capitulū istud totum diuidit̄ in tres ptes. Nam primo declarat q̄ testis non terrebit̄ ab aduersitate. Secūdo q̄ reus cōfitebit̄ sine falsitate. Tertio q̄ iudex nō mouebit̄ a sūma equitate. Scd̄a pars ibi. Videntes turbabuntur. Tertia ibi. Iusti in perpetuum viuent. Est igit̄ intentio hui⁹ capituli q̄ȝtū ad reprobos declarare tria: vicȝ q̄ accusabunt̄ cū feruore laudabili. turbabūt̄ timore miserabili. ꝛ cōfitebūtur cū pudore inestimabili. Primū ōndit̄ i hodierna lectione. Scd̄m ibi. turbabunt̄ videtes Et tertiū ibi. dicētes intra se penitētiā agētes: sicut infra patebit. Quātū ḡ ad primū: vicȝ testes nō terrebūt̄ aduersitate sed accusabūt malos feruore laudabili. dicit sic. Tūc stabūt iusti in magna cōstantia. ꝛc̄. In quo ꝓcessu quinq̄ȝ circūstantie iudicialis testimonij iusti assignāt̄ videlicet temp⁹ cōparendi. gestus proponendi. modus prosequēdi: forma resistendi: ꝛ causa cōtradicendi. Temp⁹ cōparendi exp̄mit cū dicit̄. Tūc. Gestus proponēdi. Stabūt. Modus prosequēdi. in magna constantia. forma resistendi aduersus eos qui se angustiauerūt Et cā ɔtradicēdi. Et qui abstulerūt labores eorū. dicit ergo. Tunc videlicet in die iudicij nō modo durante patientia hui⁹ vite. sed tūc. q̄r Luc. xxj. Tunc videbūt filiū hoīs venientem i nube cū potētia magna ꝛ maiestate. ꝛ in ps̄. Tunc loquet̄ ad eos in ira sua ꝛ in furore suo cōturbabit eos. Et iō tūc stabūt: q̄r pri⁹ iacuerūt ɔpediti ligati oppressi ꝛ prostrati. j. Mach. ca. iiij. State nūc contra inimicos ꝛ expugnate eos. Vult eni scriptura q̄ iusti stare debent ad quattuor actus. s. ad videndū: ad docēduȝ ad testificandum ꝛ ad pugnanduȝ. Primo ad videndū. Nā ille q̄ stat ad remoti⁹ pōt videre q̄ȝ qui sedet. Hiere. vj. State sup vias ꝛ videte ꝛ interrogate de semitis antiquis que sit via bona ꝛ ābulate i ea. Scd̄o ad docendū. Preco p̄clamaturus edictū regis ascendit in altuȝ vt

eminus audiatur. Preco quicunq̃ est quasi p̃dicator p̃clamatur⁹ edicta regl .i. p̃cepta xp̃i Act. v. Stãtes loq̃mini i tẽplo oĩa v̄ba vite hu ius. Et Neemi. viij. Stetit esdras sup gradũ ligneũ quẽ fecerat sibi ad loquẽdũ. Tertio sta re iubet̃ iust⁹ ad testificandũ. Matt. x. Stabi tis an̄ reges ⁊ presides p̃pter me. Quarto ad pugnãdũ. ad Eph. vj. Accipite armaturã dei vt possitis resistere in die malo ⁊ in oĩb⁹ p̃fecte stare. Stabũt ẽ iusti in magna c̃stantia q̃ in vi ta ista abiecti fuer̃t i magna miseria. i. Mach. ij. Mathathias ⁊ filij ei⁹ c̃stant̃ steterũt. vñ cõ sonat q̃dã respõsoriũ. O cõstantia martyrũ ⁊c. Qd̃ r̃nsoriũ fecit q̃dã rex francie noĩe Ro pertus qui floruit circa ãnos dñi. mxcvj. hac occasione. Cũ esset vir litterature ⁊ subtilitate celebris ⁊ mox ciuilitate vrban⁹. carmĩa mul ta in latino sermone ad honorẽ dei cõposuit vicz prosam. Sancti sp̃us assit nobis gr̃a. Et r̃nsoriũ de natiuitate dñi vicz. Judea ⁊ hier̃lm Et r̃nsoriũ de btõ petro. Corneli⁹ cẽturio. Et de oĩbus sanctis. Cõcede nobis. Cui⁹ vxor vo cabat̃ Cõstantia. q̃ moleste tulit q̃ de ea nihil cõposuerat. qd̃ posset ad eius laudẽ decãtari. Ille ẽ ad placandũ ei⁹ i͂patientiã c̃posuit p̃di ctũ r̃nsoriũ de martyrib⁹. O cõstantia martyrũ qd̃ illa de se estimãs decantatũ placata ẽ. Sta bũt ẽ iusti in magna c̃stantia aduersus eos q̃ se angustiauerũt iniurijs aut flagellis. ad Heb. xj. Circuierũt in melotis i pellib⁹ cap. egẽ. an. ac. quib⁹ dign⁹ nõ erat mũdus. Et subdit̃ cã. Qui abstulerũt labores eoꝝ. i. auferre volue rũt cogendo eos derelinq̃re legẽ xp̃i. Dubi tatio circa materiã hui⁹ lectiõis erit ista. Utrũ in iudicio generali erit aliq̃ disceptatio vocal̃. qd̃ non: q̄r s̄m Augu. de ciui. dei li. iij. ca. xxvj Deus c̃scias reproboꝝ cõuincet sine vlla ser monis p̃lixitate. Sed si fieret accusatio singu loꝝ: fieret magna sermonis p̃lixitas. ẽ nulla erit ibi vocalis disceptatio neq̃ iudicis neq̃ te stiũ neq̃ reoꝝ. Preterea Aug⁹. eodẽ li. ca. xv. loq̃ns de libro vite ex cui⁹ scriptura oẽs hoĩes iudicabũt̃. sicut d̄r Apoc. xx. dicit q̃ hoc nõ d̄z intelligi corporalit̃ q̄r haberẽt magnitudinem ineffabilẽ: ⁊ vix in longissimo t̄pe posset legi: s̄ nõ min⁹ t̄ps requirit̃ ad narrãdũ oretenus q̃ ad legendũ in libro si eẽt ibi scriptura. ẽ sicut li ber vite d̄z intelligi sp̃ũaliter p̃ quadã virtute diuina p̃ quã fiet vt vnicuiq̃ op̃a sua tã bona q̃ mala i memoriã reuocent̃: atq̃ sic oẽs ⁊ sin guli iudicent̃. ita d̄z iudiciũ. ⁊ q̃tũ ad sniam et q̃tũ ad disceptationẽ intelligi mentalit̃. Pre terea ad Roma. ij. Testimoniũ reddente illis c̃scia eoꝝ ⁊ inter se inuicẽ cogitationũ accusan tiũ seu etiã defendentiũ in die q̃n iudicabit de us occulta hoĩm. ẽ accusatiões ibi nõ erunt ni si mentales: ⁊ eadẽ rõe disceptatio ⁊ snia iudi cis. Ad oppositum ẽ. Greg⁹. xvj. mora. ca. xxj. vbi loquẽs de reprobis dicit. Illi verba iudi cis audient q̃ ei⁹ fidẽ saltẽ verbotenus tenue runt. Sed h̄ de verbo interiori intelligi nõ p̃t q̃ de verbo vocali. Preterea snia d̄z c̃gruere statui illoꝝ cõtra q̃s ferenda ẽ. ergo sicut in iu dicio p̄ticulari cõtra aĩas exutas fert̃ snia sp̃ũa lis. Ita tũc cũ fert̃ in hoĩes corp̃alit̃ assistẽtes: d̄z eẽ corp̃alis. Preterea Aug⁹. x. de ciui. dei ca. j. dicit q̃ p̃ quot dies h̄ iudiciũ tendat̃ incer tũ ẽ. si fieret mẽtaliter stati expediretur: ẽ erit vocalis. Ad istã q̃õnem r̃ndet sanct⁹ Tho. sup iiij. sentẽ. di. xlvij. q. j. ar. ij. d. q̃ quid in ista q̃ stione sit veꝝ p̃ certo diffiniri nõ p̃õt: p̃babili⁹ tñ estimat̃ q̃ totũ illud iudiciũ ⁊ q̃ ad discussio nẽ ⁊ q̃ ad accusationẽ maloꝝ ⁊ cõmendationẽ bonoꝝ: ⁊ q̃ ad sniam de vtrisq̃ mentalit̃ p̃ficie tur: q̄r si singuloꝝ facta narrarent̃ inestimabi lis t̄pis lõgitudo exigeret̃. Uñ s̄m eũ p̃babile ẽ q̃ p̃cessus recitatus Matt. xxv. Esuriui ⁊ ce tera mentalit̃ t̄m p̃ficiet̃. salua reuerẽtia docto ris sancti. Alij dicũt p̃babili⁹ ⁊ cõcordanti⁹ cũ textu sacre scripture vicz q̃ ibi erit disceptatio tã vocalis q̃ mentalis. q̄r xp̃s q̃ iudicabit ẽ de⁹ ⁊ hõ: ⁊ iudicabit mõ diuino ⁊ mõ hũano. et ex hoc erit maius gaudiũ sensibile beatoꝝ ⁊ ma ior dolor sensibilis maloꝝ. Magis aũt c̃gru et corporali apparitiõi iudicis ⁊ iudicandoꝝ ⁊ etiã vocali eoꝝ citationi p̄cedenti iudiciũ per tubã. de qua lectõe p̄cedenti dictũ fuit. Uñ di cendũ videt̃ q̃ vocalis erit accusatio maloꝝ a xp̃o dicente realit̃ cõsilẽ p̃cessum sicut ipse posuit Matt. xxv. Et cõmẽdatio ⁊ snia diffini tiua c̃seq̃nter erit. Silr̃ accusatio mentalis sicut d̄r in lectõe p̄cedenti: q̄r traducent eos ex aduerso iniq̃tates eoꝝ. An hoĩes testificabun tur c̃tra malos vocalit̃: ẽ mihi dubiũ. Dicũt q̃ dã q̃ sic. Angeli vero q̃ fuerũt custodes repro borũ specialit̃ testificabunt̃ c̃tra eos sic tenent sancti. Et hoc idẽ dicit Apulei⁹ li. suo de deo so cratis. Notandũ ẽ aũt q̃ fiet discussio de du obus: vicz de p̄ceptis iusticie ⁊ de op̃ibus mi sericordie. Reprobi eñi dãnabunt̃ p̃pt duo. vicz q̄r peccauerũt trãsgrediendo p̄cepta iusti cie: ⁊ q̄r peccata sua nõ redemerũt p̃ op̃a mise ricordie. p̃ma erit de meritis ⁊ erit mẽtalis. se cũda de op̃ib⁹ misericordie vt appareat eos nõ eẽ dignos mis̄cõia ⁊ erit reuera vocalis: sic so nat textus euãgelij. Ad oppositũ hui⁹ vie dicẽ dũ q̃ Aug⁹ nõ negat sermonẽ s̄ sermonis p̃li xitatẽ. Ad sc̃m vult Aug⁹. dicere q̃ nõ fiet dis cussio i p̄ticulari ⁊ singillatim de culpis vocali ter s̄ mentalit̃. sil'r tñ ⁊ in vniuersali iudicabunt̃ vocalit̃ sicut dictũ ẽ. Ad terciũ q̃ accusatões fi ent vtroq̃ mõ ⁊ p̃ cogitatiões vniuscuiusq̃ ad semetip̃m mẽtaliter ⁊ p̃ replicationẽ iudici ge neralĩ de op̃ibus misericordie neglectis. Ad motiuum doctoris tenentis viam oppositam de prolixitate temporis patet q̃ non requirit̃

magnū tpˢ ad replicandū cōtra oēs i genera
li: ⁊ ad pferendū sniam mō pdicto. Sꝫ discus-
sio tā meritoꝝ ꝙ pctōꝝ in pticulari erit mētal.
vt dictū ē. De die ṽo iudicij generalis h credi-
mus ⁊ tenemus q nō erit aliqꝫ antixps vene-
rit: sic dic aplˢ. ij. Tessal. ij. Luiusaductᵘˢ no-
bis oīno incertᵘˢ ē. Nā circa eiᵘˢ aduentū calcu-
latores ⁊ pseudo astronomi seducti sūt hoc nō
sciēdū sicut dic qdā expositor sup ca. xj. Apoc.
Antixps regnabit: sicut ibidē dr. xlij. mensibᵘˢ
i. tribᵘˢ annis cū dimidio. ⁊ tūc veniēt Enoch ⁊
helias: ⁊ pdicabūt diebᵘˢ. Mcclx. h ē ratio ipe q
regnabit antixps amici facais vt puocent ho
mines ad penitentiā qs tandē occidet antixps
⁊ insepulti iacebunt per tres dies ⁊ dimidiuꝫ
ppter antixpi timorē. Et postea resurgent et
ascendēt i celū. ⁊ postea occidet antixps a xpo
vel a Michaele sicut dicit glosa. ij. Tessal. ij.
Post mortē aūt antixpi dabunt ad penitētiaꝫ
xlv. dies p illis q in psecutione antixpi titubā-
uerūt. Tūc ḡ ministri ⁊ seqces antixpi licet ipe
sit mortuᵘˢ: pacē ⁊ securitatē habētes vbiqꝫ du
cent vxores ⁊ celebrabūt cōuiuia. Et cum dixe
rint pax ⁊ securitas: tūc repentinᵘˢ eis supueni
et interitus ita grauis ⁊ subitus: sicut ē dolor
mulieris pturientis. ⁊ nō effugient sicut dicit
aplˢ. ij. Tessal. ij. Ubi in glosa fere oīa pdicta
ponunt. Sicut etiā dicit Haymo. et habet etiā
in glo. ij. Tessal. ij. Nascet de tribu Dan. Oc
cidet aūt in mōte oliueti in papilione ⁊ i solio
suo. In loco illo circa quē dñs ascendit. Quā-
do aūt dñs post illos. xlv. dies ventūrus sit pe-
nitus ignoratur. hec Haymo.

Lectio LVIII

Videntes turbabū

tur timore horribili ⁊ mirabunt i subi
tatione insperate salutˢ gemētes pre angustia
spūs dicētes intra se penitētiā agentes ⁊ p an
gustia spūs gemētes. Declaratū ē superius
q tria genera psonarū necessario cōparebunt
in iudicio generali. Judex: iustus ⁊ reus vl' te
stis. Iustᵘˢ nō terrebit aliquā aduersitate. Re-
us cōfitebit sine falsitate. Judex nō mouebit
a legis eqtate. De istis tribus q̄tū ad primum
declaratū ē in pcedente lectione vbi ostensū ē
quō iusti se habebūt: semetipos fortiter p iusti
cia opponēdo. Continuat ergo lectio ista sic.
Postq̄ spūssanctus declarauit qualit iusti i iu
dicio testificabunt veritatē laudabiliter. Hic
ondit quō reprobi in iudicio cōfitebunt veri-
tatē cōfusibiliter. Et circa hoc duo facit. Nam
primo ponit cōfessionis cām necessariā. Scdo
subdit eiusdē cōfessionis multiplicē materiaꝫ
A Scdā ps ibi. Hi sunt quos aliqn. Circa pri-
mū dicit spūssanctus q illam tardam ⁊ inutileꝫ
eis saltē pfessionē quā facient reprobi i iudicio
tria pcedent: qr turbabūt mirabūt ⁊ tristabū-

tur. Et ex istis tribus causis coacti veritatē de
seipsis necessario fatebunt. Quantū ad pri
mū dicit q videntes turbabunt timore horri-
bili. Gregᵘˢ. xxv. mora. ca. ij. Oculos qs culpa
claudit pena aperit. Sꝫ certe i pñti culpa clau-
dit oculos maloꝝ ne videant veritatē: sed stati
in morte pena aperit oculos. ḡ isti hoīes vidē
tes se de gloria mūdi trāsferēdos stati ad penā
iferni merito dnt turbari ⁊ terreri. nec mirū: qr
horrendū ē incidere in manus dei viuētis. ad
Hebre. x. ḡ tantū ē q nullā oportunitatē eua-
dendi vidētes psiftebūt illud qd postea subiū-
get. Scdo mirabūt sicut in lra dr. ⁊ hoc i subi-
tatiōe insperate salutis. Qn hō vehement spe
rat vnū negociū ⁊ psequēs negociū suū desit
mirat de subita mutatiōe negotij. Mō sic ē q
iniusti nullam spem hnt de pualescētia iustoꝝ
postq̄ fuerūt ab eis suppressi. ⁊ iō merito āmi-
rari dicunt in subitatione insperate salutis. qr
de iniustis dr supra Sap. ij. Nec sperauerunt
mercedē iusticie. Ista aūt salᵘˢ iꝫ suisꝫ isperata
a malis: tñ fuit sperata quondie a bonis. i pš.
In te dñe speraui nō cōfundar in eternum qr
salus iustoꝝ a dño ⁊ ptector eoꝝ in tpe tribu-
lationis. Tertio reprobi aīa eoꝝ psciē psusi-
onē inutilē ptristabunt. Et q̄tū ad h dicit. Et
p angustia spūs gemētes. Et merito qr hic nō
fuerūt angustiari: s deliciari. Et impossibile ē
sicut dicit sanctᵘˢ Gregᵘˢ. q qs a delicijs ad deli
cias transeat. Jō ibi cruciabunt qr hic delica-
te ⁊ dcordinate vixerūt. Et dicēt īfra se pniam
s. inutilē agentes. ad Hebre. xij. Non inuenit
penitentie locū q̄q̄ꝫ cum lachrymis inqsiuisset
eā. Et iteꝝ addit. Pre angustia spūs gemētes
ppter duplicē materiā gemitus. Gemēt enim
⁊ p pena quā sustinebūt ⁊ p glia qua i ppetuū
carebūt. qr igit i ista lectione ē intentio de peni
tentia ⁊ atritiōe quā mali hoīes sustinēt post
mortē. Occasione huiᵘˢ q̄ritur de cōtritiōe pe-
nitentiū virtuosa in pñti. Et sit hec dubitatio.
Utruꝫ dolor penitentis possit eē nimiᵘˢ: videt
q nō: qr dolor de pctō pcedit ex dei amore. qr
oīs dolor fundat in amore. Si eni hō nō ama
ret deū, nō doleret si eū offenderet. s amor dei
nō pōt eē nimiᵘˢ. ḡ nec dolor de pctō. Preterea
Anshelmᵘˢ in qdā oratiōe. Utinā sic ipinguēt
viscera aīe mee vt medulle corporis mei exie-
cent. ḡ talis dolor de pctis q mortē crucis idu
cit ē laudabilis. ḡ licet sit tātus. nō tñ ē nimius
Preterea. de pe. di. iij. cita pᵘˢ pncipiuꝫ. ca. Si
aplˢ dr de penitente. Semp doleat ⁊ nō sit q
satis doleat. Preterea. ad ptritionē reqrit do-
lor maximᵘˢ. ḡ nullᵘˢ pōt eē nimiᵘˢ. Assumptum
pꝫ: qr q̄tus ē amor piunctionis ad deū: tātus
dꝫ eē dolor de separatiōe. Sed amor piūctiōis dꝫ
eē maximus: qr maior dꝫ eē q̄ amor coniun-
ctiōis aīe ad corpᵘˢ. ḡ dolor debet esse maximᵘˢ
ergo dolor de peccatis non potest eē nimius.

B

Ad oppositū ad Roma. xij. Exhibeatis corpora vestra hostiā viuētē: deo placentē: rationabile sit obsequiū vestrū. Sed dolor cōtritionis pōt esse tantus ꝙ interficeret penitētē. ergo foret irrationabilis. Preterea virtus moralis cōsistit in medio ⁊ corrumpit tā p supabundantiā ꝙ p defectū. Sed cōtritio est virtꝰ moralis cuꝫ sit pars iusticie. ergo cōsistit in medio. Ad questionē dicēdū. ꝙ in penitēte est cōsiderare triplicē dolorē. Unus est essentialis penitētie et ē in volūtate ipa: videlicet displicētia de peccato pro ꝗto peccatū est offensa dei. Et ista displicentia voluntatis: est essentialiter cōtritio. Et qr dolor directe causat de caritate in deū: q scdm legē datā intēdi nimis nō pōt. Iste dolor nō pōt esse nimius. Aliꝰ est dolor nō essentialis penitētie. ⁊ est in sensualitate. Et est passio appetitus sensitiui: ⁊ iste dolor causat vno modo ex redundātia doloris. vel displicētie in volūtate per modū quo vires inferiores obtemperant in suis actibꝰ. seu viribus superioribꝰ sm ꝙ dicit Aris. iij. de anima. ꝙ appetitꝰ intellectiuus rapit aliqñ appetitū sensitiuuꝫ. sicut spera speraꝫ. Tertio pōt accipi dolor in penitente pro afflictione corporali. Et isto duobꝰ modis possibile est ꝙ dolor penitētis sit nimiꝰ sm doctores multos: qr nō licet alicui inferre sibi pāt ex intentione causaꝫ mortis. Sed de scdo dolore potest esse dubiū: ex quo ille dolor causat directe ⁊ naturaliter ex displicentia voluntatis. cū displicentia ipa nō possit esse nimia: nō apparebit quō aliquis dolor possit esse nimiꝰ. Sed de isto tertio dolore q causat ex afflictione corporali: cōstat ꝙ possit esse nimiꝰ. Ideo videt dicenduꝫ ꝙ si penitens ex vehemētissimo amore ad deū. taliū doleret de peccato suo ꝙ causaret dolor in appetitu sensitiuo tante intentionis ꝙ corrumperet armoniā corporis necessariā ad vitā aut si induceret mortē: nō esset iste dolor excessiuus in genere moris nec supfluus. sꝫ virtuosus ⁊ opus pfecte penitentie: hoc tñ supposito ꝙ voluntas sic penitentis nō ferret in illā passionē causandā ppter mortē cōsequendā: sꝫ tātum ppter displicentiā de peccato inꝗtū deuꝫ offendit. Et sic legimꝰ multos cōmendatos de perfectione cōtritionis. Ad primū cōcedenda ē cōsequentia vel cōclusio de dolore qui est displicentia volūtatis vel de dolore ab ea naturaliter: vel causato a dilectione vel electione. Ad scdꝫ ō dicto Anshelmi excessiuꝰ ⁊ metaphoricꝰ modꝰ loq̄ndi est: nec appetijt ꝙ humores sui corporis exiccarēt ad literaꝫ. sꝫ motiones carnales in eo extinguerent. Uel cōcedi potest ꝙ appetijt dolorē scdo mō dictū: quē posuit opus perfecte ꝯtritionis. Ad tertiū loquit de displicentia volūtatis. Ad quartū dicenduꝫ ꝙ dolor primo mō acceptꝰ debet esse maximꝰ in genere. qr ꝗtum aliqd placet. tantū cōtrariuꝫ displicet. Deꝰ autē summe placet: ⁊ ideo debet sūme displicere peccatū. Non est tamē necesse ꝙ dolor sensitiuꝰ sit maximꝰ: sꝫ tantū intellectiuus: qr sic debet homini peccatū displicere: ꝙ nihil plꝰ sibi displiceat. ⁊ ꝙ p nulla re vellet peccare. Et hoc est necessariū ad cōtritionē. Et p tanto dicit maximꝰ dolor p cōparationē ad alios dolore de rebꝰ creatis causatos. Notabilit dicit ꝙ videntes turbabūt timore. Causa eniꝫ quare plures modo nō turbant ē. qr nō vidēt defectus suos neqꝫ pericula suoruꝫ defectuū. Et vna rō q̄re nō vidēt: ē negligētia platorū ⁊ doctoꝝ. Homo eni se nō videt nisi p speculū sibi obiectū. Prelati ⁊ doctores sūt vel debēt esse specula laicorū viuēdo. docēdo ⁊ corripiēdo: ⁊ si sic essent: peccatores se viderēt ⁊ agerēt penitentiā. Istud aūt speculū offensiuū est insipientibꝰ: sed placitū valde sapiētibꝰ. Prou. ix. Argue sapientē ⁊ diliget te. Et reuera opus caritatis maxime est pmuuire hominē de suis defectibꝰ moderare. Nemo eniꝫ est ꝗtūcunqꝫ sapiens q omnes defectus suos videre possit. Unū in libro quodā qui intitulat de dictis phorū ⁊ sapientuꝫ. ca. de dictis Alex. narrat sic: q dā vice dominus diu fuerat in seruitio Alexādri cōmoratus ⁊ nunqꝫ increpauerat alexandrū ad ptē. Isti ergo vno die ad se vocato alexander dicit. Non delector inqt in seruitio tuo Et alius quare domine? Et Alexāder. Quia homo sum: ⁊ hoīes quin peccent resistere non possunt. Et tu si in tanto tpe nullū meū perpēdisti errorem nimis ignarus fuisti. Et si pcipiens occultasti: eras meꝰ fraudator. Et cōsimilis sententia ponit eodē libro ca. de dictis platonis. Plato dicit sic: Homies inquit magis ex inimicis ꝗ ex amicis pficiunt quia dū inimici errores eis improperāt: inde corrigunt. Dū vero amici sui eis nō annunciant errores sꝫ tolerant ⁊ occultant: ipsi eorū errores augmentant ⁊ continuant. Unū si peccatores nobis annunciantibꝰ vel peccata sua vel deū p peccatis punientē viderēt. non est dubiū quin salubrit turbarent. in ps. Uiderūt te aque deus: viderunt te ⁊ timuerūt ⁊ turbati sunt abyssi. Uiderunt te aque. Glo. id est populi ⁊ timuerūt de peccatis. ⁊ turbate sunt p cōtritionē: abyssi. id est profundissimi peccatores.

Lectio. LIX

HIi sunt quos habuimus aliqñ in derisuꝫ ⁊ in similitudinē improperij. Nos insensati vitā illorū estimabamꝰ insaniam ⁊ finē illorum sine honore. quō? Ecce cōputati sūt int filios dei ⁊ int sanctos sors illoꝝ est. Postꝗ spiritussanctꝰ assignauit cōfessionis ꝯfusibilis a reprobis in iudicio faciende causam necessariā. Hic enarrat eiusdē confusionis vel cōfessionis materiā

multipharíam. Primo enī fatenť se peccas-se in proximos. Scđo se errasse quo ad seipos ibi. Ergo errauimus. Circa primū duo facit quia primo ponit recognitionē peruersitatis. Scđo admirationē nouitatis ibi. Quō ergo.

Quantum ad primū recognitio eorū stat ex duobus. Fatenť eni expresse. primo ꝙ viros iustos iniuste contempserūt. Scđo ꝙ vitā eoꝝ male iudicauerūt. De primo dicunt sic. Hi sūt quos aliqñ habuimus in derisū ⁊ in similitudinē improperij. Aliqñ supple breui tempore vite mundialis habuim⁹ in derisū. Job .xij. Deridetť iusti simplicitas. Sed certe non impune. qꝛ Prouer. iij. Illusores ipse illudet ⁊ mansuetis dabit gratiam: Et eiusdem. xix. in fine. Parata sunt derisoribus iudicia ⁊ mallei percutientes stultorum corporib⁹. Cōmuniter derisores sūt pertinaces ⁊ dure siue ferree ceruici. Et iō diabolus sicut faber ferrarius malleabit sup eos quasi sup cādens ferrū in inferno. Et in similitudinē improperij. qꝛ improperiū qđ fecerūt sanctis nō fuit verū improperiū. Uerū eni improperiū est de malo. Ipsi autē improperauerūt qđ non fuit malū: imo bonū. sicut ꝙ erant pauperes ⁊ abiecti in mundo. ꝙ ipsi credebāt in hominē crucifixū. qđ reuera nō fuit improperiosū sed pot⁹ gloriosū. Ad Gal. vj. Mihi aūt absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu cristi. Sic ergo fatenť qꝛ viros iustos iniuste contempserūt. Secundo fatenť ꝙ vitā illorū male iudicauerunt. Et hoc dicit q̄ntū ad meritum ⁊ q̄ntum ad premiū. Quantum ad premiū fatenť ꝙ vitam sanctorū estimauerūt insaniā. Unde dicūt sic. Nos insensati estimabam⁹ vitam eorū insaniā. Ecce mirabilis trāsmutatio. Quando vixerūt ⁊ alios rexerūt. reputabāt se sapientissimos. Sapiētes ad decipiendū: sapientes ad acquirendū: ⁊ sapientes ad semetipsos defendendū. Sed reuera stultā fecit de⁹ sapientiā hui⁹ mundi. Et ideo bene incipiunt suū confiteor dicentes. Nos insensati vitā illorū estimabam⁹ insaniā. Unde vt et de nostris temporib⁹ procedam⁹ quorū vita magis reputať insania q̄ vita illoꝝ qui christū totaliter imitanť in voluntaria paupertate. q̄ relinquunt habita ⁊ habenda: Renunciant curiis ecclesie: ⁊ hereditates amplas permittūt alios occupare. Isti apud mundo deditos fatui fabulosi et insani putanť. Sed a quib⁹: Certe non nisi ab insanis mundi amatorib⁹. Et illud est mirabile. Credunt fatui xpiani christū saltē verbotenus esse vł fuisse dei patris sapientiā ⁊ venisse in mundū ad docendū homines viā rectā veram ⁊ sincerā: in celū perducentē. Et tamē illā viā sectantes derident ⁊ abhominanť: et q̄ntū possunt deprauāt. Nota ꝙ quattuor genera hominū christū legim⁹ derisisse. diuites auaros. Principes ꝑdaros: milites amaros ⁊ simplices ignaros. Et isti minime peccauerūt inť omnes. De primis habem⁹ Luc. xvj. vbi christus legiť docuisse ꝙ nemo pōt deo seruire et mammone. Et ibi subdiť sic. Audiebant autē oīa hec pharisei ⁊ qui erāt auari ⁊ deridebāt eum. De scđis Luc. xxiij. Deridebant eū principes dicentes. Alios saluos fecit: seipsū non potest saluū facere. Et in eodē ca. Spreuit aūt illū herodes ⁊ exercitus eius: ⁊ illusersit indutū veste alba. De tertio genere hominū Luc. xxiij. Illudebant autē ei milites accedētes et acetū offerentes ei dicētes. Si tu es rex iudeorū saluū te fac. De quarto genere hominum scribiť Luc. viij. Math. ix. ⁊ Marc. v. Quando suscitauit filiā archisinagogi qꝛ dixerat. Nō est mortua puella: sed dormit. deridebant eū scientes qꝛ mortua est. Cum ergo christus tot derisiones patiēter pro nobis sustinuit: felix est qui ꝓ eo vices rependendo derisiones malorum equanimiter tolerabit ⁊ sustinebit. Nisi eni sanctus a mundi dilectoribus ꝯtemnať: viā christi non sequiť. nec discipuloꝝ ei⁹. Qui eni mundū dereliq̄t. ⁊ tamē honorē a mundanis requirit. iste videť deo seruire: sed mercedem recipiet a diabolo. Gaudeant ergo mundi cōtemptores quotiens vite sue inueniāt derisores. imo hoc recipiant augmentum ꝙ viā christi imitanť si a mūdi dilectoribus tanq̄ fatui cōtemnanť. Unde Seneca libro de moribus. Nondum felix es si nō te turba irriserit. Si beatus vis esse cogita hoc primū nō ꝯtemnere: ab alijs contemni. j. Cor. iiij. Spectaculū facti sumus mundo: angelis ⁊ hominib⁹. dicit Apostolus de se ⁊ de suis sequacibus. Nos stulti propter christum: vos autē prudētes in christo. Et est ironice dictū scđm glosam. quasi diceret. Nos reputamur stulti. qui christū predicam⁹: ⁊ putatis vos esse prudentes quia tacetis ⁊ nō est verum. Uñ Aug⁹. sup pō. xxxviij. Et poniť ibidem in glosa super illud preallegatū. angelis ⁊ hominib⁹. Boni eni angeli ⁊ boni hoies laudāt nos ⁊ mali irridēt. Hec sūt dextra ⁊ sinistra. his vtimur q̄si armis ad ferendū diabolū: scilicet laudantib⁹ ⁊ vituperantibus: si nec ista eleuent: nec ab illa frangāt hec Aug⁹. Dicent ergo vitā christi ⁊ christi sequaces cōtemnētes in iudicio generali. Nos insensati vitam illorū estimabamus insaniam ⁊ finem illorū sine honore. istud fuit dictū licet satis fatue ꝓpť falsitatē ātecedētis: tū satis bñ ꝯseq̄nter estimatū. Si eni vita foret insania: finis foret sine honore. Nā honor ē ꝓmiū virtutis scđm omnes. Scđo ꝑncipaliter in ista lectione posita recognitione peruersitatis: poniť admiratio nouitatis sub nota questionis talis. Quomodo ergo cōputati sūt inter filios dei: ⁊ inter sanctos sors illorū est: Istō questio

nem querent rationabiliter. q2 certe est de mirabili euentu. Sed querent eam nimis tarde pro salute sua. Si eni hanc quesiuissent in vita eaz pfecte p christi predicatores didicissent. q2 Joh. j. Dedit eis potestatem filios dei fieri ꝛc. Unde q2 natura eram⁹ filij ire: talē a deo recipimus per granā caritatē vt filij dei nominemur ꝛ simus Joh. iij. Uidete qualem caritatē dedit nobis deus vt filij dei noiemur ꝛ simus Adhuc tamen aliquid retinētes de veteri fatuitate exprimunt eā in titulo questionis cuz dicūt. ꝙ inter sanctos sors illorū est quasi status beatitudinis nō meritis: sed sorti deberet attribui: potest tamē merces sanctorū pro tāto vocari sors. q2 ꝗdiu homo viuit incertū est quid de eo finaliter eueniat ꝓpter mutabilitatē voluntatis p peccorū de facili inclinabilis ad peccandum Eccl. ix. Sunt iusti atqꝫ sapientes et opa eorū in manu dei ꝛ tamē nescit homo an amore vel odio dignus sit sed omnia in futurum seruant̄ incerta. Et bene dicūt ꝙ iusti cōputati sunt inter filios dei. Illa ꝙ sunt preciosa homi seruant̄ sub certa cōputatione. Illa ꝙ sunt vilia nō cadūt sub cōputatione. Isto modo sancti qui sunt preciosi corā deo Esaie. xiij. Preciosior erit vir auro ꝛ homo mundo obrizo: Fatui vero nō cadūt sub computatione. q2 Eccl. j. Stultorū infinit⁹ est numerus. Hi sūt quos aliqñ habuimus in derisū.

C Notandū ꝙ inter locutiōes humanas: vna que vehemēter cōtrariat̄ virtuti est derisio. ꝛ est derisio locutio deordinata de defectu hominis ꝓpter ludum vt homo inde erubescat. Unde intentio deridēns scdm ꝙ derisio est peccatū. est diminuere glorā quā homo pōt in ꝯsciencia sua habere de bono virtutis p erubescentiā creatā in eo sub specie ludi. Unde dicit Aris. iiij. ethica. ij. ꝙ circa ludū contingit reperire supabundantiaz ꝛ defectū ꝛ mediū in quo consistit virtus. Est eni ludus necessarius ad vitā sicut requies quedā mentis. q2 si mens humana semper extenderet̄ circa seria. hebetaret̄ ꝛ fatigaret̄ nimis. Et ideo cōueniens est ꝙ p loco ꝛ tēpore habeat requiē. hoc autē est p ludum. Caueri tamē supabundantia matie. Quia dicit Aris. ix. ethi. delectatio ē necessaria ad vitaz sicut sal ad cibū. Modicū autē de sale sufficit ad magnā quantitatē cibi. Unde si quarta pars cibi fuerit de sale nihil valeret. Eodē modo de ludo certis temporib⁹ sufficit ad quietē mētis Unde illi qui totū tempus suū expendūt in ludis: venationibus: aleis: taxillis: excessiui sūt ꝛ vitiosi in ludo. De quib⁹ verificat̄ illud Sap. xv. Estimauerunt lusum esse vitam nostram Dicit ergo Aris. loco preallegato ꝙ nimis derisiui supabundāt in ludo: ꝛ sūt tales q2 nihil curant quid dicant: siue sit offensiuū siue placidum, siue honestum siue inhonestū: dūmodo causent risum. Et tales sunt onerosi nihil omnino desiderantes nisi risum et vocantur bomolochi. id est raptores templorum. Et imponebatur illis hoc nomen ad similitudinez miluorum volitantium circa templa gentiliū. In illis eni locis relinquebant̄ intestina de sacrificijs animalium. Unde sicut milui continue volitant circa templa ad nihilū aliud vacantes nisi vt rapiant intestina. Ita bomolochi in conferendo cum hominib⁹ nihil aliud explorant nisi defectus hominū quos possint recitare ad causandum risum in alijs ꝛ in alijs erubescentiam. Et talis ludus nō est ludus liberalis nec disciplinatus sed seruilis et indisciplinatus q2 ad ludū liberalem requirit̄ ꝙ dicāt̄ placida ꝛ honesta.

D Est ergo notandū ꝙ derisio quattuor facit. Primo ostendit stulticiā: suspendit amicitiam: ostendit iusticiam ꝛ intendit maliciam. Primo ostendit stultitiaz: q2 qui deridet hominem similem sibi pro quocunqꝫ defectu naturali vel morali: ignorat propriam fragilitatem. Potest eni fieri derisibilis de cōsimili si deus permitat. Unde Greg⁹. xxv. moralium ca. vij. Quid sumus hodie nouim⁹. quid aūt post paululū esse possumus nescimus. Hi vero ꝗs fortasse despicim⁹ ꝛ tarde possunt incipere ꝛ tamen viā nostraz feruentioribus studijs contere. Timendum itaqꝫ est ne etiā nobis cadentib⁹ surgat qui nobis stantib⁹ irridet̄: ꝗuis stare iam non nouit. qui non stantē nouit irridere. Hec Greg⁹. Et ideo aduertat ꝗlibet illō Job. xj. Cum ceteros irriseris: a nullo confutaberis. q. d. sic. Quia Prouē. iij. de deo dicitur. Illusores ipse deludet. Secundo suspēdit amicitiam. Est eni vt frequenter causa ꝯtētionis ꝛ discordie. Prouē. xxij. Ejice derisorem ꝛ exibit cum eo iurgium. Tertio offendit iusticiaz. Facit eni derisor alteri quod sibi nollet fieri. Et iō Prouē. xix. Parata sunt derisorib⁹ iudicia. Quarto intendit malitiaz. Incipit eniz in ludo ꝛ sub specie ludi intendit inhonestatem proximi. et sic cōmittit mendaciū facti. Hiere. ix. Omnis amicus fraudulēter incedit ꝛ vir fratrem suum irridebit ꝛ veritatem nō loquetur. Et ideo cōtra derisores dat scriptura quattuor minas. Dicit enim ꝙ nō sunt arguēdi de iniquitate. non sunt instruendi de fatuitate. sunt ejiciendi ꝯ societate, ꝛ sunt deridendi a dei maiestate. De. j. Prouē. ix. Noli arguere derisorem ne oderit te. Argue sapientem et diliget te. De scdo queret derisor sapientiam ꝛ non inueniet. De tertio Prouē. xxij. Ejice derisorem ꝛc. De quarto ps̄. Tu domine deridebis eos: ꝛ ad nihilum deduces oēs gentes. Sap. xij. Propter hoc tanꝗ pueris insensatis iudicium eis in derisum dedisti ꝛc.

E Rgo erravimus a via veritatis: et iusticie lumen nõ luxit nobis ⁊ sol intelligentie nõ est ortus nobis. Posita supra violenta ꝯfessione quam reprobi compulsi facient in iudicio generali q̄ʒtum ad iusticiam quam proximis intulerunt. Hoc ergo facto exequit spiritussanctus ponere eorum in cõfessionem q̄ʒtum ad maliciam quam in seipsis habuerũt. Et circa hoc duo facit. Primo ponit eorum confessionem. Secundo dictorum recapitulationem ibi. Talia dixerunt. Circa primum tria fiunt. Primo fatētur se iniuste fuisse defraudatos a vera cognitione. Secundo fatētur se fuisse frustra fatigatos in operatione. Et tertio fatentur se fuisse vane deordinatos in dilectione. Secũda ꝑ ibi. Lassati sumus. Et tertia ibi. Quid nobis profuit superbia. Dicunt ergo primo consequentionaliter sic inferẽdo. Ergo erravim⁹ ⁊c. Optime cõcludunt de seipsis: nos insensati estimabamus vitam sanctorum fuisse insaniam ⁊ finem illorum sine honore. Etiam videmus ꝙ vita eorum fuit summa sapientia et finis eorum est in maximo honore. ergo cõstat nobis modo ꝙ tunc erravimus a via veritatis id est a doctrina xp̄i. Joh. xiiij. Ego sũ via veritas ⁊ vita. Et iusticie lumen nõ luxit nobis. Qr spõte recessim⁹ a via veritatis .i. a doctrina fidei christiane. ⁊ ideo lumẽ iusticie nõ luxit nobis. Sicut ille qui relictis vijs in superficie terre ambulat per specus subterraneos: ipsemet recedit a lumine ⁊ est causa sibyps[i] carẽtia luminis. Sequit. Et sol iusticie non est ort⁹ nobis. Dicitur enĩ christus sol intelligentie ⁊ sol iusticie. Sol intelligẽtie qr facit nos eum intelligere per fidem. Esaie. vij. Nisi credideritis nõ intelligetis. scd̄m vnam litteram. Sol iusticie. quia iuste retribuet nobis scd̄m facta nostra. Malach. iiij. Orie̅t vobis timentibus nomen meũ sol iusticie. Compat autẽ christus soli ꝑpter tria. primo quia sicut sol est causa et fons luminis ⁊ caloris ⁊ vite corporaliter in istis inferioribus. Vñ dic̄ Arist. ij. phi. Homo generat hominẽ ⁊ sol. Ita xp̄us causa est noticie ⁊ vite gratie in om̄ib⁹ creaturis. Vñ sicut sol radios suos vbiqꝫ proijcit super sepulchra ⁊ feda. Ita christus radios sue bonitatis extendit nõ solũ ad bonos sed etiam ad malos eos ad penitentiam alliciendo. eis temporalia largiendo. et penam eis debitam differendo Eccl. xlij. Sol ꝑ omnia illuminãs respexit. ⁊ Math. v. Solẽ suũ oriri facit sup bonos ⁊ malos. Quãdo autẽ ita est ꝙ sol proijciat radios suos super niuẽ ⁊ sup glaciem ⁊ nõ liquescunt: signũ est ꝙ aliqᷓ planeta frigidus impedit radios solis ⁊ ei⁹ effectũ. Et ita ē moraliter qñ christus proijcit radios sue clementie sup cor congelatũ alicuius peccatoris facit eũ cogitare de beneficijs christi in creatione: redēptione ⁊ peccatorũ remissione: ⁊ premiorum distributione. ⁊ tamẽ non liquescit cor illud durũ. Revera signũ est ꝙ frigidus planeta. s. diabolus ꝑ maliciã infrigidatus sit. Hiere. vj. Sicut frigidã facit cisterna aquã suã: sic frigidã fecit maliciam suam dominator diabolus super regionẽ cordis talis. Et ꝑ oppositum est de peccatoribus congelatis nõ tamen in tanto excessu frigiditatis. Illi enim liquescunt ad radios solis christi. Exemplum de petro Luc. xxij. qui postq̄ꝫ christũ negauerat ⁊ christus eũ respexisset: egressus foras fleuit amare. Ecce quomodo liquescebat ⁊ ꝯuertebatur in aquam. Exempluꝫ de magdalena Luc. vij. q̄ irradiata ab isto sole lachrymis cepit irrigare pedes eius ⁊ capillis tergere. de q̄ canit ecclesia Liquefacit ⁊ refecit resolutã in lamentis verbum missuꝫ celitus. de talib⁹ exponi potest illud. iiij. Reg. iij. Surgẽtes orto sole ex adverso aquarũ viderũt moabite. Secundo compat christus soli ratione sue mocionis. Quãdo ita ē ꝙ sol rubet de mane in ortu suo signum est tempestatis sequentis ⁊ quando rubet in occasu signum est serenitatis. vnde Math. xvj. Facto vespere dicitis serenũ erit Rubicundum est enim celuꝫ. Et mane hodie tempestas erit. Rutilat eniꝫ triste celũ. Sic circa christum accidit. Nam post ortum ⁊ originem sue preclare natiuitatis statim rubor apparuit quia die octauo venerũt circũcidere puerum. Unde statim effudit suum sanguinem. Et certe istuꝫ ruborem sequebatur tempestas valida. In psalm. In circuitu eius tempestas valida. Iterum etiam sero in occasu istius solis apparuit rubedo magna quando totũ corpus effulsit sanguine flagellatum: conclauatũ lanceatum ⁊ spinis in capite coronatũ. Sꝫ iste rubor fuit signum future serenitatis in resurrectione ⁊ trãquillitatis perpetue. Thobie. iij. Post tẽpestatẽ tranqllũ facis: ⁊ post lachrymationẽ ⁊ fletuꝫ: exultationẽ infundis. Sicut autẽ sol sine lesione oculoruꝫ conspici non potest clare. ꝫ si nube tegat que nõ ē nimis grossa delectabiliter tam videt Eccl. xj. Dulce lumẽ et delectabile oculis ē videre solẽ. Ita fili⁹ dei in sue nat[ur]e puritate ab oclis mortalib⁹ videri nõ potuit ante incarnatõeꝫ. Et ideo volẽs se exhibere hominibus: nube humanitatis nostre de virgine sumpta se inuoluit operante spiritusãcto. sicut prophetatũ fuerat Ezech. xxxij. Solem nube tegã. Tertio sicut radio intromisso in domum q̄ʒtumcunqꝫ videat pura: ostenditeam habere puluere̅s: qui tamen non videntur nisi in radio solis. Ita declarat christ⁹ domuꝫ conscientie in quocũqꝫ hoie: q̄ʒtũcũqꝫ videat honesta: magnam copiam habere venaliũ peccatoꝝ qr q̄ʒto magis aliquis gratie radium recipit: tãto magis se frequẽt⁹ de errori

B

bus propriis deprehendit: Istum solem τ suū radiū. tria a nobis subtrahunt τ abscondunt terra nubes τ luna: Terra mundialis cupiditatis. Nubes temporalis vanitatis. Et luna carnalis voluptatis: Quando terra que est infimū elemētum interponit inter aspectum nostrum. τ solē sicut cōtingit de nocte. Nec videmus solem nec solis radios. sed manem⁹ omnino in tenebris infra vmbram terre. Isto modo multi sunt inter quorū aspectum τ deū interponitur ipsa terra quia tota eorū sollicitudo cogitatio τ affectio ad terram dirigitur. Et eis occidet sol in meridie sicut dicitur Amos. viij. Sunt alij quibus sol absconditur propter nubē interpositā. Dignuateo hui⁹ vite volantes sūt quasi nubes sine quiete: que interponunt super oculos superborū τ ambiciosorū τ deum quem videre nō possunt: quia nubibus atris: ditra nullū. fundere possunt. sidera lumē. prio de consolatione in fine: sed in morte satis eum videbunt ad terrorē τ iudicium suum. ij. Mach. j. Tempus affuit q̄ sol refulsit qui prius erat sub nubibus. Tertio sunt alij quib⁹ sol eclipsatur per interpositionem lune carnalis voluptatis. Et hi sūt bestiales libidinib⁹ dediti igne cōcupiscentie inflammati. In ps. Supercecidit ignis τ nō viderunt solem. Dictū est superius q̄ christ⁹ soli comparatur propter operationem viuificātem, apparitionē signantē: et declarationem manifestantē. Restat ergo cōsiderare qualiter iste sol moraliter complet et peragit motum suum. Ubi sciendum q̄ sol sicut ceteri planete describit zodiacū complēs cursū suū in anno solari τ pertransiens vniuersa signa que sunt duodecim iuxta illos versus cōmunes. Est aries thaurus gemini cācer leo virgo. Libraq̄ scorpius architenēs caper amphora pisces. Dicitur autem aries esse dignior pars dextera celi τ nobilior vñ incipit motus. Uñ aries ē primū signū scđm phm τ secundū catholicos. Sol creat⁹ fuit in ariete et ideo in ariete fuit primo sicut tenet cōmuniter. Moraliter per ista signa duodecim transit et transibit christus. Primo enim in statu innocentie quando creauerat primos parentes et in paradiso collocauit nullā adhuc seruitatē eis ostendit. sed tantūmodo potentiam in creando τ gubernando res τ innocentiā. Aries autem est animal naturaliter innocens secundū genus suū: fortis tamē τ potens in sua specie. Et ideo moraliter dei filius tunc fuit quasi in signo arietis quia nihil aliud adhuc mundo signauerat. Prou. xxx. Aries est τ non est rex qui resistit ei. Sed statim homine peccante transiuit in thaur̄ qui ē animal magne fortitudinis τ magne seruatis q̄ statim eos expulit de paradiso in terram. Inflixit etiam eis necessitatē moriendi: corpe ad inferos descendēdi in morte. Est autē natura thauri q̄ q̄tūtunq̄ fuerit ferox si ficui alligatur māsuescit. Sicut dic̄ Isid. ethi. xvij. ca. vij. Et ita fuit de filio dei donec alligatus esset ficui dulcissime. id ē. virgini gloriose p incarnationem. cōtinuam ferocitatē ad genus humanum seruauit. sed alligat⁹ ad eā vinculo filiali cōtinue mansuescit. Et verificatū fuit illud Math. xxj. Ecce rex tu⁹ venit tibi mansuetus. Et ideo nunc transiuit iste sol in signū geminorū quando duas naturas ineffabiliter copulauit procedens de thalamo suo pudoris aula regia gemine gigas substantie alacris vt curraт viā. Sicut dicit Ambrosius. Geñ. xxv. Et ecce gemini in vtero eius reperti sunt. Depingitur illud signum in forma duorū iuuenū seinuicem amplectentiū. Et sicut quidā fingūt illi fuerunt Castor τ Pollux duo filij Jouis se mutuo diligētes intantū q̄ cū castor hēret a pre imortalitatē. i. posse nō mori si voluisset: mori voluit pro germano suo ad tempus vt vtrisq̄ daretur imortalitas. Unde ambo stellificati sūt τ signo illo nuncupati quod gemini dicitur. Ita christus factus germanus hominis q̄uis posse nō mori habuit si voluisset. preelegit tamen pro hoīe mori vt nos imortalitatis sue faceret esse participes. De isto signo trāsiuit sol iusticie christus in cancrum. Cancer ē piscis retrocedens. id est passu retrogado vadens. Juxta illud Auiani in q̄dā appollogo. Curua retrocedens duz fert vestigia cancer. Et isto modo videbatur christus retrocedere duz vixit in mūdo. Rectus eni incessus iusti hominis deberet esse de virtute ad honores: de merito ad premium. de labore ad requiē. Sed christus cōtinue retrocessit. de virtute ad vituperiū. de vituperio ad verbera. de verberibus ad crucē τ sic ad mortem. τ tandem ad infernū. Unde toto tempore inter natiuitatem τ resurrectionem moratus est sol noster in cancro. Et sicut sole existente in cancro maximus feruor mundo infunditur: Juxta illud Theodoli. In cancro solis τc. Etyopum terras τc. Ita christus isto tpe intermedio maximā caritatē hominibus demonstrauit. Sz de isto signo intrauit leonē in resurrectione. Dicit eni Isid. xij. ethimo. ca. ij. q̄ catulus leonis de nouo natus tribus diebus iacet quasi mortuus. τ tandē post tres dies patris rugitu suscitatur a dormitione seu a morte. Isto modo christus cum mortuus esset tres dies per synecdochen mortuus iacuit: post quod tempus virtute patris resuscitatus surrexit. Hic est leo de tribu iuda Apoc. v. De quo prophetauit Jacob. benedicens filijs suis cū diceret Jude Geñ. xlix. Catulus leonis iuda. ad predam fili mi ascendisti requiescens accubuisti vt leo τ quasi leena q̄s suscitabit eum. De leone transiuit in virginē Toto enim tempore medio inter resurrectio-

nem suam et ascensionem doctrina et fides ecclesie in beata virgine potissime conservabatur. Hec interim apostolos et discipulos docuit monuit. consolata est: utpote illa que repleta fuit spiritu sancto plenissime in verbi dei conceptione: et ideo tunc temporis mansit in tali signo id est in fide virginis. de qua Ovidius. iij. de vetula. ca. viij. O virgo felix. o virgo significata. Per stellas ubi spica nites quis det mihi tantum. Vivere quod possim laudum fore preco tuarum? Nam nisi tu perfecta fores non eligeret te. Hic deus omnipotens ut carnem sumeret ex te. Ubi prophetat diffuse quod deus omnipotens sumeret de ea carnem. Et quod resurgeret a mortuis et quod matrem suam virginem assumeret in corpore et anima in celum. Unde dicit sic in fine. Non opus est ut eam velit exaltare gradatim. Sed simul assumet et eandem concathedrabit. Illic esto tui memoris memor optima virgo. Illic cum fueris pro nobis tracta trahendis. Pro nobis non te pigeat suadere quod ad se. Nos trahat is per te qui per te venerat ad nos. At nobis ipsi sit gloria laudis ab ipso. Gratia sit nobis et meta nescia vita. An sit liber Ovidij deus novit: quamvis a leone prothonotario sacri palacij. Vastaly principis: referatur liber ille extractus de sepulchro Ovidij. Unde testamentum ovidij nuncupatur. Dicit enim quod inventus fuit in cimiterio publico in quodam sepulchro in suburbio dioscori civitatis que est caput regni Colchorum. Et quia ibi non erat copia latinorum eo quod armenici linguam latinam non intelligunt. Rex Colchorum misit illum librum Constantinopolim. ubi tunc erat copia latinorum. Refert etiam quod inter antiquorum sepulchra unum inventum est in cuius epigrammate fuit sculptum litteris armenicis cuius interpretatio sic sonabat. Hic iacet Ovidius ingeniosissimus poetarum. Obiit autem anno christi decimooctavo sicut refert Guilhelmus de euangi. in Cronica sua tertio anno Tyberij. Unde constat quod si liber veraciter suus erat. fuit pulcherrima prophetia. Sed hec sunt extra propositum. Septimo christus sol iusticie transivit de virgine in libram quando a virgine benedicta matre sua suisque discipulis licentia accipiens: ipsis videntibus est elevatus in celum. Act. j. Tunc enim transivit ad libram quando coram patre passionis sue meritum contra primi prevaricatoris peccatum appendit ostendens se plus solvisse in pena quam adam commisit in culpa. In cuius de persona dicit Job. Utinam appenderentur peccata mea quibus iram merui et calamitas quam patior in statera. id est christus humanatus loco mei. quasi arena maris hec gravior appareret Job. vj. Octavo de libra transivit in scorpionem quando corpus suum quod est ecclesia tyrannorum et hereticorum persecutionibus quasi quorundam scorpionum aculeis lacerari permisit ut diceret tunc merito ecclesie sue illud Eze. ij. Subversores sunt tecum: et cum scorpionibus habitas. Nono transivit sol noster in sagittarium. Fuerunt enim a tempore silvestri pape et Constantini imperatoris. qui temporalia ecclesie primo dicitur dedisse: semper iudicia: placationes et dissensiones inter clericos. quis eorum videretur maior ad pascendum oves christi. hec est causa quare volant sagitte acute. Nunc regalium supplicationum ad romanam curiam: nunc accusationum: nunc diffamationum ad inferiorum iudicum audientiam. Ita quod plena est ecclesia advocatis in omni causa ad defendendum iniuriam. Et ideo usque in hodiernum diem sol stat in signo sagittarij. Prov. xxv. Iaculum et gladius et sagitta acuta homo qui loquitur contra proximum suum falsum testimonium. Et hi sunt qui christum spoliant vulnerant et predantur. Si esset ita pauper ecclesia modo: sicut fuit quando christus in ea vixit in terra non haberet christus tales placitatores nec tales invasores. Pauper et iuvenis mercator non timet predones. nec patitur insultus: sed cum est divitatus tunc eum nituntur spoliare: etiam qui eum prius conabantur vitare. Ita est quando ecclesia studuit paupertati bene valuit: modo studet ditari et patitur a sagittarijs. Et ideo modo de christo verificatur illud. j. Regum. xxxj. Consecuti sunt eum viri sagittarij et vulneratus est vehementer a sagittarijs. Decimo transibit sol noster christus in signum Capricorni. Capricornus habet primam partem sui corporis caprinam. et tunc est sol in maxima elongatione a nobis. Quia in primo puncto capricorni est solsticium hyemale. unde istud signum signat tempus antichristi qui caprinus dici potest. Tum quia capra est animal in ultimum libidinosum. Et de antichristo dicitur Daniel. xj. Erit in concupiscentijs feminarum nec quenquam deorum curabit. Tum quia capra generat hedos et filij sui atque sequaces hedi vocantur Math. xxv. scribitur. Statuet quidem oves a dextris: hedos autem a sinistris. Unde tempore antichristi erit christus sol iusticie in signo capricorni et tunc videbitur quasi maxime elongatus ab ecclesia sed non durabit. Quia statim in capricorno incipit sol ascendere. et christus statim antichristo occiso. in cordibus suorum fidelium refulgebit: Undecimo transibit sol in aquarium. Aquarius depingitur imago hominis tenentis urnam subversam. de qua aqua pleno foramine prorumpit. Et significat. xlv. dies cum toto residuo temporis post mortem antichristi. In quibus pluet christus misericordiam super iustos qui tempore antichristi vacillaverant; sicut superius dictum fuit. Unde tunc erit christus in aquario. Ezechiel. xxxvj. Effundam super vos aquam mundam et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.

Duodecimo et vltio sol erit in piscib⁹. Moraliter qñ enī sol ad signū piscium peruenerit tunc desinit esse hyems. et incipit ver. Juxta illud. Cedit hyems retro cathedrato Symone Petro. Quo die sol est in piscibus necessariis. isto tempore quecunq radices et semina sub terra latuerunt incipiunt se exercere ꝛ terra se incipit aperire et pādere que occultauit. Et significat tempus resurrectionis generalis oīm corporum humanorum: quando terra se aperiet et reddet luci mortuos occultatos. Et tūc erit christus in piscibus quando cum suis piscatoribus quos olim apostolos fecerat ad iudicium veniet. Et tunc adimplebitur illa parabola Mathei. xiij. Simile est regnum celorum sagene misse in mare ꝛ ex omni genere piscium congreganti. quā cum impleta esset educētes ꝛ secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa sua. malos autem foras miserunt. Sic erit in consūmatione seculi. Abacuc. j. Facies homines quasi pisces maris. Et sicut l fine piscium est ipsum oriens quod est caput arietis: vbi sol fuit creatus. et ibi stabit post iudicium i perpetuū: nec mouebitur vlterius circa terrā faciens ortum et occasum. Ita christus deinceps cū matre in medio electorum suorum stabit sine fine. Et tunc erit dulce lumen et delectabile oculis videre solem. Eccs. xj. Et implebitur illud Abacuc. iij. Sol et luna steterunt in habitaculo suo. Ad quod nos perducat.

Lectio. LXI.

Lassati sum⁹ in via

iniquitatis et perditionis et ambulauimus vias difficiles. Uiam autem domini ignorauimus. Postq̄ declaratum est q̄ impij et male viuentes in presenti fatebuntur se fuisse defraudatos propter culpam suam a veritate et a sensitiua cognitione. Hic ostēdit spiritus sāctus qualiter fatebūtur se fuisse frustra fatigatos in operatione. Unde dicit sic. lassati sumus. Non est mirum quia graue onus impositum viatori facit eum cito lassum. De iniquitatibus ꝟo scribitur in psalmo. Sicut onus graue grauate sunt super me. Ergo velint nolint peccatores lassabuntur. Ista lectio oculari experimento verificatur in omni genere hominum peruersorū inter nobiles et milites. q̄ pro vanitate in fama volandi in ore hominum totaliter se exponunt. Manifestum est q̄ plus sustinebunt de pena in vno torneamento vel bello q̄ sanctus monachus in decem annis. Item mercatores qui maria pertranseunt ꝑsonaliter. passus periculosos: latronum insidias et insidias sociorum. vere experiuntur vias huius mundi esse difficiles. Clerici vel laici qui curias magnorum regum. comitum vel episcoporum ingrediūtur ad fuīcdū: sciūt quātū habet ista via difficultatis vbi ꝑ decē vel septē ānos fuiēt: cū remorsu ꝯsciētie: cū obiurgatiōib⁹ dominorū: cū inuidia sociorum: cū omni infortunio corpali. Et ideo oēs illi siue subditi siue dn̄i siue qui peccato deseruiunt pro felicitate mūdi: dicere poterūt i die iudicij. Lassati sum⁹ ꝛc. Est aūt hic notādū q̄ septē sūt vie iniq̄tatis q̄ sunt valde difficiles et tamē hominibus multum amabiles. Et hui⁹ causa esse non potest nisi ignorantia. Omnis eni via est difficilis: si sit montosa: si spinosa: si lutosa: si tenebrosa: si tumultuosa: si sūptuosa. si tediosa. Primā istarū viarū accipiunt supbi et ambitiosi. semp vadūt vias montosas. tū hoc est valde ꝑiculosū: q2 de modico lapsu iminet magnū ꝑiculū. Quia fm Greg. quāto grad⁹ altior tāto casus grauior. Sed ē de eis sicut de lepore. q2 multo melius currit lep⁹ cōtra mōtē ascēdēdo q̄ descēdēdo de mōte in vallē. Ita isti de mōte supbie. cū difficultate descēdūt. s ad loca dignitatis cum magno conatu ascēdūt. Ratio d lepore ē: q2 hz crura anteriora breuiora q̄ alia. Moralit affectiones hois ad deū sūt q̄si tibie anteriores: affectiōes ad mūdū: sūt q̄si posteriores tibie. Qñ gi hoic affectōes ad deū breuiores sūt q̄ affectōes ad mūdū. ille hō velociter currit cōtra mōtem in acquisitione dignitatis vel diuitiarum Job. xv. Cucurrit aduersus deū erecto collo: et pingui ceruice armat⁹ ē. Secundā istarū viarū eligunt cupidi et auari: viā videlicet spinosā. Saluator dicit Luce. viij. q̄ diuitie sūt spine: quia habent punctionem laborum in acquirēdo: timores in custodiēdo: et dolores in amittendo. Osee. ij. Sepiam viam tuā spinis.

Tertiam istarū viarū que est lutosa eligunt luxuriosi homines ꝛ etiam bestiales qui accipiunt semper viam magis tritam et illa communiter est turpior. Ita isti illam preeligunt quam plures frequentant. cum tamen Seneca doceat oppositum: quia in via pedum forte illa securior: sed non in via morum: quia pauci sunt virtuosi. De vijs luxuriosorum in Psalmo. Inquinate sunt vie illius in omni tempore. Et Mathei septimo. Lata porta et spaciosa ē via que ducit ad perditōnem ꝛ multi ambulant per eam. Et per oppositum in Psalmo. Ambulans in via immaculata: hic mihi ministrabat. De isto Prouerbiorum tertio. Uie ei⁹ vie pulchre. Quartā viā q̄ ē tenebrosa eligūt inuidi: q per maliciā suam propriā sūt excecati. Et ideo vbicunq sunt in tenebris ambulant. Prouerbiorum secundo. Reliquūt iter rectū et ambulāt per vias tenebrosas qui letantur cum male fecerint ꝛ exultant in rebus pessimis. Et i ps. Fiat via eorum tenebre ꝛ lubricū. Et tūc necessario habebūt cadē. Prou. iiij.

Via impiorum tenebrosa nesciūt vbi corruant.

Quintam viam eligunt gulosi. videlicet viam sumptuosam. Quando sic est q magna caristia fit in ciuitate aliqua de pane de vino de alijs necessarijs. Isti mercatores qui vadūt ad nundinas propter lucrū: non libenter intrāt talea villas: quia plus perderent in vna nocte q̄ lucrarentur in duobus diebus. Moraliter loquendo. Omnes sumus mercatores et negociatores. Luce. xix. Negociamini dum venio. Male et sūptuose taberne: vbi vnus hō expendit in vna hora quantum sibi possit sufficere in vno die. Similiter vnus gulosus vbicunq̄ fuerit plus cōsumet q̄ sibi expedit vno die. Et ideo omnis via hominis gulosi est superflua et sumptuosa et ideo detestanda. In ps̄. Via illorum scandalum ipsis: et postea in ore suo complacebunt. Sextam viam eligunt iracundi: scilicet viam tumultuosam et est plena pressura. nā vbicūq̄ sunt: pressura erit. Vñ Sene. iij. de ira. ca. vj. Narrat de celio oratore qui iracundissimus extitit ⁊c. In ps̄. Cōtritio et infelicitas in vijs eorum. et viam pacis non cognouerunt. Septimam viam tediosaz videlicet accidiosi eligunt. Isti nihil faciunt vbicunq̄ fuerint; et semp tamen sunt fatigati. Est enī acedia quodā spūale tedium in his que dei sunt: ita q omne illud quod ad diuinum spectat officium reputatur ab eis nimis longū. Hi volunt habere longa conuiuia et breues gratias. Garrulationes diuturnas et horas sincopatas. Somnia infantis et missā venantis. Infans habet necessario multum dormire: quia i somno maxime nutritur. Sap. vij. Vbi dicit q puer nutrit ex delectamēto somni conuenientis. Per oppositū Prou. ix. Relinquite infantiā et viuite et ambulate p vias prudentie. Hee sūt vie iniquitatis de quibus Esa. lv. De relinquat impius viam suā et vir iniquus cogitationes suas et Eze. xxxiij. Conuertimini a vijs vestris pessimis. Et quare moriemini domus isrl'. Et ideo humiliter cum ps̄. petere debem⁹ a dño. Vias tuas dñe demōstra mihi et semitas tuas edoce me. Et iterum. Notam fac mihi viam in qua ambulem. Vbi notandū q vita meritoria xpiani non potest esse continue vniformis. Et apud sanctos vita xpiani cōiter diuiditur in vitam actiuam et in contemplatiuam. quod non est sic intelligendum q ab vna et eadem persona continuari semper debeat act⁹ vite contemplatiue: et ab vna alia actus vite actiue et nunq̄ actus vite cōtēplatiue: q2 hoc nō ēēt hūana fragilitati possibile nec recte rationi conforme. Sed vna et eadē psona p loco et tpe vtraq̄ istaz tenet incedere. Ideo via meritoria xpiani aliquādo nuncupatur in singulari a psalmista: et aliqñ i plurali. Vñ dicit: Notam fac mihi viā in qua ambulē. Et tamē vias tuas dñe demōstra mihi. Arist. de problematibus particula quinta proble. x. querit istaz q̄stionem. Quare autem homo magis laborat cōtinuādo viam planā q̄ ambulādo p viā nō planā. s. aliquantulū montosā et vallosam. Et respondet q causa ē q2 quādo hō incedit continue et vniformit' p viaz planā: fatigat istrumēta sup ptes corporis qb⁹ ambulat sicut genua. crus. et tybias. Vñ q2 in istis instrumētis ambulādi continue tenet vna figura mot⁹ in via plana: io cōtingit hoi maior labor et maior fatigatio. In pcessu vō ñ plano vbi aliqñ ascēdit aliqñ descendit non semp tenetur eadem figura mot⁹ i instrumētis mouēdi: nec ille ptes vexant vniformiter cōtinue sed alternatim. q2 ascēdendo plus laboramus in genibus ⁊ tybijs descendēdo plus in femoribus. Et propt istaz alternatione laboris inter partem supra genu ⁊ reliquam sub genu in via nō plana: cōtingit minor labor: et minor fatigatio in via alternatim nunc vallosa: tunc montosa. Isto mō moraliter in viuēdo virtuose. Fragilitas enī humana nō permittit aliquo mō q mēs ⁊ studiū hominis vniformit' extēdat in cōtēplando: nec iterū expedit q sp descendat ad opa vite actiue circa mundū: quia tunc fieret nimis aridus et indeuotus. Et ideo sicut homo est composit⁹ ex corpore et anima de quorum numero corp⁹ fatigatur ascendendo per oratōnes. studia: vigilias: cōtemplationes. anima fatigatur ⁊ desiccat descēdo et occupādo se circa tpalia proximis dispēsāda. Iō sicut alt'nati et vicissiz debem⁹ icedē: vt q̄ntū possum⁹ fatigatōz ⁊ tediū deuitem⁹ in seruiendo deo: et iterdū ascēdere cōtemplādo et postea descēdere pximū iuuādo. In cuius figurā Jacob vidit angelos ascēdētes ⁊ descēdētes de celo ad terrā et de terra ad celū vicissim. Geñ. xxviij. Vnde sicut in vitisfratrū pdicatoz legitur. Quidā nouitio quesiuit a fratre Jordano qui fuit sāctissimus homo et secūdus magister ordinis post sāctum Dominicum: quid esset sibi vtilius: vel orationibus insistere: vel se scripturarum studijs occupare: Cui magister respondit. Quid est inquit melius semper bibere vel semp comedere? Et vtiq̄ sicut ista cōpetit alternatim fieri: sic ⁊ illa. vñ de Paulo scribit Haymo q vnā partez diei solebat expēdē i oratōe ⁊ aliā i pdicatōe: t'na i opatiōe manuali. Ne ergo cū istis malis dicam⁹ in fine. Ambulauim⁹ viā difficilē. Viā aūt dñi ignorauimus. Petat quilibet cū ps̄. Notā fac mihi viam in qua ambulē. Multū enī confert ad solaciū ambulātis bona noticia vie p quā debz ambulare. Nā ceteris paribus: ipi videtur ambulanti breuior q̄ via ignota eiusdem quātitatis. Vñ Aristo. de pblematibus parte quinta pblemate. xxv. q̄rit. Quare ambulantes viaz nescientes q̄nta ē: ipa apparet nobis lōgior q̄

qñ scimus eã et frequẽter sum⁹ eius q̃ntitatem expti? Et rñdet q̃ aĩa in tali via paralogisat q̃dammõ a seipa. Expit enĩ aĩa istã cõsequẽtia eẽ certã. Scio mẽsurã hui⁹ vie: q̃ est finita. Et q̃ nescit mensuraz hui⁹ vie. iõ arguit q̃si a negatione antecedentis. Hui⁹ vie nescio mensuraz ergo ẽ infinita. Et sic in iudicãdo decipit. Isto mõ moralit. Hoies dati vitijs nõ iudicant q̃ aliq̃ hoies possent viuere virtuose. Vñ hõ luxuriosus mirat quõ aliq̃s poterit seruare ppetuã cõtinentiã. Hõ gulosus estimat q̃ null⁹ hõ põt facere abstinentiã. hõ iniustus et cupidus credit q̃ ois hõ cupiat habere diuitias et abũdantiã. Et iõ ois hõ iudicat aliũ fm seipm. Sic docet Chryso⁹. in imp. ope. omel. xxxiij. Ois hõ fm se existimat alterũ: nec põt ipe melius sentire de altero q̃ sentit de seipo. Ecce fornicari⁹ nemiñẽ estimat castũ. Cast⁹ nõ de facili de fornicatiõe suspicat. Supbus nemiñẽ putat humilẽ. z hũilis nullũ credit supbũ: et sic de alijs. Eccs. x. In via stultus ambulans cũ sit ipe insipiens oẽs stultos estimat. Ergo causa quare via virtutis et via penitentie et sancte religionis reputatur laboriosa et difficilis est in experientia et ignorantia. et q̃ anima paralogisat a semetipa. Et ideo nobis dicitur Hiere. vj. State super vias et videte et interrogate de semitis antiquis que sit via bona: et ambulate in ea z inuenietis refrigeriũ animabus vestris.

Lectio. LXII.

Quid nobis profu

it superbia: aut diuitiarũ iactatio qd contulit nobis? Declaratio in parte precedẽti q̃ mali in iudicio generali fatebuntur se fuisse i iudicando defraudatos et in opando vexatos. Hic prosequitur enarrando qualiter fatebuntur se fuisse in amando deordinatos. Et circa hec duo facit. Primo ostendit qualia fuerunt illa que summe amauerunt. Secundo q̃ parui pcij extiterunt. ibi. Transierunt. Circa pmũ est sciendũ q̃ affectio hominis pmo fuit deordinata p appetitũ singularis excellentie Scdo p amorẽ secularis opulẽtie. Et ideo q̃tũ ad pmũ dicũt sic. Quid nobis profuit supbia: facilis ẽ rñsio q̃ nihil pfuit: fm illũ obfuit: q̃ de⁹ supbis resistit. hũilibus autem dat gratiam. Jacobi. iiij. Et notanduz q̃ non solum est cõfessio: imo vehemẽtis cõtritiõis recognitio qñ pctã sua cũ quodã iproperio sibiipis obiecto cõfitebũt. Vñ nõ solũ cõfitebũt: imo sibiipis vehemẽt insultabũt p ineffabilẽ remorsũ cõscientie sue. Et hoc notãt iste q̃stiões q̃ asi alijs: s sibiipis pponũt soluẽdas. Quid nob zc. Est enĩ supbia inter vitia magis generosum nascẽdo. magis animosũ inuadendo. et magis cautelosũ in alliciẽdo. Pmo supbia est vitiũ valde generosũ in nascendo: q̃ spiritale et inter angelicos spũs adinuentũ est: et ideo nobiles mẽtes nimia ipedit. vñ Hierony. in epla. Superbia in arce celestis sublimiũ appetit mẽtes et q̃si ad pprios reuolans ortus appetit gloriã z puritatẽ hoim irrumpere: que õ gloria z puritate angeloz erupit: vt quos inuenit participes nature: faciat psortes ruine. Sic tñ fatua ẽ q̃ ad domũ nescit redire. Vñ Hugo libro suo de ala. Supbia i celo nata ẽ s velud imemor q̃ via inde decidentit: illuc postea redire nõ potuit. Scdo supbia ẽ vitiũ valde animosũ in inuadẽdo: q̃ nõ parcit loco: nõ psone nõ tpi. nõ statui Nõ parcit loco. q̃ q̃to locus solennior: tãto supbia pmptior in cõgregatiõibus. in pdicatiõib⁹: in q̃buscũq̃ negocijs publicis stanz supbia se immiscet: q̃ in ecclia i loco sacro valde lucratur: quia vtriusq̃ sexus psone in ornatu z gestu et maxime in ecclesia vbi contritioni et humilitati se dare deberent: ostentationi z superbie magis student q̃ deuotioni. Non parcit psone. Xpm enĩ spũs supbie inuasit. Math. iiij. Angelũ pmũ hoiem pmũ et vnũquẽq̃ etiaz sanctũ. Quia dicit Hiero⁹. in epistola. Difficilius arrogantia q̃ auro vel gemmis carem⁹. Vñ Aug⁹. in epla ad dioscoꝛ. Vitia cetera in peccatis. supbia võ in rectis factis timẽda ẽ. ne illa que laudabiliter facta sunt ipi⁹ laudis cupiditate amittant. Idẽ in regula. Alia quecũq̃ iniquitas in malis operibus exercet vt fiant. Supbia võ etiã in bonis opibus insidiat vt pereãt. Tertio non parcit tẽpori. imo quanto dies sacratior: sicut i natali: i pascha z hmõi: tãto magis ifestat. min⁹ tñ nocte q̃ de die. Amat enim lucẽ. q̃ sũt de vna patria. Ambe enĩ venerunt de celo. Quarto ñ parcit statui. q̃n oẽs inuadat. Senes cũ iuniorib⁹: religiosos cũ secularibus: diuites cũ paupib⁹: subiectos cũ supiorbus. Vt nõ sit qui se abscondat a calore eius. Et ideo metrice dicitur. Cũ bñ pugnaui cuz cũcta subacta putaui. Quem magis ifestat vincẽda supbia restat. Et ideo orat ps. Nõ veniat mihi pes supbie. z ma. pec. ñ moueat me. Ceciderũt q̃ opant iniquitatẽ expulsi sunt: nec potuerũt stare. Pes supbie ẽ affectio q̃ itur a deo. z man⁹ pctõris est tẽptatõ ab intrinseco vel ipulsio p suggestiõz diaboli vel malũ exẽplum prauũ. B

Tertõ supbia ẽ vitiũ magis cautelosũ alliciẽdo Facile ẽ euitare gulã z vitare luxuriã rspectiue furtũ: hõicidiũ: z hmõi grossa pctã. vñ sic sagittari⁹ si pcusserit bestiã i pede vel i dorso ñ ẽ securus õ ea: s tñ i corde. Ita diabol⁹ maxiaz securitatẽ reputat habere õ homine q̃n percusserit eũ i corde suo p supbiã. iiij. Regũ. ix. Egressa ẽ sagitta p cor regis statim q̃ corruit. Hiere. xlix. Arrogãtia tua decepit te z supbia cordis tui. Ois supb⁹ hz deũ aduersariũ: q̃ Eccl. x. Odibilis deo et hoib⁹ supbia. Vñ bene dicitur metrice.

Actibus et verbis hō tu quicūq; supbis. Hoc
rcnne⁹bū frāgit deus oīne supbū. Poterūt ģ
ip̄i merito q̄rē. qd ꝓsunt nobis supbia. aut di-
uitiaꝝ iactātia qd ꝯtulit nobis: Uñ eni ꝯiūgūt
supbiā ꝛ diuitias. Quia sic dicit Aug⁹. sermo.
xxxj. Uermis diuitiaꝝ ē supbia. Difficile ē vt ñ
sit supb⁹ qui diues ē. Tolle supbiā ꝛ diuitie nō
nocebūt. hec Aug⁹. Quid ergo diuiciaꝝ iactā
tia ꝓfert iniustis. Fatu⁹ eēt sarcinari⁹ q̄ se iactaret
d onē qd portat cū idē nihil lucrek nisi dorsū ex
coriatū ꝛ corp⁹ fatigatū: ꝛ cū ipse toto die porta
uerit on⁹ suū. i fine diei ducit ad stabulū ꝛ on⁹
suū portatū ad thalamū ꝛ ab eo elōgat. Sic ma-
lus diues ē q̄si equ⁹ portās thesaurū dñi sui q̄
ē mūd⁹ et nihil inde sibi lucrat nisi remorsū cō-
sciētie et fatigatiōez corporis ꝛ aie. in fine diei. id
ē vite sue ducit ad stabulū inferni: ꝛ diuitie sue
reponūt in thalamū mūdi Eccs. v. Est alia in-
firmitas pessima quā vidi sub sole. Diuitie cōs
uate in malū dñi sui. Et parū añ. Ubi sūt opes
multe multi et q̄ comedūt eas. Quid ꝓdest pos-
sessori: nisi q̄ cernat diuitias oculis suis. Quis
fatu⁹ gloriaret vel se iactaret q̄ spinā portaret
in pede: Spine diuitie sūt. Luce. viij. Pes affe
ctio cordis. Fatuū ē ergo d diuitijs gliari. vñ
Sen. epl̄a. liij. Nemo est deo dign⁹ nisi q̄ opes
ꝯtēpsit. q̄rū tñ possessio tibi nō interdicit: sꝫ affe-
ctio. q̄ volo vt istas itrepide possideas. Ter
tio fatu⁹ foret q̄ de tali re gloriaret ꝛ se iactaret
q̄ se leticia ꝛ securitate priuaret. Hoc aūt faciūt
diuitie. Uñ Sen. epl̄a. lxxvij. Terrena acq̄sita
libertatē nr̄am extorserūt. nr̄i essem⁹ si ista nr̄a
nō essēt. Uñ idē epl̄a. iiij. Anim⁹ sapiētis vadit
audacter ꝯtēptor oīz. nec ad pecūiā respicit auꝝ
ꝛ argentum illis qb⁹ latuerūt tenebris dignis-
sima nō estimat. Scit alibi positas eē diuitias
q̄ quo cōgerūt: aīm iplen debē nō arcā: diuites
cū suis opib⁹ despicit. hoc ē sub se positos respi
cit: q̄ nemo tālet⁹ ē suo q̄ tristis ē alieno. Au-
ferūt ergo diuitie ab hoīe libertatē: hilaritatē ꝛ
securitatē. q̄ omis diues ē suspiciosus. si videt
paupē estimat eē furē. Si diuitē putat eū eē ꝑ-
donē. Uñ Boeti⁹. iij. de cōso. ꝓ. iij. Probat q̄
diuitie nō auferūt indigentiā. s afferunt. Non
auferūt tristiciā. s sꝑponunt hoīem in quadaꝫ
anxietate. Uñ p̄hia querit a Boetio. Primū q̄
teipm q̄ pauloante diuitijs affluebas in terro-
go. Inter illas abuntantissimas opes. Nunq̄
ne animū tuū concepta ex q̄libꝫ iniuria ꝯfudit
anxietas: Boeti⁹ rñdit. At qui tam. fuisse me
libero animo q̄n aliq̄d sēp angerer reminisci
neq̄o. Et p̄hia. Nōne q̄ vl' aberat: qd abesse ñ
velles: vel aderat qd deesse nō voluisses. Ita ē
inq̄ dicit Boeti⁹. Ergo dicit p̄hia. Illi⁹ igit ꝑ-
sēnā: hui⁹ absēnā desiderabas. ergo idigebas
Ergo diuitie nō cōferūt sufficientiā: nec aufe-
runt indigentiā: et tñ hoc ꝓmittere videbant.
Iteꝝ diuitie poterūt auferri inuito dño. ergo
diues indiget extrinsecus petito ꝑsidio. q̄ suaꝫ
tueat pecuniā. ꝛ illo ꝑsidio nō egeret. nisi pecu
niā possideret. ģ diuitie q̄ ꝓmiserāt facere suffi-
ciētes faciūt exteriorib⁹ indigētes. Itē nūq̄d di
uites esurire nequeunt: Num sitire non pos-
sunt: Num frigus hibernum pecuniosorum
corpa nō sentiūt: Concludit ergo metro seq̄n-
te q̄ oēm auarū diuitē duo mala sequūt in vi-
ta. Cure mordaciras: ꝛ in morte paupertas. Uñ
dicit sic. Quis fluēte diues auri gurgite. Nō
expleturas cogat auar⁹ opes. Oneretq̄ baccis
colla rubri litoris Ruraq̄ cēteno scindat opīa
boue Nec cura mordax deserit supstitē. Defū
ctūq̄ leues nō comitāt opes. Uult dicere q̄ li-
cet diues auar⁹ cogat. id ē cōgregat opes nō ex
pleturas indigētiā suaꝫ. Cōgreget inq̄t in tāta
abundātia q̄si gurges fluminis auri ad se spō
te flueret et hoc q̄stū ad pecuniā. Et oneret eti-
am colla id ē collū. Ponit plurale ꝑ singulari
baccis id est gēmis collectis in litore maris ru
bri. quod est mare egyptiacū: et hoc dicit q̄stūꝫ
ad iocalia et ornatum. Quāuis etiam sit ita di-
ues agrisq̄ scindat rura optima centū bobus
id ē. l. iugis. Quāuis inquā ita tripliciter sit di
ues. Ista duo inconuenientia eum necessario
consequuntur. id est in vita cura mordax non
deserit supstitem. Defunctūq̄ leues. id est leui
ter transeuntes opes non comitantur. Job.
xxvij. Diues cum dormierit nihil secum aufe-
ret. aperiet oculos suos et nihil inueniet.

Lectio. LXIII

Transierunt omnia

illa tanq̄ vmbra et tanq̄ nuncius pre-
currens. aut tanq̄ nauis que ptrāsit fluctuātez
aquam cuius cum preterierit non est inuenire
vestigium: neq̄ semitam carine eius in fluctib⁹

Posita confessione faciēda ab impijs in iu-
dicio generali per quam declaratur q̄ ipi ama
uerunt temporalia tanq̄ summam felicitatez.
Hic ponitur confessio per quam declarabunt
temporalis felicitatis vanitatem. Et circa hoc
duo faciunt. Nam primo exemplificant. Secū
do exempla applicant. Secūda pars. Ibi. Sic
et nos nati. Circa primum ponunt quinq̄ ex-
empla. Et sm hoc littera diuiditur in quinq̄
partes. Comparant enim temporalem felicita
tem vmbre vanescenti. nuncio precurrenti. na
ui transfretanti. aui transuolanti. ꝛ sagitte fes-
tinanti. De istis quinq̄ tria ponuntur exem-
pla in lectione hodierna. Sicut patet. Dicunt
ergo sic. Transierunt omnia illa que nos tan-
tum amauimus in seculo tanq̄ vmbra. Sicut
eñ vmbra abscondit hominem a lumīe solis
materialis: ita diuitie honores et cupiditates
mūdane auferunt et abscondunt homini gra-
tiam et dilectionem dei. Sapientie. capi. scdo.
Umbre eni transitus ē tps nr̄m. Item p̄s. Sic

vmbra cū declinat ablatus sū: dicit ī psona peccatoris. Ubi notādū q iuxta tria genera peccatoꝝ triplex vmbra correspondet. Est enī peccatū originale: est pctm veniale. ē pctm mortale. Peccato originali sī nō deleat̄ p baptismuz correspondet pena eterna. Minima tn̄ est sic dicit Aug. Peccato veniali correspondet pena tpalis. aut hic. aut in purgatorio. Pctō mortali correspōdet pena eterna. ⁊ tāto maior qnto in hac vita fuerit diuturnior et intēsior. Isti triplici peccato correspōdet triplex vmbra. Est enī q̄dā vmbra fm figurā chilindroidos. q̄dā conoidos: q̄dā vo calathoidos. Chilindr⁹ est figura rotūda et longa et inter lineas eq̄ distātes cōtenta. Vn̄ qn̄ corpus opacū ⁊ corpus luminosum sūt equalia. pcit̄ vmbra chilindroidos in infinitū sup lineas eq̄ distantes. posito q nullū aliud corp⁹ luminosū ipediat. Sic peccatū originale ē q̄si eq̄le lumini grē que posset cōcedi hoi. et q̄ pmo homi fuit cōcessa in statu inocēne p se et suis successorib⁹. Et iō pena correspondēs isti pctō ē infinita: et tn̄ sp int̄ lineas eque distantes. q: illud pctm̄ augeri nō pōt. lz alia psit sibi addi. vn̄ pena ista tenet quasi figurā chilindroidos. Sed pene pcti venialis correspondet conoidos vmbra. Con⁹ ē figura a lato tendēs in acutū. et causat̄ qn̄ cū corp⁹ obscuꝝ ē min⁹ corpore luminoso cui obycit̄. Tūc enī vmbra necessario tēdit in conū et terminatur: sicut pz in vmbra terre respectu solis. Sic moralit̄ peccatū veniale min⁹ ē q̄ grā. q: grāz ānihilare nō pt: vn̄ lz feruorē grē ipediat i operatione meritoria. stat tn̄ cum grā. ⁊ iō pena siue vmbra quā causat peccatū veniale finit̄ necessario et tendit in conū: q: satisfactiōe tpali finiri pōt. Pene vo peccati mortalis correspōdet vmbra calathoidos. Calatus ē figura contraria cono: q: incipit ab acuto et tēdit in latū. Et hec figura cōuenit vmbre qn̄ corp⁹ luminosū ē minus corpore opaco. Et hec vmbra significat penā pcti mortalis incipientē a modica tēptatione et tēdentē in latū p cōtinuatiōez assuefactiōez et recidiuatiōz. et hoc in infinitū. Et hec ē vmbra mortis vbi null⁹ ordo s; sempiternus horror inhabitat. Job. x. i fine. Scdm exēpluz de felicitate tpali ē q cōpat̄ nūcio pcurrēti. licz oīs nunci⁹ hz festinare: ille tn̄ maxime q pcedit dn̄m suū p hospicio et cibo pparando. Iō felicitas mundana nō cōpat̄ cuicūqz nūcio s; cursori velocissimo q pcedit dn̄m suū. Job. ix. Dies mei velociores fuerūt cursore: trāsierūt et n̄ viderūt bonū. Tertiū exēplū est de naui trāseunte p mare. Et q̄tū ad illud dicit sic. Aut tāq̄ nauis q ptrāsyt fluctuātē aquā: cui⁹ cū ptrāsierit nō ē inuenire vestigiū neqz semitā carine illi⁹ in fluctib⁹. Carina ē venter nauis siue media ps nauis. Iuxta illos versus differētiales Prora prior ps ē: nauis altera: tertia puppis. Dic latus eē ratē: ventrē dic esse carinā. Exemplū ē satis planū: q: sicut nauis nō relinqt vestigiū post se. Ita vita hoim mundialiū nullaz relinqt memoriā trāsactis paucis annis: ⁊ hoc ē verissimū. Plures enī nobiles perierūt q̄ habeant̄ in memoria. siue p scripturā siue p memorialia quecūqz. Et hoc intēse recogitare ad cōtēptū seculi multū iuuat. vn̄ Hiero⁹. in epl'a cxv. narrat q Xerxes rex psaꝝ cū semel de sublimi loco q̄si infinitā hoim multitudinē et innumerabilē cōsiderasset exercitū: prupit i lachrymas. Et cū ab eo requireret̄ cā. Rn̄dit: post cētū annos inqt. null⁹ istoꝝ q̄s nūc cerno supuicturus ē. Tāq̄ nauis q ptrāsyt fluctuātē aquā.

B Notādū ē q status penitentie quē iā inchoamus compat̄ naui triplici rōne. vicz pp̄ter figure qualitatē: ppter vecture cōmoditatē. ⁊ ppter iacture possibilitatē. Primo penitētia cōparat̄ naui ppter figure q̄litatē. Nauis enī figura stricta ē in extremis et lata in medio. Et isto mō ē de penitentia: q: in pncipio difficilis ē: ppter defectū assuefactiōis et resistentiā carnalis delectationis. Math. vij. Angusta ē via ⁊ arta q ducit ad vitā et pauci ambulāt p eam. In fine etiā est angusta. q: diabol⁹ insidiat̄ fini iusti cuiuscūqz. vn̄ dicit glo. Tobie. vj. sup illō Ecce piscis imanis exiuit de mari ad deuorandū eū. dicit dn̄o in cruce passo diabol⁹: q moriente crucifixo aderat: venit querens si q̄d pctī in eo inuenisset. Vn̄ mors ē illa angusta porta de q dicit̄ Luce. xiij. Contēdite p angustā portā intrare. Ista porta ē ita stricta q null⁹ oneratus diuitijs: null⁹ ipinguat⁹ delitijs: nullus adornatus vestib⁹ pciosis poterit ptrāsire donec oīa deponat et nudus euadat. Job. j. Nudus egressus sū de vtero mr̄is mee et nudus reuertar illuc. i. in terraz que ē mater oīm terrenoꝝ. In medio ē via penitentie aliquātulū et sufficienter ampla. Quia fm Boetiū. Paucis minimisqz natura cōtēta ē. Vn̄ Greg. Via dn̄i nisi in arto itinere inchoat̄: et amoris dulcedie dilatat̄. Prou. iiij. Ducā te p semitā iniqtatis. q̄s cū īgress⁹ fueris n̄ artabūt̄ gress⁹ tui ⁊ currēs n̄ habebis offēdiculū. Glo. Semite eq̄tat̄ dū īchoant̄ arte videt̄ et āguste. Cū vo pfectū capiunt iā ex cōsuetudie spaciose videt̄ et late. vn̄ ⁊ p diuerso ipe dicebat ps. ppt vba labioꝝ tuoꝝ ego custodiui vias duras. Et viā mandatoꝝ tuoꝝ cucurri cū dilatasti cor meū. Ecōtra mali hoīes īgrediūt̄ latā viā i pncipio ⁊ postea ī pgressu artāt̄ Job. xviij. Artabūt̄ gress⁹ vrtutis ei⁹. Sic ḡ vna pditio nauis ē q stricta i extremis ⁊ āpla i medio. Alia vo pditio eiusdē figure ē q ē clausa v'sus mare ⁊ apta v'sus celū. Et sic aīa penitēns claudi debet ad mundum ⁊ aperiri ad celum. Facta est enim nauis ad calcandum mare ⁊ superandum: non ad recipiendum mare. Ita aīa penitens calcarē dz mūdū: nec tangere ad

delectationē. ꝟ ad calcādū ꝛ dispēsādū. Prouer. xxxi. Facta ē quasi nauis institoris de lōge por tās panē suū. Scdo penitētia naui cōparat̃ ꝑpter vecture cōmoditatē: facilr̃. n. merces et q̄cū qꝫ alia necessaria deportant̃ de terra ad terraꝫ ꝑ naues. Existens in insula nullo mō pōt exire eā: nisi ꝑ nauē. Isto mō nos qui sumus in insula mundi: nullo sensu vel passu exire poterimus ad celū nisi ꝑ nauiculā penitētie. Et istam nauiculā xp̄s et discipuli ei⁹ ꝑmo intrauerūt vt nos audaces efficerent. Illi q̄ nō sunt exp̄ti nauigiū cū timore intrāt naues. Exp̄ti aūt et māsuen sine difficultate. In cui⁹ figurā dicit̃ Mathei. viij. Ascendente Jesu in naviculaꝫ secuti sūt eū discipuli ei⁹. Itē nauis ē vas cōe ꝑ p̄ciosis et vilib⁹. oīa recipit et saluat ꝛ ad portū optatū ꝑducit. Isto mō p̄nia nullū respuit pctōreꝫ: q̄ntūcunqꝫ sit turpis ꝓiciat se in nauē penitētie et saluabit̃. In cuius figuraꝫ Gen̄. viij. legim⁹ ꝙ oīa aīalia q̄ nō intrauerūt nauē q̄ arca Noe vocabat̃: mortua sūt. Tertiō p̄nia naui cōparatur ꝓpter iacture possibilitatē. Est enī nauis q̄si in cōtinuis p̄iculis: ꝓpter scopulos: ꝓpter fluctus: ꝓpter voragines. Eccl. xliij. Qui nauigant mare enarrāt p̄icula ei⁹. Et iō naui p̄iclitāti quadrupliciter succurrit̃: ꝑ exoneratōēꝫ ꝑ foraminū obstructionē. ꝑ aque eiectiōꝫ. ꝛ ꝑ anchore fixionē. De primo prudens nauta q̄n venit ad passū p̄iculosū vbi timet submergi: exonerat nauē suā. Sicut dicit̃ Actuū. xxvij. ꝙ illi q̄ fuerūt cum Paulo in naui: armamenta nauis eiecerunt. Isto mō ꝑsone que sūt onerate diuitijs anteq̄ꝫ veniant ad passum p̄iculosuꝫ mortis: exonerant se ꝑ confessionē et elemosynaꝝ largitionē. Scdo iuuat̃ nauis ꝯtra p̄iculū: ꝑ foraminū obturationē. Sensus nr̄i sūt q̄si quedā foramina vel fenestre per quas aq̄ temptationū ingrediūt̃ ad aīam. Et iō ista debent obturari ꝑ bonā custodiā rōnis: q2 si intrauerit, ꝑ expulsione sine nocumēto spiritalis gr̄a dei requirit̃. Hoc recognouit p̄s. qui dixit. Saluum me fac de⁹. q. in. aque ꝛc. Tertio aqua dꝫ eijci. q2 si aliq̄ noxia delectatio subītrauerit eijci dꝫ ꝑ confessionē. Quarto figi dꝫ anchora in re firma hoc ē in deo q̄ nō mutat̃. Anchora ē spes. ad Hebre. vj. Confugimus ad tenendā ꝓpositā speꝫ quā sicut anchorā habem⁹ tutā et firmā Ad Roma. viij. Si de⁹ ꝓ nobis q̄s cōtra nos. Sed ē notādum ꝙ inter p̄icula maris insolita. tria sūt p̄cipue metuēda. sirenarū cātica. Circe pocula. ꝛ ceti fallax insula. Sirene s̄m fabulas tres fuerūt. ex p̄te v̄gines et ex p̄te volucres habitātes in mari. Et dicebant̃ sirene vl' sirenes. q̄si trahentes. Sirē enī grece: traho interp̄tat̃ latine eo ꝙ ꝑ dulcissimā armoniā hoīes auscultantes ad se traxerūt: et attractos occiderunt. Una enim canebat voce humana. Alia tibijs Tertia lyra: sicut recitat Alexander in scintillario poesis. Ulyxes q̄ trāsiturus ꝑ eas tali cautela vsus est. Aures sociorꝝ obturauit cera: ne aliquid de armonia audirēt. Seip̄m alligauit malo nauis et sic euasit. Sic moraliter vlyxes sapiens interp̄tat̃ et designat mentē in q̄ prudētia inhabitare debꝫ. Tres iste sirene: corporales designant illecebras q̄ ꝑ diuersas lasciuias attrahūt ad peccatū nauigantes ꝑ mare huius mundi: ꝟ mens prudens sociorū aures. i. sensuum corporeorūꝫ potentias obturat cera. id est memoria nr̄e fragilitatis et semetip̄m alligat ad lignū crucis qḋ ē malus nauis penitentie. et sic euadit. Secundū p̄iculū singulare est circes pocula. Narrat enī Boetius. iiij. de cōso. metro. iij. ꝙ vlyxes rediens de bello troyano decēnio errauit ꝑ mare: vno x̄o tp̄e vidēs quādā insulā in q̄ circe pulcherrima dn̄a q̄ solis filia dicebat̃ habitauit. Ad eā applicuit ꝛ intrauit. Ista ꝑ incātatiōes et carmina miscuit q̄dā pocula ꝑ q̄ bibentes trāsformauit: sicut voluit a natura humana in bestias. Un̄ statim socijs vlyxis porrexit de potōe sua et mutauit vnuꝫ in aprū et aliū in leonē tertiū in ceruū ꝛ sic de alijs Ulyxi x̄o dederat mercuri⁹ q̄ de⁹ archadie dicit̃ vnū florē cuius x̄tus fuit cōtra tales incantatiōes resistere. Un̄ nihil pass⁹ euaginato gladio magā insequitur ꝛ eā ad sociorꝝ suorꝝ reparatiōnē coegit. Moralit̃ ista maga ē cupiditas seculi hec ꝑ incātatiōes suas hoīes trāsformat in bestias et eos spoliat rōne et māsuetudine ꝑ q̄ duo hō efficit̃ bestialis ad cōuictū. Q2 multipliciter hoīes in bestijs varias transformen̄t ꝑ seculi cupiditatē patere posset inductiue. Quidā lupi rapaces sicut iniusti milites. Quidam vulpes fallaces sicut subdoli mercatores. Quidā canes mordaces sicut falsi aduocati et placitatores q̄ contra quēlibet latrāt nisi ab eo aliq̄d accipiant. Tertiū p̄iculū insolitum est. ceti fallax insula. Est enim cet⁹ belua marina maxima. hec aliquando colligit in dorso suo lutum et super illud lutum crescunt gramina et herbe virescunt. Unde quasi mōticulus virens ꝛ pratū nauigantibus apparere videt̃. Qui decepti applicant vela soluunt et anchoram ibi figunt. Cū aūt se estimātes in terra solida collocatos. Ignē accendūt ꝓ decoquendis necessarijs bestia calorē sentiēs subito se subtrahit et in mari submergit. Et cū ea oēs illi in ꝓfundū ferūt̃. Hec bestia moralit̃ dignitatē vl' statū nobilē pōt significare. Hāc simplices nauigātes in mūdo desiderāt estimātes ibi eē loci soliditat̃ et quietis. Un̄ vn⁹ desiderat episcopatuꝫ. Alt̃ comitatū. Tertius abbaciā: vel prioratū. putātes se fore felices si status hm̄oi assequen̄t. Sꝫ cū iocundius se habuerit pacē et securitatē solūmō cogitātes: supueīt iterit⁹ repentin⁹ ꝛ multo veloci⁹ descēdūt ad infernū q̄ꝫ ꝑus ascēderāt talē gradū.

Lectio. LXIIII.

AUt tanq̄ auis que trāsuolat in aere nullum inuenit argumentū itineris illi⁹. Sȝ tm̄ sonit⁹ alarū verberās leuē ventū ꝛ scindēs ꝑ vim itineris aerē: cōmotis alis trāsuolauit. Et post h̄ nullū signū inuenit itineris illi⁹. Postq̄ cōparata est felicitas tēporalis naui trāsfretanti. Hic cōparat quarto aui transuolāti. Sicut em̄ auis velociter trāsuolat ꝛ nullū argumentū relinquit itineri ꝑ quod volat. Ita diuites ꝛ potētes volāt in suis honorib⁹ in dignitatib⁹ ad tēpus: ꝛ subito subtrahunt nec remanet de eis

A vestigiū siue signum. Sicut aūt in volatu auis tria sunt: sonitus impet⁹ ꝛ trāsitus. Ita in vita potētū ꝛ nobiliū est sonit⁹ pōpe ꝛ magnificentie. Impet⁹ prede ꝛ violētie: trāsitus culpe ꝛ inpenitentie. Et ista notant signant in lectiōe hodierna. vbi dicit. Sȝ tm̄ sonitus alaꝝ verberās ventū leuē ꝛ scindēs ꝑ vim itineri aerem. cōmoti alis volauit ꝛc̄. Habēt em̄ isti mali nobiles alas suas. hoc ē ꝯsiliarios suos: senescallos ꝛ balliuos suos. Isti sunt ale a dextris ꝛ a sinistris ꝑ infamiā ꝛ famam vt rapiāt paupes. Per istas alas volāt ad ꝑdā suā. Nō em̄ possūt ferri ad iniurias nec ad ꝑdationes q̄s faciunt circa paupes: nisi ꝑ malos ꝯsiliarios q̄ sunt dānabiles ale dn̄oꝝ. Hiere. ij. In alis tuis inuentus ē sanguis alaꝝ paupꝝ ꝛ innocentū. Quis est sonit⁹ istaꝝ alaꝝ? Iactātie cōcitationes ꝛ pōpe ꝛ false magnificētie. vn̄ nihil veritatis subest Sȝ q2 nō solū hn̄t sonitū pōpe ꝛ magnificentie: ſ etiā impetū ꝑde ꝛ violētie. Ideo subiūgit: Et verberās leuē ventū ꝛ scindēs ꝑ vim itineris aerē. Aer siue vent⁹ qui hic accipiunt ꝓ eodē: designāt ꝑplm mediocrē dn̄is magnis subiectū. Sic em̄ sine aere nullus p̄t viuere: ſ aer est cōis respiratio oim̄. Ita vita ꝑpli mediocris q̄ terras colūt: artes mechanicas exercēt tal' est. q2 sine eis null⁹ dn̄s talis pōt aliq̄liter victitare. Et tn̄ in tales isti nobiles ꝛ potētes exercēt vires suas. Verberāt: scindūt: spoliant: ꝛ excoriant. Per vim. i. ꝑ violētiā ꝛ iniustā potētiā vbi malos ꝑdones ꝛ eis cōsiles sine insultu ꝑmittunt. Vn̄ signāter mali recolligētes in iudicio statū suū dicent: q2 fuit sicut volat⁹ auis verberās leuē ventū: ꝛ scindēs ꝑ vim itineris aerē.

Et tertio in vita iniustoꝝ potentū: est trāsit⁹ culpe ꝛ ipenitētie. Et q̄tū ad hoc subiungit. Cōmoti alis trāsuolauit. Et post hoc nullū signū inuenit itineris illius. Sunt inter aues q̄dā q̄ mare trāsuolant: ſ certis tpibus redeūt. Que dā trāsuolāt ꝛ nunq̄ redeūt. Sic est inter peccatores. Quidā a deo volāt ꝑ peccatū: sed redeunt ꝛ mansuescunt ꝑ penitentiā. Sȝ frequēter ille nobiles aues: sicut falcones nimis lasciue auolant ꝓspere: et raro penitēt pfecte. Et post hoc nullū signū inuenit itineris illius. Nō est sic de deuotis diuitib⁹ q̄ largas elemosynas faciūt imppetuū duraturas. Sic de illis q̄ abbacias ꝑpetuas fundauert. Ecclesias collegiatas dotauerunt. Paupes religiosos fundauerūt. Ac dotas ecclīȷs q̄ plurib⁹ largit instituerūt. Si certe oēs isti trāsuolauerūt: ſ signa itineris remāserūt. Scim⁹ em̄ q2 ipi rectū iter atq̄ pfectū tenuerūt ad celū: ꝛ multomagis illi qui oīa mūdana mūdo relinquētes ad statū sue religionis volauerūt. Narrat Sext⁹ Juli⁹ Strato gemató. li. j. ca. ij. qd̄ est de ꝯsilijs explorandis hostiū. q2 Emili⁹ paulus cōsul roman⁹ apud oppidū quoddā dimissur⁹ erat exercitū in quā dā planiciē. Et subito circūspiciēs vidit quarū dā auiū multitudinē subito excitatā a quadā silua ꝯsurgere. Et statim ꝯcepit q2 ibi fuert insidie. Missis ḡ exploratorib⁹ didicit ibi decē milia armatoꝝ se abscōdisse vt romano exercitui obuiarēt. Missis ḡ ꝑ viaȝ aliā militib⁹: eos circūdedit ꝛ ꝯfudit. Hec ꝓ tanto dixerim q2 argumētū debem⁹ accipe deo placēdi ꝛ bn̄ viuendi a sanctis q̄ nos ꝑcesserūt ꝛ a mūdo volauerūt. Ingredicētes ꝓ amore xp̄i sanctā religionē ꝛ si nō ꝑ habitū exteriorē: tn̄ ꝑ sanctā ꝛ deuotā conuersationē. q2 habit⁹ nō facit monachū. iuxta ꝓuerbiū. Et si tales ꝯsideremus: videbim⁹ multas sanctas auiculas auolasse a silua mundi. ꝑ qd̄ satis nobis p3 q2 in silua hui⁹ mūdi insidie multe latēt.

B Est hic notandū q2 hō viator aui volāti merito cōparatur. Juxta illud Job. v. Homo ad laborē nascit ꝛ auis ad volandum. Possumus aūt q̄ttuor genera hoim̄ q̄ttuor generib⁹ auiū cōpare. Sūt em̄ milites: mercatores: ꝛ plan: ꝛ ꝑdicatores. Milites siue nobiles assimilāt falconib⁹. Sūt em̄ falcones aues generose q2 viuūt d̄ preda. Et ita est cōiter d̄ isto genere hoim̄. Viuūt em̄ de spoliatiōe ecclīe ꝛ religiosoꝝ ꝛ paupum subditorū: Et sicut dicit Ambro. i Examerō. Oēs aues ꝑdales: venāt predā alteri⁹ generis q̄ de sua specie: excepto solo niso. Nisus em̄ exps est hui⁹ pietatis. Istā formā seruāt cōiter nobiles: potētes: ꝛ diuites q̄ sunt q̄si eiusdē speciei cū eis. et venant. sed tm̄ illos q̄ nō pn̄t resistere. Sicut sūt canonici seculares Monachi bn̄dictini. ꝛ Cistercienses ꝛ multi alij religiosi bona sua tpalia extra ciuitates ꝛ loca munita habētes q̄ vi ꝛ violētia ab eis auferunt ꝛ tollunt: q2 nō audēt nec possūt ea defendere. Istā aūt violentiā illis q̄ sunt de sua specie nō inferūt: ꝛ hāc pietatē: si pietas debeat dici: erga seinuicē obseruāt ꝛ custodiunt. Sȝ vt dicebā hmōi ꝑciose pietatis solus nisus est exps. i. nō pticeps. Nisus ē paruissim⁹ falco in specie sua: ſ aiosus ꝛ crudelis ꝓ quātitate corpis sui ꝛ venat puas auiculas: ꝛ th̄ in necessitate: speciei sue nō parcit: sicut th̄ maiores falcones faciūt. Isti nisi figurāt vnū gen⁹ militū q̄ nō ꝓpter strenuitatē corpis, nō ꝓpter inge-

tiuitatē sanguinis: nō ꝓpt̄ nobilitatē virtutis
applicant̄ milicie: ꝗ quadā armoꝝ temeraria as
sūptione ⁊ abusiua exercitatiōe: sicut sunt mo=
dernis tꝑibus Bruones ⁊ eis cōsiles q̄ spoliāt
milites ⁊ veros armigeros cū qbꝰ sūt eiusdem
spēciei. sꝫ ꝓpter peritiaꝫ iuri. Armati eñi sunt
legibꝰ ⁊ statut: nō lanceis neqꝫ scutis. Isti in ve
nando nulli parcūt in q̄s psūt. Spoliāt milites
q̄ sunt ꝓpꝛie spēciei. Clericos: rusticos: mona=
chos ⁊ canonicos: qꝛ iusticie copiā ad quā te=
nent̄ nō exhibent nisi ꝑ munera ꝯducant̄. De
istis cōquerit̄ ecclia in ꝑsona paupis. Tre. iij.
Venatiōe ceperūt me q̄si auē inimici mei gra=
tis. Et Michee. vij. Vir fratrē suū venat̄ vsqꝫ
ad mortē. Isti ḡ mali milites ⁊ armigeri rapa=
ces sūt falcones diaboli. Et isti portant̄ sup pu
gnū diaboli: qꝛ ꝯstituūt̄ in officijs balliuoꝝ in=
iuste. Vñ locus: status ⁊ gradus quē hñt est ꝑ
manū diaboli. Caueāt sibi tñ qꝛ in duplici picu
lo sunt qꝛ hñt oculos cooꝑtos quodā velami=
ne ne circa se ꝯsiderēt: ⁊ habēt pedes illaq̄atos
quodā ligamīe ne a dño suo auolēt nisi qñ pla
cet dño ꝓ solatio ⁊ lucro suo. Ita est d̄ istis no=
bilibꝰ. Sedēt sup pugnū diaboli in magna re=
uerētia ⁊ dignitate. Sūt tñ excecati ad oē illud
qd̄ ad verā ⁊ perpetuā felicitatē ꝑtinet q̄ nō ha
bet̄ in vita ista. ij. Cor. iiij. Deus huiꝰ seculi ex
cecauit mētes infideliū. Qñ tñ placet diabolo
qꝫ isti veniant̄ ista mūdana: deponit cooꝑtio=
nē coꝝ vt videāt p̄dā suā ⁊ pmittit eos q̄si libe=
ros ad tꝑus: ⁊ statim reclamat eos qꝛ sūt ita as
suefacti ad manū suaꝫ ꝙ nolūt auolare. Sꝫ qd
de eis accidet finaliter? Reuera iuxta antiquū
exemplū. Falco ⁊ gallina hñt fata ꝯtraria. Nā
falco dū viuit ⁊ pōt volare ponit̄ sup ꝑticaꝫ in
aula reuerēter ⁊ habet vestes sub pedibꝰ ne le
dat vngues. Gallina fugat̄ ab aula: viuit in cu
ria: scalpit i terra: ⁊ colligit grana q̄ pōt: sed in
morte mutat̄ hec fortuna: qꝛ falco mortuꝰ eijci
tur de aula ⁊ ꝓijcit̄ ad funariū. Gallina inter
scutellas argēteas affert̄ ad mēsam ⁊ ponit̄ an̄
dñm. Ita erit de diuite p̄done ⁊ paupe iusto.
Luc. xvj. Factū est vt moreret̄ mēdicꝰ ⁊ porta
ret̄ ab angelis in sinū Abrae. Mortuꝰ aūt ē di
ues ⁊ sepultus ē in inferno. Et h̄ est qd̄ de eis
ꝓphetat Baruch. iij. Vbi sūt p̄ncipes gentiū
q̄ dñant̄ sup bestias q̄ sūt sup terrā .i. sup pau=
peres q̄ nō reputant̄ ab eis nisi bestie? Qui in
auibꝰ celi ludūt: q̄ argētū t. ⁊ au. in quo ꝯfidūt
hoīes ⁊ nō est finis acq̄sitionis eoꝝ? Et statim
r̄ndet̄. Exterminati sūt ⁊ ad inferos descende
rūt: ⁊ alij in loco eoꝝ surrexerūt. Scdm̄ genꝰ
hoīm sūt mercatores: ⁊ isti assimilant̄ ꝑdici: cor
uo ⁊ cigno. Perdix sicut dicit Ambro. oua al=
teriꝰ ꝑdicis rapit ⁊ furat̄. Sed pulli ꝓcreati sta
tim ad vocē mřis relinquūt falsam nutricē ⁊ se
quūt̄ matrē. Sic q̄cquid est iniuste acq̄situ ⁊ il=
licite est furtiuū. Cōuenit ḡ ꝙ mercator ꝑ viaꝫ
vsure vel aliā ꝯuentionē iniustā emit terras red
ditus ⁊ mām̄ona q̄ alij ꝓcurauerūt ⁊ occupāt
ad tꝑs: ꝗ certe post mortē suā oīa ab eo ⁊ here=
dibus suis recedūt vt dicitur: qꝛ de male q̄sitis
vix gaudet tertiꝰ heres. De talibꝰ dicit̄ Hiere.
xvij. Perdix fouet q̄ nō peperit: fouet diuitias
⁊ nō in iudicio. Scdo cōparant̄ coruo: cor=
uus furat̄ quicq̄d pōt deportare ⁊ abscondit ⁊
credit se illud alias inuenturꝫ. et veniūt bestie
⁊ comedūt si est cibus. Sic multi d̄ istis merca=
toribꝰ auarissimi sunt ⁊ pessime viuūt ⁊ q̄cquid
possunt lucrari abscondūt in arca donec mo=
riant̄ ⁊ totū cedit ad manꝰ alioꝝ. Tertio cō=
parāt̄ cigno q̄ suauissime canit īminēte morte
⁊ ideo a canēdo cignus appellat̄ fm̄ Isido. xij.
ethi. ca. vij. Sic auarꝰ nunq̄ȝ dulciter canit nisi
īminēte morte qñ ꝯdit testamētū ⁊ incipit disꝑ
gere q̄ ꝑus ꝯgregauit. Vñ Sene. Auarꝰ nihil
boni facit nisi cuꝫ morit̄. Tertiū genꝰ hoīm
sūt p̄lati ecclie. Et isti cōparant̄ aquile. Habet
eñi aquila sicut dicit̄ in libro de naturis rer ꝫ de
xtrū pedē maiorē sinistro: diligētissime nutrit
pullos suos imo corpus suū interponit inter
eos ⁊ sagittariū ad defendendū eos. Capta p̄=
da est ita liberalis ꝙ auibꝰ assistentibꝰ curialit̄
ꝑtit̄. Sic moralit̄ p̄lati licet habeāt duos pe=
des .i. duas affectiōes: vnā ad alas eoꝝ cure cō
missas: aliā ad decimas que est quasi pes sini=
ster: tñ zelus animaꝝ q̄ est dexter pes: est lōge
alio pede maior ꝑ dei gratiā. Vñ illa est causa
quare clerici placitāt in curijs ꝓ ecclesijs nō ꝓ
decimis ⁊ oblationibꝰ sed pro ouibus xp̄i tu=
endis quarū zelū maximū habent. Scdo se in
ter pullos suos .i. ꝓrochianos ⁊ sagittariū mili
tē. videlicet tyrannū iniustū interponūt nō su=
stinent eos iniuste pati ꝓ quāto eoꝝ suppetit fa
cultati. Et tertio predā suā .i. bona ecclesie curi
aliter impēdunt̄ in elemosynis vicinis indigēti
bus: vt xp̄s loquēs ꝓrochiano eoꝝ dicē possit
illud Exo. xix. Vos ip̄i vidistis quō portaue=
rim vos sup alas aquilarū ⁊ assumpserim mi=
hi. Sed timendū est ne quidā eoꝝ sint strutio
nes: quidā bubones ⁊ quidā vultures. Stru=
tiones habēt pennas sicut falcones. Job. xxxix.
Penna strutionis silis est pēnis herodij ⁊ acci
pitri. Herodius est genꝰ falconis. Vñ strutio
habet pēnas ⁊ nō volat a terra. Ita quidā p̄la
ti habēt p̄bendas ⁊ dignitates ⁊ sciētiā ⁊ tamē
semꝑ occupant̄ in terrenis. Bubones diligūt
ecclesiā propter oleū. Vñ extinguūt lumē ⁊ cō
sumūt. Ita q̄dā ecclastici lumē scie extinguūt
⁊ pinguedinē ecclie comedunt. Vultures pul
los suos in sūma macie custodiūt. Ita q̄dā pa
rochianos in sūma pauꝑtate retinent ꝑ placi=
tationes: nūc in curia ecclesiastica: nunc in cu=
ria laicali ꝑ iniustas exactiones ⁊ iniusitatas ex
torsiones: nec in eis augeri pmittūt vel pigue=
dinē gratie: vel sb̄stāte secularis: ⁊ tales p̄lati

semitā xp̄i ignorant oīno. Job. xxviij. Semitā ignorauit auis nec intuitus est eā oculus vulturis. E Quartū genus hominum sunt p̄dicatores ꝛ hi debent esse galli predicando. Caladrij confessando ꝛ grues preuolando. Job. xxxviij. Quis posuit in visceribꝰ hoīs sapientiā: vel quis dedit gallo intelligentiā. Gallus annūciat horas noctis: excitat homīes a sopore: Sic p̄dicatores prius debēt penitētie operibꝰ macerari. Debent secūdo esse caladrij in cōfessando. dicit in libro d̄ naturis rerū ꝙ Caladriꝰ ē auis alba ꝙ si infirmū respiciat infirmitatē aufert. Sic ꝯfessores infirmos respicere debēt: ꝙ peccata deleant. Et tertio sicut grues p̄uolando ꝛ ostēdendo viā. Sed timendū est ꝙ quidā sunt similes psitacoꝛ in adulādo: quidā grifalcones indignando: quidā gallinacij educādo. F Psitacꝰ naturaliter salutat quasi voce hūana. Et ideo significat adulatorē: quod ꝯfessoribꝰ loco confessionū maxime est piculosum. Grifalco si p̄mo ictu predā nō capit: indignatur: nec ad recinatorū redit. Sic quidā ꝯfessores de peccatore recidiuāte: quia nō capiūt eum p̄mo ictu indignātes desperāt: quod nullo mō est faciēdū. Gallus gallinatius si sub vētre deplumaretur: ꝛ virid verberet fouet pullos more galline. In hoc tū est differētia ꝙ gallina hoc facit naturaliter ꝓpter cōmodū pullorū. Gallinatius vero effigiatiue ꝛ ꝓpter cōmodū propriū: qꝛ plus boni a pullis recipit ꝙ̄ pullis impēdit. Sic nōnulli p̄dicatores fouent filios spirituales eis cōfessos ꝓpter bonū tēporale quod ab eis intendunt recipere: non ꝓpter zelū aīarum. Et sunt matres effectu potius ꝙ̄ affectu. Sunt eñ paupes deplumati: ꝛ ideo pullis insident vt nō ad ipis pulli: sed ipi a pullis potꝰ calefiant: q̄ ꝑ tēporali hypocrisi merebunt tribulatione ꝑpetua coronari. Esa. xxij. Ecce dominꝰ asportare te faciet sicut gallus gallinatiꝰ asportat ꝛ quasi amictū sic subleuabit te. Coronans coronabit te tribulatione.

Lectio. LXV.

AUt tanꝗ̄ sagitta

emissa in locū destinatū diuisus aer in se cōtinuo reclusus est vt ignoret trāsitus illius. In ista pte ponit quintū exemplū quo terrena felicitas cōparat sagitte festināti ad terminū. Et circa hoc duo facit. Primo ponit exemplū. Scḋo applicat ad ꝓpositū. Scḋa pars ibi: Sic ꝛ nos nati. Exemplū est manifestū sic littera p̄tendit: qꝛ sicut sagitta emissa ab arcu velocissime transit versus metā. Ita nos missi sumꝰ vt p mūdū trāseamꝰ ad mortē. Quis ista quinqꝫ exempla quibus mundana felicitas cōparat: videlicet vmbra euanescens: nūcius ꝑcurrens: nauis trāsfretans: auis trāsmigrans ꝛ sagitta penetrans: satis declarent tēporalis prosperitatis velocitatē habēt tamē singula exēpla suas ꝓprietates designantes malitiarū quas diuersi mūdani exercent. Nā p vmbrā designatur vanitas lasciuie. Per nūcium fatuitas humane prudentie. Per nauē instabilitas auaricie. Per auē sublimitas supbie. Et per sagittaꝫ dolositas malicie figurat. Est ergo notanduꝫ ꝙ sicut sagitta velocissime transit: tamē nescit quo vadat: quia aliquādo infigitur luto. aliquando repcutitur in petra. Ita miseri in hac vita qui diabolo seruiūt sunt quasi sagitte sue ꝛ mittunt ab eo ad certas malicias adimplendas sicut sibi placet. Et sicut diuisus aer in se cōtinuo reclusus est. Ita multitudo ꝑi siue in regno siue in patria siue in ciuitate: subtracto vno homine malo qui ꝑturbauit totā patriam: statim recōciliatur vna multitudo: vna patria siue ꝓuincia sicut p̄uio. Et cum ipse putaret ꝙ eo subtracto patria dissolueret vel ciuitas: tāta erit vnitas post eū ꝛ concordia: ipo in inferno dimerso sicut ante. Et h̄ quod dicit. Diuisus aer in se ꝯtinuo reclusus est: vt ignoretur trāsitus illius. Quia in ista lectione homo maliciosus cōparatur sagitte. A Notādū ꝙ diabolus habet arcus ꝛ sagittas ad nocendū. Et xp̄s arcus ꝛ sagittas cō similit ad regendū. Habet eñ diabolus tres malos arcus: quibꝰ vtit ꝯtra sanctos. Arcū carnalis cōcupiscētie. Arcū fraternalis inuidētie: ꝛ arcuꝫ mūdialis cōscientie. De arcu carnalis ꝯcupiscētie ꝓcedit mala mulier vaga inquieta ꝛ ipaciētio p̄parata ad capiēdas aīas. Sic dicit Prouerb. vij. q̄ capit ꝛ vulnerat vecors iuuenis d̄ quo ibidē subdit: ꝙ sequit eā q̄si bos ductꝰ ad victimā ꝛ ignorat ꝙ ad vincula stultꝰ trahatur donec sagitta trāsfigat cor eiꝰ. Ista est pēnata p ornatū curiosū. Ferrata p animū maliciosū. Inflāmata p amorē libidinosū. Unde cupido filius veneris dicebat ꝗ cū sagittis ꝛ facula pingebat: qꝛ amor carnal' vulnerat ꝛ inflāmat. Cū ista sagitta fuit vulneratus Dauid in aspectu Bersabe cū ꝓspiceret eā se lauanteꝫ. ij. Regl. xj. Ista sagitta abscondit in pharetra q̄ꝫdiu se occultat in camera. Arcꝰ tēdit q̄si cū ꝑuersa intentiōe ornamētis cōponit. Sꝫ sagitta emittit q̄si ipa in publicū ꝓgredit. Et iō sicut piculosū est hoībus nō armatis inter sagittas volātes incedē. Ita piculosum ē iuuenibꝰ nō habituatis in ꝟtutibꝰ ꝛ solidis moribꝰ inter mulierculaꝝ frequētias ꝯuersari. Sꝫ q̄ habitat in adiutorio altissimi in ꝓtectiōe dei celi cōmorabitur. Et talis nō timebit a sagitta volāte in die a negocio pambulāte in tenebris. sicut dic p̄s. Secūdus arcꝰ diaboli ē fraternalis īuidētie de q̄ ꝓcedit sagitta detractiōis pestifere. d̄ q̄liber dicit p̄s. Preparauerūt sagittas suas in pharetra vt sagittēt in obscuro re. cor. Et bñ dicit in obscuro: qꝛ diabolꝰ isto arcu nō vtit nisi in obscu

ro. Et sicut bonus sagittari⁹ electas suas sagit
tas nō mittit ꝯtra lapides: vbi repcutiunt̃ ⁊ frā
gunt̃. Ita nec diabol⁹ verba detractiōis eijcit
ad aures sctōꝝ viroꝝ q̄ in verbis taliū nō delec
tant̃. Uñ Hiero. in ep̄la ad rusticū monachū.
Sicut inq̄t sagitta si mittat̃ ꝯ durā materiā nō
nūq̄ī mittentē reuertit: ⁊ vulnerat vulnerātē.
Ita detractor: cū tristē viderit faciem audiēns
imo nō audiēns ꝫ obturātis aures suas ne au
diat sāguinē: ilico ꝯticescit pallet vult⁹: herēt la
bia: saliua siccat̃. hec Hiero. Idē. Nemo inuito
auditori libēter refert. Sagitta in lapide nūq̄
infigit̃ ⁊ interdū resiliēs pcutit dirigentē. Hec
est sagitta dolorosa q̄ simul tres occidit. sicut
dicit Bern. detrahentē: audientē: ⁊ absentē.
Hiere. ix. Sagitta vulnerās lingua eoꝝ doluꝫ
locuta est. Terti⁹ arc⁹ diaboli ē arcus mūdial'
ꝯsciēne: de quo pcedit sagitta maliciose ꝯspira
tōis fallaꝝ suggestionū ⁊ adinuentiōes accu-
sationū ꝯtra innocētes. Prouer. xxv. Sagitta
acuta hō qui loquit̃ ꝯtra pximū suū falsū testi
moniū. Isti figurant̃ p illos sagittarios q̄ vtra
q̄ manu fundis saxa iaciebāt ⁊ sagitta sili̇ter.
Sic dicit̃. j. Paralip. xij. Ita isti eq̄ bn̄ formant
accusatiōes ⁊ actiōes iniuste sicut iuste. ita libē
ter ꝯtra inocentē sicꝫ ꝯtra nocentē vl' ꝯsequen-
tē. Uñ ꝯquerit̃ ecclia i psona iusti Tre. iij. Te-
tendit arcū suū ⁊ posuit me q̄si signū ad sagit-
tā: misit in renib⁹ meis figuras pharetre sue.

B Isti sūt arcus diaboli ⁊ sagitte. Per oppositū
X̄pus hꝫ triplicē arcū ⁊ tria genera sagittarū.
Arc⁹ p̄m⁹ ē lux scripture. Scd̄s mors nature.
Et terti⁹ lex cēsure. De arcu scptur̃e pcedit p̄di
cator v̄bi dei. De q̄ Esa. xlix. Posuit me sicꝫ sa-
gittā electā. Sagittari⁹ xp̄s ē ⁊ ei⁹ sagitte i p̄n-
cipio fuerūt ap̄li pēnati p v̄tutes. Uñ habue-
rūt tres pēnas q̄ notāt̃. j. Cori. xiij. Fides spes
caritas tria hec. Isti fuerūt ferrati p ꝯstātiā ⁊ in
flāmati igne sp̄ūssancti. iuxta illud p̄s. Sagit-
tas suas ar. effe. Et iteꝝ: Sagitte potēns acu-
te cū car. desola. Sꝫ si sagitta sit nimis onerata
terra vel luto: nūq̄ bn̄ volabit: isto mō quidā q̄
deberēt eē sagitte xp̄i i actu p̄dicādi: sūt nimis
onerati terrenis ita q̄ volare nō possunt. Qui
dam carent pēnis qui licet sciētiā habēt: emi
nentia vite carent. Et notandū est q̄ nisi p̄nci-
palis sagittarius manū apponat ad arcū: arc⁹
nō bene emittet sagittam. Unde legimus. iiij.
Regl. xiij. q̄ Joas rex israel petitur⁹ cōsiliū de
Eliseo infirmato: accessit ad euꝫ dicens. Pater
mi pater mi. Curr⁹ isrl̃ ⁊c. Et dixit Eliseus. Af
fer arcū ⁊ sagittas. Et posuit rex manuꝫ supra
arcū: ⁊ Eliseus manū suā supra manū regis et
dixit. Sagitta salutis dn̄i ⁊ sagitta salutis ꝯtra
siriam. Siria interpretatur sublimis: manus
christi gratia superposita manu predicatoris.
Nota de Cleonino atheniensi: Sextum Ju-
lium stratogema. li. iij. ca. vj. Secundus arc⁹

christi est mors nature de quo egredit̃ sagitta
penalitatis ⁊ infirmitatis. In p̄s. Sagitte tue
infixe sunt mihi ⁊ nō. ⁊c. Et loquit̃ de penalita
tibus cōsequētibus peccatū originale. Iste ar-
cus percutit ante nos cum interficit antiquio-
res nobis. retro nos cū īterficit ⁊ pcutit iunio-
res. iuxta nos aufert nobis in etate pares. sup
nos: cū potētiores. subtus nos: cū inferiores.
In p̄s. Emitte sagittas tuas ⁊ ꝯturbabis eos.

Tertius arcus xp̄i est lex censure in futuro
iudicio a quo egredit̃ illa acutissima sagitta
sentētie diffinitiue. Uenite bn̄dicti p̄ris mei p-
cipite regnū qđ vobis paratū est ab initio mū
di ⁊ Ite maledicti in ignem eternū qui diabolo
paratus est ⁊ an. suis. De isto arcu dicit̃ in p̄s.
Dedisti metuentibus te significationē vt fugi
ant a facie arcus. Et tunc de malis adimplebi
tur illud Deutero. xxxij. Congregabo sup eos
mala ⁊ sagittas meas cōplebo in eis. Iste arc⁹
quanto diutius expectat ⁊ magis intenditur:
tanto grauius vulnerabit. Unde tunc adim-
plebitur illud Ezech. v. Mittā in eos sagittas
meas pessimas que mortifere erunt vt disper-
gam eos. Et Hiere. l. Sagitta eius quasi viri
interfectoris nō reuertet̃ vacua.

C Mouetur questio. Utrum licitū sit ⁊ meritoriū alicui chri
stiano: aliquē infidelem sicut paganū inuadē-
do peruim occidē. Et non: quia deus nō vult
mortem peccatoris sed vt cōuertatur ⁊ viuat.
Sed post mortē corporis nequit conuerti: ni-
si corpus esset miraculose restitutum ⁊ resusci
tatum. Ergo talem morti tradere nō est conso
num diuine bonitati. Item nō licet eos oc-
cidere pro quibus tenetur ecclesia orare speci
aliter; sed ecclesia in die parasceues specialiter
pro talibus orat. ergo non licet eos occidere.
Item deus est nunc ita misericors sicut fuit tē
pore sue passionis: ⁊ pagani non delinquunt
contra deum nec deliquerūt plus q̄ iudei qui
eū morti tradiderūt: sed deus p illis patrē ex-
orauit. et Petrū quia vnū ex his percussit in-
crepauit: vel saltem eum a tali facto cessare vo
luit dicens: Omnis qui gladio percutit: gla-
dio peribit. Et loquebatur ibi de gladio ma-
teriali. ergo nō licet gladio materiali contra ta
les pugnare: sed tantum gladio spirituali qui
est verbū dei. Item Aristotiles in quadaꝫ epi-
stola ad Alexandruꝫ sic dicit: O Alexāder no-
li sanguinē effundē: qr̄ q̄tiens creatura creatu
ram occidit: virtutes celoruꝫ mouentur ad di-
uinam vindictam. Item ad Hebre. xi. Mihi
vindictā ⁊ ego retribuaꝫ. Item Deutero. xxxij.
Ego occidā ⁊ ego viuere faciam. Itē malum
christianum qui omnia dei precepta est trans-
gressus non licet occidere. sed talis est pditor
cōtra deū ⁊ per consequens meruit offensam
dei plus q̄ vnus paganus q̄ se secte nr̄e nūq̄
obligādo restrinxit. Itē tales credere non pūt

nisi deus auferat sua pietate velamē a cordibꝰ
eoꝝ quo velati sunt: ne lumē veritatis ꝑcipiāt
sed hoc nō est in ꝑtate eoꝝ. Iteruʒ forte multi
eoꝝ sunt q̄ si haberēt instructorē in fide: vellēt
credere. Cū q̄ nō sit in potestate taliū pauperū:
ꝙ tales instructores habeāt ꝓpter potestatē
principū suoꝝ. videt̄ ꝙ taliū error est eis inuincibilis.
Unde vt videtur ꝓpter talem errorē
nō lʒ eos occidere. Itē ois effectus est bonꝰ
ꝓpter bonū finē. Sed finis ibi ꝑncipaliter intentꝰ
ē eoꝝ ꝯuersio ad fidē nostrā: s ad h faciēdū
nō ꝑnt cogi: qꝛ nemo accedit ad deuʒ nisi ꝑ
fidē s credere nō pōt quis nisi volens. q̄ ꝛc.
Ad oppositū. Isti pagani vi ꝛ armis iniuste occupāt
terrā repromissionis q̄ terra a deo ꝓmittebat̄
Abrae ꝛ semini eiꝰ. cuius ex fide nos sumus
filij specialiter rōne baptismi q̄ respōdet
circūcisioni in lege Moysi. Ergo licitū est cuʒ
talibus armis sʒ materialibꝰ iuste omni nisu
ꝓ patria nobis ꝓmissa pugnare: cū armis ipsi
iniuste nitunt̄ ꝯtra nos resistere: qꝛ licitū est ꝓ
patria pugnare ꝛ vim vi repellere cū moderamine
saltē inculpate tutele: ꝛ sic iniustū occupatorē
ū patrie expellere. Vel si credere si voluerit
eū inuadēdo morti tradere: in q̄ casu qui
sic iniuste resistit videt̄ esse causa sue mortis. Exemplū
de adultero sponsā alicuiꝰ mariti in domo
eiusdē mariti occupāte ꝛ ipi marito vi ꝛ armis
resistēte ꝛ fugere nō volente. In q̄ casu si
maritꝰ adulteꝝ occidit: nō videt̄ eē reus mortis.
Itē talis effectus est licitꝰ respectu cuius votū
est licitū. Sed votum respectu talis effectꝰ qui
est inimicos crucis xp̄i occidere est licitū fm ecclesiam
militantē. q̄ talis effectꝰ est licitꝰ. Itē ille
effectꝰ videt̄ licitꝰ ꝓ quo a sūmo pōtifice plenissime
indulgēcie: sicut a culpa ꝛ a pena cōcedunt̄.
Sed ꝯtra paganos pugnaturis a sūmo
pōntifice tales indulgētie ꝯcedūt̄. Ergo ꝯtra eos
pugnare ē licitū ꝛ meritoriū. Itē ad eos expugnandū
taxant̄ ecclesie anglicane hoc volente
sūmo pōtifice. q̄ videt̄ oībus rectoribꝰ ecclesiarū
anglie esse obediēduʒ ꝛ h iuste in hac pte qꝛ
oīa sua sunt: cū ergo ipse colligat ꝑncipaliter ꝓpter
talē finē: videt̄ ꝙ ipse finis sit licitus. Ad
questionē dicendū ē ꝙ sic. Tamē inter infideles
distinctio est. Sunt eñ aliq̄ infideles subiecti
ecclesie ꝛ ꝯfederati fidelibꝰ sicut serui dominis
suis vt ab eis regant̄ ꝛ ꝓtegant̄. Alij sunt
infideles ꝛ rebelles ecclesie ꝑsecutores christianoꝝ
ꝛ insultātes doctrine xp̄iane. Scdm distinguendū
ē de inuasione. Quia vel aliq̄ priuata
ꝑsona hoc ꝑsumit sine auctoritate ecclie.

D Tertio ē notandū ꝙ infideliū varie sunt secte.
Sūt eñ quidā gentiles siue pagani q̄ nullā
legē habent nisi forte legē nature. Sūt etiā iudei:
sūt saraceni: sūt idolatre: sunt heretici. Isti
aūt ad fidē xp̄i diuersimode se habēt. Nā heretici
cōpelli debent ad fidē quā susceperūt. Saraceni
sūt tales qui ꝑdicatores fidei nō admittūt:
imo in lege eoꝝ cautū est ꝙ quicūq̄ ꝑdicauerit
cōtra legē Machomeri: occidat̄. Et ideo
de eis nō est spes cōuersionis. Cuʒ fides sit ex
auditu. Auditꝰ aūtē ꝑ verbū dei. Ad Roma.
x. Non eñ est possibile docere vitā christi nisi
destruendo ꝛ reprobando legē Machometi.
Unde isti ꝑbent sibiipsis obstaculū salutis. loquēdo
de infidelibus alligatis xp̄ianis vt permittant̄
ꝛ ꝓtegātur. Si eñ aliqui sunt tales nō
est licitum nec meritoriū tales inuadere vi ꝛ armis
cū sic ꝯtra fedus initum ꝛ pacē eis ꝯcessā.
Exemplū de gabaonitis. Josue. ix. legimꝰ qꝛ
ꝑncipes filij israel licet decepti ꝑ doluʒ gabaonitarū
qꝛ tunc iurauerūt eis ꝙ eos nō interficerent:
ꝑmiserūt eos viuere ꝛ eis seruiturē indixerūt.
sicut sequit̄ ibidē. Reseruent̄ quidē ꝛ viuēt:
ne ꝯtra nos ira dñi ꝯcitet̄: si peierauerimꝰ
sed sic viuāt vt in vsus vniuerse multitudinis
ligna cedāt: aquasq̄ cōportēt ꝛc. Sic a multo
fortiori. si aliqui fideles licite ꝑmiserunt paganis
tuitionē ꝛ dominiū qui volunt cōuiuere sine
cōtumelia creatoris: ꝛ maxime si sint in spe
de cōuersione eorum: non licet tales interficere.
Sʒ hoc est ꝑ accidens. Secūdo de alijs infidelibꝰ
rebellibꝰ ecclesie ꝛ ꝑsecutoribꝰ fidei xp̄iane
cuiuscūq̄ fuerit ꝯditiōis: licitū ē xp̄iano ꝑueniente
ecclesie vi ꝛ armis inuadere: eos spoliare
ꝛ interficere ꝛ eorū bona fidelibus applicare.
Exceptis dumtaxat iudeis de quibꝰ estimo
ꝙ dato ꝙ ecclesia posset eos occidere nō esset licitū
qꝛ ecclesia ꝑmittit eos viuere ꝑcipue qꝛ cū
introierit plenitudo gētiū: reliquie eoꝝ cōuertentur
ad fidē. Sicut dicit Apl's ad Roma. xj.
predicāte Enoch ꝛ helya: fm glosā. Et Esa.
x. Reliquie israel salue fient. Unde de eoꝝ cōuersione
spes est ꝓpter ꝓphetiā. Et ideo non
debēt oino deleri. Unde dicitur. xxiij. q. viij.
dispar. Dispar eñ est iudeoꝝ ꝛ saracenorum
causa. In illos eñ qui xp̄ianos ꝑsequunt̄ ꝛ ex
vrbibus ꝛ ꝓprijs sedibus pellūt. iuste pugnatur:
hi vero vbiq̄ seruire parati sunt. Quō aūt
cōtra saracenos ꝛ alios infideles liceat auctoritate
ecclesie suffragāte bellare: ꝑsuadet̄ multipliciter.
Primo sic. Licet fidelibꝰ bona eis debita
ꝛ ab alijs iniuste detēta bellādo recuperare.
Sed saraceni ꝛ alij infideles terras occupant
ꝛ alia bona que fidelibꝰ sunt debita. ergo
ꝛc. Maior de se patet ꝛ ratione ꝛ cōsuetudine
approbatur. Minor ostendit̄. Nā saraceni occupant
terrā sanctam ꝛ quedā alia loca olim a
christianis iuste possessa. Item de iure diuino
omnia bona tpalia sunt iustoꝝ. ergo iniusti quicquid
occupant: iniuste occupāt. ergo bona iniustoꝝ
sunt iustis debita. Sed licet iustis illud
quod est eis debitū ꝯquirere bellādo. ergo licet
iniustos ꝛ infideles si nolint cōuerti occidere.
Item sicut in corpe naturali licet ꝛ expedit:

membrũ putridũ abscidere ne mēbra seu partes sane corrũpantur. Ita in corpe christi mystico quod est genus humanũ a christo redemptũ. ergo rebelles ⁊ infideles christianorũ corruptores licet occidere: ⁊ meritoriũ est pro loco ⁊ tēpore: imo peccatuz est dissimulare nisi p accidens impotentia vel damnũ aliud impediret. Item licitũ est per timorem inducere caritatē: quia timor seruilis parat viaz caritati fm Aug⁹. Sed quibusdā interfectis: quibusdā captiuatis residui timebunt ⁊ forsitan ex timore cōcipient caritatē ⁊ ita cōuertentur ad fidē. Itez homo p peccatũ peior efficitur ꝙ̄ bestia. Sed propter bonũ reipublice licet bestias interficere. ergo ⁊ malos peccatores. Exo. xxij. Maleficos non patiens viuere. Helyas homines occidit. Dauid samuel. xxxiij. q. iiij. Si ea ⁊c. q. vj. Scismatici. Ad rationes in oppositũ. Auctoritas intelligit de morte pene eterne quā deus nō vult peccatori absolute. sed tantũ sub cōditione si nō peniteat. Et ista stant simul. nolo fortem suspendi ⁊ tamē volo fortem suspendi si est latro. Eodē modo qui fideles expugnant nō debent eoꝝ mortem p se ⁊ principaliter ⁊ directe intendere. sed per accidens: secũdario ⁊ indirecte quia p̄ncipaliter debent velle eorũ conuersionem ad fidez: ⁊ secũdario eorum mortē si velint in eorum malicia perseuerare ⁊ sic se cōformabunt diuine volũtati. Ad secũdũ ꝙ ecclesia optat ꝙ fiant iusti: ⁊ ideo pro eis orat: sed si nolint vult eorũ maliciā abbreuiare p mortē. Ad tertiũ: quid est accipere gladiũ exponit Aug⁹. videlicet auctoritate priuata sine superiori iudicio iubente vel permittente. Unde dicit libro scđo contra manicheos ⁊ ponit in canone. xxiij. q. iiij. Ille gladiũ. Ille inquit gladiũ accipit qui nulla supiori ac legitima potestate vel iubēte vel ꝯcedēte in sanguinē alicui⁹ armat. Dicendũ a principio argumenti cōcedendo ꝙ de⁹ est ita misericors sicut vnꝗ̄ fuit. hoc est potens facere misericordiā: ita volēs si hoies se vniformiter disponāt. Et ꝙ increpauit Petruz de extractione gladij fuit ꝓpter circũstantiā temporis sue passionis qꝛ tunc non fuit tēpus vtendi armis ⁊ gladio materiali. Unde factũ Petri reprobatũ nō fuit propter substantiā facti: ꝗ nullus possit gladio materiali vti iuste: sed ꝓpter circũstantiaz tēporis. Ad quartũ de dicto Arist. ad Alexandrũ: Noli sanguinē effundere: debet sic intelligi. Noli delectari in effusione sanguinis: sicut quidā p̄ter se cōplexionis ⁊ crudelitate assueti delectant effundere sanguinez siue iuste siue iniuste. Sed christianus debet effundere sanguinē delectando de fine quē intendit in effundendo: nō de ipsa occisione p se. Ad quintum de illis verbis dñi Deutero. xxxij. Mea est vlcio ⁊c. Que auctoritas allegat ad Hebre. x. sub his verbis. Mihi vindictam ⁊ ego retribuam. Dicendũ ꝙ de⁹ retribuit vindictaz aliqñ p seipm. aliquādo p sibi seruiētes. Ad sextum quādo arguit de malo xp̄iano quē nullo mō licet occidere sicut allegat: negādũ est. Patet in latronib⁹: ꝓditoribus: hereticis ⁊ multis alijs sicut tota die videmus. Sed verũ ē ꝙ hoc nō licet cuicūq; psone: sed ministri legis ex auctoritate p̄ncipis siue legis. Ad septimũ qñ arguitur ꝙ tales nō possunt credere nisi deus ex sua pietate ⁊c. cōcedendũ est. Sed deus paratus est auferre qñcunq; volũt se disponere. Et ideo illud velamē erit i eoꝝ potestate. Illo mō loquendi quo dicimus ꝙ hoc possum⁹: qđ per amicos possumus. Et isto mō loquendi ꝗ̄ dicimus quando habem⁹ oculos clausos sole lucente ꝙ possumus videre ꝙ̄uis ad vidēdũ solis lumē requiratur apertio oculorũ. Ad octauũ dicendũ ꝙ si qui sint inter eos qui vellent credere sicut argumentũ allegat: siue viuant: siue moriant deus eos saluabit ꝙ̄uis de eo fidē explicitam nō habent: nec baptismuz fluminis: nec sanguinis. Consimiliter dicit de quibusdā hominib⁹: vbicũq; terrarũ cōmorātibus ꝗ̄ bene lege nature vtũtur: deus de salute ipis ꝓuidebit: gratiā infundet si nō p̄buerit obicē gratie. ⁊ in fine saluabit: qꝛ deus virtutē suā sacramentis nō alligauit. Unde cōcedo ꝙ homo nunꝗ̄ dānabit adultus atq; vtens ratione: quez error inuincibilis excusat si in illum errorē incidit sine culpa. Ad nonuz ꝙ finis p̄ncipalis intētus eoꝝ est salus ⁊ conuersio ad fidem. sed finis secundari⁹ est extirpatio. Unde si voluerint credere nō interficientur. Sic finis p̄ncipaliter intentus medico: est sanare si possit pedē putridũ. Et scđo intendit si hoc nō possit: pedē abscindere. Et quādo dicit ꝙ non sunt cogendi ad fidē. Dicendũ ꝓprie loquēdo nō possunt cogi ad fidē: possunt tñ cogi desistere a blasphemijs ⁊ alijs erroribus possunt etiam cogi ad quasdā dispositiōes preuias fidei. Similiter cũ bellatorib⁹ debent p̄dicatoribus assistere: vt ex vna pte alliciantur: ⁊ si assentire noluerint feriant. Quia dictũ est respōdendo ad tertiũ argumentũ ꝙ Petrus gladiũ extraxit tēpore passionis christi: dubiuz esse pōt an ipse peccauerit hoc faciendo: ꝙ nō. Quia ex amore xp̄i hoc fecit. Unde Hiero. Petrus fecit hoc eodē mentis ardore ꝗ ⁊c. Rabanus etiaz in hoc facto cōparat euz phinees. Sciebat eñ ꝙ Phinees puniēdo sacrilegos mercedē iusticie ⁊ sacerdotij ꝑhennis acceperat. Sed ad oppositum est ꝙ dominus eũ sup facto increpauit. ergo peccauit. Et preterea nec iudex fuit nec a iudice auctoritatē habuit. ergo puniēdo licet peccatorē: errauit. Dicendũ est ꝙ peccauit: excusatur tamē in parte ꝓpter zelum quo fecit. Sicut Moyses qui egyptiũ occidit. Exo.

ij. Iste em̄ zelauit p domino suo. Moyses pro fratre suo. Et ideo si Moyses ppter zelū quē habuit ad fratrē est excusabilis aliq̄ mō de homicidio egyptij sine auctoritate legis cōmisso multo fortius Petrus q̄ ducet⁹ zelo dn̄i sui quē sciebat esse deū excusandus est. Vn̄ Aug⁹. xxij. ɔtra Faustū de Moyse ꝛ Petro in hoc casu loquens ait. Vterqꝫ non detestabili immanitate ꝛ non emendabili animositate iusticie regulā excessit. vterqꝫ em̄ odio improbitatis aliene: sꝫ ille fraterno: iste dn̄ico licet adhuc carnali amore peccauit. Hec Aug⁹. Ad primū dicendū q̄ amor ille fuit carnalis. ꝛ ideo Petrū nō excusauit. Eodem em̄ amore motus dissuasit xp̄o aliās ne pateret: ppter quod dn̄s eū increpādo sathan appellauit. Math. xvj. Ad scd̄m de dicto Rabani nō similis fuit phinces zelo discreto: Petrus zelo impetuoso mādatie in p̄ñtia magistri: sine cuius imperio nihil debebat fecisse. Similit̄ Phinees fuit sacerdos ad quē ptinebat punitio peccatoꝝ i veteri lege. Et similiter Mathathias q̄ trucidauit idolatrā sup aram. j. Macha. ij. Scd̄ ɔtra a d̄huc in excusatione Petri arguit̄. q̄ xp̄us p̄ceperat ante: q̄ qui nō haberet gladiū vendendo tunicā emeret gladiū. Et r̄nderūt q̄ duos haberēt in p̄mptu. Et dicit xp̄us q̄ sufficit. Ad istud respōdet Aug⁹. xij. ɔtra faustū. Vnqꝫ dn̄s iusserat vt ferrū discipuli eius ferrēnt: sed non iusserat vt ferirent q̄r nec ad hoc ferre p̄cepit: nec erant qui gladijs vti potuissent. nec vsqꝫ tūc de emendis gladijs p̄ceptū dedissꝫ. q̄r s̄m Lucā iussit hoc post cenā q̄n iam oportune emi nō possent. Sed voluit p illud verbum ostēdere q̄ tēpus sue passionis iminebat: vbi gladioꝝ fuisset necessitas si se defendere voluisset. sicut noluit. Ad litterā dici pōt q̄ quidā de discipulis qui magnanimi fuerunt sicut Petrus: cū frequēter audissent q̄ tradēdus erat in manus peccatoruꝫ: de gladijs sibi puiderūt vt si forte opus esset: magistrū suū defenderent: mō xp̄us hoc noluit. ꝛ iō Petr⁹ gladio pcutiēs: peccauit: q̄r voluntatē dn̄i sui nō inq̄siuit. ꝛ iō lꝫ excuset̄ aliq̄ mō videlicet inq̄ntū fecit h̄ ppter zelū magni amoris quē habebat ad magistrū suū dn̄m n̄rm Jesū xp̄m. tn̄ nō excusat̄ a toto. imo s̄m doctores ipse peccauit. Et sic docet Aug⁹. libro p̄allegato. Istud fuit signū ꝓbitatis future in Petro ꝛ magni ei⁹ zeli p ecclia. lꝫ zelus fuerit indiscretus. Sꝫ si p excusatiōe bti Petri ad huc replicaret̄. q̄ licētiā postulauit dicēs: Dn̄e: Si pcutim⁹ in gladio Luc. xxij. Dicat̄ q̄ ppt̄ zeli īpetuositatē nō expectauit licentiā. Nā si sp sufficiu petita sꝫ obtenta licentia. Lectio. LXVI.

Sic et nos nati cō tinuo desinim⁹ esse: ꝛ virtutis q̄dē nullū signū valuim⁹ ostēdere. In malignitate aūt n̄ra ɔsūpti sum⁹. Posita reprobatiōe terrene felicitatis p exēpla. hic ponit̄ adoptatio p v̄ba plana. Dicēt em̄ mali ɔtēplātes vitā suā trāsactā sine fructu sicut vmbra q̄ euanescit: sicut nūcius q̄ p̄cessit: sicut nauis trāsfretans: ꝛ sicut auis trāsuolās: ꝛ sicut sagitta aerē penetrās. Sic ꝛ nos nati ɔtinuo desinim⁹ eē. Hō em̄ nat⁹ stati cū incipit viuē etiā incipit mori: q̄ viuē est a vita trāsire. Vn̄ Aug⁹. xiij. de ciui. dei. ca. ix. Ex q̄ q̄sqꝫ i isto corpe morituro eē cepit: sp in eo agit̄ vt mors veniat. Hoc. n. agit ei⁹ mutabilitas toto tpe vite h⁹ si tn̄ vita dicenda ē vt veniat̄ in mortē. Nemo q̄ppe ē q̄n eius mors p⁹ annū sit ppinq̄or q̄ ei añ annū fuit et cras q̄ hodie: ꝛ hodie q̄ heri. et paulopost q̄ nūc: ꝛ nūc q̄ paulo ante. Qm̄ q̄cquid cras de tpe viuit̄. hoc ð ipo spacio viuēdi demit̄. ꝛ cotidie fit minus minusqꝫ qð restat: vt ꝛ oīno nihil aliud sit tps vite hui⁹ q̄ cursus ad mortē. Vn̄ Sene. ep̄la. lix. s̄m librū nostrū. Quotidie morimur: q̄tidie em̄ demit̄ aliq̄ pars vite: ꝛ tūc q̄ cū crescim⁹: vita decrescit. Infātiā amisim⁹ deinde puericiā: deinde adolescētiā vsqꝫ ad senū. Quicq̄d trāsit tpis perijt: hūc ipm quē agimus diē cū morte diuidim⁹. Nō soli aūt fatebunt̄ se fuisse dū vixerūt morientes ɔtinue naturaliter: sꝫ ꝛ delinq̄ntes mortalit̄. Vn̄ subdūt. Et virtutis q̄dē nullū signū valuim⁹ ostēdere: sꝫ nāte videlꝫ malicia quā amauim⁹. Sicut dicit̄ de ligato q̄ nō pōt ābulare: ꝛ tn̄ si soluat̄: potens est ad ambulādū. Eodē mō peccator dū ligat̄ pctō: ad op⁹ virtutis nō valet: sꝫ illa inualitudo eū nō excusat q̄r ip̄e ē sibi ip̄i cā tal̄ illicite īpotētie. vt dic Anshel. li. j. Cur de⁹ hō. ca. xxiiij. Et iō ɔcludūt flebilem ɔclusionē. In malignitate n̄ra ɔsūpti sum⁹. Ecōuerso ē ð iustis in q̄b⁹ etiā si peccēt ꝛ fiāt maligni: ip̄a tn̄ malignitas in eis ɔsumit̄ p penitentiā ꝛ misericordiam diuinā. Tre. iij. Misericordia dn̄i q̄ nō sum⁹ ɔsumpti. Virtutis q̄dē nullū signū valuim⁹ ostēdere. Nō q̄ sūt tria signa virtutis in opatione hūana. Si hō opat̄ facilit̄ delectāter ꝛ pseuerāter. Primo cū sit v̄tus circa difficile opari: ꝛ tn̄ facilit̄ circa difficile: signū euidēs ē magne v̄tutis. Scd̄m signū ē delectabiliter opari: sꝫ nō cuꝫ murmure: nō cū excusatiōe: nō cū tedio. Vn̄ Arist. ij. ethi. dicit q̄ signū habēt habitū ē supueniēs delectatio. Et iō de scis dr̄ in p̄s. q̄ ibunt ð v̄tute in v̄tutē delectabilit̄. Tertiū signū ē opari bona pseuerāter. Vn̄ ð Caleph dr̄ Ecci. xlvi. Vsqꝫ ad senectutē pmāsit illi v̄tus: ꝛ de Ap̄lo Act. iiij. Virtute magna reddebāt ap̄li testimoniū dn̄i n̄ri Jesu xp̄i. Ista sunt vera tria signa v̄tutis q̄ nullus mal⁹ pōt ondē. Sꝫ sūt q̄daꝫ falsa signa v̄tutis q̄ malis p sit. Est em̄ honor signū virtutis s̄m Arist. iiij. ethi. Vn̄ q̄ honorat aliū: signū ē eū eē v̄tuosū. Sꝫ certe istð signū ē falsū: q̄r frequēter honorāt̄ q̄ parꝫ valēt. Siliter dignitates

⁊ vsũz tpale ⁊ plationes ⁊ officiũ: signa sũt virtutis. Sz frequẽter fallũt in pˢ. Posuit in egypto signa sua. Egyptus interpraᵗ tenebra ⁊ in tenebrosis ponũt frequent illa signa. Nota ꝙ delectabiliter ⁊ virtuose debemꝰ insistẽ opibꝰ ꝟtuosis. Vñ glosa sup illd pˢ. In custodiẽdis illis retributio multa. Nõ tm̃ p eis i futuro reddeᵗ pmiũ: ꝟ hic in cor custodia magnũ ē gaudiũ. Cuiꝰ gaudij ratio est talis. Virtꝰ ꝯsistit in medio. sic dicit. ij. ethi. Et natura sp delectatur de medijs sicut p extrema corrũpiᵗ. Visus delectaᵗ i viridi q̃ est mediꝰ color inᵗ albũ ⁊ nigꝛ. Tactꝰ in tepido q̃ ab excessiue calido ⁊ frigido corrũpiᵗ. Siliter naturaliter mulier gaudet cũ pepit filiũ. Si bufonẽ siue mõstrũ aliqđ pepisset mirabiliter tristareᵗ qꝛ foret ꝯ naturã. Sic ⁊ aĩa rõnalis qñ ꝑfert opꝰ viciosũ siue peccatũ. valde debet tristari qꝛ ꝯ naturã rõnis q̃si mõstrũ est: ꝟ qñ ꝟtuosũ opus ꝑfert cũ difficultate ⁊ labore maxime gaudẽ dz. Ioh. xvj. Mulier cũ parit tristiciã hz qꝛ venit hora eiꝰ: cũ aũt peperit filiũ nõ meminit pssure ꝑpter gaudiũ. Gaudiũ aũt ꝟtutis q̃druplicitér gaudiũ mũdi excedit. Cõtinuitate puritate dignitate et salubritate. Cõtinuitate: qꝛ Prouˢ. xv. Secura mẽs q̃si iuge ꝯuiuiũ. Hõ carnalis nõ sp sedet ad mẽsaz corpalẽ. Sz hõ virtuosus sp est in mẽsa delectationis sue. Phil. iiij. Gaudete in dño: iterũ dico gaudete. Et p oppositũ Iob. xx. Gaudiũ hypocrite ad instar pũcti. Scđo ꝑcellit puritate. Dulcedo felicitatis mũdane mixta ẽ mltis amaritudinibꝰ: et h facit deꝰ sicut nutrix amaꝛ ponit circa mamillã qñ vult pueruz ablactare. Augꝰ. viij. ꝯfes. ca. ij. Tu sp aderas misericorditer seuiẽs ⁊ amarissimis ꝯfusiõibus aspgẽs oẽs illicitas iocũditates meas. Ita vt q̃rerẽ sine offensiõe iocũdari ⁊ vbi h possez: nõ ineni. Nunq̃d ꝑpter te dñe qui fingis laborẽ in ꝑcepto: ⁊ pcutis vt sanes: ⁊ occidis vt moueamur abs te. Idem. vj. li. in fine: Ve aĩe audaci que sperauit se meliꝰ habere si a te recesserit. Versa ⁊ reuersa in dorsum ⁊ in ventrẽ in latera. dura sunt hec oĩa tu solus requies. Tertio in dignitate ꝑcellit: qꝛ nõ daᵗ nisi sanctis ⁊ dei amicis. Temporalia ⁊ naturalia danᵗ bonis ⁊ malis ⁊ frequẽter abundãtiꝰ malis. Vnde Augꝰ. j. de ciui. dei. ca. iij. Ista tpalia bona ⁊ mala voluit deꝰ bonis ⁊ malis eẽ cõia vt nec bona cupidius appetãᵗ q̃ mali q̃z habere cernũᵗ: nec mala turpiter euitenᵗ quibꝰ ⁊ boni plerumq̃z affliciũᵗ. Vñ pz ꝙ gaudiũ de ꝟtute ꝑcellit dignitate. Itez pꝫ illđ qꝛ gaudiũ virtutũ ẽ in i llis de q̃bus dignũ ẽ gaudere sic dicit glosa sup illđ ad Gal. v. Fructꝰ spũs ẽ caritas: gaudiũ. Et p oppositũ Prouerb. iij. Stultorum exultatio ignominia. Prouˢ. ij. Letanᵗ cũ male fecerint ⁊ exultant in rebus pessimis. Vnde Augꝰ. Quid est mundi gaudiũ. breuiter dico. Seculi leticia ẽ impunita nequicia. scz luxuriari i spectaculis. ebrietate ingurgitari: turpitudine fetere: ⁊ nihil male pati. Hoc gaudium peius est dolore. Peius eñi est gaudere de iniquitate q̃z dolere de corruptione. Quarto gaudiũ virtutis ꝑcellit gaudiũ mũdi in salubritate: facit eñi mũdũ ꝯtẽnere ⁊ de diabolo triũphare. Vñ in Vitaspatrũ dixit Anthonius. Vnica rõ vincendi inimicũ est leticia spiritualis. Vñ sicut diciᵗ Eccĩ. xxx. Iocũditas cordis hec est vita hoĩs ⁊ thesaurus sine defectione sanctitatis. Vnde in libro de spiritu ⁊ aĩa. virtus sic describitur Virtus est habitꝰ mẽtis bñ institute ad modũ regni quod bene est institutũ ꝟ recte in eo consulaᵗ: recte in eo ꝑcipiaᵗ ⁊ recte obediaᵗ. Isto mõ mens bñ instituta est cũ ratio recte cõsulit: volũtas recte ꝑcipit ⁊ sensus recte obediũt. Et sine isto regimine pueriliter mens regiᵗ. Et assimilatur regno Roboã. iij. Regl. xij. qui relicto ꝯsilio senũ: iuuenibꝰ acqeuit. Vbi eñi virtꝰ nõ ẽ: qđ seruire debuit: ipat. Et qđ dñari deberet: ministrat. Et iõ regnũ sub eo diuisũ ẽ. Sene. epl̃a. lxxx. Gaudium virtutis velut fons in domo propria nascẽs. Et in alia quadã epl̃a. Existimas me detrahere tibi multas voluptates q̃ fortuna submoueo: q̃ spe dulcissima oblectamẽta censeo deuitãdo. imo ꝯtra nolo vnq̃z tibi deesse leticia. Volo illam tibi domi nasci. Nasciᵗ eñi aliq̃ñ sine te ipo si tuipe iudicas eũz animũ q̃ ridet dz eẽ alacer ⁊ fidẽs ⁊ prudẽs et sup oĩa erectus. Eccĩ. xxx. Nõ ẽ oblectamentũ sup cordis gaudiũ. Vñ virtꝰ faciũ q̃si duplicez paradisũ: terrestrẽ videlz ⁊ celestẽ in corde hominis. Eccĩ. xl. Gratia dei sic paradisus in bñdictiõibꝰ. Assimilaᵗ eñi mens virtuosi paradiso terrestri in tribꝰ: Amenitate: fecũditate: ⁊ securitate. Duo p̃ma faciũt ibi q̃tuor ꝟtutes velut q̃tuor flumina paradisi mentez irrigãtes. Vñ glosa Greg. sup illud Geñ. ij. Fluuiꝰ eg. de. lo. vol. pa. ad irri. pa. Quattor flumina paradisũ irrigãt. s. dũ his q̃tuor ꝟtutibus cor infundiᵗ ab oĩm carnaliũ desideriorũ estu tpaᵗ. Altitudo facit securitatẽ. dicit eñi Strabꝰ sup illud Geñ. ij. Plãtauerat aũt do. deꝰ paradisũ volup. ꝙ paradisus attingit ad lunarẽ circulũ Et Sene. dicit ꝙ talis est sapiẽtis animꝰ qualis mundus sup lunã. Secũdo notandũ ꝙ paradiso celesti mens ꝟtuosa in q̃tuor assimilaᵗ. Est eñi celũ locus diuine habitatiõis: locus generalis illuminatiõis: locꝰ ordinate dilectiõis ⁊ locus gaudij ⁊ exultationis: sic mens virtutibꝰ adornata ẽ dei habitatio. vñ Hiero. nihil q̃ntũ: nihil puriꝰ ea mẽte dz esse q̃ in dei habitaculũ ꝑparãda est: qñ nõ templa fulgentiã nõ gẽmis altaria distincta delectãt: ꝟ aĩa ornata ꝟtutibꝰ. Per picturã in domo põt discerni domꝰ officiũ. Aliᵗ eñi depingiᵗ taberna: aliᵗ capella. In capella depinguntᵗ gesta sctõꝝ. In ta

beria gesta fatuoꝝ. Ita moraliter qui mentē
hōis possit videre qñ est ornata virtutibꝰ dice
ret eā capellā vl' templū filij dei. j. Cor. iij. Ne-
scitis q̄ tēplū dei estis ꝛ spūssanctꝰ habitat i vo
bis. Et q̄ arguit apl's sic. Si qs aūt tēpluz dei
violauerit: disperdet illū deꝰ. Tēplū autē dei
sanctū est qd̄ estis vos. Qñ eñi mēs humana
spoliat̄ v̄tutibꝰ ꝛ vitijs deturpat̄: tūc fit taber-
na demonioꝝ. j. Cor. x. Nolo vos esse socios
demonioꝝ. In h̄ ḡ loco mēte. s. hūana libēter
inhabitat deus ſm Bern. qr̄ ē celū suū qd̄ nō
sic ceteros dixit tātū vt fieret sed pugnauit vt
acq̄reret: occubuit vt redimeret. Solēt eñi ho
mines maneria ab eis edificata ꝛ pdita: ꝛ iteꝝ
acq̄sita multū diligere. Scd̄o mēs v̄tuosa
est locꝰ generalis illūīatōis. Vñ tota lux co-
gnitionis hūane a mēte deriuat̄. Vñ Bern.
Sic t̄ra sine celo obscura est ꝛ opaca. vs cor-
pus sine mēte. Lux aūt sapiētie nō introibit i
maliuolā aīam: sed tātū in virtuosaz. Tertio
est locus ordinate dilectiōis: ita aīa virtuose.
Augꝰ de ciui. dei. li. iij. Vera diffinitio v̄tutis
est q̄ virtꝰ est ordo amoris. Quarto celum
est locꝰ gaudij ꝛ exultatiōis. ꝛ certe nullibi est
gaudiū nisi vbi est virtꝰ. Math. v. Gaudete ꝛ
exultate. Ecce eñi merces v̄ra multa est in celis
Vñ Seneca ep'la. lxxx. Vnū hoīs bonum ipa
virtꝰ est q̄ int' p̄sperā fortunā ꝛ aduersā supba
incedit cū magno vtriusq̄ ↄ̄tēptu. Virtꝰ recto
rē ducēq̄ ↄsiderat sed sine mgr̄o vitia discun-
tur. Vñ idē d' naturalibꝰ questiōibꝰ li. vij. Dif
ficilis in victu est virtꝰ: ducem rectorēq̄ ↄside-
rat. ꝫ sine mgr̄o vitia discūt̄. Hec Seneca. Et
tñ ad vitia totꝰ mūdꝰ nos docet: ad v̄tutes pau
ci ꝛ certe magi' veteres q̄ꝫ moderni. vñ si ad vi-
tā antiquoꝝ respicimꝰ: mltos virtutū doctores
habemꝰ. Grego. in mora. li. j. ca. vij. Ad osten
dendā innocētiā venit Abel. Ad docendā mū
diciā venit Enoch. Ad insinuādā longanimi-
tatē spei ꝛ opis veit Noe. Ad manifestādā obe
diētiā venit Abraā. Ad demōstrādā vite ↄiu-
galis castimoniā venit Isaac. Ad insinuandā
laboris tolerātiā venit Jacob. Ad repēdendā
p malo bone retributōis grām veit Joseph.
Ad ostēdendā māsuetudinem venit Moyses
Ad insinuādā ↄtra aduersa fiduciā venit Josue.
Ad ostēdendā int' flagella patiētiaz venit Job.
Sz ad oīm moꝝ regulā ostēdendā venit filiꝰ dei
homo xp̄s iesus. Lectio. LXVII

Talia dixerunt in

inferno hi q̄ peccauerūt. Qm̄ spes
impij tāq̄ꝫ lanugo est q̄ a vēto tollitur
ꝛ tanq̄ꝫ spuma gracilis q̄ a pcella dispergitur
ꝛ tanq̄ꝫ fumꝰ q̄ a vēto diffusus est: ꝛ tāq̄ꝫ mēo-
ria hospitis vniꝰ diei p̄tereūtis. Postq̄ꝫ spi-
ritus sanctꝰ recitauit reproboꝝ ↄfessionē quaz
de semetipis ↄfussibiliter faciēt tā in iudicio ge
nerali q̄ꝫ deinceps in pena infernali in ppetu-
um. Hic ponit finē ꝛ eiusdē sentētie ↄfirmatio-
nē. Et circa h̄ duo facit. qr̄ p'mo ponit dicto-
rū recapitulationē. Scd̄o eoꝝ ↄfirmationem.
Scd̄a ps ibi. Qm̄ spes impij. Dicit ḡ p'mo sic.
Talia dixerūt in inferno. Talia videlicet exp̄s-
siua hūane fragilitatis: ↄdemnatiua ꝑp̄ hane
p̄uersitatis: exēplatiua vl' exterminatiua mun
dane felicitatis: dixerūt in inferno: ꝛ ideo fru-
stra qr̄ in inferno nulla est redemptio: qr̄ si ta-
lia cū penitētia ↄfessi fuissent in vita. fuisset eis
ↄfessio fructuosa. Talia ergo dixerūt in infer-
no hi q̄ peccauerūt. i. in pctō finaliter sine peni
tentia decesserūt. Et h̄ dicta eoꝝ sūt vera. Vñ
posita recapitulatiōe ponit ↄsequēter dictorū
eorūdē ↄfirmationē ꝛ specialiter q̄tū ad vnuz
articulū videlicet de spe p̄ntis felicitatis quaz
mali hn̄t dū viuūt. Huiꝰ aūt spei vanitatē ostē
dit spūssanctꝰ p quattuor exēpla. Cōparat aūt
spem siue p̄speritatē impioꝝ q̄ reputāt se feli-
ces p voluptates ꝛ diuitias sine cultu dei ꝛ bo
nis moribꝰ quattuor rebus multū trāsitorijs
ꝛ parui valoris. videlicz flori desiccato sup her
bas: spume ↄgregate sup aquas: fumo ignis. ꝛ
memorie hospitis: dicit ergo sic. Talia dixerūt
in inferno: hi qui peccauerūt ꝛ verū dixerunt
qm̄ spes impij. i. p̄speritas in quo sperauit: ē
tāq̄ꝫ lanugo q̄ a vēto tollit̄. Lanugo in ꝑposi-
to dicit̄ illud qd̄ stat sup capita quarundā her-
barū flore desiccato ꝛ habet similitudinez aliq̄
mō ad lanā: ꝛ ideo vocat̄ lanugo. Ista lanūgo
qñ est sicca statim a modico vento tollit̄ ꝛ relin
quit extremitatē herbe quasi caput rasū: sicut
patet sup florē marcidū ꝛ desiccatum herbe q̄
vocat̄ dens leonis. sup capite carduoꝝ: similīt̄
inuenit̄ lanugo res vana ꝛ valde transitoria.
Lanugo etiā ſm Papiā dicit̄ prima capillatio
barbe. sed sic nō accipit̄ hic. Scd̄o spes im-
pij est tāq̄ꝫ spuma gracilis q̄ a pcella dispergit̄
Spuma ſm Britonē dicit̄ a spuo is. qr̄ spuit̄.
id est p̄ijcit̄. Est eñi sordes vindarū. vñ mustū
ꝛ ea que coquūt̄ spuma purgant̄. Et similīt̄ ex
collisiōe aquaꝝ adinuicē generat̄ spuma stās
i supficie aque. Procella est repētinꝰ ventꝰ seu
impetꝰ venti vel marinꝰ fluctꝰ vel tēpestas plu
uie. Manifestū est aūt q̄ spuma cōgregata in
supficie aque facillime dispergit̄ a pcella. Ter
tio spes impij est similis fumo qui statim a vē-
to diffundit̄. Fumꝰ q̄to altius ascendit tanto
magi' deficit: ꝛ q̄to magi' diffūdit̄ ꝛ dilatat̄ tāto
citꝰ dissipat̄. in p̄s. Deficiētes tāq̄ꝫ fumꝰ defi-
ciēt. Quarto spes impij. i. p̄speritas seculi
in qua sperat impius: est tāq̄ꝫ mēoria hospitis
vniꝰ diei p̄tereūtis. Hospes q̄ tantū vna die ma
net in domo ꝛ statī recedit: cito tradit̄ obliuiōi
apud illos q̄ illū recepe^t ꝛ ↄtinuo nouos reci
piunt. Mūdus ē hospitator q̄ ↄtinuo nouos
homines receptat et receptos emittit a domo

Eccs. j. Generatio pterit: generatio aduenit: terra aūt in eternū stat. Talis hospitator mlta B facit. Primo vsum dom⁹ ꝛ vtensiliū suoꝝ cōce dit hospitib⁹: ꝫ nō dominiū. Scdo idē successi ue vēdit diuersis. mūdat em̄ cameram ꝛ denu dat vt hospes emat paleas: ꝛ cū ꝓcesserit: came ram iterato denudat vt easdē paleas alius de nouo emat. Tertio nō pmittit hospitatū melio ra emere extra hospitiū suū. Vn̄ licet sit meli⁹ vinū meliores auene ꝛ melior panis in hospi tio vicino ꝙ ibi: nō licet hospitato illa cōpara re: ꝫ postꝙ hospitiū suū acceperit: ꝗcquid ne cessariū est ab hospite suo emit. Quarto hospi tator pulcherrimū vultū facit. ꝛ obedienter ꝑ omnia deseruit. Sꝫ in fine strictissime cōpotū exigit. Quinto hospitē recedentē ꝛ nō reūsurꝫ ꝑpetue tradit obliuioni. Ista qnqꝫ facit mūd⁹ homini. Vsuꝫ em̄ rerꝫ mūdanaꝝ ꝯcedit homi ni nō dominiū. Vn̄ nihil secū pmittit osportare. sed cū illis cū quib⁹ intrauit cuꝫ illis exibit. Eccs. v. Sic egressus est nud⁹ de vtero matris sue sic reūtet ꝛ nihil afferet secū de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas quō venit sic reuertet. j. Timoth. vj. Nihil intulim⁹ in hunc mūdū haud dubiū ꝙ nec auferre possim⁹. Se cūdo idē successiue vēdit diuersis. Sic mūd⁹ eandē dignitatē idē officiū: idē maneriū suc cessiue vendit diuersis. Tertio nō pmittit ho minē gaudiū celi emere nec delitias extra mū dū existētes licet sint meliores ꝙ ipse habeat. Nō em̄ vult lex mūdi ꝙ hō largiatur elemosy nas: sed ꝙ expendat poti⁹ circa delitias ꝛ pom pas. Vn̄ Greg. xiiij. moꝛa. ca. xiij. Desideriuꝫ celestiū nesciūt ꝗ coꝛ in terrenis voluptatibus defigūt. Quarto facit homini: quē intēdit de cipe optimū vultū: sicut xp̄o fec iudas qn̄ eum ꝓdidit. Vn̄ Aug⁹ in ep̄la ad Dyoscoꝝ ꝛ ē epi stola. lxviij. Mūd⁹ iste piculosior est blādis ꝙ molestꝰ: ꝛ magis cauēd⁹ est: cuꝫ se allicit diligi ꝙ cū se admonet cogitꝙ ꝯtēni. Seruit homi ni ad nutū: dat sanitatē: diuitias et amicicias. Sed in fine strictissimū cōpotū exigit de expen sis. Vn̄ Aug⁹. in ꝯfessionꝫ. Cui⁹ rei gr̄a mili tamus? Maior ne poterit esse spes vr̄a in mun do ꝙ vt amici mūdi simus? Et ibi ꝗd nisi vas fra gile plenū piculꝭ: ꝛ ꝑ quot picula ꝑuenitꝫ ad ma ius piculū. pereāt h̄ oīa: ꝛ dimittam⁹ hec vana ꝛ inania ꝛ ꝯferam⁹ nos ad solā inq̄sitionē eaꝝ ꝙ finē nō h̄nt. Vita hec misera ē mors incerta: sbito subrepit. ꝛ p⁹ h̄ negligētie supplicia luēda sūt. Quīto hospitē recedentē ꝑpetue obliuiōi tradit. Eccl. xj. Malicia hore obliuionē facit luxurie magne ꝛ ī fine hoīs denudatio opm̄ il lius ꝛ Sap. ij. Nomē nr̄m obliuionē accipiet ꝑ tp̄s ꝛ nemo habebit mēoriā opum nostroꝝ.

C Dubitatio lfalis. Vtruꝫ dānati in inferno agāt penitētiā de eo ꝙ peccauerūt? Qꝺ nō. qꝛ f̄m Aug. ꝺ fide ad pe. ca. xxvj. Et allegat mgr̄ iiij. sententiaꝝ. di. l. ca. j. Sicut illi qui cū xp̄o re gnabūt nullas in se male volūtatis reliq̄as ha bebūt: ita illi qui erūt in supplicio ignis eterni cū diabolo ꝛ angelis ei⁹ deputati: nullaꝫ habe bunt vlteri⁹ requiē. ꝙ bonā vlteri⁹ nō poterūt habere voluntatē: sed penitētia de peccatis est bona volūtas. ꝙ nō agēt penitētiā de peccatis

Preterea. Bern. sup Cant. ser. viij. dic ꝙ dā natus semꝑ vult iniq̄tatē quā fecit. Ergo nūꝙ penitebit. Preterea Dam. Qꝺ est hominib⁹ mors est angelis casus. ꝙ sic angeli p⁹ casū nō h̄nt volūtatē inuertibilē a malo cui adheserūt Ita hoīes post mortē. Preterea sicut gr̄a in clinat bonos ad bonū. Sic peccatū inclinabit malos ad malū. Sꝫ sancti ꝑ gr̄am sic inclina buntꝫ ad bonū: ꝙ semꝑ placebit eis b̄n fecisse. Ergo malis semꝑ placebit peccasse. Preterea magis mala erit volūtas dānatoꝝ in inferno ꝙ peccatoꝝ in mūdo. Sꝫ aliq̄ peccatores sunt ita excecati. vel indurati ꝑ malū habitū peccan di: ꝙ nō possunt penitere. Sic sūt heretici ꝛ illi qui letantꝫ cū male fecerint ꝛ exultāt in reb⁹ pes simis. Prou. ij. Ergo a multo fortiori damna ti nō poterūt penitere. Ad oppositū est bea tus Aug⁹. de fi. ad pe. ca. xxvj. vbi dic. ꝙ tan tū ī vita ista ē penitētia fructuosa. Mal⁹ ꝟo in futuro habebit penitētiā de malis suis. sed in dulgētiā nō habebit. Preterea caplo isto di citꝫ ꝙ impij dicēt intra se penitētiā agentes. Hi sunt ꝗs aliqn̄ habuim⁹ ꝛc. Itē Arist. ix. Ethi coꝝ penitudine replentꝫ praui moꝝ em̄ tristantꝫ de his de quib⁹ pri⁹ delectati sūt. Ergo dānati cū sint maxime praui maxime penitebūt. Ad questionē dicendū ꝙ penitere de peccato ē du plex. Per se vel ꝑ accidēs. Per se penitet ꝺ pec cato ꝗ detestatꝫ peccatū inq̄ntū est peccatuꝫ. vel inq̄ntū est dei offensiuū. Per accidēs ꝟo peni tet ꝗs ratiōe alicui⁹ ānexi peccato. videlicet pe ne sequētis peccatū. Primo mō mali nō agēt penitētiā. Vn̄ vellēt se nō peccasse: ꝓpter dolo rē quē sustinēt: nō ꝓpter iusticiā quā amiserūt

Ad primū dicēdū ꝙ velle nō peccasse amo re iusticie est bonū. nō sūt velle se nō peccasse ꝓpter solā penā cuitandā. Ad scdm̄ Bern. verū est ꝙ ꝑ se loq̄ndo nolunt se peccasse: peni tēt tn̄ ꝑ accidēs. Ad tertiū ꝺ Dam. dicēdū ꝙ nō erit eis auersio volūtatis a pctō cōmisso ꝓ pter peccatū: sed a penis erit auersio volūtatis eoꝝ. Ad quartū dicendū ꝙ sanctis semꝑ pla cebit se b̄n fecisse qꝛ nihil erit adiūctū quare de beret eis displicere. Sꝫ malis erit pena adiun cta ꝓpter quā ꝑ accidēs dolere poterit ꝺ pecca to. Ad q̄rtū dicēdū ꝙ nō sūt aliq̄ ita mali qn̄ possunt in pn̄ti ad penitētiā deduci vt doleant de pctō ꝑ accīs: si puniantꝫ ꝗui pena. Licꝫ nō possūt deduci ad h̄ ꝑ violentiā ꝙ peniteāt vir tuose. h̄ est cōīs sententia in hac lectione.

Lectio. LXVIII

Iusti autẽ in perpetuũ viuent: ꝛ apud dñm est merces eoꝝ: ꝛ cogitatio eoꝝ apud altissimũ. Postq̃ declaratũ est qualiter reprobi se habebũt in pena: h' ondit̃ qualiter iusti se habebũt in glia. Et circa hoc duo fiunt: qꝛ primo describit spũssanctus sctõꝝ retributionẽ: scdo redit ad describendũ maloꝝ punitionẽ. Scda ps ibi. Et accipiet. Circa primũ duo fac̃. Nã primo ondit quãtã in pñti hñt securitatẽ. scdo quãtã in futuro recipiẽt felicitatẽ. Scda pars ibi. Jdeo accipiẽt regnũ. Q̃tũ ad pmũ dicit sic Justi aũt ꝛc. Viuẽt inquã vita glie: qui prius vixerũt vita nature ꝛ grẽ q̃ ↄsistit i nuda dei visione Joh. xvij. Hec ẽ vita eterna vt cognoscãt te solũ verũ deũ ꝛ quẽ misisti iesũ christũ. Viuẽt ergo sācti in ꝑpetuũ: nec mirũ. Dicit enĩ cõmẽtator sup libro de vita ꝛ morte: qꝛ entia in q̃bus ondit̃ mixtio ignis ꝛ aque: sũt lõgioris existẽtie. Jn iusto aũt est mixtio ignis caritatis et aque patiẽtie in tribulatiõe. Et ideo nõ est mirũ si sint magne ꝑmanentie. Et apud dñm est merces eoꝝ. Qui seruit fideli dño cert' est ꝗ̃ si deli mercede. Qui aũt infideli frequẽter decipit̃. Sꝫ de' est iustissim' dñs Jn ps. Just' dñs in oib' opib' suis. Quia iust' dño et iusticias dilexit. Et ideo vnicuiqꝫ iusto dicit deus illud Geñ. xv. Ego ꝓtector tuus sum: ꝛ merces tua magna nimis. De hac mercede dicit Augustinus de verbis dñi loquẽs deo. Dñe inquit ꝓmisisti mihi omnia bona si amem te: Da te solum ꝛ sufficit mihi. Per oppositum mali dñi defraudãt seruos suos seruiẽtes de mercede cõdigna ꝛ hoc est graue peccatũ. Quattuor enĩ genera peccatoꝝ i scriptura inuenim': que dicunt̃ clamare ad dñm ꝓ vindicta: videlicet oppressio paupum. clãdestinũ homicidiũ. flagitium sodomiticũ ꝛ fraudatio opariꝝ in mercede. De pauperꝝ oppssiõe ꝛ ꝑcipue pupilloꝝ et viduarũ quõ clamãt ad dñm declarat̃ Exo. iij vbi dicit̃: qꝛ ascẽdit clamor filioꝝ israel ab opibus ad dñm. Sed inter oẽs oppssiões clamãtes ad dñm vident̃ maxĩe clamare oppressiões ꝛ extorte actiões facte ↄtra viduas ꝛ pupillos qui sũt ꝑsone indigẽtes auxilio. Vñ signãter dicit̃ Exo. xxij. Vidue ꝛ pupillo non noceb. si leseris eos vociferabunt̃ ad me ꝛ ego exaudiam clamorẽ eoꝝ. Scdo clamat ad deũ clamdestinũ homicidiũ. vñ Geñ. iiij. Cũ Cayn occidisset fratrẽ suũ Abel: dicit ad eũ deus. Quid fecisti? Ecce vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra. Tertio clamat viciũ cõtra naturã. Geñ. xviij. Clamor sodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ multiplicat' est ꝛ peccatũ eoꝝ aggrauatũ est nimis. De h' Aug'. iij. ↄfes. c. viij. Flagitia q̃ sũt ↄtra naturã vbiqꝫ ꝛ semꝑ detestãda atqꝫ puniẽda sunt qualia sodomitarũ fuerũt. quesi omnes gẽtes facerẽt: eodẽ criminis reatu diuina lege tenerent̃ q̃ nec sic fecit hoĩes vt se illo vterent̃ mõ. Violat̃ quippe ipsa societas que cũ deo nobis esse dꝫ: cũ eadẽ natura cui' ille auctor est: libidinis ꝑuersitate polluitur.

Quarto clamat ad deũ ꝓ vindicta defraudatio seruientiũ siue famloꝝ. Vñ thobias docuit filiũ suũ. Thobie. iiij. Quicũqꝫ aliq̃d tibi opatus fuerit: statĩ mercedẽ ei restitue ꝛ merces mercennarij olno apđ te nõ maneat. Qñ multi iniusti faciũt dñi. qui mercedẽ debitam certo tpe nõ ꝑsoluũt: qui famulos suos furari cõpellunt: qꝛ nunq̃ erit famul' fidel' dño queꝫ infidelẽ experit̃ i retribuẽdo. De isto clamore dicit̃ Ja. v. Ecce merces opariꝝ vestroꝝ qui messuerũt segetes vestras q̃ frauduta est a vobis clamat: ꝛ clamor eoꝝ i aures dñi sabbaoth introiuit. Nõ sic se hꝫ de' ad hoiem sibi fuiẽtẽ ꝗ̃ mercedẽ semꝑ hꝫ paratã. Eccĩ. xj. Bñdictio dei in mercedẽ iusti festinat: ꝛ in honore veloci ꝓcessus illi' fructificat. Et Apoca. vltio. Ecce venio cito ꝛ merces mea mecuꝫ est reddere vnicuiqꝫ s'm opa sua. Est ergo merces sanctoꝝ apud dominum ꝛ cognitio eorum apud altissimum. quasi diceret. Nihil peribit ꝗ̃ labore iustoꝝ nõ factũ: nõ xbũ imo nec cogitatio q̃n totũ erit ꝑfecte redditũ. Sap. x. Reddet de' iustis mercedẽ laboꝝ suoꝝ. Ex q̃ sum' serui ꝛ oparij ↄducti ꝓ mercede recipiẽda. Juxͣ illđ. Math. xx. Sile est regnũ celoꝝ homini patrifamilias q̃ exijt ꝑ mane mãe ↄducere oparios i vineã suã. Et infra. Voca oparios ꝛ redde illis mercedẽ Nõ debem' esse ociosi. Vita eñi pñs est tps opãdi ꝛ vita futura ẽ tps festiuãdi ꝛ sabbatisãdi. i. requiescẽdi. vñ q̃ volũt mõ hẽre sabbatũ. habebũt in futuro tps laborãdi. Jn ps. Laborabit i etnũ ꝛ viuet adhuc i fine. Notãdũ ẽ s'm medicos qꝛ Crisis sexta die ↄtingẽs reglãriter est ad malũ. septima die est ad bonũ creticãtis. Vñ Galien' libro suo de Creticis dieb': naturã septie diei regi eqpat: sexte xo assimilat tyrãno. Moraliter ꝑ infirmitatẽ labor pñtis vite intelligit̃ in qua ꝑ opa penitẽtie laborare tenemur. Luce. xiij. Sex dies sũt i q̃b' oportet laborare ꝛ opari. de hac aũt infirmitate aliq̃ creticare ꝓponũt: sexto die in vita pñti: ꝛ sũt illi q̃ ocio ꝛ q̃eti se dãt totaliter in ꝑsenti. Sed certe Crisis ista reglãriter est mala. Nã q̃ hmõi opera penitẽtie h' recusant. in futuro opa pene eterne ꝑsoluẽt. Leui. xxiij. Ois aĩa q̃ afflicta nõ fuerit in die hac peribit de ꝑplo suo. Et ꝑ oppositũ q̃ hic tribulant̃ in opib' penitẽtie ꝛ ꝓ peccatis suis vexant̃: quasi ꝑ sex dies laborãt ꝛ in septimo vite sue requiescũt. Exo. xxxj. Dies septima sabbatũ ẽ. id est requies sancta dño. Et certe tunc est ꝑfecta crisis. quia tũc cessabit oĩs infirmitas tedij et temptationuꝫ mũdi carnis et diaboli. Job. iiij. Hora septima reliquit eum

febris. et qui sic creticăt sani fiũt. Est ergo sexta
dies moraliter in crenãdo quasi tyrãnus. fm
Galienũ. Quia illi q̃ delitiys et quieti se dãt in
hac vita: carni se subyciunt. Cui⁹ fomitẽ vocat
Aug⁹. tyrannũ. Sz dies septim⁹ est verus rex
sub quo spũs libertate donat. In cui⁹ figurã
dicit Dan. vi. Rex venit die septimo ad dani-
elem et eripuit eũ de lacu leonũ. Nos ergo qui
mercedẽ speram⁹ opib⁹ meritoriys in vita pre-
senti studeam⁹. Roma. iiij. Ei aũt q̃ opat mer-
ces imputat: nõ fm grãm sed fm debitũ. Nar-
rat sext⁹ Juli⁹. li. i. ca. xi. qualiter Cyr⁹ rex psa-
rum aios populorum in exercitu animauerit
ad pugnã. Primo eũ toto vno die in quadaz
silua excidẽda mirabiliter fatigauit. Sequen-
te vero die dedit liberalissimas epulas int̃ q̃s
accessit ad eos et quesiuit ab eis. quo die ĩ illis
dieb⁹ magis gauderẽt: vel die succisiõis vl' die
epulatiõis? Illi responderũt q̃ die scdo. Tunc
sbiũxit. Per h̃ inquit ad illa puenĩendum est.
sic enĩ liberi et beati esse nõ potestis nisi medos
viceritis atq3 ita eos ad cupiditatẽ plys concita
uit. Isto mõ nobis semp indefesse cogitanduz
est: q̃ ad mercedẽ vite eterne nõ possum⁹ pue-
nire nisi p labores psites. Siluã em̃ peccatorũ
securib⁹ linguarũ nostrarũ optet p ɔfessionẽ suc
cidere die hui⁹ vite. si velim⁹ ad cenã vite eter-
ne puenire. q̃z Hiere. xxxi. Quiescat vox tua a
ploratu: et oculi tui a lachrymis q̃z est merces
operi tuo: dicit dñs. Sz q̃z hec merces non nisi
iustis pmittit. videndũ est q̃s sit rite dicendus
iust⁹. Describit em̃ Ezech. xviij. sic. Vir si fue-
rit iustus et fecerit iudiciũ et iusticiã et in mõnb⁹
nõ comederit et oclos suos nõ leuauerit ad ido-
la dom⁹ israel. et vxorẽ pximi sui nõ violauerit
et ad mulierẽ menstruatã nõ accesserit et hoiem
nõ ɔtristauerit: pignus debitori reddiderit p
vim nihil rapuerit: panẽ suũ esurienti dederit
et nudũ opuerit vestimẽto: ad vsurã nõ cõmo-
dauerit: et ampli⁹ nõ acceperit: ab iniq̃tate auer-
terit manũ suã et iudiciũ fecerit verũ inter virũ
et virũ: et in p̃ceptis meis ambulauerit et iudicia
mea custodierit: vt faciat veritatez: hic iust⁹ est
et vita viuet ait dñs. In ista descriptiõe ponũt
xv. grad⁹ iusticie. Prim⁹ grad⁹ est facere iu-
diciũ et iusticiã. Judiciũ pplenariã reat⁹ sui cõ-
fessionẽ. Justiciã p ɔdignã satisfactionem. In
ps. Feci iudiciũ et iusticiã. Sz q̃z forte nõnulli
penitentiã faciũt vt videat ab hoib⁹. ideo scds
grad⁹ est: nõ in mõnb⁹ comedere. In mõnbus
comedit q̃ de multitudine bonorũ opum inani-
ter delectãdo gloriat: q̃lis fuit ille phariseus: d
quo Luc. xviij. q̃ dic. Dñe grãs ago tibi: quia
nõ sum sicut ceteri hoies etc. In hui⁹ figurã le-
gim⁹ Gen. xxxi. q̃ Labã inuitauit israel ad co-
medendũ in mõtib⁹ Galaad sup aceruũ lapi-
dũ. Qñ sit cũ diabol⁹ suggerit homi vt d mul-
titudine bonorũ opum gloriet. Sed q̃z nõ suf-

ficit de pteritis penitentiã facere nisi sequat pe
nitẽda iterũ nõ cõmittere. Ideo terti⁹ grad⁹
iusticie est oclos nõ leuare ad idola dom⁹ isrl.
idola sũt pctã que a multis colunt. ad hec non
oculos leuare debem⁹ p cõplacentiã de pecca-
to: sed poti⁹ dicere cũ ps. Auerte oclos meos
ne videãt vanitatẽ. Quart⁹ grad⁹ est. vxo-
rẽ pximi nõ violare. Proxim⁹ noster est xpus
Luce. x. Quis tibi videt pximus fuisse illi qui
incidit in latrones? Et dicit q̃ samaritan⁹ q̃ ibi
figurat xpm. Vxor xpi est aĩa hũana. Quicũ-
q3 g̃ mala doctrina vel malo exẽplo aiam pxi-
mi corrũpit et allicit ad peccatũ: h̃ moralit vxo-
rem xpi violat et iniustũ se esse declarat. i. Cori.
iij. Quicũq3 templuz dei violauerit disperdet
illũ deus. Quint⁹ g̃d⁹ ad mulierẽ mẽstrua-
tam nõ accedere. i. ad psonã vitys irretitã soci
etatẽ nõ hre. Leui. xv. Qui tetigerit mẽstrua-
tam imũd⁹ erit fm legẽ. et Prou. xiij. Qui cuz
sapiẽtib⁹ gradit sapiẽs erit. Amicus stultoruz
similis efficiet. Et ideo i ps. Cũ scõ sctũs eris
etc. Mẽstruata mulier inficit speculuz et maxie
nouũ. sicut dicit in de somno et vigilia. Sic ma
la psona infecta peccato: hoiem q̃tũcũq3 purũ
p nimiã societatẽ et maxie iuuenẽ inficit. Se-
xtus grad⁹ est hoiem nõ ɔtristari p irã et impa-
tientiã: qd faciũt pacis pturbatores in republi
ca. Exodi. xxij. Aduenã nõ ɔtristab neq3 affli-
ges. Roma. xij. Si fieri põt cũ oib⁹ hoib⁹ pacẽ
hñtes. Septim⁹ grad⁹ ẽ pign⁹ debitori red
dere. Ille pign⁹ debitori reddit qui iniuriã si-
bi factam ex aio oino dimittit. Exo. xxij. Si pi-
gnus a pximo accepis añ solis occasum redde
illi. h̃ est si quis te offenderit. statiz q̃rsi ad ran
corem dimittas ei. Eph. iiij. Sol nõ occidat su
per iracũdiã vestrã. Octau⁹ grad⁹ est per
vim nihil rapere. Moraliter nõ solum rapina
corporalis iusto interdicit sed etiã spũalis. Est
em̃ rapina triplex: glie lascivie et pecunie. Glo-
riã rapiunt supbi a deo: q̃z. i. Timoth. i. Soli
deo honor et glia. Et Esa. xlij. Gloriã meã alte-
ri nõ dabo. Et Esa. lxi. Ego dñs odio hñs ra.
in ho. id est vanã gliaz i bonis opib⁹. Lasciuiã
rapiũt lubrici. In cui⁹ figurã filij Beniamin q̃
interptant filii dextere rapiũt sibi vxores de v̾gini
bus choros ducentib⁹ in silo. Judic. xxi. Pe-
cuniã rapiunt auari. Esa. iij. Rapina paupis i
domo vestra. Et Prou. xi. Alij diuidũt ppria
et ditiores fiũt: alij rapiũt aliena et semp in ege-
state sũt. Aues rapaces sũt semp macilente. i.
Cori. vi. Neq3 rapaces regnũ dei possidebũt.
Non⁹ grad⁹ est panẽ esuriẽti dare. nõ sufficit
nõ rapere: imo optet alteri indigenti erogare:
Esa. lviij. Frãge esuriẽti panẽ tuũ. Decim⁹
grad⁹ est nudũ opire vestimẽto: nud⁹ ẽ q̃ sciẽtia
et v̾tutib⁹ caret. Vñ aĩa in sua creatiõe est sicut
tabula nuda in qua nihil depingit. iij. de aĩa.
Esa. lviij. Cũ videris nudũ opi eũ. Vndeci-

m⁹ gͣd⁹ est: ad vsurā nō accōmodare. Ad vsurā cōmodat q̄ pene eīne se obligat ,ppꝉ momētaneā delectationē. Sic ptꝫ i glo. sup illud ps. Ex vsuris. Duodecim⁹ gͣd⁹ est. Ab iniq̄tate auertere manū suā. H ē a mūere ꝛ ponit effectuꝫ p cā. qꝛ vbi ɔcurrūt mūera ibi cōiter fit iniq̄tas In ps. Dextera eoꝝ dextera iniq̄tatꝭ. Et q̄re? Certe qꝛ dextera eoꝝ repleta ē mūerib⁹. Decimusterti⁹ gͣd⁹ est iudiciū veꝝ facere intꝫ viꝝ et virū. Et illō est nō solū ɔ malos iudices in publico. s etiā ɔ iudicātes in occulto: sic faciūt suspiciosi inuidi ꝛ detractores. Isti eīm auferunt q̄si dyadema de capite dei. Sibi eīm ɔcuunt solūmō iudiciū de occltī. Job. xix. Spoliauit me glīa mea: abstulit coronā d capite meo. Decimusq̄rt⁹ gͣd⁹ est. In p̄ceptis dei ambulare pficiendo d virtute in virtutē. Decimusq̄nt⁹ gͣd⁹ est iudicia dei custodire vt faciat veritatē: h est pseuerāuā hr̄e fidelē. Et q̄ ista. xv. habuerit hic iust⁹ est. Et q̄ sic vixerit iusti iuenient qd rn̄deāt.

Lectio. LXIX

Ideo accipient regnū decoris et dyadema speciei de manu dn̄i: qm̄ dextera sua teget illos ꝛ brachio sctō suo defendet eos.

Declarato q̄liter iusti hn̄t i p̄nti vite securitatē. h declarat q̄lē habebūt i futuro felicitatē. Et dicūtꝛ de eis q̄ttuor in hodierna lectione. videlicet qꝛ oñabūtꝛ i honore: coronabūtꝛ cū decore. ɔfuabuntꝛ sb bono tutore: ꝛ defensabūtꝛ a dei timore. Primo ḡ spū sctūs dicꝛ qꝛ iusti in futuro terminato iudicio generali oñabuntꝛ in honore: qꝛ accipiēt regnū decoris. Qn̄ eīm aīa btā pfectū obtinebit regnū sup corp⁹ gliosuꝫ claꝝ ꝛ sbtile: agile ꝛ ipassibile: tūc erit aīe gliosū regere corp⁹ suū. qd̄ tn̄ ē mō valde tediosuꝫ: qꝛ Sap. ix. Corp⁹ qd̄ corrūpitꝛ aggrauat aīam. Et ideo regnū aīe sup corp⁹ erit tūc tpis regnū decorꝭ. q̄n aīa sbiecta erit pfecte volūtati dei. ꝛ corpus voluntati anime. Math. vj. Adueniat regnū tuum fiat volūtas tua ꝛc. Ubi notādum qꝛ regnū decoris est celū: regnū timorꝭ mūd⁹: regnū horroris infern⁹. Celū nāq̄ꝫ est regnū decoris ꝛ glīe. In ps. Glīaꝫ regni tui dicēt. ꝛ po. tuā lo. Ut no. fa. fi. ho. po. tu. ꝛ glo. mag. reg. tui. Et Math. xj. Regnū celoꝝ vim patitꝛ ꝛ violēti rapiūt illō. Bern. in floribus. li. ix. ca. xvj. Quattuor sūt genera hoim regnū celoꝝ possidentiū: alij violēter rapiūt: alij mercātꝛ: alij furantꝛ: alij cōpellūtꝛ ad illō. Rapiūt q̄ relinquūt oīa ꝛ sequūtꝛ xp̄m. Sūt alij inferiorꝭ gͣd⁹ a qb⁹ metūt carnalia qui seminant spūalia. ꝛ dicuntur mercatores. Sūt alij q̄ nōnulla bona occlte faciūt: ꝛ hi furari dicūtꝛ. qꝛ laudē hūanā vitātes solo diuino testimonio sūt ɔtenti. Hi aūt q̄ cōpellūtꝛ sūt paupes necātīo: qs b ignis paupratis ,pbat: deo dispēsante. De qb⁹ dꝛ Compelle intrare. Cōpellūtꝛ eīm varijs oppssiōib⁹ ꝛ necessitatib⁹ afflicti. Hec Bern. Scdo mūd⁹ iste est regnū timorꝭ. Luce. xxj. Surget gēs ɔ gentē: ꝛ regnū adūsus regnū ꝛ erūt pe. ꝛ fa. ꝛ. t. p lo. Istud regnū xp̄s ɔtēpsit q̄n fugit ab hoīb⁹ q̄ eū regē fecisse volebāt. sic ptꝫ Joh. vj. ꝛ Joh. xviij. dic: Regnū meū nō est d h mūdo. Et certe istud regnū timorꝭ sic declarat Boeci⁹. iij. d ɔso. ,p. v. alludēs historie d dionysio siculo tyranno. Expert⁹ inq̄t sortis sue piculoꝝ tyrān⁹ regni met⁹ pendētꝭ sup vticē gladij terore simulat. Hāc historiā planī⁹ narrat Macrobi⁹ sup somnio Scipiōis li. j. Dionysi⁹ inq̄t aule sicule indemētissim⁹ icubator: familiari q̄ndā suo beatā estimāti vitā tyrāni: volēs q̄ ppetuo metu q̄ꝫ ipēdētia piculoꝝ plena eēt ondere: gladiū vagina raptū ꝛ a capillo d pilo eq̄no pēdente mucrone demisso: iussit familiarꝭ illi⁹ capiti intꝛ epulas imminere. Cūq̄ꝫ ille intꝛ siclas ꝛ tyrānicas copias pn̄tꝭ mortꝭ q̄uaretꝛ piculo. Talꝭ est inq̄t dionysius vita quā tu btāꝫ putabas. Sic mortē nobis temp iminentē ɔuidem⁹. Estima q̄n felix esse poterit q̄ timere nō desinit. Istud bn̄ aduertit ille nobilꝭ triūphator roman⁹ Cipio d quo narrat Ouidi⁹. xv. Methamorphoseos post mediū. Cipio iste veniēs de bello i q̄ p romano pugnauerāt ꝛ triūphū habuerat sbito ꝛ casu respexit in vndā dephēdit faciē esse cornutā. Estimās aūt se oculū p imaginē i aqua manū ad caput apposuit ꝛ in frōte cornua reperit. Statīq̄ꝫ sacrificās dijs suis i testimonijs hostiaꝝ: iussit ,pphetā req̄rere qd istud ,pdigiū designaret: q̄ ,ppha vō noīe Strages ɔsiderās ꝛ cōsulēs diligēter. rn̄dit: qꝛ fatatū erat qꝛ si intraret muros ciuitatꝭ romāe rex fieret romanorū ,p se ꝛ suis successorib⁹ inetnū. Tn̄ dicit sibi sic. Rex aue o salue. t. n. recipe tuisq̄ꝫ. Hic locus ꝛ lacie parebūt cornib⁹ arceo. Tu mō rūpe moras portas intrare patentes: Approꝑa sic fata iubet nā vrbe recept⁹. Rex erio ꝛ sceptro; tut⁹ ponre penni. Retulit ille pedē toruū q̄ꝫ a menib⁹ vrb Auertēs faciē; ,pcul ha ,pcul oia dixit Talia dij pellant multoq̄ꝫ iustius euum. Exul agā q̄ꝫ me videāt capitolia regē. Uult dicē qꝛ audito rn̄so ,pphe qꝛ futur⁹ esset rex romanoꝝ si vrbē intrasset. Stati auertit faciē toruo vultu a ciuitate et cepit redire et fugere a ciuitate rogās deos qꝛ talia fata auerterēt ,pcul ꝛ pellerēt ab eo: asserēs se malle exulasse ,pspere q̄ꝫ dyadema regni suscipe ꝛ ciuitatē itrare. Statim ḡ iusu ,p patrib⁹ ꝛ ,p senatu romano: vt ad eum ex ciuitatē veniret. Et facto mōnculo de terra: opilisq̄ꝫ cornib⁹ suis corona de lauro: alloquebatꝛ romanos i hac snia. Est inq̄t p̄ns cōsceptis vn⁹ i hac mltitudie quē videtꝭ quē nisi ab vrbe vestra repuleritis erit rex vester. Et sicut dicit propheta: dabit; vobis iura familiaria ꝛ onera seruitutis. Et iam dudū intrasse poterat vrbē

nisi ego eū impediuissem. Quis tñ sit nō dicaȝ
nomine sed signo. Ille est qui cornua in capite
gerit. Populus motus succlamauit. Quis est
ille? Et qlibet respexit frontē alterius. Tūc Tip⁹
dixit ad populū. Ecce inquit quē queritis ha-
bens: ⁊ statim populo respiciēte dissoluit coro
nam de capite ⁊ cornua eius ostēdit. Quo vi-
so oēs supra modū doluerūt ⁊ fecerūt eū itera
to coronā imponere capiti: ⁊ qꝛ muros ciuita-
tis intrare nolebat: tantū sibi dō terra dederūt
quātū vnū aratrū circūiugare potuit vno die
Sic igit̄ iste pacē maluit ciuitatis q̄ gliaȝ suā.
Vñ inter alia dicit sic. Ille quidem potuit por
tas irrūpere apertas. Sed nos obstinm⁹ q̄uis
cōiunctior illo. Nemo mihi vos est vrbe viruȝ
ꝓhibere quirites. Aut si dignus erit grauib⁹
vincite cathenis. Aut finite metū fatalis mor-
te tyrāni. Est ergo regnū mundi regnū timo-
ris. Unde Valerius li. vj. c. ij. Rex inquit sub
tilis iudicij quē ferunt sibi traditum dyadema
anteq̄ capiti imponeret diu retentū ꝯsideras-
se ⁊ dixisse. O nobilē magis q̄ felicē pannum
quē si quis penit⁹ cognoscat q̄ multis sollicitu-
dinibus: piculis ⁊ miserijs sit refertus. nec hu
mi iacentē tollere velit. Tertio infernus est
regnū horroris siue doloris vbi dñat ille tyran
nus q̄ est rex sup oēs filios supbie Iob. x. Ubi
nullus ordo sed sempitern⁹ horror inhabitat.
cui⁹ horrori nihil sup t̄rā cōparari pōt. Sap. j.
Nō est infernoꝝ regnū in terra: supple in supfi
cie terre s; citra cētrū. Nō ergo h̄ tertiū regnū
nec scd̄m sed primū accipiēt sancti. Et ideo do-
minabūt in honore: qꝛ accipient regnū deco-
ris. Scd̄o coronabunt cū decore. Unde sub
iungit q̄ accipient dyadema speciei de manu
dñi. Dyadema est corona regia. Et dicit a dya
q̄ est duo ⁊ demo is. qꝛ demit principiū ⁊ finē
Et est ꝓprie de auro ⁊ lapidibus p̄ciosis. Uñ
grecism⁹. Uirginia est sertū: clericq; corona po
ete Laurea. rex gestat dyadema vel iudupera
tor. Et est Epenthesis ꝓpter metrū. i. impator
Et certe beatitudo iustoꝝ bene vocat dyade-
ma. Duo eñ mala patimur in p̄senti scȝ culpā
⁊ penā. que duo penitus cessabūt. Deniq; etiā
anime ignorantiā ⁊ in corpe corruptionis po-
tentiā. Uñ de quolibet iusto exponi pōt illud
ps. fm aliam transpositionē. Sup ip̄m autem
efflorebit dyadema meū: vbi nostra translatio
habet. Sanctificatio mea. Esa. lxij. Eris coro-
na glorie in manu domini. et dyadema regni
in manu dei tui. Illud dyadema accipient nō
de manu alicuius angeli vel archangeli sed
de manu domini. i. de ipso christo qui manus
dñi dicit. qꝛ dñs pater oīa p filiū opat. In ps.
Fiat manus tua vt saluet me: qm̄ man. tua ele
gi. Uel de manu dñi. i. de potestate iudiciaria
xp̄i. Tertio obseruabunt sub bono tutore.
Et ido s; dicit. Qm̄ dextera tua reget illos: De-
xtera ps in omni animali est fortior sinistra et
dignior. primo de aīalibus: ⁊ scd̄o de celo. De-
xtera ergo dei sancti ptegent: qꝛ sub ea a om-
nipotentia tegeꝫ scēt. Unde dic̄ Anshelm⁹ Pro
sologion. xv. de ptāte beatoꝝ. Si ptās querit
omnipotētes erūt volūtatis sue sicut de⁹ sue.
Nā sicut deus poterit q̄d volet p seip̄m. ita po-
terunt illi q̄d volūt p illū. qꝛ sicut illi nō aliud vo
lent q̄ q̄d ille: ita ille volet quicq̄d illi volēt. In
ps. Etenī illuc manus tua deducet me ⁊ tene-
bit me dextera tua. Quarto defensabūt ab
omni terrore. Et ideo vltimus s; infert. Et bra-
chio sancto suo defendet illos. Brachium dei
patris dicit xp̄s. Esa. liij. Dñe quis credit audi-
tui nr̄o ⁊ brachiū dñi cui reuelatū est. Nō solū
aūt brachiū patris dicit xp̄s. imo brachiū no-
strum si simus vnū corpus cū deo patre p cari
tatem. Esa. xxxiij. Dñe miserere nostri. te eniȝ
expectauim⁹ esto brachiū nostrū in mane: ⁊ sa-
lus nostra in tēpore tribulatiōis. In isto bra-
chio est nostra minutio. nostra iuitio. ⁊ nostra
fruitio. Scitis eñ q̄ in brachio fit minutio san
guinis ꝓ toti⁹ corpis sanitate. ps eñ sana mi-
nuit ꝓ curatione ptis infirme. In toto aūt ge-
neris corpe humani nō fuit alia ps tota pfecte
sana. nisi istō brachiū nr̄m xp̄s. Et ideo in ip̄o
facta est minutio ꝓ totius eccl̄ie sanitate. In
ps. Saluauit sibi dextera eius ⁊ brachiū san-
ctum eius. Istud brachiū fuit calefactū per
motū ⁊ ignē: p motū certi itineris. xxxiij. anno
tum. In quo spatio frequenter legim⁹ eū fati-
gatū. per ignē xō qꝛ iminēte tpe passiōis circū
dederūt eū iudei. facib⁹ ⁊ laternis. Fuit ligatū
in eius flagellatione. profunde pcussū in lan-
cea. habuit tñ valde maluȝ potum in eius mi-
nutione. quia in ps. Dederunt in escā meā fel
⁊ in siti mea potauerūt me aceto. Dat eñ pot⁹
homini minuto vt sanguis fortius exeat. Cer
te sanguis iste fuit nobis medela saluti. Aug⁹
Purus sanguis medici: factum est medicamē
tū egroti. In ps. Redemisti i brachio tuo ppl'm
tuū filios Iacob ⁊ Ioseph. Scd̄o in brachio
isto est nostra iuitio in quo solo inimicos nr̄os
ꝯsternimus. Nullū enim opus nostruȝ meri-
torium est satisfactionis pro peccatis nostris.
nisi in virtute istius brachij: contra quod nihil
possunt aduersarij nostri. In ps. In brachio
virtutis tue. Et Sap. xj. Uirtuti brachij tui qs
resistet? Tertio in isto brachio est nr̄a fruitio
Esa. xl. In brachio suo portabit agnos: ⁊ in si
nu suo leuabit: fetas ipse portabit. q̄si diceret
In die iudicij q̄n diuidet bona a malis. sic pa-
stor segregat oues ab hedis: tūc agnos porta-
bit. i. inocētes acceptabit. ⁊ hoc brachio: qꝛ sim
pliciter innocentes nō h̄ntes vsum liberi arbi-
trij p solā munitionē illius brachij saluabun
tur. Et in sinu suo leuabit ducēs eos in celū: et
fetas similiter portabit. i. acceptabit. i. personas

fecũdas meritis: nõ solũ innocẽtes imo etiam penitẽtes qui oẽs saluabunt nõ ꝟtute ꝑpria sed in isto scdõ brachio. Vñ in ps. Brachiũ corũ nõ saluabit eos. sed dextera tua ⁊ brachiuꝫ tuũ ⁊ illuminatio vult⁹ tui. qm cõplacuisti in eis ⁊c.

Lectio. LXX

Et accipiet armaturã zelus illi⁹ ⁊ armabit creaturaꝫ ad vltionẽ inimicoꝝ. Induet ꝑ thorace iusticiã ⁊ accipiet ꝑ galea iudiciũ rectũ. Sumet scutũ inexpugnabile equitatẽ acuet diraꝫ iram in lanceã. Postq̃ꝫ spũssanctus declarauit futurã bonoꝝ retributioneꝫ. Hic redit ad declarandũ futurã maloꝝ punitionẽ. Et circa hoc tria facit. Naꝫ primo describit xp̄i iudicis aduenientis inexpugnabilẽ apparitionẽ. Secundo creature xp̄o ꝯsentiẽtis intolerabilẽ cooperationẽ. ibi. et pugnabit cũ eo. Tertio sententie iudicis indispensabilẽ executionem. ibi. Cõtra illos stabit spũs virtutis. Circa primũ duo facit. Primo tangit quõ armabit i generali. Scdõ exprimit in speciali. ibi. Induet. Circa primũ auctor tria facit. Primo q꞉ armabit seipm̃. Scdõ q꞉ suũ exercituꝫ. Tertio ondit ad queꝫ effectũ. Scdã ps ibi. Et armabit. Tertia ibi. Ad vltionẽ.

A Circa primũ est aduertendũ q꞉ q꞉ hoĩes volẽtes se vindicare de inimicis cõmuniter solẽt armari. Ideo xp̄m venientẽ ad iudiciũ describit hic spũssanct⁹ tanq̃ꝫ armatuꝫ hoiem vt ostẽdat in eo seueritatẽ ⁊ sufficienteꝫ potestatẽ. Quia sicut armat⁹ põt ledere inermẽ ⁊ nõ ledi. ita xp̄s reprobos puniet nec i aliquo poterit impediri. Dicit ergo q꞉ accipiet armaturã zelus illius. i. ipe zelans ⁊ ad modũ zelãtis ⁊ offensi se hñs: accipiet arma. In primo eñ aduentu venit mitis ⁊ inermis. Math. xxi. Ecce rex tu⁹ venit tibi mãsuet⁹. Et idõ inermis q꞉ videlicꝫ in carne passibili ⁊ mortali venit: nõ potuit vulnerari. Esaie. liij. Vulneratus est ꝑpter iniq̃tates nostras. Sed tũc. i. in scdõ veniet cũ talibus armis: videlicet cũ carne impassibili ⁊ imortali. qua omnino vulnerari nõ poterit. Luce. xxi. Videbũt filiũ hois venietẽ in nubib⁹ cũ ꝑtãte magna ⁊c. Et tũc nõ parcet: q꞉ ꝑuerbiorũ. vj. Zelus ⁊ furor viri nõ parcet in die vindicte. Scdõ dicit q꞉ nõ soluꝫ armabit seipm̃ sed etiã exercitũ suũ. Vñ subdit q꞉ armabit creaturã dãdo videlicet tam angelis bonis q̃ꝫ hominib⁹ virtutẽ ⁊ voluntatẽ accipiandi illud iudiciũ ⁊ penã faciendã in reprobos. Erit eñ omnis creatura bona ꝯcors in sentẽtia cũ xp̄o iudice illa die sine misericordia: sine cõpassione aliqua miseris exhibẽda. Et idõ tertio sbiungit. ad quẽ effectũ erit iudex cum exercitu suo in armis: videlicꝫ ad vltionẽ inimicoꝝ. Ille eñ qui est nũc pater misericordiaꝝ: erit tũc tp̄is deus vltionũ. In ps. Deus vltionũ dñs deus vltionũ libere egit. ⁊ Deut. xxxij. Mea est vltio ⁊ ego retribuã eis in tp̄e. Cõsequẽter describit ista armatura i speciali: q̃tũ ad duo. Primo q̃tum ad arma defensiua. Scdõ q̃tuꝫ od arma inuasiua. Arma defensiua specificantur hec tria videlicet lorica galea ⁊ scutũ. Q̃tũ od arma inuasiua nõ specificat hic nisi vnũ genus armoꝝ videlicet lãcea. Dicit ergo sic. Induet ꝑ thorace iusticiã. Thorax fm̃ Papiã est equiuocũ ad ꝑtem corꝑis que est pectus: ⁊ ad munimentũ militare qḋ dicit lorica. Induet q꞉ xp̄s ꝑ lorica iusticiã. Esa. lix. Indutus est iusticia vt lorica. Sicut eñ q꞉ lorica ex circulis ferreis sibiinuicẽ cõnexis cõponit. ita iusticia ex dei legibus ⁊ ꝑceptis diuinis sibiinuicem sine contradictione concordantibus constituit. Sequitur. Et accipiet pro galea iudicium certum. Quia sine quocunq̃ꝫ errore iudicabit. Prouerbi. xvj. Diuinatio in labijs regis: non errabit in iudicio os eius. Sumet scutum inexpugnabile equitatem. In psal. Iudicabit orbem terrarum in iusticia ⁊ populos in equitate. Istud iudicium appetunt sancti. In quorum persona dicit psalmista. Apprehende arma et scutum et exurge in adiutorium mihi. Acuet diram iram in lanceã. hoc est i vindictã pungentẽ proferendo sentẽtiaꝫ damnationis contra malos Iob. xvj. Circũdedit me lanceis suis: conuulnerauit lumbos meos. Et dicetur ira dei tũc tp̄is dira ad differentiam ire quam exercet modo: que ẽ minor ira ⁊ suauis. In ps. Iratus es ⁊ misertus es nobis. Abachuc. iij. Tũc cum iratus fueris: misericordie recordaberis. Quia i sententia littere tactum est. q꞉ boni tam angeli q̃ꝫ hoies sine compassione ad miseros xp̄o assistent in iudicio.

B Dubitatio potest esse. Vtrũ beati post diem iudicij gaudebunt de penis damnatorum? Et videtur q꞉ non. quia quod vitiosum est in viatore: nõ debet poni in cõprehensore. sed hoc est maxime vituperabile in viatore: q꞉ letetur ⁊ gaudeat d penis aliorum. ergo ⁊c. Preterea cõpassio procedit ex caritate. ergo vbi maior caritas ibi erit perfectior compassio. sed in beatis est summa caritas: ergo ꝑfectissima cõpassio: ergo nõ gaudebunt de eorum penis. Preterea beati erunt deo summe conformes. sed deus non delectatur de nostris penis. imo compatitur nobis et misericors dicitur: ergo similit̃ se habebunt sancti ad damnatos. Preterea in beatis nullum odium erit. sed ad odiuꝫ pertinet gaudere de malo alterius ergo nõ gaudebũt de penis damnatorum. Ad oppositũ est ps. Letabitur iustus cum viderit vindictam. Ad istam dubitationem respondit magister sentẽtiarum capitulo vltimo. libro quarto. allegãs Grego. qui in Omelia quadã super Lucam ⁊ est. xl. dicit sic. Apud beatoꝝ animũ nõ obfus-

ſeat beatitudinē aſpecta pena reproboꝝ. q2 ibi
cōpaſſio miſerie nō erit: minuere leticiā bono-
rū nō valebit. Et licet iuſtis ſua gaudia ſuffici-
ant: ad maiorē tñ gloriā videbūt penas malo-
rum quas ꝑ dei gratiā euaſerūt. Et hoc eſt qđ
dicit Eſa. vlt. Eruntq3 ad ſacietatē viſionis
omni carni. i. electis. Notāt tñ doctores q2 ali-
quid poteſt eſſe materia gaudij dupliciter. Uno
modo ꝑ ſe. Alio mō ꝑ accidēs ratiōe adiuncti.
In penis aūt maloꝝ eſt duo ↄſiderare. videli-
cet ipm nocumentū malis illatū ⁊ ordinē diui-
ne iuſticie ſcḋm quē iuſtū eſt eos ſic puniri. Pri-
mo modo nō gaudebūt boni de penis: ſed ſe-
cūdo mō tātū. Unḋ ꝑ ſe loqn̄do diuina iuſticia
⁊ eoꝝ liberatio ſeu euaſio ď penis illis erit ma-
teria gaudij ſ; pene illis ꝑ accidēs tantū. Ad
primū dicendū q2 laudabile eſt in viatore q2 de
lectet in penis maloꝝ ꝑ accidēs in q̄ntum iuſte
puniunt. Uitioſū aūt eſt: q2 delectent ꝑ ſe de
penis loquēdo. Ad ſcḋm dicendū. q2 cōpaſ-
ſio eſt volitio qua quis deſiderat malū ab aliq̄
repelli. Qñ aūt malꝰ eſt ī tali ſtatu. q2 ſua pena
pōt ab eo repelli ⁊ remoueri tūc a caritate ꝓce
dit cōpaſſio. Et ideo q̄ntūcūq3 hō ſit malꝰ in p̄-
ſenti. q2 tñ eſt in ſtatu in q̄ pōt corrigi ⁊ fieri di-
gnus carentia illius pene. ideo iuſte pōt a cari
tate beatoꝝ ꝓcedere cōpaſſio ad eū. Sed quia
damnati ſunt extra ſtatū illū in quo poſſūt fie-
ri boni. ideo ex caritate beatorū nulla ad eos
cōpaſſio oritur. q2 talis cōpaſſio eſſe nō poſſet
ſine p̄iudicio diuine iuſticie. Ad tertiū dicē-
dum q2 deus loquendo ꝑ ſe de penis nr̄is non
delectat ſed ꝑ accidens. ſicut delectat de opibꝰ
ſuis iuſtis: ſimiliter cōpatit ⁊ miſericors eſt ꝓ
ſtatu iſto in quo poſſunt corrigi. nō aūt ꝓ ſta-
tu altero in quo dānati nō poterūt emendari.

Ad quartū patet ꝑ dicta: q2 gaudere de ma
lo alterius q2 eſt malū ſuū: eſt actus odij. Non
aūt gaudere de malo alterius. q2 iuſte eſt ſibi ī
C flictum. Notandū q2 ſicut xp̄s iuſtus iudex
armabit moraliter: lorica. galea ſcuto ⁊ lancea
ita ⁊ nos in p̄nti. Unḋ apl's ad Eph. vj. Indui-
te vos armaturā dei. vt poſſitis reſiſtere aduer-
ſus inſidias diaboli. Arma aūt iſta ſunt q̄ttu-
or virtutes cardinales. ij. Cor. x. Arma eñ mi
litie noſtre nō ſunt carnalia ſed ſp̄ualia a deo
ad deſtructionē inimicoꝝ. Eſt eñ iuſticia qua-
ſi lorica. ⁊ temperātia q̄ſi galea. ſcutū patiētia.
lācea prudentia. Oportet eñ in p̄nti operari ⁊ pu-
gnare ſimul ⁊ ſemel vt ſimꝰ edificatores ⁊ pu-
gnatores. Sicut fecerūt iudei Neemie. iiij. de
quibꝰ media ps p̄parata erat ad bellū ⁊ lancee
⁊ ſcuta ⁊ arcus ⁊ lorice ⁊ cetera. Una manu fa
ciebant opꝰ ⁊ altera manu tenebāt gladiū. Re
fert ſextus Julius de re militari. li. ij. ca. viij. ď
quodā ↄſule romanoꝝ q̄ iſta cautela ↄtra ꝑpri
um exercitū vſus eſt. Cū eñ quendā exercitū
duxiſſet ď quo non multū ↄfidebat: elegit ſibi

vnū aliū exercitū fortiſſimū ⁊ fideliſſimū ⁊ reti-
nuit ſecū in caſtris ⁊ tentorijs. primū exercitū
iuſſit p̄cedere ⁊ fecit apud eos ꝓclamare q2 vt
eligerēt pugnare cū hoſtibꝰ vel cū ciuibꝰ. Illi
ergo ↄſiderātes q2 neceſſario oportuit illos in-
ire pugnā. vel ↄtra bonos ciues: vel ↄtra ma-
los hoſtes. p̄elegerūt cū hoſtibꝰ dimicare ⁊ ag-
greſſi hoſtes victoria potiti ſunt. Moraliter deꝰ
habet demones hoſtes ſuos ↄ q̄s miſit vnum
magnū exercitū. totū videlic3 genus humanū
Unḋ ad Eph. vj. Nō eſt nobis colluctatio adū-
ſus carnē ⁊ ſanguinē ſupple tm̄. Sed aduerſus
principes ⁊ poteſtates. aduerſus mūdi recto-
res. ↄtra ſpiritualia nequicie in celeſtibꝰ. Et q2
vult q2 nos neceſſitemur ad pugnādū elegit ſi-
bi vnū aliū exercitū fortē ⁊ fidelē: exercitū vide
lic3 beatoꝝ angeloꝝ: ⁊ hūc exercitū ſecum reti-
nuit in caſtris ⁊ in exercitu nr̄o. i. in eccl'ia mili
tante iuſſit ꝓclamari q2 eligamꝰ vnū ex duobꝰ
pugnare ↄtra demones hoſtes nr̄os vel ↄtra
angelos ciues nr̄os. More ergo romanoꝝ p̄-
eligamꝰ pugnare ↄtra demones hoſtes nr̄os.
ad Eph. vj. State ergo ſuccincti lūbos vr̄os ī
veritate. induti lorica iuſticie. ⁊ calciati pedes ī
p̄paratione euāgelij pacis. Calciare pedes eſt
ꝑ exempla ſanctoꝝ qui mortui ſunt affectiōes
nr̄as mitiuere. Scḋo tempātia eſt quaſi galea
Sicut eñ ad lrām galea ꝓtegit caput in q̄ ſunt
omnes ſenſus. ita t̄pantia in cibo ⁊ potu facit
hominē hobere bonū caput ⁊ ſenſum viuacē.
Eſa. lix. Galea ſalutis in capite eiꝰ. Tertio ſcu
tum eſt patiētia ſiue fortitudo. Treno. iij. Da-
bis eis ſcutū cordis laborē tuū. id eſt patientiā
q̄ ſuſtineant corde forti labores ꝓ te. Quarto
lancea eſt prudētia. hō eñ per lanceā vulne-
rat hoſtē ⁊ ꝓcul repellit a ſe. Ita homo ꝑ pru-
dentiā illa que ſunt ꝓcul p̄uidet ⁊ occurrit eis.
quia rerū exitus prudentia metit. Hiere. xlvj.
State in galeis: polite lāceas: induite vos lori-
cis ⁊ cetera. Utrū ignis purgatorius inuol D
uet reprobos. Et videt q2 nō. q2 Malach. iij.
ſup illḋ o. Purgauit filios leui: dič glo. Duos
ignes legimꝰ futuros: vnū quo purgabit ele-
ctos ⁊ p̄cedit iudicium. Alteru3 qui reprobos
cruciabit. ſed hic eſt ignis inferni q̄ malos in-
uoluet. Primꝰ aūt ē ignis finalis ↄflagratiōis
ergo ignis finalis conflagratiōis non erit ille
ignis q̄ malos inuoluet. Preterea ignis ille deo
obſequit in purgatione mūdi: ergo debet re-
munerari aliīs elementis remuneratis. Et p̄-
cipue cū ignis ſit nobiliſſimū elementoꝝ. non
ergo videt q2 in infernū debeat deijci ad dam
natoꝝ penā. Preterea ignis qui malos in-
uoluet erit ignis inferni: ſ; ignis ab initio mū-
di p̄paratus eſt damnatis. Unḋ Math. xxv.
Ite maledicti in ignē eternū qui p̄paratꝰ eſt ⁊c.
Similiter Eſa. xxx. Parata ē ab heri tophet a
rege p̄parata ⁊c. glo. ab heri. i. ab inito: tophet

vallis gehēne ſꝫ ignis ille finalis cōflagratiōis nō erit ab initio ꝑparatꝰ ſꝫ ex cōcurſu mūdanoꝝ igniū generabiꝛ. ergo ignis ille eſt alius ab igne inferni qui reprobos inuoluet. In cōtrariū eſt qḋ in pſalmo de illo igne dicitꝛ: ꝙ inflammabit in circuitu inimicos eius. Preterea: Dañ. vij. dicitꝛ. Fluuius igneus rapidusqꝫ egrediebatꝛ a facie eius. Glo. vt peccatores traheret in gehēnā. Loquitꝛ aūt auctoritas illa de illo igne de quo nūc eſt mētio. vt patꝫ per quandam gloſam. que ibi dicit. Ut bonos purget ⁊ malos puniat. ergo ignis finalis cōflagratōis in infernū cū reprobis demergetꝛ. Dicendū ꝙ tota purgatio mūdi et innouatio ad purgationem ⁊ innouationē hoīs ordinabitꝛ. Et ideo oportet vt mūdi purgatio ⁊ innouatio: purgatiōi ⁊ innouatōi hūani generis rñdeat. Humani autē generis purgatio quedā erit ꝙ mali ſegregabuntꝛ a bonis. Unde dicitꝛ Luc. iij. Cuiꝰ ventilabrū in manu ſua et purgabit areā ſuaꝫ et cōgregabit triticū ſuūꝫ id eſt electos in horreum ſuū. Paleas autē. i. reprobos combures igni inextinguibili. Uñ ⁊ ita erit de purgatōe mūdi. ꝙ qcqd erit turpe ⁊ fedū in infernū cum reprobis retrudetꝛ. Quicqd aūt erit pulchrū ⁊ nobile in ſuperiorībꝰ reſuabitꝛ ad gloriā electoꝝ. Et ita etiaꝫ erit de illo igne cōflagratōis: ſic dic Baſilꝰ ſup illud Pš. Uox dñi intercidēns flāmā ignis: quo ad calidū vſtiuū: ⁊ quātū ad illō quod in igne groſſum repericꝛ deſcēdet ad inferos ad penā damnatorū. Quod vero eſt ibi ſubtile ⁊ lucidū: remanebit ſuperius ad gloriā electorū. Ad primū ergo dicendū. ꝙ ignis ille qui purgabit electos ante iudiciūꝫ erit idem cum igne finalis cōflagratōis mūdi: ꝗuis quidam contrariū dicant. Conuenit enī: vt cū homo ſit pars mūdi: ꝙ etiā eodē igne purgetꝛ homo quo purgetꝛ mūdus. Dicuntur autē duo ignes. Unus qui purgabit bonos. et aliꝰ qui cruciabit malos et quantū ad officiū. et aliquo modo quantū ad ſubſtantiā: qꝛ nō tota ſubſtātia ignis purgātis in infernū retrudetꝛ ad puniōnē damnatoꝝ. vt dictū eſt. Ad ſecūdū dicendū. ꝙ in hoc ignis ille remunerabitꝛ: qꝛ illud quod eſt groſſuꝫ in eo ſeparabitꝛ ab ipſo et retrudetꝛ in infernū. Ad tertiū dicendū. ꝙ ſicut gloria electoꝝ poſt iudiciū erit maior ꝙ̄ antea: ita et pena reprobоꝝ. Et ideo ſicͤ claritas ſuperiori creature addetꝛ ad augmētandū ⁊ gloriam electoꝝ. ita etiā quicquid eſt turpe in creaturis retrudetꝛ in infernū ad augmētandū miſeriā damnatoꝝ. Et ita igni ab initio preparato in inferno non eſt incōueniēs ſi alter ignis addatꝛ.

E Utrū damnati puniantꝛ per corporales tenebras? Et videtꝛ ꝙ nō. qꝛ vt dicit Gregꝰ. ix. mora. exponēs illud Job. x. Sed ſempiternus horror inhabitat. Quis illic ignis ad ꝯſolationē nō luceat. tñ vt magis torqueat ad aliquid lucet. Nam ſequaces quos ſecū traxerūt de mūdo reprobi: flamma illuſtrāte viſuri ſunt ergo nō erūt ibi tenebre corꝑales. Preterea damnati vidēt penā ſuā. hoc enī eſt eis ad augmētū pene. ſꝫ nihil videtꝛ niſi in lumine: videtur ergo ꝙ nō ſint omnino in tenebris. Preterea damnati habebūt potētiā viſuā poſt corporū reſumptionē. ſꝫ fruſtra in eis eſſet viſus niſi aliquid viderēt: cū igitꝛ nihil videatꝛ niſi in lumine: nō eſſent ibi tenebre corꝑales. Sed cōtra eſt qḋ dicitꝛ Matth. xxij. Ligatis manibꝰ ⁊ pedibꝰ proijcite eū in tenebras exteriores. Super quo dicit Gregꝰ. Si ille ignis lucē haberet in tenebras exteriores nequaꝙ̄ mitti diceretur. Preterea: Baſilius dicit ſuper illud Pš. Uox dñi intercidēns flammā ignis: ꝙ virtute ignis dei ſeparabitꝛ ignis ab eius virtute aduſtiua: ita ꝙ claritas cedet in gaudiū ſanctoꝝ. ⁊ vſtiuū ignis in tormentū damnatoꝝ. ergo dānati habebūt tenebras corꝑales. Reſponſio dicēdū ꝙ diſpoſitio inferni erit talis vt maxime miſerie damnatoꝝ cōpetat. Unde ſꝫm hoc ſunt ibi lux et tenebre prout maxime ſpectāt ad miſeriā dānatorū. Ipſa autē viſio ſꝫm ſe delectabilis eſt. Ut enī dicitꝛ in principio Methaph. Senſus viſus eſt maxime diligibilis eo ꝙ per ipm plura cognoſcimꝰ. Sed per accidēs cōtingit viſionem eſſe afflictiuā in quātū videmꝰ aliqua nobis nociua vel noſtre volūtati repugnātia. Et ideo in inferno hoc mō debet eſſe locus diſpoſitus ad videnduꝫ ſꝫm lucē et tenebras ꝙ nihil ibi perſpicue videatꝛ. ſed ſolūmō ſub quadam vmbroſitate videantꝛ illa que afflictionē ingerere poſſunt. Unde ſimpliciter loquēdo locus eſt tenebroſus: ſed tñ ex diuina diſpoſitōe eſt ibi aliquid luminis quantū ſufficit ad vidēdū illa que animā torquere poſſunt. Et ad hoc ſufficit naturalis ſitus loci: qꝛ in terre medio vbi infernus ponitꝛ nō pōt eſſe ignis niſi feculētus et turbidus ⁊ quaſi fumoſus. Quidā tñ tenebrarū harū cauſam aſſignant ex cōmaſſatiōe ⁊ cōpreſſione corpoꝝ dānatoꝝ. que ꝓpter multitudinē ita replebūt locuꝫ inferni ꝙ nihil ibi de aere remanebit. ⁊ ſic nō erit ibi aliquid de diaphano quod poſſet eſſe ſubiectū lucis et tenebratū niſi oculi dānatoꝝ qui erant obtenebrati. Ad primū ergo dicendū: ꝙ vtiqꝫ ignis ad aliquid lucet: qꝛ videbūt damnati illos precipue qui ad malū traxerūt eos. Iſta tñ viſio in nullo erit delectabilis. cum videant illos quos odio habēt ex quo magis torquentꝛ. cum odiū triſticia eſt. ac de re diſplicenti ſemꝑ oriatur.

Ad ſecūdū dicendū ꝙ dupliciter aliquid videtur. Uno mō per mediū diſpoſituꝫ ac viſui proporcionatū. et talis viſio ſemꝑ delectabilis eſt. Alio mō aliquid videtꝛ per mediū fumoſuꝫ et turbidū. et talis viſio videntē plus cōtriſtat. Uidebūt enī damnati ſuas penas ac aliorum

quos odiunt per mediũ tenebrosum. vnde pa
tet q tenebre corpales non repugnãt tali visio
ni. Idem eni corpus potest esse sm quid illumi
natũ et tamẽ absolute tenebrosum. Ad ter=
tium dicendũ q sicut oĩa beatis sunt ad glo=
riam: ita singula sunt damnatis in penã. Vi=
sus ergo dãnatorũ erit in actu sed sibi penali:
tũ ex visione: tũ quantũ ad mediũ fumosuz: tũ
ex parte rei vise an(imarũ) cõtristantis magis pu=
niãtur. Odium quidẽ rei vise magnã in ipsis
pariet tristiciã. Ad rationes post oppositũ.
Ad pmã dicendũ qȝ ille ignis nõ potest deno
minari a luce. Cum vnaqueqȝ res a suo potio-
ri denominãda est. In igne autẽ inferni tene=
bre magis abundãt ipso lumine. Dicunt igit
damnati mitti in tenebras exteriores. Interio
res autẽ tenebras peccatorum per culpã incide=
runt etiã in via: que et manẽt post dãnationẽ:
sicut dãnationis causa. Ad secũdã q claritas
ignis que est delectabilis visui a tali igne sepa-
rabit. Non autẽ fumosa per spicuitas plus vi-
sum cõtristans qȝ perficiens aut delectãs. Ista
eni oĩa dicta sunt de visu corpali. Visu autẽ
intellectuali etiã sancti in patria penas dãnatorum
vident: ac cũ magna delectatiõe. Cuius ratio est
quia a beatis nihil subtrahi debet qd ad perfe
ctionẽ beatitudinis eorũ pertineat. Et ideo vt
beatitudo sanctorum sanctis magis cõplaceat ac
de ea vberiores gratias agant: datur eis vt vi
sione intellectuali etiã perfecte penam damna
torum intueantur.

Lectio.LXXI

Et pugnabit cum illo orbis terrarũ cõtra insensatos.
Ibunt directe emissiones fulguris
et tanqȝ a bene curuato arcu nubiũ exterminabunt: et ad certum locũ insiliẽt: et a petrosa ira
plene grandines mittent et candescet in illos
aqua maris et flumina concurrent duriter.

Postqȝ spũssctũs descripsit xpi iudicis ad=
uenientis ad iudiciũ inexpugnabilẽ pparatio=
nem. Hic describit creature xpo cõsentientis in=
A tollerabilẽ cooperationẽ. Ubi notãdũ q si=
cut deus oĩa creauit ppter electos. ita oĩa
mouebit suo modo ad se vindicandũ de repro
bis. Unde sic elemẽta seruiũt homini. vt ipse
deo deseruiat. ita elemẽta seruiẽt deo vt de re=
probis qui ei seruire noluerũt vltionẽ accipiat.
Et qa oĩs creatura corpalis infra celestes or
bes cõtinet. ideo primo insinuat cõclusionẽ in
generali. Secundo eã explicat magis in specia
li. ibi. Ibunt directe. Quantũ ad primũ di=
cit sic. Et pugnabit cũ illo. quasi diceret nõ so=
lum xps iudex sic apparebit armatus lorica iusti
cie. et galea iudicij certi et sic de alijs: de quibus
in hesterna lectiõe dictũ est. imo pugnabit cuz
illo orbis terrarũ. id est oĩs motus orbis cir=
ca terram. Luce. xxi. Nam virtutes celorũ mo
uebuntur. vel ipsemet orbis terrarum. id est
sphera terre. et hoc contra insensatos. Repro-
bi vocantur insensati. non quia sensu sed quia
disciplina et voluntate deo seruiẽdi caruerũt.
Sap. xij. Tanqȝ pueris insensatis iudiciũ eis
in derisuz dedisti. De ista pugna loquẽs Chry
sostomus super illud Matth. xxiij. Virtutes
celorum mouebũtur. dicit sic. Exurgente re=
ge celesti iudicare viuos et mortuos: virtutes
angelice mouebunt: terribiles ministri terribi
lem oĩm pcedẽtes. Et infra. patrefamilias mo
riente domus turbat. familia plangit et nigris
vestibus induit. Sic humano genere ppter qd
facta sunt oĩa circa finẽ cõstituto celi ministe-
ria lugẽt. et candore deposito: tenebris induẽ=
tur. Hec Chrysostomus. Quam aũt terribilis
erit pugna corpaliũ creaturarũ cõtra mundũ
imminẽte iudicio generali. describit in speciali
per quattuor exempla. Per choruscatiões ful-
gurũ. Per inundatiões nubiũ. Per turbatio=
nes grandinũ. Et p eleuatiões mariũ. Quã
tum ad primũ dicit sic. Ibunt directe emissio=
nes fulgurũ. Fulgur est vapor ignitus expres-
sus a nube: sicut dicit. iij. Methe. Unde per
emissiones fulgurũ intelligit spũssctũs in ppo
sito generalẽ mundi cõflagrationẽ que fiet per
ignẽ: de qua habet in Ps. Ignis ante ipsum
pcedet et inflãmabit in circuitu inimicos eius.
De qua cõflagratiõe qualis erit cito indubita
tiõe videbit. Quãtũ ad secũdũ quomõ crea
tura pugnabit cõtra reprobos: dicit sic. Et tãqȝ
a bene curuato arcu nubiũ exterminabũtur.
id est sicut bene curuatus arcus nubium qui est
iris in diluuio aquarũ tpe Noe quãdo oĩes
mali fuerũt submersi per inũdationẽ diluuij.
ita fiet imminẽte iudicio generali. q oĩes re=
probi exterminabunt et tñ iusti saluabunt ille=
si et reprobi ad certũ locuz insiliẽt: videlicet ad
infernũ. Tertio describit qȝ terribilis erit il=
la pugna creature corpalis per exẽplũ de tur=
batiõe grandinũ. Et quantũ ad hoc dicit sic: q
videlicz plene grãdines mittent a petrosa ira.
plene grãdines. id est ponderose increpatiões
quas faciet iudex quãdo dicet. Esuriui et nõ etc.
Matth. xxv. mittent a petrosa ira. id est a vin-
dicta xpo debita. j. Cori. x. Petra aũt erat xps

Quarto exprimit creature pugnã cõtra ma
los p elationẽ mariũ. In Ps. Mirabiles ela=
tiones maris mira. in altis dñs. Et quantũ ad
hoc dicit. Et cãdescet in illos aqua maris et flu
mina etc. Et videt hic tangere primũ de illis si-
gnis. xv. que dicit Hiero. se reperisse in annali
bus hebreorũ que sunt ista. Primo die omnia
maria exaltabunt. xv. cubitis vltra oĩes mõ=
tes orbis terre: nõ effluẽtia: sed sicut muri sta=
bunt. Secũdo prosternent in profundũ in=
tantũ: vt vix videri poterũt. Tertio redigẽ=

tur in antiquū statū. Quarto oēs belue ⁊ animalia que mouebunt in aquis: ꝯgregabū tur et eleuabunt super pelagus inuicē mugiētes more cōtentionis. Quinto oīa volanlia celi cōgregabunt in campis. oēs inuicem lamentātes nihil gustātes. id est nihil comedētes. Sexto fulmina ignea surgēt ab occasu solis cōtra faciē firmamēti vsq ad ortū currētia. Septimo oīa sidera erratica ⁊ fixa surgent ꝑferētia ex se igneas comas sicut comete

Octauo erit terremotus: ita ꝙ nullus homo possit stare sed oīa edificia prosternētur.

Nono omnes lapides tam parui ꝗ̄ magni in quattuor partes se diuidēt: vna petra aliam collidēte. Decimo oēs plante sanguineū fluent rorem Undecimo oēs mōtes ⁊ colles ⁊ edificia in puluerē redigētur. Duodecimo oīa animalia venient ad campos de siluis et montib⁹ rugiēna et nihil gustāna. Decimotertio omnia sepulchra ab ortu solis vsq ad occasum patebūt cadauerib⁹ ad surgendū.

Decimoquarto oēs hoīes exibunt de habitaculis suis nō intelligētes neq ad inuicem loquētes: sed more ferarū discurrētes. Decimoquinto oēs morient. ⁊ resurgēt cum mortuis lōge ante defunctis. Hec tamē signa q̄ de apocrifis sūt excepta: certitudinē nō habent. In hoc tamē quod dicit in littera: ꝙ scandescet in malos: aqua maris: ⁊ flumina cōcurrent duriter: videt tangi primū signū de collisione aquarū et earū in altum eleuatōe. Quia superius tactuz est ꝙ per emissiones fulguris intelligit generatio ignis illius miraculosa ꝑ quē totus mūdus ꝯflagrabit ante diē iudicij.

Sit ista dubitatio. Utrū mūdus purgabit per ignem? Et videt ꝙ nō: q̄a vel ille ignis foret naturaliter productus. vel supnaturaliter. Si supnaturaliter. ergo nō habebit operationem naualē. Si naturaliter. ergo possibile esset ꝙ naturalit fieret diluuiū vniuersale ignis. Sed iste articulus est excōmunicat⁹ a dño Stephano parisien. epo. Item si sic: nō generaret nisi ex certa cōstellatōe planetarū et calidarū stellarū. sed si hoc: tūc posset sciri tempus illud per calculatiōes astronomicas. cōsequēs falsum. Preterea: si mundus purgabit ꝑ ignē quero an ille ignis ignis p̄cedet iudiciū an sequat? Si dicat ꝙ p̄cedet Iuxta illō Ps. Ignis ante ipm p̄cedet. Contra videt dicere Aug⁹. ij de ciui. dei. ca. xvj. vbi dicit sic. Iudicans his qui scripti nō sunt in libro vite. sequit ꝙ tūc figura mūdi mūdanorū ignitū cōflagratōe peribit. Item in codē li. ca. vlti. in fi. Circa istud iudiciū has res dicimus esse venturas: Heliam tesbiten. Fidē iudeorꝫ esse: antixpm persecuturum. xpm iudicaturꝫ: mortuorꝫ resurrectionē: bonorꝫ ⁊ malorꝫ diuisionē: mūdi ꝯflagratōez: eius deniq renouationez. Extimo ea quo a me cōmemorata sunt ordine esse ventura. Ergo fm beatū Aug. mūdi purgatio per ignem erit post iudiciū. Si vero dicat ꝙ sequet. Contra sicut dicit Aug⁹. ij. de ciui. dei. ca. xviij. Et allegat magr. iiij. sentē. dis. xlvij. Hoc erit incēdium mūdi sanctis: quod fuit caminus tribus pueris. In quib⁹ vero si aliqd purgandū fuerit: per ignē illud purgabit. Sed cōstat ꝙ post iudiciū nullus purgabit per illū ignē q2 cōstat ꝙ omnes sancti statim in resurrectiōe habebūt corpa gloriosa et per cōsequēs impassibilia: ergo ille ignis p̄cedet resurrectionē et iudicium.

Ad oppositū est Petrus. ij. cani. sua. ca. iij. Adueniet aūt dies dñi vt fur. in quo celi magno impetu transient. elemēta vero calore soluent. terra aūt et que in ipsa sunt exurent. Et infra. Per quē celi ardētes soluent et elemēta ignis ardore tabescēt. nouos vero celos et nouam terrā et ꝓmissa ipsius expectam⁹. Iteruz j. Cor. vij. Glo. sup illud. Preterit figura huius mūdi: dic sic. Pulchritudo hui⁹ mūdi mūdanorū ignitū cōflagratōe peribit. ergo mundus purgabit per ignē. Et p̄terea Aug⁹. ij. de ciui. dei. ca. vj. Illa ꝯflagratōe mūdana elemētorū corpaliū qualitates que corpib⁹ nr̄is corruptibilib⁹ cōgruebāt: ardēdo penitus interibunt atq ipa substātia eas qualitates habebit que corpib⁹ immortalib⁹ mirabili mutatōe cōueniebāt vt scz mūdus innouat⁹ in melius: accōmodet hominib⁹ etiā in carne in meli⁹ innouatis. Ad questionē dicēdū ꝙ sic. Sz tn̄ primo videbit per quid purgabit mūdus. Secūdo in quib⁹ partib⁹ purgabit. Tertio vn̄ causabit ille ignis? Circa primū est aduertēdū ꝙ cum mūdus factus sit ꝓpter hoīem. Ut. ij. phisi. dicit ꝙ dīm nos sum⁹ quodāmō finis: cōueniēs est ꝙ qn̄ homo glorificabit. mūdus etiā suo mō innouet. Ad hoc aūt ꝙ hō glorificetur oportet duo remoueri ab hoīe: scz corruptiōnē in corpe. et infectionē culpe in anima. Conformiter ad ista oportet mūdū in duob⁹ purgari. habēt enī elemēta in quib⁹ cōuersamur: sic ignis. aer. aqua. ⁊ terra sibi cōmixtas quasdaz p̄tes nature extranee: q̄a aer est admixtus cum vaporib⁹ terreis et aqueis: sicut dicit. iiij. Mete. Similiter p̄tes terree et aquee sunt ad inuicē cōmixte sicut cōgruū est ⁊ cōueniēs habitatiōi hoim corruptibiliū. ita ꝙ nullū de istis tribus elemētis est in sua naturali puritate. et ista impuritas correspōdet corruptibilitati corporis in hoīe. Secūdo habēt ista elemēta quādam impuritatē correspōdentē infectiōi culpe hoc est quādā idoneitatē ad futurā innouationē ꝓpter pctā in his locis cōmissa per magnū tp̄us tam a malis hominib⁹ ꝗ̄ ab angelis malis. sicut dicim⁹ ꝙ loca ꝓphanata indigēt recōciliatiōe. purgabit ergo mūdus ab vtraq impuritate per hoc ꝙ oēs dispositiōes extranee

elemētis cōmixte corrūpunt et restituent elementa ad suā simplicē puritatē. Unde nec manebūt postea animalia. nec plante sed sola elementa. Secūdo patet ex istis in quib⁹ partibus mundus purgabit: videlicet in quib⁹ fuit habitatio demonū et hoīum. Unde fm Aug. ij. de ciui. dei. ca. xviij. Ignis ille incipiet purgare aerem in superiori parte aeris vltra medium interstitium: et descendet successiue versus terram. Erit autem altitudo illius a terra: quantum ascenderūt aque diluuij quindecim cubitis super mōtes quos operuerūt: sicut dicitur Gene. vij. Quantū ad tertiū dicendū. q̄ erit productus supnaturaliter: sicut fuerunt aque diluuij: sicut textus satis innuit. precedet tamē vehemēs siccitas et calor pductionē illi⁹ ignis: et desinet causari arcus nubium et quecunq̄ humide impressiones: sicut sūt pluuie. nix. grando. ros. et hmōi: et generabitur a sub descendens in tanta multitudine. et apparebit aspicientib⁹ q̄ sint stelle de celo cadētes. Et sic intelligit illud Math. xxiiij. Stelle cadent de celo. Quā locutionē credendū est esse tropicā fm Aug. ij. de ciui. dei. ca. xviij. Ad primū et secundū dicendū q̄ ille ignis generabit supernaturaliter sicut dictū est. et ideo consequētia non valet. ergo nō habebit operationē naturalem. Ad secundū dicendū q̄ ignis ille inquantum ad aliquam operationē precedet: et quantum ad aliquid cōcomitabitur: et quantum ad aliquid sequet. Actio enim illius ignis est successiua q̄r ante iudiciū fiet incineratio corporū hominū tunc viuentiū per modū istū q̄ perfecti resoluent sine pena sensus ab illo igne illata: et imperfecti purgabunt. Quo facto statim erit resurrectio mortuorū. Postea recedēte iudicio: inflammabit totus mūdus per circuitū. Peracto vero iudicio diuidet in purū et turpidū vis illius ignis. Apponet etiā illud cū omnib⁹ feditatib⁹ relictis de purgatiōe mūdi et inuoluet reprobos: sicut dicit Basilius sup illud Ps. Uox dñi intercidēns flammā et deportabit ad infernū. Unde aliqua pars illius ignis addetur igni infernali qui nūc est. et alia pars que est nobilis et pulchra addetur igni superiori ad gloriā electorū. Et sic est q̄ ille ignis purgās mundū quantū ad suū opus initiale precedet quod est purgare et cōcomitabit. Sz quantū ad eius cōsummationē sequet. et sic intelligit Aug⁹. alias a seipso discordaret: sicut patet per auctoritates superius allegatas.

Lectio. LXXII

C Ontra illos stabit spiritus virtutis et tanq̄ venti turbo diuidet eos. et ad heremū deducet omnē terrā iniquitatis illorū et malignitas exercet sedes potētū. Postq̄ spūssctus descri psit xp̄i aduenientis ad iudiciū inexpugnabilē pparationē. et creaturarū intolerabilē contra reprobos cooperationē. Hic describit sentētie finalis dispensabilē executionem. Et circa hec duo facit. Nam primo assignat modū quo omnes reprobi punient. Secūdo assignat causā quare iniusti nobiles subuertētur. ibi. Et malignitas. Circa primū dicit tria. Primo q̄ dampnabunt finaliter. Seperabunt potētionaliter. Et incarcerabunt localiter. Secūda pars. ibi. Et turbo venti. Tertia. ibi. Et ad heremum.

Quantū ad primū dicit. Contra illos stabit spūs virtutis. Spūs in scriptura dicitur aliqñ vox. j. Cor. xiiij. Psallam spiritu psallā et mēte: q̄a ergo vox xp̄i iudicantis est vox virtutis. iuxta illud Ps. Dabit voci sue vocē virtutis: cui virtuti nullus possit obsistere. ideo signant dicit. Contra illos stabit spūs virtutis. Esa. xj. Spiritu labiorū suorū interficiet impiū. Et. ij. Thessal. ij. Tunc reuelabit ille iniquus quem dñs iesus interficiet spū oris sui. Quantū ad secūdum dicit. Et turbo venti diuidet eos. Turbo fm Isid. xiij. ethymo. vbi agit d̄ vētis: est volubilitas ventorū. et dicitur turbo a terra q̄a quotiēs ille ventus cōsurgit: terrā in circuitu mittit. Sicut ergo puluis siccus statim sine resistentia eleuat a terra et defert fm motū venti. Ita reprobi prolata sentētia sine quacūq̄ resistentia inuoluētur illo turbido igni de quo dictū fuit in pcedēti lectiōe et demergētur in infernū. In ps. Non sic impij nō sic: sz tanq̄ puluis quē proijcit vētus a facie terre. et Job. xxj. Erūt sicut palee ante faciē venti. et sicut fauilla quā turbo dispergit. Fauilla est cinis extinctus et siccus qui a vento circulariter moto statim dispergit: qui vētus ē turbo. Naum. j. Domin⁹ in tēpestate et in turbine vie eius. Et Hiere. xxiij. Ecce turbo dominice indignatōis egredit et tempestas erūpēs sup caput impiorum eueniet. Tertio dicit q̄ reprobi incarcerabunt. et quātū ad hoc dicit: q̄ ad heremū deducet omnē terrā iniquitatis illorū. Et hec est antiqua litera quā exponit Raban⁹: et sicut dicit verus textus est. Et est sensus q̄ ad infernū deducet deus omnē terram iniquitatis illorū. hoc est omnē terrenā et carnalē affectionē eorū ad puniēdū imppetuū. Si aūt sit text⁹ iniqtas eorū: q̄ iniqtas deducet eos causaliter et demeritorie ad infernū. Sz sentētia nō mutat. Infern⁹ in littera ista vocat herem⁹ q̄a sic herem⁹ vocat locus vastus et incultus vbi nullū animal rationale habitare pōt cōuenienter. Ita infernus locus est nulli rōnali creature apt⁹: nisi petīs esset. q̄a malū bene ordinatū et suo loco positū eminētius cōmēdat bonū: sicut dicit Arist. vj. ethico. Et est herem⁹ fm grāmaticos feminini generis. Unū declinat hec herem⁹. in signum q̄ per femininū gen⁹ ad heremū illā hō primo

ducebat. Inde hic et hec heremita psona que solitudinē et heremū inhabitat. Vñ quicunq̧ vrbes vel ciuitates inhabitāt et cū hoc vocant heremite. habent nomē cōtrariū rei. Sunt eni vrbanite et vocanť heremite. Ultimo assignat causam specialē quare iniusti nobiles subuertenť. Dicit q̧ malignitas subuertet sedes potētum. Non dicit ignorātia: qa illa in casu excusat. Nec dicit impotētia: qa illa similiter excusat. Sz certe malignitas eos dānabit: qa cū scirent ꝛ possent noluerūt. Vñ bonū fuit illud veritatis prouerbiū: sicut allegat Arist. v. ethico. Principat⁹ virū ostēdit. Et bñ metrice dicit. Cū poteris qd vis pbat actio te tua quid sis. Qñ eni princeps male facit sciens et potēs benefacere: sicut semp debet homo de principe presumere: videlicet q̧ est sciens et potēs: tunc manifestum est q̧ malignitas est in causa. Et verum est q̧ malignari possunt ad tēpus: sz per malignitatē finaliter subuertenť. ppter quod homo licz videat hoīes malignos florere ad tps: nō debet de hoc mirari. nec eos imitari. Vñ in ps. Noli emulari in malignātibus: neq̧ zelaueris facientes iniq̄tatē. Glo. Tu infirme q̄ forte miraris q̧ mali florent. Noli emulari. id est sequi malignantes. neq̧ zelaueris. id est neq̧ imiteris: neq̧ ames facientes iniquitatē. Et infra assignat causaz. Noli inquit emulari vt malignens. qm̄ qui malignā̄tur exterminabunť. Glo. Qui gloriant et si mō florēt: tñ in futuro exterminabunť. id est extra terminos diuine dilectiōis ponenť.

B Dubitatio lřalis. Utrum pena dānatoꝝ debeat dici corpalis? Et videť q̧ nō. qa si ignis ille foret corpalis. corpa dānatorum calefierēt et alterarenť ab illo igne. consequēs est falsum. qa cessante motu celi nulla alteratio nec aliq̄s motus poterit esse in vniuerso. Vñ Arist. viij. phi. pbat q̧ motus celi circularis est perpetu⁹ et prim⁹ oīm motuū: qa illo subtracto: nullus motus esse pōt. Preterea: si ignis ille foret corpalis et ageret cōtinue in corpora: corrumperet illa corpa: qa passio magis facta abiicit aliquid a substātia. iij. ethi. ꝛ sic nō foret pena dānatoꝝ ppetua in igne quo ad corpus saltē. Preterea: sicut dicit q̧ erit ibi ignis ita dicit q̧ erit ibi fletus. Math. viij. Ibi erit fletus et stridor dentiū. sz fletus fieri nō pōt nisi per resolutionē lachrymarū sed nō est imaginanduz q̧ ibi esset perpetua resolutio aque ab oculis nisi foret generatio noui humoris per restaurationē alicui⁹ alimēti. ergo nō erūt ibi lachryme nec fletus. Preterea: sicut ponit ibi ignis: ita dicit q̧ ibi erūt vermes. sz hoc nō pōt intelligi corpaliter. cū nullū corpus mixtū manebit post iudiciū nisi corpus humanū: sicut dicit Aug⁹. xx. de ciui. dei. ca. xxij. In penis maloꝝ inextinguibilis ignis ꝛ viuacissim⁹ vermis ab aliis aliter et aliter est expositus. Alij vtrunq̧ ad corpus. alij vtrūq̧ ad animā retulerūt. alij pprie ignem ad corpus tropice. ad animā vermē qd credibilius esse videť. Preterea: si sic tūc forēt ibi tenebre corpales. cōsequēs est falsum. qa sicut patz. ij. de aīa. Nihil videť nisi in lumine. sz dānati mutuo videbūt penas suas. qa aliter visus inesset eis ociosus et supfluus. ergo ibi erit lumē. Preterea: ibi non erit verum sulphur. ergo nec verus ignis pari ratiōe qa de vtroq̧ aperte dicit pphēta. Ignis sulphur ꝛ spūs pcellarū ꝛc. Confirmať qa in purgatorio est solus ignis. igiť ꝛ in inferno. Ad oppositū est Aug⁹. xxj. de ciui. dei. ca. x. Gehenna que stagnū ignis ꝛ sulphuris dicta est. corporeus ignis erit ꝛ cruciabit corpa dānatoꝝ. Idē Greg⁹. iiij. dialo. parū ante mediū. Ignē gehēne corporeū esse nō ambigo. Ad istam questionē dicēdū q̧ sic. Nō est. qa oīs pena qua corpus patiť est pena corporea. sed corpa dānatoꝝ ibi patienť post diē iudicij. qa sicut beati gaudebūt in aīa et gloriabunť in corpe. Ita damnati tristabunť in aīa et punienť in corpe.

Ad primū argumētū est opinio. b. Thome q̧ ignis non aget in corpa dānatorū materialiter siue īmutatiōe materiali. sed tantū spūali eo mō quo sensus immutať. hoc eni cōmune ē eīm sensui q̧ sensus ē susceptiu⁹ specieꝝ sine materia. Vñ sicut oculus patitur a colore et tñ oculus non colorať nec alterať per receptionē materialē coloris. Ita tactus in dānatis īmutabiť spūaliter a calore et tñ nō recipiet calorē nec alterabiť per calorē. Vñ tenet q̧ calor imprimeť sensui tactus sm̄ esse spūale. nō materiale. Potissimū qd videť ad istud mouere est de cessatiōe motus celi: de quo argutū fuit. cruciabunť ergo per formas receptas intēsionaliter ab extrinseco nō materialiter. Sz ꝯtra illud arguiť qa impossibile est rē existētē pfecte priuari ppria opatiōe: sz ignis erit ibi realiť. ergo poterit calefacere. Similiter illa corpa nō erūt impassibilia si sint sufficienter approximata.

Preterea: ad p̄ces Iosue sol ꝛ luna steterūt. Iosue. x. sed si alia corpa celestia nō stetissent. similiter totus ordo corpm̄ celestiū fuisset mutatus. Et tñ tūc tpis Iosue pugnauit ꝛ in mūdo vbiq̧ naturales actiones fuerūt. Preterea: corpa celestia nō solū agūt in ista inferiora per motū sz p formas suas sicut p diuersos effect⁹ naturales. ergo dato q̧ quiescerēt: adhuc aliā dispositiōez causarēt in istis inferiorib⁹. licz nō talē alteratiuā generationē reꝝ ꝛ corruptionē sicut mō. Preterea: iste articulus dānat⁹ est parisius. Si celū staret: ignis in stuppā n̄ ageret. Preterea: esto q̧ nulla actio naturaliter esse possz cessante motu celi. Nō ideo cogimur dicere quin ibi erit actio ꝛ passio supnaturaliť in corpib⁹ dānatoꝝ. Manifestū est eni q̧ quasi oīa que circa damnatos ponim⁹: futura sūt

supnaturalit a diuina virtute facienda. nec enim ignis ille infra terrã imperpetuũ posset manere violenter. fm Arist. cum nullũ violentum sit pppetuũ. nec iterũ corpa mixta: cuiusmodi erũt corpa hoim: possent esse fm naturã perpetua cum sint cõposita ex cõtrarijs. z multa talia facile est ducere ad ppositũ. Ideo dicunt alij q corpa dãnatoꝝ nõ solũ spũaliter s etiã materialiter immutabunt z calefiẽt. Et tũc patet ad primũ argumẽtũ. Ad secũdũ q est directe ptra illud. dicẽdũ q illud argumẽtũ est cõtra vtrãqz viã: q2 excellẽs sensibile corrũpit sensum: sicut agens naturaliter corrũpit passum. Unde ad argumẽtũ dicendũ q deus volet igni coagere ad alterãdũ. nõ ad corrũpendũ. qđ Aug°. xxj. de ciui. dei. videt declarare p exempla. quomõ quedã aĩalia etiã corruptibilia viuunt in igne. Et ca. iiij. de Salamandra. licet fm Arist. li. de pprietatib° elemẽtoꝝ. nullum animal in igne posset viuere diu. certum tñ est pilos eius ab igne nõ posse cõsumi. Uñ verũqz oportet dicere q ignis cruciabit et tñ corpus imppetuũ durabit. sed qualiter: est nobis ignotũ. q2 certum est q illud oportet reducere ad miraculũ singulare. Ad tertiũ de fletu dicũt doctores q in fletu duo cõsideranf. resolutio lachrymarum et turbatio capitis et oculoꝝ fletus. Quãtum ad primũ nõ erit ibi fletus sed tantũ quãtum ad secũdũ. sicut argumẽtũ bene deduxit.

Ad quartũ de verme similiter sentiũt q erit spiritualis videlicz remorsus cõsciẽtie qui oritur ex putrefactione peccati: methaphorice loquẽdo et affliget. Ad quintũ de tenebris dicendũ. q dispositio inferni erit tal's qualis eẽ poterit. in ꝯtinue ad afflictionẽ dãnatoꝝ. visio vero fm se est delectabilis: sic dicif. j. meth. p accidẽs vo est tristabilis fm q aliqđ nociuũ visu apprehẽdit. Est ergo z erit dispositio inferni talis q nihil pspicue ibi videbif s sub quadã vmbrositate vt illa videanf que aĩe psit ingerere afflictionẽ. Uñ simpliciter loquẽdo est magis tenebrosus q lucidus: q2 ibi nõ poterit eẽ ignis nisi feculẽtus z turbidus. Ad sextũ dicẽdũ: q nõ solũ p ignẽ punienf dãnati. s sic dicit Basilius sup illud. Uox dñi intercidẽtis flammã. i. in vltima purgatõe mũdi fiet quedã separatio in elemẽtis puri ab impuro. Et quicquid est purũ z nobile remanet supius ad gloriã electoꝝ. quicquid est feculẽtũ et turbidũ descendet ad infernũ ad penã dãnatoꝝ: vt sicut oĩs creatura dei erit electis materia gaudij. ita dãnatis ex oĩb° creaturis fiat tormentũ. Et sic intelligũt nõnulli principiũ pcedẽtis lectionis. Pugnabit cũ illo orbis terrarũ contra insensatos. Et illa varia mixtura multarũ secũ sulphur põt vocari. Quia vero pena purgatorij nõ est principaliter ad affligẽdũ s ad purgandũ. ideo dicũt eã per solũ ignem fieri: non sic autẽ in inferno cuius pena est ad affligẽdũ et nullo modo ad purgandũ.

Capitulum. VI Lectio. LXXIII

Melior est sapiẽtia q vires, et vir prudẽs magis q fortis. Finis sapiẽtie est hoiem reddere dignũ ad alios gubernãdũ et regẽdũ. Et ideo primo ostẽdit quõ hõ possit z debeat p donũ sapiẽtie alios gubernare. Secũdo quõ hõ possit sapientiã impetrare. ca. vij. In hoc ergo ca. vj. spũssctũs intẽdit informare gubernatores reges iudices z plãtos et eos ad amorẽ sapiẽtie inuitare. Postq a spũsctõ ostensum est a principio libri vsqz huc. quõ p iusticiã z bonos mores põt hõ sapientiã acquirere. Hic ꝯsequẽter declarat quõ sapiẽtia acquisita possit hominẽ perficere. Est tñ notandũ q ista diuisio libri vel pcessus non est ita precise facta: quin in vtraqz parte vtrũqz fiat. Nam in pcedẽtib° aliqñ dictũ est quõ sapiẽtia possit hoiem pficere. Et in sequẽtib° docebif aliqñ quõ hõ possit sapientiã acquirere. Agit eni alternatim: nũc de sapiẽtia acquirẽda: nũc de sapiẽtia exercẽda: videlicz p totũ librũ. Quia vero finis z pfectio sapiẽtie est facere hoiem habilẽ ad seipm et ad alios gubernãdum virtuose. Ideo de isto fine principalit intẽdit. Uñ intẽtio hui° capituli est informare reges principes iudices et plãtos: quõ tam se q sibi subiectos debeãt gubernare Hoc aũt fit interscalariter z alternatim dupliciter via: videlicet sapiẽtiã cõmẽdando: et ad sapiẽtiam inclinãdo. Uñ nũc cõmẽdat eius valorẽ: nũc inuitat ad eius amorẽ cõtinue p totũ capitulũ. Commẽdãs ergo sapiẽtiã in lectõe ista cõparat eã ad fortitudinẽ corpalẽ que fuit principiũ psumptiõis humane ad alios regendũ z gubernãdũ. Fortes eni hoies z robusti primo ceperũt p tyrãnides debiliores opprimere z eis ad ppriã vtilitatẽ. non ad subiectoꝝ cõmodũ dñari: sicut patz de Nemroth. Gen. x. De quo dicif q cepit esse robustus venator hominũ corã dño. i. oppressor z extinctor amore dñandi. In tantũ eni inualuit illa opinio. q fortitudo corpalis videbaf significare hoiem ad principatũ z etiã vsqz hodie a plurib° fatuis approbatur. Quã opinionẽ elidẽdo q2 falsũ est. dicit q ad regẽdũ et gubernãdũ melior est sapiẽtia q vires zc. Sapientia inquã que sursum est. que includit fidẽ spem et caritatẽ cũ oĩb° virtutib° cardinalib°: q2 nõ loquif de sapiẽtia stricte. put est quedã virtus intellectualis: pcise sicut in principio libri dictũ fuit. Uñ Sene. epl'a vij. dat differẽtiã inter alias artes z sapientiã. q2 alie artes sunt sicut instrumẽta vite: sicut nauigatio edificatio vel plantatio. Sapiẽtia autẽ est ars vite. Idem epl'a. lxxxvj. fm communes

A

quottatiōes. Querīs an estimē aliquē futurū esse sapientē qui litteras nescit? Sapientia res tradit non verba: de diuinis humanis recogitat. q₂ de preteritis. de futuris. de caducis. de eternis. De ista sapientia loquēs Bernar. in quibusdā sentētijs et ponit auctoritas. viij. li. floruum. ca. xxix. distinguit sapientiā triplicē. Sapientiā cordis. Sapientiā oris. Et sapientiā operis. Et quālibet ponit in trib⁹ cōsistere. Sapientia inquit cordis in penitudine peccatoꝝ preteritorū est. In cōtemptu p̄sentiū cōmodoꝝ. In desiderio futurorū premioꝝ. Inuenisti plane sapientiā: si prioris vite peccata defleas. si huius seculi desiderabilia paruipēdas: si eternā beatitudinē toto desiderio cōcupiscas. Inuenisti sapientiā: si tibi horū singula sapiūt prout sunt Hec quidē vt amara et omnino fugienda. Ista vero velut caduca ꝛ trāsitoria cōtemnēda. Illa vero vt perfecta bona totis desiderijs appetenda: intimi animi quodā sapore diiudices ꝛ discernas. hec quātū ad sapientiā cordis. De sapientia vero oris subdit. Sane in his trib⁹ verbis affluit sapientia vel prudentia. Sit in ore confessio ꝓprie iniquitatis. Sit gratiaꝝ actio et vox laudis. Sit etiā sermo edificatiōis. De operis sapientia dicit sic. Queram⁹ in opere triplicē sapiētie affluentiā. Itaq₃ puto ego quātū ad opus pertinet. illum copiose satis affluere sapientia. quicūq₃ ɔtinēter pariēter ꝛ obediēter ɔuersatur: vt videlicet fideliter obediētia ꝓpriā mortificet volūtatē. humili cōsciētia: carnalē pariter et secularē amputet voluptatē. hilaris patiētia: vtrāq₃ similiter carnalē et mūdialē viriliter sustineat aduersitatē. Hec Bernar. Et certe ista sapiētia melior q₃ vires. Exo. xxxv. Quisquis vestrum est sapiēs veniat et faciat qd̄ dn̄s imperauit.

B Est enī sapiētia triplex. mūdialis. bestialis. et spiritualis. Primā habēt ambiciosi et cupidi. Secūdā voluptuosi ꝛ lubrici. Terciā vero virtuosi ꝛ solidi. De prima sapiētia. j. Cor. iij. Si quis videt sapiēs stultus fiat vt sit sapiēs. Sapiētia enī hui⁹ mūdi stulticia est apud deū. De ista loquēs. b. Greg⁹. x. mora. exponēs illud Job. xij. Deridet iusti simplicitas: dicit sic. Huius mūdi sapiētia est cor machinatiōib⁹ tegere. sensuz verbis velare. que falsa sunt vera ostendere. et que vera sunt falsa demōstrare. Hanc qui sciunt ceteros superbiēdo despiciūt. Hanc qui nesciūt subiecti ꝛ timidi in alijs ipsaz mirant. Hec sibi obsequētib⁹ precipit honoris culmina querere. adepta temporalis glorie vanitate gaudere. Irrogata ab alijs mala multiplicius reddere cum vires suppetūt: nullis resistentib⁹ cedere. cuz viribus possibilitas deest. quicquid per maliciā explere nō valet: hec pacifica volūtate simulare. Hec Greg⁹. Secūda sapientia est bestialis de qua dicit ad Roma. viij. Sapiētia carnis inimica est deo. Legi enim dei nō est subiecta. Hanc sequūtur voluptuosi qui totā suam sollicitudinē circa carnis delicias procurādas apponūt. Tercia sapiētia est spiritualis ad Colo. j. Impleamini agnitione volūtatis dei in omni sapiētia et intellectu spirituali. Et Jac. iij. Que de sursum est sapiētia. primū quidem pudica est. deinde pacifica. Per primā excludit sapiētiā bestialē. Per secūdā mūdialē q̄ nūq₃ est pacifica. s₃ sp in turbatiōe et bello. Hec ꝙ sapiētia sp̄ualis sapiētia iustoꝝ est: de qua Greg⁹. vbi. s̄. Iustoꝝ sapiētia ē: nihil ꝑ ostētationē fingere. sensuz verbis aperire. vera vt sunt diligere. falsa deuitare. bona gratis exhibere. mala libēti⁹ tolerare q₃ facere: nullā iniurie vltionē querere. pro veritate contumeliam lucrum putare. hec iustorū simplicitas deridetur. ꝛ a mūdi sapientib⁹ fatuitas reputat. Quid enī mūdo stulti⁹ q₃ amissa non querere. possessa rapientib⁹ relaxare. nullā pro acceptis iniurijs reddere. imo adiūctis alijs bonis patientiā prebere. Hec Greg⁹. Hec inquā sapientia melior est q₃ vires et vir prudens magis q₃ fortis. Prudentia et sapientia in ꝓposito accipiūtur pro eodē. Prouer. xv. Vir prudēs dirigit gressus suos. Sed qualiter prudēs hoc faciat: bene docet Sene. de copia verborū. Si inquit prudēs es animus tuus tribus temporib⁹ dispēsetur. Presentia ordina: futura preuide: et preterita recordare. Nam qui nil de preteritis cogitat vitam perdit. Qui nihil de futuro premeditat: in omnia cautus incedit. Sed qualis ista prudentia esse debet: docet in eodem libro Sene. q₃ nō debz esse nimis sicut aliqui desiderant prudētes videri: et sunt astuti. Prudētia inquit imoderata callidū facit inimicū attētū: sp aliquid timentē aliquid requirentē astucias plenū versipellē. simplicitatis inimicū: cōmentatorē culparū et vt postremo a cūctis vno noīe malus homo vocet. Prudētia perfecta nec obtusum habz in se aliqd nec versutū. Hec Sene. Vbi plane patet q₃ cū prudētia debet adiungi simplicitas iuxta doctrinā saluatoris Matth. x. Estote prudētes sicut serpētes: et simplices sicut columbe.

C Vbi notādū q₃ triplex est prudentia serpētis in bono quā nos cōuenit imitari. Prima est sm Hiero. q₃ totū corpus ꝓ salute capitis exponit quo caput inuoluit. Isto mō nos ꝓ capite nr̄o xp̄o nos et nr̄a exponere debem⁹ et ꝓpt honorē dei iniurias sustinere. tā in corpib⁹ q₃ in reb⁹. Secūda prudētia serpētis est q₃ obturat aures suas ne audiat incātātes. Querūt enī incātatores venena q̄ in capitib⁹ serpentū sunt ad medicamēta inde conficienda. Serpens hoc presentiēs caput suum inter spiras corporis inuolutum abscondit. et vnam aurē applicat ad petram ꝛ aliā cum cauda obturat. Sic nos moraliter facere conuenit. Incātatores sunt mali homies ꝛ corrupti

allicie͂tes nos sub specie amicitie ad vitia mu͂di vel carnis malis suggestionib⁹ et exe͂plis puersis. Nos ergo q̄si tales incantāt: supiore͂ parte͂ ro͂nis tanq̄ʒ vnā aure͂ xp̄o petre co͂iungam⁹. j. Cori. x. Et inferiore͂ obturem⁹ cauda. id est cogitatōe finis nr̄i quasi cauda corpis vite nr̄e: ne illi qui blande et leniter voluptates nobis suggerunt ad co͂sensum pertrahāt. Tertia prude͂tia e͂ q̄ pelle͂ vetere͂ deponit. Quādo eni͂ senescit et squamis ⁊ putredine corpus suū grauari sentit: trāsit per angustū forame͂ alicuius petre. vbi pelle͂ vetere͂ oīno relinquat. et sic renouat̄ et sanat̄. Petra sicut prius: xp̄us est. Foramina multa: sunt illius plurima vulnera Cum ergo vetere͂ pelle͂. id est nostrā ꝯuersationem corruptā et abhominabile͂ deponere volum⁹ deuota co͂templatōe ⁊ recordatōe passionis xp̄i per ista foramina trāseam⁹. Exo. xxxiij Ponā te in foramine petre et ꝓtegā te dextera mea. Et Cāti. ij. Ueni columba mea in foraminibus petre. Et bene dicit. Estote prude͂tes sicut serpe͂tes. Non dicit. Estote pungentes vel venenū emitte͂tes. sed estote prude͂tes tantū. Nō eni͂ est creatura ita mala aut pessima quin in aliq̄ instruat hoīem ad bn̄ viuendū. Eph. iiij. Deponite vos ꝓm pristinā co͂uersatione͂ veterem hoīem qui corrūpit̄ ꝓm desideria erroris. Duo tn̄ requirunt̄ ad hoc q̄ serpe͂s in foramine pellem deponat. Foraminis angustia siue subtilitas. si eni͂ latū esset: sine difficultate transiret et pelle͂ vetere͂ secū portaret. Secundo requirit̄ stabilitas. Nisi eni͂ esset stabile: forame͂ potius secū ferret q̄ʒ pelle͂ ibi relinqueret. Isto mō si velim⁹ pelle͂ veteris co͂uersatōis deponere oportet artā et angustā viā penite͂tie pertrāsire. Et hoc nō quomōcūq̄ʒ sed in stabili ꝓposito vitā nostrā in melius co͂mutando. Nihil eni͂ magis est co͂trariū prude͂tie q̄ʒ instabilis mutabilitas. Unde Sene. Si prude͂tiā amplecteris vbiq̄ʒ idem eris: et prout rerū ac varietas tp̄is exigit. ita a te actione͂ cedes tp̄i: ne te in aliquo mutes sed potius aptes ⁊c̄.

Lectio. LXXIIII

AUdite ergo reges et intelligite. Discite iudices finium terre. Cum finis ⁊ ꝑfectio sapie͂tie sit homine͂ dirigere ad seip̄m et alios virtuose regendū: ⁊ hoc maxime ad reges iudices ⁊ prelatos pertineat: ⁊ iam declaratū sit q̄ sine sapie͂tia nō possunt esse iusti. nec sine iusticia sapientes. Concludit hic sp̄us sc̄tus ex oībus precede͂tib⁹ istā persuasione͂. Audite ergo reges ⁊c̄. quasi diceret. Uos estis qui sapie͂tiā et iusticiā subiectis vr̄is administrare tenemini. Sapie͂tia vero sine disciplina haberi nō potest. ergo. Audite reges et principes et intelligite. In ps̄. Et nūc reges intelligite erudimini qui iudicatis terras. Persuadet q̄ʒ sp̄us sc̄tus in hoc textu quattuor: scʒ humilitate͂ addisce͂di. Audite reges. Subtilitatem aduertendi. Intelligite. Assiduitate͂ inquire͂di. Discite. Seueritate͂ exequendi. Iudices finiū terre. Dicit ergo sic litteraliter ordinādo sententiā. O reges. i. dest quicunq̄ʒ prelati: audite aure corporis: q̄a Eccī. vj. Si dilexeris audire. sapie͂s eris. Et hoc est tibi rectori satis vtile cū sis rex. q̄ʒ Eccī. x. Rex insipie͂s perdet ꝓplm suū. ꝓpter qd̄ signāter Salomō cū rex co͂stitueret̄: a dn̄o petijt. ij. Parali. j. Da mihi dn̄e sapie͂tiā ⁊ intellige͂tiā vt egrediar corā ꝓplo tuo et ingrediar. Sed q̄a non sufficit aure percipere nisi co͂cipiat̄ et me͂te. Ideo subdit intelligite: q̄a Prouer. j. Audie͂s sapie͂s sapie͂tior erit: et intellige͂s gubernacula possidebit. Et iterū. vos iudices finiū terre. id est vos iudices generales: q̄a quāto maior est vr̄a iurisditio tanto maior requirit̄ in vobis iusticie dilectio. Esa. j. Discite benefacere: q̄a hoc sufficit. Primo ergo in hac littera regib⁹ persuadet̄ humilitas addisce͂di. Uñ dicit̄. Audite ergo reges. Cum eni͂ nulla virtus nobis innascatur. neq̄ʒ moralis. ij. ethico. neq̄ʒ intellectualis. iij. de aīa. eo q̄ aīa est sicut tabula nuda vel rasa ⁊c̄. Reges vero sūme virtutib⁹ indigeāt. Et iterū Auditus sit sensus multū disciplinabilis Iuxta illud. Altius immutant animū demissa per aures. Ergo audite reges. Iudic̄. v. Audite reges: aurib⁹ percipite principes. Omne͂ eni͂ rege͂ decet sūme deū colere ⁊ lege͂ dei scire. Uñ Deut. xvij. lex mosaica precepit sic. Postq̄ʒ sederit rex in solio regni sui. describet sibi Deuteronmiū legi huī⁹ in volumine accipie͂s exemplar a sacerdotib⁹ leuitice trib⁹: et habeat secū: legetq̄ʒ illud oīb⁹ dib⁹ vite sue. vt discat timere dn̄m deū suū et custodire verba ⁊ cerimonias q̄ in lege ei⁹ p̄cepta sunt. Et ideo in coronatōe regis priusq̄ʒ benedictio vel co͂secratio sup eum fiat. Ista tria iuramēta faciet sub hac forma. In xp̄i noīe ꝓmitto hec tria ꝓplo xp̄iano mihi subdito. In primis me precepturū et opem ꝓ virib⁹ impensurū: vt ecclesia dei et omnis ꝓpl̄s xp̄ianus verā pace͂ nr̄o arbitrio in omni tp̄e co͂seruet. Aliud. Ut rapacitates ⁊ oēs iniquitates oīb⁹ gradib⁹ interdicā. Tertium vt in oīb⁹ iudicijs equitate͂ ⁊ mīsc̄diam precipiā: vt mihi ⁊ vobis indulgeat mīsc̄diam suā clemēs et misericors deus. Ecce q̄ʒ secura conscientia pōt talis viuere: qui habet sub se quasi infinitū ꝓplm regere: cū hec tria seruare in rebelli ge͂te et falsa sit sūme difficile. Non eni͂ ad ludū. nec ad honore͂ tantū nec ad ociū sʒ ad periculū sollicitudine͂ ⁊ sūmū negociū est vocat⁹.

Postq̄ʒ aūt rex predicta iurauerit dictis sup eum quibusdā orationib⁹. tūc metropolitan⁹ inunget ei manus de oleo sanctificato ⁊ postea pectus et scapulas compagesq̄ʒ brachiorum.

Et tandē de oleo eodē fiet crux sup caput eius
postea de crismate cū oratiōib⁹: postea ab epi-
scopis accipiet ensem. et cū ense totū regnum
sibi fideliter ad regendū sciat esse cōmendatū
dicēte Metropolitano (si m̄ solēnitatē faciat)
Accipe gladiū per manus episcopoꝝ. licet in-
dignus vice tamē ꝛ auctoritate apostoloꝝ cōse
cratus tibi regaliter impositū nr̄e benedictōis
officio. in defensionē sancte dei ecclesie diui-
nitus ordinatum. Et esto memor de quo Ps̄.
ꝓphetauit dicēs. Accingere gladio tuo sup fe-
mur tuū potētissime. vt per eundē vim equita
tis exerceas. molem iniquitatis potēter destru
as. et sanctā dei ecclesiā eiusq; fideles ꝓpugnā
do protegas: nec minus sub fide falsos. q̄ xp̄ia
ni nois hostes execrerio et destruas. viduas ꝛ
pupillos clemēter adiuues ꝛ defendas. Deso
lata restaures et restaurata cōserues. Ulcisca-
ris iniusta. Confirmes bene disposita. quate-
nus hec agēdo virtutū triūphator gloriosus:
iusticieq; cultor egregius cum mūdi saluatore
cuius typum geris: in noie sine fine merearis
regnare. Cum accinctus fuerit ense accipiet ar
millas a metropolitano cū hac preuia oratiōe
Accipe armillas sinceritatis et sapiētie diuine-
q; triūphandis iudiciū: quib⁹ intelligas oēs
operatiōes tuas contra hostes visibiles posse
cē munitas. Deinde accipiet palliū. Et postea
coronabit. Post illa accipiet anulum. Deinde
sceptrū et vltimo virgā. Coronat⁹ ergo: epōs
osculet a quib⁹ choro canente Te deū lauda-
mus ad soliū regale ducit Metropolitano di
cente. Sta et retine ammō locū quem hucusq;
paterna successione tenuisti hereditario iure ti
bi delegatū per auctoritatē dei oīpotentis ꝛ
presentē tradinonē nostrā atq; omniū epōrū
ceterorūq; dei seruorū. Et quanto clerū sacris
altarib⁹ ꝓpinquiorē prospicis: tāto et potiorē
in locis cōgruis honorē impendere memine-
ris: quaten⁹ mediator dei et hominū te media
torē cleri ꝛ plebis in hoc regni solio cōfirmet ꝛ
in regnū eternū faciat regnare iesus christus
dn̄s noster rex regum et dn̄s dominanū. Le-
gantur et alie multe oratiōes dicunt super eum:
que omnes eum declarāt debere esse cultorem
iusticie ꝛ fidei zelatorē: que sine doctrina sapiē
tum exequi non pōt. Et ideo eis signāter dicit
sub figura. Montes israel audite verbū dn̄i.
Non solū autē isti in sacra sc̄ptura reges dicūn-
tur. sed etiā clerici qui se et alios bene regunt.
Sicut habet. xij. q. j. Duo sunt genera. Et ad
hos dici pōt. Audite reges. Et. j. Pet. ij. Uos
estis genus electū: regale sacerdotiū: gens san
cta: populus acquisitiōis. Sz caueāt ne de eis
verificet quod dic Gilber. de Tornato: in quo
dā sermone. Uos estis inquit genus deiectū
seruile sacerdotiū. gens prophana. populus
perditionis. Quod absit. Secūdo persua-
det spiritus sanctus regibus et prelatis non so
lum humilitatē addiscendi: sed etiā subtilitatē
aduertendi. Unde dicit. et intelligite Ps̄. In-
telligite insipiētes in populo: ꝛ stulti aliquādo
sapite. Intelligere est q̄si intus legere. hoc est
ponderare ꝛ recordari ac memoriter retinere.
q2 legere et nō intelligere est negligere. Sz gra
uiter conqueritur Ps̄. Dominus de celo prospe
xit super filios hominū: vt videat si est intelli-
gens aut requirēs deū. Et sequit. Omnes de
clinauerūt simul inutiles facti sunt ꝛc. Ter-
tio suadet spiritus sanctus rectorib⁹: guberna
toribus ac iudicib⁹ aliorum auiditatē inquirē-
di: cum dicit. Discite. Prouer. vj. Uade ad for
micam o piger et cōsidera vias eius et disce sa-
pientiā. Et idem petiuit Ps̄. Da mihi intelle-
ctum vt discam mādata tua. Et uerū Matth.
xj. Discite a me quia mitis sum ꝛ humilis cor-
de et inuenietis requiē animab⁹ vestris. Quā
tam auiditatē inquirendi habuerūt principes
antiquitus circa sapientiā. patet specialiter de
Alexandro magno qui per patrē suum Phi-
lippum regem macedonie disciplinis Aristote-
lis traditus. Cui Aristoteli Philippus mox Ale
xandro nato hāc epistolā destinauit: sicut nar-
rat Aulus gelius li. viij. noctiū acticarū. Et ha
betur in forma vt sequit. Philippus Aristo-
teli salutē dicit. Filiū mihi genitū scito. Quod
equidē dijs habeo referre gratiā: nō tam pro-
inde quia natus est: q̄ pro eo q eum nasci con
tigit temporibus vite tue. Spero enim fore vt
educt⁹: eruditusq; a te dign⁹ existat et nobis:
et istarū rerum successione. Uult ergo dicere:
q per doctrinā Aristotelis ꝛ educationē spera
uit filium suū fieri dignū filiatione regis. et re-
gia successiōe in regno. De studio vero Ale
xandri magni: scribit Alexāder neq; libro suo
de naturis rerū sic. Alexandrū Aristotelis di
scipulum fuisse Macedonē certum est. Cuius
causa logicā elaborauit: tam sedulus autē na-
turaꝝ indagator extitit Macedo: vt in vase vi
trio in mare missus naturas ꝛ consuetudines
piscium deprehēdit. Gallum enim secū habuit:
vt sup diluculo certificaret per gallicantū. Et
in vase dicto didicit quomō insidie clandesti-
ne ꝓparāde sūt super hostes in re militari: dū
exercitus piscium cōtra alios insurgere cōspe-
xit. Ordinauit etiā sic narrat Plinius aliquot
milia hominum. qui in tota asia et grecia va-
carēt armētis: aliuearib⁹: piscinis viuarijs. ne
quid vel quāq; genituz ignoraret. Quicquid
vero illi experiebantur: Aristoteli sūmo viro si-
ne mora innotuit. Quos Aristoteles percun-
ctando quinquaginta fere volumina illa pre-
clara de animalib⁹ condidit. Hec Plinius. li-
cet apud nos non nisi decem ꝛ nouem habeā-
tur. Patz ergo istius auiditas addiscēdi. Nos
autem non mouemur eadem tanta curiosita-

te scrutari: sed a simili ea que ad dei cultū τ bonos mores pertinēt solūmodo studio cōsimili perscrutari. Aug⁹. xix. de ciui. dei. ca. vi. Ignorantia iudicis vel principio plerū q; est calamitas populi innocentis. et Baruch. iij. Disce o princeps vbi sit sapiēntia: vbi prudentia: vbi sit intellect⁹ et virtus: vt scias simul vbi sit longiturnitas vite et victus. vbi sit lumē oculorū et pax. Ultimo persuadet gubernatorib⁹ aliorum seueritatē exequēdi illud qd̄ iustum est cū dicit. Iudices finiū terre. Moraliter. Mali dicuntur fines terre τ in illos debēt iudices seueritatē exercere. Unī de iudice dicit ad Roma. xiij. Dei enī minister es in vindictā: vindex in iram ei qui malum agit. Deut. xvi. Iudices et magistros ɔstitues in oībus portis tuis: vt iudicent populū tuū iusto iudicio nec in alteram partē declinēt. Non accipias personā nec munera: q2 munera excecant oculos iudicū τ mutant verba iustorū. Qua in re notandū est ne ad proferendā sententiam vnq; precipites esse debeamus: ne temere indiscussa iudicem⁹. ne quelibz mala audita nos moueāt. ne passim dicta sine probatione credam⁹.

Lectio. LXXV

Prebete aures vos

qui cōtinetis multitudinē et placetis vobis in turbis nationū. quoniā data est a dn̄o potestas vobis. et virtus ab altissimo: qui interrogabit opera vestra et cogitationes scrutabit. Postq; sp̄us sanctus inuitauit ad amorē sapiētie reges iudices τ prelatos generaliter. Hic dirigit inuitationē suā specialem ad reges atq; iudices malos specialiter. Unde postq; inuitauit per amicabilē informationē. hic inuitat per rationabilē cōminatioēz. Et circa hoc duo facit. Nam p̄mo ꝓphetat eis penā. Secūdo reprobat eorum culpā. Secūda pars. ibi. Quoniā cum essetis ministri regni.

Et circa primū tria tangit cōtra iudices τ iniustos rectores. Primo status eoꝝ celsitudinē. Secūdo actus eorū ingratitudinē. Tertio pene eorū certitudinē. Secunda pars. ibi. Quoniā data est vobis potestas a deo. Tertia pars

A ibi. Qui interrogabit. Dicit ergo primo sic. Prebete aures: scz ad discendū sapientiā τ mores bonos. Prouer. v. Fili mi attende sapiētiā meā: prudentie mee inclina aurē tuam. Uos qui cōtinetis multitudinē. Non dicit vos qui regitis multitudinē nec docetis sed cōtinetis. quasi dicat. Uos qui dn̄m queritis. nō fructū in subditis vr̄is. Cōtra quales loquit Ap̄ls. j. Petri. v. Non vt dominātes in clero. sz forma facti gregis ex animo. Prebete inquā aures: nō vnā tantūmō sed duas: scz cordis τ corporis. Luc. viij. Qui habet aures audiendi audiat. Prebete ergo aures: nō accōmodate: nō vendite. Aures enī sapiētie accōmodāt. qui tantū ad horam doctrine vacant. Contra quales. j. Timoth. iiij. Attende tibi τ doctrine. Et parū ante. Hec meditare. in his esto. Unde Sene. ep̄la. lxxiij. Non cum vacaueris philosophandum est: oīa alia neglīgēda sunt vt huic assideamus. Cum nullū tempus satis magnū est. Et si a puericia vsq; ad humani eui terminos vita producat. nō multū refert: vtrū diminas philosophiaz an intermittas. Et ideo prebete aures vr̄as: non accōmodate vel vendite. Aures suas vendūt qui discunt ꝓpter vanam gloriam. Uendunt enī iudices aures receptores numerū q̄ nihil audiunt de causis pauperꝝ donec munus aduenerit. Michee. iij. Principes eius munerib⁹ iudicabāt. Prebete ergo aures vos qui continetis multitudinē τ placetis vobis: nō deo. Quia s̄m Augu. sup P̄s. Ad te leuaui. Qui sibi placet deo displicet. In turbis nationū. i. multitudine subditorū et auditorū et nō in bonitate eorū: quod est ɔtra doctrinā sapientis Eccī. xvi. Non iocūderis in filijs impijs si multiplicent. Non sic sibi placuit Joannes Canonica sua tertia qui dixit. Maiorē horū nō habeo gratiā q; vt audiā filios meos in veritate ambulātes. Sic ergo exprimit status eorum celsitudinē. Consequēter subiungit actus eorū ingratitudinē et dicit sic. Quoniā data est a deo p̄tās vobis τc. Illa est magna ingratitudo quādo homo de beneficijs a deo receptis deū impugnat. Unde tales (cū ideo receperint potestatē vt subditos gubernent ad honorē dei) ipsos expoliāt. et in ipsis deū honorāt. Data est inquit vobis potestas nō vendita. q̄si diceret. Gratis accepistis gratis date. Math. x. Et hoc a dn̄o: q2 Joh. xix. Non haberes in me potestatē nisi tibi datū essz desup. Et virtus scz coercēdi malos et puniēdi reos.

Qui interrogabit opera vr̄a. Ecce subiungit pene eoruz certitudinē in iudicio generali. quādo deus nō interrogabit hominē tantū: sz opera que testificabunt cōtra hominē. Joh. v. Opera que ego facio testimoniū ꝑhibēt de me. Et nō solū opera: imo τ cogitatiōes scrutabit. Sap. j. In cogitatōib⁹ impij interrogatio erit. Prebete inquit aures. Tria christus exigit vt ei p̄beam⁹: cor manus et aures. Cor ad diligēdum. Prouer. xxiij. Prebe fili mi cor tuū mihi. Manus ad testimoniū perhibēdū. Eccī. xlvj. dicit de Samuele. Testimoniū perhibuit in cōspectu dei τ christi. Aures ad audiendū: vt hic et Job. vj. Prebete aures τ videte. Sed est

B modo de modernis nobilibus: sicut de albane narrat Arist. ij. de animalib⁹ ca. ij. Est enim animal magnitudine cerui. tamē contra consuetudinem omnium animaliuz habens fel in aure simile felli hominis et amarū valde. Unde est animal magne ire et magne ferocitatis.

Sic multi potētes et magni cū tangunt verbo dei. vel cū generalit̄ ɔtra pctā pdicat̄. in quib⁹ cū se reos tentiūt statim amaricat̄ et turbant̄. Habent eni͂ fel in aure cordis. quorū vnicuiqꝫ dici pōt illud Act. viij. Non est tibi pars neqꝫ sors in sermone isto. in felle eni͂ amaritudinis et obligatiōe iniquitatis video te esse. Notan-dum ꝙ licet prelatus sit malus ꝛ subditus bo-nus ꝛ sanctus: ꝗ̄diu tñ prelat⁹ tolerat̄ ab eccle-sia. maiorē debꝫ habere honorē ꝛ reuerētiā ꝙ̄ subditus ꝑpter tres ratiōes. Primo q̄a prela-tus gerit vicem dei. Vñ deus in ipso speciali-ter honorat̄. Et hoc semꝑ debet animare sub-ditū ad honorē sui plati. Secūdo q̄a ē psona publica. Vñ in ipso honorat̄ respublica et bo-nitas ecclesie: que maior est ꝙ̄ bonitas singula-ris persone. Et ideo cōsueuerūt prelati: perso-naliter dicere illud qd̄ in fine horarū dicit̄ pro defunctis: q̄a verbum ꝛ oratio prelati est quasi oratio multitudinis. Et ideo videt̄ melior cete-ris paribus ꝙ̄ oratio singularis persone. Ter-tio q̄a prelatio se habet ad virtutē: sicut causa efficiēs in alijs virtuosis. Vñ ipsa prelatio ho-norabilis est: etiam in persona indigna. Dicit eni͂ phūs. ix. ethicoꝝ. Dignius est in alijs cau-sam virtutis existere: ꝙ̄ in se tātū virtuosū eē.

Lectio. LXXVI

Q Uoniā cū essetis ministri regni illius nō recte iudica-stis: neqꝫ custodistis legē iusticie: ne-qꝫ sm̄ volūtatē dei ambulastis. Intētio Salo-monis in hac parte est refellere et arguere per-uersos iudices et iniquos prelatos. Postꝙ̄ spūssctūs declarauit malorū iudiciū et futurā penā. Hic accusat et propalat future pene cau-sam. Et circa hoc sic procedit. Primo ostendit ꝙ mali iudices dñi ꝛ prelati sunt veraciter iusti-cie debitores. Secūdo ostēdit in quib⁹ sunt iu-sticie trāsgressores. Secūda pars. ibi. Non re-

A cte iudicastis. Primū declarat sic. Omnis minister obligatur ad ministeriū pro quo fa-cit pactū cum dño suo. Sed omīs iudex prela-tus et superior facit pactū cū deo: vt sit mini-ster regni. hoc ē gubernatōis ecclesie sub deo. ꝙ omīs talis obligat̄ ad h̄ ministeriū. j. Cor. xij. Diuisiones ministrationū sunt. hoc est. di-uerse persone in ecclesia ad diuersa ministeria obligant̄. Idem aūt dñs. Et istam obligationē eis improperat: cū dicit. Quoniā cū essetis mi-nistri regni illius. Ex quo manifeste cōcludit̄: ꝙ fuerunt iusticie debitores. Omnis eni͂ rex et quicūqꝫ est sub eo: est iusticie debitor. et omēs sūt ministri regni dei. id est ecclesie. j. Cor. iiij. Sic nos existimet homo vt xp̄i ministros: ꝛ di-spensatores ministeriorū dei. Et per cōsequēs omēs ministri regni dei sunt. et debitores iusti-cie quod est ꝓpositū. Secundo ostendit. ꝙ sunt trāsgressores iusticie. et hoc propter tria. Primo q̄a male iudicauerūt reos. Secūdo q̄a iniuste spoliauerūt iustos. Tertio q̄a male re-gulauerūt seipsos. Quantum ad primū dicit. Non recte iudicastis. Quantū ad secūdū dicit. Neqꝫ custodistis legē iusticie. Quantū ad ter-tiū dicit. Neqꝫ sm̄ voluntatē dei ambulastis.

Dicit ꝙ eis primo sic. Nō recte iudicastis. Hoc aūt fit quadrupliciter: sicut docet btūs Greg⁹. in omel. et habetur in Caū. xj. q. iij. quattuor.

B Quattuor modis humanū iudiciū peruerti-tur: scꝫ timiditate. cupiditate. offensione. ꝛ af-fectione. Hec est sententia. sed ista sunt verba. Quattuor inquit Greg⁹. modis iudicium hu-num peruertit̄. Timore: dum metu potestatis alicuius veritatē loqui pertimescim⁹. Cupidi-tate: dū pmio iūs alicuius corrūpim⁹. Odio: dum contra quemlibet aduersariū molimur. Amore: dum amico vel propinquo ɔtendim⁹ prestare auxiliū. Hec Greg⁹. Judicāt etiā non recte. quidā ꝑpter personarū acceptionē. qui-dam ꝑpter ꝑuersam intentionē. quidā ꝑpter debiti ordinis ꝑtermissionē. Quidā ꝑpter per-sonarū acceptionē. Contra quos Deut. j. Ita paruū audietis vt magnū: nec accipietis cuiusꝙ̄ personā: q̄a dei iudiciū est. Vtinam legē istam omēs iudices attenderēt. quoniā dei iudiciū faciūt. Unde illud facere deberēt quod deum velle facere si ibi esset credūt. Alij non recte iu-dicant ꝑpter peruersā intentionē. Intendūt eni͂ quidā remunerationē temporalē vel in fa-ma vel in pecunia. Cōtra quos loquit̄ beatus Greg⁹. et habetur in Caū. xj. q. iij. Qui recte. Qui recte inquit iudicat: ꝛ pmiū remunerato-nis expectat fraudē in deum perpetrat: q̄a iu-sticiā quam gratis impartiri debuit: acceptiōe pecunie vendidit. Bonis male vtunt̄ qui pro temporali lucro iuste iudicāt. Tales quippe ad veritatē nō iusticie defensio sꝫ amor preciū pro-uocat. Quib⁹ si spes nūmi subtrahit̄: ɔfestim a iusticie defensione discedunt. Hec Greg⁹. Si ita est ꝙ iudex ꝑpter munera iusticiam faciēs damnat̄. Quid fiet de illo iudice qui ꝑpter mu-nera iniusticiā iudicabit? Tertio sunt quidam qui non recte iudicāt ꝑpter ordinis debiti pre-termissionē. Debem⁹ eni͂ quicūqꝫ sum⁹ in supe-riori gradu positi: primo iudicare nosipsos et postea alios. considerātes nos esse hoīes ꝛ nō deos aut dños. j. Cor. xj. Si nosmetipsos iu-

C dicarem⁹ nō vtiqꝫ iudicaremur. Qualis aūt debet esse q̄ debꝫ alios iudicare: bñ ꝛ lucide de-clarat. Ambro. sup Ps̄. Beati immaculati. Et ha-bet̄ in Caū. iij. q. vij. Judicet. Judicet inqt ille de alteri⁹ errore q̄ nō habet qd̄ in seipso cōdē-net. Judicet ille q̄ nō agit eadē q̄ in alio puta-uerit puniēda: ne cū de alio iudicat in se ferat sentētiā. Et iudicet ille qui ad ꝓnūciandū nul-lo odio nulla offensione nulla leuitate ducat̄.

Et post pauca. Bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit nec ex domestice voluntatis ꝓprietate ꝗ iuxta leges ⁊ iura ꝓnūciat. Si qs scita ⁊ sta tutis iuris obtemperat: nō indulget ꝓprie voluntati. nihil paratū nihil ꝑmeditatū de domo defert sꝫ sicut audit ita iudicat: et sicut se habet natura discernit: obsequit legibꝰ nō aduersat examinat cause merita nō mutat. Hec ibi. Sequit. Neqꝫ custodistis legem iusticie. Ubi ostēdit eos fuisse iusticie trāsgressores quia iniuste spoliauerūt iustos. Judex qui male iudicat frequēter iustum a bonis suis spoliat. Et sicut dicunt doctores cōcorditer. Siue tulerit iniquā sententiā ex certa malicia. Siue ex iuris ignorātia: tenet ad restitutionē. et ad totū interesse parti lese: nisi possit inducere illū pro quo iudicauit iniuste ad satisfaciēdū parti lese. Et idem illud intelligit de iudice ordinario vel delegato vel spōte se ingerēte vel acceptāte gratis delegationē suaꝫ. Si vero aliquis ignarus foret cōpulsus ad iudicādū et peteret cōsilium a iurisperitis et apponeret diligentiā quā posset ad bene iudicandū. Talis licet ferret iniquā sententiam: nō tenet ad restitutionē. Sed si fuerit negligēs in petēdo consiliū a iurisperitis cū eos possꝫ habuisse: tenet ad restitutionē. Aliud

D est hic notandū ꝙ sicut dicit: extra de sentēcia et re iudicata: in nouellis Innocētij. Cuꝫ eterni. Si iudex ecclesiasticus ordinarius vel delegatus cōtra cōscientiā et iusticiā in grauamen partis in iudicio alterius quicqꝫ fecerit per gratiam vel per sortes: ab execucōe officij per annum nouerit se suspēsum. ad estimotionē litis parti quā leserit nihilominꝰ cōdemnādus. Et si durāte suspēsione ingerit se diuinis. irregularis est. et cū eo solus papa dispēsat. Hec ibi. Et ideo illi qui cū iudicibꝰ tractāt vel consiliādo: vel supplicādo: vel informādo: bene sibi cauere debēt: ne sint causa quare iudex a veritate declinat: vel ꝓpter eorū consiliū: vel preces: vel sugestiones. qa alios grauitet peccat. et ad restitutionē parti lese faciēdā tenent. Et ideo quid sit a iudice rogādū docet Tullius. iij. de officijs ca. xj. Preclarū a maioribꝰ accepimus morē rogādi iudicē. si euꝫ morē tenetemꝰ quē salua fide facere posset. Nam si oīa facienda sunt que amici volūt: nō amicitie tales sꝫ cōiurātōes putāde sūt. Ad hoc aūt ꝙ iudex legē iusticie teneat ista tria custodiat: scꝫ exquisitaꝫ cause discussionē. facilis credulitatis exclusionē. et deliberatā sententie ꝓlationē. De primo et secūdo Job. xxix. Causā quā nesciebā diligentissime inuestigabā. Sup qꝺ dicit Gregꝰ. xix. mora. ca. xvj. Maiora crimina tarde credēda sunt cum audiunt: et sunt citius puniēda cum veraciter cognoscūtur. Facilitas enī credulitatis puersum facit date iudiciū: sicut patet de Phuphare pncipe militū Pharaonis. Gen. xxxix. Qui nimis credulus verbis cōiugis: innocentē Joseph carceri mācipauit. De forma discutiēdi causas in iudicio exemplū habemꝰ de dn̄o deo nr̄o: qui tn̄ omnia nouit vt deus. Gen. xviij. Clamor inquit dn̄s sodomorꝫ et gomorreorū multiplicatꝰ est et pctm̄ eorꝫ aggrauatū est nimis. descendā ⁊ videbo vtrū clamorem qui venit ad me ope cōpleuerint: an nō est ita vt sciā. Qꝺ exponēs mgr̄ in historia scholastica dicit sic. Hoc exemplū xp̄us iesus reliquit nobis quasi diceret. Mala hoīum nō ante credatis ꝙ ꝓbetis. Inde est ꝙ iudex crimē sibi soli notū punire nō pōt. Hec ille. Secūdo habemus iterarum exemplū ad idem Joh. viij. Quam diligēter xp̄s discussit causaꝫ mulieris quā scribe et pharisei de adulterio accusabant. Primo enī inclināns se deorsum digito scribebat in terra. Et rursum erigēs se dicit eis. Quis vestrū sine pctō est ⁊c. Et iterū scribebat in terra. Ecce ꝙ morosus fuit anteqꝫ voluit sententiare. et ꝙ diligenter causam mulieris discutit. Quid autē scribebat: ex sacra scriptura expressuꝫ nō est. dicūt quidā ꝙ illud idē scripsit qꝺ eis respōdit. Quis sine pctō est vestruꝫ ⁊c. Glo. dicit ꝙ scribebat pctā eorꝫ vt quilibꝫ legeret sua. Dicit Ambro. et est ibi in glosa interlineari. Qꝺ nō scripsit nisi illud ꝓpheticū. Terra terra absorbe hos viros abdicatos. Hiero. in quadā ep̄la ad Hyrenēsi. videt velle ꝙ scripsit. Terra terrā accusat. In his ergo exemplis xp̄i patet doctrino oīm ꝑdictorꝫ trium sine quibꝰ iustū iudiciū esse non pōt. Ad hoc enī vt iudiciū sit actus B iusticie tria exigunt. Primo ꝙ ꝓcedat ex inclinatiōe iusticie. Secūdo ꝙ ꝓcedat ex auctoritate. Tertio ꝙ ferat sm̄ rationē prudētie. Quia si sit ꝯtra rationē iusticie: dicet iudiciū peruersum vel iniustū. Si sine auctoritate: dicet iudiciū vsurpatū. Si sine ratiōe prudētie in causa examinatiōis: dicet iudiciū temerariū. De imperatore Theodosio ⁊ btō Ambrosio legit. ix. li. historie tripitte notabilis historia q̄ narrat ca. xxiiij. Cū enī apꝺ Thessalonicā qdā iudices fuissent lapidati. Indignatꝰ Theodosius oēs passim interimi iussit: nō ꝑcedēte examinatiōe iudicij vt septem milia hoīm interficerent. Post hec venit imperator apud mediolanū vbi preerat Ambrosius. Cumqꝫ in die solēni imperator in ecclesiā ingredi voluisset. foris ad ianuā Ambrosius eum ꝓhibuit et grauissimis obiurgationibꝰ eum arguit: et inter alia dixit sibi sic. Quā inquit penitentiā ostendisti post tantas iniquitates: quere ibi residuū. Tertio accusat spiritussanctus malos iudices de hoc ꝙ male regulauerūt seipsos. Unde dicit. Neqꝫ sm̄ voluntatē dei ambulastis. Ad Roma. xij. Nolite cōformari huic seculo sꝫ reformamini in nouitate sensus vestri vt ꝓbetis q̄ sit volūtas dei beneplacēs et perfecta. Non enī debēt se con-

formari seculo sed stare gu alide iu rationis iu dicio: vt sancti sint in seipsis qui habēt alios ex officio sāctificare. j. Thessa. iiij. Hec ē eni volū tas dei sanctificatio vestra vt abstineatis vos a fornicatione: vt sciat vnusquisqꝫ vestrū vas su um possidere in sanctificatione ꝛ honore nō in passionibus desiderij sicut gentes que ignorant deum.

Lectio. LXXVII

Horrēde et cito apparebit vobis quoniā iudiciuz durissimum in his q̄ presunt fiet. Exiguo eni cōcedit misericordia. Potentes autē potēter tormēta patient. Declaratis causis ꝓpter quas mali iudices merito poterunt accusari. Hic exequit de pena qua merebunt iudicialiter ꝯdemnari. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit: q̄ cōtra malos iudices fiet iudiciū cū singulari discretione. Scdo q̄ hoc fiet cū rōnabili proportione ibi. Exiguo eni. Quātuz ad primuz dicit. Horrende ꝛ cito apparebit vobis quasi diceret. Vos qui modo horribiles apparetis pauperibus ꝛ innocētib⁹: stipati militib⁹ ꝛ multitudine famulorū: honorati muneribus ꝛ adulationib⁹ clericoꝝ: ditati pecunijs ꝛ abūdantia mundanorū: onerati scelerib⁹ ꝛ debitis peccatorū. Cauete: q̄z iudex vester xp̄s horrende ꝛ cito apparebit vobis. Et bene cauete: q̄z ad Heb. x. Horrendū est incidere in man⁹ dei viuentis. Et quid faciet vobis iudex iste? Ad hec respondet sufficiēter. Primo ostendendo modū quo veniet. Scdo describendo actū quē intendit ibi. Quoniā iudiciū durissimū in his q̄ presunt fiet. Quid ꝛ quomō christus faciet iniquis prelatis ostendit p hec verba: Horrende ꝛ cito apparebit vobis. In quib⁹ docet tria circa aduentū christi ad iudiciū q̄tuz pertinet ad malos iudices ꝛ prelatos: qui nūc temporis bonis apparebit benignus: ꝛ malignis austerus. Veniet enī vobis malis iudicib⁹ videlicet potenter cum incussione timoris: quia horrende. repente cum exclusione torporis. quia cito. ꝛ euidenter cuz declaratione vigoris: quia apparebit vobis. Iam enī dicit ꝛ ita est: vere tu es deus absconditus. Esaie. xlv. Sed tunc verificabit illud ps̄. Deus manifeste veniet deus noster ꝛ nō silebit. Veniet inquā primo potenter cū incussione timoris: ꝛ hoc iuste. Naz modo vbicunqꝫ veniunt falsi iudices: mali dominū incutiunt timorē. Imperant eni: nō cuz pietate: sed cū austeritate: nō amore sed terrore. Contra quos valde rationabiliter loquit propheta Ezech. xxxiiij. et cōminabat eis deus nunc pro tunc. Ve inquit pastorib⁹ israel qui pascebant semetipsos. Nōne greges a pastorib⁹ pascuntur? quasi diceret sic. Lac comedebatis et lanis operiebamini: ꝛ q̄d crassum erat occidebatis. Gregē autē meū nō pascebatis: q̄d infirmum fuit nō consolidastis. ꝛ q̄d egrotū nō sanastis. ꝛ quod fractū erat nō alligastis. ꝛ q̄d abiectuz est non reduxistis: ꝛ quod perierat non quesistis: sed cum austeritate imperabatis eis cum potentia. Iustum est ergo q̄ iudex eorum christus consimiliter se habeat ad eos. Et ideo eis nūc temporis horribilis apparebit Sap. v. Videntes turbabunt timore horribili ꝛ mirabunt in subitatione insperate salutis: imo ꝓpt eos ꝛ malos ꝓsules dies iudicij: q̄ deberet vocari dies consolationis: liberationis pmonoonis ꝛ amoris: vocat dies tribulatiōis ꝛ horroris. propterea dicit propheta Iohe. ij. Sol cōuerteiur in tenebras ꝛ luna in sanguinem anteq̄ꝫ veniet dies domini magnus ꝛ horribilis. Veniet ergo horrende: Secūdo veniet cuz exclusione torporis q̄z cito. id est repēte. Ille qui venit ex inopinato: dicit venire cito q̄tumcūqꝫ expectauerit veniēdo. In rei veritate christus morose eos modo expectat ꝛ ipsi sua mora abutūt. Et ideo cū dixerit pax ꝛ securitas tūc repentin⁹ superueniet eis interit⁹ j. Thimo. ij. Quia in ps̄. Viri sanguinū ꝛ dolosi non dimidiabunt dies suos. Apoca. xxij. Ecce venio cito ꝛ merces mea mecū est reddere vnicuiqꝫ ſm opera sua. Tertio veniet euidenter cum declaratione vigoris. quia tūc videbunt filiū hominis venientē in nube cū potestate magna ꝛ maiestate Luc. xxj. Veruz est q̄ nō habent modo deum p oculis ꝛ ideo non apparet eis: Dicūt eni cū pharaone Exodi. v. Quis est dn̄s vt audiā vocē ei⁹ ꝛ dimittā israel? Nescio dn̄m ꝛ israel nō dimittā. Sz nūc manifeste se ostendet eis Abachuc. ij. Adhuc visus procul ꝛ apparebit in finē ꝛ nō mentiet: si moram fecerit expecta eū q̄z vniēs veniet ꝛ nō tardabit. Sic ergo veniet ꝯtra malos ꝑlatos. Sz ad quē finē? Certe ad hoc vt corā toto mundo faciat vindictā iustā de omnib⁹. Sed ꝓncipaliter de malis ꝑlatis. quia nūc iudiciuz durissimū in his qui presūt fiet. Durū q̄z male intrauerunt: durius q̄z male rexerūt: durissimū q̄z male vixerūt. Fiet eniz tunc eis triplex questio. Quō intrasti? Quō rexisti? Quō vixisti? Durū iudiciū fiet secularibus: duri⁹ malis religiosis: durissimū ꝑuersis ꝑlatis. Dura q̄stio q̄re oues xp̄i nō pauerūt auxilio temporalis substantie. Durior quare nō pauerunt verbo doctrine. Durissima quare nō pauerūt exemplo bone vite. Dura questio quare ex pauperibus extorsiones fecerunt. Durior qualit bona pauperū cōsumpserunt. Durissima quare xp̄o ꝛ ecclesie pro ꝓceptis elemosynis nō seruierunt. Dura: quare bonos nō informauerunt Durior: quare malos nō increpauerūt. Durissima: quare ipsimet nō bene vixerūt. Ergo iudiciū durissimū in his qui ꝑsunt fiet. Pater ex-

go q̃ fiet iudiciū contra prelatos cū singulari discretione. Restat declarare q̃ hoc fiet pporzione rationabili. Est enī iustū q̃ sic se habeat pena prelati ad penā iude: sicut culpa pylati habuit se ad culpā iude. In illa pportione in qua culpa prelati excedit culpā subditi: iustū ē q̃ pena prelati excedat penā subditi. Et quia iste excessus est talis quo maior esse nō potest. Ideo vocatur iudiciū durissimū q̃d infligetur. Et ideo dicitur etiā cōsequēter q̃ exiguo cōceditur misericordia. potētes autē. id est prelati potenter tormēta patientur. Exiguo. id est ei qui peccauerit per ignorantiā aut fragilitatē pceditur misericordia id est minor pena. Sed potētes. id est plati scientes. id ē ad scientiā obligati potēter. id ē abūdanter tormenta patientur Apoc. xviij. Quātum glorificauit se ꝛ in delicijs fuit: tantum date ei tormentū ꝛ luctum: q: in corde suo dixit. Sedeo regina ꝛ vidua nō sum ꝛ luctū nō videbo. Et exponi potest de anima puersi prelati. Iudiciū in his qui presūt fiet. Prelatus ad hoc q̃

C digne presit debet esse luminosus p rectā informationē: operosus p sanctā occupationē: gratiosus p piā cōpassionē ꝛ animosus p iustā correctionē. Primo dico q̃ prelatus debet esse luminosus p rectā informationē Sap. vj. Diligite sapientie lumen omnes q̃ preestis populis. Hi enim sunt stelle moraliter. De quibus dicitur Gen. j. Posuit stellas in firmamēto celi: vt lucerēt sup terrā ꝛ preessent diei ac nocti: diei. i. clericis: nocti. i. laicis. Greg⁹. xiij. morali. Cum is qui subest seruit ad obsequium: restat procul dubio. vt qui preest seruiat ad verbū. ꝛ cū is qui subest iussis obtemperat: oportet q̃ q̃ pē curā sollicitudinis impendat. Sꝫ iā verificatur illud Johe. ij. Sol ꝛ luna obtenebrati sūt ꝛ stelle retraxerunt lumē suū. Sol ꝛ luna sunt prelati maiores: stelle curati minores. Scđo debet esse operosus p sanctā occupationē. temporalia cōtemnendo: spiritualia pdicando: sacramēta ministrando ꝛ pauperes visitādo. Ad Ro. xij. Qui preest in sollicitudine. Corpa enī celestia incessanter mouentur: ac agunt in ista inferiora: alterāt terrā ꝛ elemēta eis subiecta: vt mūdus cōtineatur in esse: quia si ipsa ab operatione cessarent: inferioris mundi species finiretur. Eodem mō platus cōtinue ꝛ sollicite operosus dꝫ esse: monendo: corrigendo: exemplū pbendo Vñ Hiero. sup Exodū. xxviij. ca. Tanta debꝫ esse cōuersatio ꝛ eruditio pontificis: vt omnis motus ꝛ gressus. ꝛ vniuersa ei⁹ opera notabilia sint: veritatē mente cōcipiat. ꝛ eam toto habitu resonet ꝛ ornatu: vt quicq̃d agit: q̃cq̃d loquitur doctrina sit populorū. Vñ Sene. epla ij. Nature est deteriorib⁹ potiora submittere. Mutis quidē gregib⁹: aut potiora corpa presūt: aut vehemētissima nō precedit armēta degeneratur⁹: sed qui magnitudine ceteros mares vincit. Elephantorū gregē excellentissim⁹ ducit: Sūma felicitas erat gentiū in aureo seculo in quo nō poterat potentior esse nisi melior. Illo ergo seculo quod aureum phibent penes sapientes fuisse regnū iudicant quādo officium erat imperare nō regnū. Et tales tamē duplici digni sunt honore prelati. vt scribitur. j. Timo. v. Qui bene presunt presbyteri duplici honore digni habeantur: maxime qui laborāt vbo ꝛ doctrina. Et vt scribit Apl's Paulus. j. Thessal. v. Rogamus autē vos fratres vt noueritis eos qui laborant inter vos ꝛ presunt vobis in dño ꝛ mouent vos vt abundanti⁹ habeatis illos in caritate propter opus illorū pacē habete cum eis. Tertio debet prelat⁹ bon⁹ esse gratiosus p piam cōpassionē: vt ꝯsoletur pusillanimes: suscipiat infirmos: patiēs sit ad omnes scđm regulā Augu. ideo xp̄s nō Joannē cōstituit principē ecclesie sue sed Petrū qui infirmus fuerat ꝛ cōpassione indiguerat: vt compassionis viscera singulariter optineret ꝛ omnibus ostenderet Gene. xxiiij. Eliezer preerat omnib⁹ q̃ habuit abraam. Eliezer interpretatur dei mei sanctificatio: ꝛ designat prelatū p cuius discretam eleemosynā sanctificari debent subiecti Bern. sup Cañ. Discite subditorū matres vos esse debere nō dños. studete magis amari q̃ metui. ꝛ si interdū seueritate opus ē paterna sit nō tyrānica. matres fouendo: patres corripiendo vos exhibeatis. Suspendite verbera: pducite vbera: lacte pinguescāt nō typo turgescāt. Inno. de vili. ꝯdi. hu. Statim vt ambitiosus est promot⁹ ad honorē: in superbiā extollitur ꝛ in iactantiā effrenatur: nō curat prodesse sed gloriatur preesse. pſumit se meliorē q̃ cernit se superiorē: haud bonū facit si gradus sed virtus. Nō dignitas sed magis extollit honestas. Priores dedignatur amicos: notos ignorat hesternos. Sodales cōtemnit antiquos. Vultū auertit: ceruicē erigit. fastū ostēdit. grandia loquitur. sublimia meditatur. subesse si patitur. pesse molitur: preceps ꝛ audax: gloriosus ꝛ arrogans grauis ꝛ importunus. Sicut autē in malos prelatos fiet iudiciū durissimū: ita bonis dabit p̄miū maximū. Aug⁹. in quodā sermone. Nihil est in hac vita ꝛ maxime hoc tpe difficili⁹ laboriosius ꝛ periculosius ep̄i officio sed apud deū nec beatius. si eo modo militet. quō imperator noster iubet. Quarto prelat⁹ debet esse ani-

D mosus p iustā correctionē Gen. j. Presit piscibus maris ꝛ volatilib⁹ celi ꝛ bestijs terre. Omniq̃ reptili quod mouetur in terra. Pisces maris sunt rebelles ꝛ ociosi. Volatilia celi sūt superbi ꝛ ambiciosi. Bestie terre auari ꝛ pecuniosi. Reptilia: lubrici ꝛ libidinosi. quos omnes debet prelatus iuste corripere. Et scđm ecclesiasticas sanctiones ad virtutes reducere Esaie. xxxij Principes in iudicio perūt. Sꝫ quidā simics

sūt miluis qui nō antiquas gallinas inuadūt. sed pullos interimunt. et similes magistro leonis q̄ nō leonē sed catulū verberat. Sic prelati moderni nō diuites et nobiles peccatores: sed pauperes. ecclesiastica censura castigāt. Sz de quo dolendū videt. Tales interdū presunt in ecclesia qui sūt tenebrosi per ignorantiā. ociosi per ignauiā. Sediciosi per iracūdiā. Ignominiosi per infamiā. Et cōtra tales bene loquit Ambro. in suo pastorali. Nihil in hoc seculo sacerdotibus excellentius. Nihil sublimius episcopis reperiri potest vt omni cū dignitate oculis demōstramus: digne noscamus. Quid sumus? Quid fuimus: professione actione potius q̄z nomine demōstremus vt nomē cōgruat actioni et actio respōdeat nomini: ne sit honor sublimis et vita pcliuis. ne sit deifica professio et illicita actio: ne sit religiosus amictus et irreligiosus profectus: ne sit gradus excelsus et deformis excessus: ne locutione simplicitatē simulemus columbinā: et mentē habeamus caninā. ne professionē monstremus ouinā et ferocitatē habeamus lupinaz. Cōsimilē sententiam dicit Bernardus ad Eugeniū. ij. lib. Audi inquit canticū meum minus suaue: sed salutare. Monstruosa res est gradus sūmus et animus infimus. sedes prima et vita ima: lingua magniloqua et manus ociosa. Sermo multus et fructus nullus: vultus grauis et actus leuis: caput canum et cor vanū: facies rugosa et lingua nugosa. ingens auctoritas et nutans stabilitas. Hec Bernardus.

Lectio. LXXVIII

Non enim subtra het personā cuiusq̄z dominus qui est dn̄ator omniū: nec verebit magnitudinē cuiusq̄z: quoniā pusillū et magnuz fecit ipse, et equaliter ē illi cura de omnibus. Fortioribus autē fortior instat cruciatio. Cū declaratum sit. q̄ xp̄s iudicabit iniquos dn̄os et puersos prelatos cū graui districtione. Hic ostēdit q̄ hoc fiet sine quacunq̄z dissimulatione. Parcunt enī interdū iudices propter beniuolentiam: interdū propter impotentiā: et interdū propter negligentiā. Primo ista tria excludit spiritussanctus a iudice xp̄o. Scd̄o subinfert principalis conclusio ibi. Fortioribus aūt fortior instat etc. Circa primū: q̄ xp̄s nō parcet propter beniuolētiā tūc ipsis dicit sic. Nō enī subtrahet personā cuiusq̄z dn̄s. Cautela est frequent apud iudices mundi. q̄ psona rea subtrahit p certo dierū q̄ nō cōparet. Unde iudex p eo illo nihil facit cōtra eū: sed ista cautela nihil tunc valebit. q̄ nullus pro tūc se poterit absentare. ij. Cor. v. Omnes nos mānifestari oportet ante tribunal christi etc. Ergo dominus nō subtrahet p dissimulationē psonā cuiusq̄z. Quia dicitur Act. x. q̄ deus nō est acceptor psonarū. Et ratio. q̄ est dn̄ator omniuz et iustus dominator. ergo nulli faciet fauorez. ij. Reg. xxiij. Fortis israel dominator hominum iustus. Sic ergo nulli parcet propter beniuolentiam. Secūdo nulli parcet propter impotentiā. Et q̄ntum ad hoc dicit. Nec verebit magnitudinē cuiusq̄z: quasi diceret. Nō omittet propter timorē potētie regum vel principuz vel creature cuiuscunq̄z. Et hoc probat sic. Nullus enī artifex terret de eo qd̄ fecit et etiā potest destruere quādo vult. q̄a omnis artifex potentior est suo artificiato. Sed deus fecit pusillū et magnū: In ps. Dominus ipse est deus ipse fecit nos et nō ipsi nos. Tertio deus nulli parcet propter negligentiā. et q̄ntum ad hoc dicit q̄ equaliter est illi cura de omnibus. et p consequēs nō plus negliget punire vnū q̄z alium Sap. xij. Non est alius deus q̄z tu cui cura est de omnibus vt ostendas quoniā nō iniuste iudicas iudiciū. His q̄ tribus causis dissimulationis exclusis: subinfert cōclusio talis. Fortioribus aūt. i. illis q̄ fortius et grauius peccauerunt: fortior instat cruciatio. q̄ Deutero. xxv. Pro mensura delicti erit et plagarum modus.

Circa ista et alia in precedentibus lectionibus habita pōt esse dubitatio litteralis ista. Utruz liceat iudici cōdemnare ad mortē: propter allegata et probata corā se in forma iuris: illū quez scit penitus innocentē? Videt q̄ sic. q̄ vel lex q̄ precipit cōuictū de crimine cōdemnare ē iusta vel iniusta. Si iniusta: nullus debz scd̄m eā iudicare. Si iusta: nullus cōtra. Itē. ij. q. j. Nos in quēq̄z. dicit Aug. Nos inq̄t iudiciū ferre n̄ possumus: nisi aut in cōuictū aut spōte cōfessū q̄ si reus ē cōuictus aut spōte cōfessus: licz iudici ferre sniaz. cōseq̄ntia ptz. q̄ si nō video hoiez nisi forte video forte. Itē. iij. q. vij. Judicet. dic Amb. Bonus iudex arbitrio suo nihil facit. nec ex domestice volūtatis proprietate: sed iux leges et iura pnūciat. et reuera sicut audit ita iudicat: igit sm̄ allegata et pbata licet sibi iudicare. Itē si licitum esset iudici liberare innocentē cōtra allegata et probata. pari ratiōe etiā poterit quēlibet innocentē sm̄ suā cōscientiā iudicare. cōsequēs falsum. Itē iudex in iudicio nō iudicicat vt priuata psona: sed vt publica. Jō dz sequi noticiā publicaz. nō suā priuatā. Itē Deut: xix. In ore duorū vel triū stet omne verbū. ergo iudex debz condemnare sm̄ sententiā testiū. Quia in ista lectione tangit de psonaruz acceptione. sit ista dubitatio. Utrū psonarum acceptio sit peccatum? Quod nō: q̄ apud deū nullum est peccatū: sed apud deū est acceptio psonarū. ergo ipsa nō est peccatū. Minor ostendit p illud ad Roma. ix. Cuz nōdum nati fuissent et aliquid egissent boni aut mali etc. dictū est. Jacob dilexi. Esau aūt odio habui. Preterea conferre alicui beneficiū ecclesiasticū propter cōsanguinitatem: est acceptio psone. sed hoc nō ē pecca

tum: sed caritas ordinata. q2 ad Gal. vj. Ope-
remur bonū ad omnes: maxime aūt ad dome
sticos fidei. Et. j. Timoth. v. Si q̄s suoꝝ et ma
xime domesticoꝝ curā nō hȝ. fidem negauit et
infideli ē deterior. Sȝ domestici dicunt illi q̄ atti
gūt consanguinitate. Preterea preferre no
bilē illitteratū ignobili litterato est acceptio ꝑ-
sone. Sȝ hoc nō est peccatū: q2 talis magis pōt
defendere ecclesiā q̄ʒ alius. et dominus sūmus
pontifex in dispensationib⁹ frequēter attēdu
nobilitatē. facili⁹ eni dispensat cū eis q̄ʒ cum
alijs. ergo cuȝ hoc sit acceptio personaꝝ. ideo
nō omnis acceptio personarū est peccatū. Si-
militer facili⁹ dispensat cū diuitibus q̄ʒ cū pau
peribus q̄ cōtrahant matrimoniū in gradu ꝓ
hibito. Preterea eligere minus bonū ad ꝑ-
laturā: vbi potest eligere meliorē videt esse ac-
ceptio ꝑsone: Sed aliquis habens vocē in ele-
ctione pōt hoc licite facere. q2 scōȝ iura sufficit
eligere bonū. extra de electione. Cū dilecti: Er
go acceptio ꝑsonarū etiā in spiritualib⁹ nō est
peccatū. Cōfirmat ratione. q2 scōm statuta ec-
clesie. interdū electio fieri debet de gremio q̄2-
uis extra gremiū magis idonei valeant inue-
niri. ergo ecclesia approbat q̄ fiat acceptio ꝑso-
naruȝ. quia cū eligere minus bonū et dimitte-
re maius bonū sit acceptio ꝑsone. videt q̄ acce
ptio ꝑsonarum nō est peccatū. Preterea. ex
dicto Hiero. Leui. viij. vbi agit de ordinando
sacerdote. dicit Hiero. sic. Qui prestantior est
ex omni poplo: qui doctior: qui superior: qui
in omni veritate eminētior: ille eligat ad sacer
dotiū. Preterea acceptio ꝑsone in iudicio n̄
est peccatum Ecci. iiij. In iudicio esto pupillis
misericors vt pater. Preterea exhibere indi
gno honorē: ē acceptio ꝑsone. Sȝ ad h̄ in casu
tenemur ex ꝑcepto honorare ꝑntes etiā malos
et malos ꝑlatos. Similiter cōsiliū est Leui. xix.
Coram cano capite cōsurge et honora ꝑsonam
senis. Sed senes quāq3 nō sūt virtuosi ꝑm illud
Danie. xiij. Egressa est iniquitas a senioribus
iudicibus qui videbant regere populū. Ad
oppositū. Nihil ꝓhibet in lege diuina nisi pec-
catum. Sed in lege diuina acceptio ꝑsone ꝓhi
betur Deut. j. Nō accipies ꝑsonam cuiusq3. et
loquit specialiter in loco iudicij. ergo accipere
ꝑsonam in iudicio est peccatum. Preterea.
Iaci. ij. Nolite in ꝑsonarū acceptione habere
fidē dn̄i nr̄i iesu xp̄i. vt dicit glo. Aug. Quis
ferat si q̄s diuitē eligat ad sedē honoris eccl'ie:
ꝯtempto paupere sanctiore et iustiore: ergo ac
ceptio personarū in collationib⁹ beneficioꝝ ec
clesiasticorū est peccatū. Ad questionē ē di-
cendū q̄ sic. ꝓpter istā rationē. Oē q̄d oppo-
nit iusticie vel virtuti viciū ē et peccatū. Sȝ acce
ptio ꝑsonarū opponit iusticie. ergo ē peccatū.

Sciendū est eni q̄ ad iusticiā ꝑtinet q̄ bona
diuersa diuersis distribuant ꝑsonis scōȝ valo
rem et dignitatē ꝑsonaꝝ. Quando ergo aliq̄s
cōsiderat in ꝑsona aliquā condinonē que non
facit eū dignū illo quod sibi dat: est acceptio ꝑ
sone. Si aūt considerat ꝯditionē aliquā in ꝑso
na, que quidē condino facit euȝ dignū benefi-
cio cōferendo. tunc non est acceptio ꝑsone sed
cause. Et scōm hoc loquit Glo. ad Eph. vj. su-
per illud. nō est ꝑsonarum acceptio apud deū
dicens. q̄ iudex iustus causas attendit et nō ꝑ-
sonas. Est ergo acceptio ꝑsone in iusticia qua
prefert ꝑsona ꝑsone ꝓpter causam nō dignifi-
cantem euȝ ad illud ad q̄d prefert. Omnis au
tē conditio que nō facit hominē dignū illo ne-
gocio ad q̄d ꝑfert: refert secūdū istū modū lo-
quendi ad personā. Sicut si attendā in isto di-
uinas et consanguinitatē. et propter istas cōdi-
tiones promoueam illum ad magisterium vel
ꝑlationē: acceptio ꝑsone ē: q2 causa me mouēs
non est cōditio que facit eū dignū honore colla
to. Sed si attendā in isto consanguinitatē et ꝓ-
pter hoc lego sibi. x. lib. vel instituo cum here-
dem et dimitto extraneū. nō est acceptio perso
ne sed cause: quia ista causa facit eum dignum
et proportionatū huic beneficio. q̄d est assequi
patrimoniū meuȝ. Unde accipere personam
in proposito. nō est acceptare ꝑsonā homi-
nis. Sȝ acceptare hoīeȝ ad hoc bñficiuȝ ꝓpter
ꝯditionē n̄ dignificātē eū ad bñficiū conferen
dū. Per h̄ ad rationes. Ad ꝑmū dicendū q̄
datio ē duplex. Una pertinens ad iusticiā q̄n
aliquis dat quod debet. et cui debet. et quando
et scōm quod debet. et ista donatio proprie nō
cadit in deo qui nihil debet creature simplicit
loquendo. Alia est datio siue donatio proprie
ꝑtinens ad libertateȝ vbi hō dat et tamē nō te-
net ad h̄: sed dat gratis: modo acceptio perso-
narum est in iusticia et nō consistit nisi in dona
tionibus ꝑtinentibus ad iusticiā. Et ideo in ac
ceptione dei vel predestinatione: nō est accep-
tio persone. quia de⁹ non facit iniustum crea-
ture sue eaȝ reprobando. Sicut nec facit iustā
creaturam ipsaȝ predestinādo. et ideo in mere
gratiosis non peccat homo dando vni et nō al
teri: cuȝ neutri teneat quicq3 dare. Ad secū
dum de promotione consanguineorū disting
uendum est q̄ consanguinei prelati aut sunt
minus digni simpliciter et per respectuȝ ad be
neficium cōferendū et per respectum ad bonū
cōmune. aut sunt eque digni vt alij. In primo
casu promouere eos et dimittere digniores est
acceptio ꝑsonarum. Idē in dispensatione spi-
ritualiū quorū non est dominus sed tantū dis
pensator. j. Cor. iiij. Sic nos existimet homo
vt ministros xp̄i et dispensatores ministerioꝝ
dei. vnde ad illā clausulā refert quidaȝ in casu
ꝑmo. Nos ē ꝑlatis dare ꝑbēdas bñ natis. aut
bñ nūmatis vel eorū sanguine natis. Ergo ꝑbē-
de si dicūt ꝑ emēde. In scōo casu licȝ ꝑlato pre

ferre cōsanguineos suos qꝛ saltē videnť acce-
ptiores in hoc ꝙ possunt de eis magis cōfide-
re ꝙ negocia ecclesie cū eo vnanimiter tracta-
bunt. Ad tertiū de promotione nobiliū ꝛ dis
pensatione cum eis facta. dicendū ꝙ q̄uis lit-
teratura simpliciter loquēdo magis reddat ho
minē idoneū ad promotionem in ecclesia. In
casu tamē nobilitas fulcita bonis morib⁹ plus
potest expedire ecclesie in resistendo rebellib⁹
ꝛ lupis oues inuadentib⁹ q̄ possit litteratura.
Et in casu debet litteratura ꝑponi tali nobilita
ti: nec est acceptio ꝑsone in casu illo. Secus esꝫ
si eque valeret ecclesie lr̄atura simplicis. sic ꝑ-
eminēcia nobilis. ꝛ isto modo forte nō est acce
ptio ꝑsone in collatione episcopatus dimitte-
re vnū bonū theologū. et promouere vnū bo
nū iuristā et canonistā: vbi negocia eccl'ie sint
litigiosa. vt ille p iura sua defendat meli⁹ liber
tates ecclesie: q̄uis simpliciter loquendo: the-
ologia magis dignificet hominen ad regimen
animarū. Canones tamē magis dignificāt ho
minē ad defensionē decimaꝝ ꝛ exactionē eaꝝ
Quod aūt cum nobilibus fiunt dispēsationes
in cōtrahendo matrimonia infra gradus ꝓhi
bitos. ꝛ nō cum pauperibus: nō est acceptio ꝑ
sonarū. Nam causa dispensandi cū nobilib⁹ ē
confirmatio ꝛ multiplicatio pacis inter maio-
res in ecclesia q̄ causa apud paupes nō habeť.

Ad quartū de electione minus boni. dicen-
dum ꝙ aliter est loquenduꝫ de electione apud
forū iudiciale ꝛ aliter apud foruꝫ conscientie.
Apud forū publicū nō vocať electio vitiosa: si
nō eligat simpliciter meliorē: qꝛ sic omnis ele-
ctio de facili calumnie pateret. Et ideo sufficit
eligere bonū scd̄m iura. nec obligať homo ad
eligendū meliorē scd̄m iura illa. sed scd̄m con-
scientiā eligentis necesse est ꝙ eligat illum quē
reputat meliorē: vel simpliciter: vel ad illā dig-
nitatē pro tunc pensans circūstantijs particu-
larib⁹ que ad ecclesiā tunc cōtingunt. Et alias
est acceptio ꝑsone ꝛ mendaciū cōtra cōscientiā
eligendo. Ad cōfirmationē de eligendo in-
fra gremiū: dicendū ꝙ illi q̄ sunt de gremio cō-
munitatis: ꝯsueuerunt cōmuniter vtiliores es
se ad bonū cōmune ecclesie in qua sunt nutriti
q̄ aduenticij. Et ideo statuiť ꝙ de gremio po-
tius elʼgať si aliquis ibi sit idoneus: si non: fiat
de alijs. Sicut patet di. lxj. Nullus. ꝛ di. lxiij.
Sacrorū. Ad quintū ꝙ homo debet in iudi
cio misereri pauperis q̄tū potest rōabiliter si-
ne lesione iusticie ꝛ nō contra iusticiā. qꝛ Exo.
xxiij. Pauperis quoqꝫ nō misereberis in iudi
cio. Ad sextū de exhibitione reuerētie indi-
gnis: dicendū ꝙ honor est exhibitio reuerētie
in testimoniū virtutis. vnde sola virtus ē debi
ta causa honoris. Aliqui tamē honoranť ꝓpť
virtutē propriā: aliqui ꝓpter virtutē alienā. si
cut mali prelati honoranť qꝛ gerunt ꝑsonā dei

ꝛ cōmunitatis cui presiciunť ſm illud Prouer.
xxvj. Sicut qui mittit lapidē in aceruū mercu-
rij. sic qui tribuit insipienti honorē. Mercuri⁹
est deus mercatorū. Aceruus compoti vel ra-
tiocinij vocať aceru⁹ mercurij. Cōputant autē
q̄nq; cū lapidibus. Sicut igiť ibi poniť vn⁹ la-
pillus pro decē libris. Ita poniť in ecclesia q̄n
ꝙ vnus idiota vel insipiens loco prelati ꝛ lo-
co dei. Senes honoranť ꝓpter virtutis appa-
rētiā. ꝛ diuites ꝓpter bonitateꝫ reipublice cui
ꝓsumunť vtiles esse: nō ꝓpter diuitias hono-
ranť. Vn̄ Glo. sup illud Ja. ij. Nolite in perso
narū acceptione habere fidē fratres mei. Qui
diuitē ꝓpter diuitias honorat: grauiť peccat.

Lectio. LXXIX

Ad vos ergo reges
sunt hi sermones mei vt discatis sa-
pientiā ꝛ nō excidatis. Qui enī cu-
stodierint iusticiam ei⁹: iuste iudicabunť. Et q̄
didicerint iusta inuenient quid respondeant.
Postq̄ꝫ declaratū est ꝛ determinatū de rigore
ꝛ districtione qualiter de⁹ faciet cōtra falsos iu
dices: dominos ꝛ ꝓlatos in generali. In hac ꝑ
te docet spiritus sanctus quō sibi debent cōtra
illud iudiciū ꝓuidere in speciali. Duo autē
sunt eis necessaria. Sapiētia quo ad deū. Iu-
sticia quo ad proximū. Est enī sapientia theo-
sebia. i. verus dei cultus ſm Damascenū. Iu-
sticia est virtus directiua in his q̄ sunt ad ꝓxi-
mū ſm Aris. v. Ethico. Scd̄ꝫ ista: tria fiūt. Nā
primo docet eos deuꝫ deū dē colere. Scd̄o ad
proximum iusticiā exercere. ꝛ tertio eis ꝓmit-
tit ꝙ si hec seruauerint poterint in iudicio sine
periculo respondere. scd̄a pars ibi. Qui enim
custodierint iusticiā eius ꝛ qui didicerint iusta
Cōclusum est satis cōmendando. cōminando
ꝛ inuitando. qꝛ disciplina sapientie iudicib⁹ ꝓn-
cipibus ꝛ prelatis est sūme necessaria. Sed q̄a
monitio generalis nō sufficit nisi moniti audi-
ant ꝛ aduertant. Ideo eos in hac parte excitat
magis efficaciter explicādo vel replicādo ꝛ ma
gis eorū statum exponendo. Et dať exemplū
prelatis. ꝙ nō est satis generalia predicare cū
curam habeant animarū: sed necesse habēt in
casu ad ꝑticularia descendere. q̄n infamia seu
rebellio cōpellit. Et ideo verū est ꝙ in ꝑceden-
tibus satis dictuꝫ est regib⁹ ꝛ prelatis ꝙ addi-
scant sapientiā: quia tamē reges ꝛ presides sūt
nimis desides ad ea que eis rationabiliter per
suadunť. Ideo replicat inculcādo. Ad vos er-
go reges. id ecclesiaruꝫ rectores ꝛ prelati. qui-
cunqꝫ sunt hi sermones mei qui videlicet ꝑces
serunt ꝛ etiā qui sequūť vt discatis sapientiam
nō illā que deorsū est que est terrena animalis
ꝛ diabolica. Sed illā que de sursuꝫ est Jac. iij
De qua Eccl. j. Omnis sapientia a dn̄o deo ē
ꝛ cum illo fuit semꝑ ꝛ est ante euum. Et nō ex-

cidatis videlicet a gratia in culpã. Sed conti-
nuetis pseuerãtes finalit̃ i caritate. j. Cor. xiij.
Caritas nũq̃ excidit: ⁊ q᷑ possibile ē q᷒ nũq̃ ex-
cidat: declarat ɔseq̃nter. Qui enī custodierit
iusticiã ei᷒. i. sapiētie increate q̃ est xp̄s. iuste iu-
dicabũt. i. iusticie p̄miũ recipiēt p̄ mercede. ij.
Timo. iiij. De reliq̃ reposita ē mihi corona ⁊c̃.
Et sol[illegible] taleo inueniēt in iudicio. quid r̄ndeant
christo opponēti. Et iō subdit. Qui didicerint
iusta inuenient quid respondeāt. Et sic soluit
questio Job. ix. posita. Si repente interroget
quis respōdebit ei. Certe qui didicerunt iusta
inuenient quid respondeant. Ubi notãdũ

B

q᷒ respondere debem᷒ quattuor generib᷒ dis-
putantiũ ⁊ arguentiũ. Cōtra nos arguit deus
p̄ geometricas demōstrationes: mundus per
rhetoricas persuasiones. demon p̄ sophisticas
obligationes. ⁊ caro p̄ insolubiles deductiões
Primo ergo arguit de᷒ demonstratiue dispu-
tando vt nos doceat ⁊ corrigat. Procedũt enī
sue demonstrationes ab immediatis ⁊ notissi-
mis nobis. q᷑ ex peccatis nostris. Joh. xvj. Ip-
se arguet mundũ de peccato. Et ideo ad ratio-
nes dei nō patet respōsio nisi affirmatiua. Q᷑
si dixerimus q᷑ peccatũ nō habemus nosipos
seducimus ⁊ veritas in nobis nō est. j. Joh. j.
Unde Job. ix. Quis ego sum vt respondе-
am ei ⁊ loquar verbis meis cũ eo qui etiam si
habuero quippiam iustũ nō respondebo. s̄ me
um iudicē deprecabor. Sic respōdit mulier de
p̄hensa in adulterio. Joh. viij. quando xp̄s
ei geometricas demōstrationes digito p̄trax-
it in terra. Et ideo cōfusionē conclusionis eua
sit dicēte sibi christo. Nec ego te cōdemno. va
de ⁊ noli ampli᷒ peccare. Sic respondit dauid
ad nathã. ij. Reg. xij. cũ eũ argueret de adul-
terio ⁊ homicidio. Peccaui inquit. Cui statim
Nathan. Trãstulit dominus peccatũ tuũ. Se
cundo arguit mundus p̄ rhetoricas p̄suasiões
Apoc. iij. Suadeo tibi emere a me aurum igni-
tum probatuz vt locuples fias ⁊ vestimētis al-
bis induaris. Est enī persuasio mũdi. vt collі-
gas lucreris ⁊ vndecũq̃ p̄quiras: ⁊ cũ diues fa
ctus fueris tunc p̄ elemosynas ⁊ opera pietatis
deo satisfacies pro peccatis. Unde mundus p̄
mo persuadet querere que sunt mundi ⁊ post
ea cōsulit que sũt dei. Xp̄s docet ordinē opposi-
tum Math. vj. Querite primũ regnũ dei ⁊ iu
sticiã ei᷒. Unde sicut rhetoric᷒ p̄ exempla sua-
det. ita mundus. Nonne abraam diues fuit.
Dauid rex magnificus? Gregori᷒ elemosyna-
rius? Et sic de alijs multis sanctis qui cũ sancti
tate diuitias habuerunt. Sed iste rationes nō
debent christianos mouere. quia licet cũ diui-
tijs christo bene seruire sit possibile: est tamē se
curius viam paupertatis eligere ⁊ maioris p̄-
fectionis. Et ideo mundo respondeam᷒ illud
Act. xxvj. In modico suades me christianum

fieri. Et queramus ab eo quam securitatē no-
bis faciet q᷒ viuam᷒ donec diuites efficiamur.
⁊ q᷒ tunc bonã habebimus volũtatē ad elemo
synas faciēdũ. De hac responsione in p̄s. Re̅
dit ei in via virtutis sue paucitatē dier̃ meor̃
nuncia mihi. Romanus quidã nomine Pris-
cus quesiuit frequenter a Marciali coco: qua
lis ipse foret si fieret diues ⁊ potens. Et respō-
dit sibi sic. Dic mihi: si tu fias leo qualis eris:
Unde historiaz istam describit sic Ualerius li.
epygramaton. xiij. Sepe rogare soles qualis
sum prisce futurus. Si fiam locuples: simq̃ re
pente potens. Quẽq̃ posse putas mores narra
re futuros. Dic mihi si fias tu leo qualis eris.

Tertio arguit diabolus per sophisticas ob-
ligationes. Obligat enī hominem ad sustinē-
dum falsum. Unde ante primũ peccatũ fecit
falsaz positionē mulieri. Gen. iij. Nequaq̃ mori
emini. sed eritis sicut dij. Et cōsequenter cōclu
dit dominus omnib᷒ qui suas obligatiões ad
mittunt. in p̄s. Declinantes autē in obligatio-
nes adducet dominus cũ operantibus iniqui
tatem. Et ideo dicamus illud Dani. iij. Non
oportet nos de hac re respondere tibi. Quarto

C

caro arguit temptatiue p̄ insolubiliũ deducti-
nes: quia ipsius argumētationes vix solutio-
nem recipiunt. In quibus quotidiana pugna
⁊ rara victoria. Jac. j. Unusq̃ temptat a cōcu
piscentia sua abstractus ⁊ illectus. Isti respon
deamus iuxta tres famosas ⁊ antiquas opini
ones soluendi insolubilia. Fuerunt enim anti
q᷑: cassãtes restringētes ⁊ r̄ndētes p̄ trãscasũ.
Cassantes dicebant q᷑ ipsum actum negabãt
de q̃ prouenit insolubile. Nos ergo scd̄m oēs
vias istas carni respondeamus. Et primo in
principio cassemus actum anime a quo proue
nit temptatio: destruamus videlicet fedã ima-
ginationez de venerea voluptate. Hoc est enī
q᷒ caput serpentis totaliter cōquassandum est
In p̄s. Conquassabit capita in terra multor̃.
Et r̃ñcialio cogitatio est materia virtutis ⁊ nō
culpa. nec p̄ tali offendit᷒ deus. Esaie. xlij. Ca-
lamũ quassatũ non conteret. Secundo eti-
am respondeamus per restrictionē ne carnis
curam in desiderijs faciamus vt sensualitas re
stringat᷒ legibus rationis Exo. xxviij. Strin-
gatur rationale cum anulis superhumeralis.

Tertio respondeamus per transcasuz cogi
tando q̃ cito caro decidet ⁊ transibit in terraz.
j. Mach. j. Decidit i lectũ ⁊ cognouit q᷑ more-
retur. De ista respōsione. ij. Cor. j. Ipsi in no
bisipsis responsum mortis habuimus vt nō
sim᷒ fidentes in nobis sed in deo. Et qui sic di
dicerint ista in presenti: inuenient quid respō-
deant in futuro. Lectio. LXXX

Concupiscite ergo

sermones meos ⁊ diligite illos ⁊ ha

debitis disciplinaꝫ. Clara est ꝛ que nunq̄ marcescit sapientia: ꝛ facile videt̄ ab his qui diligūt eam. ꝛ inuenitur ab his qui querūt eam. Declarata cōclusione principali videlicet q̄ reges ꝛ presides tenent̄ studere sapientie. Hic ostendit p̄ quē modū hoc sit eis possibile. posset enī aliquis se forsitan excusare: q̄ nō posset istā sapientiā attingere. cum sapiētia videat̄ esse possessio diuina nō humana: sicut dicit̄. j. metha. Sed hoc excludit spiritussanctus in hac parte ostēdēs q̄ sapientia ista q̄ est cognitio dei per fidē ꝛ amorē: non solū est vnicuiq̄ possibilis imo multū facilis. que quidem facilitas patet ex tribus. Naꝫ ipsa habet̄ si diligat̄. apparet si appetatur: ꝛ tertio occurrit si inquirat̄. Et scd̄ꝫ hoc ista lr̄a diuidit̄ in tres partes. Naꝫ primo ostendit q̄ ista sapientia que est cultus dei: per cognitionē ꝛ amorem habet̄ si diligat̄. Secūdo q̄ apparet si appetat̄. Et tertio occurrit si inq̄rat̄. Secunda pars ibi. Preoccupat aūt si q̄ se cōcupiscat. Et tertia ibi. Quoniā dignos seipsa. Dicunt̄ ergo duo de sapientia in ista lectione. Primū q̄ ipsa habet eternitatem in permanendo: aliud q̄ habet facilitatē in occurrendo. Concupiscite ergo sermones meos. Concupiscentia nutrimēti est signū sanitatis ꝛ bone dispositionis in corpore. Et per oppositum abhominatio cibi ꝛ potus. est signuꝫ manifestū grauis infirmitatis. Moraliter sermo dei est cibus anime christiane Math. iiij. Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo qd̄ procedit de ore dei. dixit christus ad diabolum: Vn̄ de Ambro. in quodā sermone de quadragesima. Quisq̄ verbo dei pascit̄: terrenū pabulū nō requirit. nec enī potest panē secli capere q̄ pane reficit̄ saluatoris: negligit panē vel famē corporis qui pabulo lectionis intendit: nec vētris curā habere poterit qui alimenta verbi celestis acquirit. Ipa est enī refectio que saginat animā. que impinguat viscera. cuꝫ de diuinis scripturis cibum eloquij perēnis accipimus. Quando ergo sic est q̄ persona quecunq̄ desiderat legere ꝛ audire sermones dei ꝛ cū delectatione sibi incorporet: signū est sanitatis cōscientie vel saltē bone dispositionis ad sanitatem. Hiere. xv. Inuenti sūt sermones tui ꝛ comedi eos: ꝛ factū est mihi verbum tuū in gaudium ꝛ in leticiā cordis mei. Et per oppositū illi qui nullum saporē in diuinis scripturis experiuntur: nec aliquā dulcedinē sentiunt. signuꝫ est q̄ stomachus eorū repletus est amaris humoribus ꝛ grauiter infirmat̄. in ps̄. Omneꝫ escam abhominata ē anima eorum ꝛc. Concupiscite dicit christus sermones meos ꝛ diligite eos. Diligere illos est seruare Joh. xiiij. Si q̄s diligit me sermonē meum seruabit. q̄r scd̄m beatum Gregoriū. Probatio dilectionis est exhibitio operis. Non enim sufficit sermones christi in memoria portare nisi seruēt̄ in vita. Vn̄ Aug⁹. super illud ps̄. In q̄ corrigit adolescentior viam suam: in custodiendo sermōes tuos: Custoditio sermonū dei intelligenda est operatio preceptorum. Unde frustra custodiunt̄ in memoria si non custodiuntur in vita. Nam verba dei tenendo agunt: ne obliuiscantur. non tamē agūt viuendo vt corrigant̄. Et habebitis disciplinā. Quia scd̄m Greg. Obseruātia mandatorū aperit intelligentiā oculorū vl̄ occultorū. Vn̄ q̄ diligūt s̄mōes xp̄i habebūt disciplinā. Quid āt sit disciplina: docꝫ d̄ disciplina nouicioꝝ dicēs. Disciplia ē ꝯuersatio bona ꝛ honesta cui parū est mala nō facere: s̄ studet enā in his que bene agit per cuncta irrep̄hensibilis apparere. Disciplina enī est omniuꝫ membroruꝫ motus ordinatus ꝛ dispositio decens in omni habitu ꝛ actione. hec Hugo. De eadem Bern in quadā epistola. O q̄ꝫ cōpositum reddit omnē corpis statum: nec nō ꝛ mētis habituꝫ disciplina ceruicem submittit: ponit supcilia: cōponit vultum. ligat oculos: cachinnos cohibet: moderat̄ linguā: frenat gulā sedat iram. Huius disciplina schola est studiū sacre theologie vbi potius deuotionibus q̄ꝫ q̄stionibus intendendū est. Unde Hugo in preallegato libro. Uos inquit fratres qui scholaꝫ discipline iā intrastis: in lectione diuina plus debetis querere qd̄ mores vestros ad virtutē instruat q̄ꝫ quod sensum acuat ad subtilitateꝫ magisq̄ velle informari preceptis scripturarū q̄ꝫ questionib⁹ impediri. Cū ergo diuinas scripturas legitis: solerter perpendite quid ibi dictū sit ad excitandū in vobis amorē dei. qd̄ ad cōtemptū secul. quid ad cauendū insidias inimici. quid ad bonos effect⁹ nutriendos. et qd̄ ad praua desideria extinguenda valeat. ꝛ qd̄ cor cinus p̄ cōpū ctionis ardoreꝫ accendat. qd̄ disciplinā in opere: quid humilitatē in cogitatione: quid obedientiā in preceptis: quid patientiam in aduersis habere doceat. Quid denicq̄ ad agenda bona sedulū: ꝛ ad mala cauenda doceat esse circūspectū. hec Hugo. Et ideo Sene. epistola. xx. docet q̄ causa quare scholares nō sunt morigerati: partim ē ex parte doctoris: partim ex parte discipulorum. Aliquid inquit precipientium vitio peccatur. qui eos docent subtiliter disputare: nō viuere aliquid discentium qui propositū ad preceptores afferunt. non animi excolendi: sed ingeniuꝫ: vult dicere q̄ hec sola est intentio scholarium communiter ingenium colere per scientiam. non autē animum per virtutes. Sed talē ordinem nō tenet psalmista qui dicit. Bonitatē disciplinaꝫ et scientiā doce me. Clara est ꝛ que nunq̄ marcescit saipentia. q. d. merito est diligenda scriptura sacra. q̄r clara est ꝛ non turbida. In ps̄. Calix meus inebrians q̄ꝫ preclarus ē. Iste

eni calix est ita dulcis q̄ q̄to magis magisq̄ hō
gustat tanto magis delectādo sitit. Eccl. xxiiij.
Qui edunt me adhuc esurient. ⁊ q̄ bibunt me
adhuc sitiēt. Et ideo animē nō curiose circa iu-
ra mundi ⁊ nō curanti de dulci claritate scrip-
ture diuine dicit Hiere. ij. Quid tibi vis ī vijs
egypti vt bibas aquā turbidā? Egyptus tene-
bre interpretat: ⁊ significat mundū. vie mūdi
sunt sollicitudines seculi. vel schole legū secula
riuz. In istis vijs bibitur aqua turbida q2 sci-
entia turbatiua p quā mali ad turbādū bonos
redduntur audaces. Sz oppositū de lege dei
dic ps. Pax multa diligentib⁹ legē tuā. Clara
ē inqt ⁊ q̄ nūq̄ marcescet sapia. Nō solebāt an
tiquitus sapientes coronari lauro. In signuz
q̄ sicut laurus seruat viriditatē perpetuā. Ita
sapientia nūq̄ arescit. Et ideo probat Arist.
j. posterio. q̄ omnis scientia est de perpetuis.
Et q̄uis sit ita nobilis: est tamē inuentu facilis
Unde subdit. Facile videt ab his qui diligunt
eaz. Sap. vij. Optaui ⁊ datus est mihi sensus
⁊ inuocaui. ⁊ venit ad me scilicet sapientia. Ec
ce q̄ faciliter Iac. j. Si quis vestrum indiget
sapientia. postulet a deo qui dat omnibus af-
fluenter: ⁊ non improperat ⁊ dabit ei. Tū pie
tas: boni mores: ⁊ oratio deuota: sūt vie ad istā
sapiam acq̄rēdā. Un̄ Aug⁹. li. j. de morib⁹ ma-
nicheorū. In sacris scripturis diuinit⁹ inspira-
tis neq3 omnes a quibus querit docere possūt
neq3 omnes qui querūt discere digni sunt. Sz
ad hoc q̄ veritatis sciētia doceat ⁊ videatur: et
diligentia ⁊ pietas adhibēda est. altero fiet vt
sciētes inueniantur: altero vt mereantur. Hec
ibi. Non tamen videtur nisi ab his qui diligūt
eaz. Amanti eni omnia sunt facilia. ratio est q2
mens sine delectatione est ceca. Sap. ij. Exce-
cauit enim eos malicia sua. Et Sopho. j. Am-
bulant vt ceci quia domino peccauerūt. Et in-
uenitur ab his qui querūt eam. non ab ociosis
C qui eā nō requirūt. Querenda est eni certo
loco certo tēpore ⁊ certo modo si debeat inue-
niri. Certo loco: quia in penitentia Job. xxviij
Non inuenit in terra suauiter viuentiū: sed in
terra aspere viuentium. Et ideo inuenta est in
Dan. ⁊ socijs eius qui cōtemnentes cibos re-
gios: leguminib⁹ vescebant. Et ideo de eis di
citur Dan. j. Pueris autem his deus dedit sci
entiam ⁊ disciplinam in omni libro ⁊ sapientia
Certo tempore: quia cōtinue Luce. xj. Petite
⁊ accipietis. querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ ape-
rietur vobis. Certo modo. quia humilit. Prou.
xj. vbi est humilitas ibi ⁊ sapientia. Sap. j. In
simplicitate cordis querite illuz. Bern. sermo
xxiiij. Si nolumus querere frustra deum: q̄ra
mus eum scilicet veraciter: frequenter ⁊ perse
ueranter. vt nec queramus pro illo aliud: nec
cum illo aliud: Nec ab illo ad aliud conuer-
tamur. Facilius est enim celum ⁊ terraz transi
re q̄ vt sic querens nō inueniat. sic petens nō

accipiat. ⁊ sic pulsanti nō aperiatur. Sed in h
est mirabile q̄ deus queri non potest nisi pri⁹
inueniatur. quia nullus eū querit nisi aliquo
modo inuenerit. Unde Bern. de diligēdo deo
Nemo te domine querere valet nisi qui prius
inuenerit. Uis ergo inueniri vt q̄raris: vis q̄-
ri vt inueniaris. Hec Bernardus in ps. Lete
tur cor querentium dominum: querite faciez
eius semper. Quod exponens beatus Aug⁹.
dic sic. Si sp q̄rit. qñ inuenit? Forte qñ facie ad
faciem eū viderimus sicuti est. adhuc queren-
dus erit: et sine fine querendus quia sine fine
amandus. Causa est diuine bonitatis immen
sitas que videri potest: comprehendi non po-
test: ⁊ ideo semper potest haberi. ⁊ tamen sem
per queri. Unde Augustinus super Joh. dic
Queramus inueniendū: queramus inuentū
vt inueniendus queratur occultus est. vt inuē
tus querat: imensus est. Et licet inueniri pos
sit: nō tñ pfecte i hac vita. cū eni sit vita ñ pfecte
pōt repiri i regione vmbre mortis. Un̄ Aug⁹.
ɔ̄ querētes beatitatē i hac vita. dic sic. iiij. ɔfes.
ca. xij. Redite preuaricatores ad cor ⁊ inhere-
te illi qui fecit vos. State cum eo ⁊ stabiles re-
quiescite cum eo ⁊ quieti eritis. Qui itis in as-
pera: quo itis? Bonum quod amatis ab illo ē
Sed q̄tuz ad illū: ē bonū non est ⁊ suaue: sed
amaruz erit iuste. quia iniuste amat deserto il-
lo quicquid ab illo est. Quo vultis adhuc am
bulare? vias difficiles et laboriosas: imo non
requies. vbi queritis eum: querite quod que
ritis. sed ibi non est vbi queritis: beatā vitam
queritis in regione mortis; non est illic. Quō
nec vita beata; vbi nec vita.

Lectio. LXXXI

P Reoccupat āt qui
p se cōcupiscunt vt illis se prior ostēdat
qui de luce vigilauerit ad illā nō labo
rabit. assidentē eni illā foribus suis inueniet.
Postq̄ spūs sanctus facilitatē acquirēdi sa-
pientiā declarauit ex duob⁹. tum quia habet
si diligat: tū q2 apparet si appetat. Hic ostendit
illud idem ex tertio: videlicet q2 occurrit si que
rat. Et circa h̄ dicit duo. p̄mo q̄ p̄uenit se amā
tes. Scd̄o q̄ associat vigilantes. Q̄tū ad p̄- A
mū dicit sic. Preoccupat aūt q̄ se concupiscunt
id ē de⁹ ipse q̄ est sapientia increata p̄occupat
p grām p̄uenientē eos q̄ effectualit diligūt illū
Et inueniri pōt. h̄ p̄ueniri nō pōt. Sz ɔtra: vi-
det q̄ nos deum p̄occupare ⁊ p̄uenire debere
mus. Quia in ps. Preoccupem⁹ faciem ei⁹ in
confessione. Rñdeo q̄ ibi loquit ps. de iudice
futuro ⁊ venturo ad iudiciū cuius faciē p̄occu
pare debem⁹ p ɔfessionē laudis sue ⁊ fraudis
nře. Hic aūt loquit spūssanct⁹ de actu merito-
rio. In quo ipse nos preuenit gratia p̄ueniēte
sine q̄ nullū opus meritoriū exercere valem⁹.

Preoccupat ergo qui se ꝯcupiscūt vt illꝰ se ꝑoꝛ ostēdat. Bernardus. O dulcis iesu ꝑuēnires i ac cessu et exultimus in recessu. i. Joh. iiij. In hoc ē caritas dei: nō q2 nos dilexerimus deum: sed quoniā ipse prioꝛ dilexit nos. Et sic preuenit se amantes. Secundo associat vigilantes. Et quantuꝫ ad hoc subdit. qui de luce vigilauerit ad illam ꝛc. Sicut doꝛmire est sensus habere ligatos: ita vigilare est sensus habere solutos ꝛ actualiter operantes. Illi ergo qui intellectu et affectu bene vtuntur ſm principia iuris naturalis. vel ſm principia fidei; tales dicūtꝛ vigilantes. Sed de luce vigilant qui mane statim a iuuentute in bonis operibus se exercent. Ecclesiastici. xxxix. Justus coꝛ suum tradit ad vigilandum diluculo ad dominum qui fecit illū. Et talis qui sic vigilauerit ad sapientiam. id est deum qui est sapiētia increata: non laboꝛabit frustra. vel diu. vel non laboꝛabit. id est modicum laboꝛabit in compatione illius boni qd ac quirit. Eccl. li. Modicum laboꝛaui et inueni mihi multam requiem. Et quare non inuanū laboꝛabit? Certe: quia statiꝫ ipsum deum inueniet assidentem foꝛibus suis. Foꝛes per quas anima habet accessum ad deum et ad sapientiam veritatis sunt principia prima: tam practica q̄ speculatiua. Practica sicut: hoc facias alij qd tibi vis fieri: et quod tibi non vis fieri: alteri ne feceris. Speculatiua sicut: alterum contra dictoꝛioꝛum dicitꝛ de quolibet: et de nullo eoꝛū dein ambo simul: sicut patet. iiij. Metha. Per hec ergo ꝑncipia tāq̄ ꝑ quasdā poꝛtas. siue q̄ſdam foꝛes anima humana habet ingressuꝫ ad deum cognoscendū: ꝛ ad scientiam veritatis inueniendaꝫ. Et ideo dicit Arist. ij. methaph. q theologia. id est consideratio de veritate: partim est facilis et partim difficilis. Quia quantū ad ꝑma ꝑncipia circa que non contingit errare est facilis. Circa conclusiōes ꝟo ab eis deductas circa quas vario modo contingit errare: est valde difficilis: q2 prima principia sunt sicut foꝛes domoꝛuꝫ: de quibus ꝓuerbialitꝛ dicitur. In foꝛibus quis delinquet. quia introitus domuꝫ de facili cognoscitur: et nihil quod ibi ponitur latet. Sed interioꝛa domꝰ latere possunt etiam presentē scrutatoꝛē. Prouerb. viij. Sapientia in ipsis foꝛibus loquitur dicens. O viri ad vos clamito: et vox mea ad filios hominū. Intelligite paruuli astuciā: ꝛ insipiētes animaduertite. Sic ergo q̄ de luce vigilauerit. ad sapientiā nō laboꝛabit. Assidentē eni illā foꝛibꝰ suis inueniet. hoc ē sapiam creatā vel increatā inueniet assidentē foꝛibꝰ suis. id est māifeste parētē in intellectu ꝑncipioꝛꝫ: q2 cognitio existēdi deū oibꝰ hoibꝰ naturalitꝛ ē inserta. Sicut dicit Damasce. li. j. ca. iij. Et Boetiꝰ de cō. li. iij. ꝓsa ij. Est enim mētibus hoim veri boni naturaliter inserta cupiditas. Ad idem Tullius lib. j. de natura deoꝛuꝫ. Insitas vel potius inatas cognitiones habemꝰ. Que enim gens aut genus hoim quod nō habeat sine doctrina anticipationem quandam deoꝛum quā Epycurus vocat prolepsim. id est anteceptaꝫ animo rei q̄ndaꝫ infoꝛmationē sine: qua nec intelligitur q̄c q̄: nec queri: nec disputari potest. Idem lib. ij. Quid potest esse tam apertū: tā perspicuū. cū celum suspicimus celestia q̄ contemplati sumus: q̄ esse aliquod numen prestantissime mētis: quo hec regantur? Sed contra istam videtꝛ esse illud quod scribitur Prouer. viij. Beatus homo qui audit me: et qui vigilat ad foꝛes meas quotidie. Ergo sapientia non statim inuenitur assidens in foꝛibus. Dicenduꝫ ē q inuenitur statim quantum ad intellectum principioꝛum: et quantum ad noticiam dei generaleꝫ. Sed non inuenitur statim perfecte: quia qui aliquid nouit: plus nosse cupit. Foꝛes ꝟo sapientie in prouerbijs dicuntur doctoꝛes per q̄s habemus ingressum ad sapientiam. Et ad illas foꝛes opoꝛtꝫ vigilare quotidie. Eccl. vj. Si videris sensatum euigila ad illum et gradꝰ ostioꝛum illius exterat pes tuus. Et notanduꝫ circa materiam lectōnis huius q triplex causa exprimitur in scriptura quare vigilare et vigilāter nos habere debemus in omnibus: videlicet hostilitas crudelis rebellationis. vtilitas fidelis administrationis et debilitas terrestris inhabitatiōis. Quātū ad primū homines existentes in bello moꝛtali nō possūt somno vacare. Nos autem sumus in continuis bellis. In psalmo. Conculcauerunt me inimici mei tota die ꝛc. Ergo necesse habemꝰ vigilare. Grues sicut dicunt naturales inter se vigilias diuidūt. Et illa que vigilare debet lapidem tenet in pedibus. vt si illa doꝛmierit: lapis cadēs alias excitet et seipam. Si ergo auis insensata: que vigilare tenetꝛ. sic sibi preuidet cōtra somnū. multo magis cōtra somnū peccati cautelam continuā adhibē debemꝰ. j. Pet. v. Fres sobrij estote ꝛ vigilate ꝛc. Et bene adiungēo ꝓmittit sobrietatem vigilie. Nam ebrietateꝫ sequitur necessario multus somnus. Est autem de diabolo isto aduersario: sicut de quodam duce Cartaginensi. Refert Sextus Julius Frontinus. stratoge. libro secundo ca. v. quod ē de insidijs Dux iste bellum habuit contra quosdaꝫ de affrica qui Cartaginēsi. rebellabāt. Fuerunt isti de affrica auidi nimis ad bibendum vinū. qd intelligens dux vsus est contra eos tali cautela. Accepit multa dolia vini et miscuit cum vino succum cuiusdam herbe que vocatur mandragoꝛa. que quidem herba est mirabiliter sōnifera: sicut docet Aristotiles primo de somno et vigilis. Facit enim homines ita profunde doꝛmire q fiunt insensibiles. et iō solet dari hoibus qui sunt propter aliquā ifirmitatem

curādam secandi vt possint sine dolore secari. Dolia ergo vini sic infecti dimisit iste dux i tētorijs suis et fugit ad cautelā: tentoria derelinquens: affrici gaudētes tentoria inuadūt. et inuenientes victualia cū vino in abundantia comederunt et biberūt de isto vino infecto z stati omnes sic oppressi sūt somno q nullo mō se iuuare potuerūt. hoc explorans dux predictus de nocte redijt sup eos z miseros sic volutt trucidauit. Ista cautela moraliter loquēdo vtitur diabolus cōtra hoies. Vinū quod letificat designat leticiā et lasciuiā secularē. Istam leticiaz siue iocunditatē mundi diabolus sic cōmiscuit succo mādragore. i. delectatione luxurie q omnes de eo bibentes fiūt q̄si insensibiles. Mandragora eni est herba habēs masculū et femellā: et omnia lineamenta corpis humani. in se p̄fert et ad generatiōis fecunditatē cōfert Gen. xxx. dicit Rachel sorori sue Lye de Jacob viro suo. Dormiat tecū hac nocte p mādragoris filij tui. Et iō mādragora voluptatē carnis signat. Quia ergo tota mundana iocunditas int' homines his dieb' pcurante diabolo qui nos sēper cautelose querit debellare de succo voluptatis est infecta. Jō hoie svitiosi dormiūt i peccatis et ad correptiōem platorꝫ: predicationes doctorum repeiūt isensibiles: vt dicat q̄libet illorꝫ illud Prouer. xxiij. Uerberauerūt me et nō dolui: traxerūt me et non sensi. quādo euigilabo et rursum vina reperiam. Non sic vos carissimi. s sicut dicitur. ij. Cor. vj. In omnib' exhibeamus nosmetipos sicut dei ministros. Et infra. In vigilijs: in ieiunijs: in castitate. in scientia. Nota tria scientiā pcedentia. vigilias ieiunia et castitatem. Scda cā quare nos in hac vita vigilare debemus est vtilitas fidel' administratiōis. Sum' eni sicut serui vigilātes d nocte et expectantes aduentū dñi de nuptijs redeuntis. nuptie sūt in celo ineffabilis gaudij de sacrosancta vnione deitatis infinite ad naturā humanaz. De his nuptijs dñs noster venturus ē: in die iudicij descensur' ad mūdū totū iudicandū finaliter. Et iō Math. xxiiij. Uigilate qz nescitis q̄ hora dñs vester venturus sit. et Luce. xij. Sint lumbi vestri precincti et lucerne ardentes. Et vos similes hominibus expectantibus dominū suū quando reūtatur a nuptijs: vt cū venerit et pulsauerit cōfestim aperient ei. Beati serui illi quos cū venerit dominus inuenerit vigilantes. Et licet omnes vigilare debeamus. maxime tamen prelati quorꝫ cure subditorꝫ anime sunt commisse. In cuius signum cum xps discipulos suos dormientes inuenisset specialius ceteris increpauit Petrū dicens. Symon dormis: non potuisti vna hora vigilare mecū? Tertia causa q̄re in presenti moraliter vigilare debemus ē debilitas terrestris habitationis: hō qui iaceret i domo ruinosa ex omni parte debili: z simul cū hoc sciret q aliquis exterius suffoderet ptinue muros ad eū occidendū: nō daret se somno si esset prudens: s solerti vigilie. Domus anime ē corpus luteū vel terreū Job. iij. Habitāt domos luteas et terrenū habent fundamentū: z cōsumūtur velut a tinea. Fossor ē mors qui indesesse nitit' pfodere domū istam vt furet' animam cū peccans si posset vel cū penis debitis pro peccato. Et iō bene dicit' Mathei. xxiiij. Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret vtiqꝫ et nō sineret pfodi domū suam. Sed timendū est q est de nobis: sicut de pueris recenter natis. Dicit eni Aristo. j. de somno et vigilia. ca. v. q pueri quādo pariūt' dormiunt et habent oculos clausos ppter cōsuetudinez dormiēdi in matrice. Sic est de multis: iā diu inoleuit in eis consuetudo indulgendi negligentie pigricie et accidie q vigilare non possūt Sed cauendū ē a tribus malis passionib' q̄ accidunt in somnis sicut docet Arist. lib. pallegato. Epilēsia. Ephialtes: et letargia. Epilentia est cerebri passio faciens hoiem cadere subito z inopinato. Ephialtes est passio in somno faciens homi apparere: q aliquis eum opprimit: et nititur suffocare: vnde illis q̄ habēt hāc passionē: videtur cōiter q vna vetula icumbat super eos z nititur suffocare. Letargia ē infirmitas compellens hominē dormire et dormiendo mori. Moraliter iste tres passiones tria vitia generalia significant quibus inuoluit' tot' mundus. Superbi nanqꝫ et ambiciosi qui ad gradus z honores nituntur ascendere. Epilentici sunt: qz superbia casum habet. Et Claudianus in maiori Jn a tollūtur in altuz: vt casu grauiore ruant. Lubrici siue luxuriosi patiuntur ephialten: quia vetula illa est caro corrupta per peccatum eis supereminet et dominatur z deprimit eos ne resurgāt. Auari vero sunt letargici. id est obliuiosi qui quanto plura a deo percipiunt. tanto magis obliuiscunt': tam sui q̄z dei. Unde glosa super illud psalmi. Deus deus meus ad te de luce vigilo. Sitiuit in te anima mea q̄z multipliciter tibi caro mea zc. Ad deum vigilat qui vere dei memor est. Ad deum dormit qui deum obliuiscitur. Nō sic vos carissimi. Sicut dicitur. j. Thessal. v. Non dormiamus sicut ceteri. sed vigilemus z sobrij simus zc.

Lectio. LXXXII.

Cogitare ergo de illa sensus ē consummatus et qui vigilauerit ppt' illā cito secur' erit. q̄m dignos se ipsa circuit q̄rēs. z ī vijs suis ostēdet se illis hilarit' z ī oī puidētia occurret ill'. Due sūt pclusiōes q̄s spiritussanctus intendit principaliter in hac parte capituli vsqꝫ ad finem de sapientia declarare. Una ē q in eius acq̄sitiōe ē facilitas. Alia

& q in ei⁹ possessiōe ē felicitas: et de istis duob⁹ agit alternatim: nūc declarando facilitatē sapientiā acquirēdi. nūc cōmēdādo felicitatē sapiētiā possidēdi. Consequit̄ dūr possessionē sapiētie duplex felicitas: vtz tpalis et eterna: et de vtraq; fit hic descriptio: et nūc de vno: nunc de alia vicissim. Diuidit̄ ergo text⁹ plectus in duas partes. Nā primo ostēdit felicitatē q̄ est in sapie possessiōe. Scdo felicitatē q̄ est in eius acquisitione. Scda ps. ibi. Qm̄ dignos. Quātū ad p̄mā partē dicit q duplicē pfectōnē cōfert homini sapientia q̄ consistit in vero cultu dei. Nam excludit ab hoie q̄tū ad rōnalē: errorē falsitatis. quantū ad irascibilē timorē aduersitatis. Q̄tū ad p̄mū dic̄ sic. Cogitare de illa. i. de sapientia increata que ē cultus veri dei: est sens⁹ cōsūmatus. i. sensus veraciter informat⁹ sine deceptione. Sensus eni multipliciter decipiuntur. Aliquando ppter indispositionē organi. Sic lingua febricitantis iudicat dulce amarū. Aliqñ ppter indispositionē medij. Sicut ocul⁹ iudicat baculū esse fractū. cui⁹ vna medietas est in aere et alia in aqua. Aliqñ ppter elongatiōē obiecti. sicut oculus iudicat solē eē pedalis q̄ntitatis: et sic de alijs. Propt̄ qd̄ sincera veritas non ē a sensibus expetēda. ij. Aug. scdo soliloquiorū. Et ideo iudiciū sensus dicit̄ impfectū et incōsūmatū. nisi p rōnis sniam reguleē. In solis ergo sapientib⁹ q̄ sensualitati dominat̄ per rōnē ē sensus cōsūmatus. Vñ Aug⁹. j. lib. de libero arbitrio. ca. xviij. Sapiēs ē q̄ regno mētis oim̄ libidinis subiugatione semota pacat⁹ ē. Et Eccl. xxj. Consūmatio timoris dei sapientia et sensus. Et popositū stultorū sensus semp ē incōsūmatus. q: in sensualitate stāt. et fm rōnem nō viuunt. Et iō vocāt̄ supius. ca. iiij. rami incōsummati. Frangentur inquit rami inconsummati. Sic ergo sapia excludit ab homine q̄tū ad rōnalē: errorē falsitatis. Secūdo excludit timorē penalitatis. Et q̄tū ad hoc dicit. Qui vigilauerit ppter illā cito secur⁹ erit Cito: q: post mortē que veniet valde cito habebit securitatē que est pars potissima beatitudinis. Vñ dicit Aug⁹. xiij. de trinitate. loquēs de futura beatitudine. Oē qd̄ ibi erit bonū erit et ipe sūmus deus sūmū bonū erit: atq; ad fruendū eū amātib⁹ p̄sto erit: et qd̄ est oīno beatissimū. ita sēp fore certū erit. Quilibet ergo bonus cito secur⁹ erit. Apoc. xxij. Ecce venio cito et merces mea mecū ē reddere vnicuiq; scdm opa sua. Et Apoc. j. Signauit de⁹ que oportet fieri cito. Et iō signāter dicit. Qui vigilauerit ppter illā cito secur⁹ erit: ad differētiā hominū lasciuorū q̄ vigilias multas faciūt: nō ppt̄ cultū dei. s ppter cultū carnis. quorū q̄dā vigilāt ad gulā. quidā ad p̄dā. quidā ad luxuriā. Vigilāt quidā ppter gulā: et ad suas voluptates explēdas: de quibus dicit̄ Sap. xiij. Insatiie plenas vigilias habentes. Alij vigilāt ad p̄dā sicut fures latrones et predones. Job. xxiiij. Vigilantes ad predā preparāt panē liberis agrū non suū et vineam eius quā vi oppresserūt vindemiant. Plautus in quadam comedia. Ve apud quos vigilias multā in nocte protrahūt Tantū enī seruis suis de vita q̄tū de nocte auferunt. Tertij vigilant ad luxuriam. Job. xxiiij. Oculus adulteri obseruat caliginem dicens. Non videbit oculus. Sequitur secūda pars lectionis: in qua ostēditur facilitas sapientiam acquirendi ex tribus. Ille enim qui nos querit et qui se nobis ostēdit: et qui in omni tempore nobis occurrit faciliter inuenitur a nobis. sed sapientia increata que deus est sic se habet ad nos q ipsa circūit querens dignos se et in vijs suis. id est in p̄ceptis ostendit se eis hilariter et in omni prouidentia occurrit illis. Dicit ergo sic. Facile inuenitur quoniā dignos seipsa circūit querens. id est ad modū circūeuntis et querentis se habet: quia ex omni tempore dat nobis deus occasionem eum cognoscēdi et amandi. Vñ Aug⁹. iiij. confessionū. c. viij. Celum et terra et omnia que in eis sūt. Ecce vndiq; mihi dicunt vt te amem: nec cessant dicere omnibus vt sint inexcusabiles. Circūiuit xp̄s querens nos i terra in aere in inferno. Aug⁹. vndecimo confessionum. ca. secundo. Quesisti non querentes te; quesisti autem vt q̄ram⁹ te. Quesiuit nos in terra docendo. In cruce moriendo. Ac p insignia passiōis sue gloriosa misericorditer ad regna celestia nos incitādo. In infernū descēdēdo. et i vijs suis ostēdit se illis hilariter. Vie xp̄i sūt precepta christi. Semite sunt consilia. In psalmo. Vias tuas domine demonstra mihi: et semitas tuas edoce me. Et hoc hilariter. Prouerbiorū sedecimo. In hilaritate vultus regis vita. Et clementia eius quasi imber serotinus. Et in omni prouidentia occurret illis. Docet enim Tullius secūdo rhetorice. q prudētie tres sunt partes. memoria. prouidentia et intellectiua. Memoria est per quā animus repetit illa que fuerūt. Intellectus est per quam ea prospicit que sunt. Prouidentia per quā futuri aliquid videtur antequā fit. vnde prouidentia proprio nomine sumpta est presens notio futurū tractās euentū. In omni ergo specie prouidētie: deus occurrit diligentibus: docens quid eis expedit recordari: q̄d meditari: quid prestolari. Vult ergo dicere spiritussanctus q deus se diligentibus in omni prouidentia occurrit. id est gratiam tribuit: non solum bene ordinandi presētia. sed etiam prouidendi de futuris. Ubi notandum q ad perfectū regimen hūane vite q̄druplex prudētia ē necessaria: vtz legalium statutorū: tpaliū thesaurorū: psonaliū meritorū et regularium responsorū. Primā prudētiā

tenēt facere reges: pncipes ꝛ prelati, insup ꝫ consiliarij et regū ministri. vt videlicet leges instituāt iuste: ꝗ conuenientes et cōes tā diuitibꝰ ꝗ̄ paupibus ostendāt. Hec aūt pudentia de thesauro sacre scripture pcedere dz. Lex eni que obuiat sacre scripture decretis ecclie et bonis moribus: nulliꝰ debz eē momenti. Sicut dicit in Cano. di. x. Non lz. Ubi etiā felix papa ad quēdā imgatorē sic scribit. Certū ē hoc rebꝰ vestris esse salutare vt cū de causis dei agit iuxta ipiꝰ cōstitutā regl'az: regiā volūtatē sacerdotibꝰ xpi studeat subdē nō pferre. ꝛ sacrosctā pcepta per eoꝝ psules potius discere ꝗ̄ docere. Ecclie formā seq. nō huic humanitꝰ sequēdo. iura psigere: neqꝫ eiꝰ sanctionibꝰ velle dñari. cui deus clementie: tue pie deuotionis colla voluit submittere. Ne dū mēsura celestis dispēsatiōis excedit: eatur in contumeliā disponētio. A thesauro ergo sacre scripture sumi debet pudentia legaliū statutoꝝ sine qbus impossibile ē pacem inter holes obseruari. ij. Mach. iiij. Uidebat eni Onias sine regali pudentia eē impossibile pacē rebus dari. Scdam pudētiā q̄ ē tpaliū thesauroꝝ tenent facere plati ecclia sticī p paupibꝰ sustentādis. Ipi eni sūt spūaliter senascalli xpi q de ipiꝰ pimonio familiam suā exhibere tenēt. Uñ Bern. de colloqo Symonis et Iesu. li. iiij. ca. v. Res paupum non paupibꝰ dare: par sacrilegij crimē dinoscit. Sane patrimonia sūt paupum facultates ecclaꝝ et sacrilega eis crudelitate surripit. quicqd sibi ministri et dispensatores nō dnīꝫ vel possessores vltra victū suscipiūt et vestitū. Et ca. iiij. dicit sic. Dignū ē vt qui altario deseruit de altario viuat. Uiuat inqꝫ de altari: nō supbiat: nō luxuriet nō ditet: non in clericatu diues ex paupe fiat: nō ex ignobili gloriosus: nō sibi de bonis ecclie ampla palacia fabricet: nec loculos inde cōgreget: nec in vanitate: nec in supfluitate disp get: nō extollat de facultatibꝰ ecclesie cōsāguineos suos aut nepotes: ne filias olerum nuptui tradat. Cōcedit tibi vt si bene deseruis de altari viuas. Hec Bern. Est ꝗ platus senascallus paupum figuratꝰ p angeluz q Tobiā iuniorē duxit in regionē medoꝝ et instruxit quō vxorē sibi debuit copulare et sanū reduxit. Cui Tobias regratiando dixit. Si meipsum tibi tradā seruū: nō ero cōdignus pudētie tue vt dr. Tob. ix. Sic certe regraciabitur subditus sanatꝰ p pudentiā boni plati ductus p viā penitēne. ꝛ reductꝰ ad ciuitatē leticie. Et iō signanter dicit platis. j. Petri. v. Pascite q in vobis ē gregē dei pudentes nō coacte: s; spontanee. Nō solū aūt plati sed oēs habentes substātiā huiꝰ mūdi ad aliqualē hm ōi pudentiaz obligantur p paupertbus sustentandis. Tertia pudentia ē psonaliū meritoꝝ: ad istā faciēdā omnes obligamur quilibet pro seipo in tīū

omnis huiꝰ vite. Ad Roma. xij. Nolite eē prudentes apud vosmetipsos nulli maluz p malo reddentes: s; pudentes bona, nō tātū coram deo sed coram omnibus hominibꝰ. pudētes inqt bona videlicet maxima q sūt xtutes et bona opa. Ista eni bona habēt i se pciositatē: durabilitatē et vtilitatē. Est eni vnis elemosyna vel vnū ieiuniū deuoiū magis preciosū corā deo: ꝗ̄ totum aurū mundi vel etiam oēs lapides pciosi. Est etiā meritū bonum durabile: qꝛ ppetuū si nō interrumpat per peccatum. Fatuus valde foret existens in nundinis vbi multa videret venalia preciosa. s; tātuz sibi prouideret de talibus de quibus se sciret spoliandum i recessu suo de nundinis vellet nollet. Uita pñs nundine sunt in quibus negociari debemus. Luce. xix. Negociamini dum venio. Fatui ergo sunt qui totā suam pudentiā faciūt de terrenis diuitijs: de qbus i morte sunt necessario spoliandi. j. Thimo. vj. Nihil intulimus i hūc mundū: haud dubiū: qꝛ nec auferre qd possumus. Et in psona taliū dicit Sap. ix. Cogitationes mortaliū timide et incerte prouidentie nre. Aduertant etiā qui mundanas diuitias p longū tempus cū laboribus periculis ꝛ tedijs p suis filijs et heredibus et nihil adhuc p seipsis ppetuū pcurauerunt: quāta fatuitate laborant. et accipiant exemplū d Jacob Gen. xxx. Qui postꝗ̄ xiiij. annis seruierat Laban: dicit ad socerū suum. Justū est vt puideam aliquādo etiam domui mee. et extunc lucro proprio vacauit pro se et familia sua. Quarta est pudentia regulariū responsorū. et ad hanc omnes tenemur quilibet pro seipso compotū redditurus et clericus responsurus et reus coraz iudice compariturus diligenter sibi prouideret de responsuris. In istis casibus enimꝰ omnes in die iudicij. Et ideo de nobis optat deus illud Deut. xxxij. Utinā saperent et intelligerent: ac nouissima pudērent. Prouidere ē pcul videre. sicut dicit Boetius. v. de consolatione. Nouissima nostra sunt mors et iudicium pena et premium. Ista nouissima dum procul sunt, prouidere ꝛ preordinare debemus: ꝛ tūc nunꝗ̄ peccabimus. Ecci. vij. In omnibꝰ operibus tuis memorare nouissima tua ꝛ ieternū non peccabis.

Lectio. LXXXIIII.

Initiū eni illius verissima est discipline concupiscentia.

Cura ergo discipline dilectio est: et dilectio est custodia legum illius. Custodino autem leguz consūmatio est incorruptionis. Incorruptio autem faciet proximum esse deo. Concupiscentia itaqꝫ sapientie deducit ad regnum perpetuum. Postꝗ̄ declaratum est ꝗ homo p sapientiam pduci potest ad felicitatē. Restat de-

clarare que sint media cōferentia istaꝝ potesta
tem. Et hoc facit in ista lectione. Uñ intentio
A sua in p̄senti lectione est ostendere quō natura
liter homo ordinat ad beatitudinē supnatura
lem que consistit in vita eterna. contemplādo
sapiētiā icreatā. Huiꝰ autē btitudinis adipiscē
de radix et initiū est homi īditū ab ipo deo: me
dia vo sūt partim a deo partim a nob: finis vero
vltimus a deo supnaturalr̄ nobis datur. Ra-
dix et fundamentū beatitudinis consequende
que in diuina consistit noticia est naturale desi
deriū quod hō habet ad sciendū. De quo dicit
Arist. j. methaph. Q̄ omnes hoīes naturali-
ter scire desiderant. Et illud idem naturale de
sideriū est initiū sapientie: sicut hic dicit spiri-
tussanctus. Initium inquit illius. i. sapientie
verissima est discipline concupiscentia. Concu
piscentia enī que est a natura est vera nō ficta:
pseuerans nō momentanea: realis, nō depicta
Iste igitur naturalis appetitꝰ deiz cognoscēdi
et amandi. qꝛ deꝰ ē p̄mū verū ꝛ summū bonū.
ē primus gradꝰ ascēdendi ad felicitatez q̄ ē sa-
pientia de futuro: beatificans p sapiētiā fidei
in p̄senti. Et notandū q̄ istā verissimā concu
piscentiā discipline derelinquūt q̄dammodo
sophiste verbosi. legiste numosi: ꝛ idiote ocio-
si. Primi addiscunt ppter apparentiaz. Est. n.
sophistica sapientia apparens et non existēs. ꝛ
sophista copiosꝰ a bapparēti sapia ꝛ nō existēti. j.
Elenc. d qbꝰ. ij. Timo. iij. Ducūt varijs deside
rijs semp discentes et nunq̄ ad scientiā verita
tis puenientes. Secundi addiscunt ppter pe-
cuniam. De quibus dicit Ouidius. iij. de ve-
tula. Oēs declinant ad eā que dona ministrat
Utq̄ sciāt pauci discūt. plures vt abūdent. Ol
tanq̄ volūt potius q̄ philosophari. Et iō fm
eum philosophia exiliū patitur: et philopecu-
nia regnat. Et contra istos dicit spūssanctus.
Sap. vij. Diuitias nihil esse dixi in compatōe
illius: nec comparaui illi lapidē preciosum: q̄-
niam omne aurum in comparatione illius are
na exigua: ꝛ tanq̄ lutū estimabitr̄ argentū in cō
spectu illius. Tertij sunt vagi ꝛ ociosi et incon
stantes negligentes ingeniū naturale colere p
doctrinas ꝛ catholicas disciplinas. Cōtra quē
libet talē dicit ꝛ scribit Apls. j. Timo. iiij. No-
li negligere grām que ē in te. Et infra. Attēde
tibi et doctrine et sta in illis. Uisa q̄ radice
B sapientie q̄ ē naturalis concupiscentia discipli
ne. p̄sūter ponit media que sūt tria. Cura: dile-
ctio. et custodia. ꝛ ē talis ordo q̄ desideriū na-
turale sciendi causat curā. id est diligentiā vel
sollicitudinē addiscendi. Cura causat dilectio-
nem dei: qꝛ nō ē possibile q̄ hō sit sollicitꝰ ad co
gnoscendū deū: q̄n si pficiat in cognitiōe pfici
et in dilectione. Dilectio dei causat custodiā le-
gis diuine. Joh. xiiij. Si q̄s diligit me sermo-
nē meū seruabit. Et. j. Joh. j. Qui dicit se nos-

se deū: ꝛ mādata eius nō custodit mendax est.
Custodia autē mandatoꝝ dat consūmationē
īmortalitatis: que immortalitas est ppūetas
diuina. quia deus solus ē cui repugnat nō eē.
Ergo a primo ad vltimū arguendo: concupis
centia sapientie deducet ad regnū perpetuum
Et notandū q̄ spiritussanctus vtitur in ista de-
ductione colore quodam rhetorico qui vocat
a Tullio Gradatio. iiij. rhetorice siue vel climax
grece: quia dicit beatus Augꝰ. iiij. de doctrina
xpiana. ca. vij. Omnis eloquentia rhetorum
in scriptura sacra pōt inueniri. Est autem gra-
datio fm beatū Aug. vbi sup. ca. vij. quando
verba vel sensus alterum ex altero connectun-
tur: sicut patet in verbo quodam Apostoli ad
Romanos quinto. vbi dicit. Tribulatio pati
entiam operatur. patientia autez probationē.
probatio vero spem. spes vero non confundit
Et simile est quod ad Romanos octauo dicit.
Quos predestinauit. hos vocauit. et quos vo
cauit. hos ꝛ iustificauit. ꝛ quos iustificauit. hos
et glorificauit. Et est figura siue color pulcher-
rimum ornamentum sententie. Gradatio
fm Tullium diffinitur sic. Gradatio est quan-
do antecedens ad consequens verbum descē-
dit aliter quam ad superius ascensum est hoc
modo. Que nam reliqua spes manet liberta-
tis. si eis quod libet licet. et quod licz possūt: et
quod possunt audent: et quod audent faciunt
et quod faciunt nobis molestum non est. Sic
eniz debet doctor ecclesiasticus dicere eloquē-
ter vt doceat delectet et flectet: sicut dicit Aug.
quarto de doctrina christiana. ca. duodecimo
Docere ē necessitatis. delectare suauitatis. flec
tere ē victorie ꝛ potestatis. ꝛ istud vltimū ē fina-
lis intētio doctoꝝ ecclesiasticoꝝ. sicut dicit ibidē
Aug. ca. xiij. sic. Si talia dicunt que credere vl
nosse sufficiat nihil aliud est eis consentire nisi
confiteri vera esse. Cum vero illud docetur qō
agēdū est. ꝛ ideo docetur vt agatur. frustra p-
suadet verū esse qō dicitur. frustra placet mo-
dus iste quo dicitur si nisi dicit vt agat. Opor
tet ergo eloquentem esse ecclesiasticuz qui sua-
det aliqō quod agendum est: non solum doce
re vt instruat: et delectare vt teneat. sed etiā fle-
ctere vt vincat. Hec Augꝰ. Utens ergo grada
tione ꝛ tali genere dicendi spiritussāctꝰ dicit sic.
Cura ergo discipline dilectio est. i. dilectionez
opat. Sicut. n. reflexio lumis ad speculū cōca-
uū causat ignē naturaliter. Ita ē moralr̄ quā-
do ad aīam hūilē ꝛ deuotā icidūt radij lūinosi
sacre scripture a xpo q̄ ē sol iusticie deriuati: et
reflectūt idē radij ad deū p timorē ꝛ reuerētiā
sue icōphēsibilitatis. necessario causat amor i
memoria talr̄ mēt. Et tūc dilectio ē custodia le-
gū illiꝰ. Cū aūt nihil maiꝰ sit i ptāte q̄ diligere:
pz q̄ facile ē legē custodire ad Ro. xiij. Plenī-
tudo legis ē dilectio. Custoditio aūt legū p̄sū-

matio ē incorruptiōis. i. pducit ad corruptionē: hoc ē ad imortalitatē. Incorruptio aūt facit pximū esse deo. i. Imortalitas facit nos similes deo. Quia sic dicit porphy. Mortale separat nos a diis. Cōcupiscentia itaq3 sapiētie deducit nos ad regnū ppetuū. Qualiter aūt iste amor causet in nobis sapientiā tā in psenti q3 in futuro: pulchre declarat Linconiensis in sermone quē fecit de pastorib9 ita dicens. Sicut cera mollis fortit applicata sigillo recipit imitatoriā similitudinē et oīm formaꝝ et figuraꝝ sigilli insculpteꝝ pulchritudinē. Sic aīa p amoris copulā fortiter ad deū applicata: si equali. s cuz sūma imitatiōe recipit similitudinē ipsius pulchritudinis in cōformitatē. Et cū apud sūmaz pulchritudinē nulla desit pulchritudo. Ipsa. n. dicit. Pulchritudo agri mecū ē in aīa p amoris copulā a sūma pulchritudine impressa: nō erit alicuius pulchritudinis absentia. s refulgebit in illa pulchritudo que ē super illa imitatione. Oīs vero pulchritudo inferior pars sibi refulgebit. respectu illius pulchritudinis superioris: cū oīs inferior pulchritudo refulgebit in illa. multo amplior q3 in inferioribus decoris venustate. Et cuz idē sit sūme pulchritudinis forma et sūma sapientia cū anima fuerit perfecta cōformitas sūme pulchritudini 7 per hoc sūmme sapientie erit: et p consequēs aīa illustrata sapientie pulchritudine. vnde et amor qui facit alam deiformē facit ipam sūme sapiētie participatione sapientē. Est ergo plena dilectio totius veritatis magistra: imo amor ē ipius veritatis noticia. Vñ p os ipsius dicitur Johā. xiiij. Paraclitus aūt spūssāctus quē mittet pater in nomine meo: ille docebit vos oīa. Nec te moueat aliquādo: q3 multi in via domini ambulant: nec tamen ē in eis plena noticia veritatis. quia sicut dicitur: magister docere discipulū aliquā artē totam: puta rhetoricā vel geometriā: cū tamē adhuc versat discipulus circa artis pncipiū vel medium nōdū sciens artis terminū. Sic spūssanctus dicitur nos docere vnā magnā artē: omnē videlicet veritatē: cū tamē adhuc versemur circa artis pmordia. augmentata vero in nobis dilectiōe: auget et hui9 magne artis noticia. Cū vero iplebit in nobis amor vt diligamus deuz ex toto corde et ex tota anima: 7 ex tota mente: vt videlicz oīs vticula cordis cōuersa sit in ipsū totaliter. qđ finita hac pegrinatione erit in patria: tunc erit visibilis: et huius magne artis consūmata noticia. Efficit ergo amor cōsummatam decoris specie et sapientie plenitudinē fm modū csummationis qui pōt esse in suprema facie creature rationalis. Hec Linconiēsis. Ista vero sapientia ē quasi sapida scientia. Vñ cōparat vino in sacra scriptura. Cant. v. Comedi fauū cū melle meo: bibi vinū cū lacte meo. Dicit aūt Alb. iiij. metheoro. tractatu. j. c. x. q3 vinū longe ductū efficit ex motu magis sapidum: quia ppter percussionem et motū partiū conualescit in eo calor naturalis et magis subtilius dirigetur humidū. Et eadcz est causa quare pendulū vinū per ascensum et motū: reuertitur aliquantulū ad statū suū. Vocat autē pendulum quod incipit declinare ad corruptionē vt estimo. Moraliter vinum longe ductū: est doctrina sacre scripture que de celo ad homines per pphetas: patriarchas: angelos et ipm dei filium est deducta ab inicio vsq3 mō exagitat et excutit p expositoꝝ ingenia. Et iō istō vinū ē meli9 mlto q3 vinū cuiuscūq3 scientie secularis q̄ si defert nisi de terra ad terram. Vinū enī quod crescit in mōtibus est delicatius et subtilius q3 illud quod crescit in vallibus. Mons altissimus celū est 7 terra vallis lachrymaꝝ. Et ideo vinū scientie secularis rude est grossum et insipidū. Aliud vero subtile et sapidū. Cantic. viij. Dabo tibi poculū ex vino conditū et mustū malorū granatorum.

Lectio. LXXXIIII.

I ergo delectamini in sedib9 et sceptris o reges populi diligite sapientiā vt ipperpetuū regnetis. Diligite lumē sapientie: oēs q̄ pestis popul. Quis sapientia sit singulis necessaria: maxime tñ regibus et pncipib9: iudicib9 et platis. Et iō isti specialr9 sunt monēdi q3 studiū suuz apponāt circa sapientiā acquirēdā. Quia ergo in pte pcedēti determinatū ē. q3 nō solū in ei9 possessiōe ē felicitas: imo q3 in ei9 acquisitiōe ē facilitas. Iō h cōcludit spūssāct9 q3 in ei9 dura iōe ē ppetuitas et p 9sis q3 ipa sit naturalit appetēda. Vñ in lra ista duo facit. Primo inuitat reges ad sapiētie dilectionē specialit. Scdo q̄sciq3 alios pfectos vel platos generalit. Scda ps. ibi. Diligite lumen. Circa pmū dicit sic. O reges populi si delectamini in sedib9 7 sceptris. Si p q3: sic ē d facto q3 delectamini i honorib9 hui9 vite q̄o recipitis a q̄lo ppter h q3 ppl'm iudicatis et regitis et cōstat vob q3 sedes vre vel sceptra nō pnt hic pmanere ppetue. Ergo diligite sapiētiā. i. verū cultū dei vt imppetuū regnetis: et vrām delectationē presentē ad futurā cōtinuetis. Apoc. v. Fecisti nos deo nro regnū 7 sacerdotes 7 regnabimus sup terrā. Et Apoc. xx. Erūt sacerdotes dei et xpi eius et regnabūt cum eo mille annis. Glosa. i. in eternum. Ponitur eniz millenarius qui est limes numerorum pro eternitate. Hec ergo monitio dirigit regib9 specialit. Scdo monet oēs alios pfectos generalit ita dicēs. diligite lumē sapiētie omnes q̄ pestis populis. Precedentib9 et ducentibus alios i nocte tenebrosa necessarium est lumē. quia alias cadent vel saltem errabunt a via tam ducentes q3 ducti. Mathei. xv. Cecus autem si ceco du-

catū pſtet ambo in foueā cadūt. Sūt aūt plati ductores subditoꝝ pcedentes eos in via moꝝ et iō indigēt lumie sapiētie et cognitiōis sacre scripture. Bonus auriga sic ordinat de equis trahētib⁹ bigā vel currū ꝙ si habeat equū cecatū: nūꝙ facit eū pcedere qꝛ sic bigā subuerteret et socios sequētes cōfūderet. ſ facit eū post alios supportare bigā et sequi alios q pūt videre. Isto mō vult xps fieri q est currus isrl̃ et auriga ei⁹. iiij. Reg. ij. Nō placet sibi ꝙ carentes lumine sapie pficiāt: ⁊ pponātur ad trahendā bigā ecclie. Sed tātū clare videntes. In qb⁹ est noticia fidei et sane doctrine. Et pōt dici plati ecclie istud verbū. Diligite lumē sapie ⁊c̃. Lumen sapientie debēt eē doctores et scholares scripture sacre. Quib⁹ dr̃ Math. v. Vos estis lux mundi. q. d. Tales pferatis in pmotionib⁹ Tales diligatis honorādo bñficio cōferēdo ⁊ i pplexitatib⁹ cōsulēdo. Sic nūc pauci faciunt plures eni cōsulūt laicos vel legistas ꝙ theologos vel canonistas. Et iō timendū est ꝙ eis accidat sicut accidit Sauli qui tpe necessitatis cōsiliū petijt a Phitonissa et ab ea responsū mortis sue accepit sicut patet. j. Reg. xxviij. Notandū ē ꝙ piculosum ē delectari in sedib⁹ et sceptris. Sceptrū fm Papiam ē vga regalis. Sedes dicūt throni vel solia. in qbus reges sedere solent. Dicit tamē magister in historijs. ꝙ i secundo atrio tēpli Salomonis sub porticib⁹ erant tria genera sediliū: videlicet. Cathedre: Exedre et sinedre. In cathedris sedebant doctores in gimnasio. In sinedris sedebant auditores in cōsistorio. Et dicebant sinedre q̄ſi cōsessio vel consessus. In exedris sedebant assessores in iudicio cuꝫ iudice: quando aliquid secretius tractabat. Et dicebant exedre q̄ſi assessua. De sedili etiā diuersitate distinguūt grāmatici sic. et sunt v̾sus Eberardi tales. scꝫ Rex soliū: doctor cathedraꝫ iudexꝙ tribunal. Possidet ac sedē psul. pretor ꝙ curulē. In istis ergo sedib⁹ piculosum est delectari. Tum qꝛ in eis ē difficile vitare iniquitatē et ipossibile seruare stabilitatē. Primo eni patꝫ ꝙ prelati et iudices q̄lescūꝙ cū magna virtute et sūma difficultate possent vitare iniquitatē in iudicando. Tū ppter beniuolos supplicatores. Tū ppter iniustos cōminatores q oēs hꝫ p varia media iudicem: fallere moliūt. Apoc. ij. Scio vbi habitas vbi sedes est Sathane: pōt dici de puerso iudice. Et iō sicut recitat helynand⁹. li. xv. Cābises rex adeo seuer⁹ fuit ꝙ quēdā iniustū iudicē excoriari fecit ⁊ sedē iudicialē pelle sua operiri fecit. Et in eadeꝫ sede filiū iudicis posuit loco patris dicens sibi ꝙ iniquū sp caueret iudiciū: ne simili iudicio plecteret de q̄ narratiōe formāt tales versiculi. Sede sedens ista. iudex inflexibilis sta. A manib⁹ resecces mun⁹ ab aure pces Sit tibi lucerna sedes pellisꝙ paterna. Quare sedes nat⁹ p pre sponte dat⁹. Iste Cābises fuit filius Ciri regis parsarū q licentiauit iudeos captiuos tpe Esdre reedificata hirlm. Et iste Cābises vocat Nabuchonosor in historia. Iudith. et artaxerxes vel assuerus apud hester: quē Seneca appellat feliciter furiosū. Tonte fuit austeritatis ꝙ a natiuitate sua fingit furios⁹ fuisse sicut dicit Lucanus. Secūdo ipossibile ē seruare stabilitatem. Exemplū de Siro Ecci. x. Sedes ducum supboꝝ destruxit deus et sedere fecit mites p eis.

Lectō. LXXXV.

Quid est aūt sapiētia et quēadmodū facta sit referā et nō abscondā a vobis sacramēta dei. ſ ab initō natiuitatis inuestigabo ⁊ ponā i lucē sciam illius ⁊ nō pteribo veritatē neꝙ cū inuidia tabescēte iter habebo qm̄ talis hō nō erit pticeps sapientie. Qm̄ supius determinatū ē ꝙ sapiā pbet delectationē ppetuaꝫ. et oīs hō naturalit̄ delectatōnē appetat. sic dicit. vij. Ethi. Quia tā bestie ꝙ hoies: imo oia qōdāmō delectatōꝫ psequūt: posset merito qlibet q̄rere. Quid sit sapiētia ⁊ vn̄ duxit originē? Et iō itentio lectōis hodierne ē q̄ itū sufficit obuiare et istam dubitatōꝫ excludere. Vn̄ dicit. Quid ē aūt sapientia ⁊c̃. Et expōit istā lr̃a dupliciter. Primo mō allegorice de xpo q est sapientia increata. Alio mō lr̃aliter de sapientia creata. Quantū ad pmū modum exponendi posset aliquis dicere. Tu sapientie cōmendator et xpi predicator: tu delectaris in cultu sapientie ⁊ eius dilectione. Nos nescimus quid est sapientia increata quā tu dicis xpm. Respondit autor. Referam q̄d sapientia et quēadmodum facta sit. id est quēadmodum genita sit eternaliter a patre. In psalmo. Ante luciferum genui te. et temporaliter a matre. Et q̄uis neutra eius generatio valeat enarrari perfecte. potest tamen vtraꝙ eius natiuitas quātum pro fide sufficit exemplorier explanari. Et non abscondam a vobis sacramenta dei. videlicet natiuitateꝫ passionē. resurrectionem et ascensionem. Sed ab initio natiuitatis christi inuestigabo. Quia infra. ca. vij. narrat xpi incarnationem. Alio modo exponitur littera ista de sapientia creata que est verus dei cultus. Et quēadmodū facta sit. id ē qualiter opera sapientie fiūt ab hominib⁹ sapientia dominātē. Et nō abscōdā a vobis sacramenta dei. i. sacra mysteria quib⁹ deus colit a deuotis in orōnib⁹. ieiunijs et deuotōib⁹. ſ ab initio natiuitatis hominis scꝫ qua hora nascit in mūdū. inuestigabo: quia natiuitatē humanā scribit. ca. vij. Sum quidem ⁊ ego mortalis homo ⁊c̃. Et ponā i lucē scientiā eius. i. euidēter faciam sapientiā cognosci et n̄ pteribo ve-

ritatē qn vicȝ integre et aperte eā manifesteni.
Neqȝ cū inuidia tabescente.i.tabescere facien-
te iter habebo. Tabescere enī idē ē q̄ putresce-
re vel languescere: quoniā ratio hō videlicȝ in
uidus nō erit particeps sapientie. Jnimici.n.
n̄ sūqȝ participāt nec cōicant merces suas: ꝙ sa-
pientia et inuidia inimicāt. Nā sapiā illūinat
et inuidia excecat: vn̄ hō inuid⁹ nō pōt esse par
B ticeps sapie. Nō pteribo veritatē. Hicē no-
tandū q̄ ē veritas sermonis. veritas opatiōis
et veritas intētiōis. Ueritas sermōis reqrit q̄
ita sit sicut dicit: et q̄ dicens hoc credat eē in re
sicut dicit. Nā licet ista sit in re sicut hō dicit: sī
tn̄ credit aliter eē dicit contra cōsciam et ē defe
ctus veritatis moralis q̄ requirit in sermone.
De ista veritate loquit Apl's ad Eph.iiij. De
ponentes mēdaciū: loq̄mini veritatē vnusq̄sq̄
qȝ cū pximo suo: qm̄ sum⁹ inuicē mēbra. Se-
cūda veritas ē opationis et consistit in ɔformi
tate opis et sermonis vel oratiōis in bono. Et
huius cōtrariū ē fraus dol⁹ et simulatio p quā
aliquis dicit pulchra verba homī et simulat se
amicū: et tn̄ occulte eū odit et ponit ei insidias.
Cōtra q̄les scribit.j.Joh.iij. Filioli nō diliga-
mus verbo neqȝ lingua sed opere et veritate.

Tertia veritas ē veritas intentionis et cōsi
stit in confirmitate intētiōis ad opus: vt videli
cet op⁹ qd̄ de suo genere ē bonū nō fiat ex ap-
petitu laudis hūane: nec ex quacūqȝ vana in-
tentōne: sed vt honor dei p̄ncipalit' intēdatur.
Joh.iiij. Ueri adoratores adorabūt patrē in
spiritu et veritate.i.in sancta intentione cōiūc-
ta cū exteriori operatiōe. Scd̄o notandū q̄
aliter distingui solet triplex veritas: vicȝ doctri
ne iusticie et vite. Ueritas vite ē obseruātia le-
gis diuine. Ueritas doctrine p̄dicatio eiusdē.
Ueritas iusticie sententia iudicis vel testimo-
nium testis p veritate. Et ista triplex veritas p
nullo scandalo ē omittēda. Un̄ habentur ta-
les versus. Scādala pro vita doctrina iusticia
qȝ. Tu nō effugies sunt in reliquis fugienda.
Pro vita: quia hō p nullo scādalo vitando dȝ
peccare mortalit': nec doctor vel p̄dicator dȝ fal
sū docere p quocūqȝ scādalo vitādo: tacere tn̄
pōt et debet si ita sit. q̄ auditores fiāt ex sua do
ctrina deteriores. Nec iterū iudex vel testis ali
quo mō ferre debet vel dicere falsū in iudicio
pro aliquo scandalo vitando. potest tamen iu-
dex in casu sententiam differre et testis ad tem
pus tacere. Et sic possunt intelligi versus qui
videntur duobus predictis contrarij. Est ve-
rum vite doctrie iudicijqȝ. Primū sp habe duo
ppter scādala linq̄. hoc ē veritatē doctrine l ca
su ppter scādalū subticere et iudiciū lȝ differre
Nullo mō tn̄ falsū vel docere vel iudicare lȝ p
D scādalo q̄cūqȝ vitādo. Tertio notādū q̄ veri
tas ē acq̄rēda cū studio: defēdēda cū odio ⁊ p-
ponēda cū socio. Primo veritas ē inq̄rēda cū
studio. Eccl.ij. Pius ē ⁊ misericors de⁹: ⁊ remit
tet in tpe tribulatiōis pctā: et ptector ē oib⁹ inq̄
rentib⁹ se in veritate. Scd̄o veritas ē defen-
denda cū odio. Quia sm̄ Salustiū veritas pa
rit odiū: obsequiū parit amicos. Nihilomin⁹
tn̄ veritas sēp p̄ualet finalit'.ij. Esdre.ij. Mag
na ē veritas et fortior ē oib⁹. vn̄ patiēs aduer-
sitatē p defensiōe veritatis. licet possit ad tps
opprimi finalit' tn̄ triūphat. Jn cuius figura le-
gim⁹ de Jona q̄ multipliciter tribulatus fuit ⁊
mirabiliter liberatus. Dicebatur aūt Jonas fi
lius Amathi.i.filius veritatis. Non q̄ pr̄ suus
esset Amathi. vel sic vocaret: sed q̄ Helias sus
citauerat eū a mortuis et restituerat eū matri
sue q̄ p filio suo resuscitato regratiando dicit
Helie. Nunc in isto cognoui. q̄ vir dei es tu ⁊
verbū dn̄i in ore tuo verū ē.iij. Reg.xvij. Et ex
illa hora et deinceps vocat⁹ ē Jonas fili⁹ Ama
thi.i.veritatis. Nō sic ē q̄ de nullo hoīe legi-
m⁹ q̄ tot euasit picula sic Jonas. Prio enī sicut
iā dictū ē. ipe fuit fili⁹ vidue sareptane. d̄ q̄ ha
bem⁹.iij. Reg.xvij. ibi scribit q̄ egrotauit fili⁹
mulieris mrīsfamilias et erat languor fortissi-
m⁹: ita vt nō remaneret ī eo alit⁹. vn̄ ī iuuētute
sua mortu⁹ ē et resuscitat⁹ ab Helia. Jste adul-
tus fact⁹ pphēta miss⁹ fuit ad p̄dicādū niniui-
tis. Et volēs fugere in tharsis p mare. Prīa sor
te cadente sup eū eiect⁹ ē de naui et piect⁹ ī ma
re. Scd̄o deuorat⁹ a ceto. Tertio cōseruat⁹ ī vē
tre ceti trib⁹ dieb⁹ et trib⁹ noctib⁹. Quarto euo
mitus fuit de ore ceti in aridā. Quinto adust⁹
ē feruore tanto solis q̄ petiuit aīe sue vt more-
retur ait. Melius est mihi mori q̄ viuere. sicut
patȝ Jone.iiij. Ecce q̄ntas aduersitates. tribu
lationes et angustias sustinuit fili⁹ veritat'. Jn
signū q̄ q̄cūqȝ veritatē cōstant' tenet p̄secutiōes
angustias et inimicitias patit'. ꝙ finalit' libera
bit'. Joh.viij. Si māseritis in sermōe meo ve-
re discipuli mei eritis et cognoscetis veritatē et
veritas liberabit vos. Sed est vulgare exem-
plū q̄ hoīes se habēt ad veritatē audiendā sic
se hn̄t ad recipiēdū aquam bn̄dictam qn̄ sacer
dos incipit aquā bn̄dictā aspergere: popul⁹ to
tus applaudet et occurrit approximādo ad sa-
cerdotē: deponūt capucia ⁊ inclinant capita et
manus eleuāt vt aquā bn̄dictā recipiant. Sed
si sacerdos sit liberalis de aqua sua et dat eis
abundanter in facie. statim se auertunt ⁊ fugi
unt vel se ab aqua defendūt. Jsto mō cōtingit
cōiter inter homines de veritate. Multi enim
tam nobiles q̄ȝ simplices cū audiunt de aliquo
p̄lato vel predicatore q̄ dicit hominibus veri-
tatem libenter mirabiliter applaudunt. et talē
cōmendant et eum audire desiderant. Sed si
contingit q̄ ad eos declinet et det eis abundā-
ter de aqua sua benedicta.i. arguat increpet ⁊
corripiat vitia in quibus iacent statim murmu
rant. faciem auertunt et peccata sua defendūt

E ꝛ.ij.ad Timoth.iiij. A veritate quidē auditū
auertēt: ad fabulas aūt ꝯuertentur. Tertio
veritas est preponēda socio: qꝛ amico Socra-
te ꝛ amica veritate sanctū est ꝓhonorare veri-
tatē. Ambobus eñ existentib⁹ amicis: sanctū
est ꝓhonorare veritatē. j. Ethico. Dicit eñ An
dronicus perypateticus. ꝙ sanctitas est q̄ facit
fideles ꝛ seruantes ea que sunt ad deū iusta.
Hoc autem est prehonorare veritatem amicis.
imo destruere familiaritatē pro salute verita-
tis. Est eniā adeo necessariū ad bonos mores
ꝙ impossibile ē sine hoc virtutem cōseruari ni
si homo ꝓferat veritatē familiarib⁹ suis: posset
eñ homo adducere falsa testimonia ꝛ falsa me
dia ad defensionē amicorū suorum contra ve-
ritatē qđ ratio nō permittit. Maxime aūt hoc
philosophis cōgruit qui sunt ꝓfessores sapi-
entie. que quidē sapientia ē cognitio veritatꝭ.
Et ideo specialiter astringūtur ad defensionē
veritatis. Quod aūt magis debem⁹ amare ve
ritatē q̄ hominē: probatur ꝑ hoc ꝙ non ama-
mus hominē nisi ꝓpter virtutē ꝛ veritatem. er
go magis amāda est veritas. vñ Plato repro-
bando opinionē Socratis dilecti magistri sui
dicit ꝙ oportet magis curare de veritate q̄ de
aliquo alio. Christus aūt volens nos verita-
tem amare ꝛ honorare dicit se esse ipsam verita
tem. Joh. xiiij. Ego sum via veritas ꝛ vita. Et
Joh. xviij. dicit se ideo venisse in mundum vt
testimoniū veritatis ferret. Ego inquit in hoc
natus sum ꝛ ad hoc veni in mundū vt testimo
nium perhibeā veritati ꝛc.

Lectio. LXXXVI.

m **Ultitudo sapien-**
tiū sanitas est orbis terrarū. Et rex
sapiens populi stabilimentū est. Er
go accipite disciplinā per sermones meos ꝛ ꝓ
derit vobis. Postq̄ spūssanctus multipliciter
inuitauit ad sapiētie dilectionē. hic redit iterū
ad sapientie cōmendationē. Et circa hoc duo
facit. Primo ponit sapiētie cōmēdationē. Se-
cūdo allicit ad ei⁹ inquisitionē. Scđa pars ibi.
Ergo accipite. Quantū ad primū sciendū ꝙ li
A cet effectus seu fructus sapiētie in multis appa
reat cōmendabilis: maxime tñ in regimine vi-
te hūane relucet. Regiẗ eñ vita hūana ꝯsilio ꝛ
imperio q̄ duo sine sapientia nihil valent. To-
bie. iiij. Cōsiliū semꝑ a sapiēte ꝑquire. Et Pro-
uerb. viij. Per me reges regnāt ꝛ legū cōdito
res iusta decernūt: dicit sapiā. Istud ergo bo-
nū qđ est trāquillitas hūane ꝯuersationis: erit
maximū bonū qđ hoib⁹ ꝑ sapiāz ꝓuenit in hac
vita. ꝛ dēpēdet a duob⁹ videlꝫ a sano ꝯsilio ciui
lis multitudinis ꝛ a iusto impio regalis celsitu
dinis. Et q̄tū ad primū dicit sic. Multitudo
sapientū: sanitas est orbis terraꝝ. Et est locu-
tio methaphorica ꝛ figuratiua. Sanū eñ dici
tur d̄ aīali dieta ꝛ vrina analogice sicut pꝫ. iiij.
methaphi. ca. j. Sꝫ ꝙ sanū dicaẗ de republica
vel de tota ciuilitate hūana: hoc est methapho
rice ꝛ figuratiue. et tñ satis rationaliter. Cū eñ
sanū ꝛ egrū sint differētie corꝑis sicut dicit Ga
lienus: in tegni. ca. j. ꝛ respublica sit q̄si quod-
dā corp⁹ ꝫm Plutharcū qđ diuini munerꝭ bñfi
cio alatur. Et ꝫm Apłm. j. Cori. xij. Omnes
sum⁹ vnū corp⁹ in xp̄o: sed diuersa mēbra. Ra
tionabiliter ꝛ ꝓprie dici pōt ꝙ sicut respublica ē
corpus: ita necessario sanū vel egrū. Mō sic ē
ꝙ sanitas corporis est ꝯueniēs ꝓportio huoꝝ:
ꝛ infirmitas ꝯtrarietas vel supabundātia ali-
cui⁹ vni⁹ humoꝝ soluēs armoniā debitā quā
sanitas corꝑis exigit. Et eodē mō ē in republi-
cā: ita est ꝙ oīa officia ꝛ iura ꝛ dignitates regū
tur ꝛ ꝯseruanẗ in ꝓportione rōnali: tūc est sani
tas in republica tali. Si xō vna ps abundat ꝛ
alia patiaẗ penuriā: surgit ꝯtrarietas humoꝝ
q̄ est egritudo corporis xp̄i mystici. Modo si-
cut finis medici est sanitas corꝑis: ita finis quē
xp̄s intēdit est pax hūani generꝭ. Sicut cecinit
angelus Luc. ij. Gloria in excelsis deo ꝛc. Iste
finis ꝑ sapientiā obtineẗ tñ modo. Et ideo dicit
Multitudo sapientū sanitas est orbis terraꝝ.
Et nota ꝙ ad bonū regimē requiriẗ sapiētia
ꝛ etiā multitudo sapiētū. Si desit sapiā: erit si-
cut de Roboā cōtigit. iij. Regꝭ. xij. Rñdit eñ
ꝑplo dura derelicto ꝯsilio senioꝝ qđ ei dederāt
ꝛ locut⁹ est ei ꝫm ꝯsiliū iuuenū dicēs. Paẗ me⁹
aggrauauit iugū vr̄m. Ego aūt addā iugo ve-
stro. Paẗ me⁹ cecidit vos flagellis: ego aūt ce-
dā vos scorpioib⁹. Multitudo aūt necessaria
est: qꝛ in nullo vno sapiēte post xp̄m posuit de
us ꝑfectionē sapiētie. Et iō null⁹ ꝑnceps: vni⁹
ꝯsilio dꝫ esse ꝯtentus. Uñ. j. Macha. viij. legi-
mus de romāis ꝙ tpe Jude machabei fecerāt
sibi curiā ꝛ q̄tidie consulebant. cccxx. consiliū
agētes sꝑ de multitudine vt q̄ digna essent ge
rerēt: qꝛ Prou. viij. Ego sapiētia habito in ꝯsi-
lijs ꝛ eruditis intersū cogitationib⁹. Et Prou.
xj. Ubi nō est gubernator: corruet ꝑplus: salus
aūt vbi multa ꝯsilia. Patet ergo ꝙ multitudo sa-
pientū sanitas est orbis terraꝝ: dando sanum
ꝯsiliū. Secūdo sapientia regit rēpublicam iu-
sto imperio regalis celsitudinis. Et quātū ad
hoc subdit sic: Et rex sapiens ꝑplꝭ stabilimentū
est. Sicut docet Pluthar⁹. Et recitaẗ policrato
li. iiij. Pñceps dꝫ eē in ꝑplo sic citared⁹. Sic. n.
citared⁹ fides ꝛ cordas aberrātes cōpescit ꝛ ad
dulcē armoniā reducit: ita ꝑnceps nūc rigore
iustitie: nunc remissione clemētie subditoꝝ fa-
ciet armoniā. Hoc aūt certū est ꝙ tutius est cor
das remitti q̄ extēdi. Remissa nāq; ꝑ artificiū
corrigiẗ ꝛ debitā soni reddit gratiā: que vero
semel rupta est: nullo artificio reparatur. Prou.
xx. Misericordia ꝛ veritas custodiūt regem ꝛ
roboraẗ clemētia thronus ei⁹. Quid autē sit

ꝓplus declarat Aug⁹.xix.de ciui.dei.ca.xxiiij. Populus est cetus iuris ꝯsensu ⁊ vtilitatis cõmunione sociatus. Uel aliter ſm eundẽ diffinit ꝓplus sic. Populus est cetus multitudinis rõnalis rerũ q̃s diligit cõione cõcordi sociat⁹. Et respublica ẽ res populi ſm eũdẽ. Hic aũt est nõndũ ꝙ respublica ex trib⁹ cõsistit: ex superioribus: medijs ⁊ inferiorib⁹. Uñ Aug⁹. recitans verba Scipiõis dicit. ꝙ que est armonia in cãtu ea est cõcordia in ciuitate. Uñ sicut ex distinctis sonis fidibus ac tybijs ꝯcors ꝯcentus efficitur: ita ex sũmis: infimis ⁊ medijs interiectis ordinibus ꝯcordia statuit ciuitatis. Rex ꝗ sapiens stabilimentũ populi est: q: ſm sententiã Platonis. Regna beata forent si vel contingeret esse Ph̃os reges: vel reges ph̃ari. Popul⁹ eñi se habet ad modũ aque que omni impulsu venti agitatur. Apoc.xvij. Aque multe populi multi. Sed rex sapiens est stabilimentũ ꝓpli ꝓpter bonas leges ⁊ iusta imperia ⁊ rigorẽ iusticie. Sed multo magis remissione clementie: Uñ Sene. ꝺ clementia.li.j.ca.ij. Nullũ clemẽtia ex omnib⁹ magis q̃ȝ regem decet. Et infra. Pestifera vis est valere ad nocendũ. Et ca.iij. Principũ crudelitas bellũ est: clemẽtia in quãcunq; domũ venerit: eam felicẽ ⁊ tranquillã ꝓstabit. Et infra.ca.iiij. Si dij placabiles ⁊ eque delicta peccantiũ nõ statim fulminib⁹ ꝓsequuntur: quãto equi⁹ est hoiem hominib⁹ ꝓpositũ miti animo exercere imperiũ. Unde Ualeri⁹ de alexandro.li.v.ca.j. dicit Alexander vt infinitã gloriã bellica virtute: ita ꝓcipuũ amorem clementia meruit. Ponit autẽ Sene. notabile exemplũ ꝯtra reges excessiuo rigore vtẽtes. q̃ sine misericordia morte plectũt oẽs qui eos offendũt: ⁊ estimãt se ꝑ hoc habituros securitatẽ ⁊ augẽt ꝓpriũ periculũ ac multiplicant hostes suos. Queadmodũ ꝑcise arbores plurimis ramis repullulant. ⁊ multoꝝ satiorꝰ genera vt densiora resurgant ꝑscindunt. Ita regia dignitas auget inimicoꝝ numerũ tollendo ꝑsentes. Parẽtes eñ liberiq; eoꝝ qui interfecti sũt ⁊ ꝓpinqui ⁊ amici in locũ singuloꝝ succedũt. Et ideo occidendo vnũ hostem efficit decẽ sibi. Scdm Senecã reges debent esse sicut medici ⁊ nõ minus turpia sunt ꝑncipi multa supplicia: q̃ȝ medico multa funera. Et ꝯuenienter dicit metrice

Sit piger ad penas princeps: ad ꝑmia velox.
Et doleat quoties cogit esse ferox.

Unde Sene.li.j. de clementia.ca.xiiij. optime dãs exemplũ ꝑncipi vt se talẽ ciuib⁹ q̃les sibi deos velit ostẽdat. Sic ⁊ Eneã docuit Anchises pr̃ su⁹ vt recitat Uirg⁹. Eneið.vj. Et Aug⁹. illud idẽ allegat.v. de ci.dei.ca.xij. Tu regere imperio populos romane memẽto. Hec tibi artes erũt pacisq; imponẽ mores. Parcẽ subiectis ⁊ debellare superbos. Hinc est ꝙ dicit Arist.viij.ethi. ꝙ similis est comparatio regis ad subditos ⁊ patris ad filios ⁊ pastoris ad oues. Rex ergo sapiẽs populi stabilimentuȝ est. Patent ergo duo de sapientia videlicet ꝙ sapientia rempublicã humanã regit sano cõsilio ⁊ iusto imperio. Quãtũ ad ꝑmũ dicit ꝙ multitudo sapientũ sanitas est orbis terrarum. Quantũ ad secundũ dicit ꝙ rex sapiens po.sta.est. Ex quo ꝗ tot bona ꝑ sapientiã ꝯsequuntur: merito ad ipsius acquisitionem allicit ꝯsequẽter ita dicẽs. Ergo accipite disciplinã ꝑ sermones meos ⁊ ꝓderit vobis.

Ca.VII. Lectio.LXXXVII.

Um quidem et ego mortalis hõ similis hoibus ⁊ ex genere terreni illi⁹ q̃ prior factus est. Postq̃ȝ declaratũ ẽ doctrinaliter ꝙ possibile ẽ hoiem sapiam acq̃rere. Restat idẽ experimentalr declarare in exẽplo. Uñ Salomõ in hoc capl̃o inducit exemplũ in seipo: vt viso mõ quo ipe q̃ mortalis homo existit sapiẽtiã attigit: nullus desperet q̃n ꝯsimiliter si velit se disponere sapientiã valeat impetrare. Et diuidit istud capl̃m ꝑncipaliter in q̃nq; ptes ſm quinq; dispositiões q̃s in se fuisse fatet. quaꝝ aliq̃ ꝑcedũt sapientiã acquirendã: alique sequunt sapientiã acquisitã. Primo ergo ponit humiliationẽ: sapiẽtiã precedentẽ. Scdo deꝑcationẽ: sapientiã deposcẽtem. Tertio appreciationẽ: sapientiã extollẽtẽ. Quarto gratiarũactionẽ: sapientiã recognoscentẽ. Et quinto ponit quandã cõmendationẽ: sapientiã describentẽ. Secũda ps ibi. Propter hoc optaui. Tertia ibi. Et proposui illaȝ. Quarta ibi. Mihi aũt dedit de⁹ dicere ex sententia. Quĩta ibi. Est ĩ illa spũs sapiẽtie sanct⁹. Primo ergo dicit in se fuisse quandã humiliationẽ ꝑ ꝯsiderationẽ ꝓprie infirmitatis: q̃ quidẽ ꝯsideratio maxime disponit hoiem ad sapientiã. Considerãs ꝗ seipm recognoscit suã fragilitatẽ ad suã humiliationẽ: q̃tũ ad tria: videlicet. q̃tum ad sue conditionis corruptibilitatem: sue conceptionis abhominabilitatẽ: ⁊ sue educationis lachrymabilitatẽ. Et ſm hoc ista diuidit in tres ptes. Scda ibi. Et in ventre. Tertia ibi. Et ego natus. Primo ꝗ ꝯsiderãs Salomon seipm recognoscit hũiliter sue ꝯditionis corruptibilitatẽ dicẽs. Sũ quidẽ ⁊ ego mortalis homo ⁊c̃. In qua ꝯfessione destruit tres ꝓprietates supbie. videlicet negligẽtiã fragilitatis: differentiã singularitatis: ⁊ apparentiã generositatis. Oẽs eñ supbi negligũt cõsiderare q̃les sunt ⁊ alijs dissimiles singulariter eẽ volũt. Et multi licet nõ sint: generosos se fingũt.

Iste vero cõtra hec tria confitet infirmitateȝ cũ dicit. Sum q̃dẽ ⁊ ego mortalis homo. Profitetur cõformitatem cum dicit. Similis hominib⁹. Diffitet generositatẽ cũ subiũgit. Et ex

genere terreni illius qui prior fact⁹ est. Dicit ꝙ Sum quidẽ mortalis homo ⁊ hoc est ꝑncipiũ sapientie ꝓuidẽtia de morte: Hiero ad Heliodorũ. Fatẽdũ nobis est oẽm sapientũ vitã: meditationẽ esse mortis: pauci tñ sũt q̃ hoc freq̃nter attẽdũt. Dicit̃ de pauone ꝙ pennaꝝ suarũ ꝯsiderans pulchritudinẽ gloriat̃ ⁊ gaudet: sed tñ vidẽs turpitudinẽ pedũ decidit ⁊ verecũdatur. Sic qlibet prudẽs cũ gratias sibi datas attendit quib⁹ volat ad opa virtutũ ⁊ cõmendabilis apparet in ore ⁊ ꝯspectu hoim fñc sui cogitet esse vẽtuꝝ nõ solũ miseꝝ: sed ꝑiculosum ⁊ dubiũ: ⁊ sic supbiã poterit euitare. Nã ꝑma radix supbie est ignorãtia nec vnq̃ꝫ hõ de sciẽtia gloriabit̃ nisi in eo aliq̃lis ignorãtia dominet̃. Vñ Bern. sup Cãti. ser. xxxvij. De ignorãtia tui venit inte supbia. Sic eñ superbiã parit tibi ignorãtia tui: cũ meliorẽ q̃ꝫ sis: decepta ⁊ deceptrix tua cogitatio te esse mentit̃. Hec quippe est supbia: hec initiũ omnis peccati cuꝫ maior es in oculis tuis q̃ꝫ apud deũ. Et infra. Nõ est periculũ quãtũcũq̃ꝫ te humilies: quãtumcũq̃ꝫ te reputes minorẽ q̃ꝫ sis. Est aũt grande malũ horrendũq̃ꝫ periculũ si vel modice te extollas: si vel vni in cogitatiõe tua te ꝑferas quẽ forte deus parẽ tibi iudicat aut etiã superiorẽ. Et iõ signãter dicit: Sum quidẽ ⁊ ego mortalis homo. In ps. Quis est homo qui viuit ⁊ nõ videbit mortẽ? Qui vero hec deuote ꝯsiderat nihil mũdani honoris ponderat vel acceptat. vñ Bern. in quodã sermone exponẽs illud Eccl. vij. Mẽorare nouissima tua ⁊ ineternũ nõ peccabis. dicit sic: Mortis horrorẽ: iudicij tremẽdi discrimẽ: ardẽtis gehẽne metũ ab oculis cordis tui nullaten⁹ elõgari patiaris: cogita peregrinatiõis tue miseriã. Recogita annos tuos in amaritudine aĩe tue. ⁊ cogita vite tue hũane pericula. cogita fragilitatẽ ꝓpriã ⁊ in hmõi cogitatione si perseueraueris dico tibi parũ sentires quicquid foris videt̃ molestũ dũ toto corde circa interiorẽ molestiã occuparis. h Bern. Sic ergo ꝑmo Salomon ꝯfitetur infirmitateꝫ cõtra primã superbie ꝓprietatẽ que est nesciẽtia vel ignorãtia seu negligentia sue ꝓprie fragilitatis. cũ dicit Sum quideꝫ ⁊ ego mortalis homo. Scdo ꝯfitetur ꝯformitatẽ. cũ dicit: Similis hominib⁹ ⁊c. Et est cõtra scdam ꝓprietatẽ superbie q̃ est domina singularitatis. Sunt eñ multi ita superbi ꝙ in omnib⁹ volũt singulares videri. Et hec est quarta species arrogãtie fm Bedã in omelijs sic dicentẽ: Quattuor

B sunt species quibus omnis tumor arrogãtiuꝫ demonstrat̃. Cum aut bonũ a semetipis habere se estimãt aut sibi datũ desup nõ credũt: sꝫ ꝓ suis accepisse meritis putant: aut certe cũ iactant se habere: aut despectis ceteris singularit̃ videri appetunt. Nõ erant tales apl̃i sancti qui diuinos honores sibi oblatos a simplicib⁹ renuerunt dicentes: Et nos mortales sumus similes vobis homines. Act. xiiij. Tertio dif fitet̃ vanã generositatẽ ⁊ hoc cõtra elationẽ de parentibus cũ dicit. Et ex genere terreni illius qui prior factus est scꝫ Ade: Cũ eñ dicit ex genere illius terreni: ostẽdit taꝫ illũ q̃ꝫ nos de terra duxisse originem. Eccl. x. Quid supbis terra ⁊ cinis? Narrat enim Marci. cocus. li. iiij. Epygra. xxv. de quodã rege qui nunq̃ꝫ sibi ꝑmisit in vasis alijs ministrare in mensa nisi de luto. Cũ ergo a quodã familiariter interrogaretur cur istud faceret? Respondit ꝙ q̃ꝫuis tũc esset rex Sicilie: fuit tamẽ filius cuiusdã figuli ⁊ nunc haberet memoriã generis sui ne ꝓpter statuꝫ regiũ superbiret: ordinauit sibi in vasis fictilibus siue luteis vt seruiret̃. Scribit ergo poeta sic istã historiã. Fictilibus cenasse ferunt anathoclea regẽ. Atq̃ꝫ abacũ samio sepe onerasse luto. Querentib⁹ causam respõdit. Rex ego sum Sicilie figulo sum genitore sat⁹. Abacus in ꝓposito stat pro mensa: ⁊ samiũ lutum vocatur lutum de samos insula. in qua primo vasa fictilia formabãt̃. Anathoclea fuit nomẽ regis. Isto mõ Salomon in ꝓposito nõ de Dauid patre suo tantũ texit suam originẽ sed de terra de qua format⁹ est ꝑmus homo. Eccl. xxxiij. Omnes homines de sole ⁊ terra vnde creatus est Adã. Et Esa. lxiiij. Domine pater noster es tu: nos vero lutum. Et Hiere. xviij. Sicut lutum in manu figuli: sic vos in manu mea domus israel. Aliter exponit̃ litera ista de christo sic. Sum quideꝫ ⁊ ego mortalis homo id est homo potens mori in natura humana licet imortalis in natura diuina: similis hominibus in natura ⁊ passionib⁹ naturã consequẽtibus. Phil. ij. Exinaniuit se formã serui accipieno: in similitudinẽ hominuꝫ factus ⁊ habitu inuent⁹ vt homo: ⁊ ex genere terreni illi⁹ qui prior factus est scꝫ ipius Ade fm carnem. i. Cor. xv. Factus est primus Adã in animã viuentẽ

C nouissimus adaꝫ in spiritũ viuificantẽ. Dubitatio litteralis Vtrũ in christo fuit necessitas moriendi? videtur ꝙ sic. Omne mortale de necessitate morietur. Sed xp̃s habuit corp⁹ mortale. ergo illud corpus fuit necessario moriturũ: maior patet ꝑmo de celo ⁊ mũdo versus finem vbi ꝓbat Arist. ꝙ impossibile est aliquod corruptibile esse eternũ. ergo omne corruptibile necessario corrumpetur. Preterea ad Hebre. ij. Debuit ꝑ omnia fratrib⁹ assimilari vt misericors fieret ⁊ fidelis pontifex ad deum vt repropiciaret delicta populi. Sed i alijs hominibus est necessitas moriẽdi. ergo ⁊ in xp̃o fuit. Preterea Christus assumpsit fm Damas. li. iij. oẽs naturales ⁊ idetractabiles passiones q̃ vniuersaliter naturã hũanã ꝯsequũt̃. Indetractabiles dicunt̃ q̃ defectũ gratie non importãt. Et necessitas moriẽdi nõ iportãt de-

fectū gratie. ꝙ. ꝛc. Ad oppositū. Si in xp̄o fuisset necessitas moriēdi. ergo impossibile fuisset cum fuisset mortuꝰ. ꝯsequēs falsum. ꝯña patet qꝛ quocūq; demōstrato hec est vera. Si necesse ē ipm mori. impossibile est ꝙ nunq; moriatur. Ad istā q̄stionē rn̄det magister sniaꝝ. li. iij. di. xvj. ⁊ tenet sic videlicet ꝙ xp̄us voluntarie assūpsit necessitatē moriendi ⁊ patiēdi. Sanctꝰ aūt Thomas. iij. pte sūme. q. xiiij. ar. ij. Et in scripto sup. iij. sen. di. xvj. arti. ij. dicit ꝙ in xp̄o fuit necessitas naturalis ad moriēdū ex p̄ncipijs intrinsecis nature hūane: lꝫ p naturā diuinā posset se ꝯseruasse a morte. vn̄ ſm eū sicut simplr ꝯcedimꝰ ꝙ mortuꝰ est: ita ꝯcedere possumꝰ simpliciter ꝙ necessitatē habuit moriēdi. Sꝫ quia idē videntur signe ista duo necessitas moriēdi et impossibilitas sp viuēdi. ideo h̄ supposito melꝰ videtur dicendū. ꝙ xp̄s nō accepit necessitatē moriēdi: qꝛ absolute ꝯcedendū ē ꝙ possibile fuisset eū nō fuisse mortuū. Et ꝯsr dicēdum ꝙ in nullo hoie ē necessitas moriēdi qꝛ absolute cōcedendū est ꝙ oēm hoiem pōt deꝰ ꝯseruare viuentē in ppetuū. Intentio aūt istoꝝ doctoꝝ et etiā alioꝝ est dicere ꝙ hō habet necessitatē moriendi si aliūde nō ꝯseruetur: ⁊ sic xp̄s accepit naturā corruptibilē q̄ necessario mortua fuisset nisi aliūde ꝯseruata fuisset a morte: nō non sequitur: in isto est necessitas moriendi nisi aliūde ꝯseruetur: ergo ē in isto necessitas moriēdi: sicut manifestū est. Vn̄ doctores illi ꝯcesserūt vnā cathegoricā ⁊ tn̄ intelligebāt p eā vnā hypotericā. Xp̄s inq̄tum homo necessario fuisset mortuus si nō fuisset p deū a morte ꝯseruatꝰ. vnde hic nō ab intētione: sed a verbis eoꝝ recedo. Ad primū in oppositū qn̄ arguitur ꝙ oē mortale de necessitate moritur. ⁊ oē qd̄ fuit mortale d̄ necessitate moriturū fuit: dicendū est negādo tales. et istā similiter. Omne cōpositū ex cōtrarijs de necessitate corrūpetur: ⁊ oēs cōsimiles. Ratio est: qꝛ possibile ē ꝙ deo volēte qd̄ est de se corruptū ⁊ cōpositū ex cōtrarijs in ppetuū ꝯseruetur Arist. n. p̄mo de celo ⁊ mūdo: oportet in isto casu negare sicut in multis que fidē ꝯtingunt. Manifestū est eñ ꝙ corpa humana eadē saltem ſm numerū: aliquo mō manebūt ſm fidē in ppetuū post resurrectionē. Ad secundū qn̄ aplus dicit ꝙ debuit fratribꝰ assimilari p omnia. exponēdū ē p oia: vt sit distributio accōmoda p omnibꝰ que eū decebant ⁊ nostre saluti expediebāt: alias fuisset in eo peccatum saltē originale. ⁊ ignorantia ⁊ difficultas saltē ad faciendū bonū. Similiter qn̄ dicitur ꝙ in alijs hominibꝰ est necessitas moriendi: h̄ est neganda vt dictū est. Ad tertiū qn̄ arguitur de Damas. ꝙ necessitas moriendi est vna de passionibus naturalibꝰ cōsequentibꝰ naturam importantibus defectū gratie. Ergo xp̄s illam assumpsit: nego antecedēs: qꝛ necessitas moriendi nō competit alicui rei: ita ꝙ talē rem nō posset deus in ppetuū ꝯseruare: quod videtur sue omnipotētie derogare: qꝛ non apparet maior ratio quare deꝰ nō posset ppetuare vnā rem corruptibilē plus q̄ aliam. ergo vel quālibet potest perpetuare vel nullam.

Lectio. LXXXVIII.

c **Et in ventre ma**tris figuratus sum caro: decē mensium tpe coagulatꝰ sum in sanguie ⁊ ex semine hois ⁊ delectamēto somnij ꝯueniente. Postq̄ sp̄ussanctus induxit Salomonē recognoscentē semetipm q̄tum ad sue ꝯditionis corruptibilitatē. Hic inducit eundē ꝯseq̄nter cōfitendo sue cōceptionis abhominabilitatem ⁊ hoc ad ppriam humiliationē. Tangit aūt circa conceptionē humanā q̄nq; circūstantias satis turpes. videlicet loci qualitatē. forme debilitatem: tēporis q̄ntitatē: materie feditatem: ⁊ vite infirmitatē. Loci qualitatem tangit cū dicit. Et in ventre matris: nō in celo: nō in paradiso: nō in igne: nō in aere: non in auro: nō in argēto: sed in fetenti tugurio ⁊ in turpi tabernaculo: in obscuro sterquilinio: concipitur miser homo. Eccl. xj. Quō ignoras que sit via sp̄us: ⁊ qua rōne cōpingantur ossa in vētre pregnantiū: sic nescis opa dei qui est fabricator omniū. In isto loco turpi figuratꝰ sum: nō sol: nō luna: nō stelle: non gemma: sed caro infirma. Math. xxvj. Sp̄us quidē pmptꝰ ē: caro aūt infirma. Et Joh. vj. Sp̄us ē q̄ viuificat: caro aūt nō pdest q̄cq̄. Ecce forme debilitas. Tpis quātitatē tangit cū subdit: decē mensiū tpe. Materie feditatē cū dicit: Coagulatꝰ sum in sanguine ⁊ ex semine. Hois vite infirmitatē cū dicit: Et delectamēto somnij cōueniente. Cū vero vita in somnū ⁊ vigiliā diuidatur. somnꝰ videtur similior morti esse q̄ vite. Decē inquit mēsium tpe. Notandū ē ſm Arist. ix. d̄ animabus. ca. j. ꝙ oia animalia habēt vnū certū terminū pariēdi p̄ter hominē. Sola autē mulier habet diuersos terminos pariēdi. Nā quedā pariūt mense septimo. ⁊ quedā vt cōmuniter mense. ix. ⁊ quedā intrāt in decimū. quedā aūt mense octauo. Quecūq; aūt nascitur ante septimū mensem cōmuniter moriūtur. sicut dicit Guilhelmus de montibus: exponēs macrobium de somnio Scipionis. Cōmuniter vero loquēdo septimo vel nono mēse fit partus. sicut ibi docet Macrobiꝰ. dicit tn̄ Rabanꝰ hic i glosa. ꝙ qui nascuntur in. x. mēse magis vitales sūt ⁊ pfectiores ⁊ sanatiui esse dicuntur. Vn̄ videtur ꝙ decē mēses hic debēt accipi p synedochen. vt sint nouē cōpleti ⁊ aliq̄d de decimo. Sic enim videntur nasci q̄ oprio tpe nascuntur. Sic eñ xp̄s natus est post nouē menses ⁊ sex dies. Unde a die ꝯceptiōis xp̄i: qui creditur fuisse. viij. kl.

A

Marcij. In q̄ etiā die mortu⁹ fuit. vsq3 .viij. kl. Januarij q̄ die nat⁹ ē fluxerūt. cclxxvij. dies. sic docet Aug⁹. lxxxiij. q̄onu3. q. lvj. vbi exponēs illud Joh. ij. xlvj. annio edificatū est templū h̄ r tu in tribus dieb⁹ excitabis illud: vult illud. q̄ h̄ formatio corpoꝛ xp̄i fuerit pfecta in p̄mo iustanti sue ɔceptionis q̄tum ad dīa lineamēta mēbroꝝ: tū q̄tum ad debitā corporis quātitatem pficiebat successiue: sicut corpora augmentant pueroꝝ a tpe figurationis vsq3 ad maturitatē partus. Perficiūtur aūt humana corpa cōmuniter cōcepta sm̄ modū istū: primis sex diebus cōceptio corporis humani habet similitudinē quasi lactis. nouē vero dieb⁹ sequētib⁹ cōuertitur quasi in sanguinē. xij. inde diebus solidatur in carnē. Sed. xviij. dieb⁹ reliquis formatur vsq3 ad pfectam lineationē corpis hūani. De ista sn̄ia beati Aug⁹. facti sunt versus. Sex in lacte dies tres sūt i sanguine trini. Bisseni carnē: triceni mēbra figurāt. Collecti ḡ. vj. ix. xij. r. xviij. in vnū numeꝝ: surgūt. xlv. cui vno addito fiūt. xlvj. Si ergo accipiam⁹ senariu3 qui fuit p̄mus numer⁹: tp̄s videlicet q̄ semen erat tanq̄ lac r. xlvj. qui est vltimus numer⁹ r ducam⁹ vnū ad alteꝝ: fient dies. cclxxvj. diuidendo ḡ tot dies in mēses r dando cuilibet mensi xxx. dies: sūt nouē mēses r sex dies. Igit̄ tot annis dicit̄ templū edificatū. quot dies fuerūt in pfectione corporis xp̄i. q̄ ab. viij kl. Aprilis quādo christus fuit cōceptus vsq3 ad. viij. kl. Januarij: sunt dies. cclxxvj. qui surgunt ex senario ducto in xlvj. Istā moralitate3 Aug⁹. que videt̄ obscura intelligo sic. Accipio p̄mo instās ɔceptiōis quasi sex: r illū numerū duco in. xlvj. r sic surgūt. cclxxvj. qui sūt dies in q̄b⁹ xp̄us fuit in ventre matris sue. Luc. j. Bn̄dictus fructus vētris tui. Ex̄ quo vident̄ sequi.

B

Unū q̄ nunq̄ fuit aliquis ita paruus puer sicut fuit xp̄us: q̄ embrio in matrice prius viuit vita animalis q̄ hois sm̄ Arist. ix. de animalibus. Scd̄o q̄ nunq̄ fuit aliq̄s tamdiu in vtero matris sicut xp̄us fuit: nisi esset mōstrose nat⁹ vel violēter īpedit⁹. ḡ templū dominici corpis in. xlvj. sex dieb⁹ attingit quantitatē talē in q̄ in alijs embrionib⁹ sit figuratio: r ita tot dieb⁹ ɔstructū dicit̄ quot annis fuit templū materiale ɔstructū. Multo meli⁹ posset dici q̄ in tot senarijs dieꝝ formatū est corp⁹ xp̄i: quot annis edificatū est templū q̄ in. cclxxv. dieb⁹ sunt q̄dragies sexies sex: sicut p3 p diuisionē. S3 cōtra hoc arguit̄. q̄ .iij. Regl. vj. dicitur q̄ Salomō edificauit domū domini septem annis.

Ad istud est duplex respōsio. Una q̄ dictu3 iudeoꝝ nō intelligit̄ de tēplo Salomonis q̄d destructū fuerat p Nabuchodonosor. sed d̄ tēplo reedificato p Zorobabel post reditū d̄ captiuitate babylonis. cuius edificatio impugnātibus inimicis in tantū dilata fuit r impedita q̄ vsq3 ad. xlvj. annos nō potuit cōsummari. Aliter respondet̄ sm̄ Origenē q̄d intelligitur de templo Salomonis. r q̄d cōputando a tempore quo Dauid incepit preparare materialia templi postq̄ sup hoc ɔsulerat Nathā pphetā sicut habet̄. ij. Regl. vij. vsq3 ad cōsūmatione3 templi pfectā per Salomone3 fluxerunt anni xlvj. Et iteꝝ aduertendū circa tempus a cōceptione humana vsq3 ad partū: q̄ q̄ decē mēses sufficiunt. ideo Romulus qui romā condidit r kalendariū primo formauit. cōstituit annum suū tantū de decē mensibus: eo q̄ tanto tēpore pōt mulier cōcipere r parere. Hinc etiā in lege fuit cautū apud romāos q̄ mulier mortuo marito per decē menses maneret vidua et defleret in vestibus viduitatis mortē viri: vt si forte d̄ viro defuncto cōcepisset: pareret sibi filiū r sciret̄ cuius ples esset. Et fuit lex ista multū rationabilis r curialis. Ista tradit Ouidius de fastis. li. j. ita dicens. Tēpora digereret dū conditor vrbis in anno Constituit menses quinq3 bis esse suo. Scilicet arma magis q̄ sidera Romule noras. Curaq3 finitimos vincere maior erat. Est tū r ratio cesar que mouerat illū. Erroremq3 suū quo tueat̄ habet. Quod satis ē vtero matris dū prodeat infans. Hoc anno statuit temporis esse satis Per totidē menses a funere coniugis vxor. Sustinet in vidua tristia signa domo. Macrobi⁹ tamē sup somniū Sci-

C

piōis ponit duos t̄minos natiuitatis hūane: videl3 septimū mēse3 r nonū mēse3. Hūano igit partui frequentiorē vsum nouē mensium certo numeroꝝ modulamine natura constituit. Sed ratio subastici numeri multiplicatione pcedens etiā septē menses compulit vsurpare. Intendit assignare rationē partus in septimo mense p naturā numeri senarij quē vocat asticum: quia de senario in passu illo tractat p totū. Unde sensus ē. Ratio subastici numeri. i. senarij quē accuui. id est aduocaui ad me vt de illo tractarē multiplicatione pcedens. vt septē menses cōpulit vsurpare. Dicitur aūt ista necessitas vsurpata q̄ naturalior r magis cōueniēs est natiuitas in. ix. mēse. Et huic ɔcordat scriptura. ij. Macha. vij. Fili mi miserere mei que te in vtero nouē mēses portaui: r lac dedi triennio r alui. dicit mater septē fratrū ad iuniorē ceteris fratribus interfectis. Dicit ergo Macrobi⁹ q̄ oīm numeroꝝ duo sūt p̄mi cubi q̄ p̄mi numeri paris sc3 binarij cubus ē octo: r primi numeri imparis sc3 ternarij cubus est xxvij. Impar vero cubus est mas. Par vero femina. Jūgunt̄ ḡ mas r femina. i. xxvij. r viij. pcreant. xxxv. tanq̄ fetū in vtero mr̄is. Multiplica ḡ fetū p sex r exibūt. cc. Qui numer⁹ dierū septē menses cōplet dando cuilibet mensi xxx. dies. Et ideo dicit Macrobi⁹ q̄ ratio sub multiplicatiōe senarij pcedēs p̄mū cōplet ma-

turitatē partus humani. Et cōsequēter docet regulam p quā sciri potest an proles cito vel tarde nasci debeat. Et est ista q̄ accipiēdus est dies p̄mus quo fetus incipit se mouere: ꝛ computandū est tēpus a cōceptione vsq̃ tūc: ꝛ duplum illius addendū est ad illud: ꝛ tunc nascetur. Unde dies qui motū p̄cedunt triplicati attingūt ad diē natiuitatis. vnde si incipit se mouere septimo die: nascet̄ in septimo mēse: quia triplicatio septē dierū septez menses complet. Si nona die incipit se mouere: in nono mense nascet̄. q2 ter. xx. dies efficiūt nouē mēses. Dicit ergo Salomō decē mensiū tempe coagulatus sū in sanguine ex semine hōis Job. x. Nōne sicut lac mulsisti me ꝛ sicut caseū me coagulasti: Tangit h̄ expsse materie feditatē. Et sicut Rabanus in glosa demōstrat hic vtriusq̃ sex⁹ differentiā: vt eñ aiunt phisici. Semen viri cādidū est. semen vero mulieris sanguinolentū: quorū cōmixtione certis spaciȷs corpus formatur donec animatū veniat ad partū. Arist. in xvij. d̄ animalibus dicit: q̄ mulier naturaliter habet ratione principij passiui in generatione plis: ꝛ tm̄ administrat materiā de qua virtute formatiua existēte i semie viri format̄ ples: ita q̄ semen viri nullo mō est materia corpis plis. sed materia quam dat mater: ad quā se habet semē viri sicut artifex ad lignū: ꝛ sicut manus figuli ad ollaz: ꝛ sicut coagulū se habet ad lac. Et hoc videt̄ esse qd̄ hic dicit Salomon. Coagulat⁹ suz in sanguine. i. in materia data a matre ex semine hominis q̄tum ad p̄ncipiū actiuū qd̄ est virtus formatiua cōtenta in spū spumoso spermatis humani. Et delectamento somni cōueniētis. Querit eñ Arist. xix. d̄ aialibus. ca. j. Utrū vigilia ꝯsequat̄ natū in p̄ma creatiōe an somn⁹: Et r̄ndit q̄ somn⁹: q2 mutatio q̄ habet fieri d̄ nō esse ad eē: debet fieri p mediū. Sōnus aūt videt̄ esse mediū inter viuere ꝛ nō viuere: q2 vita ppie est in vigilia. Illa tñ quies q̄ est in p̄ma creatiōe in embrione nō est ppie somnus: q2 embrio p̄mo viuit vita arboris ꝛ postea vita aialis: ꝛ tūc somn⁹ est in fetu ppie. Uñ multi pueri q̄ pariūt̄ dormiūt ppter ꝯsuetudinē dormiēdi in matrice. De ista vilitate loquit̄ Bern. in meditatiōibus. Attēde inquit homo qd̄ fuisti añ ortū: ꝛ quis es ab ortu vsq̃ ad occasum: atq̃ qd̄ eris post hāc vitā: ꝛ homo de vili terra factus ꝛ in vilissimo panno inuolutus: mēstruali sanguine in vtero materno nutritus: tunica tua fuit pellis secūdina sic indutus venisti ad nos: nec es memor q̄ vilis sit origo tui.

Lectio. LXXXIX.

Et ego natus accepi cōem aerē: ꝛ in similiter factā decidi terrā: ꝛ p̄mā vocē silem oib⁹ emisi plorās: in volumētis nutritus sū ꝛ curis magnis. Nemo eñ ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initiū. vn⁹ ḡ introitus est oibus ad vitā: ꝛ similis exitus. Declarata miserabili ꝯditione hominis q̄tū ad eius mortalitatē. ꝛ abhominabilem ei⁹ ꝯceptione ppter materie ꝛ loci feditatē: ꝯsequitur Salomō in hac pte de hōis lachrymabili educatiōe post ipsius natiuitatē. Et circa h̄ duo facit. P̄mo narrat natiuitatis hūane fragilitatē. Secūdo assignat eiusdē fragilitatis cōmunitatē. Secūda ps ibi. Nemo enim ex regibus. Circa primū duo facit. P̄mo fatet̄ se habuisse inchoatione dolorosam. Scd̄o fatet̄ se habuisse educatione curiosam in volumentis. Quantū ad primū dicit tria. Nā fatetur se Salomon in suo ingressu fuisse miserabilē ppter tria. Caruit eñ diuitiaꝝ ppͥetate: viriū suaꝝ ptāte: ꝛ oim deliciaꝝ iocūditate. Caruit ḡ diuitiaꝝ ppͥetate: q2 nudus natus nihil secū attulit in hūc mundū. iō dicit. Et ego nat⁹ accepi cōem aerē. q̄si diceret Nec tm̄ mecū apportaui de ppͥo vñ possem respirare: s̄ vsū elemēti cōmunissimi tā bestiȷs q̄ hoibus mihi appropriaui: nec ego aerē creaui: s̄ creatū accepi: nec p me creatū singulariter: s̄ ꝛ p oibus generalit̄. Et similiter decidi in factā terrā: q̄si diceret. Ecce q̄ carui oim viriū potestate: q2 nec veni in mūdū volās: nec ambulās: nec nobiliter nauigās vel equitās: s̄ sine quacūq̃ fortitudine decidi de vtero matris mee: vbi receptus p man⁹ aliorū reclinatus sū ad terrā: licet nō imediate: tñ mediate terra me supportauit. videlicet q̄ facta fuit añ me ꝛ nō ppter me de nouo: ꝛ p̄mā vocē similē oibus emisi plorās. quasi dicat. Ecce q̄ carui deliciarū iocūditate: q2 p̄ma vox quaz emisi in mūdo fuit vox plorat⁹ ꝛ fletus: ꝛ nō solū ego h̄ feci: s̄ oēs sic clamāt in mūdū venientes: q2 oēs clamāt e vl a quot q̄ nascūt̄ ab eua. Si sunt masculi oēs cōquerunt̄ de p̄mo patre Adā. ꝛ iō clamāt a. Si sint femine ꝯquerunt̄ d̄ prima matre Eua. ꝛ ideo clamāt e: q2 ppter eorū peccatū cū pena ꝛ dolore sunt in mūdo victuri. Et ideo narrat beatus Aug⁹. libro suo d̄ visitatione infirmorū: q̄ quidā philosophi fuerūt qui in natiuitate pueroꝝ flebāt: lamētabātur ꝛ plangebant. ꝛ in morte hoim letabant̄ et gaudebāt. Et christus reuocatur⁹ Lazaruz ad vitā istam mortalē ꝛ miserā fleuisse legit̄. Joh. xj. Et lachrymatus est Jesus. Notādū q̄ christū supponimus q̄ter fleuisse: in infantia: in resuscitatiōe Lazari: sup ciuitatē hierusalē. Luc. xix. Uidens ciuitatē ꝛc. Et in cruce. Hebre. v. Cum clamore valido ꝛ lachrymis exaudit⁹ est. Primo in infantia vt se verū hoiem ostēderet vt lachrymas magis auctēticas redderet: vt nos se credituros in suū amorē accenderet. Scd̄o sup Lazarū vt exhiberet ei officiū hūanitatis: vt daret signū intime caritatis: vt compatere͡t

amico q̃ reuocaret ad statū hūane calamitatis. Tertio sup ciuitatē vt doctrinā quā docebat ꝓ ꝑsecutorib⁹ exorare ꝯfirmaret: vt se fontē pietatis ostenderet: vt tyrānidē ꝑsecutoꝝ suoꝝ offenderet. Quarto i cruce vt acerbitatē mortis sue exprimeret; vt nos ad sibi cōpatiendū excitaret: vt ad miserendū patrē hūano generi ꝓuocaret. Et bene dicit q̃ ꝑmā vocē s. i. o. e. p. Prima eī vox hūana ꝛ vltima est vox ploratio ꝛ gemitus. qꝛ extrema gaudij luct⁹ occupat Prou. xiiij. Et ideo ꝯueniens est q̃ mediū ꝯcordet cū extremis dū in hac valle lachrymarū moramur. In ps. Ascensiōes in corde suo dis. in val. la. Dicit de quodā viro sicut narrat Solin⁹ de mirabilib⁹ mūdi. li. ij. ca. iij. Nascentium vox prima vagit⁹ est. Leticie eī risus differtur in extremū diē. Solus zoroastes eadē hora qua natus est risisse legit. nec hoc i naturale bonū ꝑtēdebat futuꝝ. Fuit eī inuētor artiū magicarū: cuius auus aulus crassus. quē bella ꝑsica rapuerūt nunq̃ risit. Et ideo Aul⁹ Gelius cognominat⁹ est ſm Solinū ibidē cōuementer. Si ergo puer recēter nat⁹ quasi in penā peccati originalis p. xl. dies differt signa leticie ꝛ iocūditatis; ac si diceret. Ecce eī i iniquitatib⁹ ꝯceptus sum ꝛ in peccatis ꝯcepit me mater mea. Multū rōnabile est q̃ nos annuatim p dies. xl. ploremus ꝛ a nobis signa leticie elongem⁹ q̃ peccata actualia ꝛ ꝑsonalia ꝛ mortalia mīta cōmisim⁹ Deutero. ix. Iacui corā dño. xl. dieb⁹. ꝛ. xl. noctib⁹ qui videlicet eū suppliciter exorabat: dicit Moyses filijs isrl. Patet ergo q̃ merito Salomon fatet se inchoationē habuisse dolorosam. Scdo fatet se habuisse educationē curiosā. Et q̄tū ad hoc dicit sic

C

In volumētis nutritus sum ꝛ curis magnis. Nulla ples i mūdo bestie vel auis tāta sollicitudine indiget educationis. Null⁹ apparet fetus tāte imbecillitatis sicut hō. q̃ nec incedere nec comedere ꝑ se nouit nec bibere: nullū secū indumētū affert. Et ideo necesse est q̃ in pānis ꝛ in volumētis ponat. Luce. ij. Inuenietis infantem pānis inuolutū. vñ Hugo in dydasco. li. j. Qui vsum vestimētoꝝ prim⁹ adinuenit ꝯsiderauit q̃ singula queq̃ nascentiū ꝓpria quedā habēt munimēta quib⁹ naturā suā ab incōmodis defendāt. Cortex ambit arborē: penna tegit volucrē: ꝛ piscē squama operit: lana ouē induit: pilus iumēta vestit: concha testudinem claudit. nec tñ sine causa factū q̃ cū singla animantiū nature sue arma habeāt secū nata. Solus hō inermis nascit ꝛ nud⁹. Oportuit eī vt illis q̃ sibi ꝓuidere nesciūt: natura ꝯsuleret. Homini aūt maior ex h experiendi occasio ꝑstaretur cū illa q̃ ceteris naturalr data sūt: ꝓpria ratione sibi inueniret. de eadē loquens Chryso: sup Math. vij. ca. dat rationem quare int alia aīalia sol⁹ hō nascit inermis. Et dicit sic. Oēm creaturā sensibilē armatā ꝛ munitā creauit deus; alios veloci pedū cursu: alios vnguib⁹: alios pēnis: alios cornib⁹. hoiem solū sic disponit vt virtus sua sit ipse de⁹ ꝛ in eo q̃ infirmiorē eū: fecit in seipso fortiorē esse voluit. Io vt necessitate infirmitatis coact⁹ semp necessariū habeat dñm suū reqrere. Dicit ḡ Salomō in volumētis nutrit⁹ sum ꝛ curis magnis. q. d. ideo in volumentis qꝛ nud⁹ Job. j. Nud⁹ egressus sū de vtero matris mee. Io i curis magnis: qꝛ infirm⁹ ꝛ imbecillis. De pena ꝛ sollicitudie materna circa ꝓlem dicit Innocēti⁹ de vilitate ꝯditiōis hūane sic. Cōcipit mulier cū immūdicia ꝛ fetore: parit cum tristicia ꝛ dolore: nutrit cū angustia ꝛ labore: custodit cū instātia ꝛ timore. Istā originalē nuditatē docet Bern. ꝯsiderādā esse freqnter: scdo de ꝯsideratōe scribēs ad Eugeniū sic. Cōsulo ꝯsidera maxie q̄d es: homo videlicet: quō ꝛ qualit nat⁹ es. Nec mō q̃ natus es ꝟ qualiter nat⁹ attēdas. Nude nudū cōsideres qꝛ egressus es de vtero matris tue. Cōsiderāti q̄d sic occurrit tibi hō nud⁹ ꝛ paup miser ꝛ miserabilis hō: dolēs q̃ hō sit: erubescēs q̃ nud⁹ sit. plorās q̃ nat⁹ sit: murmurās q̃ homo sit: nat⁹ ad laborē nō ad honorē: hō nat⁹ ꝺ muliere et ob hoc cum reatu: breui viuēs tpe. ideoq̃ cū metu: replet⁹ mltis miserijs: ꝛ ꝓpterea cū fletu ꝛ verecūdia: multis ꝛ multiplicib⁹ qꝛ miserijs cordis: miserijs corpis: miserijs dū dormit: miserijs dū vigilat: miserijs quocūq̃ se diuertat. Enarrata hūane natiuitatis fragilitate ꝓseqͥt Salomō de eiusdē fragilitatis cōmunitate ꝛ dicit sic.

D

Nemo ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initiū. q̄si diceret: q̄tūcūq̃ ꝑfulgeat ornamētis vestiū ꝛ armoꝝ: ministerio militū ꝛ innumerito fortiū tale fuit eoꝝ initiū. Vñ Bern. in quodā sermōe de passione dñi. Graue iugū sup oēs ꝛ totos filios Adā. a die exit⁹ de ventre matris eoꝝ vsq̃ ad diē sepulture in matrē oim. In sordib⁹ generamur: in tenebris ꝯfouemur. in dolorib⁹ parturimur: añ exitū miseras oneram⁹ matres. In exitu more vipereo laceram⁹: mirū q̃ nō ipi pariter laceramur: ꝑmā vocē ploratiōis edim⁹: merito quidē vtpote vallē plorationis ingressi: vbi malicie plurimū: sapiētie modicū: vbi vitiosa sūt oīa: oīa lubrica opta tenebris ꝛ obsessa laqueis peccatorū: vbi piclitant anime: vbi spūs affligūt: vbi tantū vanitas ꝛ afflictio spūs est. Nemo ḡ ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initiū. Et ideo finaliter ꝯcludit. Vn⁹ ergo introit⁹ est oib⁹ ad vitā ꝛ similis exit⁹. Si eī aliqua foret dissimilitudo: hoc appẽret in ingressu ꝛ egressu nobilium cuiusmodi sūt Reges ꝛ ꝑncipes: sed ꝺ eis est sic de alijs q̄buscūq̃ sic de incipō iā narrau. ergo vn⁹ est introit⁹. id est similis natiuitas omnib⁹ ad vitā ꝛ silis exit⁹. Eccs. ij. Didici q̃ vnus esset vtriusq̃ interitus. Et ideo metrice

dicit. Mors dñm suo: mors sceptra ligonib⁹ equat. Dissiles sibi ꝯditione trahit. Paupis et regis si scripturā bñ legis. Dat cūctis flendā cōmunis lex moriendi. Et ideo hoīem in ꝯuenienter alloquitur Berñ. in meditatiōib⁹ suis dicens. Quid supbis puluis ⁊ cinis: cui⁹ ꝯcept⁹ culpa: nasci miseria. viuere pena: mori angustia? Cur carnē tuā ꝑciosis impinguas reb⁹ et adornas quā post paucos dies vermes deuoraturi sunt in sepulchro. Aiam ꝟo tuam nō ornas bonis opib⁹ que deo ⁊ angelis eius repñsentanda est in celis. Et infra. Insani⁹ sane labor dimittere curā: cordis ⁊ carnis sedulaꝫ pagere curā. In desiderijs impinguare ⁊ fouere cadauer putridū qḋ paulo post esca vermium nullatenus dubitat̃ ⁊c̃.

Lectio. XC

P Ropter hoc optaui ⁊ dat⁹ ē mihi sensus ⁊ inuocaui ⁊ venit in me spūs sapientie ⁊ ꝑposui illā regnis ⁊ sedib⁹: ⁊ diuitias nihil esse dixi in cōparatione illi⁹. Hec est scḋa ps hui⁹ capituli qḋ in ꝑncipio diuisū fuit in qnqꝫ. q̃ ps introducit̃ sic. Postq̃ꝫ Salomō declarauit ꝑmū qḋ ad sapientiā acq̄rendā requirit̃: videlicet humiliationē sapientiā ꝑcedentē. Hic ꝯseq̄nter exeq̄tur enarrādo scḋm sapiētie acq̄sitiuū: videlicꝫ deꝑcationē sapiam deposcentē. Et in lr̃a lecta duo facit: q2 ꝑmo ostēdit qualiter ꝓ habēda sapiētia deꝑcabat̃. scḋo exꝑmit q̃tū ipam desiderādo appreciabat̃. Scḋa ps ibi. Et ꝑposui illā. Et incipit ibi tertia ps capitli. Enarrādo qualiter ꝓ habēda sapiētia deprecabat̃ dicit sic. Propter hoc optaui ⁊ dat⁹ est mihi sensus ⁊c̃. q. d. Cōsideraui carnis corruptibilitatē: mūdi curiositatēꝫ: supbie vanitatem. ⁊ vidi ꝙ nihil de eis fuit optabile: nihil desiderabile. nihil q̄etatiuū voluntatis hūane. Nā caro circa cui⁹ cultū sollicitant̃ quasi oēs: est misera multipliciter dū ꝯcipit̃ dū parturit̃ dū hic viuit dū resoluit̃: sicut fuit supi⁹ declaratū. Et ideo sciens aiaꝫ in eā esse imortalē: nec posse ꝑ ꝯseq̄ns fieri ꝑfectā ꝓpter rei tpalis ⁊ caduce adeptionē. ꝓpter hoc optaui ⁊ datus est mihi sensus ad recognoscenduꝫ creatorē meū ⁊ ei iuxta leges suas seruiendū. Optaui inq̄t ⁊ dat⁹ est mihi sensus. In q̄ ꝟbo iuste redarguit iactantiā supboꝝ. quoꝝ aliqui se dicūt adeptos sapiam ꝑ naturale ingeniuꝫ. aliqui ꝑ industriā ⁊ studiū. Iste ꝟo humilit̃ nō dicit se acq̄siuisse ꝫ potius recepisse. Dat⁹ ē mihi inq̄t sensus. j. Cor. iiij. Quid habes qḋ nō accepisti? Si aūt accepisti qd gloriari: quasi nō acceperis? Jac. j. Si quis vestrū indiget sapiētia postulet a deo qui dat omnib⁹ affluenter ⁊ nō improperat. Et inuocaui ⁊ venit in me spiritus sapientie. Inuocaui. i. intus vocaui. nō solum voce exteriori sed ex corde. In ꝑs. Cuꝫ inuocarē exaudiuit me de⁹ iusticie mee. Glo. cū intus in mente vocareꝫ. Et veīt in me spiritus sapiētie. Ecce q̃ꝫ facilis impetratio grē diuine. optatur ⁊ datur. inuocat̃ ⁊ venit. Nec mirū si cito venit. In ꝑs. Prope est dñs omnibus inuocantib⁹ eū in veritate. Sic ergo ostēdit Salomon qualiter ꝓ sapiētia deꝑcabatur. Scḋo ostēndit q̃ꝫtum ipsam desiderando appciabat̃ ⁊ dicit sic. Et ꝑposui illam regnis ⁊ sedibus ⁊c̃. Et ista pars est tertia ps capituli hui⁹. que diuidit̃ in duas ptes: quia ꝑmo narrat ꝙ magis apprecciabat̃ sapientiā q̃ꝫ temporalia bona exteriora. Scḋo ꝙ magis q̃ꝫ corporalia bona interiora. Scḋa pars ibi. Sup salutem ⁊ specieꝫ dilexi eā.

A Circa primū in litera lecta ꝑfert Salomon eam sapientiā que est ver⁹ dei cultus ꝑ fidem ⁊ caritatem tribus que a mundanis maxime appetuntur: videlicet potentie: honoribus ⁊ diuitijs. Potentiā vocat regna: honores sedes. Preposui illaꝫ inquit regnis ⁊ sedibus. Quid autem sit regnū docet Aristo. viij. Ethi. ca. x. Distinguit enī ibi tres species politici principatus: videlicꝫ regnū: Aristocracia ⁊ Timocracia. Regnum enim est monarchia siue principatus vni⁹ qñ videlicet vna ꝑsona principat̃ toti multitudini virtuose. Aristocracia est principat⁹ pluriū: sed paucoruꝫ ⁊ virtuosoꝝ. Timocracia est principatus pluriū ⁊ multoꝝ vbi vna magna multitudo gubernat. De istis principatib⁹ sic est fm Aristo. ꝙ optim⁹ principat⁹ est regnū: vbi totū regnū ducit̃ ad vnū ⁊ virtuosum ⁊ iustū hoīem. Ex hoc ꝓbat. xij. Metha. in fine. ꝙ vnus deus regit ⁊ gubernat totū mundū tanq̃ꝫ vnū regnuꝫ bene ordinatū ⁊ bene ꝯnexū. q2 dispositio naturalis entiū est talis qualis est optima: quod ex hoc patet ꝙ vnūquodqꝫ est optimū qñ est in sua naturali dispositiōe. Sed nō sic est ꝙ pluralitas principatuū nō est bona: sicut nō est bonū ꝙ essent multe familie in vna domo inconnexe ⁊ nō cōmunicātes adinuicē. Relinq̄t̃ igitur ꝙ totū vniuersū sit sic vn⁹ ꝑncipatus siue vnū regnū gubernatū ab vno gubernatore q̄ est deus: primū mouēs ⁊ primū intelligibile ⁊ primū bonū. Et ideo ꝯcludit Aristo. sic. Entia nolūt male disponi: nec est bona pluritas ꝑncipū. vnus ergo princeps. Regnū toti⁹ vniū sit est regnū dei in quo deus monarchice ꝑncipat̃. De q̄ r̃gno dic̃ xp̃s Joh. xix. Regnū meū nō est hinc. q. d. Licet regnū meū sit int̃ malos tñ nō ē hinc. i. nō sumit originē de hoc mūdo. Et ideo vera lr̃a est. Nūc aūt regnuꝫ meū nō ē hinc: ⁊ nō ħ. Scḋa aūt species politici ꝑncipatus q̄ est Aristocracia in qua plures virtuosi pauci tñ dñant̃. ⁊ est min⁹ bon⁹ ꝑncipat⁹ q̃ꝫ regnū. Et tertia est min⁹ bona q̄ vocatur Timocracia. In qua m̄ltitudo nō optimoꝝ ꝫ mediocres dñant̃. Sicut aūt tres isti ꝑncipatus sunt

boni:licet non equaliter. Ita corrñspõdent eis tres corruptiones principãdi:q̃ ꝓprie nõ sunt principat⁹ politici:sed trãsgressiones ⁊ corruptiones eorũdẽ. Nã regnũ corrũpit̃ in tyrannidẽ. Aristocracia i olmarchiã. Timocratia i democraciã. Primo ergo corrũpit̃ regnũ i tyrannidẽ:qñ de rege fit tyrãnus. Sicut i regno dominat̃ vn⁹:ita in tyrãnide:q: tam regnũ ꝙ tyrãnides vident̃ monarchie. Sz in h̃ ẽ differẽtia q: tyrann⁹ in omnib⁹ intendit vtilitatem ꝓpriã:rex ṽo vtilitatẽ subditoꝝ. Et ideo sic regnũ est optim⁹ principat⁹:ita tyrannides ẽ pessima ⁊ corruptio mõarchie. Cõtrariũ eñi optimo est pessimũ. Regnũ aũt ⁊ tyrãnides sũt cõtraria:sicut rex ⁊ tyrann⁹ moraliter q: mal⁹ rex fit tyrãn⁹. Scda aũt species politici ꝑncipatus que est Aristocratia:in qua pauci virtuosi dñant̃:corrũpit̃ in olimarchiaz,in qua pauci ⁊ vitiosi dñant̃:qui oĩa bona cõitatis attribuũt sibiipsis ⁊ amicis ⁊ nõ intendũt bonũ ipi⁹ totius cõitatis sed tantũ bonũ suũ ⁊ amicoꝝ suoꝝ. Vñ dignitates ⁊ officia cõitatis ꝯferũt tantuz amicis suis vel vsurpãt sibiip̃is. Tertia species politici principat⁹ que est Timocracia in q̃ multi boni mediocres tñ dominãt̃:corrumpit̃ in democraciã in qua multi:nõ quidẽ mediocres ꝟ populares dñant̃. Et ista corruptio minus habet de malo:sicut principat⁹ sibi ꝯtrarius min⁹ habz de bono. Aristocratici.nãq; ꝑtẽdũt bonũ cõmune tã diuitũ ꝙ paupuz: q: Aristocratia est ꝑncipatus mltitudinis collecte de vtrisq;. Sed democratici intẽdũt ꝑncipaliter bonũ paupum ⁊ de dãnis diuitũ nihil curant. ⁊ hoc est min⁹ malũ ꝙ bona cõmunitatis abrogare ⁊ vsurpare sibi ⁊ amicis sic faciũt olimarchici. Et olimarchici sũt min⁹ mali ꝙ tyranni. q: tyrãnus tantũ habet oculũ ad bonũ suũ ꝓpriũ ⁊ nihil curat de amicis. Sic ergo patet q̃ tres sũt species ꝑncipatus politici ⁊ tres earũ corruptiões. ⁊ q̃ optim⁹ principat⁹ est regnum vel monarchia: ⁊ eius corruptio est pessima.s. tyrãnides. Dicit ergo Salomõ q̃ in tantũ appciabat̃ sapientiã q̃ docet recte colere deũ q̃ preposuit illã potestati cuiuscũq; ꝑncipat⁹: q: cuz inter spẽs ꝑncipatuũ regnũ sit optimũ: ꝓposuit illã regno imo regnis. Est ãt h̃ nomẽ regnũ equocũ:q: vno mõ regnũ vocat̃ ipa terra vel regio vni regi subiecta:sic dicim⁹ regnũ francie vel etiã anglie. Et sic accipit̃ Math.iiij. vbi legim⁹ q̃ diabolus assũpsit xp̃m in montẽ excelsum ⁊ altũ ⁊ ostẽdit ei oĩa regna mũdi. Alio mõ accipit̃ regnum ꝓ ptãte ꝑncipãdi solitarie siue monarchice. Et sic exponit Chrysost.illd Ioh. xix. Regnũ meuz nõ est de h̃ mũdo.i.ptãs vel auctas q̃ sum rex: non habz originẽ ex causis hũanis vel p humanã electionẽ:ꝟ aliũde:quia a deo. Tertio mõ loq̃ndo ipi hoĩes occupãtes terrã sub dñio alicui⁹ monarche: vocãt regnũ. Et sic accipit̃ regnuz Apoc.v. Fecisti nos deo nr̃o regnũ et sacerdotes. Siue ergo loq̃mur de regnis que sũt terraꝝ regiões siue p regnis que sũt ptãtes ⁊ principat⁹ regnãdi.sancti viri ꝑponũt bonã vitã regnis. Ad heb.xj. Sancti p fidẽ vicerũt regna ⁊c. Preponẽda est ergo vite sanctitas ⁊ moꝝ ꝓbitas nõ solũ regnis ꝟ etiam sedibus.i.honorib⁹ mũdanis ⁊ trãsitorijs Luce.ij. Deposuit potẽtes de sede ⁊ exaltauit humiles. Sedẽs sup equũ q̃ libẽter cespitat et ꝓsternit equitãtẽ:exponit se piculo sinõ descẽdat q̃ntũcũq; equ⁹ videat̃ ad ip̃s portare suauiter. Honor mũdi est quasi equ⁹ eleuãs hoiem a terra ⁊ portãs suauiter. q: delectabile est hominẽ honorari p ministeria hoim:adulatiões, inclinatiões ⁊ genuflexiões ⁊ vocari magister ⁊ dñe. Sed caueãt honorabiles q̃cũq;:q: iste ẽ equ⁹ valde dolorosus. Narrat̃ de quodam histrione q̃ habuit quendã paruũ equũ sup quẽ equitabat ⁊ cũ eo freq̃nter coraz hoib⁹ in aula ludebat.⁊ int̃ alios ludos q̃s equũ suũ docuerat.docuit euz q̃ q̃ñtiẽs diceret sibi flectam⁹ genua.equ⁹ sibi obediret ⁊ genu flecteret. Quãdo aũt diceret Leuate: q̃ surgeret. Cõtigit ãt q̃ mistrall⁹ histrio ille accedẽs ad festũ cuiusdam nobil' ⁊ equũ suũ cũ eq̃s alioꝝ hospitũ collocauit in stabulo. Cũ aũt hoies comedissent. Iste mistrallus morabat̃ sicut debuit circa ludũ suum in aula:interi vadit quidã armiger ad stabulũ ⁊ vidẽs equũ mistralli iocundũ ⁊ pinguẽ reliq̃t ibi equũ suũ macilentum ⁊ ascẽdit equũ ministralli ⁊ recessit. Cito post innotuit negociũ mistrallo.q̃ relictis oĩb⁹ cucurrit insequẽs istũ armigerũ. Armiger vidẽs q̃ fere eũ attigerat ⁊ apphẽderat:temptauit trãsire quãdã aquaz quã nullus pedes potuit trãsuadare. Vidẽs ãt ministrallus q̃ erat in ꝑcinctu pdẽdi equũ suũ ꝑut semp fecerat equo existẽte in medio fluminis clamauit fortit' ad equũz. Flectam⁹ genua. Statimq; equus audita voce dñi sui flexit genua ⁊ armigerũ ꝓiecit in aquã. Et cũ clamasset Leuate.equus surrexit ⁊ rediit ad dñm suum. Ministrall⁹ ille q̃ ludit ⁊ illudit atq; decipit hoies est mũd⁹. Equ⁹ cũ quo op̃e ⁊ maxime ludit est honor ⁊ palatio in p̃s. Fallax equus ad salutẽ. Armiger eñi q̃ equũ furat̃ est quilibet ambitiosus ad honores. Caueat ãt talis q: q̃ntũcũq; placet mũdo ⁊ q̃ñ alius est i maxia securitate dicit sibi:flectam⁹ genua: ⁊ priuabit eũ honore obtẽto. Vñ phĩa loq̃ns in ꝑsona fortune hoĩbus qui impatienter sustinẽt qñ de honoribus ⁊ dignitatib⁹ deponunt̃.ij.de ꝯso. pĥa.ij.dicit sic. Hec nostra vis est:hũc ꝯtinuuz ludũ ludim⁹:rotã volubili orbe versamus. Infima summis ⁊ sũma infimis mutare gaudem⁹ Ascende si places sed ea lege ne vti cum ludicri mei ratio postulet descendere iniuriaz putes. Ṽsus. Si placet ascẽde:ꝟ quo tẽdat rota tende

Eccs. x. Sedes ducū supboꝝ destruxit deus ⁊ sedere fecit mites ꝓ eis. Igit̄ ꝑponēda est vi-
t: sanctitas q̄ vera sapiētia nuncupat̄ nō solū regnis .i. ptātib⁹. sed etiā sedib⁹ .i. honoꝛibus. Sed qd̄ de diuitijs sentit Salomon: statim sb dit. Diuitias nihil esse dixi in cōparatione illi⁹ id est sapiētie. Et bn̄ dicunt̄ diuitie nihil qꝛ eis hoīes annihilant̄. Irruādo: insidiādo: machinādo ⁊ bellādo. Vn̄ ꝓpter diuitias vnusq̄sq; annihilare nitit̄ aliū. Scd̄o qꝛ in maxīa necessitate nō iuuāt: in morte: in iudicio qn̄ hoīes maxie indigēt tūc dñm suū derelinquūt. In ps. Dormierūt somnū suū ⁊ nihil iue. oēs vi. di. ī ma. suis. Et Job. xxvij. Diues cū dormierit nihil secū auferet: apiet oclo͞s suos ⁊ nihil inueniet. Tertio dicūt̄ nihil qꝛ nō faciūt aīm possidētiū. Sicut vacuū dicit̄ nihil. Eccs. viij. Non saciat̄ oculus visu nec auris implebitur auditu. Nec mirꝫ qꝛ oīa terrena sūt vana. Hiere. iiij. Aspexi terrā ⁊ ecce vacua erat ⁊ nihil. Ergo merito oīb⁹ ꝑdictis est sapientia ꝑponēda.

Lectio. XCI.

Nec comparaui illi lapidē ꝑciosum qm̄ oē aurꝫ in comparatione illi⁹: arena est exigua ⁊ tāq̄ lutū estimabit̄ argētū in ꝯspectu illi⁹. Postq̄ sapiens declarauit valorē sapiētie ꝑponēdo eā potētijs honorib⁹ ⁊ diuitijs generaliter qꝛ diuitie vident̄ placere fm̄ tria genera specialiter videlicet gēmas aurꝫ ⁊ argentū. Ideo in parte ista ondit valorē sapiētie ꝑ cōparationē ad ista tria genera singulatim ⁊ singl'ariter. ꝑmo de gēmis: scd̄o de auro. tertio de argēto. Et est satis ꝯueniens ordo. Q̄tū ad primū dicit sic: nec cōparaui illi .s. sapiētie lapidē ꝑciosum. De istis trib⁹ loq̄ns sl'r Boeti⁹. ij. de ꝯso. dicit sic metro .v. Heu ꝑm⁹ q̄s fuit ille. Auri qui pōdera tecti. gēmasq; latere volētes. ꝑciosa ꝑicula fodit: Narrat Boe. metro illo. q̄ patres nostri in etate aurea ⁊ inudi ꝑncipio fuerūt ꝯtēti de his quib⁹ natura indiget. Comedebāt fruct⁹ arboꝝ: bibebāt aquas fōtiū: dormiebāt in pratis ⁊ vtebant̄ lanis naturaliter coloratis. Tūc eīm ignorauerūt tincturas pānoꝝ: mixturas liquoꝝ: dolositates mercatoꝝ ⁊ crudelitates bellatorum. Omnia enim ista a cupiditate sumpserūt exordium. Et ideo mō ꝓ gēmis pro auro ⁊ argēto pugnāt hoīes sine quib⁹ natura hūana sufficient̄ regi posset: imo ista velle latere vident̄. In cui⁹ signū in ꝓfundo ⁊ in viscerib⁹ terre latēt. Quicq̄d eīm necessariū est ad vitā humanā. vel est elongatū a terra sicut corpora celestia. vel ad min⁹ de terra oꝛit̄ ⁊ in superficie terre se offert: sicut herbe arbores: blada ⁊ hmōi. Illa ṽo que ad humanā naturā necessaria nō vident̄: sb terra latēt: cuiusmodi sūt aurꝫ ⁊ argentū ⁊ lapides ꝑciosi. quoꝝ generatio est in abscōdito. Et ideo ille q̄ talia primo scrutat⁹ est ⁊ fodit: ꝑciosa picula ꝑquisiuit. Et hoc ē qd̄ dicit Boeti⁹. Heu ꝑm⁹ ⁊c. Dicit ergo Salomō Nō cōparaui illi scꝫ cultui diuino qui est summa sapientia in hac vita lapidē ꝑciosū. Nec est mirū: qꝛ sūma virt⁹ lapidis ꝑciosi tm̄ pōt ꝓficere ad salutē corꝑis. Cult⁹ ṽo dei ꝓficit ad salutez mētis. Et iō bn̄ dicit Job. xxviij. Nō ꝯferet̄ tinctis in die colorib⁹ nec lapide sardonico ꝑciosissimo vel saphyro. Dicit ꝗ q̄tū ad gēmas q̄ eas sapiētie nō comparauit. i. nō adequauit. Q̄tū ṽo ad aurꝫ ⁊ argentū ondit ꝑponderationē sapiētie in estimatione sua ꝑ duo exēpla Nā aurꝫ cōpat arene: ⁊ argētum luto. Et ꝑ ista duo oēm intellige pecuniā. Et ideo sicut lutū ⁊ arenā ꝯculcam⁹ ⁊ ꝯtemnim⁹. Ita oēm pecuniā vilipēdere debem⁹ in cōparatione ad vitā bonā: hoc est eā citi⁹ relinquere q̄ꝫ q̄ trāsgrediamur vel negligam⁹ mādata dei. in ps. Dilexi mādata tua sup aurꝫ ⁊ topazion. In arena est sterilitas: dissolubilitas ⁊ ḡuitas. Et istas tres cōditiones defectiuas causat amor pecunie in mētib⁹ mundanoꝝ. Sterilitatē ꝑ auaritiam ꝓpter quā impediunt̄ ne liberalit' fructū faciant penitētie. Eccl. v. Qui amat diuitias fructum nō capiet ex eis. Hiere. xxij. Scribe virū istū sterilē virū qui in dieb⁹ suis nō ꝓspabit̄. Scd̄o deordinat⁹ amor pecunie causat in hoīe dissolubilitatē. Sicut lapilli in arena sūt inter se diuisi ⁊ nō ꝯglutinati ꝑ coherentiā. ita inter amatores pecunie semꝑ ē diuisio discordia ⁊ litigiū Tertio causat in eis grauitatē q̄ est appetit⁹ tendendi deorsū. Subtrahit eīm mentē a celestib⁹ ⁊ facit eā inherere caducis. Et iō signant̄ dicit Sap. Prou. viij. Accipite disciplinā meā: ⁊ nō pecuniā: doctrinam magis q̄ꝫ thesaurꝫ eligite.

Notandū est tñ q̄ pecunia ꝑiudicat sapientie in diuersis: videlicꝫ ī ꝑcipiēdo: in discernendo ⁊ in ꝓtegēdo. Isti eīm act⁹ sunt ꝓprie opatiōes sapiētie: recte ꝑcipe: iuste discernere ⁊ salue ꝓtegere. Sed iā venit pecunia ⁊ istas opationes vsurpat. Precipit eīm magnis ⁊ puis: diuitib⁹ ⁊ paupib⁹ ⁊ oēs ei obediunt ad nutū sicut monach⁹ abbati suo. Eccs. x. Pecunie obediunt oīa. Scd̄o discernit ⁊ iudicat ⁊ sic oīa iura mūdi allegat ꝓ ⁊ ꝯtra notabilissime ad ꝓpositū suū. Sedet in ꝯsistorijs ꝑ tribunali: tā in foro ecclastico q̄ꝫ ciuili. De qb⁹ oīb⁹ dicit̄ Mich. iij. Principes ei⁹ in mūerib⁹ iudicabāt ⁊ sacerdotes ei⁹ in mercede docebāt ⁊ ꝓphete ei⁹ ī pecunia diuinabāt. Tertio pecunia ꝓtegit ⁊ defendit tā iustos q̄ꝫ iniustos. Eccs. vij. Sic eīm ꝓtegit sapia sic ꝓtegit ⁊ pecunia. Narrat auctor lapidarij. ca. iiij. de iaspide tres ꝯditiōes. Vna ē q̄ si caste gerat̄ facit portantē tutū potētē ⁊ sanū. Scd̄o dicit q̄ si gestās dat falsū iudiciū: lapis ꝑdit virtutē suā. Tertio addit q̄ lapis nō exercet virtutē suā potissime nisi includat̄ in argē-

to. Moralr iste lapis figurat iusticiā: h̄ ē cuivir⁹ q̄ dā q̄ se bñ͞tē fac tutū ⁊ sanū ⁊ fortez. Prouī. xij. Non ɔtristabit iustū q̄cq̄d ei acciderit. Erit etiā semp̄tur⁹ q̄ Sap. iij. Justoꝝ aīe in manu dei sūt. Scd̄o ista iusticia ē talˀ nature ſ ille q̄ eā portare deberet fecerit falsū iudiciū statī pdit meritū suū. Ezech. xviij. Si aūt aūtit se iust⁹ a iusticia sua ⁊ fecerit iniq̄tatē oēs iusticie ei⁹ nō recordabūf i p̄uaricatiōe: q̄ p̄uaricat⁹ ē ⁊ i pec cato suo q̄d fec̄ i ip̄is morieſ. ĝ iusticia pdit v͞tu tē suā. i. p̄miū sibi d̄bitū. Si hō fecerit falsū iu- diciū. Sz dolēdū ē nimis d̄ tertō q̄z iusticia his dieb⁹ nō exercet v͞tutē suā nisi i uoluaſ argēto. q̄tūcūq̄z sit clara cā paup̄is nō expedit nec ab soluiſ i curijs pape vˀ regi: nisi iuoluaſ argen to. Et iō nimis vbiq̄z verificaſ v͞bū pphe sup̄⁹ allegatū. Pncipes ei⁹ i mūerib⁹ iudicabāt: q̄tū ad pncipes ⁊ dn̄os: ⁊ sacerdotes ei⁹ i mercede docebāt: q̄tū ad viros ecclīasticos: ⁊ pphe ei⁹ i pecūia diuiabāt q̄tū ad r̄ligiosos viros. Et be ne dr̄. Eccl̄. viij. Multos pdidit auꝝ ⁊ argētū ⁊ vsq̄z ad cor regū extēdit ⁊ ɔūtit. Conuertit vide- licet ad iniq̄tatē. et vocaſ mām̄ona iniq̄tatis. Eccl̄. x. Nihil iniq̄us q̄z amare pecuniā. Scd̄o Salomon cōpat argētū luto cū dic̄. Tāq̄z lutū estimabiſ argētū i ɔspectu illi⁹: ⁊ merito tanq̄z lutū. Lutū ē deturpatiuū cuiuscūq̄z q̄d tāgit p pter suā feditatē. Vn̄ q̄ cadit i luta totaliter de turpaſ i corpe. Jsto mō q̄ cadit i amorez argēti ⁊ pecūie necc̄ario maculaſ. Si ɔtrahaſ argētū sup albissimū pgamenū relinq̄ſ fm̄ tactū argē- ti vna nig̃ linea i pgameno ⁊ tn̄ argētū ē albuz ⁊ pgamenū siliter. Eodē mō licz aīa sit inocēs ⁊ mūda ⁊ argētū sit res in suo genere bona: q̄z ois creatura dei bōa ē bñ ea vtēnb⁹. Si tn̄ for- titer un̄p̄maſ aīe p amorē: relinq̄t ibi lineā ni- grā pctī. c⁹ vltim⁹ p̄ūcr⁹ ē casus ad ifernū. Job xxj. Ducūt i bōis dies suos ⁊ i p̄ūcto ad ifernā ɔscēdūt. De isto luto dr̄ Abac. ij. Ve q̄ multipli cat n̄ sua vsq̄z q̄ aggr̄uat ɔ̄ se dēsū lutum. Scd̄o lutū ē tenax ⁊ retētiuū. Vn̄ hō n̄ ābulat i pfū- do luto nisi cū mag̃ labore ⁊ freq̄nt ifigiſ ⁊ stat imobilˀ nisi sibi caueat. Jta ē d̄ ābulāte i amore pecūie ftineſ iīne ⁊ ifigiſ ne possit pficē merito spūalˀ vite. Jn c⁹ figurā pharao rex egypti op- p̄ssit filios isrˀ ſuitute luti ⁊ laterī ne eēnt liberi i ſgno suo. Exo. v. Jta diabol⁹ existēs i mūdo ntiſ opp̄mē ſuitute argenti ⁊ diuitiaꝝ sciēs q̄ nemo p̄t duob⁹ dn̄is ſuire. Math. vj. Nō po- testī do ſuire ⁊ mām̄one: ⁊ q̄ ſuiūt mām̄one in figūſ i luto q̄ n̄ psūt pficē. in p̄s. Eripe me d̄ luto vt n̄ ifigar. Recitat Arist. i poetria sua q̄ poete arabici vocauerūt dona cōpedes: q̄z sic̄ cōpedit⁹ nō p̄t pcedē sic̄ vellet ⁊ posset fm̄ v͞tutē motiuaz corpis sui: s ɔstrigiſ ⁊ r̄trahiſ ad ābulādū fz mē- surā quā cōpedes sibi limitāt ⁊ ɔcedūt: ita rcipi entes dona pecūie q̄tūcūq̄z sit discreti ⁊ fortes i iusticia sētiūt tn̄ se r̄strictos ⁊ r̄tētos ⁊ q̄si q̄dā mō cōpeditos ne libē exerceant q̄d iusticia sibi suadet. Tertio d̄ luto decocto fiūt lateres dura biles ɔ̄ ignē ⁊ sic amatores luti. i. pecūie fiūt ap ti vt ponāſ i igne ifernali ipp̄etuū. Eccl̄. ix. Cor da hoim repleſ malicia. glo. i delectatiōib⁹ pe- cūie ⁊ p⁹ h̄ ad ifernū deducūſ. sup auꝝ ⁊ argen tū gr̄a bona. Prouī. xxij.　　　　Lectio. XCII

Uper salutē et spe

ciē dilexi eā ⁊ ppofui p luce h̄re illā: q̄ niā iextiguibile ē lumē illi⁹. Postq̄z Salo. d̄cla rauit sapiaz eē p̄ponēdā bonis exrioꝝ⁹ puta potētijs: diuitijs ⁊ honorib⁹. Hic oñdit sapiaz eē p̄ponēdā bōis corpalib⁹ tā exrioꝝ⁹ q̄z intri- oꝝ⁹. Et circa h̄ tria fac̄. Nā p̄mo oñdit q̄ sapi entia p̄pōderat oī corpali ɔ̄pieritan. Scd̄o eā assilaſ cuidā spūali q̄litati. Tertio d̄clarat cām exēpli dati. scd̄a ps ibi. ⁊ ppofui p luce. tertia ibi. Qm̄ i extiguibile. Circa p̄mū ē adūtēdū q̄ duo bōa sūt ad corp⁹ ptinētia q̄ āplī⁹ appciaſ mūdani: videlz assistētia sanitatī ⁊ appaiētia speciositatī. Hec em̄ maxīe affectat hō h̄re q̄tū ad bōa corpalia: vicz corp⁹ suū sanū ⁊ pulchꝝ: s̄ fm̄ sniaz spūssctī quā nob̄ p Salo. ppoīt vtri sq̄z istoꝝ p̄ponēda ē sapia. i. ɔ̄ñ sano bōē vite vˀ duor⁹ ē dei cult⁹. vn̄ dic̄ sic. Sup salutē. q̄tum ad p̄mū. ⁊ speciē. q̄tū ad scd̄um. dilexi eā. i. sa- pictiā. Rō p̄mi ē q̄z sapia ē sal⁹ aīe. Et iō q̄tū p̄ pōderat aīa corpi: tm̄ p̄ualet sapia corpis sani- tati. Eccl̄. xxx. Sal⁹ aīe i sc̄itate iusticie. Rō se- cūdi ē q̄z pulchritudo corpis ē nihil vana. pūī. xxxj. Fallax gr̄a ⁊ vana ē pulchritudo. Cū ĝ sa l⁹ aīe magī sit diligēda q̄z sal⁹ corpis: ⁊ sal⁹ cor- porī pl⁹ q̄z forma corpis. pz q̄ sup vtrāq̄z ē sapi ētia diligēdo. Notādū ē q̄ sanitas corpis n̄ ē nimis diligēda. nec corpalˀ ifirmitas nimis de testāda iuo q̄si a d̄oīuuiſ cū gr̄aꝝ actiōib⁹ ac ceptāda: q̄z valð cedit i bonū aīe ifirmitas cor- porī si tn̄ assit paciētia mētī. Primū ē em̄ vt an tiq̄s exēplis vtar: ifirmitas corpalˀ q̄si arce p̄ci- ose ɔcathēatio: psone scelerose icarceratio. fo- rij fugictī arrestatio: ⁊ hostī resistentī expūgna tio. Primo em̄ dico q̄ ifirmitas corpalˀ ē q̄si arce p̄ciose ɔcathēatio: q̄zto em̄ cista vˀ arca fortiorī b⁹ cathēis ē colligata. et q̄zto plib⁹ serī ferreis ē clausa: tāto ē aptioꝝ ad ſuādū thesauꝝ ⁊ q̄d i- trisec⁹ ē r̄cōditū. Sic q̄si corp⁹ hois ē ifirmū li- gaſ sic̄ solet dici vulgariˀ vicul̄ ip̄i⁹ dei ⁊ seraſ sera quā sol⁹ de⁹ apiret ⁊ ē tale corp⁹ aptū ad ser uādū thesauꝝ p̄ciosū ip̄i⁹ aīe q̄ ē ip̄m nobilissi- mū iocale dei. vn̄ Bern̄. Thesauꝝ ſuādū acce- pi p q̄ mercatoꝝ n̄ isipiēs sanguinē suū dedit. vicula ĝ ifirmitatī sūt ɔ̄tantˀ sustinēda q̄si nobis de⁹ ea mittit. Eccl̄. vj. Subijce hūeꝝ tuū ⁊ por- ta illā ⁊ ne acciderī i vinculˀ illi⁹. Et infra. De- coꝝ vite ē i illa ⁊ vincla illi⁹ alligatura salutarī. Hoc est q̄ signanter dic̄ aplus. ij. Cor̄. xij. Li- benter gloriabor in infirmitatib⁹ meis vt in-

habitet in me virtus xp̄i. q. d. Qñ sum vinc⁹
infirmitatib⁹ tūc sum fortis. sic cista apta ⁊ ido-
nea vt inhabitet in me virt⁹ xp̄i: q2 qñ infirmior
tūc fortior sum ⁊ potēs. Scdo infirmitas cor-
poralis est moraliter quasi psone scelerose icar
ceratio. Qñ vn⁹ fur vel p̄do capit̄ q̄ multos so-
cios habuit ⁊ multoꝝ maloꝝ ꝯscius: vinculatur
⁊ magnis tormentis affligit̄ donec dicat ⁊ ꝯfite-
atur veritatē ⁊ suos socios in crimie ꝓclamet
⁊ accuset. Caro em̄ moraliter est res multū cri-
minosa. Socij sui sūt sensus corpis ⁊ frequen-
ter spoliāt aiam virtutib⁹. Istū furē de⁹ capit
⁊ incarcerat ⁊ ponit ad questiones ⁊ tormenta
qñ mittit sibi fortes febres vł guttā vł paralysim
⁊ sic de alijs. Et cā est: q2 alias nō ꝯfiteret̄ veri-
tatē nec socios in crimine ꝓclamaret: vñ vide-
mus cōiter ꝙ illi q̄ sunt sani. vix in anno. vł in
duob⁹ ꝯfitent̄ annis. statim cū infirmant̄ mit-
tūt p ꝯfessorib⁹ suis ⁊ faciūt accusatióez sue cō
fessióis corā tortore. in p̄s. Cū occideret eos q̄-
rebāt eū ⁊ reuer. ⁊ di. ve. ad eū ⁊ remēorati sūt
q2 de⁹ est. ad. e. ⁊. d. ex re. coꝝ est. Et i alio p̄s.
Multiplicate sūt infirmitates coꝝ. postea acce

B leraueruñt. Tertio infirmitas corpalis est q̄si
socij fugiētis arrestatio. Cōtigit q̄nq; ꝙ multi
socij pegrinant̄ sil' in itinere: faciūt expēsas cō
munes ⁊ viuūt delicate symbolū ꝯferentes vt
vn⁹quisq; p rata sua soluat. Euenit ergo inter
dū ꝙ vnus coꝝ fugere nitit̄ symbolo suo non
dū soluto ⁊ intēdit asportare ratā suā vt alij eti
am soluāt p eo cōiter. Talē dephensū iustū ē
arrestari ⁊ ad symboli sui solutionē compelli.
Isto mō moraliter aīa ⁊ corp⁹ perigrinant̄ si-
mul in hac vita. ij. Cori. v. Qdiu sum⁹ in hoc
corpe peregrinamur. faciūt expēsas cōmunes
q2 nec aīa sine corpe: nec corp⁹ sine anima: de-
lectat̄ in peccādo. Iustū est ergo ꝙ sicut vterq; in
delectatione in peccando participat. sic vterq;
p rata sua in penitētia symbolū sue portionis
exoluat. Mō sic est ꝙ caro est sicut socius fu-
gitiu⁹ ⁊ incōstās ⁊ nollet soluere quicq;. Iob.
xiiij. Fugit velut vmbra ⁊ nunq; in eodē statu
pmanet. de⁹ ergo q̄ iust⁹ ē ⁊ iusticias diligit: fa
cit eam arrestari p infirmitatē ⁊ cōpellit eā sol-
uere q̄ztū iusticia exigit velit nolit. Math. xviij
Misit eum in carcerē donec redderet vniuer-
sum debitū. Exemplū h⁹ habem⁹ Esa. xxxvi.
de rege Ezechia: q̄ cū peccasset ꝯtra dñm i hoc
ꝙ sibi nō fecerat canticū regratiatoriū p victo-
ria nobilissima quā sibi deus fecerat. iiij. Reg.
xix. Qñ angelus dñi pcussit in vna nocte in ca
stris Sennacherib regꝭ assirioꝝ. clxxxv. milia.
Offensus ergo dñs ꝯtra Ezechiā misit sibi in-
firmitatē grauissimā de qua egrotauit vsq; ad
mortē. Misit etiā ad eū Esaiā pphaꝫ q̄ sibi di-
ceret. Dispone domui tue q2 morieris tu ⁊ nō
viues. Et fuit pphetia sm̄ comminationē ⁊ non
sm̄ p̄scientiā. Et statim Ezechias ꝯuertit faciē

suā ad parietē ⁊ orauit cū lachrymis dñm ⁊ fle
tu magno fleuit: ⁊ statim egresso Esaia de pa-
latio regio: anteq; trāsiret mediā partē atrij: di-
cit dñs ad Esaiā. Reuertere ⁊ dic Ezech. du-
ci ppl'i mei. h dicit dñs. Audiui orōem tuā ⁊ vi-
di lachrymas tuas ⁊ sanaui te. die tertio ascen
dēs in templū dñi ⁊ addā dieb⁹ tuis quindeci
annos. Et tūc tertio die ascēdit in templū ⁊ cā-
tauit illud cāticū. Ego dixi in dimidio dierum
meoꝝ vadā ad portas inferi ⁊c. Ecce quō Eze-
chias ꝙ nō soluerat deo q̄d debuit. arrestatus
fuit p infirmitatē donec soluisset pfecte. Antiq
em̄ patres p victorijs eis ꝯcessis diuinit⁹: can
tica regratiatoria curiose solebāt cōponere. sic
dicit mgr̄ in historijs. iiij. Regū. iiij. Quarto
infirmitas corpalis est hostis resistentis expu-
gnatio. Caro em̄ ꝯcupiscit aduersus spiritū.
Spiritus aūt aduersus carnē. hec em̄ sibijnui
cem ꝯtrariant̄. Ad Gal'. v. Et iō debilitas car-
nis est fortitudo spūs. Ecc̄i. xxxi. Infirmitas
grauis sobriā facit aiam. Vñ Bern. exponēs
illud apl'i. Qñ infirmor tunc fortior sum ⁊ po-
tens: dic̄ sic. Quid mirū si hoste debilitato for-
tior efficiaris: nisi forte illā insanissimā dicam
amicā que nō cessat ꝯcupiscere aduersus spiri-
tū. Ex qb⁹ oīb⁹ satis p3 ꝙ sanitas corpis nō ē
nimio affectāda: nec īfirmitas corpis nimis de-
testāda. ⁊ ꝙ sup salutē corpis sapiētia est aman
da: ꝓpter q̄d dic̄ merito Salomon: sup salutē
dilexi eam. Scdo ꝓponit sapientiā pulchri-
tudini: Sup salutē inquit ⁊ speciē dilexi eā: nec
mirū. Species em̄ siue corpis pulchritudo est

C bonū defectiuū. bonū infectiuū. ⁊ bonū dece
ptiuū. Primo dico ꝙ forma pulchritudo vł
species est bonū defectiuū. Nā ꝯtinue fugit: cō
tinue pdit̄ ⁊ diminuit̄. Vñ Boeti. iij. de cōso.
ꝓsa. viij. Forme vero nitor vt rapid⁹ est vt ve-
lox ⁊ vernaliū florū mutabilitate fugatior. Et
infra. Estimate q̄ztū vult⁹ nimio corpis bona
dū sciatis hoc q̄dcunq; miramini triduane fe-
bris igniculo posse dissolui. De hoc dic̄ Oui-
dius. ij. d arte amādi. Forma bonū fragile est
quātūq; accedit ad annos. Fit minor et spatio
carpit̄ ipa suo. Nec viole semp nec florent lilia
semp. Et riget amissa spina relicta rosa. Et tibi
iam venient sit tam formosi capilli: Iam venēt
ruge que tibi corpus arēt. Et ideo dat ꝯsequē-
ter bonā doctrinā homini q̄ vult se facere ama
bilem ꝙ studeat animū suū colere p virtutes ⁊
scientias: quia illa est pulchritudo pmanēs vs-
q; ad mortē. Vñ subdit. Iā molire aīm qui du
ret ⁊ astrue formā. Solus ad extremos pma-
net ille rogos. Nec leuis ingenuas pectuo sol-
uisse p artes. Cura sit ⁊ linguas edidisse duas:
videlicet grecā ⁊ latinā. Et eiusdē li. iij. dic̄ sic.
Quato me miserū laxant̄ corpa rugis. Et pe-
rit in nitido qui fuit ore color. Est ergo species
hominū bonū defectiuum. Vnde Ecc̄i. xj. Ne

laudes hominē i specie sua: nec spernas hoiez in visu suo. Secūdo ē bonū infectuū. raro enī cōiūgit pudicicia ꝛ pulchritudo. Vnde autor libri de varietate carminū ad Iob. norma. .iij. dicit sic. Tria sunt feminum genera que in culto iuuentutis agro absq; comitātibus zizaniis rorissime cōualescūt. Elegantia pulchritudinis: vigor fortitudis ꝛ suauitas vocis. Pulchritudo enī iuuenū aliene predam libidinis aut predonē efficit castitatis. Fortitudo audaciam gerit: audacia vero ad iniurias cōmittendas impellit. At vero qui vocis amenitate preminēt: lasciua modestie: ludicra pficuis ꝛ iocosa serys anteponūt. vnde Helynādus sicut narrat Vincētius li. iiij. ca. cxcix. Difficile inuenit aliq̄s leuis vocis ꝛ grauis vite: cū q̄ ꝑ vocē leuitas cantū: vite grauitas planctū desideret. Et subdit. Et vidi infinitos iā viros q̄ mulieres seu feminas tanto vite peiores quanto voce meliores. Hec ille. Est ergo pulchritudo siue species bonū qddā corpori qd nōnūq̄ multis occasio magni mali: ꝛ io signant dr Eccī. ix. Auerte faciē tuā a muliere compta ꝛ ne circūspicias speciē alienā: propt speciē mulieris multi perierunt. Et ex hac cōcupiscētia quasi ignis exardescet. Tertio spēs corpalis ē bonū deceptiuū. Erigit enī hoiem in supbiā aliq̄tiens: ꝛ sic ꝑpter formā carnis pdit grām intētis. In cuius figurā legim9 Math. xiiij. q Herodes in pnimo suo celebrās diem natalis sui iussit occidi Johānē baptistā. Herodes interꝑ̄tat glorians i pellib9: ꝛ signat de specie corpis glorianies q tota ē in pelle siue in supficie ꝛ nō in pfundo. Vñ Boeti9. iij. de cōlo. prosa. viij Si linceis oculis hoies vterent vt eorum visus quecq; obstātia penetraret. Nōne introspectis visceribus illud alcibiadis supficie pulcherrimū corpus turpissimū videret. Igit te pulchrū videri: nō tua natura: s oculoꝝ spectātiū reddit infirmitas. Hō q̄ glorians in pelle sue pulchritudinis celebrat suū diē natalē dū inaniter gloriat de bono tā vano: qd nō opando s nascēdo recepit. ꝛ iste statim occidit Johānē id est grām propt vanā gloriā deceptus. Dan. xiij. Species decepit te.

Lectio XCIII

Venerunt autē mihi oīa bona pariter cū illa: ꝛ innumerabilis honestas p manus illius

Postq̄ autor declarauit q̄tū bonū ē colere deum qd vocat hic sapia: q2 maius ē omni bono tepali. omni decore corpali. ꝛ omi valore mūdiali. Et sic p ꝯsis q hz singularē excellētiam. Hic ostendit q ipa hz generalē sufficientiā. Et circa hb duo facit. Primo narrat affluentiā diuine liberalitatis. Secūdo vehemētiā humane sollicitatis quā causabat in eo sapientia acquisita a deo. Scda ps ibi. Et letat9 sū in oīb9 Venerūt mihi oīa bona. ꝛc. Notāda est historia de Salomone q̄ ponit. iij. Reg. iij. Salomon post mortē pris ꝑmotus ad regnū cū hostias imolasset deuote. nocte sequenti apparuit ei dñs dicens. Postula qd vis vt dem tibi cui Salo. Domine de9 ego sū puer paruulus ignorās egressū meū ꝛ exitū ꝛ tu elegisti me super ꝑplm tuū, q ē innumerabilis sic arena maris. Da mihi cor docile vt discernere possim inter bonū ꝛ maluz ꝛ vt possim iuste iudicare ꝑplm. Placuit ista petitio dño. Et rndit dñs p somniū salomoni. Quia postulasti verbū h ꝛ non petiuisti dies multos nec diuitias: nec animas inimicoꝝ tuoꝝ: s postulasti tibi sapiam ad discernēdum iudiciū. Ecce feci tibi sermones tuos ꝛ cōcessi tibi cor sapiēs ꝛ intelligēs vt nul9 ante te similis tui fuerit: nec post te surrectur9 sit. Insup ꝛ q nō petiuisti ꝯcessi tibi. vicz diuitias ꝛ gl'iam. ꝛ si in ꝑceptis meis ambulaueris longos faciā dies tuos. Ex hac historia ē notādū q dei liberalitas ē magna: q2 nō solū quod iuste petit ꝯcedit: imo dat ampli9 q̄ petat. Circa hāc materiā solent notari isti versus. Plus dare q̄ tollat rogitet pollicear. Job Salomō dñs virga florente probat. quoꝝ sensus ē q tanta est diuina liberalitas q q̄n aufert homini bona tpalia ad ei9 experientiam ꝛ meritū: vt in Job: ꝛ tūc reddit ei plus q̄ abstulit. Scdo plus cōcedit q̄ petit. Tertio plus tribuit i effectu q̄ exprimit in ꝑmissione. Et ista tria p tres historias sacre scripture declarat. Primū signū liberalitatis diuine videlicet q pl9 reddit q̄ abstulit: ptz de Job cui deus abstulit primo tā ꝑlem q̄ substantiā: videlicet septem filios et tres filias: septē milia ouiū ꝛ tria milia camelorum. ccccc. iuga boum. ccccc. asinas. sicut patz Job. j. Cū aūt Job pfectam deo in oībus exhibuisset patiam. Placuit Job facere restitutionē plenariā ablatoꝝ ꝛ nō solū restituit s oīa bōa sua mobilia duplicauit Job vlt. Addidit dñs q̄cūq; fuerāt Job duplicia. Cum eni ꝑus habuisset septē milia ouiū: habuit in fine. xiiij. milia ouiū. ꝛ. vj. milia cameloꝝ. ꝛ mille iuga boum ꝛ mille asinas. Patet ḡ q de9 plus dat q̄ tollit. Scdm signū diuine liberalitatis imo experimentū ē q pl9 tribuit q̄ rogat: ꝛ h declarat i historia supi9 posita de salomone. ꝛ habet. iij. Reg. iij. ꝛ. ij. Para. ca. j. Tertiū experimētū diuine liberalitatis ē q plus tribuit ꝑmissiz implēdo q̄ expssit ꝑmittēdo. ꝛ istud ptz p historiam que ponit Numeri. xvij. vbi legim9 q cum cēnt. xij. tribus filioꝝ isrl. ꝛ dñs sacerdotium cōtulisset tm vni tribui: vicz leui. Murmurauerunt alie tribus contra Moysen ꝛ aaron ꝛ allegabant q rōabile foret q de aliquis alia tribu forent similit sacerdotes. Allegabāt etiam q forte deo placeret q etiam de qualibet tribu

forent similiter sacerdotes: ne tanta dignitas vni domui et tam paucis traderet ministria. Dicit ergo dominus ad Moysen quod acciperet .xij. virgas duodecim principum et scriberet in vnaquaque virga nomē principis cuius erat: excepta virga tribus leui: quia in illa iussit dominus scribi nomē aaron. Similiter iussit dominus quod preter virgas istas duodecim: acciperet vnam aliā que foret virga cōmunis omnis tribuum in qua nomina omnium tribuum scriberentur: ita quod essent in vniuerso virge .xiij. et precepit Moysi quod cum ab eis virgas singulas accepisset secundum formā predictā poneret eas in tabernaculo corā domino vna nocte et promisit quod illius virga quē eligeret pro officio sacerdotis quod in crastino germinaret. Et si illa virga tertiadecima que fuit virga cōmunis omnium germinasset: signum foret quod de qualibet tribu fierēt sacerdotes: vt sic per istō miraculū cessaret murmur populi de sacerdotio contra Moysen et aaron. Factis ergo omnibus istis rediit Moyses in crastino et inuenit virgā aaron germinasse: floruisse et foliis dilatatis amigdala protulisse. Ecce declaratum ē exemplo quod semper: quod tamen apud aaron et stirpem suam: deinceps sacerdotii dignitas permaneret. Patet ergo quod deus plus impleuit in opere quam pollicitus erat in promissione: quia nō promisit nisi germinationē et contulit germinationē: floritionē cum folio et fructu. Ex quibus patet sensus istorum versuum: tria exempla diuine liberalitatis cōtinētium. Plus dare. etc. Mediā autem historiā de istis tangit Salomō in littera huius lectiōis dicēs. Venerūt mihi omnia bona pariter cum illa. scilicet sapiētia de dono dei. Vnde dicit glosa hic. Quicūque christū principit noticiā que hic sapientia dicitur: omnium pariter bicvirtutū habet gratiam et in futuro vitā eternam. Et innumerabilis honestas per manus illius. Innumerabilis: quia perpetua et eterna. Tēporalis enim quantacunque fuerit intensa et perplexa: numerabilis ē cum tempus sit numerus motus secundum prius et posterius .iiij. phisi. Sed honestas eterna et innumerabilis ē. et infinita apte post. Honestas vno modo est idem quod virtus: et honestū idē ē quod virtuosū. Et sic accipit Arist. honestum .viij. ethi. vbi distinguit tres species amicicie secundum tria amabilia. videlicet vtile delectabile et honestū. Et sic accipitur in tractatu illo qui sic incipit Moraliū dogma philosophorum. vbi auctor loquēs de cōsilio dicit quod triplex est deliberatio cōsilii capiēdi. Prima ē de honesto et iusto: an videlicet illud de quo cōsiliū petitur sit honestū aut nō. Secunda ē de vtili an sit vtile vel nō. Et tertia de cōflictu virtusque quia si aliquid sit vtile et nō honestū. i. virtuosū et iustū: nullo modo est eligendū. Vnde narrat valerius ad tyberiū li. vi. ca. v. quod themistocles atheniensis strēnuitate et prudētia patriā suam debilitatā cepat ad statū pristinū reparare. Xerxem regē cum suo exercitu fugauerat de grecia et cepit recolligere tā potentiam quam thesaurū: et anhelare ad hoc quod atheniēses obtinerēt principatū grecie. Iste ergo themistocles intrauit quodā die cōcionē. hoc ē cōgregationē potentū et sapientū de ciuitate athenien. et dicit se deliberasse de quodam negocio quod si possit ad effectū perduci: nihil magis populo atheniensi eēt proficuū: sed tamē tale quod oportuit celari et occultari: Vnde petiuit a cōciōe quod vnus de septē sapiētibus ei deputaretur cui deliberatiōem suā cōicaret occulte. et si ille eā approbaret: poneretur in effectū. Datus ē ergo quidā sapiēs qui dicebatur Aristodes. dicit ergo se deliberasse illud quod si subito darēt insultū ad naues lacedemoniorum. que oēs in vna classe fuerūt in mari vicino et eas statim incēderet. ipsi fierēt domini maris et sic multo potētiores lacedemoniis effecti: obtinerent de facili totius grecie principatū. Isto audito rediit aristodes ad cōcionē. et dicit. sicut inquit cōsiliū themistoclis ē vtilissimū: ita ē omnino iniustū nec publicauit vlterius quale fuit. Statim tota cōcio acclamauit: quod equū nō ē: nec expediens nobis erit. Et iussit omnino quod themistocles desisteret ab incepto. Vnde apud antiquos et virtuosos nihil fuit vtile nisi quod fuit honestū. id ē iustum et virtuosū. Dicit ergo Salomō quod aduenit sibi innumerabilis honestas per manus sapie. i. per exercitum et operationes virtutum.

Lectio XCIIII

Letatus sum in omnibus quia antecedebat me ista sapientia et ignorabā quia omnium bonorū mater est. Postquam Salo. declarauit affluētiā diuine liberalitatis in cōcedēdo sapiam deuotis precibus postulatā. Hic consequenter declarat vehemētiā humane iocūditatis quā mēs humana consequitur per sapientiā impetratā. Et circa hec duo facit. primo ostēdit quō per sapiam redditur homo cōpositus. secundo quō ad sapiam sit homo dispositus. secunda ibi. quia sine fictiōe. Circa primū duo facit. primo narrat salomō quō sapia sibi cōtulit abūdātiā sancte iocunditatis. secundo quō ab eo abstulit ignorātiā innate cecitatis. secunda ibi. Et ignorabam. Narrās ergo quō per sapiam. i. per sancte cōuersatiōis conscientiam habuit abundantiā iocunditatis dicit sic. Et letatus sum in omnibus quia antecedebat me ista sapia. Letari debet iustus et merito tam in presenti quam in futuro. In presenti quidē de tribus: de sui domini infinita bonitate. de sue cōsciē puritate. de sui proximi prosperitate. Primo ergo debet iustus letari de sui domini infinita bonitate. in ps. Letabitur iustus in domino et sperabit in eo et laudabuntur omnes recti corde. Est enim leticia dilatatio cordis: sicut tristicia est cordis cōstrictio. Cor autem iustorum sic ē dispositum. quod lata pars ē versus superius apud deū. et stricta pars versus mūdū. Et ideo cor iustorum semper ē letū de deo. dicitur enim leticia quasi laticia a latitudine. Vnde sicut lāpas in ecclesia quamdiu habet suā latitudinem versus superius: continet lumē et oleū. et quando subuertitur vt conuersus latus

padis vertat̄ supius ⁊ latitudo inferi⁹ tunc lumē extinguit̄ ⁊ oleū effūdit̄. Ita moralr̄ q̄zdiu cor hoīs habet suā latitudinē v̄sus celū ⁊ contra v̄sus terrā .ꝯtinet lumē grē ⁊ oleū charitatis q̄n subuertit̄ totū extinguit̄. Et q2 cor hoīs sp̄ debet h̄re latitudinē ad deū. iō sp̄ debet h̄re leticiam de deo. vn̄ ps̄. Iubilate deo oīs ter. ser. ⁊c̄. Scd̄o debet letari i sue ꝯscie puritate. Letetur mōs syon ⁊ exultēt filie iude. Syon īterp̄tatur specula. Est autē specula loc⁹ alt⁹ ⁊ eleuat⁹ a q̄ hō p̄t de facili ꝯspicere a se ꝑcul: sicͥ i turrib⁹ castroꝝ p3. Mōs syon ē anim⁹ viri iusti. alt⁹ per ꝯtēptū terrenoꝝ: ⁊ apt⁹ ad speculādū a remotis ꝯsideratōnē celestiū ⁊ futuroꝝ. In isto mōte d3 ee̅ leticia ⁊ q̄es. in cacumie altissimoꝝ mōtiū nō fiūt turbatiōes vētoꝝ nec pluuiaꝝ: s3 ē q̄es ⁊ serenitas sp̄. Et codē mō ē in mēte viri iusti. q2 sicut docet Sene. Mēs sapiētis ē sicut celū supra spherā lune vbi nō fiūt peregrine ipssiōes. S3 si i mente iusti ꝯtingat turbacio ꝑ pctm̄: h3 stati remedia ꝯfessiōis. ⁊ iō exultēt filie iude. q2 nō solū letari debēt inocētes ⁊ ꝑfecti i sue cō scie puritate: s3 etiā penitētes ⁊ ꝯfessi. Iuda eīm ꝯfessio īterp̄tat̄. Dicit hypocras i aphorismis suis ꝑte. vi. Desipiētie cū risu facte securiores q̄ vero cū sollicitudine molestissime. Vult dicere q2 i infirmis ꝯtingit duplex alienatio mētis sicq̄3 cū risu ⁊ leticia: q̄sq̄3 cū desolatiōe ⁊ tristicia. Prima desipiētia ē de facili curabilis. Secūda de difficili. q2 ꝓuenit ꝺ materia melācholica q̄ ē difficilis ad digerēdū. Moralr̄ omnis peccans desipit, ⁊ alienatiōnē mētis patit̄. Vn̄ de peccatorib⁹ d2. Esa. i. Dereliq̄rūt dn̄m. blasphemabāt sanctū isrl̄: abalienati sūt retrorsu3. Inter istos tn̄ est diuersitas. Nā quidā desipiūt cū tristicia desperationis de dina miscdia. ⁊ sacramētis eccl̄ie. ⁊ talis desipientia ē molestissima. sicut desipuit Cayn Gen̄. iiij. Maior ē iniq̄tas mea q̄z vt veniā merear. Alij peccant ⁊ desipiunt: s3 tn̄ cū leticia spei de dina miscdia ps̄. Scd̄m multitudinē doloꝝ meoꝝ con. t. leti. aiam meā. Tertio d3 letari iust⁹ in pūti de suo ꝓximi ꝓsperitate: sicut vnū mēbrū letat̄ de alteri⁹ sanitate ⁊ tristat̄ de ei⁹ infirmitate. dicūt enī boni de suis cōfratrib⁹ sup illō. i. Macha. xij. Sicut fas ē ⁊ decet meminisse fratrū: letamur itaq̄3 de glia vr̄a. Dicit ḡ Salomō. Letatus sū i oīb⁹. nec mirū. q2 ad Ro. viij. Diligentib⁹ deū oīa coopant̄ in bonū siue sint ꝓspera siue sint aduersa. Prouer. xij. Non cōtristabit iustū q̄cq̄d ei accidit. Et iō nulla fortuna mala ē apud sapientē: sic declarat Boe. iiij. de cōsola. ꝓsa. vij. q2 quilibet pōt formare fortuna3 suā sicut voluerit. Si enī ē aspa ⁊ sustinet eam patient̄: facit eā meritoriā ⁊ occasionē merēdi. Si ē leta ⁊ bn̄ ea vtitur bona sibi fit. Et iō dicit ph̄ia Boe. In vestra situ ē manu qualē vobis fortunā formare malitis. Ois enim q̄ videtur aspera: aut exercet: aut corrigit: aut punit. H̄ ē. Ois aduersa fortuna aut exercet ꝑfectos: aut corrigit impfectos: aut punit iniustos. Et iō signant̄ d2. i. Thessal. v. In oībus grās agite. ad Phil. iiij. Scio humiliari: scio ⁊ abundare. vbiq̄3 ⁊ in oīb⁹ instītut⁹ sū: ⁊ satiari ⁊ esurire ⁊ abūdare ⁊ penuriā pati. oīa possum in eo qui me ꝯfortat. Letat⁹ sū ḡ in oīb⁹. Sed q̄re: Certe q2 āteccdebat me sapia ista. i. timor dn̄i. q2 initiū sapie timor dn̄i: vel cult⁹ dei deuot⁹ q̄ vocatur pietas Iob. xxviij. Ecce timor dn̄i ipsa est sapia. ⁊c̄. Ista sapia d3 sp̄ hoīe3 p̄cedere ⁊ via3 ōndere ⁊ p̄parare. Prouer. iiij. Oculi tui recta videāt ⁊ palpebre tue p̄cedāt gressus tuos. Sūt tn̄ duo genera hoīm q̄s sapia non p̄cedit. vic3 ipetuosi ⁊ accidiosi. hoīes enī capitosos p̄cipites ⁊ ipetuosos nō p̄cedit sapia s3 stulticia. Dicit enī Sene. q2 duo maxīme sūt ꝯtria ꝯsilio festinatio. s. ⁊ ira. Et iō iracūdi ⁊ ipetuosi nūq̄3 dabūt sapiēs ꝯsiliū. Indiget enī q̄ete ⁊ deliberatione. Vn̄ Sene. de q̄tuor virtutib⁹. Prudentis ꝓpriū ē examinare ꝯsilia ⁊ nō cito facili credulitate ad falsa ꝓlabi. Vn̄ tales non p̄cedit sapia: s3 aliq̄n subseq̄t̄: q2 ꝑ sue p̄sumptionis penā addiscūt alias cauti⁹ negociari. Secūdo accidiosos nō p̄cedit sapia: q2 negligētes sunt i p̄uidēdo ⁊ p̄ordināndo an̄ tp̄s. Et iō cum tp̄s trāsierit tūc erit nimis tarde. Et iō dic̄ Seneca de copia verboꝝ siue de q̄tuor virtutib⁹ cardinalib⁹. Si prudēs ee̅ cupis i futuꝝ ꝓspectū intēde: ⁊ q̄ p̄nt ꝯtingere sio tuo cūcta p̄pone: nihil tibi subditū sit. s3 ante totum ꝓspicias nā q̄ prudēs ē nō dicit nō putaui h̄ fieri. q2 nō dubitat s3 expectat. nō suspicat̄ s3 cauet. Istud ē ꝯ sero penitētes ꝯ ordinationē dei de suo statu differētes. ꝯ illos q̄ sūt de amicis suis carnalibus nimis cōfidētes. ⁊ ꝓpter h̄ de salute propria disponere differūt: alit̄ ē de sapiētib⁹ ⁊ iustis q2 tales sp̄ āteccedit sapia. iuxta illud Eccl̄i. iiij. Sapia filijs suis vitā inspirat ⁊ suscipit inq̄rentes se ⁊ p̄ibit i via iusticie. Sic ḡ p3 q2 sapientia ꝯfert abūdātiā scīe iocūditatis. Scd̄o aufert ignorantiā innate cecitatis. Et q̄tū ad h̄ subiūgit̄ in l̄ra. Et ignorabā q̄m oīm bonoꝝ mr̄ ē ipsa enī est q̄ dicit Eccl̄i. xxiiij. Ego mat̄ pulchre dilectiōis ⁊ timoris ⁊ scē spei. Sapia enī magis d2 mat̄ q̄z pat̄: q2 sic p̄r est cā p̄ncipalis in generatione ꝓlis ⁊ mat̄ secūdaria. q2 principiū est passiuū. ita in di ope̅ratiōne meritoria deus ē sic pater. ⁊ hūana industria sic mat̄. Et loquit̄ de scia methaphorice: imaginādo sapia3 q̄si quādā ꝑsonā: sicut fecit Boeti⁹ libro suo de consolatiōe ph̄ie per totū. Cuius persone descriptiōnē ponit Boeti⁹ libro p̄mo ꝓsa p̄ma. talem refert sibi iacenti in lecto apparuisse: ⁊ casum suū de antiqua ꝓsperitate deflenti: mulierē quandam forme reuerende: fulgentibus oculis: colore viuido ⁊ inexhausti vigoris: q̄uis etate ꝑ

necte: in statura fuit discretiõis ãbigue: q2 aliquã apparuit q̃si stature cõis hũane. aliquã videbat̃ celũ pulsare capitis sui vertice. Aliquã etiã vltra celũ videbat̃ caput eleuare intantũ q̃ hominũ respiciẽtiũ frustrabat̃ intuitum. Uestes habuit quas sibi ꝓpriis manibus indissolubili materia subtili artificio fecerat. In quaꝝ sũmitate theta lr̃a greca. in inferiori margine p̃ lr̃a scribebat̃. In dextra portabat libellũ: in sinistra sceptrũ. Istius descriptionis intellectus ẽ talis. Philosophia siue sapientia in sexu describit̃ mulieris: q2 phie idẽ officium cõuenit moraliter qḋ naturalit̃ cõuenit mulieri. Sicut enĩ mulieris officiũ ẽ virũ parere: ꝛ postea ad sufficientẽ etatẽ de semetipsa nutrire in eẽ naturali. ita phie debet̃ viꝝ in eẽ morali parere ꝛ nutrire. In cuꝰ signũ antiq̃ philosophi phiaꝫ vocauerũt matrẽ suã: sicut Plato ꝛ demosthenes dixisse legunt̃ in li. de vita phorũ. Uñ isti duas mr̃es se fatebant̃ hr̃e: vicꝫ naturã ꝛ philosophiã: de quibus matribꝰ fuit eoꝝ sentẽtia Natura nos genuit mortales ꝛ rudes: s̃ phia nos genuit diuinis virtutibꝰ informatos. hec est ergo cã quare apud oẽs tam grecos q̃ȝ latinos phia pingebat̃ in specie mulieris. Oculi fuerũt fulgẽtes .i. lumẽ ꝓpriũ habentes. quis phiam nihil obscurũ pōt latere. Color autem erat viuidus ꝛ vigor inexhaustꝰ. q2 v̇itas philosophie demõstrationibꝰ incorruptibilibꝰ est cõnexa: ꝛ tñ adeo ẽ antiqua q̃ nõ est nostri tẽporis: q2 ante hũanã adinuentionẽ ab eterno fuit possessio diuina: sicut dr̃ Eccl̃i. j. Oĩs sapia a dño deo ẽ: ꝛ cũ ipso fuit sp̃: ꝛ ẽ ante eũ. Statura fuit discretionis ambigue. q2 mõ sĩlis cõi stature hũane. mõ celũ pulsare. mõ celũ transcendere videbat̃: ad designandũ q̃ in aliq̃ sui pte tractat de moralibꝰ: de naturalibꝰ: ꝛ ḋ his q̃ hõ cõp̄rehendere pōt. In aliqua de celestibꝰ q̃ vix homo attingere valet: sicut i astronomia et aliquã de supcelestibꝰ: puta de deo p̄mo motore ꝛ intelligentiis: in quibus multa nos latent ptractat. Uestes subtilissime sunt septem artes liberales: q2 sicut corpus sub veste tegit̃ ꝛ ornatur: ita phia sub scientiis sermocionalibus: que sũt grãmatica: rhetorica: ꝛ dyalectica ꝛ sub geometrie dimẽsionibꝰ: arismetrice proportionibꝰ: musice modulationibꝰ cooperit̃: ꝛ velut suis ornamentis vestit̃. et tñ istas vestes philosophia texuit manibꝰ suis ex materia indissolubili ꝛ subtili artificio. q2 lꝫ dicte scie sint vestes exornatiue philosophie: subiectiue ptes nihilominꝰ sunt demõstrationibꝰ subtilissimis cõnexe. In supiori pte lr̃a theta ꝯscribebat̃ que valet tñ q̃ꝫtũ. T. ꝛ significat theologiã. In inferiori margine. p. lr̃a greca scribebat̃. ꝛ significat practicã. Et inter istas lr̃as ad scalaꝝ modũ quidã gradus insigniti fuerũt. quibus ab inferiori elemento. id ẽ. p. vsq; ad supiꝰ qḋ est T. esset ascẽsus. ꝛ tñ vult denotare: vicꝫ q̃ ad phiam ptinet aliquã operari. aliquã studere vite contemplatiue. ꝛ aliquã idulgere vite actiue. Et q2 vita actiua siue practica per cõtemplatiuã regitur ꝛ cõsistit circa tẽporalia ista administrãda. vita vero cõtemplatiua circa eterna consistit ꝛ celestia. Ideo lr̃a theologie capitalis i supiori margine. Practice vero littera in inferiori fimbria ponebat̃. Et inter has scalaꝝ gradus extitei unt: vt rationabilis fieret ascensus ꝛ descensus pro tempore: nunc ab actiua ad contemplatiuam: nunc econtra descensus. Circa tamen vestes phie notat Boetius quasi duos defectus. vnꝰ erat q̃ obducte erãt quadam caligine neglecte vetustatis. Sicut videmꝰ in antiquis imaginibꝰ pulueribus ꝛ araneaꝝ telis obtectis. Alius defectꝰ erat q̃ vestes phie erant aliquibꝰ in ptibus violent̃ lacerate. Primũ significat q̃ phie ornamẽta huiusmõi sunt scꝫ ille scie liberales: de q̃bus p̄dictũ ẽ nõ habẽtur in tanta veneratione: nec in tam cõi exercitatione modernis tpibꝰ: sicut antiq̃tus habebant̃ s̃ sunt quasi neglecte ꝛ obliuioni tradite nisi apud paucos. Secũdũ designat diuersas sectas ꝛ varias opiniones philosophãtiũ. vñ cuius vnus accepit vnã pticulã ꝛ aliꝰ aliã: ꝛ sic phiam fm apparentiã lacerãt q̃uis in veritate lacerari nõ possit: cũ ipsa indissolubili materia sit effecta. In manu dextera portauit libellos ꝛ in sinistra sceptrũ. ad denotãduꝫ q̃ duo sunt opa sapientis. vicꝫ informare ꝛ castigare. Et libellos habuit in manu dextra: q2 nobiliꝰ opꝰ ẽ docere q̃ꝫ punire. Liber enim denotat informationẽ ꝛ sceptrũ punitionẽ: ad denotanduꝫ simili̇r q̃ in sapiente debẽt eẽ prudentia ꝛ iusticia. Habuit hec imago libellos p quos prudẽtia denotat̃ in dextra. et sceptrũ p qḋ designat̃ iusticia in sinistra. Et hec est descriptio phie fm Boe. Athenienses ꝓpter istũ modũ philosophiã tripl̇r descripserũt. Aliq̃ sicut dñaꝫ delicatã iacentẽ. Aliq̃ sicut ipatricẽ stãtẽ. Aliq̃ sic reginã in cathedra sedentẽ. Primi mouebantur ex hoc qḋ dr̃. vij. phisicoꝝ. In q̃escẽdo nãq; ꝛ sedẽdo aĩa sciens fit ꝛ prudẽs. Et iḋ ad denotandũ q̃ sine quiete ꝛ pace in turbationibus seculi ꝛ sensualitatis nullus pōt sciam adipisci. Recitãt aũt philosophie quatuor psone portabant. due in specie iuuenũ. s. philos ꝛ thopos i. amor ꝛ labor. et due in spẽ puellaruꝫ. i. philomena ꝛ agrimena. i. cura ꝛ vigilia. fm Hugo. i didasco. licꝫ expositor Boe. Guilhel. medicus dicat q̃ oẽs quattuor habuerũt spẽs puellaꝝ. Scḋo inter athenienses fuerũt alii qui depinxerũt quasi impatricem stantẽ. ꝛ hoc in ianuis templorũ. et super caput suũ sic erat scriptum. Usus me genuit: memoria me peperit. Odiui stultos ꝛ opera ignara. Tertio depingebat̃ in ꝑtoriis sicut regina sedens in cathedra cui

sub ascellis ordinabant duo reuerendi senes
hinc τ inde qui vno genuflexo sugebāt mamil
las. Ipsa vero super vtrūq3 manus quasi cō-
fouēdo extēdit. Sic ergo in pretorio depinge
batur ad denotādum q sine sapientia veritas
iudicij exerceri nō potest: τ q iudices quātum
cūq3 sint senes vel experti: semper indigēt no-
uo sapientie nutrimento. j. Pet. ij. Sine dolo
lac cōcupiscite vt in eo crescatis i sa. et Ecc. xxv.
Q speciosum canicie iudicium τ presbris co-
gnoscere cōsilium: q3 speciosa veteranis sapiē
tia τ gloriosus intellectus τ cōsilium.

Lectio XCV

Quam sine fictiōe didici: τ sine inuidia cōico τ honesta tem illius nō abscōdo. Postq3 Salomō declarauit q sapiētia causat in hoie sancte cōuersationis iocunditatem. Hic ostēdit q̄lem requirit ab homine dispositiōis stabilitatem. Et informātur in hac littera specialiter viri scholastici quo ad tria: vi3 q habeāt zelum solide veritatis ī intellectu: motu3 placide charitatis in affectu: τ signū intime bonitatis i effectu: vt sit veritas in addiscendo. charitas in docendo: τ bonitas in viuēdo. Quantum ad primū dicit sic. Quā sine fictiōe didici. Notādū q in addiscēdo virtuosū est intelligere modū τ finem τ ordinē. Debet eni3 deuotus scholaris preponere vtilitatem subtilitati: humilitatem sublimitati τ soliditatē vanitati. Primo vtilitas preponēda est subtilitati. Matth. xj. Tollite iugū meū sup vos τ discite: q2 mitis sū τ humilis corde. Vñ Seneca in quadam epla cōtra insistētes superuacuis dicit sic. Quid te torques in illa qōne: quā subtilius est cōtempsisse q3 soluere? Et epla. lxxxiij. in libris cōmunibus. xlviij. deridet nimis logice vsq3 ad seniū insistētes. Et dicit sic. Mus inquit syllaba est. Mus caseum rodit Syllaba ergo caseum rodit? Putasne me nūc non posse soluere? Quid mihi ex ista insciētia periculū imminet? Quid incōmodū? sine dubio verēdum est ne quādo in muscipula syllabas capiā. aut ne qñ si negligētior fuero caseū liber comedat. O in q3 pueriles ineptias. τ lsra. Si multū superesset etatis: pce dispēsādum esset vt sufficeret necessarijs. Nūc autē q̄ demētia est supuacua dissere in tāta temporis egestate. Hec Seneca. Jō Aristo. libro de pomo declarās phie vtilitatē τ loquēs de logica dicit sic. Hec sciētia est vtilis τ ē vtilis vt scorpio in tyriaca. qui licet sit venenum tamē si det patiēti: dolorē minuit et prestat remediū. vult dicere q sicut scorpio i tyriaca nihil valet sanis sed tm̄ a scorpione percussis. ita logica nō valet homini nisi du3 a sophistis affligit. Et iō subdit. Decet philosophum scire oēs huiusmodi rōnes: eo q sophistice non fallat: τ intelligat locos τ proportiōes in quibus fieret sophisma. Secūdo preponenda est apud bonum scholarem humilitas sublimitati. Soli homines bene proficiūt in discēdo q̄ a nullo discere erubescūt. Vñ Hiero. in epistola ad paulinū scribit de Appollonio q̄ q̄si totū mūdum vt disceret circuit. Sic inuenit vir ille vbiq3 quid addisceret: vt semp pficiens se melior fieret. et iō signāter dicit ps. Bonū mihi q humiliasti me vt discā iustificatiōes tuas. q. d. q sine humilitate eas discere nō valeret. Tertio ppōnēda est soliditas verbo2 vanitati. q2 cōmendat studiū et doctrina. Querit vtrū liceat religiosis itēdere studio scripturarū? Qr nō. Summe vitanda ē ab omni religioso occasio supbie. iux̄ illō. j. Corinth. viij. Sciētia inflat charitas aūt edificat. Eccs. j. dicit q i multa sapiētia multa sit indignatio. Preterea Greg⁹. ij. dialo. narrat de beato Benedicto qui fuit p̄cipuus in religione q recessit a studio lrārum nesciens τ sapiēter indoct⁹: ergo ad eius exemplum tenēt religiosi studiu3 deserere. Preterea beatus Frācisc⁹ in regula sua dicit sic. Moneo τ exhortor i dño iesu christo vt caueāt fratres ab omni supbia τ vana gloria τ inuidia τ sollicitudine huius seculi detractiōe τ murmuratione τ nō curēt nescientes lrās. lrās discere: sed attēdant q sup omnia debent hr̄e spiritum sanctū. Preterea Greg⁹. xiij. mora. super illud Job. xvj. Hostis meus terribilib⁹ oculis me intuitus est. dicit sic. q sicut ī carnata veritas in predicationem suam pauperes idiotas elegit τ simplices. ita anxp̄s in fine mundi assumet ad suam predicationē astutos τ diuites. ac sciam mūdi habētes electurus est. Cum ergo predicatores christi predicatoribus anxp̄i debeāt esse dissimiles. videt q debeāt eē idiote simplices mūdi sciam nō habētes. Preterea in ps. dicit. Quoniā nō cognoui lrāturam introibo in po. domini. Glo. i. i virtutem xp̄ianam. Sed perfectio virtutis christiane maxie puenit religiosis. ergo nō pertinet ad eos insistere studio lrārum. Preterea: si sic: tūc liceret eis adipisci grad⁹ τ honores studij. Cōseqns falsū: q2 tūc licet eis fieri pfessores sciarū τ magistrari τ magistri vocari. Sed h̄ videt eis illicitū: q2 apparet eē 3 xp̄i 9siliu3 Matth. xxiij. q̄ reprobāt tales qui magistrari volebāt τ magistri nolari: dicit sic. Amāt priores recubit⁹ i cenis. p̄mas cathedras i synagogis τ salutationes i foro τ vocari ab hoibus rabbi: vos autē nolite vocari rabbi: vn⁹ ē eni magr̄ vr̄. Oēs āt vos frēs estis. q̄ 3 9siliū xp̄i ē q religiosus vocetur mgr̄ vel amet cathedrā i cenis vel i scholis s̄ m̄ vocari frat. Preterea. xvj. q. j. Monachus Monach⁹ nō docētis s̄ plāgētis h3 officium. S3 oēs canonici τ alij religiosi eodē iure cēsent vt cx̄ de postulādo ex pte: τ extra de statu mo-

nachorū: q̄ dei timorē: ḡ non licet religiosos
hr̄e officiū doctorū. Preterea nō tenēt minus
ad pfectā humilitatē q̄ ad pfectā paupratē: s3
ad paupratē sic tenēt: q2 nullū dñiū pn̄t reci
pere. ḡ nec aliquē honorē: q2 sicut dominium
repugnat paupertati. ita honor humilitati. Ma
gisteriū aūt sine honore nō cōfert. Ad oppo
sitū arguit sic Esa. v. Propterea captiu⁹ duct⁹
ē populus q2 nō habuit sciam. Glo. q2 noluit
habere sciam. ḡ si volūtari⁹ defect⁹ scie punit
a deo: studiū scie erit laudabile. Preterea Hie
rony. ad rusticū monachū. Nūq̄ de manibus
tuis 7 oculis tuis recedat liber. Et infra. Ama
sciam scripturarum 7 carnis vicia nō amabis
Itē hiero. ad paulinū presbrm. in oīs diui
historie libros p totū animat paulinū ad studi
um scripturarū 7 ad ingressū religionis. vbi
inter alia dicit sic. Sancta q̄ppe rusticitas solū
sibi pdest: 7 q̄tū edificat ex merito ecclīa3 xpi.
tm̄ nocet si destruētib⁹ nō resistat. Et infra ver
sus finē. Oro te frat carissime inter hec viuere
ista meditari. nihil aliud nosse: nihil aliud q̄re
re. 7 loquit de libris scripture sacre. et subdit.
Nōne tibi videtur iā hic in terris regni celestī

L habitaculū. Ad istā q̄stionē dicēdum q̄ oīs
religio ad colēdum deū cōstituitur. Colit aūt
deus per opa charitatis ad deū 7 ad pximum
tā p opa vite cōtemplatiue q̄ p opa vite actiue
Inter opa autē vite actiue est diuersitas. q2 q̄
dam depēdēt imediate a cōtemplatōe 7 ad cō-
templationē ordināt. et tale opus est docere.
Quedā ordinant ad cōtemplationē sed nō im
mediate sicut ē visitare vel seruire infirmis vl̄
recipere hospites vel aliquid tale. Pōt tamen
cōtingere q̄ aliquid ē licitū vni religioni qd̄ n̄
alteri: q2 nō repugnat religioni in q̄tū religio
Sed q2 repugnat determinato/fini pticularis
religionis. Loquēdo ḡ de religionib⁹ clerico-
rum 7 nō laicorum. Itē de religionib⁹ ordinatis
ad cōtemplationē sicut sūt monachi canonici.
7 oīs fratres: dico. q̄ licet eis p loco 7 tpe stu
dio vacare scripturarum. Ad cuius euidentiam
dico sex cōclusiones. Prima ē q̄ religiosi sunt
maxime idonei ad studiū qui sūt magis abstra
cti 7 alienati a curis mūdi 7 delicijs carnis. q2
sicut docet cōmētator in plogo. vij. phi. Casti-
tas 7 alie virtutes morales/quib⁹ cōcupiscētie
reprimūtur pcipue valent ad acqrendas scias
speculatiuas. S3 tales/debēt eē religiosi/s maxime
pauperes quorum tota cura debet eē p conti-
nētiam abstinētiā. 7/paupratē resistere mūdo.
7 domare carnē. Et ḡ illi ceteris paribus ma-
gis sunt idonei. Secūda ppositio ē q̄ licet reli
giosis scripturarum studio intendere. hoc pbat
sic. Oē illud ē licitū religioso qd̄ iuuat preci-
pue ad obseruātiā religiōis. q2/fatuū foret ni-
mis q̄ aliquis obligaret se ad aliquē statum 7
tamē abdicaret a se illud qd̄ precipue pfert ad

talem statum: sed studium scripturarū maxie
cōfert ad obseruantiā religionis. Cōfert enim
multū ad cōtinētiam: sicut p3 per illud hiero.
ad rusticū monachū. Ama sciam scripturarū:
7 carnis vitia nō amabis. Aufert enim studiū
lasciuiam carnis 7 delectationē carnalē. q2 dic
Auicēna. Qū vires naturales intēdūtur i su-
is actibus: vires animales remittūtur 7 econ-
uerso. iuxta illud Eccl. xxxi. Vigilia honesta-
tis tabefaciet carnes. valet eni ad destruēdū
cupiditatē 7 ad amorē paupertatis: sicut pat3
de phisantiqs q̄ propter expeditionē studij
pauperes se fecerūt. vn̄ Sap. vij. Diuitias ni-
hil eē dixi in cōparatione illius. et. j. Macha. xij
dicit. Nos aūt nullo horum indigemus. s. extert
orum subsidiorū: habētes solatio scōs libros
qui sūt i manibus nostris. Valet tertio ad obe-
dientiā. Vn̄ Aug⁹. de operibus monachorū
Que puersitas ē lectioni nolle obtēperare dū
vult ei vacare. Vn̄ ex hoc ipso q̄ vacās studio
discit obtēperare sentētijs veritatis: efficitur
habilior ad obediēdū sentētijs suorum platorū. D

Tertia ppositio q̄ quibuscūq3 religiosis sa
cre scripture 7 etiā cuilibet intendere licet stu-
dio doctrine phie. Istud patet sic. Cui licet pn
cipale: licet oē illō quod pcipue cōfert ad illō
S3 ad defensionē sacre scripture tā cōtra phi-
losophos q̄ cōtra hereticos: pcise pferūt dicta
phorum. ergo licet ista studere ad defensionē
sacre scripture. Frustra aūt efficeret miles si
sibi interdiceretur arma sua. Vn̄ Aug⁹. de do-
ctrina xpiana. ij. ca. iiij. Philosophi autē q̄ vo
cātur: si qua forte vera 7 fidei nostre accōmo-
da dixerūt: 7 maxime platonici: nō solū formi
dāda nō sūt. s3 ab eis tāq̄ ab iniustis possessori
bus in vsum nostrū vēdicāda. Et ponit exem
plū q̄ sicut populus egyptius de q̄b⁹ recesse-
runt filij israel. habuerunt idola que filij israel
detestabāt. habuerūt etiam vasa aurea 7 orna
mēta que filij isrl̄ mutuabāt de pcepto diuino
7 ea in vsus pprios cōuertebāt. ita doctrine gē
tiliū quedā. licet figmēta 7 supstitiosa conti-
neāt. habent tamē multa vtilissima veritati in-
quirende. Ad idē adducit hieronymus vnā
figuram in epistola ad pāmachium monachū
7 alludit legi mosayce Deutero. xxj. q̄ dic sic.
Si pugnās cōtra inimicos tuos viceris eos 7
videris inter captiuos mulierē: 7 placuerit ti-
bi eā habere vxorē. Radet primo cesariem et
circūcidet vngues 7 flebit parētes vno mense
7 sic intrabis ad eā. dicit sic hieronymus. Si
adamaueris captiuā mulierē. i. sciam secularē
7 ei⁹ pulchritudine capt⁹ fueris: decalua cā ac
q̄ illecebras crinium 7 ornamēta verborū cum
remotis vnguibus seca: 7 laua eam pphetali
nitro: 7 tūc requiesces cū illa 7 dicito. Sinistra
eius sub capite meo. 7 dextera illius amplexa-
bitur me. 7 multos tibi fetus captiua dabit: ac

de moabitide efficief israelites. Ex his pz q monachis z religiosis licet studere in libris vl lris philosophorũ. Hoc tamē faciēdum ē fm ordinationē platorũ quorũ interest exponere studijo aptiores. Quarta pclusio q ē religiosis licet z cōuenit docere. Vñ Hiero. ad rusticũ. z habef. xvj. q. j. Sic viue i monasterio vt cleric9 eē merearis: longoq3 tpe disce vt postmodũ doceas. Secũdo arguif sic. Illud licet religiosis modernis qd sancti pres religiose fecisse legũtur z virtuose. Sed oēs isti tā verbo q3 scripto docuerũt qui etiā religiosi fuerũt Hieronymus monachus. Augustin9 canonicus. Canonica vero in canone vocātur clerici apud Augustinũ. xij. q. j. Nolo vt aliqs. Vñ regulā de cōi vita clericorum que vocaf regula btī augustini. quā multi alij religiosi sũpserũt postea inter quos sunt pdicatores: carmelite z longe postea heremite sancti Guilhelmi z sancti Augustini z multi alij cōuenientes in vnũ collegium facti sũt ex heremitis vrbanite. Et assumpserũt sancti Augl. regulā q heremite vite oio repugnat. Et vocaf modo ordo ille Ordo heremitarũ sancti Augl. de quo ordine nũq3 fuit Aug9. qz nunq3 fuit heremita. sicut patz per verba eius. x. cōfes. in fine vbi loquens ad deum dicit sic. Cōtritus peccatis meis z mole miserie mee agitaueram i corde meo: meditatusq3 fueram fugam in solitudinē z prohibuisti z confortasti me dicēs. Io xps p omnibus mortuus ē vt qui viuũt iam sibi nō viuāt. Sed ei q pro eis mortu9 est. Sic g habem9 inter religiosos q tā verbo q3 scripto docuerũt. Hiero. Augl. Gregoriũ magnũ z Gregl. nazāzenũ Bernardu3 Iohānē Damascenũ Basilium Chrysostomũ Qui oēs monachi fuerũt excepto Augl. z mlt quos lōgũ eēt enarrare. Hoc tamē ē notandũ q fuerũt in primitiua ecclia qdaz monachi psumptuosi: q de sanctitate vite psumētes auctoritate ppria docēdi officiũ vsurpabāt. Et i hoc multũ turbabaf ecclie pax. Sicut habetur xvj. q. j. Quidā monachi. et cōtra eos emanauerũt decreta patrum determinātia q hoc eis nō licet publice. z in populo nisi ab eccliarũ platis eis imponaf: quo habito apti sũt ad docendũ. ita q religio non impedit actũ doctoris: sed magis adornat. Quinta cōclusio est q licet religiosis nomē z statũ z honorem magistralē recipe: hoc pz sic. Nihil qd est pmotiuũ virtutis z apostolice pfectiōis assimilatiuũ est religiosis illicitũ. Sz statum magistralem z nomen magisterij habuerũt apostoli. sic de Paulo dicif. j. Timoth. ij. Positus sũ ego predicator z apls: z veritatē dico z nō mentior doctor gētiũ in fide z veritate. z. ij. Timoth. j. In quo posit9 sum ego aplus z pdicator z magister gētium vbi paulus se vocat magistrũ z doctorē De honore aũt manifestũ est q ē testimoniu3 virtutis. vnde si ideo nō foret magisteriũ licitum qz magisteriũ ē honorabile. nec alia xtus foret homini licita: qz oīni virtuti debetur honor. nec alia etiā sciētia foret licita z appetibilis meritorie cũ oīs scia sit de numero bonorũ honorabiliuz: sicut dicitur. j. de aia. Sexta cōclusio ē q expedit ecclie q aliqua religio instituaf principaliter pro doctrina z studio scripturarũ. Qd probaf sic. Expedit ecclesie q aliq religiones instituanf p subleuanda pximorũ necessitate z pcurāda pximorũ vtilitati corporali. g a multo fortiori expedit q instituatur religio vel religiōes q pcurēt vtilitatē spiritualē: qz magis ē pascere mentē q3 ventrem et elemosyne spūales sunt corporalibus potiores. Itē licet z expedit instituere religionē pro milicia corporali. g p spirituali. Spūalis autē milicia ē pdicatio verbi dei cōtra hereticos: et demonũ tēptatiōes. ij. Corinth. x. Arma milicie nostre nō sũt carnalia sed potētia a deo ad destructionē munitionũ. Cōsilia destruentes z oēm altitudinē extollentē se aduersus sciam dei z in captiuitatē redigētes oēm intellectum in obsequiũ xpi. Sed aliq religiones institute sũt ad exequēdā miliciā corporalē cōtra inimicos ecclesie corporales. g. zc. Ad rōnes i oppositũ. Ad primũ qñ arguif q oīs occasio supbie ē religiosis vitanda: ē negāda. cũ virt9 frequenter sit occasio vicij z occasio supbie. Vñ Aug9. in regula. Ceterũ quecũq3 iniquitas in malis opibus exercef vt fiant. Superbia vero bonis opibus insidiaf vt pereant. Et quando allegaf q scia inflat. verũ est si sit sine charitate. nec ad honorē dei referaf. Si autē sit cu3 charitate magis edificat q3 charitas sola. Illa vero autoritas Eccs. j. dicif eo q in multa sapientia sit indignatio. nō allegaf ad ppositum fm glosā q exponit illā lrām de indignatione cōtra vitia z errores. Similit si ista rō foret efficax cōcluderet generaliter ptra oēs xpianos Oēs eni tenētur supbiā z indignationez vitare: siue fuerit religiosi siue seculares. Ad secũdũ de btō Benedicto dicēdũ q ipe nō decessit a studio lrarum q si sciam horrēs s secularē vitā z societatē formidāo sicut interdũ aliquid ē in se bonũ qd ppter annexũ vitiũ vitaf. vñ qz vidit in scholis multos lasciuijs corporalibus idulgere: ipe talia studia dereliqt z ad religionē cōuolauit vbi sine piculo studio sancto vacare posset. Ad tertiũ de regula sancti frācisci intelligo q voluit a fratrib9 nimiā curiositatē amouere q impediret eorũ pfectā deuotionē. Vnde dicit sic. Et nō curāt nescientes lras lras discere s attēdāt q sup oīa debēt hře spiritum sanctũ. hoc ē dictũ. Nō curēt. i. nō sint nimis curiosi discere lras illi q nesciũt sic q propter lras postponant deuotionem vel forte de conuersis intelligitur cum nulli sint inter eos

ſtas neſcientes niſi cōuerſi quos nō ē rōnabile
deputari ſtudio litterarum. Ad quartū q̄n
arguit̄ q̄ p̄dicatores xp̄i debēt eē diſſimiles p̄-
dicatorib⁹ antixp̄i: ⁊ q̄ ipſi bene erūt inſtructi ſ
ſciētijs ſecularib⁹. hoc argumētū vadit equali
ter cōtra ſeculares ſicut contra religioſos. Di
cēdū tñ q̄ꝫ apl̄i p̄mo fuerūt idiote ⁊ ſimplices
poſtea tñ fuerūt diſertiſſimi ⁊ ſapientiſſimi: nec
habebit antixp̄s ſapiētiores q̄z illi fuerūt. Sꝫ ī h̄
eſt differentia q̄ xp̄s vocauit ſimplices quo ad
ſeculū ⁊ antixp̄s vocabit doctos ſm̄ ſeculū. q̄c
quid tamē alijs exercitatio ⁊ quotidiana ī lege
meditatio tribuere ſolet: hoc ſp̄ūſſanctus illis
ſuggerebat. ſicut dicit hiero. in ep̄la ad pauli
num loquēs de apoſtolis ieſu xp̄i. Ad qui-
tum q̄d intelligit̄ de approbatione littere legis
moſaice ſm̄ gloſam. vnde ſenſus eſt. Q̄m nō
cognoui lr̄aturam. i. nō approbaui lr̄am q̄ occi
dit ipſius legis antiq̄. ideo introibo in vitā chri
ſtianam. Similiter ⁊ hec ratio currit ꝯtra oēs
chriſtianos inter quos deſtrueret̄ totū ſtudiū
lr̄arum ſi ad litteram vera eēt. Ad ſextū di-
cēdū q̄ nō repugnat religioſis: ſtatū nomen
⁊ honorē recipe magiſtralē ſicut in q̄nta cōclu
ſione patuit: nec eſt hoc ꝯtra ꝯſiliū chriſti imo
magis ſub cōſilio xp̄i cadit. Et iō ſicut facienti
bus ſm̄ cōſilia de virginitate debetur aureola
ita doctoribus aureola cōuenit. Similit̄ doce-
re cadit ſub p̄cepto vel ſub conſilio: ſicut patet
Marci. vlt. Euntes docete oēs gentes. ergo
eius cōtrariū nō cadit ſub cōſilio. Si vero ar-
guit̄ q̄ ea q̄ ad ſolēnitatem docēdi ꝑtinent per
fectis nō cōueniūt ꝓpter elationē. Dicendum
q̄ ſi elationē inducerēt vel cauſarent: forēt ab
hominibus deuitāda: mō ſic eſt q̄ ordinata ſūt.
tū ad autoritatē officij oſtendēdā: tū vt infirmi
ores ad virtutes ꝓuocent̄: licet eni ꝓpter ho-
nores nō poſſit magiſteriū p̄ncipalit̄ appeti vir
tuoſe nec appetat̄ a bonis ꝓpter honorē. tamē
ex quo eſt ſtatus virtutis ⁊ dignitatis decet q̄
fiat ſub quibuſdā ſolēnitatib⁹ ꝑ quas nō ſolū
virtuoſi ⁊ ꝑfecti: imo vitioſi ⁊ imperfecti ad di
gnificādū ſe gradu tali valeant inuitari. vt ſic
ex vicioſis fiant ſicut frequēter euenit v̄tuoſi.
Ad hec addendū ē q̄ ſicut honor in vanis ho-
minibus cauſat elationē ⁊ vanitatē. ita ꝑ oppo
ſitū in ſolidis cauſat humilitatē cū ſe cōſiderēt
ꝓpter donū dei ⁊ nō ꝓpter ſua merita hono-
rari. Et ſic vident ſe ſtrictius deo obligatos q̄z
ſi tales honores nō ꝑciperēt. Tertio ſi vir-
tuoſū eſſet omnem honorē repellere: omnis
p̄latus obligaretur ad oppoſitū virtutis. quia
cū ſubditi teneant̄ p̄latos honorare ⁊ ſerui do
minos ⁊ iuuenes ſeniores ⁊ filij parētes. ⁊ di-
ſcipuli doctores. Oēs iſti quibus tenetur ho-
nor ad oppoſitū virtutis tenerent̄. Quarto
cū honor talis a religioſis bonis nō ambiat̄ ſꝫ
ꝑ obedientiam imponatur: q̄r nemo aſſumit ſi

bi honorem ſed qui a ſuperioribus vocat̄: ꝓp̄
q̄ de ambitione honoris veriſimiliter excuſan
tur. Quinto ſi homo nō poſſit amare hono
res: magnanimitas periret oīno que attendit
mediū circa honores: ſicut dicit̄. iiij. ethi. Q̄n
arguitur q̄ vocari rabbi q̄d interp̄tatur magr̄
nō pōt cōuenire ꝑfectis: falſum ē. cum apl̄s ſe
magiſtrū noīauerit. j. Timoth. ij. ſicut ſuperi-
us dictū ē. Autoritas aūt inducta a xp̄o dicta.
Vos autē nolite vocari rabbi: intelligēda eſt
de appetitu deordinato ⁊ ambicioſo: ſicut fece-
runt phariſei: de quib⁹ ibidē loquit̄. nec ama
re cathedras in ſcholis vel eccleſijs vel p̄mos
recubitus in cenis hm̄ōi vitioſū eſt ſm̄ ſe. alias
peccarent ꝑfectiſſimi in eccl̄ia ſicut ep̄i ⁊ maio-
res p̄lati q̄ ſupiora loca tenere debēt. ſimiliter
ſi hō nō deberet vocari rabbi vl̄ mgr̄: ꝯſilium
xp̄i vel p̄ceptū deberet fuiſſe datū ſic. Nemo
vocet hoīem magiſtrū. q̄r nō eſt in ꝑtāte docē-
tis q̄ vocet̄ ſic: ſed vocātis ſicut honor eſt ī ho
norāte ⁊ nō in honorato: ſimiliter ibidē ꝓhibet
xp̄s ſic. Vos aūt nolite vobis vocare patrem
ſup terrā. Vn⁹ ē pr̄ veſter q̄ ī celis ē. Et tñ pa-
pa vocat̄ pr̄ ꝑm̄ ⁊ oīno antiquitus religioſi ſu-
os ſeniores vocauerūt abbates vel pr̄es. et iō
nō eſt prohibitio p̄cepti nec ꝯſilij q̄ hoīes non
vocantur magiſtri vel patres: ſed eſt cōcluſio
ambitionis in maioribus. ne ſic vane ⁊ indebi
te appetāt honorari. Et eſt etiam excluſio adu-
lationis in ſubditis ne homines indignos ho
norent indebite ⁊ nō ad honorem dei. ſ. ſiſten-
do finem ī ꝑſona hoīs honorāda. Et iō ſignāt
dicit. Nec vocemini magiſtri q̄r vn⁹ eſt magi-
ſter veſter chriſtus ad quem omnem honorē
vobis exhibitū referre debetis. Ad ſeptimū
q̄ nec canonici nec fratres eodem iure cenſen
tur q̄ monachi q̄ītū ad oīa: ſed q̄ītū ad illa tm̄
q̄ cōia ſūt oībus religioſis. Alias poſſet argui
q̄ nō liceret canonicis vti lineis ad carnē. nec
comedere carnes in refectorio. Silr̄ q̄uis
monachi ex ſua religione nō habeāt q̄d doce-
re poſſint in populo vel in publico: licet tamen
eis docere ſi a p̄lato eccl̄ie ad hoc vocent̄. Vn̄
nec religio aufert autoritatem docendi: nec re
pugnat actui docendi ſicut quidā errātes ⁊ he
retici olim dixerunt. vnde q̄ū dicit̄ Monach⁹:
nō doctoris ſ̄ plāgentis hꝫ officiū. Senſus hie
ronymi eſt q̄ monacho ex hoc q̄ eſt monach⁹
cōpetit penitentiā agere nō docere. q̄uis aūt
ei nō ꝯueniat docere ex eo q̄ eſt monach⁹: nō
tñ ſeq̄tur q̄n ad docēdū poſſit aſſumi. Similit̄
Gratian⁹ loquit̄ de doctrina publice p̄dicatio
nis q̄ p̄latis ꝯuenit ⁊ religioſis ad h̄ ꝑ eccl̄iam
deputatis. Nō aūt loq̄tur de doctrina ſchola-
ſtica: cui p̄lati pax itendere pſit. Ad octauū
dicendū q̄ honor nō repugnat humilitati. Nī
hil eni deperijt Gregorio d̄ ſua hūilitate q̄uis
papa eēt. Dominiū ꝟo ꝑſonale rerū tp̄alium

vel tēporali paupertati xpi repugnat. Nō autē honor repugnat humilitati, Uīi xpm multos honores legim⁹ recepisse tam a discipulis q̄3 a plebe. sicut p3 Matt. xxi. Nec vnq̄3 dedit xp̄s cōsiliū vel p̄ceptū de honore vitādo sed de ambitiōe ⁊ inordinato appetitu honoris bene dedit preceptum.

Lectio XCVI

Infinit⁹ enim thesaurus ē hominib⁹ q̄ qui vsi sūt participes facti sūt amicicie dei ppter disciplinē dona cōmendati. Postq̄3 Salomō psuasit sapiētie cōicationē3. hic excludit circa h̄ quādā dubitationē que ē talis. Posset aliquis imaginari sic. Si ego sciam indifferent cōicem cōtinget q̄ q̄nq̄3 deficiet: sicut de bonis mūdanis experientia cōmunia docet. Istā dubitationē excludit Salomō i littera mō lecta p duo. Primo propter ipius augmētū ⁊ excrescētiā3 Secūdo propter ipius emolimentū ⁊ sufficiētiā. Scđa ps ibi. q̄ qui vsi sunt. Circa primum dicit sic. Infinit⁹ eni thesaurus ē hoībus. q. d. Hec ē cā quare sapia nō ē abscōdēda sed communicāda liberalit̄. q2 ē thesaur⁹ infinitus. id est nō deficiēs s̄ pficiens. q2 q̄to magis cōicat tāto magis crescit ⁊ augmētat. Et ideo infinitus ē q2 nō ē tātuo i aliq̄ qn si cōicet augebit i eodē. Uñ Seneca. Sit ista fiūt ⁊ discim⁹ ⁊ docemus. De isto thesauro ⁊ eiusdē liberali cōicatōe loquit pulchre Alan⁹ i anthiclaudiano. li. vij. vbi narrās quō fronet. i. prudētia viru3 virtuosū suis ditat munerib⁹ dicit sic. Assistēs fronet pluit oīa dōa sophie. Nō illas largitur opes q̄ sepe potētum. Excecāt aīos ⁊ maiestatis honores. Inclināt minuuntq̄3 leges ⁊ iura retardāt. Sed poti⁹ donat thesauros mētis ⁊ oēs. Diuitias animi quas q̄ semel accipit vltra Nō eget imo semel ditatus semper abundat. Quarū rect⁹ amor possessio nobilis vsus. Utilis vtilior largitio fruct⁹ abūdās. Hec est gaza poli celiq̄3 thesaur⁹ inundās. Gratia q̄ doctos ditat: q̄ pdiga largos. Uiuit possessores ⁊ dedignat auaros. Clausa perit diffusa redit nisi publica fiat. Labit ⁊ multas vires acq̄rit eūdo Nō istas depascit opes rubigo nec ignis. Deuorat aut furis minuit surreptio: mergit Naufragiū tollit p̄do depauperat hostis. Isti versus dāt dr̄iam int thesaurū diuitiarū ⁊ scientiarū q2 thesaur⁹ diuitiarū excecat noticiā discretorū Inclinat ad imūdiciā viciorū ⁊ retardat iusticiam legū ⁊ statutorū. Thesaur⁹ aūt mētis qui ē thesaurus scīe ē talis: q2 ei⁹ amor ē rect⁹ dū appent possessio nobilis: cum habetur vsus vtilio in bene viuēdo. largitio vtilior in docēdo. fructus abūdans in premium pcipiendo. Et ali

B

ijs pōdera versus. De isto eodem loquitur beatus Aug⁹. j. de doct. xp̄iana. cap. v. munitās homines ad docēdum liberaliter ea que a deo eis sūt cōcessa scire. q2 si docere curent plura sciēt. Nō est inquit metuendū ne dare desinet cetera: cū ea q̄ data sūt cepimus impēdere Oīs eni res que dādo nō deficit. dū habetur ⁊ nō dat. nōdū habet. quō habēda ē? Ille autē ait. Qui habet dabit ei. dabit ergo habētibus idē cū benignitate vtētibus. eo q̄ acceperint. Et adducād hoc beat⁹ Aug⁹. ibidē duas pulcherrimas figuras de duob⁹ festis q̄ fcī xp̄us paupibus q̄ eū sequebant vt ab eo docerētur Primū festū fecit. v. milib⁹ hoīm de q̄nq̄3 panibus ⁊ duob⁹ piscib⁹. et illis saturatis supfuerūt xij. cophini fragmētorū: sicut p3 Matth. xiiij. Scđm festū. iiij. milib⁹ hoīm de septē panibus ⁊ paucis piscibus Quibus satiatis supfuerūt septē sporte plene fragmētis. Istis miraculosis historijs alludēs Aug⁹. ibidē dicit sic. Illi q̄nq̄3 ⁊ illi septē erāt panes anteq̄3 ceperāt dari esurientib⁹ et vbi ceperāt fieri sportas ⁊ cophinos satiatis tot milibus hoīm impleuerūt. Sic ergo ille panis dū frangeret accreuit. sic sm Augustinū. quādo doctor liberaliter impertitur. docēdo quod dono dei recepit multiplicat et augetur in docēdo: sapiētia ergo ē infinit⁹ thesaurus hominibus. Notandum est autem q̄ inter docētes qui pascūt populum v̄bo dei in ecclesia differētia est. quia aliqui pascūt de quinq̄3 panibus. ⁊ aliqui de septem. De quinq̄3 pascunt simplices fortes in fide ⁊ deuotiōe. licet min⁹ eruditi in scholastica eruditiōe. Isti p quinarium passiōis christi p̄dicātes edificant ad sufficientiam corda simplicium. et in persona talium loquitur apostolus. j. Corinth. xiiij. In ecclesia volo quinq̄3 verba meo sensu loq̄ vt alios instruam. ista verba sunt. Quid credendum: quid faciendum: quid timendum: ⁊ quid cauendum. Quid credendum? duodecim articuli. quid faciēdum? decem precepta. quid cauendum? septem vitia capitalia: quid timendum? inferni supplicia. quid appetēdum? paradisi gaudia. Alij sunt qui pascūt populu3 dei de septem panibus. Septenarius est numerus vniuersitatis. et hi sunt subtiles doctores in vniuersis instructi. Informati libro mystico qui est scriptus intus ⁊ foris signatus septē sigillis. Apocalip. v. Ergo sapientia est liberaliter cōmunicanda. quia est infinitus thesaurus hominibus si bene dispensetur propt ipius augmentum ⁊ excrescentiam. Secūdo ē liberaliter cōmunicanda propter sequēs emolimentum et sufficientiam. Maximum emolimentum est q̄ homo fiat particeps amicicie dei. hoc autem bonus vsus sapientie facit. Unde infra cap. p̄ximo dicitur. Amicos dei et prophetas constituit. Et q̄tum ad hoc dicit.

B

Quo qui vsi sunt vicȝ quo thesauro sapientie qui vsi sunt faciendo quo ad seipsos. docēdo quo ad alios: participes facti sūt amicicie dei. Math. v. Qui fecerit ⁊ docuerit: hic magnus vocabit. Et Joh. xv. Uos amici mei estis si fe cetis q̄ p̄cipio vobis. Propt' discipline dona cōmēdati. hoc ē cōmēdati sunt sicut speciales amici apud deū ꝓpter discipline dona. q2 vicȝ minus doctis dederūt liberaliter disciplinam Eccī. xxiiij. Uidete q2 nō mihi soli laboraui: s3 oībus q̄rentib⁹ disciplinā. Est etiā notandū q̄ tria genera sapientū thesauro sapie' nō vtūtur admeritū. Sunt eni quidā sapiētū sapie sup-pressores. quidā sapie subuersores: ⁊ quidam sapientie abusores. Supprimūt eni sapiam q̄ a deo acceperūt ad ꝓximoꝝ edificationē. ⁊ tn̄ nullā de ea faciūt cōicationē. Et hi similes sūt illi seruo maligno ⁊ pigro: qui acceptū talentū fodit i terram ⁊ abscondit pecuniā domini sui Math. xxv. Et quādo socij ⁊ cōserui venerūt cū suis lucris ad dominum duplicans. ipe accessit cū suo talento ⁊ ait. Dn̄e scio q̄ hō durus es: metis vbi nō seminasti ⁊ cōgregas vbi nō sparsisti: ⁊ timēs abij. ⁊ ab. ta. tuum in terra. ⁊ ecce habes qd̄ tuū ē. De isto loquēs Chrysostomus omel. xix. in ope impfecto. dicit q̄ hec excusatio ē falsa. dicit inq̄. Serue mēdax. Quo modo metit vbi nō seminauit? Quis enim hominū ē vel gentiliū vel iudeoꝝ. quē nō sufficiēter sp̄ualibus sensibus adornauit? Cui nō dedit sciam boni ⁊ mali? Cui nō dedit posse fugere malū ⁊ apprehendere bonū si vult? sic enim nullus ē homo cui sit minus aliqd̄ mēbrorum corporis ad vsū corporalē: sic nō ē aliq̄s cui sit minus sensus ⁊ potētia ad intelligentiā boni ⁊ mali: ⁊ ad oē opus bonū faciēdū qd̄cūq̄ voluerit. Hec Chrys. Et vult apte dicere q̄ de⁹ nulli homini deficit in ꝯcedēdo sibi sciam necessariā ad salutē. si hō bn̄ vtat̄ gratia a deo ꝯcessa. ⁊ nō opponat obicē p peccati. Sūt ergo q̄dam q̄ sub terra talentū abscondūt: q2 noticiā sacre scripture. i. ecclīastice discipline sub sollicitudine occupationū terrenaꝝ recōdūt vel sub delicijs ⁊ pigritia carnis sue. De vnoquoq̄ tali p̄t exponi illud Eccs. vj. Si vixerit homo multis annis ⁊ nō vtat̄ bonis substātie sue. de h ego ꝓnūcio q̄ melior illo ē abortiuus. q2 Eccī. xx. ¶ Sapiētia absconsa ⁊ thesaurus inuisus. q̄ vtilitas in vtrisq̄? Secūdo sūt sapiētes q̄dam ⁊ tamē sapiētie subuersores. Qz quicq̄d verbis edificāt morib⁹ impugnāt. Et dato q̄ forsitan edificant ꝓximos: tamē i nullo promouent seipsos. Dicit Arist. viij. de aīalibus ca. v q̄ apes cū fecerit magnā copiā mellis in fauis suis: fugunt de illo melle ⁊ se recreāt de eodē Et nisi hoc facerent: mel illud corrūperet̄ ⁊ fierent de fauis aranee. Moraliter q̄n psona ecclesiastica habet magnā copiā mellis. i. scientiam sacre scripture que melli comparat̄. in ps̄. Quā dulcia faucib⁹ meis elo quia tua sup mel ori meo: necesse habet alere semetipm de melle suo: q2 nisi hoc faceret mel corrūperet̄: quia scientia in displicētiam ⁊ penā cōuerteret̄ ⁊ de fauis fierent aranee. i. de habitib⁹ scientialib⁹ venenose curiositates ⁊ vane. in ps̄. Tabescere fecisti sicut araneaȝ aīam ei⁹. Et in alio ps̄. Anni nostri sicut aranea meditabūt̄ vel meditabāt̄ fm aliā lr̄aȝ. Glosa ibi dicit meditabant̄ anni nō opabant̄: q2 sine vtilitate ⁊ fructu boni opis trāsierūt. Et iō primo ⁊ principalit̄ vti debet quilibet lr̄atus scia sua ad deuotionem ⁊ recreationē ꝓpriā ⁊ postea ad alienā. Et hoc ē q̄ dicit̄ signāter Eccs. ij. Hanc rat⁹ sum ptez meā vt vterer labore meo. Dicit Arist. p̄mo de generatiōe ꝓpe finē: q̄ es ⁊ stannū non bn̄ miscent̄ adinuicē: s3 sicut lr̄e cōiūgūtur in ore balbutientis. sic cōmiscēt̄ es ⁊ stannū. sicut eni in ore balbutientis vna lr̄a sonat ⁊ alia euanescit ita stānū ⁊ es si cōmisceant̄ stannū subterfugit ⁊ euanescit ⁊ es manet. Moraliter es qd̄ ē metallū sonorū designat p̄dicatiōis eloquentiaȝ. Stannū qd̄ apparet argētū ⁊ nō ē: significat cōuersatiōis falsā apparentiam. Et ista duo nimis male cōmiscent̄ in psona quacūq̄. Et iō cū ad examē dei deuentuȝ fuerit: nihil apparebit nisi es. sonus vicȝ doctrīe sine veritate vel puritate. Sȝ cū argēto bene cōmiscet̄ es q2 vite claritas ⁊ vite sonoritas delectabilē mixturā faciūt. in cui⁹ figurā legimus Exo. xxxv. q̄ dn̄s impleuit beseleel sp̄ū sapiētie ⁊ oī doctrīa ad faciendū op⁹ in auro ⁊ argēto ⁊ ere in oībus q̄ reqrebant̄ ad sanctuariū tabernaculi. hoc ē moraliter q̄ psona ecclesiastica sic d3 esse instructa q̄ opari sciat in auro deuote cōtemplationis: argēto honeste ꝯuersatiōis: ⁊ ere sonore p̄dicatiōis. Tertio sūt sapiētes sapientie abusores: ⁊ hi sūt hoīes bene instructi q̄ sciam suā applicāt ad nocendū. Colorāt falsa. excusāt mēdacia ⁊ impugnāt vera. Eccī. xx. Qui multis vtit̄ verbis: ledit aīam suam. oēs isti male vtunt̄ thesauro sapiētie. Cōsimilit' ⁊ hi qui mēdacia p̄dicāt ⁊ false autores allegāt ad ꝓpriam ostētationē ⁊ oīm p̄dicatoꝝ diffamationē. Talis si q̄rat cū aplo. Nūq̄d leuitate vsus sū: aut q̄ cogito s3 carnē cogito: vt sit ap̄ me ē ⁊ nō ē Dico cōfident̄ q̄ talis vtit̄ leuitate ⁊ carnalitate ⁊ falsitate. Nō sic fecerūt sancti p̄res qui nos precesserunt sed vsi sūt thesauro sapiētie sancte viuēdo: recte docendo ⁊ vera defendendo Et ideo pricipes facti sūt amicicie dei propt' disciplīe dona commendati

Lectio XCVII

Mihi autem dedit

deus dicere ex snīa ⁊ p̄sumere dignā hoꝝ q̄ mihi dantur q̄m ipe sapie

dux est τ sapiētū emēdator. In manu enī illiꝰ τ nos τ sermones nostri τ oīs sapiētia τ operꝫ scie disciplina. Hec ē q̄rta ps principalis huius capituli. vij. vbi ponit Salomon grāṙactionē sapiam recognoscētē. Un̄ postq̄ꝫ primo posuit humiliationē sapiam ꝑcedētē. Secūdo supplicationē sapiam deposcētē. Tertio appreciationē sapiam extollentē. Hic ponit quarto grāṙuactionē sapiam recognoscētē. Et circa h duo facit. Primo recognoscit deū sue sapiētie eē largitorē in generali. Secūdo enumerat q̄rum τ q̄liū dedit sibi sciam deꝰ inductiue. τ in speciali. scđa ps ibi. Ipse enī dedit mihi. Circa primū ꝟ duo facit. qr primo recognoscit euꝫ esse sapie largitorē. Scđo eū fatet̄ oīm gratiarum cōtinuū gubernatorē. Scđa ps ibi. In manu enī illius. Dicit ergo primo sic. Mihi autē

A dedit deꝰ dicere ex snīa. q. d. Si q̄s a me querat: quare doceo τ sapiam ꝑdico eē cōicādam. Ecce cām. Deus ipe dator ē sapie. τ quia gratis dat oībus sapiam τ sciam. cōsequēs ē q̄ etiaꝫ ipi gratis dare debēt. Matth. x. Gratis accepistis gratis date. τ ideo regratiādo deo dico Mihi aūt dedit deꝰ. τc. Nec ē ista vox supbie vel elationis sed deuote grāṙuactiōis. Unde Augꝰ. sup illud ps̄. Custodi aiam meā quoniā scūs sum dicit sic. Nō ē ista supbia elati ſ confessio nō ingrati. Et hr̄e te cognoscere τ nihil ex te hr̄e vt nec superbus sis nec sis ingratus. Et dic deo sanctꝰ sū qm̄ sanctificasti me: qr accepi qđ nō habui: qr tu dedisti: non qr ego merui. et isto mō dicit Salo. Mihi aūt dedit deꝰ dicere ex snīa. i. ex certa scia. Joh. iij. Qđ scimus loquimur: τ qđ vidimus testamur. Uel dicere ex snīa. i. sentētiose dicere nō ꝟbose. qr Prouer. xiiij. Ubi plurima sunt verba: ibi frequēter egestas. i. paupertas τ egestas sapie. Sapientes enī vtūt̄ verbis paucis: τ iō sapiētes solēt habere pauca verba τ sentētiosa. Jac. j. Sit aūt oīs hō velox ad audiēdū τ tardus ad loquēdū τ tardus ad irā. Dicit Hieronymꝰ q̄ inter canes: qui infirmior ē magis latrat. τ patet experimēto q̄ puus caniculus libētiꝰ latrat: ꝙ grādis τ magnus. ita frequēter qui minus

B habēt de sciētia: habēt ii plura verba. Et ē notandū q̄ inter oīa pauciloquium reddit hominē cōmēdabilē τ amabilē. Un̄ quidā phūs interrogatꝰ fuit a quodā. Quō inq̄t hoibus placere possum? Cui phūs rn̄dit. Si inq̄t gesseris optima τ locutꝰ fueris pauca. In cuiꝰ figura dicit̄ Leui. xv. Uir qui patit̄ fluxum seminis imūdus erit. Semē fecūdū spūale generationis est sapiā siue scia: fluit autē deordinate τ iō perdit̄ qñ sine iudicio rōnis pfert̄. Ut sic. Mihi aūt dedit deus dicere ex sentētia. i. nō subito nō repente. sed ex solida deliberatione. Sic iudex laturus sentētiam debet prius veritatē inuestigare. τ maxime in sentētia diffinitiua: que finē ponit cōtrouersie: qr de re dubia nō debet dari snīa certa. xj. q. iij. Graue. Et presumere digna horꝫ q̄ mihi dātur. suꝑple dedit deus mihi ꝑsumere. i. ꝑ alijs sumere ad discēdū τ docēdū. Digna horū q̄ mihi dant. i. veract correspōdentia inspirationi diuine nō hūane fictioni. Sic vtit̄ noīe ꝑsumptionis magr̄ sententiaꝝ in prologo. vbi dicit. Ardua scandere τ opus vltra vires agere ꝑsumpsimus. i. moti nō temeritate sed charitate pre alijs sumpsimus. Dedit ergo deꝰ mihi ꝑsumere digna: nō quidē viribus meis cōfisus ſ in deo. Et iō subdit. Quī ipe. i. deus sapientie dux ē τ sapientū amator. i. ipe auctor sapiētie. τ sapiētū emēdator. i. augmētator. et sic recognoscit Salomon deū eē ois sapiētie largitorem. Secundo generaliꝰ fatet̄ eū eē oīm grāṙum cōtinuū gubernatorē. In manu inquit illiꝰ. τc. quasi diceret. In potētia gubernatiua illiꝰ est nostra eloquētia: nostra theologica speculatio τ ītrapratica exercitatio. In manu inquit illius suꝑple sumus nos q̄tum ad nostrā substantiā. Dan. v. Deū qui hꝫ flatum tuū in manu sua. τ oīs vias tuas: nō glorificasti. et i ps̄. xciiij. In manu eius sūt oēs fines terre. Sermones nostri q̄tū ad nostrā eloquētiā. ij. Corinth. iij. Non sumꝰ sufficiētes aliq̄d a nobis cogitare. ſ sufficientia nostra ex deo ē: qr nemo pt dicere dn̄s iesus nisi in spū sancto. j. Corinth. xij. Et oīs sapiā q̄tum ad scias speculatiuas. Et operuꝫ scie disciplina. i. disciplina scie oportet q̄tum ad scias practicas. Hec ē ergo grāṙū actio deuota qua Salo. se a deo recepisse sapiam recognoscit. Sicut enī oīa flumina oriunt̄ a mari τ ad mare finalit̄ reuertunt̄. Eccs. j. Ad locū vñ exeūt flumina reuertūtur vt iterū fluant. Ita oēs gratie q̄s habemꝰ a deo ꝓcedūt ꝑ largitionē τ ad eū redire debēt ꝑ gratiaꝝ actionē. Unde Bern. super Cant. ſ. xxxij. Origo fontium et fluminum omnium est mare virtutum τ scientiarum dn̄s ihs christus. Continētia carnis cordis industria: volūtatis rectitudo: casta cōsilia. Justa iudicia. sancta desideria ex illo manat. Si quis callet ingenio. si quis nitet eloquio. si quis moribus placet. inde est. inde scientie inde sapientie. inde sermo. Ad locum vnde exeunt reuertuntur flumina gratiarum vt iterum fluant. Quare τ qualiter inquis? Dicit apostolus. In omnibꝰ gratias agētes. q̄cquid sapientie quicquid te virtutis habere cōfidis: dei virtuti et dei sapientie reputa christo Siquidē fluminis aqua stare ceperit ꝯputrescet. Sic plane si grāṙuꝫ cesset decursus vbi recursus nō fuerit. nō mō nihil auget̄ ingrato ſ τ quod accepit ei vertet̄ i pernitiē. hec Bern. Unī Hermes trismegistꝰ libro. xj. suo de natura deoꝝ plus finē: narrat qualit̄ post lōgam discussionē rerum diuinaꝝ τ humanarum cum

aduesperasceret. trimegistus asclepius ⁊ taci⁹ parauerũt se ad cenam: prius tamẽ volebant deũ adorare ſm modũ pꝛioꝛum. Exeuntes ꝗ sole occidẽte ad austrũ: respexerũt ⁊ pces suas dixerũt. sic eni sole oꝛiẽte ad locũ qui dr̃ subsolanus se cõuertebant ad adorãdũ. ita sole occidente se ꝯuertebãt ad austrũ ſm eoꝝ antiquã supstitionez. Dicit ergo Asclepi⁹ ad tacium ꝙ rogaret trimegistũ ꝙ dignaret̃ apponere thura ⁊ pigmẽta ad pces eoꝝ: quẽ intuẽs trimegistus cõmotius ait. Melr⁹ boim narib⁹. appone re asclepi. Hoc eni sacrilegij sile ẽ cũ deũ roges thus ceteraqꝫ incendere. Nihil eni deest ei. Et qꝛ ipse ẽ oĩa ⁊ i eo sũt oĩa ꝑ nos agẽtes gr̃as adorem⁹. hec sũt eni sũme icẽsiões: cũ gr̃e deo agũt̃ a moꝛtalib⁹. hec hermes. Qꝛ aũt dic̃ thus deo incendere eẽ sacrilegio sile. Intelligit si fiat suꝑsticiose cũ estimatione ꝙ deus in coꝛpalibus odoꝛibus delectat̃: qꝺ oĩno falsum ẽ. Vñ subdit ꝙ summe incensiones sũt gratiaꝝ actiones et ideo terminãdo librum sic deo regratiat̃ ꝗ̃uis gentilis. Gratias tibi summe exupantissime. tua eni gr̃a tantũ lumẽ sum⁹ cognitionis cõsecuti. Nomẽ sanctũ tuũ ẽ honoꝛandũ. Nomẽ vnũ qꝺ solus deus ẽ bñdicendus religiõe paterna. qm̃ omnib⁹ paternã pietatẽ ⁊ religionẽ ⁊ amoꝛẽ ⁊ quecũqꝫ ẽ dulcioꝛ efficacia pbere dignaris: donãs nos sensu: rõne: intelligẽtia. Sensu vt te cognoscam⁹. Rõne vt te suspitionibus indagemus. Cognitiõe vt te cognoscentes gaudeam⁹ ac numine saluati tuo gaudeamus: ꝙ te nobis oñdens totũ gaudem⁹. ꝙ nos in coꝛpoꝛe sitos eternitati fueris ꝯsecrare dignatus. Hec ẽ eni hũana sola gratificatio cognitio maiestatis tue: cognouim⁹ te ⁊ lumẽ maximũ solo intellectu sensibili intelligim⁹ te. O vite vera vita. O natura oim fecũda pgnatio: cognouim⁹ te totius nature humane cõceptu plenissime. Cognouim⁹ te eterna pseuerãtia. In hoꝛa eni ista adorãte o te. bone volũtatis tue. hoc tantũ deꝑcamur vt nos obseruare digneris pseuerãtes i amoꝛe cognitõis tue. ⁊ nũqꝫ ab hoc gr̃e vite genere separari. Quibus dictis inierũt ad cenã. In manu dei sum⁹

Notandũ ꝙ man⁹ diuine ꝓtectõis ⁊ gubernatiõis in qua sum⁹ qnqꝫ digitos hꝫ. Pollicẽ indicẽ mediũ medicũ ⁊ auricularẽ. Pollex est ptãs puniendi. index pspicacitas discernẽdi. medius benignitas differendi. medicus pietas miserendi. auricularis ẽ facilitas exaudiẽdi. Primo ergo pollex manus dei ẽ ptãs puniendi. Dicit̃ pollex ſm Isido. xj. Ethimo. ca. j. eo ꝙ inter ceteros digitos polleat virtute et ptãte. Hui⁹ aũt pollicis tãta ẽ ptãs ꝙ cũ tẽpus aduenerit puniendi null⁹ pōt euadere. Job. x. Nemo ẽ qui de manu tua possit eruere. Et iõ dicit apſtus Heb. x. Hoꝛrendũ ẽ incidere i manus dei viuentis. Et Job. xiij. Manũ tuã lon ge fac a me: ⁊ formido tua si me terreat. Scõs digit⁹ est index: eo ꝙ illo oñdimus ⁊ indicam⁹ Et ẽ moꝛaliter index man⁹ dei pspicacitas discernendi. Isto digito oĩa demõstrabit nude ⁊ apte tã bona ꝗ̃ mala in die iudicij. ij. Mach. vj. Manũ oĩpotentis neqꝫ viu⁹ neqꝫ defunct⁹ effugiã. Oẽs eni nos opoꝛtet manifestari añ tribunal christi ⁊ reci. v. prout gessit in coꝛ. ij. Coꝛinth. v. Tertius digit⁹ est ceteris lõgioꝛ: ⁊ ẽ medi⁹. Vñ iste digit⁹ in manu dei ẽ benignitas iudiciũ differendi ꝑ quaꝫ nos expectat: vt ad misericoꝛdiã redeam⁹. Gen. xlvij. Sal⁹ nostra in manu tua est. ⁊ in ps. Fiat misericoꝛdia tua vt saluet me. Et sicut isto digito extenso suꝑ plano. nec index nec pollex possũt illud planũ cõtingere: ita ꝗ̃diu digitus benignitatis ad nos extendit̃. nihil nobis nocere pñt potestas puniendi nec pspicacitas discernẽdi. Quart⁹ digitus vocat̃ medic⁹. Est aũt medic⁹ i manu dei pietas miserendi. In isto digito solent veteres anulos depoꝛtare sed in manu sinistra. Cui⁹ cãꝫ reddit Macrobi⁹. iij. saturnaliũ inuẽtã fuisse ab egyptijs: eo vicꝫ ꝙ ſm anathomie peritos. neruus quidã a coꝛde natus ad illũ digitũ ꝓcedit: ⁊ cũ neruis illius digiti ꝯplicat̃ Et iõ oꝛdinatũ fuit apud eos ꝙ ille tanqꝫ coꝛona anulo circũdaret̃. Iste etiã digitus cõplicatus significat. vj. ſm compotũ digitalẽ qui est numerus perfect⁹. et iõ ille digitus merito debuit a nobis coꝛonari. Moꝛaliter apud oĩs nos inter digitos dei pietas miserẽdi dꝫ a nobis coꝛonari. qꝛ misericoꝛdia miseris sapit dulcius. Que quidẽ pietas a vulnere coꝛdis xp̃i emanauit. ꝑ quẽ digitũ omnio in nobis perfectio cõsumat̃. Job. v. Increpationẽ dñi ne reprobes: qm̃ ipse vulnerat ⁊ medet̃: ꝑcutit ⁊ manus eius saluabũt. in sex tribulationib⁹ liberabit te ⁊ in. vij. nõ tanget te malũ. Quint⁹ digitus ẽ breuissim⁹: ⁊ vocat̃ auricularis. Hic aũt digitus in manu dei ẽ facilitas exaudiẽdi preces nostras. in ps. Aperis tu manũ tuã ⁊ imples oẽ animal benedictiõe. ⁊c̃.

Lectio XCVIII

Ipse enim dedit mi hi hoꝛũ que sunt sciam verã: vt sciaꝫ dispositionẽ oꝛbis terrarum: ⁊ virtutes elemẽtorum initium ⁊ cõsummationeꝫ ⁊ medietatem temporum vicissitudinũ ꝑmutatões. ⁊ cõsummatiões tẽpoꝝ ⁊ moꝝ mutatiões: diuisiões tẽpoꝛum anni cursus ⁊ stellarum dispositiones naturas animaliũ ⁊ iras bestiarum. vim ventoꝛum ⁊ cogitatiões hominũ: differentias virgultoꝛum et virtutes radicum ⁊ quecũqꝫ sunt absconsa et impꝛouisa didici. Omniũ enim artifex docuit me sapiẽtia. Postqꝫ sapiẽs salomon regratiat⁹ est deo generaliter et summatim de sapiẽtia sibi data, hic eidẽ regratiatur

specialiter inductive transcurrendo per materias diversarum scientiarum. Et circa hec duo facit. quia primo enumerat quorum ipse sciam habuit. scdo qualr ad eum pervenit. ibi Oim eni artifex. Circa primu duo facit. Nam

A primo recognoscit sue scie soliditatez. scdo sue scie multiplicitatē. ibi. sciam. Circa primu dic sic. Ipse eni de' vicz dedit mihi liberalit. horuz q sut sciam verā. i. oim creaturaꝝ verā nō falsā nō apparentē sciaz: quēadmoduz se iactant hrē falsi expimētatores necromātici alchimici ꝛ partē notoriā ad doctrinā demonū glorian tes se instructos. ꝛ ondētes scire q nesciūt: cuiusmodi sunt pstigiatores. divinatores. phisonomici. psalmistici vel palmistia geomātici incantatores ꝛ magici quorū nō ē scia vera ꝑ falsa: imo nulla. Quā pcipue docet vitare aplus. j. Timoth. vj. O timothee depositū custodi. i. fidez devitans pfanas vocuz novitates ꝛ opposinões falsi nois scie. Glo. i. q falso noie dr scia. Contra qualē falsaz sciam dicit Salo. sibi datā fuisse sciam verā. Et p h recognoscit sue scie soliditatē. Cōsequēter aūt ondit eiusdē scientie multiplicitatē cū dicit: vt sciā dispositōez orbis terraꝝ. i. distinctiōes climatū ꝛ diversitatē locoꝝ habitabiliū ꝛ nō habitabiliū i terra ꝑm distantiā a polis mūdi ꝛ appropinquatōez ꝛ clōgationē a via solis. Et virtutes electoruz i. transmutatiōes corpoꝝ naturaliuz tā ꝑm locū qꝫ ꝑm qualitates. Initiū ꝛ cōsūmationem ꝛ medietatē tpm. i. pncipiū mūdi ꝛ tps xpi ꝛ diē iudicij saltē in generali sciuit eē futurū. Moꝝ mutationes. i. diversas cōsuetudines ꝛ leges hūanas. ꝑm diversitatē situs tpis ꝛ assuefactionis ꝛ cōplexionis. Divisiones tpm. i. distinctas revolutōes planetaꝝ. vicissitudinū pmutatiōes. i. aeris ꝛ terre varias trāsmutationes qbus vicissim ꝛ successive ꝛ cōtrarie disponūt vt nūc sit ver: nunc estas: nūc autūnus: nunc hyemps: ꝛ cōsūmatiōes tpm. i. qn vnumqdqꝫ istoꝝ incipit ꝛ terminat ꝑm gressū planetaruz i diversa signa in zodiaco. Anni cursus ꝛ stellaꝝ dispositōes. i. cōputatiōes motus solis ꝛ lune ꝛ figuras ꝛ imagines oim stellaꝝ fixarū i. viij. sphera. Naturas aialiū. Qūtū ad generationez Iras bestiaꝝ qūtum ad vilitatē ꝛ domesticari onē humanā. vim ventoꝝ. i. xij. differētias vētoꝝ: qttuor pncipaliū ꝛ. viij. collateraliū. sicut patet. ij. Meteo. Et cogitatiōes hoim. i. affectiones ad quas hoies debēt eē ex cōplexione ꝛ corpoꝝ celestiū ꝛ coopatione disposiu. Differentiā virgultoꝝ qūtū ad plantatiōes insertiones trāslationes fructificationes. De quibus Virgili' libro georgicoꝝ ꝛ Palladi' d agricultura: ꝛ virtutes radicū q calida q frigida q tēpata q cōferens nociua ꝑm varietates sanitatum ꝛ infirmitatū. Etiā nō solū ista imo qcūqꝫ sunt absconsa ꝛ improvisa. i. cōiter alijs hoib'

occulta didici nō p inventionē sed p revelationē. Et ē qd subdit. Oim eni artifex docuit me sapia. Sapia increata vicz q xps ē. j. Corinth. j. Nos aūt pdicam' xpm crucifixū. iudeis qdez scādalū: gētib' aūt stulticiā. Ipis aūt vocatis iudeis atqꝫ grecis xpm dei virtutē ꝛ dei sapiētiā. Occasione et' qd in lra dr inter alia de sapiētia: qꝫ vicz habuit sciam de cursu anni ꝛ dispositiōib' stellaꝝ. Querit vtrū de motibus

B stellaꝝ possit eē scia: ꝙ ꝓ: qꝛ si sic: h maxime foret possibile de motib' solis ꝛ lune. Sꝫ de istis nō pōt hri scia: ꝗ nec de alijs: assūptū pbo: qꝛ si aliq scia eēt de eoꝝ motib'. possibile videret qꝫ illa eēt in qua oēs ph'i pcordāt: vicz qꝫ sol eēt in cōtinuo motu circulariter circa terrā ꝛ qꝫ sol moveret motu firmamēti ab oriēte in occidēs ꝛ qꝫ sol non eclipsaretur tpe oppositionis lune. Et ista videnꝫ esse falsa ex textu sacre scripture. Primū ptz qꝫ sol nō moveaꝫ ꝯtinue. Josue. x. Stetit sol in medio celi ꝛ nō festinavit occūbere spacio vni' diei. nō fuit ante ꝛ postea tā longa dies deo obediente voci hoīs. Scdm patet Esa. xxxviij. ꝛ. iiij. Regi. xx. Vbi legim' qꝫ cuz Ezechias rex iude gravissime egrotasset ꝛ per fletū ꝛ penitētiā sanitatē a dño meruisset. misit dñs ad eū Esaiā prophetam q diceret qꝫ die tertio ascenderet i templū dñi totius san'. Ezechias vero signū petiuit vt certificareꝫ de sanitate futura. Et dicit ad eum Ezechias. Vis vt ascēdat vmbra in horologio achaz. x. lineis: An tondez gradib' revertaꝫ: Et reversus est sol p decez lineas in horologio achaz. ꝛ posita ē vmbra sua in horologio: sic fuit de mane sole existēte in oriente. Hoc aūt fieri nō potuit si sol cōtinue moveret motu firmamēti ab oriente in occidēs: sicut ptz: ꝗ ꝯclusio ē falsa. Tertiū vicz qꝫ sol possit eclipsari: luna existēte i opposi one. patet Math. xxvij. ꝛ Luc. xxiij. vbi sic scribiꝫ. Tenebre facte sunt in vniversa terra vsqꝫ ad horā nonā ꝛ obscuratus est sol. ꝛc. Sed cōstat qꝫ luna tūc fuit in opposita regione ad solē: qꝛ christ' passus ē luna. xv. ꝛ sol fuit in nono gradu arietis: ꝛ luna in nono gradu libre in meridie illius sexte ferie. ergo ptz falsitas illius cōclusiōis de eclipsi. Ad oppositū ē lra ꝛ oēs astronomi. Ad qōnem dicēdum qꝫ de motib' stellaꝝ pōt eē scia: nō quidem demōstrativa qualiter oi tpe movebunꝫ sed demōstrativa qualiꝫ oi tpe nate sūt moveri si deus miraculose aliter nō disponat. sicut eni docet beatus Aug'. Sic de' rebus creatis mot' opationes indidit vt tn p libitu voluntati eas exerceant vel omittāt. Vnde qūuis experimētaliter et sensibiliter videamus qꝫ ignis natus ē cōburere. cōtigit tamen aliqn qꝫ ignis qdam approximatus quibusdam pueris non nocuit ꝛ tn alios q magis distab āt occidit. sicut patet Dan. iij. Et iō qūuis sciam' qliter res nate sūt

agete: et qualiter frequēter eget sit. q2 h vocam⁹ naturale qđ semp vel frequēter ꝯtingit. Qualiter tn̄ res certo tpe agent: nescim⁹. q2 hoc est in manu dei. Pro rōibus tn̄ ē notandū q2 ista tria miracula maxia q̄ vnq̄ in corꝑib⁹ celestib⁹ cōtigerūt adduxit Dionysi⁹ ꝯtra quēdā phm̄ i epla ad policarpū q̄ ē .vij. i ordine eplarū btī dionysij. Ad quoꝝ euidētiā intentionez dicte eple breuiter explanabo sequēs expositionez fratris Alberti q̄ oēs libros dionysij exposuit satis clare. Sciendū est ergo q2 illa epla mētionē facit de tribus personis vicz dionysio. policarpo et apollophane. Fuit aūt policarp⁹ discipulus beati Johis euāgeliste. postea eps: et tādē martyrizatus. Apollophaneo fuit q̄dam phs qui fuerat mgr̄ beati dionysij in phia. iste cū visitaret a policarpo et inuitaret ad fidē xpi redarguebat absitez dionysiū sup hoc q2 phia quā a grecis didicerat ꝯtra phos vteretur dices iniustū eē aliquez vti aliquo ꝯ eos a quib⁹ illud accepit. Et iō vocauit dionysiū verberatorē patrū metaphisice. q2 vicz rephēdit grecos de coꝝ phia a quib⁹ tn̄ phiam didicerat sicut a patrib⁹ et magistris. Cū ergo sic frequenter rideret policarpo dictus phs: policarpus nacta oportunitate mādauit dionysio q2 sibi aliqua rescriberet ꝑ que dict⁹ apollophanes od fidem trahi posset ex ꝓprijs ꝑncipijs disciplinę sue q̄ clarus i astronomia inter alios habebat. Hac ergo occasione scribit ad policarpum eplam illaz ostēdēs q2 apollophanes sua phia abutebat eo q2 ꝑ eā ad cultum dei veri ne sciuit ꝑtingere. Ad cui⁹ tn̄ notciā ex astronomia maxime debuisset ꝑuenisse. Et arguit sic. Cū ordo motuū corꝑoꝝ celestiū sit regularis et certus. Si ille ordo ab aliquo mutaret ꝯstat q2 ille sic mutans foret deus. Sz ordo motuuz corꝑoꝝ celestiū fuit aliqn̄ mutat⁹ sicut ipsemet Apollopha. nouit: ergo dbuit ꝯclusisse q2 cā illi⁹ mutatōis fuit cā prima cōtinēs et regēs totū celū. Et ꝑ ꝯsis relicto idolis talis de⁹ foret colendus. Minorē hui⁹ rōnis ꝓbat dionysius in tribus exēplis. primo ꝑ stationē sol. Josue x. de quo argutū fuit in ꝑma rōne. Siue etiaz dicat q2 sol stetit imotus cū orbib⁹ supioribus et inferiorib⁹ sm̄ vnā opinionē. Siue solus sol steterit alijs motis sm̄ suū cursū sm̄ aliā opinionē. hoc tn̄ certū ē solē stetisse qđ nō potuit fieri nisi ꝑ opationē alicui⁹ cāe infinite. Scđo ꝓbat idē ꝑ ascensū solis in horologio achaz: sic argutū fuit in rōne. ij. quādo vnus dies artificialis fuit fere triplicatus. Dies vero artificialis habet. xij. horas. et tres dies. xxxvj. horas. et ꝑ cōsequēs fuit triplicat⁹ ad aliū diē artificialem exceptis quattuor horis: qđ pz: q2 sicut in astrolabio signant et lineant duodeci hore. ita fuert lineate duodeci hore i horologio achaz. Et iā in aduentu Esaie ad regē descēderat sol ꝑ decē lineas: ita q2 nō distabat nocte nisi per duas horas. sol ergo reascendit ꝑ dictas decē lineas: et descendit ꝑ easdē: iterū ergo cōpleuit tūc triginta horas et adhuc restabāt due linee vltime vsq3 ad noctē: ergo illa dies habuit trigintaduas horas. Et iō dicit Dionysi⁹ q2 dies ille fuit triplicatus: et hoc fuit tm̄ miraculuz q2 ꝯuertit in stuporē babylonios. q̄ fuerūt diligētes in cōsideratione motuū celestiū. et h miraculuz subiecit eos regi Ezechie sine pugna. sicut cuidā equali deo: et hoīneo excedenti. Et deinceps sacerdotes Persaꝝ notātes diē illū: fecerunt annuatim festū triplicati solis. et dicebāt triplicati inter sacerdotes vicz qui festū triplicati solis colebant. Ista ergo signa q̄ nō fuert localia facta vicz in regione vna vel vna terra s3 cōia toti mundo. debuerūt mouisse apollophanē ad colēdū illū qui hec mirāda causauit Sz q2 apollophanes possz ista ex ꝑtinacia forte negare: ꝓpter quod sacerdotū testimoniū viderit iō scribit dionysi⁹ Policarpo q2 si ista duo negauerit cōtigisse: reducat sibi ad memoriā tertiū vicz de eclipsi tpe passiōis xpi. et dicat sic sibi q2 illā nō pōt negare. dicit Dionysi⁹ q2 nos ambo stetimus in elyopolim ciuitate egypti: et sit stantes vidim⁹ lunā inopinabilit et innaturaliter supponentē se soli cū nō eēt tps ꝯiūctionis s3 magis oppositiōis vel fere. D Que q̄dē eclipsis fuit multiplicit miraculosa. Primo q2 eclipsis solis nō fit nisi in cōiūctione solis et lune. Cōiunctio aūt fit ꝑ hoc q2 luna ē velocioris motus q̄3 sol: et iō attingit solem. Manifestū ē ē q2 luna accedēs ad solē transit pareum interceptum inter solē et occidētē; q̄ncunq3 hoc est naturaliter fit ꝯiunctio siue sit eclipsis siue nō Mō in passione xpi nō venit luna ab occidente s3 a parte orientis qđ ē oīno ꝯtra naturam. Unde ps orientalis dyametri solis primo eclipsabatur: et sic cōsequēter tot⁹ diameter solis: q2 fuit eclipsis vniuersalis. Et tūc redijt v̄sus oriētē ita q2 primo illuminabat ps diametri occidentalis q̄ vltimo eclipsabat: qđ q̄dē fuit cōtra naturā eclipsis: q2 in omni naturali eclipsi ps occidētalis eclipsatur primo et primo reillumināt. Tertio fuit mirabilis. q2 luna tūc tpis infra. vj. horas fere cōpleuit motū. xv. dierū. q2 int nonā et vesperā iuit. clxxxv. fere gradus Mđ sic pz. In oppositōe ista ꝯstat q2 int solē et lunā fuerūt. clxxxv. grad⁹ q̄ sūt medietas celi. tn̄ nō fuit eclipsis p⁹ oppositionē ꝑ. ix. horas. ita q2 luna i illis nouē horis trāsierat. v. grad⁹ vltra locū ꝺe oppositiōis. v̄sus occidētē. Redijt g ꝑ. clxxxv. grad⁹ sol accedēdo: et silr recedendo: sic infra. vj. horas iuit motum fere. xv. dierū. Quarto fuit miraculosa: quia sicut probat Ptolemeus tam oppositione q̄3 cōiunctione luna est in auge. Oportet ergo q2 aux circulus lune in eodem spacio temporis accederet ad

solem cum luna: ꝛ cum luna recederet: qḋ ē cō
tra naturam: quia aux lune semper mouetur
motu contrario lune: sicut patet ī theorica pla-
netarum. Quinto latitudo lune causa fuit:
qꝛ luna nō fuit infra gradus eclipsis sufficiēs
ꝛ dato ꝙ fuisset soli cōiuncta.

Lectio XCIX.

Est enim in illa spi

ritus intelligentie sanct⁹. multiplex
vnic⁹. subtilis. modest⁹. disert⁹. mo
bilis. incoīnq̄nat⁹. cert⁹. suauis. Amās bonū
actū: q̄ nihil vetat bñfacere. hūanus. benign⁹.
stabilis. certus. secur⁹. oēm hñs virtutē: oīa ꝓ
spiciēs: ꝛ q̄ capiat oēs spūs intelligibiles: mū-
dus. subtilis. Hec ē q̄nta pars ꝑncipalis hui⁹ ca-
pituli in q̄ postq̄ Salomon posuit gratiaruz
actionē sapiam recognoscentē tā in spēali q̄ī
generali. Hic in pte ista subiungit quādā com
mēdationē sapiam extollentez. Et declarat ꝙ
sapiētia sufficiēs ē ad ꝯferēdū sibi totā noticiā
recitatā in vltima lectiōe. Ubi ē notandū ꝙ
A licet sapia appropriet̃ filio sicut pr̄i potentia et
amor spūisctō. Iste tñ termin⁹ sapia eēntialiter
signat ꝛ nō relatiue. sic ptz. i. senīe. di. xxv. ca.
x. Et ideo q̄uis filius dicat̃ sapia genita pro-
pter modū ꝓcedendi a pr̄e: qꝛ gignit̃ a patre
memoria p modū v̄bi ꝛ intellect⁹. sic pz. vij. de
trini. ca. xiij. Nihilominus tñ etiā spūssanct⁹ spi
rit⁹ sapie dr̄: tū qꝛ a sapia pr̄e ꝛ a sapia filio pro
cedit: tū qꝛ sapiam in se deuote colētibus effi-
cit atq̄ causat. Et iō in cōmēdatiōe viri timētis
deū dr̄ Eccl. xv. Implebit eū spū sapie ꝛ intel-
lect⁹: loquēs de sapia q̄ de⁹ ē. Salomon dic̄ sic
Est enī ī illa. s. sapia q̄ ē dīna eēntia. spūs intel-
ligentie: ꝛ ē mod⁹ loquēdi accipiendo eē ꝓ eo
qḋ ē idē eē. vn̄ sensus ē ꝙ illa. s. sapia ꝛ spūs in
telligentie sūt idē: ꝛ p ꝯñs sapia ē sufficiētia ad
dandā grām cuiuscūq̄ scie. qꝛ. i. Corinth. xij.
Unicuiq̄ dat̃ manifestatio spūs ad vtilitatez
Alij q̄dē p spūm dat̃ sermo scie s̄m eūdē spūm
ꝛc. Et infra. Hec aūt oīa opat̃ vn⁹ atq̄ idē spi-
rit⁹ diuidēs singulis ꝓut vult. Dicit ḡ sic Salo
mon. Nō ē attribuenda hūano studio vel in-
genio sapia mihi ꝯcessa ꝭ spūisctō q̄ ē sapia icre
ata. Et ꝙ iste spūssanct⁹ sit oīpotens ad causā-
dū sapiam in q̄cūq̄ ꝓbat eū describēdo a. xx.
ꝯditōib⁹. Prima ē ꝙ ē sanctus. i. oīa q̄ scā sunt
sanctificās. Sanct⁹ in latino idez ē ꝙ agyos in
greco. Agyos aūt dr̄ q̄si sine terra. ab a qḋ est
sine. ꝛ geos terra: q̄si sine terra. Spūs ḡ sapie
dr̄ primo sanctus ꝓ tanto qꝛ eos q̄s sanctificat
purificat ab amore terrenorū: ꝛ trāsfert ac con
iungit ad amorē celestiū. Et iō cōuenient̃ ī spē
ignis descendit in aplos nō in spē aq̄ nec aeris:
q̄ elementa in diuersis ptib⁹ superficiei terre co-
herent. s̄ in specie ignis q̄ imediate corporib⁹
celestib⁹ cōiungit̃. sic ptz. i. Metheo. circa pnci
pium. In signū ꙗ illos q̄s incēdit amore fac̄ ne-
cessario terrena ꝑuipendere ꝛ ad celū ascēde-
re. Et iō vocatur spūs sanctificans. ad Ro-
ma. i. Scdo vocat̃ multiplex ab effectu ꝓpter
mltiplicia dona q̄ ꝑstat Esa. xi. Requiescet su-
per euz spūs dñi. spūs sapie ꝛ intellect⁹. spirit⁹
cōsilij ꝛ fortitudinis. spūs scie ꝛ pietatis. Et re
plebit euz spūs timoris dñi. Tertio dr̄ vnicus
formaliter. s. ꝛ etiā effectiue quasi vniens nos
deo fide spe ꝛ charitate ꝛ etiā ꝓximo. ad Eph.
iiij. Solliciti seruare vnitatez spūs in vinculo
pacis. Quarto dr̄ subtilis: qꝛ spūssanct⁹ viros
subtiles facit in eligendo docēdo ꝛ faciendo ꝑ
dona quibus sanctos suos exornat Eze. xvi.
Indui te subtilib⁹ ꝛ ornaui te ornamēto. Quī
to dr̄ modest⁹ qꝛ siṫr modestos facit. ad Gal. v
Fructus aūt spūs est: charitas gaudiū ꝛ pax.
Et infra. modestia continētia castitas. Sexto
dr̄ disert⁹ quasi disertos faciēs de balbucienti
bus ꝛ infantib⁹: quēadmodū die pentecostes
fecit aplos qui ante suā cōuersionē ꝛ etiā ante
eiusdē spūs missionē fuerāt valde rudes. Sic
etiā omni die vocat ad sacrā religionē pueros
ꝛ idiotas: de q̄b⁹ si bñ ꝯuersant̃ fac̄ ꝑdicatores
disertissimos. Sap. x. Sapia aperuit os mu-
torū ꝛ linguas infantiū fecit disertas. Et ē di-
sertus idē ꙗ eloquēs. de dissero eris. ꝛ subtra
hit̃ vnū. o. in supino. licet geminet̃ ī preterito
De ista disertitudine loquit̃ beat⁹ Aug⁹. li. ij.
de natura ꝛ origine aīe: asserēs ꙗ valde ꝑicu-
losa ē eloquētia: si nō cōmiscet̃ scia. Et dicit sic
B Ualde enī sunt noxia praua diserta: qꝛ homi-
nib⁹ minus eruditis eo ꙗ diserta sunt vident̃
etiā ꝛ vera. et ideo dicit Tullius in ꝓlogo rhe-
torice: Qꝛ sic sapientia cū eloquētia multis ci-
uitatibus ꝓfuit: ita eloquētia sine sapia cōstat
plurimū nocuisse. Ūn̄ docet Seneca epl'a. cxij
ꙗ eloquentia non est contemnenda nec nimis
appetenda. Non inquit querit eger medicum
eloquentē sed si ita cōtingit vt ille idem qui sa
nare potest: prompte de his que facienda sūt
disserat: nō tamē gratulet̃ eger ꙗ incidit ī me-
dicum disertuz. Hoc enim tale est: quale si gu-
bernator perit⁹ etiā formosus ē. cōmēnenda tñ
nō ē disertitudo loquēdi: s̄ est sapiētie conne-
ctēda. Unde idē Seneca epl'a. lxxv. vel. xxxix
reprobat multā celeritatē loquēdi ꝛ festinati-
onē. Celeritas inq̄t loquēdi nec in sua ꝑtāte ē
nec satis decora philo q̄ ponere debet v̄ba: nec
ꝓijcere: nec pedetentim ꝓcedere. Non exigo
qꝛ oratio cum impedimento exeat. Proferat̃
tamen malo q̄ profluat. et infra. Quēadmo-
dum sapienti viro incessus modest⁹ conuenit
ita oratio pressa non audax. Summa ergo sū-
marum vel sententiaꝝ hec erit. Tardiloquum
te esse ꝑcipio. hec Seneca. Septimo spiritus-
sanct⁹ dr̄ mobil̃. i. moueri faciēs ꝓmpte ꝛ obe-
dienť: q̄uis ī se imobilis perseueret. Primum

enī mouēs ĩmobile ē necessario: sic ꝓbat᷑. viij. phisi. isto mō spūssanct᷒ fecit apl̄os ita mobiles: q̄ in oēm terrā dispersi sūt. Luc. xxj. Uirtutes celoꝝ mouebunt᷑. ⁊ Joh. xv. Posui vos vt eatis ⁊ fructū afferatis. Argentūviuū ē satis mobile: si aūt mortificet᷑ statim quiescit ⁊ qescit. Ita p̄dicatores viui vita gratie: discurrūt mouēt᷑: circūeūt p salute ꝓximi procuranda. Prouer. vj. discurre: festina suscita amicū tuū. Octauo dicit᷑ incoīquinatus. ⁊ h̄ ē vez tā effectiue q̄ȝ formaliter. Honesta psona nō inhabitat loca turpia ⁊ imunda: nec spūssanct᷒ inētes gulosas vel libidinosas. Et iō oc apl̄is canim᷒ q̄ inuenit eos receptacula mūda ⁊ tribuit eis carismatū dona. Nono spūssanctus dr̄ certus ꝯtra incōstātes: mēdaces: desperantes. ij. Timoth. j. Scio cui credidi ⁊ cert᷒ sū: q2 ⁊c̄. Decimo dr̄ eē suauis. Sap. xij. O q̄ȝ bon᷒ ⁊ suauis ē dn̄e spūs tuus in oib᷒ nobis. Suaues enim facit ⁊ mites q̄s inhabitare dignat᷑: nō impatientes nō amaros nō turbidos vel ipetuosos. Famuli ministrātes dn̄o faciliume mores recipiūt dn̄oꝝ suoꝝ. Et iō qn̄ seruiētes alicui᷒ sūt bn̄ educati: signū ē q̄ seruiūt alicui dn̄o nobili vn̄ metrice dr̄. Est dn̄i facies famul᷒ speculum q̄ȝ mgr̄i. Discipulus mōstrat regnuȝ moderamina regis. Si ḡ suaues fuerim᷒ ad inuicē signū ē q̄ sum᷒ de familia spūssancti. ij. Coꝝ. vj. In oib᷒ exhibeam᷒ nosmetip̄os sic dei mīstros et infra. In longanimitate ⁊ suauitate i spūscō. Undecimo dr̄ amās bonū actū. facit enī hoīes gaudere de ꝓfectu alieno. ⁊ h̄ ꝯ inuidos q̄ de bonis alienis tristāt᷑. Roma. v. Charitas dei diffusa ē i cordib᷒ nr̄is p spūmscm̄ q̄ dat᷒ ē nob. Duodecimo dr̄ ē ēē ml̄ q̄ nihil vetat b̄n̄facē imo hortat᷑ b̄n̄facē. Et h̄ ꝯ negligētes ⁊ accidiosos Prouer. iij. Noli ꝓhibere b̄n̄facere ei q̄ pōt. Et etiā cōtra malos consiliarios q̄ dn̄os suos aliqn̄ ipediūt a bono ꝓposito q̄ȝ intēdūt i bonis elemosynis. et opa pietatis ꝯuertūt ad opa vanitatis. Decimotertio dr̄ humān᷒. tū q2 homines diligit. Prouer. viij. Delicie mee eē cū filijs hoim. Tū q2 hoies hūanos facit non austeros: beniuolos n̄ bestiales Sap. xij. Docuisti ppl̄m tuū p talia opa: qm̄ optet iustū eē ⁊ humanū. Decioquarto dr̄ benign᷒. i. bene ignitus: q2 ignitos efficit q̄s disponit Sap. j. Benign᷒ ē enī spūs sapie. Et ad Eph. iiij. Nolite ꝯtristare spūmscm̄ dei in q̄ signati estis. et infra Estote aūt misericordes donātes inuicē sicut ⁊ de᷒ in xp̄o donauit vobis. Decimoqnto dr̄ stabilis q2 stabiles facit ⁊ pseuerātes in bono. nec obstat q̄ pri᷒ mobilis dicebat᷑: q2 fm̄ Rabanū dr̄. Spūo qui iplet oia mobilis sit ⁊ stabilis dr̄. hō enim q̄ vbiq̄ȝ discurrit vbiq̄ȝ obuiam venit ⁊ repente vbi nō credit᷑ inuenit᷑. Omp̄s ḡ spūs vt vbiq̄ȝ eē signet᷑: ⁊ stabilis sit ⁊ mobil dr̄. hec Raban᷒. Silr̄ facit scōs ꝓficere i bono de virtute in virtutē. et iō mobilis dr̄. fac etiāȝ eos in bono pseuerare. et iō stabilis dr̄. j. Coꝝ. xv. Itaq̄ȝ frēs mei dilectissimi stabiles estote ⁊ īmobiles abūdantes i ope dn̄i sp. Decimosexto dr̄ secur᷒ q2 securos nos efficit p spem q̄ est certa expectatio future beatitudinis veniēs ex dei grā ⁊ meritis p̄cedentibus. Creditor qn̄ hȝ pignus sufficiēs: debitore secur᷒ ē de suo. Deus aūt volens nos eē securos de futura beatitudine dat nobis spūmscm̄ quasi loco pignoris ad Eph. j. Signati estis spū ꝓmissionis scō q̄ ē pignus hereditatis nr̄e. Decimoseptimo dr̄ oēm hn̄s virtutē. q2 ē pr̄i ⁊ filio coequal ⁊ consubstantialis Job. xxxiij. Spūs dei fecit me ⁊ spiraculū oīpotentis viuificauit me. Decimooctauo dr̄ oia ꝓspiciēs. Tū q2 spūs ē q̄ omnia scrutat᷑. j. Corinth. ij. Tū q2 spūssanct᷒ facit hominē prudētē ꝓspicere. q2 de p̄teritis dat cautelam: de p̄sētib᷒ circūspectionē: ⁊ d̄ futuris ꝓuidentiā. j. Corinth. ij. Spiritalis hō iudicat oia Decimonono dr̄ q̄ ē talis q̄ capiat oēs spūs intelligibiles. i. cui subditi sūt oēs spūs angelici tā boni q̄ȝ mali: q2 oēs sūt admīstratorij spūs. ⁊c̄. ad Heb. j. Uel q̄ capiat oēs spūs intelligibiles. i. cape facit oia dona spūssancti mediātib᷒ q̄bus hō intelligit q̄cq̄d ē necessariū ad salutē. Eccl̄i. xxxix. Si enī magn᷒ de᷒ voluerit spū intelligentie replebit illū. i. si de᷒ voluerit qm̄ deus magnus dn̄s spū intelligentie replebit eū. i. iustū. Scdo mō dr̄ spūssanct᷒ eē mūd᷒ nec mirū. Ipe enī ē lux vera veniēs i hūc mūdū. ⁊ iō mūdus ē i se ⁊ mūdos facit q̄s inhabitare dignat᷑. in ps̄. Cor mūdū crea. ⁊c̄. Spūm inquit rectū. Oēs recte linee sup lineā rectā stātes et duo vtrobiq̄ȝ anguli. aut recti sūt aut duobus rectis equales. Recta linea ē spūssanct᷒. Unde dr̄. Spūm rectū innoua in vi. me. Iterū alia recta linea erit mēs siue aīa hūana. Eccl̄s. vij. Solūmō h̄ inueni q̄ de᷒ fecit hoiem rectū: supple fm̄ mētē. Qn̄ ḡ spūssanct᷒ descēdit sup istā lineā rectā: necessario duo anguli. i. rō ⁊ voluntas fiūt formalit᷑ recti p innocētiā. in ps̄. Innocentes ⁊ recti adheserūt mihi. Uel fiūt eq̄les duob᷒ rectis p penitētiā. stat᷒ enī penitētie eq̄parat hoiem statui innocentie. Et iō licet ratio ⁊ voluntas in penitente: non sint recte formaliter p innocētiā: sunt tn̄ recte equalent᷑ p penitētiā. de q̄ rectitudine dr̄ Prouer. xxj. Qui rectus est corriget viam suā. Ultimo q̄rta conditio replicat᷑ ⁊ dicit᷑ q̄ est subtilis ꝓfunda penetrando: ⁊ est subtilis difficilima declarando. Joh. xiiij. Paraclyt᷒ autēȝ spiritussanct᷒ quē mittet pater in nomine meo. ille vos docebit oēm. ⁊c̄. Quia ergo spiritus iste intelligentie est nobis ita multipliciter necessarius: dignuȝ est cessare: ⁊ circa huius cultum istis dieb᷒ vacare anteq̄ȝ vlterius procedamus.

Lectio. C

Omnibus enim mobilibus: mobilior est sapientia. Attingit aūt vbiqꝫ ꝓpter mūdiciā suā. Vapor enī est virtutis dei. ⁊ emanatio quedā ē claritatis omnipotēns dei sincera. et ideo nihil inquinatū in illā incurrit. Posita cōmēdatiōe multiplici spiritussancti cuiꝰ donum ē sapiētia: restat iā ipsiꝰ sapie excellentia declarāda. Cōmēdando aūt sapiētiā sic ꝓcedit. Primo cōmēdat sapiētiā ex his q̄ eis cōueniūt absolute ex seipsa. Scđo ex his q̄ ei cōueniūt in compatione ad alia. Scđa ps ibi. Est enī h̄ speciosior sole. Circa p̄imū duo facit. Nā p̄mo ostēdit eiꝰ nobilitatē in essendo. Scđo eiꝰ ꝑtātem in regēdo. ibi. Et cum sit vna oīa pōt. Circa primū duo facit. Primo cōmendat sapiam ꝑ cōditiones ꝓprias. Scđo ꝑ locutiones tropicas. scđa ps ibi. Vapor est enī. Circa p̄mū duo attribuit sapie oīa gubernāti. videlicet sufficiētiā celeritatis ⁊ coexistentiā ꝑsentialitatis. Circa ad primū dicit sic: Oīb9 mobilib9 mobilior ē sapientia. Ubi notandum ē q̄ q̄to agēs ē maioris virtutis in agēdo: tāto celeriꝰ ⁊ velociꝰ ꝓducit effectū. Uñ agēs infinite v̄tutis agere pōt in oīm tpe. Quia ḡ sapia q̄ ē donū spūssancti ē quodāmō infinite v̄tutis. Omne aūt mouens mobile est virtutis finite. patet q̄ sapientia ē mobilior. id ē virtuosior in mouēdo omni mobili. ⁊ ꝑ cōsequēs habet sufficiētiā celeritatis. Scđo habet coexistētiā ꝑsentialitatis. Et q̄tum ad h̄ dicit: Attingit autē vbiqꝫ ꝓpter mundiciā suā. Oīa enī per sapiētiā disponunt ⁊ reguntꝰ. In ps. Omnia in sapientia fecisti: repleta ē terra possessiōe tua. Sicut enī dedicit magister Alexāder cognomēto necꝫ. In omni creatura corporea q̄tūcunqꝫ sit modica pōt ratio humana videre infinitā dei potētiā: infinitā sapiētiā ⁊ bonitatē. Verbi grā. vt de atomo fiat exemplum. Satis enī approbat humana ratio ⁊ acceptat q̄ mēsura potētie agentis sumat scđm ꝓportionē facti ad illō de q̄ fit. Tanta enī videt potētia facilitatis: q̄tum ipsū factū excedit illud de q̄ fit. Cū ergo ratio inuenerit atomū esse aliquid ex nihilo: et sciat q̄ si atomus excederet: nihil infinitū excederet: cōcludit q̄ potentia ducens atomum de nihilo ad esse est infinita. Secundo videbit ratio q̄ cum atomus sit corpus: habet inter se tres lineas intersecantes se ad angulos rectos: in q̄ sectione posito circino conscribi potest sphera sup atomū: et videt in sphera infinitos circulos posse describi: imo īfinita corpa īfra sphera esse imaginabilia. et vltra infra circulos oēs figuras fore inscriptibiles q̄rū sunt infinite: super q̄s infinite possunt erigi demōstrationes: tā de magnitudinibꝰ q̄ꝫ ḋ numeris. ergo videbit ratio hūana in atomo vel in flore infinitā scientiā obiectiue descriptā. Infinitā vero scientiā nō potest descripsisse agēs quicunqꝫ nisi sapientie infinite. ergo hūana ratio si ē bona videbit ⁊ inueniet in vno atomo infinitā sapientiā cōditoris. Tertio videbit ratio mēns humane q̄ in assecutiōe huiꝰ infinite scientie q̄ est in atomo est magna vtilitas aie ⁊ delectio admirabilis. Et si forēt infiniti intellectꝰ: infinitas haberent delectationes. imo vnꝰ intellectꝰ in infinitū potest delectari in acquirēdo noticiā istiꝰ atomi. ergo potest ratio cōcludere q̄ ille q̄ atomū creauit infinite ē bonitatis q̄ rē infinite vtilitatis de sua bonitate creauit. Sic ergo ex minimo atomo pōt homo concludere deū esse infinite potētie. sapiētie ⁊ bonitatis. Aliter exponi pōt de deo qui ē in rebꝰ omnibꝰ ꝑ essentiam potentiā ⁊ ꝑsentiā. Per essentiā inq̄. Essentia cuiuslibet rei est quedā ꝑticipatio diuini esse. ⁊ sic essētia cuiuslibet rei adest inq̄ntū habet esse sicut adest causa ꝓprio effectui. Per potētiā adest inq̄tū omnia agūt virtute ipsius. Per ꝑsentiā inq̄tum oīa īmediate disponit ⁊ regit. Attingit ergo sapiētia diuina vbiqꝫ. id ē in oīm loco ꝓpter suā mundiciā. q2 cū in omni loco sit corpus. in omni corpe scientia pōt esse infinita obiectiue. id ē cōclusiones scibiles infinite. ⁊ hoc ꝓpter suā mūdiciā. id ē cuiuscūqꝫ defectꝰ impmixtionē. Sic ergo describit sapiētiā ꝑ cōditiones absolutas ⁊ ꝓprias. Cōseq̄nt eā describit ꝑ locutiones figuratiuas ⁊ tropicas. cū dic: Vapor est enī. vbi incipit subtiliter describere sapiētiā ꝑ figuras ⁊ similitudines. Et ponit q̄nqꝫ similitudines quibꝰ sapientia compatꝰ. Dic enim q̄ metaphorice loq̄ndo. ipa ē vapor. emanatio. candor. speculū ⁊ imago. Vapor est q̄ddā corpꝰ subtile extractū de terra vel de aqua ꝑ calorē solis. sicut patet p̄mo Meteoro. Tamen stricte ⁊ ꝓprie loquēdo: vapor est aer humidus ⁊ extrahitꝰ ḋ aqua. exhalatio ē sicca ⁊ extrahitꝰ de terra. Et de istis duobꝰ generātꝰ omnes aeree impressiones: cuiusmodi sūt nubes: pluuie: grandines: nix: tonitruū: ros: pruina. ⁊ cetera multa. Est ergo sapiētia q̄si vapor virtutis dei. id est subtilis effectꝰ diuine virtutis causatus in mēte rationali. Scđo dicit q̄ est q̄dam emanatio claritatis omnipotentis dei sincera. id ē claritas emanās sincere ab omipotēti deo. Emanare idē est q̄ scaturire. sicut aqua ascēdēs de terra dicitꝰ emanare. Sincerus dicitꝰ q̄si sine cera. id est sine mollitudine ⁊ fluxibilitate: purus: cōstans ⁊ mūdus. Et ideo nihil inq̄natū incurrit in illā ꝓpter mundiciā sue claritatis: sic lux solis q̄tūcunqꝫ turpia loca illuminet nihil tamē inquinati cōtrahere pōt. Et emanatio quedā ⁊c. Deus enī fons ē a q̄ emanat omne genus gratiarū. Est enī in fonte iugiter emanāte ꝑpetuitas p̄ciosa. suauitas saporosa. ⁊ cōmunitas copiosa. Primo in fōte ē ꝑpetuitas

A B

ciosa. Quicquid enī bonitatis vel copie inue nitur in riuuolo: totū emanat de fōte. Et eodē modo quicqd delectabilitatis τ bonitatis ē in creatura: totū emanat de fonte bonitatis diui ne infinite. Eccl. j. Fons sapientie verbū dei in excelsis. Ad istū fōtē sitiunt anime sancte: Iuxta illud ps. Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarū τc. sitiuit anima mea ad deuz fontē viuum. Ceruus hausto serpēte morit nisi citi⁹ attingat ad aquā. desiderat enī naturaliter vitaz suā plongare. Unde sicut dicit glo. sup illud. Queadmodū desiderat τc. Ceruus senio grauatus excrescentib⁹ pilis atq3 cornib⁹: explorato serpente ipsū narib⁹ haurit. quo hausto veneno estuat. vnde fontē ad bibendū ardentissime desiderat: a quo si deficiat morit. τ inde vitam abbreuiat: q̄ prolongasse putauit. Moralit. Homo serpentē haurit qn̄ diaboli suggestionib⁹ acquiescit: τ noxias sibi delectationes in corpat p peccatū. Et tūc veneno estuat: qn̄ transacta delectatione feditatem peccati cōsiderat. Tunc enī fontē misericordie desiderat cū deo recōciliari p sacramētū penitentie affectat. Si aūt contingat q̄ post haustū serpentis .i. cōmissionē peccati fontē gratie nō attingat: dampnū ppetue mortis incurrit. Fons aūt gratie de q̄ putei aquarū viuentium emanant est xp̄s. In cui⁹ corpe multa vulnera quasi multi putei extiterunt. Eccl. l. In diebus ipsi⁹ emanauerunt putei multi aquarū. τ q̄si mare adimpleti sunt supra modū. De istis fontibus dicit Esa. xij.

C Haurietis aq̄s i gaudio de fōte saluatoris. Secundo est in fonte emanante suauitas saporosa. Dulcior enī aqua est in fonte q̄3 in riuulo. Et isto modo delectabilior dulcedo est in xp̄o q̄3 in creatura quacunq3. Dulcedo enī fontis ē sm̄ conditiones terre de qua emanat. sicut dicit Arist. li. de sensu τ sensato. Et ideo aq̄ currens per terrā amarā τ sulphuream. τ sic emanans est amara naturaliter. Sz aqua emanās de terra pura τ sabulosa fit dulcis τ clara. Xp̄s aūt fons sapiētie manauit de terra humili virgine videlicet gloriosa. In qua nihil austeritatis: nihil amaritudis: nihil lutose feditatis erat. Unde nihil amaritudinis in fonte q̄ xp̄s dicitur inueniri pōt. Jaco. iij. Nunquid fōs de eodē foramine emanat dulcē τ amarā aquam? Et tamē ipse de ingratia hominib⁹ qui omnia delectatione contēpta in terrenis voluptatib⁹ immergunt grauiter cōquerit Hiere. ij. Me dereliquerunt fontē aque viue: τ foderūt sibi dissipatas cisternas q̄ cōtinere nō valēt aq̄s. Tertio in fonte iugiter emanante inuenit cōmunitas copiosa. Est enī fōs oīb⁹ cōmunis pauperibus τ diuitib⁹ hominibus τ iumentis. Isto modo xp̄o iustis τ peccatorib⁹: oībus clemens inuenitur τ ppicius. Gen. ij. Fons ascendebat

D de terra irrigans vniuersā supficiē terre. Dubitatio litteralis esse pōt: An deus sit in qualibet creatura adorād⁹. Et vider q̄ nō. quia si sic tunc cū in aliq̄ creatura sit adorādus deus: pari ratione i alia: q2 in qualibet est essentialiter: Q aūt sit adorādus in aliqua creatura patet Exo. iij. quia moyses adorauit deum in rubo: Et in Gen. habem⁹ q̄ abraā adorauit deū i angelo. Preterea xp̄ian⁹ adorat deū i crucifixo vel in imagine: intendens p̄cise adorare deū τ nō peccat. ergo cū deus sit essentialiter in lapide: intēdit adorare si peccat eadē rōne. Preterea qd̄ ē maioris potentie deo magis ē attribuendū. sed maioris potentie videt pseruare rem p absentiā suā q̄3 p presentiā. sicut ex nobilitate regie maiestatis est q̄ vbiq3 regat in regno. licet vbiq3 psonaliter nō existat. Contra. quidā effectus dependet ex suis causis q̄ sine earū presentia nō existūt propter vehementiā causalitatis τ dependentiā effectus: sicut patet d̄ radio τ sole. sed omnes res summe a deo dependent: τ de⁹ ē causa intima oīs rei. ergo ē oīi rei essentialiter p̄ns. Ad questionē dicit Chryso. q̄ de⁹ ē vbiq3: scimus. s̄ quō sit vbiq3 intellectu n̄ capim⁹. Ad p̄mū dicēdū q̄ de⁹ n̄ ē adorādus in quolibet suo signo: s̄ tm̄ in p̄prio qd̄ est aliqua res ad hoc ordinata vt in ea deus honoret: sicut fuit rubus ardens sine cōbustione. τ angel⁹ apparēs abrae. Ad secūdū nō sūt docēdi simplices vt sic in lapidib⁹ τ lignis deū adorent p̄pter similitudinē ad idolatriā: q̄uis possit homo adorare deū sub pia intentione in quacūq3 re sine peccato: q2 tamē habere posset speciē mali: meli⁹ est a talibus adorationib⁹ abstinere. Ad tertiū dicēdū q̄ maioris potētie est regere per presentiā q̄3 p absentiā vniuersa. Unde ille q̄ potest eē absens indiget moueri τ transferre se freq̄nter. Motus aūt est actus imp̄fecti: nec potest aliquis p̄fecte regere absēs sicut presens.

Lectio. CI

c **Candor ē enī lucis** eterne τ speculū sine macula dei maiestatis τ imago bonitatis illi⁹. Descripta sapiētia scd̄z duas similitudines metaphoricas: exequit in hac littera eam describēdo sm̄ tres alias figuras. Habet enī sapientia q̄ est donū dei pulchritudinē venustatis: magnitudinem puritatis τ similitudinē deitatis. Quātū ad

A primū dicit sic q̄ ē cādor lucis eterne. Lux eterna est veritas necessariorū que cādorē recepit cū demōstrationis euidentiā inducit. Uel potest dici: veritas manifestissima fidei: in q̄tū ad ea q̄ fide tenent. Ab isto aūt candore doctores i ecclia cādidi nolant. Gen. xl. Pulchriores sūt oculi ei⁹ vino. τ dentes ei⁹ lacte cādidiores. Doctores enī τ p̄lati quoꝝ est alios informare dicunt dētes ecclie: q2 sicut officiū dentiū ē abuz

frangere: diuidere: cōterere ⁊ masticare: ita of ficium prelatorū ⁊ doctorū est sacrā scripturaꝫ frangere ⁊ diuidere scđm ꝙ subditorū necessi- tas exigit. Cañ. iiij. dicit spōsus ecclesie. Den- tes tui sicut greges tonsaꝝ que ascenderūt de lauachro. Glo. Dentes ꝗ peccata rodunt scrip turas atterunt sunt fortiores et ad regendum apti. s. ecclesiā ꝗ in firmitate preualēt. Et dicūtˀ isti dentes sicut greges ouiū ꝓpꝫ innocentiā. tonsarum ꝓpter volūtariā paupꝫtatem ꝑ quaꝫ ab eis oīa superflua ⁊ qñqꝫ necessaria afferūtˀ. que ascēderūt de lauachro: q2 a baptismali re- generatione cōtinue ꝓficiunt ascendentes de virtute in virtutē. Et isti dentes sunt lacte can didiores ꝓpter sapientie venustatē. Dič Aris. ista tria de dētibꝰ. vnū est ꝙ dentes ꝗ sūt stupi di. curātˀ cū sale: q2 sal aufert stuporē a dētibꝰ. Et h̄ dicit Aris. ꝑticula. j. ꝓble. xxxvij. Scđm ē ꝙ habentes raros ⁊ distantes dentes nō sunt ita lōgeui sicut illi ꝗ habēt densos ⁊ fortes. Et h̄ dicit ꝑticula. vj. ꝓbleu. j. Tertiū ꝙ dētes sūt duriores ⁊ fortiores ꝙ̃ carnes: ⁊ tamē magis patiūtˀ a frigiditate ꝙ̃ carnes. sed a calido plus leditˀ caro ꝙ̃ dens. Cuiꝰ causa ē ꝫm cū: q2 dētes habent multos poros ⁊ minutos ⁊ hoc deno- tat albedo coꝝ. In istis vero minutis poris ē modicū de calido. Sūt eñ dentes frigidiores ꝙ̃ ossa. ⁊ ideo frigidū adueniens cito alterat ⁊ ledit dentes. Caro aūt habet poros latos in ꝗ- bus plus ꝯtinetˀ de calido: ⁊ ideo minus patitˀ de frigido. Sꝫ calido plus leditˀ caro ꝙ̃ dens. Calida naꝫqꝫ celeriter ꝑcipiunt calidū ⁊ ledū- tur inde. ita ꝙ efficiatˀ velut ignis in igne. Mo- raliter sic dictū est. Doctores ⁊ prelati in eccle- sia sūt sicut dentes candidi in corpore xp̄o my- stico. Inferiores vero delicatiores sūt sicut ca ro. Contingit autē aliqñ ꝙ isti dentes patiuntˀ stuporē: sicut euenit quādo homo cōmedit fru ctus acerbos ⁊ imaturos. tunc eñ nō possunt statim postea masticare sine lesiōe cibos alios. Quando ergo sic est ꝙ illi qui doctores esse de berent in ecclesia: occupant suū ingeniū circa scientias seculares ⁊ circa prudētiā dispensan- di ista mundana cōtrahunt stuporem ⁊ fiūt in epti ad digerendū cibuꝫ doctrine fidei ad vsū subditorum. De talibꝰ dicitˀ Amos. iiij. Dedi vobis stuporē dentium in cunctis vrbibus ve stris ad indigentiā panū in omnibus locis ve- stris. Istū tamē stuporem auferre possunt fa- ciliter ꝑ sal. id est ꝑ studiuꝫ scripture sacre. Ad Col. iiij. Sermo vester semper in gratia sit sale conditus. Secūdo ille ecclesie in christiani- tate que habent raros dentes. id ē paucos do ctores ⁊ prelatos instructos: nō sunt ita longe ue. id est ita perseuerantes in vita gratie sicut sunt illa loca vbi abundant doctores morige- rati sancti ⁊ instructi. Tertio tñ isti dētes ma gis patiuntˀ a frigido: ꝙ̃ calido. Et carnales ꝗ

ue mundani magis patiūtˀ a calido. Frigiduꝫ ⁊ calidum sūt aduersitas ⁊ prosperitas. Boni in autē ⁊ perfecti magis leduntˀ aduersitatibꝰ ꝙ̃ imperfecti: ⁊ imperfecti magis leduntˀ ⁊ fal- luntur peccando in prosperitatibꝰ ꝙ̃ in aduer sitatibus. Quia Prou. j. prosperitas stultorū perdet illos. Dicit ergo spiritus sanctus ꝙ sapiē tia contenta in scriptura sacra est candor lucis eterne. id est veritatis increate ꝗ ē deus. j. Joh. j. Deus lux est ⁊ in eo tenebre non sunt vlle.

Secundo est speculū sine macula dei maie- statis. In scriptura eñ sacra dei maiestas per fidem inspicitˀ: quasi in quodā speculo mundis simo in quo nulla est macula falsitatis. j. Cor. xiij. Videmus nunc per speculū in enigmate. Vñ tota cognitio quā de deo habemꝰ in ꝑsen- ti est specularis: in ꝗ cognitione obiectū repñsen- tatur. nō per se: ꝫ ꝑ suā similitudinē. ⁊ nō ꝑ li- neam rectam sed ꝑ lineaꝫ reflexā. Sed in futu- ro videbimus deū sicuti est. non ꝑ creaturas: sed imediate quasi ꝑ lineam rectā. Nō solū au tem in speculo sapientie que ē sacra scriptura videmus deū: sed etiaꝫ mores nostros quales esse deberemus si secundū legem dei viuere- mus. Vñ Hieronymꝰ in ep̄la ad demetriadē virginē. Utere inquit lectione diuina vice spe culi: feda corripiendo: pulchra cōseruando: et pulchriora faciendo. Scriptura eñ speculū ē: feda ostendens ⁊ corrigenda docēs. Similiter dicit beatꝰ Gregꝰ. ij. moraliū. ca. j. Sacra inꝗt scriptura quasi speculū quod oculis mētis op ponitˀ: vt interna nostra facies in ipa videatˀ. Ibi eniꝫ feda: ibi pulchra nostra cognoscimꝰ. ibi sentimus ꝙ̃tū proficimꝰ: ꝙ̃tū ve a profectu longe distamus. Et sicut ille qui habet in facie maculā manifestam abhorret se videre in spe- culo. Ita moraliter vitiosi ī vita abhorrent se representare vbi sacra scriptura ꝙ̃tum ad bo- nos mores in verbo dei manifeste proponitˀ. Et tales sunt quibus nulluꝫ speculū bene pla- cet. Sicut narratˀ de quadā turpi ⁊ deformi do micella. Ista autē habuit tortā faciem ⁊ oblon gam. et quotiens respexit speculū doluit ⁊ of- fendebatˀ: deformitatē tamē suam semꝑ impu tabat speculo. vñ plura specula fregit ꝙ̃ om- nes mulieres de patria. Ita ē in ecclesia de ho minibus vitiosis: nec vitam suā volentibꝰ emē dare. Nullus sermo bonus eis placet: contra quēlibet bene predicantē offenduntˀ: q2 semꝑ perpendunt in isto speculo vitā suā esse distor- tam ⁊ turpem. nec tamē se corrigunt per peni tentiam: sed ꝙ̃tumcunqꝫ bene audierint se de- scriptos: statim ꝓpter veterē cōsuetudinē ob- liuiscuntˀ quales in speculo describuntˀ. Et de talibus dicitˀ Jac. j. Si quis auditor est verbi ⁊ non factor hic compabitur viro consideran- ti vultū natiuitatis sue in speculo. Considera- uit eñ se ⁊ abijt: ⁊ statim oblitus est ꝗlis fuerit

Et ideo bene premittit: Estote factores verbi dei: et nō auditores tantū fallētes vosmetipsos. Legimus enī Exo. xxxviij. q Moyses fecit de mandato domini quendam lāterem. id est quoddam lauatoriū quod ponebatur inter tabernaculum et altare: in cuius margine superiori erant specula. et interius continebatur aqua vt sacerdotes anteq ad altare accederēt inspicere possēt si aliquā maculā abluendā haberent. sicut dicit magister in historijs. et eam abluendo delerēt: anteq accederent ad altare. Isto mō moraliter in sacra scriptura est interius aqua gratie et deuotionis: et exterius in verbo doctrine sunt specula informationis sincere: vt omnis homo semetipsū posset inspicere. et quod defectiuū fuerit emendare: quoniā hoc est speculū sine macula maiestatis dei. Tertio sapientia que in scriptura sacra ptinetur: imago bonitatis dei dicitur. Sicut enī per imaginē cognoscitur id cuius est imago: ita p eam que p scripturā docentur et diuina beneficia nobis exhibita et pmissa videntur. Aliter pōt littera hodierne lectiōis exponi de christo q est sapientia increata. Ipse enī fuit candor lucis: honestissime viuēdo: speculum sine macula rectissime docendo. et imago bonitatis benignissime redimēdo. Fuit enī cādor lucis p corpis puritatem. Speculū sine macula p mētis claritatē. Et imago bonitatis p diuinā personalitatem. Unde Aug. de trinitate li. xv. ca. vj. dicit q homo dicitur ad imaginem dei: scdm illud Ge. j. Faciamus hominē ad imaginem et similitudinē nostrā. Sed filius dei sic dicitur imago patris et nō ad imaginē. quia natus est nō creatus: similis et equalis et in nullo dissimilis. Homo autē est imago et ad imaginē quia non adequatur paritate: sed accepit similitudinem. In qua tamē imagine plus difformitatis q conuenientie demonstratur. Licet enī similitudo sit de ratione imaginis: nō tamen equalitas: sed tantum de ratione perfecte imaginis ē equalitas. Sicut dicit idem Aug. i. li. lxxxiij. questio. q. xv. Istud speculū christus videlicet fuit speculum planum plane docendo: speculum cōcauum humiliter moriendo: speculū cōuexum patenter resurgendo. In illo speculo. n. cōcauo apparet imago reuersa ad superius et inferius: et dexterū et sinistrū. Et ita fuit in christo moriente: summus deus a vilissimis ribaldis torquebatur: summe iustus accusabatur: summus iudex plectebatur. Et sic p speculum cōcauū accenditur ignis. Ita per contemplationem istius speculi concaui summe in nobis accenditur ignis deuotionis et dilectionis ad deum. Et sicut in speculo integro non apparet nisi vna imago. si autem confringatur vel discontinuetur quelibet particula suā representatur imaginē. Ita fuit in christo: qdiu anima christi et corpus coniuncta fuerunt ad inuicē: et christus fuit homo viuēs: vna tantū imago apparuit: videlicet similitudo hominis: quia apud populū infidelē nō videbatur nisi homo purus: et non homo et deus. Sed vbi facta est confractio istius speculi: et discōntinuatio siue diuisio corporis ab anima: licet diuinitas vtrique esset coniuncta: statim mūdo paruerunt due imagines duarū naturarū: videlicet dei et hominis. et sic in ppetuū apparebūt: imago hominis appuit in corpe vulnerato: crucifixo: cōclauato: sepulto et cōsignato. Sed imago dei apparuit i sole eclipsato: terremotu mōstrato: velo lacerato: rupium ruptione et mortuorum resuscitatione: vt merito fateretur Centurio: vere filius dei erat iste. Math. xxvij. Hic ergo christus dicitur speculū sine macula: ad differentiam hominū qui specula quedā dici possunt: sed non sine macula pter fomitē concupiscentie repugnantē spiritui cōtinue dū viuit in carne. Job. xv. Quid est homo vt immaculatus sit: et vt iustus appareat natus de muliere?

Lectio. CII

Et cum sit vna omnia potest. et pmanens in se: omnia innouat: et p nationes in animas sanctas se trāsfert: amicos dei et prophetas constituit. Neminem enim diligit deus nisi eū qui cum sapientia inhabitat. Postq spiritussanctus declarauit nobilitatē sapientie in essendo: hic enarrat eius potestatem in regendo. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit eius generalem gubernationem omniū causatiuā. Secundo eius specialem operationem circa humanā prerogatiuam. Secunda pars ibi. Et per nationes Quātum ad primam partem tangit quattuor de sapientia: vnitatē: potestatē: stabilitatem: et causalitatē. Unde dicit sic: Et cū sit vna: omnia potest. et permanens in se omnia innouat. Sapientia enī dicitur vna ab vnitate subiecti principalis: sicut omnis sciētia dicitur vna. p̄mo posterior. Similiter ab vnitate finis quem intendit: qui est amor dei. Est enim deus principale subiectum et amor dei in sacra scriptura principaliter est intentū. Unde Aug. de laude caritatis. Ille tenet quod patet et quod latet in diuinis codicibus: qui caritatē seruat in moribus. Ista sapientia cum sit vna: omnia potest: et permanens in se. id est omnino immutabilis existens. omnia innouat gubernando et regendo. Ex quibus patet eius generalis gubernatio omniū causatiua. Specialis autē eius operatio circa humanam prerogatiuam subiungitur quo ad tria. Causat in hominibus sanctimoniam: amiciciam: et prophetiā. Unde subdit sic. Et per nationes in animas sanctas se transfert: quia non est personarū acceptio apud deum. Act. x. Non est personarū acceptor deus: sed in omni gente que timet deū et operatur

iusticiā acceptus est illi. Et ideo sapientia que est donū dei per nationes sanctas hominum videlicet: vbiqȝ terrarū: se transfert illis inspirando diuinū cultū ⁊ ea que sūt necessaria ad salutē. trāsfert se in animas sanctas: nō sancti tatem p̄suppponendo: sed faciendo. Vñ subdit Amicos dei. id ē amātes deū ⁊ amatos a deo. ⁊ ꝓphetas constituit. j. Cor. xij. Vnicuiqȝ datur manifestatio spiritus ad vtilitatē. Et infra Alij prophetia: alij discretio spirituū. Hec oīa sic probāt. Deus nulli dat donū sapientie nisi illi quē diligit. sed deus nullū diligit nisi illuȝ qui cū sapiētia inhabitat. ergo nulli alteri dat donum sapientie. Unde subdit. Neminē enī diligit deus tanqȝ electuȝ ⁊ de familia sua nisi eum qui cū sapientia inhabitat. Et hec est figura que vocat̄ hyppalage q̄ figura fieri habet q̄tienscūqȝ verba ꝑ cōtrariū intelligunt̄. Sicut si dicamus: prodest dare classib⁹ austros: cuȝ nauem ventis nō ventum nauib⁹ demus: sm̄ Isid. j. etymolo. cap. xxiij. de scematibus. Vñ sensus est. Neminem diligit de⁹ nisi eum q̄ cū sapiētia inhabitat. id nisi eū in quo habitat sapientia ⁊ quē inhabitat sapiētia. Hec de sapiētie dono exponunt̄: plenius de sapiētia que ē dei filius verificāt̄: sed sententia litere nō mutat̄. Quia dicit̄ in lectione ista ꝙ sapiētia amicos dei ⁊ prophetas cōstituit: Potest esse dubitatio talis. Utrū sc̄ solis amicis dei ꝯferat̄ donū ꝓphetie. Et vid̄ꝫ ꝙ sic. Secreta nō sunt reuelāda nisi amicis: Juxta illud Joh. xv. Uos aūt dixi amicos: qꝛ omnia que audiui a patre nota feci vobis. sed de⁹ secreta sua reuelat ꝓphetis. ergo prophete sunt amici dei. Preterea. Math. vij. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouiū. sed q̄ nō sunt amici dei. intrinsecus aūt sunt lupi rapaces: ⁊ ꝑ cōsequēs falsi prophete. ergo oēs veri prophete sūt amici dei. Preterea. dicit Aris. li. ij. de sōno ⁊ vigilia. ꝙ si diuinatio somnioꝝ est a deo: incōueniens erit immittere q̄buscunqȝ ⁊ nō optimis viris. Vñ sm̄ eū incōueniens est dicere ꝙ diuinatio somniorū sit a deo: cum videmus ꝙ talis diuinatio cōueniat fatuis idiotis ⁊ melancolicis ⁊ non sapientib⁹. sed cōstat donum ꝓphetie esse a deo. ergo nō dat̄ nisi bonis ⁊ dei amicis. Ad oppositū. Balaā fuit ꝓpheta sicut patet Nume. xxiiij. et tamē fuit malus homo ⁊ cultor idolorū ⁊ demonū. Preterea. Math. vij. habet̄. ꝙ multi dicēt in iudicio: Domine dn̄e: nōne in nomine tuo ꝓphetauim⁹. ⁊ ī noīe tuo demonia eiecim⁹: ⁊ virtutes multas fecim⁹? Et respōdebit̄ eis a deo. Nunqȝ noui vos. id est approbaui. ergo illi fuerunt ꝓphete. ⁊ tamē nunqȝ fuerūt amici dei. Ad istam questionē dicendū. ꝙ sola caritas est ꝑ quā homo amicus dei cōstituit̄. Et oīs gratia gratis data que potest esse sine caritate. potest cōmunicari bonis ⁊ malis amicis dei ⁊ inimicis. Huiusmodi autē gratie sunt prophetia: fides: sapientia: potestas curandi ⁊ signa faciendi. Vñ dicit̄. j. Cor. xiij. Si habuero ꝓphetiā ⁊ nouerim mysteria oīa. et si habuero omnē fidē ita vt mōtes transferā. caritatē autē nō habuero nihil sum. Ex quꝰ auctoritate satis patet ꝙ donū ꝓphetie haberi potest sine caritate. Et iō dicendū est ad questionē negatiue. ꝙ nō solū amicis dei cōfert̄ donuȝ prophetie. Cui⁹ ratio est: qꝛ donū prophetie cōceditur alicui ad vtilitatē ecclesie cōmuniter ⁊ nō precise ad vtilitatē illi⁹ cui dat̄. j. Cor. xij. Unicuiqȝ datꝰ ē manifestatio spiritus ad vtilitatē. Modo ad vtilitatē ecclesie est ⁊ honoreȝ dei ꝙ habet testimoniū etiam a malis aliquando. Et ideo legimus multos prophetasse. Ubi notandū ꝙ licȝ ꝓphetia cōpatiat̄ maliciam moruȝ nō tamē indifferenter admittit maliciā vicioꝝ: quia enī ꝓphetia est quedā specialis precognitio futurorū: ad quā requirit̄ eleuatio mētis ꝑ contemplationē. ideo illa que spirituali cognitioni repugnant ꝯtrariant̄ prophetie: ⁊ ideo vitia carnalia que habent vehemētes passiones ⁊ occupationes terrenorū: similiter q̄ mentis eleuationē impediunt ꝓphetie repugnāt. Et ideo legimus de filijs prophetaruȝ. iiij. Reg. iiij. ꝙ simul habitauerūt cuȝ helisco: quasi solitariam vitā agentes. in quadā etiam honestate a carnalibus abstinentes. Uitia vero spiritalia que mentis eleuationē nō impediunt ꝓphetie nō repugnant: cuiusmodi sunt culture idoloruȝ: obsecrationes ⁊ adiurationes ac etiam oblationes facte demonib⁹. Vñ. iij. Reg. xviij. dicit helias. Congrega ad me vniuersuȝ israel in monte carmeli et prophetas Baal. cccel. ꝓphetasqȝ lucoruȝ. cccc. qui comedūt de mensa iesabel. Constat ꝙ omnes isti fuerūt demonū cultores. ⁊ tamē in quadā honestate corporali vixerūt. Unde ⁊ necromantici q̄ demones cōsulunt: nō expetūt ꝑ illo tempore quo luxurijs se immiscēt. sicut ipsi fatēt̄. ⁊ libri eoꝝ: q̄uis supsticiose hec docent. Ad primuȝ dicendum. ꝙ secretum nō est reuelanduȝ ꝓpter se: sed ꝓpter vtilitatē amicoꝝ: maxime vbi noticia nō prodest inimico. nec indigent ipsi⁹ occultatione sed publicatione. tunc enī ad honorem domini est ꝙ secretū qḋ est contrariuȝ inimico ⁊ vtile amicis: ꝑ inimico potius diuulgetur. Quando autē dicit̄. Joh. xv. ꝙ ideo christus dicit discipulos suos amicos: qꝛ oīa ⁊c. nota fecē eis: exponit Greg⁹. ꝙ noticia illa quā ī eis causauit fuit noticia cū amore. Talis aūt noticia nō oīb⁹ ꝓphetis cōmunicat̄. Ad secundū dicendū ꝙ lupi rapaces ibidē dicunt̄ tales qui intendūt per malā doctrinā alios seducere ⁊ perdere. Unde nō oēs mali interius: q̄ exteri⁹ apparent boni: sicut sūt hypocrite

⁊ alij qui honesta docent ⁊ turpiter viuũt: sũt lupi rapaces: ſ illi sũt lupi rapaces ⁊ falsi ꝓphete: q̄ dono sciẽtie abutũt ad seducendũ alios: q2 ad hoc nõ mittũt a deo. Sed mali hoĩes: veritamen prophete a deo mittuntur veritatis: propter vtilitatem aliorum sicut fuit de Balaam: et quod prophetant veritatis zelo dicunt non intentione alios decipiendi.

Ad tertiũ quod ẽ de diuinatiõe de somnijs. dicẽdũ q̄ Arist. vult dicẽ q̄ illa diuinatio ẽ nãlis ⁊ nõ a deo. Dona .n. dei nõ dãt irrõnabilit. darẽt aũt irrõnabilit: ſi darẽt cõiter oĩbꝰ: ⁊ pcipue fatuis et idiotis: et iõ cõcludit q̄ diuinatio talis in somnijs a natura ẽ: ⁊ nõ a speciali opatione dei. Nõ q2 põt cõtingere q̄ vnus malꝰ hõ ẽ aliq̃ aptior ad q̃ddã certũ mysteriũ q̄ alius q̃ tñ ẽ simpliciter magis bonus: ⁊ similiter q2 est ad honorẽ dei de suis hostibꝰ habere testimoniũ: iõ donũ ꝓphetie dat etiã inimicis: aptis tamẽ ad tale mysteriũ pficiendũ. Sz cõtra istã videt q̄ diuinatio p somnia nõ sit possibilis: q2 diuinatio ĩportat certitudinẽ: ſ certitudo nulla potest haberi de aduentu futuro ꝓpter somniũ. ergo nihil ẽ. Ad oppositũ ẽ Arist. ij. de somno. determinans de diuinatione nõ q̃cũq3: ſ tãtũ de illa que fit p somniũ: ⁊ hoc ẽ cõcedẽdũ: vtz q̄ diuinatio q̃ fit p somniũ e possibilis. Sz sicut ibidẽ dicit cõmẽdator. nullus ẽ hõ cui somnio nõ efficiet aliq̃d futurũ: ⁊ nullũ famosũ ẽ ĩ toto falsũ: sicut dicit Arist. vij. ethi. Fama aũt nõ oĩno depdit quã multi populi famant. Tũ diuinatio ĩ ꝓposito nihil aliud est q̄ somniũ significatiuũ. Ubi notãdũ q̄ sicut docet Albertꝰ. Somnia significatiuã aliq̃n ĩ nobis causãt ex corporibꝰ celestibꝰ aliq̃n ex nobisipsis. Et illa sunt in duplici genere: q2 quedã habẽt originẽ ex parte corporis: q̃dã aũt ex pte aĩe. Ex pte corporis q̃dẽ sicut qñ aliq̃s humor dñat ĩ hoĩe: sicut flegma melancolia vel colera. cõtingit p motũz vehementẽ illꝰ humoris fantasiam ibi formare cõsimilia idola cõcordãtia cũ illo humore. Sicut aliq̃s somniat se gustare dulcia ꝓpter humorẽ flegmaticũ descẽdẽtẽ ad linguã vel palatũ. Et talia somnia sũt signa infirmitatũ. Sicut narrat Albertꝰ de q̃dã q̃ somniauit picẽ ardẽtẽ ĩfundere in ventrẽ suũ ꝓpter abundãtiã colere nigre. ⁊ expgefactꝰ emisit de se colerã nigraz. Ex pte aĩe habent originẽ ꝓpter vehementem sollicitudinẽ aĩe circa aliq̃d in vigilia. Eccs. v. Multas curas sequũt somnia. Et iõ dicit Arist. Amici ꝓcul existẽtes maxie sũt solliciti ď seinuicẽ: Cõtigit q̄ aĩa format sibi idolũ de dilecto: ⁊ p hoc mlta idola ď circũstãtijs circa dilectũ oriũt: tã ď ꝓsperitate q̄ ď aduſitate: q̃ sõnia aliq̃n sũt vera: aliq̃n falsa. Et idẽ credo de inimico sicut de dilecto: quia tãtũ sollicitat aĩa circa fugã inimici. ⁊ q̃mõ se ab eo possit defendere: sicut sollicitat circa amici curaz. Ubi q̃n aliq̃s cõit sõniat ď aliqua psona: signũ ẽ imediatũ q̄ aĩa multũ sollicitat circa illã psonã: ſ an amor vł odiũ sit: nouit ille solꝰ q̃ sõniat. Valeriꝰ. li. ix. ca. v. ĩ fine dic. Duo familiares archades iter facientes megaraz venerũt: quoꝝ alter se ad hospitẽ ꝯtulit alter ad tabernã meratoriam diuertit. Is q̃ in hospitio erat vidit in somnis comitez suũ orãtem: vt sibi cauponũ insidijs circũuento opez ferret. Posset eni celeri eius accursu se iminenti piculo liberare. Quo viso excitatꝰ ꝓsilijt tabernam: in q̃ is diuersabat petere conatꝰ est. Pestifero dein de fato eius ꝓbatissimũ propositũ tãq̃ supuacuũ damnauit ⁊ lectũ ac somnũ repetijt. Tũc idẽ ei saucius oblatus obsecrauit: vt et si ante vite sue auxiliũ ferre neglexisset: nec saltẽ vltionẽ nõ negaret. Corpꝰ nãq3 suũ a caupone trucidatũ cuz magno plaustro ferri ad portam stercore coopertum. Tam constantibus familiaris pcibus compulsus ꝓtinꝰ ad portã cucurrit ⁊ plaustꝝ q̃d in quiete demõstratũ erat cõphendit. Cauponẽq3 ad capitale suppliciũ pduxit. Tertio mõ habẽt somnia ĩ nobis originez ex corporibꝰ celestibꝰ: q̃ alterãt organa virtutũ sensitiuaꝝ: ſm q̃sdã qualitates. Et tunc fantasia format sibi cõsimilia idola: ⁊ fiunt signa euẽtuũ futuroꝝ de bellis. infortunijs et eufortunijs. Quales aũt sũt optimi diuinatores dicit Aristo. q̄ tria genera hoim bñ diuinant. i. frequenter habent somnia significantia. Vesani: amantes et melancolici. Vesani sũt idiote et fatui. Cuiꝰ cã est: q2 tales nõ sũt sollicĩti circa motus ꝓprios: ⁊ iõ bñ sentiũt motus extraneos corporũ celestiũ. Sicut aues et bestie magis recipiũt influẽtiã corpm celestiuz q̄ hoĩes rõne et prudẽtia vigẽtes. Scdo amãtes de notis suis certiꝰ somniant. Sicut si hõ ĩ vigilia videat duos a remoto in equali distantia. vnum notum et aliũ ignotũ: certius iudicabit de noto suo q̄ ignoto. Tertio melãcolici sunt imaginatiui: quia sunt frigidi et sicci. ideo fit ĩ eis naturaliter maior impressio simulachrorũz. Quãdo cerebrum est album et clarũ: delectat naturaliter ĩ luce et claritate ⁊ odit ⁊ fugit nigredinẽ ⁊ obscuritatem. Fumꝰ autez melancolicus ascendens denigrat cerebrũ: et quia imaginatio melancolici est cuz tali fumo aĩa fastidit cito q̃dlibet imaginatũ et q̃rit fugere: et diuertit se ad aliud. Et ideo oĩs melancolicꝰ facilit se diuertit ab vno simili ad aliud sibi sĩle: q2 facilior ẽ diuersio ad sĩle q̄ ad ĩdifferẽs. Et ex istis ꝯtigit q̄ melãcolici sũt boni sõniatores. Aliud tñ ẽ hoĩez eẽ bonũ sõniatorẽ ⁊ bonũ sõnij interp̃tẽ. Sicut ibi docet Arist. q̄ illi sunt boni diuinatores vł sõniatores q̃bꝰ apparẽt vera sõnia. Illi boni interp̃tes: q̃ cognoscũt q̃ꝝ signa sint: vnde fatui et melancolici sunt boni diui-

nantes:nō aūt boni interpretes: qr ad hoc requirit̄ expientia longa: ⁊ ɔditiones nosse somniantis: ⁊ dispositiōes corpoꝝ celestiū. ⁊ multa talia q̄ nimis difficile ē nosse. Et istud ē vanissimū: ꝙ hō se de interp̄tationibus intromittat nisi forte in illo somnijs q̄ ex cōplexione hois oriunt̄. Fatui ĩ°do dicūt̄ bene diuinātes: qr non sūt solliciti circa terrena: nec circa seip̄os. Vn̄ eoꝝ somnia sūt valde certa: ſi aliqs ea sciret interp̄tari: ex q̄b° p3 ꝙ in q̄busdā somnijs ē aliq̄ certitudo: ſ3 in paucis: et iō. Somnia ne cures nā fallunt somnia plures.

Lectio.CIII.

Est enim speciosior sole: ⁊ sup oēz dispositiōez stellaꝝ luci cōpata inuenit̄ prior. Illi eñ̄ succedit nox. Sapiam aūt nō vincit malicia. Postq̄ cōmendata ē sapia ex his q̄ ei cōueniūt absolute. ⁊ ex seip̄a. In hac p̄te cōmendat̄ ex his q̄ sapie conueniunt ex cōpatione ad alia. Sunt eni tria q̄ inter corp̄alia maxie nobilitatis apparent: videlicz: sol: stelle ⁊ lux. S3 ista oia p̄cellit sapia. Est eni hec.i.sapia increata q̄ ē de° speciosior sole. ⁊ tñ̄ iter oia opa dei nobilissimuz ē sol. Vn̄ singularit̄ de sole dr̄. Eccl.xliij. Spēs celi i visiōe glie. Sol i aspectu ānūciās i exitu: vas admirabile op° excelsi. Qm̄ ita ē ꝙ aliqs artifex multa opa facit: alia maiora: ⁊ alia minora. Illud propriissime dicit̄ opus suuz: qđ accidit magis ad pportiōez ĩ°tuti opātio: ⁊ in quo maxie relucet sapiētia artificis. Sed in sole maxie relucet sapiētia summi artificis. Vn̄ Joh. Chryso. exponens illud i p̄ncipio erat verbū: dicit ꝙ sol caussaliter continet in se oēs formas et spēs ⁊ calores hui° mūdi visibiles. Vn̄ ⁊ Plotin° sup somniū Sciptōis li.j.v̄sus finē dicit: ꝙ sol vocatur dux et p̄nceps et moderator luminū reliquoꝝ mens mūdi et cor celi. Dux q̄dē: qr oēs stellas luminis maiestate p̄cedit. p̄nceps maioritate: qr illa simpliciter preeminet: vt qr sol° talis: sic sol vocat̄ moderator luminū reliquoꝝ: qr ip̄se ſm̄ Macrobiū retrogradatiōnē ⁊ stanōem in stellis errancis causat. Mens mundi dicit̄: qr sicut oīne illud qđ ab hoīe fit cōuenient̄ ex mētis deliberatiōe p̄cedit. Ita oīa q̄ in mūdo cōueniēter ab ope solis existūt: dies et nox: autumnus et estas: hyems et ver. Dicit̄ aūt cor celi: qr sicut cor ē i medio aīalis. Ita sol i medio celi ponit̄ ad calefaciendū totū mūdū. Et sicut corde cessante a motu aīal viuere ñ pōt: ita nec quicq̄ naturaliter viuere potest in mūdo motu solis cessante. Et tamen hec.i.sapia increata ē speciosior sole: Qm̄ ūcūq̄z.n. luceat sol: radios tñ̄ suos ĩfra viscera terre ñ extēdit: nec ad oppositā partē terre. Sed de sole iustície ē alit̄: qr radios ei° visibiles p totā terrā extēdit: nec aliquid eū latere pōt. Oīa eni nuda ⁊ apta sūt in conspectu illius. Vn̄ Eccl.xxiij. Oculi dñi multo plus sole lucidiores sunt sup terraz circūspicientes oēs vias hoīm ⁊ p̄fundū abyssi. ⁊ hoīm corda intuentes in abscōditas ptes. Et iō cōcludit Boec.v.de cōso. metro.ij. ꝙ deus pōt dici verus sol: qr solus oia videt diceno sic. Puro clarū lumīe phebū. Mellifluí canit oris Homer°. Qui tñ̄ intima viscera terre Nō valet aut pelagi radiorum. Infirma prorumpere luce. Haud sic magni conditor orbis Huic exalto cūcta tuenti. Nulla terre mole resistūt. Nō nox atris nubib° obstat: Que sunt: q̄ fuerunt veniantq̄z Vno mētis cernit ictu. Que qr respicit oīa solus Verū possis dicere solē. Vult dicere ꝙ Homer° q̄ dicit̄ mellifluí oris p pter dulcedinē eloquentie composuit vnū librū de laude solis. Qui tñ̄ sol ñ posset penetrare ad intima viscera terre vel maris pp̄ter ĩfirmitatē sue lucꝫ. Sed ñ ē sic dicit Boeci° ꝺ deo: qr sibi intuenti oia ab alto terre nō resistūt sua mole: imo oīa q̄ sūt vel fuerūt vel erūt circuit i vno ictu mentis. Et iō rōnabilit̄ dicit: qr respicit oia solus possum° eū dicere verū solem. Est ꝯ sapiētia speciosior sole et nō solū h: imo sup omnē dispositionē stellaꝝ.i.sup imagines stellarū fixarū siue sint in zodiaco siue extra. Vel sup omnē dispositionē stellarū.i. sup omnem pulchritudinē cuiuscūq̄z stelle errātice vel fixe. Job.xxiij. Stelle nō sūt in cōspectu ei° mūde. ⁊ iō tertio subiūgit ꝙ luci ɔpata inuenit̄ p̄or.i. dignior et honorabilior. Vn̄ Arist.li. p̄dicamētōꝝ. Qđ meli° ē et honorabili° p̄us esse videt̄. Cōsueuerūt eni plurimi honorabiles ⁊ magis dilectos a se dicere p̄ores apud se. Et tñ̄ alienissim° p̄oris hic modus: hec ille. S3 qr posset esse dubiū: quō sapia posset esse dignior luce i suo genere. Iō ɔn̄r hec pbat sic: Luci succedit nox ⁊ p ɔn̄s caret eterna stabilitate: ⁊ vincit̄ aliquo mō: ex q̄ nō sp̄ manet vniformit̄. Sapiam aūt increatā vic3 nō vicit malicia. Cōsimilē cōpationē solaris luminis ad diuinaz bonitatē facit Diony.iiij.ca.ꝺ diuinis noib°: dicēs ꝙ sol ē expressa similitudo diuine bonitatis: qr lumē suū qđ habet eminēter extēdit ad oia visibilia: ⁊ si aliqua iferiora illud ñ participāt: hoc est ex eorum defectu: nō ex defectu solis: vñ nihil omnino priuat̄ ei° virtute. S3 hoc videt̄ ɔ p̄dicta a Boetio q̄ lucē solis dicit esse ĩfirmā.i.debilē: qr nō pōt intrare ad intima terre: ꝯ nō illūinat oia. Et sup h p̄t eē duplex dubitatio. Vna an sol illuminet infra terrā. Alia an illuminet stellas alias sub se ⁊ sup se: Qr aūt ē illuminet circa mediū mūdi arguit̄ ex dicto Ptolome. qui dicit ꝙ radij oim stellaꝝ nūq̄z adunant̄: nisi in cētro terre: ꝯ radij solis se illuc extēdūt. ſ3 illi radij sunt illuminosi: ergo illumināt viscera terre et maris. ɔ Boetiuz. Ad istud plane dicēdum ē: nō. Tñ̄ p intentione. Ptole. est sciēdū

q participare lumen ē dupliciter. Uel formaliter fm actū luminis: vel virtualiter fm aliquē effectū luminis. Primo mō nō illuminat sol viscera terre: nec ipsa sic lumē pticipāt. Scdō mō participāt videlicet fm aliquē effectū luminis. Unū nō intelligit de radijs luminosis: s de radijs virtutis 7 actiuitatis: quēadmodū loqtur Alkindꝰ i lib. de theorica artiū magicaꝝ. capi. ō radijs stellaꝝ: vbi ponit luminis omnē actualē existentiā in h mūdo electoꝝ radios emittere in omnē partē q totū mūdū replēt. Uñ oīs locꝰ radios cōtiet oīm reꝝ fm errores suos ibidē. Quātū ṽo ad aliud dubiū. An vicz sol illuminet stellas supiores: pōt argui q nō: qꝛ nō ē nature inferioris influere in naturā supiorē: g sol nō infundit lumē stellis supiorib'. Cōfirmatur rō ista: qꝛ sicut se habz motor supior ad motorē inferiorē: ita mobile supꝰ ad mobile iferiꝰ sed motor supior ifluit i inferiorē: et nō ecōuerso. Preterea Cithō dicit solā lunā obscuritatē habere: ceteras stellas lumē habere ppriū: licet sol p excellentiā lumen habeat singulare. ergo nō oēs stelle alte a sole recipiūt lumē a sole: s tm̄ luna. Preterea si sol causaret lumē in supiorib' planetis et stellis fixis: tūc oīa lumia planetarū et stellaꝝ fixaꝝ forent eiusdē speciei cū lumine solis: pñs falsū: qꝛ saturnꝰ p suū lumen causat frigiditatē. Uñ Saturnꝰ dicit planeta maliuolꝰ ppt excessiuā frigiditatē. 7 mars similiter ppter excessiuā sccitatē. sic dicit Ptolemeꝰ i q̄driptito. Et Macrob. in saturnalibꝰ ppe finē dicit q lumē lune extra pprietatē nature sue humectat corpa: vbi lumē solis desiccat. Uñ si aliqs diu sub luna dormierit eger excitat 7 fit insano pximus. Uñ etiā ligna q luna plena vel luna crescēte deijciūt inepta sūt fabrice q̄si nimis emollita p humoꝝ cōceptiōez. Et agricolis mos ē frumenta de loco acris colligere: nō nisi luna deficiente vt sicca pmaneāt Et p oppositū illa q̄ debent humida cōseruari: sicut poma: pira colligi debent luna crescēte vł plena. Ad oppositū ē Auic. viij. metha. sue q dicit q sol ponit in medio corpoꝝ supiorū sicut cor in medio animalis: vt vicz in oīa corpa influere possit: sicut aīa in oīa mēbra. Et huic positioni pstat euidentia ex snīa Arist. ij. de celo et mūdo: q vult q q̄nto aliqd paucioribꝰ motibꝰ cōseqt suū finē: tāto est pfectius. Sol ṽo inter oēs planetas pauciores habet morꝰ. hz eni tm̄ duos videlicet motū ppriū ab occidente in oriens: 7 motū firmamenti ab oriente in occidens. et p cōsequēs eiꝰ motor videt esse ppinquior p̄mo motori. et iō habet influentiaz i oīa corpa supiora. Et i hoc cōcordant Arist. Pto. Auic. Auerrois 7 Messelach. Et licet alie stelle illuminēt a sole: semp tñ sunt plene et nūq̄ semiplene: sicut luna. Et istā snīaz tenet Diony. de diui. no. vbi loquens de sole dicit. Oīa q̄cunq̄ ipm participare psit illuminat et supextētū lumē hz ad oēm extēdēs visibilē mūdū: et sursū 7 deorsū pprox radioꝝ splēdores. Sz cōtra istō ē q tūc venꝰ et mercuriꝰ forēt pfectiores saturno 7 marte: qꝛ sic cōmētator. xij. metaph. cōmēto. xlviij. numerꝰ motuū in quo puenīut moderni ē solio. ij. morꝰ lune. v. mercurij. vij. et cuiuscunq̄ ceteroꝝ planetarū. viij. morꝰ 7c. Itē. xij. metha. cōmēto. xliiij. Perfectō corpm celestiū 7 etiā motoꝝ supcelestiū ē fm ordiēz in situ. Ad ista dicēdū q pncipia istoꝝ phoꝝ nō sūt demōstrata neq̄ q ordo nobilitatis corpm celestiū debet eē fm ordinē sitꝰ: neq̄ fm multitudinē vel paucitatē motuū. Neutꝝ eni pōt saluari scdm quācūq̄ via astronomie: vñ pmētator ptradicit sibiipi. ij. ō celo. cōmēto. lxij. 7. xij metaph. cōmēto xliiij. Dicit eni scdo ō celo q illud qd mouet paucioribꝰ motibꝰ ē nobiliꝰ vbicūq̄ fuerit in situ. Duodecio ṽo metha. dicit q pfectio 7 nobilitas corporū celestiū ē fm ordiez eoꝝ in loco vt illud qd supꝰ collocat pfectꝰ inuenitur. Uñ isti phi pplexi fuerūt in motibꝰ corpoꝝ celestiū: et ideo eoꝝ dictis nō ē stādū. Hoc tñ tenēdū videt: q sol sit planetaꝝ pfectissimꝰ 7 maxie regēs mūdū 7 tñ in medio. vij. planetaꝝ positꝰ sic dicit ptolo. deo sic volēte. Ad rōnes i oppositū. Illō oportet negare q nobilitas planete vel corpis celesti debz attēdi generalr fm ordinē sitꝰ: vt vicz supꝰ sēp sit nobiliꝰ: s illō est pfectꝰ qd pauciores habz motꝰ. Uñ celū stellatū pfectissimū ē. et sic dicit de mobilibꝰ: ita psequenter de motoribꝰ dicēdū ē. Uñ motor spere ē vicinior p̄mo motori q̄ motor spere saturni. Ad scdz de auctoritate. cithōis dicēdū q aliorū auctoritatibꝰ ponꝰ ē fauendū: q in astronomia pitiores fuerūt. Ad tertiuz qñ arguit q si sic lumina oīm stellarū forēt eiusdē speciei cuz lumine solis: pōt dici vno mō negādo cōsequētiā loquēdo de specie specialissima: s qꝛ actꝰ actiuoꝝ sūt i patiēte pdisposito: iō i saturno causat vnā speciē luminis: 7 in luna aliaz: et sic de stellis fixis similr: nec ē pductio penitꝰ vniuoca q̄uis ista lumia sint eiusdē speciei itermedie: diuersitas aūt fm speciez ponit iter luces: pcipue ppt diuersitatē effectuū fm speciē: qꝛ vnū lumē refrigidat: et aliud calefacit cōsimile passū: 7 cōsimili approximatū. Et pncipiū naturale ē q potentie actiue eiusdē speciei l cōsimilibꝰ passis habebūt effectū eiusdē rōnis: si tñ diceremꝰ q oīa lumina sint eiusdē speciei: tunc pōt dici q stelle nō solū agūt p lumē: s vel p substātiā ppriā vel aliā qualitatem nobis incognitā vna cum lumine: 7 nō est inconueniens q due res eiusdē speciei sūt cause ptiales effectuū duarum diuersarum specierum.

Capitulū octauū.

Lectio. CIIII.

a Attingit ergo a fine vsq3 ad finem fortiter et disponit omnia suauiter: hanc amaui: ⁊ exquisiui eam a iuuentute mea: ⁊ quesiui sponsam mihi eā sumere ⁊ amator factꝰ sū forme illiꝰ. Jn isto sapientis Salomōis in isto ca. viij. ē specialit̄ enarrare: quēadmodū ad illā mirabilē sapientiā quā habebat deuenerit. Et vult dicere: ꝙ nec ab homine: nec a studio: nec a demone: nec ab angelo. ꝫ p deuotā supplicationē īpetrauit eā a deo. Vn̄ circa h̄ duo facit. Primo ostēdit q̄ntum habuit ad sapientiā acquirēdā desideriū ⁊ affectionē. Scdo ponit in forma sue petitiōis deuotā supplicationē. Scda ps ibi. ca. ix. Deus patrū meorū. Circa primū est aduertēdū: ꝙ psone inter q̄s feruentior amor ostēdit vt cōmuniter inter hoīes: sūt vir ⁊ mulier: iuuenis ⁊ puella: amicꝰ ⁊ amica: q̄ inter se cōtrahere cogitant copulā cōiugalē: ⁊ ideo sapiēs Salomon vt amoris vehemētiā manifestaret quā habebat ad sapientiā: licētia poetica: ficta q̄dē narrōne: ꝫ sub vera significatiōe introducit seipm in formaz iuuenis cuiusdā puelle nobilissime quā sapiētiā vocat: nuptias affectātis. Prudēs aūt nuptias cōtracturus sic pcedit. Primo cōsiderat valorē ⁊ gratias psone cū qua ppōnit contrahere. Scdo dotē ⁊ diuitias q̄s potest cū ea recipere. Et tertio sī cōditiones ꝓprie suipsiꝰ possint puelle cōgruere. Quarto quō eam a parētibꝰ ⁊ amicis quorū interest poterit petere ⁊ habere. Jsto modo Salomon cū amica sua sapiētia ꝯtracturus. Primo ostēdit ipsaz puellā mirabilit̄ amabilē ⁊ gratiosaz. Scdo ostendit ipsiꝰ dotē fore sūmē desiderabilē ⁊ p̄ciosaz. Tertio sibiipsiꝰ cōditionē mōstrat fuisse spectabilē ⁊ virtuosaz. Et quarto ostēdit puelle datorē habere nobilitatē venerabilem gloriosā. Et ꝫm ista quattuor ca. diuidit̄ in q̄ttuor ptes. Scda pars ibi. ꝓposui ḡ. Tertia ibi Puer autē erā. Quarta ibi. Et vt sciui q̄m alit̄ nō possim esse cōtinēs nisi. Circa primū duo facit. Primo ponit quādā ex p̄cedētibus deductā cōclusionē. Scdo aggredit̄ enarrare q̄ntū habuit ad sapiaz acq̄rēdā desideriū ⁊ affectionē. Scda ps ibi. Hāc amaui. Cōclusio ex p̄cedentibꝰ illata ⁊ demōstrata ē ista. ꝙ sapia habz oēm potentiā gubernatiuā. Et seq̄t̄ ex h̄ ꝙ ipa oīa pōt benigna ⁊ suauis ⁊ amās bonū actū et nihil vetans bñ facere. Sicut supius i. vij. ca. dictū fuit. ḡ cū sit libera nō vetebat seipam q̄n faciet bonuz actū. Et cū ꝓpria sua actio fuerit regere vniuersa. ḡ h̄ faciet ꝫm cōditiones sue bonitatis: videlicz potēter ⁊ misericordit̄. Vn̄ dicit. Attingit ḡ a fine vsq3 ad finez fortit̄ ⁊ disponit oīa suauit̄. Quia h̄ fit mentio de gubernatiōe diuina p̄t ēē duplex dubitatio. Prima an oīa subdent̄ gubernationi diuine. Scda an deꝰ disponat oīa misericordit̄. Q̄tuz ad

B primū videt̄ ꝙ deꝰ nō oīa gubernet: q2 si sic nihil male fieret in vniuerso cū sit sūme bonus ⁊ summe potens. Secundo. q2 si gubernaret oīa nihil fieret p̄ter ꝓpositū suū ⁊ sic nihil fieret a casu cōtra Aris. ij. phico. Ad oppositū3 est ista. Et est dicendū. ꝙ deꝰ gubernat oīa cum sit causa efficiens omniū: ⁊ etiā finis: q2 omnia efficit ꝓpter se ⁊ ad honorē suum cōgruit omnia in se dirigi sicut in finē. Hoc aūt est gubernare dirigere res in aliquē finē intentū. Est tñ sic gubernator omniū ꝙ gubernat mediantibus causis scdis. Vn̄ corpa grossiora ⁊ corruptibilia guberuat p corpora celestia ⁊ incorruptibilia. ⁊ corpora celestia p angelos siue p intelligētias. Huiꝰ rō ē q2 maioris bonitatis cōicatio ē sī gubernās ⁊ efficiēs causalitatē gubernādi ⁊ efficiēdi alijs sb̄ se ordinate cōicet: q̄z si supiora ab inferiorꝝ gubernatione et oīa īmediate p se ipsū gubernaret ⁊ iō ostēdendū suā pfectionē in causando: ⁊ cōicando pfectionē suā in creaturis cōicat q̄busdaz gubnationē aliaꝝ. Et ad rōnes q̄ñ p̄mo arguit̄ ꝙ nihil male fieret i vniuerso si ipe oīa gubnaret. negāda ē cōseq̄ntia. ꝫ vex ē si ipse solus ⁊ imediate oīa gubernaret ⁊ ageret nihil male fieret: nō q2 idē effectꝰ fit a deo sic a causa pciali ⁊ a creatura rōnali cōcurrente sicut ab alia causa cōpciali. iō cōtingit ꝙ idē effectꝰ fit a deo bñ: ⁊ ab homīe male. Juste a deo ⁊ ab hoīe iniuste. Et pōt poni exēpluz vt si dño dicat s̄uo: trahamꝰ istā cordā lenit̄: sic ꝙ eā nō frāgamꝰ. Et s̄uus trahēs rudit̄ frangat cordā. Jsta fractio ē a dño ⁊ tñ s̄uꝰ peccat ⁊ male facit: ⁊ dñs nō. Sic deꝰ statuit ꝙ creature rōnali vult coopari in suis opationibꝰ vt cursus nature maneat quez instituit: sine q̄ nulla res pōt aliq̄d agere: īmo nec pōt esse p momētū nisi ipe cōseruaret. Qñ ḡ creatura rōnalis facit ꝯtra legē sibi p̄fixā a deo: q̄uis a deo ꝯserueī ⁊ guberneī. ⁊ deꝰ idē generaliter cooperet̄: sic coopat̄ igni cōburēdo ⁊ soli lucēdo. tñ creatura male facit legē dei trāsgrediēdo. nō aūt deꝰ q̄ sic facit sicut lex sua statuit. Ad scdm q̄ñ arguit̄ ꝙ nihil fieret a casu si deꝰ oīa gubrenaret: dicēdū ē: ꝙ idē effectꝰ dicit̄ esse a casu ⁊ p̄ter ꝓpositū respectu vniꝰ cause: ⁊ ñ a casu respectu alteriꝰ. Sic ponit̄ exemplū de dño q̄ mittit duos famulos in negotijs suis ordinās ꝙ vterq3 obuiet alteri certo loco ⁊ tpe: q̄rū neuter scit de alio. Jste cōcursꝰ famulorū dr̄ eē a casu respectu vtrinsq3 famuli: ⁊ tñ ē p se intentꝰ respectu dñi. Et sic ē dicēdū ꝙ nihil fit i vniuso a casu respectu diuine gubernationis: nec aliq̄d sibi inopinatū euenire potest. S3 ex cōcursu causaꝝ paricularū bene pcedit effectꝰ qui a neutra ē intentus. ⁊ ille effectus dicit̄ casualis vl̄ fortuitus respectu eaꝝ. Et h̄ ē intētio beati Aug. de lxxxiij. questionibus. q. xxiij. vbi dicit. Quicquid a casu fit temere fit: ⁊ quod temere fit nō

C

fit a prouidentia. Si aliqua fiūt in mundo a ca
su nō ꝑuidentia qua vniuersus mundus ad-
ministraf: tūc erit aliqua natura ꝛ aliqua sub-
stāna q̄ ad opus ꝑuidētie nō ptincat: qđ q2 fal
sū ē: ꝯcludit ꝙ nihil aliud casu fit in mūdo. Et
ad istū itētū dicit Plato. ij. in Thimeo. Nihil
fit cuius ortuz legitima causa nō precedat. Isti
sententie cōcordat Boeti⁹. v. de cōsol. prosa. j.
vbi diffinit casum dicens. ꝙ casus est inopina
tus ex confluentibus causis in his que ob ali-
quid gerunf euentuo. Sz hic videf esse cōtra
rietas inter Augꝰ. ꝛ Boetiū. q2 ſm Augꝰ. nihil
in mundo fit a casu: ſm autē Boetiū multa fi-
unt a casu. Dicendū ꝙ nō est cōtradictio: ſ eq
uocatio. Antiqui eni Epicurei dixerunt casuz
esse euentū productū motu temerario ꝛ nulla
cōnixtione causarū. Et sic accipit beat⁹ Aug⁹.
casū loco p̄allegato. Et Boeti⁹ sic accipiēdo ca
sū dicit sic. Casus nō ē nisi vox inanis nullā rē
habens sue significationi subiectā. Accipiēdo
autē casum sicut dicit Aris. ij. phi. q2 casus est
causa ꝑ accidens in his que fiunt ꝓpter finem
ꝛ in minori parte. Uel ſm Boetij diffinitionē
sic est dicendū: quia idem fit a casu. ꝛ ſ a causis
ꝑ se. sicꝫ ꝑ se causa inuentionis thesauri ē fossio
agri ꝛ repositio thesauri in codez. Sed q2 istū
effectū nō intendebat fodiens, dicif respectu il
lius a casu. Quātum ad scōm dubiuz. An vi-
delicet deus disponat oīa suauiter ꝛ misericor-
diter. vr̄ ꝙ nō ꝑ instantias q2 videlicet puulos
nō baptizatos punit eternalit̄ ꝓ originali pec
cato: vñ videf ꝙ in istos nullā exerceat miseri-
cordiā. Item Iac. ij. Iudiciuz sine misericor-
dia fict illi qui nō fecerit misericordiā. ergo ta-
les nō disponit misericorditer. Ad oppositū
est littera. ꝛ dicēdū est ꝙ sic. Sicut eni dicitur
v. Ethico. Minus malū aliquādo vocaf ma-
gis bonū: quia ergo deus tribuit bonis vltra
merita: ꝛ malis citra: dicif omnia misericordi-
ter disponere. Misericordia eni dicit volunta
tem benefaciendi alicui indigēti. deo vero om
nis creatura indiget sine quo nec esse pōt. Et
ideo cū oīa de sua gratuita voluntate cōser-
uet: omnibus misericordiā impendit. Et quia
de⁹ ex sua bonitate nob ipendit bona: ꝛ ñ pu-
nit nos nisi pro nostra culpa. ideo dicif ꝓprie si
bi ꝯpetere misereri ꝛ quasi improprie punire.

Ad primū de paruulis dicenduz ꝙ deus ꝓ
peccato originali nō solū posset inflixisse carē-
tiam visionis diuine: sed posset oēs annihila
re si vellet. Et ideo i hoc agit misericorditer cū
esse eis qđ humanū habebunt ꝛ viuēt sine pe
na sensus: Treñ. iij. Misericordie dñi q2 non
sum⁹ cōsumpti. Ad scōm dicēdū: ꝙ licet im
misericordes nō consequunf misericordiā eos
totaliter a pena liberantē: consequunf tamen
misericordiā aliquid de pena debita relaxātē:
quia citra condignū puniunf. sicut alij omnes
qui pro suis demeritis dānabūf. In scōa pte
lectionis aggredif salomō enarrare q̄tuz ha-
buit ad sapientiā acq̄rēdā affectionē ꝛ deside
riū. ꝛ iō dicit sic. Hāc amaui ꝛc. Ibi de se fatef
sapientiā desiderasse ſm q̄nqꝫ cōditiones vir-
tuosas. Ipsam naqꝫ desiderauit frequenter ꝛ
studiose. Et q̄tum ad hoc dicit. Hāc amaui ve
re: videlicz ex corde affectualiter et laboriose.
Et q̄tuz ad h̄ dicit: Et exquisiui. Inquirere ē
intus querere. s. in sua volūtate ꝛ in mēte. Et
exquirere ē extra querere in studio ꝛ opera: ꝛ
ꝑseueräf ꝛ animose. Et q̄tū ad h̄ dic: a iuuētu-
te mea: ñ a senectute: q2 ō eo dicif. iij. Reg. xj.
Cum iā esset senex deprauatū est cor ei⁹ ꝑ muli
eres. Et Eccl. xxv. Que in iuuētute tua ñ con
gregasti: quō iuenies ea in senectute tua: Est
autē notabile exemplū ad cuiuslibet hominis
presumptionē rescindendā: ne aliquis ꝑtextu
mūdicie sue iuuentutis superbiat: cū tam san
ctum: tantum a deo priuilegiatū: tanta sapien
tia dotatum recogitat ꝑ mulieres fuisse in se-
nio deprauatū. Quarto desiderauit sapiē-
tiam vtiliter ꝛ fructuose. Et q̄tum ad hoc dic.
Quesiui mihi sponsam eā assumere. Sponsa
eni naturaliter appetitur propter prolē: proles
vero sapientie ē opus meritoriū. Et ideo qui-
cunqꝫ sapientiam desiderat ad delectationem
vel ostentationē seu intrinsecā elationē: hic si-
bi sapientiā nō desiderat fore sponsam: ſ poti-
us meretricē. Sed ille eam in sponsaz copulat
qui per eam opera meritoria generat. Et ideo
dicif Iac. ij. ꝙ fides sine operib⁹ mortua est.
Unde Aug⁹. sermone. xxij. Fides appellata ē
ab eo ꝙ fit. Due syllabe sonant cuz dicif fides.
Prima syllaba est a facio. Scōa a dico. Inter-
rogo ergo vtrū credas: ꝛ dicis: credo. Fac qđ
dicis ꝛ fides est. Quinto desiderauit eam
prudenter ꝛ ingeniose. ꝛ q̄tuz ad hoc dicit: Et
amator factus sum forme illius. In sacra naqꝫ
scriptura: que est sapientie cōtentiua est sensus
litteralis quasi materia: sensus vero spiritalis
quasi forma. Unde rudi populo iudeoꝝ dici-
tur Deut. iiij. Uocē verborū eius audistis et
formaz penitus nō vidistis. Ista ergo ita amā
da est vt habeamus formā sciencie ꝛ veritatis
in lege. Ad Roma. ij. Et ad Ro. vj. Gra autez
deo ꝙ obedistis ex corde in eā: formā doctrine
in quā traditi estis. Glosa: doctrina euangelij
forma est q̄ imaginē dei deformataz restituit.
in quā traditi estis. nō ꝑ homines: sed per gra-
tis iesu christi.

Lectio. CV

Generositatē illius

glorificat cōtuberniū habens dei. sed
ꝛ omniū dñs dilexit eā. Postq̄ Salomon de-
clauit q̄tū habuit ad sapientiā acquirendā de
sideriū ꝛ affectionez, hic exponit diffuse tanti

desiderij sui rōnē. Et qȝ vsus ē figuratiua fictiōe de amicitia q̄ ē inē amicū ꝛ amicā. Et verecūduz ē hoī nobili aliquā ī tātā affectionē āplecti vt eā sibi velit ꝑpetuo ꝯiugio copulari nisi ipa inueniaṭ multiplicit̃ graciosa. Jdō ī hac ꝑte ad modū ardētis amoris vl' proci suā amasiā singularit̃ recōmēdat ostēdēs qꝫ tāta ē in ea abūdantia gratiaꝝ qꝫ ꝑ cunctis A amoris apicē mereaṭ. Proci sic dicūṭ Isid. x. ethymo. dicūṭ nuptiaꝝ petitores vl' ꝓcuratores. Et dicūṭ a ꝓcādo qꝛ tales solēt frequētā ꝟbis q̄ꝫ mūerib⁹ ꝓcari illas q̄s amāt. et idē ꝓcor. ari dr̃ proci officiū exercere. Et qꝛ turpe ē ꝛ ꝯfusibile sic dicū est alicui nobili ad ꝑsonā ignobilē exercere ꝓcatiōis officium. Jdō restat Salomōi ꝑ electissime spōse sue declarare ꝓconiū vt amor su⁹ ꝓbeṭ: nō ex leuitate vl' surreptione ſ ex discreta electione subort⁹. Extollēdo ꝗ carissimā a copia grāꝝ. vij. ei ꝓrogatiuas attribuit excitatiuas amoris: vꝫ generositatē ꝓpagatōis: celebritatē bone opiniōis: curialitatē bone educatiōis: opulētiā in diuitijs: experiētiā in artificijs: sinceꝝ moderamē in moralib⁹: ꝛ veꝝ examē ī sciētialib⁹. Et ꝫm istas septē ꝓrogatiuas lra diuidiṭ in septē ꝑtes. Scda ps ibi. Sꝫ ꝛ oim dñs. Tertia ibi. Doctrix ē enī. Quarta ibi. Et si diuitie appetāṭ. Quīta ibi. Si aūt sensus opaṭ. Sexta ibi. ꝛ si iusticiā q̄s diligit. Septīa ibi. Et si multitudinē sciētie desiderat q̄s. Et planuꝫ ē qꝫ q̄ hꝫet istas ꝯditiones septē amore maꝛio digna foret. Prima ꝗ ꝓrogatiua q̄ in illi⁹ spōse ꝓconio ponit̃ ē generositas ꝓpagatiōis. Uolūt enī nobiles ne cū vili vel cū degeneri sanguinē copulenṭ: ꝛ q̄ꝫtū ad h̄ dicṭ sic. Generositatē illi⁹ glorificat cōtuberniū hñs dei. q. d. Si de generis claritate mentio fiat non solum ipsa est generosa: immo generositas sua est famosa. Multi enī sūt nobiles: sed de nobilitate ipsoꝝ apud multos n̄ ē fama. Sapiētie ꝟo generositas tāte extitit noticie atqꝫ fame: vt ab oībus nobilib⁹ testimoniū habeat claritatis: qꝛ oīs ꝑsona cōtuberniū hñs dei glorificat generositatē illi⁹. cōtuberniū idē ē qꝺ societas manēs simul ad tps. Et dr̃ ꝯtuberniū q̄si cōtaberniū ꝛc. a taberna: qꝛ illi q̄ in taberna ꝯueniunt ad tps cōmanent in vna societate. vñ h̄ ꝯtabernio. onis. ꝛ hic ꝛ h̄ ꝯtubernalis dicit̃ soci⁹ cōmilito q̄ in eodeꝫ cōtubernio manet cū alio. Uult ꝗ dicere qꝫ q̄cūqꝫ ē ille q̄ ꝯtuberniū. i. societatē hꝫ cū deo: glorificat. i. clarificat ꝛ clarā ꝑdicat generositatē sapie. Dicit̃. n. gloria q̄si claria qꝛ lucet vl' claret. Licet aūt oēs nos possum⁹ ꝛ debeam⁹ cōtuberniū hr̃e cū deo. j. Cor. j. Fidelis de⁹ ꝑ quē vocati estis i societatē filij ei⁹ dñi nr̄i iesu xp̄i. singulare tñ cōtuberniū habuit cū deo natura hūana: in xp̄o ꝑ hypostaticā vniōnē. j. Regl. xiiij. Uiri israel sociati sūt sibi i die illo. id ē in die ānūciationis dñice. viri israel. i. duo ītellect⁹ rōnales videtes deū ꝯiūcti sūt: sūm⁹ qꝛ diuin⁹ ꝛ infim⁹ qꝛ hūan⁹ sociati sūt i die illo. i. in die annunciationis dominice q̄n filius dei cōceptus fuit i virgine bñdicta. Et ex q̄ xp̄s societatē nr̄am desiderat: vituꝑandi sumus nisi nos eius societati aptos ꝛ idoneos faciamus: ꝛ ei conformes iuxta nature nr̄e possibilitatē fiam⁹. j. Joh. j. Si dixerimus quia societatē habemus cū deo ꝛ in tenebris ābulam⁹ mentimur ꝛ n̄ facim⁹ ꝟitatē. Si aūt i luce ābulam⁹ sic ꝛ ipe ē i luce societatē habem⁹ ad inuicē. Sapia ꝗ gloriosā hꝫ generositatē. qꝛ oīs sapia a dño deo ē. Eccl. j. Generositas ꝟo trena ꝑui ꝑcij B ē. sic. n. allegat. Sen. ep̄la. vij. Plato. dic neminē regū n̄ ex seruis eē oriūdū: neminē seruū n̄ ex regib⁹. Oia ista lōga varietas miscuit ꝛ sursū deorsū fortuna ꝟsauit. Quo ē inq̄t Sen. generosus. ꝛ rn̄det a naṭa ad ꝟtutē bn̄ disposit⁹: h̄ vnū ītuēdū est. alioq̄n si ad vetera reuocas: nemo. i. a p̄mo mūdi ortu vsqꝫ ad h̄ tp̄s ꝓduxit nos ex splēdidis sordidisqꝫ alt̃nata serieo: hec ille. Quid aūt bonitatis sit in generositate vl' nobilitate carnali rōnabilit̃ declarat Bo. iij. d ꝯso. ꝓ. vj. Nobilitas nihil aliud eē vr̄ q̄ꝫ q̄dā de meritis ꝓueniēs laus ꝑntū. Nō si q̄d bonū ē ī nobilitate id arbitror eē solū i vt ip osita nobilib⁹ necessitudo videaṭ ne a maiorū ꝟtute degenerēt. hec Boe. Hr̄e enī nomē honoris sine opib⁹ ꝟtuosis paꝝ vl' nihil valet. Uñ Ual. marcial' epigrāmatō xiij. scribit ad q̄dā q̄ vocaṭ maxim⁹ q̄ de noīe honoris gl'iabat̃. d. nomē honoris hr̄e paꝝ ē n̄ pōd⁹ honoris momētū honoris momētū nllū ꝛ nomē paꝝ ē hr̄e noīs ꝛ animi s̄ n̄ ē nomē honoris. Momētuꝫ nullū n̄ q̄ poscit bonos maxīe nllā faci. Scdo i lectione ista extollēdo sapiaꝫ ōndit eā Salo. hr̄e celebritatē bone opiniōis. ꝛ q̄ꝫtū ad h̄ dic sic. Sꝫ ꝛ oim dñs dilexit eā. Si enī dñs vni⁹ regiōis vnā ꝑ ceteris adamare digneṭ: multū faciet ad celebritateꝫ bone opiniōis de ea ꝓmulgādē: ꝗ a multo fortiori ex q̄ oim dñs q̄ ē de⁹ istā puellā diligit: ꝯstat eā hr̄e celebritatē bone fame: imo dicitū ē. ca. vij. Neminē enī diligit de⁹ nisi q̄ cū sapia ihabitat. Et ꝓpt̃ qꝺ vnūqꝺqꝫ ꝛ illō magis. j. poste. ꝗ pl⁹ diligit sapiaꝫ. Cꝛ i lr̄a ista iā exposita de igenuitate siue nobilitate tractat ꝑt eē dubitatio lraṭ. Utꝝ ꝓles seq̄ debeat ꝯditiōes ꝑ a C tris i libtate ꝛ seruitute. Et arguit̃ ꝑ alo qꝫ sic. Denominatio dꝫ fieri a digniori: ꝗ ꝓles magis dꝫ denoīari a ꝯditiōe ꝑris q̄ꝫ mr̄is. ꝯseq̄ntia ꝑtꝫ: qꝛ ꝑr̄ ē ꝑncipiū nobili⁹ i gnātiōe ꝛ dat formā. mr̄ admīstrat materiā. xvj. d aialib⁹. ꝗ ꝛc. Preterea. xv. q. vlt. Cū multe. dicit̃ qꝫ si ex detestādo ꝯnubio alicui⁹ ꝯstituti i sacris cū igenua fuerit filij ꝓcreati illi⁹ eccl'ie de cui⁹ sacerdotis vl' ministri ignomiā nati sūterūt serui. iure ꝑhenni: ꝗ pt⁹ n̄ seq̄t ꝯditionē mr̄is. Preterea. i sacra scp̄tura non texit̃ genelogia ꝑ mulieres: ſ ꝑ viros. sed ꝑ genealogiā maxīe declarat̃ nobilitas hūana. ꝗ nobilitas hoīs magis attēdi dꝫ scdꝫ ꝑreꝫ. Ad oppositū extra d nati ex libero vētre. c. vnico. Indecēs eē credim⁹ vt ꝓgenita libera ad seruitū retrahat̃. ꝗ pt⁹ seq̄t vētrē: q̄ꝫtū ad ꝯditionē libtatis. Et cōsimil' rōne q̄ꝫtū ad cōditionē seruitutis. Ad q̄stionē dicēdū: qꝫ ꝫm iura ciuilia ꝓles seq̄ṭ cōditioneꝫ vētris i seruitutes ꝛ libtates. Uñ cōiter dr̃. Part⁹ seq̄ṭ vētrē. Scdm tñ q̄dā iura localia in q̄busdaꝫ regnis q̄ nō regūṭ iure impiali: pt⁹ seq̄ṭ ꝑ arētē deterioris cōdi

tionis siue pater siue mater. Et si vterq; sit ser-
uilis cōditionis: ⁊ sint diuersi domini: fit diui-
sio prolis secundū numex: vel fm estimationē
si est tantū vna: vel si sint in numero inequali.
Et istud vsitatur in quibusdā partib⁹ francie.
Sz generaliter fm iura ciuilia partus sequitur
ventrem. Et hoc rationabiliter. Primo quia
magis potest cōstare de matre q̄ de patre. sic
dicit Aris. viij. Ethi. Et q2 status libertatis de-
bet esse certus ab illo principio a quo magis ⁊
certius constat aliquē esse: rationabili⁹ est euz
denominari. Scdo q2 ars imitaf naturam: et
sic videm⁹ in animalibus qui ex diuersis speci
ebus nascunf: q̄ partus assimilaf matri magis
q̄ patri. Sic patet de mulo q̄ generaf ex equa
⁊ asino. ⁊ multo euidenti⁹ assimilaf eque q̄ asi-
no. Tertio quia seruitus ⁊ libertas sunt cō-
ditiones corporis. Unde Boetius. ij. de ꝯsol.
p. vj. Quo vero quisq̄ ius aliquod in quēpiā
nisi in solum corpus ⁊ qđ est infra corpus: for-
tunā loquor: posit exercere? Nūqd vnq̄ libe-
ro impabis animo? q. d. Nō. ex quo substātia
corporis accipif a matre: ⁊ seruitus ⁊ libertas
circa corporis officia principaliter attēdunf:
rationabile videf q̄ matrē sequaf. Et huic cō-
cordat lex diuina ⁊ lex canonica. Diuina q̄dē
Exo. xxj. vbi dicif q̄ si domin⁹ dederit vxorez
alicui quē emerit: ⁊ ille postmodū egrediaf li
ber: filij debent postea remanere domino qui
dedit ei vxorē. ⁊ vxor sua. Quia si iudeus eme
rat iudeū. vij. anno egrediebaf liber fm legē.
Si tamē medio tempore dominus dedisset ei
vxorem. Ipsa vero egrediēte viro ad liberta-
tē: remaneret domino cuz prole sua tota. Lex
eni canonica huic ꝯcordat: extra d natis ex libe
ro ventre. sicut allegatū fuit. Qđ autē dicunt
doctores quidā q̄ quia pater est principiū acti
uum ⁊ honorabilius. mater vero principium
passiuū ⁊ vilius. ideo proles in conditionibus
actiuis: vt in honoribus municipijs sequif pa
trem: occupādo illa que sollicitudine paterna
acquirunf. Unde talia dicūf patrimoniū filij
In cōditionib⁹ vero passiuis: vt in seruitute ⁊
libertate seq̄f matrem. Ista inq̄ ratio mouet
paꝝ: imo videf agere ad oppositū. Libertas nā
q̄ nō videf esse cōditio passiua: sed actiua. Di-
citur eni liber qui sui gratia ⁊ suis actib⁹ domi
natur: ⁊ p cōsequens fm istā sequi debēt con
ditionē patris. Preterea. sicut filij succedūt
in hereditate patrē. Ita succedunt in heredita
te matrē. Ūn ratio illa n mouet quā tn̄ ponūt
sanct⁹ Thomas Alexan. ⁊ Petrus. Ad p̄mā
rationē dicendū q̄ nō semp fit denominatio a
digniori: sz aliq̄n a viliori. sicut homo denoia
tur ab humo. Fit etiaz denominatio a p̄domi
nanti ⁊ euidentiori et certiori sicut dictū est in
positiōe. Ad fm dicēdū q̄ illd statutū ecclesie
fuit specialif editū in detestationē illius coniu-
gij. Et sicut dicit glosa ibidē. cum ecclesia non
sit vsa isto iure pdidit ius istud. Ad tertiū. q̄
sacra scriptura cōputat genealogias nō ad sci-
enduz conditiones seruitutis ⁊ libertatis. sed
ad sciendū de qua familia ⁊ tribu persona sit
extracta. Et q̄tū ad hoc licet pater ⁊ mater de
vna tribu esse deberent. pater tn̄ principalior
est in illo: vnde a patrib⁹ in genealogijs deno
minatio fuit texenda.

Lectio. CVI

Doctrix enim est dis
cipline dei et electrix operum illius.
Due prerogatiue ipsi⁹ sapiētie a Salomone i
amicam ⁊ sponsaz singulariter adoptate in p̄-
cedenti lectione sunt exposite. Ostensuz est A
eni q̄ ipsa habet generositatē ꝓpagandi. ⁊ ce
lebritatē bone opiniōis. Ūn in pte tertia ostē-
dit eaz habuisse curialitatē bone educationis.
Hoc eni est vnū de precipuis in sponsa eligē-
da q̄ sit bene disciplinata ⁊ curialiter educata.
Ūn disciplinate domicelle ⁊ dñe specialif eli-
gunf vt filios nobiliū educēt ⁊ informēt. Edu
catio aūt virtuosa in duobus cōsistit: videlicet
in castigatione passionū: ⁊ exercitatione bono
rū operū. Ūn Seneca. li. de morib⁹. Educatio
et disciplina mores facit: ⁊ illud sapit vnusq̄s-
q̄ qđ didicit. Qđ autē ista dña sapiētia in istis
duob⁹ sit sufficienter educata: affirmaf sic. Do
ctrix est eni discipline dei: q̄tum ad castigatio
nes passionū: ⁊ electrix opeꝝ illi⁹: q̄tū ad exer
citationem opeꝝ. Si eni sit doctrix discipline et
electrix opeꝝ: docere vero ⁊ eligere nemo pōt
nisi q̄ nouit ⁊ expert⁹ ē: planū est q̄ si ē doctrix
⁊ electrix in bona educatione: ē sufficienter in
moribus informata. Dicit ergo. Doctrix eni ē
discipline dei. id est ipsa docet nos recipere cō
uenienter disciplinā q̄ est nobis valde necessa-
ria q2 superi⁹ dictū est. ca. iij. Sapiētiā ⁊ disci-
plinā q̄ abijcit infelix ē. Et electrix operū illius
id ē faciēs nos eligere opa beneplacita. Di- B
sciplina accipitur tripliciter in scriptura. Pri-
mo generaliter p informatione siue doctrina.
Prou. j. Audi fili mi disciplinaz patris tui ⁊ ne
de. le. matris tue. Alio modo accipif discipli
na p cōpositiōe morū verborū ⁊ gestuū. vnde
ille disciplinatus dicif q̄ se honeste in gestu: ver
bis et ornatu irreprehensibiliter habet. Et sic
loquitur Hugo de instructione nouitioꝝ: de
disciplina. Disciplina est inq̄t oim membrorūz
motus ordinatus: ⁊ dispositio decens in omni
habitu ⁊ actione. Iaco. iij. Quis sapiēs ⁊ disci
plinat⁹ int vos: ostēdat ex bona cōuersatione
opationē suā in māsuetudine sapie. Tertio
mō accipif disciplina p flagellatione causa ca-
stigationis illata. Prou. xxiij. Noli subtrahere
a puero disciplinā. Si eni pcusseris eū virga n̄
morief. Tu virga pcuties eū ⁊ aiaz ei⁹ d infer-

no liberabis. Istis tribus modis est sapientia
doctrix disciplinę dei. ¶ Disciplia eñi dei a no-
bis est suscipienda patienter q̃tũlibet dura vi-
deatur ꝓpter tria: videlicet ꝓpter castigantis
dilectionẽ: peccantis correctionẽ: temptãtis de
fectionẽ. Primo propter castigantis dilectio-
nem: Ille enim qui disciplinat nos pater no-
ster cõmũs ⁊ redemptor. Ad Heb. xij. Quis
ẽ filius quẽ nõ corripit pater. Q̃ si extra disci-
plinã estis cuius pticipes facti sunt. omnes er-
go adulteri ⁊ nõ filij estis. q. d. Omnes amici
dei facti sunt participes discipline dei. Sicut
in matre virgine ⁊ in aplis suis patet: ⁊ gene-
raliter in omnib⁹ qui filij sui dicunt. Nõ esset
magnũ si homo reciperet vnũ ictũ patuuz ab
aliquo pro amore amici qui pro eo fuisset acer
rime verberatus. Xp̃s pro nobis nõ solũ ver-
berat⁹ sed crucifix⁹ ⁊ occisus fuit. Esa. liij. Ipse
aũt͂ vulneratus ẽ ꝓpter iniquitates nostras:
attritus ẽ ꝓpter scelera nostra. Disciplina pa-
cis nostre sup̃ euz ⁊ liuore ei⁹ sanati sum⁹. Er-
go ⁊ nos ꝓ amore suo ⁊ ꝓ peccatis nostris di-
sciplĩari debem⁹. Ad Heb. xij. Fili mi noli ne-
gligere disciplinã dñi: neq̃ fatigeris dũ ab eo
argueris. Dicit Macrobi⁹ lib. suo de lapidib⁹
ca. xix. q̃ si in tritis ponat magnetẽ sub capite
vxoris dormientis: experiri poterit an sit adul
tera vel fidelis: q̃ si ẽ adultero statim cadet de
lecto ac si manu hois fuisset expulsa. Si vero fi
delis sit marito cõuertet se ad maritũ dormiẽ-
do ⁊ ipsuz amplexabit. Dicit ergo sic. Nam q̃
scire cupit sua si sit adultera coniũx. Supposi-
tũ capiti lapidem stertentis adaptat. Mox q̃
casta manet petit amplexare maritũ. Nõ tamẽ
euigilans cadit oĩus adultera lecto. Tãq̃ pul
sa manu subito fetore coacta. Quẽ lapis emit-
tet celati criminis index. Quis istõ nõ sit leuib⁹
⁊ lasciuis indifferenter cõmunicandũ. viris tñ
litteratis ⁊ ecclesiasticis dici potest. Moraliter
anima humana coniunx dei dicit ꝑ fidem cari
tate informata. Osee. ij. Sponsabo te mihi in
fide. Volẽs ergo dominus experiri an anima
christiana sit vera sponsa vel adultera: suppo-
nit magnetẽ: qui lapis est ferruginei coloris: ⁊
trahit ad se ferrũ. id est magnam tribulationẽ
qua ferrei homines dure ceruicis domantur
et trahunt ad deũ. Et quid euenit? Certe false
coniuges cadunt de lecto caritatis ꝑ impatien
tiam ⁊ murmurationem contra deum. Deuo
te vero et fideles sponse christi cõuertũt se ad
deuz: ⁊ sunt sub disciplina dei ꝑ humiliationẽ
orationem ⁊ deuotionẽ: dicẽtes illud Roma.
viij. Quis nos separabit a caritate christi? Tri
bulatio: an angustia: an persecutio ⁊c. Et infra.
Certus sum: q̃ neq̃ mors: neq̃ vita: neq̃ crea
tura alia poterit nos separare a caritate dei. Vñ
Aug⁹. in quodã sermone. Nullus seruus chri
sti sine tribulatione est. Si putas te nõ habere
tribulatiões: non cepisti esse christianus. Sup
ponitur autem magnes iste discipline dei sub
capite sponse christi dormiẽtis ⁊ quiescẽtis: q̃
quando homo aliqñ ad maiorem quietẽ ⁊ trã
quilliorem cõuersationem se disponit: tunc de
us sibi disciplinam tribulationis ⁊ iniurie vel
ꝑsecutionis immittit. Job. xxxiij. Quando irru
it sopor super homines ⁊ dormiũt in lecto: tũc
aperit aures virorũ ⁊ erudiens eos instruit di
sciplina. Greg⁹. xxvj. moro. Aurem cordis tri
bulatio aperit quã sepe ꝓsperitas mundi clau
dit. Que q̃dẽ disciplina est deuote sustinẽda
ꝓpter castigantis dilectionẽ. Secundo ẽ eti-
am deuote recipienda ꝓpter peccãtis correcti-
onem. Ps. Disciplina tua correxit me in finẽ:
disciplina tua ipsa me docebit. Petrus Rauẽ-
nensis in quadã epla. Ideo te forsitan tempo-
raliter punit de⁹: vt eterne mortis ardores pe
na redimat temporalis. In edificatione vero
templi: oĩes lapides prius malleo tundebãt
ne ĩ eorũ positiõe son⁹ mallei audiret nec secu
ris. Nec ĩ horreo domini ponit granũ: donec
flagellis aut triturantium pedib⁹ sit excussuz.
Sic ⁊ viui lapides qui ponendi sunt in illo ce-
lesti hierusalẽ que edificat varijs infortuitorũ
concussionibus poliunt: anteq̃ in edificio ce-
lestis habitaculi collocent: hec Petrus rauẽñ.
Et ideo ad correctionẽ ⁊ cõmodũ nostrum or-
dinatur quicquid nobis de ista disciplina pre-
statur. Ad Heb. xij. Oĩs disciplina in presẽ
ti non videtur esse gaudij sed meroris: postea
aũt͂ fructum pacatissimuz exercitatis reddet.
Vnde Greg⁹. Ideo dominus hic quibusdaz
parcit vt eos imperpetuum feriat. Ideo aliis hic
ferit nõ parcẽdo vt in eternũ parcat. Hec Gre
g⁹. Et sicut pater verberans filium cum virga
facit puerum verberatuz cessare a fletu. ⁊ ipsã
virgaz osculari cũ qua est bene disciplinatus.
ita vult deus de nobis. Virga qua de⁹ electos
verberat est aliquis malus homo astutus tru-
culẽtus ⁊ iniust⁹. Ezech. vij. Floruit virga: ger
minauit superbia: iniquitas surrexit in virga
impietatis. Et tamẽ nõ vult deus q̃ ploremus
ꝑ nimiam desolationem: imo etiã vult deus q̃
virgam nostrã osculemur ⁊ amemus. Math.
v. Diligite inimicos vestros: benefacite his q̃
oderunt vos: Et orate ꝓ persequentib⁹ ⁊ calũ
niantibus vos: vt sitis filij patris vestri. qui in
celis est. Vñ Cesari⁹. Qui captiuos redimere
paupes pascere ⁊ vestire nõ ꝓualet: cõtra nul-
lũ hominẽ odiũ in corde seruet: ⁊ inimicis nõ
solũ malũ ꝓ malo nõ reddat: s; etiã diligat: ꝓ
eis orare nõ desinat: certus de ꝓmissione dñi
sui: vt dicere poterit libera cõsciẽtia ante tribu
nal christi: Da dñe q̃ dedi. dimitte q̃ dimisi.
Hec ille. Aduertẽtes ergo nos a deo tãq̃ pue-
ros insensatos disciplinari: frequenter ad cõ-
modum et correctionem nostram omnia cum

gratiarum actionibus equanimiter toleremꝰ. Prouẽ. xxij. Stulticia eni colligata est in corde pueri. ⁊ virga discipline fugabit eã. Tertio disciplina dei est deuote suscipiẽda ꝓpter tẽptantis delectionem. Proscerũt nãqꝫ caro: mũdus ⁊ demõ: dũ disciplina dei fortiter tolerat. Unde etiam cõtra temptationẽ carnis solent sancti sibyipsis disciplinas infligere. Gregꝰ. ij. dialogoꝝ. capi. ij. dic̃ de sancto Benedicto. ꝙ quãdo de quadam muliere quam prius cõspexerat temptaretur: exutus vestimento nudus in spinarũ aculeis ⁊ vrticarũ incendijs proiecit. Uanitas etiã mundi alias cõtemnit dũ sanctus homo persecutionibꝰ agitat. Sicut enim nutrix volens filiũ ablactare mungit mamillã sinapis: vel aliqua re amara. Ita deꝰ huiꝰ vite delicias infinitis amaritudinibꝰ ordinauit esse respersas: ne eas nimis amaremꝰ. Uñ Augꝰ. i confessionibꝰ suis regratiat deo ꝙ resperserat sp amaritudinibꝰ illicitas delectationes suas. Et Boetius. ij. de conso. prosa. iiij. Quam multis amaritudinibꝰ humane felicitatis dulcedo respersa est: q̃ si etiã fruenti iocunda esse videat: tamẽ quo minus cũ velit abeat retineri nõ possit. Et de eodẽ loquẽs Augꝰ. de vera innocentia. propositione. cccxvj. dicit sic. In ꝑsenti vita ⁊ delicie temporales dulces sũt: ⁊ temporales tribulationes amare sũt. Si quis nõ bibat tribulationis poculũ: metuat ignẽ gehẽnarũ. Et si quis nõ contẽnat dulcedinẽ: seculi inhiãs homo eterne vite? Sunt ergo diuine disciplinę quasi quedã medicine ꝑseruatiue a putrefactione ⁊ temptatione peccati. Dicit eni Aris. iiij. Meteoro. ꝙ qnqꝫ sunt q̃ impediũt putrefactionẽ. Frigus circũstãs. Uñ mortui in frigido congelati durant incorrupti per multos annos. Et ideo magis putrescũt res in estate q̃ in hyeme: qꝛ calor naturalis per frigus circũstans externus cõprimit ⁊ seruat in humido.

Scḋa causa est excellentia caloris naturalis intrinseci. Et ideo illa in quibꝰ abundat calor igneus vt piper galanga ⁊ huiusmodi nõ cito putrescunt. Tertia causa est coagulatio facta a frigido intrinseco. Quarta motꝰ moderatꝰ. Quinta magnitudo rei: qꝛ vnaqueqꝫ res diuisa ꝑ ꝑtes cito putrescat. Isto modo moraliter quinqꝫ sunt q̃ putrefactionẽ peccati ĩpediũt. Quãdo eni humidũ ⁊ calidũ a re extrahũt: res putrescit. Sic qñ humor gratie ⁊ calor caritatis ꝑ peccatũ ab homine extrahũtur homo putrescit moraliter. ps̃. xxxvij. Putruerunt ⁊ corrupte sũt cicatrices mee: a facie insipiẽtie mee. Hec autẽ putrefactio quinqꝫ modis impedit. Primo modo ꝑ frigus circumstans. id est ꝑ tribulationẽ ⁊ persecutionẽ exteriorẽ. Scḋo modo ꝑ excellentiã caloris naturalis ignis intrinseci. id est ꝑ excellentiã caritatis spũssancti. Leuiti. vj. Ignis in altari meo sp ardebit. Tertio mõ ꝑ coagulationẽ factã a frigido intrinseco. i. ꝑ timorẽ diuini iudicij ⁊ vltionis future intrinsecus recogitati.

Quarto modo ꝑ motũ moderatũ. Iuxta illud. Et vitiũ capiunt ni moueant aque. Motus moderatus ẽ variatio ⁊ cõtinuatio sanctarum occupationũ que excludit ociũ qḋ maxime inducit putrefactionẽ libidinis. Iuxta illḋ Ouidij de remedijs amoris. Ocia si tollas periere cupidinis artus. Quinto modo impeditur putrefactio peccati ꝑ magnitudinẽ rei. qꝛ res magna magis resistit putrefactioni corrumpenti q̃ parua. Isto modo moraliter magna dignitas ⁊ gradus siue status persone debet eam ꝑseruare a cõmissione peccati. Quãdo homo recogitat ꝙ est prelatꝰ: habet animarum curam: recogitat honorẽ a subditis ⁊ beneficia quibus omnino indignus ẽ: nisi bene viuat. Ex ipsa sue dignitatis magnitudine facit sibi stimulũ bone vite. Inter ista quinqꝫ impedimenta putrefactionis. primum est disciplina qua vita gratie a putrefactiõe seruatur. Prouer. vj. Mandatũ lucerna est ⁊ lex lux et via vite increpatio discipline.

Lectio. CVII.

e

Et si diuitie appetãtur in vita:

quid sapientia locupletius que operat omnia? Si aũt sensus operat: quis horũ q̃ sũt magis q̃ illa est artifex? Hec ẽ quarta pars cõmendatonis in qua Salomon duas cõditiones de amica sua sapientia introducit: que in sponsis eligendis apud homines mundanos nõ modicũ ponderant. Et secundũ ꝙ ei duas ꝑrogatiuas attribuit. littera diuidit in tot partes. Primo enim attribuit ei opulentiam in diuitijs. Et secundo experientiã in artificijs. Secunda pars ibi. Si autẽ sensus operat. Et qꝛ diuersorũ hominũ diuerse sũt cupiditates: tam scḋm cõsuetudinẽ: q̃ secũdũ complexiones. Naꝫ aliqui desiderant naturaliter superfluitatẽ in diuitijs: aliqui subtilitatẽ in artificijs: aliqui virtutũ moralium cõuenientiã: aliqui virtutũ intellectualiũ excellentiã. Ideo sub quattuor cõditionibus omne humanũ desideriũ: honestum tamẽ ⁊ nõ bestiale: cõmuniter describit: quorũ tamen appetibiliũ tantum duo in littera ista prosequit. Quantum ad primum dicit sic. Et si diuitie appetant in vita: qḋ sapientia locupletius: que operat omnia? quasi diceret. nihil. Et intelligit specialiter ḋ sapiẽtia increata q̃ est christꝰ. De qua Eph. j. Nam operatur omnia secundũ consiliũ voluntatis sue. Quia enim sapientia q̃ est virtus humana donum est sapientie increate. ⁊ idem est cõmẽdare donum ⁊ dãtem in casu. Ideo Salomon frequẽter in h libro sapientiã cõmẽdãdo q̃dã de sapiẽtia creata ponit. ⁊ plurima ḋ sapiẽ

A

na increata. Potest tñ ista littera de sapiētia hu
mana intelligi quā si homo habet locuples sa-
tis fiet. Modū vero quō quilibet pōt esse di
ues dicā ſm Senecā in epistola. cxxxiij. In q̄
docet qualiter om̄is homo pōt sibi pacē ⁊ diui
tias fabricare: que duo cōmuniter multū affe
ctank. Dicit sic. Nunqd maiorē animus q̄ ubi
alienū se posuit⁊ fec̄ sibi pacē nihil timēdo: sibi
diuitias nihil ꝯcupiscēdo. Ergo ſm Senecā si
vis habere pacē q̄tum ad mundū ptinet nul-
lū timeas ⁊ eris in pace. nihil cōcupiscas ⁊ eris
satis diues. Erras inqt si illū putas diuitē cui
varia supellex: q̄ in puincijs multis arat: q̄ mł
tū suburbani agri possidet. Cū omnia dixeris
paup est. Quare: quia debet. Cuium inquis.
Omnia, nisi forte iudicas interesse. vtrū aliqs
ab homie an a fortuna mutuū sumpserit. Hec
Seneca sententia liter. Sed meli⁹ dixisset si cō-
clusisset: omnē diu itē deo debitorē fuisse nō for
tune. Dicit enim Aug⁹. j. de retractionib⁹. ca.
j. Homies habēt in pessima cōsuetudine. vbi di
ci debet: hoc de⁹ voluit: dicunt hoc fortuna vo
luit. Sȝ quō dank diuitie a deo cū sint nociue
frequenter illis q̄bus dank. Isti q̄stioni rńdet
Seneca epistola. lviij. vbi ostendit quō dij diui
tibus sunt ꝓpitij. ⁊ dicat q̄ dicunk eis ꝓpitij q̄z
bono ac benigno vultu mala magnifica eis tri
buerunt: ad hoc vnuȝ excusati q̄ illa q̄ vrant et
excrucient optātib⁹ data sunt. In h ergo dij ex
cusank ſcdm cū q̄ licet dent eis ea que eis nō p-
sunt: dant tñ qualia appetūt. Sed certe vere di
uitie quas sapientia dat hominib⁹ sūt virtutes
⁊ bone opationes: q̄s signanter vocat ꝓpheta
diuitias salutis. Esaie. xxxiij. Diuitie salutis sa
pientia ⁊ scientia. Prouē. x. Benedictio dñi di-
uites facit. Scda ꝓrogatiua ⁊ quarta i vniuer-
so ipsi⁹ sapiētie ē q̄ ipsa habet expientiā in arti-
ficijs. Et q̄tū ad hoc dicit. Si aūt sensus opera
tur ⁊c. i. ars que ē circa sensibilia ⁊ expimēta cō
mēdek an aliquo. Sapientia increata q̄ est xp̄i
artificio ꝑcellit oīa: q̄z om̄ia creauit de nihilo.
Sapientia etiā hūana large loqndo prudētiaȝ
⁊ artē cōprehēdit. ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns nihil ē magis at
tifex q̄ illa. Si inquit diuitie appetāk. ¶ Notā-
dū q̄ tria sunt genera diuitiaꝝ. Tpales ⁊ picu-
lose: spirituales ⁊ virtuose: eternales ⁊ gloriose.
Prime sūt rōnabiliter puipendēde. Scde sunt
laudabiliter exercēde. Tertie sūt ineffabilik ap
petēde. Prime diuitie sūt piculose: q̄z repellūt
veritatē a cognitione: securitatē ab estimatio-
ne: ⁊ vnitatē ab affectiōe. Primo repellūt veri
tatē a cognitione. Diuites enī nec habere pos-
sunt verā cognitionē dei: nec sui: nec proximi.

Nō dei: q̄z Math. xiij. Fallacia diuitiaꝝ suf
focat verbū dei ⁊ sine fructu efficit. In cuius fi
gurā diuitib⁹ regibus: angelus apparuit in sō
nis: ⁊ pauperib⁹ pastoribus in pfecta vigilia se
ostendit. In signū q̄ pauperes clariorē de deo
noticiā cōsequank q̄ diuites. Unū Luc. xix. di-
citur q̄. zacheus fuit princeps publicanoꝝ ⁊ di
ues. ⁊ q̄ statura pusillus erat: ⁊ nō poterat pre
turba videre Jesuȝ: donec in arborē ascendis-
set. Sic diuitijs cōstipati ⁊ familijs sūt parui in
statura virtutū ⁊ cōprimunk sollicitudinib⁹ et
pressurio negociorū ⁊ officiorū q̄ nō vacat eis
cogitare d Jesu nisi valde raro. i. si forte semel
in anno in quadragesima vel circa pasca arbo
rem ascendant penitentie ⁊ contemplationis
deuote vt inuitent illū in domū suā. Et ideo di
uitie sūt pulueres excecātes oculos spirituales.
Unde dicik Apoc. iij. Dicis q̄z diues sum ⁊ lo-
cupletatus ⁊ nullius egeo. et nescis q̄z miser es
⁊ miserabilis ⁊ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus. Item
nec habent verā cognitionē sui ꝓpter duo im-
pedimenta. Primo ꝓpoter vera dicentiū rari
tatē. ⁊ ſcdo propter adulationē false multiplici
tatem. De primo dicit Seneca. Monstrabo ti
bi quid omnia possidentib⁹ deest. s. qui verū di
cat. De ſcdo patet. Tot sūt adulatores diuitū
de familijs: de vicinis: de amicis: de extraneis
q̄ ꝓprios defectus nō possūt aduertere. Eccli.
xiij. Diuiti decepto multi recuperatores. locu-
tus est supbe ⁊ iustificauerūt illū. Et infra. Di-
ues locutus ē ⁊ omnes tacuerūt: ⁊ verbū illius
vsq̄ ad nubes perducent. Tercio nec habēt
verā noticiaȝ de primo: q̄z nesciunt q̄ sunt eoꝝ
amici ⁊ q̄ hostes. Unde Seneca de remedijs
fortuitorū. Iste quē tu dominū existimas pecu
nie loculus est. multum habet. Ignoras vtrū
auarus vel prodigus sit. si prodigus nō habe-
bit: si auarus nō habet. Istū quē tu felicē admi
ratus credis sepe dolet: sepe suspirat: multi illū
comitank. Mel musce sequunk: lupi cadaue-
ra: frumēta formice: predā sequik turba ista nō
hominē. Et ideo bene deducit Boetius. ij. de
consol. prosa. viij. q̄ aduersa fortuna plus ho-
minibus prodest q̄ prospera. Illa enī sp spem
felicitatis cū videk blanda mentik. hec sp vera
est cum se instabilē mutatione demōstrat. Illa
fallit. hec instruit. Illa mendacio spem bonoꝝ
mentes fruentū ligat: hec cognitione fragilis
felicitatis absoluit. Itaq̄ videas illā ventosaȝ
fluentē: suiq̄ semp ignarā: hanc sobriaȝ succin
ctāq̄ ⁊ ipsius aduersitatis exercitatione prudē
tē. Sic ergo diuitie repellunt veritatē a cogni-
tione. Scdo repellūt securitatē ab estimatio
ne. Diuites enī semp sunt in timore perdendi
terras: pecuniā ⁊ thesaurū. Et cum sint sine se-
curitate: sunt per cōsequens sine intrinseca io-
cunditate. Unde Aug⁹. vj. cōfes. narrat q̄ trā-
siens p quēdam vicū vidit pauperē mendicū
iocantem: ⁊ ingemuit loquens ad socios. Om
nibus inquit conatibus quibus laboram⁹ ni-
hil aliud vellemus nisi ad securam leticiam p-
uenire q̄ nos iste mēdicus ꝑcessit. Et seqk. Ille
letak: ego anxi⁹. ille secur⁹: ego trepid⁹ erā. Et

illud notabiliter in suo cantico dicit beata virgo. Luc. j. Esurientes impleuit bonis. ⁊ diuites ⁊c̄. Illud ē inane qḋ apparet esse repletū et est vacuū. Ita diuites videnť exteri⁹ sine metu ⁊ turbatione ⁊ sine sollicitudine: ⁊tñ interi⁹ sūt pleni tristicia ⁊ timore. Tertio repellūt vnita tē ab affectione. Causant eni inuidias: turbationes: bella: brigas ⁊ discordias amicoꝝ. Exēplū Gen̄. xiij. de Abraā ⁊ Loth cōsanguineo suo: de quib⁹ dicit: Erat ꝗppe sb̄stātia eoꝝ multa ⁊ nō quibāt habitare cōmuniter. Et statim subdit in eodē: qꝛ facta ē rixa inť pastores gregū Abraā ⁊ Loth: cū ⁊ ipsi substātijs abundabāt multifarijs. Et ideo sūt ꝑuipendēde. Vn̄ Seneca ep̄la. xviij. Nemo ali⁹ est deo dignus ꝗ̄ qui opes cōtēpserit. Et ideo dicit ps̄: Diuitie si affluāt nolite cor appone. Dic̄ Aug⁹. Nō dicit: nolite habere: sed nolite cor apponere. Nō eni damnat diuitias vn̄ mereamur celuz: ſ cor appositū qḋ sez nō expendit sed recondit. Et ideo dici qꝛ diuitie sunt rōnabiliter ꝑuipende: nō totaliter ſm rectā rationē: sed ne sint impedimentū virtutis. Vnde optimū tꝑamentū docet Aug⁹. sup ps̄. lj. qꝛ nullus diuitias vel diuites nimis cōtēnat: nec nimis de paupꝑtate ꝑsumat dicēs: sic. Hoc attēdite ne passiz diuites reꝑhēdatis: ⁊ rursū ne de paupertate ⁊ egestate ꝑsumatis. Si eni nō est presumendū de diuitijs: ꝗ̄tomagis nō est presumendū de paupꝑtate. Pauper vlcerosus nō habēs escā nec vestē allatus est ab angelis in sinū abrae. Vide quo sublat⁹ ē: lege scripturā ⁊ inuenies diuitē abraam. Sublatus ē ergo in sinu diuitis paup: an potꝰ ābo diuites deo: ambo cupiditate pauperes. hec Aug⁹. Scḋo diuitie sūt spūales ⁊ virtuose: ⁊ he sunt gratie ⁊ opationes virtutū ⁊ boni mores. Vn̄ Greg⁹. omel. xv. sup illud: Exijt qui seminat seminare semē suū. Sole diuitie vere sūt que nos virtutib⁹ diuites efficiūt. Si ergo fratres diuites eē cupitis: veras diuitias amate. Si culmē honoris ꝗ̄ritis: ad celeste regnū tendite. Si gloriā dignitatū diligitis: in illa superna angelorum societate ascribi festinate. Vnde. j. Timoth. vj. Precipe diuitibus huius seculi nō sublime sapere neqꝫ sperare in incerto diuitiaruz. Et infra. Bene agere: diuites fieri: in operib⁹ bonis. Et Eph. iij. Det vobis ſm diuitias glorie sue virtutē corroborari ꝑ spiritū ei⁹ in interiori homine: ⁊ habitare christū per fidem in cordib⁹ vestris in caritate radicati ⁊ fundati. Tertie diuitie sūt eternales et glorie. In istis eni est ꝑpetuitas sine trāsitiōe: securitas sine fatigatione: iocunditas sine afflictiōe. ⁊ sacietas sine defectiōe. De qb⁹ ips̄. Glorie ⁊ diuitie in domo ei⁹ ⁊c̄. Et iterū. Spera ī dño ⁊ fac bonitatē ⁊ inhabita terrā ⁊ pasceris in diuitijs eius.

Lectio .C.VIII.

Et si iusticiā quis diligit: labores hui⁹ magnas habēt virtutes. Sobrietatē eni ⁊ prudentiā docet ⁊ iusticiā ⁊ virtutē: quibus vtilib⁹ nihil ē in vita hominibus. Postꝗ̄ Salo. declarauit ꝗ̄nqꝫ ꝑrogatiuas sapiētie spōse sue. In hac pte ꝑsequit de sexta. Dictū est enī qꝛ ipsa habet nobilitatē ꝑpagatiōis: celebritatē bone opinionis: curialitatē educationis: ⁊ opulētiā in diuitijs: ⁊ experientiā in artificijs. Sexto habet sincerū moderamen in moralibus. Et septimo verū examen in scientialibus. Est ergo intentio hui⁹ lectionis cōmendare istam spōsam siue amicā ꝑ electaz a bonis morib⁹. Et circa hec duo facit. quia primo cōmendat eam generaliter ⁊ summatim a iusticia legali. Scḋo singulariter ⁊ singulatim a qualibet virtute cardinali. Scḋa ps ibi. sobrietatē enim. Circa primū est aduertēdū qꝛ sicut dicit Arist. v. ethi. ca. j. Duplex distinguitur iusticia: generalis q̄ vocať iusticia legalis. ⁊ ꝑticularis iusticia. Inter quas talis ē differentia. qꝛ iusticia legalis nō est pars virtutis: sed est tota virtus. Et vocať iusticia legis: quia ſm eam fit homo toti⁹ legis obseruator: ſm singulas operatiōes virtutū. Vocatur autē iusticia generalis: nō qꝛ sit cōmunis ad omnē virtutem: sed quia vna est virtus particularis directiua tamē cuiuslibet virtutis in actū suum ſm Arist. ſm qꝛ expedit ad bonū cōmunitatis siue bono cōmuni. Vnde iusticia legalis intēdit dirigere omnē virtutem in actum suū sicut expedit ad bonū cōmunitatis. Iusticia vero particularis est illa cui contrariať auaricia: ⁊ ē in cōmutationibus ⁊ distributionib⁹ que fiūt ad singulares personas. Et hec ē que cōnumerať inter quattuor virtutes cardinales: q̄ sūt prudētia: iusticia: fortitudo ⁊ tꝑātia. Primo ergo cōmendat Salo. sponsam suā a iusticia legali. Et scḋo a iusticia cardinali vt dictū est. Quātum ad primū dicit sic: Et si iusticiā quis diligit ⁊c̄. ſm varietatē cōsuetudinū ⁊ cōplexionū sunt in hominibus varie inclinatiōes: tam ad vitia ꝗ̄ ad virtutes. Vnde quidā homines naturaliter inclinanť ad opera iusticie ⁊ eorū exercitio delectāť. Et de tali hoīe loquēs dic̄: Et si iusticiā ꝗs diligit naturaliť vel ex electiōe. ⁊ h̄ loq̄ndo de iusticia gn̄ali. Labores hui⁹. i. exercitatiōes difficiles sapiētie magnas hn̄t virtutes. i. vires ad acq̄sitionē. vel labores hui⁹ magnas hn̄t virtutes. i. ꝑ exercitationē sapiētie magne acq̄runť ꝟtutes. labores dic̄ ꝑpť difficultatē q̄ est ꝑ annexa operi virtuoso. Virt⁹ eni cōsistit circa difficile. ⁊ sic dic̄ q̄dā. nil̄a ē nō ardua virt⁹. Scḋo cōmēdat ex quattuor ꝟtutib⁹ cardīalib⁹ singillatim dicēs: sobrietatē ⁊ prudētiā: iusticiā ⁊ virtutē. Prudētiā ⁊ iusticiā specificat noīb⁹ suis. ꝑ tꝑantiā vocat sobrietatē. ⁊ fortitudinem vocat

virtutē. Sicut enī dicit Tulli⁹ de officijs. Nomē virtutis antiquitus fuit soli⁹ fortitudinis. Iste aūt quattuor virtutes dicunt generales principales ꝛ cardinales. Sicut enī in artib⁹ est subordinationē dare qua vna ꝑcipit dictatur ꝛ principat: alia subseruit ꝛ exequit. Ita est in virtutib⁹ moralib⁹. Sic ars militaris ꝑcipit equestri. ꝛ equestris frenefactiue. Similiter ars gubernatoria nauis est architectonica. i. principalis ꝛ preceptiua respectu remigatiue ꝛ nauifactiue ꝛ hmōi. Finis enī superioris artis est intent⁹ ab inferiori. sicut frenefactiua intēdit bonitatē ad hoc ꝙ homo bene equitet. ꝛ bene equitare ordinat ad bonā militiā. Et ideo ars militaris habet ꝑcipere tā equestri ꝙ̄ frenefactiue. ꝛ multis alijs subseruiētib⁹ arti militari. Eodē mō est in virtutib⁹ moralib⁹: vna ꝑcipit alteri: puta superior inferiori. Verbi gratia. In passionib⁹ cōcupiscibilib⁹ delectationes ſm tactū sunt difficiliores ad regendū. ꝛ ideo indigem⁹ vna virtute qua rationabiliter regamur in huiusmodi delectatiōib⁹ generaliter. ꝛ ista vocat temꝑātia. Sub ista sūt alie virtutes circa materias spāles delectabiliū. Est enī delectatio ſm tactū multiplex: alia circa gustū: alia circa venerea: alia circa ludos. In delectationibus circa gustū indigem⁹ virtute que potest vocari sobrietas. In delectationib⁹ venereorum indigēt cōiugati: quib⁹ solis venereis licz vti: vna virtute ꝙ vocat ꝯtinentia vel castitas. In delectationib⁹ que fiūt circa ludos indigem⁹ virtute seruāte mediū inter supabundantiā ꝛ defectū que vocat Eutropelia: sicut docet Aristo. iiij. Ethi. Modo quia oēs iste virtutes sūt circa materiā magis ꝑticularē ꝙ̄ temꝑantia: quia temꝑātia habet fieri circa delectatiōes ſm tactū generaliter subīntelligēdo gustū sub tactu: qꝛ gustus est quidā tact⁹. sic dicit. ij. de aīa. Ideo temꝑantia vocat temꝑantia generalis: ꝛ eutropelia est species temꝑantie. Et similiter castitas cōiugalis ꝛ sobrietas in cibo ꝛ potu: sūt species temꝑantie. Et qꝛ superior virtus ꝑcipit inferiori. ideo temꝑantia vocat ꝑncipalis respectu eutropelie vl' sobrietatis. Quia vero sic ꝙ̄ stoīo materia moral' reducit ad ꝙ̄tuor videlicet ad passiōes irascibiles: ad electionē rationis: ꝛ ad operationez circa res victui necessarias: ideo ſm istis quattuor bñ regulemur: ꝑfecte erim⁹ virtuosi. Et ideo ſm istas quattuor virtutes dicunt ꝙ̄tuor: principales siue cardinales: Naz temꝑantia facit tenere mediū ſm rectā rationē circa passiones cōcupiscibiles. Fortitudo circa passiōes irascibiles. Prudētia circa electiōes in operabilibus. Et iusticia circa cōicationē in reb⁹ exterioribus. Dicunt aūt iste virtutes metaphorice cardinales. Cardo enī ſm pap. ꝛ hug. est ps ostij que vertit in quodā foramie ligneo vl' lapideo ꝑ qd ostiū vertit qn̄ claudit ꝛ apit. Et alquādo vocat cardo ipm foramē. Et dicit a cardian grece qd ē cor latine: qꝛ sicut cor hoīs regit corpus in indiu. Ita lignū illud regit ꝛ mouet ianuā. Quia ergo operationes humane reguntur determinate ab istis virtutibus ſm rectaz rationē sicut ianua ꝑ suū cardinē. Vnd ab antiquis cardinales eas placuit appellari. vel forte melius dicūt cardinales. q. cardialos. i. cardiales a cardian grece qd est cor latine. Et dicunt cardiales ad differentiā virtutū corporaliū: sicut sūt robur ꝛ agilitas corpis. Iste vero sūt in corde. i. in aīa. et ideo forsitā cardinales vel cardiales primit⁹ dicebant. Ex his patet quare sūt quattuor virtutes principales. et quare dicunt cardinales. Est aūt vlteri⁹ aduertendū ꝙ iste quattuor virtutes ſm Plotinū ꝛ Macrobiū sup librū primū de somno Scipiōis ꝙ̄druplicitur variant. Sūt enī virtutes exēplares Virtutes purgati animi. Virtutes purgatorij. Et virtutes politice. Iste virtutes ſm ꝙ sūt in deo ꝙ̄dāmō vocat exēplares: vt dicat iusticia dei obseruatio legis eterne in admīstratiōe: Fortitudo potētia gubnādi. Temꝑantia ꝯformitas volūtatis sue ad rectā rationē. Prudentia sapiētia dei infinita. Sic ergo iste virtutes ſm ꝙ in deo ponunt vocant exemplares virtutes: quia diuine virtutes exēplares debēt esse humane virtutis. Deū enī sicut sūmā regulaz bonitatis imitari debem⁹. Cōsiderādo istas virtutes put ab hoībus haberi possunt. sic differūt scdm gradus ꝑfectionis et imꝑfectiōis. Inueniunt in bonis: in meliorib⁹: i optimis. In bonis vocant politice. id est ciuiles: qꝛ scdm eas homo aptus efficit ad bene viuendū in cōmuni ciuilitate. In meliorib⁹ ꝛ ꝑfectiorib⁹ qui trāscendūt ꝑmos: ꝛ tendūt quodāmō ad diuinā similitudinē vt imitent ꝛ effigient virtutes exemplares in deo: vocant iste virtutes purgatorie: qꝛ purgāt a vitijs passionū ita ꝙ iste virtutes sunt in hoībus qui habēt frequētiā passionū ꝛ tn̄ eis dn̄ant virtuose. et iō dicunt in eis purgatorie. Sz in hoīb⁹ ꝑfectissimis ꝙ totalit diuinis adherēt: dicunt iste virtutes esse virtutes purgati animi. in quib⁹ prudentia sola diuina intuet: Temperantia terrenas cupiditates nescit: Fortitudo passiōes ignorat: Iusticia cū diuina lege ꝑpetuo federe sociat. ꝛ sic sūt in valde bonis. i. beatis. vl' forte in quibusdā paucis electissimis i hac vita. Et specialiter fuerūt in christi hūanitate ꝛ virgine gloriosa. His visis patet lr̄a ꝙ sapiētia docet sobrietatē. i. temꝑantiā. j. Pet. v. Sobrij estote ꝛ vigilate ꝛc. Docet etiā prudentiam. Math. x. Estote prudentes sicut serpētes ꝛ simplices sicut colūbe. Docet etiā iusticiā ꝛ virtutē. id est fortitudinez quib⁹ vtili⁹ nihil est in vita hominib⁹. Sed cōtra hoc videt ꝙ virtutes theologice sunt meliores ad ꝑmerendū vitā: qꝛ sine fide ipossibile ē

B

placere deo. Ad Heb. xi. Et si homo caritatē
nō habeat nihil est. j. Cor. iij. Dicēdū est q̄ sb
istis q̄ttuor cōprehenduntur v̄tutes theologice
s. fides sub prudentia. spes sb fortitudine. cari
tas sb iusticia: et sic verū ē q̄ istis nihil est vtili⁹ in
vita hoib⁹. ❡ Hic pōt breuit dubitari. An v̄tu-
tes morales sint ꝯnexe sic q̄ null⁹ possit habe-
re vnā nisi oēs habeat. Et vid̄r q̄ nō: q2 Aug⁹
dicit ad Hiero. i quadā epl'a in qua dicit. Nō
est diuina sentētia qua dicit: q̄ hab3 vnā hab3
oēs: s3 oīs vera sentētia ē diuina: q2 sm Ambro.
oīe verū a quocūq3 dicat a spūsctō est. ergo
nō est vera sentētia. Preterea. v̄tutes mo-
rales generant ex exercitio actuū v̄tutū: sic pa
tet. ij. ethi. s3 ꝯtingit aliquē exercere se in actib⁹
vni⁹ v̄tutis et nō in actib⁹ alteri⁹. Sic aliq̄s pōt
se dare actib⁹ liberalitatis lic3 nō det se actib⁹
ꝯtinētie sicut patet. & talis acq̄rit liberalitatē et
tñ nō est ꝯtinēs. Ad oppositū ē phs. vj. Ethi.
duob⁹ vltimis capl'is: vbi pbat q̄ null⁹ pōt ha-
bere prudētiā nisi habeat oēs v̄tutes morales
Nec pōt q̄s hr̄e v̄tutes morales nisi hēat pru-
dētiā. Ad qōnē dicendū: q̄ v̄t⁹ moral' pōt ac-
cipi dupl'r: pfecta et impfecta. Virt⁹ moral' imp-
fecta pt hri etiā si alia nō habeat. Perfecta aūt
nō pōt. Virt⁹ impfecta vocat inclinatio natu-
ral' ad v̄tutē. Sic aliq̄ naturalit' inclinant ad ca
stitatē: aliq̄ ad liberalitatē. Perfecta v̄o v̄t⁹ est
habit⁹ inclinās ad op⁹ bonū bñ agendū. Hui⁹
ꝯnexiōis ratio apd̄ Arist. talis est: q2 null⁹ pōt
esse prudēs nisi sit v̄tuosus. Virt⁹ eñ moralis
facit eligere bñ ea q̄ sūt ad finē et bñ iudicare d̄
fine. Sic p oppositū malitia fac male sēnre de fi-
ne. vnicuiq3 eñ bonū apparet illud ad qd̄ dicit
amic⁹. et io si nō habeat rectā estimationē de
fine nūq3 bñ eligit media qd̄ est op⁹ prudētie.
Et corrupt⁹ habit⁹ p vitiosos act⁹ habet falsā
estimatiōē d̄ fine: et p ꝯñs erronee eliget. Et io
prudētia q̄ est recta electio vel recta ratio agi-
biliū nō ē in tali. Qd̄ aūt v̄t⁹ moralis nō possit
esse sine prudētia: sic oñ dit. Inclinatio in actū
v̄tutis est ab habitu v̄tuti. mō sic inclinatio cor
poris si est nimia et nō sit sm rectā rationē: cor-
pus ipingit in aliud et ledit: ita inclinatio v̄tu-
tis si est nimia nō fit sm rectā rationē. Et io ad
hoc q̄ opatio sit v̄tuosa reqrit nō solū habitus
inclinās: s3 prudētia dirigēs et moderās opatio
nē: et io v̄t⁹ moralis nō pōt esse sine prudentia.
Ad pmū dicendū: q̄ intentio Aug. est q̄ illa
sentētia expsse nō docet in sacra scptura. Ad
scd̄m dicendū q̄ q̄ assuefacit se in opib⁹ vni⁹ vir
tutis et nō oim: talis nō habebit prudentiā: nec
acq̄ret aliquā v̄tutē moralē pfectam. Acq̄ret tñ
vnū habitū iuxta materiā circa quā se exercet:
s3 ille habit⁹ nō habebit rationē v̄tutis pfecte p-
pter defectū prudētie. Et io ad h̄ q̄ aliqua v̄t⁹
acq̄rat opter q̄ hō se habeat circa oīa q̄ in vsu
puereniunt: non tñ oportet q̄ sīl' exerceat se in

actib⁹ oīm v̄tutū: s3 reqrit: q̄ se habeat v̄tuose
circa materiā alicui⁹ act⁹ v̄tutis. Sūt tñ q̄dā
v̄tutes ꝯuenientes homini sm statū eminentē
sic magnanimitas et magnificētia. Et istas v̄tu
tes acq̄ret hō: exercēdo se in actib⁹ liberalitatis
sic q̄ libalitate habeat eas i potētia ppinqua.
Si eñ liberali sbseruiat abundantia sumptu-
um et pecuniarū exercebit actus magnificētie
de facili ppter vsum liberalitatis in donationi-
bus mediocribus vsitatū. Lectio. CIX

T si multitudinem

sciētie desiderat q̄s: scit p̄terita: et de fu-
turis estimat: scit v̄sutias smonū et dissolutio-
nes argumētoȝ: signa et mōstra scit ātēq̄ fiāt:
et euēt⁹ tpoȝ et secloȝ. Inter ea q̄b⁹ hoīes sin
gulariter extollunt: vnū est expientia in diuer
sis scientijs. Quia eñ oīs sciētia est de nume-
ro bonoȝ honorabiliū ab omni sciētia reddit
psona quelib3 honore digna. Cui⁹ rō est: quia
honor est p̄miū v̄tutis. virt⁹ aūt rei mensurat
in h̄ q̄ pōt attingere ad illud ad qd̄ naturalit' ē
ordinatū: q2 in eo ꝯsistit ei⁹ pfectio. Modo oīs
hō naturalr' scire desiderat. et sciētia est hoīs p-
fectio natural': et ideo oīs sciētia reddit oēm p-
sonā honore dignā. Postq̄ & Salomon sex
p̄rogatiuas d̄ sapia spōsa sua retulit: videlicet
generositatē ppagationis: celebritatem bone
opiniōis: curialitatē educatiōis: opulentiā in
diuitijs et expientiā in artificijs: sinceꝛ mode-
ramē in moralib⁹. In hac pte subiūgit septimā
p̄rogatiuā videlic3: veꝛ cramē in scientialib⁹.
Et q2 scientie secant quēadmodū et res de q̄b⁹
sunt. iij. de aīa. Res v̄o diuidit i signū et signa
tū. io oīs doctrina vel est rerū vel signoȝ. S̄ c̄
dicit Aug⁹. j. de doctrina xpiana. ca. vj. Sciē-
tie v̄o que sūt de signis vocant sciētie sermoci-
nales. Sciētie q̄ sūt de reb⁹ vocant sciētie rea-
les. Et ideo q2 oīs sciētia sb altero istoȝ geneꝝ
ꝯtinet: ideo ad cōmendationē sciētie introdu-
cit Salomon in hac pte eā habere noticiā: tam
scientiarū naturaliū: q̄3 etiā smocinaliū: et dicit
sic. Et si mltitudinē sciētie diligit q̄s: scit &c. Si
p quia: q2 hō naturalr' desiderat multitudinē
sciētie. quasi diceret: non solū ipa adornata est
v̄tutib⁹ moralib⁹ videlicet iusticia: prudentia:
fortitudine: et tpantia: imo etiā dotata virtuti-
bus intellectualib⁹ vt habeat nō solū scientiā
sed multitudinē sciētie. Quia v̄o mltitudo sci-
entie est scd̄m multitudine scibiliū. Sūt autem
in naturalib⁹ q̄dā p̄terita: quedā futura: q̄dā q̄
eueniunt raro. et quedā q̄ frequēter. Itē in ser
mocinalib⁹ sciētijs: q̄dā sūt plana et facilia ad i-
telligēdū: et quedā obscura et pplexa et apta ad
decipiendū. De oīb⁹ istis dicit sapientiam esse
sufficienter instructā: q2 scit p̄terita: et de futuris
estimat &c. Quia enim disciplinati est intelle-
ctū certiorē inquirere scd̄m vnū q̄dq3 genus

ꝗtū natura respmittit: sic dicit .j. Ethicoꝝ. Nō fatuū esset tantā certitudinē exigere de futuri ꝗtā hēre possum⁹ d̄ p̄terit: cū futura ānexa sint cōtingētib⁹. p̄terita vō necessitati sūt subiecta. Et iō signāter distinguēdo dic: Scit p̄terita et de futuri estimat. i. opinat vel cōiecturat. Scit etiā versutias sermonū. i. occultos z enigmaticos modos loquēdi. Uel versutie sermonum dicunt̄ cōplexe forme arguēdi: in ꝗb⁹ patet redargutio saltē apparēs quācūqꝫ ꝑte homo elegerit: sicut in insolubilib⁹. Scit etiā dissolutiones argumētoꝝ q̄ videt̄ apō simplicē solui nō posse. Alia lr̄a hz dispositiōes argumētoꝝ. id est debitas formas arguēdi syllogistice: enthymematice: exemplariter z īductiue. z hmōi dispositiōes: de quib⁹ in libro prioꝝ tractatur. Scit nō solū ista: imo in naturalib⁹ scit signa z mōstra. Signa dicunt̄ aliq̄ effect⁹ naturales i celo vel in aere: q̄ euētus futuros designāt circa statū humanū: sicut patet de cometa q̄ significat morte p̄ncipis z bello futura: sicut patz ꝑ ꝑmo metheoroꝝ. z lōga experiētia est expertum. Mōstra vō dicunt̄ que fiūt ɔtra ɔsuetū cursū z ɔtra intentionē nature. Sicut qn̄ hō nascit̄ cū sex digitis: vel cū duob⁹ capitib⁹ z hmōi. Et vocāt̄ mōstra que cōiter aliq̄d īsolitū demōstrāt esse futurū. Unū omē mōstrū est signū: sed nō ecōtra large loq̄ndo de signo: q̄uis stricte loquēdo posset dici illud signū q̄d raro: tn̄ fm naturā accidit: sicut est cometa vel eclipsis solis. Mōstrū qꝛ raro euenit z ɔtra naturā. Sic̄ si aliqs ex media ꝑte esset hō ex reliqua bos vl̄ econtra. Scit euēt⁹ tempoꝝ z secloꝝ. i. scire faciet: qꝛ sic̄ supi⁹ dictū fuit: Amicos dei z ꝓphetas ɔstituit. Nota ꝙ inter multa que scire nos ɔuenit: triū ē nobis sciētia necessaria: videlicz flagitioꝝ que ꝑpetrauim⁹: beneficioꝝ q̄ reportauim⁹: z supplicioꝝ que nos meruim⁹. Prima ergo sciētia circa quā debem⁹ esse curiosi: est noticia nostroꝝ flagitioꝝ vt illa discutiam⁹ vt nosipos ꝑuipendam⁹ z nō supbiam⁹. Et argumentū demōstratiuū ad causandū istā sciētiā affert nobis ɔsciētia nr̄a murmurās et lesa quodāmodo de malicia factoꝝ nostroꝝ. Unde signant̄ dicit̄ Hiere. ij. Arguet te malitia tua z auersio tua increpabit te. Scito z vide qꝛ malū z amarū est dereliquisse te dn̄m tuū. Sz defectū hui⁹ sciētie multi habēt q̄ in reb⁹ mūdanis z i defectib⁹ alioꝝ ꝑcipiēdis sūt prudētes: z circa seipos negligētes: sicut ocul⁹ videt oia p̄ter se. Cōtra quales Ber. i p̄ncipio meditationū suaꝝ dicit. multi multa sciūt z seipos nesciūt: alios inspiciūt z seipos deserūt. Et ideo signāter dicit .j. Thessal. iiij. Sciat vnusq̄sqꝫ vas suum. i. corp⁹ suū possidere vl̄ ɔscientiā suā possidere i sanctificatione z honore. Scd̄a sciētia circa quā debem⁹ esse curiosi est noticia bn̄ficioꝝ que reportauim⁹. Inter q̄ p̄cipuū est redēptio

B

quā recepim⁹ ꝑ passionē xp̄i. In qua xp̄s fecit nobis vnū argumentū demōstratiuū sue maxime dilectionis qn̄ ꝓ nobis mori voluit in ligno crucis. Tria aūt requirunt̄ ad demōstrationē. sicut docet ph̄s primo posterioꝝ. Subiectū: passio z diffinitio. q̄ sit mediū ad ɔcludēdū ꝓpriā passionē de sbiecto. Subiectū h⁹ demōstrationis fuit filius dei: qꝛ licet esset eq̄lis patri fm deitatē: in humilitate tn̄ ꝓ nobis seipm exinaniuit z subiectu fact⁹ obediēs vsqꝫ ad mortē .j. Cori. xv. Fili⁹ erat subiect⁹ ei qui sibi subiecit oia. Passio cōclusa ex hoc subiecto fuit passio mori xp̄i. Ad Heb. ij. Uidem⁹ iesū ꝓpter passionē mortis coronatū. Mediū ad ɔcludēduz hāc passionē de hoc subiecto fuit diffinitio subiecti. i. p̄ordiatio filij dei q̄ tradidit seipm ꝓ nobis: vna cū patre z sp̄ū scō. Luce. xxij. Fili⁹ q̄dem hoīs sicut diffinitū est vadit. Hec fuit demōstratio facta ꝓ nobis in figura crucis causans in nobis tā suauē ɔscientiā vt in cōparatione isti⁹ alia sciētia ɔtemnat̄. Unū Paul⁹ scribit .j. Corin. ij. Nō eni iudicaui me scire aliq̄d inter vos: nisi xp̄m iesū z hūc crucifixū. Tertia sciētia circa quā curiosi esse debem⁹ est noticia supplicioꝝ q̄ meruim⁹: z hāc habebim⁹ ꝑ demōstrationē penaꝝ infernaliū q̄ sunt diuersis sctis patrib⁹ reuelate. Et i duob⁹ v̄sib⁹ tāguntur. Sitis z esuries: frig⁹ z ignis: fetor z horror: Tenebre: desperāt vincti v̄mesqꝫ rodētes. Et de ista sciētia dicit̄ in p̄s: Cōuertāt̄ pctōres in infernū: oēs gētes q̄ obliuiscūt̄ deū. Et cito p⁹: Sciāt gētes qm̄ hoīes sūt mortales videlicet z puniēdi si delinquūt. Sz qꝛ dictū est ꝙ xp̄s fec̄ nobis vnū argumētū demōstratiuūz in ligno crucis: Est notādū ꝙ xp̄us hoīb⁹ triplex efficit argumētū: videlicz argumētuz quo ei socialit̄ vniunt̄: z argumētū quo ꝑ eū sentētialiter puniunt̄: z argumētū quo ꝑ eū sp̄ūaliter muniūt̄. Primū fec̄ i sua bn̄dicta incarnatiōe. Scd̄m in sua quotidiana ɔuersatiōe. Tertiū faciet in finalis iudicij declaratiōe. Et innituntur ista tria argumēta trib⁹ regulis ꝑ dicto satis noti.

C

Quartū prima talis est. Medio existēte hoc aliq̄d: necesse ē extrema ɔiungi. Scd̄a: Maiori existēte de necessario: z minori de inesse: seq̄tur ɔclusio vera d̄ necessario. Tertia. Si affirmatio est cā affirmationis: z negatio erit causa negatiōis z tenet in causis p̄missis. Primū ergo argumētū factū fuit in bn̄dicta incarnatiōe. c⁹ ɔclusio erat ꝙ necē fuit esse pacē z ɔcordiā int̄ deū vt hoīem. De⁹ fuit maior extremitos z hō minor. Iste vō extremitates vniri fuerūt in quodā medio q̄d vere fuit hoc aliquid: videlicet in filio qui naturā humanā in suā ꝑsonalitatē assumpsit: vt eadē ꝑsona idem singulare: idē hoc aliquid fieret de⁹ z homo: z habito tali medio nec̄ario fuit pax. Joh. xx. Uenit iesus z stetit in medio z dix̄ eis pax vobis. Istud ar-

gumētū fuit tāte difficultatis q᷑ nihil pter deū potuit istas extremitates vnire. Job. ix. Non est qui vtrūq₃ valeat arguere ⁊ ponere manū in ambob᷒. Et exponit̄ de deo ⁊ hoīe s̄m glo. Sȝ sicut dicit̄. Gen. xxxi. Respexit de᷒ ⁊ arguit

Scd̄m argumētū fecit xp̄s in sua ↄuersatione. ⁊ vult q᷑ nos idē faciam᷒. Hui᷒ argumēti cōclusio est de necessitate. Oīs pseuerāter bū viuēs erit btūs. Istā ↄclusionē q̄ ē de necessario vult q᷑ ↄcludam᷒ p istā regulā. Maiori d̄ necessario: ⁊ minori d̄ iesse ⁊c̄. Vite eīm meritorie ps ē duplex: videlicȝ ↄtēplatiua: ⁊ actiua. Cōtēplatiua ē maior ⁊ mīor s̄m sctōs. Cōtēplatiua ē de necessario: q̄r eīna. Inchoat̄ eīm in hac vita: et ↄtinuat̄ vlteri᷒ in futura. Actiua est de inesse q̄r nō ptinet nisi ad vitā tp̄alē ⁊ corpalē q̄ nunc instat: ergo si maior ps vite nr̄e fuerit data ↄtēplationi: ⁊ mīnor ps vite nr̄e fuerit data actioni vtili circa pximos: sequitur conclusio necessaria in vitā eternā. Istā silitudinē q̄ ↄtemplatiua est de necessario ⁊ vita actiua est de inesse: habem᷒ a saluatore. Luc. x. vbi de hac vita duplici sb̄ figura duarū soror̄ loquit̄: volēs p Mariā vitā figurare ↄtēplatiuā: ⁊ p Martham vitā actiuā. Loquēs eīm de Martha dicit sic. Martha martha: sollicita es ⁊ turbaris erga plīma. Ecce q̄r est de inesse. Sed certe de ↄtēplatiua sbiūgit. Porro vnū est necessariū. Ecce q᷑ ↄtēplatiua ē de necessario. Vn̄ sequit̄: Maria optimā ptē elegit q̄ non auferet̄ ab ea. Istud argumētū tetigit pph̄eta qū dicit. Abacuc. ij. Contēplabor vt videā q̄d dicat̄ mihi ⁊ q̄d respōdeā ad arguentē. Tertiū argumētū faciet xp̄s in finalis iudicij declaratiōe. Cōclusio erit ista. Nullus malus finalit̄ erit beatus. Et ↄcludet̄ p istā regulā. Si affirmatio est cā affirmatiōis: ⁊ negatio erit cā negatiōis. Sicut eīm d̄r Math. xxv. xp̄s in iudicio sic arguet quo ad bonos. Esuriui ⁊ dedisti mihi mādu care. Sitiui ⁊ dedisti mihi bibere. Hospes erā ⁊ collegistis me. ⁊ sic de alijs. Et certe ex istis affirmatiōib᷒ sequit̄ ista ↄclusio affirmatiua. Venite bn̄dicti patris mei ⁊c̄. Et q̄r iste affirmationes sunt cause pcise predicte affirmationis. Ideo opposite negationes erunt cause opposite negationis. Unde statim sbiūget ↄ malos sic. Esur. ⁊ nō. d. mihi mā. Sid. ⁊ non. d. m. bi. Hospes erā. ⁊c̄. ꝗ ↄcludet: Discedite a me maledicti in ignē eternū. ⁊c̄. Et isto t̄ribili argumēto loquit̄ pph̄eta. Esa. ij. Judicabit gentes ⁊ arguet pplos multos. Et ipsemet xp̄s Ezech. xxv. Faciā in eis vltiōes magnas arguēs i furore. Et ideo dic̄ ps. Dn̄e ne i furo. tuo. ar. m. in ira t. ⁊c̄.

Lectio. CX

P ROPOSUI ERGO HĀC adducere mihi ad ↄuiuēdū: sciēs quoniā mecū cōicabit de bonis, ⁊ erit allocutio cogitationis ⁊ tedij mei. Hec est scd̄a ps p̄ncipal̄ hui᷒ ca. in qua Salo. psequēdo pabolicā sīmonē de nuptijs ↄtrahēdis cū sapiētia spōsa sua: Postq̄ ōndit ipam puellā fore amabilē ⁊ graciosam: hic ōndit dotē cū ea recipiendam fore valde desiderabilē ⁊ p̄ciosā. Hoc eīm ē vnū qd̄ a viris nubētib᷒ p̄cipue pōderat̄. Et circa istō tria facit. Primo eīm circa istas spūales nuptias enarrat sue intentionis voluntatē. Secundo sue intentionis vtilitatem. Tercio sue intentiōis operositatē. Multi eīm hn̄t bonā intentionē sed nō sūt opositi ad pducendū eā ad effectū: sed segnes potī᷒ ⁊ desidiosi. Scd̄a pars ibi: sciēs qm̄ mecū cōicabit. ⁊ tertia ibi: hec cogitās apud me. Quātū ad p̄mū ↄcludit ex p̄cedētib᷒ ita dicēs q᷑ sapiētia est amabilis ⁊ graciosa pp̄ter septē p̄rogatiuas de ea expositas.

A

Proposui ꝗ hāc adducere mihi ad ↄuiuendū. nec mirū. Nihil est eīm tā ppriū amicor̄ sicut ↄuiuere s̄m Arist. viij. Ethicor̄. ⁊ si in oī specie amicitie h̄ est ver̄ maxime tn̄ in illa amicitia q̄ est vel esse debet inter vir̄ ⁊ vxorē q̄ adinuicem ex ipo iure mr̄imonij cohabitare tenent̄. Alia l̄ra habet ad ↄuiuādū. Vn̄ glo. istā exponens de sapiētia increata dicit sic. Popul᷒ dei communionē sapiētie. i. xp̄i se habere gaudet: ⁊ in amplexu ei᷒ delectat̄ q̄ ait. Si q̄s mihi aperuerit intrabo ad illū ⁊ cenabo cū illo ⁊ ille mecū. Apoc. iij. Est ergo sensus si exponat̄ de sapientia creata q̄ est donū: pposui hāc adducere mihi ad ↄuiuādū. q̄si diceret vt faciā ei ↄuiuiū vt inuicē epulemur. Solēt eīm ⁊ i nuptijs spōsus ⁊ sponsa inuicē epulari. Math. xxij. Ecce prādiū meū paraui. Tauri mei et altilia occisa ⁊ oīa pata sūt: venite ad nuptias: sic ꝗ patet intentiōis sue volūtas. Scd̄o sbiūgit̄ eiusdē intētionis vtilitas q̄ est valde multiplex. Nā q̄ pōt sibi sapientiā copulare vtilitates: siue fruct᷒ et excellētias octo donī noīe ↄsequet̄. videlicȝ cōmunicationē bonor̄. Allenationē tedior̄. In pplis venerationē. In iudicijs discretionē. Inter nobiles maiestatē. Post hāc vitā imortalitatē: Dignitatē r̄giminis in p̄sidētia. Iocūditatē solaminis in cōsciētia. Et s̄m istas octo excellētias hȝ l̄ra ista octo ptes. Scd̄a ibi: ⁊ erit allocutio. Tertia ibi: habebo p hāc claritatē. Quarta ibi. Juuenis ⁊ acut᷒ inueniar. Quinta ibi. ⁊ in ↄspectu potentiū. Sexta ibi: p̄terea habebo: Septīa ibi; disponā pplos ⁊ natiōes. Octaua ibi. Intrās in domū meā. Dicit ꝗ sic: Ideo pposui mihi sapiētiā copulare sciens me cū ea p̄ciosa munera receptur̄ i dotē. Scio eīm in p̄mis qm̄ mecū cōicabit in bonis. H̄ etiā iustū ē ⁊ vt viro ⁊ vxori oīa sint cōia cū sint duo in carne vna. Gen. ij. Et bn̄ dic̄ absolute d̄ bonis. nō dic̄ de p̄dijs vl̄ redditib᷒ vl̄ maneries vl̄ thamuri q̄ oīa trāsitoria sūt ⁊ caduca. Sȝ de vere bonis v̄tutib᷒ ⁊ gratijs ⁊ p̄mijs pheunit̄ ...

furis.Luc.xi. Si vos cũ sitis mali nosti bona data dare filijs vestris: q̃to magis pater vester celestis dabit spm̃ bonũ petẽtibus se. Exo.xxxiij. Ego ondã tibi oẽ bonũ. Aug⁹.ij.li. de libero arbitrio.ca.xxxi. Uirtutes qb⁹ recte viuit̃ magna bona sũt. Spẽs aũt q̃rũlibet corpm sine q̃bus recte viuit̃ minima bona sũt. Potẽne vo aie sine qb⁹ recte viui nõ põt media bona sũt. Uirtutib⁹ nẽo male vtit̃. Ceteris aũt bonis.i.medijs ⁊ minimis nõ solũ bñ: ꝫ etiã male q̃sq; vti pt. Nõ ita ptingit de q̃busdã vxorib⁹ ad viros suos. Sũt eñ nõnulle q̃ dolores ⁊ tedia cõicãt viris suis: ⁊ bona si q̃ sint sibi ⁊ adulteris suis separãt ⁊ reseruãt. Uerba vo amara ⁊ ꝯuitia et improperia cõicant viris suis. Eccl.xxvi. In muliere zelotypa: flagellũ lingue oib⁹ cõicãs. Prouerb.xxx. Tal' ẽ via mulieris adultere q̃ comedit ⁊ tergẽs os suũ dicit: nõ sũ opata malũ. Uñ male vxores nõ cõicant ꝯ bonis viris suis: ꝫ magis sbtrahũt ⁊ appropriãt sibĳpis: in vita pariter ⁊ in morte. Uñ narrat̃ de q̃dã simplici qui moriturus ꝯdidit testamentũ: ⁊ int̃ alia dixit vxori sue q̃ venderet vnũ bouem ⁊ daret p aia sua. Mulier viro mortuo accepit cattam ⁊ bouẽ: ⁊ duxit eos ad forũ. Cũ venisset quidã volẽs emẽ bouẽ. Ipa rñdit. Nullus inq̃t bouẽ emet nisi velit emere cattã. Alius rñdit q̃ libent̃ emeret bouẽ: ꝫ de catta sua nõ curauit. Illa asseruit si ꝯpus: q̃ nullo mõ vẽderet nisi ꝯiũctim. Cui ille ⁊ quõ inq̃t habebo ãbas? Cattã lq̃t tu emes p vna marcha q̃ ẽ mihi p̃ciosa. Sz bouẽ habebis p obolo. Recepta pecunie p̃ciũ catte: sibi retinuit: ⁊ obolũ quẽ p boue acceperat dedit p aia viri sui. Nõ sic vxor grata: q̃ est satis rara. Sed de bonis cõicabit viro tã in vita q̃z in morte. Ad Heb.xiij. Bñficiẽtie ⁊ cõionis nolite obliuisci. talib⁹ eñ hostĳs ꝓmeret̃ deus. Primũ emolumẽtũ qd̃ Salomõ de sapia ꝯsequit̃ ẽ q̃ habebit cõmunicationẽ bonorum. Secũdũ q̃ habebit p eã alleuiationẽ tedioꝝ. Et q̃tũ ad hoc subiũgit. Erit inq̃t allocutio cogitatiõis mee ⁊ tedij mei: allocutio.i. alleuiatio vel consolatio. Magnũ eñ solatiũ ẽ hõi habere cui reuelet oculta tedia cordis sui: ⁊ cogitationũ suaꝝ. Uñ Senec. in epl'a.ij. Oẽs curas cum amico ⁊ oẽs cogitatiões tuas misce: fidelẽ si putaueris facies. Ista allocutiõe carebũt mali in iudicio: sicut dictũ est.ca.iij. q̃ nõ habebũt spez: nec i die agnitionis allocutionẽ. Circa istã l'am ꝓposui: q̃ hãc adducere mihi ad cõuiuendũ: Est aduertendũ q̃ sũt ꝯuiuia q̃ttuor ad q̃rum tria homo

B curialit̃ inuitat̃: ⁊ q̃rtũ a deo sp̃ualiter ab hoie vendicat̃. Inuitãt eñ hoies ad ꝯuiuiũ diabolus mũdus ⁊ de⁹. Diabol⁹ tria ꝓponit fercula pdices iniusticie: venationes iracũdie: ⁊ pauones supbie. ij. Reg.xiij. Fecit Absalõ ꝯuiuiũ q̃si ꝯuiuiũ regis. Absalõ interpretat̃ p̃ris mei amaricatio: ⁊ figurat diabolũ: q̃ q̃tũ in eo est

patrẽ suũ amaricare nitit̃ p pctm̃. Iste facit cõuiuiũ quasi ꝯuiuiũ regis ꝓpt' nobilitatẽ ferculorũ ⁊ societatẽ inuitatoꝝ. Job.xli. Ipe ẽ rex sup vniuersos filios supbie. Sz ad istud ꝯuiuiũ nõ debet hõ accedere. q̃ nõ fit cã affectionis: ꝫ cã pditionis. Uñ Absalon illud grãde ꝯuiuiũ fecit: vt in eo posset occidere amon fratrẽ suũ. Sic diabolus ad ꝯuiuiũ nos inuitat: vt p peccatũ intoxicatos occidat q̃ fratres suim⁹ quodãmõ angeloꝝ. In cui⁹ figura Job.i. filij Job dũ ꝯuiuarẽt̃ in domo fratris sui p̃mogeniti: repẽte vẽtus vehemẽs irruit a regione deserti ⁊ ꝯcussis angulis domus oẽs oppressit: iste dat pdices iniustie. Perdix s̃m naturales q̃n oua ꝓpria pdiderit furat̃ aliena oua: vt ouoꝝ suorũ numeꝝ restauret: Ita mali oñi cũ bona sua pdiderũt p inutiles ꝯsumptiões: bona pauperũ auferũt p iniustas extorsiões. Et iõ diabol⁹ in p̃mo suo ferculo pdices apponit fraudulentie: q̃ oẽs q̃s pascit docet dolos iniusticie. Docet etiã venationes iracũdie. Uult .n. q̃ frater fratrẽ suũ venet̃ in mortẽ: sic in illo ꝯuiuio patuit. Michee.vij. Uir fratrẽ suũ venabit̃ vsq; ad mortẽ. Dat etiã pauones supbie. Sicut eñ refert Aug⁹.xxi. de ciui. dei.ca.iij. Caro pauonis bñ cocta itez deuenit cruda: sicut ipe ẽ exptus post anni spaciũ iã trãsacti. Sic moraliter supbia q̃ñuiscunq; vincat̃ semp recrudescit et recrescit: q̃ de bonis opib⁹ nascit̃. Uñ Aug⁹. de natura ⁊ gr̃a. Cetera vitia in malefactis valẽt. Supbia etiã in rectis factis est cauẽda. Secundũ ꝯuiuiũ facit mũd⁹: ⁊ apponit tria fercula: delitias: diuitias: ⁊ honores. Et istud ꝯuiuium ẽ p̃iculosũ: q̃ delicie infecte sunt veneno mortifero: q̃ venenũ aspidũ insanabile admiscet̃ cũ delicĳs. qd̃ venenũ moralit' reddit homines obaudiẽtes ⁊ induratos ad voce incantãtis sapiẽter.i. p̃dicãtis verbũ dei. Diuine sũt aie san⁹ cibus. Uñ ꝯuiuiũ mũdi nõ valet. Si aliq̃s sciret ꝯuiuiũ ꝓcuratũ vel ꝓmissũ de talib⁹ cibarĳs: q̃ comesta homo reĳceret stati in exitu suo a ꝯuiuio: nullo mõ ibi q̃cq̃ gustaret. Tale ẽ ꝯuiuiũ mundi q̃tũ ad s̃m ferculũ. Job.xx. Diuitias q̃s deuorauit euomet: ⁊ de vẽtre illi⁹ extrahet illas de⁹. Ferculũ vo honoris ẽ inflatiuũ qd̃ dirũpit comedẽtes p supbiã ⁊ vanãgloriã seu inanẽ ⁊ iactãtiã s̃monũ. Uñ dicit ille põposus heliu. Job.xxxij. Plen⁹ sũ s̃monib⁹: ⁊ coartat me spũs vteri mei. Uent' me⁹ q̃si mustũ absq; spiraclo qd̃ lagũculas nouas dirũpit. Et iõ de isto cõuiuio bñ dr̃ Eccl's.vij.

Melius ẽ ire ad domũ luct⁹: q̃z ad domũ ꝯuiuij. Tertiũ ꝯuiuiũ facit xp̃s de seipo: in q̃ sunt tria fercl'a delicata.s. Caro mũdissima: aia s̃ctã ⁊ deitas infinita. Hester.i. Assuer⁹ fecit grãde ꝯuiuiũ cũctis p̃ncipib⁹: ⁊ pueris suis ⁊c. Hoc cõuiuiũ vocat̃ cena magna. Luc.xiiij. Hõ quidã fecit cenã magnã: ⁊ vocauit multos. Sz quar D

tū cōuiuiū exigit deus ab hoīe. Sicut eñ dicit Greg. xxxi. mora. Dei refectio ē cōuersio peccatoꝝ. Tria fercula sūt: ɔtrition: ɔfessio: ⁊ satisfactio. Uñ de Matheo publicano dicit̄. Luc. v. Fecit ɔuiuiū magnū leui' in domo sua. Uel tria fercula in ɔuiuio xp̄iani qb' xp̄s pascit̄ sūt cōtritio peccatoꝝ. In q̄ debet eē mortificatio carnis. Tobie. vii. Precepit Raguel arietē occidi ⁊ parari ɔuiuiū. Supportatio ꝓximoꝝ. Luc. xiiii. Cū facis ɔuiuiū voca pauperes: debiles: ⁊ claudos. ⁊ ɔtēplatio dñoꝝ cum securitate ea ɔsequēdi. Prouē. xv. Secura mens quasi iuge ɔuiuiū. Istā imaginationē cōplere nō potui ꝑuent' tp̄is breuitate: sed est melius alias cogitanda.

Lectio. CXI.

b **Habebo propter hāc** claritatem ad turbas: ⁊ honorem apud seniores. Iuuenis ⁊ acut' inueniar in iudicio ⁊ in cōspectu potentiū admirabilis ero: ⁊ facies ꝑncipū mirabūtur me. Tacentē me sustinebūt: ⁊ loq̄ntē me respicient: ⁊ sermocinātē me plura man' ori suo iponēt. Postq̄ Salomō enumerauit duas ptes dot' spūalis q̄s de octo dotib' cū sapia sua recepit. in ista lr̄a sbiungit tres alias. Habet eñ p eā in ꝑplis venerationē. In iudicijs discretionē. Int' nobiles admirationē. Et s̄m ista tria lr̄a diuidit̄ in tres ptes. Nā ꝑmo ostēdit q̄ sapia ɔfert venerationē in ꝑplis. Populus aūt est s̄m Aug'. xix. de ciui. dei. ca. xxi. cet' multitudinis pari iur' consensu ⁊ vtilitat' cōione sociatus. Uñ vbi ē populus ibi est societas ordinata multoꝝ: quorū aliq̄ sunt digniores ⁊ honorabiliores ⁊ aliq̄ sūt minores. Maiores vocat h' seniores. Minores aūt vocat turbas. Apud vtrosq3 aūt fit sapiēs honorabilis: s̄ diuersimode: q2 a vulgo recipit famā. Et apō seniores recipit honorē. Fama eñ s̄m Isid. v. ethi. dicit̄ a phādo. id est a loquēdo q2 loquēdo peruagat̄. Uulgus aūt multū loquit̄. Et iō fama hoīs p vulg' maxime publicat̄. Quantū aūt ad ista duo q̄ venerationē conferunt: videlicet famā ⁊ honorē dicit sic. Habebo ꝓpt' hanc. sc3 sapientiā. claritatem .i. bonā famā ad turbas ⁊ honorē apud seniores. Ad turbas. i. ad minores ⁊ vulgares homines: qui ideo vocātur turbe: q2 minus ordinati sunt in educationib' ⁊ morib' q̄3 sunt nobiles. Sicut eñ dicit Aug'. libro locutionū. Turba est multitudo inordinata. Uñ turba a turbatione dicit̄ s̄m Papiā. In signū aūt q̄ sapiētia ꝑstat famā: ⁊ q̄ fama volitat faciliter ore vulgi. Figura fame: apud poetas fuit quidā alatus q̄ pegasus dicebat̄. Iste nat' fuit de sanguine Gorgonis: qui timor v'l terror interptat̄. Quia timū sapiētie timor dñi. Iste equ' pede suo pcussit terrā: ⁊ erupit fons musaꝝ. De q̄ Orati' in ꝓlogo poetrie. Nec fonte labra ꝓlui caballino. Quia occasione fame multi de fonte sapie bibere cupierūt: ꝓpter famā eñ ɔquirendā multi studijs ⁊ reb' bellicis se dederūt: Hoc ē g̃ ꝑmū emolomētū positū in ista lectiōe: q̄ sapia ɔtulit Salomoni: q̄ videl3 habuit p eā venerationē in ꝑplis. S3 cōputatis ꝑmis duobus emolumētis: istud ē tertiū. Quartū emolumentū ɔfert sapia videlic3 discretionē in iudicijs. Et q̄ntū ad hoc dicit sic. Iuuenis ⁊ acutus inueniar in iudicijs. Iuuenis id est fortis. i. Ioh. ii. Scribo vobis iuuenes qm̄ fortes estis ⁊ verbū dei manet in vobis ⁊ vicistis malignū. Et acutus. i. subtilis in iudicio discernēdo noxiū ab insonte. Istō acumē iudicij dedit sapia danieli. Dañ. xiij. Reuertimini ad iudiciū q2 falsū testimoniū tulert ɔtra eā. Istud eñ acumē iudicij ⁊ cetera. Salomō a sapia pcepit. iij. Reg'. iij. Audiuit itaq3 oīs isrl' iudiciū qō iudicasset rex: ⁊ timuerūt regē: vidētes sapiam dei esse in eo ad faciendū iudiciū. Quintū emolumentū qō homo p sapiam ɔsequit̄ ē qō cōfert hōi inter nobiles admirationē. Nobiles ꝑncipes ⁊ potētes maxime indigēt ɔsilio sapiētū. Unde ꝓpter sapiam pauperes etiā regū fiunt ductores: ⁊ hoc est qō dicit: in cōspectu potentū admirabilis ero. Et pōt ista littera specialit' exponi de xp̄o in q̄ mansit ꝑsonaliter sapia increata. de q̄ dicit Luc. iiij. Oēs illi dabāt testimoniū ⁊ mirabant̄ in v̄bis gr̄e q̄ ꝓcedebāt de ore ipsius. Et facies ꝑncipū mirabant̄ eū. Esa. lij. Sup ipm ɔtinebūt reges os suū. Tria aūt dāt potētes sapiētib' rōe doctrine videl3 expectationē cū reuerētia. cōsiderationē cū diligētia: ⁊ auscultatiōe3 cū patiētia: ⁊ iō q̄ntū ad ista tria sbiūgit. Tacentē me sustinebūt. i. expectabūt. Iob. xxix. Expectabāt me sic pluuiā: ⁊ os suū apiebāt q̄si ad imbrē serotinū. Ecce expectatio cū reuerētia q̄ntū ad ꝑmū: ⁊ loq̄ntē me respiciēt sic hoīes intēti ad v̄ba alicui' respiciūt eū i faciē. Iob. xxix. itē tacebūt ad ɔsiliū meū ecce ɔsideratio cū diligentia: ⁊ s'mocinante me plura: man' ori suo iponēt q2 n̄ valebūt resistē sapie ⁊ spūi q̄ loquit̄. Act. vij. Ecce auscultatio cū patientia. quo ad tertium. Iob. xxix. Uidebāt me iuuenes ⁊ abscōdebāt̄ ⁊ senes assurgētes stabāt ꝑncipes cessabāt loq̄: ⁊ digitū supponebāt ori suo. Iuuenis acut' inueniar i iudicio. Notandū est q̄ iuuenib' sūt tria ꝑcauēda tria sūt iponēda: ⁊ sūt tria ꝑdicenda. Precauē eñ debēt somnū torpēt' ociositat': viscū inficientis societat': ⁊ estū ꝑsumētis tumiditat̄. Primo ꝑcauere debēt somnū torpētis ociositatis. Sic docet Plini': Accipit̄ pullos suos cū apti fuerint ad volandū extra nidū ꝓijcit ⁊ v'berat eos alis cauēsq3 ne in etate tenera pinguescāt ne marcescāt ocio ⁊ soluant̄ delitijs: sic ɔuenit oīno circa iuuenes ordinari. Prio extra nidū ꝓprie voluntatis eijciant̄: ō erroribꝰ castigent̄: ⁊ ad capiēdū predā suā statim assuescāt. Sic cleri ici dn̄t esse: ꝑda coꝝ est intelligētia scripturaꝝ

⁊ cōpellant ad libros. Si milites: pda eorū est strenuitas ⁊ victoria pugnaꝝ: exerceant in bellis. Si mercatores: pda eoꝝ est lucrū: exerceantur in nūdinis. Sic oīno ꝙ nullus vacet ocio: ꝰ posset quilibet dicere cū ps. Paup sum ego ⁊ i laboribꝰ a iuuētute mea. Sꝫ sic dr in li. de naturis rerū. Pullꝰ asini q̄to senior tanto turpior. Et de capris dic̄ Aristo. v. de aīalibꝰ ꝙ fetꝰ qui pmo generat est melior ⁊ fortior. Et fetus q̄ postea generat est peior. Tales etiā moralr̄ inter iuuenes inueniunt q̄ i pncipio sūt deuoti ꝟtuosi: ⁊ boni. Sꝫ q̄tomagis adolescūt tantomagis vitijs se imiscēt ⁊ fiūt turpiores. Tales sūt scholares deuoti dūmō sūt paupes ⁊ iuuenes: aridissimi ⁊ supbi dū diuites esse ceperit de pſimonio crucifixi. Scd̄o p̄cauere debēt vicij infectiue societatis. Sicut em̄ pueri de facili inficiunt lepra corpali. Ita facillime inficiātur familiaritatibꝰ vitiosis ⁊ pcipue cū mulieribꝰ quaꝝ blādicie etiā fortes aut emolliūt aut eneruāt. Prou. vij. De fenestra domꝰ mee pspexi iuuenē. Et infra. Cōsidero vecordē iuuenē q̄ transit p plateas: ⁊ ecce mulier occurrit illi i ornatu meretricio pparata ad capiēdas aīas. ⁊ apprehensum deosculatur iuuenē. Et bñ infra subdit. Stati eā sequit quasi bos ducꝰ ad victimā. Tercio p̄cauere debēt estū psumētis iurditatis. Duo genera hoim sunt naturaliter magne spei dūmō pditio statꝰ eoꝝ durat. Iuuenes ⁊ ebrij. Et qꝛ psumptio mater est iurgiorū. raro iurgia ⁊ dissensiōes vel bella int̄ socios oriunt: nisi iuuenes ⁊ ebrij sint in causa. Q̄d aūt iuuenes sūt psumptuosi ⁊ magne spei dic̄ Arist. ij. Ethi. Et huꝰ causa est triplex fm tres pditiōes obiecti ipius spei. Obiectū enī spei est bonū arduū ⁊ possibile; qꝛ em̄ iuuenes multū se hn̄t e putāt de futuro ⁊ paꝝ hn̄t de preterito. Memoria aūt est pteriti. Spes ꝟo futuri ideo multū hn̄t de spe ⁊ de possibili: ⁊ paꝝ de re ⁊ actu. Un̄ sicut materia pma dr in potētia ad oēs formas. Et q̄tomagis actuat tāto plus p dit de potētialitate. Ita puer dūmō ē iuuenis tūc est in potētia ad oēm statū: potest esse sacerdos: pōt esse ep̄s: pōt esse papa. Sꝫ cū creuerit modicū: vix sufficiet portare aquā bñdictam.

Scd̄a cā quare iuuenes sūt psumptuosi est caliditas nature. Hn̄t em̄ copiā caloꝝ ⁊ spirituum ⁊ iō cor in eis amplia t. Ex ampliatiōe aūt cordis hō tēdit in ardua. In ps. Uiā mādatorū tuoꝝ cucurri: cū dilatasti cor meū. Tercia cā est inexpiētia. Illi q̄ nondū passi sūt difficultates ⁊ resistētias in factis suis audaces sūt ad attemptandū oia. Illi ꝟo q̄ tā freq̄nter sustinuerūt repulsam. frustra laborauerūt in conatibꝰ nō de facili attēptāt ea q̄ nō sūt experti. Et h̄ est cā q̄re iuuenes nō dn̄t fieri duces belloꝝ sic dicit. iij. Topico. Nemo eligit iuuenes i duces eo ꝙ pstat eos nō eē prudentes. Et iō signant dr Eccl̄s. xj. Letare iuuenis i adolescētia tua ⁊ i bōo sit cor tuū i diebꝰ iuuētutis tue. In bono videlꝫ hūilitatis. Quia sic dic̄ Greg. i q̄dā omelia Qui sine hūilitate ꝟtutes pgregat: q̄si i vento pulueres portat. Ambrosiꝰ sup Beti imaculati. Nō mirabilis hūilitas i senectute qꝛ effecta viribꝰ: debilitata facuitas. tristitijs ⁊ doloribꝰ anhela. coacta curaꝝ estibꝰ: ⁊ ipa viuēdi mesta fastidio alacritate ē oblita iactātie. Rara sane i iuuenibꝰ ē hūilitas. Ideoq̄ mirāda dū etas viget dū vires solide. dū sanguis estuat: dū sollicitudo nescit. dū igrat nobilitas: dū leticia freq̄ntat.

Scd̄o pncipalr̄ sūt tria iuuenibꝰ iponēda. s. pmptitudo obediētie. teneritudo pscie. ⁊ sollicitudo ptinētie. Promptitudo obediētie qꝛ iuuenis sine obediētia abusio ē fm Aug. Un̄ sic docet Arist. viij. Ethi. Amicitia int̄ senes ⁊ iuuenes vtrisq̄ ē necēaria. Senibꝰ q̄dem vt eis a iuuenibꝰ fuiat. Et iuuenibꝰ vt i peccabiles fiāt id ē vt p seniores a pctī actiōibꝰ pꝟueniat. Timore em̄ senioꝝ ⁊ reuerētia solēt iuuenes se a suis isolētijs refrenare. Job. xxix. Uidebant me iuuenes ⁊ abscōdebāt. De ista obediētia iuuenū ad seniores dic̄ Valeriꝰ. li. ij. ca. j. ꝙ apd antiq̄s senectuti iuuētꝰ generalr̄ imēsū honorem reddebat. tanq̄ seniores cōes pr̄es eēnt oium iunioꝝ. Iudic̄. iiij. Sic em̄ iuuenes facē psueuerāt. ⁊ bn̄ dr psueuerāt. qꝛ iā olim ē psuetudo h̄ abrogata Esa. iij. Tumultuabit puer ꝯ senē ⁊c̄. Scd̄o ē eis iponēda teneritudo pscie vt discāt pctā sua cū eoꝝ circūstātijs diligēter discussa: integlr̄ ⁊ diligent̄ euident̄ exponere. qꝛ si fuerit pscia larga i iuuētute: ampliabit sine mēsura i senectute Eccl̄i. vj. Fili mi a iuuētute tua excipe doctrinā ⁊ vsq̄ ad canos inuenies sapiaꝫ. Et. xxv. Que i iuuētute tua nō pgregasti quō inuenies es i senectute tua: q. d. nllo mō. Et iō dolorē hoīs merito plāgēs psūptiōeꝫ sue iuuētutis i ociositate ⁊ i solētia: descibit Salomō puer. v. Cur detestatꝰ sū disciplinā ⁊ icrepatiōibꝰ nō acqeuit cor meū. nec audiui voces docētiū me: ⁊ mḡro nō idinaui aurē meā: Et merito plangē pōt talr̄. qm̄ metrice dr. Dāna fleo reꝝ ꝰ plꝰ fleo dāna dieꝝ. Quisq̄ pōt rebꝰ succurrē nemo diebꝰ. Tertiū est sollicitudo ptinētie qꝛ ptinētes eē ñ potuert sine sūma custodia ⁊ sollicitudīe vite sue. ppt̄ carnis ipugnatiōes. in ps. Sepe expugnāuerūt me a iu. mea. Et iō bñ petijt p̄o. Delicta iuuētutis. Tria sūt eis p̄dicēda videlicꝫ debilitas corpalis ꝟtutis. labilitas tpalis iuuētutis. ⁊ deformitas hyemalis senectutis: solēt em̄ iuuenes ꝯ fortitudīe sua gliari nimis ñ aduertētes illā. Esa. xl. Iuuenes i infirmitate cadēt. Itē p̄dicēda ē eis labilitas tpalis iuuētutis qꝛ forma corpis q̄tūcūq̄ mag cito trāsit. Unde Ouidiꝰ. ij. ꝯ arte amādi: Forma bonū fragile q̄ntuꝫ accedit ad annos. Fit minor ⁊ spacio carpitur ipa suo. Nec viole semp nec lilia candida

florent. Et riget amissa spina relicta rosa. Etiã tũc tibi veniẽt formosi capilli. Jã veniẽt ruge que tibi corp⁹ arẽt. Et Uirgili⁹ i bucolicis eglo. gi. ij. O formose puer nimiũ ne crede colori. Alba ligustra cadũt vaccinia nig̃ legũt. Uaccinia apud ṽgiliũ aliq̃ sũt pui fruct⁹ nigri. Anglici in austro. In borea bilberies. In gallico blebes: ꝛ sic loq̄t h. Aliq̃ vaccinia sũt flores q̃ vocant p̄mule veris: ꝛ sic loq̄t ṽgili⁹: in eadez egloga dicẽs. Mollea luteola pingit vaccinia cãpos. Tercio p̄dicẽda ẽ iuuenib⁹ deformitas hyemalis senectut. de q̃ ibidẽ Ouidi⁹. li. iij. ð arte amãdi ita scribit. Uẽture mẽores iaz nũc estote senecte. Sic nullũ t̄ps vob abibit iners. Utendũ est etate cito pede labit etas. Nec bona tã sequit̃ q̃ bona p̄ma fuit q̃ cito me miserꝝ laxant corpa rugis ꝛ perit in nido q̃ fuit ore color: Et iõ signãt dr̄ Eccs. xij. Memẽto creatoris tui in dieb⁹ iuuẽtut̃ tue añq̃ veiat t̄ps afflictionis ꝛ appropinquãt anni de quib⁹ dicas nõ mihi placent.

Lectio. CXII

Preterea habebo

p hãc imortalitẽ ꝛ mẽoriã etnã his q̃ p⁹ me futuri sũt relinquã. Enũerati q̃nq̃ donib⁹ vl' q̃nq̃ doĩ ptib⁹ q̃ s spũsc̃tũs spõte largit cuilibet ṽtuoso. In hac pte sexta sbiũgit q̃ est maxĩa videlicet imortalis ppetuitas bone vite q̃ solis sapiẽtib⁹. i. deũ colẽtib⁹ ẽ pmissa. Et qz ista imortalitas põt duplicit̃ pcipi videlicz: realiter vl' singlarit̃ i etna glia: ꝛ tpalit̃ in hoim memoria. Jõ de vtroq̃ sufficient̃ sbiũgẽs dic̃ sic. Preterea habebo p hãc imortalitatẽ vere videlicz ꝛ realr̃. qz Sap. i. Justicia ppetua est imortalis. De ista imortalitate loq̄t btũs Aug⁹. xiij ð ciui. dei. ca. xx. vbi dicit sic. Cũ btĩ vẽs eẽ volũt, pfecto esse ꝛ imortales volũt. Aliter eñ beati esse nõ possent: h̃ pbat Aug⁹ sic de imortalitate interrogãti sic̃ de beatitudie oẽs cã se velle. Rñdẽt siliter. Quõ possent btẽ viuẽ: nisi viuerẽt: Cũ g̃ omẽs appetũt beate viuere ꝛ beate viuere nõ possent nisi imortalit̃ viuãt: ꝯstat oẽs appetere imortalitatẽ. Et cũ natural' appetitus nõ sit frustra: cõstat q̃ imortalitas est hominibus possibilioꝛ eã hr̃e nõ valeat a seipo. Sz qz p sapiẽtiã eã hr̃e poterim⁹ h̃ est p dei cultũ sincerũ q̃ a bona volũtate depẽdet. Jõ dic̃ Salomõ: pterea habebo. i. pter emolumẽta supi⁹ enũerata habebo p hãc imortalitatẽ. s. p sapiẽtiaz. In h⁹ figuraz apõ poetas. dea sapie dicebat minerua. i. nõ mortal'. Min idẽ ẽ q̃ nõ: erua mortal. o interpiat. Inde ꝛ minerua q̃si imortalis. Ista dea pingebat q̃si ṽgo decora triplicẽ habẽs vestẽ. ꝛ in pectore caput gorgõis portabat depictũ sic̃ dic̃ Alexãder neq̃ in scintillario poetarꝝ caplõ ð pallade: dr̄ etiã nata ð iouis vertice ꝛ sine mr̃e: ꝛ dr̄ triconia pallas ꝛ minerua cui septenari⁹ numer⁹ ꝯsecrat. ꝛ ẽ dea sapiẽtie ꝛ oĩm artiũ et belloꝝ. Jõ ṽgo pingit dea sapie qz nullã recipit vitioꝝ corruptionem. Sz ppetua morũ gaudet integritate. Triplicez habet vestẽ ppter tres sciencias s̄mocinales q̃b⁹ ipa vestit ꝛ ornat: q̃ sũt grãmatica: rhetorica ꝛ dialectica. In pectore portat caput gorgonis. id ẽ medusẽ: q̃ aspiciẽtes in lapidẽ ꝯuertebat: cui⁹ caput pseus abscidit. Gorgon interpretat terror: qz g̃ oĩs sapiẽs terribilis vitiosis ꝛ fatuis esse debet. g̃ pingit dea sapiẽ caput gorgonis portare in pectore. Ista dr̄ nata de vertice Jouis ꝛ sine mr̃e: qz sapiẽtia fidei ꝛ bonoꝝ moꝝ ẽ a dono dei. Eccĩ. xxiiij. Ego ex ore altissimi pdiuj p̄mogẽita añ oẽz creaturã. Huic septẽnari⁹ numer⁹ ꝯsecrat q̃ est vniuersitatis. eo q̃ vniũsum t̄ps p septẽ decurrat dies: vniũsus mũd⁹ p septẽ planetas dirigit. Oĩs hõ ex septẽ quodãmõ cõponit: videlicz ex trib⁹ potẽtijs aĩe ꝛ quatuor elemẽtis. Juxta modum quorundã loquendi vocat triconia. i. trina noticia s̄m remigiũ qz ph̃i i trib⁹ cognoscẽdis maxie laborabãt: videlicet creatore creatura et aĩa. Uocat etiã pallas. i. noua: qz sapiẽtia nullũ seniũ nullã sentit vetustatẽ. Hec est dea belloꝝ: qz bellis magis ꝯfert sapiẽtia q̃ corpis fortitudo. Sap. v. Melior ẽ sapia q̃ vires. vir prudẽs magis q̃ fortis. Dic̃ g̃ Salo. Habebo p hãc imortalitatez ꝛ nõ solũ h̃: sed ꝛ mẽoriã etnã his q̃ post me futuri sũt relinquã. sic̃ dic̃ Seneca. Ad pauca natus est q̃ tm̃ ð suo t̄pe cogitat Oĩs eñ ṽtuosus ꝛ ad bonã vitã tenet; ꝛ ad bonã famã vt p vitã ipe saluet: ꝛ p famã pxim⁹ edificet; pxim⁹ inq̃ nõ solũ q̃ est: s̄ q̃ futur⁹ est. Uũ bonũ copiose ẽ sui cõmunicatiuũ. Un⁹ eñ bon⁹ hõ q̃si infinitis futuri pdesse potest p bonũ exẽplũ. Unde ille venerabilis Eleazar⁹ iude⁹ nobilissim⁹ cũ interficeret: qz ꝯ legẽ carnes suillas nollet comedere: nobilẽ mortẽ magis q̃ odibilẽ vitam amplexãs dic̃. fortit̃ vitã excedendo: senectute quidẽ dign⁹ apparebo. adolescẽtibus aũt forte exemplũ relinquã. Et iõ dic̃ p̄o. In mẽoria eterna erũt iusti. Et puerb. x. Mẽoria iusti cũ laudib⁹ In scptur̃e nãq̃ locis varijs inuenit triplex mẽoria. Est eñ mẽoria bñficioꝝ: mẽoria exẽploꝝ: ꝛ mẽoria dãnoꝝ. Prima ẽ ꝯtinue possidẽda. Scd̃a est alijs exhibẽda. Et tertia ẽ relinq̃nda. Primo eñ mẽoriã hr̃e debem⁹ beneficioꝝ diuinoꝝ. Esa. xliij. Ego sũ q̃ deleo iniquitates tuas ppter me: ꝛ peccatoꝝ tuorũ nõ recordabor. Reduc me i mẽoriaz ꝛ iudicemur sil'. Reduc me i mẽoriã. i. bona que tibi feci s̄m glosam. creando: redimendo: ꝛ p̄parando beatitudinem. Sed istam memoriam tria impediunt. prosperitas. curiositas. et voluptas. Prosperitas facit ingratos obliuisci amicorũ qui eos in angustijs adiuuerunt. Unde Gen. xl. legimus q̃ ppositus pincernarũ Pharaonis qui prius fuerat incarcerat⁹ cum Joseph.

⁊ p ipm ꝺ sua liberatiōe, ꝓphetice informatus succedētib⁹ ꝓsperis oblit⁹ ē inter ꝓs̄ris sui. Isto mō est de multis q̄ cū afflictiōib⁹ tribulant̄ ꝑsecutiōib⁹ vl̄ infirmitatib⁹: deū hn̄t in memoria. ꝭ cū sunt in sanitate: trāq̄llitate ⁊ ꝓsperitate tradūt deū obliuiōi. Deut. xxxij. Deū qui te genuit dereliq̄sti ⁊ ob. es. d. cre. tui. Narrat Uincenti⁹ in speculo historiali: q̄ semel in ethiopia tāta ꝯtigit pestilētia quo ad memoriaȝ hoim̄ q̄ hoies obliuiscebant̄ noīa patrū suoꝝ: noīa filiorū: ⁊ etiā noīa ꝓpria. ⁊ oriebat̄ ista pestilentia sm̄ cū ex fetore ⁊ putrefactiōe quorundā cadauerū interfectoꝝ in bello. Moralit̄ tāta his diebus est in homib⁹ in pte mēoratiua pestilentia q̄ nec recordāt̄ noīs dei patris oim̄: nec grati sūt amicis: nec aiab⁹ defunctoꝝ: nec prudentes ad seipos. Eccs. ix. Obliuioni tradita ē memoria eoꝝ. Seneca. ij. de beneficijs: compat legē gratitudis ⁊ bn̄ficētie mutue ludo pile. qꝛ eni hoies ludūt cū pila ⁊ eā alternatim recipiunt in se: tādiu durat ⁊ ꝯtinuat̄ ludus int̄ eos: q̄diu ꝯuenienter recipit̄ ⁊ iactat̄. Si vo vnus recipiat ⁊ retineat vel incōuenienter repcutiat desinit lud⁹ q̄ desinere nō pōt: sic dicit Seneca nisi vel mittētl vel recipientl defectu. Isto mō imaginat̄ Seneca q̄ debȝ esse de bn̄ficētia mutua int̄ amicos. Si eni a te bn̄ficiū recipio ⁊ p⁹ ea p virib⁹ illud tibi ꝓportionabilit̄ retribuo iuxta leges gratitudinis apte ludo: si vo beneficiū receptū obliuiōi cōmēdo: nec tibi vbi possem i aliq̄ recōpēso: ludēdi finē facio: ⁊ bn̄ficētie ludū soluo. Et iō signāter dicit̄ Hebre. xiij. Bn̄ficētie aūt ⁊ cōionis nolite obliuisci. Si sic nos hr̄e debem⁹ ad hoies: mltomagl erga deū nos g̃tos esse ꝯuenit. Hugo ꝺ claustro aie. Sicut nullū est momētū q̄ hō nō vtat̄ vel fruat̄ dī bonitate ⁊ mīsc̄dia. Ita nullū dȝ esse momētū quo eū p̄sitem nō habeat̄ in mēoria. Threñ. iij. Memoria memor ero ⁊ tabescet in me aīa mea. Sȝ istā memoriā scd̄o impedit curiositas ⁊ sollicitudo nimia circa mūdū: sic dicit̄ cōiter. Plurib⁹ intēt⁹ minor est ad singl̄a sensus. In ps. Obliti sūt bn̄ficioꝝ ei⁹ ⁊ mi. q̄ os. eis. Tertio istā memoriā impedit ⁊ tollit voluptas carnis. Boeti. iij. de cōso. metro. x. vocat corpus scd̄m imaginatiōnē platonicoꝝ: molē obliuiosam. Fuit eni opinio platonis. sic tāgit Arist. j. posterioꝝ. q̄ aīa hȝ noticiaȝ oim̄ reꝝ a p̄ncipio sibi ꝯcreatā: ⁊ spēs oim̄ reꝝ sibi inditas a deo. ꝭ statī qn̄ infundit̄ corpi terreno tradit obliuiōi illā noticiā sibi datā: nec ea pōt vti donec p sensus excitetur. Et ideo posuit plato q̄ addiscere nō est nisi recordari. Unū ꝯcludit Boetius metro pallegato. q̄ si platonis musa ꝑsonat verū qd̄ q̄sq; discit inmemor recordat̄. Moralit̄: corp⁹ est moles obliuiosa. i. obliuionē dei inducēs. Unū aīa imersa voluptatib⁹ ⁊ delitijs carnis ꝑdit memoriā dei sui q̄ ꝯdicit ps. Adhereat lingua mea faucib⁹ meis si nō meminero tui. Hec est mēoria ꝯtinue possidēda. Alia ē mēoria ꝓximis exhibēda p odorē bone fame ⁊ honeste ꝯuersatiōis. Opa eni strenuitatl ⁊ victorie solēt haberi i memoria: ⁊ iō vincentes mundū p paupertatē: carnē p castitatē: sensuȝ ꝓpriū p humilitateȝ memoria dignas faciūt seipos. Eccl. xlv. Dilectus deo ⁊ hominibus cuius memoria in bn̄dictiōe est. Narrat magister i historijs sup Exo. q̄ Moyses duxerat i vxorē filiā regis ethiopie. ⁊ cū in patriā suā redire voluisset: impedire eū nitebat̄ vxor sua. Moyses ḡ tanq̄ vir perit⁹ astroꝝ sculpsit in gēmas duas imagines h⁹ efficatie vt altera memoriā: altera obliuionē ꝯferret. Cūq; parib⁹. i. similib⁹ anulis eas infuisset: obliuiōis anulū vxori ꝓbuit: ⁊ mēorie anulū secū tulit: vt sic pari amore sic parib⁹ anulis insignerent̄. Cepit ḡ mulier obliuisci viri sui: ⁊ sic Moyses in patriā suā libere est ingressus. Moraliter: anim⁹ human⁹ ratione celestis cū carne terrena: q̄ p ethiopissaȝ designat̄: ꝯiugiū ꝯtrahit qn̄ corpi infunditur. Anim⁹ vo rōnalis naturalit̄ desiderat beatitudinē ⁊ vult in celū reuerti. Sȝ ista vxor eū impedit ⁊ ideo vtēdū ē cautela Moysi vt duos anulos cū gēmis faciam⁹: ⁊ anulū obliuiōis carni tradam⁹. Anul⁹ obliuiōis est recogitatio mortis: qꝛ mors obliuiōi tradit hoieȝ. In ps. Obliuioni dat⁹ sū tanq̄ mortu⁹ a corde. Anul⁹ memorie est recogitatio vite eṫne. Unū i memoria eṫna erit iust⁹: ⁊ sic libere i celestē patriā reuertamur. Tertia memoria ē penit⁹ relinq̄nda. Et hec est memoria dānoꝝ ⁊ iniuriarū nobis illatarū a ꝓximis. Leui. xix. Nō queres vltionē nec memor eris iniurie ciuiū tuoꝝ. Sic dic̄ Basili⁹ i hexamerō. Camel⁹ hȝ mirabilit̄ bonā memoriā de verberib⁹. Unū si aliq̄s eum pcusserit dissimulat pcussionē ad tps: ꝭ indubitāter cum oportunitatē habuerit expetit vltionē. Sic sūt nōnulli q̄ iniurias dissimulāt nō remittunt: abscōdūt nō obliuiscunt̄: cōtra quos dicat Sene. memoria bn̄ficioꝝ tuoꝝ dȝ cē tenax ⁊ iniuriaꝝ facilis. Et in ꝓuerbijs suis dic̄. Iniurie remediū est obliuio. Et tal̄ q̄ v̄tuose iniurias obliuiscit̄ dicē pōt deo ꝯfidēter illō Tobie. iij. Nūc dn̄e memor esto mei neq; vindictā sumas de peccatis meis. Et ipe dn̄s iusti rn̄debit p illud Esa. lxv. Nō erit i mēoria ꝓora neq; ascēdēt sup cor. sed gaudebitl ⁊ exultabitl vsq; in sempiternū.

Lectio. CXIIII

D Isponā populos ⁊ natiōes mihi erūt sbiecte. Timebunt me audiētes reges horrēdi: ⁊ in multitudine videbor bon⁹ ⁊ in bello fortis. Septimū emolimētū qd̄ sapiētia tribuit possessori suo est dignitas regiminis in ꝓuidētia. Per sapiam nāq; hō efficit̄ apt⁹ ad regendū ⁊ discernendū,

A

Sicut ipa dic. Prouerb. viij. Per me reges regnāt ⁊ legū ɔditores iusta decernūt. Ad sufficiētiā reginis quatuor requirunt q̄ in hodierna lectione tāgunt: videlicet. Ordinatio statutoꝝ: obtēperatio subiectoꝝ: diuulgatio triūphoruz: recōciliatio trāsgressoꝝ ⁊ expugnatio inimicorū. Et rex vel princeps q̄ hz ista: subiectū ꝑplm bn̄ regit. Quātū ad pmū dic sic. Disponā ꝑplos videlicet p sapiētiā. bn̄ regā statuta: iusta ⁊ virtua ordināndo. Eccl. xix. In oi sapiētia dispositio legi. Ubi notādū q̄ Aristo. j. politicoꝝ inquit. Qui sūt dispositi ad principāduz. Et q̄ sunt apti ad famulādū. Ista eni nō solū sūt necessaria ex lege positiua: ſ etiā ex lege naturali. Uñ naturalit̄ ⁊ ex natiuitate sūt aliq̄ dispositi ad regendū: ⁊ aliq̄ ad seruiēdū: ⁊ ideo determiat q̄ tā principat⁹ q̄ȝ seruit⁹ ē aliqualit̄ a natura: qr q̄dā sūt p quib⁹ expedit vt seruiāt ⁊ regant: ⁊ alij sūt p q̄b⁹ expedit cōicati q̄ ab eis hoīes dirigant. Natura eni dictat supiora ⁊ meliora debere regere min⁹ bona. Hinc est q̄ hō regit bestiā: aīa regit corp⁹: mascul⁹ regit feminā generaliter a natura. Illi ḡ hoīes q̄ sic se hñt ad alios sicut hō ad bestiā: vel sic aīa ad corp⁹: aut sicut mas ad feminā: apti sūt ad regēdum. Ista aūt excellētia singulari sup ceteros nō habet: nisi p bonū ꝓpriū hoīs qd̄ est ꝑfectio rōnis: q̄ ꝑfectio ē sapia. Et iō determiat phs q̄ fortes igenio ⁊ rōne: q̄uis sint debiles corpe sūt idonei ad regēduz: ⁊ fortes corpe ⁊ debiles rōne sunt apti ad seruiēdū: ita q̄ naturaliter p republica: ⁊ oi hūane cōmunitati ē: q̄ sapiētes regāt: ⁊ min⁹ discreti subseruiāt. Sic aīa q̄ ratione claret corpus disponit ⁊ regit. et corp⁹ ei ad viriusq̄ emolumētū subseruit. Et Sene. quarto d̄ bñficiis. Homini cui nō ē vis vnguiū aut dētiū: diuersas res dedit vis nature quib⁹ fec̄ eū terribilez ⁊ validū. s. rōnē ⁊ societatē. Per rōnē eni aialib⁹: ⁊ societate dñat gētib⁹: q̄uis nec benigna societas absq̄ rōne bona possit haberi: Dic̄ ḡ Salo. q̄ int̄ munera gratiosa q̄ dotis noīe cuz sapiētia spōsa sua recipiet: vnuz erit idoneitas reginis ad alios gubernādū: ⁊ h̄ sit pmo ⁊ principaliter iusta statuta ordinando. Et q̄tū ad h̄ pmum: disponā ꝑplos. Uñ de bonis p̄latis dicit Sap. xviij. Iusticie legē ⁊ ɔcordiam disposuerūt: ⁊ h̄ ē pmū qd̄ ad bonū regimen requirit ordinatio statutoruz. Scd̄o requirit obtpatio subiectoꝝ. Et q̄tū ad h̄ subiūgit: Et nationes mihi erūt subiecte: videlicz p voluntariā et admirabilē obediētiā. Reges eni ⁊ principes nō potētia ꝓpria stabiliūt: ſ beniuolētia subditoꝝ. Uñ Tullius in Philippici philippica. ij. Falsuz armatorū est p̄sidiū: caritate ⁊ beniuolētia ciuiū optet esse septū nō armis. Tertio requirit diuulgatio triūphoꝝ. Illd̄ eni singlarit̄ magnificat principē: ⁊ terribilē reddit hostib⁹ ⁊ regib⁹ q̄ circūstāt. Uñ legim⁹ Josue. ij. q̄ habitatores hiericō ad rūores triūphoꝝ q̄s filij isrl̄ d̄ duob⁹ regib⁹ āmorreoꝝ habuerūt: solo timore cor ⁊ audaciā ꝑdidesr. Et q̄tū ad h̄ subiūgit Et timebūt me audiētes reges horrēdi. Nō solū aūt de rectorib⁹ ⁊ principib⁹ verū est q̄ sapiētia fac̄ eos timeri a regib⁹: imo de viris sctis ⁊ simplicibus in ecclia verificat̄ freq̄nter. Si tñ vita cū sapiētia non discordet Marci. vj. Herodes metuebat Johēm sciēs eū virū iustū ⁊ sctm̄. Quarto ad bonitatē regiminis requirit recōciliatio trāsgressoꝝ vt princeps seu p̄lat⁹ clemētia ⁊ benignitate resplēdeat trāsgressorib⁹: p loco ⁊ tēpore leuiter ignoscēdo. Et q̄tū ad h̄ subdit sic. In multitudine videbor bon⁹. Licz eni bon⁹ sit termin⁹ general̄ antonomatice tñ accipit p benigno māsueto seu pio. Uñ bonitas principis ē ei⁹ māsuetudo. Et p oppositū. Nihil turpi⁹ vl̄ incōueniēti⁹ ē in pricipe q̄ȝ seuicia carēs rōe. Uñ Hiero. sup epl̄a ad Timoth. exponēs illd̄. Oportet epm irreprehensibilē eē ⁊c. dic sic. Nihil ē fedi⁹ p̄ceptore furioso: q̄ cū debeat esse māsuet⁹ ⁊ humil̄ ad oēs: ex aduso toruo vultu: tremētib⁹ labijs: rugata frōte: effrenati cōuitiis: facie int̄ ruborē ⁊ pallorē variata strepitat: ⁊ errātes nō tā ad bonū ptrahit: q̄tū ad malū sua seuitia p̄cipitat. Hec Hieronym⁹. Et iō dauid q̄si sūmā sue bonitat̄ allegāo corā dño dic: Memēto dn̄e dauid ⁊ ois māsuetudinis eius. Qualis aūt debeat eē p̄lat⁹ ad h̄ vt i multitudine bon⁹ appareat pulchre describit Alexāder nequā i smōe quodā cōmendās quendā legatū. Ottonē noīe cardinalē q̄ fuit legat⁹ in anglia tpe q̄rti heynrici reḡ q̄ lūdoniis ɔciliū celebrauit. Et ponit etiā in libro de cōsideratiōe: ad Eugeniū papā. Hic est q̄ regib⁹ exhibet se Johānem. egyptijs Moysen. fornicatorib⁹ phineeo. Helia idolatri. Helizeū auari. Petrū mētientib⁹. Paulū blasphemātib⁹. negociantib⁹ xp̄m: q̄ vulgū nō spernit ſ docet: diuites non palpat ſ terret: paupes nō grauat ſ fouet: minas principū nō pauet ſ ɔtēnit: q̄ ecclias non spoliat ſ emēdat: q̄ marsupia nō exhaurit: sed corda reficit ⁊ crimia corrigit: fame puidet sue: nec inuidet aliene. Qui orandi studium gerit. ⁊ vsum hz de omni re: oratiōi pl⁹ fidit: q̄ȝ sue idustrie vel labori. Cui⁹ ingressus pacific⁹: modestus exit⁹ erit. Cui⁹ smo edificatio: cui⁹ vita iusticia: cui⁹ p̄sentia grā: cui⁹ mēoria in bñdictiōe erit: q̄ se amabilē pbet nō ꝟbo ſ opere: uerēdū exhibet: nō fastu ſ actu. Qui humil̄ est cū humilib⁹: cū innocētib⁹ inocēs: duros dure redarguit: malignātes coercet: reddit retributiōez supbis. Qui nō d̄ dote vidue ⁊ patrimonio crucifixi ditare se festinat: g̃tis qd̄ g̃tis accepit: g̃tis faciēs iudiciū iniuriā patiētib⁹. Uindictā i natiōnib⁹: increpationē in populis: hec ibi. In q̄bus bon⁹ p̄lat⁹ sufficient̄ describit. Quinto ⁊ vltimo ad bonitatē regiminis requirit in pricī

pe expugnatio inimicoꝝ. Et q̄ſtū ad hoc ſtrin-
git: q̄ erit nō ſolū tp̄e pacis bon⁹. ſed etiā in bel
lo fortis. Talis fuit dauid q̄ interp̄tat̄ manu
fortis. ij. Regū. xxiij. Dauid ſedēs ī cathedra
ſapiētiſſim⁹ p̄nceps inter treo. Ipſe eſt quaſi
teneriim⁹ ligni vermicul⁹ q̄ octingētoo viros
interfecit fortiſſimos impetu vno. Ubi cōmēda-
tur a trib⁹ ſicut dicit ingl̄ in hiſtoriis: a ſapiētia
hūilitate ⁊ fortitudine. Dauid aūt cōpat̄ ver-
miculo ligni qui teredo vel terebella dicit̄: q̄
mollis dur̄ lignū ꝯfodit ſeu pforat: dū tangit̄
nihil molli⁹ illo: qū tāgit nihil duri⁹. Sic ⁊ da-
uid in ꝯſſutio domi ⁊ circa ſbiectos manſueti-
or fuit ceteris: in throno ⁊ ꝯtra hoſtes null⁹ acu
tior. Hoc nomē teredo eſt equiuocū: q̄ media
correpta ſignificat vermiculū: ⁊ dicit̄ a tero is
ere. ⁊ edo. is. edere. q̄ terēdo edit. Media xo
ꝓducta ſignificat puluerē vl̄ corruptionem li-
gni. ſm̄ Iſid. xij. Ethimo. Unū habet̄ talis ver-
ſuſ. Eſt vermis teredo ꝑ puluere dico teredo.

B Quia agit̄ h̄ de bello: Sit dubitatio talis:
Utrū bellū poſſit eē licitū xp̄iano. Et videt̄ q̄ nō:
q̄ bellare ꝯriat̄ diuino p̄cepto Math. v. Ego
dico vob̄ nō r̄ſiſtere malo. Et ad Roma. xij. Nō
voſmetipſoo defendētes cariſſimi ſ̄ date locū
ire. Itē Math. xxvi. Oīs qui accipit gladium
gladio ꝑibit: ergo bellantib⁹ pena indicit̄. ſed
pena nō indicit̄ niſi ꝓpter peccatū ⁊ peccatū
eſt illicitū. ḡ ⁊ bellū. Ad oppoſitū. xxiij. q. ij.
Iuſtū eſt bellū qd̄ ex edicto gerit̄ de reb⁹ repe
tēdis: aut ꝓpulſandoꝝ hoſtiū cauſa. Itē ibidē
ca. ij. in medio. Iuſta bella diffiniri ſolēt q̄ vl-
ciſcunt̄ iniurias: ſi gēs vel ciuitas plectēda eſt
vel que vindicare neglexerit qd̄ a ſuis impro-
be factū eſt: vl̄ reddere qd̄ ꝑ iniuriā ablatū eſt.

Ad queſtionē dicēdū q̄ ad hoc q̄ bellū red-
dat̄ licitū q̄nq̄ ſm̄ antiquos doctores reqrun
tur: ꝑſona: res: cauſa: anim⁹: auctoritas. Perſo
na vt ſit ſecl̄aris cui licitū eſt effundere ſangui
nē. nō eccl̄iaſticus cui ꝓhibitū eſt effūdē ſangui-
nē: niſi in caſu ineuitabili. Res vt ſit ꝑ reb⁹ re-
petendis vel defenſiōe patrie. ⁊ hic ſb̄ noīe re-
rū iniurie cōprehendunt̄. vn̄ licitum eſt: iniu-
rias rationabilit̄ vindicare. Cauſa ſi ꝓpter ne-
ceſſitatē pugnet̄: vt pax acq̄rat̄. Anim⁹ vt non
fiat ꝓpter odiū vltionē aut cupiditatē. Aucto-
ritas vt fiat auctoritate eccl̄ie vel p̄ncipis. San
ctus Thomas. ij. ij. q. xl. ar. j. dicit q̄ tria ſuffi
ciūt ad bellū iuſtū. Auctoritas p̄ncipis: q̄ oīs
priuata ꝑſona pōt ius ſuū ꝓſequi ⁊ optinere
in curia ſui ſupioris. hoc aūt princeps nō pōt.
Scd̄o requirit̄ iuſta cauſa vt videlicet illi q̄ im
pugnant̄ ex aliqua culpa hoc meruerūt. Ter-
tio requirit̄ intentio recta vt videlicet bonū ꝓ-
moueat̄ ⁊ malū impediat̄. Et ad hoc q̄ intētio
ſit recta req̄rit̄ habilitas ꝑſone ⁊ neceſſitas rei
repetēde. Iſta tria includūt illa q̄nq̄. Alii re-
ducunt̄ ad quattuor illa q̄ faciunt bellū iuſtū.

Unū habent̄ v̄ſus. Cū de iure pōt iudicēs bel-
la iubere. Cū bon⁹ eſt bellāo ⁊ quē decet arma
mouere. Cū pariēs cāin reprobā videat̄ habe-
re. Nō ſic bella q̄unt dici crudelia vere. Ex hꝭ
patet q̄ licet clerici poſſint bellis intereſſe vt ſu
is exhortationib⁹ abſolutionib⁹ ⁊ ſpiritalibus
ſuffragiis iuuēt bellātes: eſt tñ eis īterdictum
ne manu pugnēt. ⁊ de hoc. xxiij. q. viij. c. Cleri
ci. Et. c. his aūt quib⁹ dn̄i ſacramēta tractanda
ſunt iudiciū ſanguinis agitare nō licet. Et iō
magnopere talib⁹ exceſſibus ꝓhibendum eſt. ne
manu ꝓpria ſanguinē fundāt: qd̄ ſi fecerīt fiūt
irregulares q̄ntūcūq̄ ſit bellū iuſtū: niſi ſit ī de-
fenſiōe vite ꝓprie quā alio nō ſaluare nō poſ-
ſent. Ad p̄mū argumētū ſm̄ Aug. i ſer. d. i
mon. li. j. ca. xxvij. dicēdū q̄ illa q̄ ſaluator ibi
p̄cepit ſemꝑ ſūt ſeruanda in p̄paratione animi
videlicet ſit parat⁹ ad talia ſuſtinēda ꝑ xp̄o ſi ex-
pediret: videlicet ꝑcutiēti maxillā vnā: p̄bere ⁊
alterā: ⁊ nō defendere ſe. ⁊ tollēti tunicā: dimit
tere palliū ⁊ h̄mōi. Q̄nq̄ tñ magis expediēs ē
alit̄ facere ꝓpter cōe bonū. ⁊ etiā illoꝝ ꝯ q̄o pu-
gnat̄. Et eodē mō ad v̄bū ap̄li. Uel dicendū q̄
loq̄t̄ de inordinata defenſiōe. Ad ſm̄ r̄ndet
Aug⁹. xxi. ꝯ fauſtū: vbi vult q̄ ille dī accipe gla-
diū q̄ nl̄la ſupioꝛi ac legitīa ꝑtāte iubēte vl̄ con-
cedēte in ſanguiē alic⁹ armat̄: ⁊ tal̄ gladio ꝑibit
id ē pena īfernali niſi peniteat. In p̄s. Intro-
ibūt ī inferiora t̄re tradēt̄ ī man⁹ gladij. i. pe-
ne īferni. Uel alit̄ ſic exponit Aug⁹. d ſer. do.
in mon. l. ij. Quid aliō dictū ē: oīs q̄ gladio ꝑ-
cuſſerit gladio morieť: niſi q̄ ī ipō peto aīa mo
rit̄ q̄dcunq̄ cōmiſerit. ſm̄ illud p̄s. Gladi⁹ eo-
rū intret in corda ipoꝝ. Qd̄ ergo bellū aliq̄n
ſit xp̄ianis licitū p̄z ex his. Lectio. CXIIII

Ntrans in domū

meā ꝯq̄eſcā cū illa. Nō eñ h̄z amaritu-
dinē ꝯūſatio ill⁹: nec tediū ꝯuict⁹ ill⁹: ſ̄ leticiā ⁊
gaudiū. Octauū ⁊ vltimū emolimētū qd̄ ſapiā
ꝯfert poſſeſſori ſuo ē iocūditas ſolaminis ī cō-
ſciētis. qd̄ q̄dē emolimētū Salomō ſe aſſerit ha
biturū in hodierna lectiōe. Et circa h̄ duo fac̄:
Primo allegat modū eiue iocunditatis. Scd̄o
aſſigt cām eiue tranq̄llitatis. Scd̄a po ibi. Nō eñ
h̄z amaritudinē. Circa p̄mū ſ̄ dic ſic. Intrās ī
domū meā ꝯq̄eſcā cū illa. q. d. Ecce q̄ſtū mihi
emolimētū accreſcit. ſi mihi ſapiētiā. i. cultū dei
deſpōſauero. Si eñ nihil aliō ꝑ dote reciperē
cū hac ſpōſa h̄ mihi ſolū deberet ſufficere q̄ in
trās in domū meā. i. ꝯſcientiā meā. ꝯquieſcā.
id eſt quietē inueniā: cū illa. i. ſapiētia. Nulla q̄-
es exterior poterit delectari q̄ndiu ꝯſcia h̄z vn̄
poſſit murmurare. Hec ē dom⁹ quā ſcti ꝑ labo
res ⁊ tedia ſecli repetūt ⁊ req̄rūt. Hec eſt dom⁹
quā deo dedicare debem⁹ ꝑ ſctā ꝯūſatiōez. In
ps. Domū tuā decet ſctitudo d. i l. diex. De ſe
curitate ⁊ trāq̄llitate ꝯſcie loq̄ns btūs Grego.

A

sup Ezech. Omel. ix. dicẽs. In omni qđ dei ẽ semꝑ tacite recurrere debem⁹ ad mẽtẽ ⁊ interi orẽ testẽ ⁊ iudicẽ requirere. Quid eñ ꝓdest: si oẽs laudãt ⁊ ꝯsciẽtia accusat? Aut qđ poterit obesse: si oẽs derogẽt ⁊ sola ꝯsciẽtia defendat? Qualis sit ꝯsciẽtia bona docet Hugo de sãcto Victore. li. ij. ca. vj. de aĩa dicẽs. Trãquilla cõscientia est q̃ oib⁹ est dulcis: nulli grauis: vicẽs amico ad gratiã: inimico ađ patiẽtiã: cũctis ad beniuolẽtiã: ⁊ quib⁹ põt ad bñficentiã: cui de⁹ nec sua peccata imputat qꝛ nõ fecit: nec aliena qꝛ nõ approbauit: nec negligentiã qꝛ nõ tacuit nec supbiã qꝛ in humilitate ꝑmansit. Istã domũ conscientie debem⁹ bene fundare ⁊ honeste mũdare. Mundare quidẽ ꝑ frequentẽ ⁊ purã ꝯfessionẽ. In tali domo potest quiescere tã deus q̃ hõ. Et licet tã fama q̃ ꝯsciẽtia sit hominibus necessaria: conscientia ꝓpter seipsum: fama ꝓpter ꝓximũ. xij. q. j. nolo. Tamẽ in tãtũ ponderat bonũ ꝯsciẽtie qꝫ ꝓ salute ꝯsciẽtie ꝑdi debet cũ gaudio bonũ fame: vbi necessario oportet alterũ omittere. Unde Seneca epistola. lxxxij. fin. li. cõco. Nemo mihi plus videt estimare virtutẽ. nemo magis illo esse deuotus q̃ qui boni viri ꝑdidit famã ne ꝯscientiam ꝑderet. Et vult dicere qꝫ ꝓ ope virtuoso exercẽdo etiã ꝑ mediã infamiã debet homo ꝓcedere.

B Hec est ergo dom⁹ in qua sapiẽs cũ sapientia quiescit sine turbatiõe: qꝛ certe nõ habet amaritudinẽ ꝯuersatio ill⁹. ergo ⁊ cetera. Bona exteriora: delitie: diuitie ⁊ honores vel hñt amaritudines vel ad min⁹ generãt tediũ ⁊ fastidiũ ⁊ satietatẽ: ita qꝫ homo illud idẽ qđ prius optauit postea fastidiat ⁊ ꝯtemnat. Et ideo dicit Rabanus hic in glo. Corꝑales delitie corpus grauãt. Spũales vero mentem releuãt. Et q̃nto magis esuriunt: tãto amplius comedunt. In illis appetit⁹ placet experientia displicet. Augent spirituales delitie desideriũ: ⁊ q̃ magis sumunt auidius amant: hec Raban⁹. Et accepit a beato Gregorio in quadã Omelia: q̃ eandem sententiã mlťo eloquẽti⁹ dicit sic. Corꝑales delitie cũ nõ hñt graue in se desideriũ accẽdũt. cũ vero habitꝫ edunt comedentẽ ꝓtin⁹ in fastidium vertũt. At ꝯtra spirituales delitie cũ nõ habent in fastidio sũt: cũ vero habẽt in desiderio. In illis appetit⁹ saturitatẽ: saturitas fastidiũ generat. In istis aũt appetit⁹ saturitatẽ: saturitas appetitũ parat. Augẽt eñ spirituales delitie desideriũ in mẽte: dũ satiãt. ⁊ q̃nto magis earũ sapor ꝑcipit eo ampli⁹ agnoscit qđ auidi⁹ ametur: hec Gregori⁹. Unde Sene. carnis voluptatẽ docens ꝯtemnere dicit. Uolupꝉas corꝑalis fragilis est ⁊ breuis: fastidio obiecta quo auidius acta est citi⁹ in ꝯtrariũ recedẽs. Cui⁹ inde necesse est: aut peniteat: aut pudeat quẽcũqꝫ. In qua nihil magnificũ aut qđ naturam hominis ꝓximi deceat: res humilis mẽbroꝝ turpium ministerio veniẽs exitu feda: hec Sene. Sapientia ergo nõ habet amaritudinẽ in ꝯuersatione: nec tediũ in cõuictu: sꝫ ꝑ oppositũ leticiã ⁊ gaudiũ. ⁊ ideo a sapore sapientia quasi sapida scientia nũcupat. Et ꝑ ꝯtrariũ sapiẽtia h⁹ mũdi q̃ ꝯsistit in noticia iuris positiui amaritudinẽ ⁊ tediũ habet in ꝯuersatiõe: vt cõiter reddeno hoiem ꝓsumptuosũ in seipo: ⁊ iniuriosũ ad alios in ꝯuictu. Et iđo ad pacẽ ⁊ trãquillitatẽ studẽnũ in sacre pagine sapientia: est ab ecclesia ꝓhibitũ ne parisi⁹ vł in ciuitatib⁹ vicinis aliq̃s docere vel audire mo ciuile ꝓsumat. Et qui ꝯtra fecerit a cau saꝝ patrocinijs excludat ⁊ ꝑ epum loci excõicet: ex de ꝓuil. ⁊ excel. ꝓuil. sup specula. Circa domũ ꝯscientie est notandũ qꝫ ipsa hr̃e debet solidũ fundamẽtũ: decens ornamẽtũ: aptũ tegumẽtũ: ⁊ frequens expurgamentũ.

C Primo fundamẽtũ cõsciẽtie dꝫ fundari sup solidã doctrinã xp̃i: sicut saluator dicit Math. vij. Ois q̃ au. v. hec. ⁊ fa. ea assimilabitur viro sapienti q̃ edificauit domũ suã sup petrã. Petra est doctrĩa xp̃i. Math. xvj. Super istã petrã sane doctrine dꝫ ꝯscientia cuiuslibet edificari. Unde sũme cauendũ ẽ ne ista domus sit erronee fabricata vel nimis larga vł nimis stricta: qꝛ oĩe qđ fit ꝯ ꝯsciẽtiam edificat ad gehennã. xxviij. q. j. omnes. Et habetur in glo. ad Roma. xiiij. Unde sicut dicũt doctores. Dictamẽ ꝯsciẽtie plus obligat q̃ ꝓceptũ plan. Et iđo ois ꝯsciẽtia: siue recta siue erronea: siue in se mala: siue indifferẽtib⁹ obligatoria est: qꝛ in oib⁹ talib⁹ veniẽs ꝯtra ꝯscientiã: facit ꝯtra illđ qđ credit a lege dei esse ꝓhibitũ. In ista domo male parãt sibi quietẽ mlťi hoies mũdani qui illud qđ duri⁹ est ponũt sub capite. ⁊ illud quod molli⁹ sub pede. Moralit. Cõsciẽtia in mẽte ẽ sicut caput in hoie: ⁊ sensualitas ẽ sicut pes. Qui ergo ponit in sensualitate delectationẽ: ⁊ peccatũ in ꝯsciẽtia qꝛ murmur ꝯ peccatũ: dure reclinat caput suũ. Istã domũ fundãt q̃dã sup aquas voluptatis: quidã sup arenã cupiditatis: ⁊ iđ cõsciẽtie taliũ stare nõ possũt: eo qꝫ carent solido fundamẽto. Et iđo dicit Math. vij. qꝫ vir stultus edificauit domũ suã sup arenã: ⁊ descẽdit pluuia ⁊ flauerũt vẽti ⁊ cecidit dom⁹. Scđo dom⁹ ꝯscientie debet habere honestũ ornamẽtũ: vt sit picta curiose ⁊ artificialiter imaginib⁹ virtutũ ⁊ sanctoꝝ viroꝝ exẽplis q̃ nos ꝓcesserũt. Narrat Augustin⁹ ꝯtra Julianũ li. v. et. ij retractionũ. ca. lxij. qꝫ rex q̃dã Cypri deformis specie thalamũ suũ siue cubiculũ fecit depingi imaginib⁹ pulchris: vt ꝑ earũ aspectũ vxor sua pareret pulchrã ꝓlem. Rex est ratio: cubiculũ memoria vel ꝯsciẽtia. Sensualitas est vxor: et iđo o sꝫ pulchrã ꝓlẽ. i. virtuosas operationes habere velim⁹: domũ potiũ nroꝝ imaginib⁹ depingi studeam⁹: dicẽtes cũ ps. Dilexi dñe decorẽ dom⁹ tue ⁊c. Sꝫ est notandũ qꝫ dom⁹ q̃ nõ ha-

habitat̄ cōtrahit sordes: vermes: ⁊ varias corruptiones. Et ita est de multoꝝ cōsciētijs que nō inhabitant̄ ab eis. Nūq̄ tn̄ ē ei sic ita male sic in quadragesima qn̄ redeūt ad se ⁊ intrant domos cōsciētiarū suaꝝ malaruꝫ: Ibi inueniūt vermes: corruptiōes ⁊ fetores veterū pctōꝝ: ⁊ domꝰ incipit declinari ad mortē. Juxta illud Prouer. ij. Inclinata est ad mortem domꝰ eiꝰ. ⁊ ad inferos semite ipius. Tertio domus cōsciētie debet habere aptū tegumentū. Coopimentū bone cōsciētie est honestas cōuersationis virtuose: vt boni viri qđ didicerit interiꝰ: ostendāt exteriꝰ. Et sic luceat lux eoꝝ corā hominibus vt videant opa vestra bona ⁊ glorificēt patrē vestrū qui in celis est. hoc est qđ dicit̄ Math. x. Quod in aure audistis ꝑdicate sup tecta. i. ꝑ bonā ꝯuersationē. Quarto domꝰ ꝯsciētie debet habere frequēs expurgamentū ꝑ scopā confessionis: nec ad aliqđ remediū fugiendū est: vt a diabolo vel a peccato: nisi q̄ a cōsciētia expellat̄ peccatū. Unde Augꝰ. sup Joh. omelia. xli. Seruus peccati quo fugit secū se trahit: quocūq̄ fugerit non fugit seipam mala ꝯsciētia. nō est quo eat: semꝑ sequit̄ se: imo nō recedit a se. peccatū eñ qđ fecit intus est. Uis audire consiliuꝫ? Si vis a deo fugere ad ipm fuge: cōfitendo nō latendo. cōfiteri potes: latere nō potes. Sic est de diabolo sicut fuit đ Dedalo ⁊ labyrintho. Fecit eñ Dedalus domū quādam cū varijs vijs ⁊ cū parietibus ita ꝯplexis q̄ nullus eā intrans exire poterat sine glomere fili. ⁊ illa domꝰ vocabat̄ labyrinthꝰ. i. labor intus. q̄r in egrediēdo ⁊ in ingrediendo maximꝰ labor fuit. In illa domo inclusit Dedalus vnū monstrū qđ ex vna medietate fuit homo: ⁊ alia medietate bos: ea intentione vt ibi imꝑpetuū pasceret̄ ⁊ nunq̄ exiret: sic narrat Ouidius li. viij. Metamor. ⁊ Isido. ix. Etymolo. Moraliter loquēdo. qñ ita est q̄ diabolus ꝑcipit vnā ꝑsonā aliqđ peccatū monstruosum fecisse: facit cōsciētiā talis q̄si domū Dedali. ⁊ abscondit petm̄: ⁊ fabricat illi peccatori tot vias ꝯplexas ⁊ parietes obsistētes: nūc de timore: nūc de pudore: nunc de negligētia: nūc de expectatione ⁊ dilatiōe ꝯfessionis. ⁊ ibi occultat illud monstrū: vt nullus ꝯfessor possit intrare nisi cū glomere fili. Oportet. n. cōfessorem reuoluere oēs interrogationes spectātes ad peccatū anteq̄ reus velit cognoscere illud quod fecit. Nō sic facit probus homo ꝯfessoribus suis: sed omnino pandit ⁊ ostendit nude et apte. Juxta illđ qđ in figura scribit̄. iiij. Reg. xx. Omnia que sunt in domo mea viderūt: nihil est quod nō monstrauerim eis in thesauris meis. Lectio. CXV.

Ec cogitans apud

me ⁊ cōmemorās in corde meo: qm̄ immortalis ē in cogitatiōe sapiētia: ⁊ in amicitia illius delectatio bona: ⁊ in operibꝰ manuū illius honestas sine defectione: ⁊ in certamine loquele illiꝰ sapientia: ⁊ ꝑclaritas in cōicatione sermonū illiꝰ. circuibā querens vt illā mihi assumerē. Postq̄ Salomon enumerauit octo ꝓrogatiuas q̄s dotis nomine deꝰ tribuit hōi qui sapientiā accipit sibi sponsam: ꝓpter q̄ bona merito debuit Salomō moueri ad nuptias cū sapia ꝯtrahendas. Hic ponit recapitulādo suoꝝ dictorū in genere recitationē. Solēt eñ amātes cōmēdatiōes amicoꝝ suoꝝ pluries reiterare ⁊ inculcare sub diuersis sermonū coloribus: licet snia semꝑ sit vna. Uñ ista lectio nō est nisi recapitulatio ꝑdictoꝝ. In q̄ tn̄ tria fiūt. Nā ꝑmo ostendit q̄ intēse de sapia cogitauit. Scđo quales in eo ꝟtutes ꝑ̄ōderauit. Tertio q̄ effectualit̄ circa eā habendā multiplr̄ laborauit. Scđa ps ibi: Qm̄ imortalis. Et tertia ibi: Circuibā. Circa ꝑmū dicit sic. Hec cogitans apud me. Hec videlicet ꝑuilegia q̄ dant̄ ꝑ sapientiā: q̄ cito postea cogitās recitabo. q̄tum ad actualē intelligētiā apđ me occulte sine exꝑssione vocali ad alios. ⁊ cōmemorās in corde meo q̄si diceret: Nō solū cogitaui in trāsitu ⁊ ꝑfunctorie de nobilitate sapie q̄ est veri dei cultus. ꝟ cōmemoraui in corde meo. hꝫ est: memoriā perfectā generaui mihi de ea vt possem facilꝰ cogitare qñ vellē. q̄r illa q̄ scimus in memoria ꝯsiderāmꝰ qñ volumus: sicut dicit̄. iij. de aīa. Sic ergo patet q̄ intēse de ea recogitauit. Scđo ostēdit q̄les ꝟtutes in ea ponderauit: ⁊ sunt q̄nq̄. Dat eñ sapiētia ꝑfectionē multiplicē sapienti: cognitiōeꝫ ꝟitatis q̄tū ad itellectū: delectationē iocūditatis q̄tū ad affectū: ꝯuersationē honestatis q̄tū ad effectū: discretionē ambiguitatis in disputādo: ⁊ declorationē difficultatis in ꝑ̄dicādo. Dicit ḡ q̄ cogitās đ sapia aiaduertit qm̄ imortalis ē sapia in cogitatiōe: q̄r vera sapia ē đ eternis ⁊ necessarijs. Scđo hꝫ delectatiōem iocūditatis. vñ subdit: Et in amicitia illiꝰ ē delectatio bona. Unde dicit Arist. x. ethi. q̄ ꝑhia videt̄ hr̄e admirabiles delectatiōes. Est aūt phia amor sapie. Delectatio eñ in sapia ē magna: q̄r q̄to magis amat̄: tāto suauior inuenit̄. Ecci. xxiiij. Qui edūt me adhuc esuriēt: dic̄ sapia ad lr̄am. Et iđ Prouer. v. In amore illiꝰ delectare iugiter. Tertio sapia dat hōi cōuersationē honestatis q̄tū ad effectū. Et quātū ad hoc sbdit: Et in opibꝰ manuū illiꝰ honestas sine defectiōe. j. Cor. xiiij. Oia honeste ⁊ fm̄ ordineꝫ fiāt in vobis. Uñ de sapia dictū est. ca. vij. Uenerūt mihi oia bona pariter cū illa: ⁊ innumerabilis honestas ꝑ manū illiꝰ. Nec mirū q̄r Ecci. xxiiij. Flores mei fructꝰ honoris ⁊ honestatis. Quarto sapia dat discretionē ambiguitatis in disputādo. Et quātū ad hoc dicit sic: Et in certamine loq̄le illiꝰ sapia. Oportet eñ circa veri

tatem inquirendam: nō solū studere solitarie: sed cōferre multifarie: et sensus ac ingenia communicare: quia dubitare de singulis inutile non erit. Eccī. vltimo. Colluctata est aīa mea cū sapientia. Hec aūt disputatio ē q̄si quoddā certamē loquele: in q̄ certamine debet eē sapiētia .i. sapida veritatis inuestigatio: nō vana curiositas seu stulticia. ij. Thi. ij. Stultas et sine disciplina q̄ones deuita. Timendum est nā illud qd̄ dicit. Eccs. vj. Verba sunt plurima et multa in disputādo habentia vanitatē. Quinto sapientia dat declarationē difficultatis in p̄dicādo seu informādo. Et q̄tū ad hoc subdit. Et p̄claritas in cōmunicatiōe sermonū illius. Doctrina eñ obscura nō iuuat auditorē. Vñ Hugo. in didas. v. Duo decet doctorē vitare in docēdo: obscuritatē et plixitatē. Et dicit sic. lectio duob⁹ modis aīo fastidiū ingerere solet et affligere spm̄. q̄litate videlicet: si obscurior fuerit. et quātitate: si plixior extiterit. In q̄ vtroq3 magno vti moderamine oportet. ne qd̄ ad refectionē quesitū est: sumat̄ ad suffocatiōez. Et ideo dicit q̄ debet eē p̄clara in cōmunicatione. Secundū illud in Ps̄. Declaratio sermonū tuorū illuminat: et intellectū dat paruulis. Quia ḡ Salomon tot in ea virtutes et gr̄as cōsiderauit: iō circa sapiam acquirendā multipliciter laborauit. Et quantū ad h̄ subiūgit sic. Circuibā querens vt illā mihi assumerē. Circuibā inquit: in spiciēdo creaturas: et discutiēdo scripturas: et audiēdo lecturas. Plato eñ in morte sua dicitur docuisse discipulos: q̄ libētius magistros audirēt q̄3 scpturas eorū inspicerēt: adiūgēs q̄ littera vnica facie se offert inspiciēti. magister aūt sub facieb⁹ plurib⁹ eā offert audiēti. Circuiui ḡ dicit Salomō: vt eā mihi assumerē. mihi .i. ad fructū cōmodū et vtilitatē meā. pmo et pn̄cipaliter et cōsequēter ad modū aliorū. Prou. ix. Si sapiēs fueris tibi ipsi eris. Nō sic assumūt sapientiā q̄ male viuētes alios illumināt. sicut cādela nō est ad cōmodū: sed ad cōsumptionez sui et aliorū illuminationē lucet. Et p oppositū homo sctūs lucet sicut sol: qui et in se lucet et alios illuminat sine suo detrimento. Eccī. xxvij. Homo sctūs in sapīa manet sic̄ sol. Quia dicit̄ q̄ s. amicitia sapīe est delectatio bona. Est notandū q̄ nulla res est in hoīe q̄ sic declarat q̄lis est: sicut delectatio hoīs vnde talis denoīari debet quale est illud in quo delectat̄. Et ideo vtuosus dicitur: q̄r gaudet in operibus virtuosis. Iustus qui in operib⁹ iustis. voluptuosus q̄ delectat̄ in opibus voluptatis. Et sic de singulis vtutib⁹ et vitijs cōsequenter. Vñ sic extrahi pōt ex dictis phi. x. ethi. Delectatio in hoīe est morū regulatiua: morū declaratiua: et morū augmentatiua. Primo dico q̄ est morū regulatiua p̄ modū finis. Et ideo dicit Aug⁹. sup illud Ps: Scrutans corda et renes deus: finis cure et cogitatiōis ē delectatio ad quā q̄s nitit̄ peruenire. Vñ q̄ delectat̄ in possessione pecunie dat se mercationib⁹ vel alicui opatiōi p quā pecunia acq̄rit̄. et qui delectat̄ in militia dat se operib⁹ strenuitatis. vñ vnusq̄sq3 ordinat se finaliter ad illud in q̄ magis delectat̄. Et iō docet Arist. ij. ethi. ca. vij. q̄ a delectationib⁹ et delectabilib⁹ maxime debem⁹ cauere. et debem⁹ nos habere ad eas sic̄ senes plebis se habuerūt ad Helenā. Senes eñ plebis troiane iudicauerūt eā esse abijciēdā. Vñ hec ē doctrina Arist. ibidē. Alij ad alia apti nati sunt qd̄ quidē notū ē vnicuiq3 ex sua delectatiōe ꝓpria et puata. Cōsiderādū est ḡ: an ista delectatio sit bona: an mala. Si bona: bñ quidē. Si mala i cōtrariū oportet nos attrahere: dicit Arist. Sicut volens lignū tortuosum dirigē ad rectitudinē ipm in cōtrariū cōtra rectitudinē recuruat: et sic tādē reducit ad mediū. hec ē doctrina Arist. ibidē. Hec est cā q̄re prudēter sibi p fine deū proposuit Ps. vbi dicit: Iocūdū sit ei eloquiū meū: ego vero delectabor in dn̄o. Secundo delectatio hoīs est morū declaratiua. Quia sicut dictū est supius. talis est vnusquisq3: q̄le est illud in q̄ delectat̄. Moraliter loq̄ndo: Omnis eñ gest⁹ exterior in ludis: in scrip̄tis: argumētū ē de cōpositiōe mētis. Vñ Sene. ad Luciliū epl̄a. lxxxviij. Omniū rerū sī obseruent̄ indicia sunt argumenta morū q̄ ex minimis l3 capere. impudicū eñ incessus ostēdit et manus mota et interdū vnū respōsū: et relat⁹ ad caput digitus et flex⁹ oculorū improbū: risus insanū vult⁹ habitusq3 demonstrāt. Illa eñ in apertū p notas exeūt. Qualis quisq3 sciēs sit: si queadmodū laudet aspexeris. Tertio delectatio est morum augmentatiua. Vnde Arist. x. ethi. dicit q̄ certi⁹ hoīes iudicāt et inquirūt illa in quib⁹ delectāt̄ q̄3 alia. Vñ delectationes ꝓprie cōfirmāt opationes suas. Et ideo si diuersi hoīes ad eandē artez ponantur. ille magis ꝓficiet qui ceteris parib⁹ ampli⁹ delectat̄. Scd̄o p̄ncipalit̄ est notādū q̄ est triplex delectatio. Delectatio naturalis: delectatio bestialis: et delectatio rōnalis. Delectatio naturalis: est sine qua natura hūana esse nō potest. Sicut est illa delectatio quaz homo habet in cibo: et potu: et somno sibi cōuenientē: q̄ quidē delectatio peccatū nō est si nō excedat regulā rationis. Vñ Arist. vij. ethi. dicit. Delectationū quedā sūt necessarie: quedā volūtarie et ex electione. Necessarie sicut cibi et pot⁹ ad cōseruationē indiuidui. et venereorū ad cōseruationē sp̄ei. Volūtarie delectatiōes sūt: sicut victoria: honor et diuitie. In hoc aūt delectationis genere nō pōt cōtinue delectari s̄m Arist. x. ethi. ca. v. Tū q̄r ala nō p̄t cōtinue opari. et nulla delectatio ē sine opatiōe aīe. Tū q̄r delectatio cōtinuata circa vnū generat sui fastidiū. Si do sit circa diuersa: circa nullū est pfec

ra. Unā docet Arist. q̄ qn̄ delectamur ī vno ve-
hementer ꝑ tūc nō attendimus alia. sicut dicit ip
se: Amantes fistulas nō attendūt sermonibꝰ q̄
dicūř eis. Delectabilis. n. alterū repellit. Sꝫ si re
misse in aliquo delectemur possumus sil' atten
dere ad alia. Sicut q̄ videt in theatris male ago
nizantes possunt sil' comedē legumia. x. Ethi.
ca. vij. Et ista delectatio nō ē naturalis delec-
tatio hōis: cum hō appetat ɔtinuo ꝛ ꝑpetuo de
lectari: q̄lis delectatio nunq̄ꝫ habebiř nisi in vi
siōe dei: q̄n toto aīa ꝛ simul ꝛ sp adimplebiř gau-
dio. Juxta illud p̄s. Adimplebis me leticia cū
vultu tuo de. in dex. tua vsq̄ꝫ in finem. Scđa
delectatio ē bestialis. ꝛ ē turpissima delectatio:
ꝛ exprobrabilis sic dic Arist. iij. ethi. ca. v. q̄ ho-
mines tali delectatiōi nō vtunř scđm q̄ hoies:
ſ sm̄ q̄ animalia sunt. Sicut narrat ibi de quo
dā q̄ petijt guttur habere longū sicut ē guttur
gruis. Delectatiōes vero circa tactū maxime
inducūt bestialitatē ꝛ faciūt hoiem brutalē: q̄
nō sunt hois sm̄ q̄ homo. sed ꝓueniunt vel ex
corruptiōe cōplectionis: vl' ex mala assuefacti
one viuēdi. Prou. iiij. Ne delecteris in semitis
impiorū: neq̄ꝫ tibi placeat malorū via. Tertia
delectatio ē rationalis q̄ ɔsistit in ɔtemplatiōe
veritatis. Sꝫ cū eadē delectatio placeat vni et
displiceat alteri: queriř qualis delectatio de-
beat dici delectatio hōis. Ad hoc rñdet Arist.
x. Ethi. q̄ sicut si quereret de saporibꝰ q̄d dul-
ce sit ꝛ q̄d amarū: q̄ q̄ sanus dicit dulce: infir-
mus dicit amarū. dicendū esset q̄ illud est dul
ce q̄ sanus dicit esse dulce: nō q̄ infirmꝰ. Eo-
dem mō dicēdū q̄ illa ē delectatio hūana quaꝫ
virtuosus ꝛ bonus iudicat hois delectatiōeꝫ.
ſ nō illam quā corruptus ꝛ malus. Alie vero
delectatiōes nō sunt delectatiōes simpliciter:
ſ delectationes sm̄ quid. Unā sūt innaturales:
brutales ꝛ egritudinales. De q̄libet dicit Esa.
lxvi. In abominationibus aīa eorū delectata
est. Sed delectabile simpliciter est illud in q̄ sa
nus moraliter. i. virtuosus delectatur. In p̄s.
In via testimoniorū t. de. sum. sic in o. diui-
tijs.

Lectio. CXVI.

p Uer aūt eram inge

niosus: ꝛ sortitꝰ sū aīam bonā. Et cū es
sem magis bonus: veni ad corpus incoinq̄na
tū. Et vt sciui q̄m alit nō possem esse ɔtinēs ni
si deus det. Et hoc ip̄m erat sūma sapientia: sci
re cuiꝰ esset hoc donū. adij dn̄m ꝛ deprecatus
sum illū: ꝛ dixi ex totis p̄cordijs meis. Sicut in
p̄ncipio huius capli dictū fuit. Salomō in isto
caplo d̄ sapientia ꝛ seip̄o quādā fingit ꝑabolā
ponēs seipsum loco cuiusdā amatorio ardētis
simi cū sapientia quasi cū quadā v̄gine nobilis
sima ɔtracturus. Utiř aūt ista fictiōe ad osten
dendā amoris vehemētiā quā habuit ad sapiē
tiā acq̄rēdā: q̄ int' tales ꝑsonas cōiter amor ar
dētissimus inueniř. Quattuor aūt solet inue-
nis ɔtracturus facere. Primo enī ɔsiderat cō-
ditiones ꝑsone cū q̄ ꝓponit cōtrahere. Scđo
dotē ꝛ diuitias q̄s pōt cuꝫ ea recipere. Tertio
suꝑius ɔditiones examinat an possit puelle
ɔgruere. Quarto deliberat quō eā a parētibꝰ
ꝛ amici possit petere ꝛ habere. Juxta ista quat
tuor Salo. q̄ttuor facit in isto caplo. Nā p̄mo
ostendit sapientiā esse mirabiliter amabilem ꝛ
graciosaꝫ. Scđo ostendit ipsius dotē fore desi-
derabilē ꝛ p̄ciosam. Tertio declarat suꝑius
ɔditionē fore spectabilē ꝛ virtuosaꝫ. Quarto
ostēdit datorē puelle habere nobilitatē vene-
rabilē ꝛ gloriosam. Et sm̄ ista caplm̄ fuit diui
sum in q̄tuor. In p̄ncipio de duabus ɔditiōi-
bus ē expeditū: ꝛ de duabꝰ secūdis exequeř in
hodierna lectione. Et sm̄ hoc littera diuiditur
in duas ꝑtes. Nā primo ostēdit suꝑius ɔditi-
onē fore spectabilē ꝛ virtuosam vt merito dig
nus appareat iāta spōsa. Secūdo ostēdit da-
torē puelle habere nobilitatē venerabilē ꝛ glo
riosam: a quo ipa puella amicabiliter est petē-
da. Scđa ps ibi. Et vt sciui. Circa p̄mū duo fa
cit. primo ostēdit se habilē optū vel idoneū ad
ɔtrahendū cū ipa sapiētia ex speciositate ɔtrū-
tū naturaliū. Scđo ostendit hoc idē ex copio-
sitate virtutū moraliū. scđa ps ibi. Cū essēꝫ ma
gis bonꝰ. Dicit ḡ sic. Puer aūt erā ingeniosus
ꝛ sortitus sum aīaꝫ bonā: Ubi reddit se esse cō
mendabilē ex tribꝰ. A corꝑali mundicia. puer
eram. Ab intellectuali peritia. ingeniosus. A
supnaturali iusticia. ꝛ sortitꝰ sum aīam bonaꝫ.
Anima enī nō est ꝑfecte bona nisi ꝑ gratiā ꝛ ca
ritatē qua debito mō ordinatur in deum. Unā
Bern. de li. arbi. Bona ē aīa in vniuersitate:
melior in suo genere: optima ex sui ordinatio-
ne. Est aūt hec ordinatio oīmoda ɔuersio vo-
luntatis in deū: ꝛ ex se tota volūtaria deuota
q̄ subiectio. Ideo aūt dicit: Sortitꝰ sum aīam
bonā: nō q̄ a casu ad bonitatē deuenerit. ſ q̄
p̄mā gratiā nullus pōt ꝓmereri. Nā cū omne
meritū sit ex gratia. Si p̄ma gratia caderet sb
merito: p̄mā gratiā p̄cederet gratia. Et ideo de
us spōte dat hōi primaꝫ gratiā: homini tn̄ se
ad gratiā disponēti dispositiōe naturali: ꝛ nō
p̄benti obicem gratie ꝑ malū vsum liberi arbi-
trij. Licet aūt ante primā gratiā req̄rař dispo-
sitio ɔueniens: Illa tn̄ nō mereř gratiā meri-
to ɔdigni: sed ɔgrui tm̄. Et ideo dicit sortitus
sum animā bonā. Colo. j. Gratias agētes deo
patri q̄ nos dignos fecit in partē sortis sancto
rū. Solent enī q̄ sorte daně diuinitus dari. sic
dicit Augꝰ. x. sup Geñ. ad literaꝫ. ca. xvij. vbi
istā lraꝫ sic exponit. Puer erā ingeniosus. Se
q̄tur in lra. Et cū esset magis bonꝰ ꝛc. vbi Sa-
lomō loquiř ꝑ tpe sue iuuētutꝭ: dic se fuisse gra
tiosū ꝑ tpe sue iuuētutꝭ. nō solū in naturalibꝰ:
ſ etiā in moralibꝰ. Unā dic sic. Et cū esse magis

bonus: supple quam ingeniosus. i. cum magis pe=mineret in me bonitas moralis quam bonitas naturalis ingenii: Ueni proficiendo continue tunc p[ro]ceteri temporis: ad corpus incoinquinatum. i. attigi ad tantam p[er]fectionem virtutum moralium q[uod] corpus meum seruaui incoinquinatum a passionib[us] vitiorum. Et hec dicit n[un]c p[ro] statu suo. Primo q[uod]si in sua iuuentute legitur deo placuisse. iii. Reg. iii. Dilexit dominum Salomon ambulans in p[re]ceptis Dauid patris sui. Consequenter ponit in l[ite]ra Salomon modum petendi istam p[ro]uidentiam: videlicet sapientiam sibi dari in vxorem. Et hoc a deo q[uia] Jacobi. i. Si quis vestrum indiget sapientia postulet eam a d[omi]no deo: qui dat o[mn]ib[us] abundant[er] et non improperat. Et dixit sic. Et vt sciui q[uonia]m aliter non possem esse continens nisi de[us] det. tangit specialiter bonum continentie q[uia] ipsa est recta via ad sapientiam. Jac. iii. Sapientia que desursum e[st] primum q[ui]dem pudica e[st]. Et hoc ipsum erat summa sapientia videlicet scire cui[us] esset donum hoc. Adii ad dominum et dep[re]catus sum p[ro] ipsa obtinenda: et dixi ex totis p[re]cordiis meis. i. ex p[ro]fundo cordis mei non ex summitate labiorum. In ps. De p[ro]fundis clamaui ad te d[omi]ne. Precordia s[ecundu]m Papiam sunt loca vicinia cordi: eo q[uod] ibi sit p[ri]ncipium motus et cogitationis. et declinatur pluraliter caretq[ue] vocabulo singulari. Isido. d[e] summo bono. li. i. Quid prodest strepitus labiorum vbi cor est mutum. Sicut enim vox sine modulatione e[st] quasi vox porcorum. sic oratio sine deuotione e[st] quasi mugit[us] boum. Et in eodem: Oratio inquit cordis non labiorum. neq[ue] enim verba dep[re]cantis de[us] intendit: s[ed] orantis cor aspicit. Melius e[st] cum silentio orare in corde sine sono vocis: q[uam] solo verbo sine intuitu mentis. Joh. iiii. Ueri adoratores adorabunt patrem in sp[irit]u et v[er]itate. Notandum q[uod] multi appetunt segniter castitatem et non ex totis p[re]cordiis. Sicut d[e] seipso miserabiliter confitetur Aug[ustinus]. viii. confes. ca. vii. Ego inquit adolescens miser in exordio ipsius adolescentie petieram a te castitatem. et dixi: Da mihi castitatem et continentiam: s[ed] noli modo. timebam. n[am] ne cito exaudires et sanares a morbo concupiscentie: quam malebam expleri pot[ius] q[uam] extingui. Puer inq[ui]t eram ingeniosus. **C** Nota q[uod] tria bonum ingenium constituunt: tria bonum ingenium ostendunt: et tria bonum ingenium corrumpunt. Prima tria sunt memoria: intelligentia: et voluntas. Un[de] Aug[ustinus]. x. de tri. ca. xi. In his tribus inspici solent etiam ingenia paruulorum: cuiusmodi p[re]ferant indolem. Quanto quippe tenaci[us] et facili[us] puer meminit q[ua]ntoq[ue] acuti[us] intelligit et studet ardenti[us]: tanto est et laudabilioris ingenii. dicit Aug[ustinus]. Un[de] illa ingenia q[ue] studiose applicare non possunt: licet acuta sint forrassis et apta: laudabilia tamen non sunt s[ecundu]m eum. Est enim studium sicut dicit Hugo didas. li. iii. animi assidua et vehemens applicatio ad aliquid agendum: et cum summa voluntate occupatio. Per quem modum studere debet bonum ingenium docet prudenter Macrobius li. i. saturnalium in principio. et vult dicere. q[uod] sicut apes colligunt de diuersis floribus cibum liuum et in mel proprio labore conuertunt: ita studens circa illud in quo studet aliquam operationem habere debet: vel abbreuiare vel aliter ordinare: quia aliter non transibit in ingenium: sed in memoriam. Dicit ergo primo sic. Que in corpore nostro videm[us] sine vlla operatione nostra facere naturam alimenta que accepimus: q[uam]diu in sua qualitate p[er]seuerent et solida innatant: malo stomacho oneri sunt: et cum demum mutata sunt in vires et sanguinem transeunt. Idem in his quibus alimur ingenia presteri[us] vt quecunq[ue] hausimus non patiamur integra e[ss]e ne aliena sint: sed in quandam digestionem coquentur. alioquin in memoriam ire possunt non in ingenium. Idem dicit Seneca ad Lucillum epistola. lxxxiii. de verbo ad verbum fere. Sed q[uan]tam diligentiam habent homines ad exercitandum corpora sua: isti ad luctam: isti ad pugnam: illi ad cursum: alii ad saltum: alii ad ludum: alii ad bellum: et q[uod] pauci curant suum exercere ingenium in addiscendis bonis moribus vehementer plangit. Sene. ep[isto]la. lxxxi. Cogito i[n]quit q[uam] multi corpora exerceant: ingenia q[uam] pauci. quantum ad spectaculum lusorii fiat concursus: quanta sit circa bonas artes sollicitudo: q[uam] imbecilli animo sint quorum laceratos humeros miramur. Hec ergo tria: bonum ingenium constituunt: memoria: intelligentia: et voluntas studii. **D** Secundo tria sunt que bonum ingenium ostendunt. Illud enim ingenium est bonum q[uod] nouit eligere veritatem. abiicere vanitatem. et paruipendere loquacitatem. De primo loquit[ur] Arist. viii. ethi. Bonum inquit ingenium secundum veritatem e[st] bene posse eligere verum et fugere falsum. Et si hoc sit verum in speculatiuis: multo magis est verum in moralibus: Unde illa sunt bona ingenia que mundum falsum et fallacijs plenum fugiunt et preeligunt viam christi. In psalmo: Uiam veritatis elegi. Hoc est signum boni ingenii. primum videlicet eligere veritatem. Secundum signum boni ingenii est abiicere vanitatem. Non enim omne ingenium subtile est bonum: sed solidum ingenium: quia nihil magis est infructuosum q[uam] subtilitas quando sola est. Unde s[anctus] Petrus rauennensis in sermone. Odibili[us] nihil e[st] subtilitate vbi sola est subtilitas. Quid enim prodest in illis expendere dies suos: q[ue] nec domi: nec militie: nec in foro: nec in claustro: nec in curia: nec in ecclesia. nec alicui p[ro]sunt: nisi duntaxat in scholis. Sene. loquens ad Lucillum: Quid e[st] inquit acutius arista et in quo est vtilis. Tale est inquit ingenium q[uod] sola subtilitate lasciuiens nulla in se residet grauitate. Hec Petrus Rauenen. Nota dictum Simonis de mepham. Cantuariens. Archiepiscopi. Ista inquit valent in vrbe non in orbe: loquens d[e] subtilitatib[us] q[ue]stionum. Et ideo

nos qui christiani sumꝰ quos demões infestãt vt ad vitia attrahant: quibꝰ mors ꝯtinue cõminatur vt auferat: operibꝰ virtuosis studere debemꝰ curiosis omissis. Juxta illud quod monet Sene. epl'a. xvj. Demẽs oibus viderer: si cũ saxa in munimentũ murorꝝ senes ⁊ femine cõgererẽt: cũ iuuentꝰ infra portas armatas signũ corruptiõis expectaret: cũ hostilia in portis tela vibrarent: ⁊ ipm solũ sub fossionibꝰ et cuniculis tremeret: sederẽ ociosus: ⁊ hmõi qstiunculas ꝓponerẽ: Quod nõ perdidisti habes. cornua nõ ꝑdidisti. ergo cornua habes. Nũquid tibi demens videar si istis impendo opam: ⁊ nunc obsideor? Quid agã? Mors me sequit: vita fugit: aduersus hec doce me aliqd. Effice vt ego mortẽ non timeã: ⁊ vita me effugiat. Tertiũ signũ boni ingenij: est paruipendere loquacitatẽ ⁊ copiã excessiuã verborum. Unde Augꝰ. in summa ꝯfessi. ca. clxvj. Bonorũ ingeniorũ clara ẽ indoles: in verbis disserentiũ verum amare nõ verba. Quid eñ ꝓdest clauis aurea si aperire qđ volumꝰ nõ põt? Aut quid obest lignea: si hoc põt: qñ nihil querimus nisi aperire qđ clausũ est? Sic ergo tria sunt que bonũ ingeniũ ostendũt. Tertio tria sunt que ingeniũ bonũ corrũpunt. Nimia leuitas: ꝑuersa voluntas ⁊ lasciua voluptas. Leuitas eñ animi ⁊ dissolutio spectaculorũ ⁊ ludorum seculariũ corrũpunt ingeniuꝫ: sicut dicit beatus Augꝰ. vj. cofessionũ. ca. vij. Secũdo corrumpit bonũ ingenium ꝑuersa voluntas. Unde dicit Augustinꝰ de moribus ecclesie: ad Manich. li. ij. ca. iij. Scio quosdam esse qui cũqꝫ bono ingenio vtcũqꝫ ista videãt: mala tamẽ voluntate ipsum quoqꝫ ingeniuꝫ sunt amissuri. Tertio corrũpit bonum ingenium lasciua voluptas. Unde Sene. in prologo. j. lib. declama. Nihil tam mortiferum ingenijs q̃ luxuria est. Utrum eñ ingenia hominũ corrumpant lasciuia ⁊ torpore ꝯsequenter ibidez plangẽdo declarat: Torpẽt inquit ingenia desidiose iuuentutis. nec vllius honeste rei labore vigilatur. Somnus languorqꝫ ac somno et languore torpor: malarꝫ rerꝫ industria inuasit animos: cantandi saltãdiqꝫ obscena studia effeminatos tenẽt: capillũ frangere ⁊ ad muliebres blanditias extenuare vocẽ: mollicie corporis certare cũ feminis ⁊ immũdicijs nostrorum adolescentiũ specimẽ est. Quis equaliũ vestrorꝫ: loquit ibi Sene. filijs suis tribus: Senece: Mele: ⁊ Nouato. Quis inqt equaliũ vestrorꝫ: q̃s dicã satis ingeniosus: q̃s satis studiosus: imo q̃s satis vir ẽ. emolliti eneruesqꝫ ꝙ nati sūt in vitam manẽt expugnatores aliene pudicitie negligẽtes sue.

Capitlm. IX. Lectio. CXVII.

Deus patrum nostrorũ vel meorum: ⁊ domine misericordie qui fecisti omnia verbo tuo: ⁊ sapiẽtia tua cõstituisti hominẽ vt dominaretur creature tue: que a te facta est: vt disponat orbẽ terrarum in equitate ⁊ iusticia: ⁊ in directiõe cordis iudiciũ iudicet.

Postq̃ Salomõ declarauit q̃ sapiẽtiaꝫ que est verus dei cultus acquirere nõ potuit nisi illã a deo petendo ꝑ instantiã sũme deuotionis: In isto capitulo cõsequenter explanat formã ⁊ seriem sue supplicatiõis quã deo ꝓposuit ꝓ sapiẽtia acqrenda. In hac aũt supplicationis enarratione duo facit. Nã pmo ostendit diuinã excellentiã: scđo allegat humanã indigentiã. scđa ps ibi: Quis eñ hoim. Et ista duo alternatim facit vsqꝫ ad finẽ capituli: q⁊ aliquãdo supplicat: aliquando rationẽ allegat quare exaudiri debeat. Circa primũ duo facit. Primo captat diuinam beniuolentiam: secundo ꝓponit sue petitionis sententiaꝫ. Secunda pars ibi: Da mihi sediũ tuarum. Circa principiũ in captando beniuolentiã diuine maiestati extollit deũ in tribus: ex clemẽtia: ex potentia. ⁊ ex sapientia: sicut patet in lr̃a. Uñ dicit sic: Deꝰ patrũ nostrorũ. Quando parentes hominis seruierũt alicui magno: talis homo familiarꝰ ⁊ confidẽtius a tali dño postulat illud q̃ indiget. Bonus etiã dominꝰ adoptat filios bene sibi seruientiũ. Et ideo q⁊ patres illi ex quibus descẽderat Salomõ: deo bene seruierãt: sicut Abraam: Isaac: Jacob: ⁊ Dauid. Ideo hic pmo allegat dicens. Deus patrũ nostrorum ⁊ domine misericordie qui liberaliter dãs misericordiã: qui fecisti omnia verbo tuo id est filio tuo. Joh. j. Omnia per ipsum facta sunt. Uel verbo tuo. id ẽ ita faciliter fecisti omnia sicut homo loquitur verbũ suum. In ps. Dixit ⁊ facta sunt. Qui ⁊ sapiẽtia tua cõstituisti hominẽ: quasi dicat: licet omnia creaueris sapienter: q⁊ omnia in sapientia fecisti: tamen in creatione hominis maxime relucet sapientia tua. In qua imaginez tuam posuisti. Geñ. pmo. Faciamus hominem ad imaginẽ ⁊ similitudinem nostram. In quo etiam totius mũdi quodãmodo reperitur imago. vnde ⁊ minor mundus appellatur. Istum aũt hominem creasti ad tria: scꝫ ad dominandũ per potentiam: ad ordinandũ per sapientiã: ⁊ ad iudicanduz per clementiã: vt sic in istis tribus imago dei que est homo correspõdeat ipsi deo tanq̃ suo exẽplari: qui ꝑ potentiã: sapientiã ⁊ clementiam cuncta gubernat. Dicit ergo: Et sapiẽtia tua constituisti hominẽ vt dominaret creature tue que a te facta est. Eccli. xvij. Posuit timorem illius sup omnem carnẽ: ⁊ dominatus est bestiarũ ⁊ volatiliuz. Et Geñ. j. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terraꝫ: ⁊ dominamini piscibus maris: ⁊ volatilibus celi: ⁊ vniuersis animantibus que mouentur super terrã. Secundo cõstituit dominus hominẽ ad ordinanduz

per sapiẽtiã: quia sapiẽtis est ordinare. Unde subdit: Ut disponat orbẽ terrarum in equitate ⁊ iusticia. Orbem terrarũ .i. homines qui orbẽ terre inhabitãt. ps. Dñi est terra ⁊ plenitudo eius. Nõ solũ collatũ est nature hũane vt dñe tur sup creatura ꝑ potentiã: sed disponat hũanã ciuitatẽ ƒm rectã rationẽ iustis legibus et statutis. Hoĩm enĩ gen⁹ arte ⁊ rõnib⁹ viuit. sic dicit Arist. j. metaph. Tertio constituit de⁹ hoiem ad iudicandũ ꝑ clementiaꝫ. Clementia enĩ debet esse in iudice: vt videlicꝫ odiat culpã ⁊ diligat ꝑsonã. Et q̃tũ ad hoc dicit: Constitui sti hoiẽ vt in directione cordis iudiciũ iudicet id est faciat iudiciũ. In directione inq̃t cordis nõ per calũnias vel cauillationes: seu cautelosas circũuentiones. Et ꝑ oppositũ dicitur Prouerb. xxviij. Dux indigẽs prudentia multos opprimit ꝑ calumniã. Domine miscdie. Nota q̃ xp̃s est dñs miscdie: ꝓpter tria. scꝫ ꝓpter hereditariã possessionẽ: ꝓpter acq̃sitoriã mercationẽ: ⁊ ꝓpt̃ opatoriã causationẽ. De p̃mo patet. ij. Cor. j. Bñdict⁹ deus ⁊ pr̃ dñi nostri Jesu christi: pr̃ misericordiarũ. Scd̃m patet in redemptiõe qua suũ sanguinẽ fudit: vt deinceps sicut dñs oĩbus misericordiam dare possit. In ps. Qui redemit de interitu vitã tuã: qui coronat te in misericordia. Tertiũ patet: q̃r ipse facit ⁊ efficit misericordiã: vbi nulla suppetũt merita. Unde sicut fabricator vl' artifex esset dñs rei facte totaliter si causaret materiaꝫ sicut formã. Ita xp̃s est dñs miscdie: q̃r creator misericordie qui facit misericordiã meritis nõ exigentibus. Et ꝓpter istas tres causas deus dicitur diues in misericordia. Ephe. ij. Deus autem qui diues est in misericordia ꝓpter nimiã caritatẽ suã ⁊c. Surgit aũt in xp̃o magnitudo misericordie: ⁊ ꝓmptitudo ad miserẽdũ ex trib⁹. scꝫ ex naturali ꝓprietate: ex generali potestate. ⁊ ab exp̃imẽtali necessitate. Primo enĩ sicut igni ꝓpriuꝫ ẽ calefacere: soli lucere ⁊ illuminare: ita ꝓpriũ est xp̃o misereri. Unde canit eccl'ia: Deus cui ꝓpriũ est misereri semꝑ ⁊ parcere. Et iõ dicunt sancti q̃ deus q̃si inuitus punit ⁊ coacte ⁊ tarde. Et sicut homo tarde facit illud qđ inuitus facit. ƒm Chryso. Ita xp̃s tardus ẽ in puniendo: ⁊ velox in miserẽdo. Et sicut ignis tarde descendit: ⁊ cũ violẽtia: q̃r est ꝯtra naturam ignis ⁊ velociter ascẽdit: ita xp̃s velo asũme miserer: ⁊ tarde ⁊ cũ magna expectatiõe pũit. Et ideo dicit̃ in ps. q̃ est lõganimis ⁊ multũ misericors. In signũ aũt q̃ cũ dolore ⁊ displicentia peccatores punit: dicit ꝑ ꝓphetaꝫ Esa. j. Heu ego ꝯsolabor sup hostibus meis ⁊ vindicabor de inimicis meis: Ubi ꝓponit interiectionẽ dolentis. q. d. Cũ dolore ⁊ displicẽtia consolabor me. Unde sicut nulla res põt ꝑdere suã ꝓpriam operationẽ totaliter q̃diu manet: licet valeat impediri vl' retardari ad tp̃s: Ita nullo modo obliuiscetur misereri de⁹: nec ꝯtinebit in ira sua misericordias suas: imo cũ iratus fuerit misericordie recordabit̃. Abachuc. iij. De hac mixtura miscdie ⁊ ire. Greg. sup Ezech. omelia. j. pulchre declarat: quõ de⁹ q̃n irascitur nõ omnino irascit̃: sed ineffabili modo cũ ipse culpas ꝑsequitur etiã ꝓtegit peccatores. Ad qđ adducit duas historias. Una est de captiuitate decẽ tribuũ: quã licet deus ordinaret ad correctionẽ populi: simul tamẽ eis ꝓuidit de ꝓphetis ⁊ sanctis q̃ eos in illa captiuitate ꝯsolarent̃. Unde dicit sic. Nisi inquit iratus esset populũ in captiuitatẽ minime tradidisset. et si omnino irat⁹ esset electos suos cũ illo in captiuitatẽ non mitteret. Aliã historiã inducit de populo isr̃l quo mõ missis duodecim exploratorib⁹: decẽ ẽ eis redeuntib⁹ populũ ad murmurandũ ꝯtra dominũ ꝓuocauerunt in tantũ vt dicerẽt se seductos. Dominus ergo iratus dicit q̃ nullus eorũ terrã ꝓmissionis intraret. Quo audito statim cõpuncti secũ lachrymis afflixer̃t: ⁊ armis accincti parauerũt se cõtra populũ preliari: vt post lachrymas terrã ꝓmissionis conquirerẽt. Quibus dominus per Moysen dicit. Nolite ascendere neq̃ pugnetis. Non enĩ sum vobiscum ne cadatis corã inimicis vestris. Qua in re dicit Greg⁹. pẽsandũ ẽ. si cũ ipsis nõ erat: cur dixit ad eos ne ascenderẽt: Si aũt cũ ipsis erat quid est qđ ait. Nõ enĩ sum vobiscũ? Et respõdet Greg⁹. Mira inquit dispensatione discipline ⁊ misericordie: et cum ipsis erat ⁊ cum ipsis non erat. Cum ipsis non erat vt vincerẽt: sed cum ipsis erat ne ab hostibus perirent. O ineffabilia viscera pietatis: culpas insequit̃: et tamẽ peccantes ꝓtegit: ⁊ iratuꝫ se indicat: ⁊ tamen ab hostibus defendit. Sic plerũq̃ paruulo filio delinquẽti irascitur mater: rep̃hendit: increpat ⁊ verberat. Sed si hunc in p̃ceps ire vbi in mortis periculũ ruat aspexerit: manuꝫ tẽdit ⁊ retinet: ⁊ que sic irata verberauerat ac si nõ diligeret: sic diligendo retinet: ac si irata nõ verberasset. Hec Greg⁹. Et si querat̃ quis compellit deũ punire: ⁊ nõ prestare misericordiã totaliter liberantẽ a pena ex quo est omnipotẽs. Respõdet Chryso. Tu inquit peccator qui misericordiaꝫ nõ desideras. Sicut enĩ qui desideranti misericordiaꝫ denegat crudelis ẽ. ita qui nõ desideranti misericordiã prestat iniustus est. Et si queris: q̃s est homo qui nõ desiderat misericordiã. Respondet: tu qui permanes in peccatis. Desiderare nãq̃ misericordiam dei est cõuerti ad deũ. Ille ergo desiderat misericordiã dei qui timet irã eius. Qui enim irã nõ timet: nõ desiderat misericordiã: sed cõtẽnit. Secũdo deus est misericors ex generali potestate. Quãto enĩ homo vel bestia naturaliter est potẽtia maior: tãto est ad clemẽtiam promptior. Sicut patet de leone qui cũ sit ani-

maliū fortissimus: est tamen in prostratos misericordissimus. Homini enī vel animali ꝓstrato sibi naturaliter miseretur ꝛ parcit. Juxta illud. Parcere ꝓstratis scit nobilis ira leonis. Si etiā catulus mordeat leonē: leo nō se vindicat de catulo: sed si catulus mordeat catulū: statiʒ remordetur ab eo: ꝛ lacerant se inuicē ad mutuā vltionē. Similiter mulieres quia sunt naturaliter debiles: crudelissime se vindicāt quādo possunt. Deus autē infinitus est in potētia quia omnipotēs: ideo omniū miseretur. Hec causa diuine misericordie assignatur. infra. xj. ca. Misereris omniū quia oīa potes. Et ideo canit ecclesia: Deus qui omnipotētiā tuā parcendo maxime ꝛ miserando manifestas ꝛc. Si enī aliquis hominū regem offendat: extra potentiā suam se transferre potest exulando ꝛ in regnū aliud transeundo. Uel si ipm cōtemnens mori nō timeat omnē potestatē talis regis euacuet. Non enī habet homo potestateʒ nisi in corpus quod affligi nō potest anima separata. Sed isto modo nō est de dei potentia: quia ipius regnū est vbiqʒ in terra celo ꝛ inferno. Jn ps. Si ascendero in celū tu illic es. si descendero ad infernū ades. Ipsius etiaʒ dominiū non finitur in morte corporali: quando scilicet anima separaꝛ a corpore: qꝛ ipe potest corpus ꝛ animā mittere in gehennam. Unde. ij. Macha. vj. Manū omnipotēns dei neqʒ viuus neqʒ defunctus effugiaʒ. Tertio deus est misericors ꝓpter experimentalē necessitatem. Unde grauitatē alicuius morbi medicus pōt scire tripliciter. scʒ per speculationē in libro: ꝑ examinationē in signo: ꝛ experientiā in corpore ꝓprio. Ille aūt medicus qui morbū infirmi considerat speculatiue bene cōprobabiliter ei cōpatitur. Magis autē ille qui signa accidentia ꝛ circūstantias infirmitatis practicādo examinat. Sed maxime ille infirmo cōpatitur qui morbuʒ consimilē in corpore suo portat. Christus aūt ante incarnationē nostras infirmitates cognouit speculatiue in libro sapie eterne. Et iō fuit misericors. Jn ps. Quō miseretur pater filiorum: misertus ē dns timentibus se: quoniā ipe cognouit figmentū nostrū. Post incarnationē aūt suā cognouit dns ifirmitates nostras in sua q̄tidiana ꝯuersatione q̄si factus ē medicus practicās sanando infirmos vbiqʒ. tūc enī habuit maiorē compassionē ꝛ misericordiam. Tandē quādo temptatus est: siuit: esuriuit: occisus est: tūc didicit noscere nostras infirmitates ꝑ experientiā. et ideo tūc misericors est effectus. Nota nū q̄ illa res diceretur magna cuius vna extremitas celū attingeret: ꝛ alia in infernū descenderet q̄ntū ad longitudinē. Iterū si latitudo eius tāta foret q̄ totā terrā repleret. etiā duratio ita lōga q̄ in eternū duraret: talis iniq̄ res nō inmerito diceretur magna. hmōi ē misericordia dei que a celis incipiēs filium misit: nō solū in mundū: sed vsqʒ ad infernū: vt inde tolleret animas patrum. Jn ps. Misericordia magna tua est sup me. ꝛ eru. aīam. m. ex inferno inferiori. Scdo totam terrā replet: qꝛ omneʒ hominē cuiuscūqʒ fuerit nationis aut gentis si ad eū velit cōuerti: recipit ꝛ acceptat. Jn ps. Misericordia dni plena est terra. Tertio hec gratia nō fit nouiter hodie: neqʒ duos annos: sed a principio mūdi ita fuit: ꝛ sic erit in finem. Jn ps. Misericordia eius ab eterno ꝛ vsqʒ in eternū sup timētes eū. Et ideo signāter dicit ps. Miserere mei deus scdm magnā misericordiam tuam. Et ideo Aplus: dei misericordiā vocat caritatē nimiā. Ephe. ij. Deus inquit qui diues est in misericordia: propter nimiā caritatem qua dilexit nos cū essemus mortui peccato ꝯuiuificauit nos in christo. Cui est honor ꝛ gloria in secula seculorum Amē.

Lectio. CXVIII

Da mihi sedium tuarum

domine assistricē sapiētiaʒ: ꝛ noli me reprobare a pueris tuis: quoniā seruus tuus sum ego ꝛ filius ancille tue. Homo infirmus ꝛ exigui tēporis ꝛ minor ad intellectuʒ iudicij et legū. Etenī si quis erit ꝯsūmatus inter filios hominū si ab illo fugerit sapiētia tua: in nihilū cōputabitur. Postq̄ʒ salomon deꝓcaturus deū ꝓ sapientia impetrāda captauit beniuolētiam diuinā. Jn hac pte ꝓponit deuote sue petitionis sententiā. Et circa hoc duo facit. Primo ꝓponit formā sue supplicationis. Secūdo allegat cām diuine exauditionis. Scda ps ibi: Quoniā seruus tuus sum. Jn petitione aūt sua duo ponit ad bonā vitā necessaria: videlicet diuinā informationē ꝛ diuinā approbationē. Primū ptinet ad intellectū. Scdm ad voluntateʒ siue affectū. Petit ergo duo: videlicʒ sufficiētiā noticie ꝛ cōplacentiā bone vite. Quantū ad primū dicit sic. Da mihi sediū tuarū dne assistricē sapientiā. Quantū ad scdm. Et noli me reprobare a pueris tuis: Da inquit mihi. quia nec emere possum nec violenter auferre. Prouer. xvij. Quid ꝓdest diuitias hēre stulto cū sapiaʒ emere nō possit: Da mihi igitur sediū tuarū assistricē sapiam. i. sapiam sctōrū angelorū in q̄bus sedes. Juxta illō ps. Qui sedes sup cherubin. Assistricē sapiam. i. sapiētiaʒ q̄ tue maiestati sp assistit. Nō enī petiuit sapiam mundi: q̄ sedibus ꝑncipū ꝛ pontificū sp assistit: qꝛ illa stulticia est apud deū. j. Cor. ij. Sapiētiaʒ aūt loq̄mur inter pfectos. Sapiam aūt nō huius seculi neqʒ ꝑncipū huius sctī q̄ destruitur: sꝫ loq̄mur dei sapiaʒ in mysterio abscōditā quā ꝑdestinauit deus ꝛc. Quesiuit ergo Salomō sapiam nō huius seculi: sꝫ sapiaʒ q̄ assistit sedibus dei. Sedes etiā dei dici [illegible] aīe deuote in quibus xp̄s quiescit. s. vij. ca. Jn animas sctās se transfert. Et noli reprobare me a

pueris tuis: h est dignare me inter pueros tuos acceptare. Et noli pmittere vt pter demerita mea sim reprobãdus ꝛ eijciẽdus a ɔsortio pueroꝝ tuoꝝ .i. electoꝝ: humiliũ ꝛ paruuloꝝ in oculis suis. Luc. xviij. Sinite puulos venire ad me. taliũ ẽ em̃ regnũ celoꝝ. Hec est ꝙ forma supplicatiõis.

B Sequit̃ allegatio cãe diuine exauditiõis: ꝛ allegat ꝙ deus debet eũ fauorabiliter exaudire. Primo rõe sũpta a pte sui. secũdo rõe sumpta a pte dei. Scda ps ibi. Tu aũt elegisti me regẽ. A parte aũt sui assignat duplex motiuũ: quoꝝ vnũ pcedit p modũ iusticie: ꝛ aliud p modũ miscdie. Primũ est specialis familiaritas. Scdm naturalis imbecillitas. Specialẽ familiaritatẽ allegat dicẽs: Quoniã ego seruus tu⁹ sum .i. p fidem ꝛ deuotionẽ. Et seruos suos vtiles ꝛ necessarios solent hoĩes fauorabilit̃ exaudire. Johel. ij. Sup seruos meos ꝛ ancillas meas in diebus illis effundã spm̃ meũ. Et nõ sum seruus tu⁹ cõducticius vel empticius sed originari⁹: qꝛ nec tibi seruire cepi de nouo: sed ab vberib⁹ matris mee ad hoc extiti educatus: qꝛ filius ancille tue .i. bersabee. Hoc ẽ ꝙ dñe: dicit Salomõ: pmũ motiuũ quare dignus sum exaudiri a te scz specialis familiaritas. Sed aliud est qđ magis puocat ad cõpassionẽ ꝛ ad dandũ mihi quod peto p modũ beneficij ꝛ misericordie: nõ aũt per modũ meriti vel iusticie: videlicet naturalis imbecillitas ppter quã sum impotẽs ad faciendũ illud qđ debeo. Et ꝙtũ ad hoc dicit: Homo infirm⁹ ꝛc. Vbi pmo allegat impotentiã ex defectu nature. secundo ex defectu gratie. Ex defectu nature allegat impotentiã dupliciter. pmo ex parte corpis. scdo ex pte anime. Ex pte corpis dicit: homo infirm⁹ ꝛ exigui tẽpis .q.d. Quia dicor hõ ꝛ recognosco ppriã vilitatẽ. hõ em̃ dicit̃ ab humo: qꝛ infirmus ɔfiteor fragilitatẽ. Vñ dicebat xp̃us. Math. xxvj. Spũs quidẽ pmpt⁹ est caro aũt infirma: qꝛ exigui tpis ꝓuideo vite breuitatẽ. Job. xiiij. Breues dies hoĩs sunt. Et Sap. ij. Exiguum ꝛ cũ tedio est tpus vite nr̃e. Ex pte aũt aĩe allegat ignorãtiã dicẽs. Et minor supple sum ad intellectũ iudicij ꝛ legũ. Ista materia iudicioꝝ noticia ꝛ legũ quã deus statuit in ecclĩa ẽ necessaria iudici. Leui. xviij. Custodite leges meas atqꝫ iudicia ꝙ faciẽs homo viuet in eis. Vltimo allegat impotentiã ex defectu gratie: qꝛ ꝙtũcũqꝫ homo sit perfectus ꝛ sciẽs in scientijs ꝙs põt acqrere p naturã. sine tñ gratia nihil faciet meritoriũ vite eterne. Et ideo dicit: Etẽim si aliqs fuerit ɔsummat⁹ .i. pfectus ꝙtũ homo põt p naturã: si ab illo fugerit sapiẽtia tua .i. noticia vel fidei tendentia in tep dilectionẽ in nihilũ computabitur. Sap. xiij. Vani sunt oẽs homines in quib⁹ nõ est sapiẽtia dei. Et ideo d insipiẽtib⁹ dicit̃ supra. iij. ca. Et si quidẽ lõge vite erũt: in nihilũ cõputabũtur. Noli me reprobare a pueris tuis.

C Nota ꝙ sancti ꝛ deuoti hoĩes pueris cõparant̃ p pter septẽ pueri ɔditiones ꝙ in istis ɔ̃sibus cõtinent̃. Sunt pueri puri parui paruiqꝫ cibantur. Currũt leuant̃: cito dãt cito pacantur. Vel sic. Sũt pueri pui puri ꝓuo saciati. Cõformes ludunt cito daũt cito pacant̃. Est em̃ in puero inuenire paruitatẽ: puritatẽ: sobrietatẽ: cõformitatẽ: iocunditatem: liberalitatẽ: ꝛ tranquillitatẽ. Sic moraliter sancti sunt pui cõtra tumorẽ supbie. Puri cõtra fetorẽ luxurie. Sobrij ɔ̃ feruorẽ gule. Cõformes cõtra liuorẽ inuidie. Jocundi ɔtra torporẽ accidie. Liberales contra rigorẽ auaricie: ꝛ trãquilli ɔtra feruorẽ iracũdie. Primo dico ꝙ sancti sũt parui p humilitatẽ. Cũ em̃ porta celestis sit parua ꝛ angusta oportet ibi volẽtes intrare pruos fieri. Math. xviij. Nisi ɔuersi fueritis ꝛ efficiamini sicut paruuli nõ intrabitis in regnũ celoꝝ. Et Luc. xviij. Quicũqꝫ nõ acceperit regnũ dei sicut puer: nõ itrabit in illđ. Preciosa iocalia solẽt cooperiri crystallo cõiter ppter duo. Primo qꝛ sic honeste ꝛ secure saluãt̃ a puluere ꝛ ab extrinseco tactu lesiuo. Scdo qꝛ sic bñ mãifestant̃. Crystall⁹ em̃ cũ sit trãsparẽs pmittit speciẽ rei trãsire ad oculũ: imo auget speciẽ: ꝛ fac rẽ apparẽ maioris quãtitatis ꝙ est. Isto mõ moralit̃ ꝙ vult ɔ̃tutes aliquas saluas custodire occultet ꝛ operiat eas sb hũilitate. Est. n. hũilitas sicut crystallus: qꝛ seruabit virtutes a puluẽ vane glĩe ꝛ tactu siue palpatiõe laudis hũane: ꝛ in ɔspectu dei faciet eas apparẽ maioris valoris ꝙ si p se starẽt sine hũilitate. Per istud mediũ pñsentauit beata ɔ̃go deo suã virginitatẽ: suã pietatẽ: ꝛ suã caritatẽ. ita ꝙ oĩa fuerunt cooperta sub crystallo hũilitatis. Jđ signãter dicit in suo cãtico. Quia respexit humilitatẽ ancille sue. Luc. j. Istud in gratijs naturalib⁹ ꝛ etiã acqsitis generalit̃ sat patet: qꝛ qlibet virtus talis tãto maior videtur quãtomagis sub hũilitate ɔtegit̃. Si em̃ sapientia nimis nuda ostẽdat̃ p iactantiã: si pulchritudo si fortitudo: minor apparet. Et si etiã ꝙdlibet bonũ nature min⁹ est gratũ hõi. sed qñ ɔiũgit̃ cũ hũilitate gratũ fit hominib⁹ ꝛ acceptum in tm̃: qꝛ ipsa etiã superbia appetit humilis apparẽ. Nemo ẽ em̃ qui supb⁹ velit apparẽ vel videri. Vñ Bern. đ. xij. gradib⁹ hũilitatis. Gloriosa res est humilitas: ꝙ ipsa quoqꝫ superbia palliare se appetit ne vilescat. Vnde de Saule legitur. j. Reg. xv. Cũ esses paruus in oculis tuis caput in tribub⁹ israel factus es. Propter humilitatẽ fuit electus: ꝛ propter superbiam deiectus. Habet ergo puer paruitatem contra tumorẽ superbie. Secundo habet puritatem contra fetorẽ luxurie. Quãto domin⁹ est maior: tanto maiorẽ honestatem in seruo suo seruiẽte requirit. Deus aũt maxim⁹ dominus ẽ: ꝛ ideo vult ministros suos eẽ mũdos ꝛ

honestos. In cuius figurā legim⁹.j. Regū. xxj. q̄ cum dauid venisset cuz socijs ad achimelech sacerdotē in nobe. ⁊ fames eos vrgeret vehementer. peteretq̄ Dauid ab achimelech panē p se ⁊ suis in tanta necessitate. Respōdit sacerdos. Si mundi sunt pueri maxime a mulieribus mādu cent. quasi diceret: Necessitas nō habet legē: sed si immūdi essent nullo modo eis daretur. Fetet aūt luxuria nō soluz in cōspectu dei ⁊ angeloꝝ bonoꝝ: imo etiam corā quibusdam demonibus nobilis nature. Uñ quidaz necromanticus cū demonē more solito inuocasset: post longā expectationē ⁊ carminū suorum terminationē: tandē apparuit stans a longe vestibus obturans nares suos: a quo cum coniurator quereret: quare ita tardasset: ⁊ q̄re ita a remotis se partib⁹ tenuit. Respondit. Fetor inquit luxurie tue nō pmittit me ad te accedere. Cognouerat aūt meretricē suam clericus ille paruz ante. Et de talibus verificatur illud Esa. xxxiiij. De cadaueribus eorū ascendit fetor. Tertio puer habet sobrietatem cōtra feruorem gule. Quādo em̄ indiget comedit ⁊ bibit ⁊ mensurā naturalē nō excedit. Sic sancti viri in hoc pueros imitātes: quantū nature sufficit capiunt. ⁊ tūc tam sanitatē q̄ sumptus saluabunt. In cuius signū legimus Danielis. j. q̄ Daniel et socij sui pueri qui nolebant comedere de cibis regis Nabuchodonosor. nec bibere de vino ei⁹: sed comederunt legumina ⁊ biberunt aquam: honestiores fuerūt ceteris pueris chaldeorum. Unde dicitur ibi: post decem dies inuenti sunt vultus eorū meliores ⁊ corpulentiores pre omnibus pueris qui vescebantur cibo regio. Et pueris illis dedit de⁹ scientiā ⁊ disciplinā in omni scientia. Et ideo merito comparatur sobrietas amethisto. de quo dicit in lapidario. ca. xvj. Hic facilis sculpi contrarius ebrietati. Carus haberet si rarior inueniret. Dicitur autē de isto lapide q̄ preseruat equū gestantis a cespitatione ⁊ infirmitate. Isto modo moraliter sobrietas est facilis sculpi: quia sobrij facillime docēt ⁊ castigātur. Similiter aīa viri sancti est sicut eques ⁊ caro sicut equus. Esa. xxxj. Equi eorū caro. Anima istuz equū debet regere ⁊ refrenare. ⁊ interdum vrgere calcaribus. Si vero eques. i. anima istam gemmā. id est sobrietatē portauerit: equus. id est caro nō pdet sensuz. nec cespitabit in via moꝝ. nec cadet sup peccatum: imo corporalē infirmitatē euadet. Seneca. x. declama. dicit q̄ ideo subito morimur: q2 de mortibus viuim⁹. Quicquid auiū volitat: quicquid piscium natat. quicquid feraꝝ discurrit nostris sepelitur ventribus. Queritur enim quare nunc subito morimur: quia nunc mortibus viuimus. Et ad lucillum epistola. vij. Morbos multos multa fercula fecerunt: innumerabiles morbos non miraberis. Cocos numera. De hac materia notabiliter loquit̄ Innocentius de vilitate conditionis humane. Initium inquit vite hominis panis ⁊ aqua. Gulosis autē non sufficiunt fructus arborum: nō grana leguminū: non radices herbarū: nō pisces maris: nō bestie terre: non aues celi: sed querunt̄ pigmēta: parant̄ aromata: capiūtur obesa: que studiosissime coquunt̄ ⁊ laute parant̄ officio ministrorum: alius contundit ⁊ colat: ⁊ alius confundit ⁊ conficit: substantiā vertit in accidens: naturā mutat in artem: vt saturitas transeat in esuriez: reuocet appetitū ad irritandum gulaz: non ad sustentandā naturam: nō ad necessitatē supplendā: sed ad cupiditatē explendam: hec ille. Quarto habet puer conformitatē contra liuorē inuidie. Si puer videat nutricē flere statim collachrymatur. ⁊ si videat eam ridere mox arridet. Isto mō vult deus q̄ sancti viri in presenti cōpatiantur tribulatis ⁊ cū pficientibus gaudeant. Juxta doctrinaz apostoli ad Roma. xij. Gaudere cuz gaudentibus flere cum flentibus: vt sint omnib⁹ conformes ⁊ communicēt p caritatē. Isti figurantur per pueros clamantes in tēplo: Osanna xp̄o Math. xxj. Soli pueri carentes inuidia digni sunt deum laudare. Quinto puer habet iocunditatē cōtra torporē accidie. Jocunditas em̄ cordis facit eos ita mobiles q̄ currunt: ambulant ⁊ discurrunt ⁊ ludunt ⁊ nunq̄ sunt ociosi. Sic sancti in p̄senti debēt esse laboriosi: solliciti ⁊ semper in aliquo vtili occupari. Juxta illud. Sic fac q̄ nulla sine fructu transeat hora. Nunc predicando: nunc infirmos nō solū corpore sed ⁊ fide leniter informando: vngentes oleo leticie fidei salutaris. Horū figurā habuit Samuel. d̄ quo. j. Regū. j. ⁊. ij. ca. dicit̄. Puer Samuel ministrabat corā dn̄o statim cuz esset ablactatus. Sexto puer habet liberalitatez contra auaricie rigorem. Puer enim libenter dat quicquid habet. Isto modo viri sancti liberales debent esse per elemosynarum largitionem. Istos figurabat puer habens quinq̄ panes hordeaceos ⁊ duos pisces. de quib⁹ christ⁹ satiauit quinq̄ milia hominum. Joh. vj. Et Tobias qui cum iunior esset omnibus de tribu sua in captiuitate: nihil tamen puerile gessit in opere: s̄ omnia que habere poterat quotidie concaptiuis fratribus qui erant ex ei⁹ genere impartiuit. Tobie. j. Septimo habet puer tranquillitatem contra furorem iracundie. Puer enim non ledit: et si ipse offendatur et ledatur statim remittit. Unde pro vno pomo reconciliatur licet fuerit valde offensus. Isto modo sancti remittere tenentur illis qui contra eos delinquūt. Nota q̄ Aristo. iiij. Ethicor. ca. xiij. s̄m Thomā distinguit tres species iracundoꝝ. Sūt em̄ quidā acuti: quidā amari

⁊ quidaʒ difficiles. Acuti dicunt qui velociter irascuntur et velociter quiescunt. Et istud est optimũ qd̄ habẽt q̄ nõ retinent irã in corde celãdo: ſ statim irã suã p aliq̃ signa manifestãt ꝓpter velocitatẽ mot⁹ ire. Et ad istã speciẽ maxime disponũt colerici ꝓpter subtilitateʒ colere. Amari dicũt quoꝝ ira diu pseuerat ⁊ eã nutiq̃ ostẽdũt ſ occultãt: ⁊ ideo sũt amarissimi in seipsis ⁊ etiã ad alios ⁊ indigẽt multo tpe ad hoc q̄ digerãt irã suã. Et ad hãc iram maxĩe disponũt melancolici ꝓpter grossiciẽ humoꝝ melancolie. Difficiles sũt q̃ nũq̃ cessãt ab ira cõcepta donec fuerint vindicati. Istas tres species vincere debet scũs p mãsuetudinẽ ⁊ moderantiã rõtis. Primã p modestiã ne sit acut⁹. Scd̄am p patiẽtiã ne sit amar⁹. Tertiã p pietateʒ ne sit difficilis vt sit puer deo gratus moralis. De q̃ Osee. j. Puer israel ⁊ elegi eum.

Lectio. CXIX

Tu autẽ elegisti me regeʒ p̄plo tuo: ⁊ iudicem filiorum tuorũ ⁊ filiaꝝ tuaꝝ. Et dixisti me edificare templũ i mõte scõ tuo: ⁊ i ciuitate habitatiõis tue altare: similitudinẽ tabnacli sancti tui qd̄ p parasti ab initio: ⁊ tecũ sapiẽtia tua q̃ nouit opa tua: ⁊ que affuit tũc cũ orbẽ terrarũ faceres ⁊ sciebat

A

qd placitũ esset ocl̄is tuis ⁊ q̃d directũ in preceptis tuis. Postq̃ Salomõ supplicauit ꝓ sapiẽtia impetrãda ⁊ rõem q̃ a deo exaudiri debeat allegauit sumptã a parte humane necessitatis. In hac pte ꝯseq̄nter aliã subiungit rationẽ ad idẽ sumptã ex pte diuine bonitatis. Et est ratio talis. Decet diuinã bonitatẽ pfecte illã ꝯsũmare que ꝓposuit ⁊ incepit. Sʒ tu ꝓposuisti p electionẽ mei q̄ forẽ rex ⁊ iudex ppl̄i et edificator tẽpli q̃ sine tua sapiẽtia ꝯsũmari nõ possunt: ꝫ decet te deũ mihi dare sapientiã: q̃ ista que tu ꝓposuisti me facturũ ꝯsũmare possim. Dicit ꝫ sic. Tu elegisti me regẽ. q. d. nõ me ingessi p p̄sumptionẽ: nec me intrusi p violentã occupationẽ. Sed tu me elegisti nõ sup vnã ciuitatẽ vl̄ insulã: ſ vt rex sim populo tuo. Uñ. ij. Paral. j. vbi ponit historia de supplicatiõe Salomõis. Quis põt hũc p̄plm tuũ q̃ tã grandis est digne iudicare? Nõ solũ elegisti regẽ p̄plo tuo: ſ voluisti me esse iudicẽ imediatũ filioꝝ tuoꝝ ⁊ filiarũ tuaꝝ. tam maioꝝ q̃ minoꝝ. Scd̄o mõ nõ solum elegisti me in regẽ ⁊ iudicẽ: ſ in artificẽ et edificatorẽ: vñ dixisti me edificare tẽplũ in mõte scõ tuo. ij. Regũ. vij. Dixit dñs ad Dauid. Suscitabo semẽ tuũ post te ⁊ ip̄e edificabit tẽplũ nomini meo. Et. j. Paral. xxviij. Salomõ fili⁹ tu⁹ edificabit domũ meã ⁊ altaria vel atria mea. Ipm eñ elegi mihi in filiũ meũ ⁊ ego ero ei in patrẽ. Tẽplũ inq̃ in monte scõ tuo. Iste mõs sicut dicũt hebrei fuit ille mõs in quo abraam voluit imolare filiũ suũ Isaac. Geñ. xxij. Et ibi erexit altare. Et in eodẽ loco fuit postea altare templi de quo hic subdit. Et in ciuitate habitatiõis tue altare. Hec ciuitas fuit Hierusalẽ: de qua In p̄s. Hierusaleʒ que edificat vt ciuitas. Altare dico hñs similitudinẽ tabernaculi tui sancti ab initio. id est tale altare iussisti me facere: quale fuit altare tabernaculi Moysi ab initio. id est ab antiquo: hec tu deus pater ordinasti deme: ⁊ tecũ sapiẽtia tua. id est filius tu⁹ q̃ sapia nouit opa tua creatiõis recreatiõis ⁊ glorificationis: de quib⁹ Abachuc. iij. Consideraui opa tua ⁊ expaui. Que quidẽ sapiẽtia affuit tũc cuʒ orbẽ terraꝝ faceres creãdo de nihilo. Et sciebat quid placitũ esset in oculis tuis circa genus humanũ: ⁊ quid directũ in p̄ceptis tuis. id est quibus preceptis voluisti hominem dirigere in teipsum sicut in finem suum. Oritur hic dubitatio litteralis. An electores prelatorum teneantur eligere meliorem.

B

Et videtur q̄ nõ: q: decretalis dic: Sufficit eligere bonũ. nec est necesse eligere melioreʒ. Ad oppositũ videt. iiij. Regũ. x. Eligite meliorem de filijs dñi vestri ⁊ ponite sup soliũ patris sui. Dicendũ est: q̄ nõ semp ille qui est melior simpliciter est melior ad plationem. Ille eñ inter homines est simpliciter melior qui est caritate pfectior. Unde Aug⁹ in encheridion. Quãto caritas in quocunq̃ maior est: tãto melior est i quo est. Cũ eñ queritur. vtrum quisq̃ sit homo bon⁹: non querit quid credat aut quid speret: sed quid amet. Contingit autẽ frequenter q̄ illi qui est pfectissimus in caritate multa deficiant que necessaria sunt plato: puto sciẽtia: valitudo corporis ⁊ huiusmodi. Electio auteʒ eorũ que sunt ad finẽ: debet fieri sm̄ conditionem finis: ⁊ ideo dicendũ q̄ electores quicũq̃ talẽ eligẽ tenent q̃ sit melior ad statũ illũ cui per electionẽ ꝓuidẽ tenent: nõ aũt tenent eligere meliorẽ. Per h̄ patet ad argumẽta: quia decretalis intelligit de simplicit meliore. vnd̄ vult decretalis dicere q̄ non tenentur eligere meliorẽ ad illum statũ: sed sufficit eligere bonum: ⁊ ꝓpter hoc est electio cassanda. nec decretalis informat conscientiam electoꝝ: sed iudicium publicum. Auctoritas ad oppositum intelligitur de meliore ad talẽ finẽ. Orit h̄ dubitatio litteralis scd̄a. An meli⁹ sit habere reges p electionẽ q̃ p hereditariam successionẽ. Et hanc mouet Aristo. tertio polit: et arguit q̄ non per generationem siue per hereditariam successionẽ: quia cõtingit frequenter filium boni regis esse malum. Malus autem destrueret cõmunitateʒ. Si vero dicatur q̄ pater preuidens filium malum: daret alteri regimẽ qui esset bonus: dicit Aristoteles q̄ non est credibile: imo difficile esset et quasi supra naturam humanam: quia cum traderet regnum magis dilecto: et filius est quasi alter ipse: necessarium videretur q̄

traderet illud filio. Istam questionē nō soluit Arist. Sz dicūt expositores q melius est p se loquēdo et simpliciter ɔtinuare regnū p electionē: qr tūc semp pōt ꝟtuosus regere: p accidēs tū melius est in casu ɔtinuare regnuz p generis successionē. Primo ppter discordiā et dissensionē eligētiū. Scdo ppter ɔsuetudinē dn̄andi in vna domo. Tercio q equali sibi nullus vult subijci defacili: et iō mutatio regni est piculosa p electionē paci cōmunitatis: s hoc est p accidēs. Si eñ essent oēs rationabiles et habētes zelū reipublice: melius esset regi p electionē cōmunitatis ab vna psona q̄ p successionē nature. Aliam mouet ibidē questionē de potētia regis: et q̄rit q̄nta debet esse. Rñdit q optet regi potentiā esse tantā q sit maior q̄ sit alicuius vnius: et maior q̄ quoꝝūdaz pluriū de illa cōmunitate. debet tñ esse mior q̄ potētia mltitudis. Aliam soluit ibidē de rege et est. An melius sit regi optima lege vel optimo rege. Dicit: optimo rege: qr ipossibile est legē excogitare q̄ non indigeat applicatione: interpretatiōe et dispēsatione: q̄ ab optimo rege fieri possūt. Tu aūt elegisti me regē ꝑplo tuo: et iudicē filioꝝ tuoꝝ et filiaꝝ tuaꝝ. Ex ista actate informat pnceps q̄libet et plat' circa statū suū q̄tuor ɔsiderare: videlicz q nō sit imissus p intrusionē: q nō sit remissus p dissimulationem: q non sit neglector culparum: et q non sit acceptor personarum. Primo consideret prelatus siue princeps q nō sit immissus p intrusionem: s vt vere posset dicere deo. Tu elegisti me. Forma autem platorum eligendorum est ipe xps in tribus: scz. In sua conceptione: natiuitate: et cōuersatione. Fuit eñ cōcept' spūssancti coopatione. Natus sine matris corruptōe. Conuersatus in mūdo sine ambitione ac peccati opatiōe. Vñ qñ populus elegit eū in regē fugit et renuit rex fieri. Joh. vj. Isto mō q̄ debet intrare ad statum plature debet ɔcipi in mētib' electoꝝ p spūssancti inspirationē: nō p ɔspirationē dissolutoꝝ. Debz nasci de matre q̄ est ɔgregatio. siue capl'm: cui dz pesse sine corruptione. ita q nec sit corrupta pce vel pcio: vel minis potentū. Debet ergo sic elect' ducere statū suū sine ambitione vt velit si possit ex corde fugere et deuotus obedire: vt deus sibi possit dicere illō Esaie. xliiij. Noli timere serue me' iacob: et rectissime quem elegi. Sz timendū est q nōnulli eligunt ppter parcialis affectiōes: quidā ppter mūdiales possessiones: et quidā ppter curiales interpositiōes. Cōsiderāt nōnulli electores: nō q̄s melior vita: clarior sciēa et fama celebrior. s q̄ velit esse in bñficijs et subuctionib' vilior: q̄s velit minus vitā suā emēdare: quis velit crimina dissimulare. Cōsiderāt alij: q̄s est in reb' locupletior: in bñficijo pinguior: in expensis pfusior: in ɔuiuijs lautior: in ociosa familia mltiplicior. Alij q̄s ē regi et regalib' gratior et acceptior: q̄s parentū generositate nobilior: q̄s mūdane vanitati habilior et vsitatior inuenit. Isti nō eligunt p spiritūsctm: s p spirituz ncq̄. Cōtra q̄s adduci pōt illud. iiij. Reg. x. Eligite meliorē et eū q̄ vobis placuerit de filijs dñi vestri et ponite eū sup solū patris sui. Nota q pmittit meliorē et euz q̄ vob placuerit d filijs dñi vri signū q bonitas gratiaꝝ nō acceptio psonaꝝ dz eē causa q̄re vob placeat. Ut fert quēdā dixisse regi Lodouico q̄renti: Cur nō fiūt miracla p epos et platos moderni tpis: sic olim fiebāt in pmitiua eccłia: Domine inquit: olim tempore primitiuo electiōes epoꝝ et platoꝝ fiebāt p spiritūsctm: cuius est facere miracula: mō fiūt p reges et pncipes q̄ miracla facere nō pñt. Scdo ɔsideret plat' vl' pnceps: q nō sit remissus p dissimulationē: qr elect' i rgē. Rex eñ a regēdo dr. et ē nomē tā honoris q̄ oneris. Tenet eñ exēplū alijs pbere probitatis moralis: vt dicat cum Gedeone. Judic. vij. ca. Qd me videris facere: facite. Pl' eñ monēt egregia facta pncipis q̄ iusta ipia. De Julio cesare dr: q nūq̄ dixit militib' suis: ite s venite. Vñ. j. Regū. xij. Cōstitui vobis regē: et rex gdit añ vos. Narrat Sext' Julius Stratogematon. li. iiij. ca. v. de q̄dā duce q̄ vocabat pesticor'. s cū interogat' esset a milinb': quid imparet: dixit vt se imitarent et nihil aliud: et arrepto signo pm' hostes inuasit. Talis dz esse rñsō boni plati vt possit dicere cū aplo: Imitatores mei estote et obſuate eos qui ita ambulāt: sic habetis formā nostrā Ad Phil. iij. Trogus valerius libro. vij. narrat q Argeus rex Macedonū moriēs reliq̄t filiū puulū. Cōtigit macedones interim ɔ illiricos bellare et vinci: q̄ stati se recolligētes regē suū puerū in cunis iacentē añ aciē posuerunt et sic eos vicerūt: oñdētes macedōib' regē defuisse n ꝟtutē. Moralis pñtia plati sēp iuuat subditos. Tercio ɔsideret plat': ne sit neglector culpaꝝ in inq̄rēdo: discutiēdo et puniēdo: qr est elect' in iudicē. Tu aūt elegisti me in iudicē et c. Dicit phs .j. Ethicoꝝ. Quod vnusq̄sq3 est bon' iudex eorum que cognoscit. Et ideo ad bonū iudiciuz dandum requirit inquisitio et cognitio: ne homo pcedat ex incertis suspitionib' ex vna parte: et ex alia parte debet homo iquirere ne mala surrepēt et augeāt p defectū correctiōis. Cū ꝟo crimina sint cognita: cōtinuo si possibile est sint correcta p iudicē qui debet esse sicut iustuz animatū: sic dicitur. v. Ethico. vt mēs sua tota sit a iusticia occupata. Et ideo populus accedit ad iudicē sicut ad iusticiā animatam vt in oib' reddat qđ iustū ē. Vñ Eccł. vij. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute irrumpere iniquitates. Hugo de sancto victore in lib. suo de. xij. abusionibus claustri. dicit q tres sunt species vel modi negligentium prelatorum.

Quidã sũt qui bñ viuũt τ sbiectos male viuere pmittũt: quidã sũt qui male viuũt τ sbditos suos bene viuere cogũt: quidã sunt q̃ male viuunt τ sbditos male viuere volũt. Quidã sũt q̃ bñ viuũt τ subditos male viuere pmittũt: exemplo pcedũt: s̃ nõ icrepãdo delinquũt. Licet cm̃ bñ viuãt: necesse tñ est vt d̃ grege sibi commisso dño gregis rationez reddant. Illi v̄o q̃ male viuũt τ subiectos bene viuere cogũt: errantes reuocãt: s̃ rectos τ fortes occidũt: reuocãt v̄bis: occidunt exẽplis. De tertia specie nõ oportet facere mentionẽ. Hec Hugo. Quarto informat p̃lat⁹ τ princeps ne sit acceptor psonarũ. cũ dicat: Filiorũ tuorũ τ filiarũ tuarũ. i. electⁿ sũ in regẽ τ iudicẽ: tam maiorũ q̃ minorũ: tã simpliciũ q̃ pfectorũ. filiorũ inquit tuorũ. i. elect⁹ suz vt iudicẽ ipsum tuũ: nõ sicut suos meos vel rusticos: s̃ sicut filios gubernãdo vt sim eis loco tui pater nõ tyrãn⁹ Bern. sup Can. Discite subditos matres vos esse debere nõ dños: studete magis amari debere q̃ metui. Et si interdũ seueritate op⁹ sit: paterna sit nõ tyrãnica. matres fouẽdo τ patres corrigẽdo vos exhibeatis. Suspẽdite v̄bera: pducite vbera: pectora lacte pinguescãt: non typo supbie turgescant. Hec Bern. Et ideo sicut dicit bonus prelat⁹ Joh. in canonica sua. Maiorẽ l vobis nõ habeo grãm q̃ vt audiam filios meos in veritate ambulantes ⁊c. Lectio. CXX

Mitte eam de celis sanctis tuis τ a sede magnitudis tue vt mecũ sit τ mecuz laboret: vt sciam q̃d acceptũ sit apud te. Posita supplicatione deuota p sapiẽtia impetrãda. τ allegata rõne tam ex pte dei q̃ ex pte Salomonis. Hic iterato redit ad ꝯtinuationẽ sue petitiõis. Et circa hec tria facit. Primo petit q̃ sapiẽtia det̃ sibi liberalit̃. Scd̃o innuit q̃ itẽdit p eã regi generalit̃. Tertio pbat q̃ ipsa possit eũ bñ regere moralit̃. Secũda ps ibi: vt mecuz sit. Tertia ibi. Scit enim oĩa illa. Circa pmũ dicit sic. Mitte illã. i. sapientiam que est fides infusa opans p dilectionẽ. d̃ celis sanctis tuis. i. de celo empyreo q̃d in habitare pncipaliter crederis: licet omni loco vbiq̃ assis. Sicut eñ dicit Arist. pmo de celo: fm omnes antiquos. celũ est loc⁹ dei: τ q̃d est in celo nec veterascit nec mutat̃ nec alterat̃: sed habz vitã i secl'a seclorũ. Et a sede magnitudinis tue figuratiua locutio est. Loqt̃ eñ de deo modo humano: cũ tñ sit sine quãtitate magn⁹: τ sine qualitate bon⁹: et sine situ psidẽs: vt dic̃ Aug⁹ v. de de tri. ca. iiij. Per sedem ergo magnitudinis nihil aliud intelligit̃ nisi quies vl' trãquillitas dei omnipotẽtis q̃ vniũsa disponit. Sap. xij. Tu aũt dñator virtutis cũ trãqllitate iudicas. Scd̃o ostdit ad q̃d istã sapiẽtiã tãtũ optat. τ dic̃ vt p ea rgat̃ generaliter: τ pficiat̃ cẽndo: agẽdo τ cognoscẽdo. Vñ subdit. Ut mecũ sit. q̃ntũ ad pmũ. j. Cor. xv. Grã dei sum id q̃d suz. Et mecũ laboret. Quãtũ ad scd̃m. j. Cor. xv. Abũdãtius illis oĩb⁹ laboraui: non ego: s̃ grã dei mecũ. Ut sciã q̃d acceptuz sit apud te. Quãtũ ad tertiũ. Et h̃ dupliciter. s. dei bñplacitũ cognoscẽdo τ me eidẽ ꝯformãdo. Ut mecũ sit τ mecũ laboret. Notandũ est q̃ si pm⁹ parẽs in statu inocẽtie pstitisset: oẽs ei⁹ posteri sine labore meruissent. Perfecta eñ fuisset obedientia carnis ad spũm. Vñ sicut celũ mouet̃ sine fatigatiõe τ labore eo q̃ suo motori nõ resistit. Ita corp⁹ tũc ab aĩa sine labore motũ fuisset. Jam v̄o nec cogitare de aliquo diu possum⁹ sine labore corpis: τ a multo fortiori nec loq̃ possum⁹ nec moueri: In ps. Existimabã vt cognoscerẽ hoc labor est añ me. In tantũ autẽ versa est in cõtrariũ nr̃a pditio vt q̃ nati fuissem⁹ ad quietẽ si peccatũ nõ esset: generaliter et quasi naturalit̃ nascimur ad laborẽ. Dic̃ Job. Homo ad laborẽ nascit̃ τ auis ad volandum. Job. v. Sicut aũt pegrin⁹ veniẽs ad ꝯcursus viarũ eligere põt p quã velit ambulare: nullam tñ ibi sine labore. Ita hõ posit⁹ in hac vita multas vias viuẽdi inuenit: in diuitijs τ paupertate τ honore τ seruitute: in delitijs τ miserijs: sed nullã accipiet in qua magnũ laborẽ nõ inueniet. Si diues esse voluerit: in diuitijs ꝯgregandis: ꝯseruãdis τ dispẽsandis: necessario laborabit. Eccl. xxxj. Laborabit diues in ꝯgregatione substãtie. Et statim sequit̃. Laborabit pauper in diminutiõe vict⁹. Et sic discurrẽdo vbiq̃ laborẽ reperiet: q̃m h̃ fuit penitẽtia toti humano generi iniũcta. Gen. iij. Maledicta terra in ope tuo: in laborib⁹ comedes ex ea oĩb⁹ dieb⁹ vite tue. Laborare ergo debem⁹ in vita pñti viriliter τ v̄tuose pp̃ter tria: videlicz pp̃t cõuenientiã pmissi tpis: pp̃ter penitẽtiam cõmissi sceleris: τ pp̃ter vehementiã pmissi muneris. Primo dico. laborare debem⁹ in pñti non quiescere: nõ ociari pp̃ter cõuenientiã pmissi temporis. Tp̃s eñ quo viuim⁹ τ eternitas vite future sic comparant̃ ad inuicẽ: sicut vigilia pcedens τ festũ seq̃ns. In vigilijs eñ solemnitatũ solẽt homĩes laborare feruenter τ diu. vnde in talib⁹ vigilijs faciũt agricole altã noctẽ. In diebus v̄o festiuis indulgere solẽt cõiter quieti τ solatio. Isto modo moraliter nũc est vigilia in qua ieiunijs τ laborib⁹ nos dare debemus. j. Petri. v. Sobrij estote τ vigilate. Et. ij. Cor. vj. In oĩb⁹ exhibeam⁹ nosmetipos sic̃ dei ministros: in laborib⁹: vigilijs: τ in ieiunijs multis. Sed cras in vita futura erit festuz τ solẽnitas sempit'na. Et tũc vacabim⁹ gaudio: leticia τ quiete. Apoc. xiiij. Beati mortui q̃ĩ dño moriunt̃: amodo iã dicit sp̃us vt requiescãt a laborib⁹ suis. Vñ Hiero. in quadã ep̃la. Nullus labor dur⁹: nullũ tp̃s videri d₃ longũ: q̃ gloria

eternitatis acquirit. Sic dicto fatu⁹ eẽt q in vigilia
oib⁹ laborãtib⁹ ꝛ sudãtib⁹ ociosus foret. ꝛ in fe
sto laboraret qñ oẽs gauderẽt ꝛ quiescerent.
Sic fatu⁹ eẽt q in pñti vita qetẽ acceptaret: in q
xp̃s ꝛ oẽs sctĩ q nos ꝑcesserũt laborib⁹ ꝛ peni-
tẽtys se dederũt: ꝛ sibi in futuro laborẽ ꝑpetu-
um thesaurizaret. In ps. Laborabit i eternũ
ꝛ viuet adhuc in finẽ. Scdo tenemur laborib⁹
ỽtuosis insistere ꝓpter penitẽnã cõmissi scele-
ris. Magna eñ gr̃a foret si dñs remitteret ru
stico ꝑpetuã seruitutẽ ꝑ labore vni⁹ diei: ꝛ me-
rito deberet ille rustic⁹ tali die laborare diligẽ-
tissime. Moralit. oĩs peccator seruituti ꝑpetue
addicit qñ peccat. Joh. viij. Oĩs q facit pctm̃
fu⁹ est pcti. Pro hac seruitute peccati in ꝑpetuũ
laborare deberet i inferno: vt dictũ est: nisi sa-
cramẽtũ penitẽtie mediaret: p qd pctã eẽna in
penã tpalẽ cõmutaret. Justũ est ḡ q̃libz qui
peccauerit dieb⁹ vite istĩ⁹ fortiter laborare ꝓ-
pter penitẽtiã cõmissi sceleris: Exẽplo ꝓphete q
ait. Laboraui in gemitu meo lauabo ꝑ singlas
noctes lectũ meũ lachrymis meis stratũ meũ
rigabo. Hoĩes q aĩose laborãt cito patiũt su-
dorẽ. Jta deuoti i labore penitẽtie cito irrigãt
sudore lachrymaꝝ ꝯtritiõis. Dic Arist. ꝯ pleu.
parte. xxiij. ꝓble. xxiij. ꝙ qñ plorantes lachry-
mas emittim⁹ lachryme sũt calide: qñ aũt dolẽ
tes oclos ex aliq infirmitate emittimus lachry
mas: lachryme ille sũt frigide. Et h⁹ cãm assigt
talẽ. Indigestũ ẽ frigidũ. digestũ ỽo calidũ.
Dolẽtiũ aũt oclos lachryma est indigesta pro-
pter qd ꝛ frigida. ꝓpter qd ꝛ medici signũ pu-
tãt eẽ maxie egritudis frigidos sudores. Cali
dos aũt ecõtrario bone alteratiõis. Et h⁹ sbiũ
git cãm. Cũ qdẽ fuerit supfluitas mlta in oclo
nõ põt intern⁹ calidũ illã digerere: qre necesse ẽ
frigidã esse. qñ aũt pauca supfluitas est tunc
calor vincit. quare tũc lachryme sũt calide: Fi-
unt aũt ex supfluitatib⁹ egritudies hmõi. Mo
ralit loqndo: int penitẽtes est diuersitas. qꝛ ali
qui ꝯterũt ex caritate ꝛ amore iusticie. caritas
aũt ignis est. Et iõ istoꝝ lachryme sũt bñ dige-
ste calore caritatis. ꝛ istoꝝ sudores sũt calidi ꝛ si-
gnãt sanitatẽ. Alij aũt vident penitẽtes ꝛ atte-
runt magis ꝙ ꝯterãt. Recogitãt eñ penã infer
nalẽ quã peccãdo meruerũt. ꝛ exinde timorẽ cõ
cipiũt q timore ducti lachrymas frigidas ꝛ su-
dores frigidos faciũt: qꝛ ꝯfessionẽ frigidã faci-
unt de peccatis timore pene non amore iusticie.
Sic penituit. Antioch⁹. ij. Machab. ix. Ora-
bat scelest⁹ dñm a q nõ erat miscðiã ꝯsecutur⁹.
Sic Judas penitẽtia duct⁹ retulit triginta ar-
gẽteos dicẽs: Peccaui: tradẽs sanguinẽ iustũ
Math. xxvij. Ista est ꝯfessio frigida ꝑ timorẽ
ꝛ desperationẽ. Et iõ signũ ẽ magne infirmita-
tis. Isti sic laborãtes licite dicere pñt illð Luc.
v. Per totã noctẽ laborãtes nihil cepim⁹. Ta-
tes nõ fuerũt lachryme Petri. Math. xxvj. Nec

lachryme Marie magdalene Luc. vij. Ter
tio laborare debem⁹ i pñti ꝑ opa meritoria ꝓ-
pter vehemẽtiã ꝓmissi muneris. Cõsideratio
eñ mercedis accẽdit amorẽ laboris. Jsto mõ
psuadẽdi laborẽ virtutis vtit Boetius vł pbia
loquẽs Boetio. iiij. ð ꝯso. Metro. vltio. Ubi
inducit exẽplũ triũ viroꝝ illustriũ: qui labores
maxios ꝓ vtute ꝛ glĩa tpali sustinuerũt: videlicz
Agamẽnonis Ulyxis ꝛ Herculis: qrũ pm⁹ bel
lo decẽnali troiam deuastauit: ꝑ sũma picula.
Scðs Polyphemũ gigãtẽ monoculũ q oẽs so-
cios deuorauerat: ꝑ sũmã audaciã interemit.
Terti⁹ Hercules qui duros labores sustinuit.
De q dr̃. Herculẽ duri celebrant labores. Ille
cẽtauros domuit supbos ꝛc. q h nõ ponã. Et
tãdẽ dic sic. Ultim⁹ celũ labor irreflexo Sustu-
lit collo: pciũq rursus Ultimi celũ meruit labo
ris. Et enarratis istis exẽplis dic sic. Ite nũc for-
tes vbi celsa magni. Ducẽ exẽpli via: cur inertes
Terga nudatis: supata tell⁹ Sidera donat. Ut
dicẽ. Uos q ỽtuosi ꝛ fortes eẽ vultis: ite ad celũ
ꝑ viã ỽtutis q cũ sit via excelsi ẽ via magni exem
pli: qꝛ mlti ꝛ magni ambulãt ꝑ eã q añ vos iue
rũt. Et iõ via excelsa magni exẽpli ducit vos.
Cur inertes terga nudatis: qsi miseri fugiẽtes ð
ꝓlio: ꝛ petẽtes ab hostib⁹ miscðiam? Ecce qlis
merces vob ꝓmittit. Supata tell⁹ sidera do-
nat: h ẽ dictũ. Habeatis vos sicut tra ꝙ victores
sitis ꝛ sup sidera erit in ꝑpetuũ merces vestra.
Et h ẽ qd dr̃ Sap. iij. Bonoꝝ laboꝝ gloriosus
est fruct⁹. Et i ps. Labores manuũ tuaꝝ quia
mãducabis btũs es ꝛ bñ tibi erit. De hac beatitu
dine loqr Bern. in qdã sermone dicẽs. O btã
regio padisi. O btã rgio delitiaꝝ ad quã suspi-
ro de valle lachrymaꝝ: vbi sapia sine igrantia:
vbi mẽoria sine obliuiõe: vbi itellect⁹ sine erro
re: vbi rõ sine obscuritate fulgebit. Bti q ibi ha
bitãt: dicẽte cũ ps. Bti q habitãt i domo tua
dñe i secla secloꝝ laudabũt te. Lectio. CXXI

Cit enim omnia il-

la ꝛ itelligit: ꝛ deducet me i opib⁹ meis
sobrie ꝛ custodiet me i sua potẽtia. Et erũt ac-
cepta opa mea: ꝛ disponã ꝑplm tuũ iuste: ꝛ ero
dign⁹ sediũ patris mei. Postq̃ Salomõ decla
rauit ꝙ ꝑ sapiẽtiã quã optauit intẽdebat se re-
gere moralit in omni bonitate. Hic osñdit q̃cta
dẽ sapiẽtia h ꝯferre potuit generalit ex ꝓpria
ptãte: ꝛ p ꝯseqñs potuit eũ facere ỽtuosũ ꝑfe-
cte. Hui⁹ ergo ptẽs. Primo ponit ꝓbationẽ.
Scðo ex hoc infert qndã ꝯclusionẽ. Scða ps
ibi. Et ero dign⁹. Circa primũ: talẽ ponit ra
tionẽ. Illud põt hoĩem ꝑfecte facere ỽtuosũ
qd ꝯfert hoĩni scientiã: prudentiã ꝛ potentiã
ꝛ etiam facit deo acceptũ ꝛ sibi subiectis ꝓficu-
um. sed talis est sapientia quã peto a deo: dic
Salomon. ḡ ꝑ ipam potero me regere virtuo
se in oibus. Minorem ergo hui⁹ rationis po-

nu in quinqꝫ pticulis: narrãs de sapiẽtia ꝙ ipa
est doctrix ꝑ sciẽtiã: ductrix ꝑ prudẽtiã: defen
satrix ꝑ potentiã: mediatrix ꝑ amicitiã: mode-
ratrix ꝑ iusticiam. Quantũ ad primũ dicitsic:
Scit eniz illa. i. sapiẽs omnia ⁊ intelligit. Apud
Arist. inter sciẽtiã ⁊ intellectũ hec ẽ differẽtia:
qꝛ sciẽtia ẽ habit⁹ ꝯclusionis demõstrate. Vñ
nihil ꝓprie dr̃ sciri apud eũ stricte loquẽdo sciẽ
tia nisi qḋ põt demõstratiue ꝓbari. Et ideo fa-
cere scire cadit in diffinitione demõstrationis:
sicut patet ꝑmo posterioꝝ. Intellect⁹ vero ꝓ-
prie loquẽdo est habit⁹ cognitiu⁹ ꝓncipioꝝ ⁊ ꝓ
positionũ: que ꝓbari nõ possũt. Vñ Arist. vj.
ethi. Intellectus est ꝓncipioꝝ quoꝝ nõ est ars
neqꝫ sciẽtia neqꝫ prudẽtia: qꝛ sciẽtia est demon
strabiliũ. Ars ẋo ⁊ prudẽtia ꝯtingẽtiuz. Siue
igit̃ loq̃mur de ꝓncipijs siue ꝯclusionib⁹: sapi
piẽtia scit. i. scire facit. oĩa. i. omnia necessaria
ad salutẽ. Sic eñi loquit̃ saluator ď spũsancto.
Joh. xvj. Cũ aũt venerit ille spũs veritatis do
cebit vos omnẽ veritatẽ. Glo. supple necessari
am ad salutẽ. Est aũt sapiẽtia doctrix ꝑ sciẽtiã.
Sapiẽtie. viij. Doctrix ẽ eñi disciplĩe dei ⁊ ele-
ctrix opm illius. Scḋo sapia est doctrix ꝑ pru
dentiã. Est eñi prudẽtia recta rõ agibiliũ. Vñ
ad prudentẽ ꝑtinet bene ꝯsiliari circa totã vitã
hominis ⁊ bene eligere: qꝛ sine prudẽtia null⁹
põt habere virtutẽ moralez: sicut docet Arist.
vj. ethi. Et q̃ntũ ad hoc dicit Salomõ de sapiẽ
tia: Deducet me inquit in opibus meis sobrie
.i. mẽsurate ẜm mensurã recte rõnis. Dicitur
aũt sobrius a se ⁊ bria: quasi secũ habẽs briaz.
id est mẽsurã. ⁊ ebrius quasi extra briã. Ter
tio sapiẽtia est defensatrix ꝑ potentiã. Et q̃ntuz
ad hoc subdit. Et custodiet me in sua potentia
ab oĩ aduersitate: videlicet ne vitiose succũbã.
In ꝑs. Domin⁹ custodit te ab omni malo.
Quarto sapiẽtia est mediatrix ꝑ amicitiaz. Et
q̃ntũ ad hoc subdit: Et erũt accepta opa mea.
Istud ꝓprie facit homini xp̃us qui ẽ sapientia
dei patris. Nã ꝑ meritũ xp̃i omnia opa nostra
bona sunt deo accepta. ad Titum. ij. Dedit se
metipm ꝓ nobis vt nos redimeret ab oĩ iniq-
tate ⁊ mundaret sibi ꝑplm acceptabilẽ bonorũ
opm sectatorẽ. Quinto sapia est moderatrix
ꝑ iusticiã. Facit eñi hominẽ iuste regere subiec
tos. Et q̃ntũ ad hoc subiũgit sic. Disponã ꝑplm
tuũ iuste. Notanter dicit populũ tuũ nõ meũ.
Quãdo homines bene viuũt: tũc dñs vocat
eos ꝑplm suũ. quãdo male: tũc sunt populi ho
minũ. Unde de⁹ legitur signãter dixisse Moy
si. Exo. xxxij. qñ filij isrl' fecerant sibi vitulũ cõ-
flatilẽ Moyse existẽte cũ dño in mõte: vade de
scẽde peccauit ꝑpls tu⁹ quẽ eduxi de terra egy
pti. Qñ vero hoĩes bene se habẽt tũc sunt ꝑpli
dei. In ꝑs. Attendite popule me⁹ legẽ meam
inclinate aurẽ vestrã in verba oris mei. Finali
ter ergo in lra infert Salomõ ex his oibus cõ-

clusionez istã. Et ero dignus sediũ patris mei
q. d. Si sic mihi ꝯcesseri sapiam quã imploro:
ero dign⁹ regia sede quã tenuit pater me⁹ da-
uid in regno ꝑñti: ⁊ sedib⁹ patris mei ꝑ remu-
nerationẽ futurã i regno celesti. Deducet me

B

in operib⁹ meis sobrie. Notandũ est ꝙ triplex
in scriptura sacra inuenit̃ sobrietas necessaria
virtuoso. Debet eñi virtuosus habere talẽ vt
sit scientia sine ꝑsumptione in parte intellecti-
ua: vt sit cõtinẽtia sine dissolutiõe in pte sensiti
ua: vt sit abstinẽtia sine igurgitatiõe in pte nu-
tritiua. Primo ergo necessaria est virtuoso so-
brietas in scientiolib⁹ vt sit sciẽtis sine ꝑsumpti
one. Et hãc suadet Aplš. Roma. xij. Dico eñi
ꝑ gr̃am que data est mihi oibus qui sunt inter
vos si plus sapere q̃ꝫ oportet: sed sapere ad so-
brietatẽ. Sene. ad Lucillũ epl'a. cxxv. ⁊ est vlti
ma ad Lucillũ. Plus scire velle: q̃ꝫ sit sati. intẽ-
perantie genus est. Et epl'a. xix. dicit sic. Quẽ-
admodũ aliaꝝ rerũ ita lraꝝ intẽperantia labo-
ram⁹: nõ vite ẜ schole discim us. Nõ faciũt iste
doctrine bonos ẜ doctos. Et subdit: Pauci sa
nis eñi est. i. cõtingũt ad mentẽ bonã pauci vti
lr̃is. Hui⁹ aũt sobrietati ꝯtrariũ est ebrietas ꝑ-
sumptionis qua aliqs sniam sui ꝓprij sensus
nimis approbat ⁊ eã ꝑponderat sentẽtijs meli-
orũ. Talis autẽ ꝑsumptuosi hois signa docet
Bern. li. suo de. xij. gradib⁹ humilitati. Et lo-
quit̃ de monacho ꝑsumptuoso dicens. Prim⁹
inquit in ꝯuentu residet: in ꝯsilijs prim⁹ respõ
det: nõ vocat⁹ accedit: nõ iussus se intromittit:
reordinat ordinata: reficit facta: quicqḋ ipe nõ
fecit: aut nõ ordinauit: aut nõ recte factuz: nec
pulchre estimat ordinatũ. Iudicat iudicãtes:
ꝑiudicat iudicaturis: hec ibi. Hmõi ꝯditiones
docet Arist. vij. ethi. ca. xij. Vbi dic̃ ꝙ quidaz
sũt nimis inmãsiui ꝓprie opinioni: ⁊ sũt ita ꝑti
naces ꝙ nullo mõ a suis opinionib⁹ auellunt̃.
Et tales vocat ibidẽ grece ischyromones ab is
chyros quod ẽ fortis: ⁊ gnome qḋ ẽ cognitio:
q̃si fortit̃ sue opinioĩ vel cognitioni intẽdẽtes.
Et istis attribuit quattuor cõditiones. Primo
qḋ se habẽt ad ꝯtinentẽ sicut ꝓdigus ad libe-
ralẽ. ⁊ audax ad fortẽ. Cõtinẽs eñi apḋ Arist.
vocat̃ qui cõtra oẽs passiões manet fixus in ẜ
tute ẜm rectã rationẽ semꝑ imobilis. Ischyro-
nomõ aũt hoc habet tñ de ꝯtinẽte qḋ manet
imobilis et imobilit̃ adheret. Hoc aũt nõ ẽ vir

C

tuosuz ẜm se: sed qñ fit ẜm rectã rõnem. Vñ sic
ꝓdigus excedit liberalem: qꝛ dat plus q̃ꝫ opor
tet. Ita iste ꝑsumptuosus excedit cõstantẽ vir-
tuose quẽ vocat ph̃us ꝯtinentẽ: qꝛ adheret pl⁹
q̃ꝫ oportet sensui suo ꝓprio. Scḋo dicit Arist.
de talib⁹ qḋ sunt indisciplinati quia nolunt ab
aliquo instrui. Tertio sunt agrestes quia cuz
semꝑ velint seq̃ ꝓpriũ sensum: nõ ꝑñt de facili
cõmorari cum alijs hoibus: ⁊ necesse habẽt fie
ri solitarij ⁊ parũ cõmunicãtes cum alijs. Oĩs

enī homo qui vult amicabiliter cū alijs cōuersari: debet se eis multipliciter cōformare. Unū cū Allexander regnū psarū esset adeptus: statim relicta forma macedonū in habitu et vestitu pformauit se persis: vt sic eorū beniuolentiam captaret. Omnis enī singularis fit eo ipso odiosus. Et ideo bene dicit Salustiꝰ sicut Albertꝰ. iij. polit. recitat istos versus: Cōsulo quisquis eris qui paci federa queris: Cōsonꝰ esto lupis cū quibus esse cupis. Hec est ꝙ sobrietas pmo modo dicta scīētia sine pſumptione in pte intellectiua. Scđa est cōtinentia sine dissolutione in parte sensitiua: ⁊ ista sobrietas est ordinata modestia sēsuū exteriorū: vt nihil vagementis appareat: nihil libidinosuꝫ sed totū sit religiosum. Et huiꝰ cōtrariū est ebrietas dissolutionis que est via insolentis gestꝰ ⁊ ornatꝰ in homine exteriori. Istā sobrietatē in gestu morū. Aplūs. j. Thi. ij. notat: vbi dicit sic. Uolo viros orare in omni loco leuātes manꝰ puras sine ira ⁊ disceptatiōe. Similiť ⁊ mulieres in habitu ⁊ ornatu cū verecūdia ⁊ sobrietate. De ista sobrietate dicit Augꝰ. in regľa: In omnibꝰ motibꝰ vestrī nihil fiat qđ cuiꝙ offendat aspectū: ꝫ qđ vestrā deceat sanctitatē. Et Ambro. de officijs. li. ij. dicit sic. Sermones pferamꝰ libra iusticie examinatos: vt sit grauitas in sensu: in sermōe pōdus: atꝙ i ꝟbis modꝰ. Tēpantia cordis habeat animi mundiciaꝫ: iusticia misericordiam: prudētia pacē: fortitudo mansuetudinē. Hec Ambro. Ista sobrietate carēt dissoluti ⁊ voluptuosi iuuenes ꝗdiu sunt sani ⁊ incolumes ꝗ ꝓpter corpia caliditatē ⁊ ai leuitatē infra sem enpos nō pñt cōsistere: ꝫ si febre corripiūť p vnā hebdomadā vľ duas: statim fiunt sobrij saltē ad tps. Et ideo signāter Eccl. xxxj. dicit: Infirmitas grauis sobriā fac aīam.

D Tertia sobrietas ē abstinētia sine ingurgitatione in pte nutritiua. Et sic de ea loquiť Aplūs ꝯsequenter ad Titū. ij. Sobrie ⁊ pie ⁊ iuste viuamꝰ in ħ seculo. Sobrie ad nosmetpos. Juste ad pximos. ⁊ pie ad deū ⁊ sanctos. De hac sobrietate Greg. omel. xxxvij. Sobrietas oīm ꝟtutū mať ē. Et ecōtra ebrietas mater oīm viciorū. Hec ē denudatrix oīm secretorū. infatuatrix sensatorū. alligatrix robustorū. ⁊ lpatrix sanguinorū. Primo ē denudatrix secretorū. Unū Sene. ad Luciliū epľa. lxxxiij. Queadmodū musto ipa dolia rūpunť. ⁊ oē qđ in imo iacet in summā partē vasis vis caloris eructat: sic vino estuante ꝗcquid in imo iacet abditū: efferť ⁊ pdit in mediū. Et hec ē vna cā q̄re specialr regibus ꝓhibeť vinū ꝗrū est celare ꝯsilia. Nihil ē. n. ita piculosum reipublice sicē ebrietas in rege. A tali nāꝙ pncipe vltiones indebite ⁊ pcipites irrogant. ꝯsultatiōes accepte in iniuriā aliorū incaute reueláť. ordinationes ꝓcesse ⁊ vtiles reipublice retractanť. Et iđ signāter dicit Prou. xxxj. ⁊ vlti. Noli regibus O Lamuel noli regibus dare vinū: qꝛ nullū secretū ē vbi regnat ebrietas. Narrat valeriꝰ maximꝰ li. vj. ca. ij. ꝙ mulier quedā innocēa dānata fuit a Philippo rege macedonū temulento: ꝗ ꝓpter innocētie ꝯsciā clamauit. Prouocarē inquit a rege Philippo ebrio ad eūdē sobriū si esset. Quo verbo excussit regi ebrietatē: qui cām sobrius diligēter inspexit: ⁊ mulierē liberam a pena dimisit. In signū vero ꝙ ebrietas est denudatrix secretorū: legimꝰ Geñ. ix. ꝙ Noe pmo plātauit vineam. ⁊ bibēs vinū inebriatꝰ est. ⁊ cū postea dormiret iacuit denudatꝰ ⁊ a filio ꝓprio derisus ē. Secūdo ebrietas est infatuatrix sensatorū. Unū Augꝰ. in li. ad sacras virgines. In ebrijs nulla ratio: nullū gerende vite ꝯsiliū: nō gestoruꝫ aut lectionū memoria: nec vlla artiū aut industrie prudētia. Et ideo nullus de sua ꝯfidat scientia si ebrietati succūbat. Esaie. xxviij. Sacerdos ⁊ ꝓpha nescieꝛt ꝑ ebrietate: absorpti sunt a vino: errauerūt in ebrietate. Et ideo in antiq̄ lege sacerdotibus fuit ꝓhibitū ne biberent vinum qñ ingressuri erant tabernaculū ad ministrādū. Leui. x. Uinū ⁊ omne qđ inebriare potest nō biberis tu ⁊ filij tui qñ intrabitis in tabernaculū testimonij. Tertio ebrietas est alligatrix fortiū vel robustorū. Facit enī de homine bestiā: de robusto infirmū: de prudente insanū. Exemplū de holoferne fortissimo quem nimia ebrietate sopituꝫ Judith vidua gladio ꝓprio interemit. Judith. xiij. Exēplū habemꝰ de Alexādro: đ ꝗ dič Sene. epľa. lxxxiij. ꝙ eū in tot plijs inuictū intpantia bibēdi deuicit. ⁊ ille herculaneꝰ ac fatalis cyphꝰ submersit. Propter hoc philosophi veteres: sicut dicit Papias vinū vocabant venenū. Sed postꝗ inuentus est virꝰ letiferi succꝰ: hoc vinū: illud venenum dictum est. Et infra. Uinum inquit sobrie potatū sanitatē dat: ⁊ auget prudentiā. imoderate sumptū ad vitia causas pstat. Deus enī creaturā dedit: abūdantiā aūt humano arbitrio reseruauit: vt parsimonia nature esset i magisterio sobrietati: abundātie vitiū: ipsum ꝙ temulentū sibi ꝯscriberet hūsia pditio. Quarto ebrietas est imperatrix flagitiorū. vt ꝓbat ira: arma ⁊ ictus: libido: verba ⁊ tactꝰ. tunc ardor nimius: pudor nullus. Exemplū habemꝰ de Loth. Geñ. xix. qui per ebrietatē cū vtraꝙ filia cōmisit incestū. Exēplū quo ad irā de Alexādro magno: ꝗ Clitū amicū sibi carissimū atꝙ fidelissimū inter epulas cutello trāsfodit. Et intellecto facinore mori voluit. Uoluit enī seipm interficere nisi ab amicis suis pueníꝰ fuisset. Rusticus quidā inebriatꝰ redit domū: ⁊ de quolibet vno qđ videbat apparebant sibi duo. Cōsiderās ergo duos filios suos: putabat eos esse ꝗtuor. Et iponens vxori ꝙ haberet quattuor filios: ipaꝙ negāte: iussit ꝙ se purgaret. ⁊

ꝓcipit cultrꝫ. hoc ē vomerē afferri ꝛ poni in ig
nē. ꝛ dixit vxori sue ꝙ oīno portaret ferrū igni
tum. Illa vt eno prudētia feminea: respōdit: ꝙ
libenter hoc faceret: si tñ primo ferrū ignitū in
sibi traderet. Ille aūt fatuus oīno ignitum fer
rū accepit in manib⁹ ꝛ excoriauit se pessime: et
ad sobrietatē se reduxit ꝛ errorē ꝓpriū recog
nouit cōtinuo. Et ideo signāter dicitur de om
nibus talib⁹. Job. xij. Palpabūt quasi in tene
bris ꝛ nō in luce: ꝛ errare eos faciet quasi ebri
os. Lectio. CXXII

q **Uis enim hominū**

poterit scire cōsiliū dei? Aut quis pote
rit cogitare qd velit deus? Cogitationes enim
mortaliū timide: ꝛ incerte ꝓuidentie nr̄e. Cor
pus eñ qd corrūpitur aggrauat animā: ꝛ dep
mit terrena inhabitatio sensum multa cogitā
tē. Postq̄ꝫ Salomō deuote supplicauit deo
ꝓ sapiētia impetrāda: ꝛ sue petitionis declara
uit vtilitatē. In ista pte iterato manifestat sue
supplicatiōis necessitatē. Est aūt necessitas ma
xima ad supplicandū deo ꝓ sapientia qua diri
gitur ignorātia nostra in agēdis: Juxta illud
ij. Paralip. xx. Cū ignorem⁹ qd agere debea
mus: hoc solū habemus residui vt oculos no
stros dirigamus ad te. Istā ergo ignorantiaꝫ
nostrā allegādo ostendit hebetudinē nostrā tā
in naturalibus q̄ꝫ supnaturalib⁹ cognoscēdis.
Licet. n. ex cognitiōe creaturaꝝ assurgere pos
simus aliqualiter in dei noticiā quātū ad mul
ta: videlꝫ ꝙ potēs ꝫ bonus: oīpotens ꝛ demēs
est: Juxta illud ad Roma. j. Inuisibilia eñ ip
sius a creatura mūdi p ea que facta sunt intel
lecta ꝯspiciuntur: tñ ad euidenter cognoscen
dum ꝯsilia sua ꝛ ꝑcepta q̄ vult nos seruare in
hac vita ptingere nō possimus sine ipius reue
latiōe. Et ideo pmo ostēdit Salomō quātā ha
bemus ad cognoscenduꝫ celestia ꝛ supnatura
lia difficultatē. Et circa hoc duo facit: qꝛ primo
allegat hominis generalē ignorātiā. Scdo as
signat tante ignorātie cām. Scdā ps ibi: cogi
tatiōes eñ mortaliū. Quātū ad pmū dicit sic:
Quis eñ hominū poterit scire ꝯsiliū dei? Aut
qs poterit cogitare quid velit deus. quasi dice
ret. ad h ꝙ homo ꝯsequaꝛ beatitudinē q̄ est vi
ta eterna ꝛ visio supnaturalis diuine essentie:
oportet hoiem trāsire p meritū adīplendo ali
quo modo diuinā volūtatē in ꝑceptis ꝛ ꝯsilijs
suis. Sed quid deus ꝯsulat ꝛ ꝑcipiat non pōt
homini ꝯstare nisi p reuelationē fidei ꝺ credē
dis ꝛ agendis. ergo hec reuelatio q̄ est vera sa
pientia ē homini necessaria: qꝛ null⁹ homo ex
sua naturali cognitione pōt scire cōsilium dei
nec quid velit de⁹. Sꝫ sciendū ē ꝙ iste termi
nus Cōsiliū ē termin⁹ equiuoc⁹: quia aliqñ in
quisitio vnius vel pluriū in rebus dubijs vo
caꝛ ꝯsiliū. Et sic loquiꝛ Arist. iij. ethi. vbi osten

dit ꝙ consiliū debet ꝑcedere electionē. ꝛ ꝙ om
ne consiliabile est eligibile. Et sic loquitur To
bias filio suo: Cōsiliū semꝑ a sapiente ꝑquire:
Tobie. iiij. Et Prouī. xj. Salus autē vbi mul
ta cōsilia. Alio mō vocatur ꝯsiliū sentētia decla
ratiua illius qd expedit fieri in incertis. Et sic
loquiꝛ aplus. j. Cori. vij. De virginibus aūt ꝑ
ceptum domini nō habeo: Cōsilium autē do.
Tertio modo vocatur cōsiliū persuasio ad ali
quid agendū vel omittēdum. Quarto modo
vocatur consiliū quodcūq̄ꝫ arcanū alteri reue
latū. Primo modo nō possum⁹ deo attribu
ere consiliū ꝓprie loquendo: sed metaphorice
ꝛ figuratiue loq̄ndo deo more humano: quia
in deo nullo mō cadit incertitudo vel dubita
tio. Damasce. li. j. ca. xxij. Non eñ ꝯsiliaꝛ de⁹.
ignorantie enim est cōsiliari. Et Arist. iij. ethi.
Cōsilium est de his que incerta sunt ꝛ nescitur
qualiter eueniāt. Et per consequens deo qui
est prescius futurorū omniū: cōuenire non po
test. Secundo modo deo maxime conuenit
cōsiliū: quia ipe maxime in dubijs nos certifi
care scit. Tertio modo etiā sibi ꝯuenit: ꝛ sic dis
tinguimus inter ꝑcepta ꝛ ꝯsilia dei. Et quar
to modo similiter. Allegata ergo ignorātia hu
mana explanaꝛ conuenienter nostre ignoran
tie causa. Et ponitur duplex causa: videlicet
cognoscentis debilitas: ꝛ cognoscendoꝝ subti
litas. Secunda causa poniꝛ ibi. Et difficile esti
mamus. Circa primū duo facit quia primo
allegat ignorantie causam ex parte aīe. Secū
do ex parte corporis ibi: Corpus eñ qd corrū
pitur. Quantū autē ad animā sicut docet
Arist. ij. Metaphysice. intellectus nr̄ se hꝫ ad
intelligentias ꝛ ad manifesta in natura sicut
oculus noctue ad lumē solis. Et ideo ad trac
tandum de his que supra vires nostras sunt
debemus esse timidi. Et hoc ē quod dicit: Co
gitationes mortalium timide. Et iterū ad illa
que sunt infra nos circa que operamur ꝛ cōsi
liamur frequēter experimur nos decipi: ꝛ ali
ter deuenire q̄ꝫ nos ordinamus. et ideo nō so
lum sunt cogitationes nostre infirme in specu
latiuis: sed etiam incerte sunt prouidentie no
stre in practicis. Et ideo docuit nos Jacob⁹ ꝙ
locuturi ꝺ futuris agibilibus a nobis: semper
sub conditione dicamus: Si dominus volue
rit faciemus hoc vel illud. Jacobi. iiij. Ex par
te vero corporis duplex surgit difficultas acq
rendi scientiam de deo ꝛ necessarijs ad salutē.
Prima quia corpus infectum fomite cōcupis
centie corrumpit affectū anime. ꝛ facit animaꝫ
ad surgendū ad spiritualia grauem. Et ideo
dicit: Corpus quod corrūpitur aggrauat ani
mā. Secūdo quia sollicitudo circa necessaria
corporis. ꝛ ista temporalia deprimit sensuꝫ ho
minis cogitantis multa: ꝛ reddit eum distrac
tum a studio ꝛ scientia acquirēda. Et ideo sub

uis. Et deprimit terrena inhabitatio. id est occupatio circa terrena corpi necessaria sensum. id est intellectum multa cogitantem. Corpus quod corrumpit aggrauat animā. Nota q corpus post peccatum anime alligat in triplex officium. Habet eni anima corpus sicut instrumentū in adiutoriū ad seruiendū. Secūdo sicut indumentū vel opertoriū ad se tegendū. Tertio habz anima corpus sicut sibi cōiunctū et datum: sicut detrimentū vel afflictoriū ad puniendum. Primo dico q anima habet corpus sibi cōiunctū sicut instrumentū in adiutoriū ad seruiēdū. Unde Arist. j. politico. ait. Animal constat ex anima et corpe. quorū hoc quidem principali⁹ est a natura scz anima. hoc aūt subiectum: puta corpus. In homine aut bene disposito corpus est sicut seruus: et anima principans et dominās. Sed in homine pestilēte corpus dominaē et anima famulaē. Est aūt fm eū ibidē duplex principatus: videlicet dispositus siue seruilis. et politicus siue regalis. Anima eni principaē corpori principatu disposito. et est talis principat⁹: quādo subiectū nō habz potentiā resistēdi principāti. sed intellect⁹ principaē appetitui politico principatu: qa appetit⁹ habz interdū potentiā resistēdi rationi. Patet ergo fm eum q corpus naturaliter est seruilis conditiōis. et anima libere. Et qa seruus delicate nutrit⁹ proteruit in dominū: Iuxta illud Prouer. xxix. Qui delicate a puericia nutrit seruū suū sentiet eum postea cōtumacē. Ideo statim a puericia debz seruus iste domari: et in seruitutē redigi. Et hoc satis aduertit Apostolus qū dicit: Castigo corpus meum et in seruitutē redigo: ne cū alijs pdicauerim ipse reprobus efficiar. j. Cor. ix. Seruitus aūt fm iura: si sit occulta impedit matrimoniū contractū cū libera. Unde si seruus dicat se ingenuū: et contrahit cū libera et ipsa postea perpendit se esse deceptā potest agere ad diuortiū et obtinebit. xxix. q. ij. c. si femina ingenua. Moraliter loquēdo. Seru⁹ iste: corpus nrm videlicz: fingit se liberū et nobilē. et iactat totū mūdū esse suū et ppt se ordinatū: et ideo frequēter pacificare se psumit ratiōi que est dña sua: et ingerit se ad matrimoniū per quandā equalitatē cū ratiōe cōtrahendū. sed certe ratio debet aduertere et ipm repellere sicut nō maritū suū. j. Cor. vij. Non eni est seruituti subiect⁹ frater vel soror in huiōi. More ergo serui debet corpus nrm tractari. Quis aūt sit modus tractādi seruū dicit Eccl. xxxiij. Panis et disciplina et opus seruo. Tria eni sibi cōueniūt: videlicet educatio qz panis. Castigatio qz disciplina. Occupatio qz opus. Educatio sibi debet talis temperamēti. ne superbiat et ne succūbat. Unde Greg⁹. super Ezech. ij. parte. omel. vij. Si plus corpori q̄ debeam⁹ tribuim⁹: hostem nutrimus. Et si necessitati eius que debem⁹ nō reddim⁹: ipsū nostrū conciuē necamus. Hec ille. Ex quo ergo corpus naturaliter seruus est et subiectū in spiritui: quanta vtilitas est huic seruo seruire? De hoc Seneca epla. xiiij. Fateor inquit insitā nobis nostri corpis caritatē. Fateor nos huiōi gerere tutelam. nō nego indulgēdū illi: seruiēdum nego. Multis eni seruiet qui corpori seruit. qui pro illo nimiū timet. qui ad illud omīa refert. honestū ei vile est: cui corpus nimis carum est. Sic ergo pmo corpus spiritui: sicut instrumentū in adiutoriū ad seruiēdū. Secūdo corpus datū est anime sicut indumentū vel opertoriū ad tegēdū. Job. x. Pelle et carne vestisti me ossibus et neruis cōpegisti me. De hoc Senec. epla. xciij. Corpus natura vt quandam vestem animo circūdedit et velamētū est eius. Quis aūt vnq̄ vestimēta estimauit a alia? Nec bonum nec malū gladiū vagina facit. Ita nec bona corpis bonū hominē. Hec Sene. De indumētis aūt et rebus quas deo distribuūt in famulis suis. duo vide. Unum est quod dūs qui dat annuatim duplicē libratā: vnā p hyeme et aliam pro estate. sic solet ordinare q illa librata que seruet p hyeme fiat de pāno grossiori. Illa vero de subtiliori que seruiet in estate. Moraliter. Totū tempus nostrū diuidit in duas partes. hyemē et estatē. Hyems est vita psens. Estas erit vita futura. Domin⁹ aūt noster daturus est nobis duplicē libratā. vnā robam accepim⁹ p hyeme huis vite. Et ideo est de rudi pāno. Corpus eni nostrū si mō aduertimus de tui pi materia vel rudi est facta. et tamē satis sufficit pro hyeme huius vite. Heb. x. Corpus aūt aptasti mihi. id est aptū dedisti cōueniēs tempori in quo viuo. Secunda librata quā habebim⁹ in pascate vite future. id est in resurrectiōe generali est de panno subtili. Erit eni corpus nostrū subtile cōtra grossiciē. clarū cōtra opacitatē. agile ptra grauitatē. et impassibile contra mortalitatē. j. Cor. xv. Seminaē corpus animale: surget corpus spirituale. Dat ergo dūs noster duplicē libratā fm cōgruētiā tpm diuersor. Secundo videm⁹ in istis familijs et curijs: q boni armigeri robas duplices pcepturi nō parcunt in hyeme a laborib⁹: lacerant robas: nunc in pluuijs: in niuib⁹: in ignibus. vbicūq dño placuerit. Ratio est dicta: qa sciunt se nouas robas in pascate pcepturos. Consimili mō moraliter. boni xpiani non parcunt ab operibus penitentie corporibus suis: vigilāt: ieiunāt: et varijs penitētijs lacerāt vel macerant corpus suū. Et quare hoc? Certe qa nouas robas expectant in resurrectiōe quādo vestienē spūs corpib⁹ suis gloriosis. Phil. iij. Saluatorē expectam⁹ dūm nostrū iesum xpm qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratū corpi claritatis sue. Item notandū

B

ꝙ inter indumēta quedā sunt vestes ⁊ arma. ⁊
quedā sunt vestes tantū et nō arma. In ve-
stibus ⁊ armis fiunt quedā signa de picturis ⁊
colorib⁹. Et cōsueuerūt reges iuuenes et prin
cipes militare in ludis militarib⁹ in armis non
notis. nec in armis que postea debent deferri:
sed in armis ignotis ad visitatē eorū. Quan
do aūt tales principes exercitiū armorū in tali
bus ludis dimittūt. tunc solent dare alicui ar-
migero illa arma consecrādo eum in statu mili
tari: et id cedit ad honorē notabilē talis armi-
geri ꝙ possit arma portare dñi sui quib⁹ vsus
est in sua milicia iuuenili. Moraliter. Dñs no
ster dei filius xp̄us militans in cruce arma ha-
buit de argēto albissimo carnis sue quinqȝ ro-
sis rubeis distincto que sunt quinqȝ vulnera
corpi illi sacro impressa: princeps iste ludum ta
lem armorū sua resurrectiōe dimisit: qꝛ xp̄us
resurgēs ex mortuis iam non moriꝫ: mors illi
vltra non dominabiꝫ. Roma. vj. Sed homini
tanqȝ armigero multū dilecto contulit arma il
la: et militē fecit eum dñs. vt patet per Aplum
ij. Timoth. ij. Labora sicut bonus miles xp̄i.
Et honorificū debet esse homini multū scȝ ine-
moriter recogitādi. si iniusta corpaliter tolerā-
do portare valeat arma xp̄i. Et ideo de istis ar
mis bene gloriabaꝫ ille qui dicit. Gal. vj. Sti-
gmata dñi nostri iesu xp̄i in corpe meo porto.
Et ideo scribiꝫ. j. Cor. vj. Empti estis precio
magno: glorificate ⁊ portate deum in corpe ve-
stro. Tercio corpus est datū anime sicut de-
trimentū ⁊ afflictoriū ad puniendū. Et hoc est
versi fm ip̄s nature lapse. Ex quo eni rō men-
tis humane subtraxit deo obediētiā quā debe-
bat: subtracta est aīe illa obediētia quā sibi cor
pus exhibebat. ⁊ cepersit passiōes mortis ⁊ cor
ruptōis affligere animā in corpe habitātē in tā
tū ꝙ clamare cōpellebaꝫ Apl's ad Roma. vij.
Infelix ego sum: quis liberabit me de corpore
mortis huius? Unū Sene. ep'la. cij. Corpus hoc
anime pondus est ⁊ pena. p̄mente illo vrgeꝫ ⁊
in vinculis est. Et infra. Maior sum et ad ma-
iora genit⁹ q̄ȝ vt mancipiū sim corpis mei: qđ
equidē nō aliter aspicio q̄ȝ vinculū aliqđ liber-
tati mee circūdatū. Hec Sene. Et de hoc nota-
biliter loquiꝫ ep'la. xliij. Admiror demētiā no
stram ꝙ tanto tpe amam⁹ rem fugitissimā cor-
pus nr̄m: timemusqȝ neqñ moriamur cū om̄e
momētū mors sit p̄oris habit⁹. Uis tu timere:
ne semel fiat qđ quotidie fit? Et iō signāter dicit
hic: Corpus qđ corrūpiꝫ: nō qđ corrūpeꝫ. Cor
rupta est infantia: corrupta est puericia: corru
pta ē adolescētia. q. Reg. xiiij. Oēs morimur
et q̄si aque dilabimur in terrā q̄ nō reuertuꝫ.

Lectio. CXXIII

T difficile estima-
mus que in terra sunt: et q̄ in p̄spectu

sunt inuenim⁹ cū labore. Que aūt in celis sunt
quis inuestigabit? Sensum aūt tuū quis sciet:
nisi tu dederis sapiētiā tuā. et miseris spiritū
sanctum de altissimo. Et sic correcte sint semite
eorū qui sunt in terris: et que tibi placēt didice
runt homines. Nam per sapientiā sanati sunt
quicūqȝ placuerūt tibi dñe a principio. Postq̄ȝ
eni sapiēs Salomon allegauit hūanā ignorā-
tiam p̄pter quā necesse habuit a deo petere sa-
piētiā. vnam causam istius declarauit ex par-
te humane inbecillitatis. In ista parte assignat
aliā causaȝ ad idem: magnitudinē videlicȝ dif-
ficultatis ex parte rerū scibiliū. Et circa hoc A
tria facit. Quia primo ostēdit ꝙ attingere co-
gnitionē supnaturaliū excedit limites huma-
ne facultatis. Secūdo ꝙ talium cognitio nullo
mō haberi potest nisi ex dono diuine liberali-
tatis. Et tertio ꝙ nunqȝ fuit alia via salutis in
hominib⁹ bene morigeratis. Secūda ibi. Sen-
sum autē tuuȝ. Tertia ibi. Et sic correcte sunt.

Ad primū arguiꝫ sic. Si nos hoīes nō pos-
sumus id quod min⁹ est: nec poterim⁹ id quod
maius est: sȝ min⁹ est cognoscere creaturas dei
et cognitiōes naturales earū que sunt in terra
nobiscū q̄ȝ cognoscere diuinā volūtatē que est
in celo. sed ad cognitionē alicuius nature exi-
lis nō possum⁹ deuenire sine difficultate et la-
bore. ergo ad cognoscēdū occulta diuine vo-
lūtatis nullo modo poterim⁹ deuenire. Quā-
tum ergo ad hoc dicit sic. Et difficile. id est diffi
culter estimam⁹. id est ad quandā nō sane cer-
tam cognitionē deuenim⁹. Iste eni terminus
estimare non importat om̄imodā certitudinē
fm modū loquendi sicut notū est. Difficile in-
quit estimam⁹ que in terra sunt: cuiusmodi sūt
quātitas terre: immobilitas terre: imo genera
liter cum difficultate scire possum⁹ quomō her
be. arbores. ⁊ plante generanꝫ: augmētanꝫ et
fructificāt in terra. Ista eni p̄pter quotidianā
cōsiderationē apud nos viluerūt: et tamē nul-
lus est nostrū qui sciat de his plenā reddere ra
tionē. Quia sicut dicit Aug⁹. Maius miracu-
lum est ꝙ deus de paucis granis segetes creat
q̄ȝ ꝙ tot milia hominū de paucis panib⁹ et pi-
scibus saciauit. et tamē hoc nemo miratur. Il-
lud om̄co miramur: non qꝛ mirabilius sed qꝛ
rarius. Ergo ista quotidiana que sunt in ter-
ris nescimus cōprehēdere. imo vix aliqualiter
estimare. Eccs. j. Cuncte res difficiles nec pōt
eas hō explicare sermone. Dicit ergo. Et diffi-
cile estimam⁹. id est difficile est estimare que in
terra sunt. Et sequiꝫ. Et que in p̄spectu sūt in-
uenim⁹ cū labore. id est etiā prima principia in
uenim⁹ cū labore. Cum eni a sensu ⁊ experimē
to dependeāt: nec aliquid sine passione sentire
possim⁹: etiā prima principia cū labore cōquiri
mus aliqualr. Et tū de istorū noticia dic Arist.
iij. Metaphi. ꝙ consideratio de veritate diffi-

cilis est vno modo: et alio mō facilis est. Facilis
est quantū ad principia que se habēt sicut por-
te vel fores manerij in quib⁹ nullus delinquit.
Sed difficilis est quantū ad cōclusiōes que ex
principijs eliciunt in quib⁹ a multis erratur. Et
q2 sic est q ea que in terris sunt et in pspectu. id
est que statim aliquo modo offerunt se sensui
inuenim⁹ cū labore. Merito queri potest sic:
Que autē in celis sunt quis inuestigabit. Et si
ne hoc de celis. id est spheris celestib⁹ in quib⁹
sūt stelle erratice siue fixe. vel de celo empyreo
quod supra illos celos est et deo appropriatur et
angelis: intelligatur et ponatur rationabilis que
stio est. Hec est enī ratio quare per tot centena-
ria annorū vixerūt illi homīes qui nos in prin
cipio mūdi precesserūt. Cum quanto etiā labo
re et diligētia inuēta est vera quātitas terre. et
postea vera quātitas solis et totius firmamen
ti. nō pōt faciliter a nobis excogitari. Cum er-
go ad illa insufficiētes sum⁹: constat q sine do-
no et reuelatiōe dei attingere nō possum⁹ ad ea
ad que nullus sensus: nullū experimētū pducit.
Et ideo secūdo subiungit. Sensum autē tuum
quis sciet nisi tu dederis sapiētiā tuam et mise-
ris spūmsctūm tuū de altissimis. Sensum autē
tuū. id est consiliū presciencie tue et ordinatōis
future quis sciet: nisi p donū liberalitatis tue?
Nisi inquā tu dederis sapiētiā tuam reuelādo
que tibi placēt per nos fieri in hac vita: et cum
hoc miserio spūmsctūm tuū de altissimis ad in
clinandū volūtates nras et ad suggerēdū no-
bis facere qđ tu pcipis. Joh. xiiij. Ille vos do-
cebit oīa de altissimis. Altum est celū plane-
tarū: altius celū stellarū fixarum: et altissimū
est celum empyreū qđ dicitur celū trinitatis. In
ps. Tu solus altissim⁹ super omnē terrā. Se-
cūdo subiūgit q nunq fuit alia via salutis ho-
minib⁹ possibilis nisi per reuelationē certi cul
tus quē deus exigit ab hominib⁹ p fidē spem
et caritatē. Vñ dicit sic. Et sic correcte sunt se-
mite eorū que sunt in terris et que tibi placēt di
dicerūt oēs. Nam per sapientiā sanati sunt
quicunq placuerūt tibi a principio dne. Et sic
misso spūsctō de altissimis et sapiētia tua data
hominib⁹ correcte sunt semite. id est pfecti mo-
di viuēdi et obseruādi mādata tua. In ps. De
duc me in semita mandatorū tuorū. Et semite
inquā eorū que sunt in terris. id est hominū ter
renorū. Et sic per modū istū didicerunt hoīes
que tibi placēt: videlicet per incarnationē filij
et emissionē spūssancti. Nam per istam sapiē-
tiam fidei in xpūm: videlicet sanati sunt a mor-
bo peccati quicūq placuerūt tibi dne a princi-
pio. Math. xxi. Qui precedebāt et q sequebā-
tur clamabant dicentes: Osanna filio dauid.
Vbi dicit Glo. q nemo saluādus fuit nisi in fi-
de incarnatiōis explicita vel implicita. Et mise
B ris spūmsctūm tuū. Circa missionē spūssan-
cti est notandū q illa fuit mūdo necessaria pro-
pter tria. Venit enī sicut lachrymantiū consola-
tor: sicut ignorantiū informator: et sicut vacillā
tium cōfirmator. Primo ergo venit sicut la-
chrymantiū cōsolator. Quādo nutrix recedit
a puero: puer tristatur et plorat. Et licet ipsa pue
rum hortetur et moneat q nō ploret nec doleat.
puer tamē cū recesserit statim plorat et clamat
quantūcūq ipsa cito redituram se promittat: nec
cessat a fletu donec nutrix mamillā in os mit-
tat. Isto mō xps moraliter nutritius fuit apo-
stolorū suorū quos tanq filios iuuenes et tene-
ros diligebat et fouebat. Osee. xi. Ego qua-
si nutritius effraim portabam eos in brachijs
meis. Effraim frugifer interpretatur. et figurat apo
stolos qui fruges doctrine ferebant: quib⁹ to-
tus mūdus fuit postea saturatus. Iste nutri-
tius accepit licētiā ab apostolis suis et dixit eis
q nō turbarentur de recessu suo. Joh. xiiij. Nō
turbetur cor vestrū neq formidet: vado et venio
ad vos. Iterū modicū et videbitis me. Et talia
multa dixit eis: et tñ oībus illis nō obstantib⁹ se
nō poterāt a tristicia cōtinere. Joh. xvi. Quia
hec locut⁹ sum vobis: tristicia impleuit cor ve-
strū. Et ideo xps volēs eos cōsolari pfecte. mā-
millā sue dilectiōis et dulcedinis scz spūmsctm
posuit in ore eorū. Esaie. lx. Lac gentiū sugas
et mamilla regū lactaberis. Mamilla regū. id
est spūsctō qui est mamilla dulcedinis clemen-
tie et suauitatis totius trinitatis. Ista mamilla
habuit in se lac dulcissimi nutrimenti. Oīa enī
dulcia nutriūt. scdm phm. Et de spūsctō scribitur
Eccl. xxiiij. Spūs enī me⁹ sup mel dulcis. Sed
inter sugētes istam mamillā magna differētia
est. quidā nāq sicut pueri dissoluti postq suxe
runt mordēt dentib⁹. quidā pellunt manib⁹. et
quidā lacerāt vnguib⁹. Hi oēs sunt ingrati
xpiani qui postq spūmsctm receperint p sacra
mētū penitētie: redeūt ad ingratitudinē p pec
catū. Quorū qdā mordēt p detractiōes. et ledūt
caritatē q est spūssctūs. Gal. v. Si inuicē mor-
detis et comeditis: videte ne ab inuicē cōsumamini.
Quidā etiā pellūt p rebellationē q ecclesie resi
stūt et doctrine vbi dei. Act. xiij. Vob oporte
bat loqui pimū verbū dei: s quia repellitis illud
et indignos vos iudicastis eterne vite: ecce cō
uertimur ad gētes. Aliqui lacerāt vnguib⁹: si-
cut raptores et predones q bona eccle rapiūt
et auferūt et predantur: et isti sunt mali militares
qui p istam bestiā designantur. de qua Dan. vij.
q erat terribilis nimis: dentes et vngues eius
ferrei. comedebat et cōminuebat: et reliqua pe-
dibus suis cōculcabat. De istis trib⁹ ingratis
et malis pueris dicitur Act. vij. Vos semp spiri
tuisctō restitistis. Secūdo missus est spūssan
ctus sicut ignorantiū informator. Christus enī
dei filius pdicauerat iudeis verba sue sapiētie
intantū q fatebantur. Joh. vij. Nunq sic locu-

tus est homo sicut hic homo loquit̄. Hoc fecerat inter eos ope potētie sue. Joh. xv. Si opera nō fecissem in eis que nemo alius fecit: peccatū non haberēt. Dederat eis exempla sanctitatis vite. Math. xi. Discite a me q̄a mitis sum et humilis corde. Et istis tñ nō obstantib⁹ ipsi iudei v̄ba sapiētie dicebāt esse falsa. Joh. viij. Tu de teipso testimoniū phibes: et testimoniū tuū nō est verū. Miracula sue potētie dicebāt fieri virtute diabolica. Math. xij. Hic nō ejicit demonia nisi in beelzebub principe demoniorum. Exempla vero sue sanctitatis dicebāt facta esse hoīs peccatoris. Joh. ix. Nos scim⁹ q̄a hic homo peccator est. Istis ergo visis poterāt apl̄i respōdere q̄n xp̄us ab eis ascendēs dixit: Euntes in mūdū vniuersum predicate euāgelium oīm creature ꝛc. Dn̄e quō nos relinquis et ad iudeos trāsmittis: si verba tua falsa dixerunt: si miracula tua demonib⁹ ascripserūt: si tue sanctitatis apparētiā in scādalū ꝑuerterūt: Quid inter eos facere poterim⁹ nos ignari q̄ habem⁹ paruā sciētiā, nos infirmi qui habem⁹ paruā potentiā: nos realiter peccatores q̄ habemus lesam cōsciētiā. Et ideo missus est ad eos sp̄ussctūs pro oībus istis sicut ignorātiū informator. Joh. xiiij. Paraclitus aūt sp̄ussanctus quē mittet pater in nomine meo: ille docebit vos oīa: et suggeret vobis oīa quecūq̄ dixero vobis. In huius figurā missus est sp̄ussctūs in triplici specie. ignis. lingue. ꝛ columbe. In igne relucētia claritatis. In lingua eloquentia veritatis. In columba panēcia suauitatis. Sap. xij. O q̄z bonus et suauis est sp̄us tuus in nobis. In igne similiter denotat̄ potētia: q̄a inter elementa nullū est ita actiuū et hoc per calorē. In igne denotat̄ sapiētia ꝛ hoc per splendorē. In lingua designat̄ eloquentia per vocis clangorē. Modo ita fuit q̄ apl̄i habuerunt triplici populo p̄dicare. Principib⁹ qui fidem impugnabāt per potentiā. Philosophis qui eā impugnabāt per sapiētiā. Et populis q̄ apl̄os nō intelligebāt ꝓpter ideomatis differentiā. Et ideo dedit eis xp̄s sp̄ussctm̄ in specie columbe vt vincerent per patiētiā. In specie ignis vt vincerēt ꝑ xp̄i potētiā. In specie lingue vt instruerēt ꝑ sapientiā. et haberēt oīmo ideomatis differētiā. Act. ij. Ceperūt loqui varijs linguis prout spiritussctūs dabat eloqui illis.

Tertio missus est sp̄ussctūs sicut vacillantiū cōfirmator. Job. iiij. Vacillātes cōfirmauerūt sermones tui et genua trementia ꝯfortasti. Vas luteū q̄d est recens ꝛ nō habet qualitatē aliā q̄z luti cedit oīm tactui ꝛ oīm impulsui. Sic apl̄i ꝛ oīs homo qui est vas luteū ꝑ naturā. Job. x. Memēto queso q̄ sicut lutū feceris me. nullo mō pōt ꝑfecte resistere tēptatiōib⁹ seculi ex sua ꝓpria qualitate. s̄z si vas luteū desiccet̄ ꝛ cōburatur ad ignē: fit solidū durū et sonorū. Et ita apl̄i se habebant et alij viri sancti in ecclesia. q̄ q̄n accēdunt̄ sp̄ussctō cōtra oēs tribulatiōes seculi fortes fiunt. Act. j. Accipietis virtutē superuenientis sp̄ussancti in vos: ꝛ eritis mihi testes. In teste sm̄ Isido. tria cōsiderant̄. natura. cōditio. ꝛ vita. Natura vt sit vir nō femina: q̄a sexus ille instabilitatē solet habere annexā. Cōsiderat̄ cōditio vt sit liber nō seruus: q̄a seruus metu dn̄orum faciliter a veritate solet abduci. Consideratur vita: ne sit infamis in se q̄ de alijs debet testimoniū ꝑhibere. Et ꝓpter ista prelati ecclesie qui vel sunt effeminati libidinose viuēdo: vel seruilis cōditiōis mūdo ꝛ mānone seruiēdo: vel lesi in bona opinione publice delinquēdo: nō sunt cōuenientes testes xp̄i nisi sp̄ussctō cōfirmati. S̄z fuerūt apl̄i viriles ꝑ cordis cōstātiā. liberi ꝛ sine timore ꝑ veritatis obseruantiā. famosi ꝛ bone opinionis per sanctitatis habundantiā. Et de eis scribit̄ Act. iiij. Virtute magna reddebāt apl̄i testimoniū resurrectionis dn̄i nostri. Et ista tria tangit. b. Aug⁹. Talis est inquit gratia sp̄ussancti: q̄ si tristiciā inuenit dissoluit: si desideriū ꝑniciosum cōsumit: si trepidationē abjcit. In hoc q̄ dissoluit tristiciā: dat cordis firmitatē. In hoc q̄ desiderium ꝑniciosum consumit: dat vite sanctitatē. In hoc q̄ trepidationē abjcit: dat cōstantiā et libertatē. Unde Greg⁹. iiij. sup Ezech. Considero patres noui et veteris testamēti. Dauid Danielē Amos Petrū Paulū et Matheum et apertis oculis fidei intueor. Implet nanq̄ sp̄ussancti gr̄a puerū citharedā et psalmistā facit. Implet abstinentē puerū et iudicē senū facit. Implet pastorē armētariū et ꝓphetā facit. Implet piscatorē et principē apl̄oꝝ facit. Implet ꝑsecutorē et doctorē gentiū facit. Implet publicanū ꝛ ꝑmū euāgelistā facit. Hec Greg⁹. Exemplū de Petro. qui cū esset vas luteū non cōbustū: ad vocē ancille ostiarie negauit xp̄m quē postea corā Nerone et mūdi principib⁹ cōstantissime predicauit. Et ideo signāter petiuit Ps. dicēs. Sp̄u principali cōfirma me. et tunc cōstanter docebo iniquos vias tuas et impij ad te conuertentur.

Capitulū decimū. Lectio. CXXIIII

Ecillū qui primo

formot⁹ est a deo pater orbis terrarum: cū solus esset creatus custodiuit et eduxit illū a delicto suo. Et eduxit illū de limo terre et dedit illi virtutē continēdi oīa.

Hic designat̄ decimū capitulū. ꝛ est secūda pars hui⁹ libri: q̄uis nōnulli antiqui signauerunt capitulū pau ii ante ibi. Nam per sapiētiā sanati. Quos in principio libri diuidendo sequebar: sed q̄a hoc modicū refert vel nihil ad libri ꝓcessuz: mō tñ sequi malo capitula cōmuniter cōputata. Unde postq̄ Salomon multi-

pliciter declarauit sapientie nobilitatē. et magnā fecit de ea cōmēdatiōnē ꝑm ipius effectus generales. In ista parte ꝓsequit̄ sapiētie vtilitatē quantū ad quasdā effect⁹ speciales ostēdēdo in particulari quō singulares quedā ꝑsone fuerūt per sapiētiā in bono cōseruate ⁊ a malo ꝑseruate. Unde ab ista parte vsq̄ ad finē libri ponit̄ exemplificatio in particularib⁹ gestis et historijs de beneficijs que hominib⁹ ꝑ sapiētiā sunt collata. et de supplicijs que ꝑ eandē pctōribus sunt illata. Et diuidit̄ hec secūda pars huius libri in duas principaliter. Nam ꝑmo agit de beneficijs collatis ꝑ sapiētiā quibusdā ꝑsonis. Secūdo agit de beneficijs vni toti populo certe nationis: videlicet israelitico. Secūda ponit ibi. Hec ꝑplium. Infra eodē ca. Prima pars diuidit̄ in sex partes. ꝑm sex ꝑsonas q̄s describit ⁊ ostēdit a sapiētia gubernatas fuisse: videlicz Adam Noe Abraā Loth Jacob ⁊ Joseph

A Prima ergo ps q̄ est lectio pñs est de Adam cui cōtulit sapientia dei quinq̄ ꝓrogatiuas et grās speciales. Ipse enī habuit paternalē preeminētiā ad genus humanū ꝓpagādū. Originalē innocētiā ad semetipm̄ cōseruādū. Situalem excellētiā ad iocūde inhabitādū. Rōnalē magnificētiā ad creaturas gubernādū. Et finalē indulgētiā ad deū post pctm̄ recōciliādū. Dicit ergo primo sic. Hec. id est sapiētia increata. illū. id est Adam q̄ primo format⁹ est a deo. pater orbis terrarū. id est qui ꝓordinat⁹ fuit a deo principiū et radix totius humani generis qd̄ mō est diuisum in diuersis partibus orbis terrarū. Ecce paternalis ꝓeminētia ad genus humanū ꝓpagādū. Generassent enī hoīes in statu innocētie: sine feruore: sine dolore: sine pudore. Hec vero illū. id est Adam cū solus esset creat⁹ custodiuit. id est originalē innocentiā sibi dedit qua semꝑ se ⁊ suos custodisse potuit. Habuit enī aīa sua illa ꝑfectū dñiuz supra corpus quod nunq̄ sensisset infirmitatē ab intrinseco: nec lesionē ab extrinseco: nec deceptionē ab aliquo si in statu innocētie perstitisset. Hec habuit cū solus eēt creat⁹. id est anteq̄ genus humanū ꝑ generationē multiplicasset: tūc quodāmō solus fuit q̄a solus in sexu virili existens. vel cū simpliciter esset solus ante formationē mulieris de costa. Ecce originalis innocentia ad semetipm̄ cōseruādū. Et istā iusticiā originalē naturaliter in filios trāsfudisset. sicut mō parētes trāsfundūt pctm̄ originale. Tertio illū Adam eduxit a delicto suo dando illi finalē indulgētiā ad deū post pctm̄ placādū. Et istud beneficiū ꝓpter sui magnitudinē enumerat̄ ante duo alia que sequunt̄. licet posterius sit collatū. Dedit enī Ade gratiā penitētie pro pctō suo ⁊ remissionē eiusdē peccati. Et quātū ad hoc dicit. Et eduxit illuz a delicto suo. Hoc aūt factū fuit incōplete ꝑ ipius Ade ꝯtritionē. Sed ꝑfecte ⁊ cōplete ꝑ xp̄i passionē. Quarto hec sapientia increata dedit Ade situalē vel localē excellētiā ad iocūde inhabitādū. Sicut enī narrat historia scholastica sup Geñ. Creat⁹ fuit hō in agro damasceno ⁊ inde trāslat⁹ in paradisum q̄ est locus delicatissim⁹: vbi mō manēt Enoch ⁊ Helias. et cōtinuātes vitā suā ꝑ esum ligni vite ⁊ alioꝝ q̄ sunt ibi. Et quātū ad hoc dicit. Et eduxit illuz de limo terre. i. de agro damasceno in quo format⁹ fuerat: de limo illius terre transtulit in locuz amenissimū paradisi. Geñ. ij. Plātauerat aūt dñs deus paradisum voluptatis a principio in quo posuit hominē quē formauerat. Quinto hec sapiētia dedit Ade rōnalē magnificētiā ad creaturas gubernādū. Et quātū ad h̄ dicit. Et dedit illi virtutē ꝯtinendi oīa. i. rōnē ⁊ cognitionē q̄ potuit oīb⁹ creaturis dñari. Geñ. j. Dñamini piscib⁹ maris ⁊ volatilib⁹ celi et vniuersis animātib⁹ que mouent̄ sup terrā.

B Dubitatio litalis. Utrū Adā in statu innocētie fuit a deo rōnabiliter custodit⁹. Et nō: q̄a crudelis pater esset q̄ permitteret filiū suū pugnare in duello in quo ꝓsciret eum esse vincēdū. sed dñs ꝓsciuit Adā filiū suū per creationē: vincēdū eē ꝑ temptationē futurā ꝑ diabolū. ergo crudelis fuit nō custodiēdo illū ab illa teptatiōe. ergo eū ꝑ tūc nō rōnabilit̄ custodiuit. Preterea. si de⁹ eū custodiuit. ergo non debuit ꝑmittere teptari. Rñdet magister sen. di. xxiij. ca. j. q̄ gloriosius est nō cōsentire q̄ temptari nō posse. Et ideo deus eū temptari ꝑmisit vt inde gloriosiorē reportaret victoriā. Sz ꝯtra. sciuit eū vincēdū. ergo nō expectauit hoīs victoriā. q̄ nihil est dictū q̄ ideo permisit q̄ hō vinceret. Preterea: sapiētius est vnūquodq̄ ordinare in finē suū ita ꝯueniēter sic pōt ab eo ordinari: s̄ finis hoīs ē btītudo et btītudinē potuisset hō attigisse ꝯueniēter sine temptatiōe ⁊ sine pctō. q̄r illa sunt impedimēta a beatitudine ꝯsequēda. Preterea. ad bonū custodē ꝑtinet ꝓcauere ⁊ remouere oīa pericula ab illo qd̄ est sue custodie cōmissuz. ergo deus debuit teptationē amouisse. Ad oppositū dicit̄ in lr̄a. q̄ sapiētia increata cū solus eēt creat⁹ custodiuit illū. Ad questionē dicēduz q̄ deus eū custodisse dicit̄: q̄r sibi dō iusticia originali ⁊ grā ꝓuidit ꝑ que semetipm̄ potuit custodisse si voluisset. Pro argumēto est notāduz. q̄ sicut docet Dionysius ca. iiij. de di. no. Prouidētia dei non est nature corruptiua sed saluatiua. Unū ad ꝓuidētiā dei ꝑtinet res naturas administrare sicut ꝯdecet bonitatē vniuersitatis. Secūdo notat q̄ bonitas totius ꝓponderat bonitati partis. Unū si aliq̄d esset melius ꝑti q̄ toti tali toti cederet in ꝓiudiciū: ideo pertinet ad bonuz gubernatorē tale cōmodū ꝑti subtrahere vt habeat̄ ꝑfectio totius. Licet enī ꝑm imaginationē melius esset ꝑdere pedes q̄

caput: q̃ melius est toti homini habere vnũ caput et duos pedes q̃ duo capita et vnũ pedẽ.

Ad oppositũ ergo dicẽdũ q decuit deo creare vnũ vniuersum in quo esset varietas specierum et naturarum ad ostẽsionẽ sue bonitatis inter quas species bona est quedã de nobilib⁹. Non aũt posset homo esse homo nisi esset peccabilis et tẽptabilis ad peccãdũ. Et ideo facere q homo non fuisset temptat⁹ et fecisse hominẽ contradictionẽ includit. Sed diceres. Potuit eum sic dotasse gratijs naturalib⁹ et infusis q fuisset immutabilis ad malũ sicut erit post beatitudinẽ. Dicẽdũ q licet deus hoc potuisset de potẽtia absoluta: nõ tñ ḋ potẽtia ordinata. Natura eni hominis est q pertingat ad beatitudinẽ per bonũ vsum liberi arbitrij. Hoc autem requirit mutabilitatem et peccabilitatẽ. et posse temptari et huiusmodi. Et ideo rõnabiliter ad profectũ hominis pmittit eum esse peccabilẽ temptabilẽ. et ad magnã sibi cessisset vtilitatem si temptatus vicisset. Ad primũ dicendũ q licet deus presciret Adam vincendũ: sciuit tamẽ q natura sua erat ad hoc instituta vt foret per temptatiões pmiata. et ideo decuit eum permittere temptari vt virtute sua vterek quam frustra accepisset nisi ea vti potuisset.

Ad secundũ. q magister senten. satis dicit q magna satis sint: sicut patet per dicta: q̃a cum factus est vt per victoriã ad beatitudinẽ peruenire et victoriã habere non posset nisi per pugnam. et pseruare cum a pugna esset eum impedire a victorijs ad quas fuit ordinatus. Ad tertiũ q homo est ordinat⁹ ad beatitudinẽ sic q eam mereak declinãdo a malo et faciẽdo bonum. vnde via cõmunis hominũ pcessa est per victoriã tẽptationũ. Vñ hec est neganda q hõ põt ita puenienter attingere beatitudinẽ sine tẽptatiõe sicut cũ tẽptatiõe. In cuius signũ xps ipsemet tẽptatiões sustinuit ab extrinseco tam a demonib⁹ q̃ a malis hominib⁹. Ad quartum dicẽdũ q temptatio nõ est hoĩ periculosa nisi velit vinci: s3 est sibi necessaria et gloriosa. et ideo a bono custode permitti debuit. Unde Aug⁹. sup Ps. lx. Vita nr̃a in hac peregrinatione r profectus noster per tẽptatiõnẽ fit. nec sibi quisq̃ inotescit nisi temptat⁹. nec põt coronari nisi vicerit. nec põt vincere nisi certauerit nec põt certare nisi inimicũ et temptatiões habuerit. Idẽ sup Ps. lxj. Tantũ pmittik diabolus tẽptare quãtũ tibi prodest vt exerceris et pberis: vt qui te nesciebas a teipso inuenriaris. De ista materia loquik Ambro. in quadã ep̃la Deus oĩm ipse rector ac dñs cũ oĩm angelorũ milia certamẽ tuũ expectat: vbiq̃ ptra diabolum dimicãti parat eternitatis coronã. Quam nobis cõcedat xp̃us. Amen.

Lectio. CXXV

Ab hac vt recessit

a iniustus in ira sua per iram homicidij fraternitas deperijt. ppter qð cum aqua deleret terrã sanauit iterum sapientia: per cõtemptibile lignum iustũ gubernãs.

Postq̃ Salomon declarauit gubernationem tam vtilem q̃ mirabilem quam exercuit sapiẽtia increata circa personam ipsius Ade: quem mirabiliter in agro damasceno creauit: et in paradiso venerabiliter collocauit: et a peccato finaliter liberauit. Hic prosequitur de sapientie gubernatiõe quam fecit circa personã ipsius Noe. Ubi sciẽdũ q sicut scribik Geñ. vj Tempore Noe tãta fuit hominũ malicia q omnis caro corruperat viam suam. ordinauitq̃ deus per diluuiũ dissipare totũ genus humanum: exceptis octo personis. que fuerũt de familia Noe: sc3 ipsũ Noe cũ vxore sua et tribus filijs suis. Sem Cham r Japhet. et vxorib⁹ eorũdẽ. Hec ergo fuit vtilissima gubernatio qua sapientia custodiuit Noe. dans sibi pceptũ de arca fabricãda. In quam de singulis speciebꝫ animaliũ introduxit. Factum est ergo diluuiũ vniuersale post duo milia sexcẽtos quinquaginta sex annos ab origine mũdi. Et quia causa diluuij fuit multiplex malicia Cayn et seminis sui. Ideo spũssctũs ostendẽs quomõ sapiẽtia custodiuit Noe tempore diluuij: In hac littera incipit a primo peccato Cayn. qui ab illo primo pctõ cõtinuauit maliciã per desperationem et aliorũ pctõr multiplicationẽ: tam in se q̃ in filijs suis. donec per diluuiũ tota illa cognatio perijt ex integro. Et de filijs Seth oẽs preter octo personas vt dictũ est. In hodierna lectiõe duo fiunt. Primo narrak Cayn maliciosa trãsgressio. Secũdo Noe gloriosa liberatio. Secunda pars ibi. Propter qð. Dicit ergo pmo sic. Ab hac vt recessit iniustus in ira. id est postq̃ recessit Cayn ab hac. id est sapientia iniustus in ira sua. id est per iram suam qua voluit interficere fratrẽ suũ per iram homicidij. Fraternitas deperijt. id est cessauit esse fraternitas: quia destructo vno relatiuor destruitur et reliquũ. Nec plures adhuc fratres fuerunt: r ideo mortuo Abel fraternitas tota fuit destructa. Uel per iram homicidij fraternitas deperijt. id amor r gratitudo que inter fratres debent inueniri. Et bene dicit: quia Cayn recedendo a sapientia incurrit homicidiũ. Prius enim in ordine nature homo dimittit deũ et recedit ab eo q̃ deus recedit ab eo per gratiam. Prius eni ordine nature homo peccat q̃ priuatur gratia licet simul tempore. Unde Bernardus. Dulcis iesus primus est in accessu et vltimus in recessu. Job. xxj. de peccatorib⁹ dicitur. Dixerũt deo: recede a nobis: sciẽtiã via-

tũ tuarũ nolum⁹. Secũdo in ista lectiõe nar
ratur gloriosa liberatio ipius Noe de diluuio
generali. Et quãtũ ad hoc dicit sic: Propter qđ
scʒ peccatũ Cayn et posteroꝝ suoꝝ tam imita-
tione ꝗ̃ generatione. Gen̄. vj. corrupta est ter-
ra corã dño et repleta est iniquitate. cum aqua
deleret terrã. id est cũ aqua diluuij deleret ho-
mines et bestias in terra habitãtes. Iterum sa
piẽtia que deus est sanauit sanãdo genus hu-
manũ: gubernãs iustum Noe. Gene. vj. Noe
vir iustus atqꝫ perfectus in generatiõib⁹ suis.
De isto Noe dicit Arist. libro de pomo: vbi di-
cit ꝙ omnes homines in hoc errabant ꝙ stellas
adorauerũt ꝛ corpora celestia vsqꝫ ad aduentũ
Noe. Per cõtemptibile lignũ. id est per arcam
de lignis fabricatã. Gen̄. vj. Fac tibi arcam de
lignis leuigatis. id est polítio. Et dicit̃ arca cõ-
temptibile lignũ: quia forte iudicio nautarũ fi-
B gura arce fuit valde rudis. Circa istam libe-
ratione Noe notãda sunt tria. Primo de dilu-
uij causa. Secũdo de eius duratiõe vel mora.
Tertio de arca. Quantũ ad causam est sciẽ-
dum ꝙ materia omnis pluuie est vapor eleua
tus a terra ꝛ aqua virtute solis: qui vapor per
calorẽ solis immissum sibi: ascẽdit vsqꝫ ad locũ
frigidũ: vbi frigido occurrẽs subintrat nubẽ ꝛ
condensat̃ in aquã. Unde quãdo multi vapo-
res eleuãtur quos calor solis nõ sufficit desic-
care et in materiaꝫ digerere in aere: tunc fiunt
multe pluuie: sicut patꝫ in hyeme. Quãdo aũt
calor solis est fortis et vapores eleuatos suffi-
cit desiccare ꝛ in aerem degerere. tũc fiunt pau
ce pluuie: sicut patet in estate. Dicẽdum est
ergo ꝙ causa principalis effectiua diluuij fuit
deus volẽs punire pctã generis humani. Cau
sa instrumentalis effectiua: sol. Causa disposi-
tiua demeritoria: homo peccans. Causa mate
rialis vapores multi eleuati de terra et aquis
fuerũt: sicut aliarum pluuiarũ ꝯm Arist. ij. me
teoroꝝ. Qualiter vero peccata creuerũt et ma
licia hominũ multiplicata est sup terrã: narrat
Methodius martyr, magis in speciali ꝗ̃ Moy
ses. Gen̄. vj. Dicit ergo ꝙ quingẽtesimo anno
prime ciliadis. id est primi millenarij mũdi: fi-
lij Cayn abutebant̃ vxoribus fratrũ suorũ ni-
mis fornicationib⁹. Sexcentesimo vero anno
mulieres in vesaniã verse supgresse viris abu-
tebant̃. Quingẽtesimo autẽ anno secũde cilia
dis marserũt homines in alterutrũ coeuntes.
Septingẽtesimo filij Seth concupierũt filias
Cayn et ab eis orti sunt gigãtes. ꝗ̃uis etiã an-
te hoc gigantes fuerũt. ꝯm beatũ Aug. xv. de
ciui. dei. Prohibuerat autẽ Adam Seth et fi-
lijs suis ꝙ nõ cohabitarẽt nec matrimonia co-
pularent cũ stirpe Cayn. Unde filij Cayn habi
tauerũt in oriente in mõte Corban. Filij vero
Seth habitauerũt circa damascũ. Tenuit aũt
ista prohibitio viuẽte Adam: quo mortuo filij
Seth cõtra prohibitionẽ patris cõuinxerũt se
filiabus Cayn propter earũ pulchritudinẽ ꝛ se
totaliter libidini mancipauerũt propter quod
diluuiũ misit deus. Secũdo de mora siue du-
ratione diluuij est sciendũ ꝙ eodẽ die anno re
uoluto: quo Noe ingressus est arcaꝫ eodẽ die
egressus est. Tertio de arca sciẽdũ ꝙ erat in
fundo quadrãgularis forme ꝛ non quadrata.
ꝫ altera parte longior: cuius lõgitudo fuit tri-
cẽtorũ cubitoꝝ. latitudo. l. altitudo. xxx. Fun
dus ab angulis in arcum ascẽdebat: et summi
tas eius in cubito cõsummabat̃. In latere ve-
ro iuxta fundũ habuit ostium per quod homi
nes et animalia ingrediebãt̃. Et cum ingressi
essent: dñs clausit illud a foris. Et versus sum
mitatẽ habuit fenestrã quã hebrei dicũt fuisse
cristallinã. In ipsa vero arca fuerũt quinqꝫ di
stinctiones ꝯm Strabum. sex vero ꝯm Aug.
Ponit enim Augustinus ꝙ immediate supra
fundũ habuit quoddã spacium vacuũ: sicut in
nauibus contingit. quod spaciũ dicebat̃ senti-
na: et supra illud fuit vnum tabulatũ: et supra
illud secũdũ tabulatũ: ꝛ tunc supra illud tectũ.
Spaciũ ergo immediatũ sub tecto diuisit Au-
gustin⁹ in tres partes. Spaciũ sub illo in duas
partes. et sic ꝯm Aug. quinqꝫ cameras habu-
it. Tres superiores: et duas inferiores. De trib⁹
cameris superiorib⁹ media fuit hoĩum: latera
les: alia mitiũ: alia imitiũ animaliũ. De duab⁹
cameris inferioribus: altera fuit apothecaria
in qua ponebant̃ cibaria ad esum hoĩm et ani
maliũ. Alia dicebat̃ stercoraria. Ostium vero
ponunt vbi bicamerata et tricamerata iunge-
bant̃. Alij istas cameras quinqꝫ in altitudine
disponũt ascendẽdo. dicẽtes infimã esse senti-
nam. Secũdã apothecariã. Tertiã mitiũ ani-
maliũ. Quartã imitium. Quintã hominũ. Et
isti ponũt ostium in iũctura inter apothecariã
et mitium animaliũ. Sed de hac materia non
plus ad presens: cum textus videtur esse ꝯtra
vtrosqꝫ de collocatiõe ostij. Gen̄. vj. Ostiũ arce
facies in latere deorsũ. Recessit iniustus in ira
sua. Notandũ ꝙ ira facit iniuriã deo: proxi- C
mo et subiecto proprio. Subtrahit enĩ deo ef-
fectum sue potẽtie: proximo affectũ debite be-
niuolẽtie. proprio subiecto aspectũ rationis et
intelligẽtie. Primo ergo subtrahit deo effe-
ctum sue potẽtie. Cõuenit enĩ deo rõne sue po
tẽtie culpas iudicialiter vindicare. bonos spe-
cialiter inhabitare. ꝛ eis liberaliter sua bona la
gare. Sed contra ista iniuriat̃ iracundus deo
in omnibus. primo aufert a deo vindictã: quia
ira est deordinat⁹ appetitus vindicte. Et deus
dicit. Mihi vindictã et ego retribuaꝫ. Roma-
no. xij. Et Deutro. xxxij. Mea est vltio: et ego
retribuã. Deus enĩ duo sibi retinuit: gloriam

et vindictã. alter superbus aufert: et alterũ iracũdus. Esa. xlviij. Gloriã meã alteri nõ dabo. Secũdo iracũdus deo iniuriatur: quia expellit eũ a quiete sue habitationis. Ps. Et factus est in pace locus eius. Ira aũt turbat pacẽ et destruit. Prouer. xv. Vir iracũdus prouocat rixas. Et domũ que tota die moueretur et tremeret nullus magnus dñs libẽter habitaret. Tertio deo iniuriatur impediẽdo ne legatũ dei possit stare. Legatus enim dei est pax hominibus. Joh. xiiij. Pacẽ relinquo vobis: pacẽ meam do vobis. Et ideo iracundus tanq excõmunicatus est euitãdus. Prouer. xxij. Noli eẽ amicus hoi iracũdo: neque ambules cũ viro furioso. Secundo principaliter ira subtrahit proximo affectũ debite beniuolẽtie. Teneor enim proximi saluare substãtiã famã et psonã. Et contra ista cõpellit ira ad nocẽdũ proximo in substãtia depdãdo. in fama diffamando. et in psona trucidãdo. Ecci. xxvij. Ira et furor vtraque execrabilia. Quia Ecci. xxviij. Obiurgatio et ira annihilabũt substãtiã. Dicit Arist. iij. de aĩalibus quod apis cũ eijcit aculeũ moritur. Et ita est moraliter de iracũdo et appetitiuo vindicte. Dũ enim exercet maliciã suã contra proximũ verbo vel ope ledẽdo in substãtia psona vel fama. primũ interficit spũalr semetipm Job. v. Virũ stultũ interficit iracũdia. Tertio ira subiecto pprio subtrahit tria bona. Primo nãque destruit honestatẽ corpalis dispositionis. Secundo impedit ptãtẽ naturalis rõnis. Et tertio minuit quantitatẽ vitalis durationis.

Primo quidem destruit honestatẽ corpalis dispositionis. Quãtũcũque enim psona sit pulchra: ira transuertit oculos. gene fiunt nimis rubee vel nimis pallide. gestus est tremulus. lingua cespitat. et totus hõ dehonestatur. De isto loquitur Seneca. ij. de ira. Nihil eque pfuit irato sicut intueri deformitatẽ rei scz ire. nã in ea facies turbatior: ora pulcherrima fedat. toruos vultus ex tranquillissimis reddit. linquit decor omnes iratos. Et sequitur. Qualẽ putas eẽ animũ cuius imago tam feda est? Ideo dicit quidã phus quod iratis pfuit aspexisse speculũ vt imago repercussa ostenderet hoi suã deformitatẽ. Hec Sene. Idẽ. iij. li. de ira. Nulla facies fere quãtũlibet agitetur est ita turpis sicut homis ira flagrãtis. Narrant fabule quod minerua aliqñ delectata est in musica tibiarũ. Cum ergo semel insufflaret tibias iuxta quendã fluuiũ vidit buccas turpiter tumescẽtes: et statim fistulas suas proiecit. Minerua est dea sapiẽtie et sapientes interdũ sũt indignãtes nature. Eccs. j. In multa sapiẽtia multa est indignatio. Contingit ergo quod sapiẽs aliquis quãque per motũ iracũdie tangitur. sz statim si est sapiẽs: cõsiderat indecẽtiã sui status et alias sibi cauet. Secũdo impedit ptãtẽ naturalis rõnis. Iuxta illud Catonis. Impedit ira animũ ne possit cernere verũ. Et ideo diabolus facit sicut astutus piscator qui vult faciliter decipere pisces. turbat aquã: et tũc est securus quod pisces non poterunt puidere rete suũ. Eodẽ mõ diabolus facit in congregatiõe quacũque immittit turbatiõnẽ p aliquẽ iracundũ in totã cõgregatiõnẽ. et tunc ducit eos ad peccãta et malicias excogitãdas sicut sibi placet: et totã cõgregatiõnẽ reddit turbatã. Dicit Arist. v. topicorũ quod irascibilis nõ imperat rõnali nisi cũ fuerit puersa anima hois. Et ita est quãdo puersa fuerit aĩa ira dñatur et nũque aliter. Dicit etiã Arist. j. elẽchorũ quod ira est cautela specialis sophiste: vt videlicet sociũ suum prouocet ad iram. quia impedit ira animũ etc. Iste sophista est diabolus. Ecci. xxxvij. Qui sophistice loquitur odibilis est. Item dicit Arist. li. j. de aĩalibus quod ista tria cõiunguntur ira. insipiẽtia. et indocilitas. Et ponit exemplũ de apro agresti. Et ita est moraliter iracundus nũque bene docebitur. Et ideo bñ dicitur Ecci. vij. Ne velox sis ad irascẽdũ: quia ira in sinu stulti requiescit. Tertio ira minuit quãtitatẽ vitalis durationis. Animalia enim excessiua colerica sũt naturaliter breuis vite: sicut maxime patet de canc. Et hoc est quod dicitur Ecci. xxx. Zelus et iracũdia minuũt dies: et ante tps senectutẽ adducũt. Unde antiqui dixerũt iram esse breuem insaniã. fm Sene. iij. de ira. eque enim impotẽs est sui decoris oblita. Hec ergo ira precipue est cauẽda que iniustũ Cayn fecit: et quẽlibet quẽ inuadit facit iniustum. Iuxta illud Jac. j. Ira enim viri dei iusticiã nõ operatur. Unde ira merito cõparatur cuidã gemme que vocatur onix: cui male pprietates attribuuntur in lapidario. Ad collũ enim suspẽsa in egritudine. i. somno lemures. et tristicia cũcta figurat. Multiplicat lites. et cõmouet vndique rixas. Hec gemma venit de India et Arabia. nullã bonam virtutẽ vel paucas habẽs. Et merito designat iracundiã. que ad nihil valet. sed sepe facit lemures. i. diabolicas imaginatiões. que irruit in hominẽ. et turbat cerebrũ. et cõmouet rixas et lites. Prouer. xxvij. Graue est saxum et onerosa arena. sz ira stulti vtroque grauior. Unde Sene. iij. de ira. assimilat iram pestilẽtie. et dicit: quod sicut contra pestilẽtiã nulla bona dispositio valet. Ita nec cõtra iram aliqua cõpositio morũ. sed iam bonos mores quam malos corrũpit et lacessit. Sed tñ sicut in lapidario dicitur. quod cõtra maliciã pdicte gemme. inuenitur virtus alterius que vocatur sardia. in cuius presentia nõ potest onix nocere. Moraliter. Ista secũda gẽma designat paciẽtiã. Prouer. xv. Respõsio mollis frangit iram Et Sene. iij. de ira. Si amicus est qui offendit. fecit quod voluit. Si inimicus. fecit quod debuit.

Lectio. CXXVI

b

Ec et in cõsensu suprbie cũ senatiões extitissent: sanitu-

stum ⁊ ꝯseruauit sine querela deo: ⁊ in filijs mi
sericordiaꝫ fortem custodiuit. Hec est tertia
pars istius prime partis huiꝰ capituli. In qua
ponitur cõmendatio specialis ipsius sapientie
ex gubernatiõe persone Abrae. Et diuidit hec
particula in duas partes. Nam primo tangi-
tur mirabilis elatio quorũdã hominũ fatuo-
rum. Secũdo narrat ipsius Abrae approbatio
in benedictiõe filiorũ. Secunda pars ibi. Sci-

A uit iustum. Circa primũ est sciendũ ꝙ sicut
narrat Philo in libro questionũ sup genesim.
et narrat magister in historijs: ex tribus filijs
Noe. Sem Cham et Japhet. adhuc ipso Noe
viuente: nati sunt vigintiquattuor milia hoim
et centũ: preter mulieres ⁊ paruulos: ⁊ habue-
runt sup se tres duces: videlicet Nemroth sup
filios Cham. Jectan supꝰ filios Sem. ⁊ Assenez
super filios Japhet. Hi ergo post obitum Noe
mouerũt se ab oriente venerũt in campũ Sen-
naar qui nunc est babylon: et timẽtes diluuiũ
quod tpe Noe fuerat: ceperũt edificare turrim
que pertingeret vsqꝫ ad celos. hoc est valde in
altuꝫ forte: qꝫ aque diluuiꝫ nõ pertingerẽt ad
summitatẽ. Non est eni credendũ eos tam fa-
tuos fuisse ꝙ vsqꝫ ad corpus celeste intenderẽt
turrim facere: q̃ iste Nemroth doctus fuit a
Jonitho filio quarto Noe sm Methodiuꝫ de
ortu regnoꝝ. Et ille Jonithus fuit astronomꝰ
magnus. Et dicit de eo magister in historijs. ꝙ
inuenit astronomiam. Ceperũt ergo edificare
turrim istam: habẽtes lateres pro saxis et bitu
men ꝓ cemento. Deus vero animaduertit ela
tioné hominũ volentiũ se quasi contra ipsum
munire. ne et ipsi etiam si deo placeret possent
aquis diluuij castigari: impediuit eos pistum
modũ: Quicũqꝫ hoies si debẽt cohabitare in-
digẽt vno ideomate ad cõmunicãdũ inuicẽ cõ
ceptiões suas in diuersis negocijs. Vñ Arist.
viij. ethico. dicit ꝙ omis amicitia cõsistit in cõ-
municatiõe: et ꝙ multas amicitias dissoluit in
appellatiõe. Deus ergo miraculose cum essent
om̃s vnius lingue ⁊ vnius ideomatis: diuisit
eos in lxxij. linguas: ita ꝙ ille qui sciuit vnam
omes alias penitus ignorauit. Ista ergo mul-
titudo cõsiderãs diuisioné tantã in ideomate
diuisit se sm numerũ linguarũ: et qui erant de
vna lingue traxerũt se ad inuicẽ ad vnam tur-
mam: et sic a loco illo diuiserũt se in vniuersas
partes mũdi. Inter has lxxij. linguas tres
sũt pncipales. scꝫ hebrea. greca. ⁊ latina. sic re-
citat Augꝰ. de mirabilibꝰ sacre scripture. ca. xv.
Et ideo de istis linguis scriptꝰ fuit titulus cru-
cis christi. Et sm istas lxxij. linguas elegit xp̃s
lxxij. discipulos. Luc. x. Quia ergo in edifica-
tione turris istius perdiderũt filij Noe cõmu-
nicationẽ lingue hebree: ⁊ diuisi sm multitudi
nem supradictã vocatum est nomen loci illius
Babel: quod interpretat confusio: q̃a ibi confu-
sum est labiũ vniuerse terre. Geñ. xj. Istam er
go mirabilẽ ꝑsumptionẽ et elationẽ tãgit Sa-
lomon in hac littera ita dicẽs. Hec in ꝯsensu su
perbie cũ se nationes extulissent: sciuit iustuꝫ.
Hec. id est sapiẽtia: et etiã cũ se nationes extu-
lissent in consensu superbie. id est in illo cõsen-
su superbo quo dixerũt: Venite faciamꝰ ciuita
tem et turrim cuius cacumẽ pertingat celũ: et
celebremꝰ nomẽ nostruꝫ anteꝙ̃ diuidamur in
vniuersas terras. Tunc inquã sapiẽtia sciuit
iustum. id est abraam qui propter magnitudi
nem fidei fuit iustus. Geñ. xv. Credidit Abraã
deo et reputatũ est ei ad iusticiã. Sciuit inquã
iustum. id est approbãdo ꝑsciuit. Non est ima-
ginandũ ꝙ Abraam fuit tẽporedíuisionis lin-
guarũ. q̃ quidẽ diuisio facta fuit tpe Phalech
qui fuit sextus ante Abraã sm lineaꝝ successio
nem: sꝫ vult ꝑsp̃icacissis dicere in littera ista ꝙ in
tpe cõfusionis linguarũ deus preuidit Abraã
futurũ: ⁊ preelegit eũ sicut talẽ per quẽ cultus
dei multiplicater augeret: et cui fieret specialis
promissio de redemptione generis humani.

B. Tangit ergo triplex beneficiũ sapiẽtie circa
Abraam: videlicꝫ pelectionẽ anteꝙ̃ esset: cõser
uationẽ cum esset. et bone prolis ꝓpagationẽ
postꝙ̃ esset. Unde dixit ꝙ sapiẽtia tũc tẽporis
cũ se nationes extulissent mõ preexposito sci-
uit. id est approbando presciuit. Justum. id est
Abraã qui postea fuit iustus. Et cõseruauit eũ
sine querela. deo. id est ad honorẽ ⁊ voluntatẽ
dei. Conseruauit eni eũ educẽdo de terra chal
deoꝝ in terrã chanaan. Geñ. xij. Et inde in ter-
ra egypti vbi ductus timore dixit Sarram vxo
rem suã sororẽ esse. Simili mõ postea fecit cum
apud regẽ gerare peregrinaret. Geñ. xx. Et
vocauit Aram fratrem suũ patrẽ suũ quia se-
nior fuit. Sara aũt filia Aram. Illam vero vo
cauit sororẽ sm cõsuetudinẽ loquẽdi inter he-
breos qui cognatos vocãt fratres ⁊ cognatas
sorores. Unde tantũ est dictũ: cognata mea est
ex parte patris mei. Vñ nullũ malum fuit eos
decipere: quia hoc cessit in bonũ. De hac mate
ria respõdẽs Augꝰ. cõtra faustũ li. xij. ca. xxx.
ostẽdit quare nõ ita ꝑsumpsit Abraam de deo
vt nõ timeret fateri eam vxorẽ. Et dicit ꝙ ideo
quia voluit vti ratiõe: ⁊ non temptare deũ to-
taliter. Si eni interrogatus illam feminã indi-
casset vxorẽ. duas res tuẽdas cõmitteret deo:
videlicet suam vitam et vxoris pudicitiã. pro-
inde cum propter pulchritudinẽ Sare et eius
pudicitia et Abrae etiã vita esset in dubio: nec
vtrũqꝫ tueri posset Abraam: sed tantũ vnũ. id
est vitam suã. fecit quod potuit ne deum tem-
ptaret. quod autẽ nõ potuit illi cõmisit. Quia
ergo hominẽ se occultare nõ potuit maritũ se
occultauit ne occideret. Hec Augꝰ. Sic ergo
sapiẽtia Abraã cõseruauit immunẽ a culpa: et
in filijs misericordiã fortẽ custodiuit. Hoc ve-

rificatum fuit dādo sibi misericorditer filiū cū esset cētenarius. Gen.xxi. Item statuēdo sibi fedus circūcisionis. Gen.xvij. Statuaz inquit pactū meum inter me et te: et inter semen tuuz post te in generatōib⁹ tuis federe sempiterno. De abraam dicit magister in historijs q̄ qū tēpore famis morabatur in egypto: docuit egyptios arismetricā ꝛ astrologiā: ante illud tempus ignota. Et de egyptijs venerūt ad grecos de grecis ad latinos. Dicit ergo Josephus de eo: q̄ primo psumpsit pronūciare deū esse vnū creatorē cunctoruz. Et opiniones quas ceteri habebāt de deo innouare et immutare preualuit. Istuz etiā recōmendat Arist. libro suo de pomo: tāgēs quō ad diuinū pceptū filiū ppriū voluit imolare.

C Nota q̄ misericordia dei est fortis. Unde dicit q̄ in filijs misericordiā fortē custodiuit: hominis vero misericordia est valde debilis et infirma. Est eni misericordia dei fortis in hoīes intensiue. extensiue. et duratiue. Intensiue q̄a parcit homini in peccato qui tāte est malicie q̄ nullo mō per se posset satisfacere. Ut pbat venerabilis Ansel. ij. cur deus homo. ca. vj. q̄ oportuit hominē deo aliqd dare maius omī eo qd non est deus ad satisfaciēdum pro peccatis suis. Sed cōstat q̄ hoc nullo mō potuit facere. et ideo deus misericorditer est incarnat⁹: vt pro hoīe satisfaceret factus homo. Q̄ autem homo tenebat̄ deo soluere ad satisfaciendū p peccato suo aliquo maius omni eo quod nō est deus: probat idem Ansel. j. Cur deus homo. ca. xxj. sic. Nō satisfacis deo p peccatis nisi reddēdo aliqd maius q̄ sit omne illud pro quo peccatū facere nō debueras. Sed pro toto mūdo saluando nec pro aliquo cōtra deum debuisti facere peccatū. ergo oportet te satisfaciēdo reddere aliquid maius toto mūdo: et illud fuit vita corpalis xp̄i scḋm Ansel. Et ideo ad Titum. iij. Non ex operib⁹ iusticie que fecim⁹ nos. sz scḋm suā misericordiā saluos nos fecit. Ista ergo misericordia fuit fortis intēsiue. Dic eni Arist. j. d̄ celo. q̄ fortitudo potētie actiue terminat̄ per maximū in qd pōt. Uñ si esset aliqua potētia que possit in aliquid ꝛ in duplum ꝛ triplū ꝛ quadruplū et sic in infinitū: illa potentia diceret̄ infinita intēsiue. sed talis est misericordia dei: q̄a nō est darē peccatū ita turpe: ita maliciosum: ita deforme: quin misericordia dei sit maior ad remittēdum. Refert Ambro. de morte Theodosij q̄ tāte erat misericordie: q̄ nunq̄ȝ negauit veniā cōfitenti. De quo sic scribit: Beneficiuz se putabat accepisse auguste memorie Theodosius cum rogaretur ignoscere: ꝛ tūc ppior erat venie cū fuisset cōmotio maior iracūdie. ꝛ iō optabat̄ in eo qd timebat̄ in alijs vt irasceret̄. Hoc erat remediū reorum: qm̄ cū haberet sup omnes potestatē: quasi parēs postulari malebat q̄ȝ quasi iudex punire. Equitatis iudex non pene arbiter qui nunq̄ȝ veniā negauit ꝯfitēti. Hec Ambro. Fuit eni veraciter filius illius q̄ dic̄. Luc. vj. Estote misericordes sic et pater vester misericors est.

Secūdo misericordia dei in hoies fortis est extēsiue. Hoc aūt dupliciter potest declarari. Primo ex parte ipsius subiecti xp̄i. Secūdo a parte hoīs sue misericordie obiecti. A parte quidē xp̄i sic. Si aliquis oībꝰ vicinis suis riuulos cōcederet de suo fonte vt sibi inde facerent aqueductus pro suo libito: signū esset q̄ ille fons magne foret sufficiētie. Isto mō deus pater habēs filiū suū qui est verbū dei et fons oīs bonitatis: quia fons sapiētie verbū dei dicit̄. Ecci. j. misit eū in mundū et iussit eū scaturire de terra vētris virginalis. Et vt esset copiosus ꝛ abundās oībus permisit cuilibet sibi facere riuulū: quādo omniū iudeorū ꝛ gētiliū flagellationi ꝛ crucifixioni se dedit. Et ideo bene dicit pluraliter per prophetā: Dabo vobis misericordias ꝛ miserebor vr̄i. Hiere. xlij.

Secūdo patet idē a parte obiecti: quia si de obiecto misericordie sermo fiat: illud obiectuz est homo cui deus multipliciter miseret̄: pseruando vt caueat: expectādo vt redeat: ꝛ cōdonando si peniteat. Unde Aug⁹. ij. cōfessionū. ca. x. Gratie tue deputo ꝛ misericordie q̄ peccata mea tanq̄ȝ glaciē soluisti: gratie tue deputo quecūq̄ȝ nō feci mala: et oīa mihi dimissa fateor que et mea sponte feci mala: ꝛ que te duce nō feci.

Tertio misericordia dei est fortis in hoīes duratiue: quia quantūlibet homo expectet si post infinita mala in fine tardissime penitere velit: recepit eū statim. Exemplū de latrone: cui tardissime penitēti dictū est: Hodie mecum eris in paradiso. Luc. xxiij. Uñ Bernar. sup Cantica. Omnino ppter mā suetudinē que in te predicat̄ currim⁹ post te dn̄e iesu christe: audientes q̄ non spernas pauperē: peccatorē nō abhorreas. Non eni horruisti latronē confitentē: nec lachrymantē peccatricē: non chananeam supplicantē: non dep̄rehēsam in adulterio: non sedentem in teloneo: non supplicantē publicanū: non negantē discipulū: nō persecutorem discipulorū: nō ipsos crucifixores tuos. Hec Bernardus. Misericordia ergo dei fortis est duratiue: quoniam misericordia dn̄i ab eterno vsq̄ȝ in eternū sup timentes eū. In ps̄.

D Per oppositū ad hec tria misericordia hoīs ad hominē inuenit̄ debilis ꝛ modica: intēsiue: duratiue ꝛ extēsiue. Intēsiue: q̄a vix aliqs mouet̄ ad cōpatiēdū cuicūq̄ȝ. Quia nūc adimplet̄ illud. ij. Timoth. iij. Erūt hoīes seipsos amātes. Extensiue q̄a si aliqua sit cōpassio hoīs ad aliū: erit forte ad cōsanguineū ꝛ non ad extraneum: ad amicū ꝛ familiarē ꝛ non vltra. Et ideo signāter dicitur Ecci. xviij. Miseratio hominis circa proximū suum. misericordia autē

dei super omnē carnē. Breuis est etiā dura tio: q̄a nō durat diutius q̄ȝ homo cernit oculis. sicut porcus cōpatit porco q̄ȝ diu audit eū clamare. Osee. vj. Misericordia vestra quasi nubes matutina. et quasi ros mane ptransiēs. Non sic docuit Tobias filiū suū. Quomō inquit potueris ita esto misericors. Tobie. iiij. Et Aplūs ad Col. iij. Induite vos sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie. Nō dicit verba misericordie sȝ viscera. Multi enī sermonib⁹ cōpatiunt. sed operibus valde pauci: et tamē de solo operib⁹ fiet cōputatio in iudicio generali. Vñ Petrus Rauanen. in quodā sci monē dicit. In regno celi corā oīb⁹ angelis: in cōuentu resurgētiū q̄ Abel passus sit. q̄ mundū saluauit Noe. q̄ Abraam fidem seruauit. q̄ Moyses legē dedit. q̄ Petrus crucē resupinus ascēdit. deus tacet. et clamat q̄ quasi pauper comedit dicēs. Esuriui ꝛc. Qui misericors est misericordia dignus est. Hec Petrus Rauanen. in quodā sermone.

Lectio. CXXVII

b **Ec iustum a pereū**tibus impijs liberauit fugientē: descē dēte igne in pētapolim: quib⁹ in testimoniū nequicie fumigabūda constat deserta terra: et in certo tēpore fructus habētes arbores: et incredibilis anime memoria stans figmentū salis.

Declarata gubernatiōe sapiēne in liberatione Ade Noe et Abrae: in ista parte prosequit spiritussanctus de mirabili liberatione ipsius Loth: qui est quartus quē inducit de patrib⁹ antiquis ad declarandū quātum valet colere deū. Cultum enī dei vocat sapiētiā: vt pluries replicaui. Unde indifferēter pōt exponi quicquid tam hic q̄ȝ superius dicit de sapientia increata que est deus. vel de sapiētia creata que pietas vel verus dei cultus: vt dicam⁹ q̄ sapiētia creata. id est verus dei cultus liberauit et gubernauit electos et sanctos dispositiue et meritorie: q̄a fecit eos dignos gubernatiōe diuina sicut cōsueuimus dicere militi: Strenuitas tua te fecit militē.

a Circa liberationē ergo Loth de subuersione Sodome. sciendū q̄ sicut narratur Gen. xviij. et. xix. Ciuitates quinq̄ȝ fuerunt in regione iuxta Jordanē vbi mō est mare mortuū inter Judeā et Arabiā. Et dicebat olī q̄ illa regio vallis illustris: videlicȝ Sodoma et Gomorra Adama Seboim et Segor. Uiri autē istarū ciuitatū viuentes ocio et abūdātia victualiū: omni generi libidinis se dederūt: in tantū q̄ vsum naturalē excesserūt: quem deus ad propagandū instituit inter virum et mulierem. exarserunt masculi in masculos et femine in feminas luxuriā exercētes. Volēs ergo dominus istud nefandum flagitiū punire: misit tres angelos ad Abraam qui morabat in valle Mambre: nō multū a Sodoma nūciantes Abrae q̄ ciuitates predicte deberēt subuerti. Abraam considerās q̄ Loth frater vxoris sue habitauit in Sodoma et q̄ erāt iustus: posuit se supplicās deo q̄ parceret malis ppt bonos: et ait: Si fuerint ibi. l. in Sodoma videlicȝ: nōne parces populo pPter eos? Et dñs respōdit q̄ parceret pplo ppt. l. Quid inquit Abraā si fuerint. xlv. Et sic paulatim descendēdo quesiuit. Quid si. xl. Quid si. xxx. Quid si. xx. Quid si. x. Et dñs respondit q̄ parceret pPter. x. Cū ergo in tāta multitudine nō fuerīt. x. boni: recesserunt angeli illi duo ab Abraā et iuerūt ad Sodomā. Loth aūt habitās i Sodoma fuit singulariter hospitalitati deuotus. Qui cū vidisset istos angelos in humana effigie venientes: estimans eos esse homines: inuitauit in domum suā: et fecit eis cōuiuium. et premunierūt eum q̄ subuerterēt Sodomam. Et mane dissimulāte Loth exire: apprehēderūt eum angeli cū vxore sua et duabus filiab⁹ suis: et statuerunt eos extra ciuitatē dicētes eis q̄ fugerent in montē et non respicerēt retro. Et statim dñs pluit super illas ciuitates sulphur et ignem: et subuerterit quattuor ex eis statim. Segor vero pepercerūt vsq̄ȝ post: ppt Loth q̄ petierat q̄ ibi possint ad tempus morari. Uxor ergo Loth more feminco que est semp prona rei que prohibetur ei: respexit retro se: et versa est in statuam salis. Post hoc egresso Loth de Segor subuersa est illa sicut et alie quattuor. Et versa est tota illa regio in lacū salsum et sterilē: qui deinceps vocatus est mare mortuū. q̄a nec aues nec pisces in eo viuunt. imo si aliq̄d viuū in eo proiectū vel submersum fuerit statim exilit et supernatat. Unde narrat Josephus q̄ Vespasianus iussit quosdā vinctos post tergum manibus ligatis proijci in lacū et submergi: qui omnes quasi viuentes repulsi sunt ad superficiē et desup fluctuabāt. Omne aūt q̄d vita caret si intus proijciat mergit nisi liniat bitumine: nec nauē patitur. nisi bitumīe liniat. Lucerna ardēs supnatat extincta submergit. Glebas fetidas in diuersis locis euomit. Poma nascētia in arborib⁹ circa litt⁹ vsq̄ȝ ad maturitatē sūt viridis coloris; et cū matura putāt sūt plena cinerib⁹ et fauillis. Hec dicta sūt ad historiā. Narrat g̃ spūs sctūs in lectōe ista de liberatōe Loth ab ista mirabili visione: et dicit sic. Hec. i. sapiētia liberauit iustū fugientē: videlicȝ Loth: quē hospitalitas singularis cōmēdabat a pereūtib⁹ impijs videlicet sodomitis. descēdēte igne in pentapolim. i. in regionē quinq̄ȝ ciuitatū pdictarū. Et dicit pentapolis: a penta quod est quinq̄ȝ et polis ciuitas. quibus impijs in testimoniū nequicie constat terra deserta. id est destructa et combusta. et adhuc fumigabunda. id est emittens fumum fetidum in signuȝ fetidi peccati.

qđ antiqui incole cõmiserãt. Et ↄstat ibi similiṫ in testimoniũ nequicie coꝝ arbores hñtes fructus nõ certo ꝫ incerto tpe: vt vtilitati pcti contra naturã rñdeat inaturalis fruct⁹ arboꝝ. Cõstat etiã in testimoniũ nequicie incredibilis aĩe memoria status figmẽtũ salis. i. statua illa salis in quã ↄuersa fuit vxor loth q̃ statua est memoriale quoddã incredibilis aĩe. id est femine nõ credẽtis angelo nisi respiceret a tergo vt videret veritaṫẽ. Circa illã clausulã. liberauit fugiẽ-

B tẽ: . Notãdũ φ apud bellicosos q̃uis fuga videaṫ cõmuniter inhonesta: tñ aliqñ laudabilis inueniṫ. Unde si esset aliq̃s qui simul sciret fugere et pugnare notabiliter faceret factũ suũ. Sic enĩ legimus de tartaris cõtra xp̃ianos pugnãtib⁹ φ simul equis insedẽtes fugiũt: ⁊ tñ insequẽtes a tergo sagittãt. Sic fuit de parthis: de quib⁹ Boetius. v. de consol. metro. j. ita dicit. Rupis Achemenie scopulis vbi turba sequẽtium Pectorib⁹ figit spicula pugna fugax. Moraliter. In hac vita bellũ habem⁹ cõtra hostes multos: quitñ non habent vnũ modũ pugnãdi. nec vno genere victorie vinci possunt. Nam diabolus vincẽdus est per resistentiam j. Pet. v. Cui resistite fortes in fide. sed caro et mũdus vincunṫ per bone fuge prudẽtiã. ita φ vni tantũ habem⁹ resistere ⁊ duos fugere. De resistentia qua diabolo debem⁹ resistere diciṫ metrice sic. Hostis non ledit nisi cũ temptatus obedit. Est leo si cedit: si non quasi musca recedit. Hoc est qđ diciṫ Jac. iiij. Resistite diabolo et fugiet a vobis. De fuga vero qua a carne fugiṫ diciṫ metrice sic. Cede venus cedit. instat magis improba ledit. Si fugias veneris. prelia tutus eris. De mũdo vero constat φ per fugam vinci debet: exemplo xp̃i ꝓposita sibi mũdi vanitate. cũ eũ regẽ elegisse volebãt fugit in montẽ. Joh. vj. Figurã ad hoc habem⁹. ij. Regl. ij. vbi habetur: φ ille bonus miles Abner tres filios Saruie: Joab Abisai et Asael euasit: quia duos primos declinauit per fugã: et tertiũ fugere nõ potuit: ꝫ resistens occidit.

C Precipue ergo fugiam⁹ societatẽ carnalẽ ꝓpter tria. Solent enĩ hoĩes fugere ignũ cõflagrationẽ. vermium intoxicationẽ. et fluminũ inundationẽ. Carnalis vero societas generat ignem libidinis inter quascunq͂ personas. nec est facile declinare sine fuga. Nullus ergo cõfidat de senectute. nullus de sue religiõis virtute. Ferrũ et silex duo sunt corpora frigida. ⁊ tñ de eis excutiṫ ignis percussione minima. Unde Esa. xlviij. Egredimini a babylone. fugite a chaldeis. Babylon interpretaṫ cõfusio. Chaldei adorauerũt ignem. et figurãt hoĩes libidinosos qui per ardorẽ ignis luxurie ducunt cõmuniter semetipsos ad confusionẽ infamie. Et ideo ꝓ vltimo remedio docet Apostolus. j. ad Cor. vj. fugere fornicationem. Secundo fugere debemus carnalẽ voluptatẽ: sicut fugiũt hoĩes vermiũ intoxicationẽ. Nullus enĩ libẽter quiescit aut dormit vbi vermes vel serpẽtes aut coluber cõmuniṫ cõuersanṫ. et certe mulieres nihilo facili⁹ intoxicãt aliquã mẽtẽ q͂ʒ coluber carnẽ. Nullũ enĩ venenũ vҁ inficere carnẽ priusq͂ʒ cũ sanguine misceaṫ. species aũt mulieris etiã a lõge sine tactu per solã innitationẽ spiritualem oculorũ inficit et allicit mentẽ: qꝛ qui viderit mulierẽ ad cõcupiscendũ eã iam mechatus est in corde suo. Math. v. Et ideo satis apta potest exponi de femina que cũ sit radix peccati illud. Ecci. xxj. Quasi a facie colubri fuge peccatum. Coluber diciṫ quasi colẽs vmbras. ⁊ mulieres cõmuniter angulos ⁊ vmbras ⁊ loca nõ patẽtia diligũt. Juxta illud Ecci. xxv. Non est caput nequius sup caput colubri. et nõ est ira sup iram mulieris. Et parũ ante diciṫ. φ omnis malicia nequicia mulieris. De hac loquitur signãter Petrus blesẽn. ad Heynricum regem Anglie. in expositiõe quadã sup Job. vbi cum exposuit quare diabolus qui Job de omnibus bonis suis expoliauit filijs et filiab⁹. ⁊ etiã substantia. vxorẽ tñ sibi reliquit. Hoc inquit non fuit ad solaciũ viri: sed ad consummationẽ sue milicie: vt per feminã vinceret quẽ per ꝑsecutionẽ nõ vicerat. ⁊ qđ verberib⁹ non poterat: verbis mulieris efficeret. Per feminam inquit Joseph incarcerat⁹ est. Naboth occisus. Sampson vinculatus. Jsboseth interfect⁹. Dauid adulter ⁊ homicida. Salomon apostata. Sisara clauis cõfossus. Precursor ⁊ baptista xp̃i decollatus. Per feminã mors in orbem terrarũ intrauit. Et cũ per filiũ dei ordinata esset nr̃a redemptio: ꝑsentiens hostis φ in morte christi dispensatio nostre redemptiõis impleretur. salutem totius humani generis machinat⁹ est ꝑ feminã impedire. In vxorẽ nãq͂ʒ Pilati visiões deceptorias ⁊ phantasticas illusiones immisit in tãtũ φ Pilato mortẽ xp̃i dissuadẽdo mãdauit: Nihil tibi et iusto illi. Multa enĩ hodie per visum passa sum propter illum. Hec Petrus.

D Nota φ de xp̃o mirabãṫ discipuli. Joh. iiij. φ solus loquebaṫ cũ muliere: Quid ergo mirum: si hoĩes infirmi msi mĩ iudicẽt sinistre si in malo cõsortia mulierũ habem⁹? Geñ. ij. φ propter mulierẽ formandã costa fuit assumpta de viro. Sed qualis fuit restitutio? Certe sicut ibi diciṫ: Deus repleuit carnẽ pro ea. In signuʒ φ quãtũcũq͂ʒ fuerit homo mulieri familiaris: quãtũcũq͂ʒ eam ad bonos mores ꝓmoueat et ad vite rectitudinẽ: quod est quasi solidum os prestare: nihil ab ea viceuersa recipiet nisi carnem. id est carnales affectiões. Et ideo ille bonus Joseph allectus ⁊ inuitatus ab vxore dñi sui palliũ reliquit. Geñ. xxxix. De ista fuga loquitur btũs Aug⁹. de cohabitatiõe clericoꝝ et mulieꝝ. Graue inquit inimicũ fornica est casti-

tas cui nō solū resistendum ē. sed dimisso freno longius fugiendū. nec eo min⁹ cauēde sūt q: religiose dicūt. q: quāto religiosiores: tāto citius alliciūt. ⁊ sub ptextu pietatis latet viscus libidinis. Experto crede. Dicit Aug⁹ epō. Loquor corā deo nō mentior. Cedros libani duces gregū sub hac peste cecidisse repperi. de q̄rū casu nō magis suspicabar q̄ Ambrosij vel hieronymi. hec Aug⁹. de codē Ambrosius in de officijs li. j. Feminarū cuz clericis nullo modo pmittit cōuersatio. Janua diaboli: via iniquitatis: scorpionis pcussio: nociuū gen⁹ ē femina cū proximat: simulat ⁊ igneum incendiū. hec ille. Tripliciter enī ledit mulier sensibilit. voce visu ⁊ tactu. Vox enī mulieris frāgit naturaliter virilē animū suauitate mirabili: periculosa tn̄. Unde Aug⁹ de singularitate monachorū. ca. viij. Mulier nūc in risum dissoluit. nunc blandicias exhibet: ⁊ qđ ē venenosi⁹ luper cuncta psallere delectat: cui⁹ cantū tolerabilius ē audire basilisci sibulātē. Uisu ledit si videat. Ubi prudenter dicit metricus. Femina fax sathane fetens rosa: dulce venenū. Semp prona rei: que prohibet ei. Urit enī vultu: visu: risu: nutu: cultu. huius ab insultu quantuz potes esto procul tu. Sed tertio ⁊ maxie nocet tactu. Unđ Aug⁹. li. j. soliloquio. ca. x. Nihil ē sentio qđ magis ex arce cōtēplatōis animū virilē deijciat: q̄ blandimēta femine tactus q: corpoꝝ. Joh. xx. Noli me tāgere inser. dicit christus marie magdalene cum sola eēt. Et. j. Timoth. vj. Tu vero hō dei hec fuge. Tertio debem⁹ fugere carnalē voluptatē: sicut fluuiorū inundationē. Qui fugiunt aquarū inundationes ascendūt montana. Moralir locus montanus ē loc⁹ sancte religionis ad quē fugere debent qui carnis delicias vincere volunt perfecte: exemplo istius Loth cui dicebatur. Ne stes in omni circa regione: s̄ in monte saluū te fac. Ois status in mundo est q̄si circa regionē voluptatis. Sed solus mons ē locus securus. Luc. xxj. Qui in iudea sunt fugiant ad montes. Judea interptat cōfessio ⁊ significat verā pniam veteris vite carnalis: quā quicunq: habere voluerit: ad montē religiōis accedat. qui modo merito solitudo propt raritatem accedentium reputat. in ps. Ecce elongaui fugiens ⁊ mansi in solitudine.

Lectio CXXVIII

Apientiam enim

preteriuntes nō tm̄ in hoc lapsi sunt: vt ignorarent bona: s̄ ⁊ insipientie sue reliquerūt hoībus memoriā: vt in his que peccauerunt nec latere potuissent. Sapientia autē hos qui se obseruāt a dolorib⁹ liberabit.

Postq̄ actū ē de liberatiōe ipsius Loth a zodomitoꝝ subuersione. In ista lra diffusius pseqnt de eoꝝ iusta punitōe. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit quomō sapia rigide dānat malos. Secūdo quomō misericordit saluat bonos. Secūda pars ibi. Sapiētia autē in hos. Circa primū ostendit q pena istorū zodomitaꝝ debuit eē sibijpis nociua ⁊ dānosa. Secundo debuit eē quo ad alios publica ⁊ famosa. ibi. Sed ⁊ insipientie sue. Circa pmū ē aduertendūz q sm Aristo. vij. ethi. intēperatus differt a cōtinēte: per hoc q incōtinēs peccat ex passione: vnde erit cito penitiu⁹. Intemperatus autez peccat ex certa malicia ⁊ ex corrupta electione. ⁊ ideo non penitiu⁹: s̄ insanabilis. hoc ē vix sanabilis. Mala enī consuetudo delectabilis ⁊ frequētia peccandi corrūpunt iudiciū rōnis in hoīe. ita q hō iudicat illud qđ est malū ⁊ viciosū eē faciendū ⁊ licituz ⁊ nō eē peccatū. Et talis apud Aristo. vocat intemperatus. Incōtinēs vero dicit qui bene iudicat eē viciosū illud qđ facit: tn̄ ppter passionē abducit a iudicio ⁊ opatur sm passionem ⁊ iō passione cessante: penitet de facto. sed intēperatus iudicat illud qđ ē viciosū eē faciendū. ⁊ ideo post factū nō penitet propter habitum erroneū quē sibi acquisiuit ex peccādo frequēter. Et hec ē cecitas mentalis ⁊ ignorātia habitualis: quā peccatores acquirūt sibi p ɔsuetudinē peccandi. ita q ignorant qđ sit bonū ī genere morū: ⁊ quid sit malū: Uā cōsuetudo vitij ē vt ab illo de facili nō cōsideret q eo pmit. Peccator enī cū in profundū malorū venerit: contēnit. Et isto mō fuit de zodomitis qui ī illud vitium nō inciderūt ex passione: sed deduxerūt illud vitiū in cōsuetudinē publicam ⁊ in vulgarem licentiā: ita q apud eos licite fiebat ⁊ impune. Unde ita ignorātes facti sunt ex cōsuetudine malicie: q viciosū iudicauerunt bonū. Uā quātū ad hoc dicit de eis sic. Sapiam enī. id est timorē ⁊ cultū dei pteruntes ī ocio: ⁊ gulis ⁊ luxuria quia ista tria dn̄abant in eis. Lapsi sunt a iudicio recte rōnis: q hō naturaliter scit discernere illud qđ est cōtra naturam ab illo qđ ē sm naturā. intātā ignorantiā vt nescirent bona. id ē que sunt bona ⁊ cōmēdabilia in genere moꝝ. Et sic fuit pena eoꝝ p̄mo mētalis ⁊ interior sibipis nociua ⁊ dānosa: s̄ nō tantū hec: imo fuit eis inflicta pena corporalis exterior publica ⁊ famosa. Et ideo subdit. Nō tantum in hoc lapsi sunt vt ignorarēt bona. Sed ⁊ insipientie sue perpetuam reliquerunt hominibus memoriam. vt nullo modo laterent in illis vilitatibus quas fecerunt. vt homines pro semper exemplo eorum perterriti a consimilibus cauerent sibi. Et sic sapientia iuste ⁊ rigide dānat malos: sed nō solum hoc. imo per oppositū misericorditer saluat bonos. Et ideo subdit. Sapientia autem. id ē deuotus cult⁹ dei: liberabit a doloribus hos qui

A

b

se. id est ipsum cultũ obseruãt. ⁊ secũdũ illum viuũt: vel hos qui seipsos obseruauerit ab occasionibus ⁊ causis peccandi. sicut liberauit Loth a subuersione sodomorum. De hac hystoria legitur. ij. Pet. ij. Ciuitates inquit sodomorum ⁊ gomorreorũ in cinerẽ redigẽs euersione damnauit. Exemplum eorum qui impie acturi sunt imponẽs. et iustũ Loth oppressum a nephandorum iniuria ac luxuriosa conuersatione eripuit. Huius impuritatis flagiciosã libidinem publicũ est ⁊ neronẽ cõmisisse. Sic scribit de eo Boeti⁹ li. de vita. xij. cesarũ. Vñ ⁊ quendã puerũ sporum nomine castrauit ⁊ i habitu feminco texit: ⁊ solẽnissimo nuptiarum officio in vxorem duxit. De quo quidẽ luderido optime dicit propter qd̃ hanc vilitatẽ ꝯ scrisit. O q̃z bene inq̃t actũ fuisset cũ reb⁹ hũanis si pater tu⁹ Domicianus talẽ habuisset vxorem. Contra istd̃ flagiciosũ ⁊ nephandissimũ viciũ fecit librum de planctu nature Alanus magn⁹ de insula doctor sacre theologie famosus: metro ⁊ prosa cõpositũ scientifice nimiũ ⁊ curiose Habuerunt enĩ isti zodomite vndecim incentiua libidinis que cõputat Helinandus i duodecim versibus ita dicẽs. Ocia segnicies: somnus caro: femina vinum. Prosperitas ludus carmina forma puer. Ocium est primum. qꝛ iuxta Ouidium de remedio amoris. Ocia si tollas periere cupidinis artes Segnicies. id est desidia ⁊ pigricia. iuxta illud de remedijs. Queritꝰ Egisteus qualiter sit factus adulter. In promptu causa est: desidiosus erat. Somnus excessiuus nutrit carnalia vicia. Unde catho. Plus vigila semper ne somno deditus esto. Nam diuturna quies vicijs alimẽta ministrat. Caro. id ẽ esus carniũ: carnem facit petulanẽ. Femina. id est cõsortium feminarum Numeri. xxxj. Cur feminas reseruasti: nonne iste sunt que deceperũt filios israel? Uinum: qꝛ luxuriosa res est viniũ ⁊ tumultuosa ebrietas. Prouer. xx. Prosperitas. Exẽplũ de dauid qui qñ fuit in bellis fatigatus castus erat. quando vero in pace ⁊ prosperitate: incidit in adulteriũ. ij. Regũ. xj. Luxuriãt animi rebus plerũq̃z secũdis. Nec facile est equa cõmoda mente sequi. hec secũdo de arte amandi. Ludus. Dissoluit enĩ ludus mentis solicitudinẽ. Unde signanterꝰ Sara dixit. Nunq̃z cũ ludentibus miscui me. Tobie. iij. Carmina. id est armonia dissoluta ⁊ lasciua. Cõtra q̃ nota Boetiũ in ꝓlogo super musicã. Forma. id est pulchritudo. ⁊ ideo fallax gratia ⁊ vana ẽ pulchritudo. Prouer. xxxj. Puer. Dicit enim Helinãdus: qꝛ idem facit etas in puero qd̃ sexus i muliere. Diciꝰ hic qꝛ sapia a doloribus liberauit.

B Ubi sciendum qꝛ sapia que est christus hoies liberauit tripliciter. Liberat enĩ sicut medicus liberat egrotãtes ⁊ a morbis oppressos. Sicut liberat princeps dimicantes ⁊ in castris obsessos. Sicut liberat iudex allegãtes se iniusta ꝑpessos. Primo ergo liberat nos sicut medicus liberat egrotãtes ⁊ a morbis oppressos. Bon⁹ medicus nõ statim curat hominem in casu vbi materia infirmitatis est magna: sed paulatim iuuat naturam per medicinã: vt infirmitate sic adiuta purget seipsam ⁊ fortior ⁊ purior finaliter cõualescat. Et licet infirmus ingemiscat et ploret vt cito libereꝰ: medicus tamẽ prudẽter expectat ⁊ patienter operatur ⁊ meli⁹ pro infirmo q̃z ipsemet intelligit. Moraliter infirmitas a qua xp̃s venit nos sanare. est peccatũ. iuxta petitionem ps̃. Ego dixi dñe miserere mei sana animã meã qꝛ peccaui tibi. Istam infirmitatem contrahimus a natura propter fomitem ⁊ cõcupiscentiam originalẽ qui in corpore nostro manet semp inclinans ad peccatum q̃ languor nature vocatꝰ ab Augꝰ. qui i hac vita minui potest: sed extingui nõ potest. Unde medicus noster noluit nos curare subito: sed per moram temporis. Et ideo reliquit nobis electuaria. vnctiones ⁊ cibaria collatiua sanitatꝭ. id est sacramẽta ecclesie baptismũ. eucharistiã: penitẽtiam. ⁊c. Sed perfecte curabimur in resurrectione corporum generali cessante omni infirmitate ⁊ ad peccãdum pronitate. Et ideo in presenti continue infirmi sumus. Dicit ps̃. Miserere mei deus quoniam infirmus sum: sana me domine quoniam conturbata sũt oĩa ossa mea. Dilationem vero illius sanitatꝭ moleste ferunt sancti ⁊ electi: quia ẽ cõtra affectionem cõmodi. Unde dicit Apostolus Roma. vij. Infelix ego homo q̃s me liberabit de corpore mortis huius? Sed cõsolãdo seipsum respondit Roma. viij. dicẽs qꝛ in breui cõsequetur sanitatem perfectã. licet nũc ingemiscat expectãs. Ipsa inquitꝰ creatura liberabitur a seruitute corruptiõis in libertatem glorie filiorum dei. Quod erit quãdo natura humana glorificabitꝰ. ⁊ omnino erit sanata ab omni infirmitate peccati Job. v. In sex tribulationibus liberabit te. ⁊ in septima nõ tãget te malum. Secũdo liberat christus sicut princeps milites suos in castris obsessos. Narrat sextus Julius li. iij. ca. vj. de quodam principe nomine Cleomino. cuius populus in quadam ciuitate claudebatur obsessus. Uolẽs q̃z populo suo cõsulere quid eis vtilius expediret. cum eis aliter litteras nõ posset transmittere. ordinauit qꝛ vnus de militibus suis: de quo satis cõfidebat: obsidionem accederet: ⁊ cum aduersarijs obsidionem facientibus fortiter q̃si eos adiuuãs insultum ꝑberet. Ordinauit tamen qꝛ nulla tela mitteret nisi illa que sibi traderet. Tradidit ergo sibi tela. lanceas ⁊ sagittas. in quibus artificialiter erat scriptum. Confortamini ⁊ estote fideles. Ego Cleominus obsidio

nem istam vobis venio celeriter remouere. Iste ergo miles quasi hostis et inimicus ciuitatis obsidionem accessit; cum ciuitatē obsidentibus et expugnantibus se miscuit; tela sua in predicto modo inscripta. vltra muros eiecit: quibus inspectis et lectis: illi qui ciuitatem plurimū offendebāt confortati: hostibus astiterūt et ciuitatē dn̄o suo seruauerūt. Moralit. Princeps iste xp̄o est: ciuitas ecclesia militans in qua sumus. Hec ciuitas ē obsessa p circuitum a demonibus et malis hominibus. quia aduersarius noster diabolus tanq̄ȝ leo rugiens circuit: querens quē deuoret. j. Pet. v. Et in ps. In circuitu impij ambulant: Princeps vero noster volens nos liberare et cōfortare mittit nobis militem cū lanceis sagittis et telis: hoc ē prelatū vel predicatorē verbi dei: huiusmodi sunt sagitte potentis acute. Iste accedēs videt audientibus specietenus nō esse adiutor s3 aduersarius. capitulat obiurgat et reprehendit ac increpat ecclesiam militantē et eius multiplices defectus demonstrat. Cū iste est realiter amicus s3 apparenter aduersarius. De quo Math. v. Esto cōsentiens cito aduersario tuo. dum es in via cū eo. Videas ergo diligent quid in telis suarum increpationū sit scriptū: et inuenies q̄ missus ē a principe tuo xp̄o nō ad te finalit expugnandū: s3 ad te de obsidiōe prudent liberandum Eccēs. ix. Ciuitas parua et pauci in ea viri Venitq3 cōtra eam rex magnus et vallauit eā extruxitq3 munitiōes per gyrū et pfecta ē obsidio. Inuentusq3 ē in ea vir paup et sapiens liberauit vrbē per sapiam suam. Tertio liberat xp̄o sicut iudex allegantes seruitute oppressos. diabolus enim seduxerat et induxerat ad peccandum. Et ideo sub seruitute diaboli hō erat detentus: iuste quidē a pte hominis Sed iniuste a pte diaboli. sicut declarat Anselmus li. j. Cur deus hō. ca. vij. Homo inquit meruerat vt puniret: nec ab vllo cōuenientius q̄ȝ ab illo cui cōsenserat vt peccaret. Diaboli vero nullum erat meritū vt puniret. imo hoc tanto diabolus faciebat iniustius q̄to non ad hoc amore iusticie traheret: s3 instinctu malicie ipelleret Et ideo sm cū iustū fuit ex pte hominis q ipse a diabolo puniret: sed nō fuit iustū ex pte diaboli vt ipse hoīem puniret. Ab ista nanq3 iniusta seruitute liberauit nos xp̄us morte sua: q2 ipse solus hoc facere potuit. Jac. iiij. Vnus est legislator et iudex qui pōt perdere et liberare. Qui iudicando propter equitatē rei psonam nō respicit. nec ad munera propter iusticie rigiditatē cuiusq3 placatus inuetur. Liberauit autē eo modo quo narrat Aug. xviij. de ciuitate dei. ca. xix. et Valeri li. v. ca. iiij. de Codro rege atheniensiū q cū regio sua et ciuitas ingē in hostiū bello debellata eēt hūani auxilij diffidentia ad oraculū Apollinis cōfugit: ac per legatos sciscitatus ē: quomō tam graue bellum discuti posset. Rn̄dit Apollo. Ita finē ei fore si ipse hostiū manu cecidisset et occubuisset: qd cū ad hostium castra peruenisset: ordinauerūt q nullo modo regē atheniensiū occiderent. Videns ergo Codrus q ciuitas sua nullo modo pacem habere posset nisi ipse manu hostili occūberet. Deposuit regis insignia. et habitum pauperis induit. castra hostiū ingressus est: vbi quendam ad pugnaȝ prouocās interfectus occubuit. Sicq3 patriaȝ liberauit. propter qd apud suos inter deos deputatus ē. Ad aptatio plane patet q christus rex est eccl'ie militantis. Aduersarij sunt diaboli ex demonibus et malis hominibus cōgregati. Prophetatū enī fuit et a deo preordinatuȝ q ecclesia. id ē electi de genere humano aliter non possent pacem habere nisi rex eorum interficeretur. Christus ergo dei filius hoc videns qui cū3 i forma dei esset exinaniuit semetipsum formam serui accipiens in similitudinē hominū factus et habitu inuētus vt homo. Humiliauit se factus obediens vsq3 ad mortem: mortem autem crucis Et sic nos a seruitute diaboli restituit liberatos ad Gal. iiij. Itaq3 nō sumus ancille filij sed libere qua libertate christus nos liberauit.

Lectio CXXIX

Ec autem profugū ire fratris iustum deduxit p vias rectas et ostendit illi regnuȝ dei: et dedit illi scientiam sanctorū honestauit illuȝ in laboribus et cōpleuit labores illius. in fraude circūuenientiū illū affuit illi. et honestū fecit illum. Declarata vtili et nobili gubernatiōe sapientie circa quattuor personas spectabiles videlicet Adam Noe. Abraam et Loth. In hac pte de psona quinta introducit videlicet de Jacob quem deus mirabiliter in multis protexit et direxit. Vbi notādū q sicut narrat historia Geñ. xxvij. et. xxix. Isaac patriarcha duos filios habuit Esau et Jacob gemellos. Qui cum adoleuissēt: Esau inuidit Jacob et minas mortis ei intētauit. Jacob ergo consilio mr̄is sue Rebecce fugit de Bersabe per Chanaam in mesopotamiam ad laban auunculū suū fratrem matris sue: in hoc itinere dormiēs super lapideȝ: vidit scalam erectā ad celū et angelos ascendentes et descendentes per eam et dominum innixum scale et dicentē sibi. Terrā hanc tibi dabo et semini tuo. Veniens ergo ad labā gratanter receptus cōuenit cū3 eo q pasceret gregē suarum ouiū et caprarum per septeȝ annos tali pacto q sibi daret rachel filiam suam in vxoreȝ. septēnio completo: dedit sibi laban de nocte Liam filiam suam seniorem i vxoreȝ et se in crastino excusauit q nō erat cōsuetudo illius patrie: primo dare ad nuptias iunioreȝ

Transactis ergo septē dieb⁹ recepit Rachel ꝛ
seruiuit ei sm̄ Hiero. septē alijs annis: ita ꝙ q̄t
tuordecim annis seruiuit laban pro filiab⁹ suis
Quibus transactis accepit licentiā suā volu-
itq; ad patriā suā reuertisse. Rogauit ergo eū
laban ꝙ adhuc septē ānis sibi seruiret. Respō
dit Jacob ꝙ libenter faceret tali pacto. Sepa-
ra inquit vniuersos greges tuos in duas par
tes: ponasq; oēs vnius coloris in vna parte
tam in ouibus q̄ȝ in caprio. ꝛ tradas aliā ptem
A mihi ad custodiam. Uniuersa vero pecora
sparsi velleris ꝛ maculosi coloris: tradas filijs
suis ꝛ pone inter nos distantiā trium dierū iti
neris. Quo facto: peto ꝓ mercede quicq̄d na
tū fuerit varij coloris: quicq̄d autē vnius colo
ris: tuū erit. Istud pactū laban vehement' ap
probauit cogitās ꝙ nulle vel pauce haberent
vellera varia cū tot⁹ grex eēt vnius coloris Isto
pacto firmato Jacob vsus ē ista subtilitate. So
lebant eñ oues adaquare in cānalibus. Acce
pit ergo Jacob virgas amigdalinas ꝛ platani
nas ꝛ ex pte decorticauit: ꝛ ex parte virides di
misit ꝛ posuit in cānalibus vt oues q̄ñ adaq̄-
bant viderent vmbras istarū virgar̄ in aqua
ꝛ ex imaginatiōe istar̄ varietatū color̄: conci-
perent fetus varios ꝛ maculosos in vellerib⁹
Habet eñ vis imaginatiua magnū effectū cir
ca prolis cōditionē. Unde cū quedam matro
na peperisset ethiopem: accusata de adulterio
ꝯdicata fuisset pro rea: nisi Quintilian⁹ eā
defendisset. Ostendēs ethiopem i camera de-
pictum: in qua matrona conceperat: sicut nar
rat Hieronym⁹. ꝛ cōsimilis casus d̄ hypocrate
narrat̄. Accidit eñ quandā matronā pulcher
rimum peperisse puerum vtriq; parenti dissi-
milem ꝛ toti generi eorūdem ꝛ punita fuisset:
si hypocras cām nō reddidisset. Picturā quā
dam in cubiculo in quo cōceperat extitisse si-
lio silem. Cōsimile narrat Aug⁹. ij. retractatio
nū ca. lxij. ꝛ cōtra Julianū li. ij. de quodam re
ge Cipro multū deformi qui pulchras imagi-
nes in cubiculo suo fecit depingi. vt sibi ꝑ mo
dū illū pulchri filij noscerent̄. Hac ergo caute-
la vsus Jacob fecit meliores fet⁹ maculosi vel
leris: ꝛ peiores ꝛ pauciores fecit vnius coloris
Quo viso laban mutauit mercedem ꝛ voluit
ꝙ sui essent fetus varij coloris ꝛ Jacob fet⁹ vni
us coloris. Jacob ergo ammouit virgas quā
do ascendebant meliores oues: ꝛ posuit eas i
admissura tardiori que peior erat. Sic laban
frequēter mutauit pactū ꝛ semꝑ habuit peio-
rem ptem. Hoc oportuit dici ad intellectū hu-
ius lr̄e. Quibus visis sciendū ꝙ Jacob ī eun-
do ad laban ꝛ immorando cū eo ꝛ tandem re-
deundo ab eo semꝑ gratiose directus fuit sa-
pientia gubernante. Et fm̄ ista tria lr̄a diuidi
tur in tres ptes. Nam primo narrat̄ quomo-
do sapientia direxit Jacob de patria fugiētē
Secūdo quomodo cū instruxit famulū ꝛ ser-
uientem. Tertio quomodo eum reduxit ver-
sus suam patriam venientē. Secunda ibi.
Honestauit illum in laboribus ꝛ in fraude cir
cūuenientiū illi ꝛc. Tertia ibi. custodiuit illum
ab inimicis. Quantū ad primū dicit sic. Hec
autē. id est sapia. deduxit iustum. id ē Jacob
Profugū ire fratris. i. profugū ꝛ fugientē ab
ira fratris. i. ab Esau fratre suo irato. Dedu-
xit inq̄ꝫ ꝑ vias rectas. i. d̄ bersabe in Chanaan
ꝛ inde in mesopotamiā siue ad laban auuncu-
lum suum. Et in isto itinere ōndit illi regnum
dei in visione angelorū ascendentiū ꝛ descen-
dentiū per scalā erectā a terra ad celum. Gen.
xxviij. Et dedit illi sciam scōr̄ ꝛc. que scīa san-
ctor̄ ē scire cōuersari in medio nationis puer-
se bene ꝛ virtuose. Uel dedit illi ꝓphetiā que ē
scientia sanctorum. Sap. vij. Per nationes in
animas sanctas se transfert: amicos dei ꝛ pro
phetas cōstituit. Euigilans eñ de somno suo
ꝓphetauit de lege. de templo. de passione que
in terra illa futura erat d̄ dicēs. Terribilis est lo
cus iste: vere dn̄s est in loco isto ꝛ ego nesciebā
Non est hic aliud nisi domus dei ꝛ porta celi.
Gen. xxviij. Terribilis' eñ fuit lex. dom⁹ dei
templum: passio christi. apertio porte celi. Sic
ergo direxit eum in itinere fugientē. Sed vlte
rius cū venisset ad laban cui viginti annis ser
uiuit: instruxit eum sapientia dupliciter. Pri-
mo quō lucraret̄ sibi diuitias. Scd̄o quō ipi⁹
laban ꝛ filiorum suor̄ vitaret fraudulentias.
Quantū ad primū dicit ꝙ honestauit illum in
laboribus suis. i. ditauit illum ꝑ labores fide-
les quos sustinuit seruiendo laban viginti an
nis. Gen. xxxi. Die noctuq; vrebar estu ꝛ gelu
fugiebatq; somnus ab oculis meis. Istū mo-
dum loquēdi de honestate habet sacra scriptu
ra. Eccl. xj. Facile est in oculis dn̄i subito hone
stare pauperē. Et cōpleuit labores illi⁹ dando
sibi perseuerantiam. patientiā ꝛ mercedē con-
dignam. Gen. xxx. Ditatus est hō vltra modū
In fraude circūuenientium illi affuit ꝛ hone-
stum fecit illū. i. docuit illū obuiare fraudulen
tijs ꝛ falsitatibus ipsius laban q̄ nitebat̄ dimi-
nuere mercedē suā ꝑ mutationē pacti modo
sibi tribuendo fetus vnius coloris: modo di-
uersi coloris vt supra dictū est. Gen. xxxi. Di-
xit Jacob vxorib⁹ suis. laban pater vester cir-
cūuenit me ꝛ mutauit mercedem meā decē vi
cibus. id est multotiens: ꝛ tamē de⁹ nō permi-
sit vt noceret mihi. Et honestū fecit illum. id ē
diuitem sicut prius expositum est. vel iustum
vel morigeratū ad alios q̄uis malos. j. Tessal.
iiij. Honeste ambuletis ad eos que foris sunt
Est autem circa historiam notandum mo-
raliter ꝙ isti duo gemelli. Esau ꝛ Jacob desi- B
gnant carnem ꝛ spiritum. Esau pilosus signi-
ficat carnem que plena est superfluis desiderijs.

Pili eni desideria terrena designant: in cuius signũ clerici habẽt pilos rasos in sũmitate capitis ⁊ attonsos in circuitu. ad designandum ꝙ nullũ terrenũ desideriũ debet mediare inter mentẽ eoꝝ ⁊ deũ. nec etiã debẽt hr̃e nimias affectiones ad corpus suũ. Unde in signũ hui⁹ versus infert⁹ ad corp⁹ pili abscindunt. Esau ergo pilosus ẽ caro. Jacob lenis: spũm signat Gal. v. Uos qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis. Isti duo germani inceperũt pugnare in vtero matris. Et postea Esau cũ factus eẽt adolescens psecutus ẽ fratrem suuz. ⁊ intẽtauit sibi mortem. Et certe ad lrãm in vtero matris caro inficit spũm per peccatũ originale. i ps. Ecce eni in iniq. cõcep. sum. ⁊c. Et cõtinue postea. Caro cõcupiscit aduersus spũm ⁊ spũs aduersus carnẽ. Hec eni sibi inuicem aduersant. Gal. v. Esau ẽ senior. ⁊ Jacob iunior. Quia ad litterã primo cõcipitur caro ⁊ postea animat p spũm. Aristo. xvj. de aialibus. embrio in matrice. primo viuit vita animalis ꝙ̃ vita hominis. j. Corinth. xv. nõ prius quod spũale ƺ prius qd̃ animale: deinde qd̃ spirituale. Et Sap. vij. In ventre mr̃is mee figuratus sum caro. Iste tñ senior debuit seruire iuniori. id ẽ caro spiritui. vt in actibus hominũ nõ caro: sed spũs dominetur Gal. v. Spiritu ambulate ⁊ desideria carnis nõ perficietis. Similiter etiã Esau seruiuit Jacob in hoc ꝙ psequebat eũ: q2 sic fuit sibi occasio meriti ⁊ patientie ⁊ magnus pfectus. Et isto modo in bello carnis est seruitiũ impensũ spiritui quo spũs pficit ⁊ stimulat ad pugnaz vt portet victoriã. Jacob ergo. i. spũs sub fratris sui psecutiõe afflictus fugere debet in mesopotamiã Mesopotamia interp̃tatur eleuatio cuiusdaz vocationis. ⁊ significat celestẽ patriã ad quam eleuabimur ⁊ ad quã vocati sumus. Sƺ in ista fuga Jacob positus in itinere dormit. q2 spũs a strepitu mundi se subtrahit ⁊ in sanctis studijs ⁊ cõtemplationib⁹ cõquiescit: capiti supponit petrã: q2 fundamentũ totius vite sue xp̃m facit. j. Corinth. x. Petra aũt erat xp̃s. ⁊. j. Corinth. iij. Fundamentũ aliud nemo põt ponere p̃ter id qd̃ positũ ẽ qd̃ ẽ iesus xp̃s. Dormiẽdo ergo in sancta cõtẽplatione spũs vidit scalam erectã ad celuz. Ista scala est penitentia ꝗ stat in terra: q2 in hac vita incipit: ƺ attingit ad celum q2 facit hominẽ in morte ad celũ appropinquare. Matth. iiij. Penitẽtiã agite: appropinquabit eni regnũ celoꝝ. Ista scala hƺ sex gradus p quos ascendere cõuenit. s. contritionẽ: cõfessionẽ: orationẽ ieiunia: vigilias ⁊ elemosynas que sunt ptes satisfactionis. Ista figurant per sex gradus qbus ascẽdebat ad solium Salomonis. ij. Paralip. ix. Duo latera istius scale sunt: timor ⁊ spes. Debet eni peccator timere nõ p̃sumere. Eccl. v. De propiciatu peccatorũ noli eẽ sine metu. Debet etiã peccator sperare nõ desperare. ⁊ sic inter spem ⁊ timorẽ quasi inter duo latera penitentialis scale ascendere: q2 sicut metrice dicit. Si timor est sine spe. tũc desperatio ledit. Et nisi spes timeat statim presumptio fiet. ergo timor sine spe: nec spes valet absq3 timore. Angeli ascẽdẽtes ⁊ descendentes sunt cogitationes nostre qb⁹ interdũ gaudia cogitam⁹ paradisi ⁊ tũc ascendunt. Luce. xxiiij. Cogitatiões ascẽdunt in corda vestra. Et aliqñ miserias hui⁹ vite: imo etiam penas inferni ad p̃cauendũ: ⁊ tunc cogitationes nostre descendunt. in ps. Ascendunt vsq3 ad celos ⁊ descendunt vsq3 ad abyssos. Huic scale dominus ẽ innixus: quia penitentes expectat ⁊ vocat dicẽs. Uenite ad me oẽs qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiã vos. Matth. xj. Anima vero deuota ꝗ sic dormit cũ iacob: audit dñm dicentẽ sibi. Terrã i qua dormis dabo tibi ⁊ semini tuo. i. terrã viuẽtiũ ꝗ est patria in qua nũc dormis sicut pegrinus p cõtemplationẽ. Dabo tibi postea vt requiescas in ea p sempiternã possessionẽ. in ps. Credo videre bona dñi in terra viuentiũ. Sƺ notandũ ꝙ laban cui Jacob seruiuit duas filias habuit Liam ⁊ Rachel. Lia lippis erat oculis. Rachel decora ⁊ venusta aspectu. Seruiuit aũt Jacob p Rachel septẽ annis: ⁊ tamen postea necesse habuit prius accipere Liam anteq̃ haberet Rachel eo ꝙ nõ eẽt cõsuetudinis in illa patria pri⁹ tradere iuniores ad nuptias. Sic moraliter ẽ: pater noster cui seruim⁹ hƺ duas filias duas vitas. presentem ⁊ futurã. Presẽs est Lia lippis oculis: nec mirũ q2 manet in hac lachrymarũ valle plena miserijs ⁊ afflictiõib⁹ Futura vero vita est q̃si Rachel decora. amabilis pulchra ⁊ plena delicijs. Tre. ij. Urbs pfecti decoris gaudiũ vniuerse terre. Pro ista filia oportet nos seruire septẽ annis. i. vniuerso tpe presenti. Septenarius eni ẽ numer⁹ vniuersitatis. ⁊ tamẽ cõtingit de bonis ac sanctis viris frequẽter ꝙ seruierũt deo diu ⁊ vellent libenter habere istam Rachel. i. vitã eternam q2 sine maiori difficultate vellent ire ad celum sed certe tunc dat eis Liã: q2 deus sic ordinauit ꝙ exponunt vite actiue forte in statu prelature vbi opprimunt afflictionibus pro salute proximorũ. Et si queratur a christo quare: respondit. q2 nõ est cõsuetudo celestis patrie iuniorem illaz Rachelem. i. beatitudinẽ pulchrã ⁊ decorã dare ante laborẽ p̃sentis vite. ⁊ iõ prius oportet accipere Liam lippam vt postea habeamus Rachel decorã. Sic eni deus dat coronam pro cinere. oleũ gaudij pro fletu. pallium laudis dabit p spiritu meroris. Esa. lxj.

Lectio. CXXX

Custodiuit illũ ab

inimicis et a seductoribus tutauit illũ et certamẽ forte dedit illi vt vinceret et sciret quoniã omnium potentior ẽ sapia. Postq̃ declaratũ ẽ quõ sapientia q̃ est verus dei cultus liberauit Jacob in fugiendo fratris sui odiũ. In cõtrahendo duplex cõiugiũ. et in exhibendo Labã laboriosũ seruitiũ. q̃ oia fecit primo versus Laban itinerando. primo cũ eo morando. Hic pñter ostẽdit quõ sapia eundẽ iacob gubernauit ad pres suas repatriando. Habuit enim Jacob fratrẽ suũ persecutorẽ. Auunculũ suũ seductorẽ. et angelum suũ colluctatorẽ. Et ab istis tribus sapientia eũ custodiuit sicut sibi expediuit. Nã germanũ suũ recõciliauit. Auũculũ suũ tõne placauit. et ab angelo benedictionẽ impetrauit.

A Sciendũ ẽ ergo q̃ Jacob repatriando cũ vxoribus et liberis gregib⁹ et armentis: tres sustinuit difficultates. Prima fuit q̃ cũ fugeret clam a laban cũ oibus que acq̃sierat sub ei⁹ seruitio. Laban indignatus q̃ nõ accepta licentia et insalutato hospite recessisset cũ gregib⁹ et filiab⁹ suis. insecutus ẽ eũ cũ magna comitiua. sicut narrat Gen. xxxj. Et septimo die eum attigit. cui nocte precedẽti dñs apparuit et dixit ei. Caue ne quicq̃ loquaris aspere cõtra iacob. qua increpatiõe correptus laban: nihil nisi rõnabile Jacob dixit. Et ibi finaliter pactũ fecerũt et titulũ api dis erexerunt in signũ q̃ neutri vnq̃ in posterũ cõtra aliũ transire liceret. Secunda difficultas quã habuit in repatriando de fratre suo quẽ audiuit sibi velle occurrere cum q̃dringentis viris. et cõtra hunc timorẽ de⁹ eum cõfortauerat ante. ostendẽs ei multitudinem angeloꝝ. Gen. xxxij. in loco qui dicit̃ Manaym. i. castra quẽ locũ sibi vocauit sic. q̃ ibi vidit angelos dei. de quibus ait. Castra dei sunt hec. Tertia difficultas quã sustinuit in repatriando fuit in lucta angeli. de qua Gen. xxxij. vbi dicit̃ q̃ vir luctabat̃ cũ eo vsq̃ mane: et finaliter vir ille sibi bñdixit et q̃ cõtra eũ manũ preualeret p̃dixit. Liberationẽ ergo Jacob p sapientiã describens dicit sic. Custodiuit illũ ab inimicis vicz a fratre eũ psequẽte anteq̃ fugeret a patria sua. et a laban cũ insequẽtr cuz redire vellet ad patriã suã. Prouer. xvj. Cũ placuerit dño vie hoĩs inimicos ei⁹ cõuertet ad pacem. Et a seductoribus tutauit illũ. hoc ẽ a fraudibus laban eũ psequẽte et filioꝝ suoꝝ q̃ morabat̃ in mesopotamia. Et certamẽ forte dedit illi vt vinceret: q̃ cũ angelo luctabat̃ et victoriam obtinuit: nõ p violentiã sed p deuotionem angelo volente sibi dare signum: q̃ sicut luctabat̃ cũ eo et tñ habuit finaliter victoriã. ita sustineret aduersitatẽ a fratre. et tñ in fine victoriaz haberet. Et sic experimentaliter disceret et sciret q̃ omniũ potentior est sapientia q̃ attingit a fine vsq̃ ad finẽ fortiter et disponit oia suauit̃ Sap. viij. Custodiuit illũ ab inimicis. Notandũ q̃ inter oia p̃sentis vite necessaria maxime foret vtile scire discernere inter amicos et inimicos: q̃ frequẽter amicos credimus illos qui sut realiter inimici. et illos inimicos aliq̃uens estimamus qui nobis realiter sunt amici. Sunt enim duo genera hoim qui apparent amici et sunt hostes et inimici. Et duo genera hoim videntur inimici et sunt amici: et ita quidã realiter quidã apparenter. Vñ quadruplices habemus inimicos: videlicet blandos adulatores. falsos cõsiliatores. detrahentes et psecutores. corripientes et correctores. Primi sũt exterminandi p ꝓsciam. Secũdi sũt repudiãdi per prudentiam. Tertij sunt tolerandi p patiẽtiã. Quarti sunt acceptandi p beniuolentiaz. Primi igit̃ inimici a quibus nos custodire debemus sunt blandi adulatores. Qui enĩ in collo te ita suauiter iaderet et guttur tibi amputaret vel ideo genã tuam tergeret vt oculũ erueret. talis merito foret inimicus dicendus: sed adulator cuius lingua nouacula acuta et dolosa: ideo tibi blandit̃ vt te decipiat et oculũ discretionis tibi eruat. Eccl. xij. In labijs suis indulcat inimicus et in corde suo insidiatur vt subuertat te in foueam. In oculis tuis lacrymab̃it inimicus: et si inuenerit tp̃s nõ satiabit̃ sanguine. Si incurrerint tibi mala tunc inuenies eũ illic priorẽ. et quasi adiuuãs suffodiet plantas tuas. De ista materia loquit̃ Seneca epistola xxx. fm q̃radõnẽ maiorẽ Adulatio q̃uis similis ẽ amicicie: si imitat̃ tñ illaz. s; vincit et penetrat apertis ac propicijs auribus excipit̃ et in ima p̃cordia descendit: eo ipso grata q̃ ledit. Doce quẽadmodũ istã similitudinẽ possim dinoscere: venit ad me p amico: inimicus blãdus. vitia sub virtutũ noĩe subrepũt. temeritas sub nilo fortitudinis latet. Ignauia vocat̃ moderatio. pro cauto timidus accipit̃. In his dicit Seneca. Magno piculo erramus: imo sic declarat idẽ epla. xlv. nõ tm̃ ꝯtenti modica laudatõe: imo si q̃s nos scissimos sapiẽtissimos et modestissimos p̃dicet: totũ nos acceptam⁹ tãq̃ nobis debitũ. cũ cõstet nobis q̃ illi solent mentiri cõmuniter qui nos laudãt: et tñ in blanditijs nostris credim⁹ eis. et ideo nos non corrigimus. Ideo mutari nõ volum⁹ q̃ nos optimos ẽẽ credimus. et nõ sola platonis sunt: sicut dicit̃ libro de dictis phorum seu sapientũ: q̃ hoies ex inimicis magis realib⁹ q̃ ex amicis apparentibus proficiunt: q̃ dũ inimici eis errores eorũ improperant corrigunt̃. Amici xo nõ manifestãt errores: s; tolerant et occultant. Mich. vij. Inimici homis domestici eius. Et Esa. iij. Popule me⁹ qui beatũ te dicũt: ipsi te decipiunt et vias gressuũ tuoꝝ dissipãt. Isti igitur ex animo diuine [illegible] mus defectus nostros de quibus cõscij nobis sumus: et tũc nõ decipiemur. et hoc ẽ qd̃ docet

nos Seneca in epl'a vltima allegata inducens
exemplū de Alexandro magno q̄ i obsidione
cuiusdā vrbis dū circuiret muros: sagitta per
cussus: cū vulnus vehemēter doleret. ait: Oēs
inquit iurant me eē filiuz iouis. Sz vuln⁹ hoc
hoīem me eē clamat. Idē ⁊ nos faciam⁹ dic
Seneca: dicam⁹. Uos dicitis me prudentē eē
ego video q̄z multa inutilia concupiscā. Nec h
q̄dem intelligo q̄ aīalib⁹ sacietas monstrat. q̄s
cibo quis potuiꝰ debeat eē mod⁹. De isto ini
mico exponi pōt illud Ecci. xij. Ne credas ini
mico tuo in eternū. Nocuior eni olm h̄ ē pesti
q̄z familiaris inimicus. Qui dū verbis bonis
saltē apparentib⁹ laudē exprimere nitit: intus
sub cōplacētie typo viscus fraudis atq̄z dolori
seminat. Secūdi vero nostri inimici sunt falsi
cōsiliatores q̄ nobis aliter suggerunt q̄z expe-
dit aīabus: ⁊ hi maxime sūt pīculosi in cōmu-
nitate quacūq̄z: q̄ sicut in bonis cōsiliatoribus
cōsistit maxime honor: salus ⁊ profectus rei-
publice. ita in malis consiliatoribus maxime
consistit cōfusio ⁊ subuersio eiusdē. Dicit eniz
Tullius libro suo de senectute. q̄ cōsiliator ē in
republica sicut gubernator in naui. In naui i
quit alij sentinam exhauriunt. Alij cordas tra
hunt. Alij malū scandunt. Ille vero qui tenet
clauū est quiet⁹ sedēs in puppi ⁊ multa maiora
facit. ⁊ Auicēna dicit q̄ cōsilians ē efficiens sīc
dans formā fm quā ali⁹ hz operari ⁊ dirigi. Di-
stinguit eni quadruplex efficiens. cōsiliās. ad
iuuans. disponens. ⁊ pficiens. Debēt igit ipi
cōsiliarij habere in vita sanctitatē. in v̄bo ve-
ritatē. in zelo equitatē. ⁊ in expimento sagaci-
tatē. ⁊ tales in romana republica vocabantur
senatores: ⁊ se habēt in ciuitate sicut cor in cor-
pore. fm Plutarcū. Unde Romulus condita
C ciuitate quā ex noīe suo Romam vocauit: cen
tum ex senatoribus elegit quor̄ cōsilio omnia
ageret: quos senatores ꝓpter senectutē. pr̄es
ꝓpter sollicitudinē cure noīauit. Hor̄ nomia
ab initio vrbis condite aureis lr̄is scribebant
ꝓpter qd̄ pr̄es cōscripti ab oībus dicebantur.
Isti eligebant postq̄z emeriti in diuersis stati-
bus ⁊ officijs extitissent. tanto aptiores sapie
negocijs: quanto in exercicijs corporis min⁹
possent. Istor̄ apud grecos tant⁹ honor fuit:
q̄ nūq̄z duces ꝓducerent nec aliqd̄ solenne fa
cerent sine istis. Sicut igit isti senatores ⁊ con
siliatores sunt reipublice vtilissimi qñ sūt bo-
ni ⁊ virtuosi: ita sunt iudici principi ⁊ prelato
pniciosissimi qñ sunt mali: qñ vicz habēt zelum
ꝓ cōmodo suo priuato ⁊ psonali ⁊ nō ꝓ bono
cōmuni. qñ sunt corrupti cupiditate ⁊ recepti
one muner̄. qñ sunt nimis perterriti: dissimu
lant dicere veritatē. qñ odio amore vel ranco-
re regulant vel inuidia ad alios: tunc cōsulen
do principē destruunt quē regere ⁊ dirigere
deberent. ⁊ fiunt nō solum eius s̄ toti reipublice
pessimi inimici quor̄ cuilibet dici pōt illd̄ qd̄
dicit Paulus Elyme mago Act. xiij. O plene
omni dolo ⁊ omni fallacia fili diaboli inimice
omnis iusticie nō desinis subuertere vias dn̄i
rectas? Talis cōsiliator fuit ille Aman qui sub
tilitatē nobilissimi principis Assueri fraudu-
lentis cōsilijs circūuenit. ⁊ nobilio regis inno
cenciā ad nephariā crudelitatē induxit. Hest.
xiij. Hostis noster ⁊ inimicus pessimus iste est
aman. Isti igit inimici sunt repudiandi p pru-
dentiā. sicut idē Assuerus fecit Aman qñ ini-
quā sniam ad suggestionē ⁊ cōsiliū eius datā
de occidendo toto genere iudeor̄ misericordi
ter retractauit. Tercij inimici nostri sūt detra-
hentes ⁊ persecutores. Et istos vulgariter vo
camus hostes ⁊ inimicos q̄ personas ⁊ cōditi-
ones nostras ledunt: ⁊ tamē ipsi frequent no-
bis pficiunt. Sicut eni docet Boetius. iiij. de
cōsolatiōe prosa. vj. Prouidentia diuina exim
de sepe producit insigne miraculum q̄ malos
mali bonos faciunt. Nam dū mali quidā con
siderant se iniqua quedā a pessimis ppeti: no-
cior̄ odio flagrantes: ad virtutis frugem re-
deunt. dum se eis dissimiles student eē q̄s ode
rant. Tales sūt aduersus religiosos ⁊ sanctos
vii dedisti mundo dedit ⁊ diabolo: qui facta et
vitaz sanctor̄ laniant. iudicāt ⁊ deprauāt. q̄rū
infamatio timenda nō ē. q̄ est a turpib⁹ orta.
Sicut eni dicit Greg⁹. sup Ezech. Peruersorū
derogatio vite nostre approbatio est. q̄ iā ostē
dit iusticie aliquid nos habere si illis qui deo
nō placēt incipim⁹ displicere. Nō enim ē dero
D gatio sed cōmendatio lucis si eam odiunt ⁊ fu
giunt vespertiliones. Sancti viri sunt lux mū
di per lucidam famam ⁊ sinceram cōsciam. j.
Tessal. v. Uos filij lucis estis ⁊ filij diei. Pecca
tores autē sunt sicut vespertiliones amantes
semp opera tenebrar̄. Iterū nō est derogatio
sed cōmendatio odoris virtuis: si eum serpētes
fugiunt. Boni viri sunt bon⁹ odor xp̄i p bonā
ꝯuersationē suā. ij. Corinth. ij. Alijs quidem
sumus odor mēns in mortē. alijs aūt vite i vi-
tā. Peccatores aūt sūt serpētes pleni veneno
peccati. Tertio nō est derogatio sed cōmenda
tio coloris si ceci de illo mentiant ⁊ iudicāt fal-
sum. Peccatores ceci sunt. Sopho. j. Ambu-
lant vt ceci. q̄ dn̄o peccauerūt. et Sap. ij. Ex-
cecauit eos malicia eor̄. Uñ ⁊ iudicia temera-
ria. de sanctis sunt simplr̄ cōtēnenda. Uñ cuz
q̄dā iuuenis ociosus diceret demostheni phi-
losopho. Si hoīes me odirēt sicut te me ipsuz
perimerem. Et r̄ndit. Et ego me perimerem:
si me quēadmodū te amarent. Quarto non ē
derogatio s̄ cōmēdatio medici: si frenetic⁹ ma
ledicat. Serui dei sunt medici aīar̄. Peccato-
res aūt sicut frenetici. Si igit tales viros scōs
diffamāt: oportet eor̄ blasphemias deridere.
Uñ legit de Uespasiano impatore q̄ cuz esset

auarus & senex. & quidã improperando sibi diceret. Vulpem pellez posse mutare nõ animũ. Rñdit: Risũ hmõi debem⁹ hoibus: nobis correctionẽ: penã criminosis. Quarti inimici quos habemus apparent sed tñ realiter sunt amici. sunt corripientes & correctores qui nos de nostris excessibus & erroribus arguunt puniunt & emendãt. Ueritas eni, est errantibus odiosa q̃diu in erroribꝰ pseuerant. Talis fuit Paulus erga galathas q̃bus dicit Gal. iiij. ergo inimic⁹ fact⁹ sũ vobis: verum dicẽs vobis. Isti inimici sunt acceptandi ad beniuolentiaz Matth. v. Diligite inimicos vestros & bñfacite his q̃ vos oderũt. h ẽ viciosos morte vros

Lectio CXXXI

Ec venditum iu

h stum nõ dereliquit: s; a peccatoribꝰ liberauit eũ: descẽditq; cũ illo in foueam & in vinculis nõ dereliquit eũ: donec afferret illi sceptrũ regni; & potẽtiã aduersus illos q̃ se deprimebãt & mendaces ostendit qui maculauerũt eũ & dedit illi claritatẽ eternã. Post q̃ꝫ declarata ẽ gubernatio sapientie circa q̃nq; nobiles: vicz Adam Noe Abraam Loth & Jacob. In ista pte inducit exemplũ sexte psone spectabilis vicz ipsius Joseph q̃ miro modo fuit exaltatus & humiliatus. tribulat⁹ & glorificatus. Et circa hoc duo facit. Nam primo oñdit quõ iste Joseph fuit multipliciter tribulatus. Secundo quõ per sapiam extitit magnifice liberatus ibi. Donec afferret illi sceptruz regni

A & potentiã aduersus illos qui se deprimebant & mendaces ostẽdit qui. &c. Circa primũ sciẽdũ q̃ Joseph duas tribulatiões sustinuit iniuriosas: de quibus hic breuiter facit mentionẽ. Fuit eni a fratribus vendit⁹ & alienat⁹ per facinorosam ꝯspirationẽ. Geñ. xxxvij. Fuit scđo de sollicitatione libidinosa & de volũtate adulterij effectualiter demõstrata. delat⁹. diffamatus & accusatus p maliciosã mulieris machinationẽ Geñ. xxxix. Casus prime iniurie fuit iste Fratres sui decẽ inuiderũt sibi & eũ aliqui eũ vellent occidisse: deo volente mutauerũt consilium & transeuntibꝰ ismaelitis eũ vendiderunt triginta argenteis de cõsilio iude qui fuit vir⁹ de fratribus Joseph. Hoc facto miserũt tunicam Joseph intinctam sanguine hedi: ad Jacob patrẽ eoꝝ dicentes se in agro tunicã illam inuenisse. qua visa pater cõiecit filium suũ a fera aliqua deuoratũ. & irremediabiliter eũ plãxit. Isti mercatores duxerũt eũ in egyptum & vẽdiderũt Phutiphari eunucho pricipi milicie regis: nec est intelligendũ q̃ iste fuit eunuchus. i. castrat⁹ a iuuentute sicut solẽt nobiles facere ꝑpter custodiã dominaꝝ. q: ꝯstat istam habuisse filiã Assenech quã iste Joseph postea duxit i vxorẽ: s; tradũt iudei q̃ iste Phutiphar videns Joseph elegantẽ puerũ emit eũ a mercatoribus vt eo abusus fuisset. Dñs aũt ita infrigidauit eũ q̃ impotens fuit coire & custodiuit Joseph ab eo intactũ. Unũ propt̃ hoc deinceps dicebat eunuch⁹: & tũc fact⁹ ẽ põtifex helyopoleos & magis honorabilis q̃ꝫ fuerat ante principatũ. Iste igit̃ phutiphar videns Joseph ingeniosũ in agendis & gratiosũ: ꝯstituit eũ dispensatorẽ toti⁹ domꝰ sue. Uxor vero phutipharis & dña Joseph isatuata de ipsius pulchritudine sollicitauit ioseph de cõcubitu. qui se excusauit. Tum q: eẽt ꝓditio contra dñz suum. Tũ q: peccatũ in deũ suũ. igitur cum q̃dam die Joseph camerã domini intrasset: ipa apprehensa lacinia pallij sui ait. Dormi mecũ: qui nequaq̃ꝫ acquiescẽs operi nephario fugit relicto pallio apud eã. Hec videns se cõtẽptaz cõquesta est viro suo. accusans Joseph de sollicitudine ipudica & q̃ voluisset eã violent̃ oppressisse in cui⁹ argumẽtũ ostendit ei pallium derelictũ Phutiphar nimis credul⁹ verbis vxoris misit eũ in carcerẽ in quem pistor & pincerna regis missi fuerant. Deditq; dñs ioseph tãtam grãm in conspectu dñi carceris q̃ tã carcerẽ q̃ꝫ inclusos eius custodie mancipauit vel deputauit. Eo tpe istoꝝ duoꝝ ipe exposuit somnia. Pistoreq; suspenso pincerna liberat̃. Recordatus sc; diu postea interp̃tatoris sui ioseph cũ rex p somniũ suũ preuidisset septẽ sterilitatis annos. Joseph p meditationem pincerne. eductus de carcere somniũ exposuit sterilitatem futurã post septẽ annos fertiles predixit. & cõsiliũ regi dedit. q̃ aliquẽ prudentẽ viruz & industriũ in regno ꝯstitueret q̃ blada per illos septẽ annos fertiles in horrea cõgregaret qui bus terra sterilitatis tpe victitaret. Cõstitutus est ioseph in illo officio & maxim⁹ egypti fact⁹ ẽ sub rege. A quo accepit anulũ & torquẽ aureum circa collũ eius. & curru nobili vehebatur Precone clamante vt oẽs genuflecterẽt coraz eo. Sic igit̃ de vinculis & carcere ad regni regimen ẽ translatus. Istã igit̃ mirabilẽ & multiplicẽ gubernationẽ Joseph describens Salomon dicit sic. Hec sc; sapia venditũ iustũ sc; Joseph nõ dereliquit. Sic scribit Boeti⁹ exulans q̃ muse eũ exulãtẽ nõ dereliq̃rũt: sed cõtinue cõcomitate sũt nec eas timor aliq̃s valuit ipedire. libro pmo metro pmo. Has saltẽ null⁹ potuit peruincere timor. Ne nostrũ comites ꝓsequerentur iter. Sed a peccatoribꝰ sc; fratribꝰ suis quos accusauerat apud patrez de crimine pessimo. Geñ. xxxvij. liberauit eũ: descẽditq; cũ illo in foueã. id est in carcerẽ. vel in foueaz id est in cisternam veterẽ sine aqua in quã proiecerunt eũ fratres sui. Geñ. xxxvij. Et in vinculis nõ dereliquit eũ. ps. Humiliauerunt in

B

compedibus pedes eius. Et Gen. xl. Pincerna et pistor missi sunt in carcerem ubi vinctus erat ioseph. donec afferret sceptrū regni. id ē principatū sup regnū egypti. in ps. Constituit eum dominū domus sue et pncipem omnis possessionis sue. et potentiam aduersus eos q eum deprimebāt videlicet fratres suos: ad q̄s habuit tantam potentiam q eos vel in mortē vel in carcerem potuit dānare si voluisset. Et eos mendaces ostendit qui eū maculauerunt imponendo sibi crimen adulterij. Qd fecit facto per honestā vitā ostendens eos fuisse mētitos. i. falsum dixisse et illā pessimā mulierē fuisse mentitam: vel forte nō solum verbo sed facto eos cōuicit: qn erat postea positus in tanta potestate. Et non solum ista sapientia ipsi Joseph: sed etiam dedit illi claritatem eternam. i. famam claram apud memoriā hominū i sempiternū. hec quo ad litterā. Hec iustū venditū nō dereliquit. Notandum ē q inter varios peccatores. aliqui vendūt patris ptātem. aliq filij veritatem. et aliq spūssancti sanctitatē. Patris potestatē vendunt aliqui prelati maiores Filij veritatē vendunt falsi assessores. Spūssancti sanctitatē vendūt ficti simulatores. Primo igit in alij prelati vel simoniaci vel potius heretice vendunt patris potestatē. Dant enim potentiam et visum dāniunt ecclesie pro muneribus et tēporali mercede. frequēter ecclīam vnicam sponsā xpi vendunt. Qui quantū xpm offendunt faciliter patet intuenti. q̄ rigide: q̄ acute et q̄ potestatiue istud viciū reprobauit. Ipse enim in suo aduentu in carnē venit iudicari nō iudicare; venit peccata tollere nō punire. venit ad ostendendam clementiam: non vindictam. et tamen cōtra peccatum simonie: its infremebat q quasi oblitus innate mansuetudinis nō examinās cām nō obiurgās: sed statim ad puniendū se dedit. Vn̄ Joh. ij. et Math. xxj. dicit q facto q̄si flagello de funiculis eiecit vendentes et emētes de templo et mensas nummulariorum subuertit et eos cathedras vendētium colūbas euertit qui simoniacos figurabant et dixit eis. Scriptum est domus mea domus orōnis vocabitur. vos autē fecistis illā speluncā latronū. Nec mirum si sic contra talco exarsit. Nā ipsi xpm expellūt de suo officio Christus eni se fecit ostiariū ecclesie nolens q aliquis in ecclesiam. id est ecclesiasticā dignitatem intraret nisi per eum. Joh. x. Ego sū ostium et qui nō intrat per ostium in ouile ouium sed ascendit aliunde: ille fur ē et latro. Isti igit plati mali et puersi qui ecclesiam xpi vendunt expellūt xpm de officio suo faciētes pecuniā eē ostiū et nō xpm. Sicut fecit Simon magus cui petrus dixit. Pecunia tua tecū sit in pditione: qr existimasti donū dei pecunia possideri. Act. viij. Nec ē psona aliqua ita parui valoris in mundo qn magnā sibi iudicaret cōtumeliā fieri si duceret de foro ad forū et vbiq offerret venalis: q̄to magis sponsa christi imo xpus p spōsa offendi debet qui vilissimis ribaldis ad emendū offert. Nunc in foro pape: nūc i foro regis vel principis vel alteri⁹ dñi secularis. talis merito fur dz vocari et latro sacrileg⁹. Que iusticia est vocare illū sacrilegū latronem q furatur calicē vel sacrū librū de ecclesia. et nō illū qui furatur ipsam ecclesiam totā et omnia bona eius? Quantum contēptum et damnum faceret regi qui in cameram suam introduceret serpentes bufones et vermes. Sz certe isti vēditores in ecclesiam dei callidos et versutos repletos veneno peccati adulatores. latrones. ptdones. qui reptilia et vermes magis q̄ hoies dici psit introducunt. Et sicut maximū dānū fieret homini si sponsa sua sic per artē magicā incantaretur q loco prolis hūane produceret talpas serpentes vel asinos cornutos: ita fit i parte ista irrecōpensabile dānum ecclesie per ecclesie venditores. Quando eni aliquis suarus qui totus inheret terre in ecclesia canonizatur vel preficit in curatum: possunt filij ecclesie dicere. Mater nostra pro fratre peperit nobis vnam talpam. Quādo ponit vnus maximus rixator vel litigator possunt dicere. Mater nostra genuit nobis serpentem. et qn preficit vnus eps illitteratus vl laicus: possunt dicere merito: qr ecclesia peperit vnū asinū cornutū. Dicit eni beatus Aug⁹. q per septuaginta annos babylonice captiuitatis durauit sacer ignis quē Hieremias absconderat. Qui tunc primo extinct⁹ ē qn annochus vēdidit sacerdotiū Jasoni. ij. Macha. iiij. De istis malis venditoribus exponi potest illud Joel. iij. Puerū posuerūt in pstibulo et puellā vendiderūt pro vino. Puer eni xps ponit in prostibulo qn sancta ecclesia pfert vni lubrico et luxurioso. Et puella. i. ecclesia vendit pro vino qn̄ do bona ecclesie cōferunt vni guloso. Secundo aliqui sūt qui vendūt filij veritatē. Hi sunt falsi iuratores quos vocamus cōiter auersores. Isti eni nec volunt testimoniū dicere nisi cōducātur mercede cum testis teneatur dicere veritatē et iudex sine munere discernere veritatem seu equitatem. Legimus de diabolo q quando voluit mentiri induit formam serpētis q̄si verecūdatus fuisset in natura propria mētiri⁹ cē. sed q̄cquid sit de mēdacio: de piurio nunq̄ legit fuisse pmiet⁹. imo opio est q qn adiuratur i nomie trinitatis: diceret verū seu veritatē: ipse nō mentit. Isti igit falsi iuratores peiores sūt diabolo. q̄ q̄tūcūq adiurent psit p munera contra veritatē adduci. Amos. ij. Vendidit p argento iustū. et pauperē p calciamentis Tertio vendūt spūssancti sanctitatē ficti simulatores q opa d genere bonoꝝ faciūt

ꝑ laude hūana. De qb⁹ dicit saluator. Matt. vj. Amē dico vobis receperūt mercedē suam. Istis venditorib⁹ ꝯsermonib⁹ blandiciosis sb specie Jacob arrogant loquitur supplantator diabolus illud qđ habet ð Jacob ꝛ fratre suo Gen. ca. xxv. Uende mihi primogenita tua. Et ille ei modicum retribuit flatum venti in cōmendatione miseri hominis.

Lectio CXXXII

Ec populum iu

h stum ꝛ semen sine querela liberauit a nationibus q̄ eū opprimebāt. Intrauit in aīam serui dei ꝛ stetit cōtra reges horrendos in portentis ꝛ signis. Postq̄ declarati sunt multiplices effectus sapie ex speciali gubernatiōe quarūdā spectabiliū psonarū que quadā priuilegiata familiaritate fuerunt deo carissime. In hac pte cōsequēter ꝓsequit de effectibus mirabilibus sapientie quos fecit circa gubernationē vnius totius populi: videlicet populi israelitici q̄ fuit populus deo peculiariter cōsecratus ꝛ in cultu dei ꝑ legē datam specialiter informatus. Fecit autem sapia tria notabilia beneficia isti populo in genere. Primo enī eos de egyptiaca seruitute potent eduxit ꝛ liberauit. Scđo ꝑ desertū eos quadraginta ānis deduxit ꝛ pauit. Tertio iustū populum in terrā ꝓmissionis induxit ꝛ eā ei appropriauit. In eductione isrl' de egypto mirabilit affixit egyptios ꝛ ꝓtexit hebreos. In educendo eos per desertū affectuose iustos instruxit ꝛ animose destruxit incredulos. In terra promissionis mirabiliter exaltauit hebreos ꝛ prostrauit chananeos. De istis tribus beneficiis ꝑplo israelitico ꝑ dominū i deserto collat: agit ab hoc loco vsq₃ ad finē libri. Unde in ista pte Salomon dei bñficia recordat ꝛ ꝓsequit ꝛ regratiat deuote. ꝛ intermixtim nunc de beneficio collato contra egyptios: nūc de beneficio collato cōtra chananeos. nunc de mirabili ducatu quē fecit de⁹ in via per colūnā nubis ꝛ ignis in deserto. Diuidi tñ pōt processus vsq₃ in finē capituli in quattuor ptes. Nā primo tangit breuiter israelis ab egyptijs liberationem Secūdo israel pēr egyptios ditationē Tertio eorundē ꝑ desertū traductionē. Et quarto virorꝫ bonorꝫ gratiarū actionem. secūda ps ibi. Hec reddidit iustis. Tertia ibi. Et deduxit eos Quarta ps ibi. Justi tulert. Circa primū duo facit. Nā primo ōndit q̄s fuit in ista liberatiōe agens ꝑncipale. Scđo ōndit q̄s ꝛ q̄lis fuit i ea de agens instrumētale. ibi. Intrauit in aīam

A serui dei. Quantū ad primū sciendū: q sic narrat Exo. j. Post mortē Joseph filij isrl' in egypto addicti fuerunt seruituti. ꝛ seruierunt egyptijs in luto ꝛ latere ꝛ in magna captiuitate. ꝛ tñ nō obstante durissima seruitute multiplicati sūt nimis: quātoq₃ opprimebant tanto magis multiplicabant ꝛ crescebāt. Tandē h̄ cōperto statuit rex egypti q q̄cquid nasceret eis sexus masculini ꝓijceret in fluuiū: q̄cquid feminei seruaret: vt sic viri destruerent ꝛ mulieribus ad libidinē vterent. Cui⁹ tpis tempestate nat⁹ ē Moyses quē de⁹ nūciū suum fecit ad pharaonē ꝛ ꝑ quē ꝓplm liberauit. Dicit ergo sic. Hec sc₃ sapia ꝓplm iustū. i. filios isrl'. qui iō iusti dicunt. q fidē habuerūt de vno ꝛ vero deo colēdo. Unde Abachuc. ij. Justus ex fide sua viuit ꝛ semē sine q̄rela. i. semē ꝓriarcharū qui vixerūt sine q̄rela. Et continue aliq̄ fuerūt in illo ꝓplo boni ꝛ iusti ꝛ sine q̄rela ꝯuersantes Liberauit a nationib⁹. i. ab egyptijs qui tales manserūt quales nati sūt carētes supnaturali cognitione dei: q̄ ē ꝑ fidē in ꝓfiti. Que quidē natiōes illū populū opprimebāt opib⁹ duris luti ꝛ lateris: vt supra dictū est. vsi Exo. j. Uenite sapient opprimam⁹ eū. Hec igit sapia fuit in ista liberatiōe agēs ꝑncipale. agens vero instrumentale fuit Moyses. de quo subdit. Intrauit in aīam serui dei. i. sapia intrauit in aīmā Moysi q̄ fuit seruus dei. iuxta illud Exo. iiij. Ego ero in ore tuo ꝛ docebo te q̄d loquaris Et stetit sapia vic₃ vel ipse Moyses contra reges horrēdos: pharaonē ꝛ eius ꝑncipes. In portentis ꝛ signis. i. faciendo portēta ꝛ signa mirabilia. Portentū dr a portendere qđ ē ꝓsignare aliq̄d mirabile nouū. Uñ Isi. ij. Ethi. ca. iij. Portenta dicta ꝓhibēt a portando. i. ꝓostendēdo ostēta. eo q ōndere futura aliq̄ videant. Prodigia vero eo q porro. i. ꝓcul futura ꝓdicant. Mōstra vō a mōstro sunt dcā. eo q aliq̄d signādo demōstrāt sine q statim mōstrēt q̄d appareat. Qñ enī mōstra gignunt: significāt cōiter aliq̄s magnas mutatiōes futuras in republica sicut p₃ antēq̄. Xerxes perdidit psiam. Uulpis ex aqua dr ꝓcreata fuisse. ꝛ antēq̄ alexander occisus eēt: mulier q̄dā mōstrū quoddā enixa ē: qđ supiores ptes corpis hūanas habuit ꝫ mortuas. inferiores diuersarū bestiarꝫ sed viuētes. ꝛ significauit repētinā regis interfectionē. Uideat Isidor⁹ vbi supra Monstrū etiā fuit ille ticio q̄ iacēs nouē iugera occupauit: sicut Homerus testat. Hoc non scribere ē nisi i Isidoro inuenissem. Est enim iuger quātū aratrū arare pōt vno die ꝛ cōtinet i lōgitudie f₃ papiā ducētos q̄dragita pedes. ꝛ i latitudie medietatē. qđ spaciū si multiplicet per nouē ꝛ dicatur q homo tantū spaciū occupauerit iacēdo. fiat solenne mendaciū sic credo. Stetit ergo Moyses cōtra reges horrendos in portentis ꝛ signis. Signa dicunt miracula. iuxta illđ Mar. vl. Signa aūt eos q̄ crediderint: hec sequent. In noīe meo demonia eijcient. ꝛc. Sed hic pōt eē dubium q̄re mo

B dernis tēporibus nō fiunt miracula ita passī

sicut olim in primitiua ecclesia. Tunc enim in littera verificabat̃ illa autoritas de fidelib⁹ de q̄bus illis signis. Ad hoc dicendũ q̄ ecclia con siderat̃ fm triplicē statũ: primitiuũ medium ⁊ vltimũ. In primitiuo statu fiebāt signa frequēter. In statu moderno raro. Sed in tēporib⁹ antichristi rarissime. In statu nāq̧ primitiuo fiebant frequenter miracula: quia fm Chrys. Uera miracula habent admirationem vtilitatem ⁊ necessitatem. Tunc igitur oportuit frequenter fieri miracula q̄r vera miracula habēt admirationē. ⁊ hoies delectant̃ in mirabilib⁹ ⁊ hoies erāt tunc aliquib⁹ delectationib⁹ subleuandi ad fidē. Et iterũ propt̃ vtilitatē: q̄r tunc erāt multi infideles ⁊ errorib⁹ inuoluti. Moderno vero ipe raro fiunt. q̄r nec suadet necessitas eo q̄ fideliũ multitudo ē magna. Aliq̄n tñ fiunt: q̄r hoc suadet vtilitas eo q̄ aliqui īfirmi sunt ⁊ indigentes solidari in his q̄ dei sunt Sed quare modo nō fiunt ita passim ⁊ indifferenter sicut in ecclesia p̄mitiua triplex ē ratio. Primo q̄r ecclesia mō ē firmata ⁊ stabilita in fide. Et hec est rō Greg. qui ponit exemplũ de planta: cui tamdiu aquā infundim⁹ donec eā cũ terra cōualuisse videm⁹. Secũdo ꝓpter vniuersi salē mundi exemplũ. ⁊ hanc rōnem asserit Aug⁹. xxij. de ciui. dei ca. viij. Quisq̄s ꝓdigia adhuc inquirit vt credat: magnũ est ipm ꝓdigium. qui etiā mundo credente non credit. Tertio propter fidei maius meritũ. quia fm Greg. in omel. Fides nō habet meritũ cui humana ratio p̄bet experimentũ. Ex hoc patz q̄ fides ē nobis meritoria magis ceteris paribus q̄̃ fuit patribus in ecclesia p̄mitiua. In fine autē mũdi rarissime fient miracula triplici de causa fm Isido. de sũmo bono. li. j. ca. xv. Primo vt ꝑsequētiũ manus audacior efficiat̃ Scdo vt sanctorũ patientia euidenti⁹ cōprobetur. Tertio vt eorũ qui casuri sunt leuitas ostēdatur. Iuxta aũt illā particulā. Stetit contra reges horrendos. Notandũ q̄ ois bonus p̄latus talis debet esse vt pro iure ecclesie ⁊ veritate sacre doctrine audeat stare cōtra reges ⁊ tyrānos: sic apostoli: sic ꝓphete: sic martyres: sic cōfessores vt possit de eo dici. Stetit contra reges horrendos. In quib⁹ verbis bonũ prelatum quattuor recōmendant. duo a pte subiecti: ⁊ duo a pte obiecti. A pte quidē subiecti: rectitudo cōscientie q̄r stetit. fortitudo resistentie. q̄r contra. A pte vero obiecti: altitudo reuerentie: q̄r reges. ⁊ magnitudo maliuolentie q̄r horrendos. Primo dz in prelato eē rectitudo cōscie: sicut monet eos apl's. ad Ephe. vj. State inquit succincti lumbos vestros in veritate induti lorica iusticie ⁊ calciati pedes ī p̄parationē euāgelij pacis. Proprietas palme dicitur q̄ nullo pondere impedit̃: quin semp staturē teneat rectitudinē: q̄ñtũcũq̧ onus magnum sibi imponat̃ dũ crescit. ⁊ ideo q̄r sic sic inuenitur inuicte virtutis: deputabat̃ in ornamentũ victoris. Moraliter prelatus q̄ñtũcunq̧ sibi onus imponat̃ ꝑ ꝑsecutionē tyrannicam ⁊ iniustam: semp seruare dz staturē rectitudinem in cōscientia vt sibi merito dici possit illud Cañ. vij. Statura tua assimilata est palme. Dic̃ eniz Aristo. j. ethi. q̄ virtuosus debet eē sicut tetragonus sine vituperio. Corpus tetragonũ sic tessera in oi sua pte equaliter stat. vnde ita fortiter stat vnus decius sup vnitatē sicut sup sex puncta. Ita debet virtuosus ⁊ maxime p̄lat⁹ facere. Sap. v. Stabunt iusti in magna cōstantia. stans est ꝓmptior ad ministrandũ. Luc. x. de Martha q̄ stetit ⁊ ait. Dñe non ē tibi cure q̄ soror mea reliquit me solā ministrare? Fortior ad dimicandũ sic dicit̃. j. Paral. xj. Hic stetit in medio agri ⁊ defendit eũ. Aptior ad ambulandũ Tobie. j. Inuenit iuuenē stantē splēdidũ p̄cinctũ ⁊ q̄si patũ ad ābulādũ. altior ad cōtēplādũ. Abachuc. ij. Et sup custodiā meā stabo ⁊ figā gradũ sup munitionē ⁊ cōtēplabor vt videam. Secũdo in bono prelato dz esse fortitudo resistentie cōtra malos. ⁊ ideo dicit̃ cōtra. Nō eni licet sibi fugere fingere vel fauere. fugere p̄ timorē diminutionē. fingere p dissimulationē. fauere p adulationē. Sed stare cōtra veniendo cōtra opponēdo cōtradicēdo. vnde de plano bonis pōt exponi illud ps. Posuisti nos in cōtradictionē vicinis nostris. Tertio ad cōmēdationem boni prelati a parte obiecti notatur altitudo reuerentie. q̄r ꝯtra reges. sic Helias cōtra Achab ⁊ oēs ꝓphete contra reges se obiecerũt. sicut patet. Paralip. j. ⁊. ij. ⁊ i libris Reg. Parti ⁊ Medi ⁊ oēs orientales vtunt̃ elephātis in bellis suis. Est eni elephas aial ita forte q̄ sup̄ dorsũ suũ extruit̃ vnũ castrũ ligneũ in q̄ p̄sit. xxx. vel. xl. vel. l. hoies dimicare. Alexander aũt magn⁹ pugnatur⁹ ꝯ porũ regē indie: duplici ꝯ illos elephāteo vtebatur cautela. Una vice ordinauit q̄ ponerent̃ statue ex ere plene prunis calidis ⁊ feruētib⁹ ī via vbi deberēt isti elephantes transire: q̄ statuas hoies estimātes eas cũ p̄muscidis eleuare ⁊ subuertere nitebāt̃. Sz stati ab ere feruenti ī p̄muscidis cōbusti: fugā inieriũt ⁊ maximā stragez i exercitu indorũ feceriũt. Alia vice corā suo exercitu fecit minari vnũ gregē porcorũ in q̄ iussit vnũ porcũ teneri ⁊ affligi. Quo clamāte totus grex grunnire cepit. Mō elephas naturaliter timet grunnitũ suis. Audiētes igit̃ elephātes tātũ strepitũ porcorũ talit̃ grunniētiũ: fugā inierũt ⁊ in exercitũ ꝓpriũ: grauissimā stragē fecerũt. Hanc cautelam narrat Joannes beleth. li. ij. de officio eccle. Moralit̃ per istos elephātes qui sunt aialia maxima ⁊ fortissima ⁊ castissima signant̃ maiores p̄lati ecclesia: propt̃ magnitudinē dignitatis. ⁊ ppter similitudinē castr-

tatis, qr elephas ē animal castissimuz. Horum officiū ē in exercitu ecclesie precedere ⁊ malos hostes mugitu sue pdicationis terrere. Sup istos collocant turres lignee. qr eis supponūt ecclesie ⁊ cōmittunt animarū cure. Talis fuit Petrus. de quo dicit saluator. Matt. xvj. Tu es petrus ⁊ sup hanc petrā edificabo ecclesiaz meā. Diabolus igit timens istos elephantes duplicē puidit cautelā. Primo eni ponit contra eos statuas ereas plenas igne. Iste statue sunt mali nobiles: pcerea ⁊ potētes q̄ vident generosi sicut fuerūt patres eorū. Sed nō sūt nisi statue ⁊ laruati: qr effigiem exteriorē hoīs habēt: sed nō vitā. nō prudentiā: non rationē: nō mansuetudinē quā homini indidit natura Sūt tamē statue eree, ppter strepitū pompe ⁊ supbie secularis: ⁊ sunt repleti intrinsec⁹ igne iracundie. Et tales sunt secta diaboli. De quo Job. xlj. Halitus eius prunas ardere facit. Isti stant hodie contra elephantes. i. ep̄os ⁊ cōburunt, pmissa das eoꝝ. ita q nec corrige nec corrigere eos audent. Et non solū istos timēt ep̄i nr̄i. imo strepitū porcorū timēt: clamorē vmius suis. Porci sunt lubrici moraliter ⁊ sus est meretrix. iuxta illud Prouer. xj. Circulus aureus in naribus suis. mulier pulchra ⁊ fatua. Talis elephas sc̄s fuit Johēs baptista qui dixit Herodi. Nō licet tibi hr̄e vxorē fratris tui. ⁊c. Matth. vj. Nec tales fuerūt apl̄i quoꝝ locum modo ep̄i tenēt: qb⁹ pdixerat saluator. Mar. xiij. Tradent vos in cōcilijs ⁊ in synagogis suis ⁊ flagellabūt vos ⁊ ante reges ⁊ p̄sides stabitis ppter me in testimoniū illis. Quarto ad cōmendationē boni p̄lati subdit a pte obiecti: cui deberet resistere: magnitudo maliuolēne. qr horrendos. Valde eni terribilis est p̄tās tyrannica: ⁊ tn̄ xp̄s est fortior. Vn̄ simplicissimi viri tyrannos deuincunt ip̄ius virtute q̄ dicit Sap. viij. Timebūt me reges horrendi. Ista q̄ dicta sunt psit etiā applicari ad beatā katherinam q̄ stetit contra Maxentium tyrannum ⁊ principes suos.

Lectio CXXXIII

Et reddidit iustis

mercedē laboꝝ suorum. ⁊ deduxit eos in via mirabili. Et fuit illis i velamento diei ⁊ in luce stellaꝝ p noctē. Et trāstulit illos per mare rubrū ⁊ transuexit illos p aquā nimiam Inimicos aūt illoꝝ demersit in mare: ⁊ ab altitudine inferorum eduxit eos.

Postq̄ᵹ tactū fuit breuiter ⁊ sūmatim de liberatione ppl̄i israelitici de egypto in manu Moysi. In ista lectione psequit spiritussanctus: siue Salomon per spūmsanctū diffusius d̄ modo recedendi eorundē. Et duo narrat: vicz hebreorū opulentā ditationē i coꝝ exitu de egypto: ⁊ coꝝ mirabilē peregrinationē in deserto

Quantū ad primū dicit sic: Et reddidit iustis mercedē laboꝝ suoꝝ. Vbi sciēdū q filij israel in exitu coꝝ de egypto acceperunt mutuo ab egyptijs supellectilē variā: vestes ⁊ vasa i magna copia ⁊ oīa secū asportauerūt de mādato d̄ni. Vn̄ nec furtū cōmiserūt. Tū qr dei autoritate fecerūt qui ē d̄ns oīm. Tū etiā q eis debebat merces p labore durissimo quo seruierant in egypto. ⁊ h̄ ē qd̄ dicit. Et reddidit iustis mercedē laboꝝ suoꝝ quib⁹ laborib⁹ egyptijs seruierāt annis. cccc. dando eis bona mobilia egyptiorū pro magna pte. Vn̄ cantat ecclesia. Hec nox est in qua d̄ns spoliauit egyptios: ditauit hebreos. Sequit secūdū de mirabili eorū peregrinatione in deserto: i qua pensāda sūt multa. Generaliter tn̄ duo scz viaz per quā: et tempus p qd̄. Quātū ad viā fuerūt tres difficultates. s. spaciū desertum: mare rubrum: ⁊ flumen iordanicū. Quātū ad tēpus sicut sic ita ⁊ nūc. Fuerūt cōes diuersitates videlicet diei ⁊ noctis. In die ptexit eos a feruore maximo q̄ ē in ptib⁹ illis p nubē q̄ ppl̄m semp obumbrauit ne lederent ab estu. In nocte p colūnaz nubis q̄ eis illuxit ita q se transferre poterāt qū eis placebat tā de nocte q̄ᵹ de die. Rursus vt ad viā redeamus p quā de egypto transierūt fuerūt tres difficultates sicut pri⁹ tetigi. Transitus p desertū: trāsit⁹ p mare rubrū ⁊ transit⁹ p iordanis fluuiū. In mari rubro fec̄ de⁹ duodecim diuisiones iuxta numerū tribuū filioꝝ israel. ita q vnaqueqꝫ i sua diuisione transiret Et ibi tribus iuda meruit p̄mo regnū: qr ipsa Moysen precedentē primo secuta ē alijs dubitantibus. Egyptij aūt has diuisiones vidētes in mari rubro ⁊ hebreos p easdē transire corā eis sine piculo. animati sunt ad intrandū mare rubrū: qd̄ ⁊ d̄ns sustinuit patienter. Tādez i vigilia matutina respexit d̄ns sup castra egyptioꝝ ⁊ reuerse sunt aq̄ maris q̄ steterāt transeuntib⁹ filijs isrl̄ a dextris ⁊ a sinistris q̄si murus ⁊ submerserūt pharaonē ⁊ exercitū ei⁹ totū. Dicit aūt id mare rubrū qr oīs terra circūstans rubra ē ⁊ inficit aquā colore cōsili. ibi etiā rubee gēme inueniunt. His intellectis sensus littere satis patet. Dicit eni sic. Et deduxit illos in via mirabili vicz p desertā terrā ⁊ inuiā nec illa que isti asportauerūt de egypto: potuerūt eis sufficere vltra triginta dies. Et fuit illis in velamēto diei. i. p diē, ptexit eos p nubē sic pdictū ē. ⁊ i luce stellaꝝ p noctem: h̄ ē i colūna nubis: ⁊ transtulit illos p mare rubrū: sicco. s. vestigio ⁊ sine piculo q̄tuz ad mare rubrum ⁊ transuexit illos p aquā nimiā. i. p iordanis fluuiū q̄ illo tpe trāsierat alueos suos. sic ptz Josue. iij. de q̄ hic narrāda ē historia. Cū exploratores terrā pmissiōis vidissent et relatiōem iosue fecissēt certo tpe. Josue dic̄ ad ppl̄m quem ducebat, Sanctificamini cras videbitis mira-

billa. statimq̨ de mane dicit sacerdotib⁹ q̄ accipientes arcā intrarent fluuium q̄ tūc maxim⁹ fuit. tū ex aquilo imbriū. tum ex liquefactōe niuium de montib⁹. Cūq̨ sacerdotes intrassent aquā: steterūt aque ex illa pte vnde fluebant q̄si mons: ex alia aūt descēdebāt ꝛ currebant in mare mortuū. Sacerdotes vero steterūt i medio fluminis cū arca dūi vniuersus ꝓplus pertransiret. Et hanc historiā tangit hic cū dicit. Transuexit illos ꝑ aquā nimiā. id ē per iordanē qui tunc maximus existebat. Uel aliter potest exponi de mari rubro: ꝛ tunc cōtinuatꝰ cū lr̄a que dicit: Inimicos aūt illoꝝ dimersit i mari. id est egyptios. ꝛ ab altitudine inferoꝝ eduxit eos. s. hebreos. ab altitudine. i. ꝓfunditate maris: q̄ valde inferius descēdebat. Trāstulit illos ꝑ mare. Moraliter ꝑ mare per quod transire debem⁹ ad regnū celeste: qḋ est terra ꝓmissionis nobis facte: est mūdus iste q̄ mare dicitꝰ ꝓpter inquietudinē tēpestatis: propter amaritudinē acerbitatis. ꝛ propter insulsitudinem salsitatis. Primo ergo iste mundus dicitꝰ mare ꝛ cōpatur mari ꝓpter inquietudinē tempestatis. In mari eni est abūdantia fluctuum ꝛ ventoꝝ. Unde qui in mari sunt sp̄ sunt i periculo. Eccl. xliij. Qui nauigant mare: narrant picula eius. Sic in p̄senti vita semꝑ sunt ꝓcelle ꝛ fluctuationes vndaꝝ. Modo homo deꝓmitur ꝑ aduersitatē: mō eleuatꝰ ꝑ ꝓsperitatem modo gaudet ꝑ sanitatē: modo dolet: modo ridet: modo circundatꝰ turbis amicoꝝ: mō hostiū ꝛ inimicoꝝ: modo exaltatꝰ ad dignitatem: modo humiliatꝰ ad paupertatē. In ps̄. Mirabiles elationes maris. id est hui⁹ mundi fluctuatis. Macrobius. ij. saturnaliū ꝓpe finē dicit: q̄ aqua maris ꝓiecta in flammā cām nō extinguit neq̨ accendit. Cuius rō ē naturalis pinguedo aque marine que ē densa. salsa pinguis ꝛ grauis. Moraliter loquēdo. aqua maris est iocūditas secularis. Hec iocūditas adiuncta flamme iuuentutis ardoris eam accendit vltra oēm modū recte rōnis. Et iō debent iuuenes vn modi se ab istio abstrahere ꝛ feruorē sue iuuentutis laq̄ dula extinguere. Eccl. iij. Ignē ardentē extinguit aqua. In libro de naturis rerū dicitꝰ q̄ si leo dormiat in naui transeunte mare. nauis incipit mergi ꝛ periclitari: cū vero vigilat redit tranquillitas nauis. Moraliter q̄n prelatus dormit ꝑ negligentiā: cōgregatio incipit periclitari. Talis plato dicitur Prouer. xxiij. Eris sicut dormiēs in medio maris: ꝛ sicut gubernator amisso clauo. Et ideo ad hoc q̄ salus cōgregationi reddatꝰ oportet talē prelatum excitari: cuius figurā habem⁹ Matth. viij. vbi legim⁹ q̄ xp̄o in naui dormiente tantas sustinuit nauis tēpestates q̄ discipuli compellebantur dūm excitare ꝛ dicere: Dn̄e salua nos perimus. Ecclia in mundo est sicut nauis in mari. Unī eccl̄ia vocatꝰ nauicula. iuxta illud metricum Ecclesiam pro naui rego funt dīna ta mundi. Sūt mihi scripture rhetia piscis hō. Qn̄ in ista naui dormit platus per negligētiā ꝛ remissionē excitandus ē ꝑ monitōes amicorū vt picula cōsideret ꝛ vndas maris ne nauicula submergatꝰ. Q̄ piculosū sit istō mare dic beatus Bern. in quodam sermone. Periculosum inquit ꝓbat ti ānseuntium raritas ꝛ pereuntiū multitudo. In mari marsilie de quattuor nauibus nō perit vna. In mari hui⁹ mūdi de quattuor animabus vix euadit vna. Secundo mūdus iste dicitꝰ mare ꝓpter amaritudinē acerbitatis. Totū eni gaudiū huius vite aspersū ē amaritudinib⁹. Unī Greg⁹. in q̄daꝫ omel. Ubiq̨ mors vbiq̨ luct⁹: vbiq̨ desolatō vndiq̨ cōcutimur: vndiq̨ amaritudine replemur: ꝛ tn̄ ceca mente carnalē ꝯcupiscētiam ꝛ eius amaritudines amam⁹. fugientem sequimur. labenti inherem⁹. ꝛ q̄ labentē retinere nō possumus cū ipa labimur: cadentē quā tenemus. Hec Greg⁹. Clementer eni de⁹ disposuit vt vita ista tediis ꝛ tribulationib⁹ sit admixta: q̄ eā aliter nimio amarem⁹. Unde sicut nutrix volens puerū ablactare: linit mamillā aliquo amaro vt sinapio. Ita deus volens nos ab amore mūdi retrahere: ipm̄ amaritudinib⁹ voluit admiscere. Unde Greg⁹. xxiij. moral. Electis suis ad se pergentib⁹ dominus huius mundi iter asperū facit: ne dū quisq̨ vite p̄sentis requie: quasi vie amenitate pascitꝰ magis cū diu pgere: q̄ citius peruenire delectet: ne dū delectatꝰ in via: obliuiscatꝰ qḋ desiderabat i patria. Sicut eni pisces nō sentiūt amaritudinē maris: sic hoīes mundani horum nō sentiunt amaritudinē. q̄ sūt talibus assueti. Abachuc j. Facies hoīs vt pisces maris. Hic tn̄ ē aduertendū q̄ viri sancti qui inter alios amaritudines mundi gustāt. tripliciter sciūt eas dulcorare s̄m tres modos quibus solēt dulces fieri aque maris. Aque eni marine fiunt dulces ꝑ solis eleuationē. ꝑ terre trāsmutationē. ꝛ per cere distillationē. Isto mō sancti viri tribulationes hui⁹ mūdi dulces sibi faciunt. Primo ꝑ eleuationē: sicut sol eleuat vapores a mari q̄ postea cōgelantꝰ in nubes: de quibus dulcissima redditꝰ aqua: sic sancti viri tribulationibus agitati: statī i celū ascēdūt vbi de gloria futura recogitāt. Quib⁹ pensatis manifeste ꝯsiderāt q̄ nō sūt ꝯdigne passiones hui⁹ tp̄is ad futurā gloriā ꝛ beatitudinē quā expectant. Scdo aq̄ fiunt dulces ex ꝯditōe terre ꝑ quā trāseūt. Unī aq̄ trāseūtes ꝑ t̄rā sabulosā cōiter fiūt dulces. Sic moralr̄ si mortē n̄raꝫ nos i breui morituros ꝛ i terrā vertēdos cogitem⁹. Dicem⁹ q̄ vana sūt quecūq̨ in hac vita dura videntꝰ. Hieronym⁹. Facile cōtemnit oīa qui sp̄ se cogitat moriturꝰ. Tertiū experimētū ē q̄ si vas inte

grū ⁊ cōcauū de cera virginea factū mittat in mare: inueniet cito repletū aqua valde dulci: eo ꝙ cera illa nihil amaritudinis permittit trāsire. Sic moraliter xp̄m recogitemus in cuius ꝑsona dicit ps̄. Factū ē cor meū tanꝗ̄ cera liquescēs: ⁊ certe cera virginea. qz de virgine pura natus ē. ⁊ in eū referamus quicquid hic tribulationis toleramus ⁊ totū fiet dulce. Rō est: qz cera talis ē in se dulcis ex natura mellis: ⁊ habet in se poros ꝑ q̄s aqua salsa trahit. ⁊ sic dulcescit. Christꝰ aūt dulcis ē ex natura mellis: qz cōceptus in virgine pura fuit d̄ spiritusancto. De quo Eccl̄i. xxiiij. Spūs enī meꝰ super mel dulcis. Poros aūt hz patētes magnos ⁊ paruos: vulnera. vicz spinis ⁊ clauis lancea ⁊ flagellis corpori suo sancto ꝑ nobis illata. Et iō si ꝑ istos poros: tribulatiōes huiꝰ vite distillare volumus: nihil ē ita magnum nec ita graue ꝙn paruissimū videbit ad illud qd̄ ipse pro nobis nō ꝑ se voluit tolerare. Vn̄ Ambro. i quodā sermone. Oīa habemꝰ in xp̄o ⁊ oīa nobis hz xp̄s. Si vulnera curare desideras: medicꝰ ē: si febribus estuas fons ē: si grauaris iniquitate iusticia ē. si indiges auxilio virtꝰ ē. si mortē times vita ē: si tenebras fugis lux ē. Si celū desideras via ē. si cibū q̄ris alimētū ē. Sic igit xp̄s amaritudines huiꝰ vite dulcit recogitatꝰ efficit nobis dulces: nec via vite nostre intolerabilis nobis fiat. Esa. lj. Posuisti ꝓfundum maris viā vt trāsirent liberati. Hoc est dictum quātūcūqz sit hō in ꝓfundo tribulatiōis i hoc mari magno: viā tamē hz per quā xp̄s ꝓcessit.

Tercio mūdus iste dicit mare ꝓpter insalitudinē sanitatis. Nō ē aliquis quātūcūqz bone cōplexionis: q̄ ita bn̄ posset eē̄ sanus in mari sicut in terra. Illi enī qui i terra nutriti ⁊ ad terrā sūt assueti q̄n in mare venīūt: pestilne patiunt et abominationē tātam hn̄t ꝙ iter nautas nō possūt capita eleuare. Isto mō moralit nullus ē ita morigeratꝰ qui possit ita virtuose viuere in mari huiꝰ mūdi sicut in solida terra sancte religionis nec ē aliquis in religione bona radicaliter educatꝰ ꝙn multas abominatiōnes patiatur: si se immisceat mūdanis vt merito dici possit illud Soph. ij. Ve qui habitatis funiculū maris: gens perditorum.

Lectio CXXXIIII

Deo iusti tulerūt

i spolia impiorū ⁊ decātauerūt dn̄e sanctū nomē tuū. ⁊ victricē manū tuā laudauerūt pariter. qm̄ sapia aperuit os mutorū: ⁊ linguas infantium fecit disertas. Direxit opa eoꝝ in manibꝰ ꝓphe sancti. Explicata liberatiōe filioꝝ isrl̄ de egypto ⁊ eorū mirabili pegrinatiōe i deserto. Hic ꝓsequit d̄ iustoꝝ gratiarūactiōe. Postꝗ̄ enī dn̄s tot mirabiles plagas fecerat in egypto. Diuisiones in mari rubro: submersiōes egyptioꝝ in eo et filij isrl̄ se in manu forti liberatos ⁊ liberos viderunt: stati deo gr̄as reddiderūt. Vn̄ tūc tēporis fecit Moyses illud canticū qd̄ ponitur Exo. xv. Cātemꝰ dn̄o: gloriose enī magnificatus ē ⁊c. ⁊ moratꝰ ē totus ꝑpl̄s iuxta litꝰ maris septē diebꝰ. ⁊ oī die accesserūt ad litꝰ cū tympanis ⁊ cytharis ⁊ alijs musicis instrumētis ⁊cātauerūt illud cāticū dn̄o. Viri seorsū in turma vna: ⁊ mulieres seorsū i alia. Cōsilit aūt mō ecclesia septē diebꝰ i ebdomada pasce: descendit cū ꝓcessione ⁊ cātu ad fontē baptismalē cātando cū gaudio illū ps̄. In exitu isrl̄ de egypto. Fuit aūt canticū istud Moysi factum metrice versibꝰ exametris siue metro heroyco in q̄ nobiliū victorie descri bi solēt. Et qz istud cāticū ē primū de q̄ legimꝰ. Iō vocat canticū cāticoꝝ rōne antiq̄tatis. Narrando igit i lectōe ista de iubilo atqz laude quā deo dederūt filij isrl̄ liberati ab egyptijs q̄ttuor facit. Primo enim dicit. laudantiū ꝯditionē. Scd̄o laudis intētionē. Tercio tāte iocūditatis assignat occasionē. Et quarto istiꝰ laudis ordinationē. Illi nāꝙ laudauerūt iusti fuerūt. qz Eccl̄i. xv. Non ē speciosa laus i ore peccatōris. Vn̄ ꝯtū ad hꝰ dicit ꝓmosic. iusti tulerūt spolia ipioꝝ. idē vicz qz sapia direxit ꝑplm̄ isrl̄. iō ipi iuste tulerūt spolia ipioꝝ. Q̄ñ enī ipi subinersi sūt ⁊ ꝓiecti ad litꝰ maris filij isrl̄ eos spoliauerūt armis ⁊ rebꝰ q̄s habebāt. filij spoliauerūt eos ante asportādo d̄ mādato dn̄i vestes i vasa argētea ⁊ aurea de egypto. Huic historie alludit Augꝰ. ij. de doctria xp̄iana. c. vlti. dicēs ꝙ si forte vera ⁊ fidei nr̄e accomoda philosophi dixerīt ⁊ maxime Platonici: nō solū formidāda nō sūt ꝟ ab eis tanꝗ̄ ab iniustis possessoribꝰ in vsū nostrū vendicanda. Sicut enī egyptij nō tm̄ idola habuerūt ⁊ onera grauia q̄ populus israel detestaret ⁊ fugeret: ꝟ etiā vasa atqz ornamēta de auro ⁊ argento q̄ ꝑplō isrl̄ exiens de egypto in vsus meliores de ꝓcepto dn̄i vendicauit. sic etiā doctrine gentiliū nō solū supstitiosa ⁊ supuacua ꝯtinēt ꝟ scias liberales aptissimas vsui veritatis. ⁊ q̄dā ꝓcepta de bonis moribꝰ q̄ oīa sunt a bonis theologis vēdicanda fm̄ sniam Augl. vt p̄hia bona theologie subseruiat. Et iō tā in p̄hia ꝙ̄ in poetria debēt theologi ad horā aliquā studuisse. Nec ē v̄itas cōtēnēda licet in theca late at vanitatis. Vn̄ cū v̄gilius studeret i poetria ⁊ ꝙdā ab eo q̄reret qd̄ faceret: r̄ndit. Lego iqt aurū i stercore. i. colligo sapiaꝫ de rudi poetria Iusti igit tulerūt spolia ipioꝝ. i. egyptioꝝ q̄ in eos ipij fuerūt ⁊ crudeles. ⁊ decātauerūt. Dn̄e nomē scm̄ tuū. Ecce recta intentio laudātium qz nō hoībus decantauerūt nec dn̄abꝰ ꝟ dn̄o. quē spēalit extulerūt de nobilitate sue cēnne. ⁊ strenuitate sue potētie. Vn̄ dicit. Decātauerūt dn̄e nomē scm̄ tuū: q̄ noīe nobilis eī esset A

na designat. in ps. Dñe dñs nr: q̃ admirabile ẽ nomẽ tuũ in vniuersa terra. Hec quantum ad primũ. Et victricẽ manũ tuã laudauerũt pariter. Manũ. i. potentiã. quãtũ ad secũdũ. ꝛ ita fecerunt vnanimiter. mulieres seorsũ ꝛ viri seorsũ. Et hoc ẽ multo cõmẽdabili⁹ q̃ cõmittere mulieres inter clericos ꝛ cãtores stare ꝛ discurrere in choro. Zach. xij. Familie ꝛ familie seorsum ꝛ mulieres eorũ seorsũ. Laudauerũt igit: sed ex qua ratione? Certe qr sapia os mutorũ aperuit. id ẽ hebreorũ q̃ fuerunt ante q̃si muti p̃ timore ꝛ captiuitate in qua fuerũt. Et liguas infantiũ fecit disertas. hoc est hebreorũ q̃ siluerunt a laude dei in egypto q̃si infantes nõ potentes loq̃. Eorũ inq̃ linguas sapia fecit disertas. i. expeditas ad loquẽdũ. Ad disertitudinẽ multũ cõfert iocũditas ꝛ audacia. Et p oppositũ obstat ꝛ ipedit oĩs timor. Et iõ postq̃ euaserũt egyptiorũ timorẽ. statim facti sunt diserti ad deũ suũ laudandũ. Sz de cui⁹ ordinatione fecerũt istũ laudẽ? Certe hec ꝛ alia fecerũt de mandato Moysi. Et iõ subiungit. Direxit opa eorũ vicz sapia in manib⁹ pphete sancti. s. Moysi. Osee. xij. In mãib⁹ pphetarũ assimilatus sũ. Decãtauerũt dñe nomen scm̃ tuũ. Si filij isrl' nomẽ dñi decãtauerũt deuote: qr eos de seruitute egyptiaca liberauit. multomagis nos nomẽ dñi decantare debem⁹ ꝛ venerari q̃ nos a pena iferni passione sua redemit. Ipi eñ laudare potuerũt nomẽ antiquũ tremẽde potentie. Nos aũt nomẽ nouũ pietatis ꝛ clementie. in ps. Secũdũ nomen tuum de⁹: sic ꝛ laus tua in fines terre. Hoc nomen est iesus. de q̃ Matth. j. Uocabis nomẽ ei⁹ iesum. Ipe eñ saluũ faciet ppl'm suũ a peccatis eorũ. Solẽt eñ multũ amãtes de psonis amatis facere cãtilenas earũ noĩa exprimẽdo. Igit de hoc noĩe iesu idez faciam⁹ iuxta illud ps. Laudabo nomẽ dñi cũ cantico ꝛ magnificabo eũ in laude.

Est igit notandũ q̃ istud nomẽ ẽ nomẽ honoris ꝛ excellentie: nomẽ amoris ꝛ beniuolentie: nomẽ valoris ꝛ oĩpotẽtie. Primo ẽ nomẽ honoris ꝛ excellẽtie. Phil. ij. Dedit illi nomẽ qd ẽ sup oẽ nomen vt in noĩe iesu oẽ genu flectat. celestiũ: terrestriũ ꝛ infernorũ. Unñ fm sacros canones. qñ h̃ nomẽ iesus pferẽ i eccl'ia oĩs xpian⁹ iclinari docet cũ capite. Quis iaz h̃ q̃ multa alia spũalia in q̃b⁹ lucrũ diuitiarũ nõ ꝯsistit: a plati hui⁹ tpis negligãt. Istud nomẽ ẽ nomẽ nouũ ꝛ nouiter fuit xp̃o ipositũ in sua circũcisiõe. Uocatũ ẽ nomẽ ei⁹ iesus qd vocatũ ẽ ab angelo priusq̃ in vtero ꝯciperet. Luc. ij. Solent eñ hoĩes noĩa noua assumere triplici rõne. Quidã rõne adepte dignitatis. q̃dã rõe celande veritatis. ꝛ q̃dã rõne practice probitat. Rõne adepte dignitatis: oĩs psona q̃ creat in papã eligit sibi nomẽ nouum. ꝛ nomẽ tale qd virtutẽ bonitatẽ ꝛ modestiã represẽtet. q. d. qualitercũq̃ fuerim tpib⁹ retroactis rigid⁹ vl' iniustus: negligens vel seuerus: ero deinceps pietate modestus ꝛ regular⁹ v̾tute. Scdo rõne celande veritatis. Solẽt nonnulli sibi assumere noĩa noua. ꝛ maxĩe tales q̃ intrãt regnũ i quo dñant inimici eorũ. Tũc solẽt tales statũ suum celare ꝛ se extraneo noĩe nũcupare: ne eorũ cõditio alijs innotescat. Tertio rõne practice pbitatis. sicut Manli⁹ torquat⁹. iste eñ fuit quidã roman⁹ ꝛ dicebat Lucius manli⁹: quẽ cũ q̃dã gallus ad singulare certamẽ puocauit: cũ eo ꝯgressus ipm̃ occidit: ꝛ torquẽ aureã quã i collo gestabat auferens sibi iposuit. A q̃ facto nomẽ torquati tã sibi q̃ posteris ꝯquisiuit. Et sic etiã ppt auctã magnifice romanã rẽpublicã Octauian⁹ dicebat august⁹. Propter istas tres rõnes. decuit xp̃m filiũ dei nouiter incarnatũ sibi assumere nomẽ nouũ. Creat⁹ nanq̃ fuit apostolic⁹ siue sũm⁹ põtifex ꝛ caput eccl'ie fm hũanitatẽ. Eph. j. Ipm̃ dedit caput super oẽm eccl'iaz q̃ ẽ corp⁹ ei⁹. ad Hebre. iij. Cõsiderate aplm̃ ꝛ põtificẽ nr̃e ꝯfessionis iesuz. Et qr fuerat multũ rigid⁹ ante: voluit in suo noĩe future clemẽtie significare modestiã. Scdo quia ipe intrauit mundũ istũ corpaliter in q̃ demones qui sibi inimicabant grauiter: ꝛ vt plurimũ dñabant: voluit se occultare ne ab eis deꝑhenderet vt latere possit pncipes ꝛ ptãtes tenebrarũ harũ. Tertio rõne practice pbitatis quã fecit sanguine pprio redimẽdo gen⁹ hũanuz. Unñ statim effuso modico sanguine in circũcisione q̃ fuit q̃si pign⁹ ꝛ arra cõplete redẽptionis future: ipositũ fuit sibi istud nomen iesus. Esa. lxij. Uocabit tibi nomẽ nouũ qd os dñi noĩauit. Est igit nomẽ iesus nomẽ honoris ꝛ excellẽtie. Scdo h̃ nomẽ ẽ nomẽ amoris ꝛ beniuolentie. Esa. xxvj. Nomẽ tuũ ꝛ memoriale tuũ in desiderio aĩe. Aĩa mea desiderauit te i nocte. Nec mirũ: qr fm Bern. h̃ nomẽ iesus ẽ mel in ore. melos in aure: iubilus i corde. Hoc nomẽ bñ senserat beat⁹ Ignati⁹ q̃ tormẽtis expositi⁹ nomẽ istud sp sonabat. A q̃ cuz pagani q̃rerẽt: q̃re incessant h̃ nomẽ inuocaret. Dixit q̃ illud sic in corde scriptũ habuit q̃ illud obliuioni tradere nõ valebat. Hic igit cuz occisus fuisset cor de corpe extraxerunt: ꝛ illud in ptes minutas deciderunt. ꝛ sp in vnaq̃q̃ pticula h̃ nomen iesus scriptũ aureis l'ris inuenerunt. Hoc nomẽ paul⁹ sibi multũ ipresserat: cui⁹ caput a corpe decollatum illud manifeste sonuit clara voce. Qui etiam nomen xp̃i sub isto termino iesus vel xp̃o in suis ep'lis. ccccc. vicibus replicauit. Hui⁹ etiã noĩs amorẽ satis sibi impsserat q̃ p eo ꝯtumeliã ꝛ obprobria perpeti se gaudebat. Act. v. Ibant apli gaudẽtes a conspectu cõcilij ꝛc. Tertio nomẽ istud est nomen valoris ꝛ oĩpotẽtie cui nihil vl' diabolicũ vl' fãtasticũ pt resistere si digne ꝯ demones p

feratur. Ut Marc. xvi. vel vlt. In noie meo demonia eycient linguis loquent nouis: serpētes tollēt ⁊c. Ut narrat q cum quidā gentilis ad fidē nrām fuisset ꝯuersus. demones sibi inimici eius mirabiliter eū infestauerūt ⁊ visibiliter verberauerūt frequēter. Iste ad doctrinaz cuiusdā viri sancti i quattuor angulis limbea mini suoꝝ tecti istud nomen sanctū scribi: ⁊ q̄ ciens ad camerā intrantes sit statim eos a remotis dixerūt ha iesu ha iesu: sed ad lectuz nullatenus appropinquare valebāt. Ille conuersus de nouo hoc videns scripsit hoc nomē: ⁊ ad quādā lanceā appendit: ⁊ quotiēs ad eū molestādum veniēt: lanceā cū noie eius obiecit: ⁊ sic ab eis penitus extitit liberatus. De hoc noie verificat illud Joel. ij. Ois quicūqꝫ inuocauerit nomē dñi saluus erit. Huius nois visa virtute sanctus Diony. ariopagita ꝯuersus ē ad fidē. Sicut enī refert magister in historijs sup actus apl̄oꝝ Contigit quēdā cecū corā Paulo ⁊ Dionysio in athenis transire. Dixit ergo dionysius Paulo. Si dixeris isti ceco. In noie dei tui vide: ⁊ sic viderit: ego statim credā. Sed nec vtaris magicis verbis qr forte nosti verba q̄ habent huiusmodi efficaciā: ego ꝯscribā formā verborūz In hac mihi forma verboꝝ dicas. In noie Jesu xp̄i nati de virgīe crucifixi. mortui qui ⁊ resurrexit ⁊ ascendit in celū vide. Sed vt ois suspicio tolleret. paulo ꝑcepit dionysio vt ipsemet eadē verba ꝓferret. Quo facto: qui fuerat cecus vidit. ⁊ Dionysius statim ꝯuersus ē. Ut de isto noie singulariter ⁊ signāter dr Act. iiij. Nec enī est aliud nomē sub celo datū hoibus in q̄ oporteat nos saluos fieri. ⁊c.

Cap. XI Lectio CXXXV

Iter fecerunt per

deserta que nō inhabitabāt ⁊ in locis desertis fecerūt casas. Steterūt contra hostes ⁊ de inimicis se vindicauerunt Sitierūt ⁊ inuocauerūt te ⁊ data ē illis aq̄ de petra altissima ⁊ requies sitis de lapide duro Postq̄ Sal. ad laudē sapie enarrauit mirabilē liberationē ꝑpli israelitici de egypto. In hac pte ꝯsequēt sapiam cōmendādo agit d eiusdē populi gubernatione in deserto: ⁊ vt hec gubernatio mirabilis euidentius ꝯpareat: describit eā per quandā antithesim. Nūc recitando bn̄ficia collata iudeis. Nūc replicādo supplicia irrogata eoꝝ aduersarijs. Aduersarij aūt filioꝝ israel fuerūt egypti in egypto Amalechite in deserto. Chananei in terra ꝑmissionis. ⁊ oēs istos deus ꝑ filios israel mirabiliter flagellauit. Primo ḡ ostendit in sequentibus qlis fuerit reproboꝝ pena. Scdo quāta fuerit eoꝝ culpa. Scdā ps ibi. ca. xiij. Uani aūt sunt oēs hoies Circa primum duo facit. Primo agit de penis egyptioꝝ. Scdo d penis amorreoꝝ ibi. ca. xij O q̄ bonus ⁊ suauis es dñe. Circa primuz duo facit. Nā primo ostēdit q diuina iusticia punit ꝓportionabiliter ad pctā. Scdo ostēdit q diuina potētia nō ē ad certū modū puniendi. necessario limitata. Scda ps ibi. Non enī ipossibi. ⁊c. Circa primū duo facit. Nā primo agit de bn̄ficiis collatis filijs isrl̄ in deserto. Scdo de supplicio eidē bn̄ficio ꝯtrario illato egyptijs in egypto. Scda ps ibi. Per q̄ enī penas. In lectiōe hodierna agit de trib⁹ in quib⁹ fuerūt a sapia gubernati dñi in deserto fuerūt vicz de lōga ⁊ piculosa pegrinatiōe. d magna ⁊ victoriosa hostiū expugnatiōe. de larga ⁊ miraculosa sitis extinctiōe. Scda ps ibi. Steterūt ꝯtra hostes. et tertia ibi. Sitierūt ⁊ inuocauerūt. Quātuz ad primum dicit sic. Iter fecerūt per deserta. A
Ubi notandum q filij israel recedētes de egypto versus terrā ꝑmissionis ꝑ multa deserta transierūt. Nā inter egyptū ⁊ mare rubrū habuerūt q̄ttuor māsiones i deserto. ⁊ de transitu maris rubri habuerūt deserta sur ⁊ syn ⁊ cades. sicut pz Nume. xxxiij. Cū ḡ venissent in cades ꝓpe terminos amorreoꝝ: misit Moyses xij. exploratores vt cōsiderarent terrā ꝑmissionis. ⁊ redeūtes ꝑplm̄ animarent ex fertilitate terre. sicut pz Numeri. xiij. Isti hūcꝫ reuersi post. xl. dies q̄bus terram ꝑmissionis explorauerant: dissenserūt inter se. Nā decē ex eis dixerunt terrā eē pessimā ⁊ piculosā ad acqrēdū ⁊ q ibi habitarent gygantes q̄bus filij isrl̄ cōparati q̄si locuste videbant. Asseruerūt etiaz q terra illa deuorat habitatores suos: hoc est tm̄ laborē exigit vt colat q hoies propt excessiuos laboꝝ ⁊ modicitatē fruct⁹ ꝯsumunt. vl̄ sm hebreos exponit sic. Terra infirma ē nec hr̄e viuaces hoies pōt. Soli duo de. xij. vicz. Josue ⁊ Caleph cōmendauerūt terrā sm veritatē quā viderant. Populus igit maiorē partē secut⁹. cepit murmurare ꝯ dñm ⁊ cogitauerūt sibi ordiare duces. ⁊ voluerūt reuerti i egyptū Quāobrē dñs offensus ad ꝑplm. iussit eos redire ad solitudinē de q̄ venerāt vt illi decē iuxta numerū. xl. dieꝝ q̄bus terrā ꝑmissiōis cōsiderauerāt. xl. annis in deserto viuerēt: ⁊ tandē ibi morerent cū ꝑplo q̄ eis assenserat. Et sic factū ē q oēs illi q̄ exierāt de egypto viri fortes ⁊ robusti mortui fuerūt. ⁊ filij eoꝝ. xl. ānis elapsis terrā ꝑmissiōis intrauerūt oībus illis q̄ exierāt de egypto mortuis: except Josue filio Nun ⁊ Caleph filio Jephone. Trāsierūt ḡ de egypto in cades ꝓpe terminos tre ꝑmissiōis duob⁹ annis. Et iterū a loco illo reuersi in desertū ꝯsumpserūt. xxxviij. ānos. ⁊ i fine. xxxix. anni redierūt in cades. ⁊ sic. xlij. mansiōes q̄s legunt fecisse ab egypto vsqꝫ ad cāpestris moab. Iuxt iordanē tm̄ trib⁹ annis ꝯplete fuerūt vicz ab egypto vsqꝫ ad montē synai vbi ꝑ ānū manserūt. a synai vsqꝫ ad cades. xij. mansiones

fecerunt infra annum scōm. Per. xxxviij. annos postea errauerunt in deserto. Et redierūt fere ad mare rubrū q̄ tpe moriebat̄ populus successiue ꝛ alij in loco eorū generabant̄. ꝛ in fine. xxxix. anni: redierūt de finibus synai in cades in. xj. diebus quibus. xix. mansiones fecerūt. Uide magistrū in histo. Nume. xix. xx. et xxxiij. qꝛ hec est opinio sua. Et videt̄ dicere q̄ fuerunt in deserto. xl. annis post murmurationem factā in reditu exploratorū. Alij dicūt q̄ nō ē intelligēdū q̄ fuerunt in deserto. xl. annis cōputādo a tpe q̄ dixit eis dn̄s iuxta numerū. xl. dierū quib⁹ terrā cōsiderastis. xl. annis recipiens iniqtates vestras. Cū eni h̄ dictū fuit post duos ānos ab egressione de egypto fuissent. xlij. annis in deserto: qđ nō tenet̄: ꝫ post q̄ redeuntib⁹ exploratorib⁹ murmurauerunt cōsumpserūt. xxxix. annos errādo in deserto de cadesbarne vsq̄ ad montē oreb: ꝛ ecōtra redeundo p montē synai in calesbarne. xl. anno inchoato. De ista pegrinatione loquēs lrā dic̄. Iter fecerūt p deserta pluraliter. qꝛ p multa deserta trāsierunt. q̄ nō inhabitabant̄ supple ab hoib⁹: ꝫ a bestijs ꝛ feris. Et iō dicit̄ Deut. xxij. Locuo horroris ꝛ vaste solitudinis. Et in istis desertis fixerunt casas. i. diuersas mansiones qꝛ quadraginta duas fecerūt vt superi⁹ dictū est. Casa fm̄ Isid. xv. ethi. ca. xj. est agreste tabernaculū palis ꝛ virgultis arundinibusq̄ cōtextū: quib⁹ pūt hoies se tueri a vi frigoris caloriſq̄ iniuria. Sic igit̄ habuerūt longā ꝛ periculosam pegrinationē in deserto. Scđo habuerūt ibidē magnā ꝛ victoriosā hostiū debellationē. Uñ Exo. xvij. narrat̄ q̄ amalechite venerūt in desertū raphidim ad pugnādū ꝯ israel. Moyses vero misit ꝯtra eos Iosue cū paucis armatis. Ipse vero ascēdēs in montē assumens secū Aaron ꝛ Hur ꝛ portans secū virgā dei. Cumq̄ moyses orans dominū man⁹ eleuaret. vincebat israel. Si aūt paululū remisisset: vincebat amalech. Quo cōperto Aaron ꝛ Hur supposuerūt ei lapidē ꝛ ipsi man⁹ eius ex vtraq̄ pte sustētabāt. Qđ factū est vt Moyses nō remitteret man⁹ vsq̄ ad solis occasū. Fugauitq̄ Iosue Amalech in ore gladij. Isti historie ꝛ alijs alludens littera dicit. Steterūt cōtra hostes ꝛ de inimicis se vindicauerūt. Tertio habuerūt i deserto largā ꝛ miraculosā sitis extinctionē: sic pꝫ Exo. xvij. ꝛ Nume. xx. Primo eni cū venisset pplus in raphidim defec̄ eis aq̄ penit⁹ ꝛ ceperūt murmurare ꝯ moysē: moyses ƀo d̄ mādato dn̄i pcussit semel petrā i oreb ꝛ egresse sūt aq̄ ꝛ vocauit moyses nomē loci illi⁹ tēptatio. Uñ sic narrat̄ Nu. xx. cū. xl. anno redijssent in cades p⁹ mortē marie sororis moysi: indiguit pp̄ls aq̄ ꝛ murmurauerūt ꝯ moysē ꝛ aarō q̄ ābo dn̄m orauerūt p remedio. De⁹ āt dixit moysi q̄ si ꝯgregata multitudine pcuteret petrā corā eis. illa daret aquā. moyses ƀo aliq̄lit hesitādo pcussit petrā semel, ꝛ nihil māauit pp ter diffidētiā. percussit scđo ꝛ egresse sūt aq̄ largissime. ita vt biberet pp̄ls ꝛ iumēta. ꝛ qꝛ moyses ꝛ aarō dictis dn̄i nō crediderūt pfecte: dixit eis dn̄s q̄ pplm̄ i terrā pmissionis nō inducerēt ꝛ iō ābo mortui sūt i deserto. Aarō i mōte hor xl. anno egressionis. Moyses vero in monte nebo a q̄ ꝯsiderauerat, pri⁹ terrā pmissionis. Uñ vidit eā: ꝫ eā nō intrauit. Et qꝛ moyses ꝛ aarō increduli fuerūt deo pmittēti aq̄s de petra q̄si deo pmittēti ꝯdicētes. Iō vocate sūt aq̄ ille: aq̄ ꝯdictionis. His duab⁹ historijs alludēs lrā sic dic̄. Sitierūt ꝛ inuocauerūt te ꝛ data ē illis aq̄ d̄ petra altissima. i. alto loco sita. Et p tāto mirabili⁹ vr̄ q̄ si aq̄ exisset de petra iacēte in imo. Et reqes sitis. i. aq̄ p quā sedat̄ sitis: data ē illis de lapide duro. in ps. Qui cōuertit petrā in stagna aq̄rū ꝛc. Et notādū q̄ ista duo miracula distabāt tā loco q̄ tpe: qꝛ pmū factū fuit i raphidim vbi fecerūt septē māsiones a trāsitu maris rubri. Scđm factū fuit in cades vbi fecerūt. xij. māsiones a raphadim cōputādo ꝛ. xxiij. ab exitu de egypto. Distabant etiā tpe: qꝛ vnū qđ fuit i raphidī factū fuit āno pmo egressionis ab egypto. Scđz ƀo factū fuit āno q̄rto p⁹ reditū ppl̄i de cades ꝛ mortē marie vt supi⁹ factū fuit paꝝ aū mortē aarō. Notādū moralit̄ q̄ trāsit⁹ filioꝝ israel p dsertū ƀsus trā pmissionis: trāsitū nostꝝ designat p mūdū istū ƀsus patriā celestē. In dserto aūt tria fecerūt fꝫ lrāz mō lectā: Sic eni viatores pegrinabāt̄. sic bellatores ꝯliabāt̄: ꝛ sic dei cultores deū venerabāt̄. Primū notat̄ cū dr̄ Iter fecerūt. scđm cū dr̄ Steterūt ꝯtra. tertiū cū dr̄. Sitierūt. In primo se habuerūt sic pegrini. Uñ fecerūt sibi casas: nō castra: nō magna pallacia. ꝫ pua tuguria ꝛ de fragili materia: i q̄ redarguit̄ curiositas illoꝝ q̄ nimis i excessiuis edificijs delectāt̄ q̄ plus circa lapides non viuentes sollicitāt̄ q̄ circa lapides viuos: ac si in eternū forent permāsuri: nō ꝯsiderātes q̄ h̄ nō habem⁹ manētē citatē ꝫ futurā inq̄rim⁹. ad Heb. xiij. Et cōit̄ q̄ ista excessiua edificia fabricāt breui tpe ea inhabitāt ꝛ alijs morientes dimittūt: nō cogitantes de verbo saluatoris Marc. xiij. Qui cū q̄dam discipul⁹ dixisset. Magr̄ aspice q̄les lapides ꝛ q̄les structure Rn̄dit. Uides has oēs magnas edificationes. Amē dico vob nō remanebit lapis sup lapidē q̄ nō dstruat̄. Scđo filij israel se habuerūt in dserto sic bellatores: ꝛ nos ꝯtra vitia sp pugnare debem⁹. Habem⁹ eni pugnare ꝯtra demonē mūdū: ꝛ carnē. Demō pugnat ꝯ nos duplici manu: occulta suggestiōe ꝛ apta impugnatōe. Primā manū euadem⁹ p prudētiā q̄ rex exit⁹ metit̄. scđaz p patiētiā q̄ eq̄nimit̄ tribulatio tolerat̄. Mūd⁹ pugnat duplici manu s. ābitiōe honoris ꝛ amore diuitiaꝝ. Prima ma

B

C

nũ ãputabim⁹ ꝑ timorẽ iudicij finalis cogitan tes. q̃ q̃ mõ in honorib⁹ alijs ꝓponunt: quõ in fine strictissime iudicabunt. Sap. vj. Judiciũ durũ his q̃ ꝑsũt fiet. Scḋaz manũ sibi ãputabi m⁹ amore xp̃i paupis q̃ nobis exẽplũ paupta tis dedit nascẽdo: viuẽdo: moriendo ⁊c̃. Caro ⁊ ꝓo pugnat duplici manu. gula ⁊ luxuria. Pri mã manũ amputare debem⁹ ꝑ ꝯtinẽtiã. Secũ dã ꝑ abstinẽtiã ⁊ maxime illi q̃ sũt in religiõis deserto ꝯstituti. Tertio filij israel se habuerũt sicut veri dei cultores: a deo cũ indigerẽt potũ supplicit̃ postulãtes. Sitis aũt bonoꝝ viroꝝ ẽ desideriũ videndi sũmã essentiã: apud quã est fons vite. ⁊ in cui⁹ lumie videbim⁹ lumen. In ps̃. Sitiuit aĩa mea ⁊c̃. Accepta purgatione ef ficacit̃ nafalit̃ hõ sitit. ⁊ moralit̃ loq̃ndo q̃cũqz ẽ purgat⁹ a pctõ: vitã istã fastidit ⁊ eternã deside rat. Juxta illõ ps̃. Sitiuit in te aĩa mea ⁊c̃. Ista sitis extingui ñ põt donec xp̃s nobis dixerit illõ Can. v. Comedite amici mei ⁊c̃. vt adipleat̃ il lud ps̃. inebriabũt̃ ab vber. dom⁹ tue. ⁊ torrẽ te. ⁊c̃

Lectio. CXXXVI

Per que enĩ penas

passi sũt inimici illoꝝ: a defectõe pot⁹ sui ⁊ in eis cũ abũdarẽt filij isrl̃ letati sũt: p h cũ illis deessent bene cũ illis actũ ẽ. Nã p fõte qui dẽ sempitni fluminis hũanũ sanguinẽ dedisti i iustis. Enarrato bñficio collationis aq̃ ꝓfluẽtis ḋ petra miraculose quã dedit sapĩa increata fi lijs israel sitiẽtib⁹ in deserto. Hic cõparat istõ bñfi ciũ ad penã ꝯtrã illatã egyptijs in egypto. Cuz enĩ egyptij rebelles dño filios israel nollẽt di mittere: dñs. x. plagis egyptũ pcussit q̃ i his ꝯ sib⁹ ꝯtinẽt̃. Sãguis rana culex cynomia mors pecorina. Ulcera grando bruc⁹ tenebre stirps morta pma ⁊c̃. Quaꝝ pma fuit ista. Aarõ ꝯ gẽ moysi accepta pcussit fluuiũ nylũ ⁊ ꝯuersa ẽ aq̃ fluuij i sanguinẽ: ita q̃ egyptijs aliq̃d inde haurire volẽtib⁹ tã colore q̃z sapore sãguis ap paruit. ⁊ sic fact⁹ ẽ sanguis in tota terra egypti in fluuijs ⁊ riuis ⁊ paludib⁹ ⁊ in vasis domo rũ tã ligneis q̃z saxeis: ⁊ vbicũqz egyptij foderẽt puteos iuxta fluuiũ inueneẽt sanguinẽ. Huic aũt miraculo alludẽs Salo. i hac lr̃a vult dicẽ p q̃ndã antithesim. q̃ sicut dñs iuste puniuit egyp tios p sitim ⁊ pot⁹ defectũ in egypto qñ filij isrl̃ i egypto aq̃s potabilib⁹ abũdabãt. ita pożposi tu deserto cũ filij israel sitim haberẽt ⁊ aq̃s care rẽt: bñ cũ illis fecit de⁹ dãdo eis aquã de petra miraculose ⁊ nõ sustinẽdo eos siti nimis affli gi. Dic igit̃ sic. Per q̃ enĩ penas defectiõe. i. ꝓ pter defec⁹ pot⁹ sui ⁊ in eis cũ abũdarẽt filij is rael letati sũt. Per h. i. p naturas aq̃rũ in dese to. cuz illis. i. cũ filijs israel actũ ẽ deo mĩstrãte aq̃s salubres de petra. Et iõ sicut p defectũ aq̃ rũ puniuit egyptios ⁊ letificauit filios israel in egypto. Ita p ꝯtrũ filios israel sitiẽtes in deser to aq̃s eductis de petra potauit. Et ẽ ꝯrietas i

h egyptijs sitiẽtib⁹ nullã aquã ꝯcessit: hebreis ꝑ sitim afflictis aq̃s optimas de petra ꝓduxit ⁊ h ẽ q̃d subiũgit lr̃a. Naz p fõte q̃dẽ sempitni fluminis. i. nyli. hũanũ sanguinẽ. i. aq̃s muta tas in sanguinẽ dedisti iniustis. i. egyptijs: ⁊ h iuste. q̃ hũanuz sanguinẽ in flumen ꝓiecerãt submergẽdo puulos hebreoruz: sicut hr̃ Exo. j. hũanũ sanguinẽ. i. aq̃s ꝯuersas i sanguinez biberẽt si vellẽt extinguere sitim suã. Juxta il lud Ezech. xxxv. Cũ sanguinẽ oderis: sanguis te ꝑsequet̃. Hec ẽ snĩa lr̃e. licet vario mõ pos set exponi. Hũanũ sanguinez dedisti iniustis. Sic dicit Aug⁹. ꝯ quiqz hereses. Fusus ẽ sang uis medici ⁊ factũ ẽ medicamẽtũ frenetici. Omis peccator frenetico cõpat̃: q̃ q̃to grauius infir mat̃ tãto se reputat securiorẽ. ridet cũ flere de beret: ⁊ gaudet ḋ infirmitate ⁊ nõ põt custodi ri nisi vinculat⁹. Isto mõ peccator q̃to peior tã to min⁹ se r̃putat peccatorẽ. q̃ Prou. xviij. im pius cũ in ꝓfundũ venerit peccatoꝝ cõtemnit Sz seq̃t̃ eũ ignominia ⁊ oꝓprobriũ q̃ ridet cũ fle re deberet. Uñ xp̃s vidẽs ciuitatẽ hierusalẽ fle uit sup eã dicẽs: Q̃ si cognouisses ⁊ tu: suple fle res Luc. xix. Uñ etiã viri sancti gaudẽtib⁹ im pijs flere solẽt ꝓpt̃ cõpassionez quã hñt ḋ ꝑdi tiõe eoꝝ. Uñ i vitaspatꝝ de q̃dã sctõ legit̃ q̃ cũ vidisset ornatũ curiosũ cuiusdã fatue mulieris flẽs dixit: Ignosce mihi omĩpotẽs de⁹ q̃ vn⁹ dies ornat⁹ isti⁹ mulieris superauit totius vite mee idustria ornamẽta. Interrogãtib⁹ q̃ cãm flet⁹ dixit. Due res me monẽt Una de illi⁹ ꝑditiõe. alia de mea remissiõe: q̃ nõ habeo tm̃ studiũ placendi deo q̃tum habet illa ad placendũ ho minibus malis ⁊ diabolo. Frenetic⁹ etiã gau det de sua ꝓpria infirmitate. ⁊ multi turpissimi peccatores iactant se de suis scelerib⁹ Prou. ij. Letãt̃ cũ malefecerint ⁊ exultant in rebus pes simis. Isti sanari nõ pñt nisi vinculent̃ infir mitatib⁹ imissis a deo q̃ sunt vincula salutaria peccatoꝝ. In ps̃. Cũ occideret eos q̃rebãt euz ⁊ reuertebãt̃ ⁊ diluculo veniebãt ad euz. Et in ps̃. Et multiplicate sũt infirmitates eorũ. ⁊ po stea accelerauerũt. Uincula etiaz in q̃b⁹ ligari debet peccator sũt sacramẽta ecclesie et ꝑcipue tres partes penitẽtie: cõtritio: ꝯfessio: ⁊ satisfa ctio. Eccli. vj. Decor enĩ vite ẽ i illa. ⁊ vincula il lius alligatura salutis. Ista vincula salutẽ ope rant̃ virtute passionis xp̃i: in q̃ p salute nostra sanguinẽ suũ fudit vt p eo dicit̃ dictũ Aug. q̃ fus⁹ ẽ sanguis medici ⁊ factũ ẽ medicamen tũ frenetici. vt merito xp̃o regratiãdo dicam⁹. Humanũ sanguinem dedisti iniustis. In qui bus verbis nostra redemptio p christi passio nẽ diuin⁹ ꝓcurata declarat̃ esse p̃ciosa: doloro sa: amorosa: ⁊ gratiosa. Preciosa q̃ humanũ. inter omnes enĩ creaturas corpales homo est preciosior. quia ad similitudinem ⁊ imaginem trinitatis creatus. Esaie. xiij. Preciosior est vir auro. ⁊ homo mũdo obrizo. ⁊ ideo ex ordina

tione diuina: hō oib⁹ bestijs ꝑponit ad regēꝫ dū vt dr̄o Jac. iij. Oia natura bestiaꝝ τ volucrū τ ſpētū τ ceteroꝝ domat τ domata ē a natura hūana. Et iō ꝑ effuſiōe ſanguinis hūani nō beſtialis mors inflicta fuit ꝑ pena. Gen. ix. Quicūqꝫ effuderit ſāguinē huanū effūdet ſanguis illi⁹. ad imaginē qꝑpe dei fact⁹ ē hō. vn̄ ariſt. in ep̄la ad Alex. Caue inqt effūdere ſanguinē hūanū qꝛ h̄ ſolū deo cōuenit. Fuit ꝗ redeptio nr̄a ꝑcioſa facta ꝑ xp̄i hūanitatē. Vn̄ ap̄lus ad titū. iij. Apparuit benignitas τ hūanitas ſaluatoris nr̄i. Vn̄ Aug⁹. li. de ꝟgini. Inſpicite vulnera pēdēta: ſanguinē moriēta: ꝑciū redimētis: cicatrices reſurgētis: caput h̄ꝫ inclinatū ad oſculū: coꝛ apertū ad diligēdū: brachia extēſa ad āplexādū: totū corp⁹ extēſū ad redimēdū. h̄ ꝗ̄ta ſint cogitate. Hec in ſtatera cordis appēdite: vt tot⁹ vobis ſit figurat⁹ in corde q̄ tot⁹ ꝑ vobis fuit fixus in cruce. Eſt igitur redēptio noſtra ꝑcioſa: qꝛ ꝑ hūanū ſāguinē. qꝛ veracit ima ginādo nūqꝫ fuit hūan⁹ ſanguis vere τ ꝓprie τ pure effuſus vt i xp̄o. hō eni peccādo recedit a natura hūana: τ fit ſicͭ beſtia. ꝑ p̄s. τ Boe. ij. de ꝯſol. phil. Poſt peccatū ꝗ ꝑimi ꝑntis corrupt⁹ ē ſanguis ille q̄ ꝑimo corpi ꝑmi hoīs fuit cōcreatus: nec vnqꝫ ſanus fuit donec veniret ad xp̄m de mundiſſimis ſanguinib⁹ de puriſſima ꝟgine τ in vtero ſanctificato: ꝓgenitū ope ſpiritus ſancti. Vn̄ ipſe ſcd̄s poſt adā ſanguinē habuit hūanū in illa puritate quaꝫ natura reqrit humana. τ iō ꝓprie loq̄ndo nūqꝫ fuit ſanguis human⁹ niſi ille. τ iō ſignat dic̄ Ap̄ls ad Heb. ix. Xp̄s aſſiſtēs pōtifex futuroꝝ bonoꝝ ꝑ ap̄li⁹ τ ꝑfecti⁹ tabernaculū n̄ manufactū: neqꝫ ꝑ ſanguinē hircoꝝ aut vitulorū: ſꝫ ꝑ ꝓpriū ſanguinē introiuit ſemel in ſancta eterna redēptione inuēta. Scd̄o innuit nr̄a redēptio doloroſa. cū dicit ꝑ ſanguinē. Sanguis de corpe ſano nō exit ſine dolore. Doloꝛ aūt xp̄i maxim⁹ fuit: Juxta illō Threno. j. O vos oēs q̄ trāſitis ꝑ viaꝫ attēdite τ videte ſi ē doloꝛ ſilis ſicͭ doloꝛ me⁹. Sāguis aūt hūan⁹ h̄ꝫ naturalit iſta tria. ſ. q̄ fecūdat lignū aridū: ſanat corp⁹ languidū τ cauſat cemētū ſolidū. Primo fecūdat lignuꝫ aridū: dicit q̄ ſi fuit lignū arefactū: optimū remediū ē ſtatim in principio arefectionis apponere radici ſanguinē hūanū. Narrat eni Hermes egypti⁹ q̄ roſariū plantatū in terra cōmixta cū ſanguine hūano ad calorē modicū ignis omni tp̄e anni ꝓducit roſas. Sic moraliter hō ſicͭ arboꝛ Mar. viij. Video hoies q̄ſi arbores areſcit ꝑ peccatū q̄n de deo nō cogitat vt deberet: nō habet deuotionē: non facit delectabilit q̄ dei ſūt Johel. j. Ligna agri aruerūt qm̄ confuſū ē gaudiū a filijs hominū. In iſto caſu nō eſt meli⁹ remediū q̄ꝫ ad radicē cordis talis ꝑſone appone ſanguinē xp̄i calidū ꝑ meditationeꝫ deuotā. Iſta meditatio ſtatim accēdit amorē q̄ eſt caloꝛ naturalis arboris vel hoīs. Sꝫ amor dei nunqꝫ ocioſus eſt. ſꝫ operat magna ſi ē ſm Greg. Et ideo ad iſtū ſanguineꝫ ſequit fruct⁹ operis. Et ideo dicit Bern. ſup Can. ſmo. xxij. Sup oīa reddit te mihi amabileꝫ bone ieſu calix quē bibiſti opus noſtre redemptionis. Hic eni omnino amorē meū ſibi vendicat. Hic deuotionē blandi⁹ ſibi allicit: iuſtius exigit: τ arcius aſtringit. Et ideo ſicut dicit Ap̄lus ad Heb. ix. Omnia pene ſcd̄m legē in ſanguine mundat. τ ſine ſanguinis effuſione nō fit remiſſio. Secūdo ſanguis ſanat corpus languidū. Vn̄ cōſultū legim⁹ Cōſtantino imperatori leproſo q̄ balnearet ſe in ſanguine calido puerorū et curaret. Eſt eni infirmitas pueri quā quandoqꝫ ſuſtinēt τ vocat tenglos periculoſa valde niſi ꝑ remediū aliqō occurrat. Et eſt remediū tale q̄ puer vngat ſanguine hoīs qui ꝑri⁹ morbuꝫ illū paſſus fuerit. Iſto modo corpis noſtri mortalitas eſt incurabilis infirmitas. qꝛ continue morimur ſm Sene. Iſta infirmitas vt videlicet fieremus imortales: curari nō potuit niſi ꝑ illi⁹ ſanguinē q̄ ſponte noſtrā mortalitatē ſuſcepit τ ſua nos paſſione curauit. Vn̄ Bernardus in quodā ſermone. O bone ieſu q̄d tibi τ morti? Nos deliquimus τ tu ſolutis. Nos peccauimus τ tu luis. Opus ſine exemplo: gr̄a ſine merito: τ caritas ſine mō. Tertio ſanguis cauſat cementū ſolidū. dicit q̄ antiq̄ volentes facere edificia ꝑpetua: cemētū cū hūano ſanguine cōmiſcuerūt. Vn̄ etiā de vortegirno rege britanie in hiſtoria britonū dicit. q̄ cū edificareꝫ turrim in monte ereriꝫ vel monte niuo in wallia: quicqd cemētarij vna die opabāt: tell⁹ alio die abſorbuit. Cōſuluerūt ergo magiſtri dicto regi q̄ iuuenē quēdā inquiri faciat q̄ patrē terrenū nō haberet cui⁹ ſanguine lapideo τ cemētū aſperſi ꝯſtarēt ſolidū fūdamētū. Moralit aūt xp̄i paſſionē ſic erat in mūdo q̄ q̄cq̄d homines edificauerūt q̄ꝫtumcūqꝫ bn̄ edificarēt moraliter viuēdo bn̄: totū in morte abſorbebat a terra. qꝛ oēs in puteū inferni deſcenderūt nec ſtare potuit edificiū meritoꝝ: donec aſperſi eſſent ſanguine iuuenis q̄ patrē nō habebat in terris. Ad Heb. xij. Acceſſiſtis ad mediatoreꝫ noui teſtamēti ieſū τ ſanguinis aſꝑſionē. meli⁹ loquētē q̄ꝫ Abel. Iſto igit ſanguine cemētū eccleſie cōglutinat τ ſolidat vt deo amore idiſſolubili inhereām⁹ q̄ ꝓcul ꝑri⁹ in regione diſſimilitudinis diſtabām⁹ Ad Eph. ij. Nūc aūt in xp̄o ieſu vos q̄ aliqn̄ eratis lōge facti eſtis ꝓpe i ſanguine xp̄i. Tertio innuit nr̄a redēptio fuiſſe amoroſa. cū dicit. Dediſti. Nō eni ꝓpt nr̄a ꝑcedētia merita vel futura xp̄s nos redemit: ſꝫ ſola ſua ineffabili caritate. Juxta illō ap̄li ad Titū. ij. Dedit ſemetipſū ꝑ nobis vt nos redimeret ab omni iniq̄tate. Et Joh. iij. Sic de⁹ dilexit mūdū vt filiū ſuū vnigenitū daret. De iſta

mirabili deuotione deuote loqt Aug⁹. in qdā
sermone de natali dñi. Hō inqt fact⁹ ē hois fa
ctor vt suggeret vbera regēs sidera: vt esurirēt
panis: sitiret fons: dormiret lux: ab itinere via
fatigaret: falsis testib⁹ veritas occultaret: iudex
viuorū et mortuorū a iudice mortali iudicaret
ab iniustis iusticia dānaret: flagellis disciplina
cederet: spinis botr⁹ coronaret: virt⁹ infirma-
ret: sal⁹ vulneraret: vita moreret. Quarto fu
it nostra redēptio gratiosa: qr non fuit facta p
amicis bonis et iustis: sz p inimicis peccatorib⁹
et iniustis. Vñ vltimo subinfert. Humanū sang-
uinē dedisti iniustis. i. Petri. iij. Christ⁹ semel
p peccatis nostris mortuus est: iust⁹ p iniustis
Sz qd adhuc ē gratiosi⁹ nō solū p iniustis dzba
tur: sz q̄ndie dat iniustis in sacramēto altaris:
qr iniusti sūt q peccādi tāto bñficio sūt ingrati.
Vñ Aug⁹. in qdā sermone de die iudicij. Cur
me grauiori criminū tuorū cruce. qz illa i q̄ qn-
dā penderā affixisti: Grauior eni mihi est crux
criminuz tuorū in q̄ inuit⁹ pendo qz in illa in q̄
q̄ndā mortē tuā occisur⁹: tui miserit⁹ volēs as-
cēdi. Hec Aug⁹. Quapropter beat⁹ Bern. in
qdaz sermone loquēs in psona dñi deuote aie
sic dicit. O hō vide qd p te patior: nō ē dolor su-
per dolorē meū q̄ crucior: a te clamo q p te mo
rior. vide penas qb⁹ afficior: vide clauos qbus
ꝯfodior. et cū sit dolor tantus exterior. interius
tñ est planct⁹ grauior cū te iā ingratū experior

Lectio. CXXXVII

9 **Vbi cum minuerē**
tur in traductione infantiū occisorū
dedisti illis abūdātē aquā insperate.
ostēdēs p sitim q̄ tūc fuit quēadmodū tuos
exaltares. et aduersarios eorū necares. Circa ista
to aq bñficio notabilis date miraculose hebre-
is in deserto et ꝯtrario supplicio aq cōuerse in sang
uinē illato egyptijs in egypto. Hic assignat tā-
ti bñficij hebreis collati cōgruā rōnē. Est aūt q
dā talio cōgruētia q̄re eos nō sustinuit ppter
defectū aquarū perimi in deserto. hebrei enīz
i egypto occisi fuerāt et mirabilit diminuti p sb
mersionē puulorū. De q̄ habet Exo. j. Quic-
qd masculini sex⁹ natū fuerit in flumē pycite.
Igit in recōpensationē illi⁹ dāni p aqs illati cō
gruū fuit q p aqs remediū ꝯ sitim perciperēt
in deserto vt sic ostēderet iniusticia egyptiorū
sui occisorū: aqs ꝯuersis in sanguinē et innocē-
tia hebreorū ꝯsecutorū de sua siti remediū p aqs
de petra ꝯfluētes: dicit q̄ sic. Qui cū minuerē
tur. q. i. hebrei. cū minuerēt. i. fierēt pauciores
in traductione infantiū occisorū. i. in ꝓpalatio
ne infantiū ad mortē sm legē statutā q ordina
bat q oēs masculi traducerent ad mortē. De-
disti illis aquā abūdātē insperate. i. ꝯtra spem
ipsorū. s. Moysi et Aaron. Vñ dixit moyses po
pulo Nume. xx. Audite rebelles et incredu|i

Nū de petra hac poterim⁹ vobis eijcere aqs?
Et infra. Dixit dñs ad moysē et aarō. Cur non
credidistis mihi vt sanctificaretis me corā filijs
israel? Nō introducetis hos pplos i terrā quam
dabo eis. Dedisti inqt eis aquā insperate: ostē
dēs p sitim q̄ tūc fuit i deserto cōpatā ad sitim q̄
fuit i egypto: quēadmodū exaltares eis mira-
culose potū tribuēdo et ministrādo: et aduersari-
os eorū necares siti intolerabili flagellādo. Cir
ca i stā clausulā. dedisti eis aquā abūdātē. No
tādū q p aquā i scptura sacra plurima designā
tur. Significat interdū sapiaz salutarē: interduz
astutiā secularē: interdū penitētiam regularē.
Sapiētiā aūt salutarē: q̄ ē ver⁹ dei cult⁹ q ꝯsi-
stit in studio et orōe. i. i studio sacre theologie.
et orōib⁹ deuotis qd nobis p sacrā scpturā relu
cet. et signant ppt tria. vicz ppt eius supficialē
cōtinuationē: ppt naturalē humectationē. et p
pter ei⁹ figure repñtationē. Primo aq sapiē
tiā salutarē significat ppter ei⁹ supficialē cōti-
nuatōnē. Aq eni facilit sm ea q̄ sibi approximā
tur se ꝯformat. Vñ Amb. i examerō. li. iij. Aq
rigorē frigoris cōmutat. vt int vaporātia fer-
ueat. int vmbrosa frigescat. sole ꝑcussa exestu
et. niuib⁹ irrigata glatiali hūore calescat. Isto
mō sapia moralis q̄ hoiez docet cōuersari sine
q̄rela i medio natōis ꝑue et ꝑuse salua sp hone
state vite et vitate ꝯsciēne: nouit se oib⁹ ꝯforma
re. j. Cor. ix. Oib⁹ oia fact⁹ sū vt oēs lucrifacē
rē. vñ Catho. Cōstās et lenis vt res expostulat
esto. Tpib⁹ mores sapiēs sine crimine mutat.
Itez Salustr⁹ sup Albertū. Cōsulo qlēs eris q
pacis federa q̄ris. Cōsor⁹ esto lupis cū qb⁹ vi
uere cupis. Nec tñ h incōstātie deputandū ē s
prudētie. Vñ Marcial de formula vite hone-
state. ca. j. Si prudēns amplecteris idez vbiqz
eris. et put rex aut tpm varietas exigit ita te ac-
comodes tpi. Nec te in aliqb⁹ mutes: s magis
aptes: sicut man⁹ eadē ē et cū palma extēdit et
in pugnū astringit. Iste sūt aq syloe q̄ currūt
cū silēno. Esa. viij. Quia vbi ē multiloquiū cla
mor et garrulitas ibi ē cōiter fatuitas et turba-
tio. Hiere. ij. Quid tibi vis in via egypti vt bi-
bas aquā turbidā? Ista sapia tradit in scptura
sacra et emanauit de petra altissima videlicz de
xpo. j. Cor. x. Petra aūt erat xps. Et sicut dic
Auicē. Sic aq descēdēs de alto melior ē alijs
ceteris pib⁹ ita sapia et discretio viuēdi deriua
ta a xpo melior ē nob doctria q̄cūqz alia Eccl.
j. Fons sapie verbū dei i excelsis. Scdo inter-
dū aq in scptura sacra significat sapiaz saluta-
rē ppt ei⁹ naturalē humectatonē. Dic Amb.
in exameron de ope tertie diei. Aq ē altrix
oim virgultorū diuersos singulis vsus ministrās
Isto mō doctria sacre scpture dat singulis ali-
mētū iuxta sue ꝯditionis necessitatē vt faciant
fructū bonorū operū tpe opportuno. In ps. Et
erit tanqz lignū qd plantatū ē secus decursus

A

aquarum quod fructū suuz dabit in tpe suo. Dicit Aris. vij. de aīalib⁹ ca. v. Qđ aq̄ pluuialis valet aīb⁹ piscib⁹ ⁊ plantis terre plus q̄ꝫ aq̄ fluuialis vel fontis ⁊ plus ꝑ illaꝫ crescūt arbores. ⁊ nihil bñ crescit nisi bñ imbibat aq̄. Moraliter aq̄ pluuialis q̄ de celo descēdit ē doctrina moralis sacre scripture Deut. xxxij. Crescat vt ros eloquiū meū. Ista plus ꝓfert piscib⁹ ⁊ plātis .i. hoīb⁹ in mūdo cōuersantib⁹ ⁊ crescētib⁹ q̄ꝫ q̄cūq̄ꝫ alia doctrina q̄ꝫcūq̄ꝫ moralis a phis adinuēta. Et iā signāt vocat aq̄ sapie salutaris. Ecci. xv. Et in ps. In loco pascue ibi me collocauit: sup aquā refectiōis educauit me. Aqua eni scripture sacre nō solū potat bibentes ꝟ eas reficit. Uñ inter religiosas in refectorio legi solet vt nō solū vētres ciba: ꝟ etiā mentes reficiant dei verbo. Ista aq̄ mutat in vinū ad p̄ces marie: q̄ꝛ nisi ipsa gratiā dacēdi impetrare dignet: insipidū apparebit q̄cq̄d ab hoīe ꝓferet. In cui⁹ figuraꝫ nō nisi ad marie instātiā xp̄s in nuptijs aquā cōmutauit in vinum. Joh. ij. Tertio aq̄ in scriptura significat sapientiā salutarē ꝓpter ei⁹ figuralē repñtationē. In aq̄ eni clara ⁊ nō turbata ꝟ q̄eta species rerū abiectaꝝ apparēt. Uñ Bern. siluester i Megacosmo sua ꝓlogo liquidis aq̄ clara sbstātia: cuius plana ac lubrica supficies figuras reddit emulas vmbrarū in cursib⁹ lacessita. Uñ aq̄ tenet vicē speculi ad vsū pauperū. iuxta illō Ecci. xxvij. In aqua resplēdēt vult⁹ ꝓspiciētiū. Isto mō scriptura sacra seu etiā verbū dei habēt sibi ascēdit q̄lis ē i morib⁹. Uñ Greg⁹. ij. mora. Scriptura sacra mētis oculis q̄si q̄ddā speculū apponit vt interna nr̄a facies in ipsa videat. Ibi etenī feda. ibi pulchra nr̄a agnoscim⁹: ibi sentim⁹ q̄ꝫtū ꝓficim⁹: vel q̄ꝫ lōge a ꝓfectu distamus. Scd̄a principalit aqua in scp̄tura significat astutiā secularē. De q̄ apl's. j. Cor. iij. Sapiētia hui⁹ mūdi stulticia est apud deū. Scriptū ē eni. Cōprehēdā sapiētes i astutia sua. Hec eni astutia ad modū aq̄ dat apparētiā q̄ntitatis excellentiā sublimitatis: ⁊ insolentiā mutabilitatis. Prima astutia secularis dat apparētiaꝫ quātitatis: q̄ꝛ illud qđ ꝑ aquā videt grādi⁹ apparet q̄ꝫ ē in sua ꝓpria quantitate. Uñ Ptolo. Qđ in aqua ponit videt mai⁹. Et Seneca de naturalib⁹ q̄stionib⁹ li. j. dicit. Oia ꝑ aquā intuentib⁹ longe videt esse maiora. Et ita post Sidera ampliora ꝑ nubē aspicientib⁹ videt: q̄ꝛ acies nr̄a in humido labitur: nec apprehēdere qđ vult fideliter pōt qđ manifestū fiet si poculū impleueris aqua ⁊ in illud proieceris anulū. Nam cū in ipso fūdo anul⁹ lateat: facies ei⁹ in sūma clarior reddit q̄cq̄d videt. ꝑ humorē longe ampli⁹ in illo est. h Sene. Probat etiā in ꝑspectiua q̄ aliq̄ q̄ ab oculis in certa distātia nō videt aq̄ supinfusione incipiūt videri. Uñ si denarius in scutella ponat sumat q̄ꝫ distātia a q̄ minime videat. si aqua in scutellā infundat eodeꝫ existēte spacio inter scutellā ⁊ oculū. denarius q̄ui pri⁹ añ infusionē aq̄ videri nō poterat: apparebit. Moralit. Q̄tūcūq̄ꝫ aliq̄s fuerit modicus scd̄m mūdū sine pulchritudine ⁊ fortitudine corpis: sine diuitijs: sine genere: sine parētib⁹: si aqua sapie secularis optat: grādescet ⁊ apparebit magn⁹. Ad discat iura ciuilia ⁊ canonica: ornet se legib⁹ ⁊ statutis regijs: stati apparebit nobilissime quantitatis: faciet eū crescere in diuitijs familia et thesauris. ⁊ tñ nō iō ē maior in rei veritate apud deū ꝟ minor. Uñ Greg⁹. v. mora. Paruulus ē q̄ terrena diligit magn⁹ q̄ celestia ꝯcupiscit. Uñ q̄ꝫuis appareāt magni nobiles ⁊ facūdi apō secularit iudicantes: sūt tñ i diuio ꝯspectu ⁊ iudicio cōsciētie ꝓpe parui ignobiles ⁊ dolore repleti Job. xxix. Ecce gigātes gemunt sub aquis et q̄ habitant cū eis. Gigātes h̄ ē illi q̄ nr̄o iudicio magni vident. Scd̄a aqua dat excellētiā subtilitatis. Aq̄ eni naturaliter q̄rit terre supeminere ⁊ dn̄ari. ⁊ aliter nō quiescit aq̄ naturaliter: q̄ꝛ ille ē tot⁹ appetit⁹ aq̄ supeminē ⁊ supponi imediate ⁊ dn̄ari terre. Ista mō moralit. astutia secularis ad nullū aliū finē tendit nisi ad volādū in honoribus ⁊ ad acq̄rendū dn̄iuz terrenorū. In cuius figura aq̄ ꝓduxit aues Gen. j. Producāt aque reptile aīe viuētis ⁊ volatile sup terrā sub firmamēto celi. Astucia eni secularis duo genera hominū ꝓducit: reptilia ⁊ volatilia. Reptilia sūt agricultores ⁊ falsi mechanici ⁊ manuū operatores ⁊ hmōi q̄rū tota ꝯuersatio ē in terra. Uolatilia sūt nobiles placitatores falsi mercatores vsurarij solēnes ⁊ clerici simoniaci ⁊ praui nobiliū cōsiliarij. Isti acq̄rūt loca sublimia ⁊ gradus ⁊ dignitates in eccl'ia Gen. vij. Multiplicate sūt aque ⁊ eleuauerūt arcam in sublime a terra. Tertio aqua dat insolētiā mutabilitatis. Uñ aēs insulares ⁊ maritimi incōstantes sūt ⁊ insolētes nimis: sicut patet de nautis qui cōtinue cōuersant in aq̄s. tales eniꝫ regulant ꝑ lunā q̄ ē dn̄a aq̄rū. Luna eni ē velocissimi motus: h̄ est plures circūuolutiones fac circa terrā q̄ꝫ q̄cūq̄ꝫ ali⁹ planeta. Et sic moralit astutia secularis reddit hoīes mutabiles ⁊ versipelles ad modū vulpis q̄ nūq̄ꝫ recto ꝟ tortuoso itinere gradit. De ista astutia dr̄ Hiere. xv. Facta ē mihi q̄si mēdaciū aquaꝝ infideliū. Bacul⁹ q̄ꝫtūcūq̄ꝫ rect⁹ si vna ei⁹ medietas ꝓfūdet i aqua videbit tortuosus. Sic isti falsi placitatores q̄ꝫtūcūq̄ꝫ fuerit cā hoīs iusta: ꝑ coꝝ astutiā ⁊ astutā versutiā faciūt apparere iniustā: ⁊ ecōtra cāꝫ iniustā faciūt videre rectā. Et hi sūt a quib⁹ iurgia lites ⁊ iniqua mēdacia oriunt Prou. xvij. Qui dimittit aquā caput ē iurgioꝝ. qui dimittit aquaꝫ .i. q̄ astutia seculari sine regula bone ꝯsciētie vtit: caput ē .i. ꝓncipalis cā litis int homines mūdiales. Tertio principaliter aq̄ in scriptura sacra significat penitentiā regularē. Aqua eni lauat sordida. flectit rigida. ⁊ coquit

cruda. Isto modo penitētia primo abluit sordes peccatorū q̄ntūcunq̄ fuerint enormia. Jn cuius figurā dictū ē Naamā leproso. iiij. Reg. v. Uade ⁊ lauare septies i iordane et recipiet sanitatē caro tua atq̄ mūdaberis. Ezech. xvj. Laui te aqua mundi ⁊ mūdaui sanguinē tuū ex te. Sanguinē tuū .i. est peccatū tuum qd ex carne ⁊ sanguine ortū habet. Eccl. xvij. Quid nequius q̄ qd excogitauit caro ⁊ sanguis. Hoc q̄ sacramētū penitētie figurat p piscinā pbaticā De qua dicit Joh. v. q habuit q̄nq̄ porticus i quibus iacebat multitudo languentiū: Angelus aūt domini scd̄z tps descēdebat ⁊ mouebat aq̄ ⁊ q̄ primus descendisset post motionē aq̄ sanus fiebat a quacūq̄ detinebatur infirmitate. Piscina dicit q̄si aqua pisces habēs p cōtrarium. Probatō grece ouis latine. Quia q̄ illa aqua caruit piscibus ⁊ oues imolande ibi lauabant. ideo piscina pbatica dicebat. Et sacramētū penitētie significat in q̄ lauari debet q̄squis q̄ debet deo imolari. Habet autem quinq̄ porticus secūdū quinq̄ occasiones ex quibus homines aquā penitētie ingrediūt: videlicz verbi dei p̄dicationē: sanctorū precedentiū cōsiderationē: generalē ecclesie ordinatiōē: diuinaz inspirationē. ⁊ corporee ifirmitatis tribulationē. Quidā ⁊ valde multi ingrediunt piscinaz penitētie per porticū verbi dei Act. ij. His auditis cōpūcti sunt corde. ⁊ dixerunt ad petruz ⁊ reliquos apostolos. Quid faciemus viri f̄res Petrus vero ait ad illos. Penitētiā agite. Alij ingrediunt piscinā penitentie per porticū exēplorū virorum sanctorū. Unde beatus Greg. j. dialo. Sunt nōnulli quos ad amorez patrie celestis nō minus exempla q̄ predicamēta succendunt. Alij p porticū ecclesiastice cōstitutionis q̄ p̄cipit cuilibet xp̄iano semel in anno cōfiteri ⁊ cōmunicare. Alij p diuinā inspirationez ⁊ occultā: sicut Nicolaus Būdictus Dominicus ⁊ Franciscus. Alij p infirmitatis corpee flagellationē. Et ista ē porticus cōmunissima in q̄ iacet multitudo maxima languētiū: q: vix volūt extra q̄dragesimā cōfiteri nisi p infirmitatis articulū necessitent. Scd̄o aqua designat penitentiā: q: flectit rigida. Ita penitētia corda supba indomita ⁊ insolentia flectit ad obediētiā. Unde sicut Corallus q̄diu est in aqua crescit ⁊ auget ad modū plāte: q̄cito extrahit rigescit in lapidē. Juxta illud Ouidij Metha. xv. Sic ⁊ corallū q̄ primū cōtigit auras. Tempe durescit mollis fuit herba sub vndis. Ita multi duz sūt inter sanctos viros penitēne datos crescūt ⁊ molles ⁊ attractibiles fiunt. qui extra penitētiam positi inueniunt rigidi ⁊ rebelles. Eccl. xxiiij. Dixi rigabo ortū plantionū inebriabo partus mei fructus. Tertio aq̄ designat penitētiā q: coquit cruda. cū adiutorio eni ignis quod crudum est ⁊ digestioni cōtrariū fit p decoctionē in qua conueniens corporis nutrimentum. Isto modo quidā incorporari nō possūt corpori christi mystico propter suā cruditatem ⁊ insipiditatē. donec in aq̄s penitentie decocti fuerint. Juxta illud Ezech. xxiiij. Consument carnes ⁊ coquet vniuersa compositio ⁊ ossa tabescent. Cōsumenf carnes .i. carnales affectiones ⁊ coquet vniuersa cōmpositio. id est ornatus supfluus ad modestiā reducet. ⁊ ossa tabescent. id rigide ⁊ rebelles voluntates ad humanitatem ⁊ obedientiam ducentur.

Lectio. CXXXVIII

Cum eni temptati

sunt ⁊ quidam cum misericordia disciplinā accipientes; ⁊ scierunt quēadmodū cum iam iudicati impij tormēta paterentur. Hos quidē tanq̄ pater monens pbasti. Illos autē tanq̄ rex durus interrogās condemnasti. Absentes eni ⁊ p̄sentes similiter torquebant. Duplex eni illos acceperat tediū. et gemitus cum memoria p̄teritor. Quia dictū est q tam hebrei q̄ egyptij a deo flagellati fuerunt. Jn hac pte intendit ostendere qualr isti populi diuersimode fuerunt afflicti. Nam hebrei ad correctionem: egyptij ad dampnationē. Et circa hoc tria facit. Primo ponit afflictiōis diuersitatē. Secundo replicat egyptiorū puersitatem ibi. Pro cogitationibus. Circa primuz duo facit. Primo ostendit q tribulatio immissa hebreis cessit ad morū informationem. Secundo q tribulatio inflicta egyptijs fuit eis ad pene eterne inchoationē. Et istud facit loquēdo alternatim ⁊ vicissim. Nunc de egyptijs: nūc de hebreis. Circa primū ostendit q afflictio immissa hebreis in illa siti: in deserto fuit eorū probatio: castigatio ⁊ informatio. Probabāt ad eorū humiliationem: castigabant ad malorum suorum correctionē. ⁊ informabāt ad cognoscendum diuinā vltionem. Primum ad eorum probationem dicit. Cum eni temptati sūt id est probati ad bonū eorum Gen. xxij. Temptauit deus abraam ⁊ dixit ad illum ⁊c. Et q̄dem cum misericordia disciplinam acceperūt vel accipientes quia castigabantur misericorditer ad suam correctionem: ⁊ per illaz castigationem cognouerunt experimentaliter quōdāmodo diuinam vltionē in damnatione malorum et ideo subdit. Scierūt quemadmoduz cuz ira iudicati: impij. id est egyptij tormenta paterentur. id per illam sitim quā filij israel sustinuerunt in deserto quasi quodam experimēto scierūt q̄liter fuerūt egyptij afflicti tpe q̄ tota aq̄ egypti i sanguinē fuit cōusa. De q̄ ipō.

Couertit aq̃s eorū i sāguinē ⁊ imbres eorū ne bi
berēt: et fuit q̃ illa sitis illata hebreis i dserto ad
eorū probationē vt per ipsi⁹ patientiaȝ mererēt
et ad eorū castigationeȝ misericorditer illata vt
dilectionē dei ad se experirent: et ad eorū infor
mationē vt penā quā egyptij sustinuerāt p mo
nīti dei in semetipis intuerent p sitim cōsimilē.
In hoc tñ fuit diuersitas: q2 hos q̃dē .i. d est he
breos tāq̄ȝ pater monens pbasti. Illos autem
tanq̄ȝ rex durus interrogās cōdemnasti. Pat
enī lȝ puniat filiū aliq̄lr indigere ad ipi⁹ casti-
gationē. iuuat tamen euȝ circa extremā neces-
sitatē. Exēplū de patre et filio pdigo. Luc. xv.
Cū adhuc lōge eēt: vidit illū pater suus et mise
ricordia motus ē. Sed rex cōdemnās aliquē
iudicialiter ad penā mortis illā penā executiōi
demādat sine dispensatiōe quacūq̄ȝ. Quia er-
go deus filios isrl' sitire pmisit: s; cito eis de re-
medio miraculose puidit. io dicit. Hos q̄dem
tanq̄ȝ pr monens pbasti. Et quia egyptios siti
puniuit: nec contra illā aliquā dispensationem
exhibuit: iō dicit merito. Illos aūt tāq̄ȝ rex du
rus interrogans cōdemnasti. Et iō nō dicit ab
solute tāq̄ȝ rex. s; tanq̄ȝ rex durus: q2 rex bon⁹
se habet ad subditos sicut pastor ad oues ⁊ pr
ad filios. sm Arist. viij. Ethi. Cōdemnati ergo
fuerūt egyptij n̄ pbati: nec castigati. Et q̄ gra-
uiter afflicti fuerūt ostēdit ex circūstantia loci et
temporis. Nō enī aliqui affligebāt ista siti. pu-
ta absentes a locis aq̄rū .i. fontiū: imo tanta siti
affligebant qui fuerūt p̄sentes in locis vbi so-
lent aque abūdare. sicut absentes a locis illis:
q2 oēs aque ille cōuerse fuerūt in sāguineȝ: ita
vt essēt ipotabiles oīno: et hoc ē qd subdit. Ab
sentes et p̄sentes similit torquebant. Et etiā vt
q̄ similes erāt in culpa fierent similes in pena.
Quantū aūt ad circūstantiā loci et tēporis pu
niebāt grauit: q2 gemuerūt ex dolore pene p̄-
sentis: et timuerunt de futuro ex memoria p̄te
ritorū. Et iō dicit. Duplex enī illos acceperat te
diū. Et Proū. j. Gemitus cū memoria p̄terito-
rū. Circa illā clausulā. Hos quidē tanq̄ȝ pr mo
nens pbasti. Nota q̄ triplicē habemus patrē.
supnaturalē p creationē. corporalē p ppagati-
onē: et spūalē p curā et conseruationē. De pri-
mo dicit Deutro. xxxij. Nunq̄d nō ipe ē pater
tuus: qui po. te. fecit et creauit te. Math. xxiij
Patrē nolite vobis vocare sup trā. Un⁹ ē enī
pat vester q̄ in celis ē. Iste pater est pat sancti-
tatis. pater potestatis: et pater pietatis. Pr s̄a
ctitatis. Joh. xvij. Pater s̄cte clarifica filiū tu-
um vt fi. tc. Iterum in codē. Pater s̄cte serua
eos in noīe tuo q̄s dedisti mihi. Et infra. Pat
s̄ctifica eos i veritate. Pr ptātis. Math. xxvij.
Et Mar. xiiij. Pr oīa possibilia sūt tibi. Pr pie
tatis. ij. Corinth. j. Bñdictus de⁹ et pr dñi nri
Jesu xpi. Pr misericordiarū et de⁹ toti⁹ cōsola.
Quia est pater s̄ctitatis debem⁹ eū deprecari p
deuotionē: q2 pater ptātis debem⁹ eū venera
ri p subiectionē. q2 ē pat pietatis. debem⁹ euȝ
imitari per assimilationeȝ. Primo quia est pa-
ter sanctitatis: debemus eum deprecari p de-
notionē. Math. vj. Pater noster qui es in celis
sanctificetur nomen tuū. que est oratio domi-
nica in qua omnia nobis necessaria paucissi-
mis petitionibus includuntur: que omnes ali
as orationes antecellit auctoritate. vtilitate: et
compendiositate. Quam si fideliter feruenter
et humiliter dixerimus impetrabimus. quic-
quid nostre saluti poterit expedire. Joh. xvj.
Amen dico vobis. Si quid petieritis patrem
in nomine meo dabit vobis. Et est notādū
q̄ multo vtilius est illam orationem dicere ge-
neralem q̄ȝ particularia vota nostra deo expri
mere. quibus plerumq̄ȝ ea desideramus que
nocerent obtenta. Unde Ualerius libro. vij.
ca. ij. Socrates humane sapiētie: quasi quod-
dam terrestre oraculum nihil vltra petendum
a dijs in mortalib⁹ arbitrabatur q̄ȝ vt bona tri
buerent. quia hi demum scirēt quid vnicuiq̄ȝ
esset vtile. Nos autem plerumq̄ȝ id votis expe
timus quod non impetrasse melius foret. Ete
nim densissimis tenebris inuoluta mortalium
mens inquā late patente errore cecas petitio-
nes tuas spergis? Diuitias appetis. que mul-
tis exitio fuerunt: honores concupiscis qui
eum plures pessundederunt regna ipsa te-
cum voluis: quorum exitus sepe numero mi-
serabiles cernuntur. splēdidis coniugijs inij-
cis manus: at hec vt aliquando illustrant ita
nonnunq̄ȝ domos euertunt funditus. Desi-
ne ergo stulta futuris malorū tuorū causis q̄si
felicissimis rebus inhiare: teq̄ȝ totā celestiū ar-
bitrio pmitte: quia qui tribuere bona ex facili
solent etiā eligere aptissime possūt. Luc. xj. Si
vos cū sitis mali nostis bona data dare filijs ve
stris quanto magis pater vester celestis dabit
spiritum bonū petenti se? Secūdo quia pater
iste est pater potestatis debemus euȝ venera-
ri per subiectionem. Juxta illud Malachie. j.
Filius honorat patrem: et seruus dominū sui
um. Si igitur pater ego sum: vbi est honor me
us? Et Ecclesiastici. iij. Magna potētia dei so-
lius et ab humilibus honoratur. Tertio quia
est pater pietatis debemus eum imitari p assi-
milatiōnem. Luce sexto: Estote misericordes si
cut pater vester misericors ē. Laudabile et ho
norabile ē in filio bonā patris pprietatē effigi-
are. Propetas aūt dei misereri ē. Unā cātat ec-
clesia. De⁹ cui pprīū ē misereri tc. et iō. Beati
misericordes quoniam misericordiam conse-
quent. Mathei. v. Secūdo habem⁹ patreȝ
naturalem per propagationem. et istum debe
mus in vite necessarijs supportare. In christo
contrarijs repudiare: eternis memorijs cogi
tare. Isti tñq̄ȝ patri debem⁹ i vite necessarijs si

indiget ministrare. Un̄ Chryso. exponēs illud Johānis. xix. Mulier: ecce filius tuus dic̄ sic. Docet nos xp̄s vsq3 ad vltimā respiratōz parē rū diligentiā habere: qꝛ cum aliis mulierib⁹ astā tibus nihil dixit. Docet pl⁹ aliq̄d īpendere parentib⁹. Sicut eni xp̄ian⁹ aduersātes genitores ad sp̄ūalia nosse nō d3. Ita q̄ nihil īpediūt debet eos p̄ferre et honorare habere aū alios qꝛ genuerūt et qꝛ aluerūt. Unde Amb. sup illud Math. xix. Honora p̄rem. Prim⁹ inq̄t grad⁹ pietatis ē iste vt q̄s auctores tibi voluit eē de⁹ honores obsequijs: abstineas ↄtumelijs: quia nec vultu ledenda ē pietas parentū. Un̄ Aris. ix. Ethi. docet q̄ parentib⁹ debem⁹ sufficere in nutrimēto et debem⁹ eis honorē quēadmodū dijs. ꝓpt maxīa b̄n̄ficia generādi et nutriēdi. et viij. Ethi. dicit q̄ ī honorib⁹ q̄s debem⁹ dijs et parētib⁹ nō ē possibile reddere s̄m dignitatem b̄n̄ficioꝝ ab eis receptoꝝ: et iō apud antiq̄s iā3 honor exhibēd⁹ deo q̄3 etiā honor exhibēdus parētib⁹ pietas dicebat̄. Un̄ Tulli⁹ in sua rhetorica. Pietas ē p quā sāguini inc̄tis p̄ficeq3 beniuolū officiū et diligēs tribuit̄ cult⁹. Hui⁹ pietatis exēplū p̄buit nobis natura in Ciconia d̄ q̄ Solin⁹ dicit ī de mirabilib⁹ mūdi. Eximia ciconie inest pietas. Nā q̄ntū tp̄is īpenderūt fetibus educādis: tātū et ip̄e in uicē a pullis alūt̄ Utinā q̄libet saltē septē ānos vellet circa parētū curā expendere. sicut illi eū septe3 annis ab aqua et igne custodire tenent̄. Eccī. iij. Fili suscipe senectā p̄ris et nō ↄtristes eū in vita illi⁹. ꝛ si defecerit sensu: veniā da et ne spernas illū in tua v̄tute. Hāc naturā ciconie planius narrat Amb. in exam̄erō de ope q̄nte diei. cap. xxxv. Hec auis depositi p̄ris art⁹. p longeuū senectutis tēpus plumaꝝ tegimēto alarūq3 remigio nudatos circūstantes3 soboles pennis ꝓprijs fouet. et q̄d dicā: Collato cibo pascit. q̄n etiā reparat nature dispendia vt hinc atq3 inde sublevantes senē fultro alaꝝ suaꝝ ad volādū exercerant et in pristinos vsus dissueta iā reducāt pij patris mēbra: et iō Romanoꝝ vsu pia auis vocat̄ b̄ Amb. Hec auis fuit dee Concordie ↄsecrata sic indicat iuuenalis li. j. In signū q̄ nisi a filijs debitus honor patrib⁹ īpendat̄: nulla ī republica cōcordia eē pōt. ꝛ iō inter diuina p̄cepta loco q̄rto ponit̄ Honora p̄rem et m̄rem vt sis lōgeuus sup terrā. Exo. xx. et in lege Moysi cautu3 fuit. q̄ maledixerit p̄ri ac m̄ri morte moriat̄ Exo. xxj. Sc̄do patrē istū debem⁹ ī xp̄o cōtrarijs repudiare. ita q̄ si in his q̄ ad vite p̄fectiōz ꝛ ꝛ pi ptinēt imitationē p̄ri voluerit filiū īpedire sicut de ingrediēdo religionē de vouēdo cōtinentiā. huiōi que ad ↄsiliū p̄fectiōis ptinēt seu ptinere nosc̄ūt̄: filius nō solū debet eū expectare. s̄ sua verba repudiare. Iuxta doctrinā saluatoris Math. x. Ueni eni separe hoi m adūsus p̄rem suū: et filiā aduersus m̄rem suā. et in

eodē. Qui amat p̄rem ꝛ m̄rem plusq3 me nō ē me dign⁹. sup hoc v̄bo Hierony. Si necessitas venerit. vt amor parentū siue filioꝝ amori dei cōparet̄ ꝛ nō possit vtrūq3 seruari: odiū in suos et pietas in deū ē seruāda. Potissima. n. cautela diaboli ē hoīes ab amore religiōis retrahere p amorē parentū. In cuius figurā: sicut dic̄ Hierony. et Chry. cū dn̄s esset occupat⁹ in officio p̄dicādi suggessit ei q̄dam Math. xij. Ecce mater tua et fr̄es tui foris stant querentes loq̄ tibi: insidias xp̄o tēdens vt sp̄ūali operi carnē et sanguinē anteferret. Sup quē locū exp̄ssius loquens Chry. dicit sic. Dū xp̄s ꝑsuaderet populo q̄ esset filius dei: diabolus ꝓcurauit aduentū matris vt turbe videntes parentes carnales. diuinitatis ei⁹ obscuraret naturaz. Et iō q̄ vult fugere a mundo nō debet hoc parentibus nec amicis carnalib⁹ indicare. Figuram hui⁹ habem⁹ Ge͞n. xxxj. q̄ Iacob dū vellet fugē ī p̄riā suā auunculū suū et soceꝝ noluit d̄ fuga p̄monē. Et Iudi. xiiij. Samson leonē cōscidit in frusta et postea de ore leonis mel comedit. et neutꝝ patri vel matri voluit indicare. Et iō de ista materia Hierony. in q̄dā ep̄la ita scribit. Lic3 ī collo paruul⁹ dependeat nepos. lic3 sparso crine et scissis vestib⁹ vbera q̄b⁹ te nutrierat m̄r ostēdat. lic3 in limine iaceat p̄r: ꝑ calcatū ꝑge patrē: ꝑ calcatā ꝑge m̄rem: siccis oculis ad vexillū crucis euola: solū pietatis gen⁹ ē in hac re te eē crudelē. Tertio patrē istū debemus eternis memorijs cogitare ne sim⁹ q̄3diu habem⁹ eē īgrati illi p quē de⁹ dedit nobis eē Eccī. xxiij. Memēto p̄ris tui et m̄ris tue. Sed ō filijs ingratis cōī⁹ nō videm⁹ q̄ q̄ntūcunq3 cari fuerint p̄ri vel m̄ri q̄ntūcūq3 eis diuitias copiosas relinquāt: p⁹ tres dies a sepultura pactos obliuioni ꝑpetue recōmēdāt. falsū q̄ndā dolorē in habitu nigro et vultu luctuoso p̄tēdunt: et cordis leticiā quādā cooperiūt tristicia simulata. Talis fuit Gellia de qua narrat Marcialis cocus p̄mo libro epigramatō Amissū non flet cū sola est gellia patrē. Si q̄s adest iusse p̄silīt lachryme. Nō lugeat q̄sq̄s laudari gellia q̄rit. Ille dolet vere q̄ sine teste dolet. Uult dicē q̄ ista Gellia q̄n erat sola ī nullo doluit morē: p̄ris: et q̄cito ꝑpēdit q̄ aliq̄s eā videret: statim volūtarias lachrymas fudit. Et sic dicit poeta de gellia. Null⁹ dolet veracit̄ q̄ vult de suo dolore laudari. S3 ille dolet vere q̄ sine teste dol3

Tertio q̄ habem⁹ patrē sp̄ūalē p curā ꝛ ↄseruatiōz cui debem⁹ obediētiā beniuolētiā ꝛ honorē ꝛ merito. Ip̄e eni ꝓ nob̄ tenet̄ reddē rōnē: tenet̄ nos īstruere p informationem: tenetur nos fouere per compassionem. De talibus patribus potest exponi illud Ge͞n. q̄dragesimoseptimo. Pastores ouium sumus: et nos et patres nostri. Iste pater debet esse sicut Helias ad que3 Heliseus dixit. iiij. Regū secūdo.

D

pr̄ mi pr̄ mi: currus isrl' z auriga ei⁹. vt sit cur
r⁹ supportādo suauit' debilitatos i̅firmoꝝ: z auri-
ga pungēs viriliť negligētias accidiosoꝝ. Iste
debet eē arca dn̄i in q̄ fuerūt v̄ga tabule z mā-
na. Ita in p̄lato debet esse virga correctōis seu
castigatōis: tabule informatōis: et māna cōso
latōis. Vn̄ Aug⁹. Corripiat inq̄etos: ꝯsolet
pusillanimes: ptus pr̄ sit ad oēs. Iste deb3 ha-
bere nō solū faciē leonis p austeritatē: s̄ facie3
hoīs p māsuetudinē et pietatē. Sit colūna n̄ so
lū ignis p actiuitatē exustōis: s̄ etiā colūna nu
bis p suauitatē ꝓtectōis. Vn̄ Bern̄. sup Cāt.
Discite vos p̄lati subditoꝝ matres vos eē de-
bere nō dn̄os: studete magis amari q̄3 metui. Et
si interdū seueritate op⁹ ē paterna sit nō tyran
nica. Matres fouēdo pr̄es corripiēdo vos ex
hibeatis: suspendite verbera: ꝓducite vbera:
pectora lacte pinguescant nō typo turgescāt.

Lectō. CXXXIX.

C Um enim audirēt p sua tormēta bn̄ secū agi cōmēorati st̄
dn̄m: admirātes in finē exit⁹. Quē eni in expo
sitōne praua ꝓiectū deriserūt: i finē euent⁹ mi-
rati sūt nō similit' iustis faciēs. Postq̄3 dn̄s sum
est qualit' pena cōsimili ad diuersū in finē afflic
ti fuerūt filij egyptij z hebrei. Illi in egypto: isti
in deserto. In hac pte declarat' q̄s inde ꝓfect⁹
iusticie ꝓuenerit apud egyptios. Et ē duplex.
Prio iustū fuit q̄ q̄ se deū ignorare dicebāt ad
dei noticiā et cōfessionē inducerentur p coacti
onē. Secūdo iustū fuit q̄ q̄ dei ꝓphetā cōtem-
pserāt et morti exposuerāt. postea venerarent'
p admirationē. Et istū duplicē ꝓfectū ex diui-
na flagellatiōe secutū explicat Salomon in ho
die ru a lectōe. Scđa ps ibi. Quē eni in expost
tione. Primo igit' istud bonū de egyptioꝝ fla-
gellatione seq̄bat' q̄ illi q̄ proterue et maliciose
dei noticiā se habere negauerāt. Exo. v. Quis
ē dn̄s vt audiā vocē ei⁹ et dimittā isrl'? Nescio
dn̄m et isrl' nō dimittā. Mō illi tn̄q̄3 ad dei reco
gnitionē et cōfessionē p tormēta cogerent'. Et
sic factū ē. Nā qn̄ senserūt se torqueri diuinit⁹.
nūc p mutationē aq̄ꝝ in sāguinē: nūc p ranas
imissas. nūc p alias octo plagas. reducti fuerūt
ad recognoscēdā diuinā virtutē. Vn̄ viso tertio
signo de cynifibus dixerūt malefici Pharaōis.
digitus dei ē hic. Exo. viij. et. ix. Dixit et Pha-
rao post plagā grādinis. Peccaui etiā et nunc
dn̄s iust⁹: ego et populus me⁹ impij. et Exod.
xiiij. Fugiam⁹ isrl'ē: dn̄s enī pugnat p eis cō
tra nos. Hoc dixerūt qn̄ fuerūt in mari rubro
et dn̄s exercitū eoꝝ ꝑcussit imbre fulmine z to-
nitruo imediate anq̄3 mare rediit sup eos. et h̄
ē qd̄ lr̄a vult dicere. Cū eni audirēt supple egy-
ptij: p sua tormēta bene secū agi. i. iuste agi cū
eis: cōmemorati sūt dn̄m. i. recognoscētes se di
uina virtute correptos dn̄m eē deū cōfessi sūt

admirātes i finē exit⁹. i. de fine exit⁹ isrl' de egy
pto. In ps. Fecit magnalia i egypto z mirabilia
in terra Cham. terribilia i mari rubro. Scđo p
tormēta z flagella dei, reducti fuerūt egyptij ad
venerādū moysen dei ꝓphetā quē pus puulū
submersisse volebāt Exo. j. Et q̄ntū ad h̄ lr̄a di-
cit sic. Quē eni in expositiōe praua: qn̄ vic3 de
p̄cepto malicioso regis egypti paruuli expone
bant' ad mortē et ꝓiciebāt in flumē. ꝓiectum
Moysen deriserūt. id ē ꝯtēptibilit' abiecerūt.
In finē euentus mirati sūt. qn̄ videlicet in tot
plagis et portentis ꝑcussit egyptū et eduxit po
pulū suū de egypto z vltra mare rubrū s̄bmer-
so egyptioꝝ exercitu in eodē: nō similit' iusti fa-
ciens. Ista lr̄a d3 referri ad textū lectiōis p̄ce-
dentis vbi dicit. Illos tāq̄3 durus rex interro-
gans cōdēnasti nō similit' iusti faciēs: alit' n̄ ap-
pareret cōgruitas in sermōe. et ē sens⁹ q̄ aliter
puniuit iustos hebreos: alit' iniustos egyptios
q̄ illos ad correctionē: hos ad dānatōē seu cō
dēnationē vt in lectione p̄cedente dictū fuit.

Lectio. CXL.

P Ro cogitatiōibus insensatis iniq̄tatis illoꝝ. Mō q̄dā er
rantes colebāt mutos serpētes et bestias sup-
uacuas: imisisti illis multitudine3 mutoꝝ ala-
lū in vindictā vt scirēt: q̄ p q̄ peccat q̄s: p hec z
torq̄t'. Postq̄3 Salomon deū glorificādo et
magnificādo recitauit mirabilē afflictionē quā
egyptijs intulit eos multiplicit' flagellādo. In
hac pte ait de eoꝝ culpa ostendendo q̄ iuste puni
ti sūt s̄m exigētiā culpaꝝ suaꝝ. Et circa h̄ duo
fiunt. Prio coniungit' culpe pena. Scđo ostendit'
ꝓportio debita inter ea ibi. Vt scirēt. Circa
ea p̄mū duo facit: q̄ p̄mo ponit libertatē peccā
di in generali. Scđo exprimit fatuitatē peccan
di magis in speciali. Scđa ps ibi. Mō q̄dā errā- A
tes. Circa p̄mū dicit sic. Pro cogitatiōib⁹
aūt insensatis iniq̄tates illoꝝ. q. d. Nulla rōne p-
babili vel tēptatiōe carnali peccauerūt petō ido-
latrie. s̄ oīno euanuerūt i cogitatiōib⁹ et obscu-
ratū ē cor eoꝝ isipiēs. Ro. j. S3 q̄lit' in spāli cō-
sc̄qnt' enarrat sic. Mō q̄dā errātes colebāt mu
tos serpētes. q. i. q̄. Quidā errauerūt vt egyp-
tij et chananei q̄ ad suā dānatōē idolatriā iue-
nerunt: errātes errore moꝝ iexcusabili. Prou.
xiiij. Errāt q̄ operant' malū. Colebāt mutos s̄pē-
tes. i. esculapiū sub specie s̄pētis et bestias sup-
uacuas. i. pictas vel sculptas: vel supuacuas
i. inutiles ad vsū hūanū: sic s̄pētes et vermes: vl'
bestias supuacuas. i. fictas imagines bestiarū
Colebāt Iouē sub specie arietis. et mercuriū s̄b
specie canis. Vel sicut dic' mgr i historijs. de-
pingebat' iupiter capite arietino. Mercuri⁹ ca-
pite canino: z cetere pico vl' fuerūt hūane effigi
es vel aliarū bestiarū. Itē Is. viij. Ethi. ca. vl.
dicit q̄ Mercuri⁹ pigebat' cū capite canino z ca

nis ē aīal sagacissimū. et mercuri⁹ ē de⁹ eloquē tie. Habuit etiā in capite et pedib⁹ alas. ad designādū velocitatē q̄ ōfert vox p aera. Et q̄z sic coluerūt idola bestiaꝝ: merito ēt p bestias pūiti fuerūt. vñ s̄bdit. Immisisti ill'mltitudinē aīaliū mutoꝝ ī vīdictā. Vñ Raban⁹. Dignū fuit vt q̄ creatu rā p creatore venerabant: penā sustinerent a creatura. vñ opez q̄rebant. Vñ merito subinfert. q̄z p que q̄s peccat p hec ꝛ torq̄t. Exempla aūt istā ppositionē verificātia habemus in scriptura sacra multa valde. Goliath gladio q̄ voluit occidisse Dauid occisus ē. j. Reg. xvij. Aman suspēs⁹ ē ī patibulo qḋ parauerat mardocheo. Hester. vij. Diues epulo in lingua cruciatus ē in qua pri⁹ fuerat voluptuose delectat⁹ Lu. xvj. Ezech. xxxv. Cū sāguinē oderī, sāguis te psequēt. Math. xvj. Ois q̄ accepit gladiū gladio pibit. Apoc. xiij. Qui ī captiuitatē duxerit in captiuitatē ibit: et q̄ gladio occiderit opz eū gladio occidi. Esa. xxxiij. ve q̄ pdarī nōne pdaberis: Prou. xj. Qui inebriat: ipe q̄z inebriat. Abachuc. ij. Quia tu spoliasti gentes multas spoliabūt te oēs q̄ reliqui fuerint de ppl'o isrl' Samuel cōcidit Agag in frusta dicens. Sicut fecit absq̄z liberī mulieres gladi⁹ tu⁹ sic absq̄z liberī inter mulieres erit mater tua. j. Reg. xv. Sacerdotes falsi lapidati sūt iuste q̄ iniuste voluerunt lapidare Susannā. Danie. xiij. Herodes in filijs suis puniť ē. q̄ filios alioꝝ innocētes trucidauerat. Vñ sicut multos filijs orbauit. sic et ipe filijs miserabiliter orbatus ē: sicut dicit mgr in historijs sup euāgelia. Narrat etiā Ouidi⁹ li. j. de arte amādi. duo ad ppositū exempla. Primū ē tale. Cōtigit semel in egypto tāta siccitas q̄ p nouē annos nō fuerūt ibi imbres. Fuit aūt busiris noīe q̄dā potēs et magn⁹ tyrān⁹ ī illa terra. Accessit ḡ ad istū busirim vel busiridē q̄dā noīe Thrasi⁹: et dixit sibi q̄ si effūderz sanguinē alicui⁹ hospitis ad eū venientis ꝛ sacrificaret eū Joui. q̄ statim haberet iouē placatū et pluuiā in abundantia: sicut vtiq̄z expediret p terra. Cui statim busiris rn̄dit. Tu es hospes et tu fies Jouis hostia prim⁹ et egypto tu dabis hospes aquaz. et eum Joui sacrificauit.

Scdm exēplū ē tale. Phalario q̄dā tyrānus fuit rex sicilie q̄ noua tormēta excogitauit q̄bus hoīes trucidaret. ad istū accessit q̄dā noīe Perill⁹. Dñe inq̄t ego facio tibi vnū bouē concauū de ere. et q̄ñ volueris aliquē interficere: tūc pones illū in illa boue p fenestrā quā faciā in latere bouis: et tūc apponēs ignē et ipo clamante pre dolore magno fiet mugit⁹ mirabilis p instrumētū ereū. Tyrān⁹ sibi regratiabatur pfecto igiť instrumēto Perill⁹ accessit ad Phalaridē tyrannū psentās eidē bouē ereū cōcauū quē fecerat. q̄ viso Phalaris pmū oīm iussit illū bouis artificē in bouē mitti et trucidari pena quā ipe met p aliis excogitauit. De istis duo b⁹ scribit Ouidi⁹ sic. Just⁹ vtiq̄z fuit. nec .n. lex equior vlla ē. Q̄z necis artificez arte pire sua. Igiť p q̄ q̄s peccat p hec et torq̄t. Isti sentētie cōcordat Anselm⁹ de cōceptu virginali. ca. iiij. vbi inquit. Vtrū mēbris et sensib⁹ corpis sit imputādū peccm̄: Et rn̄dit q̄ nō: s̄ volūtati: q̄z si de actionib⁹ iuolūtarijs q̄ iniuste fiūt arguāť mēbra, et sensus q̄b⁹ fiūt pctā rn̄dere possunt. De⁹ nos et ptātē que in nobis ē subiecit volūtati vt ad tēpiū ei⁹ nō possum⁹ nō mouere nos et facere qḋ vult. imo ipa mouet nos velut īstrumenta sua et facit opa q̄ videmur facere. Quicq̄d ḡ fa cit imputādū ē volūtati vt dicit Anselm⁹. Sed tūc pōt aliq̄s mirari: q̄re sensus ꝛ mēbra puniunť p culpa volūtatis. ex q̄ obediēdo volūtati fuāt legē ei a deo īditā: nec peccāt p 9ñs. rn̄dit Ansel. q̄ si ē sic. q̄z sic cū sola volūtas peccat sic sola volūtas puniť. Sic cū peccat p sēs⁹ et mēbra ēt p sēs⁹ et mēbra puniť. Sicut iḡt mēbris ꝛ sēsib⁹ opať. ita ipa in illis torq̄t aut delectabiť. Nihil eni est penale: nisi qḋ ē 9trariū volūtati. Circa illā clausulā. Colebāt mutos spētes ē notandū fm Aug. xij. de ciui. dei. q̄ sicut ī pctō pmi hoīs tres creature fuerūt: vir: mulier: et spēs. ita in pctō actuali ista tria cōcurrūt: sēsualitas. rō inferior. ꝛ rō superior. ita q̄ fm eū sēsualitas q̄ suggerit tenet locū serpētis. Istū ḡ serpētē multi colūt. q̄z ea q̄ sensualitas suggerit q̄si oēs homines psequūť: ꝛ ea q̄ carnis sūt sapiūt. De q̄b⁹ dicit Apl's ad Philip. iij. Multi eni ābulāt de q̄b⁹ sepe dicebā vobis. Nūc aūt flēs dico inimicos crucis xpi: q̄z finis interitus: q̄z de⁹ venter ē. Isti ḡ moraliť colūt serpentē. i. ventrē: et habet de⁹ iste dij gēs ministeriū ꝛ honorē assiduū: sicut x̄o deo fieri 9sueuit. Habet eni templū insolētie: altare affluētie et sabbatū sonolentie. sacrificia supfluitatis: oblatiōes inq̄tatis: ꝛ incēsū voluptatis: sacerdotes laboriosos: cātores luxuriosos. ꝛ lectores mēdosos. Primo ḡ tēplū isti⁹ dei nephandi ꝛ turpissimi ē taberna in q̄ cultores eī'ī iueniūť assidui a mane vsq̄z ad meridiē cōmessatiōib⁹ ꝛ potatiōib⁹ ꝛ impudicitijs occupati. De q̄ tēplo verificať illud ij. Macha. vj. Tēplū luxuria et cōmessatiōib⁹ erat plenū: et scortātiū cū meretricib⁹. Nō aūt solū a mane vsq̄z meridiem. s̄ vsq̄z ad mediā noctem isti deo seruiť: ꝛ verificať illud Apoc. vij. Seruierūt ei die ac nocte ī tēplo ei⁹. Et q̄s fructus puenit eis inde: Certe directissime 9trarium illi⁹ qḋ itēdūt. Nā p cibū: potū et ludū plōgare reputāt vitā ꝛ cū manib⁹ pprijs semetipsos occidūt. Plures eni pter crapulā: gulā ꝛ ebrietatē pereunt q̄z cū gladio fame vel peste. Vñ sp pmū qḋ medic⁹ ppoint īfirmo de stomacho ē. Scit eni q̄ cōiť pl⁹ ex nimia repletiōe q̄z ex maceratione infirmitates gignūť. Sic ḡ gulosi ī tēplo isolentie qḋ ē taberna semetipos interficiunt dū deū suū colūt. In cui⁹ figura Sē-

nacherib dñ adoraret in tēplo deū suū a ppijs filijs ē occisus. Mpo cui hoīs filij sui dicunt. In xia illō Eccī.xj. In filijs suis agnoscit vir. Secūdo habet de⁹ iste altare effluentie qđ ē mēsa sua. De qua expōi pōt illō ps. Fiat mēsa eorū corā ipsis in laqueū. Est eñi de diabolo sicut de aucupe. Auceps. n. vbi maiorē copiā aviū spargit: ibi laqueū suū abscōdit: vt dū auis audi⁹ comedit: certi⁹ capiat vel p pedē vel p collū vel totū corp⁹ rethi inuoluat. Eodē mō inter fercula ꝛ pocula q̄ sup mēsā ponūt collocat diabolus laqueū gule vt excessiuos et voraces faciliter cōphēdat. Eccs.ix. Sicut cōphēdunt aues laqueo sic cōphēdūt hoīes tpe malo cū eis exemplo supuenerit. Aliq eni hoīes capiūt p caput: qr forte ire pñt. s neq3 loq. neq3 sensibus aliquo bene vti. Aliq p pedes. qr licet garrulare valeant: incessu tñ priuant. De hoc altari verificat illud ps. Imponent sup altare tuū vitulos. Tertio habet de⁹ iste sabbatū sōnolentie. Sabbatū idē ē qđ reqes: et certe cultores veri tris cū in tēplo suo diu seruierunt fatigati vino necesse habent pfunde dormire in crastino et tarde venire ad ecclām. Joh.ix. Nō ē hic hō a deo qui sabbatū nō custodit. Quarto hz deus iste sacrificia supfluitatis que sūt diuersa fercula sumptuose et curiose parata q̄ magis nocēt nature q3 pficiūt: qr paucis minimisq3 natura cōtenta est: quā si supfluis vrgere velis qcqd superaddideris: aut iniocundū fiet. aut noxiū. dic Boeci⁹ de cōso. Et Sen. Multos morbos mf ta fercula fecerūt. De istis sacrificijs dr Esa.j. Ne offeratis vltra sacrificiū frustra. Quinto habet de⁹ iste oblōtiōes iniquitatis. Iste oblationes sūt scortatiōes vel simbolisatiōes quas multo libentius faciūt in taberna q3 faciāt oblationes in ecclīa. Eccī.xxxiiij. Immolantis ex iniquo oblatio ē maculata. Sexto iste de⁹ habet incensū voluptatis. hoc ē spēs: confectiōes et electuaria odorifera et palatū inflāmāntia: vt potus delectabiliter ingrediat. De hoc incēso dicit pphet?. Esa.j. Incensū abhominatio est mihi. Septimo habet iste de⁹ sacerdotes laboriosos. hi sunt venatores: piscatores: pistores et coci: ceteriq3 subseruientes quorū tota sollicitudo ē parare sacrificia deo suo ventri. In ps. Moyses et Aaron in sacerdotib⁹ ei⁹. Moyses interptat assūpt⁹ de aqs: ꝛ significat piscatores Aaron q̄ vitulos et arietes iugulauit: macellarios designat. q̄ oēs cōueniūt sub arte coqnaria sicut freneficatiua sub militari. Octauo habet cantores luxuriosos q̄ cātilenas vocib⁹ effeminat et gestu meretricio cū musicis istrumētis decātāt. Esa.v. Ve q̄ psurgitis mane ad ebrietatē sectādā et potādū vsq3 ad vesperā vt vino estuetis. Cithara et lyra ꝛ vinū in cōuiuijs vestris et op⁹ dñi nō respicitis. Nono habet iste deus suos lectores mēdosos: et histriones ioculatores et adulatores et cātatrices ꝛ richino. rū factores: q̄ illo solo lucrāt sibi victū. ij. Macha.ij. Omibus legentibus vtilitas cōferat.

Lectio. CXLI.

N On enim impossibilis erat omnipotens manus tua. q̄ creauit orbē terraꝝ ex materia inuisa. immittere illis multitudinē vrsoꝝ aut audaces leones aut noui generis ira plenas et ignotas bestias aut vaporē igneū spirātes: aut odorē fumi pferētes: aut horrēdas ab oculis scintillas emittentes. Quarū nō solū lesura poterat illos exterminare. sed et aspectus per timorem occidere.

Postq3 ostēsum ē q divina iusticia punit peccatores pportionabiliter fm exigentiā pctōꝝ qr p que qs peccat: p hec et torquet. In hac pte declarat q divina potentia nō ad certū gradū puniendi ē limitata. Unde multo aliter potest rā egyptios q3 chananeos punuisse si sibi placuisset. Et circa hoc tria fiunt. Nam pmo declaratur magnitudo diuine potentie. Secundo cōgruentia sue iusticie. Et tertio subinferit cōmunis rō vtriusq3. Scōa ps ibi. Sed oia in mēsura. tertia ibi. Multū eni valere. Circa primū duo declarant. Nā pmo ostendit q de⁹ poterat idolatras egyptios alit punuisse mediāte alia creatura. Secundo q potuit eos alit puniuisse imediate p seipm sine ministerio alteri⁹ creature. Secūda ps ibi. Sed et sine his. Circa primū pbatur q deus potuit peccatores p ministeriū alicuius creature dupliciter in genere punire ꝛ occidere: qr vel p creaturas iā creatas: vel p nouas et inuisas creaturas. Hoc probatur sic. Quia potentia dei est omnipotens et per consequens potest quicquid possibile est fieri. ergo deus potuit ꝛ potest peccatores affligere: vel creando noua genera bestiarum crudelium: qualiū subseruientium ministerio occidantur peccatores: vl' immittendo eis bestias horrendas iā creatas q̄ ad peccatorū destructionē sufficerent multipliciter. Quod autem ad vtrumq3 sufficiat dei potentia: pbatur dupliciter. tum quia aliter non esset omnipotens: tum quia fecit quod plus est creando orbem terrarum ex nihilo. Hec est sententia littere. Dicit ergo sic. Non eni impossibilis erat omnipotens manus tua impotens que creauit orbem terrarū ex materia inuisa. ex materia scilicet informi fm imaginationē aliquorū tam philosophorū q3 sanctorum. imo antea illam materiam creauit ex nihilo. Nō ergo erat impotens illa man⁹ immittere illis multitudinē vrsoꝝ qui crudeles sūt et voraces. iiij. Reg. ij. Egressi sunt duo vrsi de saltu ꝛ lacerauerūt q̄draginta duos pueros. Aut audaces leones. iiij. Reg. xvij. Immisit illis leones q̄ interficie

A

bant illos. Aut noui generis ira plenas ⁊ ignotas bestias q̄si vastias a vastando. Utrūq3 istoꝝ solet homi timorē incutere: videlicz ex̄nei tas: et crudelitas. Que qn̄ bestia visa crudelis appar3 ⁊ ignota. q̄ q̄dē bestie forēt: aut vaporē igneū spirātes. i. extraflantes ad reprobos istā mandos: sicut de Behemoth dicitur Job. xli. Sternutatio eiꝰ splendor ignis. Aut odorē fumi pferentes putridū et fetidū quo possūt homines suffocari. Aut horrēdas ab oculis scintillas emittentes que solo visu eos cōburēnt vel intoxicarent. sicut basiliscus. quaꝝ scz bestiarū nō solū lesura poterat illos exterminare. i. extra terminos vite ponere qḋ ē destruere. s3 ⁊ aspectus p timorē occidere. Prouenit autez timor nō solū ex visu alicuius terribilis imo etiam ex imaginatiōe sola. sicut fortis imaginatō casus facit qn̄q3 hoiem cadere. Et ex istaꝝ bestiaꝝ septuplici descriptiōne. notāt septē genera pctōꝝ capitaliū que q̄si septē crudeles bestie nos inuadunt. Per vrsū itelligit gula. tū qꝛ vrsus est aīal vorax et in melle specialiter delectat. tū qꝛ fetū pducit infotmē et turpē. Quia tradunt naturales qꝛ vrsa massam carnis parit sine lineamentis et partibus organicis ordinate distinctis. Sic gulosi et voracitati dediti in delectabilius et dulcibus specialit delectātur. ⁊ q̄cq̄d operis faciunt carneū est et ad carnis comodū ordinat. Unde nihil a talibus paritur: nisi carnalitas. Contra q̄s Apl's ad Ro. xiij. Carnis curā ne feceritis in desiderijs. Per leonē intelligit superbia: quia leo plus ceteris aīalibus diligit dominari. Uñ Amb. i exameꝛō de sexte diei opere. Leo nature sue ferocia superbit. aliarū feraꝝ quasi rex consortia dedignat: s3 neq3 vlla ei fera sociare se audet. cuz eius vocis tantꝰ sit terror naturalit. vt eo rugiente cetera formident. Hec ē regula oīs supbi. qꝛ et alij sibi verent accedere: et dedignatur se alijs sociare. propt' qḋ contra supbiam dicitur signanter Ecc̄i. iiij. Noli eē quasi leo in domo tua subuertens domesticos tuos. Tertio p bestiā ira plenā notatur iracundia: et hec figuratur p qḋdam aīal quod apud Aristotelē vocatur albane. ij. de aīalibus. c. ij. Quod ē aīal quoddā magnitudine quasi ceruī: quod contra consuetudinē omnium aliorum animaliū habet fel in aure simile felli hominis in colore: et est amarum valde causatiuum vehementis sre ferocitatisq3. Iracundi ergo homines videntur habere fel in aure. quia quantūcūq3 se homo componat ad conuiuendum cum eis pacifice et honeste: ⁊ modeste loquatur et rōnabiliter: semper videtur eis qꝛ fiat eis aliqualis iniuria. Uñ nihil pfecte placet eis. diu eni portāt fel in aure: quia quicq̄d audiunt: in amaritudinē conuertunt: et fel illud est simile felli hominis. quia omne illud qḋ displicet: rōnibus licz malis confutare et reprobare nituntur. Quorum cuilibet dici potest illud Actuū. viij. In felle enim amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse. Et de illis verificatur illud Deut. xxxij. Fel draconū vinū eorum et venenum aspidum insanabile. Uua eoruz vua fellis. quasi diceret. Totū ē amaꝝ qḋ ab eis puenit: siue vua siue botrus siue vinū. Quarto p bestiā ignotam designat accidia. Hō eni pigricie datus nō pōt agnosci de facili. Quia modo vult vnū: modo aliud. Prouer. xiij. Uult ⁊ nō vult piger. Et Prouer. xxi. Desideria occidūt pigrū. Et illa bestia figurat per asinuz. Unde Boetius. iiij. de cōsola. psa. iij. loquens de accidioso dicit. Segnis ac stupidus torpet ⁊ asinum viuit. Et stat asinum aduerbialit. et ē sensus. Asinū viuit. i. viuit vt asinus vel ad modum asini. Et est pprietas asini qꝛ in anteriori parte versus scapulas portat crucem: ⁊ in illa parte est debilis et nihil potest portare. s3 versus partem posteriorem est satis fortis. Unde ibi communiter ponitur onus suum. Isto mō multi inueniunt accidiosi nimis et asinini ad ea que sunt crucis et penitentie siue religionis sed ad opera carnis et lasciuie secularis sat' sūt fortes. Et de talibus verificatur illud quod de diabolo dicitur Job. xl. Fortitudo eius in lumbis eius: et virtus eius in vmbilico ventris eiꝰ. Et de tali pigro dat regula Ecc̄i. xxxiij. Cibaria et virga et onus asino. panis et disciplina ⁊ opus seruo. Quinto per bestiam spirantez vaporem igneū notatur luxuria: et hec figuratur per duos dracones qui in duobus montibus armenie latitantes viam regiam intermediam: tanta pestilentia infecerunt qꝛ nullꝰ p eā transire potuit quin subito moreret: sicut narrat Arist. li. suo de pprietatibꝰ elemētoꝝ. qꝛ Socrates erecta sibi quadā altissima fabrica in loco nō multū distāte a mōtibꝰ p speculū factū d' calibe depꝛhē dit: in q̄ speculo manifeste vidit illos duos dracones: vnū ex vno mōte ⁊ aliū ex alio vaporē emittere q̄ aer infectꝰ hoīes int' mōtes p viā regiam trāseuntes occidit. Istud accidit tpe Philippi regis pr̄is Alexandri magni sicut ibidē narrat. Isti duo dracones i mōtibꝰ habitātes et vaporem igneum spirantes: duos status designant in ecclesia dei. scz domios seculares: et prelatos ecclesiasticos. Isti hinc ⁊ inde famam fetentem de publica voluptate et carnis lasciuia sic defedāt terram: qꝛ simplices in via inferiori ambulantes per fetorem exempli eorum penitus corrumpūt: laici adulteria publica siue confusiōe cōmitūt. clerici cōcubinas sustentant notorie. ⁊ p istū vaporē emissū hinc inde totus populꝰ inficit et allicit ad pctm̄. Johelis. ij. Dabo prodigia in celo et in terra sanguinem et vaporē fumi. Dabo inq̄t. i. dari pmittā. pdigia. i. opa monstrosa peccati: in ce-

lo.i.in statu clericali: z in terra.i.in statu laica-
li sanguinē homicidij.ignē ɔcupiscētie z vapo
rē luxurie. z ista i ecclia pmāna iura fuissēt p-
digia: s̄ mō nō apparēt nobis mōstra ꝓpter cō
suetudinē: q2 ita frequēter talia videm⁹ z vidi
mus ꝑpetrari.ꝙ nec miramur vidēdo ꝑlatū la
sciuū: nec ɔiugatū adulterū. Sicut nec Balaā
expauit ad vocē asine ꝙuis monstrosuȝ esset:
q2 in exercēdo artē magicā z ad videndū mon
stra fuit assuet⁹. Sicut dicit magister in historijs
sup.xx.ca.Numeroꝝ. Sexto in odore fumi
ꝗ est naturalit̄ liuidus designat̄ inuidia. Pro
priū ē eñi inuidi occultas detractiōes: depusa-
tiōes: z diffamationes: qsi quēdā liuidū fumū
emittē: vt claritate fame bonoꝝ denigret. Hi
sūt similes vulpib⁹ ꝗ naturaliter fetēt z sunt be
stie inhoneste. z pꝯpositū dicūt naturales: ta
xus est bestia honesta. Cū eñi taxus parauerit
sibi foueā cū labore: ɔsiderat vulpes in absen-
tia taxi cauet honestatē z volens taxū repelle-
re: fetidū fimū suū coram ingressu fouee dere-
linquit: redit taxus z fetorē fimi vulpini abho-
minās: domū suā ɔtēnit z vulpi dimittit: z sic
vulpes sibi cōquirit hospitiū nō laboriose: sed
potius cautelose. Isto mō nōnunꝗ faciūt in-
uidi de viris bonis: ɔsiderant eñi eos habere
status vel officia dignitatuȝ s̄m qđ merita sua
requirūt: inuident eis statuȝ z statui coꝝ: z quō
possent eos talibus officijs spoliare recogitāt
z nō occurrit nisi vna via. Sciūt eñi virtuosos
teneros esse de fama sua z malle p ɔseruatiōe
fame sue magnū statū dimittere: ꝗȝ cū infamia
z alioꝝ obsequijs occupare. emittunt ergo fe
tentē fimū sue detractionis z susurrationis cō
tra eos: z sic quos nō valuerūt virtute repelle-
re: vi z inuitiosa inuidia cedere sibi cogūt. De
isto fimo iuidie quo viri nobilissimi p inuidos
obscurātur: exponi pōt illud Apoc.ix. Ascen-
dit fumus putei sicut fumus fornacis magne
z obscuratus est aer de fumo putei. Septio
p bestiam ab oculis scintillā emittentē designa
tur cōcupiscentia oculoꝝ. Ignis eñi crescit in
infinitum per appositionē cōbustibiliū sicut di
citur.ij.de anima.et Prouer.xxx. Ignis nūꝗ
dicit sufficit. Et Arist.j.politi.dicit ꝙ cōcupiscē
tia crescit in infinitum. Moraliter loquēdo: cu
pidi scintillas emittunt: quia quicꝗd viderint
quantūcūꝗ sanis habent cōcupiscunt. Scin-
tille ignee sunt afflictiones cōcupiscentie z de-
sideria plura acquirendi. Hec cōcupiscentia fi-
guratur per catū qui oculos habet igneos et
scintillantes. Vñ s̄m Papiā. Catat grece idest
est ꝙ videt latine: z inde dicitur catus quia vi-
det in nocte sicut in die. Nā ipe sagaciter vena
tur predā suā in tenebris: sicut in luce. Isto mō
moraliter prudentes huius seculi venātur de
luce: venātur in tenebris: venātur in curia cle-
ricali: in curia laicali: a dextris z a sinistris: iu-

ste z iniuste. De tali quolibet verificatur illud
Job.xxviij. Omne p̄ciosū vidit oculus ei⁹.
Et Eccs.j.dicit̄. Nō satiat̄ oculus visu nec au
ris implet̄ auditu. Eccs.iiij. Laborare nō ces-
sat z nō satiant̄ oculi eius diuitijs. Et p oppositū
tum dicit ps. Nō ꝓponebā ante oculos meos
rē iniustā. Hec sunt septē vitia capitalia p sep-
tem capita draconis significata et designata.
Apoc.xij. Ecce draco magn⁹ z rufus z habēs
capita septē z cornua decē: que septē vicia per
septē dona spūssancti expugnare debemus.

Lectio.CXLIII.

n amet sine his vno
spiritu poterāt occidi persecutionem
passi ab ipsis factis suis: z dispersi p spiritū vir
tutis tue: sed omnia in mēsura z numero z pō
dere disposuisti: multuȝ eñi valē tibi soli super
erat semper z virtuti brachij tui quis resistet:
Quoniā tanꝗ momentū statere: sic est ante te
orbis terraꝝ z tanꝗ gutta roris antelucani ꝗ
descendit in terrā. Postꝗ declaratū ē ꝙ de⁹
potuit aliter puniuisse egyptios ꝗȝ fecit: quia
potuit visus fuisse in coꝝ supplicio multiplici
ministerio mirabilis creature vtpote bestijs se
uis: tā creatis ꝗȝ creabilib⁹ ꝗ eos exterminas-
sent oino. In hac parte declarat ꝙ etiā sine ꝗ-
cunꝗ ministerio creaturaꝝ potuisset hoc p se
z imediate ꝓpria virtute. Vñ ab hoc loco vsꝗ
ad finē capituli declarat̄ quō deus regit oia: et
specialiter naturā humanā miscendo potētiā
suā cū sua misericordia: z hoc facit alternatim
sicut in lr̄a satis docet. Quantū ad p̄mū dicit
sic. Nā z sine his zc̄.q.d. placuit tibi egyptios
p infirmas bestias affligē sic p cyniphes: mus-
cas: ranas: potuisti tñ p vrsos z leōes z bestias
inusitas occidisse si tibi placuisset: z nō solū hoc
Nā p etiā sine his talib⁹.s. bestijs creabilib⁹ vl̄
creatis. vno spū.i. vna iussiōe tue voluntatis po
terāt occidi: ꝑsecutionē.i. diuinā vltionē: passi
ab ipsis factis suis.i. merito factoꝝ suoꝝ: z dis-
persi.i. resoluti in elemēta p spiritū.i. iussionē
virtutis tue. Ex quib⁹ ptȝ. donūc ꝗd posses
d tua infinita potētia. s̄ clemētia regulatus nō
exeq̄ris vlciscendo potētiā absolutā s̄ potētiaȝ
magis p clemētiā limitatā. Quia oīa in mēsura
z numero z pondē disposuisti. Hāc auctorita-
tē exponit Aug⁹. sup Geñ. ad lr̄am.ca.vij. Fa
teamur inꝗt deū oīa in mēsura z numero z pō
dē disposuisse. tāꝗ dictū cēt. Ita disposita sūt
oīa vt habeāt ꝓpꝛias mēsuras suas z ꝓpꝛios nu
meros z ꝓpꝛiū pōdus. ꝗ i cisp sui cuiusꝗ mu
tabilitate mutarēt̄ augmētis z diminutiōib⁹ mlt̄
titudine z paucitate: leuitate z grauitate s̄m di
spositionē dei. Scōm istā expositionē ē in illa
ꝓpositiōe distributio accōmoda s̄m p genera
bilib⁹ z corruptibilib⁹ ꝗ sola augent̄ z diminu
unt̄ z grauitatē aut leuitatē habēt. Generabilis

tũ põt sic exponi: imaginemur q̄ a deo cũcta p ecedãt: sic numeri ab vnitate: ⁊ vnaqueq̃ spẽs vniuersi certũ gradũ teneat ſm distantiã a prima cã rerũ. Et sic videt̃ loqui Arist. viij. meta. Ubi dicit q̄ forme rerũ se habẽt sicut numeri: ⁊ sic inuenient⁹ q̄ oĩs res ẽ in numero. i. in distãtia certa a deo: mõ q̃libet numerus certã habet distãtiã ad vnitatẽ. Itẽ oĩs res ẽ in mensura: q: oĩs res creata ẽ finite ⁊ limitate pfectiõis tã in essentia q̃ in potentia agendi. Tertio oĩs res creata hʒ suũ põdus. i. naturalẽ appetituʒ ad aliq̃d in q̃ sua natura saluat̃ ⁊ pficit̃: sicut creatura rõnalis naturalit̃ appetit btĩtudinẽ: ⁊ creatura corpalis locũ sibi ꝯuenientẽ. Sʒ magis ad ꝓpositũ sic exponit̃. Tu oĩe poteras q̃deʒ p potentiã pctõres ⁊ idolatras multiplicit̃ afflixisse: imo ãnihilasse sicut eas de nihilo ꝓduxisti ⁊ verũ ẽ q̄ p quolibet pctõ posses maximaʒ penã infligere: q: nulla pena põt adeq̃ri peccato q̃ntũcũq̃ sit magna: tu tñ dñe oĩa pctã nr̃a in mẽsura certe q̃ntitat̃: ⁊ numero tue sancte discretiõis a põdere recti iudicij disposuisti ac si peccata nostra nõ maiorẽ penã sibi determinarẽt. Ratio aũt quare sic potẽtiã cũ clemẽtia tẽperas: est magnitudo potẽtie ⁊ bonitat̃ tue. Naʒ ex q̃ potes oĩa ⁊ es sũme bonus: bonitas tua disposuit oĩa sicut ea decet disponi. Et hoc est qđ subdit̃. Multũ eñi valẽ. i. posse tibi soli superat. i. abũdãter erat: q: infinite sp etiã ante q̃ mũdus eẽt: ⁊ q̃d mirũ potẽtia actiua quã nulla resistentia impedit operat̃ sine difficultate: ſ talis est potẽtia dei. q̃ sine difficultate facere põt quicq̃d vult. Et hoc est qđ subdit. Uirtuti brachij tui quis resistet: quasi diceret: nullus. q: nihil põt tibi resistere. Et hoc pulchre ꝓbat Boeti⁹. iij. đ ꝯsola. prosa. xij. Nihil seruãs naturã deo ꝯtraire conatur. vide ibi. Et põt colligi rõ sic. Omniã appetũt bonũ p naturã. ergo nihil ꝯtrariatur bono p naturã: de⁹ ẽ summũ bonũ. ideo deo nihil seruão naturã cõtrariat̃.

B

Et quo aũt nihil possit deo resistere ꝓbat operando naturã ad duo in quib⁹ modica resistẽtia reperitur. Primũ est momentũ statere. i. lingua statere. lingua eñi statere qñ pẽdicula sunt equalia ⁊ in eis equalia põdera apposita ceteris parib⁹ stat erecta ppẽdiculariter. Sed quãtũcũq̃ modicũ grauitat̃ apponat̃ statim recedit a situ suo ⁊ facit nutũ sine quacũq̃ resistentia. Isto mõ oĩs creatura est in manu dei q̄ si de⁹ voluerit eũ ãnihillare nulla resistẽtia põt eẽ: et hoc est qđ dicit qñ tanq̃ momentũ statere: sic est añ te orbis terrarꝫ. Scđm exemplũ ad qđ cõparat̃ instabilitas hũana est gutta roris antelucani. Ros antelucan⁹ ẽ ros generatus ante ortũ solis in matutino. Et dicit̃ antelucan⁹. i. ante ortũ solis existẽs. Et declinat̃ antelucan⁹ na. nũ. Ros aũt talis oriente sole: statim desiccatur ⁊ a terra absorbetur: ⁊ hoc est qđ subdit̃ tanq̃ gutta roris antelucani q̃ descendit in terrã. Et hec est sententia littere. Quia oĩa deus disposuit in mẽsura ⁊ numero ⁊ põdere. Conueniẽs est nobis ⁊ necessariuʒ q̄ oĩa nostra in mẽsura numero ⁊ pondere disponam⁹: q: nisi hec fecerimus: vitã nostrã nõ poterimus ordinare virtuose. In figurã cui⁹ legimus. iiij. Esdre. iiij. versus principiũ. q̄ angelus ad Esdram missus dixit sic. tres vias missus sũ tibi dicere: ⁊ tres similitudines ostẽdere corã te: vade põdera mihi põdus ignis: aut mẽsura mihi flatũ vẽti: aut reuoca diẽ q̃ preterijt: q̃si diceret põdera penã infernalis acerbitatis: mẽsura flatũ tpalis vanitatis: reuoca hoc est numera reatũ ꝓprie prauitatis. Igit̃ iuxta litterã lectionis mensurem⁹: numerem⁹: ⁊ põderem⁹. Mensurem⁹ mundane glorie leuitatẽ: pñtis trãsitus breuitatẽ: future vite iocunditatẽ. Et cũ sic mensurauerim⁹: numerem⁹ q̃t recepim⁹ diuina munera: q̃t cõmisim⁹ horrẽda crimina: quot omisim⁹ ꝯcessa tpa. Et cuʒ sic numerauimus: põderemus quãtũ debuim⁹: q̃ ingrati fuerim⁹: quicq̃d meruim⁹. Et oĩa nostra ĩ mẽsura numero ⁊ pondere disponamus. Si mẽsuremus mũdane glorie leuitatẽ videbim⁹ q̄ ipsa ẽ parꝫ appreciãda. Uñ Aug⁹. sup ps. cxix. Inanis est gloria hui⁹ seculi: fallax ẽ suauitas ⁊ infructuosus labor ⁊ ppetu⁹ timor ⁊ periculosa sublimitas. Initiũ sine prudẽtia: finis cũ pena. Hãc vanitatẽ mẽsurauerat rex ille de q̃ Ualeri⁹ li. vij. ca. ij. Rex inquit ille subtilis iudicij quẽ ferũt traditũ sibi dyadema priusq̃ capiti imponeret: retentũ diu ꝯsiderasse ⁊ dixisse. O nobilẽ magis q̃ felicẽ pannũ. quẽ si q̃s penitus agnoscat q̃ multis sollicitudinib⁹ ⁊ periculis ⁊ miserijs sit refert⁹: ne humi q̃deʒ iacẽtẽ tollẽ velit. Ergo si ſm verũ valorẽ mensurarẽt gl̃ia tpalis qua foret: vt merito dicãt boni xp̃iani illud. ij. Cor. x. Nos non in imensũ gloriamur sed ſm mensurã regule quã mẽsus ẽ nobis deus. Ista ĝ regula ẽ ꝯsciã bñ ordinata. ij. Cor. j. Gloria nr̃a hec ẽ testimoniũ ꝯscie nr̃e. Scđo si mẽsurem⁹ pñtis transitus breuitatẽ videbit̃ modica vel nulla. ps. Ecce mẽsurabiles posuisti dies meos ⁊ substãtia mea ⁊c. Istã breuitatẽ vite cõsiderauit Xerxes rex ⁊c. Item ille qui Alexandro suadẽte: rex nullo mõ fieri voluit. In istius tñ tpis breuitate tria magna negocia nos oportet seruare. videlicet obedientiã preceptorꝫ: penitentiã peccatorꝫ: ⁊ beniuolentiam ꝓximorꝫ. In cui⁹ figurã legit̃ Apoc. xxj. q̄ angelus q̃ muros ciuitatis hierusalẽ mẽsurauit habuit mẽsurã arundineã ⁊ mẽsus est muros eius. cxliiij. cubitorũ. Aĩa nostra est moralit̃ ciuitas dei summi i q̃ p gratiã inhabitare dignat̃. Mur⁹ ei⁹ est corp⁹ corruptibile. Istos muros mẽsurare dʒ hõ seu rõ: r̃plicãdo q̃tidie vite breuitatẽ ⁊ mortis vicinitatẽ: sic tñ mẽsuret q̄ hẽat

cxliiij. cubitos. In cētenario obediētia pcepto rū designat: decies em̄ decē faciūt centū. Nos q̄ si q̄nqȝ sensus exteriores ꝛ q̄nqȝ iteriores reducamus ad decē pcepta decalogi: decē multiplicamus p decē: ꝛ ad cētenariū obediētie pceptorū puenimus: ꝛ sic in cētū annis edificam⁹ arcā qua saluamur a diluuio hui⁹ vite. Gen. vj. Sȝ debet hr̄e mur⁹ corpis nostri. cxliiij. cubitos qꝛ nō solū oportet nos hr̄e obedientiaȝ pceptoꝝ ꝫ etiā penitētiā peccatoꝝ: qꝛ in multis offendim⁹ oēs. Et si dixerim⁹ qꝛ peccatū non habemus nosipōs seducim⁹. Hec aūt penitētia in numero q̄dragenario designat. Prouenit aūt ex ductu q̄ternarij in decē. Iste em̄ numerus ē numer⁹ penitētie cōsecrat⁹ ab ecclia. Vñ in q̄dragesima oēs xp̄iani ieiunijs ꝛ opibus penitētie idulgēt. Et merito q̄dragenarius ē numer⁹ penitētie ꝯsecratus. Si em̄ oēs ptes aliquotas ipius q̄dragenarij capiam⁹: facient psise. l. Vñ. xl. est numer⁹ supabundans. Ver bi grana. j. ij. iiij. v. viij. x. xx. q̄ habet plures ptes aliquotas ꝛ iste cōplent. l. Quinq̄genarius vero est numer⁹ grē ꝛ remissionis fm̄ quē cōputat annus iubile⁹ in lege iudeoꝝ. In signū q̄ qꝛ p sacramentū penitētie ꝯsequimur grām remissionē peccatoꝝ. q̄dragenari⁹ numer⁹ cui⁹ ptes aliquote faciūt. l. q̄ est numer⁹ remissionis penitētie ꝯsecrat. Sic q̄ mēsurabimus murū nr̄m qꝛ habeat. cxliiij. cubitos ꝛ ipe totalis numer⁹ cōpositus: est numer⁹ hūane saluti deputat⁹. In cui⁹ figurā Ioh. vidit. cxliiij. milia signatos. Apoc. vij. Et. cxliiij. milia virgines agnū sequētes. Apoc. xiiij. Terno si mensuremus future vite iocūditatē recolligēdo qꝛ beatitudinis future gaudia recipiemus p momētaneis merit in p̄nti: nō inueniem⁹ mēsurā p mēsura: qꝛ p̄miabimur vltra: ꝫ inueniemus verificatū qđ scribit Luc. vj. Mensurā bonā ꝛ ꝯfertā ꝛ coagitatā ꝛ supeffluentē dabūt in sinū vestꝝ. Cū q̄ sic disposuerim⁹ nos in mēsura: restat disponē nos in numero. Numerem⁹ q̄ p̄mo q̄t recepimus diuina munera: ꝛ inueniemus infinita q̄ numerari nō p̄nt. Primo nos creauit ad suā silitudinē ꝛ p nobis celū ꝛ terrā ꝛ oīa mirabilia q̄ celi ambitu ꝯtinent. Gen. xv. Suspice celuȝ ꝛ numera stellas si potes. Iob. ix. Fac magna ꝛ inscrutabilia ꝛ mirabilia q̄ruȝ nō ē numerus. Scđo numerem⁹ q̄t cōmisim⁹ deflēda crimina: ꝛ iteꝝ inueniem⁹ infinita. In ps. Delicta q̄s intelligit. Iob. xxij. Propt maliciā tuā plurimā ꝛ infinitas iniq̄tates tuas. Et Eccs. j. Stultoꝝ infinit⁹ est numer⁹. Terno inueniem⁹ q̄t amisimus ꝯcessa tpa: ꝛ inueniem⁹ infinita. Eccs. xvij. Numerū dierū vel tps dedit illi scȝ ad bn̄ opandū ꝛ ad penitendū ꝺ peccans. Sȝ Iob. xxiiij. scribit. Dedit illi locū penitētie ꝛ ipe abutit eo in supbiā. Cū sic nos disposuerimus in mēsurā ꝛ numero. ponamus etiā nos in pōdere. Primo pōderemus q̄tuȝ debem⁹ ꝯsertim ppt bn̄ficiū incarnatiōis: ex q̄ natura nr̄a cū diuina natura cōicanonē cepit hr̄e. Eccl. iij. Pōdus sup se tollat q̄ honestiori se cōicat. Scđo pōderemus qꝛ ingrati fuim⁹: ꝛ ingratitudinis nr̄e pondera deponamus. iuxta ꝯsiliū Apli ad Hebre. xij. Deponam⁹ oē pōd⁹ ꝛ circūstans nos peccatum. per patientiā curram⁹ ad ppositū nobis certamē. Terno pōderem⁹ q̄cquid meruim⁹: qꝛ totū siue bonū siue malū in iudiciū adducet. Esa. xxviij. Ponā iudiciū in pondē ꝛ iusticiā in mēsura. Et sic disponam⁹ nos in mēsura: numero ꝛ pōdē. Mēsuremus q̄ mūdane glorie vanitatē ꝛ leuitatē. Mēsuremus p̄ntis trāsit⁹ breuitatē. Mēsuremus future vite iocūditatē: Et cū mēsurauerimus numerem⁹ q̄t recepim⁹ diuina munera: numerem⁹ q̄t cōmisimus horrēda crimina. numerem⁹ q̄t omisim⁹ ꝯcessa tpa. Et cū sic numerauerimus: pōderem⁹ quātū debuim⁹: pōderem⁹ q̄tum ingrati fuim⁹: pōderem⁹ quicq̄d meruim⁹. Et sic oīa nr̄a in mēsura numero et pōdere disponam⁹. Lectio. CXLIIII.

Ed et misereris

omniū qm̄ oia potes et dissimulas pctā hoim̄ ppter penitētiā. Diligis em̄ oia q̄ sunt ꝛ nihil odisti eoꝝ q̄ fecisti: nec. n. odiēs aliq̄d ꝯstituisti aut fecisti. Postq̄ ostēsū est qꝛ de⁹ gubernat vniūsaȝ creaturā p potētiā cui nihil pōt resistere. Hic ōndit qꝛ eā administrat p beniuolētiā cui nulla creatura pōt satisfacere. Et circa hoc duo facit. nā p̄mo ostēdit qꝛ de⁹ oēm creaturā p beniuolētiā ꝛ amorē libere ꝯstituit ꝛ creauit a p̄ncipio. Scđo qꝛ omnē creaturā libere ꝯseruat ꝛ ꝯtinuat in esse suo pro sue volūtatis arbitrio. Scđa ps ibi. Quō aūt aliq̄d ꝑmanere possit. Circa p̄mū tria facit. Primo ōndit qꝛ miscđia dei ē generalis ad oēm creaturā vniūsaliter. Scđo qꝛ ē mirabilis circa hoies specialr. Terno pbat deū diligere q̄cquid pduxit tpaliter. Scđa ps ibi. Et dissimulas pctā. Et tertia ibi. Diligis em̄ oia. Dicit q̄ p̄mo sic. Sȝ ꝛ misereris oim̄ qm̄ oia potes: q̄si diceret. Licet tot⁹ orbis terraꝝ sit tāq̄ momētū stateręa ā te. Vel sicut gutta rori antelucani: nō tn̄ tō despicis vel puipendis creaturā tuā: ꝫ foues pucbis ꝛ conseruas: ꝛ iō misereris oim̄ vniūsalr. In ps. Miseratiōes ei⁹ sup oīa opa ei⁹. Et q̄re sic misereri? Certe iō qm̄ oia potes. Nō ex indigētia q̄si tu indigeas auxilio vel ꝯsilio creature: nō ex infirmitate q̄si nō possis creaturā delere. Sȝ iō qm̄ oia potes naturaliter. Marc. xiiij. Pat oia possibilia sūt tibi. ꝛ Eccl. ij. Scđm magnitudinē illi⁹ sic ꝛ miscđia ipius cū ipo est. Et h̄ est qđ dicit infra. xij. ca. Ob h̄ qꝛ dn̄s es oim̄ oibus ꝑcere fac. Et iō tales dn̄i ꝛ plati sunt dei specialiter imitatores: q̄ quāto

fuerint potẽtiores tãto sunt demẽtiores. Sic
Alexander magnus deuictos ꝑplꝰ plus cle-
mẽtia ꝙ potẽtia sibi ꝯstrinxit. iij. Reg. xx. Re
ges isrl' demẽtes sũt. Et ꝗnis dñe miserañões
tue sunt sup oĩa opa tua: ꝗ̃ magis est admirã-
dũ circa oẽs peccatores quoꝝ peccata dissimu
las vindicare. Unñ subdit. Dissimulans pecca
ta hoim ꝑpter penitentiã, id ẽ sub dissimulati-
oẽ nõ fictionis ꝟ affectionis: peccata hoim ꝑ
pter penitentiã. i. vt ipi peniteãt interim dñs sic
eos demẽter expectat. Roma. ij. Ignoras qm̃
benignitas dei ad penitentiã te adducit. Glo-
sa dicit ꝟ. potẽtia dei bonitate plena opus su-
um ꝑpter peccata nõ despicit sed ꝑ penitẽtiã
abluit τ ipẽ fouet τ nutrit. Ezech. xviij. Si im-
pius egerit penitẽtiã ab oĩbus peccatis q̃ fece-
rit vita viuet τ nõ morietur: omniũ iniqtatuꝫ q̃s
opatus est nõ recordabor. Tertio ꝓbat deũ di
ligere: quicqd ꝓduxit temporãliter. Hoc ꝓba-
tur sic: nullus facit nec ꝓducit libere illud quod
detestatur τ odit. qꝛ si homo odit aliquid vellet il
lud nõ esse: τ ꝑ ꝯsequens nõ dat sibi libere esse
sed deus libere ꝓduxit τ cõstituit oĩa. ergo dili
git que tpaliter ꝯstituit. Et hoc est qđ dicit Isa.
Diligis eñ oĩa q̃ sũt: sup ca. j. Creauit τ v t eẽnt
oĩa: τ nihil odisti eoꝝ que fecisti in q̃ntũ videlicꝫ
est opus tuũ. qꝛ Eccl. xij. Altissimꝰ odio habet
peccatores. hoc ẽ ad modũ odiẽtis se habet. qꝛ
ꝓhibet peccata fieri. ꝑ peccatis punit peccãtes
nec ipa peccata ipẽ fecit in q̃ntũ peccata sũt. Fit
eñ actus qui est peccatum τ a deo τ ab hoie: a
deo vero fit iuste: τ ideo nõ habet ꝙ sit peccatũ
qꝛ fit a deo. Ab homine vero fit iniuste τ iõ ab
hoc habet ꝙ sit peccatũ: τ sine deo factũ est pec
catum fm Aug. qꝛ licet hoc qđ est peccatũ sit a
deo: nõ tñ habet a deo ꝙ sit peccatũ. Nihil er-
go eorũ odisti q̃ fecisti τ q̃re? Certe qꝛ nihil pos
sis odiẽdo cõstituere vel facere. Nã si qđ odis
vis nõ esse: qđ aũt cõstituis vis esse. Et ideo di-
cit. Nec eñ odiens aliquid cõstituisti de nihilo
aut fecisti ex preiacẽti materia ꝓducẽdo. Dissi-
mulas peccata hominũ propter penitentiã.

B Circa penitentiã est notandũ ꝙ quattuor sunt
penitẽtie incitamẽta: quattuor penitẽtie impe
dimẽta: q̃ttuor penitẽtie documẽta: quattuor
penitẽtie emolimẽta. Quattuor penitentie
incitamẽta sunt ista. Amor xp̄i quẽ offendimꝰ
dolor ꝑ gratia quã amisimꝰ: horror pene quã
incurrimus: τ timor mortis ad quã decurrimꝰ:
Inter hec quattuor primũ incitamentũ ad pe
nitendũ est amor christi quẽ offendimus. Si
christi beneficia cogitemꝰ: nostrã ingratitudi-
nem ponderemus. nõ est dubium si visum rati
onis habemus quin occasionẽ penitentie sen-
tiemus. Scribũt phi naturales ꝙ arpyia auis
est habens faciẽ quasi hominis: ꝟ est auis mul
tum crudelis τ ferox in tantũ ꝙ interdũ τ fame
stimulante hominẽ inuadit τ occidit. Sitiens
ad aquã volat vt bibat vbi faciẽ suã intuens et
sibi similẽ se occidisse recolligens: tanto laborẽ
cõpatitur ꝙ inde q̃nq̃ moritur. Quid ergo nos
tõne vtẽtes faciemus: q̃ dñm nostrũ τ fratrẽ
nostrũ christũ quantũ ꝓ nostri interfuit nos oc-
cidisse cognoscimꝰ. Hoc aũt videmus expresse
cũ verba dei audimꝰ vel scripta legimus sanc-
toꝝ doctoꝝ: τ quicunq̃ nõ penitet de peccatis
ista recolligẽs: nõ est pfecte christianꝰ: nec euã
gelio dei credit. Et ideo signãter dicitur Marc.
j. Penitemini τ credite euãgelio. Scđm icita
mentũ est dolor ꝑ gratia quã amisimus. Effi-
cimur eñ ꝑ culpã de filijs dei filij diaboli. Et õ
familiaribus et amicis dei: hostes ꝓditores et
emuli: τ de regni celestis heredibꝰ sumus exu
les τ ꝓscripti. In libro de naturis reꝝ dicitur
ꝙ sit quedã auis q̃ vocatur auis paradisi que ꝓ-
pter insignẽ pulchritudinẽ sic vocatur. Sũt eñ
pẽne eius adeo pulchre τ mirabiles ꝙ nullus
eis color deesse credatur. vox est ita dulcis τ pia
ꝙ possit in hoie deuotionẽ τ gaudiũ excitare:
hec auis si capta fuerit τ illaqueata: irremedia
biliter gemit τ plangit nec plãgere desinit do-
nec reddita fuerit libertati. Moraliter auis ista
est figura τ exemplũ aie xp̄iane. hec q̃ñ ẽ in gra
tia est auis pulcherrima qꝛ in ea relucet imago
trinitatis naturaliter sibi impressa: imago inq̃
decorata virtutibus τ gratia vt nihil sibi desit
quin sit dei filia τ patrie celestis incola gratio-
sa. Ista illaqueatur τ capitur in laqueo demonis
q̃ñ peccat. Quid ergo restat ei facere nisi plan
gere τ plorare τ flere τ dolere τ incessanter pe-
nitere donec ꝑ gratiã recõciliatiõis in statũ ꝓ-
stinũ reducatur. et de bufone diaboli fiat denuo
auis paradisi. Sic plãxit τ gemuit sanctꝰ latro
iuxta xp̄m suspensus donec a fonte gratie gra
tiã obtinuit τ audiuit Amẽ dico tibi hodie me
cũ eris in paradiso. Luc. xxiij. Et iõ Math. iij.
Penitentiã agite appropinq̃bit eñ regnũ celo
rũ. Tertiũ incitamentũ penitẽtie est horror
pene quã incurrimꝰ. Istũ horrorẽ bene sibi i-
presserat Job q̃ñ dixit. Dimitte me vt plangã
paululũ dolorẽ meum ãteq̃ vadã τ nõ reuer-
tar ad terrã tenebrosam τ opertã mortis caligi
ne: terrã miserie τ tenebrarũ: vbi vmbra mor-
tis τ nullus ordo ꝟ sempiternus horror inha-
bitat. Et Apl's ad Hebre. x. ca. Horrẽdũ est in-
cidere in manus dei omnipotẽtis. Et Gregꝰ.
ix. moral. Horrenda nõ sit miseris mors sine
morte: finis sine fine: defectus sine defectu. qꝛ
mors semp viuit: τ finis sp icipit. τ deficere de-
fectꝰ nescit. Mors perimit τ nõ extinguit: do-
lor cruciat sed pauorẽ nõ fugit. Flãma combu
rit sed tenebras nõ excutit. Hec Gregꝰ. Istud
incitamentũ penitẽtie multos mouit qꝛ sic a ti
more pene qui est timor seruilis τ inutilis gig-
nitur timor filialis sicut cera pcedit sigillũ vel
seta pcedit filũ fm Augꝰ. Sic incepit Joãnes

baptista p̄dicare iudeis. Progenies viperarū quis demōstrabit vobis fugere a ventura ira? Facite fructū dignū penitentie. Math. iij. Quartū incitamentū penitētie est timor mortis ad quā transcurrimus. Hec .n. est ratio s̄m Greg. quare deus diē mortis nostre nobis incertā esse voluit: vt dū semp ignorat̃ semp pximus esse credatur. ꝛ ideo semp parati inueniamur. xij. moral. Penitētia aūt post mortē est impossibilis q: in morte desinit esse viator. Penitentia ppe mortē est valde difficilis. Tum q: dolor languoris corporis occupat totaliter vires mentis: ꝛ cū homo tantū cor vnicū habeat non habet p tunc vbi dolorē p culpa producat. Tum q: homo tūc n̄ pōt esse certus an doleat p peccato suo duct⁹ timore an duct⁹ amore. Vn̄ Aug⁹. in quodā sermone ꝛ ponit̃ in canone de pe. di. vij. nullus. Quē morb⁹ vrget et pena terreat ad veram vix veniet satisfactionē maxime cū filij quos illicite dilexerit sint p̄sentes. vxor mundus ꝯ se vocent. Multos .n. solet serotina penitentia decipere. Hec Aug⁹. Quando enī psona nobilis grauiter infirmat̃ vix inuenitur aliquis qui de anime salute audeat sibi loqui: executores sollicitant̃ circa diuitias ꝛ thesauros: medici circa corporis medicinas: vxor ꝛ filij ꝛ amici cōsolant̃ infirmū etiam cōtra cōscientiā mentiētes: ꝛ sic nō pmittit̃ de peccatis suis cogitare: nec anime sue statū salubriter ordinare: ꝛ sic iusto dei iudicio se dānandū exponit. Ecci. ij. Si penitētiā n̄ egerim⁹ incidemus in man⁹ dei: ꝛ nō in manus hoim. In manus hominū incidimus si sacramentum penitētie debito mō suscipim⁹. Sed in manus dei incidim⁹ qn̄ post mortē tempus sacramentoꝝ trāsimus.

Scd̄o quatuor sunt penitentie impedimēta: pudor ꝓpalandi: timor recidiuādi: ardor delectādi: ꝛ torpor p̄stolandi. Primo volenti efficaciter penitere obijcit̃ pudor q̄ hō ꝯfundit̃ alteri hōi reuelare qd̄ notū ē deo ꝛ āgelis ꝛ demōib⁹ ꝛ scito animab⁹ ꝛ forte multis animabus. Et iste pudor est primus armiger quē diabolus mittit cōtra volentem salubriter penitere. Unde quidā sanctus vidit diabolū inter penitētes incedere ꝛ facientē eos erubescere in ecclesia cū se ad cōfessionē pararēt: qui adiuratus a sancto ꝛ interrogatus qd̄ inter illos penitentes faceret? Respondit. Reddo qd̄ abstuli: verecundiā eis abstuli quādo peccauerūt ꝛ modo eis restituo ne possint cōfiteri. Sicut enī lupus ouem per guttur accipit ꝛ non p pedē: ꝛ vulpes gallinam: ita diabolus guttur peccatorū ꝯstringit pudore. Vn̄ Aug⁹. super ps. O homo qd̄ times cōfiteri? illud qd̄ p ꝯfessionē scio: minus scio q̄ id qd̄ nescio. Cur ꝯfiteri erubescis peccata tua? peccator sū sicut ꝛ tu. Homo sū: humanū a me nihil alienū. Cōfitere homo homini: homo peccator homini peccatori. Elige qd̄ vis: si cōfessus lateas: nō confessus dānaberis. Ad h̄ de⁹ exigit ꝯfessionē vt liberet humilē: ad hoc dānat nō ꝯfitentē vt puniat superbū.

Scd̄m impedimentū est timor recidiuādi. ꝛ iste est scd̄us armiger quē diabolus mittit statim ꝯtra penitere volentē. Quomodo inquit ꝓponis tu de cetero a peccatis abstinere? Poteris tu in ppetuū viuere ꝯtinēter? Ad quid ꝓderit tibi hodie cōfiteri: ꝛ post cras labi in simile? Et nō aduertit homo fatu⁹ q: iō statuit de⁹ sacramentū penitentie ad manū vt quotiēs recidiuam⁹ totiēs resurgam⁹.

Tertiū impedimentū penitētie est ardor delectādi ꝛ est tertius armiger obuiāo penitēti. Recolligit enī homo miser delectationē prehabitā in peccato vt videat̃ sibi q: sine eo nō posset pducere vitā suā: ꝛ manēte tali affectione impossibile est eū vtiliter penitere. Chryso. li. de cōpunctione cordis. Sicut impossibile est vt ignis inflāmet̃ in aq̄ ita impossibile est cōpunctionē cordis vigere in delitijs. Cōtraria enī hec sūt sibi adinuicē ꝛ pemptoria. Illa enī mater flet⁹: h̄ risus: illa cor cōstringit: hec dissoluit.

Quartū fortissimū impedimentū penitētie ē torpor p̄stolandi qui orit̃ ex duplici p̄sumptione. scʒ ex p̄sumptione vite ꝓlixe: ꝛ finalis venie diuinit⁹ ꝯcedende: ꝛ est quartus armiger. ꝛ cōter omnes impedit: ꝯfidūt de futuro: ꝓmittūt in posterū: perastināt in longinquū: ꝛ dicunt cū coruo cras cras donec morte subita pericliteñ.

Lectio. CXLIIII.

Quomodo aūt aliquid pmanere possit nisi tu voluisses: aut quod vocatū a te nō esset cōseruatet? Parcis aūt omnib⁹: qm̄ tua sunt domine qui amas animas. Postq̄ ostensū est q: deus omnē creaturā p sue bonitatis clemētiam creādo ꝓduxit a p̄ncipio. In hac parte declarat Salomō q: idē deus omnē creaturā cōseruat q̄diu sibi placet p sue voluntatis arbitrio. Et p̄mo generaliter ascribit deo omniū reꝝ ꝯseruationē. Secūdo deo specialiter ascribit humanā gubernationē: scd̄a paro ibi. Parcis aūt omnibus. Circa p̄mū dicit sic. Quō autē aliqd̄ pmanere posset nisi tu voluisses. Non enī creatura ita pax dependet a deo sicut dom⁹ ab artifice. Perfecta aūt domo nō plus dependet domus ab artifice: imo corrupto artifice nihilomin⁹ manet dom⁹. Vn̄ artifex nō est cā rei cū iam ē in esse pfecto sed tm̄ est causa fieri ipsi⁹ rei. Vn̄ Aug⁹. xxij. de ciui. dei. ca. xxiij. Ut ipsius diaboli natura subsistat ille facit qui summe est ꝛ facit esse q̄cquid aliquo mō est. Efficacē quippe potētiā si rebus subtrahat: nec pgredi poterūt ꝛ suis diuersis motibus pagere tēpora: nec prsus in eo q: create sunt aliquaten⁹ pmanebunt. Itē de vera religione. ca. xxxiij.

Deus p suam sapientiã oia fecit ꝛ per suã beni gnitatẽ omnia ꝯseruat. Idem.j.ꝛ.ij.sup Geñ. ꝛ.iij.de trinita.ꝛ in multis alijs locis. ꝛ hoc est quod subdit in litera: aut quõ quod a te voca tũ nõ esset cõseruaret.q.d. nullo modo voca tũ.i.verbũ edictũ de nõ esse.in ps. Dixit ꝛ fac ta sunt.ꝛ ad Roma.iiij. Vocat ea q̃ nõ sunt tã q̃ ea que sunt. Et q̃uis sic generaliter oia ꝯser uet q̃ pduxit: specialiter tñ homines gubernat p clementiã. Vñ merito litera subdit. Parcis aũt omnibus qm̃ tua sunt domine qui amas animas: parcis inquit omnibꝰ suple hoibus etiã peccãtibus qui digni forent si tibi placeret statim in infernũ detrudi.sed parcis eis tu qui oẽs homines vis saluos fieri ꝛ ad cognitionẽ veritatis venire.j.Timoth.j. Ratio aũt pcen= di est quoniã tua sunt domine. Sap.xv. Etiaz si peccauerimꝰ tui sumꝰ qui amas aĩas: hoies eñ cõmuniter amãt corpa: sed tu amas aĩas a te creatas singulariter ꝛ tibi assimilatas ꝛ tuo sanguine reformatas. Ezech.xviij. Oẽs ani me mee sunt. Amat deus etiã aĩas nõ singula riter sic q̃ non corpa amet: sed p̃uilegialiter: qꝛ eas ad se in perpetuũ fruendũ p̃parauit. To= tus aũt labor diaboli ad hoc nitit̃ vt sumope= re corpa diligamus ꝛ animas negligamus vt illud qđ a nobis neglectũ fuerit: in partẽ suaz cedat. Geñ.xiiij. Da mihi animas cetera tolle tibi. Arguũtur etiã in hoc verbo: parcis autez oibus qm̃ tua sunt domine: q̃ amas animas: tã mali dñi q̃ mali prelati: mali dñi nõ parcunt hoibus qm̃ sui sunt sed spoliant ꝛ appropriant ꝛ destruũt: ꝛ si ꝯ hoc arguant̃: respõdent q̃ lici te faciunt qm̃ sui sunt. Isti deũ potius imitari deberẽt ꝛ eis parcere qm̃ sui sunt. Mali aũt p̃= lati arguũtur q̃ plus amãt decimas oblatiões garbas ꝛ lanas q̃ animas xp̃i sanguine redẽ= ptas: ꝯtra quos Bern. in psona boni plati di= cit. Certe seruandũ accepi p quo mercator nõ insipiẽs ipa vtiq; sapiẽtia sanguinẽ suũ fudit. Sic loquebat̃ Paulus.ij.Cor.xij. Ego aũt li= bentissime impendã: ꝛ sup impẽdar ipe p ani= mabus vestris licet plus vos diligens minus diligar. Quõ quod vocatũ a te nõ esset: cõser= uaret.

B

Hic est notandũ q̃ sũt diuine vocatio nes: q̃ sunt hũane excusationes: ꝛ que sũt excu satiuũ puniciones. De diuinis aũt vocatõibꝰ est sciendũ q̃ tres sũt in genere ꝛ tres in specie. In genere quidẽ loquẽdo vocat verbo: signo: ꝛ nũcio. Sicut volẽs aliquẽ ad se vocare: voca tionẽ suã põt facere tribus modis p verbũ si= gnũ ꝛ per nunciũ. Deus aũt vocat nos p ver= bũ in incarnatione filij sui quãdo verbuz caro factũ est. Joh.j. Quando misit verbũ suũ ꝛ sa nauit eos. in ps. Magna foret rusticitas si rex anglie mitteret filiũ suũ ad vocanduz aliquem pauperẽ si ille venire ꝯtẽneret. ꝛ maior fit iniu ria si homo vilis ꝛ pauper verbo dei qđ est fili us patris incarnato inuitãte venire contẽnit: quod tñ frequẽter videmꝰ vt merito dicat xp̃s illud Job.xix. Seruũ meũ vocaui ꝛ nõ respõ= dit mihi ore pprio deprecabar illũ. Os dei est verbũ dei.iuxta illud Cañ.j. Osculet̃ me oscu= lo oris sui. Scđo xp̃us vocauit nos signo. Si= gnũ istud fuit corpus suũ extensum in cruce ꝛ exaltatũ in monte: rubricatũ pprio sanguine: sicut volẽs reclamare falconẽ stat in loco appa renti cũ reclamatorio rubricato. Ita xp̃us vo= lẽs hoiez clamare q̃ a padiso auolauerat in in= fernũ: in montẽ caluarie accessit: lignuz crucis ascẽdit: latus sanguinolentũ ostẽdit: voce ma= gna clamauit: vt sic seipo facto signo hominez reuocaret. ꝛ tamẽ istis visis ingratissimi homi nes ad eũ venire contẽnunt: sicut ipe ꝯquerit̃ Prouer.j. Vocaui ꝛ rẽnuistis extendi manus meas ꝛ non fuit qui aspiceret. Tertio vocauit nos p nunciũ.id est p p̃dicatoꝝ officiũ cuiuscũ q̃ fuerint cõditionis: siue p̃lati ordinarij: siue alij ab ecclesia ad predicãdũ deputati. De isto nũcio dicit̃ Luc.xiiij. Homo quidã fecit cenaz magnã ꝛ vocauit multos: ꝛ misit seruũ suũ ho ra cene dicere inuitatis vt venirẽt. Quẽ locũ exponẽs Gregꝰ. dicit seruũ illũ ordinẽ predi= catoꝝ designare: cũ tamẽ tpe suo nullus ordo in ecclesia sic vocaret̃.

Secũdo sic homines tripliciter vocant̃ ita se excusant tripliciter. Su perbi p subtilitatẽ dominatiõis. Auari p diffi= cultatẽ terrene occupationis. Luxuriosi p vo= luptatẽ carnalis delectationis. Et isti tres figu rant̃ per illos tres quos enumerat euãgelista Luc.xiiij. Quoꝝ primus dixit. Villam emi ꝛ necesse habeo exire ꝛ videre illam. rogo te ha= be me excusatũ. Scđs dixit. Juga boum emi quinq; ꝛ eo pbare illa: rogo te habe me excu= satũ. Et tertius dixit: vxorẽ duxi ꝛ ideo nõ pos sum venire.

Primus designat supbos qui p ambitione terreni dominij gloriã amittũt ce lestis regni. iste in sua excusatione bene se fate tur fatuũ fuisse qui se prius dicit villam emisse q̃ vidisse. Faciliter eñ quilibet fallit̃ quãdo vi delicet illud emit quod ab eo abscõdit̃: ꝛ certe si homo videret ꝛ cõsideraret qđ est in dignita te dominij secularis: illud nõ emeret nimis ca re: videret eñ ipsius breuitatẽ qꝛ Eccl.x. Om nis potentatꝰ breuis vite. Videret p̃cipitij gra uitatem quia quãto status altior tanto casus grauior. Cecidit petrus sed de infimo: ideo sta tim surrexit. Cecidit Dauid sed ꝺ plano: quia se nõ in altũ extulit. Juxta illud ps. Dñe nõ ẽ exaltatũ cor meũ. ꝛ ideo scito surrexit. Cecidit Adam sed de alto: qꝛ de paradiso. ꝛ iõ cũ diffi cultate surrexit. Cecidit Lucifer sed de celo al= tissimo, ideo surgere nũq̃ potuit.

Secũdus excusans figurat auaros qui iuga boum quin q̃ dicit se emisse. Per quinq; iuga boum intelli= gunt̃ quinq; sensus exteriores corpis. Et dicunt̃

iuga q2 fm Augu. cuiuslibet sensus instrumēta
cōbinant. Duo eīn sunt oculi: due aures: due
nares: duo instrumenta gust⁹: lingua ꝛ palatū.
Due manus in quib⁹ ꝑcipue ptz tact⁹. Sic ḡ bo-
ueo terrā versant: sic sensus auari circa terrena
ptinue delectant: magis eīn delectant ei⁹ oculi vi
dēdo massā auri q̄ȝ in ecclia videre corpus xp̄i.
In ore etiaȝ dulcior est auri nominatio q̄ȝ verbi
dei ꝑdicatio: ꝛ fatue iste se excusauit: q2 prius de
buit iuga pbasse q̄ȝ emisse. Terti⁹ luxuriosos
designat q ꝑ vxorē intelligit voluptatē: nō eīn ꝑ
cōiugiū ɔiugati excludunt a cena lȝ aliq̄liter. Un
ille dicit vxorē duxisse q tota affectione se tradi-
dit voluptati: ꝛ tal' ad cenā celestē venire nō pōt
nec debet nec ē dignus nec pōt ire: q2 ipse est fcti
dus. nō est dign⁹ q2 est sordida veste indut⁹. ꝛ iō
q2 tot sūt q se excusant: iō lȝ multi sūt vocati pau
ci tñ sūt electi. Math. xx. In cui⁹ signū Numeri
xxxi. legim⁹ ō q2 sedecī milib⁹ hoim nō cesserit in
ptē dñi nisi. xxxij. aie. Tertio vidēdū ē q sūt ex
cusantiū punitiōes ꝛ sūt tres. Segregatio a ɔsor
tio bonorū. Luc. xiiij. Nēo viroꝝ illoꝝ q vocati
sūt gustabūt cenā meā. Subsānatio ꝛ iproperiū
pctōꝝ: q2 in iudicio de⁹ ꝛ angeli ꝛ hoies ꝛ demo
nes subsannabūt ꝛ deridebūt fatuos pctōres q
diuinas vocatiōes neglexerūt. Prou. j. Quia vo-
caui ꝛ rēnuistis: extēdi man⁹ meas ꝛ nō fuit q aspi
ceret. Et infra. Ego q̄ȝ in īteritu vr̄o ridebo ꝛ sub
sānabo cū vob̄ qd̄ timebatis aduenerit. Cruciatio
ꝑpetua tormētoꝝ. Esa. vlti. Eligā illusiones eoꝝ
ꝛ q timebāt adducā eis q2 vocaui ꝛ nō erat q rñde
ret. Nō sic ō bonis ꝛ iustis q deū audiūt vocātē ꝑ
obedientiā ꝛ ꝑceptoꝝ obseruātiā: hi in celo ponēt
lucētes sic stelle in ꝑpetuas eternitates. Baruch
iij. Stelle vocate sūt ꝛ dixerūt assum⁹ ꝛ luxerūt ei
cū iocūditate q fecit illas. Speciali⁹ aūt vocat
nos ostēsionib⁹ exemploꝝ. ꝑmissionib⁹ ꝑmioꝝ:
ꝛ ꝑcussiōib⁹ flagelloꝝ. Primo nos vocat ostēsiō-
ibus exēploꝝ. q̄t eīn nos ꝑ viā penitētie ꝑcesserūt
tot vocationes habem⁹: quot milia martyrū: q̄t
milia virginū: quot milia ɔfessoꝝ: tot sunt milia
vocātiū. Joh. x. Proprias oues vocat noiati ꝛ ad
ducit eas. Ait apl's ad Phil'. iij. Ea q retro sūt obli
uiscēs ꝛ ad ea q ꝑora sūt extēdēs meipm ad destī
natū ꝑseq̄r ad brauiū sup'ne vocatōis. Scd̄o nos
vocat ꝑmissiōib⁹ ꝑmioꝝ sic diues vocat pauperē
ostendendo sibi denariū. j. Pe. iij. In hȝ estis vocati
vt bñdictiōeȝ hēditate possideatis. Terno vocat
nos ꝑcussiōib⁹ flagelloꝝ: q̄tiēs eīn infirmitatib⁹
flagellamur seu fatigamur vel aduꝰsitatib⁹ tribu-
lamur: totiēs a deo vocamur. Et sic Greg⁹. dic.
Mala q nos ꝑmūt ad deū ire cōpellūt.

Ca. XII. Lectio. CXLV.

Quā bonus et suauis ē dñe spūs tu⁹ i nob. Jō
q hos q exerrant ptib⁹ corpis
ꝛ de quib⁹ peccāt admones ꝛ al
loqueris vt relicta malicia credāt in te dñe. Si
cut supius dictū fuit: intētio Salomōis a medio
x. ca. vsq̄ȝ ad finē libri est declarare quō sapiētia
q est verus dei cult⁹ mirabiliter gubernauit po-
pulū hebreoꝝ vt ꝑ hoc oēs hoies hebreoꝝ histo
riā audiētes ad verū cultū vnius dei q ē sapien-
tia aiarent. Fuit ista gubernatio mirabilis i tri-
bus. In egyptioꝝ expugnatione: in hebreoꝝ ꝑ
desertū traductiōe: ꝛ in chananeorū de terra ꝓ-
missiōis eiectione. Postq̄ȝ igit declarata ē gu
bernatio sapiētie circa ꝓplm hebreoꝝ quātuȝ ad
duo ꝑma. In ista pte ɔsequēter agit de punitio
ne gentiū ꝑuersaꝝ q terrā sctām inhabitabāt añ
filios isrl'. Inhabitabāt aūt a septē gentib⁹ q̄s in
aduentu filioꝝ israel ꝛ in mora eoꝝ nō statim et
subito ꝑ paulatī dñs deleuit ꝛ captiuauit ꝛ do-
minio illi⁹ terre ꝑuauit ꝛ in eadē filios isrl' mira-
culose plātauit. Et circa ista duo fiūt. Nā primo
agit de chananeoꝝ afflictiōe. Scd̄o ō hebreorū
instructiōe ibi. Tu aūt dñator. Circa ꝑmū autē
duo fiūt. q2 ꝑmo agit de mō afflictionis q gens
chananeoꝝ fuit flagellata. Scd̄o ostēdit q2 ad illū
modū diuina potētia nō fuit necessario limitata
Scd̄a ps ibi. Nō q2 ipotēs. Circa ꝑmū duo fiūt:
q2 ꝑmo ostēdit bonitas diuine castigationis ad
oēs peccatores generalit: Scd̄o ad chananeos
specialiter. scd̄a ps ibi. Illos eīn antiq̄s. Circa ꝑ
mū in lectione hodierna duo fiunt: q2 ꝑmo agit
ō diuina dulcedine quā influit mētibus iustoꝝ:
scd̄o de mira māsuetudine quā ostēdit i correptio
one malorū: scd̄a ps ibi. Ideoq̄ȝ hos q exerrant
partib⁹ corpis ꝛ de quib⁹ ꝛc. Circa ꝑmū dicit sic.
O q̄ȝ bonus ꝛ suauis est dñe spūs tu⁹ in nobis.
Ubi diuine bonitatis dulcedo cōmēdat ex signo
magne admiratiōis. O est nō grādis intētiōis.
Q̄ ex vocabulo sūme ꝑfectiōis. bon⁹ ex vbo mi
re delectatiōis. suauis ex dulcedine degustatio
nis spūs tu⁹. O fm Priscianū ꝛ Papiā aliq̄n ē
nomē lr̄e: aliq̄n est interiectio: aliq̄n ē aduerbiū.
Si ē interiectio: est īteriectio q̄nq̄ȝ dolētis. vt o in
quāta miseria sum⁹: q̄nq̄ȝ ē interiectio admirātis:
vt o rē mirabilē: q̄nq̄ȝ siliter est aduerbiū: ꝛ diu̇-
sas habet significatiōes. Est eīn aduerbiū vocā-
di: vt o regina: admirādi: vt o qualis facies. In
dignādi: vt o tpa o mores. Optādi: vt o assis. Ex
hortādi: vt o fugite. Qū vo ꝓfert cū suspiratiōe
ꝛ motu aīmi sic ē īteriectio. Qū seq̄t accusatiu⁹:
est adūbiū: vt o ꝯditionē miserā. In ꝓposito O
an est interiectio vel adūbiū: nō ē cura ꝛ ē nota ma
gne admiratiōis: Q̄ ē nota grādis intētionis.
Iuxta illud ps. O q̄ȝ magna multitudo dulcedi-
nis tue dñe. Bon⁹ ē vocabulū diuine ꝑfectiōis.
Luc. xviij. Nemo bon⁹ ē nisi solus de⁹. Suauis
est verbū mire delectatiōis. In ps. Gustate ꝛ vi
dete qm̄ suauis ē dñs. Uult ḡ dicē deo regratiā
do. O q̄ȝ mirabilis: q̄ȝ ineffabilis spūs tuus. i. be
nignitas tua ē magna i nobis. i. iudeis. In ps.
Nō fecit taliter omni nationi: vel in oib⁹: fm aliā

ſcam: qꝛ in ps. Suauis eſt dñs vniuerſis ⁊ miſera
tiões eiꝰ ſup oĩa opa eiꝰ. Sic ergo pꝫ diuina dulce-
do in oĩbus creaturis generaliꝛ: ſꝫ ſpecialiter mã
ſuetudinẽ declarat in correptiõe maloꝝ: q̄s tñ
poſſet affligẽ ⁊ ãnihilare ſi vellet vel in infernuꝫ
detrudẽ: corripit ãmonet ⁊ alloquitꝰ vt relinquãt
maliciã ſuã ⁊ redeãt ad eũ p penitentiaꝫ. Et h̄ eſt
qđ ſubdit. Jdeoq̄ꝫ videlꝫ qꝛ tãta ẽ in te ſuauitas
bonitatis. circa hos q̄ exerrãt peccãdo ſcꝫ ptibꝰ
corporis. i. pticulariter ⁊ paulatim: ⁊ de quibus
peccãt. i. de pctis. admones p p̄dicationẽ exteri-
orẽ tuã ⁊ alloqueri p internã inſpirationẽ: vt re-
licta malicia credãt p fidẽ operãtẽ p dilectionẽ in
te dñe q̄ eos ita dulciter reuocas ab errore. Su

B auis eſt dñe ſpũs tuꝰ. Quia hõ certitudinaliter
experiri non põt ſe ſpm̃ſanctũ h̄re: ſicut nec põt ſe
ſcire eſſe in caritate ſm ſanctos: tria tñ ſigna põt
hõ h̄re ſm tria ſigna p q̄ homo pt ſcire q̄ habeat
ſpm̃ſanctũ q̄ veriſimiliter põt coñcere ſe ſpm̃ſan
ctũ h̄re p gratiã. Et accipiunꝛ iſta tria ſigna ſm
triplicẽ ſpẽm in q̄ legimꝰ ſpm̃ſanctũ apparuiſſe.
Apparuit. n. in ſpecie nubis ſup xp̄m tñ ãſſigura
tũ. Jn ſpecie colũbe ſup baptizatũ. Jn ſpecie ig-
nis ſup aploꝝ collegiũ ↄgregatũ. Primũ ſignuꝫ
eſt abũdãtia lachrymaꝝ: ⁊ iõ apparuit i ſpecie nu
bis. Nubes eñ fundũt fluuios ſup terrã: ⁊ ſpũſ
ſanctus irrigat mẽtẽ deuotã quã inhabitare di-
gnaꝛ fluuio lachrymarũ. Vñ Gen. j. dr. q̄ ſpũs
dei ferebaꝛ ſup aq̄s. Et i ps. Flauit ſpũſ eiꝰ ⁊ fluẽt
aq̄. Roma. viij. Jpe ſpũs poſtulat p nob gemi-
tibus enarrabilibꝰ. poſtulat. i. poſtulare nos fa
cit ſm gloſã. Bern. ſup Canti. Lachryme penitẽ
tiũ vinũ ſũt angeloꝝ: qꝛ in illis ẽ dulcor vite: ſa-
por grẽ: guſtus indulgẽtie: ſanitas redeũtis inno-
centie: recõciliationis iocũditas: ⁊ ſerenate pſci-
entie ſuauitas. Scðm ſignũ eſt dimiſſio iniuria-
rũ: ⁊ iõ apparuit i ſpecie colũbe q̄ felle caret. Vñ
qñ homo inuenit ſe paratũ ⁊ benignũ ad dimit-
tẽdũ iniuriã ſibi factã: euidẽs ſignũ eſt q̄ ſpiritũ
ſanctũ habet cũ quo nullũ odiuꝫ ſtare põt: cũ ſit
amor: odiũ nãq̄ꝫ aiaꝫ inflat indurat ⁊ amaricat.
Sꝫ ſpũſſanctus p oppoſitas ↄditiones deſcribiꝛ.
Nã cõparaꝛ roꝛi: vnctioni ⁊ melli. Jnquãtũ eñ
coꝛ inflammatũ refrigeret dicitꝛ ros. Eccl. xviij.
Nõne ardorẽ refrigerabit ros? Vñ petit eccl'ia
q̄ corda noſtra ſpiritusſancti mũdet infuſio: ⁊ ſui
roris intima aſpſione fecundet. Jnquãtũ vo coꝛ
odijs induratũ mollificat dicitꝛ vnctio. j. Joh. ij.
Vnctionẽ habetis a ſancto ⁊ noſtis oĩa. Quia
vero coꝛ odio amaricatũ dulcorat dr mel. Eccl.
xxiiij. Spũs meꝰ ſup mel dulcis: nec iuuat hoiem
pacẽ fictã ptendere in verbis ⁊ odiũ celare i cor-
de: qꝛ fictionẽ talẽ deteſtaꝛ ſpũſſanctus. Sap. j.
Spiritus eñ ſanctꝰ diſcipline effugiet fictũ. Ter
tiũ ſignũ eſt deſideriuꝫ ſupnoꝝ: ⁊ iõ ſpũſſanctꝰ
apparuit in ſpecie ignis. Sicut eñ ignis natura
liter tẽdit ſurſũ ⁊ ſe celo ↄiungit. Jta ſpũſſanctꝰ
corda illoꝝ accẽdit ⁊ ſurſũ eleuat vt terrena faſti

diant ⁊ celeſtia deſiderent. Ezech. viij. Eleuauit
me ſpũs inter celũ ⁊ terrã: nõ dixit poſuit me in
celo: qꝛ ibi nõ ſũt boni: nec dixit poſuit me i tra:
qꝛ ibi manẽt mali auari. Sꝫ dixit eleuauit me int
celũ ⁊ terrã. Quia ibi debẽt eſſe fideles xp̄iani.
Cuius rõ eſt: qꝛ habẽtꝛ aliq̄n aſcẽdere verſus ce-
lũ celeſtia ↄtẽplãdo: ⁊ aliq̄n verſus terrã pximo

C rũ vtilitatibus miniſtrãdo. Dubitatio litteralꝛ.
Vtrũ gratia ſpũſſancti detꝛ neceſſario hõi ſe quã
tũ põt ad gratiã pparanti: ⁊ videtꝛ q̄ nõ: qꝛ cuicũ
q̄ꝫ deus dat gratiã: gratis dat eã ⁊ libere ex ſola
miſcðia. Jgiꝛ quãtũcunq̄ꝫ diſponat ſe hõ: ẽ in li-
bera dei volũtate dare ſibi grãm vel nõ dare.
Jtẽ homo cõparaꝛ ad deũ ſicut lutũ ad figulũ.
Hiere. xviij. Sic lutũ i manu figuli ſic nos ma.
in. do. tu. ſed lutũ quãtũcunq̄ꝫ ſit bene ppartuꝫ
nõ accipit formã a figulo ex neceſſitate: igiꝛ nec
homo gratiã a deo quãtũcunq̄ꝫ ſe prepareṫ. Ad
oppoſitũ eſt gloſa ſup illud Roma. v. Juſtificati
p fidẽ pacẽ habeamus. Et eſt Aug. Deus reci-
pit cõfugientes ad ſe: aliter eſſet iniquitas in eo.
Sꝫ impoſſibile eſt q̄ in deo ſit iniq̄tas ergo impoſſi-
bile eſt q̄ nõ recipiat ↄfugiẽtes ad ſe. ergo ↄfugi
ens ad deum neceſſario ſequiꝛ gratiam. Preterea
Apoc. iij. Ego ſto ad oſtiũ ⁊ pulſo ſi q̄s aperue-
rit mihi intrabo ad eũ ⁊ cenabo cũ eo. Sꝫ iſte q̄
diſponit ſe faciẽdo id qđ in eo ẽ apit ſibi. ergo in
trat neceſſario. Cõfirmaꝛ qꝛ iſto apiente ſibi: aut
intrat aut nõ intrat. Si nõ intrat. ergo fruſtra pulſat
qđ ipiũ ẽ dicẽ. Si intrat. ergo dat gratiã. Preterea
Anſhel. de caſu diaboli. ca. iij. dicit q̄ illa eſt cã q̄re
deus diabolo nõ dedit gratiã ⁊ pſeuerantiã: qꝛ
ipe noluit accipe. Vñ ſi ideo nõ accepit diabolꝰ
pſeuerantiã: qꝛ deus nõ dedit: ſed ideo deꝰ non
dedit: qꝛ ipe nõ accepit: qꝛ quicũq̄ꝫ ſe parat vt ac
cipiat neceſſario recipit. Ad dubitationẽ dicẽ
dũ q̄ q̄dã eſt neceſſitas coactiõis: ⁊ quedã eſt ne
ceſſitas infallibilitatꝛ. Neceſſitas coactionis nul
lo mõ cadit in deo. neceſſitas vero infallibilitatꝛ
cadit in deo ex pmiſſo ſuo ⁊ pacto ſiue lege ſtatu
ta: ⁊ hec nõ eſt neceſſitas abſoluta ſꝫ neceſſitas cõ
ſequẽtie. Unde nõ ſtat cũ lege ſtatuta q̄ viatoꝛ
faciat q̄ in ſe eſt diſponẽdo ſe ad gratiã q̄n habe
at grãm: poſſet tñ deꝰ mutare legẽ circa aliã pſo-
nã ſi vellet: ⁊ taꝛ quãtũcũq̄ꝫ ſe diſponeret et nõ ha-
beret: qꝛ diſpoſitio hoĩs nullã cauſalitatẽ hꝫ re-
ſpectu grẽ ð neceſſitate: ſꝫ nec ð ↄgruo: qꝛ grã ex-
cedit oẽm opationẽ naturalẽ: nec eſt poſſibile q̄
hõ mereaꝛ p q̄dcũq̄ꝫ opꝰ nãle morale: puta grãꝫ
ð ↄdigno. Ad rõnes in oppoſitũ. Primã ↄcedẽ
do q̄ ex miſcðia ⁊ grã ſua p tãto qꝛ talẽ legẽ miſe
ricorditꝛ ſtatuit ⁊ obſuat: ſꝫ ſtatuta lege: neceſſa
rio dat grãm neceſſitate ↄſequẽtie. Ad ſcðm q̄ꝫ
uis ſumꝰ ſicut lutũ p cõparatõeꝫ ad deũ aliq̄ mõ: ſi tñ
ſilitudo tenet in oĩbus: nec eſt pactũ inter artifi-
cẽ ⁊ lutũ: ⁊ dato q̄ foret artifex poſſet frãgere pa
ctum: pacti lege manente: qđ nõ põt deus pacto
ſuo manente: nec lutum poteſt aliquid apud ar-

tificem ꝓmereri: nec de ꝯdigno: nec de congruo In hac tū questiōe magis pie ꝗ̄ loyce est loquēdum.

Lectio. CXLVI

Illos enī antiquos

inhabitatores terre tue sctē q̄s exhorruisti: qm̄ odibilia tibi opa faciebāt p ue dicamina ⁊ sacrificia iniusta: ⁊ filiorꝫ suorꝫ necatores sine misericordia: ⁊ comestores viscerꝫ hoim ⁊ deuoratores sanguinis: ⁊ auctores parētes animaꝝ inauxiliataꝝ a medio sacramēto tuo voluisti pdere p man⁹ parentū nr̄oꝝ vt dignā pciperēt pegrinatiōnē puerorꝫ dei q̄ tibi oim carior est terra. Declarata diuia castigatiōe ad oēs peccatores generalr̄: q2 oēs corripit: admonet ⁊ alloq̄r vt relinquāt maliciā. In hac pte, ōn̄dit diuinā clementiā in castigatiōe illaꝝ gētiū q̄s de t̄ra sancta expulerīt filij isrl̄ specialr̄. Et circa h̄ duo fac. Nā pmo replicat puniēdoꝝ puersitatē. Scđo explicat dei puniētis pietatē: ibi. Sz in his tāq̄. Et tertio recapitulat dei miserētis eq̄tatē: ibi. Cū ḡ sis iust⁹. Circa pmū i explicādo puniēdoꝝ puersitatē q̄nqꝫ fiūt in lectōe hodierna. Nā pmo ostēdit q̄ erāt puniēdi. Scđo q̄re erāt puniēdi. Tertio quō erāt puniēdi. Quarto p q̄o erāt puniendi. Et q̄nto ad q̄d erāt puniēdi. Primo ḡ ōn̄dit q̄ fuerūt q̄s de⁹ puniuit in aduētu filiorꝫ isrl̄i terrā sctām. Et q̄tū ad h̄ dic. Illos enī antiq̄o habitatores sctē tue t̄re. Ubi notādū q̄ septē gētes q̄ a t̄ra sctā eiecte fuerīt suis noib⁹ cōputāt̄ Deut. vij. videlicet. Ethei. Amorrei. Chananei. ⁊ Pherezei. Euei. ⁊ Gebuzei. ⁊ Gergezei. Et significāt septē pctā mortalia q̄ nos optet expugn̄re si t̄rā pmissiōis velim⁹ intrare: Quare aūt eiecte fuerīt dr̄ in l̄ra statī: q̄s inq̄t exhorruisti. i. abhoīabiles habuisti: qm̄ odibilia sūt tibi opa q̄ faciebāt. Et quō: Certe peccauerīt i deū: peccauerīt in pximū. In deū peccauerūt ꝯ sūmā veritatē. ꝯ sūmā maiestatē: ꝯ sūmā bonitatē. Peccauerīt ꝯ sūmā veritatē indulgēdo sortilegijs q̄b⁹ inuestigabant de occl̄tis: ⁊ q̄b⁹ se dicebāt mederi infirmos. Unī eorū sortilegia vocat h̄ medicamia: q2 infirmitates p sortilegia medebant̄. sic nōnulle vetule adhuc facere dicūt̄. Cōtra sūmā maiestatem deliquerīt: q2 sacrificia q̄ solo deo debebāt̄ idolis faciebāt: ⁊ iō iniuste. Et h̄ intelligit qn̄ dicit q̄ faciebāt iniusta sacrificia: ḡ ꝯuiter peccauerūt in deū. Et non solū h̄ imo peccauerūt in pximū ⁊ maxie in illos q̄b⁹ ceteris parib⁹ magis grati debebāt fuisse videlicꝫ in filijs suis. Unī l̄ra s̄bdit q̄ fuerīt filiorꝫ suorū necatores. In p̄s. Immolauerīt filios suos ⁊ filias suas demōib⁹. Ecce q̄ difficile fuit colere demōes q̄ iubebāt sibi filios a patrib⁹ imolari: ⁊ hoc fecerīt isti gētiles sine mis̄cdia. Unū nō solum interfecerīt filios suos vt imolarēt demōib⁹: imo cū gaudio ⁊ hilaritate h̄ fecerīt. Et iō l̄ra dic̄ q̄ fuerūt filiorꝫ suorꝫ necatores sine misericordia: et nō solū occiderūt filios imo viscera. i. carnes humanas comederūt q̄rū ptes deo sacrificauerūt cōburēdo: partē comederūt masticādo. sicut iudei de suis sacrificijs faciebāt. ⁊ hoc est q̄ȯ subdit. Et viscerū comestores: ⁊ noiant̄ viscera ad ōn̄dendū crudelitatē eoꝝ: quia pōt esse q̄ interiora humana sic pulmonē ⁊ epar ⁊ renes comederunt. Ouidi⁹ meta. xv. Heu q̄tuꝫ scelus est in viscera viscera ꝯdi. Cōgestoq3 auidū pinguescere corpe corp⁹. O q̄ crudele est in viscera viscera condi ⁊ cenā in sanguine. Unde subdit. Deuoratores sanguinis: ⁊ hoc sup oia sctā eoꝝ reddit detestabile: q̄ erāt auctores parentū aiaꝝ inauxiliatarū. littera est obscura: sed vult dicere q̄ illi qui fuerīt parētes animaꝝ inauxiliataꝝ. id est hoim occisoruꝫ sine auxilio ⁊ defuerūt auctores iubendo et ordinādo de morte eoꝝ: ita q̄ ipsimet parētes vice fuerūt auctores mortis: ⁊ h̄ est q̄ȯ dicit q̄ fuerūt iubēdo ⁊ ordinādo ipam mortē filiorꝫ ad sacrificiū deoꝝ suorꝫ. Ipsimet inquā parentes carnalr̄ aiaꝝ inauxiliataꝝ. i. hoim derelictorum siue auxilio. Peccauerūt ergo tā in deū q̄ in pximū: ⁊ sic patet qualiter deleri debebāt. Sz quō: Certe p occisionem ⁊ expulsionē a terra illa sancta in qua filius dei erat nasciturus: victurus et moriturus. ppter quod illam sacram nominat. Unde subdit sic littera: a medio sacramēto tuo sic voluisti pdere. Terra enī sancta sacramentuꝫ dicitur. Est enī sacramentū generaliter loquendo sacre rei signuꝫ. Quia ergo illa terra figurabat ecclesiam militantē ⁊ etiā triūphantēꝫ. Et q2 xp̄s in ea sacramēta noui testamēti fuerat constitutus: merito sacramentū vocat̄. medium vero sacramentū: q2 in medio mūdi posita est. Sed p quos fuerunt delendi: Certe dicit Salomō per man⁹ parentū nostroꝝ. qui sub Iosue intrauerant terram promissionis. Iosue. v. Iustū enīꝫ fuit q̄ cultores veri dei: cultores demonū superarēt. Et iō subdit q̄nto cām ad q̄d expulsi fuerunt vt videlicet dignā pciperēt pegrinationē puerorū dei. i. Abraā Isaac ⁊ Iacob. q̄ in terra illa fuerunt pegrinati ⁊ quib⁹ terra sancta fuerat repromissa: q̄ tibi deo oim est carior t̄ra. Primo q2 ibi habitauerūt sancti patriarche tāq̄ pegrini. Secūdo q2 ibi xp̄o ꝯcept⁹ est natus cōuersatus: docuit: mortuus ⁊ resurrexit: ascendit in celuꝫ ⁊ ibi iudicaturus est viuos ⁊ mortuos. In p̄s. Bene dixisti domine terrā tuā. Illuc adhuc p discrimina multa a deuotis trāsitur. vbi mori nō timet̄. ibi p martyriū ad t̄rā viuētiū ascēdit̄. Chara ē ḡ deo t̄ra illa rōe creatiōis. Charior rōe recreationis. Charissima ratione figuratiōis vt dignā acciperēt vl̄ pciperent pegrinationē puerorꝫ dei. Cū vita xp̄iana pegrinatio q̄dā sit v̄sus patriā nob pmissā. nccē est q̄ xp̄ian⁹ ꝯditiōes pegrini habeat eūdo ⁊ redeūdo. Peregrin⁹ autēꝫ tria seruat. tria vitat: ⁊ tria reportat. Seruat peregrinādo ista tria. Quotidie socios malos vitat: quotidie

computat: quotidie terminū recogitat. Primo q̃ hoc maxie hȝ in corde q̄ nō intrat puersā societatē: q̄ hoc est sūme piculosum sibi. Aliq̄ enī sūt ꝓdiciosi: aliq̄ nimis sūptuosi: ⁊ aliqui nimis accidiosi: ⁊ isti oēs impedirent eū. Isto modo moralr xpianus cauere sibi dȝ ne maloꝝ societate turbet a bona vita: nō hēat societatē cū demōe: q̄ ē ꝓdiciosus: nec cū mūdo: q̄ ē nimio sumptuosus: nec cum carne: q̄ ē nr̄ hostis ⁊ nimis accidiosus. Scdo pegrinus quotidie cōputat ⁊ eodē mō bonus xpianus q̄tidie vitā suā examinat. Vn̄ Seneca de ira. li. iij. ꝯsus finē. Quotidie animus ad rōem reddendā vocandus est: faciebat hoc sextius noster vt ꝯsūmato die cū se ad quietē nocturnā reposuisset interrogaret animū suū qd̄ hodie malū tuū sanasti: cui vitio obstitisti: q̄ pte melior factus es. Tercio pegrinus quotidie d̄ termino recogitat. et nos semꝑ de patria cogitare debemus. Augus. In hostili em̄ terra dulcis est recogitatio patrie. In ps. Heu quia incolatus meus ꝓlongatus est. Sic recogitauit paulus terminū suū q̄n dixit. Dissolui enī cupio ⁊ esse cū xp̄o mlto melius ē. Scdo pegrinus ista vitat q̄ntū est sibi possibile: thesauri sui ostēsionē: hospitis deceptionē: ⁊ suippius nimiā onerationē. Isto mō deuotus xpianus vitat semꝑ ostēsionē suaꝝ virtutū ꝑ iactantiā q̄n potius eas occultat ꝑ humilitatē. Grego. Depredari desiderat q̄ thesauꝝ in via publice portat. Scdo vitat hospitis deceptionē: hospes nr̄ ⁊ hostis mūdus est qui sic̄ hospes gratissimū vultū facit: lectisternia honestissima demōstrat ⁊ bona ꝓpinat. Sꝫ in fine ꝑcissime ⁊ strictissime cōputat nec hoiem secū q̄c q̄ꝫ asportare pmittit. Tertio pegrinus vitat suipsius nimiā onerationē: q̄nto minus pōt secū portat de vestibus ⁊ alijs q̄buscūq̄ꝫ. Eodē mō xpiani deuoti dicūt cū aplo. Hūtes alimēta ⁊ q̄bus tegamur his ꝯtēti sumus: imo pecuniā suā ipi nō portant interdū. Sꝫ mercatoribus eā in patria sua tradūt vt ab alijs eiusdē societatis mercatoribus tantū recipiāt in patria ad quā vadūt. Sic etiā prudētes xpiani diuitias suas elemosynas erogando paupibus tribuūt in p̄nti. Hi enī sūt mercatores celoꝝ ⁊ securitatē ab eis hn̄t: litteras xp̄i euāgelii videlicet q̄ tantūdē imo cētuplū in celo recipiēt. Tertio pegrinus tria reportat qn̄ in patriā suā redit: de peccatis indulgētiā: ab amicis reuerētiā: ⁊ deinceps q̄escēdi licētiā. Sic etiaꝫ xpianus deuotus rediēs ꝯsus patriā celestē in morte gaudet: q̄ secū portat indulgētiā pctoꝝ ⁊ recipit ab amicis reuerētiā. Solēt enī amici hoīs venientis de pegrinatione sibi ꝓcessionabilr occurrere ⁊ i domū suā deuote deducere. Eodē mō in morte sctoꝝ redeuntiū de pegrignatiōe mundi occurrūt scti angeli sic̄ pie petit eccl̄ia. Subuenite sancti dei: occurrite āgeli dn̄i suscipiētes aiaꝫ eius offe. i ꝯspectu altissimi: ⁊ tūc ē in domo sua. Et tūc ꝯsequit̄ post labores ꝑpetuā quiescendi licentiā Apoc. xiiij. Amodo iā dic̄ spūs vt requiescant a laboribus suis: ⁊ hi condignā pegrinationē faciēt puerorum dei.

Lectio. CXLVII

Sed et his tanq̄ꝫ hominibus pepcisti ⁊ misisti añcessores exercitus tui vespas vt illos paulatī extermīarēt: nō q̄ īpotēs in bello eras: subijcere impios iustis: aut bestijs seuis. Aut ꝟbo duro simꝫ extermiare: sꝫ ptibus iudicāo dabas locum pnīe: nō ignorās q̄m iniq̄ est natio eorū ⁊ quasi naturalis malicia eoꝝ: ⁊ q̄m nō poterat mutari cogitatio eorum in ꝑpetuū: semen enī illoꝝ erat maledictū ab initio. Declarata chananeoꝝ multiplici puersitate ꝓpter quā merito destrui debuerūt In hac pte ꝯseq̄t̄ d̄ dei circa eos pietate n̄ obstāte tāta eoꝝ puersitate. Fuit aūt diuina pietas in hoc mirabilis ⁊ laudobilis circa eos q̄ non subito sꝫ paulatim ⁊ ꝑ ptes eos deleuit vt semꝑ relinq̄retur penitētie locus his q̄ supfuerūt. Ex alia enim pte deleuit eos ⁊ hoc mō incōsueto ⁊ miro vt eorū deletio merito appareret: nō hoīs opus sꝫ dei: et sic tā ex successiua extermiatōe q̄ꝫ ex inconsueta vltiōe materiā haberēt penitētie. Fiūt igit̄ circa istud tria. Primo narrat̄ diuia pietas in pcēdo. Scdo excusat̄ eius ptās in puniēdo. Tertio replicat̄ maloꝝ puersitas in obstinacitate resistēdo: Secunda pars ibi: Non quia impotens. tercia ibi. Non ignorans. Circa primuꝫ pietas dei puniētis declaratur i tribus: quia puniuit eos misericorditer mirabiliter ⁊ parcibiliter. Vn̄ dic̄ Sꝫ in his videlicet antiq̄s habitatoribus terre sancte nō obstāte eoꝝ multiplici malicia tanq̄ꝫ hoibus pepcisti. tanq̄ꝫ hoibus. i. ad imaginē tuā factis vltra q̄ꝫ fragilibus. Geñ. vj. Nō pmanebit spūs meus in hoīe in eternū: q̄ caro est. Scdo puniuit eos mirabiliter: ⁊ ido subdit: Et misisti antecessores exercitus tui vespas. Ad lrāꝫ dicit̄ Josue. xxiiij. Misi ante eos crabrones ⁊ eieci eos d̄ locis suis: sꝫm Isidorū. xij. Ethimol. ca. vi. Apes ꝓprie vocantur orte de bobus: crabrones de eq̄s: fuci de mulꝫ: vespe d̄ asinio. Dicūt̄ aūt crabrones a cabo. i. caballo: q̄ de putrefactiōe cadaueris caballi oriūtur: sicut apes de putrefactiōe carnis bouine: q̄ꝫuis nō oēs apes illo mō generent̄: sed hn̄t generationē duplicē videlicet naturalē ꝑ ꝓpaganonem qua vna generat̄ ex alia: ⁊ ꝑ putrefactionē carnis iuuēce vacce vel bouis: ⁊ q̄ꝫuis in mltis libris scribat̄ scrabroges: correctores tn̄ parisiēses ⁊ Joh. in specło eccl̄ie dicūt crabrones. Versus. Cabo caballus erit: sꝫ crabro nascit̄ inde. Et declinat̄ Cabo cabonis. Idē dicit alexander neq̄uā. Et in Papi. scribit̄ ꝑ dictiōes incipientes ꝑ cra. Sꝫ tn̄ sꝫm Hugu. ⁊ Britonē debet dici scabro scabronis ⁊ scobrꝫ. Hmōi autē vespas pmisit dominus ante exercituꝫ suum vt illos paulatim exterminaret ⁊ particulariter. Sic ergo patet d̄ diuina pietas in parcendo. Consequenter ostēditur eius potestas in puniendo: quia non

est ɔcipien dū q᷑ de⁹ q̄ est infinite potēte nō aliter q̄z p minima aīalia eos poterat occidisse: vl' imittēdo bestias seuas: vel imediate sua ꝓpria iussiōe sicut sup⁹ de egyptijs dictū fuit. Et hoc est qđ dicit. Nō q̄ impotens in bello eras subijcere impios iustis: sed ꝑtib⁹. i. ꝑ partes iudicans. id est iudicij vindictā exercēs: dabas locū penitētie ipīs q̄ relinq̄bant. Tertio iterū replicat malicia puniroꝝ ⁊ simul cū hoc excludit quedā dubitatio q̄ possit suboriri in h᷑ q᷑ dictū est q᷑ deus dedit eis locū penitētie quasi expectans ⁊ tēptās an vellēt penitere. Possit aliq̄s

B q̄rere. Nū de⁹ nesciuit q̄d volebāt facere? Et respōdit lr̃a q᷑ sic. Sciuit eī̄ q᷑ ipī ꝑsisterēt in malicia. Et tñ q̄ntū in eo fuit dedit eis occasionem maliciā dimittēdi: vt ośdat q᷑ nō ipo impellente mali facti sūt: sed ipīs intelligētib⁹ eligētib⁹ ⁊ negligēribus: ⁊ eo ꝑmittēte nō cōpellente. Et ideo subdit. Nō ignorās qm̄ iniqua est natio eoꝝ: q̄ ipī ab ipo natiuitatis initio. in malicia fuerūt a suis ꝓgenitorib⁹ educati: ⁊ ideo fuit q̄si naturalis malicia ipoꝝ. Cōsuetudo est q̄si altera natura. ⁊ q̄ qđ naturale est difficile tollitur Sciebas q᷑ non poterat immutari. id est difficile poterat mutari. cogitatio illoꝝ imꝑpetuū. Hiere. xiij. Si mutare pōt ethiops pellē suā ⁊ pardus varietates suas ⁊ vos poteritis bñfacere cū didiceritis malū. Semē eñ illoꝝ maledictū erat ab initio: q̄ ad litteram de Cayn filio ade qui ab initio. i. ab antiquo maledict⁹ extitit descenderūt. Dic glo. hic. q᷑ ex quo ipsi erāt: quedā praua q̄litas i ipīs erat: maledictiōe digna: ⁊ forte intelligit de q̄litate q̄ dr̃ fomes vel pruitas ad peccādū. Dabas locū ad penitentiā. oē tp̄s est post nobis datū ad merendū vel penitēdū. Et si est momētū sine merito vel penitētia exiget a nobis tanq̄z vtiliter ɔcessuz ⁊ inutiliter ɔsumptū. Ecci. xv. Nemini mādauit deus impie agere ⁊ nemini dedit spaciū peccādi: q̄n potī⁹ p quolibet hoīe dici pōt deo. Qm̄ dabas locū pnīe. Ubi nōndū q᷑ sic dictū fuit i penltīa lectiōe capli p̄cedētl q̄ttuor sūt pnīe scitamēta: q̄ttuor pnīe impedimēta. quattuor pnīe documēta. ⁊ q̄ttuor emolimenta: De duob⁹ primis q̄ternarijs dictū fuit ibidē: d duob⁹ aūt residuis h᷑ est dicēdū. Quattuor ḡ sūt documēta penitētie vtiliter pagēda: videlicz sollicitudo p̄cogitatiōis: amaritudo cōpunctionis: plenitudo ɔfessiōis: ⁊ fortitudo satisfactiōis. Primo ḡ ad hoc q᷑ penitētia de peccatis vtiliter inchoet necessaria est p̄cogitatiōis sollicitudo. Quis eñ p̄posit⁹ vel baiiui⁹ q̄ bona alicui⁹ dñi expēdisset p mensem p̄sumeret cōpotū facere sine premeditatiōe sollicita? Peccator aūt multa bona recepit dispensanda: bona grē: bona nature ⁊ fortune: ⁊ oīa ista male ɔsūpsit ꝓ maiori parte Quō igit subito ⁊ ex improuiso ad ɔfessionis cōpotū se audebit ingerere? Nota medicina purgatiua p̄supponit p̄paratiuā. Preparatiua est ɔtritio ⁊ p̄cogitatio: purgatiua est ɔfessio. j. Reg. ij. Deus sciētiarū dñs est ⁊ ipi p̄parant cogitatiōes. Et. j. Cori. v. Expurgate vet⁹ fermentū. Et ideo dixit signanter Ezechias Esa. xxxviij. Quid dicā aut q̄d r̄ndebo tibi cū ipse fecerim. Tot videlicet errores cogitādo: loq̄ndo: opādo ⁊ omittēdo. Et r̄ndit. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudīe aīe mee. Sed h⁹ ɔtrū cōtingit: p̄sumūt eñ nōnulli i dimidia hora ɔfessionē facere ꝓ qua vix sufficeret septimana si esset bñ examinata: non interrogāt: nō examināt semetipos p̄ minutib⁹: et idō nō pñt integre penitere. Hiere. viij. Nullus ē qui agat penitētiā sup pctō suo: dicens. Quid feci? Cui⁹ oppositū fecit p̄s. dixit in q̄z. Confitebor aduersum me iniusticiā meā dño. Glo. dixi. id est pri⁹ deliberaui apud me: hoc. s. q᷑ ego ɔfitebor aduersum me. Multi ɔfitent iniq̄tatē suā: sed aduersus deuz. Qñ eñ inueniunt in peccatis: dicūt. Nō feci h᷑: aut nō est hoc peccatū sed deus voluit. Alij dicūt. Fatū mihi fecit. Stelle mihi fecerunt: ⁊ ita p circuitū nitunt venire ad accusandū deū. Stellas eñ ipe fecit et ordinauit ⁊ ita p eas volūt ośdere q᷑ de⁹ fec̄ vt peccarēt. Sz vere penitēs dic̄ ego peccaui: nō fatū: nō fortuna: nō diabol⁹ me cogit sed ego p̄suadēu ɔsensi. Hec glo. Uere igit penitētes p̄cogitāt ⁊ deliberāt quō possint semetipos accusare: false penitētes deliberant quō possent deū accusare. Scđo debz penitētia in se hr̃e amaritudinē cōpūctiōis: exēplo Job dicētis. Loquar in amaritudine anime mee dicā deo: noli me ɔdēpnare. Mulier bene ɔcipit fetum sine dolore naturalr̃. Fñ nūq̄z fuit mlier q̄ pepit sine dolore nisi vna v̄go beata miracl'ose. Anima q̄ñ peccat ɔcipit fetū a diabolo ⁊ h᷑ sine dolore imo cū delectatiōe pctī̄ ɔcipit: parit autē cū ɔfitetur ⁊ ꝓdit in lucē peccatū suo cōfessori. ⁊ h᷑ nō pōt esse sine dolore ɔtritionis ⁊ penitentie. Joh. xvj. Mulier cū parit tristiciā habet. Sz mlier cū parit seu parturit dolet amarissime: cū pepit gaudet ⁊ se sentit alleuiatā. Ita psona grauida pctō ante ɔfessionē ⁊ tpe ɔfessionis tristis ē ⁊ amara. p ɔfessiōe finita videt̄ q̄si liberata ⁊ ledificata. Uñ oīs hō p⁹ ɔfessionem sentit se alleuiatū a pondere pctī p̄ rexistēre. Judith. viij. Quia patiēs ē dñs penitea m⁹ ⁊ eius indulgētiā fusis lachrymis postulem⁹. Et sicut nlla mlier q̄ntūcūq̄z nobil' ⁊ delicata sit potest euadere q̄n indigeat aliq̄ obstetrice: ⁊ q̄n ostēdat se alicui obstetrici velit nolit. Ita nlla psōa ē ingrauidata pctō q̄n aliq̄ hoīe indegeat. p ɔfessore suo. Jux̄ illđ Jac. v. Cōfitemini alterutrum pctā vestra ⁊ orate. Et qui istū dolorē vel amaritudinē nūc recusant: iusto maiorē experient dolorē q̄ñ sui peccatū corā toto mundo ostendent facientes penitētiā: sed non fructuosam

Sap. v. Dicēt intra se penitētiā agētes ꝛ p̄ angustia sp̄us gemētes. Hi sūt quos aliqñ habuimus in derisū ꝛc. Tertio debet penitentia habere plenitudinē ꝯfessionis vt non sit cōptata nec abbreuiata nec colorata nec excusata nec depicta nec diminuta: sed plena deb; esse sufficiēs ꝛ totalis. Sudor vniuersalis in infirmo est signū sanitatis. Sed qñ vnū mēbrū sudat ꝛ aliud manet siccū: signū est infirmitatis ꝛ non ꝯualescētie. Et eodē mō ꝯfessio si ē plena significat sanitatē: sed diminuta signū est infirmitatis sicut aliqui ꝯfitent̄ de gula ꝛ luxuria: de rapina ꝛ ira nihil. Apoc. iij. Nō inuenio opa tua plena corā deo meo. In mente ḡ habe q̄liter acceperis ꝛ audieris ꝛ serua ꝛ age penitētiā. Uincenti⁹ in specl'o naturali narrat de quodā pisce marino q̄ centipes dicit̄ a multitudīe pedum. Iste piscis cū hamū piscatoris senserit suis visceribus inherere ꝛ timore mortis iminētis viscera sua quadā industria naturali effundit ꝛ hamū euomit ꝛ iterū viscera sua resumit ꝛ sic mortē euadit. Ham⁹ diaboli est peccatū infra delectationē sicut infra escā subtiliter inuolutū. Homo hamo capit̄: qñ ꝓpter delectationē peccata cōplectit̄. Eccs. ix. Sicut pisces capiunt̄ hamo: et aues cōprehēdūt̄ laqo: sic cōprehēdūt̄ hoīes in tpe malo. Hamus iste viscera torquet: qñ peccatū ꝯscientiā remordet. Ergo sūmū remediū est tūc hamū cū visceribus. i. cū circūstātijs p ꝯfessionē effūdere corā deo. Iuxta doctrinā ps. Effundite corā illo corda vr̄a: ꝛ postea ipm cor lotū ꝛ ablutū p p̄nīe sacramētū resumam⁹ ꝛ sic recupabim⁹ salutē. Iuxta illō ad Roma. x. Ore aūt confessio fit ad salutē. ij. Cor. vij. Que eñ scōm deū tristicia ē: p̄niam in salutem stabilē opat̄. Quarto p̄nia d; hr̄e fortitudinē satisfactiōis: vt hō nō se fingat debilē vel infirmū ad faciendū satisfactionē p peccatis suis. Sed narrat Amb. in exame. de opc. vj. diei. q̄ elephas est tante fortitudis q̄ sufficit turrim ligneā cū multis armatis portare: tante audacie q̄ nullo clipeorū retardat̄ obiectu: aut aliqua militū ꝯstipatiōe terreat̄: mirabilit̄ tñ timet murē. Moraliter: sic est de mīstis q̄ ad opa mundi p lucro vel gloria tpali inueniūt̄ fortissimi. Ieiunāt: vigilāt: trāseūt maria: fatigāt̄ ꝛ fustigāt̄: s̄ ad faciēdū vnā modicā penitentiā p peccatis suis timēt. in ps. Trepidauerūt timore vbi nō erat timor. Hu⁹ oppositū suadet euāgeliū Luc. iij. Facite fruct⁹ dignos p̄nīe. Exēplū d̄ Magdalena de q̄ Greg. in omel. xxxiij. Quot habuit in se maria oblectamēta. tot de se inuenit holocausta. Cōuertit ad nūerū ꝟtutū: nūerū criminū: vt totū seruiret deo i penitētia q̄cqd ex se deū ꝯtempserat in culpa.

Lectio. CXLVIII

n **Ec timens aliquē**

veniā dabas pctīs eoꝝ. Quis eñ dicet tibi: q̄d fecisti? Aut q̄s stabit ꝯ iudiciū tuū? Aut q̄s i cōspectu tuo venit vindex iniq̄ꝝ hoim? Aut quis tibi imputabit si pierint nationes q̄s tu fecisti? Nec eñ est ali⁹ de⁹ q̄z tu: cui cura est de oībus vt ostēdas qm̄ nō iniuste iudicas iudiciū: neq; rex: neq; tyrān⁹ in ꝯspectu tuo inq̄rent de his quos ꝑdidisti. Quia in punitōe ꝛ deletiōe chananeoꝝ de dn̄o tr̄e ꝓmissiōis: de⁹ ꝓcessit misericorditer: mirabilit̄ ꝛ ꝑticularit̄ eo q̄ nō statī oēs deleuit s̄ aliq̄s deleuit vna vice: ꝛ alios reseruauit. vt peniterēt si vellēt. Poterat eñ de facto dei triplex mala īterp̄tatio fieri. Uno mō dici q̄ de⁹ sic eis pepcit ex ipotētia. Poterat etiam dici q̄ de⁹ sic pepcit ex nesciētia vl' igrāna. Poterat tertio dici q̄ de⁹ sic pepcit ex timore vel reuerētia alicui⁹ supioris: quasi de⁹ nō eēt iudex supm⁹. Due p̄me interp̄tatiōes reprobate sūt in lectiōe p̄cedēti. Ertō restat mō reprobare tertiā ꝛ ꝯsidere q̄ de⁹ ex mera sua benignitate ꝛ iusticia nō ex timore alteri⁹ sic eis pepcit et paulatim destruxit. Et circa h̄ duo fiūt. Primo p̄mittit̄ ꝯclusio. Scdo subiūgit̄ ꝓbatio ibi. Quis eñ dicet tibi q̄d ꝛc. Cōclusio ē ista q̄ de⁹ dedit venīā. i. locū ꝛ tp̄s venie si voluissent: ex sola benignitate sua nō ex timore. Et h̄ est q̄d dicit. Nec timens aliquem veniam dabas peccatis eorum. Cui⁹ ꝓbatio patet p exclusionem q̄tuor q̄ solēt in iudicib⁹ q̄nq; inueniri. Solēt eñ iudices interdū declinare a rigore iusticie: aut ꝓpter supioꝝ iudicū reuocatiōes: aut ꝓpt' interpositas appellatiōes: aut ꝓpt' futuras visitationes: aut ꝓpt' seq̄ntes ꝑsecutiones. S; nihil istoꝝ potuit in deo causare timorē. q2 ipe est iudex supm⁹: vn̄ dic̄ sic. Quis eñ dic̄ tibi q̄d fecisti reuocādo videlic; sn̄iam a te datā? q. d. nll's aut q̄s stabit ꝯ iudiciū tuū: interponēdo appellationē. Aut q̄s in ꝯspectu tuo veniet vindex iniq̄ꝝ hoim? q. d. Quis p̄sumet irritare tuum iudiciū: ne sortiat̄ effectū p iudiciariā visitationē vt vindicet penā illatā p te iniq̄s hoib⁹? q. d. nll's. Aut q̄s tibi iputabit si pierint natiōes q̄s tu fecisti. ꝑsecutiōes tibi postea vl' molestias inferēdo? q. d. nll's. Iob. v. Si s̄uerterit oia ꝛ in vnū coartauerit q̄s ꝯdicit ei? Q̄d aūt quelibet causa timoris a deo excludat̄ p3 sic. Nam ipe sol⁹ est de⁹ iudex supm⁹ ꝛ dispositor omnium rerū ꝛ h̄ est q̄d subdit. Nec eñ est ali⁹ deus q̄z tu. cui cura est de oībus. Si arguat̄ ꝯtra h̄. q2. j. Cor. ix. dicit̄ q̄ nō est deo cura de bobus Dicendū q̄ est cura ꝓuidētia generalis p conseruationē reꝝ in suo esse. ꝛ cura ꝓuidētie specialis p doctrine informationē. Prima est de omnib⁹ nō scda: sed tm̄ de hoībus vt ostēdas qm̄ nō iniuste iudicas iudiciū. Ista litera debet ꝯiūgi ad ꝯclusionē principalē premissam in p̄ncipio lectiōis sic. Nec timēs aliquē: veniā dabās peccatis eorum vt ostēdas oībus scilicet

tibus ⁊ historiã coꝝ legẽtib⁹: qm̃ nõ iniuste iu-dicas iudiciũ id ẽ nõ iniuste flagellas ⁊ punis malos. Et q꜄ ẽ sũm⁹ iudex. ideo ↄcludit corre larie: ꝙ nec rex qui videlicet iuste regit: nec tyrãnus: q̃ ꝑ oppressionẽ subiectos regit in cõ-spectu tuo inquirẽt de his quos ꝑdidisti. q. d. nunq̃ ꝑ inquisitionẽ poteris cõuinci male pu niuisse quos ꝑdere ꝓpter coꝝ peccata decreui sti. Abac. j. Ipse de regib⁹ triũphabit ⁊ tyranni ridiculũ eius erũt. Juxta illã clausulã. Veniã dabas peccatis eorum. Notandum veniam peccati ↄsequimur ꝑ penitentiã cui⁹ quattuor sũt incitamẽta: quattuor impedimẽta: ⁊ q̃ttuor emolimẽta. ¶ Ubi notãdũ de vltimo q̃ ternario ꝙ ꝑ penitentiã xp̃m nobis reconciliam⁹. ange-los letificam⁹: aĩas imo nosmetip̃os reforma-mus: ⁊ demões ↄfutam⁹. Primo xp̃m recõcili amus. Hiere. xviij. Si penitẽtiã egerit gẽs illa a malo suo qđ locut⁹ sum aduersus illã: agaz ⁊ ego penitẽtiã sup̄ malo qđ cogitaui vt facerez ei. Ecce mirabilis mod⁹ recõciliatiõis dñi tãti qui vult quasi ad paria iudicari cũ hoĩe seruo suo. Uñ ad modũ hoĩs loquit̃ đ seipso. Si eñ hõ vellet penitere. ipse vult penitere: h̄ est ad modũ penitẽtis se hr̃e. Sic aũt nobiles impa-tores pulchrum vindicte gen⁹ reputauerunt agnoscere ⁊ noxijs penitẽtib⁹ ↄcedere veniam post reatũ. sicut dicit Petrus de vineis in q̃dã epistola. Scđo angelos letificam⁹. Juxta illđ Luc. xv. Gaudiũ erit corã angel' dei: sup̄ vno peccatore penitẽtiã agẽte. Legim⁹ eñ. iij. Re gũ. vj. ꝙ Salomõ fecit angelos fieri in ꝓpicia-torio tẽpli: de quib⁹ q̃ttuor ibi legim⁹. Fuerũt eñ imagines ille de lignis oliuarũ. Scđo ha-bebãt alas expansas. Tertio habebant pedes obliquos ⁊ eleuatos quasi ad ambulãdũ para tos. Quarto ꝙ versis vultib⁹ mutuo se respi-ciebãt. Primo fuerũt isti noui angeli Salomo nis de lignis oliuaꝝ. antiq̃tuo fuerũt ferrei ꝓ-pter incõpassionẽ ⁊ duriciã qua hoĩb⁹ nõ com patiebant̃. Nũc aũt de lignis oliuaꝝ: q꜄ mise-ricordes ⁊ pij. Pri⁹ habebãt alas demissas: q꜄ quasi inuite ⁊ cũ difficultate veniebãt ad hoĩes sed mõ ad nos cito veniũt ⁊ ideo alas expãsas habẽt. Olim laudabãt deũ soli: sed mõ in lau-dãdo hoĩb⁹ se associãt. Olim naturã nostrã q̃-si infirmã despiciebãt: mõ vidẽtes ipã in xp̃o exaltatã in stuporẽ ⁊ admirationẽ ↄuertunt̃. Uñ se mutuo respicẽ dicũt̃. q̃si de nature nr̃e innouatiõe: specialiter admirantes. Et nota ꝙ dixit penitẽtiã agẽte. nõ dic penitẽtiã cogitan-te: que est penitentia ꝓcrastinantium. Nec dicit penitentiã docẽte ⁊ nõ faciẽte: que est penuen tia verbosoꝝ predicatoꝝ. Nec dixit penitentiã ostẽdẽte: que est penitẽtia hypocritaꝝ ⁊ simu-latoꝝ. Sed dixit penitentiã agente que est pe-nitẽtia deuotoꝝ. Gaudẽt etiã angeli de ↄu siõe pc̃tõris ꝓpt̃ tria. Primo q꜄ vidẽt sue custodie tã gl'iosũ fructũ. sic medic⁹ gaudet qñ videt sue cure cõmissũ reparatũ: ⁊ ↄsuete valitudini resti-tutũ. Scđo q꜄ vidẽt ex peccatorib⁹ ↄuersis suum adimpleri numeruz. Tertio q꜄ vidẽt ad lau-dandũ deũ tale se habere ↄsortiũ: igitur ꝑ pe-nitentiã nostrã angelos letificamus. Tertio nosmetip̃os reformam⁹ ꝑ penitentiã: sicut do-cet Boeti⁹. iiij. đ ↄsol. Homo scđm varia vitia quib⁹ indulget: in naturã bestiaꝝ transforma-tur. sicut inquietus in lingua cõparat̃ cani. In sidiator callidus vulpi. Accidiosus asino: ⁊ sic de alijs. Ratio hui⁹ est q꜄ aĩa hoĩs est sicut ce-ra mollis. Cera eñ calefacta ⁊ mollificata reci-pit effigiez illius rei cui applicatur. Unde si ap plicat̃ sigillo cui impssa est figura leonis: indu et cera leonis effigie. Si applicetur sigillo cui i-sculpta est imago lupi vel vulpis: cera ↄsimilẽ induet imaginẽ seu formã. Isto mõ anima re-rum quibus se ꝑ amorẽ applicat effigiem indu it: ⁊ in illas se transformat. Unđ Hugo đ arra aĩe. Ea est vis amoris vt talem te esse re neces se sit: q̃le est illud quod amas: ⁊ cui ꝑ affectum ↄiungeris. In cuius similitudinẽ ⁊ figurã dile ctionis societate transformeris. Figura ad hoc Daniel. iiij. ꝙ Nabuchodonosor ꝓpter culpã suã est ab hominib⁹ eiectus: ⁊ fenũ vt bos co-medit sed postea recuperauit penitẽtia qđ ami-sit. Sed nota ꝙ pn̄a hoĩs reformatiua tres debz hr̃e cõditiones. Integritatẽ: taciturnitatẽ: et diuturnitatem. Que quidem conditiones ꝑ tres literas huius dictionis homo notant̃ h. eñ nõ est l̃ra: s asp̄ationis nota. Tres l̃re ꝑ̃cipales. Per primũ eñ O. significat̃ integritas penitẽ tie. Integ꜄ eñ est ꝙ plenũ ⁊ circulario linea ꝑfe ctissima ẽ: ⁊ plenissima est: ⁊ circulus inter figu ras supficiales ꝑfectissima est; quia non est pos sibile vt aliquid addatur in linea circulari om nino s̄m Aristo. ij. de celo ⁊ mundo. Peniten-tia ergo debet esse perfecta vt omnis pars pu-niatur sicut quelibet peccauit. Lingua pro va niloquio orationibus. pedes peregrinationi-bus. venter ieiunijs. Per secundã literam q̃ est M. designatur taciturnitas que ad penitẽ tiam requiritur ne fiat cum pompa ⁊ ostentati one. Et bene M designat taciturnitatẽ: q꜄ illa sola int̃ literas pferri potest labijs clausis ⁊ la bijs ipsis imprimit̃. Tertia l̃ra est O. ⁊ signifi-cat diuturnitatẽ siue finalẽ ꝑseuerantiã que in alphabeto greco vltima est l̃ra. Penitẽtia au-tem si ꝑfecta est vsq3 ad finem esse debet. ⁊ talis hominẽ reformat de bestiali natura nõ tñ sine aspirationis nota: q꜄ nisi sp̃ussancti grã ꝑ suã be nignitatẽ hoĩem mollificat. salubrẽ penitentiã nõ attẽptat. Roma. ij. Ignoras qm̃ benigni-tas dei ad peniam te adducit? Quartũ emo-lumẽtũ penitẽtie ẽ ꝙ ꝑ eã demões ↄfutam⁹ Ue hementer eñ ↄfundũt̃ qñ coꝝ ꝓdim⁹ cõsiliũ: qñ coꝝ euadim⁹ carcerẽ. ⁊ a suis ꝑ̃ncipib⁹ grauit̃

affligunt: sicut custos carceris p euasione latronū punit. Valde ergo angunt inuidia q̄ vident nos prius esse eis siles deformatos p pctm. uerū p sacramentū penitentie restitutos: qd nullo mō eis pcedit. Vn̄ de hoīb⁹ singlarit dixit Petr⁹. ij. Pe. iij. Nō tardat dn̄s pmissionē sed patienter agit ppter nos: nolēs aliquē perire s ad penitentiā reuerti. Penitemini ḡ ꝛ conuertemini vt deleant peccata vestra. Act. ca. iij.

Lectio. CXLIX

Um ergo sis iust⁹

c iuste oia disponis: ipm quoq̃ q̄ nō debet puniri pdemnas ꝛ exterū estimas a tuo virtute. Virt⁹ em̄ tua iusticie initiū ē. Et ob h q̄ dn̄s oim es oib⁹ te pcere facit: vñ: ē em̄ ostēdis tu. qui nō crederis esse in virtute psumat⁹. Et hos qui te nesciūt i audacia traducis. Postq̄ declarata ē diuina pietas in punitione maloꝝ: in ista parte pcludit ei⁹ eqtas in gubernatione vniuersoꝝ. Et circa hoc duo fiunt. q̄ primo pmittit pclusio. scdo subdit conclusiōis pbatio. scda ps ibi. Ipm quoq̃. Conclusio que pmittitur est ista q̄ cū dn̄s sive deus sit iustus: iuste oia disponit. Ista pclusio pbatur sic. Ois hō hn̄s vsum liberi arbitrij vel est peccator vel iustus. Si est peccator: tu eū corripis admones ꝛ allo q̄ris sic sup⁹ dictū fuit: ꝛ si velit correctionez recipere eum admittis. Sin aūt: iuste repellis. Si est iustus: hoc nō est nisi p grām tuā: q̄ nullus potest iust⁹ fieri nisi te iniciante ꝛ incipiēte bonū motū: in eo ergo iuste siue bonos siue malos disponis. Et si querat vnde est q̄ tu omnipotēs tā clementer dispōnis: hec est causa generalis oipotētia qua creaturas pseruas ꝛ annihilas si volueris vniuersa. Dicit ergo sic. Cū ergo sis iust⁹ sic q̄ nō possis esse iniust⁹: q̄ q̄cquid vis fieri iustū est fieri. Iuste oia disponis. In ps̄o. Iust⁹ dn̄s ꝛ iusticiam dilexit. Ipm quoq̃ qui nō debz puniri. id est ad ipus misericorditer flagellari pdemnas in ppetuū. Et exter. id est extraneū est mas a virtute tua: que est misericordia tua q̄ illa est ppria virt⁹ dei. De⁹ em̄ ppriū est misereri. Et q̄ posset aliq̄s credere q̄ soli peccatores misericordia dei indigēt que vocat virt⁹ dei. Subdit q̄ etiā iusti gratia ꝛ misericordia sua egent. Virtus em̄ tua. id est gratia iusticie initiū ē: q̄ nisi gratia pueniat hōis voluntatē: saltē natura vel causalitate. hō iust⁹ esse nō pōt. Roma. iij. Iustificati gratis p grām ipius. Et ad Titū iij. Nō ex operib⁹ iusticie que fecim⁹ nos: sed sm̄ suā misericordiā saluos nos fecit. Sed vñ habet deus istā misericordiā? Certe ex omnipotentia. Vñ dicit lra. Et ob h q̄ dn̄s oim es: omnib⁹ te parcere facis. Ubi notandū q̄ deus

B in natura sic pduxit cōiter q̄ clemētia ꝛ potētia fortitudo ꝛ māsuetudo naturaliter pliungunt ꝛ vbi est plus fortitudinis: ibi pl⁹ māsuetudinis ꝛ clemētie repert. Exēplū de leone qui fortissimus bestiaꝝ: clemētissim⁹ est etiā. Vñ Solin⁹ de mirabilib⁹ mūdi Leonū clementie indicia multa sūt. Prostratis parcūt: in viros poti⁹ q̄ in femias seuiūt. Infantes nō nisi i magna fame perimūt: nec a misericordia separant. Hec Solinus. Vñ metrice dicit. Parcere pstratis scit nobilis ira leonis. Et p oppositū deus animalis crudelio prāte prauum. Vñ inter canes paruissimi canes sunt maxie colerici ꝛ quo minus possunt virib⁹: eo magis abundāt latratibus. Christus dicit mox leonis q̄buscūq̃ se psternētib⁹ p penitētiā clementē se exhibet: i viros poti⁹ q̄ in femias: hoc est in peccātes malicia poti⁹ q̄ in peccātes ex passione se vindicat ꝛ infantes. id est innocētes nō nisi magna fame id est magno amore salutis eoꝝ in pñti flagellat. Apoc. iij. Et ego quos amo arguo ꝛ castigo. Sic ergo de⁹ principaliter ꝛ leo naturaliter parcunt pstratis. Ita ois bona aīa petēs veniā de offensis parcere psueuit. Vñ apō gētiles sic principes informaban̄t antiq̄⁹. Sicut docet Virgili⁹. vj. Eneid. Et idē recitat Aug⁹ v. de ciuitate dei. ca. xij. Cū Eneas patrē suū enchisen p loca infernalis quesiuisset ꝛ p campos Elysios tandē inuenisset: sic a patre suo informat⁹ fuit q̄ pditiōes nobilitatis ranoni pcederēt inter ppl̄os toti⁹ orbis. Tu regere impio populos romane memēto. Hee tibi artes erūt pacis iponere mores. Parcere subiectis ꝛ debellare supbos. De hac diuina iusticia ꝛ misericordia sibi piūcta loquit Anthelm⁹ psologiō. ca. x. Alio mō iuste punis malos. Alio mō iuste parcis malis. Cū em̄ punis malos iustū est: q̄ eoꝝ meritis pueniit. Cū vo parcis malis iustū est: nō q̄ illoꝝ meritis sed q̄ bonitati tue cōdecens est. Nā parcēdo malis ita iust⁹ es sm̄ te ꝛ nō sm̄ nos: sicut misericors es sm̄ nos ꝛ non sm̄ te: q̄ saluādo nos quos iuste pderes sic misericors es nō q̄ tu sentias affectū: sed q̄ nos sentim⁹ effectū: ita iust⁹ es nō q̄ reddis debitū: sed q̄ facis qd decet te sūmū bonū: Sic itaq̄ sine repugnātia iuste punis ꝛ iuste pcis. Hec Anshel. Et in fi. ca. co. xj. Sic ḡ nascit de iusticia tua misericordia: q̄ iustū est te ꝛ sic esse bonū vt parcēdo sis bon⁹: ḡ ab h q̄ dn̄s oim es omnib⁹ te pcere facis. Glo. vt pñs potētia mitescat natura. Notādū q̄ in toto mūdo nō est res q̄ possit rationabiliter dn̄s nūcupari p̄ter deū solū de trib⁹ causis. Tū q̄ hō dispēsator munitator mēdicator nō pōt rationabiliter dn̄s nūcupari. Et sdde tres impotētias in omni dn̄o

C terreno. Prima est q̄ nō pōt tātū reddere seruo sic̄ su⁹ sibi: ꝛ p sequēs magis indiget suo q̄ su⁹ eo vt cōiter sic̄ ibi pbat. Scdo q̄ nullus dn̄s terren⁹ pōt facere suū suū liberū. Cui⁹ p-

bano est. qr ipe nō est liber. fuit eñ malis affe- ctōib⁹ cupiditatib⁹: ire ꝛ impatiētie. Vñ Se- neca epla. xlvij. scḋz cōes libros. Seru⁹ es. oñ- de q̄s nō sit: ali⁹ libidini: ali⁹ auaritie: ali⁹ am- bitioni: oēs timore fuiūt. imo sic docet idē Se- neca in pūerbijs suis. Dñi vt cōiter magis ti- mēt q̄ sbditi. res vera est. q̄ a mltis timet: mul tos timet. regib⁹ pei⁹ est mulro q̄ seruiētibus. Resvera qr isti singlos: illi vniūsos timēt. vult dicere q̄ vna priuata psona hz forte vnū quez timet. ꝛ alia puata hz quē timet. ita q̄ singli ha bēt singlos. Sz dñi ꝛ plati timēt vniūsos. Ter tia impotētia est quā dñi terreni sustinēt q̄ nō possēt hoiem cōpellere ad seruiēdū eis velint nolint: qr nunq̄z eis aliq̄d bñ seruiet iuit⁹. Per oppositū de⁹ est dñs realiter q̄ seruo in nlło in- diget: nec pei⁹ fuitiū aliquid sibi accrescit: imo ecōtra ipe suo pon⁹ seruit quez semp custodit. In ps. Cōserua me dñe qm̄ speraui in te. dixi dñe de⁹ me⁹ es tu: qm̄ bo. m. nō eges. Scḋo ipe sibi fuiētes. liberos sac imo reges. Apoc. v. Dign⁹ est dñs accipe libꝝ. Et infra. Rede- misti nos in sanguie tuo ꝛ fecisti nos deo nr̄o reges ꝛ sacerdotes. Tertio nō solū hō imo oīs creatura sibi seruit velit nolit i celo ꝛ in ter ra ꝛ in inferno: qr si hō obediat suis p̄ceptꝭ vo- lūtarie ꝛ virtuose seruit deo: ad declarandā di uinā misericordiā in p̄nti ad tp̄s ꝛ in futuro p semp. Si nolit diuinis p̄ceptꝭ fuire volūtarie fuiet deo inuolūtarie ad declarādā diuinā iu- sticiā in p̄nti ad tp̄s ꝛ in futuro p semp. ꝛ iō oīa necc̄ario fuiēt ei vl̄ in suo celesti pallatio: vel in suo infernali ergastulo in eternū. Et iḋo dicit ps. Magn⁹ dñs ꝛ laudabilis nimis: ꝛ magni- tudinis ei⁹ nō est finis. Et iterū. Ordinatione tua p. d. ꝛ oīa fuiēt tibi. Istud satl aduerterat. Octauian⁹ August⁹ sic narrat de eo Suetoni us de vita. xij. cesaꝝ. Dñi inqt appellationem ꝛ maledictū ꝛ opprobriuz semper exhorruit: cum spectāte eo ludos p̄nūciatum esset in mimo. O dñm equū ꝛ bonū: ꝛ vniūsi dictū q̄si d̄ eo exul tātes cōprobassent. stati manu vultuq̄z inde- coras adulatiōes repssit ꝛ seq̄nti die ḡuissimo corripuit edicto: dñmq̄z se post hec appellari ne a liberis quidē ꝛ nepotibus suis serio vel ioco passus est.

Lectio. CL.

Tu autem dominator v̄tutis cū mag̃ tranqllitate iudi- cas ꝛ cū mag̃ reuerētia disponis nos subest eñ tibi cū volueris posse. Docuisti eñ p̄p̄lm tuū p talia opa: qm̄ optet esse iustū ꝛ hūa- nū ꝛ bone spei fecisti filios: qm̄ iudicās das lo- cū penitētie in peccatꝭ. Postq̄z sufficiēter actū est de chananeoꝝ afflictione. in ista pte agit̄ de hebreoꝝ p eādē afflictionē instructione. Fuit aūt instructio h̄ talis. q̄ p flagellationē chana- neoꝝ potuerūt ꝛ debuerūt hebrei aīari ad p̄fi- dentiā ꝛ spei p̄solationez. Vñ in hac scḋa par- te capli duo fiūt. Nā p̄mo occasio spei habēde ad deū enarrat̄. Scḋo p rōem pbat̄ ibi. Si eñ inimicos fuoꝝ. Circa p̄mū duo fac. Primo nar- rat̄ diuina modestia quā obseruat immitēdo af flictionē. Scḋo infert̄ q̄ bona doctrina bonis tribuit̄ p maloꝝ iustā punitionē. scḋa paro ibi Docuisti aūt. Circa p̄mū p̄mo ostēdit q̄ de⁹ in puniēdo duas hz cōditiōes nec̄carias iudici punienti. Scḋo subdit cām q̄re ille p̄ditiones deo deesse nō psūt ibi. Subest eñ. Due ꝙ̄o cō- ditiōes nec̄carie cuilibz iudici volēti punire de- linq̄tes sūt iste: q̄es ꝛ turbatiōis sedatio: more ꝛ deliberatiōis expectatio. Primo ḡ reqrit̄ in iudice ad h̄ q̄ recte exerceat̄ iusticia quies ꝛ se- datio cuiuscūq̄z turbatiōis. Naz turbati recte iudicare nō psūt. Et q̄ītū ad h̄ dicit sic. Tu autē dñator virtutis: qr videlicet dator es virtutis ꝛ rector virtutis: cū tranqllitate iudicas: nō ex passione ire vel offense: s̄ sine quacūq̄z turbati one. Esa. xlij. In veritate educet iudiciuz non erit tristis neq̄z turbulent⁹. Veteres eñ philo sophi q̄ tātū morib⁹ ꝛ sciētijs studuerūt iā ver- bo q̄ exēplo: p̄ncipes docuerūt q̄ nunq̄z irati ba- tim reos aīaduerterēt. Vñ de Archyta carē- tino scribit Vale. li. iiij. ca. j. Archytas tarenti- nus duz se p̄ceptis pitagore penit⁹ inemponi immergit: magno labore in vltroq̄z tempe solidū opus doctrine cōplexus. postq̄z in patriaz re- uertit ac iura sua reuisere cepit. aiaduītit ne- gligentia villici corrupta et perdita: intuensq̄z male meritū sumpsissent inquit a te suppliciuz: nisi irat⁹ essem. Maluit eñ impunitū dimitte- re q̄z ppter iram iusto grauius punire. Idem de platone scribit sic. Plato cū aduersus deli- ctū serui vehemēt⁹ exarsisset. verit⁹ ne ipe vin dicte modū despicē nō posset Spensippo ami- co suo castigatiōis modū mādauit: deforme si bi futurum existimās si commisisset vt parem culpā serui reprehēsio ꝛ platonis animaduer- sio mereretur. De eodem Platone narrat Se neca li. iij. de ira: q̄ cum irasceretur seruo: ius- sit tunicam deponere scapulasq̄z prebere ver- beribus sua manu ipse cesurus. Postq̄z autez intellexit se irasci: manū suspensam detinebat sicut sustulerat ꝛ stabat percussuro similis. Inter rogatus ab amico quid interuenerat quid age- ret: Cui respōdit. Exigo penas ab homine: tu aūt seruulū istū verberibus obiurga. Nā ego irascor ppter quod nō cecidi. Irascor inq̄z ne plus faciam q̄z oportet: ꝛ libentius faciā ne sit ille seruus in eius potestate qui in sua non est qualis scilicet ego suz. Plato oblit⁹ serui: qr ali um quē pot⁹ castigaret iuenit. s. semetipm. Et iō ait Seneca ibidē. Nihil tibi liceat cū irasceris ꝛ hoc iḋo: quia si vis tibi licere pugna tecūipe. Secundo requiritur in iudice ad hoc q̄ recte

exerceat iusticia: mora et expectatio deliberationis. q non ex impetu vel abrupto fiat sententie iudicialis executio. Et ideo li. ix. historie tripartite narrat q beatꝰ Amb. iniūxit Theodosio imperatori q legem talem ediceret q videlicet xxx. diebꝰ sentētia necis atq ꝓscriptiōs in litteris tantūmō maneret vt ratio causā iudicās apud semetipsam que cognouerat sub veritate disponat. Cū aūt apud Tessaliā quidā iudicū fuissent lapidati. Indignatꝰ Theodosius omnes passim iussit interimi non ꝑcedente iudicio: ita aūt q septē milia hoim occisi fuerunt Ob hoc ergo postea lex statuta fuit ab eo sub hac forma. Imperator Gratianꝰ Ualentinianꝰ Theodosiꝰ Flauiano pretorio ꝑfecto illustri. Si vindicari in aliquos seuerꝰ ꝯtra nostrā cōsuetudinē ꝓ cause intuitu iusserimꝰ: nolumus statim eos aut subire sentētiā aut excipere penam. sed per. xxx. dies. sors et fortuna sup statum eorū suspēsa sit. reos sane accipiat carcer atq custodia: et excubijs solertibus uigiter obseruet. Unū ꝓ excessu Theodosij beatꝰ Amb. ꝑ octo mēses eū ab ingressu ecclesie coartauit et postea ab excōmunicatione absoluit. vide ibi. Hec aūt expectatio deliberatiōis in deo reperitur. licet ipe mora vel ꝯsilio nō indigeat. Unū Gen. xviij. dicit. Descēdā et videbo virū clamorē ope cōpleuerint. Et qūtū ad hoc subdit. Et cum

B magna reuerētia disponis nos. Est aūt reuerentia dilectio mixta cū pauore: et isto mō punit et affligit malos et iniustos. cū quadā expectatione et reuerētia vt interim se emendēt. Et ꝯsequenter subdit huiꝰ expectationis ratio. Nihil enī iusticie deperit ꝑ morā tue expectatiōis Cōtingit interdū q ꝓpter iudicis expectatōnē subterfugit reꝰ iurisditionē suā et hoc ꝓpter defectū potestatis in iudice: qr forte reus se trāsfert ad patriā ad quā se iurisditio illiꝰ iudicis non extēdit. Sicut si reus in frācia transferat se ad angliā vel ecōtra: vel forte expectat donec potestas iudicis expiret. et tūc nō potest iudex in eū animaduertere. dato q vellet. Sed neutrū istorū deo pōt ꝯtingere: qr in omē ips et in oēm locū: suā extēdit potentiā iuxta sue volūtatis arbitriū: et hoc est qd subdit litera. Subest enim tibi et cū volueris posse. Anshel. ij. Cur deꝰ homo. ca. xvij. Ois necessitas et ipossibilitas dei subiacet volūtati. Illius aūt volūtas nulli subdit necessitati aut impossibilitati. Nihil enī est necessarium aut impossibile nisi qr ipse ita vult. Ipm vero aut velle aut nolle aliqd ꝓpter necessitatē aut impossibilitatē alienatū est a veritate. Scdā ps huiꝰ lectionis ꝯtinet qz bona doctrina ꝯfert iustis ꝑ malorū iustā punitionē Informant aūt hoies si diuitias ꝑtinnōes cōsiderēt de tribꝰ. quorū duo ꝑtinēt ad iudices et ꝑlatos qui informant. Primo q nō sint nimis

C remissi in regēdo ꝑ nimiā dissimulationē. et qūtū ad hoc dic. Docuisti aūt ꝑplm tuū talia opa quū operi iustū esse. Scdō q nō sint nimis rigidi ꝑ tyrānicā districtionē. et qūtū ad hoc subdit q opiet esse nō solū iustū sed humanū. i. rationabiliter mansuetū et cōpatientē. Roma. vj. Humanū dico ꝓpter infirmitatē carnis vestre Tertia informatio est ad oēs cōuer q oēs sint lōganimi. ꝓpter boni spei ꝯsolationē. Et qūtū ad hoc subdit. Et bone spei filios tuos: quoniam iudicās das locū in peccatis penitētie: sic supius expositū est. bone spei fecisti filios tuos Sicut docet Bern. in sermōe quodā q sic incipit Misericordias dni ineternū cantabo. Spes hūana in deo ꝯsiderationē triplicē stabilit. Tria inqt ꝯsidero in quibꝰ tota spes mea consistit. Caritatem adoptiōis: veritatē ꝓmissiōis et ꝑtātem redditiōnis. Primo enī debet hoies mouere ad spei ꝯfidentiā q deus eos adoptauit in filios: et patrem eorū cōstituit semetipm Unde Bern. sup oratione dnicam. Mihi inqt dicat oratio cuiꝰ principiū dulce. noie paterno sequentiū peticionū obtinendarū prestat fiduciam. Et glosa Math. vj. sup hoc vbo: pater In hoc inqt dat fiducia quid negabit filijs q iam dedit q pater est. Exemplū de filio ꝓdigo Luc. xv. vbi filius criminosus ad patrē rediens cū amplexibus et osculis ꝯuiuijs et melodijs a patre recipit. Roma. v. Stanꝰ et gloriamur in spe glorie filiorum dei. Scdō debet hoiem in spem mouere veritas ꝓmissiōis. Deꝰ enī est qui mentiri nō pōt qui nobis veniā pollicetur et gloriā ꝑ totā scripturā sacrā quā habemus a deo sicut quoddā obligatoriū maxie securitatis. Ro. xv. Per patientiā et ꝯsolationē scripturarū spem habeamꝰ. Et in ps. Memor esto ver-

D bi tui seruo in quo mihi spem dedisti. Tertio causat in nobis spem potestas redditiōis. Nō enī impotēs est: s; oipotēs est ad cōplēdū ꝓmissa: et ideo nullus q sperat in eo confundi pōt. Ecci. ij. Respicite filij natiōes hoim: qr nullus sperauit in dno et ꝯfusus est. ꝑmāsit in mādatis eius et derelictꝰ est. Roma. v. Spes vero nō ꝯfundit. In ps. In te dne speraui nō ꝯfundar ineternū. Debet igit spes nrā esse sicut anchora firmitatis ne a fluctibꝰ moueamur. sicut mola veritatis ne indebite ꝯteramur. et sic galea securitatis ne ab hoste ledamur. De primo ad Heb. vj. Cōfugimꝰ ad tenendam ꝓpositam spem quā sicut anchorā habemꝰ anime tutā et firmam. De scdō dicit glo. sup illud Deutero. xxiiij. Nō accipies loco pignoris inferiorem et supiorē molā. Superior et inferior mola spes et timor. Spes ad alta subuehit. Timor ad inferius premit. Una mola sine altera inutilis habetur. In peccatoris ergo pectore semp debēt spes et formido cōiungi: qr incassum misericordiam sperat si iusticiā nō timeat. Et incassū metuit: qui nō cōfidit. Loco ergo pignoris mola

superior aut inferior nō tollit᷑. q̄a qui predicat
peccatori: cauta dispensatiōe disponere debet
p̄dicationē vt nō relicta spe timorē subtrahat.
nec subtracta spe timorē relinquat. Est igitur
spes sicut mola inferior que cor eleuat et susti-
net in cōtritiōe debita pro pctō. et timor sicut e
mola superior que cōterit et comprimit ne cor
exaltetur nimis. In ps̄. Ab altitudine diei ti-
mebo: ego vero in te sperabo. Tertio spes no-
stra est sicut galea securitatis ne ab hoste leda-
mur. Hō eni priuatus ista galea p desperatio-
nē: oi vulnere tēptatiōis occidit᷑ eo q̄ caput ha-
bet inerme. Hiere. xviij. Desperauim᷒: post co-
gitatiōes n̄ras ibim᷒. Et istā galeā cōtinue in-
duam᷒. Juxta illud apl̄i. j. Thessal᷑. v. Sumus
induti loricā fidei ⁊ caritatis ⁊ galeā ⁊ spe salutis.

Lectio. CLI

I enim inimicos

f

seruoꝝ tuoꝝ et debitos in orricū tā-
ta cruciasti attētiōe ⁊ liberasti: dans
tps̄ ⁊ locū per que possent mutari a malicia: cū
quanta diligētia iudicas filios tuos. quoꝝ pa-
rentib᷒ iuramēta et cōuentiōes dedisti bonaꝝ
ꝓmissionū᷑. Postq̄ꝫ sp̄ūsctūs in parte p̄cedē-
ti declarauit diuinā miscḋiam obseruatā in pu-
niendo chananeos qui terraꝫ occupauerūt iu-
deis a deo ꝓmissam. In hac parte ostēdit q̄ il-
la maloꝝ deletiōe cū pietate adiuncta: magna
dat᷑ nobis hominib᷒ deū recte colentib᷒ mate-
ria magne spei. Et circa hoc duo facit. Nā pri-
mo ostēdit q̄ ex mō diuine punitiōis circa ma-
los in bonos oriri debet spes respectu gratie
obtinēde in via. Secūdo q̄ ex eadē oriri debet
spes glorie cōferēde in patria. Secūda ps. ibi.
¶ Cum ergo nobis. Quantū ad primū ratio
A sic deducit᷑. Constat deū nō esse minus clemē-
tem et benignū in remittēdo culpas ⁊ facino-
ra electis suis ⁊ p̄destinatis q̄ꝫ fuerit ꝑuersis ⁊
reprobatis: sꝫ in puniēdo reprobos tantā ostē-
dit clemētiā q̄ eos paulatim dispersit ⁊ deleuit
vt semp superstites ip̄s haberēt penitētie. mo-
ti ⁊ attracti p penas p̄decessoꝝ quos ꝓ sua ma-
licia videbāt destrui successiue quasi deus ipse
desiderasset eorū salutē quantū in ipso fuit. er-
go nō minus erit clemēs filijs suis si delique-
rint et veniā postea petāt. ergo ex hoc q̄ cōside-
ram᷒ modū punitiōis maloꝝ que fit cū mora ⁊
expectatiōe diuturna inuitāte eos ad penitē-
tiā ⁊ quodāmō veniā offerēte: merito possim᷒
animari ad sperādū dei clemētiā si nostrā mali-
ciam relinquam᷒. Hec est sentētia ratiōis quā
facit sp̄ūsctūs in l̄ra hui᷒ lectōis: dicit ergo sic.
Si inimicos seruoꝝ tuoꝝ. id est chananeos ini-
micos hebreorū tibi seruientiū et te colentium et
adorantiū debitos morti ꝓpter petā et flagicia
infidelitatis cū tanta cruciasti attētiōe. id est cū
diligēti expectatiōe. ⁊ liberasti quosdā scꝫ dimit-
tendo superstites alijs occisis et delens dans
ip̄us et locū per que possent mutari a malicia
per penitentiā. Cum quāta diligētia iudicas fi-
lios tuos puniēdo in p̄senti ne pereāt eternali-
ter᷑ Filios inquā tuos quorū parentib᷒ iura-
menta et cōuentiōes dedisti bonarū ꝓmissio-
num: videlicet de terra chananeoꝝ possidēda.
Ad litterā. Quia dicit hic in littera deū iura-
mēta fecisse: vidēda sunt hic tria circa materiā
iuramēti. Primo de iuramēti licentia. Secun-
do de iuramēti frequētia. Tertio de iuramēti
innocētia. Circa primū de iuramēti licentia **B**
est sciendū q̄ fuerūt quidā heretici qui asserue-
runt om̄e iuramentū esse illicitū quocūq̄ꝫ posi-
to: ita q̄ nullam veritatē liceret omnino asserere
cum iuramento: et habuit hec heresis ꝓmotiua
ex scriptura sacra. Primo ex illo verbo saluato-
ris Math. v. Ego dico vobis nō iurare om̄i-
no. Item Jac. v. Ante om̄ia fratres mei noli-
te iurare. Item Math. v. Sit autē sermo ve-
ster est est: non nō. quod aūt abundātius est a
malo est. Item Aug᷒. in quodā sermone. Fal-
sa inquit iuratio exitiosa est. vera iuratio peri-
culosa. nulla iuratio est secura. ergo ab om̄i iu-
ramēto est abstinendū. Item Eccl. xxiij. Om-
nis iurās ⁊ deū nominās in toto. a peccato nō
purgabit᷑. ergo illicitū est iurare. Sed heresis
ista faciliter redarguit᷑ a sanctis multipliciter.
Primo deus ip̄e inuenit᷑ iurasse: sicut hic dicit᷑
et in ps̄. Iurauit dn̄s ⁊ nō penitebit eū. Item
Heb. vj. Abrae nāq̄ꝫ ꝓmittēs deus qm̄ nemi-
nem habuit p quē iuraret maiorē: iurauit per
semetip̄m ⁊c̄. Itē apl̄s inuenit᷑ iurasse Roma. j.
Testis est mihi deus cui seruio in sp̄ū meo. Et
ij. Cor᷑. j. Testem inuoco deū in animā meam
Item Deut᷑. vj. Dn̄m deum tuū timebis ⁊ per
nomē eius iurabis. Item Math. v. Reddes
dn̄o iuramēta tua. Item omnis natio et om̄is
secta vtitur iureiurādo. Et sm̄ ph̄m vox oīum
est vox nature. Et ideo dicendū q̄ iuramentū
est licitū et non est malū sm̄ se: sicut ista heresis
asserebat. Ubi sciendū est q̄ iuramētū ordinat᷑
ad cōfirmatiōnē vel ꝓbatiōnē illius qḋ homo
dicit. In scibilib᷒ autē pōt fieri ꝓbatio per ra-
tionem necessariā ex aliquib᷒ notiorib᷒. sed in
particularib᷒ factis hoim nō potest talis ꝓba-
tio adhiberi. Et ideo in talib᷒ recurrit᷑ ad testi-
moniū. ita q̄ loco ꝓbationis per viā argumēti
accipit᷑ testimoniū hoim. Istud vero testimo-
nium in multis nō sufficit facere cōfirmationē
euidentē. tum q̄a interdū mentit᷑. tum q̄a er-
rat frequēter ⁊ decipit᷑. et ideo in talib᷒ necessa-
riū fuit recurrere ad diuinū testimoniū. et hoc
fit per iuramētū eo q̄ nec deus mentiri pōt nec
decipi. Unde per se loquēdo ille qui iurat deū
veneratur ⁊ honorat: protestās eū summā esse
veritatē: quē adducit in testimoniū ad ostēdē-
dum dictū suū esse verū. Unde patꝫ q̄ iuramē.

A

tum licitū est tam ex origine q̄ ex fine. Ex origine quidē: qa iuramentū inductū est ex fidei deuotiōe q̄s hoīes credūt deū habere infallibilē veritatē: et generalē omniū prouisionē. Ex fine etiā q̄s iuramentū est ordinatū ad certificandū hoīem de veritate ⁊ ad finiēdū ꝯtrouersias inter hoīes. Heb. vi. Oīus cōtrouersie eorū finis est iuramētū. Ad pmū dicēdū q̄ iuramentū est prohibitū: sic videlicet ne fiat absq̄ necessitate vel vtilitate. ne iurando ad facultatē perueniat: et ex facultate ad ꝯsuetudinē: ⁊ ex ꝯsuetudine ad periuriū deueniat. Et sic patet ad duo prima. Unde nec Paulus inuenit iurasse nisi in scribendo. Ubi homo cautiorē diligētiā adhibet q̄ in loquēdo. Uū sensus est. Nolite iurare oīno id est passim. i. nolite assuesci ad iurandū. vel nō sitis faciles ad iurandū. vel nolite iurare absq̄ euidēte necessitate. Et ideo dicit Aug⁹. exponendo illud Math. v. Sit sermo vester est est: nō nō. Quod aūt his abūdātius est. a malo est. Si iurare cogeris: scias de necessitate infirmitatis eorū venire quib⁹ aliqd suades: que vtiq̄ infirmitas maliū quoddā est. Tu enī malefacis: ⁊ qui bene vteris iuratiōe vel alteri psuades quod vtiliter suades. Sed a malo est illius cui⁹ infirmitate cogeris iurare. Unde sm Aug⁹. cū dicit in hac auctoritate: quod his abundātius est: a malo est. Uel quod amplius est: a malo est. Malum nō accipit p malo culpe sed p malo pene infirmitatis vel ignorantie illius cui fit iuramentū q̄ si sibi aliter de veritate cōstaret. nulla foret necessitas sibi iuramentū prestare. Ad quartū qū Aug⁹. dicit. q̄ nulla iuratio est secura. vult dicere sic. q̄ securū est nunq̄ iurare. Ad quintū dicēdū de ecclesiastico. q̄ loquit ibi de cōsuetudine iurandi.

C Ubi secūdo sciendū q̄ frequētia iurandi est. Primo periculosa eo q̄ homo de facili delinquet in verbo sm illud Jaco. iii. Si quis in verbo nō offendit: hic perfectus est vir. Unde Eccl. xxiii. Iuratiōi nō assuescat os tuū. Multi enī casus in illa. Unde signū infallibile magne leuitatis est hoīs proni ad mendaciū: iurādi frequētia et facilitas. Secūdo est deo multū iniuriosa. qa paruā reuerētiā videt habere ad deū qui ex leui causa magnū testē inducit deū quod nō faceret de aliquo honesto viro. Tertio sibiipsi est verecūdū. nam in hoc q̄ ita faciliter et frequēter deū in testē inducit sine necessitate: ostēdit seipm parue fore fidelitatis cui sine iuramēto nō credit. Tertio de iuramēti innocētia est sciēdū q̄ ad iuramētū licitū requirunt tria. Justicia. Judiciū. Et veritas. Sic dicit Hiere. iiii. Jurabis viuit dñs in veritate et in iudicio ⁊ in iusticia. Ut per veritatē caueat iuramētū mendax. per iudiciū iuramentū incautū. per iusticiā iuramētū iniquū vel illicitū. Unde ex parte iurantis debet pcedere iudicii discretiōis: vt nō leuiter sed ex necessaria causa iuraret. Ex parte iuramēti requirunt duo: videlicet ne sit falsum. saltē sm iudiciū cōscientie sue. neq̄ illicitū sicut aliqn in iuramēto pmissorio cōtingit q̄ homo iurat se interfecturū hominē. vel iurat q̄ nunq̄ cōcordabit cū illis qui ꝯtra eū deliquit vl' aliud tale. qđ est illicitū fieri in effectu. In quo casu peccat iurādo q̄ illicitū est obseruare. Et iterū peccat si obseruet. Et in hoc casu dicit Isidorus. In malis pmissis rescinde fidē et in turpi voto muta decretū.

Lectio. CLII

Um ergo nobis

C disciplinā das: inimicos nr̄os multipliciter flagellas vt bonitatē tuā cogitem⁹ iudicātes. et cū de nobis iudicat sperem⁹ misericordiā tuā. Unde et illis qui in vita sua insensate et iniuste vixerunt per hec que coluerūt. dedisti summa tormēta. Etenī in erroris via diutius errauerūt deos estimantes hec que in animalib⁹. vel sm aliā litterā. vel in anīalib⁹ sunt supuacua: infantium insensatorū more viuētes. ꝓpter hoc tanq̄ pueris insensatis iudicium eis in derisum dedisti. Posiq̄ spūsscūs nos instruxit qualiter ex malorū punitione animari debem⁹ ad spem respectu gratie in presenti. Hic cōsequēter ostēdit q̄ ex malorū flagellatiōe ⁊ dānatiōe debēt boni animari ad spem glorie in vita futura. Et circa hoc duo facit: qa primo ostēdit quale iudiciū deus exercet circa pctōres corrigibiles. Secūdo ostendit quale iudiciū exercet cōtra obstinatos ⁊ incorrigibiles ⁊ specialiter istos chananeos. Secūda ps. ibi. Uū et illis qui in vita ⁊c.

A Quātum ad primū innuit talis deductio rationis. Sicut obstinati flagellant in presenti. et qa se nō corrigūt in perpetuū dānant: ita penitētes disciplinant in presenti: ⁊ qa se corrigūt pmiant in perpetuū. Qū vero videm⁹ malos flagellari sine correctiōe. et nos disciplinari cum nostra correctione: iudicare possumus diuinā bonitatē in pmiatiōe nostra futura ⁊ sperare de misericordia que ab omni miseria liberat que est collatio vite eterne. Dicit ergo sic deo loquēs de nobis. Cum ergo nobis disciplinā das. disciplinā scz verbor. vel verbū das cōtra insipientiā aliquor qui dicūt tribulatiōē nō esse a deo inimicos nr̄os. qui videlicet sunt inimici tui. multipliciter flagellas. Juxta illud Ps. Multa flagella pctōris: vt bonitatē tuā q̄ omīb⁹ te cōmunicas sm naturā diuersar capacitatē cogitem⁹ iudicātes alios incorrigibiles ad flagella tua. Et cū de nobis iudicat. id est exercet iudiciū siue iuste siue iniuste. siue ab hominib⁹ siue a deo. sperem⁹ miscdiā tuā. Job. xiii. Et si occidat me in ipso sperabo. miscdiam videlicet ab omī pena liberātē. que ab omīb⁹ miseri-

cordib⁹ cōsequeꝛ. Juxta illud Jac. ij. Judiciū sine misericordia fiet illi qui nō facit misericordiam. Secundo ostēdit quale iudiciū exercet deus: puniendo pctōres obstinatos: et specialiter illos chananeos quos expulit a facie hebreoꝝ. Illi enī tales fuerūt idolatre ꝙ coluerūt imagines animaliū sicut superius dictū fuit. Et ideo merito deus illos ꝑ animalia vilia voluit exterminare: ꝓpter qꝺ sic subiūgit. Unde ꝛ illos qui in vita sua insensate et iniuste vixerūt. Insensate quo ad deū. et iniuste tam ꝯtra deū ꝙ̄ ꝯtra proximū. vel insensate quo ad seipsos: ꝛ iniuste cōtra deū ꝛ proximos. Per hec que coluerūt dedisti summa tormēta: qꝛ ꝑ vespas ꝛ muscas et vilissima aīalia eos interemisti. Et ꝙ hoc fuit cōueniēter factū: hoc sic ꝓbaꝛ. Illi eni nō ex surreptiōe nec modico tpe errauerūt colēdo talia animalia: sed diu. et vixerūt more infantiū. et ideo ꝯueniēs fuit ꝙ exterminarenꝛ iudicio singulari et derisibili sicut infantes vel fatui a bestijs quas prius coluerant. Unde dicit sic. Etenī isti chananei in errorī via. i. in idolatria. diuti⁹ nō ꝑ modicū tps errauerūt errore negligēne. qꝛ noluerūt eū corrigere. nec ad verū deū conuerti. deos estimātes hec que in animalib⁹ sūt supuacua. i. inutilia et nociua: cuiusmodi sunt dracones serpētes et talpe. Uel ꝺm aliā litterā Deos estimātes q̄ in manib⁹ sunt supuacua. i. ab opib⁹ humanis que ꝑ man⁹ fiunt hoim sūt supuacua et inutilia: sicut carpētarius extremitates lignoꝝ et truncos tūc dimittit qꝛ sibi seruire nō ꝓsūt. Et de talib⁹ venit sculptor et pingit imagines. Esa. xliiij. Artifex lignarius sūpsit ex lignis saltus et calefactus est et succēdit et coxit panes. de reliquo autē operat⁹ est deū et adorauit. Fecit sculptile sibi et incuruat⁹ est ante illud. Mediū eius cōbussit igni: et de medio ei⁹ carnes coxit ꝛc. Et infra. Reliquū autē ei⁹ deū fecit et sculptile sibi. Curuaꝛ ante illꝺ ꝛ adorat illud et obsecrat illud dicēs. Libera me qꝛ deus me⁹ es tu. Talia ergo coluerūt isti chananei. infantiū insensatoꝝ more viuētes. Pueri enī insensati faciunt sibi pupas ꝛ imagines pueroꝝ ꝛ ludūt cū eis. Et ideo merito tu deus dedisti eis iudiciū in derisum tanꝙ̄ pueris insensatis. Quia satis derisibiles videbanꝛ cū ꝑ cyniphes. muscas et ranas vrsos ꝛ leones exterminabanꝛ. Circa illā clausulā. Sperem⁹ misericordiā.

B Notandū est ꝙ spem nostrā trib⁹ tpib⁹ ꝑcipue recolligere debem⁹: videlicet imminēte tempestate tꝑalis tribulatōis. accedēte necessitate corꝑalis dissolutiōis. et superueniēte perplexitate criminalis desperatōis. Primo sperare debem⁹ diuinā misericordiam nobis facilime affuturā imminēte tempestate tꝑalis tribulatōis. In Ps. Qm̄ in me sperauit liberabo eū protegā eū qm̄ cognouit nomē meū. Exemplum ad hoc habem⁹ in vita sancti Martini. Qui cū inter alpes incidisset in latrones ꝛ vn⁹ eorū eū ferire minareꝛ: alius ictum feriētis cōtinuit. Et cum postea latrone quererēt ab eo an timeret: dixit se nunꝙ̄ magis securū fuisse. qꝛ sciebat misericordē deū maxime in temptationib⁹ affuturū. Summa cautela militū antiquorū fuit oīa que videbanꝛ aduersa et terribilia. ꝛ bone spei cōtraria ad cōfidentiā interꝑtari: sicē narrat sextus Julius stratogematon lib. j. ca. j. Ubi cū Scipio africanus ex italia in affricā exercitū traduxisset et ipe de naui deberet descēdere cecidit ad terrā. Cōsiderās ergo milites attonitos de casu: ipsum lapsum materiam spei fecit. Audite inquit milites: affricam oppressi ꝛc. Consimili mō Gaius cesar cū nauē ascendere deberet decidit ad terraꝫ et milib⁹ cōsternatis dixit. Teneo inquit te terra mater quasi diceret: nō sic recedo quin ad te redibo. Et sic illo verbo milites sperare fecit: notādo se in terrā ꝓpriā rediturū. Iterū stercorius dux quidā militū cū equitū scuta equorūꝙ pectora cruenta subito ꝓdigio apparuissent et milites inde cōsternarenꝛ. victoriā inquit ꝓ nobis portendit. Iste eni partes non ꝓprio sꝫ hostili cruore solēt aspergi. Eamundus thebanus cū fax de celo nocte fuisset delapsa et eos qui aduerterāt terruit metū cōceptū sic fugauit. Lumina inquit numina ostēdūt: quasi dicat. Dij nobis mittūt lumē vt nos iuuēt. Isto mō viri sancti oīa terribilia que eis accidūt vel malorum ꝑsecutiōe seu mūdana mutatiōe. seu corporis infirmitate: interꝑtanꝛ in bonū scientes ꝙ diligētib⁹ deū oīa cooperanꝛ in bonū. Et quāto maior materia timoris incutitur. tanto feruētior spes eoꝝ erigiꝛ. Juxta illud Job. xiij. Etiā si occiderit me sperabo in eū. Secūdo sperare debem⁹ cōfidenter. accedēte necessitate corꝑalis dissolutiōis. Prouer. xiiij. Sperat iustus in morte sua: sicut docet Arist. libro suo de pomo ꝛ morte. Non est ph̄i timere mortē sꝫ magis gaudere ꝛ bone spei esse imminēte morte. et hoc suis discipulis declarauit in morte ꝑ duas rōnes. Primo sic petiuit ab eis. Creditis inquit ꝑ ph̄iam vestraꝫ que differētia est inter hominē et bestiā: et qui inquirit veritatē et rectitudinē in ph̄ia meretur gradus altissimos? Credim⁹ inquisit. Tunc ille. Bonū igiꝛ quod ꝓuenit hominī ex scientijs illis: aut ꝓuenit eis in hoc seculo in quo sum⁹: aut in alio futuro? Si dicitis ꝙ in hoc seculo in quo sumus. ergo gradus cōueniētes sciētie nō didicistis. Nam plures hoies insipiētes q̄ nō cognouerūt creatorē: finierūt dies suos in bono et annos suos in desiderijs eoꝝ. ꝛ plures sapiētes qui cognouerūt creatorē suū habēt priuationē boni ꝛ pacis. Ex quo aūt bonū a ph̄is expectatū nō euenit ante mortē sed post mortē. quare mortē timetis: que via est ꝛ incessus anime ad illud qꝺ

maxime cõcupiuit? Secundo sic idẽ persuasit. Quero inquit a vobis. Utrum mors sit aliqd aliud q̃ recessus aĩe a corpe? Respõderũt q̃ nõ. Corpus eni nihil audit nec videt nisi p animã: sed cõsentit delectatiõib⁹ et passionib⁹ que sũt cõtraria appetitui aĩe in eo q̃ vult ascendere ad gradus bonos ꝛ rectos. Quare igit̃ dolẽtis si oĩa recedit ab eo quod est cõtrariũ sue delectationi et pfectiõi et suo desiderio? Et ideo cũ faties Arist. morituri clara esset et iocũda: dixit eis. Non cogitatis in cordib⁹ vr̃is q̃ ego letor eo q̃ sperem euadere de infirmitate mea. Quãuis bene scio me nõ moriturũ. et nisi esset hoc pomũ quod in manu mea teneo. et q̃ odor illius me cõfortat. ꝛ aliqualiter ꝓlongat vitam meã: iam expirassem. Sz aĩa sensitiua in qua cõmunicam⁹ cũ bestijs fouet̃ odore bono. Et ego letor q̃ recedo de hoc seculo qḋ est cõpositũ ex cõtrarijs. quia quodlibet quattuor elemẽtoꝝ est cõtrariũ alteri. Unde quõ posset stare aut diu prolõgari corpus ex his cõpositũ? Tandẽ cadente pomo de manu mortuus est: ꝓ quo phĩ orauerũt. Ille qui suscipit aĩas phõꝝ: suscipiat animã tuã. Esa. xl. Qui sperat in dño mutabit fortitudinẽ. per mortẽ videlicet transeũdo ad vitã. Tertio maxime sperare debent⁹ superueniẽte perplexitate criminalis desperatiõis. Ecci. ij. Scitote q̃a nullus sperauit in dño. et cõfusus est. Dicit Ypo. in amphor. Desperãte cũ risu facte securiores sunt ceteris. et alibi. Et ideo sicut infirmis multũ cõfert q̃ sint bone spei: ita moraliter pctõrib⁹. Juxta illud metrici. Speret qui metuit morituros viuere vidi. Spe duce victuros spem oriente mori. Unde Bernar. in quodaz sermone. Tu es dñe spes mea. Quicquid agendũ. quicquid declinãdũ. quicqd tolerandũ. quicqd optandũ. tu es dñe spes mea. hec mihi vna oĩm ꝓmissionũ causa. hec tota ratio mee expectatiõis. Pretẽdat alter meritũ. sustinere se iactet pondus diei ꝛ estus. Jeiunare se bis in sabbato dicat: postremo nõ esse sicut ceteri hoiῡ glorietur. Mihi aũt adherere deo bonum est. et ponere in dño deo spem meã. Et infra. Si mihi p̃mia ꝓmittunt̃ per te obtinẽda sperabo. Si surgant aduersum me prelia. si seuiat mundus. si fremat malignus. Si ipsa caro aduersus spm̃ ꝯcupiscat. in te sperabo. In Ps̃. iiij. Quoniã tu dñe singulariter in spe. constituisti me.

Lectio. CLIII

Ui aũt ludibrijs et

q increpatiõib⁹ non correcti sunt: dignũ dei iudiciũ experti sunt. In his eni q̃ patiebant̃ moleste ferebãt: in quib⁹ pauẽtes indignabant̃: p hec quos putabãt deos in ipsis cũ exterminarent̃: vidẽtes illũ quẽ olim negabãt se nosse: deũ verũ agnouerũt: ꝓpter qḋ et finis condẽnatiõis illoꝝ veniet sup illos.

Declarato sufficiẽter q̃ deus est benign⁹ flagellãdo quo ad illos q̃ se corrigũt. Hic finaliter ꝯcludit q̃ est iustus rigidus ꝛ seuerus cõtra illos q̃ se ꝓpter flagella nõ ꝯuertũt. Et circa hoc duo facit. Nam p̃mo ostẽdit q̃ deus ꝯtra eos iustum exercet iudiciũ. Secũdo declarat iudicij sui modũ. Secũda ps. ibi. In his eni q̃ patiebant̃. Quãtũ ad primũ dicit sic. Qui aũt ludibrijs ꝛ increpatiõib⁹ nõ correcti sunt: dignũ dei iudiciũ experti sũt. Ludibriũ s̃m Papiam est res aliqua q̃ digna est haberi ludo vel cõtẽptui: vel magis ꝓprie in sacra scriptura dicit̃ ludibriũ pena alicui illata cum ludo ꝛ derisione. Et q̃a deus chananeos sic afflixit vt hebrei de eis ludere et ridere potuerũt qñ viderũt eos p vespas ꝛ muscas exterminari. ideo dicit̃ deus eos ludibrijs puniuisse ꝛ increpatiõib⁹ p verba videlicet seruorũ suoꝝ eos monẽdo. Et q̃a nec his nec illis correpti sunt. i. correctionẽ ꝓpter quã fit correptio nõ habuerũt. Ideo dignũ dei iudiciũ experti sunt. Et p quẽ modũ: subiũgit inculcãdo tñ idem qḋ prius dictũ est frequẽter qualiter p talia animalia puniebant̃ qualia in p̃iudiciũ deitatis coluerant. In punitiõe vero duo fiebãt. Primo ipsi afflicti murmurauerũt et ꝯtra deũ indignabãt̃. Secũdo ex falsis dijs quos in specie animaliũ coluerunt ad veri dei noticiã deducebant̃. Nam qñ ipsi idolatre affligebant̃ clamauerũt ꝓ liberatione sua ad deos quos colebãt. Et cũ eos impotẽtes sentirẽt: reducti sunt ad cognoscendũ verũ deũ quẽ olim negabãt se nosse. Quia s̃m Gregoriũ. oculos quos culpa claudit. pena aperit: ꝓpter qḋ ꝛ finis cõdẽnatiõis illoꝝ veniet sup illos. i. finalis cõdẽnatio q̃ in inferno fine carebit. Negabãt se nosse deũ. Circa illã clausulã notandũ est q̃ tria genera hoiῡ negãt se nosse deũ: videlicz auari et pecuniosi. supbi ꝛ p̃sumptuosi. periurii ꝛ maliciosi. Pecuniosi sũt nimis tenaces. p̃sumptuosi sunt nimis audaces. maliciosi sunt nimis fallaces. Primi negãt deũ quaten⁹ est caritas. secũdi quaten⁹ est bonitas. tertij quaten⁹ est veritas. Primo ergo se negant deũ nosse auari et tenaces. Xp̃s eni eis apparet in forma paupis ostẽdẽs indigẽtiã ꝛ petẽs caritatẽ. ipsi pauperẽ cõtemnũt nec poterũt se excusare dicẽtes. Dñe apparuisti nobis in aliena effigie. nõ potuim⁹ noticiã tui habere. Premoniti sũt eni q̃ xp̃s in p̃senti tali roba vestit̃. Isti sunt de quibus dicit xp̃s. Non potestis deo seruire et mãmone. et nemo põt duob⁹ dñis seruire. Aut eni vnum odio habebit et alterũ cõtẽnet. Math. vi. De ista negatione pulchre se excusauit scr̃us Job. xxxi. Si negaui qḋ volebãt paupib⁹. et oculos vidue expectare feci. Isti negãt xp̃m mõ. ꝛ xp̃s eos negabit in die iudicij quãdo dicet eis illud Matth. xxv. Amẽ amẽ dico vobis. nescio vos

Et Math. x. Qui negauerit me corã homini-
bus: negabo ⁊ ego eũ corã prẽ meo. Secũdo
negãt se nosse deũ ꝑsũptuosi ⁊ nimis audaces.
Tales sunt ꝗ ꝓprie fortitudini vel virib⁹ innitẽ-
tes nõ recõmẽdãt se deo: nec diuinũ implo-
rãt auxiliũ sic̃ xp̃s eos docuit Math. vi. dicẽs.
Et ne nos inducas in tẽptationẽ. Tales sunt
ꝗ se immergũt vel ingerũt periculis tẽptationũ ⁊
male societati se admiscẽt: suspecta cõsortia nõ
refugiũt ⁊ ideo cito cadũt. Hoꝝ figurã ⁊ signũ
gessit Petrus: ꝗ ꝓprie infirmitatis ignarus di-
xit xp̃o. Etiã si oportuerit me mori tecũ: nõ te
negabo. Math. xxvi. Ipse tñ eadẽ nocte se in-
gerẽs societati curialiũ et mulieris: xp̃m ter ne-
gauit sicut ibidẽ describit᷑. Tales sunt multi se
iactãtes de castitate ⁊ cõtinẽtia et alios ꝗ cadũt
cõtemnẽtes: sꝫ ipsi nec ex modica tẽptatiõe ve-
xati facilime caperent᷑ ⁊ frequẽter capiunt᷑. Et
ideo sancti viri deo se recõmẽdãt cõtinue: sciẽ-
tes ꝙ diuina bonitas est et nõ sua: si ꝯtra tẽpta-
tiões resistãt. Et ideo signãter dicit Job. Si vi-
di solẽ cũ fulgeret et lunã incedentẽ clare ⁊ leta-
tũ est in abscõdito cor meũ ⁊ osculat⁹ sũ manũ
meã ore meo ꝗ est iniq̃tas maxima. et negatio
ꝯ deũ altissimũ. Job. xxxi. Ubi dic̃ glo. Gregl.
Osculari manũ est bonũ vel nature vel grẽ a
deo cõcessum meritis humanis tribuere. Tũ
ꝗ bona opa faciũt ⁊ illa deo nõ attribuũt: sꝫ virtu-
ti naturali vł prudẽtie ꝓprie: hi deũ ꝗ est boni-
tas a quo omñe bonũ deriuat᷑ negãt. Tertio ne-
gãt se deũ nosse periuri mēdaciosi ⁊ fallaces: cu-
iusmodi sunt falsi testes et falsi aduocati ⁊ falsi
iudices ꝗ sciẽter veritatẽ negãt. Xp̃s enĩ est ve-
ritas. Joh. xiiii. Falsi enĩ testes a iudicib⁹ inue-
stigant᷑ ꝙ sup materiã de qua fit inquisitio ve-
ritatẽ dicãt: fidẽ ꝑstent. sꝫ ipsi volũtarie a veri-
tate recedũt. et tales nõ solũ xp̃m negãt: imo
vendũt. Ubi Glo. sup illud Math. xxvi. Exin-
de querebat oportunitatem vt eum traderet.
Multi enĩ hodie sunt ꝗ factũ Jude execrant᷑ ⁊
idẽ faciũt. Nam cũ ꝓ munere falsum testimo-
niũ dicũt. deũ ꝗ veritas est vendũt. Hoꝝ figu-
ram gesserũt iudei quib⁹ Petrus dixit Act. iii.
Deus glorificauit filiũ suũ iesum quẽ vos qui-
dẽ tradidistis ⁊ negastis ante faciẽ Pilati. iudi-
cante illo dimitti. Tales sunt etiã falsi iudices.
ꝗ sciẽter veritatẽ subuertũt: ⁊ iudicãt ꝓ mune-
rib⁹ illud qđ sciũt esse falsum vel ꝓ timore ⁊ mi-
nis a veritate recedũt. Sic̃ fecit Pilatus ꝗ au-
dito isto verbo a iudeis. Si hũc dimittis nõ es
amicus cesaris. timuit ⁊ a dictamine ꝓprie cõ-
sciẽtie recessit. C Et tñ est notandũ ꝙ nõ excu-
sant᷑ falsi iudices nisi totis virib⁹ liberare stu-
deant innocẽtes. Legim⁹ enĩ Math. xxvi. ꝙ
Pilatus multipliciter egit ad liberationẽ xp̃i.
Primo cõparãdo latronẽ iusto dicendo. Quẽ
vultis dimittã vobis Barrabam an iesum qui
dicit᷑ xp̃s? ꝗsi diceret. Necesse habetis vnũ di-
mittere ex quo debetis vł eũ dimittere. vł latro-
nẽ. Scđo cũ quereret a iudeis. Quid enĩ mali fe-
cit et qđ faciã de iesu ꝗ dicit᷑ xp̃s? Tertio ꝗñ la-
uit man⁹ suas corã ꝑpło ⁊ dixit. Innocens ego
sum a sanguine iusti hui⁹ vos videritis. Quar-
to ꝗñ flagellari eũ mãdauit. Qđ ideo fm Ra-
banũ fecisse credit᷑ vt iudei penis et opprobriis
eius saciati desisterẽt ab instantia mortis xp̃i.
Sed his omĩb⁹ nõ obstãtib⁹ nõ excusat᷑ Pila-
tus: q̃a faciebat eũ innocẽtẽ. et ꝙ ꝑ inuidiã tra-
didissent eũ iudei. Hoc tñ nõ obstãte illud ver-
bum ꝯclusit Pilatum. Si hunc dimittis nõ es
amicus cesaris. Tũ audito hoc verbo adiudi-
cauit fieri petitionẽ iudeoꝝ de xp̃o. Math.
xxvii. et Joh. xix. Et sicut falsi iudices cũ pre-
tendũt se velle defendere veritatẽ diligẽter in-
quirũt de veritate: sꝫ si possint eã faciliter vide-
re nõ ꝑsequũtur. Ita Pilatus diligẽter inqui-
siuit a xp̃o qđ est veritas: sed noluit xp̃i r̃nsum
audire. sed post questionẽ exiuit cõtinue ad iu-
deos. Joh. xviii. De his omĩb⁹ verificat᷑ illud
Hiere. v. Negauerũt dñm ⁊ dixerũt. Non est
ipse neq₃ veniet sup nos malũ. Falsi enim ad-
uocati dicunt se nosse deum verbis: sed factis
eũ negãt. et nõ solũ negãt: imo reprobãt verita-
tem ⁊ colorãt falsitatẽ. De quib⁹ verificat᷑ illud
Ad Titũ. i. Inquinate sunt eoꝝ et mens ⁊
cõsciẽtia. Confitent᷑ aũt se nosse deũ: factis aũt
negãt. De istio loquẽs Sidoni⁹ in quadã ep̃la
sic eos describit. Hi sunt in cõuiuiis scurre: in
exactiõib⁹ pyrate: in collocutiõib⁹ bestie: in que-
stionib⁹ statue: ad intelligẽdũ saxei: ad iudicã-
dum lignei: ad ignoscendũ ferrei: ad iniurias
pardi: ad faceccias vrsi: ad fallendũ vulpea: ad
supbiẽdũ thauri: et ad cõsũmãdũ minotauri.
Hec ille. Istis nihil sufficit: nihil placet nisi pe-
cunia. sicut dicit Alanus in li. suo de cõquestu
nature. Si ꝗs inquit armat᷑ pecunia: tanq₃ lo-
ricis argẽteis torrẽtis impetũ fulguris tullia-
ni: incursus hectoree milicie. robur virtuti her-
culee. versipellis vlyxis vulpẽdu astutiam. Et in
tãtũ habẽdi fames incãduit vt dialectice mute-
scat subalitas: rhetorice lãguescat ciuilitas. vbi
nummoꝝ perorat pluralitas. Si enĩ in aure iudi-
cis vel aduocati susurret pecunia: orphei lyra
carmẽ amphyonis: musa virgilii: voce pecu-
nie suffocant᷑. Quid plura? Ubi num⁹ loquit᷑:
tulliani eloquii lingua mutescit: vbi num⁹ mi-
litat hectoree milicie fulgura cõpescunt: vbi pu-
gnat pecunia virius expugnat᷑ herculea: num⁹
vincit: num⁹ regnat: num⁹ imperat vniuersis.
Hec Alanus. Istis aduocatis sic̃ dic̃ Ambro. in
quodã sermone. iuste dicet᷑. Redde qđ accepi-
sti ꝗ ꝯtra ṽitatẽ dixisti. iniq̃tati affuisti: iudicẽ
fefellisti: iustã cãm oppressisti: de falsitate vixisti.

Capitulũ. XIIII Lectio. CLIIII

v Ani aũt sunt oẽs
hoĩes in quib⁹ non est subest sciẽtia

dei:et de his que videntur bona nõ potuerũt intelligere eũ q̃ est; neq̧ opib⁹ attẽdẽtes agnouerunt q̇s esset artifex. ꝫ aut ignem, aut spm̃. aut citatũ aerẽ. aut gyrũ stellarũ. aut nimiã aquarũ. aut solẽ. aut lunã rectores orbis terrarũ deos putauerũt. Postq̃ꝫ Salomon ꝓsecut⁹ est iustam chananeorũ exterminationẽ ꝑ deũ. ꝑ eo q̧ deũ colere noluerũt. ꝫ sic stulti ⁊ insani idolis seruire ꝑelegerũt. Consequẽter insistit auctor hui⁹ libri circa crimẽ idolatrie reprobãdũ. Et circa hoc sic ꝓcedit. Primo agit de magnitudine culpe seruiẽtiũ idolis. Secũdo de rectitudine pene quã deus inflixit idolatris et specialiter egyptijs. Secũda ps. ibi. ca. xvj. Propter hec ⁊ his similia digni passi sunt tormẽta.

Circa pmũ duo fiũt. Primo ꝓsequit̃ de idolatrarũ supsticiosa adoratiõe. Secũdo de idolorũ ꝑinaria adinuẽtiõe. Secũda ps. ibi. infra ca. xiiij. Acerbo enĩ luctu dolorẽ. Circa pmũ duo facit. Primo reprehẽdit idolatras colẽtes naturales creaturas. Secũdo reprehẽdit alios q̃ colebãt artificiales imagines ⁊ sculpturas. Infra. Infelices. Quia ꝟo in idolatria duo sunt: videlicꝫ auersio a vero deo q̃ ab omib⁹ est colẽdus: ⁊ ꝯuersio ad creaturã. Ideo pmo agit de gentiliũ auersione a deo. Secũdo de eorũ ꝯuersione ad creaturas. Secũda pars. ibi. Sed aut ignẽ. Circa pmũ reprehẽdit spũssctũs stolidıtatẽ et fatuitatẽ curiosorũ gentiliũ q̃ circa naturales inuestigatiões cũ summis laborib⁹ studuerunt. et tñ dei noticia caruerũt. Et sic dicit. Uani aũt sũt oẽs hoies in q̇b⁹ nõ subest sciẽtia. Uanũ aũt est sicut phs. ij. phisi. qḋ est ordinatum ad aliq̇d sicut ad finẽ et nõ põt attingere finem suũ. Sicut si aliq̇s deambulet ꝓpter sanitatẽ et eã ꝑ deambulationẽ nõ ꝯsequat̃. Dicimus enĩ inuanũ ambulasse. hoies aũt ordinãtur ad deũ cognoscẽdũ et colẽdũ. Uñ Ansel. ij Cur deus hõ. Rationalẽ creaturã a deo factã esse iustã vt illo fruẽdo beata esset dubitari nõ debet. Ideo natura rõnalis est vt discernat inter iustũ et iniustũ. inter bonũ et malũ. et inter maius bonũ ⁊ minus bonũ. Alioquin frustra facta esset rõnalis. Igit̃ oĩs hõ frustra est et vanus si sciẽtiã de deo nõ habeat. Et ideo dič. Uani aũt sũt oẽs hoies in quib⁹ nõ subest sciẽtia dei. i. sciẽtia de deo. Hec sciẽtia est fides per ꝓphetas reuelata antiquis pr̃ib⁹. et postea nobis ꝑ filiũ ꝑdicata sm̃ Glo. Hec sciẽtia est timor et reuerẽtia dei. Baruch. iij. dicit̃ de prudẽtibus hui⁹ mũdi. Perierũt eo q̧ nõ habuerũt sciẽtiam. Et signãter dicit̃. In quib⁹ nõ subest sciẽtia dei. id est fides. Est enĩ fides fundamẽtũ totius edificij spiritualis in xp̃iano. Heb. ij. Fides est sperãdarũ rerũ substãtia argumẽtũ nõ apparentiũ. Et ideo infideles nihil boni supedificãt. dummõ in sua infidelitate ꝑseuerãt. Hoc est ergo primũ de quo reprehẽdunt̃ gentiles idolatre q̧ fidem de deo nõ habuerũt ꝑ studia mento sue inquisitiõis. Q̧ aũt noticiã vel sciẽtiam de deo nõ habuerũt patet ex duob⁹. Primo q̃a nõ intellexerũt eũ bonũ remuneratorẽ vel gubernatorẽ mũdi. Secũdo ex eo q̧ nõ intellexerũt eũ esse mũdi creatorẽ. Quantũ ergo ad primũ dicit sic. Et de his que vident̃ bona nõ poterãt intelligere eũ qui est. id est deũ qui est summe bonus. Et solus vere est. q̃a a se est: et sine eo nihil est et nihil esse potest. Sicut aũt deus ꝓprijssime dicit̃ qui est: ita diabolus propter suã maliciã dicit̃ qui nõ est. Job. xviij. Habitẽt in tabernaculo illius socij eius qui nõ est. Cum enĩ viderẽt creaturas esse bonas: potuerunt arguisse ad vnũ per se bonũ deueniẽdũ: sicut arguit Auicen. j. sue metha. ad vnũ simpliciter necesse esse: ex alijs nõ necesse esse: et sic deuenissent ad illũ qui vere est: q̃ dixit Exo. iij. Ego sum q̃ sum: ait. Sic dices filijs israel. Qui est misit me ad vos. Unde sicut dicunt sancti: istud nomen ꝓprijssime cõuenit deo: videlicet Qui est. Ipse enĩ solus vniformiter semp idem est. oĩs enĩ creatura alicui mutatiõi subijcit̃. Angeli siquidẽ sm̃ aliquas affectiões mutant̃ corpa celestia sm̃ loca. Corpora inferiora infra spherã actiuorũ ⁊ passiuorũ existentia alterãtur augmẽtant̃: diminuunt̃ et mouetur sm̃ loca. Et ideo signãter dič. Ansel. ꝓslogion. ca. xxij Tu solus dñe es qḋ es: ⁊ tu es qui es. Nam qḋ aliud est in toto. aliud in partib⁹. et aliq̇d est in tpe. et in quo aliq̇d est mutabile. nõ oĩno est qḋ est. Et qḋ incepit a nõ esse et põt cogitari nõ esse et nisi per aliud subsistat: redit in nõ esse: et qḋ habet fuisse qḋ iam nõ est et futurũ esse qḋ nondũ est. illud nõ dicit̃ esse ꝓprie et absolute. Tu vero es illud qḋ es. q̃a quicq̇d aliq̃n aut aliquo mõ es. hoc totus ⁊ semp es. ⁊ tu es qḋ semper ⁊ ꝓprie ⁊ simpliciter es. q̧ nec habes fuisse nec futurũ esse. ꝫ tantũ ꝑsens esse. Hec Ansel.

Secũdo reprehẽdit fatuitatẽ gentiliũ phorũ de eo q̧ nõ cognouerũt deũ esse mũdi creatorẽ et quantũ ad hoc dicit sic. Neq̧ opib⁹ attẽdẽtes agnouerũt q̇s esset artifex. Cum enĩ affect⁹ ducãt in noticiã sue cause. et ipsi totalit̃ occupati fuerũt ad inuestigãdũ causas rerũ. in hoc culpandi sunt quãtũ ad primã causam q̧ deuenire nõ potuerũt ad cognoscẽdũ deũ bonorũ remuneratorẽ vel mũdi creatorẽ. Sed posset queri qualiter est q̧ phi ad demõstrandũ deũ esse bonorũ remuneratorẽ vel mundi creatorẽ arguũtur de insufficiẽtia: cũ nec xp̃iani qui soli vnius veri dei noticiã habẽt ad hoc sufficiant?

Ad hoc dicẽdũ vt estimo. q̧ deũ esse nõ est ꝑ aliquã rõnẽ demõstratũ huc usq̧: nec deũ esse creatorẽ mũdi. ꝫ quicũq̧ se innocẽter habent ad deũ et rõnẽ naturalẽ exercẽt studendo: nec diuine grẽ obicem prebẽt: deus eis sufficiẽter sui cõmunicat noticiã sic q̧ eis sufficiat ad salutem. Exempla ad hoc habent̃. Primo de Cornelio: cui missus est Petrus. Et de Paulo cui

A

B

missus est Ananias: q̄ se sic disposuerūt p reue lationē vel inspirationē q̄ noticiā de vno deo meruerūt habere. Et ideo dicendum est q̄ si nō obstat culpa homis ad hunc rōnis vsum vtiq̄ puenieī q̄ dei noticiā habeat. id est de deo saltē quāta est necessaria ad salutē. qd̄ phi nō fecerūt. et ideo arguēdi. Tercio reprehēdit errores gentiliū de crimine idolatrie quantū ad cōuersionē ad creaturā. Et noiat septē genera creaturaꝝ. q̄ apud idolatraꝝ supstitiōes habebāt in honore cū dici. Sꝫ supple deos putauerūt. aut ignē. aut spm̄ ⁊c. Ignē coluerūt chaldei. et apud gētiles dicebatꝰ vulcanus q̄si volitanˀ sm̄ hieronỹ. et Remigiū. id est volantē cando rem faciēs. Iste fingebatꝰ q̄si faber claudus. et dicebatꝰ fulminare vel fabricare fulmina ioui: q̄a ioui superiorē partē aeris addixerūt. et vulcano deputauerūt mediā regionē a quo loco fulgura ⁊ coruscatiōes descendūt. Chaldei aūt sicut in quibusdā historijs scholasticis inueniꝰ ignē adorabāt ⁊ ad hoc alios cogebāt p modū istū. obtulerūt quibuscūq̄ negantibꝰ ignē esse deum: et aliū deū colētibꝰ pugnā: ita q̄ si deus eoꝝ ab aliquo vinceretꝰ eiꝰ culturā dimitterēt. Si vo ignis q̄ fuit deus eorū aliorū cōsumeret idola: ipi ad ignē colēdū p deo semp se obligarent. Isto audito canopei in egypto q̄ idolum dei coluerūt deposuerūt: de capite idoli sui coronā aureā ⁊ sup caput suū quoddā vas testeū aqua plenū posuerūt et illud multis foraminibus pforauerūt et cera obturauerūt. Venerūt ergo chaldei ad istud idolū examinādū ⁊ appo suerūt ignē ⁊ statim in foraminibꝰ cera liquefacta descēdit aqua ⁊ ignē extinxit. Et sic p̄ualuerunt idola canopei eiusdē ciuitatis egypti. et illi de ciuitate permissi sunt deinceps idolis suis vti. Alij coluerūt spm̄. id est etherē q̄ dixerūt iouē. id est superiorē partē aeris vel ipm̄ ignē sm̄ alios. q̄a aerē diuiserūt in duas partes vel potius in tres. Superiorē vocauerūt iouē. Inferiorē iunonē. Et illam inferiorē partē vocat hic citatū aerē ppter facilitatē motus ⁊ diuisionis. Quarto alij venerabantꝰ gyrū stellarū. id est firmamētum in quo sunt stelle fixe. id est varijs imaginibꝰ noiate sm̄ grecorū fabulas. Alij coluerunt aquā. Unde neptunū fingebāt deū vel deū maris. tethydē deā frugū. Inter istas falsas fabulas equiuocatio magna est de ioue: q̄a interdū significat planetā immediate sub saturno. Interdū superiorē partē aeris. Fingunt poete q̄ saturnus tres filios habuit. Iouem neptunū et Plutonē. Iupiter regnat in celo. Neptunus in mari. Pluto in inferno. Unde tales habentꝰ versus. Iupiter astra. fretum neptunꝰ. tartara pluto. Regna paterna tenēt. tres tria quisq̄ suū. Unde ipsum elemētum aquarū vocauerūt neptunū. Et ideo dicitur in littera hic q̄ aliqui coluerūt nimiā aquā. Huius imago portauit in manu tridentem ad designandū q̄ aque triplici funguntur virtute. Sunt eni liquide fecunde ⁊ potabiles. Hic etiā neptunus amphitritē accepit in cōiugē. Et dicitꝰ amphitrites ab amphi q̄ est circū ⁊ tritū q̄si cōtritū. eo q̄ aqua tribꝰ elemētis quasi cōclusa sit ⁊ circūtrita: in celo vt in aquis superioribus in aere in nubibꝰ: in terra in fontibus ⁊ puteis. Uel vxor neptuni dicitꝰ amphitrites sm̄ Macrobiū q̄a mare terrā ambit et circūtegit. Alij coluerūt solē quē multis nominibꝰ nuncupauerūt. Solem eni dicūt primū filiū iouis. quē vocāt phebū quasi nouū. eo q̄ in ortu suo quotidie nouus appareat. Et ideo pingebantꝰ imberbis. Hic etiā apollo dicitꝰ. id est perdēs siue exterminās. eo q̄ calore suo omniū virētiū humorē perdit ⁊ exterminat. Idē vocatꝰ pythius a pythone serpēte quē statim natus occidit sagittis. Sol dicitꝰ vel q̄r solus precellit magnitudine inter stellas: vel q̄r solus lucet de die alijs per eius presentiā obscuratis. Dicitꝰ etiā licius a lico. id est lupo. eo q̄ sicut lupus pecora dilacerat: ita sol suo feruore omnem humorē exiccat. Alij colebāt lunā quā vocabāt dianā. Hec multa noia sm̄ diuersos effectus habebat. Dicebatur luna diana in siluis: luna in celis. De istis et de eorum cultu habetur. iiij. Regū. xxj. Adolebat incensum Baal soli ⁊ lune et duodecim signis et omī milicie celi. Hec igitꝰ putauerunt deos videlicet rectores orbis terraꝝ. Sꝫ preter ista multas alias supstitiōes adinuenerunt poete sicut narrat Plato in libro qui dicitꝰ physis. Antiqui nanq̄ siluicole et pastores. rationes et positiōes datas ab hominibꝰ ad vsum viuendi a diuina gratia colebāt pro dijs sicut agriculturā vindemiationē et seminationē et huiōi. postea poete causa lucri ⁊ fauoris easdē artes siue scientias mēbratim effigiauerunt et pprijs nominibꝰ distinxerūt vocātes sciētiam colendi agros cererem. scientiā colēdi vineas bacchū. actus etiā hūane libidinis venerē vocauerūt. Et sic superstitiōes multiplicate sūt nimis. Et vocātꝰ superstitiōes sm̄ Seruiū a vetulis vltra ꝯsuetudinē hūane vite supstitibꝰ. Tales eni vetustissime vetule iā decrepite et delire: taliū numinū ⁊ fictionū inuētrices fuerūt.

Lectio. CLV

Vorū et si specie

q delectati deos putauerūt. sciāt q̄nto his dn̄ator eoꝝ speciosior est. Speciei eni genetator hec oīa cōstituit. Aut si virtutē et opera eoꝝ mirati sūt intelligāt ab ipsis. q̄m qui hec fecit fortior est illis. A magnitudine eni speciei et creature cognoscibiliter poterit creator horum videri. Postq̄ spiritussanctus redarguit peruersos gentiles de ignorātia quā habuerūt de deo omniū cōditore. Hic ostendit consequēter q̄ illa ignorātia non fuit a natura humana sed ab eoꝝ malicioso errore.

Et circa hec duo fiunt. Nam p̄mo ōsidit ꝙ quā
v.ꝗ venisse poterāt ad dei cognitionē. Secūdo
ꝙ nullā habēt sue ignorātie excusat. ōez. Scd̄a
A ps. ibi. Sz isti adhuc in his. Circa p̄mū duo
facit. Primo tangit duplex mediū diuisum per
quoꝝ vtrumqꝫ ad dei noticiā poterāt puenisse.
Secūdo ōsidit quō p illa media debebāt argu-
isse. ibi. A magnitudine eni. Duo ergo sunt in
creaturis: videlicet forma delectabilis in essen-
do. et virtus admirabilis in agēdo. et ista duo
maxime apparent in corpib⁹ celestib⁹: scz sole et
luna ꝛ stellis. de quib⁹ immediate dictū est añ.
Et de istis loquēs subdr̄. Quoꝝ si specie dele-
ctati. deos putauerīt: sciant quāto his dn̄ator
eoꝝ speciosior est. Quoꝝ p̄dictoꝝ scz solis ꝛ lu
ne ꝛ stellaꝝ specie delectari. In Ps̄. Delectasti
me dn̄e in factura tua. Vn̄ Glosa. Delectari in
specie creature ꝓpter deū licitū est. Sz delecta-
ri in creatura ꝓpter seipsam non referēdo ad
deū puersum est. Ergo si hoꝝ specie delectati
sūt. sciāt. i. scire debēt quāto dn̄ator eoꝝ. deus
videlicz speciosior est scz his rebus. Cui⁹ rōnē
subdit dicēs. Speciei eni generator. i. creator
rerū preciosaꝝ. hec ōīa cōstituit. Quia ergo
deus pulchritudinē creaturarū creauit et non
creauit nisi p liberū arbitriū: sicut artifex facit
opus suū. scire poterāt ꝙ ipse lōge sit speciosior
ꝙ op⁹ suū. Boeti⁹. iii. de ꝯsol. me. ix. Pulchrū
pulcherrim⁹ ipe. mūdū mente gerens. similicz
imagine formās. Aliud mediū est in istis crea-
turis ducēs intellectū hōis in deū tot⁹ creatu-
re causam: videlicz mirabilis virtus et potētia
corpm celestiū. lucendo. mouēdo. diuersos et
ꝗsi infinitos effect⁹ in istis inferiorib⁹ ꝓducēdo
Igitur si virtutē ꝛ opera coꝝ mirati sūt: qꝛ ꝓpter
mirari ceperūt hoīes philosophari. i. metha. ꝛ
videt pħia hēc mirabiles delectatiōes in sin-
ceritate ꝛ puritate. x. ethi. Intelligāt. hoc est in
telligere. debēt ab ipis. i. p ipas creaturas. qm̄
ꝗ hec fecit fortior est illis. fortior. i. virtuosior ꝛ
potētior est illis in agēdo. Unde ipso volente
sol lumē suū retraxit. Math. xxvii. Ipso vo-
lente sol stetit. Josue. x. Ipso volente sol retro
rediit. iiii. Reg. xx. Cōsequēter ostendit quō
p ista duo medio intellect⁹ human⁹ ascendit in
deū. ꝗsi diceret. Hec est tota rō q̄re gentiles ab
ignorātia sua de deo sūt inexcusabiles: qꝛ a ma
gnitudine speciei ꝛ creature poterit creator eo
rū cognoscibiliter videri. A magnitudine spe-
ciei. i. pulchritudinis ꝛ creature. i. mirabilis fa
cture debebāt arguisse creatorē eē maiorē tam
specie ꝙ virtute. Sicut etiā Arist. p viā motus
nisus est ꝓbare vnū p̄mū mouēs esse impartibi-
le ꝛ infinitū nullā habēs magnitudinē corpolē
viii. phisi. Roma. i. Inuisibilia eni ipsi⁹. i. dei
a creatura mūdi. i. ab hoīe. p ea q̄ facta sunt in-
tellecta ꝯspiciunt. sempiterna quoqꝫ eius virt⁹
B et diuinitas: ita vt sint inexcusabiles. Juxta
istā clausulā. Quoꝝ specie delectati deos puta

uerūt. Notādū est ꝙ delectant aliq̄ diuersi spe-
cie ꝓpria. et aliq̄ specie aliena. Primi sūt q̄ sup-
biūt de pulchritudinis vanitate. Secūdi sūt q̄
insaniūt libidinis voluptate. Primi ergo dele-
ctant in specie ꝓpria. supbiētes de pulchritudi
nis vanitate nō ꝯsiderātes ꝙ vana sit ꝛ super-
ficialis ꝙ breuis ꝛ tpalis. Vn̄ Boeti⁹. iii. de cō
sol. ꝓsa. viii. Forme vero nitor vt vētus rapidus
est ꝛ velox vt vernaliū floꝝ mutabilitate fuga
tior. Nā si vt Arist. ait: lynceis oculis vteretur
hoīes vt eoꝝ visus obstātia queqꝫ penetraret:
nōne introspectis viscerib⁹ illud alcibiadis su-
pficie pulcherrimū corpus turpissimū videret
Ergo te pulchrū videri nō tua natura sz oculo
rū spectātiū reddit infirmitas. Sz estimate ꝙ
vultis nimio corpis bōa: dū sciatis hꝰ qōcūqꝫ mira
mini triduane febris igniculo posse dissolui. Hec
Boeti⁹. Refert Ouid. meta. iii. ꝙ Narcissus
puer ꝗdā tāte fuit speciei vt statim nat⁹ ab omi
bus possit amari. Parētes ergo p̄ nimia admi
ratōe pulchritudinis ꝯsuluerūt quēdā vatem.
si iste puer tpus attingeret senectutis et si esset
futurus etatis longeue? Ille rn̄dit. Diu inquit
viuet si semetipm nō nouerit. Puer adultus et
fact⁹ iam iuuenis tantā ꝯcepit de suo decore su
pbiā ꝙ oīm cōtempsit amorē tā iuuenū ꝙ puel
laꝝ. Tandē fatigat⁹ quodā die de venatōe di-
uertit ad fontē quēdā purissimū causa sitis se-
dāde. Et dū biberet imaginē sue faciei vidit in
aqua. Miratus speciē vise imaginis cōsiderat
frontē crines os genas ꝛ oculos et amore isti⁹
imaginis capit. Alloquit imaginē: extēdit bra
chia vt eā apprehēdat et nihil inuenit nisi aquā
Offert oscula ꝛ imago videt reddere sibi vel
le. ridet puer et illa corridet. lachrymatur ꝛ illa
replorat. Sic q̄ exardescēs in amore sui ꝑ sitis
languēs defecit: et in florē sui noīs est ꝯuersus
Iste puer ꝓpter speciē nimiā elatus in supbiā
designat vane gloriātes de fragili decore cor-
poris: q̄ tantū delectant de sue pulchritudinis
venustate ꝙ totaliter euanescūt. vbi hoīes esse
deberēt inutiles flores fiūt. Vn̄ Esa. xl. Omīs
caro fenū et omīs gloria ei⁹ ꝗsi flos agri. Iste
diu viuerēt vita gr̄e si semetipsos nō noscerēt.
In cuius figuram Herodes occidit Joannē.
Math. xiiii. Herodes interptatur gloriās in
pellib⁹ et designat ꝑsonā de pulchritudine cor-
poris gloriātē q̄ nō est nisi in supficie ꝛ pelle fm
Arist. Joānes gr̄a vel in quo est gr̄a interptat
Herodes ergo Joānem occidit dum supbiēs
de specie gratiā interimit que latebat in mente
Unde auctor libri de varietate carminū. Tria
inquit sunt seminū genera que in culto iuuen-
tutis agro absqꝫ comitantibus zizaniis rarissi-
me cōualescūt scz elegantia pulchritudinis. vi-
gor fortitudinis. et suauitas vocis. Pulchritu
do eni iuuenē aliene predā libidinis aut predo
nem efficit castitatis. fortitudo ingerit audaciā.
Audacia vero ad iniurias cōmittēdas impel-

lu. At vero hi qui vocis amenitate pemineāt lasciua modestis. ludicra ꝑsertis: ⁊ iocosa serijs anteponūt. Hec ille. Secūdo delectāt alij vicio se in specie aliena: sic ille senex cui dixit Daniel Semē Chanaan ⁊ nō Juda. species decepit te et concupiscētia subuertit cor tuum. Dan. xiij. Porro Susanna erat delicata nimis ⁊ pulchra specie. Sic Holofernus occidit dū incaute Judith speciē ꝯtemplat. Judith. xvj. Judith filia merari in specie faciei sue dissoluit eū. Vñ Judith. x. scribit ꝙ cū ipa orasset ante faciē ei⁹ statim captus ē suis oculis Holoferneo. Sic Dauid capt⁹ est in specie Bersabe. ij. Regū. xj. Et ideo signāter dicit Eccl. ix. Ne circūspicias speciem alienā. Propter speciē eni mulieris perierunt multi, et ex hoc cōcupiscentia quasi ignis exardescit. Notandū est ꝙ nihil est ita potēs subuertere cor humanū sicut concupiscētia et amor speciei. In cuius figurā et signū fingunt poete ꝙ Alexander filius Priami Paris vocabat a paritate iudicij. Vñ ad eum misse fuerūt Juno Pallas et Venus vt inter eas discerneret cui pomū aureum deberet. quod mittente dea discordie casu cecidit inter eas. In quo pomo sic erat inscriptum. pulchrior me habebit. Certabāt ergo iste tres dee que foret pomū pre ceteris habitura. Juno promisit diuitias et regnū. Pallas laudē milicie. Venus pulchriorē de grecia mulierē. Iste ḡ Paris nō obstāte sui iudicij subtilitate a cōcupiscētia est subuersus Unde et pomuȝ adiudicauit Veneri donari.

D Secūdo notandū ꝙ inter delectatiōes tp̄ales et eternas multiplex est differentia. Primo eni delectatiōes corꝑales ſm Arist. vij. ethico. sunt quasi medie et habēt tristicias sibi oppositas, imo nihil valēt nisi tristicia sibi ꝑcedēte cōtraria: sicut delectatio que est in quiescēdo nō placet nisi fesso ⁊ fatigato: et delectatio que est in bibendo non acceptat nisi per sitim. et delectatio que est in comedēdo intendit ⁊ augmētatur ꝑpter famē precedentē et sic de alijs. Et sic ꝯcludit ibi Arist. ꝙ nihil idem est nobis delectabile semꝑ. Cuius ratio est. q̄a homo continue mutat ab vna dispositiōe in aliā: ⁊ illud qḋ placet homini et est sibi delectabile in vna dispositiōe. est eidem abhominabile in alia dispositiōe. et ideo eo ꝙ natura nostra nō est simplex sed cōposita ex multis. et trasumit de vna dispositiōe in cōtrariā. necesse est ꝙ illud quod est delectabile homini ſm vnā dispositionē sit eidē tristabile ſm aliā: sicut esurienti sumptio cibi est delectabilis ⁊ iam satiato fit eidē abhominabilis. Sic per oppositū dicit Arist. ꝙ q2 deus est natura simplex ⁊ inuariabilis semꝑ gaudet vna et simplici delectatiōe quā habet in cōtemplatione suipsius. Cum ergo ad statū diuinū deuenim⁹ per gloriosas dotes corꝑis ⁊ aīe erit delectatio nr̄a semꝑ vna ⁊ vniformis ⁊ ꝑpetua.

Juxta illḋ ps. Adimplebis me leticia cū vultu tuo: delectatiōes in dextera tua vsq3 in finē.

Lectio. CLVI

Sed tñ in his adhuc

f huc minor est querela: et hi eni fortasse errant deū querētes ⁊ volētes inuenire. Etenī cū in operib⁹ illius cōuersent et inquirūt et persuasum habēt: q̄m bona sunt que vidētur. iterū tñ nec his debet ignosci. Si enī tantū potuerūt scire vt possent estimare seculū quomō hui⁹ dn̄m nō facilius inuenerūt.

Postq̄ sp̄ūsctūs declarauit viam et modū per quē gentiles ph̄i poterāt deuenisse ad verain dei cognitionē. Hic ostēdit ꝙ de eorū negligētia in hac parte nullā habuerūt excusationem. Et circa hoc tria facit. quia primo ponit eiusdē excusatiōis allegationē. Secūdo illius allegatiōis ꝓbationē. Tertio eiusdē ratiōis cōfutationē. Secūda pars. ibi. Etenī cū in operibus. Tertia pars. ibi. Iterū tñ nec his. Allegatio ad excusanduȝ gentiles ph̄os posset esse talis. videri etenī posset ꝙ eis minor esset querela q̄ȝ ꝑdicta pretendūt pro tanto. q̄a ipsi fecerunt quod in eis fuit. Quesierūt deū studijs ⁊ ingenijs. disputatiōib⁹ et doctrinis volebant eū inuenisse: vnde si nō inuenerūt nō videtur culpa eorū. Confirmatio istius allegatiōis est ꝙ ipsi continue in operib⁹ dei scȝ creaturis dilectiōdis cōuersabant studentes circa naturā rerum creataꝝ. Et ad deū cognoscēdū multipliciter inquisierūt inueniēdo disputādo ⁊ docendo. et cōcluserūt euidēter ꝙ oīa sensibilia que videnẗ bona sunt et vsui humano multum necessaria. Igit videt ꝙ si potuissent vlterius ascendisse ad deū cognoscēdū hoc multo libētius attemptassent. Sed cōfutatio istius allegatiōis cū sua ꝓbatiōe est talis. Si isti fuerūt ita studiosi et ingeniosi ꝙ potuerūt sibi acquirere estimationē et aliqualē cognitionē de toto mūdo: sicut de motib⁹ solis et lune. de virtbus arboꝝ lapidū ⁊ herbaꝝ qḋ est difficilimū: quō nō facilius horū oīm dn̄m et causam poterant inuenire: ꝑsertim cū ipse se denote viuentibus spōte ingerat. Sap. vj. Preoccupat aūt q̄ se cōcupiscūt vt illis se prior ostēdat. Dicit ergo sic a principio lectionis ꝑ lr̄a. Sed tñ adhuc in his gētib⁹ videlicet colētib⁹ corꝑa celestia ⁊ elemēta minor est querela vel minor q̄ȝ de colētibus idola de quib⁹ postea statim dicet. Vel minor querela est. hoc est esse videt q̄ȝ lectio vltima ꝑtendebat. Et hi enim. enī pro quia. quia hi fortassis errant. In hoc quod dicit fortassis innuit excusationis insufficientiā. Deum querentes et sic facientes quod in eis fuit et volentes inuenire sȝ nō valētes. Huius rōnis cōfirmatio videt esse illud quod sequit. Etenī cū in operib⁹ illius ꝯuersent et inquirūt ⁊ sic ꝯtinue

versent per studiū et inquisitionē in operib⁹ il lius.i.dei.etiā manifestū est ex dictis eorum q persuasum habēt.i.ratum et per rōnē ꝓbatuz qm̄ bona sunt que videntᷣ: videlicz ista sensibi lia. Sed hec respōsio refellitᷣ sic. Iterum tū nec his debet ignosci. Et exponitᷣ ꝑ litteraz que est ista. Aut est vel tū ꝓ sed. ſʒ isto nō debet igno- sci.i.nō debet ꝓ excusatis haberi. Et subiungi tur rō in lr̄a. Si eni tantū potuerāt scire vt pos sent estimare seculū quō dn̄m hui⁹ facilius nō inuenerūt: quasi diceret. Mirū est ꝛ si tāti erāt ingenij q istos effectus scire poterāt. Igitᷣ cau sam omniū istorū effectuū vtiqꝫ leuissime scire potuissent. Sed cōtra illud vltimu videtᷣ esse il lud supi⁹ positū.vj.ca. Difficile estimam⁹ que in terra sunt et que in ꝓspectu sunt inuenim⁹ cū labore: que aūt in celis sunt quis inuestiga- bitᷣ Igitᷣ nō potuerūt facili⁹ inuenisse deū q̄ʒ estimare seculū. Dicūt doctores q aliud est cō- prehēdere de deo q̄a est: et aliud quid est. Pri- mū potuerūt phi per creaturas. Secūdū fuit eis impossibile. Sed qꝛ deū esse hucusqꝫ demō stratū nō inueni siue ab Arist. siue a quocūqꝫ alio vt dicit quidā doctor. licet ego cum pho et alijs solēnib⁹ doctorib⁹ in vltima lectiōe tenue rim et adhuc teneā oppositū. Et ideo iuxta viā illius doctoris aliter ad dictā obiectionē respō deo. Dicā eni ſm mentē beati Augi.xviij. de ciui.dei.ca.xxxviij. Q₃ ante omnes phos gre- cos vel barbaros ꝓphete sancti ꝑcesserūt qui tam verbo q̄ʒ scripto dei noticiā docuerunt: et ideo deū esse statim a principio mūdi ꝑ Adam et filios suos extitit ꝑdicatū. Cui dicto quidam assenserūt. et quidā dissenserūt sicut modo de alijs articulis inuenim⁹. Isti ergo phi audien- tes deū esse et a dei cultorib⁹ fuisse ꝑdicatū: po terāt ex regimine mūdi rerū vniformi guber- natōe rōnabiliter asseruisse deū esse. Et ideo q errauerūt: eorū vel negligētia vel malicia fuit in causa. Et q̄a ꝓpter reuelationē antiquā di- uulgatū est apud omnes gentes legib⁹ viuentes deū esse: ꝛ qđ est omib⁹ notū videtᷣ ipsa natura notū. Ideo estimo Damascenū dixisse.i.j. sen- ten.ca.iij. Cognitio existēdi deū nobis natura liter inserta est q̄ʒuis non ingenij naturalio in- uestigatiōe: ſʒ potius diuina reuelatiōe dei no ticia hominib⁹ fuerit cōmunicata. Vn̄ dico ad obiectionē q multo facilius est deum.i.fidē de deo inuenire q̄ʒ seculū estimare: qꝛ bene viuenti bus naturali ingenio deus seipsum aliquo mō reuelat: vel ꝑ extrinsecā informationē: vel ꝑ in trinsecā inspirationē. Confirmatᷣ hec respōsio q̄a nec aliter astronomiā dicūt plurimi adinuē tam fuisse. Vn̄ mgr̄ in historijs scholasticis su- per Gen̄. de dispersione filiorum Noe: narrat Noe habuisse filiū quēdā noie Ionichum qui accepit a deo sapientiā seu donū sapiētie et in- uenit astronomiā. Sicut ergo addiscere potue

runt sciētiā ad mensurādū quātitatē terre so- lis et lune. Ita potuerāt didicisse colere veruz deum. Iuxta illā clausulā. Dn̄m nō inuene- runt. Notandū q rō est q̄a nō quesierūt eum vbi manet. Non eni inuenitᷣ in lasciuija volu- ptatis. nec in diuitijs vanitatis. nec in consor- tijs carnalis cōsanguinitatis. Non inuenitᷣ in lasciuija voluptatis: q̄a ſm quod scribitᷣ Iob. xxviij. Non inuenitᷣ in terra suauiter viuētiū. Et Canti.iij. In lectulo meo per noctē quesiui quem diligit anima mea: quesiui et nō inueni. Secūdo nō inuenitᷣ in diuitijs vanitatis: quia Osee.v. In gregib⁹ suis et in armētis suis va- dent ad querēdū dn̄m ꝛ non inuenient. Tertio nō inuenitᷣ dn̄s in cōsortio carnalis cōsangui- nitatis. Luc.ij. Requirebāt eū inter cognatos et notos ꝛ nō inuenientes eū regressi sūt in hie- rusalē. Sed inuenitᷣ in presepio pānis inuolu- tus austere penitētie. Luc.ij. Inuenietis infan tem pānis inuolutū: et positū in ꝑsepio. Inue- nitᷣ etiā in domo mūde cōsciētie. Math.ij. In trantes domū inuenerūt puerū cū maria matre eius. Tertio aūt inuenitᷣ in tēplo cōtemplatōis deuote. Luc.ij. Post triduū inuenerūt eū in tē plo. Errauerūt ergo isti phi circa diuina et celestia ꝓpter nimiā distātiā. Dicit eni Basili⁹ q nimia distantia facit errare circa tria: videli- cet quātitatem. qualitatē. et circa figurā. Circa quātitatē ſm Basiliū et ponit exemplū de sole qui ꝓpter nimiā distantiā a nobis apparet vix pedalis quātitatis in dyametro. Circa qualita tem ꝛc. Et ponit exēplū de velis nauiū que cū sint alba apparēt multū distātib⁹ esse nigra. Er ratur etiā circa figurā ꝓpter distātiā ꝛc. Et po- nit exēplū de turrib⁹ que cū sint quadrate ꝓpt nimiā distātiā apparēt esse rotūde. Vn̄ auctor de visu ꝓpositiōe.x. Rectangule magnitudi- nes magna distantia vise parifarie apparent. Vbi habet alia trāslatio. Sicut quadra ꝑ distā tiā lōgā visa rotūda apparēt. Rō est. q̄a in ma- gna distātia anguli quadrati nō immutāt sen- sum: q̄a cuiuslibet visibilis ꝑ improportionatā distātiā siue ꝑ elōgationē visum terminari cō- tingit sicut dicitᷣ ꝓpositiōe tertia eiusdez libri. Isto mō peccatores elōgati a celestib⁹ errant circa futurā gloriā tripliciter: qꝛ circa eius quātitatē nō ꝯsiderātes q̄ʒ magna est multitudo dulcedi nis tue dn̄e ꝛc. Circa eius qualitatē nō ꝯsiderā tes. qꝛ nec auris audiuit nec in cor hois ascēdit gloria quā deus se diligentib⁹ ꝑparauit. Circa eius figuram non cōsiderātes q̄ʒ stabilis sit et eterna. Est eni in quadro posita: sicut dicitur Apoc.xxj. Ipsi aūt credūt eam esse rotundam id est volubilē et caducam.

Lectio.CLVII

Nfelices aūt sunt et inter mortuos est spes illorū. qui

B

C

appellauerunt deos opera manuum hominū aurum ⁊ argentū artis inuentionem et similitudinē animaliū: aut lapidem inutilem opus manus antique. Postq̄ spiritussanctus reprobauit idolatras colentes naturales creaturas. In hac parte cōsequēter aggredit̄ reprobare idolatras qui colūt imagines et artificiales figuras. Et circa hoc duo facit. Primo agit de idolorum multiplici diuersitate. Secūdo de adorantiū stulticia ⁊ fatuitate. Secunda pars. ibi. Et de substātia sua. Circa primū duo facit. Nam primo ostēdit quomō coluerūt idola in materia minerali. Secūdo quō in materia lignea et nemorali. Secūda pars. ibi. Aut si q̄s

A artifex. Circa primū dicit sic. Infelices autē sunt ⁊c. Et merito infelices. Est enim felicitas ꝓpria operatio hominis s̄m virtutē optimā in vitā perfectā. j. ethi. Propria aūt operatio hominis est intelligere ⁊ amare deū vnde isti aberrantes et colētes imagines falsas: merito dicunt infelices. In Ps̄. Cōtritio et infelicitas in vijs eorū. Solet etiā sic dici metrice. Tres infelices in mūdo nouim⁹ esse. Infelix qui pauca sapit spernitq̄ doceri. Infelix qui multa sapit spernitq̄ docere. Infelix qui recta docet operatur inique. Et omnib⁹ istis modis infelices fuerūt idolatre. Primo quidē q̄a cū pauca saperēt de deo: sprecuerūt a ꝓphetis doceri. Secūdo cum multa saperēt de mūdanis: sprecuerūt deū per illa inuestigare et sic se et suos docere. Tertio q̄a cū recta multa docerēt de naturalibus: maxime tn̄ operabant̄ inique idola colendo et venerādo. Infelices ḡ fuerūt ꝓ luminis dei priuationē et ꝓ btitudinis desperationez. Unū subdit. Et inter mortuos est spes illorum. quasi diceret. Sicut de mortuis nulla est spes q̄ redeāt ad vitā naturaliter: ita nec de istis est vnq̄ spes. q̄ ad vitaz gratie possint redire qui appellauerūt deos opera manuū hoim aurū ⁊ argētū. In Ps̄. Simulachra gentiū argētū et aurū ⁊c. Artis inuētionē. id est idolū noua arte excogitatū. Dicit̄ enī Dedalus prim⁹ fecisse idola se mouētia s̄m magistrū in historijs scholasticas sup librū Judicū ð ipib⁹ Gedeonis. Et similitudines animaliū sicut superi⁹ est expositū. Coluerūt enī similitudines serpētū. draconū. ⁊ ouiū. ranarū. atq̄ canū. aut lapidē inutilē: q̄a ad nullū vsum vite deseruiētē opus manus antique: q̄a olim plus numinis credebant̄ in antiquis imagīb⁹ q̄ȝ in nouis ꝓpter vetustatē. Solēt enī vetule dicere q̄ imagines sexagesimo anno a fabricatōe sua sortiunt̄ virtutē.

B Et q̄a in hac lectiōe vituperant̄ adoratores imaginū. sit ista dubitatio litteralis. Utrū liceat xp̄ianis aliquas imagines adorare? Et arguit̄ q̄ nō. Quia Exo. ij. dicit̄. Non facies tibi imaginem neq̄ vllā similitudinē ⁊c. Sȝ si non licet facere: multo fortius non licet adorare. Itē de nullo alio vituperant̄ in scriptura idolatre nisi q̄ adorauerūt opus manuū suaꝝ. sicut patet in hac lectōe. Sȝ imagines sunt opera manuū de auro et argēto. ligno et lapidib⁹. Itē in Canone scripture legit̄ nihil tale esse ꝯcessum. ergo supsticiosum videt̄ tales imagines introducere. Ad oppositū est ritus ecclesie. Et Damascen⁹. iiij. sentē. ca. viij. q̄d intitulat̄ de sanctis imaginib⁹ vbi allegat magnū Basiliū dicētē. q̄ honor imaginis ad ꝓtothotipū puenit. id est ad exemplatū. Ad istā questionē respondet sctūs Thomas sup. iij. sentē. dis. ix. q̄ imago potest dupliciter ꝯsiderari. vel s̄m q̄ est res quedā. vel s̄m q̄ est imago. Primo mō nullus sibi honor debet̄: sicut nec ligno vel lapidi. Secundo mō idem motus est in imagine ⁊ imaginatū. Et ideo idem honor debet̄ imagini ⁊ illi cuius est imago. Sed cōtra istā responsionē obijcio ꝑmo sic: quia latria est honor soli deo debitus. sȝ nulla imago est deus. ergo nulli imagini debet̄ talis honor. ergo cōtradictionē includit dicere q̄ latria sit honor soli deo debitus et tn̄ debet̄ imagini xp̄i et xp̄o. Preterea. Si idem honor debet̄ imagini xp̄i ⁊ xp̄o: idem honor etiā debet̄ lapidi ⁊ xp̄o. ⁊ per cōsequēs idē honor debet̄ xp̄o et creature. q̄d nō est credēdū. Preterea. Qui adorat aliq̄d honore latrie: cōfitet̄ illud esse deū. ergo si aliq̄s possit licite adorare dei imaginē cultu latrie: possit licite ꝓfitari et cōfiteri aliud a deo esse deū. Ideo aliter potest dici. q̄ nulla adoratio debet̄ imagini nec licet aliquam imaginē adorare. Uera enī adoratio est in spiritu et deuotiōe ⁊ amore summo et istā nullo mō debem⁹ in aliquā creaturam dirigere. Quia aūt ꝓpter imaginē xp̄i excitamur ad adorandū xp̄m: et corā imagine adorationē nostrā facim⁹ xp̄o. ergo dicit̄ large loquēdo q̄ imaginē adoram⁹. Unde videt̄ mihi dicendū q̄ nec adoro imaginē xp̄i quia lignum nec q̄a imago xp̄i: sed adoro xp̄um corā imagine xp̄i: quia est imago xp̄i ⁊ excitat me ad adorandū xp̄m. et sic exponit Joānes Damascen⁹ li. iiij. ca. viij. Ubi videt̄ docere q̄ sctōrū imagines deberi adorari. Hoc intelligo sic q̄

C propter imaginis representationez. licet mihi coram imagine sanctuȝ illum cuius est imago adorare. Et eodē modo intelligo sanctū Thomā et magnū Basilium et totū ecclesie ritum. Nec video pro nunc bene esse dictū q̄ eodē honore honorat̄ imago ⁊ deus cuius est imago.

Sed adhuc contra vtranq̄ viam arguitur. quia si debeo adorare deum ex cōmemoratiōe imaginis. multomagis debeo hec facere ex cōmemoratiōe imaginis verioris: sed verior imago dei ē in hoīe s̄m animā. ⁊ verior imago proximi est viu⁹ verus homo q̄ȝ imago lignea vel lapidea. ergo licet mihi et debeo adorare deū vel xp̄m in hoīe potius q̄ȝ in imagine mortua.

Dicēdū q homo verus habet in se magnā nobilitatē. vnde si adoraret posset presumi q propter se adoraret. imago autē lignea nihil bonitatis habet vel modicū: quare corā ea debeat adoratio fieri. Et ideo statuit ecclesia q potius corā imagine fiat adoratio q̄ corā hoīe. Quis qui sic deū adoraret excitatus per hoīem quatenus est imago dei: in nullo peccaret nisi forte per accidēs ratiōe scādali quod alij possent sibi inde assumere.

C Est aūt notādū q vsum imaginū in ecclesia introduxerūt apostoli. licz hoc in canone biblie nullibi exprimatur. Vn̄ allegat Damascenus li. iiij. ca. p̄allegato. q rumor ad eū peruenerat q btūs Lucas depinxerat imagines tam xp̄i q̄ matris sue. et q ille imagines habebantur in roma et sm̄ illas alie fuerūt depicte que olim hierosolymis habebantur. Narratur etiam in ecclesiastica historia q xp̄us abagaro gessimorū ciuitatis regi qui pictorē suū miserat ad eum: imaginē sui ipsius trāsmisit. Cum enī pictor nō posset in faciē xp̄i aciem visus sui defigere ꝓpter claritatis chorusc͡atiōnē: xp̄us deuotionē regis attendēs vestimētū suum faciei applicuit et sic sui ipsius imaginē ei misit: sicut narrat Damascen⁹ vbi prius. Fuit enī triplex causa institutiōis imaginū in ecclesia. Primo ad instructionē laicorum quib⁹ imagines exhibentur loco librorū. Secūda vt incarnationis mysteriū et sanctoꝝ exempla nobis frequētius et recentius infigerentur. Tertio ad excitandū deuotiōis affectū qui magis ex visis q̄ auditis causatur. Et p hoc patz ad ratiōnē vtriusqz partis.

D Circa simulachrorū adinuētionē est notādū sm̄ Isido. viij. ethi. ca. xj. Simulachrorum vsus primo exortus est ex nimia affectiōe od mortuos: nā cōstituebantur effigies vel imagines vt mortuos viuis representarent. Post hec demones illa simulachra sunt ingressi ꝛ responsiones dederūt et se coli a malis et perditis hominib⁹ ꝑsuaserūt. Simulachra aūt dicūtur vel q̄a similia vel q̄a sunt simulata atqz cōficta. Iudei dicūt q Ismahel ꝑmo simulachrū fecerit ex luto. Gentiles dicūt Promotheū simulachrū primū hois finxisse de luto et ab eo dicūt artem inueniēdi statuas vel faciēdi adinuentā. vnde et poete ab eo fingūt hoīes primo fictos figuratiue loquētes ꝓpter effigies hoīm quas effecit. Apud grecos Cecrops primus simulachra reperit. aras erexit. et sacrificia dijs instituit. Iuxta illud Theodoli. Egregio cecropi debetur causa letādi. Ille bouis primo rimatur viscera ferro. Sacra iouis statuit que posteritas celebrauit. Condidit adiuuit athenas noīe pallas id est minerua adiuuit nam̄ se suo q̄a ab ea athene ciuitas vocabatur: q̄a minerua grece dicitur athena. Quā historiā btūs Aug⁹. narrat. viij. de ciui. dei. ca. x. allegās Varronem. Cum enī repēte in illa ciuitate duo mirabilia ꝓdigia apparuissent. vnū scz arbor oliue. aliud fons aque. Cecrops q̄ tūc tp̄is regnabat ibidē motus de istis ꝓdigijs misit ad Apollinē delphicū sciscitādo quid sibi essz faciēdū. Apollo respōdit q olea siue oliua designaret mineruam. ꝛ vnda neptunū esse enā in ptāte ciuium ex quo illorū deorū noīe ciuitas vocaretur. Rex igitur oēs ciues vtriusqz sexus cōuocat. Mos enī erat tunc tp̄is q femine publicis cōsultationibus interessent. Consulta igitur m̄ltitudine mares pro neptuno. femine pro minerua tulerunt sentētias. Et q̄a vna plus inuenta est feminarū: minerua vicit. Neptunus igitur iratus marinis fluctib⁹ estuantib⁹. terras atheniēsium depopulat⁹ est. Cuius vt iracūdia placaretur: triplici supplicio femine atheniēses sunt punite videlicet vt nulla vlterius darent cōsilia. Secūdo vt nullus nascentiū maternū nomen acciperet. Tertio vt nullus deinceps eas athenas vocaret: ne illius noīe haberēt quam victricem fecerant nominādo.

Lectio. CLVIII

Ut si quis artifex

a faber de silua lignū rectū secuerit: ꝛ huius docte eradat corticē: omnē ꝛ arte sua vsus diligenter fabricet vas inutile in ꝯuersatiōnē vite. reliquijs hui⁹ operis ad preparationē esce abutebatur ꝛ reliquū horū qd ad nullū vsum facit: lignū curuū ꝛ vertricibus plenū sculpat diligēter ꝑ vacuitatē suā ꝛ ꝑ scientiā sue artis figuret illud et assimulet imagini hois aut alicui ex animalib⁹ illud cōparet perliniēs rubrica ꝛ rubicundū faciēs fuco colorē illius ꝛ omnē maculā que in illo est perliniēs. et faciat ei dignā habitatiōnē in pariete ponēs illud et cōfirmās ferro ne forte cadat ꝓspiciēs illi sciēs qm̄ nō pōt adiuuare se: imago enī est et opus est illi adiutoriū.

Postq̄ redarguti sunt idolatre colētes imagines de minerali materia puta idola aurea argētea ꝛ lapidea. In hac parte deridentur colētes simulachra in materia lignea. Et circa hoc tria fiunt. Nam primo tales idolatras reprobat et deridet rōne materialis cōpositiōis. Secūdo rōne formalis cōpositiōis. Et tertio rōne localis situatiōis.

A Quantum ad materialē cōpositionē sunt merito deridendi. Nā in cosit orbonis secte artifex deferit faciēs lignū magnū de silua diuidet illud in tres partes. De vna forte facit aliqd vas vel instrumētum necessariū ad vitaz sicut bigam. nauē. vel aratrū. De alia parte que est superfluitas velē das talii vase facit sibi ignē ad coquēdū cibos. De tertia parte que est plena gibbis et nodis: de qua nihil ad vitam humanā necessariū fieri potest facit idolū. Fatuissimū est igitur illud credere deum quod est omogeneū cū eo quod cōbussit et cum eo de quo aratrū suūz fecit. Dicas

ergo sic ꝯtum ad litteram. Aut si quis artifex faber videlicet lignari⁹ secuerit. serra vel securi lignũ rectũ de silua. Et hmõi lignũ docte. id ẽ artificialiter eradat corticẽ omnẽ tam exteriorẽ ꝗ̃ interiorẽ ⁊ arte sua diligent᷑ vsus fabricet vas inutile in cõuersatione vite. Inutile. id est valde vtile. Talẽ enĩ modũ loquẽdi habet virgilius vbi dicit. Nunc ꝗ̃ imprudẽtib⁹ nocuit imber. Imprudentib⁹. id est valde prudentibus Vñ Esaie. xxvij. Populũ imprudentẽ nõ videbis. id est valde prudentem scḋm vnã expositionẽ: ⁊ sic accipit᷑ hic inutile. id ẽ valde vtile. In nãq; sicut dicit Papias aliqñ significat idẽ ꝙ valde vt increpuit: aliqñ idẽ est qḋ non vt inualidus. aliqñ idẽ qḋ inter vt bene dicta tu in mulierib⁹. id est inter mulieres: aliqñ idem qḋ ad vt impulit in latus. i. ad latus: aliqñ ꝓ cum vt in baculo meo transiui. id est cũ baculo. In cõtra retinet necnõ ad priuat ⁊ auget. Priuat in cõpositione. sicut iniust⁹ inualidus. Auget in cõpositione qñ accipit᷑ pro valde: ⁊ sic accipitur in proposito cũ dicit᷑ vas inutile. id est valde vtile in cõuersatione vite. Reliquias autem eius operis. id est vasis ad preparationẽ esce abutebat᷑ coquendo escas. Vñ apud iuristas homo vtit᷑ re aliqua quando post vsum saluat᷑ substantia. sicut vxor equo mihi cõcesso ad vsũ ꝗ manet post vsũ: sed qñ res nõ manet p⁹ vsuz ẜ destruit᷑: tunc tali re hõ abutit᷑. Vñ ꝓcedunt ꝙ homo abutit᷑ cibo ⁊ potu ⁊ nõ vtitur ꝓpt᷑ ẜ. Et isto mõ qr illḋ qḋ ð ligno cõburit᷑ ⁊ destruit᷑ dicit᷑ ꝙ artifex illo abutatur. Aliter theologi vocant abuti. id est male vti. sed hoc non ẽ ad ꝓposiũ. Hic etiã translator vtit᷑ antiqua grãmatica cũ dicit reliquias abutebat᷑. qr apḋ modernos vti ⁊ abuti exigunt post se ablatiuũ casum ⁊ nunꝗ̃ accusatiuũ. vñ stat hic reliquias pro reliquijs. accusatiuus ꝓ ablatiuo. Et reliquum horũ. id est vasis ꝑfecti ⁊ ignis. Qḋ ad nullum vsũ facit. id est iuuare potest. Lignuz curuũ verticib⁹ plenũ. Plenũ verticib⁹. id est gibbis ⁊ nodis. Apud antiquos enĩ dicebat᷑ vortex vorticis vbi nos dicim⁹ vertex verticis vñ littera Hiero. habet vorticibus. Sz raban⁹ ⁊ moderni habẽt verticib⁹: sentẽtia nõ mutat᷑ vortex aũt appellat᷑ circularis reuolutio aque. Sculptat diligenter ꝑ vacuitatẽ suã. id est quãdo sibi vacat. Hic deridenf᷑ idolatre ꝗ̃tuz ad formalẽ dispositionẽ. quãdo est in fieri. Sculptat diligenter ꝑ vacuitatẽ suã ⁊ ꝑ sciẽciã sue artis figuret illud faciẽdo de ligno statuã. vbi nihil nouũ causat sed remouet partes ab inuicem ⁊ assimilet imagini hominis. Esaie. xliij. Fecit imaginẽ viri quasi speciosuz hominẽ habitãtẽ in domo ⁊c̃. Aut alicui ex aĩalib⁹ illud cõparet. i. assimilet sicut apis depingebat᷑ in specie bouis. Hamon de⁹ egypti ĩ figura arietis. anuber in specie canis. Posita dispositiõe figurationis subdit dispositionẽ colorationis ⁊ dicit: pliniens illud scilicet lignũ rubrica. id ẽ colore rubeo. vel rubrica appellat᷑ instrumẽtuz quo rubricabant᷑ mars ⁊ pallas qr mars ẽ de⁹ bellorũ ⁊ alia dea etiã bellorũ. Et ideo cruentate mars ⁊ pallas depingebant᷑. Jupiter ꝟo igneo colore depict⁹ est propter terrorẽ fulguris ⁊ chorusc ationis. Alij libri habent rubrica media correpta ⁊ tũc est instrumentũ quo vtũtur mulieres ad poliẽdũ ⁊ cõplanandũ lineas vestes: cui⁹ diminutiuũ est rubiuncula. sed qr hoc instrumentũ lenit ⁊ nõ linit. nõ concordat huic linere que est pliniens. Est enĩ linire linire do inungere: vnde in ꝓposito accipit᷑ ꝓ colore rubeo vel terra rubea scḋm Isid. x. ca. xvij. Et rubicunduz faciens fuco colorẽ illius. Fucus enĩ est equiuocũ: Vno modo significat colorẽ assimilatũ vl' adulteriũ. Alio modo significat quoddã genus apis. Tertio modo ẽ idẽ ꝙ mẽdaciũ vl' hypocrisis. vñ habet᷑ versus talis. Fucus inermis apis falsus color atq; simultas. In proposito accipit᷑ ꝓ colore adulterino ꝗ natiuũ colorẽ occultat ⁊ aliuṁ ꝑtendit: vñ subdit Et omnem maculã que in illo est. id ẽ ligno de quo fabricat statuã. perliniens. id est perũgẽs ⁊ occulet᷑ sub extraneo colore. vt faciat ei dignam habitationẽ. Posita imaginis materiali cõpositione ⁊ formali dispositione: hic subiũgit derisionẽ idolatrarũ ratione localis situationis dicens. Vt faciat ei dignã habitationẽ qr posuerũt tales imagines in pulcherrimis templis: pariete ponẽs illud. id est idolũ ponit talis idolatra in arcuato loco parietis ⁊ ꝯfirmãs ferro ne forte cadat. sicut cecidit Dagon ad ꝑsentiã arce dei. j. Reg. v. Dagon ꝓnus in terram iacebat ante arcaz dei ⁊c̃. ꝑspiciens illi ne cadat. sciens quoniã nõ põt adiuuare se. imago enĩ est hominis ⁊ nõ homo ⁊ opus ẽ illi adiutoriũ hominis ⁊ nullo mõ potest hominẽ adiuuare. Juxta illã clausulã. Facit ei dignã habitationẽ. Notandũ est ꝙ virgo gloriosa facta est illo tempore digna habitatio dei. quando ĩ suo corpore filius dei carnẽ assumpsit. In ps̃. Elegit domin⁹ syon: elegit eã in habitationem sibi. Syon interpretat᷑ specula ⁊ virginez beatam figurat. que nostra specula altissima ⁊ ꝑminens extitit ꝑ vite excellentiã Eccĩ. lj. Exaltasti sup terrã habitationẽ meaz. Digna facta est habitatio ꝓpter tria. scilicet ꝓpter humilitatis profunditatẽ. propter virginitatis puritatẽ: ⁊ ꝓpter cõuersationis sanctitatẽ: que gratia breuitatis nõ deduco.

Lectio. CLIX

T de substãtia sua

e de filijs suis ⁊ de nuptijs votum faciens inquirit. Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est ⁊ pro sanitate ꝗdez

infirmum deprecat̃ ⁊ ꝓ vita mortuum rogat
⁊ in adiutoriũ inutilẽ inuocat: ⁊ pro itinere pe
tit ab illo qui ambulare nõ potest: ⁊ ꝺ acquirẽ
do ⁊ de operãdo ⁊ de omniũ rerũ euẽtu petit
ab eo qui in omnib⁹ est inutil'. Postq̃ redar
guti sunt idolatre de multiplici idolorũ diuer
sitate. in ista parte prosequit̃ de adorãtiũ stul-
ticia ⁊ fatuitate. Cõsistit autẽ i supsticioso cul-
tu idolorum fatuitas multiplex. Nã idolis su-
is emittunt vota: porrigunt supplicationes et
orationes ac si eos intelligerent de omnib⁹ ne
gocijs que vitã humanã contingũt. Primo er
go deridẽt idolatre ꝓ cultu quẽ exhibent ꝓ
negocijs que gerunt̃ in terra. Scd̃o deridẽt
ꝓ cultu quẽ exhibent ꝓ negocijs que gerunt̃
in aqua. Scd̃a pars ca. xiiij. Iterũ alius naui-
gare ⁊c. Circa primũ duo fiunt. primo deridẽt
de votorũ ꝓmissione. scd̃o de verborũ oratiõe
ibi. Non erubescit loqui. Q̃tum ad primũ dic̃
sic. Et de sua substantia q̃tuz ad bona fortune
q̃ sũt diuitie. ⁊ de filijs suis. q̃tũ ad ꝓlis succes
sionẽ ⁊ de nuptijs cõtrahendis ꝓ se ⁊ filijs su-
is votum faciens inquirit ab idolo suo. Votũ
diffinit̃ a iuristis sic. Votũ est alicui⁹ boni cuz
deliberatione facta ꝓmissio. Aliter a magistro
sententiarũ. li. iiij. di. xxxviij. ca. j. Votũ est te-
stificatio quedã spõtanee promissiõis q̃ de deo
⁊ de his q̃ dei sunt proprie fieri debet. Ad vo-
tum eni necessario requirunt̃ tria. scilicet deli-
beratio: propositum voluntatis: ⁊ promissio
saltẽ verbi interioris qđ sufficit q̃ ad deum. vl'
verbi seu facti exterioris qđ requirit̃ q̃ ad ec-
clesiã: idolo vero nihil horũ intelligenti: fatuũ
est vouere. Scd̃o deridet spiritussãctus idola-
tras de porrigendo supplicationes idolis ⁊ dic̃
Non erubescit loqui cũ illo q̃ ẽ sine aĩa scz ve-
getatiua: sensitiua: ⁊ intellectiua. Et ideo debz
erubescere supplicare tali vel loqui tali cuz ipse
met sit rationalis ⁊ illud idolum sit non ratio-
nale: q2 nullã animã habet ⁊c. Et cũ tale idolũ
sit infirmũ. id est impotens ꝯferre sanitatẽ: ip
sum ꝓ sanitate deprecat̃ ⁊ ꝓ vita mortuum ro
gat. mortuũ: q2 lignũ aridũ. vl' mortuum. id ẽ
non viuentẽ: sicut lapidẽ equiualentẽ mortuo
⁊ in adiutoriũ inutilẽ inuocat: sicut fecerũt sacer-
dotes Baal. iij. Reg'. xviij. Inuocabãt nomẽ
Baal de mane vsq3 ad meridiẽ dicẽtes. Baal
exaudi nos ⁊ transiliebant altare qđ fecerãt. et
īcidebãt se iuxta ritũ suũ lãceolis vt sanguine
ꝑfunderent̃. Demones eni plurimũ delectãt̃
in oblatione sanguinis humani. Et tunc meri
to derisit eos Helias dicẽs. Clamate voce ma-
iori. Forte eni deus vester dormit aut cuz aliq̃
loquit̃: aut in diuersorio est ⁊c. Iteruz fatuus
idolatra ꝓ itinere petit ab eo qui ambulare ñ
potest ⁊ de acquirendo ꝑ negotiationem. ⁊ de
operando q̃tuz ad operis inchoationẽ: an sit
fortunatus vel nõ. breuiter ꝺ omni reruz euẽ
tu petit ab eo qui in omnib⁹ est inutilis. De ob

A

seruatoribus futurorũ euentuuz per signa ad
eos nullatenus ordinata loquit̃ reprobando
prolixe beat⁹ Aug⁹. ij. de doctrina christiana.
ca. ij. dicens tales obseruationes supsticiosas
esse: sicut aliqui cũ vident caligas a soricib⁹ ro-
di timẽt de aliquo infortunio euẽturo. Vñ le
gitur Cathonẽ quendã derisisse qui sibi ꝓ mi-
rabili signo ifortunij nũciauit caligas ꝑ sorices
eẽ corrosas. Certe si ẽ inq̃t mirabile. ꝟ mirabile
fuissz si calige sorices corrosissẽt. Ad ista ptiet si
hõ surgẽs ꝺ lecto ad lectũ sedeat: q2 sternutauit
anteq̃ potuit se calciare. Item si homi singul
cienti dicit̃. Tene eam manu dextera pollicẽ ma
nus sinistre. Item cum pro malo accipitur si
duobus amicis simul ambulantibus puer me
dius intercurrerit vel aliqđ aliud animal. Esti
matur enim q̃ eorũ sit amicitia diuidenda. Si
mile est: redire domũ si homo statim procedẽs
offenderit. Et tales multas fatuas obseruan-
tias ibidẽ recitat Aug⁹. Tale simile est his du
obus q̃ venatores si eundo venatũ fratribus
vel sacerdotibus obuiant vel aliquez talem in
sua societate habeãt: pro illo die de expeditiõe
diffidunt. Visus etiã caracterum ⁊ omnium fi
gurarũ: excepta figura crucis: ⁊ inuocatio no
minum incognitorum ⁊ alligatio cedularũ de
euangelio circa collũ paciẽtis ⁊ multa talia ad
supstitiones pertinent scd̃m eum ⁊ sunt que-
dam reliquie idolatrie. Sz hic potest esse du-
bium: vtrum obseruatio signorũ ad precogno-
scendum euentus futuros sit licita: vl' supstitio
sa: Videt̃ primo q̃ sit licita: quia licitum ẽ il
lo vti quod antiqui ꝑ multa experimenta pro
bauerunt esse vtile: sed multi probauerũt q̃
occursus religiosorũ est signum frustrationis
artis venatorie. Igit̃ licet illo vti. ⁊ scd̃m hoc ꝓ
cedere vel dimittere. Item multi experiunt̃ q̃
inchoare laborem vel itinera certis diebus: pu
ta feria tertia est periculosũ ⁊ tediosum. Igit̃
licet hoc obseruare ⁊ vitare. Ad oppositũ est
Aug. ij. ꝺ doctria xpiana. c. ij. vbi docet q̃ oẽs
tales obſuationes ptinẽt ad q̃dã pacta signifi
cationũ cũ demonib⁹ inita. Ad istud dicendũ
q̃ talia q̃ obſuant̃ respectu futurorũ euẽtuũ.
vel obseruant̃ vt cause illorum euentuum vel
vt signũ tãtũ. Si sint cãe: ꝯsiderãdũ ẽ an pos-
sit eẽ vera cãlitas respectu futuri vel nõ. Si sic
nullũ pctm̃ ẽ obſuare illđ. sic si viderim⁹ aerẽ
nebulosũ cõijcim⁹ q̃ erit pluuia vel aliqđ tale.
Si xo nulla cãlitas possit attendi: ꝟ tm̃ dicat̃ q̃
illđ signũ significat talẽ futurũ euẽtũ. sic q̃si pi-
ce garriũt significat̃ aduẽt⁹ hospitũ ex q̃ ista si-
gnificatio si ẽ a deo instituta. dicunt doctores
q̃ tales obſuatiões signorũ hmõi sũt introducte
ab hũana vanitate coopãte: dyaboli malicia q̃
gaudẽt iplicare hoies i vanitatib⁹ ⁊ errorib⁹.
Et iterdũ casu accidit q̃ tale signũ tal' euẽt⁹ seq̃
bat̃. Sz p⁹ea q̃si hoies icepẽt talib⁹ idulgẽ mi
ra seq̃bant̃ ꝑ cooꝑationes demonũ vt homies

B

magis fierent curiosi ꝛ artius in talibus superstitionibus radicati. Ubi cuȝ nulla ratio posset esse: quare occursus sanctorū virorū venationē impediat q̄n est licita ꝛ ꝑsonis cōuenientib⁹ licite exercet. manifestū ē ꝙ hoc credere superstitiosū est ꝛ erroneū. Hoc etiā ostendit ex frequenti falsitate signi. Ad rationes patet ꝑ dicta ꝙ homines decipiunt ꝑ coopationes demonum propter eorū falsam credulitatem ꝑcedentē: ꝛ ideo obseruatores taliū multa incōmoda recipiunt ꝑpter eorū falsā fidē: que alij nullatenus patiunt q̄ de talibus non curant. Sȝ de imaginib⁹ astrologicis q̄ fiunt certis tēporibus: planetis existentib⁹ in quibusdā locis celi determinatis. Dubium est an liceat tales imagines facere ꝛ talib⁹ factis vti: sicut tꝑib⁹ meis q̄dā in londonia dicebat curari a quartana ꝑ imaginē leonis aureā scđm certā cōstellationem factā. hoc est difficile dicere ꝙ sit verꝫ ꝑpter mirabiles operationes corporū celestiuȝ. qꝛ hoc est certū ꝙ nihil est homini illicituȝ qđ ꝑ naturaȝ cōpleri potest. Dicit tñ sanct⁹ Tho. ij. ij. q. xcvj. Et allegat Augꝰ. x. de ciui. dei. ꝙ opinio porphyrij fuit falsa de talib⁹ imaginib⁹ cōstruendis. Verū est autē ꝙ res naturales formas suas ꝛ virtutes consequunt ex corporibus celestib⁹: sed imagines artificiales nullā virtutē cōsequi possunt ab arte: nec aliā virtutē habere possunt nisi quā habēt ratione materie. Figura aūt nō est principiū alterādi: ꝛ ideo nō aliā virtutē causandi habet auruȝ talis imaginis: q̄ȝ aliud aurū alterius figure. Sȝ si aliū effectū habet: hoc est ex operatione demonuȝ q̄ sunt ludificatores hominū scđȝ Augꝰ. Et ideo tales imagines astronomice: virtutē sortiunt ꝑ demones. Cuius signū ē ꝙ oportet illis imaginibus quosdā caracteres imprimi q̄ ad nihil naturaliter operant. Unde sciendū ē ꝙ imagines astrologice ꝛ necromantice in hoc differunt: ꝙ in factura necromanticarū imaginuȝ fiunt expresse quedā inuocationes demonuȝ. Unde tales imagines ꝑtinent ad expressa pacta cū demonibus inita. Sed in factura astronomicorū sunt tacita pacta cū demonib⁹ ꝑ quosdā caracteres ꝛ figuras ab ipsis demonib⁹ adinuētas: ad quorū caracterū factionē demones facientibus suffragant. Sed adhuc de cartulis ꝛ alligaturis circa colla ꝑsonarū infirmarū in quib⁹ cōtinent verba euangelica vel verba psalterij: possit esse dubiū: an talia sint superstitiosa? Dicendū ꝙ si precise verba talia euangelij alligent vt deus ad eorū appensionē pacientē citius iuuet ꝑpter deuotionē: nihil mali ē: sed quando putas ꝙ illa verba ex propria virtute curent febres ꝛ ꝑhibeant morbū caducuȝ. ꝛ si similiter quando cū illis verbis admiscent caracteres ignoti ꝛ nomina extranea si nō ꝑmittit ꝙ ꝑsona portans sciat q̄d scribit: tunc nō est dubium quin ibi est supstitio. Ubi Chrysos. super Math. Quidā aliquā partē euangelij scriptā circa collam portāt: nōne cōtinue in ecclesia legitur euāgeliū ꝛ audit ab omnib⁹? Cur igit in aure posita euangelia nihil prosunt: quō possunt eum circa collū iuuare? Deinde vbi ē virtus euangelij: in figuris litteraꝝ aut in intellectu sensuū? Si in figuris: bene enī circa colluȝ suspendis. Si in intellectu: ergo melius in corde posita ꝑsunt q̄ȝ circa collum suspensa.

Capitulū. XIIII Lectio. CLX

Terū alius cogitās nauigare, ꝛ ꝑ feros fluct⁹ iter accipiens ligno portāte se fragili⁹ ligņuȝ inuocat. Illud enī cupiditas acquirēdi excogitauit: ꝛ artifex sapientia sua fabricauit. Tu autē pater omnia gubernas ꝑuidentia quoniā dedisti in mari viā ꝛ inter fluctus semitā firmissimā ostendēs quoniā potēs es ex omnib⁹ sanare: etiā si sine rate aliq̄s adeat mare: sȝ vt nō essent vacua sapiētie tue opera: propter hoc etiā exiguo ligno credunt homines animas suas ꝛ transeuntes mare ꝑ ratem liberati sūt. Postq̄ȝ derisa ē idolatrarum fatuitas in veneratione idolorū pro negocijs que geruntur in terra. In hac parte deridetur fatuitas eorūdē i suplicādo idolis ꝑ negocijs q̄ gerunt in aq̄. Hec etiā fatuitas ostendit ꝑ comparationē idoli facti de ligno ad naueȝ factam de ligno cōsimiliter. Cū enim vtrūq̄ȝ factum sit de ligno ꝛ nauis sit fortior: subtilior ꝛ vtilior: qꝛ a scientia diuina ordinata. Gene. vj. Fac tibi arcā de lignis leuigatis ꝛc. idolū vero fit a scientia humana: igit minor fatuitas foret adorare nauē q̄ȝ idolū. Circa hoc tria facit. primo reprehendit idolatre vacuosam fatuitateȝ Scđo ostēdit stupsticiosā idoli vtilitatē. Tertio nauis fructuosam cōmoditatē. scđa ps ibi. Illud enī cupiditas ꝛc. Tertia ps ibi. Sȝ vt fiēnt ꝛc. Q̄tū ad ꝑmū dic sic. iteꝝ aliq̄s alī⁹ vicȝ idolatra nauigare cogitās ꝛ ꝑ feros. i. feroces fluctus iter facere incipiens ligno portante se id est naui: fragili⁹ lignū inuocat videlicet idolū: qđ fragilius ē: qꝛ idolū potest fieri de ligno valde debili. Sȝ nauis fit ď lignis fortissimis ꝛ fortissime ꝯpaginatis. Qđ aūt nauis sit melior ꝛ vtilior idolo ꝑbat sic: idolū fabricatū ē sapiētia hūana ꝛ ꝑpter cupiditatē vt artifex ꝑ pulchritudinē imaginis consequeret plus mercedis. Sed nauis fabricata est a sapiētia diuina cōsulēte hoīb⁹ qđ eorū cōgruebat saluti: sic̄ dictū est de noe. Illud enī. i. idolū cupiditas acquirendi tā in artifice q̄ȝ in sacerdotib⁹ ꝛ pōtificib⁹ idolorū excogitauit. Quia isti q̄ seruiebant idolis. ꝛ vixerūt per oblationes ꝛ sacrificia eis facta: zelauerunt omnino ꝙ idola forēt pulchra

⁊ artifex sapientia sua fabricauit: non diuina. Et q2 nauis adinuentio dicit̃ esse de diuina ꝓuidentia. Possit aliquis dubitare an deus sine nauis adiutorio possit homies in mari saluare: Et ideo primo dicit̃ q̃ sic. Scd̃o declarat̃ nauis cõmoditas magna. Scd̃a ps ibi. Sz vt ñ essent vacua. Quãtum ad primũ dicit sic. Tu aũt pater gubernas: supple omnia ꝓuidentia. Juxta illud. vj. huius. Jn omni ꝓuidentia occurret illis. qm̃ dedisti in mari viã. scilicet in mari rubro. Exod. xiiij. Et inter fluctus semitam firmissam. Inter fluct⁹ iordanis fluminis Josue iij. Ois populus p arentẽ alueũ transibat: ondens qm̃ potẽs es ex oibus sanare. id ẽ ex omnibus periculis saluare ⁊ in oib⁹ locis vel elem̃tis hominẽ liberare: sicut ab igne saluauit Abraam scd̃m hebreos Genes. xv. Ego eduxi te de hur. id ẽ de igne caldeorũ. Et tres pueros missos in fornacẽ ignis ardẽtis. Dañ. iij. Jn aere saluauit latronẽ pẽdentẽ. Luc. xxiij. Jn aqua maris Jonã. Jone. ij. Jn terra lazarũ. Joh. xj Etiã si sine rate aliq̃s adeat mare confidens in deo debet sperare de salute: sicut patuit in Petro. Math. xiiij. Descẽdẽs petr⁹ de nauicula ambulauit sup aq̃s. Ratio scd̃m Jsi. j. ethi. ca. j. fuit primũ ⁊ antiquissimũ nauigij gen⁹ ex rudibus tignis ⁊ asseribus cõfectũ. ad cui⁹ similitudinẽ naues facte sunt. Ratẽ vero moderni grãmatici dicũt esse lat⁹ nauis. Vñ Grecism⁹. Prora prior ps est: nauis altera: tertia puppis Dic latus esse ratẽ: ventrẽ dic esse carinã. Et secundũ hoc i littera est synecdoche vt ponat̃ ps p tota nau. Vltimo extollit̃ ⁊ p̃fert̃ nauis cõmoditas: q2 licet de⁹ possit imediate p se hominẽ gubernare in mari: tñ voluit homini dare prudentiã natiuẽ actiuã: vt nõ essent vacua sapientie tue opera. id est infructuosa ⁊ inutilia. ꝓpter hoc etiã exiguo ligno credunt hoies aias suas. id est vitã suã tpalem ⁊ transeuntes mare p ratẽ liberati sunt. id est p nauẽ. Circa illam pticulã. ꝓpter h̃ etiã exiguo ligno credũt homines animas suas. Notandũ q̃ xp̃s dici p̃t moraliter loq̃ndo: modicũ lignũ ꝓpter mẽtis humilitatẽ: lignũ ꝓpter fructus fertilitatẽ. De cui⁹ modicitate scribit̃ ad Heb. ij. Eũ q̃ modico minus ab angelis minorat⁹ est videmus Jesũ ⁊c̃. De cui⁹ ligni fertilitate dicit̃ in ps̃. Et erit tãq̃ lignũ qd̃ plãtatũ ẽ sec⁹ decursus aq̃rũ qd̃ fructũ suũ dabit in tpe suo. Jstud lignũ plãtatũ fuit in terra i bñdicta incarnatõe. hoc est i virgine gloriosa de q̃ dicit̃ in ps̃. Bñdixisti domine terrã tuã. Jsta terra ẽ bona q̃ bñ culta reddit fructũ tricesimũ sexagesimũ vel centesimũ Sz ista ẽ multũ melior ⁊ magis bñdicta q̃ sine labore vel cultura ꝓducit optimũ fructũ ⁊ infinite bonitatis. Talis fuit virgo bñdicta q̃ sine nature subsidio genuit xp̃m mundo. Et iõ bñ dicit̃. Bñdixisti dñe terrã tuã: nã specialit̃ singulariter ⁊ appropriate fuit bñdicta. Et sicut lignũ plantatũ in terra: solidat terrã ex omni pte ⁊ p radices suas colligit ⁊ cõstringit ne defluat Jta xp̃s plãtat⁹ i virgine bñdicta matre sua eã solidauit virtutib⁹ ⁊ gratijs: sic astrinxit q̃ nũq̃ defluere potuit p peccatũ mortale vel veniale. Fuit eñi sanctificata in vtero ita q̃ mũdata a peccato originali ⁊ i ea fomes ligat⁹ sic q̃ nũq̃ eã ad peccãdũ impegit. Et hec fuit prima sanctificatio i vtero matris sue. Et ista sãctificatio fuit cũ ei⁹ ꝯceptio. Nã q̃ cito v̾go btã habuit eẽ i vtero tã cito fuit sctã. ñ eñi potuit eẽ sctã añq̃ esset. vera ẽ ꝯceptio beate v̾ginis añdicit̃ ⁊ sumit̃ penes instãs infusionis aie in corp⁹ sufficienter ⁊ debito mõ organisatũ. Nec nõ ab omi q̃litate inordinata quã cõtraxerat rõe ꝓpagationis seminalis purgatũ ⁊ emũdatũ. Et sic patet q̃ isto mõ capiẽdo nomen cõceptionis stricte ⁊ ꝓprie. beata virgo nõ fuit cõcepta in peccato originali. Alio mõ capit̃ inĩtiũ improprie ⁊ large p infusione seminis in matricẽ ex q̃ semine corpus debuit formari in vtero matris sue. ⁊ iuxta hoc multũ improprie dicũt quidã ipsã fuisse cõceptã in peccato originali: qd̃ nõ est aliud nisi q̃ aĩa beate virginis fuisset corpori suo ex illo semine formato absq3 vnita purificatione ⁊ emundatione illi⁹ corporis a q̃litate morbida cõtracta ratione ꝓpagationis seminalis. Tunc certe q̃ cito beata virgo esse habuisset: tã cito habuisset peccatũ originale. q2 fuisset sibi imputatũ sicut beato Joanni baptiste ⁊ Hieremie. q̃ tamẽ fuerũt sanctificati i vtero matris. Sic ergo ptz ⁊c̃. Sz sanctificatio secunda fuit in conceptiõe filij sui bñdicti qñ fomes ablatus fuit scd̃m essentiã ⁊ grãm supadditã q̃ flexibilitatẽ liberi arbitrij determinauit ad bonũ: sic q̃ ex tũc nullo mõ potuit in malũ flecti. Vñ tũc ꝯfirmata fuit sicut in via potuit. Jn p̃ma nãq3 sanctificatione ligat⁹ fuit fomes ⁊ grã sibi collata fuit inclinans efficacit̃ liberũ arbitriũ i bonũ. tñ nõ fuit tãta q̃ flexibilitatẽ liberi arbitrij in maluz auferebat: sicut nec gratia collata primo homini in statu innocẽtie: sz p ꝓuidentiã diuinã fuit ꝯtinue p̃seruata ⁊ conseruata vt eẽt immunis a pctõ. q̃uis añ cõceptionẽ filij dei peccare potuisset nisi fuisset p̃seruata. Sz in scd̃a sanctificatione sic sanctificata fuit q̃ deinceps peccare nõ potuit. Vñ istud lignũ pfecte solidauit istã terrã ⁊ eam sibi cõstrinxit Geñ. j. Germinet terra herbã virentẽ ⁊ facientẽ semẽ ⁊ lignũ pomiferũ faciẽs fructũ iuxta semẽ suũ

Scd̃o istud lignũ germinauit in miraculorũ operatione. Qñ lignũ incipit germinare: virtus q̃ infra lignũ latuit se exerit ⁊ ostẽdit. Eodem mõ virtus q̃ in xp̃o latuerat vsq3 ad tempus sue p̃dicationis se ostendit euident' in miraculorũ opatione Luc. vj. Virtus de illo exibat ⁊ sanabat omnes Ezech. xxxvj. Multipli-

B

C

D

tabo fructū ligni ⁊ germen. Tertio lignum istud frondruit in bona operatione orādo ⁊ ieiunādo. Quarto floruit ꝑ famē diuulgationem Cañ. v. Uinee florētes odorē dederunt Odor florū in vinea dicit serpentes fugare. ⁊ bona fama xpi iudeos scādalizauit. Quinto folia ꝑduxit ꝑ doctrine salubris ꝑdicationem Uerba eni sunt sicut folia: Nā folia sunt sono ra ⁊ habent figurā lingue. Apoc. vlt. Folia ligni ad sanitatē gentiū. Sexto fructuz fecit in ablutione peccatoruz Esaie. xxvij. Iste est oīs fructus vt auferat peccatū eius. Septimo istud fuit putatū in passione: vt fructum plus afferret. Cañ. ij. Tempus putatiōis aduenit Octauo fuit isti ligno appodiamentū appositum ad supportandū: qñ cruci fuit applicatuz Act. x. Quē occiderūt suspendentes in ligno qñ christus peccata nostra pertulit in corpore suo sup lignū. j. Pet. ij. Nono istud lignum aruit in morte. Ecci. vj. Relinqueris velut lignum aridū in heremo. Decimo refloruit in resurrectione. In ps̃. Refloruit caro mea. Et Job. xiiij. Lignū hz spez si pcisū fuerit rursū virescit ⁊ rami ei⁹ pullulāt. Undecimo vsqz ad celuz creuit in ascēsione. Ezech. xxxj. Eleuata est altitudo sup omnia ligna regionis. Duodecimo itez fructificauit in spiritussancti missiōe. Apoc. xxij. Ex vtraqz pte fluminis lignū vite afferēs. xij. fruct⁹ ꝑ mēses singl'os ⁊c. xps veraciter est lignū vite. Nā ab eo dat hōi vita triplex: naīe: grē: ⁊ glie. Naie Gen. ij. inspirauit in faciem eius spiraculū vite. Scd̃o dat vitaz gratie. Prou. xiij. Lignū vite desideriū veniēs Tertio dat vitā glorie Prou. iij. Lignuz vite ē his q apprehenderint eā ⁊ qui tenuerint eā beati. dicit de sapientia increata q est xps. Illud lignū attulit alios duodeci fruct⁹ vel racemos qñ post missionē spiritussancti duodecim apostolos misit in mundū Luc. vj. Elegit duodecim quos ⁊ apostolos noiauit. quib⁹ dixit Jo. xv. Ego vos elegi de mūdo ⁊ posui vos vt eatis ⁊ fructū afferatis. ⁊ fruct⁹ vester maneat.

Lectio. CLXI

Ed et ab initio cū

periret supbi gigantes. Spes eni orbis terraꝝ ⁊ ratē cōfugiens remisit seculo semē natiuitatis: q in manu tua erat gubernata. Bn̄dictū est eni lignū ꝑ qd̄ fit iusticia. Per man⁹ aūt quod fit idolū maledictum ē ⁊ ipsū ⁊ q fecit illud: qr ille quidē opat⁹ ē: illd̄ autē cū esset fragile. deus cognominat⁹ est. Similit aūt odio sunt deo: impius ⁊ ipietas ei⁹. Eteni quod factū est cū illo qui fecit: tormenta patiet. Posita cōpatione inter idolū ⁊ nauigium: prosequit spiritussanct⁹ de cōmēdatiōe nauis vel arce diuinitus ordinate. Et circa hoc duo facit. Nā primo ostēdit q nauis meret humanā benedictionē. Scd̃o q idolū meret humanam maledictionē. scd̃a pars ibi. Per manus aūt. Circa pmū duo facit. qr pmo ponit ipsius arce noe debite saluationis officiū. Secundo ex hoc infert q ei debet merito benedictionis beneficiū. scd̃a pars ibi. Benedictū est lignū. Dicit igitur. Sed ⁊ ab initio. id est parꝫ post mundi exordiuz: qr in principio scd̄e etatis seculi sub noe cum perirent superbi gigantes in quo notat perditionis peccatorū causa ⁊ ratio. Erāt eni superbi terreni carnales ⁊ luxuriosi. Esa. xxvj. Terram gigantū detrahas in ruinā. Spes orbis terrarū. i. seminariū generis hūani: noe vicz filij ei⁹ vxor ei⁹ ⁊ vxores filioꝝ ei⁹. ad ratē. i. arcā refugiens remisit seculo semen natiuitatis. i. seminariū ꝑpagationis qd̄ mundo fuit fere subtractū cū nō staret nisi i octo ꝑsonis q scilicet ratis vel arca manu tua id ē potentia gubnata erat. Et ideo merito debet illud lignū ab homib⁹ bn̄ dici. Un̄ subdit. Benedictū eni lignū ꝑ quod fit iusticia. Bn̄dictum. id est benedictione dignū: lignū in qz. id est arca ꝑ qd̄ fit iusticia. id ē salus ⁊ cōseruatio iustorū pereuntib⁹ malis. Un̄ dixit dominus ad noe Gen. vij. Te eni vidi iustū coraz me in generatione hac. Sicut autem illud lignum quod est arca dignū fuit benedictione. Ita lignū qd̄ est idolū est dignū maledictione ꝑpter duo. Tum ratione faciētis qui peccauit fabricando: qr deus ꝑhibuit fabricari. Deut. xxvij Maledictus homo qui facit sculptile ⁊ cōflatile. Tum rōne rei facte q indigne cognominat deus in ꝑiudiciū maiestatis eterne. id est diuine. Dicit ergo cōstruendo textū sic. Idolū autē qd̄ fit ꝑ man⁹ maledictū est ⁊ ipsū scz idolum ⁊ qui fecit illd̄. Et subdit rōnez dicēs. qr male q dē opatus est id qd̄ licuit. Illud autē cum esset fragile deus cognominat⁹ est. Un̄ seqt. Similr autē odio sunt deo impius ⁊ impietas eius. i. idolatra ⁊ idolū suū. Ubi notandū q idolū accipit tripliciter i ꝑcessu isto. Uno mō ꝑ materia figurata lignea vel lapidea vl' metallica ⁊ sic verꝫ ē q idolū ē aliqd. scd̄o mō accipit ꝑ diabolo presidente tali idolo ⁊ sic etiā est aliqd. Tertio mō accipit idolū quasi ꝑ quodā ꝯposito ex demone ⁊ materia figurata: sicut hō cōponit ex corpore ⁊ anima. Et sic loquit apls. j. Cor. viij. Scimus q nihil ē idoluz in mūdo. Scd̄o mō accipit idolū cōmuniter in littera cū subinfertur. Eteni qd̄ factuz est. id est diabolus qui dicit idolū scd̄o modo: ⁊ presidet illi qd̄ factuz ē. i. materie figurate cū illo q fecit tormēta patietur in inferno. Circa illā clausulā videlicz benedictū lignū per qd̄ fit iusticia. Notanduz est q in ligno crucis multiplex iusticia facta fuit. Primo quia homo rependit qd̄ abstulerat Diabolus deuincitur per illud in quo vicerat Primo ergo hō repēdit quod abstulerat. Iu-

stum est eni qd scdm formã τ quãtitatẽ delicti
fiat emendatio cũ restitutione ablati. Hõ autẽ
fructũ vetitũ acceperat ab arbore. τ hõ christ⁹
fructũ vite restituit arbori. Homo delectat⁹ ẽ
in omni suo sensu illicite. τ homo xps punit⁹
est in omni suo sensu iniuste. Penã eni habuit
quo ad tactũ in flagellatione crucifixione τ co-
ronatione. Quo ad visũ cõsiderãdo matrẽ la
chrymantẽ τ discipulũ quẽ diligebat: τ iudeos
insultantes. Quo ad auditũ. Audiuit eni op-
probria τ blasphemias. Si filius dei es descẽ-
de nũc de cruce τ multa alia. Quo ad tactũ. Gu
stauit eni acetũ cũ felle mixtum. Quo ad olfa-
ctũ. Odoratus est sputorũ fetorẽ. Esaie. l. Fa
ciem meã nõ auerti ab increpantib⁹ τ cõspuen
tib⁹ in me. De ista iusticia dicit Ro. v. Sicut p
vnius delictũ in omnes hoies cõdemnatio ve
nit: ita p vnius iusticiã in omnes hoies iustifi-
catio vite. Scdo iustũ fuit vt sicut diabol⁹ ho-
minẽ in ligno deceperat τ vicerat: p lignũ falle
retur τ vinceret scdm illud ouidij. Iust⁹ vter-
qz fuit: nec ẽ lex equior vlla: Q necis artificez
arte perire sua. In ps. Iustus dominus in om
nib⁹ vijs suis. Ergo bñdictuz lignum crucis p
qd fit iusticia. De hac iusticia loquit magister
sententiarũ. lib. iij. di. xx. reddens rationem
quare xps voluit nos sic liberare nõ potentia
s iusticia. Ideo inquit potẽtia vincere noluit:
qz diabolus vitio peruersitatis sue amator est
potentie et desertor oppugnatorqz iusticie. In
quo illi homines eũ magis imitant q neglecta
vel etiam posita iusticia potẽtie magis studẽt.
eiusqz adeptione letant vel cupiditate inflãma
tur: Ideo placuit deo vt nõ potẽtia sed iusticia
vinceñs hoiez erueret. in q hõ imitari eũ disce-
ret. Igit bñdictũ lignũ p qd fit iusticia. Lignũ
nãqz crucis bñdictione dignũ ẽ. Ipsuz eni est
C pons p quẽ xps trãsiuit: lectus in q xps dormi
uit: scala p quã xpo ascẽdit. libra in q redemp-
tio nostra pependit. Primo ergo ipsa crux est
pons p quẽ xpo transiuit fluuiũ mundane va
nitatis: τ sup quẽ calcare debem⁹ pedib⁹ affe
ctionis vt nos supportet a fluctib⁹ mundãtib⁹
peccatorũ. Et sic quilibet cõtemnens pontem
periclitat τ submergit: ita quilibet q non sup-
portat a cruce nec ei innitit saluari nõ potest.
j. Cor. j. Verbũ eni crucis pereuntib⁹ qdẽ stulti
cia ẽ: his aũt q salui fiũt. id ẽ nobis vir t⁹ dei est
Vñ de cruce põt exponi illud. Sap. x. Cuz aq
deleret terrã saluauit iterũ sapia p contẽptibile
lignũ iustũ gubernãs. Vñ maxim⁹ in smone
de martyrib⁹. Crux inqt nõ solũ intelligat lig-
nũ patibuli s pie vite xtutisqz ppositũ. Vnde
ois xpiani vita. q scdm euangeliũ vixerit crux
estqz atqz martyriũ. Iste est pons fixus τ imobi-
lis. Sẽ pons q leuat τ attrahit de nocte. Vñ q
voluerit sup istũ pontẽ transire: oportet qz ve
niat de die. Dies est vita nostra: mors est nox.
Pons crucis penitẽtie eleuat τ subtrahit a pe
dib⁹ nostris i morte. Quare scribit Eccl. xvij.
Cõfitere domino ante mortẽ. A mortuo qsi ni
hil perit cõfessio. Hoc est figuratu ligium qd
dñs ostẽdit moysi. Exod. xv. Cũ eni pplus ve-
nisset in Ramatha τ inuenissent aqs ita amar-
ras qz eas nullo mõ bibere potuerunt: clama-
uit moyses ad dñm. Qui ostendit ei lignũ. qd
cum immissuz fuisset in aquas: dulcorate sunt
aque τ facte sũt potabiles. Isto mõ moraliter
si quecunqz penitẽtia in hac vita nobis amara
videat: iungat lignũ crucis. id est recogitet qd
ibi p assus est xps: τ fiet dulce nobis qcquid p
eo biberim⁹. Vñ Isid. de sũmo bono sic inqt.
Si passio redemptoris ad memoriaz reducat
nihil tam durũ qd nõ equo aio toleret. Parũ
eni toleram⁹ si recordamur qd biberit ad pati
bulũ q nos inuitat ad celũ. Ille eniz opprobria
cõtumelias: irrisiones: alapas: sputa: flagella:
spineam coronã: crucẽqz sustinuit. Et nos mi-
seri ad nostrã confusionẽ vno sermone fatiga
mur: vno verbo deijcimur. Scdo lignũ cru D
cis est lectus in quo christ⁹ dormiuit. Quãdo
eni aliqui domini reclinãt se in meridie ad dor
miendum in estate: solent fenestre thalami sui
claudi vt quietius dormiant. Isto mõ quãdo
fatigatus xps de misera ista vita: dormire vo-
lebat in lecto crucis: fenestra mundi videbat
clausa quãdo facte sũt tenebre sup vniuersam
terrã a sexta hora vsqz horã nonã: vt de eo me-
rito dicat illud. ij. Paral. xxiij. Occiderũt eũ
in lectulo suo τ mortu⁹ ẽ. Vbi fuerũt duo in le
cto vno. Diuinitas τ humãitas. Vna assume-
bat ad penaz: alia relinquebat libera. qz pati
nõ potuit. Et bñ pt lignũ cruci vocari lectul⁹ τ nõ
pfect lect⁹. Nam ita strictuz fuit τ breue qz nec
habuit vbi caput suũ reclinaret: nec vbi genua
posset reclinare. Vnde de eo põt exponi illud
Geñ. l. de Jacob. Finitis mãdatis qbus filios
instruebat: collegit pedes suos sup lectulum τ
obijt. Hoc sunt ferculũ qd fecit sibi Salamõ de
lignis libani Cañ. iij. τ dicit ferculũ a fero fert
nõ p ferculo escarũ: s ẽ gen⁹ vehiculi qd vulgo
lectica dr. Tertio lignum cruci ẽ scala per quã
christus ascendit. Ascendit eniz sic Jonathas
reptans manib⁹ τ pedibus. j. Reg. xiiij. Hec
est scala quã Jacob vidit in somnis cuius cacu
men attingebat celum: angelos quoqz dei vi-
dit ascendentes τ descendentes et dominũ in
nixum scale Geñ. xxviij. Super istam scalam
oportet ascendere si ad celum velimus venire
nec ad verã gloriã alia via patet: τ propter qd
dicebat aplus ad Gal. vj. Mihi aũt absit glo-
riari nisi in cruce τc. Quarto lignũ crucis ẽ
libra in qua nostra redemptio pependit. Diui
tes τ nobiles quando pecuniã soluunt in ma-
gna quãtitate nõ numerant: sed ponderant si-
ue librant. Pauperes eni sp numerãt. Tamẽ st

virtus fiat de pecunia. vicz q̃ ponderent et numerent: tunc pōt oīno cōstare de q̄ntitate. Nā possibile ē q̃ certus numerus denarioꝝ. puta. xx. solidi deficiāt a libra in pōdere. Et iterū possibile ē q̃ aliq̄ñ. xix. solidi ponderant vnā librā: ℞ deficiāt in numero. Et quia apud xp̄m facta est copiosa nostra redēptio: voluit nō solū numerari. iux̄ illud ps̄. Dinumerauerūt oīa ossa mea. imo voluit pōderari vt ostenderet nobis illō Eccī. vj. Amico fideli nulla ē cōparatio. Et nō ē digna ponderatio auri et argenti cōtra bonitatē fidei illius. Ponebat ergo xp̄s q̄si in vno appendiculo libre et hō peccator in alio. et inuentū ē q̃ sicut xp̄s sufficientissime ponderosū realiter descēdit ad mediū qd̄ ē simpliciter deorsū. q̄ñ anima coniuncta deitati descendit ad infernū qui ē circa centrū mundi. Et quanto ipe descēdit tanto hoiem peccatorē exaltauit: videlicet vsq̃ ad celum: ⁊ sic verificabat illud Ezec. xvij. Humiliaui lignum sublime et exaltaui lignum humile.

Lectio. CLXII.

p Ropter hoc et in

idolis nationū non erit respectus. q̄m creature dei in odiū facte sunt et in temptationē aīe hoim et in muscipulā pedib⁹ insipientium. Initiū eni fornicatiōis ē exq̄sitio idoloꝝ et adinuentio illoꝝ corruptio vite est. Neq̃ n. erant ab initio: neq̃ erūt imperpetuū: supuacuitas eni hoim hec adinuenit in orbē terraꝝ: ⁊ iō breuis illoꝝ finis adinuentus ē. Postq̄ reprobata ē idolatrarū fatuitas ꝑpter idoli inutilitatē. In ista pte p̄dicat culpe coꝝ irremissibilitatē. Et circa hoc tria facit. Primo p̄dicat eorū iustā punitionē. Scd̄o allegat penerōēz: et tertio ponit rōis ꝓbatiōē. scd̄a ps ibi. Qm̄ creature dei ⁊c. tertia ps ibi. Initiū fornicatiōis. Dicit ergo p̄mo sic. ꝑpter hoc videlicet q̃ idolatre sūt odibiles deo. Idō et idolis nationū. i. demōib⁹ p̄sidentib⁹ idolis apud diuersas natiōes non erit respectus misericordie. Abachuc. j. Mūdi sūt oculi tui ne videas malum ⁊ respicere ad iniquitatē nō poteris. Et rō huius subdit. q: ꝑ abusū hoim et instigatiōēz demonū: creature dei que facte sunt et ordinate fuerūt ad honorē dei et ꝑfectū hoim conuerse sunt in odium dei. vt deus ꝑpter illas in odium habeat ⁊ homines decipiāt et pdant. ⁊ hoc est qd̄ dicit. q̄m creature in odiū dei facte sūt. nō q̃ creatura in idolo odiat a deo. q̄ nihil odit eoꝝ q̄ fecit: ℞ q: ꝑ suggestiōēz diaboli factū ē idolū i odiū dei. i. vt de⁹ odiat dū honor sibi debit⁹ subtrahit ⁊ idolo iōendit. Et in tēptatiōēz aīe. i. aīab⁹. hoim et in muscipulā scz deceptiōis pedib⁹ isipientiū.

A Et hec ē cā q̄re idolis nationū nō ē respectus. Et q̃ hec cā sit vera: ꝓbat: q: initiū fornicationis aie recedentis a deo. est exq̄sitio idoloꝝ et adinuentio illoꝝ corruptio vite ē. vite videlicz creature rōnalis que ad cultū dei veri ē ordiata naturalr̄. Fornicatio fm̄ Papiā dicit a forniz: fornicio q̄ ē arcus vl̄ curuatura in pariete vel edificio: q: in talib⁹ locis meretrices ꝓstituebant. Est eni fornicatio amor a legitimo cōnubio solutus et vag⁹ explēde libidinis conscerādeq̃ licētia. Scripture aūt solent vocare fornicatiōē oēm illicitā corruptiōēz: sicut ē idolatria ⁊ auaricia: ex q̄bus fit trāsgressio legis diuine fm̄ illud. Perdeo oēs q̄ fornicāt abs te. Hec Papias. Qd̄ aūt adinuēta fuerūt ꝓbat. q: si fuissēt ꝑ diuinā ꝓductiōnē: fuissēt int̄ opa sex dieꝝ: qd̄ nō ē vez. Manerēt etiā sp̄ qd̄ planū ē eē falsū: q: destruent aīi fine mūdi. Et hoc ē qd̄ subdit. Neq̃ eni erāt ab initiō: neq̃ erūt ippetuū. Eni ꝑ q: q: supuacuitas. i. vana hoim ociositas h̄ adinuenit in orbē terraꝝ. Et iō breuis illoꝝ finis adinuent⁹ ē. Opa eni dei pseuerāt in eternū: opa hoim habebūt finē. Actu. v. de verbis gamalielis. Si est ex hominibus consiliū. hoc aūt opus cito dissoluet. Si ꝟo ex deo: nō poteritis dissoluere illud ⁊c. Sic q̄ p̄mo tāgit adinuentio idoloꝝ in genere: sed cōsequēt ꝓsequit de eoꝝ adinuentiōe in specie. Circa illā clausulam. Initiū fornicationis: est exq̄sitio idolorū. sciendū q̃ moraliter loquēdo quatuor genera idoloꝝ in ecclesia repiun⁹. videlicz idolū trāsparentie et figuratiue simulatiōis. idolū cōcupiscentie et pecuniatiue cōgregatiōis. idolū negligētie et defectiue platiōis. idolū incontinentie et allectiue cōpositionis. Primū q̄ idolū designat simulatores ⁊ hypocritas. Secūdū collectores et pecuniarchas. Tertiū rectores: ℞ idiotas. Quartū designat mulierculas lubricas ⁊ lasciuas. Primo q̄ hypocrita cōparat idolo. Sicut eni idolū habet extrinsec⁹ effigiē hominis viui: ℞ caret corde intrinsecus et oibus partibus spiritualibus: ita tales videntur viuere vita gratie: et tamen interius mortui sūt in corde per peccatū. Hi plerūq̃ lapsos damnant ⁊ iudicant sine cōpassione. vt eo rectiores et iusticiores credātur: quo in reos seueriores monstrantur. De tali bene dicit Hierony. in q̄dam epistola. Intus nero et foris catho totus ambiguus: mōstrū est velut quedam bestia cōficta que vocatur chymera. Et q: tales nōnūq̃ inueniūt in statib⁹ et gradibus ecclesiastic̄ merito conqueritur dominus per ꝓphetam Hieremiā. xxxij. Posuerūt idola in domo in qua inuocatum est nomē meū et polluerūt eā. Cōtra tales existentes in religione q̄ habit⁹ sanctitatē putāt sibi sufficere dicitur metrice. Ampla corona nimia: nigra vestis: bota rotūda. Nō faciunt monachum sed mens a crimine munda. Secundum genus idolorum est concupiscentie et pecuniatiue congregationis. De quo dicitur Osee. viij. Argentum suum et

B

aurũ fecerũt sibi idola vt interirẽt. Hoc scʒ mam
mon dicit̃ qδ adorant auari. Unde ⁊ auaricia
idolor̃ seruit⁹ appellat̃. Ephes. v. Glosa. Istõ
idolũ auarũ significat cuius de⁹ nummus ẽ. Ta
lis numum adorat et colit vt deũ. Diligit eniʒ
numum plus q̃ se: sicut xp̃ianus debet dilige-
re xp̃m. Hoc patet: q2 aiam suã ponit p̱ pecu-
nia acquirẽda et nõ põt maiorẽ dilectionẽ ostẽ
dere: testante saluatore Joh. xv. Maiorẽ hac
dilectnõʒ nemo habet vt aiam suaʒ q̃s ponat p̱
amicis suis. Sed tãtũ amare pecuniã q̃tũ deũ
iniquũ est valde. Un̄ Ecc̃i. x. Nihil iniquius q̃
amare pecuniã. Hic eni habet venalẽ aiam su
am p̱ pecunia. Nã illã cõtinue cõtẽplat̃ et d ea
frequẽter meditat̃. Un̄ Gen̄. xlij. Cõtẽplan se
pecuniã in ore sacci. Tales pecuniarũ amato-
res a pecunia sua nũq̃ sponte separantur. sed
cor cor̃ soluʒ in pecunia requiescit. Mathei. vj.
Ubi est thesaur⁹ tu⁹ ibi ⁊ cor tuũ. Quia pecu-
nie sue obedientiã seruat magis q̃ deo, et iõ in
infernũ descendit. Ecc̃s. x. Pecunie obediunt
oĩa: et i fine descẽdũt ad iferna decepti. Amos
ij. Deceperũt eos idola sua post q̃ abierũt pa
tres eor̃. Hoc ẽ q̃ idolũ cõcupiscẽtie et pecu-
niatiue cõgregatiõis. Arist. j. polit. distinguit
triplicẽ pecuniatiõeʒ. Naturalẽ. Campsoriã vl̃
obolestaticã. ⁊ vsurariã. Pecuniatio naturalis
cõsistit in cõmutatiõe fructuũ et aialiũ et rerũ
naturaliũ p̱ pecuniã. et hec ẽ ps iconomice et
laudabilis. Pecuniatio campsoria ẽ circa com
mutationẽ numismatum et a numismate inci-
pit et in numisma terminat̃. Et hec ẽ vitupabil'
si fiat p̱pter lucrũ suũ p̱priũ: q2 nõ vtit̃ pecunia
ad finẽ suũ debitũ. Pecuniatiõ natural' vel ico-
nomica etiã cõsistit in cõmutatiõe rei naturalis
p̱ pecunia. et hec est laudabilis et ps iconomi-
ce vel politice. Campsoria q̃ est duplex. scʒ: Ob
olestatica q̃ ẽ circa cõmutatiões numismatum
vbi vna mõeta cõmutat̃ p̱ alia. et hec ẽ vitupa
bilis et innaturalis: q2 nõ vtit̃ pecunia ad finẽ
suũ. Alia ↄ̃o ẽ vsuraria et hec ẽ odibilis et ma-
xime abominabilis: q2 finis ⁊ fruct⁹ pecunie ẽ
eius vsus. ⁊ iõ q̃ cõcedit alteri pecuniã: cõcedit
sibi vsuʒ: et q2 p̱ vsu petit: de alieno petit. et iõ
peccat. Terciũ genus idolor̃ ẽ idolũ negli-
gentie et defectiue platiõis: hoc idolũ bñ reci-
pit honores et nihil valet: ponit̃ in loco solẽni:
et nihil virtutis habet. portat gladiũ vel hastã
et nũq̃ pcutit seu castigat. Eodẽ mõ plat⁹ neg
ligens recipit honores et ponit̃ in loco solẽni
et habet auctoritatẽ corrigẽdi defect⁹ ⁊ nihil fa
cit. imo sicut videm⁹ q̃ passeres et aues alie fe-
dant sup caput idoli nõ obstãte gladio suo ver
santi. ita nõnũq̃ dissoluti ⁊ lascivi fedant et re-
q̃escũt sup caput plati. Tales sũt sibi familiares
servientes et cõsiliarij et ab eo supportat̃ a q̃ de
berent argui et puniri. Un̄ ipi cũ fecib⁹ fedãt:
q̃ culpis suis dãnabilẽ eum p̱bant. Talip̱ re-

lato dicit̃ Zacharie. xj. O pastor et idolũ dere
linquens gregẽ. Aulus gelius noctiũ actica
rũ lib. vij. et ponit Thaurus in cõmento suo
sup Platonẽ. Puniendis pctis tres ẽẽ causas
existimatũ est. Una q̃n adhibet̃ pena castigan-
di et emendãdi grã vt is q̃ delĩqt attentior fiat
correctiorq̃. Alia condignitas et autoritas in
quã peccatur tuẽda ẽ: ne p̃missa animadũsio
conrẽptũ eius pariat. Tertia ẽ p̱pter exemplũ
vt ceteri metu pene terreant̃. Quartũ gen⁹
idolor̃ ẽ idolum incontinentie et allectiue cõ-
positiõis vt mulier ornatu meretricio p̃parata
ad capiendas aias: cõposita et circũornata vt
similitudo templi. Hoc est idolum zeli ad pro-
uocandum emulationem. Ezech. viij. Ista sũt
idola in quibus demones dant responsa fal-
lacia: et libidinis incentiua. Radiant auro et
argento et gemmis et vestibus preciosis et ni-
hilo minus sunt intrinsecus vile lutũ. Un̄ me-
trice dicit̃. Auri nobilitas lutea si vestiat ollã.
Non tamen hinc sequitur hanc minus esse lu-
tum. Contra ↄ̃o curiositatem ornatus: vt ex iu
de persona quelibet virum vel mulierem ad il
licitum amoreʒ alliciat. dicit beatus Hierony-
mus in quadam epistola. Si vir vel mulier ad
illicitũ amorem se ornauerit et vult⁹ hominũ
ad se prouocauerit ⁊ si nullum damnum inde
sequatur. iudicium tamen patietur eternum:
quia venenũ attulit si fuisseʒ qui biberet. Hec il
le. Et de istis potest exponi prima pars lectio-
nis hodierne. In idolio nationum non erit re
spectus. hoc est non licet viro virtuoso et bo-
no tale idolum respicere. Juxta illud Ecc̃i. ix.
Ne respicias mulierẽ multiuolã. ne forte inci-
das in laqueos illius. Et infra. Auerte faciem
tuaʒ a muliere compta et ne circumspicias spe
ciem alienam. Iste creature sunt de quibus di
citur in littera. Quoniam creature dei in odi-
um facte sunt: videlicet ipsius dei ⁊ in tempta-
tionem anime hominum et in muscipulam pe
dibus insipientum. In hac muscipula captus
est David. Hoc etiam idolum sapientem Sa-
lomonem ad culturam idoloruʒ perduxit. iij.
Regum duodecimo. Hec idola fugienda sunt
et non exquirenda per curiositateʒ. quia sicut
dicitur in littera. Initium fornicationis est ex-
quisitio idolorum. Nam impossibile est q̃ ho-
mo curiosus et lasciuus se socians istis idolis
non corrumpatur ab ipis: vel homo diligẽter
exquirens et cõmemorans cogitando de spe-
cie mulierum vt faciat sibi idola: et sic necessa-
rio preparat sibi casum. Unde in vitispatruʒ
narratur de quodã qui noluit alloqui mulie-
rẽ. imo nec matrẽ. nisi clausis oculis. Et q̃ se-
nes tunc temporis noluerunt videre mulieres
a quibus cũ quererẽt̃ de causa. Rñderũt q̃ co
gitationes sunt sicut picture inquietantes ex
cõmemoratione rerum visar̃. Nota fabulã

Ouidij meta. x. de pugna leonis contra pic-
torē rc. Et iō sūma cautela cōtra ista idols ē fu
ga. Nam pugna ē difficilima. r hoc satis innuit
Apls. j. Corinth. x. Fidelis inqt de⁹ ē q nō pa
ciet vos tēptari cōtra illud qd potestis: sʒ faciet
cū tēptatione etiā pueniū vt possitis sustinere
Propt' qd carissimi fugite ab idolorū cultura.
q.d. Licet necessariū sit vt temptemini nō tamē
tēptabimini sup id qd poteritis: nisi vos psū-
ptuose oportunitatibus ingeratis. et iō fugite
ab idolorum cultura rc.

Lectō. CLXIII.

a **Cerbo enim luctu** dolens pr cito sibi rapti filij fecit imagi
nē et illū qui tunc q̄si mortu⁹ hō fuerat: nūc tā-
q̄ deū colere cepit et cōstituit inter seruos su-
os sacra r sacrificia. Deinde interueniente tpe
cōualescente iniqua cōsuetudine hic error tāq̄
lex custoditus est. r tyrānoꝝ iperio colebāt fig
menta. Postq̄ spissanct⁹ multiplicit' reproba-
uit supsticiosā idoloꝝ adorationē. In ista pte i
cipit enarrare idoloꝝ primariā adinuentionē.
Et circa hoc duo facit. Primo ostēdit quō idola
adinueniebant. Scdo quot ex eis mala seqbāt
Scda ps ibi. Et nō sufficerz. Circa primū tria fa-
cit. Nā prio agit de idoloꝝ adinuentiōe. Scdo
de idolatrie cōtinuatiōe. Et tertio de eiusdem
augmentatōne. scda ps ibi. Deinde interueni-
ente. et tertia ibi. Prouexit. Circa primuʒ tria
narrat: videlicet. idoli facturā. idoli culturā. et
cultus seruādi legeʒ siue censurā. Motiuū au
tē ad idolū cōstruēdū. Primo fuit amor deor-
dinat⁹ pris carnalis ad filiū suū q filio iā defū-
cto dolens vltra rōnis mensurā modū tamē ex-
cogitauit quō tātū dolorē delinire valeret r ac
cersito sculptore effigiari fecit filiū: vt quē reali
ter habere nō posset: saltē haberet apparenter
Sicut eni dicit Arist. in poetria. Hō naturalit'
delectat' i repsentatōne sui. Et q̄ vnusqsq; hoc
p deo colit qd sūme diligit. iō ex deordinata di-
lectōe ad filiū cepit talis pater fatuus imaginē
filij colere tāq̄ deū et int' seruos suos q sibi cō-
tradicere nō audebāt legē statuit de solennita-
a tibus et sacrificijs faciēdis eidē. Istā historiaʒ
de ortu idoloꝝ narrat magr in speciali fulgenti⁹
mitrologioꝝ li. j. Et Alexāder neq̄ in scyntilla
rio poetarū ca. j. Fuit inqt in egypto vir ditissi
mus noīe Sirophanes. Hic habuit filiū vnige
nitū quē imoderate diligebat. Cōtigit filiū mo
ri: cui⁹ simulachꝝ pr p nimio dilectōis affectu
in edib⁹ suis cōstituit. vnde tristicie q̄siuit reme
diū: seminariū poti⁹ doloris inuenit. Denique
simulachꝝ illud idolū dictū ē qd nos latine spe
ciem doloris dicimus. Familia q̄ Sirophanis
in adulatione dñi flores offerebat idolo: coro-
nas plectebat ad odoramēta succēdebat. Rei
etiā ad simulachꝝ cōfugiētes veniā sūt adepti

Veneratiq; sūt illō poti⁹ timore q̄ amore. Vñ
Petroni⁹ lacedoniū. Prim⁹ in orbe deos fecit
inesse timor. Hui⁹ historie narrator āntiqssimus
ē Dyaphantes lacedoniū auctor scdʒ Fulgēciū
vbi sup. Vñ sm mgrm i historia scholastica su-
p. ij. c. Gen. Aliā narrat historiā de ortu idolo-
rū. Dicit eni q Nin⁹ rex assyrioꝝ mortuo Be
lo pre suo: in solatiū dolori imaginē pris fecit:
cui tātā exhibuit reuerētiā vt qbuslibz reis qui
ad eā cōfugerēt parceret. ppt' qd ceperūt ho-
mies illi simulachro diuinos honores īpēdere
et hui⁹ exēplo plurimi caris suis mortuis ima-
ginē dedicauerūt. Istā historiā narrat Greg⁹.
sup illud Luc. xj. In beelzebub pncipe demo
nioꝝ eijcit demōia. Nec int' istas historias ē re
pugnātia: q2 origo idolatrie in diuers' regiōib⁹
diuersos habet inuētores. Vñ Nin⁹ rex nini-
ue prim⁹ fuit apud assyrios. Sirophanes aūt p-
m⁹ apud egyptios. Et q2 apud egyptios maxi
me idola colebāt: placuit Salomoni in hoc loco
idolatrie egyptiace tāgere inuentorē. Sicut eni
docet Hermes trimegist' libro suo logostileos
qd ē xbū pfectū. In egypto potissime r religio
sissime fiebāt idola r colebāt. vñ dicit q egypt⁹
ē imago celi et mūdi toti⁹ tēplū. Prophetabat
tū mirabilit' de egyptiace religiōis destructōe.
Et dicit sic. Tūc terra ista sāctissima sedes delu
broꝝ atq; tēploꝝ sepulchꝝ erit atq; mortuorū
plenissima. O egypte. religionū tuarū sole su-
pererunt fabule: et eq; incredibiles posteri tu-
is: solaq; superunt verba lapidibus incisa. tua
pia facta narrātibus. Hec ille. Quia igitur in
egypto idola maxime colebant: placuit Salo
moni in hoc loco per ordinē enarrare: q apud
egyptios facta fuerūt. De multitudine xo ido
loꝝ dicit Cython et ponit' i glosa lactātij q op-
timi quiq; virorū in deorum honore consecra-
bantur. Hinc romani cesares suos consecraue
runt et mauri reges suos: et sic paulatim ince
perūt religiōes i varijs puincijs celebrari. Cō
sequenter in ciuitatibus et vrbibus taʒ viri q̄
femine ppter virtutis aliqd priuilegiū insigne
puta fortitudinem castitatē vel scientiā deifica
ri ceperūt. Unde Isid. viij. ethi. ca. xj. Quos
pagani deos asserunt: homines olim fuisse p
duntur: et p vnius cuiusq; vita vel merito coli
apud suos post mortē fecerūt. vt apud egyptū
Isis: apud cretaʒ iupiter: apud mauros iuba
apud latinos faunus: apud romanos Quiri-
nus: qui et romulus. Isis fuit filia regis ethi
dicta que de grecia veniens in egyptum docu
it egyptios litteras et culturaʒ terre: et ideo eā
post mortem deam habuerūt. Jupiter a iuuā-
do dicitur quasi iuuans pater. Fuit autem fili-
us Saturni et rex crete expulso patre de creta.
Iuxta illud. Prim⁹ creteis Saturnus venit ab
oris. Hic deificat⁹ ē ppter multa mirabilia que
fecit maxime apud Cretenses. Similit' iuba fu

it rex mauroꝝ. Faun⁹ latinoꝝ. Quirinus qui ꝛ
Romul⁹ prim⁹ cōditor vrbis rome. Redeūdo
ergo ad lraz exponēda ē ꝙ Sirophan egyptꝰ
Iste eni pr acerbo luctu dolēs cito rapti filij fe-
cit imaginē. Et pōt hoc aduerbiū cito determi
nare hoc participiū rapti. et ē sensus ꝙ filius il
le ante maturā etatē moriebat: et iō q̄si raptus
patri dicit. Vl' pōt hoc aduerbiū cito determi
nare hoc verbū fecit: et erit iste sensus ꝙ statim
filio mortuo imaginem sibi statuit. Et illum q̄
tunc quasi homo mortu⁹ fuerat. i. vere et reali
ter mortuus fuerat: nunc. i. post mortē: tāq̄z de
um colere cepit exhibēdo sibi latriā. id ē cultū
debitū soli deo. Nota ꝙ q̄si aliq̄n ponit ꝓ si

B militudine sicut. ij. Cor. vj. c. Quasi tristes sē
per aūt gaudentes. Aliq̄n aūt ꝓ veritate. Sic
Ioh. i. Et vidim⁹ gloriā eius quasi vnigeniti a
patre: plenū grā et veritate. Et constituit inter
seruos suos sacra. id est dies solennes. et sacri
ficia. i. oblationes. Consequenter agit de puer
sa continuatiōe. Inualuit autem iste error per
antiquā consuetudinē et tyrānoꝝ coertionem
et potentiā. Vn̄ dicit sic. Interueniente tem-
pore et conualescente iniqua cōsuetudine. q̄̄-
uis ꝓprie loquendo s̄m iuristas consuetudo n̄
pōt eē iniqua: q̄ iniq̄ assuefactio corruptela ē
n̄ consuetudo: large tamē loquēdo cōsuetudo
dicit' vsitatio quecūq̄z bona vel mala et sic ini-
qua cōsuetudine inualescente hic error de co-
lendis idolis tāq̄z lex custoditus ē et tyrannoꝝ
imperio colebant' figmenta. Iuxta illā clausu-

C lā. Acerbo enim luctu dolens pater ꝛc. No-
tādū est ꝙ circa modū lugendi amicos decedē
tes multipliciter se habent hoīes his diebus.
Lugent enim quidam amicos suos defunc-
tos fallaciter: simulatiue et cum fictione. Qui-
dam ptinaciter et excessiue: et sine consolatōe.
Quidā sagacit' et charitatiue ꝛ ex pia deuotōe
Primo mō lugent interdū filij mortē parentū
in quoꝝ bonis succedūt. Vxores maritos. q̄
rū societate libenter recedūt. Legatarij testato
res q̄ eis bona legādo recedūt. Hi oēs nigris
vestiunt' extrinsecus et facies suas extermināt
et tn̄ in mente sens gaudent. Sicut forte Iu-
das luxit mortē vxoris sue q̄ sue dicebat'. De
q̄ Gen. xxxviij. dicit' ꝙ post luctū cōsolatiōe sus
cepta ascendit ad tonsores ouiū suaꝝ et diuer
tit ad thamar quā putauit meretricē. Sic etiaz
planxit patrē suū gellia de qua epigramatou
libro. j. Amissū non flet cū sola est gellia patrez
Si q̄s adest iusse ꝓsiliūt lachryme. Nō lugeat
quisq̄ laudari gellia q̄rit. Ille dolet vere q̄ si-
ne teste dolet. Istū figurant' ꝑ mulierē Thecui
ten cui dixit Ioab. ij. Regi. xiiij. Lugere te si-
mula et induere veste lugubri et non vngaris
oleo: vt sis quasi mulier plurimo tēpe lugens
mortuū. Secūdo mō lugent īmoderati qui
sic lugent mortem amicoꝝ quasi totaliter pe-

niter interirent. quoꝝ fatuitas ex decē rōnib⁹
declaratur: que in duob⁹ versib⁹ cōtinent' seu
includunt'. Hec bis quinq̄z tibi: qui mortē plā-
gis amici. Mensurā statuāt: et gaudia leta re-
ducant. Vult deus ꝛ suus ē: lex liberat omnia
noscens. Nec valet imo nocet: obstabit surget
amabit. Prima ergo rō ad ostendendā fatuitatē
pertinaciter lugentiū mortē amicoꝝ accipit' ex
consideratiōe diuine voluntatis: cui nullo mō
debem⁹ eē contrarij. Vn̄ Seneca ad Luciliuz
Placeat hoī quicq̄d deo placet ob hoc ipsuz ꝙ
deo placet. Diuina eni volūtas p̄ma et sūma ē
cā oīm que fiūt. Cuius alia causa querēda nō ē
s̄m magistrū sniaꝝ. li. j. dis. xlv. Ergo si amicū
quantūcūq̄z carū mortuū habeas: cōsidera p̄i
mo hanc rōnē: quia deus vult. Vn̄ Aug⁹. de
vera religione. ca. xlvij. Qui pfecte deū diligit
nō affligit' morte cuiusq̄z: quoniaz qui toto aīo
deum diligit: nouit nec sibi perire quod deo nō
perit. Deus autem oīa est viuoꝝ et mortuoꝝ.
Scd̄a consideratio ꝙ iustum et licitum est vni-
cuiq̄z repetere quod suuz est. Hieron y. in ep̄la
ad Marsiliū vel Cyrasiū. Nihil abstulit tuum
qui dignatus est recipere proprium. Credi-
tum suum recipere decuit creatorem et nihil
aliud decet q̄z creatori gratias agere mutuāti.
exemplo sancti Iob. Qui filijs orbatus et sub
stantia tota priuatus dixit. Dn̄s dedit domin⁹
abstulit. sicut dn̄o placuit ita factū ē. Sit nomē
dn̄i benedictum. Tertio cōsidera ꝙ necessi-
tas moriendi est lex cōis oīb⁹. Si aliq̄d factum
esset cōtra amicū tuū mortuū: ꝙ nō fuisset ne-
cessario eueniēs tū iuste cōqueri posses et plāgere
Iam vō nihil actū ē nisi ꝙ lege cōmuni toti ge
neri humano statutū ē. Heb. ix. Statutū ē oī-
bus hoībus semel mori. Vn̄ Amb. lib. ij. de
morte Satiri fratris sui dicit sic. Quid absur-
di⁹ q̄z illud qđ scis oīb⁹ ꝑscriptū q̄si speciale de
plorare: hoc ē amicū supra cōditionē extollere
legē cōmunem nō recipe. nature cōsortiū recu
sare. sensum carnis inflare. ꝛ carnis ipi⁹ mēsu
rā nescire. De hac cōmuni lege dicit' metrice.
Pauperis et regis cōmunis lex moriēdi. Dat cau
sā flēdi si bñ scripta legis. Gustato pomo null⁹
trāsit sine morte. Heu misera sorte claudit' hō
morte. Quarto cū lugere ꝓponis amicū cō
sidera ꝙ ꝑ mortem fit liber de seruo. certus de
dubio. beatus de misero: quia dicit' Iob. xiiij.
Hō natus de muliere breui viuens tpe replet'
multis miserijs. Vn̄ Aug⁹. de visitatiōe infir-
moꝝ. lib. j. dicit sic. Quis numerare potest ꝑ-
sentis vite molestias? Esurire. sitire. algere. ca
lere. lassari. et cetera innumerabilia q̄ ex ipsa
cōsuetudine sola nobis domestica sunt. Et infra.
Deniq̄z audacter ꝓnuncio: quia principiū vi-
te hominis: initium doloris est: finis vō requi
es. Philosophi vō quidā hoc nō ignorātes in
ortu pueroꝝ lugebāt. in morte aūt gaudebāt:

per hoc signantes q homo ad laborem nascitur: ad requiem autem moritur. Consimiliter fecit saluator qui de morte Lazari non plorauit quin potius dixit. Lazarus mortuus est et gaudeo propter vos. In resurrectione vero quando eum ad vitam reuocauit plorauit: quia eum ad huius vite miserias reuocauit. Et paulo post dicit ibidem Aug⁹. O mors desiderabilis. o mors omnium malorum plenitudinis finis. o mors laborum clausura. quies principium: quis cogitare potest tuas vtilitates beatitudinum: Nam male mori christianorum non est. bonum autem mori cum christo viuere est. Hec Aug⁹. Igitur mors liberat a seruitute etc. vnde Isido. lib. iij. de summo bono. Illi deplorandi sunt in morte quos miseros infernus ex hac vita recipit: non quos celestis aula letificando includit. Quinto considera quomodo mortem plangis amici quod deus est omnia noscens. Ipse enim nouit quid vnicuique expedit potius: quando viuere et quando mori nobis conueniat. Hec igitur quinque rationes in primo versu tanguntur cum dicitur. Vult deus etc. Sexto considera quod luctus tuus immoderatus eum non iuuat. Neque enim ad vitam poteris eum reuocare. neque per talem luctum a purgatorio liberare. Et hoc fuit quod allegabat Dauid. ij. Reg. xij. Cum filius suus carissimus langueret flebat et non capiebat cibum. Cum autem mortuus esset surrexit de terra. lauit: comedit: et consolationem recepit et ait. Nunquid potero eum reuocare amplius. Ego vadam magis ad eum: ille vero non reuertetur ad me. Septimo considera: quia luctus irrationabilis tibi ipsi nocet qui luges: et illi pro quo luges non prodest. Iuxta illud Eccl. xxxiij. Repelle tristiciam a te. Et infra. Neque enim est conuersio et huic nihil proderis et teipsum pessimabis. Dum enim homo a tanta tristicia absorbetur: animum non habet liberum ad orandum pro illo quem luget. Octauo considera quod aliquotiens amici nos impediunt a virtute et a via salutis. Nam cor nostrum ad mundum alliciunt et ad gerendum sollicitudinem circa statum eorum et ob hoc minus obediunt deo et consilijs suo. Vnde Aug⁹. sup Gen. ad litt. Sepe offendit deus: ne offendat amic⁹. Et ideo dispensatione diuina plerunque contingit vt amici quos carnaliter dileximus subtrahantur: quatenus affectiones nostre in deum liberius et integrius extendantur.

Nota de heremita vidente angelum filium bo tiuum submergere. Nono considera spem resurrectionis future: quia quem modo mortuum vides alias rediuiuum videbis. j. Thessa. iiij. Nolum⁹ vos ignorare fratres de dormientibus vt non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent. Vnde Ambro. lib. ij. ca. iij. de sorte fratris sui. Cessabunt inquit lachryme mee: quia debet aliquid interesse inter fidos et perfidos interesse. Fleant suos qui eos in perpetuum estimant interijsse qui spem resurrectionis non habent. nobis vero quibus mors non nature sed huius vite finis est. quia ipsa natura in melius reparatur. mortis casus abstergat omnes flet⁹ hec ille. Decimo considera quod si viuens fuerit tibi gratus: gratior erit tibi iam saluat⁹. Et ideo dicitur in versu. Amabit. Sic enim amici nostri a torrente voluptatis diuine inebriantur. vt tamen nullatenus nostri obliuiscantur. sicut docet beatus Aug⁹. ix. confessionum. ca. iij. loquens de nebridio amico suo defuncto. His ergo decem considerationibus et motiuis excessum doloris mitigare debemus cum amicos nostros: scilicet moriendo subtrahi videmus: sicut notabiliter suadet Cyprianus li. suo de immortalitate anime. Non sunt inquit lugendi fratres nostri accersione dominica de seculo liberati: cum sciamus eos non amitti: sed premitti et occasionem non esse dandam gentilibus vt nos merito reprehendant. vt quos apud deum viuere dicim⁹. vt extinctos et perditos lugeamus. Nihil enim prodest verbis proferre et factis destruere veritatem. Hec ille. Igitur contra istos excessiue lugentes. nec istas decem considerationes attendentes: dicitur signanter Eccl. xxij. Modicum plora super mortuum: quoniam requieuit: videlicet a laboribus et miserijs huius vite. Apocalipsis. xiiij. Amodo iam dicit spirit⁹ vt requiescant a laboribus suis. Certo sunt qui lugent mortem amicorum sagaciter et caritatiue et ex pia deuotione. Nihil enim tristari in recessu amici: ingratitudinis signum est. Nimis vero tristari: desperationem arguit de salute recedentis. Sunt autem tres rationes quare cum ratione condolere possumus morientibus bonis viris. Primo quia pauci boni viri sunt in ecclesia militante: et de beato Augustino legitur quod quotiens de morte alicuius boni sacerdotis audiuit doluit: non quia sibi de statu suo timuit: sed quia paucos tales in ecclesia dei reliquit. Secundo quia forsitan aliqua purganda secum deferunt que in presenti totaliter non impleuerunt. Tertio ex consideratione naturalis miserie qua oportet nos propter peccatum primi parentis mori putrescere et incinerari. Et sic Tobias sepeliebat et lugebat mortuos. Tobie. ij. Et inde dicitur Eccl. septimo. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum conuiuij. In ea enim admonetur finis omnium viuentium.

Lectio. CLXV.

Os quos homi-

nes in palam honorare non poterant propter hoc quod longe essent a longinquo figura eorum allata euidentem imaginem regis quem honorare volebant fecerunt: vt illum qui aberat tanquam presentem colerent sua sollicitudine. Posita prima causa adinuentionis idolorum que fuit amor deordinat⁹ hominum ad amicos et parentes

In ista parte ꝓsequit̃ de causa scḋa ꝑncipali eiusdē erroris q̃ fuit supbia ⁊ vana ābitio regū ⁊ ꝑncipū ad dn̄andū ⁊ honores. Pricipes et tyrāni volētes honorari nō solū a p̄ntib⁹ sed etiā ab absētib⁹ dedicauerūt vel ordinauerūt sibi ipsis imagines quas multiplicari fecerūt et apd remotas natōes statui ⁊ venerat̄ioīe Fuari vt vbiq̃ timerēt. Vn̄ sibiipsis honores diuinos fecerūt attribui insirmitatis hūane obliti. Sic Nabuchodonosor p̄cepit Holoferni oēs deos terre exterminare vt ipse sol⁹ de⁹ diceret̃ ab aliis natōib⁹ q̄ potuisset holofernis potētia subiugari. Sic Gaius caligula iperator p vniuersū mūdū imaginē suā misit vt ab oib⁹ tāq̃ de⁹ coleret̃. Dicebat eni se frēm iouis eē. Vn̄ et vnicā filiā quā habebat posuit int̃ genua iouis vt postq̃ egressa eēt de genib⁹ iouis: cōmunis viri vsq̃ filia videret̃. Iste Gai⁹ mādauit petronio quē iudee p̄fecerat ꝓ ꝑtore: q̄ statuā suā erigeret in hierusalē eo q̄ intellexerat solos iudeos cultum statue sue recusare. Quo audito iudei ad Petroniū accesserūt supplicātes vt nullo mō ad cultū statue cesaris eos hortaret̃: q̄ cit⁹ vellēt occidi et se singulari obtulerūt et iurabāt q̄ nunq̃ amplius terrā colerēt: et sic inedia affligi morerēt. Sic herodes agrippa diuinos honores ab adulatorib⁹ recepit. sicut dicit̃ Actuum xii. Qui int̃ honores sibi factos bubonē vidit insistentē et imminētē capiti suo. nūciū mortis sue ⁊ inclinatus ad eos qui sibi applaudebant dixit. En ego de⁹ vester morior. Statimq̃ ꝑcuss⁹ ab angelo et cōsūpt⁹ a corrodentib⁹ vermibus viscera ei⁹ expirauit. Hec ḡ vana supbia et ambitiosa elatō scḋa cā fuit idola faciēdi. Et hoc ē qḋ dicit̃ in lr̃a. Hos q̄s palā id ē ꝑncipalit̃. homines honorare nō poterāt sc; colēdo ꝓpter quod id ē: q2 longe essent ipsi a regionibus suis e longinquo figura eo2 allata euidentē imaginē ⁊c. Lr̃a plana ē. Circa illā clausulā. Imaginē regis quā honorare voluerūt Notādum q̄ q2 hic agit̃ de ambitione honoris gēnalis ꝑncipū. et sm̄ doctrinā Arist. iiij. ethi. circa omnē honorē contingit inuenire supabundātiā et defectū et mediū. Iō circa honoris materiā ē sciendū q̄ ad honorē tripliciter nos habēre debemus. Debem⁹ eni honorib⁹ nos dignificare: honores nō nimis desiderare: honores inuicē cōmunicare. Primo eni debem⁹ honoribus nos dignificare. Sola eni virt⁹ facit hoīe; dignū honore. Null⁹ eni prauus existens est dignus honore: q2 virtutis p̄miū est honor ⁊ tribuit̃ bonis. sicut dicit Arist. iiij. Ethi. ca. iij. In cuius signū narrat Aug. v. de ciui. dei. ca. xij. q̄ romani antiquit⁹ virtutē et honorē; sic duos deos coluerūt: qb⁹ duas edes: siue duo tēpla cōstituerūt. sic ad seuicē ordinata ⁊ cōtinuata q̄ null⁹ posset intrare tēplū honoris nisi prius tēplū virtutis ptrāsiret. In signum q̄ apud eos nullus reportaret honorē: nisi illū p virtutē aliquā meruisset. Et iō dicit Arist. iiij. Ethi. ca. v. Scḋm veritatē ergo sol⁹ bon⁹ ē honorand⁹. Vn̄ ad Ro. ij. Honor et pax oī operanti bonū: Et q̄uis honor debeat̃ virtuti sicut p̄miū qḋdā insufficiens: tn̄ nihilominꝰ honor plerūq̃ derogat virtuti dū mentē honorati in supbiā nitit̃ eleuare. Et iō ad istā pestē rōnabiliter euitandā legim⁹ q̄ victorib⁹ triūphantib⁹ et romā redeuntib⁹ triplex honor ipendebat̃: et triplex iniuria inferebat̃. Primus honor fuit q̄ victori popul⁹ obuiauit cū iubilo et letitia. Scḋs q̄ oēs captiui sequebāt̃ currū eius ligatis manibus p⁹ tergū. Terti⁹ honor fuit q̄ victor induebat̃ tunica Iouis et ponebatur in curru quē trahebant quottuor eq̄ albi: et ducebat̃ vsq̃ ad capitoliū. Iuxta illud. Quatuor in niueis aureis ibis equis. Ne tn̄ istis honorib⁹ sublimatus obliuisceretur sui: triplicē molestiā sustinere debuit illo die. Prima erat q̄ ponebat̃ vna cū eo quedā ꝑsona seruilis conditionis vt daret̃ spes cuilibet quātūcūq̃ vilis cōditionis ꝑueniendi ad talē honorē: si p ꝓbitatē et virtutē se dignificare vellet. Secūda molestia erat q̄ seruus ille eū ꝑvices sedentē in curru colaphizabat dicēs. Gnotosenyton. i. nosce teipz ⁊ noli de honore tibi exhibito supbire. Tertia molestia erat q̄ illo die licebat cuilibet dicere: ipune opprobria in victorem. Vn̄ Julio cesari reuertenti post multas victorias fuerunt grauissime contumelie dicte: nulla penitus vltione sequente. Aliter aliquantulū de isto honore scribit Isido. viij. ethimo. ca. ij. et allegat tranquillum ducem. q̄ triumphus dicitur ab eo. quia triumphans cum vrbem ingrederetur: tripertito iudicio honorabatur. Nam primuz de triumpho duci concedendo iudicabat exercitus Secundo senatus. Tertio populus. Erat aūt mos romanorum vt triumphans quadrigis veheret̃: colore rufo perliniret̃: purpura ⁊ palmata toga indueret̃: palma aurea vel lauro coronaretur. scipiōe seu sceptro super quod sedebat aquila ornaretur. Et istis omnibus p̄paratis: ei carnifex pro socio preponeretur. Ideo vero in quadriga vehebat̃. q2 illo genere vehiculi p̄mi p̄liontes vtebantur. Ideo colore rubeo plinebatur: quasi diuini ignis inuictam effigiem imitaretur. Ideo super scipionem siue sceptrum aquilam habebat eo q̄ p victoriam ad sūmam magnificentiam ascēdebat. Coronabatur corona palmea: si in bello vel in conflictu triumphasset. Palma autem aculeos habet et significat conflictū. Coronabat̃ corona laurea si sine conflictu contingeret triūphare vicz hostes sine pugna fugādo: q2 laur⁹ aculeos vel spinas nō hz. A carnifice cōtingebat̃ vt ad tātū fastigiū euect⁹ mediocritatis hūane cōmoueret̃. Ac si sibi dicet̃ illḋ Eccī. xj. Investitu

ne glorieris vnq̄: nec in die honoris tui extollaris. Scd̄o debem⁹ honores nō nimis desiderare. Arist. vj. Top. dicit q̄ omnes appetunt honores. Nec bñ diffinit̄ ambiciosus si sic dicatur. Ambiciosus est appetēs honores sed vltra meritū querēs vel a quibus nō debet. aut qñ nō debet. hoc ē enī viciosū. Eccī. x. In mā suetudine serua animā tuā ⁊ da illi honorē ſm meritū suū. Qui aūt vltra meritū vel sine merito honorari desiderat: alios ad falsū testimoniū inuitat. Qui enī honorem alteri impendit eū aliqua virtute p̄ditū dicit. Eccī. x. dicitur. q̄ insciēs nō honorabitur. et Prouer. xxvj. Sicut qui mittit lapidē in aceruū Mercurij: sic q̄ tribuit insipiēti honorē. Status enī honoris nō est nimis appetendus: q2 sicut dicit Sene. epl̄a lxxxij. Abstrahūt a recto: diuitie: potēna ⁊ honores. Narrat̄ de quodā priore clareuallensi Gaufrido noīe. Qui cū electus esset in episcopū Tornacensem ⁊ ab Eugenio papa ⁊ abbate suo sancto Bernardo cogeret̄ onus episcopatus subire: p̄strat⁹ ad pedes abbatis ⁊ clericorū qui se elegerāt in modū crucis dixit. Monachus fugitiu⁹ si me eligitis esse potero: episcopus nūq̄ ero. Isti laborāti in extremis quidā monachus ei carus assidebat: ⁊ dixit. Carissime: q2 nūc corpe separamur: oro te vt si potes: salua dei volūtate: statū tuū mihi post mortē reueles. Cui orāti post mortē ei⁹ corā altari apparuit Gaufridus dicēs. Ecce assū Gaufridus frater tuus. Cui ille. Care mi quō est tibi? Cui Gaufridus. Bene inq̄t est: sed reuelatū ē mihi a sancta trinitate q̄ si p̄motus fuissem in episcopū fuissem d̄ numero reprobor̄: nec mirū: q2 honores vt frequēter mutāt mores i peius. Vn̄ metrice dicit̄. Plurima cū soleant hominū corrūpere mores. Amplius euertūt femina censuo ⁊ honores. Vnde quidā dixit ad sociū iam ad dignitatē p̄motū. Optimus esse soles te fecit honor meliorē. Estimo q̄ fies de meliore bonus. Et ideo nemo sibi sumat honorē: ſ qui vocat̄ a deo tanq̄ aaron qui iudicio virge florēns ⁊ incendio emulorū electus est ⁊ mōstrat⁹ placere deo ſm glosā ad Hebre. v. Tertio debemus honores inuicē cōicare. Est enī triplex honor. sc3 honor subiectionis ⁊ obediētie: honor supportatiōis ⁊ beneficētie. honor affectiōis ⁊ beniuolētie. Primus honor debet̄ p̄latis ⁊ principib⁹. Dicit enī Arist. v. ethi. ca. vij. q̄ quilibet tenet̄ dare mercedē ei qui p̄ se laborat. Sed p̄nceps laborat p̄ tota multitudine. Hec autē merces est honor ⁊ gloria. Et cui ista nō sufficiūt: tyrannus est ⁊ non p̄nceps. j. Pe. ij. Deū timete: regē honorate: Et concordat Apl̄us. j. Timoth. v. Qui bene p̄sunt presbyteri duplici honore digni habeant̄ ⁊ maxie qui laborant in verbo ⁊ doctrina. Duplici honore: vt sc3 eis obediat̄ ⁊ exteriora ministrent̄ ſm glosam. Scd̄s honor est supportatiōis ⁊ beneficentie: ⁊ maxime debet̄ parētibus. Deute. v. Honora patrē ⁊ matrē vt longeuus eris super terrā. Et Deutero. xxvij. Maledict⁹ qui nō honorat patrē suū ⁊ matrē suam. Tertius honor qui est honor affectionis ⁊ beniuolētie debetur omnib⁹. j. Pe. ij. Omnes honorate: fraternitatē diligite. Ad Roma. xij. Honore inuicē p̄uenientes: nō alta sapiētes sed humilibus ꝯsentientes. Et ideo refert magister Helynandus q̄ Helius adrian⁹ ex senatore fact⁹ est imperator. Iste in tantū gratiā habuit populi ⁊ senatus q̄ senatus eū rogauit vt filiū suum Augustū appellaret. Pater vero sciens q̄ graue periculū imminebat regimini. Respōdit. Sufficit q̄ ego inuitus regnauerim. Et subiunxit Alendi sunt p̄us pueri ⁊ virtutib⁹ exercēdi. vt p̄beantur virtutib⁹ antecedere quos debēt honoribus anteire. Vnde metrice dicit̄. Vt ver dat florē flos fructū fructus odorē. Sic studiū morē: mos sensum: sensus honorē. Huius vero cōclusionis videlicet q̄ iuxta meritū virtutis honor debetur. notabile reperimus exemplū in Iulio. vj. li. iiij. ca. j. de duce quodā qui Theogenes dicebat̄. Iste dux erat athenien̄siū ⁊ exercitū cōtra Megarē ducere debuit. Milites statim ordinē suum petiūt vt videlicet designētur qui ⁊ quot p̄cedere debeāt. Theogenes respondit se tūc ordinē assignatur̄ cū megarē peruenissent. Et statim clā equites quosdā p̄misit. qui in specie hostiū impetū in socios retorquerent. De istis aūt quos secū habuit visis istis insultationib⁹ p̄misit vniuscuiusq̄ ordinare sicut voluit. Strēnui ⁊ cordati spōte p̄rruperūt se: vecordes ⁊ timidi se retro traxerūt: vbi igitur ad insultātes deuētū est: cōpertū est eos socios esse: nō hostes. Dux ergo p̄dictus prudens: vnicuiq̄ ordinē illum tribuit quē sibi ip̄se in isto euentu eligere primo vidit.

Lectio. CLXV.

Rouerit autē ad

horū cultum ⁊ hos qui ignorabant artificio eximia diligētia. Ille enim volēs plus placere illi q̄ se assūpserat. elaborauit arte sua vt similitudinē in meli⁹ figuraret. Quo facto multitudo hoim abducta p̄ spēm operis: eū q̄ ante tp̄s tanq̄ homo honorat⁹ fuerat: nūc deū estimauerūt. Et hec fuit hūane vite deceptio: qm̄ aut affectui aut regib⁹ deseruientes hoies incōicabile nomē lapidib⁹ ⁊ lignis imposuerūt. Postq̄ actū est de idolor̄ p̄ncipali adinuentiōe. In hac p̄te agit̄ de quadam idolatrie p̄motione vel augmētatiōe. Et circa h̄ duo facit. Primo ponit istā causam incidētalē. Scd̄o recapitulat duas causas p̄ncipales. Scd̄a p̄s ibi. Et hec fuit hūane. Circa p̄mū dicit q̄ cā vehemēter p̄motiua ad colendū idolaL

la fuit diligētia ꝛ subtilitas artificū q̄ labore ſū
mo ꝛ rebus ꝓcioſis elaborauerunt fabrice ido
la mire speciei ꝛ pulchritudinis gratioſe: ꝓpt
qḋ ſimplices idola intuentes credebāt idolis
aliq̄d numinis ineſſe. Iſti aūt artifices ideo hec
fecerūt vt placerēt regibus a quib⁹ inducebā-
tur vt eoꝝ effigies fabricarēt. Dicit ḡ sic. Pro-
uexit aūt ad horū ſcʒ idoloꝝ culturā ꝛ hos qui
ignorabāt. id est ad ſimplices alliciēdos artifi-
cis eximia diligentia. Et ſubdit. Ille ſcʒ artifex
volens placere illi. i. alicui regi vel ꝑncipi vel
tyranno q̄ ſe aſſumpſerat ꝑ aliis ad effigiandū
speciē ſuā: elaborauit. i. diligēter laborauit ar-
te ſua: vt ſimilitudinē. id est imaginē talis re-
gis in meli⁹ figuraret. i. ita pulchre ſicut meli⁹
ſciuit formaret: quo facto multitudo hominū
abducta a veritate ꝑ speciē. i. pulchritudinem
operis: eū principē vel regē: qui ante tēpus. i.
pauloante tanq̄ꝫ homo honoratus fuerat: q̄ꝛ
honorat⁹ fuit dulia. i. cultu debito alicui excel-
lenti ꝑſone: nunc. i. poſt mortē deū eſtimaue-
runt exhibētes ſibi latriā q̄ eſt cultus debitus
ſoli deo. ij. Macha. xj. Rex Antiochus Lyſie
fratri ſalutē: ꝑſe nr̄o iter deos trāſlato ꝛc. Cō-
ſequēter ponit recapitulationē cauſarū idola-
trie q̄ fuerūt ꝑncipaliter due vt ꝑdictū ē: amor
deordinat⁹ amicoꝝ ꝛ timor tyrānoꝝ. Vn̄ dicit
q̄ hec. ſ. deīnciatio fuit vite hūane deceptio. i.
cauſa deceptionis. Qm̄ aut affectui. i. dilectio
ni amicorū defunctoꝝ. aut regib⁹ adhuc viuē-
tibus ꝑ timore ſeruiētes homines incōmuni-
cabile nomē qḋ eſt hoc nomē de⁹: lapidib⁹ ꝛ li
gnis impoſuerūt. Dicit aūt hoc nomē incōi-
cabile: q̄ꝛ impoſſibile ē plures eſſe tales res ab
ſolute diſtinctas quale ē illud ꝓ quo iſte termi
nus deus ꝓprie loquēdo ſuꝑponit. ꝛ tū hoc no
men de⁹ eſt equiocū. Nā dicit adoptiue ď ſan-
ctis. In ꝑs. Ego dixi dij eſtis. Nūcupatiue de
idolis. in ꝑs. Omnes dij gētiū demonia. Sub
ſtātiue ꝛ naturaliter ď diuina eēntia. Et lʒ hoc
nomē ſit cōmune tribus ꝑſonis: tn̄ q̄ꝛ ille ꝑſo-
ne ſunt vna res ſimpliciſſima: dicit hoc nomē
B incōmunicabile. Circa illā clauſulā. Et hec
fuit hūane vite deceptio. Notandū eſt q̄ licet
vita hūana multipliciter decipiat: quattuor tn̄
ſunt in quib⁹ vt cōiter maior pars mūdi deci-
pit ꝛ oberrat. Decipiunt em̄ hoīes in ꝑſump-
tione ꝓprie ꝑfectiōis: in acceptatiōe nimie cō-
mendatiōis: in delectatiōe feminee affectiōis:
ꝛ in ſimulatiōe colſibine cōpoſitiōis. Prima ḡ
materia in q̄ hoīes cōmuniſſime decipiunt eſt
in ꝑſumptiōe ꝓprie ꝑfectionis. Nemo em̄ de
facili bn̄ iudicat: nec de gratijs ꝓprijs: nec de
culpis ꝓprijs: ſed gr̄as noſtras nimis magni-
ficam⁹: ꝛ culpas noſtras nimis attenuam⁹. Et
ideo vix eſt aliq̄s qui bene iudicet ď ſeipō. Vn̄
Thereñ. in quadā cōmedia. Ita fere cōparata
eſt humana natura: ſeu omniuꝫ hoīm natura

vt aliena melius iudicet q̄ꝫ ſua. et Tulli⁹ in ora
tione ꝓ dyocore. Nemo fere eſt q̄ ſui ꝑiculi iu-
dex nō ſibi ſe equiorē q̄ꝫ reo ꝓbeat. Hinc eſt q̄
nōnulli cū pauca faciāt: magna ſibi arrogāt. et
facta ꝓpria nō aliter extollūt q̄ꝫ ſi per ea ceteri ē
om nes ſuꝑportarent. Omnino ſimiles Galde
nis depicto ꝛ ſculpto qui collo humeris ꝛ bra
chijs ꝛ facie ꝓminēs totā fabricā cū onerosa fa
tigatione ſe ſimulat ſuꝑportare. ꝛ tn̄ fabrica ita
fortiter ſtaret ꝛ eque duriter ꝛ totū illud idolū
deleret vel tolleret. Tales etiā ſimiles ſunt cui
daꝫ alienato a mente qui ſemꝑ ſtans ſub diuo
nullo mō voluit intrare domuꝫ nec ſedere: bi-
bere vel comedere. Requiſit⁹ q̄re hoc faceret:
Reſpondit q̄ꝛ ipſe ſuꝑportabat totū celū ꝛ ſi ad
horā dimiſiſſet celū eſſet caſurū. Ita eſt de nō-
nullis ꝑſumptuoſis qui inflati ſcientia ſecula-
ri: reputāt ſe totā eccleſiam ſuꝑportare diſcreti
one ꝛ ſapiētia quā ſe habere preſumūt. Quoꝝ
cuilibet illud Eſa. xlvij. dicitur. Sapiētia tua ꝛ
ſcientia tua hec decepit te. Et q̄ꝛ deceptoria ꝑ-
ſumptio ex verboſis ſciētijs magis q̄ꝫ ex reali-
bus ſolet oriri: ſignāter ſcripſit Apl̄us ad Co-
loſ. ij. Videte ne q̄s vos ſeducat ꝑ philoſophi
am ꝛ inanē fallaciā. Secunda materia in q̄
homines cōmuniter decipiūtur eſt in accepta-
tione nimie cōmendationis. De iſta peſte dic
Sene. epl̄a. ij. Incredibile eſt multis q̄ꝫ mag-
nos viros dulcedo orationis abducat. Et epi
ſtola. xcv. Illud ꝑcipue impedit q̄ nobis cito
placemus. Si inuenimus q̄ nos laudat. q̄ nos
bonos dicat: qui prudētes qui ſanctos: nō ſu-
mus modica laudatiōe ꝯtenti. Quicq̄d in nos
adulatio ſine pudore cōgeſſit: tanq̄ꝫ debitū pē
dimus: optimos nos eſſe ꝛ ſapiētiſſimos aſſē-
tientes credimus: cū ſciamus illos multa men
tiri ſepe. Hec Sene. Et q̄ꝛ hec deceptio fit po-
tiſſime per amicos vel veros apparētes: ſignā
ter dicitur tali Treno. j. Vocaui amicos me-
os ꝛ ipſi deceperūt me. Viſus excecari ſolet ſi
candens peluis oculis ſuis obijciat. Cōſimili-
ter ſi homini aliqua gratia vel vere vel fallacit
ſibi attributa oculis mētis obijciat adulatoꝝ
cōmendatiōe: ſtatim excecatur ꝛ decipit. Eſa.
j. Popule meus qui beatū te dicūt ipi te deci-
piūt: ꝛ viā greſſuū tuoꝝ diſſipāt. Exemplū hu C
ius narrat Sene. li. vj. de bn̄ficijs. Xerxes in-
quit dux medoꝝ grecis bellū indixit. Cui fami
liariū vnus dixit Grecos bellū nō expectatu-
ros. Alius greciā nō ſoluꝫ vinci: ſed obrui mo-
le exercitus medoꝝ. Alius dicebat timendū eſ
ſe ne vrbes deſertas ꝛ vacuas inueniret: nec
ſe habiturū vbi tantas vires exercere poſſent
Alius dixit vix illi naturā rerū poſſe ſufficere:
anguſta eſſe claſſibus maria: militibus caſtra
explicanda: copijs equeſtrib⁹ cāpeſtria: vix ce-
lū patere ſagittis. Dum in hūc modū regē ni-
mia exultatiōe furentē excitarēt: dixit Dema-

ratus regi. Multitudo ista q̄ tibi placet metuē da est tibi. Verū est eīm imoderata nūq̄ posse regi: nec diu durare qđ regi n̄ pōt. Nihil tā magnū qđ perire nō posset. Acciderūt q̄ que dixit Demaratus. Ille eīm tā grandis exercitus ob defectum prudentie et regiminis fuit victus a paucis prudē ordinatis. De cuiꝰ victorie commēdatiōe narrat Justinꝰ in abstralogi. li. ij. q̄ de regno suo. dccc. milia armauerat. De auxiliarijs vero. ccc. milia. et centū milia nauiū legit habuisse: sed ipse primus in fuga: postremus in plio. In pīculis timidus: si metus abesset inflatus: a paucis est fugatꝰ. In cuiꝰ exercitu parū ante fugā equa peperit leporē quod est aīal fugitiuū: sicut narrat Valeriꝰ. li. j. ca. iiij. Propter hoc fuit sententia Platonis sicut narrat in dictis phoꝝ. Hoīes ex inimicis magis q̄ ex amicis sibi pficiunt. Quia inimici dū eis errores improperāt exinde corrigunt. Amici vero suos eis nō ostendūt errores: sed tolerāt et occultant.

D Tertia materia circa quā potissime decipit vita hūana est in delectatione feminee affectionis. Licet eīm inuicē amare et amari sit iuuenibus delectabile multū. sicut dicit Augꝰ. ij. cōfes. suaꝝ. ca. j. Quid erat qđ me delectabat: nisi amare et amari? Sed nō tenebat modus ab alo vsq̄ ad animū: quatenus limosus ē limes amicitie: sed exaltabāt nebule ō limosa pcupiscētia carnis et scatebra pubertatis et obnubilabāt et obfuscabant cor meū vt n̄ discerneret serenitas dilectionis a caligine libidinis. Hec Augꝰ. Licet inq̄ ista caliginosa dilectio et carnalis caritas multū delectet: molliat et eneruet: potissime tn̄ pstringit et decipit familiaritas feminarū. Numē. xxxj. Cur feminas reseruastis: nōne iste sunt q̄ deceperūt filios israel? Haꝝ nāq̄ natura ars et delectatio est hoiēz emollire et emollitū decipere. Et ideo signāter philistei Dalilā fecerūt mediatricē vt superarent Sampsonē dicētes: decipe eū et disce ab eo in q̄ habeat tantā fortitudinē. Scaui n̄t eīm illū versiculū. Fallere nere flere statuit deꝰ in muliere. Simul eīm ista fiūt nōnūq̄ dū mulier a sancto viro soliditatē recepit ad virtutē: viro molliciē infirmitatis refundit. In cuiꝰ figurā Gen. ij. dicitur: q̄ ad fabricā mulieris: ablatū est a viro quoddā os et restituta caro p osse. Et ideo quātūcunq̄ homo sit osseꝰ soliditate bone vite: caueat sibi semp: q̄r ex familiaritate feminea os p carne facilime cōmutatur. Fingūt fabule de Achille q̄ mox cū natus esset: mater eū in aquis stigijs intinxit p totū corpus: excepto talo: propter qđ factus ē postea inuulnerabilis in toto corpe: sed tādē i talo vulneratꝰ occidit. Hec fabula quā exponit Alexander neq̄ in scyntillatio poetarū sic intelligitur Achilles grecorū fortissimꝰ: virū virtute pfectū designat. Hic in aquis stigijs intingit: q̄r in actibus penitentie et aduersitatibꝰ solidat: solus talus non intinctus dimittit: q̄r semp libidinosis tēptationibus exponit. Dicit eīm Orpheꝰ q̄ in talo est locus libidinis. Humana igitur virtus q̄tūis munita sit ad oīa. libidinis tn̄ vsibus subiacet patula. Vene etiā que in talo sūt ad renū et femorū et virilis ptinēt rationē. Signat etiā moraliter q̄ quātūcunq̄ homo virtuose et pudice vixerit aīs: caueat tn̄ sp talū. id ē finē. Persona quedā sexagenaria sp virgo vixerat. lx. et anno sexagesimo corrupta est et defuncta. Et ideo signāter enumerat Job inter cetera difficilima q̄ dicit. Si deceptum est cor meū sup muliere. q. d. Nō esse q̄cq̄ sup difficultatē resistēne: ptra stimulū carnis et tēptationis libidinis. Job. xxxj. Et Valerius ad Rufinū in fine. Lege Aureolā theofasti et medeā Jasonis et vix pauca inuenies īpossibilia mulieri. Et subdit. Amice det tibi deꝰ omnipotēs: oīpotentis feminee nō falli fallacijs. Vñ metrice dicit. Adā Sāpsonem Dauid Loth et Salomonē. Femina decepit qs mō tutus erit?

Quarta materia in q̄ decipit vita hūana cōmuniter est in simulatiōe cōsūbine cōpositiōis et hec est hypocritaꝝ et assuetoꝝ ad falsam seculi affabilitatē: et ptendentiū extrinsecꝰ sanctitatē: et habentiū intrisecꝰ lupinā rapacitatē. Prouerb. xj. Simulator ore decipit amicū suū. Et iō signāter docemur in scriptura. Nō debemus nos iudicare hoīm maliciā vel bonitatē fm extrinsecā physonomiā: nec fm intrinsecā anthonomiā: nec fm geneaticā astronomiā: nec fm ignotā philosophiā. Extrinseca physonomia relucet i facie. Joh. vij. Nolite iudicare fm faciē. Intrinseca anthonomia sūt intentiōes q̄s hoīes habēt intrinsecus et has iudicare nō lz. Luc. vj. Nolite iudicare vt nō iudicemini. Geneatica astronomia ē diuinatio fm horā natiuitatis alicuiꝰ et pstellationis tūc habite. Ignota philosophia est statim pnūciare et diffinire. iste nunq̄ erit bonꝰ homo: de vno iuuene forsitan errāte ex aliq̄ leuitate. j. Cor. iiij. Nolite aūt tpa iudicare. Dicit. n. Hypocras in amphorismis: q̄ pnosticationes acutoꝝ morboꝝ non sunt oīno certe pnosticationes neq̄ sanitatis neq̄ mortis. Moralit. Acuti morbi sunt lasciuia et dissolutio iuuenilis. Malus igit medicꝰ in morbꝰ est q̄ statim pnosticat q̄ talis iuuenis moriet finaliter morte peccati et q̄ nunq̄ bene faciet.

Lectio. CLXVI.

T non suffecerat errasse eos circa dei scientiā: sed et in magno viuētes inscientie bello: tot et tā mala magna pacē appellāt. Aut eīm filios suos sacrificātes aut obscura sacrificia facientes. Aut insanie plenas vigilias habētes. Nec vitā neq̄ nuptias mūdas iā custodiūt: sed et aliꝰ aliū occidit p inuidiā: aut adulterans cōtristat

⁊ oia cõmixta sunt sanguis ⁊ homicidiũ: furtũ ⁊ fictio: corruptio ⁊ infidelitas: turbatio ⁊ piuri um: tumultus: bonorũ dei imemoratio: anima rũ inquinatio: natiuitatis imutatio: nuptiarũ incõstãtia: inordinatio mechie ⁊ ipudicicie. Posuis tribus causis adinuẽtionis idolatrie videlz amore dilectorũ: timore tyrãnorũ: ⁊ deco re idolorũ. In hac pte psequit enarrare quãte malicie ⁊ qt vitia seu morũ corruptiões ex ido latria causabant. Et circa h duo facit. Quia p mo ista mala enumerat diuisim. Scdo pniũctiz ibi. Et oia cõmixta sunt. Mala aũt q̃ inter ido

A latras p idolatriã sunt suborta: sunt q̃ttuor in genere: qr quãtũ ad deũ debita eius noticia puabant. quantũ ad seipos decipiebant. quãtuz ad demones eorũ seruituti subdebant: quãtũ ad pximos oẽs sibijnuicẽ iniuriabant. Si igi tur loq̃mur de noticia quã homo p fidẽ debet habere de deo: ista puabant. Vñ premitt. Et nõ suffecerat errasse eos circa dei scientiã p in fidelitatẽ: sed ⁊ in magno viuẽtes insciẽtie bel lo tot in mltitudine ⁊ tã magna mala: intẽtiõe scz maliciosa pacẽ appellãt: q decipiebant quã tũ ad seipos. Hec eñ insciẽtia bellare eos fecit ptra deũ cuius debuissent subdi legibus: ⁊ cũ es sent in bello ptinuo ptra deũ ⁊ bonos mores: existimauerũt se viuere in quiete. Hec q duo ma la psecuti sunt quo ad deũ pmo: ⁊ postea q̃ ad seipos. Tercio demonib' seruitute crudelissi ma subdebant. Nã cultus ⁊ sacrificia q̃ idolis faciebãt fuerũt inhũana ⁊ irrationabilia q̃tuz ad materiã d q̃ fiebant: intẽpestiua ⁊ suspecta quãtũ ad tps in q̃ fiebant: feda ⁊ abhominabi lia quantũ ad ritũ ⁊ modũ q̃ fiebãt. Unde quã tũ ad ista tria dicit sic. Aut eñ filios suos sacri ficantes sicut obseruabãt in sacrificijs saturni. Hoc eñ pter odiũ Jouis filij sui qui eũ de re gno expulerat: cultorib' suis pcepit sibi filios suos imolare. Aut obscura sacrificia facientes vel de nocte vel de die. scz in antris vel speluñ ⁊ lucis siue in locis obscuris. Dicit eñ lucus p antifrasim locus sine luce pter nimiã arborũ vmbrã. Aut insanie plenas vigilias habentes sic in sacrificijs Bacchi ⁊ Cybeles matris deo rũ: in quorũ festiuitatibus lusib' ⁊ luxurijs va cantes totã noctẽ turpiter trãsibãt. Quos re darguit Apls ad Ephe. v. Nolite cõicare ope ribus infructuosis tenebrarũ: magis redar guite. Que aũt in occulto fiunt ab ipsis turpe est dicere. Propter hmõi feditates sbtraxit ec clesia multas vigilias que solebant ab omnib' ppsis celebrari de nocte in solẽnitatib' sancto rũ. Quarto sibijnuicẽ iniuriabant in corpib' inferẽdo molestias ⁊ in vxorib' nuptias violã do vñ dicit. Neq̃ vitã supple mundã iã custodi unt neq̃ nuptias mũdas: sed alius aliũ p inui diã occidit aut adulterãs ptristat ⁊c. Ista est pla

B na. Sequit secũda ps lectiõis huius in qua

morũ corruptiões cõiunctim enumerat idola triã psequẽtes ⁊ sunt. xv. Dicit. n. sic. Et oia cõ mixta sunt sanguis. scz in inuasiõe ⁊ in vulne ratione iniusta: homicidiũ in occisiõe: furtũ in aliene rei indebita detẽtione: fictio in falsa hy pocrisis simulatiõe: corruptio in v̾ginũ deflo ratiõe: infidelitas in mutua pditiõe: turbatio in discordiarũ seminatiõe: piuriũ in falsa pba tione: tumultus in rixarũ ptẽtione: bonorũ dñi imemoratio: in bñficiorũ dei ingrata obliuio ne: animarũ inq̃natione: in gule ⁊ luxurie dele ctatione: in natiuitatis imutatiõe: in vitij ꝯ na turã pperatione: nuptiarũ incõstantia: in vxo rũ illicita pmutatiõe: inordinatio mechie: in in cestus ⁊ adulterij pmixtione: ⁊ impudicicie or dinatio simple in libidinosa ptrectatione. Con tra tales idolatras luculenter inuehit Didim' rex bragmannorũ in epla ad Alexandrũ mag nũ. deridẽs eos in hoc q hoiem minorẽ mun dũ dixerunt: ⁊ singulas partes corpis singulis dijs coaptauerũt. Hominẽ inqt mũdũ paruũ dicitis. Sicut in eo multiplicia sunt mẽbra dis posita: ita varios deos cõfingitis in celo psiste re: quorũ vnicuiq̃ diuisas ⁊ diuisas vestri cor poris partes deputatis ⁊ familiares singulis victimas imolati ⁊ vocabula illis exquisita tri buitis asserẽtes mineruã capitis arcez: vt pote sapientiã tenere. Junonẽ iracũdie psidentẽ p cordia possidere. Martẽ bellorũ psidem pecto ra vulneribus apta distinguere. Mercurium facũdie reptorẽ lingue ianuas possidere. Her culẽ lacertos sibi vtpote pugilẽ vẽdicasse. Cu pidinẽ iecoris secreta coercere: Bacchũ ebrieta tis ductorẽ cellaria gutturis obtinere: Cererẽ frumẽti datricẽ horrea vẽtris implere: Venerẽ matrẽ libidinis femorũ occupasse cubicula Jo uẽ q̃st atriũ supinuz in narib' habere preconẽ Appollinẽ medicine ⁊ musice pceptorẽ palma rũ habitacula possidere ⁊c. Tãtaq̃ hois fabri ca dijs q̃s dicitis vestri dñando ptradicit nul la pte corporei domicilij naturali dñis vestris sedib' reseruata. Qui tñ nec gratiarũ vobis de bitã actionẽ vt liberis hospitibus referũt: s vt inquilinis obnoxijs soluendũ vectigal impo nunt: atq̃ alijs alia tributa profligant. Itaq̃ Marti aper cedit: Baccho dicat hirc': Juno ni pauo mactat. Joui thaur' ducit. Appolini cignus offert. Veneri colũba decernitur. Mi nerue noctua psecratur. Cereri farra libant. Mercurio mella pãdunt. Aras herculeas po pulea corona circũdat: Phanũ cupidinis ro sea serta pdecorãt. Et infra. Reuera non opi tulares deos sed carnifices teterrimos inuo cans qui viscera vestra suppliciorũ diuersitate discerpant. Necesse est eñ in corpe vr̃o tot pe nas pstitutas eẽ q̃t sunt dij: cũ singli suis vos cogũt inseruire ludibrijs. vnus trahit ad bellũ: al ter eundem ducit ad luxuriã. tertius lucrandi

causa hortat̃ inq̃ri: hic desideriũ suggerit epulandi. Et in fine ep̃le sic dependẽdo cõcludit. O vos felicissimos dixerim quorũ ⁊ religio crimẽ est ⁊ vita suppliciũ. Circa istã clausulã. Et tã magna mala pacẽ appellant. Uideo q̃ in cõi mõ loquẽdi tria magna mala pacis noĩe gloriant̃. Interdũ eñ vocat̃ pax lꝫ indigne benivolẽtia libidinose familiaritatis: interdũ violẽtia calũniose fraternitatis: ⁊ iterdũ negligẽtia scelerose impunitatis. Prima est pax carnaliũ peccatoꝝ. Scd̃a est pax mũdialiũ ꝯspiratorũ. Tertia est pax curialiũ p̃latoꝝ. Prima pax scꝫ carnaliũ peccatorũ reperit̃ inter adulterũ ⁊ adulterã: fornicatorẽ ⁊ fornicatricẽ: vt dicat mulier illud Cãt. viij. Ego murus ⁊ vbera mea sicut turris ex quo facta sũ corã eo quasi pacẽ reperiens. Talis pacific⁹ fuit Salomon. d̃ q̃ Eccl. xlvij. Salomõ imperauit in dieb⁹ pacis. Et cito post sequit̃. Inclinasti femora tua mulierib⁹: habuisti ptãtẽ in corpe tuo: dedisti maculaꝫ in gloria tua. In dieb⁹ belli ⁊ aduersitatis hoĩes nõ vacãt libidini sed in dieb⁹ ocij. Uñ Dauid cũ ociaret̃ in domo Joab existẽte in bello adulteriũ cõmisit. ij. Reg. xj. Sic ciuitas romana cũ bellis ⁊ discordijs ꝯtra carthaginẽ vexaret̃: virtuosis exercitijs colebat̃. Sed postq̃ carthago subuersa fuit. ocio: libidini ⁊ gule tota se dedit vt plus nocuerit rome euersa carthago q̃ꝫ prius nocebat aduersa: sicut dicit Aug⁹. iij. de ciui. dei. ca. xix. In hoꝝ signũ mensis Marci⁹ deo belli fuit ꝯsecratus. Uñ ille ẽ mensis in q̃ solẽt reges ad bella pcedere. ij. Reg. xj. Et statim imediate mẽsis sequẽs q̃ est aprilis Ueneri ẽ dedicat⁹. In cui⁹ signũ q̃ finito bello ⁊ exercitio bonoꝝ operũ: tpe pacis ⁊ ocij dñatur libido. iuxta illõ Ouidij de remedio amoris. Ocia si tollas periere cupidinis arcus: Scd̃a est pax mũdialiũ ꝯspiratorũ: que nihil aliud est q̃ꝫ violẽtia quedã calũniose fraternitatis qua mali se colligãt ⁊ ꝯfederãt ad resistendũ ⁊ nocendũ iusto. Hec figurat̃ p amiciciã ⁊ pacẽ Herodis et Pilati ꝯtra xp̃m. Et sicut videm⁹ q̃ int̃ spinas steriles ⁊ infructuosas lõge maior ẽ ꝯnexio q̃ꝫ inter arbores fructuosas: sic in malis ꝯgregationib⁹ ⁊ collegijs lõge fortior est coherẽtia bulgosarũ psonarũ adinuicẽ ad se defendendũ q̃ꝫ sit bonorũ ad malos corrigẽdũ. Nauũ. j. Sicut spine inuicẽ cõplectunt̃ sic ꝯuiuiũ eoꝝ pariter potãtiũ. De ista pace dic̃ ps. Zelaui sup iniq̃s pacẽ iniquoꝝ: videns glo. i. inuidi eis ⁊ male tuli pacẽ pctõꝝ. Tertia est pax curialiũ p̃latorũ ⁊ hec nihil aliud ẽ q̃ꝫ quedã negligẽtia scelerose ĩpunitatis: qñ eñ p̃latus videt peccata notoria subditorũ ⁊ ea dissimulat scire: talis p̃latus vocat̃ pacificus. D Notandũ q̃ humectis no loco rũ circa aures q̃ vocãtur tpa de lacte mulieris inducit somnũ. Sic cõsimiliter qñ p̃latus hꝫ verba remissiõis ⁊ dulcedinis ad manifeste malos inducit eos ad dormiendũ in peccato suo. Uñ v̄ba p̃latoꝝ ⁊ pphetarũ antiquitus vocabant̃ onera. Malach. j. On⁹ verbi dei ad israel. Et in Esa. Onus damasci: on⁹ egypti: on⁹ tyri: ⁊ sic de alijs. Debent eñ verba p̃lati esse onerosa ꝯtra ptinaces ⁊ rebelles: sed solatiosa ad deuotos ⁊ hũiles. Sed distinguẽdũ videt̃ de remissione ⁊ rigore in p̃latis: q̃ si loquãtur de eoꝝ psonali iniuria vel de derogatiõe honoris eoꝝ inueniunt̃ acutissimi ⁊ rigidissimi: nihil remittũt. Si vero agat̃ de iniuria illata deo: vel de honoris diuini diminutiõe: ibi sũt remississimi: nec curãt oĩno. Cõtra tales loq̃t̃ Chryso. sup Math. Episcop⁹ si debitũ honorẽ nõ acceperit a p̃sbytero: aut p̃sbyter a diacono: aut diacon⁹ a lectore. irascitur ⁊ turbat̃. Si aũt viderit ep̃us p̃sbyterũ: aut p̃sbyter diaconũ: aut diacon⁹ lectorẽ circa obsequiũ ecclesie nõ pmanentẽ: aut alias peccãtẽ in deũ nõ irascit̃ ei neq̃ curat. Quia oẽs quidẽ de honore suo solliciti sũt: de honore aũt dei nullus. Hec Chryso. Quis eñ esse pacificũ ⁊ patientẽ in pprijs iniurijs sit laudabile: esse tñ patientẽ in dei iniurijs ẽ sũme vituperabile in p̃lato. In cui⁹ figurã xp̃us sicut legim⁹ Math. iiij. qñ diabol⁹ sibi dixit. Si fili⁹ dei es dic vt lapides isti panes fiãt: patẽter sustinuit: ⁊ p auctoritatẽ sacre scripture eũ cõfutauit. Iterũ scd̃o qñ sibi silr̃ dixit. Si filius dei es: mitte te deorsuꝫ. Quia iste due tẽptatiões nõ fuerũt directe nisi cõtra humanitatẽ. Sꝫ in tertia tẽptatiõe qñ dixit. Hec oĩa tibi dabo si cadens adoraueris me: repulit miserũ cũ idignatiõe dicẽs. Uade sathana nõ tẽptabis dominũ deũ tuũ. Exod. x. Sup quẽ locũ dicit Chryso. Exemplo xp̃i discam⁹ iniurias nostras eq̃nimiter sustinere: dei aũt iniurias neq̃ vsq̃ ad auditũ sufferre. Quã in pprijs iniurijs ee q̃squ patientẽ laudabile est. Iniurias xp̃o dei dissimulare nimio impiũ ẽ. Et d̃ ista mala pace negligentie: prelatis dicit saluator. Math. x. Nõ veni pacẽ mittere sed gladiuꝫ. i. acutã correctionẽ vitiorum.

Lectio. CLXVII.

Nfandorũ enim

idoloꝝ cultura oĩs mali causa ẽ: ⁊ initiũ ⁊ finis. Aut eñ dũ letant̃ insaniunt: aut certe vaticinãt̃ falsa: aut viuũt iniuste: aut piurãt cito. Dũ eñ ꝯfidũt in idolis q̃ sũt sine aĩa male iurãtes noceri se nõ sperãt. Utraq̃ igit̃ illis eueniẽt digne qñ male senserũt de deo attẽdẽtes ad idola ⁊ iniuste iurauert̃ in idolo ꝯtẽnentes iustiaã: nõ eñ iurantiũ est virtus sꝫ peccantiũ pena pambulat sp iniustoꝝ p̃uaricationẽ. Postq̃ enumerata sũt vina ⁊ moꝝ corruptiões q̃ ex idolatria pereant̃. In ista pte explicat̃ causalitas illa ⁊ ostendit̃ specialit̃ q̃ ex idolatria deriuant̃ falsitas ⁊ iniusticia. Et

circa hoc tria fiũt. Quia p̄mo agit̃ de malorũ ꝑpetratione. Scđo de maloꝝ punitione. Tercio de iuramẽti naturalis ꝯditiõe. Scđa ps ibi
A Utraq̃ ⁊c̃. Tercia ibi. Nõ eñ iuramẽtũ. Circa p̄mũ in detestatione idoloꝝ replicat generalitatẽ malicie idolatrie. Et dicit. Infandorũ eñ idolorũ cultura omnis mali causa est ⁊ initiũ. Et sic idola dicunt̃ infanda: q2 nõ sunt famine id est sermone digna. Hec ꝗ cultura est causa omnis mali initiũ ⁊ finis in suo cultorib᷒. Nã ꝓpter idola colenda ordinant̃ peccata sicut ꝓpter finẽ. Qualium aũt maloꝝ sit idolatria initium ⁊ finis: manifestat cum subdit. Aut enĩ dum letantur insaniunt: sicut in festis ⁊ ludis quos diis suis faciebant: in quibus se ꝑ libidinem more bestiarũ fedabãt. Aut certe vaticinãtur falsa sicut ꝓphete Achab: de q̃bus dicit̃ iij. Regl. xxij. Ecce dedit dñs spiritũ mẽdacij in ore omniũ prophetarũ tuorum: aut viuunt iniuste: ꝓximis nocẽdo. Aut piurant cito. id ẽ de facili: ⁊ ꝑ leui causa falsa sciẽter iurant. Habẽt eñ ad hoc audaciã ꝓ tanto. Sciunt eñ ꝙ idolũ nõ potest se vindicare nec eos punire ꝓ periurio facto ꝑ idolũ: ⁊ ideo facilius piurãt et cõfidentius. Et hoc est qđ dicit. Dũ enim confidũt in idolis que sunt sine anima. id ẽ sine intellectu ⁊ volũtate. Male iurãtes nocere se. id est sibi nõ sperãt. id est nõ metuũt ex hoc puniri ꝙ iurãt falsum per idolũ. Narrata multiplici eorũ culpa: sequit̃ de eorum pena. Pena autem est ꝙ pro vtroq̃ damnabuntur. Unde subdit. Utraq̃ ergo illis eueniet digne. id est pro vtroq̃ digne punientur. videlicet de eo ꝙ male senserunt de deo attẽdentes idolis ⁊ iniuste iurauerũt in idolo contẽnentes iusticiã. Et sic dupliciter peccauerũt. Tũ quia iurauerunt falsũ. Tũ quia iurauerũt ꝑ falsum qđ est idolũ. Et tercio subinfert̃ de natura iuramenti. ⁊ dicit sic. Non eñ iuramentũ est virtus. id est iurare nõ est virtus: nec est virtus nec ꝑ se appetendũ: sed peccantiũ pena. Propter incredulitatem eñ hominũ oportet iurare. Math. v. Sit sermo vester est est: non nõ. Quod aũt his habundãtius est: a malo est. scz a pena vel a culpa illius cui iurat̃ vel qui iurat. Et hec pena perambulat semꝑ. id est crescit. in iniustorũ id est iusticie vel iustarũ rerũ preuaricationẽ.
B Iuxta illã clausulã. Periurãt cito. Circa piurium est notandũ ꝙ piurus ẽ multipliciť detestandus ⁊ specialr̃ ꝓpter tria. Est eñ piur᷒ ꝓdiciosus ꝑ infidelitatẽ quo ad deũ. Iniuriosus ꝑ falsitatẽ quo ad ꝓximũ. ⁊ perniciosus ꝑ iniq̃tatẽ quo ad seipm. Primo igitur periurus est ꝓdiciosus ꝑ infidelitatẽ quo ad deũ. Proditio foret magna si ille qui haberet custodiã sigilli regij sigillaret litterã ꝑ actionis quã rex maxime detestaret̃: ⁊ si hoc faceret de sigillo pape esset excõicatus ipo facto ⁊ brachio seculari tra-

dendus. Nomẽ dei est nomẽ cõmissum in nobis quasi quoddã sigillũ ad testificandũ veritatẽ ⁊ confirmandũ. Deutero. vj. Dominũ deũ tuum timebis ⁊ illi soli seruies: ⁊ ꝑ nomẽ eius iurabis. Et ideo dicit Aplus ad Hebre. vj. ꝙ omnis ꝯtrouersie finis ad cõfirmationẽ est iuramentũ. Falsitas aũt ẽ illud ꝙ de᷒ summe odit tãq̃ sibi ꝯtrariũ qui est veritas. Et ideo qui nomẽ dei assumit ad ꝯfirmandũ falsitatẽ: dei ꝓditor ẽ. Hoc idẽ patet scđo: quia si castrũ domini regis sue fidelitati cõmissum traderet hostib᷒ regis: ꝓditor eius esset. Castrũ ẽ nomẽ dñi qđ inuocamus et ad qđ refugim᷒ in omni nostra necessitate. Prouẽ. xviij. Turris fortissima nomẽ domini ad eã fugiet iust᷒ ⁊ saluabit̃. Istud castrũ tradit̃ hosti quãdo demonibus ⁊ falsis hominib᷒ cõmittit̃ ad ꝓbationẽ falsitati. Hoc idẽ patet tertio: q2 qui dominũ suum diffamat maliciose ⁊ inuoluit in crimine: ꝓditor suus est: sed qui deũ inducit tanq̃ testẽ falsitati: nititur deũ inuoluere in crimine ⁊ auferre sibi nomẽ bonũ quo vocat̃: ⁊ est summa veritas: ergo ꝓditor suus est. vnde quantũ in eo est plus contẽnit christũ q̃ crucifixores xp̄i. nam ipi nõ intulerũt xp̄o nisi malũ pene. ⁊ iste nitit̃ eũ mittere in malũ culpe. Diabolus adiurat᷒ in noie dei dicere veritatẽ non mentit̃ cõmuniter: nec inuenit̃ ꝙ addat suis mendacijs iuramentũ lꝫ mendax sit ⁊ pater mendacij. Et ideo nõ est mirũ si de᷒ eis velocẽ vlciõnẽ ꝓmittat. Malach. iij. Ero testis velox maleficis ⁊ adulterio ⁊ piuris. Narrat Ouidi᷒. ij. metamor. de Mercurio ⁊ Baccho. Mercuri᷒ accepta figura hũana temptauit furari boues quo Apollo pastor regl Amiddi debuit custodisse: inuenit aũt eos depascẽtes latera cuiusdã mõtl ⁊ statĩ arte sua abegit eos ad q̃ndã siluã ⁊ ibi eos occultauit: istđ factũ nullus ꝑcepit nisi quidã pastor q̃ dicebat̃ Bacchus. Istũ igit̃ Mercuri᷒ timẽs accessit ad eũ rogãs ꝙ si aliq̃s veniret inq̃rere ꝓ bob᷒ ꝙ negaret se eos vidisse. nihilq̃ aliud respõderet. ⁊ ne factũ suũ careret p̄mio: dabo inq̃t tibi istã vaccam albã oĩno. Qua accepta Bacchus respondit. Sic tutus eas. Lapis iste prius tua furta loquet̃. ⁊ lapidẽ ostẽdit. Mercuri᷒ simulat se recedere. ⁊ statim mutata figura corpis ⁊ voce sermonis redit ad rusticũ: q̃ in forma alicui᷒ inquirentis boues ⁊ vaccas dic̃ sibi. Rustice vidisti si q̃s hoc limite duxit Boues: fer opẽ furtoq̃ silentiũ deme. Iuncto suo pariter dabit̃ sua femina thauro. Uidens ꝗ rusticus ꝙ merces sua foret geminata si furtũ diceret ⁊ etiam volens habere vaccã albã ⁊ albũ thaurũ. respõdit ꝙ sub illis mõtib᷒ fuerũt. ⁊ ostẽdit montes in quibus fuerũt ante vagati. Risit Mercuri᷒ ⁊ me mihi ꝑfide ꝓdis. Me mihi ꝓdis ait piura pectora vertit. In durũ silicẽ q̃ nunc q̃q̃ dicitur index. Inq̃ nihil merito vetus est infa
C

mia saxo. Et sic iuste in illū vel cōsimilē est mu=
tatus ꝺ quo ꝑus dixerat. Tuus eo lapis iste
prius tua furta loquetꝛ. Et sic frequēter vide=
mus ꝙ hoīes falsi mun⁹ accipiūt ex vtraqꝫ pte
⁊ cōmittūt piuriū ⁊ lesionē veritatis ⁊ tandem
iusto dei iudicio in lapides ꝯuertuntꝛ: qꝛ appro
pinquāte fine vite freqnter desperāt. Job. xlj.
Cor eius indurabitꝛ quasi lapis. Nō sic fuit de
Marco Marcello Regulo. De q̄ btūs Aug⁹.
v. de ciui. dei. ca. xv. vel. xix. fm librū nostruꝫ
Marcus iste imperator romanus captiu⁹ fuit
apud carthaginēses: q̄ cū mallēt a romanis su
os reddi captiuos ꝙ romanoꝝ captiuos tene
re. Regulū istū cū legatis suis romā miserūt ꝑ
us iuramēto ꝯstrictum se carthaginē rediturꝫ
si illud qꝺ volebāt minime peregissꝫ. Perrexit
ille ⁊ plane i senatu ꝯtraria ꝑsuasit: qꝛ nō arbi=
trabatꝛ vtile reipublice: romanoꝝ commutare
captiuos. Nec post hanc ꝑsuasionē ad hostes
redire cōpulsus est: sed qꝛ iurauerat: illud spō
te cōpleuerat. At illi excogitatis suppliciis inter
emerūt: inclusūqꝫ angusto ligno vbi stare co-
geretꝛ: clauis acutissimis vndiqꝫ ꝯfixo: vt se in
nullā partē sine penis atrocissimis inclinaret:
abscisio etiā ciliis ne dormiret: crudeliter pere
merūt. Iste liber fuit ⁊ in ciuitate ꝓpria ꝓ nullo
causa hostib⁹ se reddidit: nisi vt fidelitatē serua
ret quā ꝓmiserat iuramēto se videlꝫ rediturū:
si romanis cōmutationē captiuoꝝ ꝑsuadere n̄
posset. Et tn̄ cū ꝑsuasisse potuisset ⁊ vitā saluas
se: noluit: qꝛ hec ꝯtra fidē reipublice fore vidit:
⁊ sic cū posset ꝑ duas vias euasisse: neutram tn̄
voluit: qꝛ neutra cū fidelitate stare potuit. Se-
cūdo piurus est iniuriosus ꝓ falsitatē quo ad
ꝓximū. Decipit. n. iudicē ⁊ spoliat iure suo bo
ne fidei possessorē: ⁊ ideo restituere tenetꝛ quili
bet de duodecim vel ad duo in solidū: ꝟ cū vn⁹
soluerit restituendo cōplete alii deobligabātꝛ.
Legim⁹ de dolo gabaonitaꝝ: q̄ simulātes se a
lōge venisse obtinuerūt a filiis israel vite ꝓmis
sionē. Hāc aūt ꝓmissionē seruauerūt nō obstā
te dolo gabaonitaꝝ. Vn̄ ꝑcepto dolo ⁊ ꝓpter
hoc clamāte ꝑplo ⁊ murmurante dixit Josue.
Reseruētꝛ inqt Josue ⁊ viuāt ne cōtra nos ira
dei ꝯcitetꝛ si piurauerimus. Tertio piur⁹ est
pniciosus ꝑ iniqnitatē quo ad seipm. Ille eīn
q̄ sciēter piurat: manū libro supponit q̄ tangit
euāgeliū. ⁊ illā diabolo cōmendat: nisi dicat ve
rū. Vn̄ illa manus efficitꝛ diaboli: ⁊ postea mo
nu diaboli se signat: se cibat ⁊ operatꝛ. Vn̄ ꝑ illō
manuꝫ tenet eū diabolus donec peniteat. In
missali vero sup qꝺ iurat q̄tuor scripta sūt: cō-
secratio corpis ⁊ sanguinis xp̄i: suffragia sctō=
rū: beatitudo bonoꝝ: ⁊ dānatio reproboꝝ. Est
ergo sensus iuramēti sui. Nisi verū sit qꝺ nō
iuro: nō me iuuet missaꝝ celebratio nec sancto
rū deꝑcatio ⁊ priuer oīno futura beatitudine
sanctorū ⁊ beatorū: ⁊ veniat sug me maledictio
reproboꝝ que ponitꝛ Math. xxv. Ite maledi-
cti in ignē eternū qui ꝑparatus est diabolo et
angelis ei⁹. Similiter genua flectēdo abrenū=
ciat oībus gressibus q̄s pedib⁹ suis fecit nisi di
cat verū. Extendēdo manū ad librū: abrenūci
at bonis opib⁹ elemosyne si que fecit. Osculan
do librū abrenūciat omnibus bonis verbis ⁊
orationibus q̄s dn̄s fecit: ꝓpter qꝺ Eccl. xxiij.
dicitꝛ. Vir multū iurans replebitꝛ iniquitate et
nō recedet ꝺ domo eius plaga. Et Leuit. xix.
Nō piurabis in noīe meo.

Ca. XV. Lectio. CLXVIII.

Tu autem deus noster suauis ⁊ verus es: pati
ens ⁊ in miscōdia omnia dispo=
nēs. Etenī si peccauerim⁹ tui
sumus sciētes magnitudinē
tuā. Et si nō peccauerim⁹: scimus qm̄ apud te
sumus cōputati. Nosse eīm te ꝯsummata iusti=
cia est: ⁊ scire iusticiaꝫ ⁊ virtutem tuā radix est
imortalitatis. Intentio spūssancti tā in isto
capl̄o ꝙ in duob⁹ ꝑcedētib⁹ ē idolatriā destru
ere ⁊ verū dei cultū hoībus suadē. Hoc aūt in
isto capl̄o ꝑ duas vias aggreditꝛ. Nā ꝑmo cō=
mēdat diuinā bonitateꝫ ꝓpt̄ quā oīs creatura
rōnalis ei dꝫ seruire: Scd̄o declarat idoloꝝ vi-
litatē ꝓpter quā oīs hō tenetꝛ ea ꝯtēnere: Scd̄a
ꝑ ibi. Nō . n. in errorē. Circa ꝑmū ꝑmo ponit
diuinā cōmēdatiōeꝫ. Scd̄o subiūgit iāic cōmē
datiōis declarationē. Scd̄a ꝑ ibi. Etenī si pec
cauerim⁹. Cōmendabilia aūt q̄ dicit de deo sūt
q̄tuor q̄ maxime mouēt aliquē ad seruiēdum
dn̄o tales ꝯditiones habēti. videlꝫ suauitas in
cōicatiōe. Dn̄o eīm amaro ⁊ iracūdo nullus fa
mulatꝛ libēter. Veritas in ꝓmissiōe. Nā multa
ꝓmittēs ⁊ pauca ꝑsoluēs raro habebit famu=
los sibi deuotos. Patiētia i expectatiōe. Dn̄s
eīm qui nō subito nec rigide ꝓcedit ad sui vlti=
onē: dat subditis ꝯfidentiā sperādi veniā post
offensas. Et miscōdia in generali dispositione.
qꝛ miscōdia dn̄i famulos facit eē deuotos ⁊ obe
dientes. Quantū ꝙ ad ista quattuor dicitꝛ. Tu
aūt de⁹ noster suauis ⁊ ver⁹ es. Suauis: bn̄fi
cia largiēdo. verus: ꝓmissa implēdo. patiens
expectādo delinquētes. Eccl. v. Altissimus est
patiēs redditor ⁊ in miscōdia disponens oīa: qꝛ
punit citra ꝯdignū ⁊ ꝑmiat bonos vltra cōdi=
gnū. Hec est veri dei cōmēdatio. Scd̄o subiun
gitꝛ hui⁹ magne cōmēdationis declaratio. Iu-
stū est eīm vt deo seruiam⁹ ⁊ eū honorem⁹ siue
fuerim⁹ in statu culpe siue i statu iusticie: qꝛ si
fuerimus pctōres nihilomin⁹ infra potētiā su
am puniēdi sum⁹. Si fuerim⁹ iusti: sum⁹ infra
potentiā suā ⁊ ꝑ eā supra meritū ꝑmiandi: ⁊ h
est qꝺ subdit. Etenī si peccauerimus tui sum⁹
scientes magnitudinē tuā. i. infinitatē potētie
sue. In ps. Magnus dn̄s ⁊ laudabilis nimis

τ magnitudinis eius nō ē finis. Et sī nō pecca
uerim⁹ scim⁹.i.firmissima fide credim⁹: q2 apō
te cōputati sum⁹.i.numerati τ electi vt in celis
eternalit̄ pmiemur. Luc.vj. Gaudete τ exulta
te q2 merces vr̄a multa est in celis. Sed posset
aliq̄s q̄rere. Qō est illud p̄miuz vite: τ quō ad
illud peruenim⁹? Jō s̄bdit. Nosse.n.te nude vi
delz τ apte ɔsūmata iusticia est. Joh.xvij. Hec
est vita eterna vt cognoscāt te solū verū deū et
quē misisti iesum xp̄m. Ecce p̄miū. Sz quō ad
illud puenient⁹ subdit. Et scire.i.credere p di
lectionē iusticiā.i.equitatē τ virtutē tuā.i.pie
tatem: radix est.i.principiū inmortalitatis.i.be
atitudinis sempit̄ne.q.d. qui habet fidem for
matā caritate q̄ tu es vere iustus τ vere pi⁹: ille
habet radicē beatitudinis. De hac radice fidei
xp̄iane loquit̄ Aug⁹. sup Joh. sic dicēs. Sicut
in radice arboris nulla p̄suo apparet species τ
tñ quicq̄d est in arbore pulchritudinis vel de
coris totū ex illa p̄cedit: sic ex fidei hūilitate q̄c
quid meriti quicq̄d beatitudinis aīa susceptu
ra est: ex fidei fundamēto p̄cedit. vn̄ signanter
dicit̄ q̄ fides est radix imortalitatis. Vn̄ Eccl.
j. Radix sapiētie est timere deū: Rami eius lō
geui. Circa istā clausulā. Scimus qm̄ apud
te sumus cōputati. Notandū ē q̄ istud verbū
dicit̄ p̄cise de electis quoꝝ numer⁹ soli deo co
gnit⁹ ē. sicut dicit Aug⁹. in enche.ca.xxij. Ubi
notandū q̄ magni dn̄i aliter possidēt modica
τ vilia τ alit̄ p̄ciosa τ nobilia. Vilia vel res pui
p̄cij licet habeant̄ nō tñ a dn̄is cōputant̄. Sed
p̄ciosa τ nobilia iocalia bene habēt̄: τ in nume
ro diligēter cōputant̄. Isto mō est de deo qui
oēs possidet siue sint peccatores siue iusti τ p̄
destinati. Peccatores habet s̄b dominio suo s̄z
nullius numeri sūt apud eū. Eccl̄s.j. Stultorū
infinit⁹ est numer⁹. Vn̄ Boe.j. Arisme. loq̄ns
de diuisione numeri p diminutū τ superfluū τ
pfectū dicit. In his est magna similitudo vir
tutis τ vicij: pfectos eñ raros inuenimus nu
meros: sed supfluos τ diminutos multos τ in
finitos. Perfect⁹ eñ numerus est q̄ ex oībus
ptibus suis aliq̄tis sit sūpus: sicut est sex τ infra
centū milia: nō sunt nisi q̄nq3 tales numeri: τ
q2 tanta est maloꝝ copia: nō est deo cura d̄ eis
vt numerent̄. Justi aūt possidentur: sicut ioca
lia pfecta τ p̄ciosa. Esa.xiij. Preciosior erit vir
auro τ homo mūdo obrizo. Et bene dicit vir.
Quia sicut ordinabat̄ in lege mulieres τ pui
li nō numerabant̄: sed soli viri: ita apud deū ef
feminati a dopera virilia seu virtuosa nec irra
tionabiliter viuētes p̄ciosi iudicantur: s̄z tñ vi
ri.i. id est virtuosi q̄ p xp̄o psecutiōes τ iniurias
seu ignominias ptulerūt. De quibus Sap̄.v.
scribit̄. Tūc stabūt iusti in magna cōstantia ad
uersus eos qui se angustiauerunt. Et sicut ibi
dē infra dicit̄: tūc dicēt reprobi. Nos insensati
vitā illoꝝ estimabamus insaniā τ finē illoꝝ si
ne honore. Quō igit̄ cōputati sunt inter filios
dei τ inter sanctos sors illoꝝ est? Possūt ḡ san
cti τ electi dicere. Scimus qm̄ apud te sum⁹ cō
putati sic ex arte algoristica satis pz. Septē sūt
cōputationis species q̄ in cōibus versib⁹ cōti
nent̄. Addere subtrahere duplare dimidiare.
Sextaq3 diuidere: quinta sed multiplicare. Ra
dicē trahere ps septima dicit̄ esse. De⁹ aūt in ef
fectibus gratiosis quos circa nos electos suos
facit: oēs istas cōputatiōis species exercet. Ad
dit subtrahit duplat τ dimidiat: multiplicat di
uidit τ radices extrahit. Addit eñ nobis pec
cātibus tp̄s penitētie vt p̄meramur. Exemplū
de rege Ezechia.iiij. Reg.xx. Cui dixit dn̄s.
Addā dieb⁹ tuis.xv. ānos. Subtrahit q̄nq3 ma
los τ ipeditores q̄ēl nr̄e vt pficiam⁹: q2 Prou.
xxvj. dicit̄. Susurro ne subtracto iurgia q̄escūt.
Et ideo ɔsulit p Aplm̄.ij. Thessal.iij. Subtra
hite vos ab omni fratre ambulāte inordinate.
Duplat nobis spūalia i pn̄ti vt sufficiāt qū dat
nobis ɔtutes tā naturales q̄ꝫ gratuitas. Pro
uer.xxxj. Oēs domestici ei⁹ vestiti duplicib⁹.
Et in futuro duplat nobis gloriā qū dabit no
bis duplicē stolā.i. qū tam in corpore q̄ꝫ in aīa
glorificati erimus. Esa.lxj. In terra sua dupli
cia possidebūt. Dimidiat penas quas iuste me
remur: q2 longe citra cōdignū punit: si tñ alia
penis posset estimari peccato mortali ɔdigna.
j. Macha.x. Dimidiā ptē fructus ligni qd ē por
tionis mee relinq̄ vobis τc. Multiplicat in no
bis dona sua τ bñficia orationes nostras exau
diēdo. In p̄s. In quacunq3 die inuocauero te
velociter exaudi me: multiplicabis in aīa mea
ɔtutē. Diuidit qū grās gratis datas diuersis
psonis cōmunicat diuersimode vt oēs fideles
in ecclesia seinuicē valeāt supportare. iuxta sen
tentiā Apli.j. Cor.xij. Diuisiones gratiarū
sunt. Idem aūt spiritus diuidēs singulis put
vult. Sed radices extrahet qū puersas cogita
tiones a quib⁹ omnia mala oriunt̄ iudicialiter
denudabit. Prouer.xxv. Cogitatiōes impioꝝ
eradicabūtur. Sūt ergo iusti multipliciter cō
putati. Notandū est aūt q̄ aliter cōputat se
nescall⁹ cū p̄posito. Aliter vsurari⁹ de suo lucro
aliter iconomus.i. p curator domus cū famu
lo. Prim⁹ cōputat ad calūniandū. Secūd⁹ ad
iniuste lucrandū. Tertius ad iuste remunerā
dū. Isto mō aliter cōputāt nobiscū demones:
aliter vani arrogātes hoīes: τ aliter deus τ an
geli boni nos expectātes. Demōes cōputāt ad
calūniandū tantūmō. Unde sicut falsus audi
tor cōpoti qui calūniari ppouit p̄positū vł ba
liuū: illas expēsas diligētissime cōputat in q̄b⁹
vidit eū amplius neglexisse: ita diabolus cōpu
tat nobiscū de peccatis nostris. Portat eñ sp
talliā p̄paratā ɔtra nos. Qui plus letat̄ in sen
tibus peccatoꝝ q̄ꝫ in floribus meritoꝝ. De q̄bus
dicit̄ Job.xxx. Int̄ huiuscemōi letabant̄ τ eē

sub senib⁹ delitias cōputabāt. Scd̄o alter cōputāt hoīes arrogātes. Illi em̄ cōputāt modo vsurarij. Sol⁹ vsurari⁹ vendit tp̄us. q̄r p solo lapsu tp̄is plus pcipit q̄ȝ debet. Et istū moduȝ cōputādi habēt aliq̄ psone q̄ cū sue iuuētutis tp̄a trāsierit ociose sine q̄cūq̄ȝ merito virtuoso: ex solo lapsu tp̄is ꝛ nature defectu honorē vēdicāt senectutis: siles antiq̄s imaginib⁹ in qb⁹ sm̄ opinionē vetularum nihil est numinis donec fuerit. lx. annoꝝ. Et certe istud lucrū est illicitū: q̄r nō correspōdet merito vel virtuti: sed lapsui tp̄is ꝛ senectuti. Ecce q̄d dicit scriptura Sap. iiij. Senect⁹ em̄ venerabilis est non diuturna nec annoꝝ nūero cōputata. Cani sūt sensus hoīs. ꝛ etas senectutis vita inmaculata. Et ideo vos q̄cunq̄ȝ iuuenes q̄ in senectute ꝟtutū honores pponitis vēdicare: nitamini in iuuētute nō ociosi: sed studiosi insistere laborib⁹ ꝛ meritis dū vires habetis in corpe ꝛ recēs ingeniū possidetis in mēte. Juxta ꝯsiliū Ouidij d̄ arte amādi. li. iij. Dū vires anniq̄ȝ sinūt tolerare labores. Naȝ veniet tacito curua senecta pede. Nō q̄ pterijt iterū vocabit̄ vnda. Nec q̄ pterijt hora redire pōt. Utēdū est etate cito pede labit̄ etas: Nec bona tā seq̄t̄ q̄ȝ bona prima fuit. Quia nisi ꝟtuose vixeritis iuuenes: non potestis iuste vēdicare virtutino honores. Sap. iij. Siq̄dē lōge vite erūt: i nihilū cōputabunt̄ ꝛ sine honore erit nouissima senect⁹ coꝝ. Et q̄ȝuis hō honores ambire nō debeat. dȝ tn̄ se honorib⁹ dignificare sic̄ dic̄ Arist. iiij. Ethi. ꝛ alias extitit declaratū. Tertio cōputāt nobiscum de⁹ ꝛ angeli ei⁹ beati ꝛ etiā aīe nos expectātes mō quo iconom⁹ cōputat cū famulo suo de labore ad remunerādū: sicut cōputauit ille pcurator q̄ sero redijt singlis opariis reddere singulos denarios. Math. xx. Sic etiā de⁹ cōputat mō dies quib⁹ meritorie laboram⁹ ꝛ actus etiā meritoriū. Et nō solū de⁹ imo tota celestis Hierlm mater nr̄a vt merito dicat q̄libet iustꝰ illud Tob. x. Ego noui q̄ pater meus ꝛ mater mea dies computant. ad iuste videlicet remunerandum vnicuiq̄ȝ pro merito vitam sempiternam.

Lectio. CLXIX

n **On enim in errorem induxit nos hoīm male artis excogitatio nec vmbra picture: labor sine fructu. effigies sculpta per varios colores cui⁹ aspect⁹ insensato dat cōcupiscētiā ꝛ diligit imaginis mortue effigiē sine aīa. Maloꝝ em̄ amatores digni sūt morte q̄ spem hn̄t in talib⁹**

A ꝛ q̄ faciūt illos ꝛ q̄ diligūt ꝛ q̄ colūt. Cū sit intentio spūssancti in isto caplo sicut in duob⁹ pcedentib⁹ idolatriam penit⁹ extirpare ꝛ cultuȝ vni⁹ dei hoīb⁹ publicare: pcedit ꝯ idolatriam ostendēs idolatrarū fatuitatē sm̄ q̄ttuor causas ipius idoli: videlicet materialē: formalē: efficientē: ꝛ finalē. Forma nāq̄ȝ idoli vana est et simulatoria deceptoria ptēdens aliq̄d numinis vbi nihil vite ē. Materia ē corruptibil̄ d̄ q̄cūq̄ȝ accipiat̄ siue sit auꝝ ꝛ argentū: siue sit lap̄s v̄l lignū. Efficiēs est derisibilis: q̄r hō miser ꝛ peccatis inuolut⁹ p̄sumit sibi facere deū. Finalis causa siue finis est impossibilis: q̄r illud q̄d i se nec viuit nec intelligit: alijs nullo mō cōsiliuȝ ꝛ auxiliū pōt p̄stare. Diuidit̄ q̄ po sequēs vsq̄ȝ ad finē pncipaliter in quattuor. Nā pmo ostēdit idoloꝝ inutilitatē ex pte forme. Scd̄o ex parte materie ꝛ efficiētis sil̄. tertio ex pte efficiētis per se. quarto ex pte finis ꝛ efficiētis ꝯiūctim. scd̄a ps ibi. Sȝ ꝛ figul⁹: tertia ibi. Sȝ ꝛ est cura q̄rta ibi. Om̄ oīa idola nationū. Cu ca prima duo facit: q̄r primo oñdit q̄ȝ idolatrie p speciem idoli decipiunt̄. Scd̄o q̄ȝ iuste ppter hoc puniunt̄. ibi. Maloꝝ amatores. Primo ergo deridēdo formā siue pulchritudinē idoli loq̄t̄ in psona colentiū verū deū. id est in psona iudeoꝝ qui tunc coluerūt verū deū ꝛ dicit sic. Nō em̄ i errorē induxit nos hoīm male artis excogitatio: male artis fabricādi idola que dicitur ars hoīm: q̄r ab hoīb⁹ nō a deo est adinuenta. Illa inq̄ȝ excogitatio. i. ars excogitata non induxit nos in errorē idolatrādi vel deserēdi verū cultū dei. nec etiā vmbra picture id est species idoloꝝ cito trāsitiue sicut vmbra. Umbra dico que est labor sine fructu. id est forma sm̄ illi labore fabricata. Effigies sculpta p varios colores cui⁹ aspect⁹. i. forma aspecta dat insensato ꝯcupiscentiā. i. amorē i cuctēte ꝛ dilectionis idolo tribuēde. Et talis insensatus diligit mortue. i. nō viuētis imaginis effigiē sine aīa sicut fecit pigmaleon. de quo Meta. x. narrat Ouidius. Cōsequēter ibi. Maloꝝ em̄ amatores: subiūgit qua pena digni sūt: et distinguit quattuor psonas quaꝝ tres ptinēt ad idoloꝝ cultores. q̄rta ptinet ad factores idoloꝝ. Ad cultores ptinēt sperātes: diligētes ꝛ colentes: ad factores q̄ ea opant̄. Oēs isti digni sūt morte videlicet inferni. In p̄s. Sic oues i inferno positi sunt: mors depascet eos. Et h̄ est q̄ dicit l̄ra. Maloꝝ em̄ amatores digni sūt morte ꝛc̄.

B Circa illō q̄d dicit̄ i p̄ma l̄ra. Labor sine fructu. Notandū est q̄ loc⁹ vite p̄sentis est medi⁹ inter celū ꝛ infernū. Mediū aūt sp̄e cōsuenit naturā extremoꝝ: mō in celo est sūma quies et nullus labor. Apoc̄. xiiij. Amodo iaȝ dicit spiritus vt requiescant a laborib⁹ suis. In inferno est sūmus labor ꝛ nulla req̄es. Juxta illud p̄s. Laborabit ineternū ꝛ viuet adhuc in finē. Ergo ꝯueniēs est q̄ in loco medio. i. in mūdo sit quedā cōmixtio laboris ꝛ quietis: tn̄ plus participare debet de labore q̄r vicinior est infern⁹ q̄ȝ celuȝ. Unde signanter dicit̄ Job. v. Homo ad laborādū nascit̄. Et ideo necessaria est nob

cautela aliqua qua fiet tolerabil' labor iste. Labor aūt iste pōt fieri tolerabilis tripliciť ⁊ etiaz faciliť. Primo ꝑ occupationū variationē. Secūdo ꝑ collaborātū consideratioñez. Tertio ꝑ magne mercedis expectationē. Primuz ergo quod facilitat labores bonorum virorum est occupationū variatio vt hō mō studeat: mō scribat: mō oret: mō laboret. Juxta illud metricū. Nūc lege nūc ora: nūc cuz feruore labora. Sic erit hora breuis ⁊ labor ipse leuiſ. Et hoc est qđ docet Aug'. li. ij. de sancta virginitate. Diuersis inquit seminib' pectoris tui colēs agrū te-dia tolles. Sere nūc almonijs mediocribus: nūc ieiunijs parciorib': lectiōe: ope p̄cē. et mutatiōes laboris inducie sūt quietis. Scđo facilitat laborē nostꝝ collaborantium ꝯsideratio. Sicut eñ ꝯsideramus dñm dicētē ꝑ p̄s. Pauper sum ego ⁊ in laboribus a iuuētute mea. et Apl's dicit. j. Cor. iiij. Vsqꝫ in hanc horā esurim' ⁊ sitim' ⁊ nudi sum' ⁊ colaphis cedimur ⁊ instabiles sum' ⁊ laboram' manib' nostris. Nō solū viri imo etiā mulieres. Philip. iiij. Adiuua illas q̄ mecū laborauerūt. Si ergo taliuz collaborantiū diligētiā ꝯsiderauerimus: facile erit nobis laborare in operib' meritoꝝ. Unde Greg. v. li. moral'. Si desideram' in labore p̄sistere: collaborātem videam': qꝛ subleuatio laboris: est visio collaborātis. Jacobi. v. Exemplū accipite fratres laboris ⁊ patiētie ꝑ ꝓph'as qui locuti sunt in noīe dñi. Vñ subdit ibidem Grego. Sicut cū in itinere comes iungiť. via q̄dē nō ꝯtrahiť s; tñ ꝺ societate comit' labor itineris alleuiaf. Tertio laborem sanctoꝝ facilitat in p̄nti magne mercedis expectatio. Hinc athletis ꝓponiť brauiū in fine stadij: rusticus recolit i hyeme futuros fruct' autumni: ⁊ operarius quātitatē sui stipendij ꝯtemplaf. De hac mercede nostra futura ⁊ labore p̄nti dicit Hierony. in quadā ep'la. Nullus labor durus: nullū tp's longū videri debet quo gloria eternitatis acquiriť. Sap. v. Bonoꝝ laboꝝ gloriosus est fruct'. Et Sap. x. Reddidit iustis mercedē laboꝝ suoꝝ. Est eñ notāduz q̄ distinguere possum' de multiplici labore hoīm in p̄nti. Est eñ labor delinquētiū atqꝫ peccatoꝝ. est labor penitentiū atqꝫ ꝯtritoꝝ: est labor studētiū atqꝫ scholasticoꝝ: ē labor p̄sidētiū atqꝫ p̄latoꝝ. Primus ergo labor est delinquētiū atqꝫ peccatoꝝ. via eñ pctōꝝ est magis laboriosa q̄ꝫ via sctōꝝ. Famul' quāto plurib' habet seruire tāto maiorē laborē habet. mō peccator vult seruire diabolo: mūdo ⁊ carni sue: ⁊ ideo necesse habet multipliciter laborare. Hiere. ix. Docuerūt linguā suā loqui mēdaciū: vt inique agerēt laborauerūt. Et multo sollicitiꝰ laborant hoīes circa mūdana trāsitoria q̄ꝫ circa eterna: ⁊ magis circa voluptates q̄ꝫ circa virtutes. Vñ leo papa in sermone quodā de ieiunio septimi mensis.

Libenti' sustineť labor ꝓ desiderio voluptatis q̄ꝫ amore virtutis. Et Grego. sup Ezech. Quibusdā prauis mentib' nihil laboriosi' est q̄ꝫ si eis p̄cipiť q̄ in mūdi hui' actibus nō laborēt. De huiusmōi varie ⁊ vane laborantib' loq̄ť Anshel. de similitudinib'. Molentiū. i. in hac vita laborantiū: tria sunt genera. Hec aūt sunt velut tres hoīes a mane vsqꝫ ad vesperā molentes. Horum itaqꝫ primus q̄cquid molit in saccum suscipit ⁊ abscōdit. Alter vero partē capit ⁊ ptē ex negligētia in flumē cadere facit: ⁊ ptem aliā a vēto rapi p̄mittit. Terti' vero quicq̄d molit fluminis impet' secū tollit vel ventus dissoluit. Veniēte aūt vesp̄a q̄si a labore cessaf et fruct' laboris inq̄riť: q̄d putas singl'os habituros. Prim' quidē farinā totā seruauit bene. totuz laborē suū recognouit bene. Scđs vero q̄ ptē collegit. in delectatus est qđ habuit: inde mest' qđ vēto vł flumine amisit. Tertius aūt qui totū amisit: eo tristior fuit. Moraliter loq̄ndo. Flumen ꝑ seculi decursū accipiť. Vēto vero gloria designaf inanis. Molendinū qđ tota die molit: p̄ntis labor est qui a mane vsqꝫ ad vesperam nūq̄ꝫ finiť. Mane nobiscū erat q̄ñ nati sumus vespere aūt erit q̄ñ ꝑ mortis debitū hinc transibim'. Tp̄s itaqꝫ p̄ntis oīes ē q̄ laborare debem' vt ad vesperā veniam'. Et sicut mola circū ducta ad eundē locū semꝑ reuertiť: sic labor iste singulis annis more solito reiteraf. Modo naqꝫ araf: seminaf: meť: panificaf: comeditur: iterū ad idē reuerniť. In vespere aūt cū diceť: voca operarios ⁊ redde illis mercedez: letabunť iusti tota sua seruata farina. i. vita sua. Alij vero q̄ nō totā eā seruauerunt in hoc mestierunt: leti eñ q̄ ex pte laboris sui deuz cognouerūt. Verū alij oīme tp̄s suū i vanitate posuerūt: ⁊ quod faciūt nō ab hūana laude absconduit quasi oīe studiū vite sue in decursū fluminis p̄iciūt: farinaqꝫ suā vēto cōmittūt. Vñ ⁊ i fine pane vite carebūt eterne; ve illis. Hec Anshelm'. Isti fatue laborātes dicere poterūt illud Luc. v. Per totā noctē laborātes nihil cepim'. Nihil. i. pctm̄ s'm illud Joh. j. Sine ip̄o factuz est nihil. Scđs labor in ꝓposito est penitentiū et ꝯtritoꝝ. Narrat sextus Juli'. j. stratogem. ca. xij. q̄ Cyrus rex ꝑsarū volēs suos populariū ꝯcitare ad bellū ꝯtra medos tali vsus est cautela. Duxit ꝑplm ad quādā siluā vbi tota die laborib' maxīs occupauit eos circa ligna succidēda. In crastino iussit epulas lautissimas p̄parare et exercitū cū gaudio ⁊ tripudio conuiuari: ⁊ circuiens ꝑ turmas interrogauit. quis illorū dieꝝ plus placeret eis. Rñderūt q̄ dies secūdus pl' placeret eis q̄ꝫ p̄m'. Quib' ille subiūxit. Sicut ꝑ laborē hesterni puenistis ad hodiernū ꝯuiuiū: sic felices beatiqꝫ esse nō potestis nisi pri' medos viceritis. Sic etiaz moraliter si peccatoꝝ nostroꝝ remissionē: si vitaz ⁊ eternam

eternã ingredi volumꝰ: necesse habemꝰ p̄nꝰla-
bore penitẽtie ⁊ humilitatis subire. Vñ ps. Uide
p[illegible]. Uide humilitatẽ meã ⁊ laborẽ meũ ⁊ di-
mitte vniuersa delicta mea. Et cuiusmodi fue-
rit labor suus manifestat alibi dicẽs. Labora-
ui in gemitu meo lauabo p singlas noctes ⁊c.
Tertiꝰ labor in ꝓposito est studẽtiũ ⁊ scholasti
coꝝ. De quo loqͥt sic Seneca. Nõ est inqͥt viri
timere laborem. Generosos aĩos labor nutrit.
Phia inquit nemini nascit: q̃ eã voluit habere
oportet q laborẽt. Aristotelẽ nõ suscepit phia in-
geniosũ: sed effecit. Hinc Hierony. cũ in studi-
is scripturaꝝ ⁊ circa hebreũ discẽdũ vsq ad fati-
gationẽ laboraret: semetipm pillõ dictũ poeti
cũ ꝯfortare solebat. Labor improbꝰ oia vincit.
Iste labor est i studẽdo: loquẽdo: ⁊ scribẽdo;
vt posteris poterit ꝓdesse. Eccl. xxiiij. Videte
qm nõ solũ mihi laboraui: sed oibꝰ exquirenti-
bus veritatẽ. Et etiã in orãdo: exemplo Salo-
monis dicẽtis. Da mihi dñe sedium tuaꝝ assi-
stricẽ sapientiã vt mecum sit ⁊ mecum laboret.
Quartꝰ labor est p̃sidentiũ ⁊ alioꝝ p̃latoꝝ
quoꝝ est laborare i doctrina ⁊ exẽplo bone vi-
te. Iuxta illd. j. Timoth. v. Qui bñ p̃sunt p̃sbyte
ri duplici honore digni habeãt: maxie q labo-
rant in vbo ⁊ doctrina ⁊c.

Lectio. CLXX

Ed et si figulus

mollẽ terrã p̃mens: laboriose fin-
git ad vsus nr̃os vnũqdq vas ⁊
de eodẽ luto fingit q̃ munda sũt in
vsum vasa: ⁊ similiter que his sũt cõtraria. Horũ
aũt vasoꝝ qð sit vsus iudex est figulꝰ. Et cũ la-
bore vanũ deũ fingit de eodẽ luto. ille qui paulo
ante de t̃ra factꝰ fuerat: ⁊ post pusillũ ducit
se vnde acceptꝰ est. repetitꝰ aĩe debitũ quã ha-
bebat. Postq reprobata est idolatraꝝ fatui-
tas ⁊ malicia ex pte speciei siue artificialis pul-
chritudinis idoloꝝ. Hic ꝯseq̃nter eos repro-
bat de cã tam efficiẽte q̃ materiali eorũdẽ con
fictũ. Et quãuis queciq materia inepta sit
⁊ ĩcõueniẽs ad essendum ps dei: ⁊ oĩs artifex
impotẽs ⁊ insufficiẽs ad ꝓducẽdũ deũ marie
tñ euidenter idolatraꝝ fatuitas ostẽdit in h q
credũt vnũ figulũ qui est deiectꝰ artifex de vi-
lissimo elemẽto qð est terra posse formare deũ
plerũ cũ videt figulũ de eodem luto formare
vasa honesta ⁊ inhonesta q̃tũ ad vsum hũi-
dicũ suũ ⁊ de eodẽ luto fabricare vnũ idolũ.
Igit q̃tũ ad materiam nulla nobilitas maior
est in idolo: q̃ sit in olla vilissima facta de luto
Et hec ratio ponit in p̃ma pte lectiõis plane et
sumit principaliter a pte materie. Scða est tal.
Cõfecto idolum in materia lutea siue terrestri
faciũt ipm figulũ factũ de terra ⁊ post modicũ
redigẽdũ in terrã. Ergo cũ nõ possit dare ter-
re de qua factus est vitã imortalẽ vel diuinã;
multo minꝰ põt dare vitã terre circa quã opat
arte sua. Et hoc est qð dicit. Et cũ labore vano
deũ fingit. id est idolũ colendũ ꝓ deo: de eodẽ
luto. sup. ð quo prꝰ fecit vasa honesta ⁊ inho-
nesta q̃tũ ad vsũ illoꝝ ille q paulo ante de t̃ra
factꝰ fuerat. Eccl. xvij. Deꝰ ð t̃ra creauit homĩ.
Et post pusillũ ducit se. i. ducit merito pecca-
toꝝ suoꝝ. vñ acceptꝰ ẽ. i. de t̃ra in t̃rã reuertet
Eccl. xlj. Oia q̃ de terra sũt in terrã cõuertent.
Vel educit se s̃m alios libros: ille etiã nõ solũ
sic ducit in terrã sed repetitꝰ est debitũ aie quã
habebat. Hec lr̃a dupliciter exponit. Primo
mõ aie debitũ dicit mors ipa quã pati oẽs ho-
mo debet post peccatũ primi parẽtis. Gen. ij.
In q̃cũq die comederis ex eo morte morieris.
i. necessitati mortis eris addictꝰ tu ⁊ tota poste-
ritas tua. Alio mõ est ꝯstructio intransitiua re
petitꝰ aie debitũ ⁊c. i. debitũ qð ẽ ipa aĩa. Luc.
xij. Stulte hac nocte aiãm tuã repetẽt a te. Et h
grãmatica nõ vsitata mõ: vt hoc pticipiũ passi-
ue significatiõis repetitꝰ regat hũc accusatiuũ
debitũ qð dicit q h ideo est: q2 suũ actiuũ re-
git duplicẽ accusatiuũ sic h vbũ doceo: vñ h
dr repetitꝰ debitũ sic dicit iste ẽ doctꝰ grãmati
cam. Circa illã clausulã. Repetitꝰ aie debitũ
Notandũ q hõ bñ ꝯsiderãs statũ suũ diuersi-
mode est debitor multoꝝ. Et est debitor supio-
ris: inferioris: ⁊ equalis. Roma. xiij. Reddite
oibus debita: Deꝰ est supior: caro inferior: ꝓ-
ximꝰ equalis. Deo eñi debitores sumꝰ sicut di
cit q̃dam doctor: ratione delicti: ratione bene-
ficij: ⁊ ratione depositi. Primo quidẽ rõe deli-
cti. Oẽs eñi ꝯtra eũ deliquimꝰ. Et ideo oẽs ei ꝓ
offensa emendã debemꝰ. Exẽplũ huiꝰ. j. Reg.
vj. habemus de philisteis qui arcam dñi deti-
nuerunt iniuste: ⁊ ideo diuersimode afflicti fu-
erunt. Unde dictũ fuit eis. Quod debetis ei
reddite pro peccato: ⁊ tũc curabimini. Istud de-
bitum est penitẽtia qð multi male soluũt ⁊ qui-
dam nunq. Male soluunt qui suã penitentiã
in senectutẽ differũt. Nunq soluũt qui sine pe-
nitentia ⁊ caritate decedũt. Et ratione hꝰ debi
ti quod est pena ꝓ peccato: etiam ipsa peccata
debita nuncupant. Math. vj. Dimitte nobis
debita nostra sicut ⁊ nos dimittimus debito-
ribus nostris. Scðo sumꝰ deo debitores ra
tione beneficij. Recepimꝰ eñi a deo bona gra-
tie nature ⁊ fortune: ꝓ quibꝰ oibꝰ merito ei ser
uire debemꝰ. Luc. xvij. Cũ oĩa bñ feceritis que
precepta sũt vobis dicite: q2 omnino serui in-
utiles facti sumꝰ: qð debuimꝰ facere fecimus.
Tertio sumus deo debitores rõne dispositi.
Hec eñi oĩa bona q̃ videt nob esse collata: di-
sposita sũt magi q̃ data. Vñ reddituri sumus
de oibꝰ rõem. Math. xviij. Mitte eũ in car-
cerẽ donec reddat vniuersũ debitũ. Scðo p̃n-
cipalit debitores sumꝰ carni: nõ vt scðm eã vi-
uamꝰ: s vt eã spiritui subijciamꝰ. Roma. viij.

Debitores sum⁹ nõ carni ut scdm eã viuamus Si eñ scdm carnẽ vixeritis moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis: viuetis. Carni igit̃ tria debem⁹ videlicet sustentationẽ: castigationẽ: ⁊ exercitationem. Sustẽtari eñ dz ne deficiat. Deliciari non debet ne insolescat. Vñ Grego. Omel. vij. scde ptis super Ezech. In hoc mũdo cũ nostris temptationibus nascimur: ⁊ caro nobis aliqñ adiutrix est in bono ope: aliqñ seductrix in malo. Si eñ ei plus q̃ debitũ⁹ tribuim⁹: hostẽ nutrim⁹. ⁊ si necessitati eius que debem⁹ nõ reddim⁹: ciuez necam⁹. Saciãda itaqz est caro: sed ad hoc vt i bono ope nobis sufficiat. Nã quisqz ei tantuz tribuit vt supbiat: saciari penit⁹ ignorat. Hec ille De eodẽ Seneca epla. xliiij. Fateor insitam nobis nri corpis caritatẽ: fateor nos hui⁹ gere re cautelã. Nõ nego indulgẽdũ illi: seruiẽduz nego: sic gerere nos debem⁹ non tanqz ppter corp⁹ viuere debeam⁹ sed tanqz nõ possim⁹ sine corpe viuere. Et infra dicit notabile verbũ. Honestũ inqt ei vile est cui corp⁹ nimis carum est. Caro ergo sustẽtari debet non impinguari ne ptra spiritũ fiat hostis. Iuxta illud metricũ Si bene sũ pasta dic caro nõ ero casta. Itẽ ali⁹ dic sic. O mihi cara caro rõi psona raro. Duz tibi mista paro fercula litus aro. Scdo debem⁹ carni castigationẽ p abstinẽtias: vigilias: ⁊ afflictiões rationabiles. j. Cor. ix. Castigo corpus meũ ⁊ in seruitutẽ redigo: ne forte cũ alijs pdicauerim ipe reprob⁹ efficiar. Est eñ caro sicut equus lasciuus ppter nimiã pbendã q dominũ suũ pijcit in lutũ. Vñ Greg. sup illõ Iob Versa est in luctũ cythara mea: dicit sic. Si corda in cythara min⁹ tendit̃ nã sonat. si ampli⁹: raucũ sonũ dat. qz nimirũ tãto quisqz sibimet moderamine debet pesse vt ad culpaz caro nõ supbiat. ⁊ tñ nõ ad effectuz rectitudinis in ope subsistat. Tertio debem⁹ carni exercitationem nõ ociũ vł vacationẽ. De ista loquit̃ Seneca epla. viij. scdm libros comunes. Nullus mihi p ociũ exit dies: ptem noctiũ studijs vendico nõ vaco somno sed succũbo. ⁊ oculos vigilia fatigatos cadẽtesqz in opere detineo. Et Hierony. in quadã epla. Semp aliqd opis facito: vt te dyabolus inueniat occupatum. Nõ eñ facile capit̃ a dyabolo qui bono vacat exercitio. Tertio principalit̃ debitores sum⁹ pximo: cui debem⁹ dilectionẽ: instructionem: ⁊ supportationẽ. Dilectionẽ debem⁹ omnib⁹. Iuxta illud Roma. xiij. Nemini quicqz debeatis nisi vt inuicẽ diligatis. Et. j. Ioh. iiij. Si de⁹ dilexit nos ⁊ nos debem⁹ alterutruz diligere. Vñ dicit Tulli⁹ de amicitia. qz fructus ingenij ⁊ virtutis omnisqz prestãtie tũc marie carpit̃ cuz in proximũ quẽqz pfert̃. Itẽ Greg. i quadã Omel̃ dicẽs sic. Habẽs itellectũ curet omnino ne tace at. habens rerũ affluentiã: a misericordia non torpescat: habens artẽ qua regitur: vsum illi⁹ cũ pximo partiat̃. habens locũ loquendi apd diuitẽ: pro pauperibus intercedat: talẽtũ nomine reputabit̃ cuilibet etiã minimũ qd accepit. De ista dilectione dicit Petr⁹ Rauenen̄. in q̃dam epla. Cum humane pditiõis status multiplici motu variet̃: nihil in temporib⁹ inuenio preter vnũ quod vite celestis imaginẽ representat. sola dilectio est quã non alterat casualis euent⁹: quã separatio corpalis nõ diuidit: quã tpis longitudo nõ abolet: que defectui nõ succumbit: sola dilectio est p quã amicos absentes videmus: alloquimur: amplexamur. q̃ sic quadam angelica agilitate ⁊ imaginario cõmeatu transuolat ⁊ recurrit vt nihil de damno corporee molis aut distantie localis iniuria pqueramur. Scdo debemus pximo instructionem. Roma. j. Grecis ac barbaris sapiẽtib⁹ ⁊ isipiẽtib⁹ debitor sũ. Tertio debem⁹ pximo supportationẽ: cuius exemplũ de ceruis habem⁹. Qui sm Ambro. ⁊ Isido. xij. Ethimol. ca. j. cũ flumina vel maria transnatant capita clunibus pcedentiũ supponũt: sibiqz inuicez famulantes nullius põderis laborẽ sentiũt. Cõsimili modo in omni pgregatiõe ⁊ statu: qui ptectiores fuerint ⁊ fortiores: infirmoꝝ defectus ⁊ imbecillitates sustinere debent. Roma. xv. Debemus nos firmiores imbecillitates infirmoruz sustinere.

Lectio. CLXXI

Ed est cura illi nõ

quia laboraturus est: nec qm̃ breuis vita illius sed pcertat cũ aurificibus ⁊ argentarijs sed ⁊ erarios imitatur ⁊ gloriam prefert: quoniam res suptuacuas fingit. Cinis est enim cor eius et terra suptuacua spes illius ⁊ luto vilior vita illius: quoniã ignorauit illuz q̃ finxit se ⁊ qui inspirauit illi animã ⁊ amat ea que opat⁹ est ⁊ nõ eũ qui insufflauit ei spirituz vitalẽ. Postqz reprobata est vanitas idola fabricantiũ ex pte cause materialis ⁊ formalis. In ista pte reprobat vanitatẽ eorũdem ex pte cause efficiẽtis ⁊ hoc in materia vili sicut de luto. Nã quãto materia idoli est vilior: tãto magis sũt derisibiles idola fabricãtes d illa: ⁊ etiã talia idola adorãtes. Vñ sp̃ũsctũs deridet hic specialiter figlos idola gẽtiũ fabricãtes de materia fictili. Et circa h duo fac̃. Nã pmo eos absolute vitupat. Scdo eos fabricantes idola alijs comparat: ibi. Hic eñ scit se sup omnes. Circa primũ duo facit. Primo tales opifices arguit de negligẽtia bone psideratiõis: qñtum ad laborẽ pprium ⁊ corpalem fragilitatẽ. Scdo eos redarguit d vehemẽtia false opiniõis circa humane vite bonitatem: secunda pars ibi. Sed estimauerunt. Circa primuz quattuor facit. Nam primo arguit tales de negligentia.

Secundo de vana gloria. Tertio de spe supuacua. Et quarto de ignorantia nimis fatua. Negligentes ado sunt in eo q nō curant de laboris sui quantitate: nec de sue vite breuitate: ꝛ ꝙtuz ad hoc dicit sic. Sed est illi cura: nō quia laboraturus est: sed nec qm̄ breuis ē vita illius. Istā negligentiā patiunt oēs cupidi qui cōtinue circa diuitias ꝛ honores laborāt: ꝛ vite sue breuitatē nō ꝯsiderāt: sed ꝯcertant cū aurificibus id est qui in auro opant: ꝛ argentarijs. id est q opant in argento: ecce vana gloria figuli q certat cū nobilibus artificibus vt opet ita subtiliter i luto sicut alius in metallo: sed ꝛ erarios. id est illos qui opant in ere ꝛ in quocūqꝫ alio metallo imitat: ꝛ gloriā pfert. i. inutiliter se iactat q̄rens gloriā pferēdo opus suū opibus artificuz alioꝝ. Et ideo se inutiliter pfert: qm̄ res superuacuas finxit. i. inutiles. Reprobata eoꝝ negligentia et vana gloria. hic reprobat tertio eorum spes supuacua in idoloꝝ cultura: que quidem cultura reprobāda est vt mala ex cogitatione. affectione ꝛ tota ꝯuersatione. Quātū ad cogitationē dicit sic. Cinis eni est cor eius. hoc est cogitatio cordis illius qui adorat vile idolū est cinis. i. circa cinerē sicut circa obiectū suū. Actus eni specificant ꝛ denominant frequenter ab obiectis. sicut cogitatio cupidi est aurum: ꝛ terra supuacua spes illius: ꝙtum ad affectionē. ꝛ luto vilior vita illius. i. ꝯuersatio adorantis idoluz vilior est ipo luto qd adorat ꝛ cui se subdit. Moraliter in cinere qui vēto agitat: designat supbia vite. In terra ꝯcupiscētia oculoꝝ. In luto ꝯcupiscentia carnis. Quarto reprobat eos de ignorantia ppria ppter quā inciderunt in tot errores. vn̄ subdit. Quoniā ignorauit eū qui se finxit scz deū. De quo i pō Qui finxit singillatim corda eoꝝ. Et qui illi inspirauit animaz. Gen̄. ij. Inspirauit in faciem eius spiraculū vite ꝛ amat que opatus est: scz figulus amat idola sua ꝛ non eū qui insflauit ei spiritū vitalē. id est deum. quia illū ignorat. nihil aūt ignotū est amatū. Breuiꝰ est vita illius.

B Circa istā clausulam Notandū est q inter omnia que ꝯsiderare debemus ad virtuose viuendū: maxie nobis ꝯfert ponderare diligenter vite pn̄tis innumerabiles qualitates ꝛ ꝯditiōes. Vn̄ Augus li. suo de oratione dicit sic. Cogitemus ꝙ breuis sit vita nostra: ꝙ lubrica sit vita nr̄a: ꝙ icerta mors nostra. Cogitemus q lugētes hanc vitā intrauimus: cū labore viuimus: ꝛ cū gemitu exituri sumus. Cogitemus cū quantis amaritudinibus mixtū sit: si quid dulce est: si quid iocundū: in hus vite via occursu suo nobis alludit fallax: ꝙ suspectū: ꝙ instabile: ꝙ transitorium sit si quid amor mūdi parturit: quicqd species ꝛ pulchritudo tpis pmittit: Et postea enūerat mītas hus vite miserias quas cū peccatis intrauimus ꝛ peccata pctis accumulauimus. ꝛ tandē subdit. Quis eni omnia mala hus vite enūerare pōt: Ut eniz pterminttamus ea mala que oēs ꝯmuniter opprimūt. quantū putamus singuloꝝ secreta pericula quoꝝ quiqꝫ sibi ꝯscij sunt. Si quis eni cogitare voluerit a iuuentute mala que fecerit q sustinuerit: ponatqꝫ añ oc'os tpa pterita: dies vite sue. ꝯsideret diligenter q ꝛ quot picula et quātos labores inaniter ptulerit: quotiens ad huius vite honores frustra desudauerit: quotiens in laboriosis conatibus fallaces exitus inuenerit: pfecto sciet qd de hac vita iudicet. Vn̄ Salomon. Qui addit scientiā addit ꝛ dolorē. Quāto eni hō seipm plus intelligit tāto plus suspirat ꝛ ingemiscit. Hec August. Habz ergo vita ista duratiōis breuitatē: afflictiōis acerbitatez ꝛ terminatiōis ambiguitatem. Habet eni pmo duratiōis breuitatem. Iuxta illud Job. xiiij. Homo natus de muliere breui viuens tpe ꝛc. et infra. Breues dies hois sūt. Et ꝙuis hoc sit de omni homine. magis tn̄ ista breuitas apparet in magnis psonis sic̄ sūt pontifices atqꝫ reges hoꝝ eni āni crebrius cōputant cum dicit. Anno regis tali ꝛc. Pontificatus nr̄i anno tali ꝛc. Vn̄ Eccī. x. Ois potētatus breuis vita: ꝛ forte ad literā malū regimē corpis ꝛ excessus deliciaꝝ in cibis ꝛ potibus ꝛ voluptatibus huius agit forsitan ad vite eoꝝ breuitatē. Quia Eccī. xxxvij. dicit In multis escis erit infirmitas. ꝛ cito post. Propter crapulā multi obierūt.

C Disputat Macrobius. ij. saturnaliū. Utrū difficilioris digestionis sit cibus simplex ꝛ vniformis? Et respōdet ad istā questionē Dysarius phs asserens q cibus multiplex est difficilioris digestiōis. Qd pbat quinqꝫ rōnibus quarū tria sūt exēpla pro rudibus. Primo eni videmus q pecudes q simplici alimēto vescunt: sanissime sunt. ꝛ siquidē inter pecudes alique infirmant: ille potissime infirmant quas hoim voluptas p varietates ciboꝝ nitit saginare. Scda ratio est q cibus simplex facilius digerit. In cuius signū ois medicus simplici cibo reficit lāguidū: tāqꝫ natura debilis facilius simplicē cibū in sui naturā ꝯuertat. Tertia ratio est q sicut eius nocet varietas vinoꝝ ꝙ idē vinū in equali sumptū quantitate: ita varietas ciboꝝ in aliqua q̄titate plus resistit nature ꝙ vnus cibus in ꝯsimili quātitate.

Quarta rō est q qui simplicē cibū sumit si postea infirmet facilius sue infirmitatis cām ppendit. Et p ꝯsequēs pōt sibi facilius cauere vel a tali cibo totaliter abstinēdo vel minuēdo q̄titatē cibi: ꝙ si multis ꝛ varijs vteret: quia tunc nesciret cui de multis posset imputare: ergo simplex dieta salubrior ē censenda ꝙ multiplex. Quinta ratio est talis. diuersoꝝ ciboꝝ i stomacho receptoꝝ diuisa est natura: ꝛ idō agēte natura vni fornit ex pte sui quidā cibus citius digerit alijs adhuc manētibus crudis. Illud aūt qd prius infra stomachū manēs ꝯuertitur oīm expectat

illud qđ est postea digerendū corrumpit᷑ ⁊ are
scit sicut in eructatōib⁹ satis patet. Ergo qñ ci-
bus est vniformis ⁊ idē vniformiter digeritur
⁊ vitat᷑ talis putrefactio in stomacho. Vñ re-
linquit᷑ scđm eū ꝙ cibus simplex est salubrior
digestiōis ꝙ̄ cibus multiplex. Hec ibi. Quia ꝙ̄
potētes ⁊ diuites multis ferculis ⁊ varijs ve-
scunt᷑ ciboꝝ generib⁹: frequēter infirmant᷑ ⁊ ci-
tius moriunt᷑. Et ideo oīs potētat⁹ breuis vita
Et in multis escis erit infirmitas: ⁊ in abstinē-
tia vita diuturna. Ecci. xxxvij. dicit᷑: ꝙ q̄ absti-
nens est adijciat vitā. Huic sententie cōcordat
Seneca epl'a. vij. Multos inquit morbos mul-

D

ta fercula fecerunt. Ista tñ veritas vite nostre
nō est ꝯtrarios sed ꝓ nobis si bene ꝯsiderem⁹.
qꝛ sicut dicit Ambro. in sermone de quadrage
sima. Ideo de⁹ breuē illā vitā fecit vt molestie
ei⁹ qꝛ ꝓsperitate vinci nō poterāt: ipīs exigui-
tate finirent᷑. Sap. ij. Exiguū eñi ⁊ cū tedio est
temp⁹ vite nostre. Scđo vita presens habet af
flictiōis acerbitatē scđm auctoritatē beati Aug'.
supius allegatā. Et ibi Greg. xj. moraliū dicit
sic. Si subtiliter ꝯsiderem⁹ qcqđ hic agit᷑ pena
⁊ miseria ē: ⁊ cū hoc ipso ꝙ vita nr̄a tātis replet᷑
miserijs misericorditer dispēsat᷑. Vñ idē Gre-
go. xiij. moral'. Secreto dei consilio agit᷑ vt hu-
ius ꝑegrinationis tēpore. electoꝝ vita turbet᷑.
via quippe vita presens est qua ad patriā tendi
mus: ⁊ idcirco hic occulto dei iudicio frequēti
turbatiōe ꝯterimur ne viā ꝓ patria diligam⁹.
Illud satis ꝯsiderauit Salomon qñ in oībus
que fiunt sub sole vanitatē vidit ⁊ afflictionem
spiritus. Et iđ Eccl's. ij. ca. dicit. Teduit me vi-
te mee vidētē mala esse vniu'sa sub sole ⁊ cūcta
vanitatē ⁊ afflictionē spūs. Docet Arist de ꝓ-
blema. pti. ij. problemate. iij. ꝙ aq̄ salsa multo
meli⁹ supportat nauē ꝙ̄ aq̄ dulcis etiā eiusdē qn
titat'. Cui⁹ causa ē: qꝛ aq̄ salsa est corpulentior ⁊
densior ꝙ̄ aqua dulcis. Vñ si ouū ponat᷑ i va-
se i quo est aqua salsa supnatat: si in aqua dul-
ci submergit᷑. Et ob hoc aliqui ignorantes ad-
huc diuisitatē: penes grauitatē ⁊ leuitatē i aqs:
onerati primit⁹ in mari: dāmificati sūt in flumi
nib⁹ sicut dicit᷑. ij. meth. Et iđ securius ꝯtingit
nauigari in mari ꝙ̄ in fluminibus. Moraliter
aqua maris est vita ꝑsentis tribulationis q̄ est
salsa ⁊ amara nimis. Nauis est ꝑsona bñ onu-
sta virtutib⁹ ⁊ gratijs. Prou. xxxj. Facta ē qua
si nauis institoris de lōge portās panē suum.
Ista itaqꝫ ꝑsona bona multo securi⁹ nauigat i
amaritudine seculi ⁊ aduersitate ꝙ̄ in ꝓsperi-
tate ⁊ delitijs. vt merito dicat illđ Esa. xxxviij.
Dñe si sic viuit᷑ ⁊ in talibus vita spirit⁹ mei: cor
ripies me ⁊ viuificabis me ecce in pace amari-
tudo mea amarissima. hoc est in pace ꝯscientie

E

amaritudo mea amarissima donec totaliter ꝑ
patientiā absorbeat᷑. Querit ergo Aristo. ꝓ
blemate. xxj. particula. xij. Quare post com-
mestionē eoꝝ que sunt stiptica: pontica: vel au
stera que multū abinuicē differunt scđm cōmenta-
torē. vinū ⁊ aqua ⁊ vniuersaliter omnis potus
videt᷑ dulcior: Causa est duplex. Prima causa
est: qꝛ ꝯtrariū magis apparet iuxta suū ꝯriū ⁊c.
Alia causa est. qꝛ ꝑ talia aperiunt᷑ pori lingue
⁊ organoꝝ gust⁹: ⁊ sic pot⁹ meli⁹ penetrat ⁊ di-
utius adheret eis. Isto mođ moraliter vinū ꝑ-
petue iocunditatis meli⁹ sapiet aīe postꝙ̄ ama
ra vite ꝑsentis degustauerit. sicut exeūti de te-
nebris fit lux magis accepta. Job. iij. Lux ⁊ vi
ta his qui in amaritudie aīe sūt. Terti9 vita ꝑ-
sens habet terminatiōis ambiguitatē. Eccl's. ix.
Sūt iusti ⁊ sapiētes ⁊ opa eoꝝ in manu dei: et
infra ibidē. Nescit hō finē suū sed oīa in futurū
seruant᷑ incerta. Et ideo dicit Seneca ꝙ virtu
osus debet in opinione ⁊ mortis ꝯtemplatu mo
ri anteꝙ̄ finiat vitā suā ⁊ ꝯsūmare vitā añ mor-
tem. Dicit iterū Seneca epl'a. xxxij. Pulchrū
est ꝯsūmare vitā ante mortē ⁊ expectare secu-
re reliquā sui temporis partē. Et tales illi erāt
quib⁹ apl's loquebat᷑ ad Colos. iij. Mortui
eñi estis ⁊ vita vestra abscondita est cū christo
in deo ⁊c.

Lectio. CLXXII

Sed et estimauerunt

lusum esse vitam nostrā ⁊ conuersa-
tionem vite compositā ad lucrū: ⁊
oportere vndecūqꝫ etiā ex malo acquirē. Hic
eñi scit se sup oēs delinquere qui ex terra mate
ria fragilia vasa ⁊ sculptilia fingit. Omnes eñi
insipientes ⁊ infelices supra modū anime su-
perbi sunt inimici populi tui ⁊ imperātes illi.
Postꝙ̄ spiritus sanctus redarguit idolatras d̄
negligentia bone consideratiōis circa proprij
corporis fragilitatem. In ista parte redarguit

B

eorum falsam opinionem circa vite humane
moralem bonitatem. Est autem opinio ipoꝝ
reproborum de conuersatione humana sic ꝙ
tota conuersatio hominis ordinari debet ad
duo: videlicet ad delectationes siue delitias: ⁊
ad possessiōes siue diuitias: ⁊ hoc est qđ dicit:
Sed estimauerunt vitam nostram esse lusum.
vel ludum vel luxum. scđm ꝙ diuersi text⁹ ha-
bent: hoc est delectationem ⁊ voluptatem esti-
mauerunt finem esse ⁊ ꝑfectionem vite huma
ne vt homo circa nihil aliud sollicitari debeat
nisi ꝙ fruatur delitijs ⁊ voluptatibus corporis
⁊ cum h̄ abundet diuitijs. vnde subdit. ꝙ esti-
mauerunt conuersationem vite humane esse
compositam. id est ordinatam ad lucrum diui
tiarum: ⁊ ideo oportet vndecunqꝫ siue iuste si-
ue iniuste: etiā ex malo acquirere. ⁊ ideo tales
miseri figuli studuerūt fabricare idola curiose
vt possēt ea carius vēdere idolatris. Cōseqñter
cōparat figulū de vili materia idola faciētē ad
alios artifices idolorum de nobiliori materia

fabricātes. Et circa hoc duo facit. Primo vitu
perat eū sicut peccantē scienter ⁊ singulariter.
Scdo vituperat oēs idolatras generaliter. scda
ps ibi. oēs eñi insipiētes. Dicit enim de figulo
deos fictiles faciēte sic. Hic eñi scit se sup oēs
delinqre q ex terre materia. i. ex materia fictili
fragilia vasa ⁊ sculptilia fingit. Igit̄ ex ꝑse vi-
det ⁊ palpat ꝙ nō sūt plus honorāda sculptilia
ꝙ̄ vasa fragilia. Sz nō solū iste: sed etiā omnes
idolatre sūt insipiētes ⁊ infelices supbi ⁊ bono
rū inimici ⁊ exprobratores ipsi dei. vñ subdit.
Oēs eñi insipiētes ꝙ̄tū ad cognitiuā cogni-
tionē. infelices ꝙ̄tū ad effectiuā sup modū. id
est vltra mēsurā aie sue. id est ꝓprie bonitatis.
supbi sunt inimici etiam ipsi dei ⁊ bonis viris
eos ꝑsequēdo ⁊ improperātes illis deridē
do ⁊ diffamādo ⁊c. Circa istā clausulā. Esti-
mauerūt lusuz esse vitā nr̄az. Notandū ꝙ Ari-
sto. x. Ethi. ca. ix. recitat opinionē quorūdam ⁊
reprobat qui posuerunt humanam felicitatez
in opibus ludi ꝯsistere: ⁊ est hec eadez opinio
a spū scō reprobata in lectione hodierna. Po-
nit ergo Arist. ꝑmo rōnem que eos mouit ad
ponendū felicitatē humanā in ludis ꝯsistere:
⁊ est ista. Quo diuites ⁊ potentes maxie indi-
gent ⁊ quo maxie delectant̄ videt̄ ꝓpinquissime ad
felicitatē ptinere. Sed diuites ⁊ potētes maxi-
me querūt delectatiōes ludi: vñ ꝑsone circa lu-
dentes sūt eis care ⁊ ꝓciose: Ergo videt̄ ꝙ i ta-
libus ꝯsistat felicitas. Scdo Arist. istā rōem
euacuat ꝓpter duo. Primo ꝙ nō est sufficiēs
signū ꝙ felicitas ꝯsistat i ludo ꝓpter hoc ꝙ po-
tētes maxie in ludo delectant̄. Naz in illis ho-
minib' nihil est singlare qđ non est in alijs ho-
minib' nisi potētia vel diuitie. Sed nec diuitie
nec potētia faciūt opatiōes eoꝝ ꝟtuosas. Ideo
nō sequit̄ ꝙ ideo aliqđ sit virtuosū: ꝙ fit a diui
tib' ⁊ potētib'. Minor pz: ꝙ potētie ⁊ diuitie
nec ꝯferūt homini ꝟtutes morales nec intelle-
ctuales: que sūt principia virtuosaꝝ opationū.
Scdo ꝙ si illi quib' nō sapiūt delectatiōes
spūituales que sunt in exercitio virtutū mora
liū ⁊ intellectualiū fugiūt ad delectationes cor
porales nō tñ ꝓpter hoc sequit̄: ꝙ ille sint eligi
biles simpliciter ⁊ ꝓpter se. Sic nec seqt̄ ꝙ pu-
eri qui intellectu ⁊ virtute carent iudicant aliq
esse ꝓciosa ⁊ magni pōderis. ergo sūt talia. Mō
a simili sicut pueris ⁊ viris ꝑfectis. alia ⁊ alia ꝓ-
ciosa vident̄. Ita prauis ⁊ virtuosis alia ⁊ alia
ꝓciosa vident̄. Illud aūt simpliciter virtuosuz
siue ponderosū est siue ꝓciosuz qđ a virtuoso
laudabile iudicat̄ vel ꝓciosuz. Cū ergo poten-
tes a potētia sua virtutē nō habeāt: patz ꝙ nō
sequit̄. Potētes in ludo delectant̄ maxie: ergo
felicitas ꝯsistit in ludo: falsuz est. Tertio Ari
sto. arguit istā viā tripliciter. Primo cum felici
tas sit finis hūane vite. si in opib' ludi ꝯsistat
felicitas: lud' foret finis vite hūane: ⁊ ex hoc se

quit̄ ꝙ hō studeret ⁊ laboraret ꝓpter ludū qđ
est stultū ⁊ puerile: sed ecōuerso scdm sententiā
Anatharsis bene se habet dicere. s. ꝙ aliqs lu-
dat ad horaz vt postea melius studeat: quia re
quies est ꝓpter operationem: non operatio ꝓ
pter requiem. Secundo cum felicitas sit sum-
mū bonū: necesse est ꝙ in optimis ꝯsistat. Se-
ria autem sunt ridiculosis meliora: ergo felici-
tas magis circa seriosa ꝙ̄ circa ridiculosa ꝯsi-
stit. Unde Tullius de officijs. Non ita a natu
ra generati sumus vt ad ludum et iocum fa-
cti esse videamur; sed ad seueritatem potius
et quedam studia grauiora atqz maiora.
Tertio quia nobilioris partis anime est me-
lior operatio ⁊ per consequens in nobilissima
parte poni debet felicitas. sed nihil prohibet
hominē bestialē corporales delectationes ma
xime participare: ergo in talib' delectatiōib'
non est felicitas: ꝙ̄uis autē ludus non sit hu-
mane vite felicitas: est tamē ludus conueniēs
virtus quedam. Sicut enim homo indiget ali
quando a vexationibus corporis requiescere
ita indiget intentionē et a studijs seriosis rela-
xare ⁊ a sollicitudinū anxietate pausare: hō au-
tem fit per ludum qui consistit in colloquijs et
collationibus conuenient̄ inter homines ordi
natis. Est ergo notandum circa ludū ꝙ ad
hoc ꝙ virtuose fiat tria requirūt̄: videlicet. cō
decentia honestatis: prouidentia identitatis:
⁊ carentia superfluitatis. Primū ergo ꝙ a vir-
tuose ludentibus considerari debet: est hone-
statis condecentia: vt videlicet talis ludus de-
ceat ꝑsonam ludentem: deceat ꝑsonas assisten
tes. Unde alius ludus conuenit clerico vel ꝓ-
lato seu viro religioso: et alius militi armige-
ro vel famulo. Alius etiam ludus decet senes
⁊ alius iuuenes: quia non omnia decent. Fin-
git Esopus de asino ⁊ catulo. ꝙ asinus ꝯside-
rans catulum ociosum mirabiliter gratum et
acceptum domino. deliberauit que posset esse
causa quare dominus catulum nihil operi fa-
cientem tantū diligeret. Et deprehēdit ꝙ quo-
tiens dominus domum redijt: catulus ei oc-
currit pedibus ⁊ voce modis omnibus quib'
potuit domino suo semper applausit. Uisum
est ergo ⁊ expediens asino effigiari catulum ⁊
sic domini sui gratiā promereri. Domino er-
go de rure redeunte occurrit asinus cuz impe
tu pedes anteriores humeris domini allisit et
clamore valido rudire cepit. Dominus turba
tus ⁊ lesus auxilium conuocat famuloruz qui
asinū validissime fustigatū a dño abegerunt.
Isto modo multi sūt qui putant ꝙ eos deceat
omnis lud' ⁊ tñ in rei veritate displicent vbi se
putāt placituros. Narrat̄ fabulose ꝙ minerua
inuētis tybijs cepit fistulare. Cū ꝯ circa aquā quā
dā sufflādo tybias incederet. ꝯsiderauit buccaꝝ
suaꝝ magnitudinē ⁊ tumorē ⁊ visa indecentia

vultuo sui, plecit tybias suas nec vnq̃ postea voluit fistulare. Consideret ꝗ ludēs psone sue conditionē ꝛ honestatem ꝛ nihil attemptet qḋ eũ vel statũ suũ non deceat: ꝛ semp omnia turpia caueat que aliquo mõ ad peccatũ inclinēt. Unñ Seneca, de quattuoꝛ virtutib⁹. Omnia tolerabilia pter turpitudinē crede. A verbis aũt turpib⁹ abstineto: q: licentia eoꝝ impudētiam nutrit: sermones vtiles magisq̃ facetos ꝛ affabiles ama: miscebis interdũ serijs iocos: ſ temperatos ꝛ sine detrimēto dignitatis ꝛ verecũdie. Nam reprehēsibilis risus est ſi ē imodicus vel imoderatus vel pueriliter effusus vel muliebriter fract⁹. Odibilē quoq; hoiem facit risus aut supbus aut elatus aut malign⁹: ꝛ fur tiuus ꝛ alienis malis euocat⁹: hec Seneca. De ista honestate ꝛ decentia in ludo suadā dič Aristo. iiij. ethi. ca. xvj. ꝙ ludus liberalis ꝛ disciplinatus differt a ludo seruili. ꝛ distinguit in hoc q: ludēs indisciplinate exponit se duplici damno: videlicet derisiōi ꝛ suspitioni. Unde indisciplinate ludentes in cõmedijs scđm eũ aliqñ patiebant derisionem ſi videlicet inepte dixerunt. Aliqñ suspitionē quando videlicet turpia dixerũt: q: pbabile est ꝙ q̃ de turpibus lodũt in turpibus delectant. Et ideo ex paruis magna sepe intelligim⁹ sicut docet Tullius in sua rhetorica. ex oculoꝝ intuitu ex hilaritate et risu ꝛ huiusmodi Sicut inquit idē tulli⁹ de officijs. li. j. Pueris nõ omnem licētiā ludendi damus: sed solum circa ea que ab honestis actionibus nõ sunt aliena. vt sic in ipso ioco semper aliqd probi ingenij elucescat. Et Ambro. ď officijs libro. j. Caueam⁹ ne dũ animũ relaxare volum⁹ soluam⁹ omnē armoniā quasi ꝯcentũ quendā bonoꝝ operum: vsus enim cito inflectit naturā. Unñ clericos nullo mõ decet ꝑsonās mulierũ vel meretricia effigiare gestu habitu vel loquela ne hoies suspicent eos in talibus precordialiter delectari. Itē nec minus saltationes decent clericos testante illud Chrysostomo sup Math. xliij. Die aũt natalis Herodis saltauit filia herodiadis. vbi dicit sic. Ubi saltatio: ibi diabolus: nec enim ad hoc de⁹ dedit nob pedes vt cũ camelis saltem⁹: sed vt cũ angelis choros faciam⁹. In saltibus exultāt demones ꝛ letant ministri demonũ. Hec ille. Istam honestatem bene seruauerat illa virgo Sara filia Raguelis. ppter qḋ dicere potuit illud Thobie tertio. Nunq̃ cũ ludētib⁹ miscui me: neq; cũ his qui in leuitate ambulant participē me prebui. Scđm quod lud⁹ virtuosus requirit ē pudentia idētitatis vt ludens semp puideat ꝙ ludus sius sit simplex innocēs et innoxius ne aliquis inde ledat: vnde qui nihil in dictis suis ponderāt nisi vt risum faciant nec curant quem p dicta sua ꝯtristēt: derisores sunt ꝛ bomolochi. et nõ eutrapoli sm Aristo. iiij. Ethi. Et de tali loquit Salomon Prouẽ. xxvj. Fraudulenter nocet amico suo ꝛ cũ de phensus fuerit dicet. ludēs feci. Tales ludũt more sampsonis qui tam se q̃ assistētes ludēs oppressit. Iudicũ. xvj. Sed nũquid virtuose ludēs potest alteri ꝯuiciari: Ad hoc ꝙ satis respōdet Arist. iiij. Ethi. ꝙ quedā sunt ꝯuicia cõtumeliosa: quedam nõ. Dicere aũt ꝯtumeliā alicui est eũ infamare: ꝛ ideo talia ꝯuicia dicere nullo mõ potest virtuose ludēs. Sed hoc apud gētiles legibus phibebat. Sũt aũt alia quedam ꝯuicia de leuibus que pōt ꝯuenienter virtuosus dicere: vel ppter delectationē: vel ppter emēdationē sic exponit ibidē sanct⁹ Thomas. Tertiũ qḋ virtuoso ludo exquirit est carentia suꝑfluitatis ne vel nimis frequentetur vel nimis ꝯtinuet ꝛ qḋ fiat qñ oportet. ꝛ sicut oportet. Et qñ debeat fieri dicit Tullius li. j. de officijs. Ludo quidem ꝛ ioco vti licet: ſ sicut sompno ꝛ quietib⁹ ceteris: tũc videlicet cũ grauibus serijs alijsq; reb⁹ satis fecerim⁹. Distinguit enim sanct⁹ Thomas triplex gen⁹ ludi sup. iiij. sententiarũ. di. xvj. q. vlti. ar. j. Est enim ludus turpis ꝛ inhonestus qui in se deformitatē importat ꝛ tales fecerunt gētiles corā dijs suis in theatris ꝛ templis ꝛ ille est simpliciter inhibit⁹ xp̄ianis. de penitē. di. v. in fine. ꝛ in multis alijs locis. Alius ē ludus gaudij spiritualis qualē faciũt xp̄iani i die corporis xp̄i ꝛ qualē fecit Dauid corā archa dñi. ij. Regũ. vj. Tertius est lud⁹ hũane ꝯsolationis: cui⁹ medietas vocat eutrapolia ꝛ virtuosus ista virtute dicit ab Aristo. eutrapol⁹ que virtus est ita necessaria humano ꝯuictui ꝙ finẽ eũ ppriũ eutrapoli est esse epidoxiotez: ab epi qḋ est supra. ꝛ doxios qḋ ē apt⁹ quasi optime apt⁹ ad ꝯuictũ humanũ. Et ď tali ludo potest exponi illud Zacharie viij. Platee ciuitatis implebunt infantib⁹ ꝛ puellis ludentib⁹.

Lectio. CLXXIII

Quoniam omnia

idola nationũ deos estimauerũt quib⁹ nec oculoꝝ visus est ad vidēdũ: nec nares ad ꝑcipiendũ spiritũ: nec aures ad audiendũ: nec digiti manuũ ad tractandũ: sed ꝛ pedes eoꝝ pigri ad ambulandũ: hõ enim fecit illos: ꝛ qui spiritũ mutuat⁹ est finxit illos. Nemo enim sibi similē homo pōt deũ fingere cũ enim sit mortalis: mortuũ fingit manib⁹ iniquis. Postq̃ spirit⁹ sanct⁹ reprobauit tam culturā q̃ facturā: facturā ꝯo specialiter reprobauit ex parte cause formalis: materialis: ꝛ efficientis. In ista parte facturā reprobat ꝛ etiā culturam ex parte cause finalis. finis enim faciendi idola ꝛ colendi est spes suffragium vel auxiliũ cõsequēdi ꝯtra defect⁹ vite humane. sed tales suffragiũ ꝯferre nõ possunt: cum careant omni sensu: motu, pgressu ꝛ vita. ergo

frustra fiunt ꝛ colūt. Q̄ʒ aūt careant oīm sen-
su, ꝓbat induĉtiue. sicut patet ī littera excepto
sensu gustus: de quo nō facit mētionē in lr̄a.
Sed tū patet eos sensu tact⁹ carere. ꝛ gust⁹ ē q̄
dā tact⁹: sic d2. ij. de aīa. satis liquet q̄ gustu ca
rēt. Ratonē quare carent sensibus asserit im
pōtētiā facientis vl' efficientis: q̄ cū sit mortal' mortu
ū fingit. i. cōponit: fingere enī cōponere dici
mus fm̄ Greg'. vnde licet mortalis generare
possit viuū per naturā: fingere tamē per artē
nullatenus pōt viuū. Notandū q̄ veteres do
ctores vel postillatores istā lr̄am exponunt de
malis pastoribus ꝛ p̄latis quos dupliciter de
scribit. Primo a dominatoria administratiōe
Secūdo ab intrusoria institutiōe. primo ostē-
dit quales reputant' ab alijs. scdo q̄les sunt in
seipso. Reputant' enī ab alijs vt dij: vn̄ eis fiūt
genuflexiōes. adoratiōes. supplicatiōes. Sap.
xiiij. Rectores orbis terraꝝ deos estimauerūt
Sʒ. j. Paral'. xvj. Oēs dij populoꝝ idola. Et
q̄tū ad hoc dicit sic. Oīa idola nationū deos
estimauerūt. id est malos pastores. Zach. xj.
O pastor ꝛ idolū derelinquēs gregem. Qua
le aūt sūt in seipis subiūgit: q2 aliud sūt q̄̄ ap
parent. Apparent enī viui ꝛ sūt mortui: q̄d ma
nifeste ꝓbat' per carētiā sensus ꝛ motus. defi-
ciūt autē in p̄latis oēs q̄nq3 sensus spūales q̄-
bus regere debēt tā in ppria ꝯuersatione q̄̄ in
subditoꝝ regimine. Primo enī carēt v̄tute vi-
siua discretiōis ꝛ sciē: q̄ discernere debēt inter
lepra ꝛ leprā. Carēt cognitione nō solum sacre
scripture: ſʒ ꝛ oīs sciētie naturalis ꝛ liberalis.
Isti excecant' puluere terrenoꝝ ꝛ stercoribus
hirūdinū. Tobie. ij. Et io dicit' Esa. lvj. Spe-
culatores eius ceci sūt oēs. ist̄ nihil vidēt ꝛ tū
vidēt tpalia ad emēdum ꝛ disponendum ea.
Iħere. iiij. dicit'. Aspexi terrā ꝛ ecce vacua erat
ꝛ nihil. Et sapie. vij. Diuitias nihil esse dixi.
Secūdo carēt spirituali olfactiua qua virtute
sentit' odor ille. quo aīe deuote currūt p⁹ spon
sum. Cañ. j. Currem⁹ in odore vngētoꝝ tuorū
Odor spine florētis aufert cani odorē prede.
Moraliter spine florētes sūt diuitie cū hono-
ribus ꝛ dignitatib⁹ q̄ tū redolēt in narib⁹ pre
latorū q̄ odorē prede celestis vel xp̄i quē insequ
debe ēt currendo ioraliter amiserūt: de quibus
per ps̄. dicitur. Nares habēt ꝛ nō odorabunt
Tertio carēt virtute auditiua in aurib⁹. Du-
as enī aures spūales debēt habere. vnā ad au
diendū delectant' ꝛ libent' verbū dei. aliam ad
intelligendū faciliter clamorē egeni. prima au
ris est dextra. secūda ē sinistra. Sʒ p2elati mo
derni nōnulli more aspidis surde: dextrā aurē
obturāt tra ꝛ sinistrā cauda. q2 si offeratur eis
copia verbi dei. dicunt q̄ nō vacat eos audire.
Oportet enī eos de terris. redditib⁹ ꝛ placitis
habere cōsilia. si clamēt paupes ꝓ elemosyna
obturāt aurē sinistram cauda. dicūt enī. Tāta
familia nobis ē necessaria tot milites tot cleri-
ci tot armigeri. tot seruiētes: tot famuli: tot ri-
baldi: q̄ vix sufficiūt queciīq3 de ecclia possíde
mus. Et iste due surditates reddūt eos exec-
cabiles ꝛ inefficaces. De p̄mo Prouer. xxviij.
Qui declinat aurē suā ne audiat legē: orō ei⁹
fiat execrabilis. Apocal'. ix. Potestas in ore eo
rū ꝛ in cauda eoꝝ. Et cōsimilit' p̄tās p̄latorum
est i ore eoꝝ per imperiū: ꝛ i caudis. hoc ē i ma
gna familia per ministeriū. De secunda Pro-
uerbio. xxj. Qui obturat aurem suam ad cla
morem pauperis ille clamabit ꝛ non exaudie
tur. Quarto carent virtute gustatiua spūali
qua gustat' a sanctis q̄̄ suauis est dn̄s. Pati
unt' etiā febres varioꝝ peccatoꝝ. q2 mō infri-
gidant' per timorē pdēdi mūdialia. modo cale
scūt per rancorē semetipos vlciscēdo de iniu-
ria. modo sudāt torpore in delicijs ꝛ desidia.
ideo habēt gustū infectū ꝛ nō sapiūt que dei
sunt. Propt' q̄d ad Coll'. iij. eis dicit'. Que sur
sum sūt sapite nō que sup terrā. et ps̄. Gustate
ꝛ videte q̄m̄ suauis ē dn̄s. Dicit Arist. de pro-
blemaubus pticula. xxij. ꝓblemate. v. Putri-
dos fruct⁹ comedētib⁹ vinū dulce videt' ama
rū: q2 amaritudo manet diffusa in lingua eoꝝ
ꝛ magis diffundit' per vinū. Moraliter de p̄-
latis nōnulli fruct⁹ putridos voluptatū carna
liū comedunt. ꝛ ideo vinū deuotionis ꝛ spūa
lis cōtēplationis nihil eis sapit. Luc'. xiiij. Ne
mo illoꝝ viroꝝ qui vocati sūt gustabūt cenam
meā. Quinto carēt virtute tactiua spirituali. ꝛ
q̄tum ad hoc dicit q̄ nō sunt eis digiti manu-
um ad tractādū. Et bn̄ dicit manuū in plurali
q2 duas manus spūales habere deberēt: dex-
terā qua reuerenter tractēt mysteria sacramē-
torū: ꝛ sinistrā qua suauiter curēt vulnera pec-
catorū. Prima manus debet eē mūdissima q2
tractare debēt filiū dei. j. Joh. j. Manus nre
tractauerūt de verbo vite. Sed ista manus in
multis est leprosa ꝛ infecta libidine vt merito
vniculq3 dicat' illud Exo. xliij. Mitte manum
tuā in sinū tuū. Et istud Joh. xx. Noli me tan
gere. i. subtrahe te a celebratione diuinoꝝ ꝛ ad
ministratōe sacramētoꝝ dei ppter immūdiciam
vite tue Job. xiij. Manū tuam lōge fac a me.
Scd̄a manus deb3 esse sauissima q̄ tractare de
bent vulnera peccatoꝝ. iiij. Reg'. v. Putabā
q̄ egrederet' ad me ꝛ manu sua tāgeret locum
lepre. Et saluator extēdēs manū suā tetigit lo-
cū lepre vel leprosum: dicens. Uolo mundare
Matth. viij. Sed multi curati ꝛ p̄lati sunt his
diebus vi canes qui sola lingua lingunt vlce-
ra lazari. Tales enī sola lingua lingunt vulne
ra peccatorū. ſʒ manu nō contingunt: q2 opera
misericordie nō impendūt: nec operibus pro-
prijs exemplū p̄bēt subditis vel penitentie vel
virtutis. Matth. xxiij. Supra cathedrā moysi
sederūt scribe ꝛ pharisei. ꝛ infra. Alligāt enim

onera grauia ⁊ importabilia ⁊ iponūt humeris hominū; digito aūt suo nolūt ea mouere. Hec ergo dicit moralit spūstancius de istorum idolorū.i.malorum platorū negligentia ⁊ defectiua cōuersatiōe. Tales sacerdotes compat Greg⁹.omel.xvij. aque baptismatis qui alios mūdāt ⁊ seipos nō mūdāt: dicēs sic. Ingrediū tur electi sacerdotū manib⁹ expiati celestē patriā. ⁊ sacerdotes xp̄i ad eterna supplicia festināt. Cui rei sacerdotes malos siles dixeri nisi aque baptismatis que peccata ceterorū diluēs illos ad regnū celestie mittit. ⁊ ipa in cloacā descendit. Secūdo describit eos ab iniq̄ uisoria institutione. Dicit eni q̄ hō fecit illos ⁊ is q̄ spiritū mutuatus ē finxit illos: ⁊ q̄ mortalis mortuum fingit manibus iniquis. Et notat modum triplicē quo plati nōnūq̄ȝ male instituuntur. Quidā eni adipiscunt dignitatē ⁊ statū in ecclesia p sanguīs affectionez: ⁊ de talib⁹ dr̄ q̄ hō finxit illos: hō vicȝ mot⁹ carne ⁊ sāguie ⁊ nō spūscō. Quidā adipiscūt p cōez ꝯspirationē spūs humani: nō per cōmunē inspirationē spiritus sancti: ⁊ de talibus bñ dr̄. Qui spūm mutuat⁹ est is finxit illos. Spiritus eni interdum p voce accipitur. iuxta illud.j. Corinth.xiiij. Psallam spiritu: psallā ⁊ mente. Is ergo q̄ spiritū mutuat⁹ est: hō ē cōpromissarius q̄ voces obtinet aliorū ⁊ p alijs eligit: iste fingit idolum. id est falsū prelatū ad cōmodū ꝓpriū nō ad ecclesie ꝓfectū. Tertij adipiscunt dignitatem per munerū pactionē. ⁊ de talib⁹ dicit q̄ mortalis mortuū fingit manib⁹ iniq̄s. Mortalis. id est simoniace vendēs bñficiū: fingit mortuū. id ē simoniace ꝓmotū. Quorū vterq̄ȝ a morte denoiat: q̄ vterq̄ȝ peccat mortaliter ⁊ ꝓmouens ⁊ ꝓmotus: sed de cōtractu cōstat. Uterq̄ȝ talē fingit manib⁹ iniq̄s: hoc ē munerib⁹ dans vel ꝓmissis. de quibus dr̄ in ps̄. In quorū manibus iniq̄tates sunt dextera eorū repleta ē muneribus. De istorū munerū acceptiōe dicit Isi. li.j. de summo bono. ca.iij. Tres sūt munerū acceptiōes quib⁹ cōtra iusticiā hūana vanitas militat: fauor amicicia: adulatio laudis: ⁊ corporalis acceptatio muneris. Facilius autez puertit animus rei corporee munere: q̄ȝ gratia laudis ⁊ fauore. Lectio CLXXIIII

Melior est enim ip

se his quos colit: q̄ ipe q̄dem vixit cū eēt mortalis. illi autē nūq̄ȝ: sed ⁊ aīalia miserrima colūt. Insensata eni cōparata his: illis sunt deteriora: sȝ nec aspectu aliq̄s ex his animalib⁹ bona pōt cōspicere. Effugerūt aūt dei laudē ⁊ benedictionē eius. Postq̄ȝ reprobata ē multiplr idolorū factura. In hac pte signāter reprobat idolorū factorū cultura. Et circa hoc duo facit. Primo eni arguit eorū culpā mortalē. Secūdo cōcludit eorū penā per petuā. secūda ps ibi. Effugerūt. Circa primuȝ quattuor facit. primo redarguit idola fragilia de materia lutea. Secūdo colētes aīalia. Tertio ostēdit q̄ idolatre sūt suis idolis magis nobiles. Quarto q̄ eorū idola sunt penit⁹ inutilia. Circa primū dicit q̄ miser figulus colens idolū fictile melior ē idolo qḋ colit. cuius rō est q̄ ipe viuit: illud aūt nūq̄ȝ. Circa scḋm dicit q̄ miseri idolatre colūt animalia. id est imagines aīalium. de quo satis dictum ē supra ī ca.xiij. Circa tertiū ꝓbat q̄ miseri idolatre sūt suis idolis que colūt magis nobiles: q̄ ipi sentire pūt illa aūt nō. Unde dicit. Insensata eni.i. idola carētia sensu cōparata his scȝ suis cultorib⁹: illis sūt deteriora. Circa quartum dicit q̄ nullū ex his aīalibus. id est idolis animalium pōt conspicere bona aspectu interiori vl exteriori. nec p cōsequēs bona cultorib⁹ suis dare. Et ideo subinfert merito idolatrarū penā ī genere vicȝ q̄ sūt indigni laude ⁊ benedictiōe dei. vn̄ subdit. Effugerūt dei laudē ⁊ benedictionē eius. Et potest legi dupliciť: vel q̄ fecerunt se indignos dei laude ⁊ bñdictiōe actiua vel sūt indigni vt a deo laudent ⁊ benedicāt. Sed contra dicta videt eē qḋ dicit Arist.j.ethi. Optimorū inquit nō ē laus ſ aliqḋ mai⁹ laude: de⁹ igit optim⁹ ē: ergo sibi nō debet laus. Dicēdū q̄ deū dupliciter honoramus. Primo mōd sm̄ eēntiā suā: q̄ est incōprehensibilis ⁊ infinita: et sic sibi debet honor latrie: nō autez laus. quia laus ꝓprie loquēdo nō debet alicui nisi ad inducēdum eū ad maius bonū. Sed cū ipe sit optimus ⁊ vltimus finis noster ⁊ felicitas nostra vera ⁊ sūpma cōplectiua ⁊ vltimata. Felicitas autē sm̄ phm̄ nō est de numero laudabiliū ſ honorabilium. Laus igitur cū nō debet fini ſ illi qḋ ē expediēs ad finē. nō videt cōuenire deo vt sic. et sic loquit ps̄. sm̄ translationez Hiero. ps̄.vj. Tibi silet laus deus in syon. Nec mirū q̄ maior ē omni laude Eccū.xliij. Alio mō honoram⁹ deū sm̄ effectus suos circa nos: et sic possumus sibi laudē attribuere. q̄ effect⁹ sui ad nostrā vtilitatem ordinant: ⁊ sic loquit ps̄ frequēter. Laudate dn̄m oēs gētes. Circa dei bñdictionē ē notādū: q̄ q̄tuor dispositiones reperiunt in sacra scriptura q̄ homini diuinā bñdictionē impetrāt ⁊ acquirūt: vicȝ reuerētia deuotōis ad parētes. ⁊ bñficētia cōionis ad indigētes: innocētia cōuersatiōis ad conuenietes: ⁊ resistētia correptionis ad insolentes. Prima ḡ dispositio virtuosa q̄ hoiem dei bñdictiōe dignificat ē reuerētia deuotōis ad parētes. Eccū.iij. Honora patrē tuū vt superueniat tibi bñdictio a deo. ⁊ bñdictio illius i nouissimo maneat. Exemplis istius sentētie plena est sacra scriptura. Iacob meruit bñdictionē patris offerendo ei cibos in vsum de consilio matris sue. Geñ.xxvij. et illa bñdictio data fuit a deo:

⁊ ordinata etiā cōtra intētionem patris q̄ putabat se bn̄dixisse Esau. Sed dubiū ē quomodo benedixit Jacob pater su⁹ Isaac cōtra intētionem suam. Dicens eni verba cōsecrationis ⁊ nō itendens celebrare vel cōsecrare nō cōsecrat. Eodē modo in aliis bn̄dictiōibus sacramētalibus requirit intētio. vnde sacerdos nullū sacramētū cōfert vel cōficit nisi intendat facere sicut ecclia statuit faciēdū in sacramēto. Potest dici q̄ Jacob cōsecut⁹ ē bn̄ficiū benedictionis: nō qū primo bn̄dixit, ei putās benedixisse Esau. sed postea qū Esau venerat ⁊ innotuit Isaac de deceptiōe approbauit ⁊ ratā habuit benedictionem sibi datam dicēs. Benedixi ei ⁊ erit bn̄dictus. Dicit magister q̄ iacob bn̄dictus est scd̄z verba ⁊ nō s̄m intētionē patris. sicut ep̄us ordinat alienum quem putat suū ⁊ ordinatus est. Sz nō videt̄ simile: quia episcopus intendit ordinare illā psonam sibi p̄sentatā. ⁊ nullum aliū p̄tunc. vnde intentio ep̄i per se terminat ad illā personā. Sz Isaac nō intendebat bn̄dicere Jacob. ergo. ⁊c̄. Pōt dici q̄ Isaac nō intendebat bn̄dicere iacob primo ⁊ principaliter tn̄ per accidēs: vicz per deceptionē intēdebat benedicere illi que tetigit ⁊ quem osculatus est: forte prima respōsio est melior. Huius eni exemplum habemus i saluatore p̄cipuum. de quo dicit̄ q̄ obtēperauit parentibus suis ⁊ erat subdit⁹ illis. Luc. ij. In tātum aūt curam honoris habebat matri deferēdi vt etiā in articulo mortis inter verbera vulnera ⁊ iniurias: reuerentiā debitā ei exhibuit: ⁊ de eius necessitate futura sollicitudinē piā gessit. Mulier ecce filius tu⁹. Joh. xix. sed nō solum tūc sed etiā nunc honorem cōtinuū defert matri cū eius precibus semper fauet et ipsa rogāte quibuscunq̄z delinquētibus vitā prebet. C Unde de eo videt̄ esse sicut de Coriolano prīcipe volscoꝝ: de q̄ narrat Valeri⁹ li. v. ca. iiij. q̄ fugatus de roma ad volscos fugit vt lateret. sed cū prudens ⁊ probus eēt: apud q̄s q̄siuit latibulū adeptus est imperiū. Iste ergo romanis infestus multas cōtra eos obtinuit victorias. Tandē cū duxisset exercitum cōtra romanos in campū: populus romanus coactus fuit ab eo pacē postulare. Mittunt̄ ergo ad supplicādum legati sed nihil profecerunt. Mittūtur sacerdotes cum insulis sed sine effectu redierūt. Stupebat senat⁹: trepidabat populus: viri pariter ⁊ mulieres exitium inunēs lamētabātur. Tunc Veturia Coriolani mater vxorem eius ⁊ liberos secū trahēs castra volscorum petijt. quā statim filius vt aspexit. Expugnasti inquit ⁊ vicisti iram meā: Patriam precib⁹ huius admonitus. cuius vtero q̄uis merito mihi inuisā dono. Et cōtinue a romanis exercitum suum amouit. Sic eos christus se habet ad reuerētiam matris sue: q2 vbi preces cuiuscūq̄z creature repelluntur: ibi preces marie cōtinue ⁊ gratāter exaudiuntur efficaciter. Unde Anshelmus in quadā oratione sic inquit. O beatissima domina sicut omnis a te auersus. ⁊ a te despectus necesse ē vt intereat. ita omnis ad te cōuersus ⁊ a te respect⁹ vt pereat impossibile est. Istā etiam virtutē pietatis ad matrē pulchre ostēderūt Helinus ⁊ Greninus qui cum innumerabilibus exercitib⁹ cōgredi se parassent. superuenit mat: nudat vbera: pacem supplicat cōcordantur germani. De ista pietate loquitur Petrus rauenēs i quodā sermone. Separa filium a paterna denominatiōe. iam nō est filius: sed frater ⁊ collega coꝝ. De quibus dicit̄. Vos ex patre diaboli estis. et vtiq̄z talis filius maledictionem patris merito promeret. Deuter. xxvij. Maledictus qui nō honorat patrem suū ⁊ matrem suā: et dixit omnis populus amē. Secunda dispositio virtuosa que diuinam benedictionem impetrat homini: est bn̄ficētia cōmunis ad indigentes vnde dediti operibus pietatis ⁊ elemosyne a domino bn̄dicuntur. Prouer. xxij. Qui pronus est ad misericordiā benedicet̄: de panibus eni suis dedit pauperi. Est eni de viro elemosynario: sicut narrat Merbodus libro suo de lapidibus. cap. xlvij. de lapide enidros. Iste eni lapis semper manat de se aquas in abūdantia: ⁊ tamē nūq̄z ex hoc decrescit vel minuit̄. Cuius causā ē difficile assignare quia semp dat ⁊ semp abundat. Cōsimiliter ē de viro liberali qui quāto plura p deo dispergit: tāto plus abūdat frequēter. Prouer. xj. Alij diuidūt ppria ⁊ ditiores sūt: alij rapiūt nō sua: ⁊ semp i egestate sūt: ⁊ tales finalē bn̄dictionem habebūt: quādo recitatis operibus pietatis dicetur. Venite bn̄dicti patris mei pcipite regnū. ij. Corinth. ix. dr̄. Qui seminat i bn̄dictiōibus de bn̄dictionib⁹ ⁊ metet. D Tertia dispositio virtuosa q̄ homini diuinā bn̄dictionē acq̄rit. ē inocētia cōuersatōis ad cōuiuētes. vn̄ in ps̄ dicit̄. Innocēs manib⁹ ⁊ mūdo corde: qui nō accepit i vano aīam suā: nec iurauit in dolo p̄ximo suo: hic accipiet benedictōem a dn̄o. Ecce quattuor ponit. Simplicitatem operis seu opatiōis. Innocēs manib⁹. Puritatem cogitatiōis: mūdo corde. Soliditatē deuotionis. nō accepit i vanū aīam suam Et sanctitatē locutiōis. nec iurauit i dolo p̄ximo suo. Talis describitur sanctus Job vir simplex ⁊ rectus ac timens deū ⁊ ideo eius post subiungitur. Opibus manuū eius bn̄dixisti: ⁊ possessio eius creuit in terra. ⁊ i fine dicit̄. Dn̄s aūt bn̄dixit nouissimis Job magis q̄ principio ei⁹. Job. xlij.

Sed est notādum q̄ est de deo ⁊ mūdo sicut fuit de Joseph ⁊ Jacob patre suo. Gen̄. xlviij. Joseph voluit vt Jacob bn̄diceret filijs suis duobus Manassen ⁊ Effraym. ⁊ quia Joseph

plus dilexit: Manassen posuit eum ex parte dextera patris sui: ⁊ effraym ad finistraꝫ applicuit. Sed Jacob instructus in spiritu manus suas cācellauit ⁊ Effraym imposuit manū dexterā. Manassi vero manum sinistram: et sic vtrisq; benedixit. Isto mō moraliter mundus approbat amicos ⁊ ponit eos in magna dignitate sicut sūt domini ⁊ prelati: ⁊ videtur ad dei dexteram applicati. Alios mūdus reprobat et ponit eos ī paupertate ī infirmitate ⁊ aduersitate: ⁊ ipsa vita videt̄ indigni. Sed quid ē finaliter? Certe deus cācellat manus ⁊ super illum quem mūdus approbauit ponit sinistraꝫ. ⁊ super illum quem reprobauit ponit dexteram. ⁊ tamē vtrisq; bn̄dicit. Dat eni illis quos mundus plus diligit. diuitias ⁊ gloriam hui⁹ vite. ⁊ hec est bn̄dictio sinistre manus dei. Illis vero quos quodāmō reprobat dat vitā eternaꝫ in celo. Prouer. iij. Longitudo dierum in dextera eius ⁊ ī sinistra illius diuitie et gloria. Et ideo sancti viri qui maledicunt̄ a mūdo: bn̄dicitur a deo. vnde dicitur in ps̄. Maledicēt illi ⁊ tu benedices. Quarta dispositio virtuosa que homini diuinam bn̄dictionem acquirit ē resistentia correptionis cōtra insolētes. Prouer. xxiiij. Qui arguūt eum laudabūtur ⁊ super ipsos veniet bn̄dictio. Arguere enim insolentes ⁊ precipue iuuenes: de quibus est spes correptiōis ⁊ profectus. est opus maxime charitatis propter tria. Primo qꝛ ipsi corriguntur in seipsis. Secūdo per hoc instruunt̄ quomodo per processum temporis increpatiōes facient alijs. Tertio qꝛ per hoc obsistit̄ vicijs. Vn̄ Seneca. li. de morib⁹. Vitia transmittit ad posteros qui peccantibus ignoscit. bonis nocet qui malis parcit. Cauere iū debet iuste corripiens a tribus. a consimili defectu. a spiritus impetu ⁊ a peccātis ɔtemptu. A cōsimili defectu. Unde Isido. li. iij. de summo bono. ca. xxxij. Nō debet vitia aliena corrigere q̄ adhuc vitiorum cōtagijs fuerit inuolutus. Improbū eni ē arguere quicquā in alio qđ adhuc rep̄hēdit ī seipso. A spiritus impetu debet homō cauere cum corripit: quia quod impetuose pfert̄ non ab amore. sed ab ira procedere videt̄: ⁊ talio nihil corrigit: qꝛ ab amoris cōsilio nō ꝓcedit. vnde Aug⁹. super epistolā ad Gal. Quecūq; lacerato aīo dixeri: punietis ē ip̄er⁹ n̄ charitas corrigentis. Dilige ⁊ quicquid voles dic. Tertio corripiens cauere debet a peccātis cōtemptu semp cogitās q̄ in simili capi possit. Unde Aug⁹. de sermone dn̄i in mōte. li. ij. cap. xxx. Cogitemus cum aliqđ nos rep̄hendere necessitas cogat. vtrū tale quid habuim⁹ ⁊ iam non habemus. ⁊ tūc tāgat memoriam cōmunis fragilitas. vt illam correptionē: nō odiū sed misericordia precedat. Uel sit aliqđ vitiū qđ nunq̄ habuimus: ⁊ tūc cogitemus nos homines ee ⁊ habere potuisse. Et qui isto modo corripit ⁊ punit delicta: bn̄dictionem dn̄i ꝓmeretur. In cuius figurā Moyses dixit leuitis q̄ vnusq; q; gladiū acciperet ⁊ fratrem ⁊ amicuꝫ occideret qui vitulū cōflatilem adorauerāt. ⁊ ipso mādato Moysi paruissent. Dixit ad leuitas moyses Cōsecrastis manus vestras hodie dn̄o. vnusquisq; in filio ⁊ in fratre suo vt detur vobis benedictio. Exod. xxxij. Et per oppositum fauentes insolētibus ⁊ eis in eorūdem factis adulātes. sūt causa pditionis eorum ⁊ cōfusionis finalis. Unde de quolibꝫ tali dīc saluator Luc. vj. Ve vobis: cū benedixerint vobis homines. homīes inq̄ fauētes defectib⁹ sūt qui errātes nō corrigunt sed adulatorie bn̄dicunt. Contra quos per ꝓphetam ait. Maledicam bn̄dictionibus vestris ⁊ maledicam illis. quoniā nō posuistis supra cor. Malach. ij. ⁊ sicut p̄allegatū est. qui arguūt. ⁊c̄.

Capitulū XVI Lectio CLXXV

Propter hec et his similia passi sūt digne tormēta: ⁊ p multitudinē bestiaꝝ exterminati sūt: p quibus tormētis bene disposuisti populum tuū: quibus dedisti ɔcupiscētiam delectamenti sui nouum saporem. escaꝫ parās eis ortigometram vt illi quidē cōcupiscētes escā ꝓpter ea que illis ostensa ⁊ immissa sunt. ⁊ a necessaria cōcupiscētia auerterent̄. Hi autem in breui inopes facti nouam gustauerunt escam. Postq̄ spūssanctus reprobauit idolatras per multas vias ⁊ declarauit diffuse vnum solum verum deum eē colendum. Cultus autem vnius dei fuit antiquitus potissime apđ hebreos. Cultus vero idoloꝝ apud egyptios. Mō consequenter in ista pte vt cultū vnius dei cōplete suadeat ⁊ cultū idoloꝝ perfecte dissuadeat: agit cōmixtim vsq; ad finē libri. nunc de supplicijs inflictis egyptijs: nūc de beneficijs collatis iudeis: oñdens q̄ illi erāt iuste puniti propter eorū iniquitatē: ⁊ isti mirabiliter visitati a deo ꝓpter eorū pietatē: qꝛ vnū verū deū fideliť coluerūt. Et hmōi ꝓcessum tenuit supra cap. v. Diuidit̄ ꝫ ꝓcessus suus vsq; ad finē libri in duas ptes. Nā primo narrat iustoꝝ ⁊ iniustoruꝫ cōem retributionē. Secūdo rependit autor libri deo ꝓ collatis bn̄ficijs ꝓ̄lo dei grāꝝ actionē in fine libri. ibi. In oībus enī magnificasti.

Circa p̄mū duo facit. Nā primo narrat maloꝝ multiplicē tribulationē. Secūdo eoꝝ finalē exterminationē. ibi. Impijs aūtē. Circa primū tria facit. Primo ostēdit quō egyptij affligebāt̄ p bestias ⁊ aīalia. Scđo oñdit quō affligebāt̄ p res insensatas ⁊ elemēta. Tertio quō affligebāt̄ p corpora supcelestia. Scđa pars infra capitlō isto. Negātes enī nosse. Tertia. ca.

xvij. Magna enī sunt iudicia tua. in qualibet enī istarū partium facit collationē z correspōdentiā inter beneficia z supplicia. nā sicut egyptij premebant per bestias elementa z corpora supercelestia. ita hebrei cōtra hec trea mirabiles cōsolationes habuerūt siue receperunt: habuerūt coturnices eis datas in escam: vt sicut musce z cynifes afflixerūt egyptios. ita volucres nobiles cōsolarent hebreos. Secūdo habuerūt māna de aere descēdens: vt sicut ignis z grādo afflixerūt per elemētum aeris egyptios. ita māna p idē elemētum descēdens cōfortaret hebreos. Tertio habuerūt lucē a corporibus supcelestibus semp cū eis pmanentē vt corpora celestia: quādo egyptus lucē suā subtraherent: eā tū nihilominus hebreis exhiberent. De istis ergo beneficijs z supplicijs agit alternatim per antithesim p duo capitula. Circa tū primā antithesim q̄ est de egyptiorū exterminatione: z de hebreorū cōsolatiōe z vtraq̄ p bestias z volatilia tria facit. Nā primo narrat egyptiorum exterminationē. Secūdo hebreorū mirabilē cōsolationem. Tertio assignat inter egyptios z hebreos cuiusdam diuersitatis distinctionē. secūda para ibi. Pro quibus tormentis. tertia ibi. Oportebat. Quantū ad primū dicit: ppter hec. id est idolatriā multiplicē z his similia. q2 aliquos modos idolatrie specificauit: z aliquos pretermisit. Passi sunt digne tormēta z p multitudinē bestiarū exterminati sunt: q2 p multitudinē bestiarū quidam afflicti z quidā exterminati sūt. Circa secūdū p̄siderādum fecit deus circa populū suū licz peccassēt in deserto: sicut narrat Exo. xvj. Filij israel in deserto murmurauerūt cōtra dnm̄ dicentes. Vtinā essemus mortui i egypto qn̄ sedebam⁹ sup ollas carniū z comedebamus ad saturitatem. statim vō cū Moyses orasset ad dominū rediit z rndit eis. Audiuit dn̄s murmurationes vras cōtra eum: z dabit vobis vespere carnes. Facto vō vespere ascēderūt coturnices d̄ quodā sinu arabico. vbi potissime nutriū tur z trāsito mari ītei medio ceciderūt int̄ castra. i. inter tētoria hebreorū z capiebant ad nutū populi: z hāc historiam narrādo in littera. dicit sic. pro quib⁹ tormētis egyptiorū prius recitat. id est loco tormētorū egyptijs illatorū bene disposuisti populū tuū. id est dedisti beneficia populo tuo. quib⁹. id est illis qui sunt populus tuus Dedisti cōcupiscētiā delectamēti sui. id ē delectationē cōcupitā. iuxta illud ps. Cōcupierūt cōcupiscētiā i deserto nouū saporem. id ē escā noui saporis parās eis ortigometrā. Est autē ortigometra auis regia s̄m magistrum i historijs quā Josephus ortigiem vocat. Grec⁹ vero ortigometi ō: nos vulgo dicim⁹ curilegū a currendo. et dicit ortigometro quasi recta mēsura. Isid. tū videt differentiā ponere int̄ coturnicē z ortigometram. ij. et hīmol. ca. vij. Coturnices a sono vocis dicūt quas greci ortigias vocāt. eo q̄ vise fuerūt primo in ortigia insula. he aduentendi tpa habent. Nā estate depulsa maria transmeant. Ortigometra dicit que gregē ducit. Cū autē terre appropinquat accipiter videns eam rapit: z ppterea cura est vniuersis ducē sollicitare externi generis per quā caueant extrema periculo. Cibos gratissimos habēt. semina venenorū. quō ob cām eas veteres vesci interdixerūt. solum enī hoc animal sicut homo caducū patit morbū. Hec Isi. vbi patet s̄m eū. q̄ coturnix z ortigometra nō sunt idē: q2 solum illa dicitur ortigometra que ducit exercitum z nō alia. Quod autē dicat Isi. accipiens a Solino q̄ solum hoc animal morbum patit caducū. nō tū credit hoc eē verum Vulgus enī dicit q̄ auctor libri qui incipit. triplex eē scribit. q̄ illum quidē morbū patiūtur passeres. scribit etiam Solinus de mirabilib⁹ mundi de coturnicibus q̄ quando mare transire volunt austro flante nūq̄ exeunt. nā ventis flatus tumidioris metuūt: plurimūq̄ se aquilonaribus credūt. vt corpora pinguia z ideo tarda facilius prouehat: fortior ac vehementior spiritus. cum maria transeunt. insuper⁹ differunt z metu spacij longioris vires suas tarditate nutriunt. vbi vero terram conspiciunt catervatim coeunt. Deinde cōglobate vehemētius pperant: que festinatio plerūq̄ exitiū parat nauigantibus. Accidit etiam noctib⁹ vt vela incidāt z preponderatis funibus in alueos mergant. hec Solinus. Isto ergo auiū genere pauit domin⁹ filios israel in deserto cū poterent cōcupiscētiā carniū quales comederant i egypto: vt videlicet p illas carnes auerterētur a ɔcupiscētia quā habebāt. et hoc ē qd̄ dicit in lra. vt illi qdem. id ē filij isrl' cōcupiscētes escarū carniū scz de egypto auerterent: via necessaria cōcupiscētia: hoc est violentia. necessariū enim vno mō dicit violentū s̄m Aris. v. metha. ca. d̄ necessario. fuit aūt ɔcupiscētia eorū violēta: q2 oriebat ex ɔsuetudine vescēdi carnib⁹ in egypto. Cōsuetudo aūt assimilat nature. vij. ethi. Cōsuetudo ē altera natura. Vt ergo auerterētur a necessaria cōcupiscētia ppter ea que illis ostēsa z missa sūt. id est ppter animalia: q̄ illis missa fuerunt p diuinā pruidentiā. id est coturnices. iō eis diuinit⁹ date fuerūt: qd̄ et factū p tūc saltē fuit vt a cōcupiscētia auerterēt. vnde subdit. Illi aūt. id ē filij isrl' in breui inopes facti. id ē īdigētes cibo nouā gustauerūt escam de q̄ dictū ē. Et ē notandū q̄ ɔsuetudo maximā hz violētiā inclinādi volūtatē ad se. et iō sicut optimū ē assuefieri ad bonas ɔsuetudines z virtuosas: ita piculosū z pessimū ē assuefieri ad vicia. vn̄ narrat Valeri⁹. li. vij. cap. ij. i fine. q̄ Cretēses cū acerbissima execratiōe vti volunt

B

C

aduersus eos q̄s vehementer odiūt: optant vt mala cōsuetudine delectent: modestoq₃ volūtatis genere efficacissimū gen⁹ viuoīs euentū reperiūt: hec ille. Uult dicere q̄ ipī videtur moleste maledicere q̄ñ dicūt homini mala cōsuetudine delectens: ⁊ tñ imprecant ei maximū genus mali. De malicia vero puerse consuetudinis loquit Aug⁹. viij. cōfes. ca. v. d̄ semetipo dicēs q̄ difficilis fuit ad cōuertēdū ad fidē. vnde dicit sic. Ligat⁹ erā nō ferro alieno: sed mea ferrea volūtate. velle meū tenebat inimicus ⁊ inde mihi cathenā fecerat ⁊ cōstrinxerat me. quippe ex volūtate peruersa facta ē libido: ⁊ dū seruiui libidini: facta est cōsuetudo: ⁊ dū cōsuetudini nō restiti facta ē necessitas. hec Aug⁹. Unde etiā metrice dicit. Qui nō assuescit virtuti dum iuuenescit. A vicijs nescit discedere q̄ñ senescit. In cuius figurā saluator faciliter suscitauit puellā₃ in domo ⁊ iuuenē delatū in porta. Sed lazarū quadriduanū i monumēto cū gemitu lachrymis ⁊ clamore Joh. xj. Quā historiā exponēs Aug⁹. sup Math. omel. xv. dicit sic. Moles imposita sepulchris ipa ē dura vis cōsuetudis qua premit anima. nec resurgere nec spirare pmittit. dictū ē sure quadriduan⁹ est. Reuera ad istā cōsuetudinē de qua loquor. d₃ quodā progressu puenit aīa prima ē quasi scintillatio delectatiōis in corde secunda cōsensus in volunrate. tertia factum quarta consuetudo. Hec Aug⁹.

Lectio CLXXVI

Oportebat enim in illis quidē sine excusatiōe superuenire interitū exercētibus tyrannidē. His aūt ostendebat tñ quēadmodū inimici illo₄ exterminabant. Eteni cū illis superuenit seua bestia₄ ira: morsibus puerso₄ colubro₄ exterminabant. Postq̄ spūssanctus p salomonē declarauit aliqualit̄ quō egyptij puniebant in egypto p cynifes muscas ⁊ ranas. q₂ posset aliquis dicere q̄ oīno cōsimiliter affligebant hebrei in deserto p serpētes ignitos q̄ ꝓp̄ꝛ tactu venenoso inflāmauerūt ⁊ occiderūt ideo placuit auctori diuersitatē assignare i hac pte inter afflictiōes illatas egyptijs p huiōi bestias. ⁊ castigationes illatas hebreis p ꝯsimilē modū. Et circa hoc duo facit. Nam primo assignat miraculosā diuersitatē. Secūdo illorum miraculo₄ deo attribuit auctoritatē. secūda ps ibi. Tu es dñe. Circa primū duo facit. Primo ostēdit diuersitatē inter egyptios punitos ⁊ hebreos ex pte eo₄ q̄ patiebātur. Secūdo ex pte penarū q̄ eis infligebāt. secūda ps ibi. S₃ nō i perpetuū. Circa primū duo facit. Primo ostēdit quō diuersimode digni fuerūt punitione. Secūdo quō hebrei habuerūt se in afflictiōne. secūda ps ibi. Eteni cū illis. Circa primum sciendū q̄ egyptij q̄ detinuerāt hebreos. id est filios isrl' p. cccc. annos in seruitute post mortē Joseph. qui etiā ordinauerūt totū masculinū gen⁹ hebreo₄ interfici: merito debēt tradi ad interitū sine quocūq₃ remedio: ⁊ maxime propter duritiā cordis eo₄ ad orationem moysi ⁊ aaron merito debuerunt morti tradi. S₃ hebrei in deserto multo minus peccauerūt. ⁊ iō suffecit q̄ aliqua tali punirent pena p bestias: sicut egyptij quōdam puniti extiterāt vt castigarent in seipis ⁊ ppenderēt q̄ egyptij sustinuerāt in egypto. Et hoc ē qd̄ dicit. Oportebat eni illis quidē. id ē egyptijs sine excusatiōe. i. sine pene mitigatiōe superuenire interitū. i. mortē. exercētibus tyrannidē in eis. Hec tyrānidis est regimē tyranni: ⁊ ē quedā₃ spēs monarchie regalis. q̄ñ aliq̄s p̄ncipat' ꝓp̄lo cōtra eo₄ volūtatē₃ ⁊ ad suū̄ꝑmo soliū vtilitate priuatā. fm Arist. iij. pol'. ⁊. viij. ethi. Usū tyrannidis ē crudelis dñatio. His aūt. i. filijs isrl' oportebat ostendere tñ per sensibilē experientiā in cōsimilib⁹ afflictionibus quēadmodum inimici illo₄ sc₃ egyptij exterminabant. hec aūt ppenderūt sensibiliter. exterminabant morsib⁹ colubro₄. Et hoc ē qd̄ subdit. Eteni cū illis superuenit seua bestia₄ ira sc₃ serpentum ignito₄ immissa vic₃ a deo morsib⁹ puerso₄ colubro₄ exterminabāt id ē aliq̄ murmurātes ꝯ dñm ⁊ nō penitentes mordebant s₃ nō exterminabant. Coluber est gen⁹ serpētis. ⁊ d₂ coluber q̄si colens vmbras q₂ in vmbris sepium cōmorat. ⁊ d₂ Deut. viij. In deserto illo fuerūt serpētes flatu adurētes scorpiones ⁊ dipsades. Dipsas dis. ē genus serpentis: ⁊ d₂ latine situla p ꝯriū: q₂ pmit homines siti. vas vero situla vocatur ꝓpt̄ꝛ qd̄ aufert sitim ⁊ iste situle sūt adeo parue vt cū calcātur vix videant. quo₄ venenū ante extinguit q̄ sentiatur: nec tristiciā₃ sentit moriturus fm magistrū in historia sup. viij. ca. Deutero. Et figurant moralit̄ iste situle demones q̄ bonos viros fedis cogitatiōibus agitāt ⁊ infestāt. iste etiā sūt ita parue q̄ vix vident. ⁊ ex nulla occasione surgūt ⁊ intoxicāt sine molestia. imo cū₃ delectatione perimūt: q̄ñ sunt per delectationē morose. Circa illā clausulam. Oportebat eni illis sine excusatiōe superuenire interitū. Notandū q̄ tria sunt q̄ inexcusabiles reddūt oīo peccatores ⁊ pena dignos ostēdūt: vic₃ magnitudo scie in peccante. fl̄itudo culpe in iudicāte: ⁊ ineptitudo cause in allegāte. Primo ergo reddit hoiem iexcusabilē magnitudo scie i peccāte. Q̄to eni aliq̄s maiorē ⁊ clariorē noticiā hz de deo. tāto magl' peccat ceteris parib⁹. Et iō de phis dicit apl's ad Roma. j. Q̄d inuisibilia dei eis p creaturas innotuerūt: ⁊ tñ euanuerūt in cogitatiōib⁹ suis ⁊ obscuratū ē insipiēs

corꝫ eoꝝ: intm vt idola colueruͤt. nec sup hoc aliq̄ excusant q̄si de deo nullā noticiā habuissent. qꝛ inuisibilia dei p ea q̄ facta sūt intellecta ꝯspiciunt. sempiterna quoqꝫ virt⁹ ei⁹ ⁊ diuinitas ita vt sint inexcusabiles. Sic dicit Saluator de iudeis Joh. xv. Si nō venissez ⁊ locut⁹ eis fuissem: peccatū nō haberēt. nunc aūt de peccō suo nō habēt excusationē. Secūdo reddit hoīez inexcusabilē similitudo culpe in iudicāte. q̄si aliq̄s iudex dephēdit in crimine, p quo solet alios punire. nullā pōt excusationē p̄tendere. Exēplū de falsis iudicib⁹ q̄ volebāt cōdēnare susānam. Dan. xiij. Et iō signant dicit ap̄ls Ro. ij. Inexcusabilis es o hō oīs qui iudicas. in quo eni alterū iudicas: teipsum condēnas. Tertio reddit hoīem inexcusabilem ineptitudo cause in allegante: q̄si eni cā q̄ allegat manifeste nulla est vel cōficta p mēdaciū: non est excusatio: s̄ aggrauatio ad p̄cedens delictū. Exemplū de inuitatis ad cenam Luc. xiiij. qui falsas ⁊ fictas excusatiōes fecerūt ⁊ assignauerūt: a cena fuerūt reprobati ⁊ alij loco eoꝝ vocati. ⁊ iō contra tales excusatiōes maliciosas petit ꝓph̄s. Nō declines cor meū in verba malicie ad excusādas
L excusatiōes in peccatis. Excusant tū se q̄drupliciter hoīes de peccatis suis. Quidā p lasciuiam societatē: quidā p diuinā volūtatē. q̄dam per carnalē fragilitatē. quidam p finalē vtilitatem. Primi dicūt cōtei q̄ dephēdūtur peccasse: mala societas cōpulit me ad hoc malum que quidē excusatio fatuissima putat eē apud iudicē secularem: cū peccat q̄ facimus ⁊ alios coaccuset: s̄ multomagis apud deū nō valet q̄ nouit mali arbitrij libtatē. Vn̄ Sene. i ꝓuerbijs. Omitte excusationē: nēo peccat inuit⁹. ⁊ ē excusatio multoꝝ allegatio socioꝝ. sicut dicūt multi. Quare nō licet mihi? Sic eni facit talis ⁊ talis. Sed ista societas nō excusat peccantez: fm Hiero. in quadam ep̄la. Multitudo sociorū īpunibile nō facit crimē. Secūdo quidaz se excusant p diuinā voluntatem: quoꝝ aliq̄ dicunt deū eos sciuisse peccaturos ⁊ velle eos tales eē nec eis eē imputandū: sed dispositioni diuine ⁊ corpib⁹ celestib⁹ ⁊ cōstellationi. Et tales deū blasphemāt q̄si sit auctor maloꝝ ⁊ vindex factorū q̄ hoīes cauere non psit. Isti aliquo modo figurant p Jacob volētē decipe p̄rem suuz cū patri q̄renti q̄ nō tā cito inuenire potuisset: vnde sibi cibum optatū pararet. R̄ndit: volūtas dei fuit vt mihi cito occurreret q̄d volebā. Gen. xxvij. Isto modo fūt nōnulli mūdi sapiētes iuris ciuilis periti: q̄cq̄d faciūt: colorare legibus ⁊ munire rōnibus sciunt oīno: vt nihil faciant sceleris q̄d nō sit iurib⁹ excusatuz. si hō credere velit eis. Tales assimilāt Dionysio tyranno. de quo narrat Valerius li. j. ca. ij. Iste igressus templa deoꝝ detracto Jouī olympio magni ponderis aureo amictu pāniū laneū ei circūdedit: ⁊ admirātib⁹ illis qui aderāt: q̄ sic sine timore sanctos suos spoliare p̄sūpsit. Respōdit q̄ illud ad dei sui cōmodū fecisset. Naz aureū amictū graue foret p estate ⁊ frigidū p hyeme: laneū quoqꝫ p vtroqꝫ tpe fuit aptum. Iterū esculapio q̄ fuit barba aurea redimitus demi iussit barbā ⁊ auferri. Cui⁹ cām assignauit q̄ Apollo pater su⁹ imbarbis esset. ⁊ nō decebat p̄re carente barba: filiū apparere barbatum. Iterū vittas aureas ⁊ pateras ⁊ coronas q̄ simulachra porrectis manib⁹ sustinebāt tollebat ⁊ se eas accipe nō auferre dicebat: stultū eē cōfirmās a quibus bona precamur: ab his porrigentib⁹ nolle sumere. Isto mō prudētes seculi quātūcūqꝫ flagitiose se habeant contra iura deū ⁊ eccl̄iam sp coloratis rōnibus se excusant. Tertio q̄dā se excusant p carnalē fragilitatē ⁊ dicūt plane blasphemātes deū se nō posse a libidinibus abstinere ꝓpter cōplexionem talē. Cōtra quos arguit Hiero. in explanatiōe fidei ⁊ allegat eū magister suiarū. ij. di. xxxvj. Execramus inq̄t nos blasphemiā eoꝝ qui dicunt impossibile aliquid homini a deo p̄ceptū eē. ⁊ mādata dei nō a singulis: sed ab omnib⁹ in cōmuni posse seruari. Quarto quidā excusant se per finalē vtilitatem: ⁊ tales inueniūtur nōnulli predones: raptores ⁊ iniusti exactores: qui auferūt a diuitib⁹ bona sua sine cōsciencia: colligunt ⁊ recondunt ⁊ elemosynas cām finalē pretēdūt. Isto mō diuersi diuersas excusationes inueniūt: ⁊ cū peccatores existant se tū ꝯtra deū de peccatis defendūt. Vn̄
D Greg⁹. xxj. moral. Vsitatū generis hūani vitium ē libido: peccatū ꝯmittere ⁊ ꝯmissum negando abscōdere ⁊ ꝯuictum defendēdo excusare. Sicut aūt impiū ē peccata q̄ cōmisimus nos ptinaciter excusare: ita virtuosū ē valde p̄ximū nō facilit̄ iudicare s̄ cōpatiendo aliqualiter excusare. cōsiderātes eīs fragilitatis cōditionē: sincere familiaritatis cōmunionē ⁊ vere pietatis exercitationē. Prima eni cōmunis fragilitas qua frequenter oēs erramus debet nos monere ad aliqualit̄ excusandū: nō in ptinaciter defendēdū errores faciles aliorū. vnde Bern. sup cantica sermo. xl. Noli iudicare p̄ximū s̄ magis excusa intentionē si opus nō potes. puta ignorantiam. puta surreptionem puta casum: q̄ si omnes oīno dissimulationez rei certitudo recusat. suade nihilominus tibi ⁊ dicito apud temetipsum vehemens tentatio fuit. Quid de me illa fecisset si illa accepissz in me similiter potestatem? Secundo monere nos debet ad idem sincere familiaritatis communio vt saltem de amicis faciliter mala non credamus. nec etiā de p̄ximis: nec de prelatis vel etate prouectis. Vn̄ de Hiero. i epistola ad rusticuz. Nō est facile malū de prouecta etate credendū quā vita p̄terita defendit ⁊ honorat

vocabulũ dignitatis De amico etiã suo Xenocrate cũ qdã platoni dixisset q dixerat de eo malũ respõdit nõ eẽ sibi credibile q ille quem tñ amabat eũ nõ diligeret. cũq narrãs dictũ suũ se probatuꝝ assereret. Rñdit plato nunq̃ Xenocratẽ talia dixisse nisi expedire iudicasset. Tertio monere nos debet ad idem vere pietatis exercitatio. Piũ est eñi alienos defectus sine lesione iusticie quãtũ fieri põt excusare: ⁊ famã ꝓximoꝝ quãtũ possibile est illesã seruare. Vñ Origenes sup Leuit. xxxiij. ca. Non vult te dñs si forte videris peccatum fratris continuo euolare ad publicũ ⁊ ꝓclamare passim et diuulgare peccata aliena. qđ eẽt vtiq non corrigentis sed infamantis. Unde apostoli Simon ⁊ Judas. Nos inocẽtes absoluere oportet: nocẽtes vero prodere nõ decet.

Lectio CLXXVII

Sed non in perpetuũ ira tua permãsit: sed ad correctionẽ in breui turbati sũt: signum habẽtes salutis ad cõmemorationẽ mãdati legis tue.

Qui enim cõuersus est nõ per hoc qđ videbat sanabat. ſ; p te oĩm saluatorẽ. ⁊ in h̃ ostẽdisti inimicis nostris: q tu es qui liberas ab oĩ malo. Jllos aũt locustaꝝ ⁊ muscaꝝ occiderũt morsus: ⁊ nõ est inuenta sanitas aĩe illoꝝ quoniã digni erãt ab huiõi exterminari. Ostensa diuersitate demeriti inter egyptios punitos per bestias in egypto: ⁊ iter hebreos punitos per bestias in deserto. Jn ista pte ꝓsequit de eadẽ diuersitate supplicij. Fuerũt aũt diuersimode puniti. egyptij ad exterminationez. hebrei vero ad correctionẽ. De punitiõe egyptiorũ p ranas muscas ⁊ cynifes satis ẽ supius tactũ. De punitiõe vero hebreoꝝ ẽ sciẽdũ q sicut habet Numeri. xxj. Cũ pplš in deserto cõtra dñm murmurasset iussit eis serpẽtes ignitos hoc ẽ puos ⁊ veloces ad modũ scyntillaꝝ q tactu venenoso inflãmabãt ⁊ causabãt tumorem ⁊ ruborẽ in carne. ad q̃ꝝ pũcturã qdã vulnerati sũt. quidã vero mortui. Uenerũt ĝ ad moysem ⁊ rogauerũt eũ q oraret ꝓ eis ad dominũ Ad hui⁹ ĝ p̃ces ordinauit dñs: vt faceret figuram serpẽtis de ere ⁊ poneret sup sũmitatẽ pertice ⁊ faceret illuz deferri i populo ⁊ dixit eis q q̃cũq eẽt ꝑcussus a serpẽte ignito statim aspiceret ad serpentẽ eneũ ⁊ curaret. Jstud miraculosũ remediũ ꝓuidit de⁹ filijs isrl̃ in deserto ⁊ fuit figura pulcherrima de passiõe xp̃i sic ipsemet allegauit Joh. iij. Sicut Moyses exaltauit serpẽtẽ in deserto: ita exaltari oportet filiuz hoĩs: vt oĩs qui credit in eũ nõ pereat: sed habeat vitam eternã. De afflictione igit hebreorum p serpẽtes ignitos ⁊ remedio eis cõcesso agit autor in pte ista declarãs qualiter egyptij afflicti fuerĩt sine remedio tãq incorrigibiles hebrei vero cũ remedio tanq̃ filij ad correctionẽ habiles. Et circa hoc tria facit. Nã pmo tãgit hebreoꝝ rõnabilem castigationẽ. Secũdo egyptiorũ miserabilẽ exterminationẽ. Tertio redit ad declarãdã mirabilẽ hebreoꝝ liberationẽ in plaga serpẽtũ. secũda po ibi. Jllos aũt locustarũ. tertia ibi. Filios aũt tuos. Circa pmũ quattuor facit. Nã pmo agit de afflictõis tedio. secũdo de afflictionis remedio. tertio de eiusdẽ remedij autore p̃cipuo. Quarto desine p illud remediũ principaliter intẽto. secunda pars ibi. Habẽtes signũ salutis. tertia ibi. Qui eñi cõuersus. quarta ibi. Et in hoc ostendisti. Dicit eñi sic. Sed nõ in perpetuũ ira tua ꝑmansit. Jra tua. id est pena inflicta per te: hebreis peccãtibus in deserto: nõ fuit exterminatiua oĩm generaliter ſ; castigatiua tantum. vnde subdit. Sed ad correctionẽ in breui turbati sũt. Hiere. xxx. Nõ faciã te in cõsummationem: sed castigabo te in iudicio vt non videaris tibi inoxius. ⁊ hoc in breui. quia Esa. liiij. Jn momento indignatiõis mee abscõdi faciẽ meam parumper a te. Et tamẽ eciã fuerunt in turbatione illa fuerũt habẽtes signũ salutis. scz serpentẽ eneum ad cõmemorationẽ mãdati legis tue. i. sic cõmemorator i lege tua. Nume. xxj. Fac serpentez eneum ⁊ pone eum pro signo. Sed quia ille effectus quo curati fuerũt ad inspectionẽ serpentis enei posset a simplicib⁹ ipsi serpenti attribui ⁊ nõ deo. iõ tertio subiungit. Qui eñi cõuersus est. ⁊c̃. per te christum figuratũ p illum serpentẽ eneũ qui omniũ ẽ saluator. Figurabatur autẽ christus per istum serpentẽ eneũ multipliciter. scz quãtũ ad morum inocẽtiam. quantum ad situs eminentiã: quãtũ ad vite carentiam. ⁊ quãtum ad salutis efficientiã. Primo quantũ ad morũ innocẽtiaz qr sicut illa figura serpentis venenosa apparuit: ⁊ tamẽ nullum venenũ habuit. ita christus carne pcti apparuit ⁊ tñ nullũ peccatũ habuit. nec ẽ inuẽtus dolus i ore ei⁹. Scđo quo ad vite carẽtiam: qr sicut serpens ille vitam nõ habuit ⁊ tamẽ de materia maxime duratiua fuit qr es inter oĩa metalla durabili⁹ ẽ. sic dicit hic glo. ita xp̃s vere mortu⁹ ẽ sm hũanitatẽ ⁊ vere etern⁹ ⁊ imortalis ẽ sm diuinitatez. Tertio quãtũ ad sit⁹ eminẽtiã: qr sic serpẽs posit⁹ fuit sup particã lõgã vt a toto pplõ videret ⁊ a gentib⁹. ita xp̃s i ligno crucis ita alte suspẽdebat vt a toto pplõ videret: vbi eciã adhuc a deuotis mẽtibus per fidem ⁊ amorem cõspicit. Quarto quãtũ ad salutis efficientiã: qr sicut oĩs a vera serpente ꝑcussus si serpentẽ eneũ aspiceret curabatur. Jta quilibet a diabolo vulneratus si christum in cruce consideret per fidem et veniam roget sanatur. Quarto subiungit finem per istud miraculum principaliter intentum: videlicet honorem dei: cum dicit.

A

sᵗ ꝓsuᵗio . ꝓs.

Et in hoc ostēdisti inimicis nostris: q2 in es q̄
liberas ab omni malo. sc3 corporali ⁊ spūali.
Christus eni legit̄ fecisse miracula propt' tria.
Primo ad cōmunē circa quos operabatur vtilit
taté. q2 eos frequēter in corpore ⁊ in aia cura-
bat. Secūdo propt̄ aliorū cōuersionē: q2 mul
ti videtes xp̄i miracula cōuertebāt̄. Tertio p-
pter dei gloriam ⁊ honorem. Joh. ix. Nec hic
peccauit. neq3 parētes eius: sed vt manifesten
tur opera dei i illo. Et eodez mō in proposito
deus istud miraculum fecit ad vtilitatē bono-
rum de filijs israel. ad cōuersionē malorum ⁊
ad gloriam dei dilatādam. Secūdo pricipa
liter in ista lectione agit de egyptiorū i egypto
mirabili per bestias exterminatiōe que propt̄
eorū maliciā sine quocūq3 remedio infligebat̄
vn̄ subdit. Illos autē. id est egyptios lo; custa
rum ⁊ muscarum occiderūt morsus. De q̄bus
locustis dicit̄ Exod. x. Dixit dn̄s ad Moysen
extende manū tuam sup terrā egypti ad locu-
stam vt ascendāt sup eā ⁊ deuorēt omnē herbā
que residua ē grandini. De muscis vō Exod.
viij. habetur. Venit musca grandis in domo
pharaonis. ⁊c̄. Locusta s̄m glosaz super illud
Exo. x. dicit̄ quasi longa hasta. q2 habet lōgio
ra crura retro q̄3 ante. Et s̄m Isido. xij. Ethi.
Est animal paruū noxiū habēs dētem ⁊ plus
q̄3 cetera animalia frugibus nocet. Item s̄m
hiero. sup p̄mū caplm̄ Johel. h̄mōi volatilis
tria sunt noīa successiue s̄m etatē. Nam fetus
locuste anteq̄3 habeat alas vocat̄ bruchus. cu3
incipit volare vocat̄ attelabus: cū plene volat
vocat̄ locusta. De locusta loquēs Basilius in
exameron dicit. Locusta dicit̄ quasi loco stare
faciēs. q2 cū iter arripienti occurrit: malū est ⁊
sinistrū. sicut buso dextrū pretendit. Vel dicit̄
locusta: q2 nūc saltum dat; nūc loco stat. vel q2
p modicū tempus stat in vno loco. Chrys̄. sup
Math. sicut. Locuste sūt volatilia mūda qui
dem s̄ parua. ⁊ nō satis in altum volātia q̄ mā
ducauit Johānes i desertis. Arnolphus cuiz
quidā expositor sic ait. Minimū genus locu-
starū in deserto iudee q̄ pastus ē Johānes vs-
q3 hodie apparet: ⁊ h3 corpusculū in modū di-
giti manus: mēbris exilibus ⁊ breuibus: i her
bis faciliter capit̄. hec ille. Talibus ergo locu-
stis ⁊ muscis exterminabāt̄ egyptij in cōtēptū
⁊ derisionem ⁊ nō per leones vel vrsos vl' for-
tia animalia: quia digni erāt propter eorū ido
latriam a talibus extermiari. Circa illā clau
sulam. signū habētes salutis. Notādū q3 deus
hūano generi multa signa ostēdit. beniuolētie
reminiscētie: prouidētie: ⁊ patiētie. Signa be-
niuolentie sunt oēs creature facte ⁊ create ad
seruiēdum homini. Est enī signū qd̄ vnu3 of-
fert sensui ⁊ aliud intellectui. ⁊ sic omnis crea-
tura sensibilis seipam offert sensui ⁊ deum re-
presentat intellectui boni viatoris. Nemo pōt
hec signa facere. que tu facis nisi fuerit de' cu3
eo. Joh. iij. Signa reminiscētie sunt septē sa-
cramenta ecclesie p que reducimur ad memo-
riam passionis dominice. Hebre. ij. Sal' no-
stra firmata est cōtestāte deo signis ⁊ portētis
⁊ varijs virtutib': ⁊ spiritus sancti distributio-
nibus. Signa prouidētie dabit ante suū aduē
tum; ne dn̄s veniat peccatoribus iprouisus.
et hoc est signū magne curialitatis diuine. nul
lus eni qui aliquid facit qd̄ vellet occultari ap
probat aduētū hominis improuisum: sed pec
cator quilibet facit qd̄ vellet: si posset occultari
⁊ ideo deus mūdo pleno peccatis ventur' pre
mittit signa quedā notabilia: per que homīes
contra ipius aduentum sibi, puideant ⁊ dispo
nāt. De istis signis dicit̄ Luce. xxi. ca. Erūt si-
gna in sole ⁊ luna ⁊ stellis. Dicit Vegetius de
re militari libro. iij. cap. v. Tria inquit genera
cōstat eē signorū p negocijs belli: vi3 vocalia
semiuocalia: ⁊ muta. Vocalia dicunt̄ que hu-
mana voce pferunt̄. sicut duces s̄ordinat ali-
qd̄ certū verbū: quo in cōflictu vtunt̄. sicut de-
us nobiscū. vel triumphus imperatoris. vel ali-
quid cōsimile. Signa semiuocalia sunt que fi
unt per tubam cornu vel buccinā. Signa mu-
ta sunt vexilla. aquila dracones: ⁊ ei ea ista si-
gna ponebāt̄ medietas donatiui oim militu3
cūtium ad bellum, pter duas rōnes. vna fu-
it rō ne si ea habuissent i custodia, ppria i friuo
lis expenderēt: vnde ad vtilitatem eorum pro
uisum fuit q3 sufficiēter sustētabant̄ de ānona
cōmuni. Alia ratio fuit vt per hoc animosi' et
fortius sequerētur signa sua ⁊ ea nullo modo
relinquerēt ex quo peculiū suum casti ēēe ibi-
dem leu ei cōsistere. sed potius ea defenderēt
quātum possent. ista tria signorum genera fa-
ciet christus in aduētu suo secūdo. Na3 signa
vocalia erunt i illa disceptatiōe: sicut d2 Math.
xxv. Esuriui ⁊ nō dedistis mihi mādicere. ⁊c̄.
Signa semiuocalia: quia tuba precedet: ⁊ de
istis simul dicit Apl's. j. Thessal. iiij. Domin' i
iussu ⁊ in voce archangeli ⁊ in tuba dei descen
det de celo. Signa vero muta erūt instrumen
ta passionis christi ⁊ ipsum corpus dominicū
vulneribus insignitum. Dan. vj. Ipse est sal-
uator ⁊ liberator faciēs signa ⁊ prodigia in ce-
lo ⁊ in terra. Signa patiētie dat nobis dn̄s ex-
pectādo nos ad veniā vt redeam' ad gratia3.
Eph. iiij. Nolite cōtristare spūsctū dei i q̄ signa
ti estis i die redēptiōis.

Lectio CLXXVIII

Ilios autē tuos
nec draconū nec venatoꝝ vicerunt
dentes. misericordia eni tua adue-
niēs saluabat illos. In memoriā sermonū tuo
rū exterminabāt̄ ⁊ velocit̄ sanabāt̄ ne i altam
incidētes obliuionē: non possent tuo vti adiu

torio. Eteni neq3 herba: nec malagma sanauit
eos. sed tu⁹ dñe sermo q̄ sanat oīa. Explicata
tribulatiõe egyptijs illata p minutas bestias
q̄bus sine remedio extermīabant. Redit ad
correptionē filiorū isrl' in deserto. a qua cū mi-
rabili adiutorio liberabant. Et circa h̄ tria fac
Nā primo ostēdit huius remedij cām supnatu-
ralē. Secūdo ponit hui⁹ remedij cām finalem
Et tercio excludit ad huius remedij efficientia
oēm cām medicinalē. scdā ps ibi. Nem altam
tertia ibi. Eteni neq3 herba. Quātū ad pri-
A mū dicit sic. Filios aūt tuos ⁊c. q2 fuerunt filij
iō debuerunt castigari. Eccl. vij. Filij tibi sunt
erudi illos ⁊ curua illos a pueritia eorū. In cu
ius figurā dicit ps. Beatus q̄ tenebit ⁊ allidet
paruulos suos ad petrā. id est beat⁹ qui castiga-
bit filios suos vel carnales p naturā: vel spūa-
les p curā ⁊ allidet eos petre. i. xp̄o assuefaci-
ens eos ad opa virtuosa. ⁊ alibi dicit. In ma-
tutino interficiebā oēs peccatores terre. hoc ē
statim in iuuētute vitia peccatorū p castigatio-
nes cōdignas amputari: ⁊ hoc ē cape vulpes
paruulas q̄ demoliunt vineas. Cant. ij. Vn̄ Hie
ro. sup eplam. Ephe. vj. ⁊ habet in Cano. dis.
xxxvij. legāt. Hely sacerdos pater sanct⁹ fuit:
s3 q2 filios nō erudiuit i oī disciplina ⁊ correcti-
one. supinus cecidit ⁊ mortu⁹ ē. Filios aūt tu-
os nec draconū nec venatorū vicerūt dentes.
q2 nec a magnis bestijs i quātitate cuiusmodi
sūt dracones: nec a maliciosis in qualitate cu
iusmodi sūt serpētes minores dño ptegente
ledebāt. Draco eni fm Isid. veneno caret. xij
ethi. ca. viij. ita scribit. Draco maior cūctorum
serpentiū siue oīm aiantiū sup terrā. Hūc greci
draconta vocāt. Vn̄ ⁊ deriuatū ē in latinū. vt
draco diceret q̄ sepe a speluncis extract⁹ fert i
aerē. cōcitaturq3 pp̄ter eū aer. Est aūt cristat⁹
ore paruo ⁊ artis fistulis p quas trahit spiritū
⁊ linguā exurit. Vim autē nō in dentib⁹ sed in
cauda habet. vel bere potius q̄ ictu nocet. in-
noxius est eni a venenis. ⁊ iō huic ad mortē fa
ciēdā venena nō erūt necessaria: q2 si quē liga
uerit occidit. Unde nec elephas tut⁹ ē sui cor-
poris magnitudine. nam circa semitas deli-
tescēs p quas elephantes solito gradiunt cru-
ra eorū nodo illigat ac suffocatos perimit. h
Isi. Fert aūt fz papiā q herba q̄ draconteo di
citur nata sit de sanguine draconis. ⁊ iō sic vo
cata. ⁊ ē dracony coloris. flos vero ei⁹ sicut lin
gua draconis. Si q̄s radicē hui⁹ herbe sanis
cōfricet manib⁹: serpētes sine piculo prēdet. ē
aūt tyriace virtutis si legat mēse Julij. hec pap.
Mirabile ē aūt si veneno careat draco cū scdz
autores aurā spirādo inficiat ⁊ flatu mortifero
pestes ingerat: sicut pz ex narratiōe Aris. lib.
suo de pprietatib⁹ elemētorū. de eo qd̄ cōtigit
tpe Philippi i armenia. et Solin⁹ de mirabili-
bus mundi dicit expresse. q nō in dētib⁹ sed in

cauda venenū habeat: nec obstat q ei⁹ carnes
comedūt ethiopes: sicut dicit ps. Dedisti eam
populo ethiopū escā. qd pōt eē vel q2 venenū
excutiūt aliq̄ arte sicut medici faciūt de serpen
tibus. vel caudā abscidūt: in qua latet venenū
Draconis aūt caro vitrei coloris ē ⁊ ifrigidat
vescētes eā. hinc est q ethiopes in feruida pla
ga habitātes carne draconis libent vescuntur
Mercatores etiā: qd ē mirabile dictu: q̄busdā
carminib⁹ dracones faciūt māsuetos ad tem-
pus. quibus insidētes freno eos regunt vsq3
tūc in ethiopiā veniūt vbi eos vendūt. vt dr in
libro de naturis rerū. Dicit glo. Filios autē
tuos nec draconū: nec venenatorū vicerūt den
tes: misericordia autē tua adueniēs saluauit
eos per aspectū serpentis: sicut in lectione pre
cedēte dictū ē. Subdit aūt cām quare sic affli-
gebātur ⁊ ait. In memoria eni sermonū tuorū
exterminabātur: ⁊ velocit' sanabāt ne in altā
incidētes obliuionē nō possent vti tuo adiuto
rio. Et dicunt tria: vz cā afflictiōis illate. mo
dus medicine collate. ⁊ finis salutis eis date.
Puniebāt eni in memoriā sermonū tuorū: hoc
ē ad memoriā ⁊ cōminationē dei extermina-
bātur. Aliq̄ legunt in memoria dictionalit': q2
obliuio diuinorū sermonū multos duxit in ex-
terminiū. Aliq̄ legūt examinabāt: aliq̄ extermi
nabāt: ⁊ pōt exponi: exterminabāt. i. grauiter
vexabāt. Modus medicine collate subiungit
cū dicit. Et velocit' sanabāt. Finis vero salutis
eis date fuit remotio desperatiōis. vn̄ subdit.
Ne in altā incidētes obliuionē. in altā. i. in p-
fundā: vt nō possēt tuo vti adiutorio desperati
one pueniente cogitationē. Ultimo excludit
ab illo remedio cām naturalē ⁊ dicit sic. Eteni
nec herba: nec malagma sanauit eos: sed tu⁹
dñe sermo q̄ sanat oīa. Malagma idē ē q em-
plastrū. ⁊ dr a malaxo as. qd ē manu laxare et
cōprimere herbas coctas cū oleo vel butyro i
aliq̄ genere gūmi. vl' aliq̄s spēs cōmiscere pro
emplastro: ⁊ nihil tale sanauit eos: s3 sermo dei
q̄ pcepit serpētē eneū fieri ⁊ poni p signo Nu-
meri. xxi. Circa illā clausulā. Tu⁹ sermo dñe B.
sanat oīa. Notādū ē q sermo dei deuote cōce-
ptus sanat oēs infirmitates mortales vel mo-
rales v'tute diuina: vn̄ q̄ ps. Qui ppiciat. om. in.
tu: q̄ sa. o. in. tuas. et sicut medicina nō subito
sanitatis effectū inducit: s3 p pcessū tpis ⁊ cum
mora. ita v'bū auditū aliq̄n̄s auditorē subito
nō cōuertit: s3 cū forte i aīa ei⁹ q̄euit p. xx. ānos.
tūc pmo incipit opari. hz aūt aīa multas infir-
mitates q̄ ad. vij. capitales radicalit' reducūt:
⁊ p. vij. corporeas infirmitates figurāt. Nā su
pbia frenesī cōpat. patet eni freneuc⁹ mētē alie-
natiōē3 q̄ nec bū iudicat de seipso nec de alijs.
imo seip sum iudicat quanto infirmiorē tanto
valentiorē. Eodē mō supbus omnes cōtemnit
et damnat: et se solum sufficientem reputat.

z sibi plus q̃ hz sp arrogat. Istã mẽtis alienati onẽ patiebaſ merito p sua supbia rex Nabuchodonosor, de quo Dañ. iiij. qui dixit deambulãs in aula sua. Nõne hec ẽ babylon magna quã ego edificaui i domũ regis i robore fortitudinis mee z glia decoris mei? Et stati virtute dei eiectus ẽ ab hominib⁹ z cũ feris vixit z passus ẽ mẽtis alienationez z videbaſ sibi q̃ eẽt bos in anterioribus: z in posteriorib⁹ leo: z p⁹ septẽ mẽses restitut⁹ ẽ adp̃ces Danielis ad sensũ: licet nõ stati ad regnuz: z tũc legiſ sic dixisse. Oẽs vie dei iudicia z gradiẽtes in superbia potest humiliare. Dañ. iiij. Cura vo freneſis in p̃ncipio ẽ euacuatio sanguinis z aliorũ supfluorũ q̃ ad cerebrũ ascẽdẽtes pturbãt vsũ rõnis. Et eodẽ mõ verbũ vel sermo dei ostẽdẽs nos vacuos eẽ ab oĩ bono q̃tũ s̃ad nos attinet z a deo habere quicq̃d boni fecerim⁹. z q̃ diu in frenesi supbie detinemur: a nobis sanitatẽ mẽtis recuperare nõ valemus. iuxta illud Eccl. iij. Synagoge supboz nõ ẽ sanitas. z iõ certe optet nos sanguinẽ supbie emittere z effundere supfluos hũores rerũ tpaliũ z cũ vera hũilitate z firma fide currere ad deuz. De q̃ Luc. vj. Oĩs turba q̃rebat eũ tãgere. q̃r virtus de illo exibat z sanabat oẽs. Scda infirmitas spũalis est ira. z hec cõpatur febri acute q̃ hẽs eã patiſ calorẽ ptinuũ z sitim magnã sm Cõstãtinũ li. vij. viati. ca. d̃ cersi. vl' causon. Et isto mõ ẽ de hoĩe iracũdo q̃ statim ad qõlibet vel bũ calorẽ colere sue ostẽdit gestu verbis z vultu. hẽt etiã sitim magnã se metipm vindicãdi: z talis oĩt diẽ incẽdit oẽs vicinos suos p nihilo. Hãc infirmitatem patiebaſ herodes qñ videbat q̃ illusus a magis eẽt: iratus ẽ valde. z mittẽs occidit oẽs pueros q̃ erãt i bethlẽm z i omib⁹ finib⁹ ei⁹. Ecce p̃cessit calor iram z secuta est sitis irrõnabilis vltionis. Istaz infirmitatẽ curat sermo diuin⁹ p̃dicãdo de diuina dulcedine z pietate dei. In cui⁹ figurã legimus Mar. vj. q̃ discipuli vngebãt infirmos oleo z sanabant. Tertia infirmitas ẽ inuidia. et hec cõparaſ febri seu febricitanti. Febricitans nãq̃ modo calescit: mõ frigescit. eodẽ mõ inuidus mõ gaudet de aduersitate bonoz: modo dolet de eoz psperitate. Istã infirmitatẽ patiebatur Saul. j. Regl. xviij. qñ iuuenculas audiuit canere d̃ dauid z ait. Mihi dederũt mille: z dauid decẽ milia. Ista infirmitas putrefacit interiora homis. z cura ei⁹ ẽ sermo diuinus psuadens amicicĩã z gratitudĩnẽ: q̃r sicut inuidia ẽ putredo aĩe: ita amicicia ẽ e⁹ sanitaſ. Prouer. xiiij. Vita carnium sanitas cordis. putredo ossiũ inuidia. Quarta infirmitas spũalis ẽ accidia q̃ cõparaſ paralysi: q̃ ẽ membroz dissolutio z debilitatio: ita q̃ motũ debituz pficere nõ psit patiẽtes eã. Istã infirmitatẽ patiebaſ figuratiue loq̃ẽdo ille q̃. xxxviij. ãnis iacuit aũ piscinã salutiferã z nũq̃ descẽdit in eã vt sanaretur Joh. v. z significat inueteratos dieꝝ malorũ: q̃ cõtinue iacẽt iuxta saci amẽtũ cõfessionis z penitẽtie: z nũq̃ curãt intrare donec debeãt mori. Ista infirmitas sanaſ p valde calid.i: q̃r si ex vna pte cõsideraſ calor pene gehẽnalis. z ex alia pte calor charitatis xp̃i excitãtis ad opationes virtutis: statim de tanta accidia poterit habere curam. Hiere. iij. Conuertimini filij reuertẽtes z sanabo infirmitates vr̃as. Quinta infirmitas spũalis ẽ auaricia z cõpaſ hydropisi sm Bedã. cuius ppietas ẽ: q̃ãto magis bibit tanto plus sitit. Et eodẽ mõ auarus nunq̃ dicit sufficit. hanc infirmitatez patiebaſ diues ille qui dixit Luc. xij. Destruã horrea mea et faciã maiora z illuc cõgregabo oĩa q̃ nata sunt mihi. Istã infirmitatẽ sanat sermo diuin⁹: persuadens elemosynaz z opa pietatis Esa. lviij. Frange esurienti panẽ tuũ: z egenos vagosq̃ induc in domũ tuã: z sequiſ. Tunc erũpet q̃si mane lumẽ tuũ z sanitas tua ci⁹ orieſ. Sexta infirmitas spũalis est gula z ebrietas: subuertens iudiciũ rõis z compatur epilẽsie: que facit hominẽ cadere corpalit': spũalit' autem et mortaliter ad oĩa genera peccatoꝝ cum sit ingressus z ianua oĩuz vitiorũ. Istã infirmitatẽ patiebaſ diues epulo. Luc. xvj. qui induebaſ purpura z bysso z epulabaſ cotidie splendide. Loth etiã inebriat⁹ vtrãq̃ filiã cognouit Gen. xix. Quia hec ẽ infirmitas q̃ nunq̃ sola venit. Hanc sanat sermo diuinus psuadẽs abstinẽtiã rõnabilẽ. Eccl. xxxj. Sanitas ẽ mẽtis z corporis sobrius potus. Septima infirmitas est luxuria: z cõpatur lepre. eo q̃ generaſ ex calore corrupto z deordinato. Et istã infirmitatẽ patiebaſ Salomõ: q̃ habuit vxores reginas quasi septingentas: z concubinas trecentas: z cũ iam senex eẽt deprauatũ ẽ cor eius p mulieres. iij. Regl. xj. Hec est infirmitas cõtagiosa z abominabilis. Vna nanq̃ psona talis centũ põt inficere. et hanc sanat sermo dei: persuadẽs hominu honestã societatẽ z penitentie seueritatẽ: z deuote oĩonis instãtiã. Hec enim oĩa ad curã huius infirmitatis exiguntur. In cuius figura: maria lepra pcussa per septẽ dies fuit exclusa a castris z nõ nisi ad orationẽ moysi sanata. Numeri. xij. dicente Moyse ad dominũ. Deus obsecro: sana eam. Sic g sermo dei sanat oĩa. In cui⁹ figura ẽ Luc. ix. q̃ xp̃s cõuocatis duodecim discipulis misit eos p̃dicare regnũ dei z sanare infirmos.

Lectio CLXXIX

Tu es domine qui

vite z mortis habes ptãtem. z reducis ad portas mortis z reducis. homo autem occidit p maliciã suam z cuz exierit spiritus nõ reuertetur nec reuocabit animaz

que recepta ē sed tuā manū fugere īpossibile ē
Postq̄ spūssanct⁹ declarauit diuersitatē inter
puniōes duas quaꝝ vna est: q̄ exterminauit
egyptios ⁊ altera q̄ puniuit hebreos: q̄r decla
rauit quō miraculose ꝓuidit hebreis de reme
dio quo sanarēt̄ i deserto: vicꝫ de serpēte eneo
In ista pte istoꝝ miraculoꝝ oīm deo attribuit
auctoritatē. Et circa hoc tria facit. Nā primo
deo attribuit puniēdi omnodā potestatē. Se-
cūdo attribuit homini delinquēdi spōtaneam
fatuitatē. Tertio ab hoīe excludit ꝑpune eua-
dēdi liberā facultatē. secūda ps ibi. Hō autem
occidit. tertia ibi. Sed tuā manū. Circa primū
duo facit. Vnū ē q̄ de⁹ hꝫ ptātem vite ⁊ mortis
q̄r in ipo ē ptās vitā auferendi: cōseruādi ⁊ af-
ferendi. Secūdū ē q̄ ipse pōt hoīes deducere ꝑ
afflictiōes intrinsecas vsq̄ ad portas mortis:
⁊ iterū ad vitā ⁊ salutē reparare: ergo in ipo ē
oīpotētia puniendi. Porte mortis sūt graues
infirmitates ⁊ tribulatiōes ꝑ quas hoīes mori
unt̄. Ad egrediendū ꝑ portas debem⁹ nos p̄p
parare. Vnde Seneca epla. lvi. Neminē mor
tem nemo hilario accipit nisi q̄ se ad illā diu cō
posuit. Hasuo ait tā stultū cē qui morē time-
at q̄ qui senectutē. Nā quēadmodū senectus
adolescentiā sequit̄: ita mors senectutē. Vme
re nesciunt qui mori nō vult. vita cū acceptiōe
mortis data ē. Ad hāc itur: quā ideo timere de
mēns ē. q̄r certa expectāt̄ dubia metuunt̄. q̄s
queri pōt in ea cōditiōe se cē in qua nemo nō
est. Prima aūt pars equitatis ē equalitas. Hec Se
neca. ⁊ vult dicere q̄ iniquus est q̄ ꝯtra mortē
murmurat cū oēm hominem mori oporteat.
Secūdo attribuit homini spōtaneā fatuitatē
delinquēdi. Et circa hoc tria facit. Primo dicit
q̄ homo sibyp̄si infligit triplicē mortē: vicꝫ cul
pe nature ⁊ gehēne. Quātū ad mortem culpe
dicit. Homo aūt occidit ꝑ maliciā aīam suā. q̄-
tum ad mortē nature dicit. Cū exierit spūs in
die mortis: nō reuertet̄ ad p̄sentē vitam natu-
raliter. quātuꝫ ad mortem gehēne subdit: nec
reuocabit aīam: q̄ recepta est supple i inferno.
Iob. vij. Sicut ꝯsumit̄ nubes ⁊ ptransit: sic q̄
descēdit ad infernos nō ascēdet. Tertio exclu
dit ab hoīe ꝑpune euadēdi liberā facultatē. Et
q̄tū ad hoc subinfert̄. Sꝫ manū tuā effugere
īpossibile ē: q̄r sicut nec celum effugere potes: sic
etiā nec manū dei. nā si ad occidētē ieris ab oriē
te fugiēdo: celū sup te extēsū ē. si ab aq̄lone ad
austrū sp̄acelo ꝯtineris sicut auis i cauea ⁊ effu
gere nō potes. Eodē mō si fugis deū placatū
accedis ad deū iratū. q̄cūq̄ verteris sp̄ in manu
dei eris: vel puniēte ꝑ delicto: vel premiāte ꝑ
merito. vn̄ bn̄ poeta dixit. Quo fugis Euchilis
q̄scūq̄ accesseris oras. Sub Ioue sp̄ eris. An
nescio lōgis regib⁹ eē man⁹. Hō q̄dē occidit ꝑ
maliciā. Nota q̄ multa mala facit malicia.
Est eni recte rōnis subuersiua. hūane ꝯuersa

tiōis turbatiua. ⁊ in ꝓpriū auctorē reflexiua.
Sciēdū etiā q̄ malicia radicata facit hoīez ma-
le eligere. ⁊ corrūpit bonā estimationē ⁊ verā
de reb⁹: sicut dicit Aris. vj. ethi. Hec ē rō q̄re ma
liciosi cū sint int̄ mille prudētes frequēter fal-
lunt̄ vt ceci. Sap. ij. Excecauit eos malicia eo-
rū. Vn̄ Chryſ. sup. ij. cap. Math. ostēdit q̄mō
malicia herodis fecit eum eē stultum qū inte-
bat̄ occidere xp̄m: ⁊ dicit sic. Cōsidera hic stulti
ciā mixtā dolo tyrānj. aut enim herodes credi
dit scripturis aut nō. Si nō credidit: q̄d inter-
rogabat scripturas: q̄s credit vaniloq̄s? Si cre
didit estimās ꝓphetiā etiā imobilē: quō q̄ spe
rabat illū regē posse interficere quē futuꝝ di-
cebāt scripture? Nā si ꝓphetie credidit: planū
erat ipm aduersus impossibilia conari. Si nō
credidit: tūc nec sibi timere debuit nec puero i
sidiari. Rn̄det Chryſ. Vā sel̄ malignitate ca-
pta sit melior cūctis efficit̄. Tale eni ē vitiū mali-
gnitatis vt a nullo plerūq̄ ipulsa seipaꝫ p̄cipitet
⁊ sepe absq̄ effectu opis crīmosa: ipossibilia
conat̄ efficere. hec Chryſ. Quāuis aūt i vtro-
q̄ sexu multa sit malicia: callidior tn̄ ⁊ cōmuni
or in sexu feminco repit̄. Iuxta illō Eccl. xxv.
Breuis ē oīs malicia sup maliciā mulieris: sors
peccatoꝝ cadet sup illā. vn̄ in eodē capl̄o pau-
lo ante cōparat eā trib⁹ bestijs multū nociuis
⁊ in dicit eā in malicia oīs excellere. Cōparat
eā colubro leoni ⁊ draconi. De colubro dicit sic
Nō ē caput nequi⁹ sup caput colubri: ⁊ nō est
ira sup irā mulieris. De leone ⁊ dracone dicit
sic. Cōmorari leoni ⁊ draconi placebit: q̄ꝫ habi
tare cū muliere neq̄: ⁊ subintellige magis. Cō-
patur aūt colubro q̄druplici rōne. Nā coluber
dr̄ q̄si colēs vmbras. ⁊ mulier vmbras pl⁹ dili-
git q̄ꝫ lucē. Scd̄o coluber totū venenū hꝫ in ca
pite ⁊ mulier ornatū p̄cipuū in velis: coronis
gēmis ⁊ vnguētis in capite suo portat vt ocu-
los intuentiū valeat intoxicare. Tertio colu-
ber totū venenū suuꝫ colligit in fauces: vt per
eas effundat: ⁊ mala mulier os ⁊ fauces totaꝫ
maliciā suā mētiēdo cōtēdēdo detrahēdo effū
dit. Quarto coluber sibilat vt noceat: mala
mulier cātādo: adulādo mirabilit̄ multos fallit
Vn̄ Aug⁹. de singularitate cle. ca. viij. Hoc ve
nenosius ē sup cūcta. q̄ꝺ psallē delectat̄ cui⁹ cā
tu ē tolerabili⁹ audire basiliscū sibulātē. Scd̄o
ꝯpat̄ leoni ꝑpt̄ tria: ꝑpt̄ iracūdiā q̄r sicut leo sine
vidicta placari nō pōt: sic nec mulier. Eccl. xxv.
Nō ē ira sup irā mulieris. Scd̄o sicut leonis ossa
ad inuicē collidant̄ causant ignē. eodē mō mu
lierū v̄ba cōfabulatiōes ⁊ colloq̄a: q̄ꝫtūcūq̄ vi
deantur seriosa et solida: ignēꝫ voluptatis ac
cēdunt. Tertio leonis cautela est: q̄ cauda
sua vestigia sua tegit. et hoc est mulierum pro-
prium crimina sua excusationibus suis ⁊ mē-
dacijs operire. Et ideo signanter dicitur Ec-
clesiastici. xliij. In medio mulieꝝ nolite cōmo

rari. de vestimentis enī pcedit tinea ꝛ a muliere iniqtas viri. In antiquis vestib⁹ ꝛ in nouis similiter nascunt tinee ꝓpter malā custodiā. et certe in antiqssimis vetulis nutrit adhuc tinea libidinis ad lrām. Prima iniqtas viri o muliere pcessit qꝺ in multis bonis viris cōmuniter euenit. Exemplū de sampsone ꝛ dalila. Judi. xvi. Dauid ꝛ bersabee. ii. Reg. xi. Et in multis aliis quoꝝ nō est numerus. Tertio cōparat mala mlier draconi ꝓpter q̄ttuor. Draco habet os puuz. inficit aerem. incedit cristatus et specialiter elephanti insidiatur. Et eodem modo mulier nec̄ os habet paruum per verbū ꝛ vultus simplicitatē in principio. q̄tumcunq̄ etiā si cōmessatrix ꝛ gulosa simlat se in aula tanq̄ appetitu careret. Scđo inficit aerem aspectu suo sicut basiliscus q̄ solo visu interficit hoiem: q nō solū cū videt sed etiā cū videt occidit hoiez. Ad lrām. Mulier menstruata aspectu suo inficit speculū fm Aris. ii. de som. ꝛ vigi. ꝛ facit in eo maculā. Eodē mō mulier mala virū q̄tumcūq̄ sit speculū oim sciētiā repñtans inficit ꝛ maculat si mulieꝝ cōsortio se iniscet vt patet de Salomone. Ecci. xlvii. Inclinasti femora tua mulierib⁹. Tertio draco incedit cristatus ꝛ iste cristas habent in capitib⁹ coronis ꝛ gemmis ꝛ variis ornamētis distinctas.

Quarto elephanti insidiat. Elephas enī est animal castissimū ꝛ tm̄ semel gignit fm Aris. v. ꝛ. viii. de aialibus. ꝛ cū femina fuerit impregnata mas ei nō appropiquat. Isti aiali draco insidiat ꝛ pedes ei⁹ sua cauda cōstringit ꝛ occidit. Moraliter q̄tumcūq̄ homo sit castus: si mulierē malā familiaritatē obligat: cōstringit pedes affectionis sue ꝛ occidit. Vñ Aug⁹. de singularitate cle. ca. viii. Semel dixerim oīe inconueniēs: societas mulierū gluten ē delicatū ꝛ viscus toxicatus q̄ diabol⁹ aucupat. Et sic pēsatis ꝓdictis de mulierū sola malicia possit exponi. qꝛ homo supple ꝑ maliciā mulieris et illicite cōmunicādo occidit animā suā. Vñ v̄sus. Femina corpus opes animā vim lumina vocem Polluit annihilat necat eripit orbat acerbat: redde singula singulis. Scđo principaliter malicia ē hūane cōuersationis turbatiua. Persona enī maliciosa nūq̄ cessat machinare malū: etiā sub specie sanctatis ꝛ iusticie. Vñ Hugo li. i. de aia. Loquit apud se maligna cogitatio vsq̄ quo illū tolero? Cōsentire me ei cōprobor si eū nō corripio. Cōsentiens aūt in eū: deum offēdo. Corripiā ergo ne deū offendā. nihil p mea: s pro dei iniuria vlciscēdo totū facio vno sic illū sibi restituā. Proximū enī corripere ꝛ eū castigare: h nō est, ꝓximo nocere: s prodesse velle. Sic sepe apꝺ se loquit maligna cogitatio. Excecauit enī eū malicia sua. hec Hugo. Hec enī malicia habet currū suū sicut docz Bern. sup Can. q̄tuor rotis cōsistentē: q̄ sunt seuicia: impatiētia: audacia ꝛ impudētia. Vnde enim velox est currus iste ad effundendum sanguinē. qui nec innocētia sistitur: nec patiētia retardat: nec timore seruat: nec pudore inhibet. Trahit aūt a duob⁹ equis ad omnē pnicē. q̄ sūt terrena potētia: ꝛ seculi pompa. Porro ꝓsident his duob⁹ equis aurige duo. videlicet tumor ꝛ liuor. Tumor q̄dē pompā: liuor potētiam regit ꝛ suū ascensorē ducit ad infernū. Vñ Eccs. ix. Corda filioꝝ hoim implent malicia ꝛ cōtemptu in vita sua. ꝛ post hec ad inferos deducent. Tertio malicia ē in autorē ꝓprium reflexiua. Vñ Sene. epla. lxxxii. scđm cōmunes libros ostēdit: q venenū malicie per⁹ est q̄ venenū serpentis: qꝛ licet venenū serpētis mortiferuz sit: alteri tñ serpēti nō nocet. Sz venenū malicie prius ꝛ ꝓncipalit̄ nocet hñti. vñ dicit sic. Malicia ipsaz maximā ptē veneni sui bibit. Illud venenū qꝺ serpentes in alienā perniciem ꝓferunt sine sua cōtinent: nō est huic simile: h habentib⁹ pessimū. h Sene. vñ Greg⁹. xii. mora. Mens praua sp in laborib⁹ est: quia aut molit mala q̄ inferat: vel metuit ne sibi ab aliis inferat ꝛ quicq̄d ꝯtra proximū excogitat hoc ꝯtra se a proximis formidat. hec Greg⁹. Jo signāter Hiere. ii. dicit. Arguet te malicia tua. Et Hiere. iiii. Laua a malicia cor tuū hierusalem: vt salua fias.

Lectio. CLXXX

Egantes enī nos

N se te impii ꝑ fortitudinez brachii tui flagellati sūt nouis aquis ꝛ grandinib⁹ ꝛ pluuiis ꝑsecutionē passi sunt ꝛ p ignem cōsūpti. Qꝺ enī mirabile in aquis erat: q̄ oia extinguit plus ignis valebat. Vindex etenī est orbis iustoꝝ. Postq̄ spūssanct⁹ declarauit q̄modo diuersimode flagellati fuerūt egyptii ꝛ hebrei ꝑ bestias ꝛ aialia. qꝛ egyptii ad exterminationē: hebrei vero ad castigationē. In hac pte cōseq̄nter ostendit quō diuersimode flagellati fuerūt egyptii ꝛ filii israel ꝑ oppositū cōsolati ꝛ hoc ꝑ res insensatas ꝛ elemēta. Et circa h duo facit. Nā primo agit de egyptioꝝ terribili flagellatione. Scđo de hebreoꝝ admirabili cōsolatione. scđa pa ibi. Pro quib⁹ angeloꝝ. Circa primū quinq̄ facit. Primo assignat illi⁹ flagellationis causā principalē. Scđo causā instrumentalē. Tertio eiusdē instrumēti actiuitatez supnaturalē. Quarto eiusdē actiuitatis ꝯgruitatē. Quinto asserit instrumētalis actiuitatis tpalem diuersitatē. scđa pars ibi. Nouis aqs ꝛ grandinib⁹. tertia ps ibi. Qꝺ enī mirabile. q̄rta ibi. Vindex enī. quīta ibi. Quodā enī. Circa ꝑmū dicit. Negantes enī ꝛc. Vbi tāgit causam principalē istius flagellationis. ꝛ est culpa ignorātie. Negantes enī te nosse impii. Exo. v dicit pharao. Nescio dñm: ꝛ israel nō dimittā.

Scdo tangit penã: p fortitudinẽ brachij tui flagellati sũt vt q̄ noluẽt deũ noscere in pace saltez confiteant̃ eũ in tribulatiõe. sicut pharao fecit Exod. ix. Iust⁹ dominus ego aũt ⁊ ppl's me⁹ impius. Vñ Greg⁹. Oculos q̄s culpa claudit pena aperit. Causaz aũt instrumẽtalẽ flagellationis egyptiorum exprimit cõsequẽter cũ dicit. Nouis aquis ⁊ grandinib⁹ ⁊ pluuijs psecutionẽ passi sũt ⁊ consumpti. De ista flagellatione narrat̃ Exo. ix. Quia septima plaga q̄ dñs percussit egyptũ fuit talis. Dñs pluit de celo grandinẽ maximã cõmixtam igni cũ fulgure ⁊ tonitruo ⁊ occidit hoies ⁊ iumenta quocũq̃ in agro reperiebant̃. Illi aũt egyptij q̄ dñm timuerũt se ⁊ iumẽta sua receperũt infra domos qꝛ fuerunt premoniti a Moyse quo tempore caderet grando ⁊ illi nihil mali patiebãtur. Sed illi reprobi qui comminationes dei non timuerunt. sed cuz iumentis in agro reperti sunt generaliter interierunt. Tantum in terra iessen. vbi habitabant filij israel non cecidit grando talis. Fuit ergo mirabile ⁊ cõtra naturã. qꝛ iste impssiones simul fiebãt: fulgura ⁊ grãdo: pluuie ⁊ tonitrua: ⁊ qꝛ ignis descendẽs cũ grandine nõ liquefecit grãdinẽ: nec aq̃ ignẽ. Sz ignis mansit in sua caliditate ad cõburendũ: ⁊ aqua in sua cõgelata frigiditate ad pcutiẽdũ. De ista g̃ mirabili plaga dicit sic. Nouis aquis ⁊ grandinib⁹ ⁊ pluuijs psecutiões passi sũt ⁊ igne cõsũpti. Illi videlicet q̄ extra domos fuerũt. Et dicit nouis aquis: qꝛ in terra egypti naturaliter pluuie nõ descendũt. Sed nylus q̄ p tpe excrescens terrã irrigare consueuit. Et ideo fuit eis ista plaga mirabilis. Sz multo magis fuit mirabile: qꝛ duo ɔtraria fuerunt iuxta se inuicez approximata: ⁊ qꝛ neutrũ eoꝝ egit in aliud: et hoc ẽ qꝛ subdit. Qꝺ eniz mirabile erat in aqua que omnia ardẽtia extinguit: plus ignis valebat. Quarto assignat hui⁹ miraculi congruitatẽ ⁊ dicit: Vindex est eni orbis iustorũ. i. ignis: aq̃ ⁊ ois creatura erexit se in vindictã impiorũ ppt informationẽ iustorũ. Circa istã

B

clausulã. Vindex eni est orbis iustoꝝ. Notandum qꝛ de triplici vindicta legim⁹ in scriptura. Vna nobis indicit̃: sicut p nos exercẽda. Alia nobis interdicit̃ tãq̃ pcauenda. Et tertia nobis pdicit̃ sicut pũidenda. Prima ẽ vindicta penitẽtie ɩpalis. scda est vindicta maliuolẽtie mundialis. tertia est vindicta diuine sentẽtie generalis. Prima ergo vindicta est vltio penitẽtie ɩpalis: quã q̄libet dz accipere de seipso. Si puer deberet vberari: mallet ab amico verberari q̃ ab hoste. ⁊ q̄libet nostꝝ meret̃ p pctõ vberari: qꝛ seru⁹ sciẽs volũtatẽ dñi sui ⁊ ñ faciẽs: vapulabit plagis multis. Luc. xij. Ergo oportet qꝛ vapulem⁹ h: vel in purgatorio: vel in inferno. Si i purgatorio vel in inferno h fiet p ministeriũ demonũ scꝫ multos. Si vero in pñti h

fiet ab amico: qꝛ vnusq̄sq̃ maxime est amicus sibi ipsi. sic dicit̃. ix. ethi. Hec g̃ penitentia ẽ hic a nobis exercẽda. Sz quõ legim⁹ in scriptura veteris testamẽti qꝛ pñes antiq̃ in suis penitentijs q̄tuor faciebãt: caput radebãt: barbã pscidebãt: saccũ induebãt ⁊ in cinere sedebãt: sicut innuit̃ in glo. Esa. xxij. Vocabit dominu⁹ deus exercituum in die illa ad fletũ ad planctũ: ⁊ ad clamorem ⁊c. Sic moraliter cõueniens est nos facere penitentes vt primo caput tondeamus id est mentez que ẽ caput anime exquisita discussione denudemus i recogitantes omnes annos nostros in amaritudine aie nostre. Esaie xxxviij. Scdo barbã radam⁹ per nouaculam munde ɔfessionis. Tertio saccũ induam⁹ p austeritatez satisfactionis. Jone. iij. Rex niniue reiecit vestimenta sua a se ⁊ indutus est sacco. Quarto in cinere sedeam⁹ per memoriã mortificationis corpis nostri qꝺ in cinerẽ resoluet̃. Sap. ij. Extinct⁹ cinis erit corpus nostꝝ. Iste cinis ipediet ne corui infernalis nidificet in mẽte nrã. Iste cinis: sic cinis iuniperi ɔseruat ignez p ãnũ: ita seruabit caritatẽ p totũ temp⁹ vite nostre. Refert Valerius. lib. iij. ca. vj. De q̄dã insolẽtia cuiusdã pncipis romãi: q̄ Caius marius dicebat̃. Iste post multos triumphos obtentos semp de cãtaro potare solebat. Est aũt cantarus q̄ddã genus vasis cũ duab⁹ ansis. Req̄situs q̃re h faceret: respõdit: qꝛ liber pr̃ post inclytũ triũphũ quẽ d asia obtinuerat sp de isto genere vasis bibit qꝺ ille Caius imitari decreuit vt in ipsuz haustũ vni victorias suas: dei sui victorie cõparet. Qꝺ ille pnceps insolent̃ fecisse legit̃: nos ex deuotione facere ɔuenit. Christ⁹ vocat pniaz calicẽ suũ ⁊ specialẽ martyriũ. Math. xx. Potestis bibere calicẽ quẽ ego bibitur⁹ sũ. Istũ calicẽ debem⁹ bibere in memoriã victoriarũ quas xp̄s tulit de inimicis nostris. ⁊ sic nobis delectabile videbit̃ penitere. De ista vindicta loquit̃ beat⁹ Aug⁹. de vera ⁊ falsa penitentia. ca. viij. Et habet̃ in Canone de penitẽtia di. iij. vbi dicitur. Itẽ penitentia ⁊ est quedã dolẽtis vindicta puniẽs in se qꝺ dolet cõmisisse: ⁊ infra. Cõtinue dolendũ ẽ de peccato. quod declarat ipsa dictionis virtus. Penitere eni est ipsã pniaz tenere vt semp peniteat in se vlciscẽdo qꝺ cõmisit in peccãdo. Et istud allegat mgr̃ sniarũ li. iiij. dis. xiiij. De ista eadez vindicta loquit̃ aplus. ij. Cor. vij. Secũdũ deũ tristari opatur vindictã. Scda

C

vindicta de qua ẽ intentio in scriptura ẽ vindicta maliuolentie mũdialis quãdo homo pass⁹ iniuriam: neq̃ potest remittere proximo: nec vltionez deo cõmittere: sed ipsemet oino vult semetipsũ vindicare: ⁊ istud ẽ iniustũ scꝫ m iratã humanã q̃ diuinã. ⁊ rõ est. qꝛ nullus ẽ bonus iudex durãte offensa. Similiter null⁹ põt esse iudex suippsius. Vñ tulli⁹ in oratione pro

viatore. Nemo fere est qui sui periculi iudex
nō sibi se equiorē q̄ reo prebeat. Hinc xp̄s Ja
cobū ꝛ Joannē increpauit dure satis. Luc. ix.
quando ignē de celo petiuisse volebāt in vltio
nem iniurie. q2 samaritani christū recipere no
lebāt. in quo nobis dat intelligi: q2 nō semper
in eos q̄ peccāt exercenda ē vindicta: sicut no-
tat. xxiij. q. iiij. q2 aūt vindicta. Ratio autē q̄ re
in iniuria nemo bñ iudicat: patet p exemplū
quando nubes interponunt inter solē ꝛ ocu-
lū nostrū: ex motu siue tremore causato in nu-
be media: apparet nobis sol tremere: dicūt sim
plices solē trepidare. ꝛ causa hui9 deceptionis
est tremor in medio p q̄d visus fit. Isto modo
moraliter quādo hō cōsiderat iniuriā sibi illa-
tā durante offensa siue rancore ꝛ insensualita-
te: cōsiderat iusticiā suam per mediū nebulosū
tunc necessario errat in iudicando. Hec ergo
vindicta ē nobis interdicta sub pena grauissi-
ma: videlicet q2 si non remiserim9 proximo: re-
missionem nō cōsequamur. Vñ Math. xviij.
Serue neq̄ omne debitū dimisi tibi quoniam
rogasti me. Sic pater me9 celestis faciet vobis
si nō remiseritis vnusquisq̄ fratri suo de cor-
dibus vestris. Unde remittere iniuriā ꝛ non
petere vindictam: magnū genus elemosyne
est. De quo dicit Cesari9 āmonitione. ij. Qui
captiuos redimere ꝛ pauperes pascere ꝛ vesti
re nō preualet. contra nullū hominē odiū in cor-
de reseruet. ꝛ inimicis suis nō solū malū pro
malo nō reddat ſ etiā eos diligat ꝛ pro eis ora
re nō desinat: certus de promissione ꝛ de mise
ricordia domini vt libera cōscientia ante tribu
nal dei dicere poterit. Da q2 sic q2 dedi: dimitte
q2 dimisi. Hec ille. Q2 pfecte autē christus in-
iuriā sibi factā dimisit: notat Bern. sup Can.
sermo. lxxix. Tam liberaliter inquit dñs di-
mittit iniuriā vt illā nec damnet vlciscēdo: nec
cōfundat improperādo: nec minus diligat im
putando. Et pondera illa tria: q2 pauci sūt eti-
am qui vindictā remittūt. qui duo residua ha-
bere possunt. Propter hoc signant dicit Eccl.
xxviij. Qui vindictā vult a deo: inueniet vin-
dictā: ꝛ peccata illius seruans seruabit. Et in-
fra. Homo homini seruat irā ꝛ a deo q̄rit me-
delā. in hominē similē sibi nō facit misericordi
am ꝛ pro peccatis suis deprecabit. Tertia ē
vindicta iudicialis q̄ nobis pdicit sicut cōtinue
preuidenda. Vñ Greg9. omel. xxxix. Presen-
tis tpis agēda ē lenicia: aut nunq̄ amaritudo
sequētis iudicij recedat a memoria. Et Hugo
libro suo de ala li. j. Quis putas merror erit: q̄
tristicia: cū sepabuntur impij a cōsortio sancto
rum ꝛ a visione dei: ꝛ traditi sunt in potestate
demonū ꝛ ibūt cū ipsis in ignem eternū: ibiq̄
semp erunt sine fine in luctu ꝛ gemitu: vbi erit
stridor dentiū intolerabilis: fetor incōpabilis:
timor horribilis: moror corporis ꝛ anime sine
spe venie ꝛ misericordie: vbi nec q̄ torquet: nec
qui torquet: aliquando morit: sed sic morient
vt semp viuant: ꝛ sic viuent vt semp moriant.
hec ille. Prouē. vj. Zelus ꝛ ira viri nō parcet in
die vindicte: nec acquiescet cuiusq̄ precibus:
nec suscipiet pro redemptione dona plurima.
Et tunc erit vindex orbis terrarū ꝛc.

Lectio. CLXXXI

Q[uod]ā enim tem-
pore mansuctabat ignis ne cōbure
rent que ad impios missa erant ani
malia: sed vt ipsi videntes scirent: quoniā dei
iudicio patiebant psecutionem. Et quodā tpe
sup virtutē ignis in q̄ exardebat vndiq̄ vt ini
quam terre nationē exterminaret. Decla-
rata miserabili flagellatione egyptiorū p ignē
ꝛ grandinem In ista parte agit de mirabili va
riatione ipsorū flagellorū. Ignis autē nō vni-
formiter sed multū difformiter iuxta diuinam
voluntatē se habuit in agendo malorū afflicti-
onem. Nā quodā tempore videbat suam na-
turam cōburendi ꝛ ledendi continere etiā a re
bus que defacili cōbustibiles videbant ꝛ exti-
terunt: nam iumēta ꝛ hoies repertos in agro
cōbussit. Iumētis vero domi detentis peper-
cit: sicut dicit Exod. ix. vt homines quib9 ignis
peperit possent videre. q2 illi iuste patiebāt q̄
in agris remanserūt cōtra monitionē domini
cū animalib9. Alio vero tempore circa iniustorū
afflictionē ignis supra virtutē suā exardebat
in aq̄. id in locis humidis Sodome ꝛ Gomor
re: vbi humido nō obstante ignis oia consūp
sit. Gen. xix. Ut iniquā terre nationē extermi
naret. Sic ergo diuersis temporib9 diuersimo
de egit ignis vt manifestū esset omnibus q2 non
esset operatio nature: sed vindicta diuine iusti
cie. Dicit ergo sic. Quodā vero tempore man
suetabat ignis. id est mansuete videbat in par
cēdo ne cōburerent que ad impios missa erāt
animalia: illa videlicet q̄ de agris missa erant
ad impios domi existentes. Sz vt ipsi vidētes
id est percipientes scirent qm̄ dei iudicio pati-
ebāt persecutionē. Et quodā tempore in sub-
uersione videlicet Sodome quando domin9
pluit ignē ꝛ sulphur de celo i aqua sup virtutē
ignis exarsit ꝛc. vt expositū est. Posset tamen
prima pticula de mansuetudine ignis exponi
ꝛ verificari multo euidentius de trib9 pueris
missis in caminū ignis Anania Azaria ꝛ Mi-
zahele. Dañ. iij. vbi ita mirabiliter se habuit q2
ipsos positos in fornace nō lesit: tamē illos qui
circūstabant ꝛ qui eos in fornacē mittebāt cō-
flagrauit. Et vocant isti pueri animalia ad im
pios missa propter eorū simplicitatē ꝛ captiui
tatē in qua tenebant: ꝛ hec facta sunt vt baby
lonij videntes scirent quoniā ipsimet dei iudi
cio patiebātur persecutionē ab igne: propter

idolatriam suam. Secūda vero pars lectio
nis exponi potest de plaga septima egyptiorū
videlicet de igne mixto cū grandine. de qua su
pra dictū est videlicet de subuersione sodomo
rū. ꝛ in hoc solū stat sentētia ꝙ ignis vario mō
se habuit; aliqñdo parcendo: aliqñ agēdo mi=
rabiliter ꝛ cōtra naturā vt dei obediret volun
tati. Circa illā clausulā. In aqua supra natu
ram ignis exardebat. Notandum ꝙ mo=
raliter ignis i aqua est spiritussanctus in mu=
liere sancta. ignis nāqꝫ spiritus est. Act. ij. Tā
ꝙꝫ ignis sedit supra singulos eorū spiritussan=
ctus. Mulier naturalit̄ est sexus fragilis et iō
ceteris paribꝰ amplius cōmendanda quando
virtuose se gerit. Prouˢ. xxxi. Mulierē fortem
quis inueniet. procul ꝛ de vltimis finibus pre
cium illius. Est enī inuenire in bona muliere
iuxta numerū senariū qui pfectissimꝰ ē sex pro
gatiuas cōmendabiles ꝛ amabiles. nā in ipsa
repiunt̄ sine dubio promptitudo clemētie. gra
tudo beniuolentie: sollicitudo diligentie: ma=
gnitudo innocentie: certitudo cōfidentie: ꝛ be
atitudo cōplacētie. In cuius figura dixit Lya
Geñ. xxx. Mecū erit maritꝰ meꝰ eo ꝙ ego ge=
nuerim ei sex filios. h ē: me diligit oīs rationa
lis creatura. Dicit sexus mulieꝝ naīalit̄ eo ꝙ i
ne reperiet sex habitus virtuosos predictos.
ꝛ ideo merito noīe sque poterit designari. In
aqua enī sex proprietates habent̄. Est enim in
aqua liquiditas saporosa: lucciditas radiosa:
fecunditas fructuosa: sinceritas speciosa: soli
ditas seriosa: ꝛ felicitas ministeriosa. Primo ꝙ
in aqua patet liquiditas saporosa: qꝛ ꝙtūcūqꝫ
fuerit cōgelata faciliter liquescit. et designat
pmptitudinē clementie ꝛ pietatis q̄ inest natu
ralit̄ mulieri: nā ipsa est cōsola tiuū primū hu=
mane imbecillitatis. ipsa est nutrimentū hūa=
ne quātitatis: ipsa est medicamentum omnis
infirmitatis: ipsa est supplemētū cuiuscūqꝫ ege
statis. Eccl. xxxvi. Ubi nō est mulier ingemi=
scit egens. In signū autē ꝙ in muliere est oīs
clementia naturaliter. filꝰ dei corpus huma=
ne redemptionis totaliter a muliere decreuit
accipere qꝛ. Eccl. x. Nō ē creata iracūdia natio
ni mulieꝝ. Iste igit̄ sexus in ꝙ latet oīs mali
remediū cōuenienter figurat̄ p aquam piscine
probatice per quā sanus fiebat: quicūqꝫ prius
in eā descendebat post motionē aque: a ꝙcun=
qꝫ detinebat̄ infirmitate. Joh. v. Secūdo in
aqua ē lucciditas radiosa. Prou. xxvij. In aqs
resplendēt vultus prospiciētiū. Sicut aūt int̄
creaturas nihil est nobiliꝰ nec amabilius ipsa
luce: ita nihil reptur gratiosius ipsa gratitudi
ne in muliere. ꝛ ideo lucciditas radiosa q̄ in aq̄
rū specie pueī̄ gratitudinē inmortalis affectio
nis ꝛ beniuolentie representat q̄ in bonis mu=
lieribꝰ semper viget: quāqꝫ enī christus quos=
dā dū hic viueret viros gratos inueniret: nūqꝫ
tamē tam cōstantē gratitudinē in Petro ꝛ Ja
cobo vel Johanne reperit: ꝙtam in mulieri=
bus sibi deuotis inuenit. Hec sunt q̄ cum p pa=
trias predicantem sequebant̄ ministrantes ei
de facultatibus suis. Luce. viij. ꝛ Marce. xv.
Hec sunt q̄ cū in cruce pendentē fugientibꝰ di
scipulis comitabant̄. Math. xxviij. Hec sūt q̄
mortuo corpi sepulto vnguēta aromatica pa=
rauerunt. Hec sunt q̄ nec tenebrose noctis cali=
gine: nec militū armatoꝝ furiosa seuicia deter
rebant̄ vt xp̄o de eis dicat illud Boecij. Has
saltem nullus potuit puincere terror: ne nostꝝ co
mites prosequerent̄ iter. Et ideo pre viris oīi
bus christus huic sexui primū sue resurrectio=
nis nunciauit triūphū: sciens q̄m sup omnem
gratiā ē gratia mulieris. Eccl. xxvj. Gratia su
per gratiaꝫ in muliere sancta ꝛ pudorata. Iste
sunt aque q̄ sup celos esse dicunt̄: qꝛ mulieres
sup Aplos dilexerunt. In ps̄. Aque q̄ super ce
los sunt laudent nomē dñi. Hec grantudo ñ
solū in fidelibus elucet mulieribꝰ: sed etiā in gē
tilibꝰ satis claret. Que gratior eē poterit ꝛ ma
gis pudica penolope: q̄ vlyxis absētiā. xx. an
nis expers cuiuslibet virilis amoris alterꝰ ex=
pectauit. Que ꝙtis afflictionibꝰ angebat̄: ex
plicat ipsa satis in ep̄la sua dicens. Hāc tua pe
nolope lēto tibi mittit vlyxe. Nil mihi rescribas
attamē ipse veni. Que gratitudine flagrātior
eē potuit porcia filia catbonis ꝛ vxore bruti. q̄
viro interfecto viuere noluit. Sed arma qbus
interimeret se. statim postulauit: familiis autē
arma negātibꝰ: prunas ardentes trāsglutiuit.
De qua sic scribit Marcialis epig. li. iij. Cōiu
gio audisset fatū cū porcia bruti. Et ibiracta si
bi quereret arma dolor. Nō dū satis ait morē
nō posse negari. Crederaꝫ satis hoc edocuis
se patrē. Dixit ꝛ ardētes auido bibit ore fauil
las. Dū nūc ꝛ ferꝝ turba molesta negat. Que
gratior esse potuit arria psei cōiuge: q̄ simul se
interfecerunt: Illa tū prius semetipsam gladio
mariti peussit. De q̄ idē Marcial cocus lib. ij.
scribit. Casta suū gladiū cū traheret arria pre
co. Quē de viscerībꝰ traxerat ipsa suis. Si q̄ si
deo vulnꝰ qd̄ fecit: nō dolet inqt. Sꝫ qd̄ tu faci
es h mihi p te dolet. Que dydone gratior esse
potuit: De q̄ Hiero. cōtra Jouinianum li. j. et
Uirgi. li. iiij. Eneid. Dydo soror pigmalionis
cū carthaginem cōdidisset ꝛ ab Hyarba rege
lybie in cōiugiū peteret̄: nuptias distulit caute
lose ꝛ tandē cōdita ciuitate pyrā quādā in me=
moriā mariti sui cōstruxit ꝛ semetipsā piecit in
medio ꝛ ardere ꝙ nubere maluit. Quid de lu
crecia ꝛ sabinis. Julia filia cesaris. sulpitia lētu
li. alcmene: ꝛ de aliis infinitis dici possit. Ter
tio i aq̄ ē fecūditas fructuosa. Sine cui hūore
aqueo nihil virescit: nihil crescit: vel florescit vl
frutescit: iuxta illud ps̄. Erit tanqꝫ lignū quod
plātatū est ꝛc. Hec autē aque fecūditas desig=

nat terciā mulieris nobilitatē q̄ ē sollicitudo diligentie. Mulier enī in regēdo familiā circū specta et in op̄ib⁹ artificiosa: sic se habet in domo q̄ oīa dom⁹ est sine ordine: q̄ mulieris caret regimine. Et ideo vir ꝛ mulier nō solū causa ꝓlis coniungunt̄: ſ͞ etiā ꝓpter administrationē iconomicā q̄ sine muliere cōpleri nō pōt sicut docet Aris. In cui⁹ signū dictū est Geñ. ij. Faciamus ei adiutoriū simile sibi. De muliere diligēta dr̄ Prou. xij. Mulier diligēs corona est viro suo. ꝛ. xiiij. eiusdem. Mulier sa. e. d. s. Et Eccl. xxvj. Gratia mulieris sedule delectabit virū suū. Quarto sinceritas ē in aq̄ speciosa. Aqua eni͞z pura est. ꝛ q̄cunq͞z feda purificat et emundat: q̄d designat magnitudinē innocentie q̄ inuenit̄ i bona mulere. Per aquā enī ad originalē innocentiā restituimur. ꝑ aquā a mūdialibus emūdamur. Ad Ephe. v. Viri diligite vxores vestras sicut xp̄s ecclesiā: mundās eā lauacro aque. Quinto est in aq̄ soliditas feriosa. Nā iuxta scripturā sacrā terra q̄ ē solidissima fūdat̄ sup̄ aq̄s. In ps̄. Dn̄i ē t̄ra ꝛ plenitudo ei⁹ ꝛc. q2 ip̄e sup̄ maria fūdauit eā. ꝛ alibi Fūdauit terrā sup̄ aq̄a ꝛ designat certitudinē ꝯfidēne quā homo pōt habere de bona muliere. que infirmū hoīe͞z nō detestat̄. pauperē nō aspernat̄ delirio ꝛ senib⁹ famulat̄. j. Cor. vij. Sanctificatus est vir infidelis ꝑ mulierē fidelē Sic ergo tota viro͞z bonitas ꝛ stabilitas sup̄ mulierū bonarum gratiosa soliditate fundat̄. Mulier nāq͞z formata ē d̄ osse solidissimo. vir aūt de terra arida ꝛ in puluerē faciliter redigēda. In cui⁹ figura arcā cu͞z toto genere hūano aqua supportauit Geñ. vij. in qua octo aīe salue facte sūt ꝑ aquā. j. Pet. iij. Sexto in aq̄ ē facilitas misteriosa. De⁹ enī sacramēto͞z mysteria in aqua͞z substātia cōdidit sicut superius tactū fuit significat beatitudinē complacentie quā vir ex sancta muliere sortit̄. q2 Eccl. xxvj. Mulieris bone beatus vir. et eiusdē. xxv. Beatus q̄ habitat cū muliere sensata. Sic ergo ignis in aqua ē sp̄ūssanctus in muliere sancta.

Lectio. CLXXXII

Ro quibus ange

p lo͞z escā nutriuisti ꝑplm̄ tuū ꝛ paratū panē d̄ celo p̄stitisti illis sine labore oē delectamētū in se habentē ꝛ oīs saporis suauitatē; substantiā enī tuā ꝛ dulcedinē tuam quā in filios habeas ostendisti: ꝛ deseruiēs vniuscuiusq͞z voluntati: ad q̄d q̄libet volebat cōuertebat̄. Quia p̄ncipalis autoritas intētio ē mirabilē gubernationē dei retexere: qua populū suū gratiose rexit in deserto ꝛ ꝑplm̄ egypti mirabiliter afflixit in egypto. Et in ista pte imediate p̄cedenti narrauit quō afflicti fuerūt terribiliter ꝑ grandines admixtas igni: descēdēs d̄ aere. In pte ista declarat ꝓpositū quō deus populū suū sustentauit mirifice ꝑ cibum quendā generatū in aere. Et cōsistit h̄ antithesis in isto: q2 sicut egyptij affligebāt̄ ꝑ corpa descendetia de aere: ita de filijs israel confortabāt̄ ꝑ cibos eīa de aere missos sc͞z mānā vt sic fiat compatio inter egyptio͞z supplicia: ꝛ hebreis collata beneficia: q̄ fuerit ꝑ aerē vtrisq͞z collata. Nā p̄mo agens de manne bñficio declarauit q̄līter dulcia fuit in sapore. Scd̄o q̄lis fuit fortitudinis in vigore: scd̄a ꝑa ibi. Nō enim ab igne nō poterat. Circa primū duo facit. Nā primo ostendit q̄le fuerit supnaturale delectamentū illi⁹ beneficij. Scd̄o ostendit q̄nale innaturale tormētū egyptiaci supplicij. scd̄a p̄s ibi. Nix aūt ꝛ glacies. Circa primu͞z duo facit. Nā primo explicat hui⁹ cibi p̄eminētia͞z. Scd̄o assignat tanti doni cōgruētiā. scd̄a p̄s ibi. substantiā enī tuā. De primo dicit sic. ꝓ quib⁹ sc͞z grandine pluuia ꝛ igne missa de celo ad vltionē cōtra malos. Angelorū escā nutriuisti populū tuū. Et dicit de isto cibo quinq͞z videlicet. Quorū ministerio dabat̄ q2 ꝑ angelos. in p̄s. Panē angelo͞z manducauit homo. Scd̄o ꝓ q̄ dabat̄ sc͞z ꝓ cōmodo: q2 ad refectionē nutriuisti populū tuū. Tertio vñ mittebat̄ ꝛ de quo loco: q2 panē angelorū de celo aereo. Quarto q̄liter dabat̄ ꝛ quō: q2 p̄stitisti illis sine labore. Quinto ꝗ valebat mirabili delectamēto. Oē in se delectamētū in se habentē ꝛ oīus saporis suauitatē. i. ꝑfecti ꝛ dulcis saporis. Exod. xvj. Gustus ei⁹ quasi simile cū melle. Alijs aliter vi sui ē: q2 vnicuiq͞z sapiebat sicut volebat. ꝛ sic in diuersis ꝑsonis ꝛ in eadē ꝑsona diuersis tp̄ib⁹ diuersos sapores habebat. Unde Aug⁹. ij. retrac. ca. ij. Nō de manna dixi ad inquisitiōes Januarij. lib. s. quia vnicuiq͞z scd̄m ꝓpriā voluntatē sapiebat: nō mihi occurrit vñ possit ꝓbari nisi ex libro sapiētie. quē iudei nō recipiunt in auctoritatē canonicā. q̄d tñ fidelib⁹ potuit euenire: nō illis aduūsus dominū murmurantib⁹. q̄ profecto alias escas nō desiderarēt: si hec eis saperent sicut vellēt. De scd̄o videlic͞z cōgruentia beneficij fuit ista vt deus suā essentialē suauitatē cōmunicaret figuraliter creature. Sicut enī illud alimentū vnicuiq͞z sapiebat scd̄m ꝓpriā voluntatē. Ita de⁹ omnib⁹ sibi seruientibus tantū retribuet de dulcedine q̄tu͞z meruerūt per gratiā ꝛ liberi arbitrij voluntatē. Vñ subdit. Substantiā enī tuā ꝛ dulcedinē tuā quā i filios habea. i. quā filijs parasti ꝛ paratā hñs ostēdisti. ꝛ deseruiēs vniuscuiusq͞z voluntati. s. de bonis cōuertebat̄ ad q̄d quilib͞z volebat: nō natura ꝓpria: ſ͞ opatione diuina: malis vero murmurantib⁹ tale delectamētū p̄stitit: imo vertebat̄ eis in tediū Nume. xj. Oculi nostri nihil aliud respiciebāt nisi māna. S͞z cōtra illud videt̄ esse dubiū. Nā Exo. xvj. dr̄. ꝙ sapor māne illi erat similagini oleo ꝯsperso

B

ergo nulli sapiebat sicut volebat indifferenter
nō vnū: nō aliud. Itē si vnicuiqꝫ bono sapu-
isset sicut volebat: nullus eoꝝ habuisset causā
murmuris: vel desideriū alteri⁹ cibi. Ad istud
respondent expositores sic: q̄ iudei in deserto
vescentes isto cibo: vel cogitabant cum deside
rio de alio genere cibi pro tunc: vel non cogi-
tabāt. Si cogitabant ꝛ desiderabant aliud ge-
nus cibi: statim manna in eis talem causauit
saporem mirabilem tā in bonis q̄ꝫ ī malis. Si
nō habebāt actuale desideriū alicui⁹ alteri⁹ cibi
tūc nō causabat in comedētib⁹ nisi naturalē sa
porē: sicut simila oleo ꝯspersa. Cuiuz vero lad
cām murmurationis dicūt cōiter: q̄ fastidiū si
habebāt ex sapore mānę: s; poti⁹ ex colore. Vñ
signāt dixerūt Nume. xi. Aīa nr̄a arida ē ni-
hil aliud respiciūt oculi nr̄i nisi mānā. Circa

B illā clausulā. Angeloꝝ esca nutriuisti ꝑplm tuū
Notādū q̄ ꝑ manna in sacra scriptura figurat̄
signāt eucharistie sacramētū: sicut eni filij is-
rael trāseūtes ꝑ desertū versus terrā eis a dño
ꝓmissā celi refocillabāt alimēto: ita nos ꝑ mū-
dū ad celū ꝑgentes corpis ꝛ sanguinis xp̄i q̄ti-
diano viatico recreamur. Vocat̄ autē merito
panis angeloꝝ: tā ꝓpter ꝯficientes eucharisti-
am: q̄ꝫ ꝓpter vescētes. Cōficiūt aūt h̄ sacramē-
tū solūmō sacerdotes: sicut patet di. xcv. Ecce
ego. Sacerdotes vero in sacra scriptura ange
li nominant̄. i. Cor. xi. Mulier dꝫ habere ve-
lamē ꝓpter angelos. i. ꝓpter reuerētiaꝫ sacer-
dotū q̄ dei nuncij sūt. Malach. ij. Labia sacer
dotis custodiunt sciētiā ꝛ legē requirant ex ore
eius: q̄ꝛ angelus dñi exercituū ē. Ratio aūt hui⁹
denominationis metaphorica ē. q̄ꝛ sacerdotē
decet angelū in vndecim cōditionib⁹ imitari q̄
in isto ꝟsib⁹ cōtinēt. Pascit ꝛ hortat̄. ducit ve
hit: excitat arcet. Orat cōgaudet punit laudat
sine sūptu. Prima ergo opatio āgeli circa nos
scdm ordinē versiū est pascere. Cui⁹ exemplū
habem⁹. iij. Reg. xix. vbi legim⁹ q̄ angel⁹ de-
tulit panē ꝛ aquā ad heliā dormientē ꝛ familī-
cū inde pauit. Surge inq̄t ꝛ comede: grandis
eni tibi restat via. Isto modo moraliter ꝓpriū
officiū sacerdotis est pascere populū vel bo: ex
emplo ꝛ subsidio tpali si possit. Vñ signat̄ di-
cēi est Petro ter. pasce pasce pasce. Joh. xxj.
Bis aūt ei dictū ē. Pasce agnos meos: ꝛ semel
Pasce oues meas: ad innuēdū differentiā int̄
doctrinā necessariā iuuenib⁹ ꝛ senib⁹. Nā sim-
plex admonitio sufficit senib⁹. Juuenib⁹ vero
opus ē tā verbis q̄ꝫ verberib⁹: vt debite doceā
tur. Aliter tñ dicit̄ illud exposuisse quidā noui
cius arguēs q̄ iuuenes fratres deberent refici
bis: ꝛ senib⁹ cōuenit ieiunare: ꝛ ideo pie dixit
xp̄s plato bis: pasce agnos meos. Scđa ope
ratio quā angelū circa nos legim⁹ exercere est
exhortari. Cui⁹ exemplū habem⁹ Math. ij. an
gelus dñi apparuit in somno Joseph dicens.

Surge ꝛ accipe puerū ꝛ matrē ei⁹ ꝛ fuge ī egy
ptū ꝛc. Hanc operationeꝫ imitat̄ sacerdos: sa-
na ꝯsilia priuatiꝫ suggerēdo. Tertio tenet̄ du
cere ꝑ bonā ꝛ aptā cōuersationē. Exēplū Ra-
phaelis. Tob. v. Ego inq̄t angelus ducam ꝛ
reducā eū ad te. Et sicut victoria exercit⁹ ē glo-
ria boni ducis: ita sanctitas ꝑpli attribuit̄ ꝑ me
rito sacerdotis. Vñ Chryso. de dignitate sacer-
dotali. li. iij. Vñ agēti populo vnusq̄sqꝫ ꝑ me-
rito suo remunerabit̄: sacerdos autē ꝑ bonis
omniū. Habꝫ eni ꝑ ꝓprijs bonis aureā: ꝑ acq̄
sitione alioꝝ aureolā. h Chrysos. Et ideo scdm
eundē sup Math. in imp. omel. xxxi. Sacer-
dos ē in populo sicut radix ē in arbore: ꝛ sicut
stomachus ē in corpore. Quēadmodū inquit
cū videris arborē pallentibus folijs marcidaꝫ
intelligis q̄ꝛ aliquā culpā circa radiceꝫ hꝫ. Ita
cū videris populū indisciplinatū ꝛ irreligiosū
sine dubio cognosce: q̄ꝛ sacerdotiū eius nō est
sanū. Hec Chrysos. Sed scdm Pliniū ꝛ Isi. ij.

C ethi. ca. iiij. Salamandra est serpēs quidā cui⁹
inter venena maxima vis est: hic si trunco vel
radici arboris irrepserit: oīa poma ei⁹ inficit:
ꝛ intoxicat oēs ramos. Reuera isto mō diabo
l⁹ q̄ more salamādre sꝑ viuit ī igne: radices. i.
ecclie sacerdotes sic intoxicat ꝛ inficit his dieb⁹
q̄ oēs rami ecclie ex ei⁹ peccatis venenū assu-
mūt. Ad Ro. xi. Si radix sācta ꝛ rami. ꝛ ꝑ op-
positū. si radix est infecta. ꝛ rami erunt nociui
Valeri⁹ dic̄ Chrysos. q̄ sacerdos in grege ē sicꝫ
stomachus in corpe. quēadmodū inq̄t medic⁹
qñ p̄mo ingredit̄ ad infirmū: statim de stoma-
cho ei⁹ interrogat ꝛ euꝫ cōponere festinat: q̄ꝛ
si stomachus sanus fuerit: totū corpus validū
est. Si autē dissipatus fuerit: totū corpus infir
mū ē. Ita si sacerdotiū integꝝ fuerit: tota floret
ecclesia. Si aūt corruptū fuerit: tota fides mar
cida est ꝛ infirma. Et sicut stomachus accipiēs
cibū coquit in seipso. ꝛ ꝑ totū corpus dispergit
Sic sacerdotes accipiūt sciam sermonis ꝑ scri-
pturas ex deo. ꝛ excoquētes eā in se. i. tractan
tes ꝛ meditantes apud se: vniuerso populo s̄b
ministrant. Et infra. Sicut in corpe si membꝝ
aliquod infirmū fuerit: nō oīno languet ꝛ sto-
mach⁹. Si aūt stomach⁹ lāguet: oīa mēbra ine
niūt̄ infirma. Sic si aliq̄s peccauerit xp̄ianoꝝ.
si oīno peccāt ꝛ sacdotes. Si āt sacerdotes fue-
rint in peccato: totus ꝑplus cōuertit̄ ad peccā-
dū. Et dicit Isid. de sūmo bono. ca. xxxvi. Sa
cerdotes ꝑ iniq̄tate populoꝝ damnant̄ si eos
aut ignorantes nō erudiant aut peccātes non
arguant dicēte dño ad ꝓphetā Ezech. Specu
latorē dedi te domui israel si nō fueris locutus
vt custodiant se a via sua mala. Ille in iniq̄tate
eius morie̅t: sanguinē ꝟo ei⁹ de manu tua re-
quirā. Quartus actus angeli scdm ꝑdictos
versus est vehere. id ē trāsportare. Deferunt
eni boni angeli aīas morientiū in celū: Luc. xvi

Factuz ē aūt vt moreref mēdic⁹ τ portaref ab
āgelis i̅ synū abrae. Sic sacerdotes de terrenis
desiderijs ad amorē celestiū transferūt penitē-
tes: quādo eis cōfitendo peccatis pristino mo
riunt. .j. Pet. ij. Peccatis mortui iusticie viua-
D mus. Quintus act⁹ angeli est excitare. Act.
xij. Angelus domini astitit: τ lumen refulsit in
habitaculo carceris: percussoq̧ latere petri exci
tauit eū dicens. Surge velociter. Petrus i̅ car
cere dormiens. id ē peccator irretitus mala cō
suetudine iacet inter duos milites: vinctus ca
thenis duab⁹ τ duo custodes ante ostiū custo-
diunt carcerē. Duo milites sūt mors τ diabo-
lus. Mors insidiaf corpori: diabolus anime.
Due cathene amor delictandi: τ pudor reuelā-
di. Duo custodes ne homo p cōfessionis ostiū
exeat: presūptio venie τ cōfidentia vite prolixe
Hui⁹ astare sacerdos τ angel⁹ τ eū corrip ē
do excitare pcutē nō palpare. Sext⁹ actus
angeli est arcere demonū potestatē: sicut fecit
Raphael de asmodeo q̄ suffocauerat septem
viros sare Thob. v. Cōsimiliter sacerdos arce
re debet malos hoīes p censuras ecclesiasticas
Demones etiā per cōiurationes sacras: ne no
ceant bonis viris. Septim⁹ actus angeli ē ora
re. Vñ legim⁹ Act. xvj. q̄ Paulo apparuit an-
gelus p visum in specie viri macedonis dicēs.
Transiens macedoniaz adiuua nos: qui dicif
macedonib⁹ prepositꝰ fuisse q̄ eoꝝ a paulo pe-
tijt salutē. Sic sacerdos p salute populi tenef
orare. Octauus act⁹ angeli est cōgaudere
penitentib⁹ de peccatis. Luc. xv. Gaudiū ē an
gelis dei sup vno peccatore penitētiā agente.
Et penitētia populi gaudiū debet esse sacerdo
ti. Nonus act⁹ angeli est punire. iiij. Regl.
xix. Venit angelus dñi τ pcussit in castris assy
rioꝝ centū octogintamilia hominū. Sic decet
sacerdotes excōmunicationū sententiā ferre cō
tra cōtumaces τ rebelles. Decim⁹ actus an
geli est laudare. Esaie. vj. Clamabant alter ad al
terū τ dicebāt. Sanctus sanct⁹ sanctus dñs de
us exercituū. Hoc etiā sacerdotib⁹ dinoscif cō
uenire. j. Esdre. iij. Steterūt sacerdotes in or-
dine suo vt laudarēt dominuz. Vltimo an
gelus ē sine sūptu sic patuit in angelo Thob.
v. qui magne fuit vtilitatis. τ parui sumptus
Sic sacerdotes relicta cupiditate reꝝ tpaliū de
decimis τ oblationib⁹ viuunt. Similiter cum
spūalia ministeria largianf: nihil p eisdē reci-
E piant p mercede: ne simonie vitio maculenf.

Itē notandū q̄ angeli habent quattuor cō-
ditiones quibus sacerdotes cōuenit eos imi-
tari. Sūt eni̅ imateriales siue substantie sepa-
te: sūt intellectuales pleni scientie veritate: sūt
motores orbiū. τ rectores hominū. Primo an
geli sū imateriales. Spiritus eni̅ sunt carnē et
ossa nō habent: τ tales debēt esse sacerdotes p
cōtinentiā vt motus passionū nō sequanf. In
cuius figura dictū est Petro. Caro τ sanguis
nō reuelabit tibi. Math. xvj. Marbodus de la
pidib⁹ ca. iij. dicit quattuor. De primo allecto-
rio q̄ ille lapis nō generaf nisi in gallis castra-
tis. Scdo q̄ extinguit sitim. Tertio q̄ reddit ho
minē honorabilē. Et q̄rto disertuz. Iste lapis
moraliter designat cōtinentiā clericalē. que nō
inuenif nisi in his q̄ se refrenant a carnis desi-
derijs ppter meritū vite eterne. Math. xix.
Sūt eunuchi qui semetipsos castrauerūt ppter
regnū celorū: hec virtus extinguit sitim forni-
tis carnis infecte τ illicita desideria carnalis cō
cupiscētie. Sap. x. Data est illis aqua de petra
altissima τ requies sitis de lapide duro. lapis
durus est cōtinentia. Durū eni̅ est cōtra stimu
los carnis calcitrare: hec virtus reddit hono-
rabilē: sicut incōtinētia reddit cōfusibilē. Iu-
dith. xiiij. Vna mulier fecit cōfusionē in domo
nabuchodonosor. Hec etiā virtus reddit ho-
minē disertū. i. eloquentē τ acceptū in loquen
do: tam in oratione q̄ in predicatōne. Et p op
positū sacerdotes infames de incōtinētia: nec
digni sūt orare vel p̄dicare. Sunt ergo primo
sacerdotes imateriales τ substantie sepate. In
cuius figura dicif de Nathan ppheta: τ quasi
adeps sepatus est a carne. Et de talibus pbis
āgelis dicif in ps. Qui facis angelos tuos spi-
ritus. Scdo angeli sunt intellectuales pleni
scientie τ veritate: τ sacerdotes pollere debēt
scientia sacre scripture: τ ideo cōuenienter ē sanc-
tituz extra de magistris. τ ne exigant aliquid
p licentia docendi. c. Quia nonnullis: q̄ ma-
gister in theologia semp in metropoli habeaf
q̄ doceat omnes sacerdotes. Oēs aūt tam ca-
thedrales ecclesie q̄ alie in quib⁹ suppetūt facul
tates doctores habeāt in grāmatica. qui cleri-
cos ecclesie gratis instruant. τ etiā alios iuxta
posse. Hec est sententia illi⁹ capituli. Et eodē ti-
tulo. c. Quoniā ecclia τ c. Extra gallicana. ha-
betur q̄ magister debet institui p singulas ec-
clesias cathedrales τ eis bñficio assignari qui
pauperes gratis doceant τ informēt. Et ideo sig
nanter dicif Aggei. ij. Interroga sacerdotes
legē: sup qd̄ verbū dicit Hiero. Cōsidera sacer
dotū officiū esse: de lege interrogatos respōde
re: si sacerdos ē sciat legē dñi. si ignorat legē do
mini ipse se arguit nō esse sacerdotem domini
Malach. ij. Labia sacerdotis custodiūt legez
τ scientiā pe ore eius requirāt: q2 angelus dñi
exercituū est. Tertio sūt motores orbiū a q̄-
bus causaf τ generaf quicq̄d inter corpa pce-
dit ad esse. Sic officiū sacerdotū ē monere no-
biles τ potētes: quorū virtute regunf subditi
ad cultū dei. Figuraf Ioh. v. de angelo q̄ des-
cendebat scdm tempus in piscinā post motio-
nē aque τ q̄ prim⁹ descēdisset i̅ piscinā sanus fi
ebat. Piscina multe aque ē psona magne potē
tie. In hanc descendit sacerdos τ curatus qū

eius conscientiā examinat: de delicto mouet aquā quando limitat suā potentiā ad regulas iuris diuini. Quarto sunt angeli rectores hominū ꝛ custodes scdm sanctos. Ei eodē modo sacerdotes ꝛ curati qui ꝑ subditorū animabus corā dn̄o habent respondere. In ps̄. Angelis suis mandauit de te: vt custodiant te in omnib⁹ vijs tuis. Sed prochdolor his oībus verificat̄ nimis illud Job. ca. iiij. Ecce qui seruiunt ei. id ē dn̄o nō sunt stabiles: ꝛ in angelis suis reperit prauitatē. Sūt eni quidā de modernis sacerdotib⁹ angeli sathane per discordiā: q̄dā angeli apostatici ꝑ supbiā: q̄dā incubi ꝑ luxuriā: ꝛ quidā angeli abyssi ꝑ auariciā.

Quidā sunt angeli sathane ꝛ sunt primi sic ꝑ discordiā. Sathan eni interp̄tat̄ aduersari⁹ ꝛ tales de oīn briga aduersitate ꝛ discordia se intromittūt: conspirāt prelia: ingrediunt̄ pugnas: exercēt latrocinia vt vix q̄s posset inuenire cōmunitā predonū q̄ nō habeat cōsortiū sacerdotū. Iste sunt similes sacerdotib⁹ baal. de quib⁹. iij. Regl. xviij. dicit̄ q̄ incidebant se cultris ꝛ lanceolis vsq3 ad sanguīs p̄fusionē. Demones multū letāt̄ in effusione sanguinis humani: quilibet talis figurat̄ ꝑ angelū. De quo Prouerbi. xvij. Semper malus iurgia querit angelus malus mittet̄ ꝯtra eū. Scd̄o sacerdotes sunt angeli apostatici per superbiā. Eccl. x. Initium supbie hominū apostotare a deo. Hi sunt similes sacerdotib⁹ dagon. De quib⁹ dicitur. j. Regl. v. q̄ nō calcāt sacerdotes Dagon ꝛ oēs qui ingrediunt̄ templū dagon sup limē templi. Limen sup q̄d calcat̄ p̄fectionē designat humilitatis: sup q̄d stabiliter stant viri sācti. Istud limē nō calcant sacerdotes ambiciosi ꝛ superbi q̄ ad prelationes ꝛ altiores dignitates aspirant: ꝯtinue adulant̄ regib⁹ ꝛ principibus ꝛ eos infatuant ꝛ finaliter decipiūt. Et sic deceptus fuit Anthiochus rex sirie in templo Nanee cōsilio sacerdotis: sicut dicit̄. ij. Mach. j. Tertio sacerdotes moderni sūt angeli incubi per luxuriā. Incubi vel incubones sm̄ Isi. viij. ethi. ca. vl. in fine a romanis dicunt̄ fauni sunt etiā vt credit̄ demones corpora assumentes: vel sibi iungētes ꝛ sic mulierib⁹ se imiscentes. Et demones incubi dicunt̄ nōnunq̄3 generare gigantes: ita sacerdotes ꝑ vehementiā voluptatis gignunt cōmuniter pingues grossos ꝛ corpulentos. Hi possunt dici sacerdotes priapi vel beelphegor. Fuit eni idolū Moab supra montē phegor. Vn̄ scdm locū dicit̄ beelphegor. Interp̄tatur enim idolū ignominee: ꝛ rep̄sentat priapū q̄d latini dicūt deū hortoꝝ. Fuit eni iuuenis q̄dā de lapsato ciuitate hellesponti: quem propter magnitudinē membri virilis expulsū de lapsato in numeruz deoꝝ greci lubrici transtulerunt scdm Isid. viij. ethi. ca. xj. Hunc vilissimuz deum excolunt non pauci sacerdotes moderni discipuli illi⁹ maligni angeli. de quo loquit̄ Paulus. ij. Cor. xij. Dat⁹ est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphiset. Quarto sacerdotes moderni sunt angeli abyssi ꝑ auariciā. Terra nāq3 abyssuz: id est infernū credit̄ continere. Vn̄ sacerdotes terrenis dediti lucris videlicz ꝛ mercationibus angeli abyssi dici possunt imitatores illius angeli: de quo Apoc. ix. Locuste habebant super se regem angelū abyssi: tales fuerunt sacerdotes Belis quorū vestigia non nisi per cineres sunt comperta. ꝛ ideo iuste trucidati Danie. xiiij. Sicut istorū facta post mortem corporis erunt nota ꝛ ipsi ꝑ meritis puniti pena perpetua ab illo qui angelis peccantibus non pepercit: sed rudētib⁹ inferni detractos in tartarum tradidit in iudiciuz cruciandos reseruari. ij. Petri. ij. Non sic boni sacerdotes: quibus dicit̄ Esaie. lxj. Vos sacerdotes dn̄i vocabimini ministri dei nostri. q̄ Math. iiij. Ecce angeli accesserunt ꝛ ministrauerūt ei

Lectio. CLXXXIII

Nix aūt et glacies

sustinebant vim ignis: ꝛ nō tabescebant. vt scirēt quoniā fructus inimicorum exterminabat ignis ardens in grandine ꝛ pluuia coruscans. Hoc autē iteruz vt nutrirent̄ iusti etiā3 ignis sue virtutis oblit⁹ ē. Creatura eni tua tibi factori deseruiens excādescit in tormentis aduersus iniustos: ꝛ lenior fit ad benefaciendum ꝑ his qui in te cōfidunt. Declarato supernaturali beneficio quo filij israel in deserto sustētati fuerūt a domino: redit auctor ad enarrandū3 de mirabili supplicio illato egyptijs in egypto. Beneficiū aūt hebreis collatū fuit pluuia manne de acre ad eos sustētādū. Suppliciū āt illatū egyptijs fuit pluuia niuis ꝛ grādis: tonitrua et fulgura ad egyptios terribilr flagellādū. Sic̄ eni Exod. ix. narrat̄ inf decē plagas: h̄ fuit vna q̄ de⁹ pluit grādinē super terrā egypti ꝛ cum grandine fuit ignis ad inuicem: que quidez mirabili pluuia occisa sūt omnia que inueniebant̄ in agris ab homine vsq3 ad pecus. Ligna vero et herbe confracta sunt in tota terra egypti. In terra iessen: vbi habitabant filij israel non erat grando talis. In comparando ista duo adinuicem beneficium videlicet ꝛ supplicium docet auctor quomō ignis cōtra naturaz diuino subseruiebat miraculo vtrobiq3. Et circa hec duo facit. Primo narrat miraculi cōditionis circumstantiā.

A

Secundo narrat ipsius miraculi veram causam. scd̄a par ibi. Creatura eni tua. Quātuz ad primuz dicit q̄ nix ꝛ glacies sustinebāt vim ignis vt cum simul de acre descenderūt ꝛ essēt sufficiēter approximata sic q̄ ignis possit natu-

taliter resoluisse niuem et grādinē: et nix cum grādine extinxisse ignē: nullū eorum egit ī aliud: sed nix et grādo mãserūt in sua frigiditate sicut ignis in suo calore. Et nō tabescebāt vt esset similis pene infernali: ibi enī trāsit ab aqs niuiū ad calorez nimium. Job. xxiiij. Fuit autem istud miraculū iō ostensū egyptiis et israelitis vt exirent de egypto quoniā fructus iniquorū exterminabat ignis ardens in grādine qđ fuit terribile tactu: et pluuia chorusçans qđ fuit terribile visui. Sicut enī ignis nō exercuit actiuitatē ppriā circa grandinem in supplicio: ita nec circa manna in beneficio. Mā hō fuit mirabile: sicut infra dicet: q mãna qđ ad exiguū solis radiū liquescebat: ad calorē ignis durescebat. Et hoc eo qđ subdit: hoc autē iterū ignis. Sed vt nutrirentur iusti sue virtutis oblit⁹ est. Quia nō resoluebat sed potius ↄseruabat mãna in natura sua vt nutrirent iusti filij isrl'i deserto. Consequēter assignat hui⁹ miraculi causam: et ē obedientia creature ad diuinā voluntatē: que sicut instrumentū diuine voluntatis aliquādo exardescit in tormētū aduersus malū. cū tamē deo placuerit: et aliqñ renitescat in agendo ad solaciū iustoꝝ cū deus hoc voluerit ordinare. Danie. iij. Chaldei fornacē accēdentes ab igne cōsumpti sunt in quo pueri custodiebant illesi. Fecit autē dñs mediū fornacis: quasi ventū roris flātē et pueros omnino nō tetigit ignis: neqꝫ contristauit. Hec est sententia littere. Ignis sue virtutis oblit⁹ est. Ignis in scriptura sacra caritatem designat. dicente saluatore. Luce. xij. Ignem veni mittere in terram. Unde et spūssanctus qui est caritas pris et filij: in specie ignis missus est. Actu. ij. Rō huius similitudinis q̄druplex esse pōt. Primo q2 ignis inter cetera elemēta ē maioris actiuitatis Scđo quia maxīe tēdit sursū. Tertio q2 ignis crescit in infinitū p appositionem cōbustibiliū sicut dicit. ij. de aīa. Quarto: q2 ignis est quasi forma oīm elementoꝝ: sic inter virtutes caritas est magis actiua. Amor enī fm Grego. nūq̄ est ociosus: operatur enim magna si ē. si autem opa renuit: amor non est. Scđo caritas tendit sursū. Nā incipit a deo et oīa ordinat in deū: et sicut ignis maxime calefacit ad supius minus ad latus: minime ad dorsū: ita habens caritatē maxime diligit deū: minus seipm et pximū: et minime corp⁹ et mūdū. Tertio caritas crescit in infinitū. Nam bonis operib⁹ augetur: nec finē habet augmenti in vita pñti. Quarto vocat forma aliaꝝ virtutū: quia sine caritate nullus virtutis act⁹ meritorius eē pōt. De illo autē igne modernis tēporibus fere adimpleta ē pphetia saluatoris Math. xxiiij. Abundabit iniquitas et refrigescet caritas multorum. vt merito dici possit ignis virtutis sue oblitus ē. Ubi notādū q de obliuiōe quadruplici hoīes sunt arguendi: videlicet de obliuione diuinorum beneficioꝝ: de obliuiōe ppriorum delictorum: de obliuiōe familiariū amicorū: et de obliuione salutariū mandatoꝝ. Primo arguendi sunt peccatores de obliuione beneficioꝝ. d qbus dicit in ps. Obliti sunt beneficioꝝ eius et mirabiliuz eoꝝ que ostendit eis.

Secundo arguendi sunt homines de obliuione ppriorum delictorum. Illa enim habenda sunt in memoria vt p eis indulgentia supplicetur. exemplo ps. qui ait. Iniquitatē si aspexi ī corde meo. Et iterū. Iniquitatē meā ego cognosco et peccatū meū contra me est semp. Istō est cōtra nōnullos qui aliena delicta semp ī pspectu aspiciunt et peccata ppria nō aduertūt. Contra quos dicit Gen. l. Obsecro vt obliuiscaris sceleris fratrū tuoꝝ. Tertio arguēdi sūt de obliuione familiariū amicoꝝ et maxime cū fuerit mortui. Magna ingratitudo est: tunc amicos deserere cum nostra amicicia primo inceperint indigere. Amici enim nostri q̄diu viuūt poterunt se iuuare in his que spectant ad meritū vel demeritū. Sꝫ cū fuerit mortui. sūt ad merendū penitus impotentes: et tunc non habent aliquod refrigerium vel refugiuz: nisi ad amicos si quos in vita post se reliquerint: vt dicat quilibet illoꝝ illō Job. xix. Miseremini mei saltem vos amici mei. quia manus domini tetigit me. Hi autem de quattuor generibus hominum cōqueruntur qui sunt isti. successores occupantes progenitoꝝ hereditates. executores defraudātes defunctoꝝ voluntates: pfessores non pensantes fundatorum pietatem. et mendicatores non reciprocantes benefactoribus suis grates. Primi sunt heredes ingrati qui succedunt parentibus in terris bonis et redditibus que illi aut sumptibus vel sāguine conquisierunt. Isti optinent sine labore: et tamen vix semel in anno pro eis dici faciunt vnam missam. Nota Aug. lvij. hic et multa q ibi dicit. Sō memoria. Eccs. vj. Si quis genuerit filios centū. et infra. Obliuione delebitur nomen eius. Secundum genus hominum de quo mortui conqueruntur sunt executores falsi et fraudulenti defraudantes eorum vltimas voluntates. contra quos. xiij. q. ij. Ultima voluntas defuncti omnibus modis seruetur. Hoc autem a iure nature processit. Liberum enim debet esse quod iterum nō redit ad arbitriū. Unde Alexander neqꝫ libro suo de naturis rerum ostendit naturam de pportiōib⁹ nō solū pulchrā: sꝫ etiā necessariā iuris peritis ī calu: sꝫ pbat his vbis. Quis legē romanā volūtati testatoris intelligit satisfecisse: nisi in pportionū naturis instruct⁹ sit. Igit quidā lecto doloris detentus videns aīaz soluendā esse legibus humane seruitutis cōdidit testamētū sub hac forma vboꝝ. Si vxor mea pre-

gnans rem melioris sex⁹ enitat. Delego pue-
ro duas ptes hereditatis: vxori tertiā. Si femi
nea ple fecundet gaudeat vxor duab⁹ portio-
nibus: filia tertiā pcipiat. Viro itaqꝫ soluēte de
bitū nature tributū vxori eius Lucina fauēs
masculū et feminā plem cōcessit. Questitū est
erit qd iuris. statutū est a iuris pragmaticis he
reditatē in septē portiōes eē diuidendā. Assig
nate aūt sūt quattuor ptes pueri: due ptes vx
ori et vna puelle. Liber eni debꝫ eē supmevolū
tatio stilus ꝛ liberū qꝺ iterꝫ fit redit ad arbitriū.
Precipit aūt ea portione masculinū plem vxori q
precipit vxorē pli feminee vicꝫ in dupla. Ideoqꝫ
recte dictū ē iudicium herciscūde familie. Hec
Alexander. Pragmatic⁹ dicit causator. Prag-
ma nāqꝫ grece dicit causa latine. Vn̄ pragma
tici dicūt iurisperiti qui cās ꝛ negocia decidūt.
Hi aūt fraudatores vltimarū voluntatū sacrile-
gi sūt ꝛ fures ꝛ paupm necatores. xiij. q. ij. Cle
rici. ꝛc. De talib⁹ ꝯquerit dessūctus dicēs in ps̄
Obliuioni dat⁹ sū tāqꝫ mortu⁹ a corde. Sed fe
lices posti⁹ executores q̄ dicere poterūt illud ps̄
Nec obliti sum⁹ te: nec inique egim⁹ in testamē
to tuo. Tertiū gen⁹ hoim de qb⁹ mortui cō-
q̄runtur sūt pfessores nō pēsātes fūdatorū pie-
tates. Hi sūt religiosi possessiōati manerijs: red
ditib⁹ et olb⁹ bonis ditati: nō solū ad nccitatez
imo ad voluptatis superfluitatem q̄ vix nouerūt
noīa suorꝝ fūdatorꝝ: quorꝝ q̄libet pōt de eis di-
cere illud Ozee. xiii. Saturati sūt et leuauerūt
cor suū ꝛ obliti sūt mei: saturati sūt p gulā: leua
uerūt cor suū p supbiā: et obliti sūt mei p negligē-
tiā. Quartū gen⁹ hoim de quib⁹ mortui cō-
q̄rūt: sūt mēdicatores nō reciprocātes bn̄factoribus suis grates q̄ tpalia bona recipiūt et spi-
ritualia nō retribuūt vt deberent: qui bn̄factoribus adulāt donec recipiant et cū receperint
de uotionib⁹ et pcib⁹ nō recōpensant. Cōtra q̄s
Eccī. xxxvij. dicit. Nō obliuiscaris amici tui i
animo tuo. et nō imemor sis illius in opib⁹ tu-
is. Quarto arguēdi sūt hoīes de obliuiōe
salutariū mādatorꝝ. pfunditas eni peccandi ꝛ
inueterata cōsuetudo male viuendi adimit q̄si
memoriā diuinorꝝ mādatorꝝ. cōtra quos psal.
gloriat q̄uis se peccasse fateat dicens. Erraui
sicut ouis que periit quere seruū tuum dn̄e: qr
mandata tua nō sum oblitus.

Lectio. CLXXXIIII.

q Ropter hoc etiam
i omnia tūc trāsfigurata olm nutrici g̃-
tie tue deseruiebant ad voluntatē horꝫ qui a
te desiderati sūt vt scirent filij tui q̄s dilexisti do
mine: qm̄ nō natiuitatis fructus pascūt hoīes
s sermo tuus hos q̄ in te crediderit conseruat.
Posita generali forma mirabilium que deus
exercuit circa populū hebreorꝝ in deserto gu-
bernādo: et circa populū egyptiorū in egypto
eos flagellādo: videlicet obedientia creature
ad omniā voluntatē. In ista pte eandē obedi-
entiā applicat singularit ad illam cibationē glo
riosā q̄ p māna populū suū q̄draginta annis i
deserto pauit. Et circa hoc duo fac. Nā primo
ostendit miraculi qualitatē. Scdo miraculi vti
litatē. secūda ponit ibi Vt scirēt filij tui. Fuit aūt
miraculi magnitudo ineffabilis. in hoc q̄ omia
cibaria videbāt trāsfigurata. i. trāssubstātiata
cuilibet i quolibꝫ sub specie ipi⁹ manne. quod
vnicuiqꝫ sapiebat illud genus cibi quē magis
dilexit: et hoc quod dicit ppter hoc. id est quia
omnio creatura factori deseruiuit ad nutum:
ideo etiā tunc in omnia trāsfigurata. i. cibaria
vel cibos quibus hoīes pascunt transfigura-
ta in omnia sm apparentiam et iudiciuꝫ conue-
dentiū: quia quod prius sapiebat vnū cibum
postea videbatur alius. ꝛ tertio tertius: ꝛ sic q̄-
dammō omnia ad esum humanū pertinentia
trāsfigurata: et in omnia omnium nutricia gra
tie tue. id est voluntati gratiose populū nutriē
te seruiebat ad voluntatem horū qui a te desi-
derati sunt. id est adoptati et dilecti. Hec est er-
go miraculi qualitas: et sequit eius vtilitas in-
formatio: vicꝫ fideliū vt cognoscatur q̄ solum
fructus per consuetū cursum nature producti
conseruabant homines in vita naturali: s̄ etiā
sermo et imperiū producentis de quolibet q̄c-
quid placet. Et hoc est quod dicit. Vt scirent fi
lij tui domine: quoniam non natiuitatis fruc-
tus pascunt homines. id est fructus per con-
suetum modum nature procedentes: sed ser-
mo tuus. id est manna celitus datum ad ser-
monem tuum: hos qui in te crediderint con-
seruat. Dilexisti domine: dilectionem suam de
us ad hominem quattuor modis magnificat ꝛ
cōmendat. Preuenit enim tarditatem nostre
beniuolentie: abluit feditatem nimiunde con
scientie: superat quantitatem nostre sufficien-
tie: et preparat voluptatem perhennis affluē-
tie. Primo dico q̄ suam dilectionem ostendit i
hoc q̄ preuenit tarditatem nostre beniuolētie.
j. Johannis. iiij. In hoc est caritas non quasi
nos dilexerimus deum: sed quoniam ipse pri-
or dilexit nos. Unde Bernardus. Dulcis Je
sus primus es in accessu: et vltimus in recessu
et iō conuenienter cor humanuꝫ exigit sibi da
ri. Prouī. xxiij. Fili mi prebe mihi cor tuū. Si-
cut eni ipse primus in accessu preueniendo vo-
lūtatē vt ad eum conuertatur et vltimus in re-
cessu: quia prius natura ꝛ causalitate homo re
cedit a deo per peccatum: q̄ deus derelinquat
subtrahendam gratiam. Ita cor humanum p̄-
muꝫ est inter partes corporis quod viuit: et vl-
timum quod moritur. In cuius figura dici-
tur Exodi. xiij. Sanctifica mihi omne primo
genitum. id est omne cor humanum quod in-

tra membra corporis primogenitũ dici põt. Et hoc est qd̃ signanter dicit Math. xxij. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua. Secundo ostendit xp̃s suam dilectionem ad nos in hoc q̃ abluit feditatem immunde conscientie. Deleuit enim peccatum originale ꝓprij sanguinis effusione: delet peccatum actuale per sacramentalẽ penitentie lotionem: et hoc est qd̃ nobis cõmemorat Joh. Apocal. j. Dilexit nos et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Sanguis significat amorem et causat amorem. Vñ sanguinee cõplexionis naturaliter sunt amatiui. et iuuenes magis amatiui q̃ senes propter sanguinis abundantiam ampliorem. Narrat Hierony. contra Jouinianũ libro. j. allegans Xenophontẽ hec scripsisse de Infantia Cyri maioris. Scribit inquit Hieronym⁹ Xenephon occiso Abradaco viro quem panteon vxor miro modo dilexerat collocasse se iuxta corpusculum et confosso pectore sanguinem sui mariti vulneribus infudisse. Isto modo moraliter anime deuote sponse fideles Jesu christi: videant cõtẽplando maritũ suũ occisum et non casualiter sed ꝓ earum amore sponte defunctum: collocent se iuxta corpus sacrum crucifixi: et illud tam voluntate q̃ intellectu quasi duob⁹ brachijs amplectentur. confodiant pectus suũ gladio doloris et contritionis ac compassionis: vt inde sanguis amoris erumpat et in vulnera saluatoris trãscurrat. Ad Heb. ix. Sine sanguinis effusiõe nõ fit remissio pc̃tõꝝ: et hoc ẽ quod suadet Apostolus ad Eph. v. Ambulate in dilectione: sicut et xp̃s dilexit nos et tradidit semetipsũ pro nobis. Tertio xp̃s ostendit ad nos suã dilectionem maximã in hoc q̃ superat quantitatem nostre sufficientie. Plura enĩ nobis tribuit q̃ ꝑfecte intelligere et considerare sciam⁹ nec sufficimus suum amorem recompensare. Unde Apostolus ad Ephes. ij. vocat caritatẽ christi nimiam. Propt̃ inquit nimiam caritatẽ qua dilexit nos. Sicut enim dicit Chryso. de reparatione lapsi. Nemo amicorum carnalium: etiam si sit in hoc supra modum insaniens: ita exardescere potest in amorem dilecte sue: sicut deus effunditur in amorem animarũ nostrarum. Quattuor enim defectus in dilectiõe hominum experire contingit: a quibus amor diuinus ẽ totaliter alienus. Sunt enĩ aliq̃. q̃ licz amentur. non tamen reamant amatores suos sicut sunt ingrati. Econtra dicit domin⁹. Prouerbiorũ. viij. Ego diligẽtes me diligo. Et Boetius tertio de consolatione philo. dicit. Pulcherrimum diuitiarum genus est: amicos inuenisti. Sunt qui diligunt: sed propter propriam vtilitatem. Indigent enĩ beneficijs amicorum. Cõtra quod Seneca in quadaz epistola. Negociatio est amicitia que ad commoduz attendit. et sm̃ Arist. viij. Ethi. Cum sit amicitia propter vtile: propter delectabile: et propt̃ honestum. diligentes propter vtile sunt minimi amici inter omnes. Et hoc etiam deplangit Ouidius primo libro de ponto. Turpe quidẽ dictu: sed si modo vera fatemur. Vulgus amicitias vtilitate probat. Sed ꝑ oppositũ de⁹ diligit nos nõ propter suã vtilitatẽ qui nr̃is nõ indiget bonis: sꝫ diligit nos ad fructũ nostrum. Eph. j. Gratificauit nos in dilecto filio suo gratis. id est gratos nos sibi fecit. Osee. xiiij. Sanabo contritiones eorum: et diligam eos spõtanee. Tertij sunt qui diligunt hominem. sꝫ non nisi in ꝓsperitate et felicitate sua. De quorꝫ quolibet verificatur illud Boetij. iij. de cõsol. ꝓsa. v. Quem felicitas amicum: infortunium facit inimicum. Unde dixit quidaz. Exemplo didici q̃ ꝓsperitatis amici. Res amplectũtur si nos: sed nostra sequũtur. Et iterum metricus Non sũt persone sed ꝓsperitatis amici. Quos fortuna tenet dulci: acerba fugat. Sed ꝑ oppositum xp̃s tunc maxime diligit quãdo homo a mundo deseritur: et a malis hominibus agitatur. Unde per ps̃. dicit deus. Cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum ⁊ glorificabo eũ.

Quarto in mundanis amicis reperitur defectus: quia multi diligunt viuentes. et mortuos persequuntur et odiunt: cuiusmodi sunt sinuncq̃: fratres: filij: vxor: seruus et executor. Cum enim homo fuerit defunctus: tunc illi q̃ de bonis suis eũ magis iuuare deberent: spoliant et predantur: et sibi appropriant quicq̃d possunt. Unde metrice dicitur. Post mortis morsum vertit dilectio dorsum. Finita vita finit ac amor ita. Per oppositũ xp̃s diligit amatorẽ dum viuit et longe amplius post mortẽ. Joh. xiij. Cum dilexisset suos qui erant in hoc mundo: in finem dilexit eos. id est imppetuũ dilexit eos. Hiere. xxxj. In caritate ꝑpetua dilexi te ⁊ attraxi te. Quarto ostẽdit de⁹ suaz dilectionem ad nos in hoc q̃ preparat nobis voluptatem perennis affluentie. Unde. ij. ad Thessal. ij. Dilexit nos ⁊ dedit ꝯsolationẽ eternam: que quanta sit: sancti nituntur exprimere et non possunt. Unde Aug. de moribus ecclesie. Tanta est pulchritudo iusticie: tanta est iocunditas vite eterne. hoc est incommutabilis veritatis et sapientie: vt etiam si non liceret in ea amplius manere q̃ vnius diei hora ꝓpt̃ hoc solũ anni huius vite innumerabiles: pleni diuitijs et circũfluentia temporalium bonorũ certe merito q̃ contẽnerent. Et Chryso. de reparatione lapsi. Si quotidie oporteret tormenta ꝑferre: si ipsam gehẽnã paruo tp̃e tolerare q̃ vt xp̃m possem⁹ videre in gloria venientẽ: sanctorum eius numero sociari. non erat dignũ pati oẽ qd̃ triste ẽ: mõ vt tãti boni tanteq̃ glorie participes haberemur.

q Uod enim ab igne

non poterat exterminari: statim ab exiguo radio solis calefactũ tabescebat: vt notuz oibus esset: quoniã oportet preuenire solem ad benedictõz tuã. et ad ortũ lucis te adorare. Ingrati enĩ spes tãq̃ hybernalis glacies tabescet et disperiet tãq̃ aqua supuacua. Postq̃ autor declarauit de illo manna qḋ de⁹ dedit pribus i deserto: quãte fuerit dulcedinis in delectãdo. In ista pte psequit̃ q̃nte fuerit fortitudinis in durãdo. Erat enĩ ipi⁹ mira cõditio. qꝛ cũ esset liquefactibilis. nõ liquefiebat ab omni calore igneo. sed a calore solari. Primo ergo ponit ipi⁹ liquefactiõis diuersitatẽ. Scḋo subdit mirabil' conditiõis vtilitatẽ. scḋa ps ibi. Ut notũ esset oibus. Circa primũ dicit sic. Qḋ enĩ ab igne nõ poterat exterminari. i. resolui: stati ab exiguo radio solis orientis: qũ vicz radij sui sunt debilissimi ad calefaciendũ: tũ quia cadit oblique sup terrã: tũ qꝛ frigus nocturno dominat̃ in aere calefactũ tabescebat ꝛ deficiebat. Exo. xvj. Cũq̃ incaluissz sol liquefiebat et ante solis ortum colligebãt illud. Finis siue vtilitas fuit duplex vna quo ad bonos vt essent premoniti quo tpe debebant illud colligere: et q̃tum ad hoc dicit vt notũ omnibus eẽt hebreis in deserto: q̃niã oportet puenire solẽ. i. ortũ solis ad bñdictõez id ẽ ad colligẽdũ mãna qḋ erit eis bñdictio. videlicz bñficiũ datũ a do. Uñ Exo. xvj. Colligebãt aũt singuli mane quãtũ suffiẽe poterat ad vescẽdũ. Et ad ortũ lucis o te adorare pro beneficio mãne: qḋ colligi debuit sũmo mane. Fuerunt multa mirabilia circa cibũ istũ. Primũ qꝛ regulariter dabat̃ omni nocte in abundantia pro toto populo. Scḋo q̃ colligentes singuli certã mẽsurã scilicet gomor: satio inueniebant cum illo domi deportassent quãtũcũq̃ essent edaces: nec qui plus collegerat habuit amplius nec qui minus parauerat reperit minus. Tertio q̃ nõ poterat seruari p noctẽ vsq̃ ad mane. sed si seruabatur scatebat vermib⁹. Et in feria sexta debebat p duab⁹ noctib⁹ colligi: qꝛ sabbato nõ inueniebat̃ in agro: et tunc optime p duos dies potuit seruari. Quarto fuit mirabile q̃ ad modicũ radiũ solis liquefiebat: ꝛ ab igne durescebat. Quinto q̃ sapiebat vnicuiq̃ secũdum suã voluntatẽ saltẽ de bonis vt supius dictũ fuit. Sexto q̃ poterat redigi in puluerez ꝛ trãsformari i panes: et iõ merito poterit dici dei benedictio. Scḋa vtilitas pueniẽs ex ista liquescentia ad ortũ solis ꝛ resistentia ad calorẽ ignis: fuit q̃tũ ad malos. q̃ si negligerent puenire solẽ ꝛ differrẽt expectãdo diuti⁹ ad colligendũ: frustrarent̃ spe sua mãna tabescente et disparente: sicut aqua. Et hoc est quod subdit ad lrãm. Sicut enim ingrati spes. i. manna

A

speratũz durare ab ingrato: qui non credidit mandato domini ḋ tempore colligendi: tanq̃ hybernalis glacies. i. hyemalis non vernalis. tabescet et disparet tanq̃ supuacua. quia veniens colligere post ortum: nihil inueniebat. sed totũ erat liquefactum. Iste est sensus literalis. Exponitur tamen de xp̃o sole iusticie. cuius ortum ad iudiciũ oportet puenire ad habendaz illam bñdictionẽ: de qua Math. xxv. Uenite benedicti patris mei ꝛc. ꝛ oportz ad ortum lucis. id est in aduentu iudicis adorare: et tũc ingrati spes tabescit. Ingrati spes tabescebat. Ingrati sũt deo multiplicit' peccatores. Quidam eniz dona dei non recognant. Quidam enim de suis beneficijs nõ honorant. Quidaz ei sua beneficia exprobrant. Et quidaz contra eum per beneficia pugnant. Primi sunt ingrati qui nunq̃ ponderant preconcessa: sed semp aspirant ad habẽda et non quid receperint de preterito: sed quid recepturi sunt prospiciunt de futuro. Et hec est prima ac potissima causa ingratitudinis. Sicut dicit Seneca. iij. de beneficijs fere in principio. Prima inquit omnium ac potissima causa ingratitudinis est. q̃ nouis semper cupiditatibus occupati. non quid habeam⁹: sed qḋ petam⁹ inspicim⁹. Nõ in id qḋ ẽ sed in id quod petimus intenti sumus. Quicquid est domi vile est. Sequitur autez. vt vbi quod acceperis leuiter noueris: cupiditas fecit q̃ dator eorum non sit in precio. Et ideo non immerito conquerebatur Epycur⁹ assidue. sicut refert Seneca consequenter: q̃ aduersus preterita sumus ingrati. Et quecũq̃ percepimus bona ad memoriam non reducamus. Nec inter voluptates numeremus cum certior nulla sit voluptas: q̃ que iam eripi non potest. presentia bona nondum tota in solido sunt: futura pendent et incerta sũt. Et ideo concludit Seneca q̃ ad hoc q̃ non ingrati simus indigemus bona memoria. quia si ad perfectam scientiam sufficit quedam semel didicisse que semper postea sciuntur. quedam vt sciantur non est satis didicisse: Intercidit enim eorum scientia: nisi continuatur: geometriaz dico et sublimium cursum. Ita beneficia q̃daz magnitudo nõ compatitur excidere q̃dã minora. sed numero plura effluunt: quia non frequenter illa tractamus: nec libenter quid cui debeamus: recognoscamus. Sed hic possz esse dubium an tales beneficia non recognoscentes. sed obliuioni tradentes debeant dici ingrati? Et cum Seneca cum Eburcio amico suo de hac materia disputaret. Eburcius tales non ingratos: sed oblitos vocare solebat: tanquam ea res ingratum excuset que facit. aut per hoc accidat alicui. vt non sit ingratus cuz hoc nõ accidit nisi ingrato. Et ideo distiguit Seneca pñter de ingratis sic. Ingrat⁹ ẽ q̃ bñficiũ

B

se accepisse denegat qd accepit. Ingrat9 ē ille q dissimulat. Ingrat9 ē q non reddit. Ingratissim9 omnium qui oblitus ē. Et hoc pbat. Primo: quia alij qui sunt memores beneficiorū: licet non reddant. sentiūt tñ in aīo se esse debitores ꝛ possūt ex facili occasiōe ad reddendū induci. Isti xo videlicet obliuio totū bñficiū elapsū est. Scdo quia ad reddendum bō multis indiget meminisse qd sine impendio pt. Et iō nūq̄ voluit esse gratus qui bñficiū tā longe piecit: vt extra conceptū suū poneret. De quolibet tali verificat illud Eccl. xx. Ingratus sensus derelinquit liberantē se. Bene enī dicit ingrat9 q memoriā pdidit illius qd sp sensisse debuit. Secundo sūt ingrati qui deū de suis bñficijs non honorant bonoꝝ oīm largitorē p bñficijs gratis impēsis. nec vel mētali agnitōe: nec elomosynaꝝ extrinseca largitione grās recōpensant similes porcis qui glandes continue comedētes ad arborē oculos nūq̄ erigūt. cui9 fructu īcessanter depascūt. Contra q̄s Arist. v. Ethi. cap. viij. ostendit q in famulatu pportionabili cōmanent et cohabitant boni ciues et illi q nō possūt cōsimilia retribuere saltem gratiaꝝ sacramētū spōte faciūt vt retributio sit. hoc enī ppriū est gratie. Est etiā gratiarū actio q̄dā retributio et quasi q̄dā sacramētū in eo q nō potest retribuere ad honorē vel valorē. Refamulari oportet ei qui gratiā fecit. id ē ei seruire in recōpensatiōe collati beneficij. Hinc poete non ad veritatē sed ad voluptatē fabulātes: tres sorores eē finxerūt que grē nominabātur sicut narrat Seneca de beneficijs li. i. que sorores ꝛ filie veneris et liberi ipsi iō ꝑm aliq̄s dicūtur virgines etiā cōplexis manibus vt choꝝ tripudiātū efficiāt: ridētes et plucida veste ac soluta indute quarū due fuerūt ad nos cōuerse. tertia vultū auertit. Uirgines fuerunt eo q incorrupta et sincera intētiōe debēt fieri beneficia. Cōnexis manibus circulū quēdā efficiūt eo q beneficiū de manu ad manū trāsit et tādē iterū redit ad autorē. ridētes sūt: quia beneficia hilarē deberēt habere datorē. plucida veste ac soluta indutē. vel ꝑm antiquos nude fuerūt: quia beneficia cōspici volūt et nō latere. Est enī amicicia beniuolētia nō latēs in cōtrapassia. viij. Ethi. Due cōuertūtur ad nos. et tertia pcedit auersa facie: q̄a beneficiū simplex a facilitate pgreditur: sed dupla redit. Sūt liberi pr̄is et filie veneris: quia ppter amorē et liberalitatē beneficia dari debēt. Cū ergo a deo cōtinue bñficia recepimus: sibi continue regratiari debemus. Unde dicit beat9 Aug9. in epistola ad Marcellinū q nihil melius dicere possum9 q̄ deo gratias. Quid inquit melius vel animo geramus vel ore pferamus. vel calamo scribam9 q̄ deo gratias: Hoc enī dicere nihil breuius: nec audiri letius: nec intelligi gratius: nec agi fructuosius quicq̄ potest. Et ideo dicit Hermes trimegistus li. suo qui logostileos dicit in fine. q non est cōueniens deo thus vel mirtham incēdere et sic eū adorare si nō indiq̄ gratias agentes adoremus. He sūt enī summe incēsiōes cū grātie deo agūtur a mortalibus. Sed timendū est q iā nimis verificat pphetia Apl'i. ij. Timo. iij. In nouissimis diebus instabūt tēpora periculosa et erūt homīes seipsos amātes et ingrati.

Tertio sūt quidā ingrati qui deū de suis beneficijs exprobrant admoduꝫ vxoris ingrate p qua vir in collostergio positus: cui9 enormitatē vxor ei deinceps īproperauit in ppetuū. Istā imitari videtur qui christo suoꝝ vulnerū fatue irādo īproperāt que nūq̄ eteni9 sustinuisset nisi eū charitas ad hoc cogisset. Eccl. xxix. Pascet ꝛ potabit ingratos et adhuc amara audiet. Quarto sūt ingrati qui cōtra deū p beneficia pugnāt qui donis dei ad peccādū vtuntur aliq̄n qui habundāt diuitijs a deo cōcessis vt necessitatibus pauperum succurrant: et hi erunt precipui pauperū oppressores. Alij fortitudine corpis sui vigēt: vt deo p penitētiā seruiāt: et hi specialiter in seruicijs demonū vires suas cōsumūt: ꝛ erūt brigosi: rixosi: predones et latrones. Nonnulli vigēt ingenio naturali q deū colere et se et alios regere deberent. et isti fraudibus et dolis intenti circumueniunt proximos: deseruientes diabolo et non deo. Contra quos Gregorius. xxxij. Moralium. super illud Job. xl. Huic montes herbas ferunt: dicit sic. Dum reprobi de diuinitus acceptis nequaq̄ recta sed praua cogitāt. Quid aliud faciunt: nisi contra deum suis donis pugnant: Quam sententiam expressiꝰ in omelia quadam dicit super illud. Cum audieritis prelia ꝛ seditiones. Omnia inquit que ad vsuꝫ vite accepimus: ad vsum culpe conuertimus. tranq̄llitatē q̄ppe pacis hūane: ad vsū cōuertimus securitatis vane: peregrinationem terre pro habitatione diligimus patrie. salutem corporum in vsum redigimus vitiorum: substāne abundantiam ad peruersitatem intorsimus voluptatis. Hec ille. Hi sunt similes cuculo qui per quandam auiculaꝫ dicitur foueri in nido: quā postea occidit cum etatem adultam habuerit ꝛ comedit. Et tamen istis nō obstantib9 benignus est super ingratos malos. Luce. vj. Ingratum tripliciter punitum inuenio libertuꝫ. Unde apud athenienses conuictus libertus de ingratitudine aduersus patronum: iure libertatis exuebatur. sicut narrat Ualerius libro. ij. capi. j. Dicebatq̄ ei domin9 supersedeo ciuem tanti muneris impium estimatoreꝫ: nec adduci possum vt te credam vrbi vtilem quē de libertate destituo. Abi ergo ꝛ esto seru9. q liber eē nescuisti. Sene. i declamatōib9 narrat d quodā ingrato filio qui ob ingratitudinē su

it a pse vinculatus. Dicens liberi parētes alāt aut vinciant. Et Seneca de bñficijs. Miles q̄dā naufragus litore ē appulsus et i hospitio cuiusdam p tres dies refocillatus: tādem licentiam recipiens ait. Grās tibi referā si imperatorem meū me videre contingat. veniens apud Philippū regē macedonū: pdia illius apud quē hospitatus fuit poscit: annuit Philippus. vir suis expulsus: nō vt iners vel rusticus illud tulit. s ad curiā imperatoris accessit: ingratitudinē militis exposuit. Philippus hec audiens iussit vt reprobissimo militi et igratissimo hospiti stigmata infigerent: q̄ eius ingratitudinē ppetuo testarent et hospiti oīa redderent. Sic g̃ liber' priuilegio priuabat: et filius ingrat' parentibus vinculo carceralib' artabat. et miles ingratus hospiti et amico stigmatibus perpetuis notabatur.

Capitulū. XVII. Lectio. CLXXXVI.

Magna enim sunt

iudicia tua dñe et inenarrabilia verba tua ppter hoc indisciplinate aīe errauerunt. Dū eni psuasum habent iniqui posse dominari nationi tue sancte: vinculis tenebrarum et longe noctis cōpediti inclusi sub tectis fugitiui ppetue puidentie iacuerunt vel placuerunt z latuerūt. Ad commendationē diuine gubernatiōis et excellētiā sapientie icreate. agit auctor in postrema parte sui de speciali pfectione generis iudaici. qd deus sibi adoptauerat. et de miraculosa deiectione generis egyptiaci q̄ filios isrl' captiuauerat multis annis. Afflixit autē deus egyptios decē plagis. Inter q̄s inferebant quedā p bestias et aīalia q̄ū scz illio supueniit seua bestiarum ira: morsibus pluersorum colubrorum exterminabātur: ac draconū et locustarum inuasionib' attriti irremediabiliter torquebāt. Aliq̄ p res insēsatas et elementa: z aliq̄ per corpora supcelestia: vtpote in aq̄rum nouo imisso genere ac grādinibus et pluuijs desup imissis: seu trucidati interemptiōe: sicut supius visū fuit. Iō postq̄ autor declarauit quō egyptij affligebāt p bestias et aīalia: et etiā p res isensatas et elemēta. In ista pte ostēdit quō idē egyptij afflicti fuerūt p corpora celestia. dupliciter eni puniebāt. Uno mō p luminis subtractiōez. Alio mō p pmogenitorum occisionē. et sm hoc diuidit pcessus in duas ptes. Nā pmo agit de noua plaga illata egyptijs que fuit p tenebras palpabiles: sicut dicit Exo. x. Scdo agit de decima plaga q̄ fuit p inumerabiles mortes pmogenitorum. De qua Exo. xij. scda ps infra. ca. xviij. ibi. Cū cogitarent. Circa pmū duo facit. Primo agit d mirabili supplicio tenebrarum illato egyptijs. Scdo de bñficio speciali luminis: tūc rpis collato hebreis ibi. Sanctis aūt tuis. Circa primū q̄nq̄ facit. Nā primo agit de istius pene causalitate. Scdo de ei' irremediabilitate. Tertio de ei' immensitate. Quarto de ei' vniu'salitate. Quinto de ipsius eq̄tate. scda ps ibi. Dū putāt se latere. Tertia ibi. frequēt. q̄rta ibi. Ille aūt q̄ impotentē. q̄nta ibi. Ois eni orbis terrarum. Circa primū duo facit. Quia primo asserit tante pene causā. Scdo eiusdē pene ponit formaz ibi. In vinculis tenebrarū. Causa aūt eius fuit duplex: ex pte dei iusta cōsideratio. z ex pte egyptiorum iniqua conuersatio. Quātū ad primū dicit sic. Magna eni sūt iudicia tua dñe quibus electos .i. filios israel gubernasti et eorum aduersarios flagellasti et inenarrabilia verba tua. id ē facta tua. Deus eni factis loquitur qui dixit z facta sunt. Luce. ij. Transeamus bethleem z videam' hoc verbū qd factū ē. Ex pte egyptiorum fuit duplex iniq̄tas. Una cōtra deū p rebellionem. Alia contra pximū p violentam oppressionē. Fuerūt eni deo rebelles in hoc maxime: q̄ cum eos plagis grauissimis flagellaret: illi nullā disciplinā receperunt. Et quantū ad hoc dicit. Propter hoc. id est quia iudicia dei et flagella eius nō receperūt egyptij ad sui correctionem. indisciplinate aīe errauerunt repugnātes imperijs dei sup dimissione populi sui. Scdo peccauerūt cōtra pximū: scz cōtra filios isrl': sup q̄s vsurpabāt sibi violentā oppressionē. Et quātū ad hoc subdit. Dū eni persuasū habent id est firmiter credunt: iniqui egyptij posse dominari p oppressionē nationi tue. id est populo hebreorū quē deus sibi sanctis dedicauerat legibus deseruire: ecce culpa: z statim subditur pene forma vinculis tenebrarum z longe noctis zc. quasi diceret. Dū egyptij diuinis pdigijs factis p Moysen rebellarent et populū isrl' seruitute solita cogitarēt opprimere: subito tenebris palpabilib' inclusi iacuerūt imobiles. Et tāgit istarum tenebrarum tres cōditiones graues: videlicet palpabilitatē cū dicit. Uinculis tenebrarū cōpediti. Fuit eni aer nō solū priuatus lumine: imo sic cōdensatus q̄ palpari potuit. Uñ ipsi miseri iacuerūt quasi vinculati in tenebris. Dicunt eni quidā q̄ aer pōt cōdensari p artē in tātū q̄ fiat hominum impenetrabilis: s siue hoc sit verum siue non: saltem hoc tunc a deo factum legitur. Exod. x. Erant tenebre in terra egypti vt possent palpari: nec mouit se quisq̄ de loco in quo erat. Scdo tāgit istius ligatiōis diuturnitatē cū dicit. Et lōge noctis. Exodi. x. Tribus dieb' nemo vidit fratrē suū. Tertio tāgit ligatorum imobilitatē: cū dicit. Iacuerūt inclusi sub tectis: q̄r nullibi poterant se vertere ppter aeris densitatē. Fugitiui ppetue puidentie .i. putātes se posse fugere diuinā puidentiā q̄ est imobilis z immutabilis. Sap. xvj. Manū tuā effugere impossibile ē. Rabanus z antiqui hñt. Latuerūt. et tūc sensus nō mutatur. Alij dicūt

Placuerũt: et tũc est sensus q̃ inferi puniti satisfecerunt p penas ppetue pudentie. Magna sũt iudicia tua dñe. Nota q̃ diuina iudicia magna sũt ꝓpter q̃tuor. vicȝ ꝓpter iudicis infallibilitatẽ: ꝓpter iurisdictiõis generalitatẽ. ꝓpter iusticie inflexibilitatẽ. et ꝓpter potentie incõphensibilitatẽ. Primo iudicium dei dicit̃ magnũ ꝓpter iudici inefallibilitatẽ. Humanũ enĩ iudiciũ fallit ⁊ fallit̃. Unde iudiciũ ecclie fallitur nõnũq̃: sicut dicit̃ extra de sen. ex. a nob. ⁊. xxiij. q. iij. Si q̃s. Et cap. Cũ aliq̃o exit. Ubi ibi dicit̃ q̃ ecclesia q̃nq̃ȝ in suo iudicio decipit̃: ⁊ q̃ intrat illã p eã extra mittat: ⁊ q̃ foris ẽ intro mittat̃. Et iõ solius dei est occulta iudicare qui solus nouit corda hoim: vt dicit̃. ij. q. iiij. Consuluisti. Et alibi dicit̃. Diuinũ iudiciũ vsurpãt qui icerta et dubia iudicãt. et iõ dicit. b. Aug⁹. xix. de ciui. dei. q̃ ignorãtia iudicis est plerũq̃ȝ calamitas innocentis. Debet enĩ in iudicio diligens examinatio ꝓcedere iudiciũ siue sniam: ⁊ sententia punitionẽ siue absolutionẽ. Unũ fingunt poete sicut tangit Claudianus in fine secundi maioris: tres fuerũt filij Jouis qui sunt Minos. Eacus. ⁊ Radamancus. qui quoniã in vita sua iustissimi fuerũt. Ideo officiũ apud inferos exercere dicunt̃. Unde fingunt̃ tres iudices esse in inferno: quilibet eorũ antiquissimũ exercens iudiciũ: quis tñ sit qui exerceat iudiciũ vel officiũ dubiũ est: q̃uis a nõnullis dicatur Minos examen Radamãcus dat cruciamẽ. Querere de labe tertius frater habet. De istis nõ est magna cura. sed hoc ẽ certũ q̃ volebant signare p ista q̃ in omni iudicio ista debẽt eẽ. diligens inq̃stio. Sententie ꝓnunciatio. et eiusdẽ executio. Mõ si agamus de iudicio humano: cũ homo iudicare nõ possit: nisi sibi allegata et ꝓbata et frequẽter cõtingat falsa ꝓbari ꝓbatõe iuris: cõsequẽs ẽ oẽm i terrenũ iudicem fallibilẽ eẽ: sed solus deus ẽ qui errare nõ põt: de quo solo verificat̃ illud Prouer. xvj. Diuinatio in labijs regis nõ errabit in iudicio os eius. Secundo iudiciũ dei dicit̃ magnum. propter iurisdictionum generalitatem. Nullus enim homo est cuius dominium ad omnẽ locum se extendat. Deus autem omnes gentes iudicabit. Johannis. v. Pater omne iudiciũ dedit filio. Et Johel. iij. Consurgãt ⁊ ascẽdant gentes in vallem Josaphat: q̃ ibi sedebo vt iudicem omnes gentes. ij. Cor. v. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal christi. vt referat vnusquisq̃ȝ. Et Chryso. omelia. xix. Loquens in impfecto opere de die iudicij sic dicit. In qua die quando venerit in maiestate sua quando iam nemo ausus garrula contentione sermonem aut mendacium defendere: aut contradicere veritati: quando non os loquitur et opus absconditur: sicut in hoc tempore: sed econtra opera singulorum loquent̃ et ora tacebũt: nõ q̃ñ persona iterrogatur ⁊ cõscientia non videtur. sed econtra conscientia discutitur et persona confunditur: q̃ñdo nemo excusat peccatorem: sed omnes accusant. nec alter pro altero interueniet: sed singuli sibi timebunt: quia in illo iudicio non erunt testes adulatores: sed angeli veraces. nõ erunt iudicantes personarum acceptores: sed deus qui iustus est reddet vnicuiq̃ȝ secundũ opera. Hec Chryso. Narrat Ouidius. xv. metamor. Mos erat antiquis niueis atrisq̃ȝ lapillis: his damnare reos: illis absoluere culpas. Mos enim suus modus fuit sententiam proferre signo nõ voce: quia si accusatus debebat absolui effundebãt de vrna corã toto populo aliquos lapilli albi. et si debuit damnari: nigri. Eodem modo i iudicio generali quilibet fundet de vrna sua. i. de cõscientia propria lapides quales ipsemet immisit. id est opera dura et imperpetuum per senerantia quantum ad meritum vel reatum: et si fundat opera alba: saluabitur: si nigra peccata: condemnabit̃. Naum secundo. dicitur de damnatis. Facies omniũ sicut nigredo olle. Tertio iudicium dei dicatur magnum propter iusticie inflexibilitatẽ sicut dicit Isidorus de summo bono ⁊ in Canone. xj. q. iij. Quatuor modis peruertitur humanum iudicium: timore: cupiditate: odio et amore. Deus autem nullum istorum modorum corrumpi poterit. Non timore: quia omnipotens est et nullius metum habet. Job xxij. Nunquid timens arguet te et veniet tecum ad iudicium: quasi diceret non: immo q̃uo potentiores tanto grauiores sententiam pfert duriorẽ. Sapientie sexto. Potentes potenter tormenta patientur. Et ibidem. Fortioribus fortior instat cruciatio. Fingitur q̃ leo semel tenuit curiam bestiarum. debuitq̃ȝ vnaqueq̃ȝ semetipsam proclamare de culpis coram leone. Asinus ait: Sequebar inquit aliquando plaustrum plenum feno: et cum manipulus feni cecidisset de plaustro accepi ⁊ comedi. Cui leo. Male inquit errasti miser: et cõtra legẽ ⁊ fidelitatẽ fecisti. Debebas enim ei qui perdidit reddidisse: ergo de ꝓcepto leonis verberabat̃ ad mortẽ. Accessit lupus et ait. Dñe: Circuiui aliquando greges ouium et armentorum et rapui aliquando agnum tenerum et strangulaui: aliquando pinguem vitulũ quando eum attingere poteram: quandoq̃ȝ ouem: quandoq̃ȝ hedum. Cui leo. Dimittas in qui carissime talia ponderare. nimis strictam conscientiam habes. Naturale est tibi sic facere. ⁊ nemo faciẽs q̃d natura dictat peccat. Sic a falso iudice lup⁹ iustificatur et asinus inocẽs verberatur. Non sic erit de iudice christo qui nullũ timet: imo sicut dicit̃ Sapiẽtie. vj. Judiciũ durissimũ his q̃ p̃sunt fiet. nec corrũpi cupi-

ditate poterit: q2 ditissim⁹ est: nec odio q2 opti-
mus: nec amore q2 iustissimus. Job. xxxiiij.
Vere enī deus nō cōdemnabit frustra: nec oi-
potens subuertet iudiciū. Et Tob. iij. Oia iu-
dicia tua vera sūt. Quarto iudiciū dei dicit
magnū ꝓpter sue potentie incōphensibilitatē
Ro. xi. O altitudo diuitiarū sa. & sci. dei: q̄ȝ in
cōprehensibilia sūt iudicia eius: et inuestigabi
les vie illius. Ista sūt occulta iudicia dei qb⁹ ho
mines disponit & regit in p̄senti permittēdo iu
stū affligi et iniustū extolli: que a nobis mō nō
vident: sed patebūt clarius quando sicum sicu
ti est videbimus.

Lectō. CLXXXVII.

C Dum putant se latere in obscuris peccatis: tenebroso
obliuionis velamēto dispsi sūt pauentes hor-
rēde et cū admiratiōe vel turbatōe nimia per-
turbati: neq3 enī q̄ continebat illos spelunca si
ne timore custodiebat: qm̄ sonitus descēdēs p
turbabat illos: et psōe tristes illis apparētes pa
uorē illis prestabant. Postq̄ȝ auctor descrip
sit tenebras triduanas oliȝ illatas egyptijs q̄n
tū ad earū densitatē: q2 fuerūt palpabiles. In
ista pte describit easdē q̄ntū ad puniendi pote-
statē ostēdens q2 nullū remediū potuerūt egy-
ptij adhibere quo contra tenebras se iuuarēt
negabat eis remediū tā intrinsecū q̄ȝ extrinse-
cū. Intrinsecū remediū possent sibi sperasse p
animosam audaciā cordis. sed contra illud re-
mediū habuerūt pauorē maximū: vt null⁹ q̄n
tūcunq3 cordatus posset aliū animare. Primo
ḡ ostendit eos caruisse remedio consolationis
cuiuslibet ab intrinseco. Scdo ostendit eos ca-
ruisse remedio qd̄ possent sperasse ab extrinse-
co. scd̄a ps ibi. Neq3 enī que ꝯtinebat. Qn-
B tum ad primū tangit tria grauia ꝓpter q̄ potu
it tūc tpis null⁹ aliū cōsolari. fuerūt enī dispsi lo
cali sepatiōe. fuerūt pauidi et pcussi stupefacti-
one: fuerūt turbati et positi in nimia admirati
one. Vn̄ dicit sic. Et dū putāt supple egyptij se
latere in obscuris peccatis tenebroso obliuio-
nis velamēto dispsi sūt. Aerē tenebrosū vocat
velamentū obliuionis. sicut enī lumē efficit et
figurat scientiam: ita tenebre obliuionē desig-
nant et ignorantiā. Dicuntur peccata obscura
ꝓpter effectū: quia auferūt cognitiōeȝ vere lu-
cis. Ephe. iiij. Tenebris obscuratū habentes
intellectū. Et q2 ducunt ad obscuritatē inferni
In p̄o. Obscurāt oculi eoꝝ ne videāt. Sic er-
go fuerūt illi egyptij dispsi abinuicē: q2 q̄dam
erant in domib⁹ et q̄dā in agris: et illi q̄ ꝓpe se
erant: reputabant se multū distare ꝓpter te-
nebras palpabiles iterpositas. Vn̄ fuerūt pa-
uentes horrēde et cū admiratiōe pturpati. Cō
sequent excludit ab eis remediū qd̄ possēt spe-
rasse ab extrīseco. Possent aūt sperasse triplex
remediū ab extrīseco cōtra illas tenebras. Pri
mo loci securitatē. Scdo ignis claritatē. Ter-
tio magoꝝ suoꝝ subtilitatē. et ideo ista tria ab
eis excludit. pmū ibi. Neq3 enī cōtinebat. secū
dū ibi. Ignis q̄dē. tertiū ibi. Et magice artis.

Quātū ad p̄mū a loco ꝑtinēte eos durātib⁹
illis tenebris nullū habebāt solatiū ꝓpter duo
Primo ꝓpter strepitū que audiebāt in loco q2
quelibet terrebat ille son⁹. Secūdo ꝓpter me-
lancholicas imaginatiōes de demonib⁹ & mor-
tuis homib⁹. Vn̄ dicit sic. Nec enī illa q̄ ꝯtine-
bat illos spelūca: q2 ad foueas et cauernas mu-
ti ꝯfugerāt: sine timore custodiebat: qm̄ sonit⁹
descēdēs pturbabat illos et psone tristes illis
apparētes visiōe imaginaria pauorē p̄stabant.
Et psone tristes illis apparētes. Nota q2 q̄tu
or sūt genera mala tristiū p̄sonarū q̄ ducūt cō-
muniter in tristicia dies suos: vicȝ inuidi & pfidi
cupidi et stupidi. Inuidi mordaces: pfidi falla
ces: cupidi tenaces & stupidi pnaces. Primo
videm⁹ q2 omēs inuidi sūt cōiter tristes. Unde
Ouidius. ij. Metamor. fabulat q̄liter Pallas
iuit ad inuidiā vt procuraret mortem Aglantis
vbi describit q̄tuor ad inuidiā ptinēcia: vicȝ do
mū: psonā: escam et viā. Domū describit. Pro
tin⁹ inuidie nigro squalētia thabo. Tecta petit
dom⁹ et ē in vallib⁹ imis. Abdita sole carēs nō
nulli peruia vento. Tristis & ignaui plenissima
frigoris et que. Igne vacat sēp: caligine semp
abundat. Vult ergo dicere q2 domus inuidie
est situata in vallibus pro tanto q2 persone hu
miles inuident superioribus: et omnino inui-
dus ideo inuidet: quia se inferiorem alio i ali-
quo quod aperit esse videt. Inferior planeta
eclipsat superiorem: et non econtra: sicut patȝ
de luna et sole et ita regulariter illi qui minus
valent et sunt gratijs et meritis inferiores ob-
umbrare nituntur per inuidiam meliores. Et
ideo signanter dicit Job. v. Paruulum occi-
dit inuidia. Unde merito dicitur q2 domus in
uidie est in imis vallibus situata. Tectū huius
domus est coopertum squalenti tabe. id est ve
neno squalore et languore. Nam tota locutio
inuidi est de peccato: tota consideratio de defe
ctibus electorum. Item domus inuidie caret
sole: quia nunq̄ȝ gaudet de ꝓsperitate: seu feli-
citate proximorum: imo venti bonarum nar-
rationū eum occidunt. Itē domus inuidie est
tristis. Dicit enī Damascenus. q2 inuidia est tri
sticia de alienis bonis. Vn̄ sicut bufo tristatur
de bono odore vinearū florentium: ita inuid⁹
de profectu valentium personarum. Item do
mus inuidie semp caret igne: et est plena frigo
re: quia nullus inuidus feruet caritate. caligi-
ne tn̄ semp abundat: q2 nunq̄ȝ bene iudicat in
uidus de personis. Secundo quantum ad
escam dicitur q2 Pallas eam inuenit comedē-
tem carnes vipereas. Nā omnis inuid⁹ pascit

6 malignis cogitationibus ⁊ machinationib⁹
turbatiuo alioꝝ. Tertio ꝑsonã inuidi descri-
bit Ouidius sic. Pallor in ore sedet macies in
corpore toto. Nusq̃ recta facies liuent rubigi
ne dẽtes. Pectora velle virent lingua est suffu
sa veneno. Risus abest nisi quẽ visi fecẽ dolo-
res. Nec fruitur somno vigilãtib⁹ excita curis.
Sed videt ingratos intabescitq̃ vidẽdo. Suc
cessus hoim carpit ⁊ carpit vna: Suppliciũq̃
suũ est. Quarto viã ⁊ modũ incedẽdi inuidie
euntis vel suo Athenas describit sic. Indolu-
it baculũq̃ capit quem spinea totum. Uincla
cingebant opertaq̃ nubibus atris. Quaq̃ in
greditur florentia proterit arua Exuritq̃ her-
bas ⁊ sũma cacumina carpit. Afflatuq̃ suo po
pulos vrbesq̃ domosq̃ Polluit. Ecce modus
nocendi quẽ inuidus semp obseruat. Portat
baculũ plenũ spinis: quia illud vnde fulcire de
beret pũgit ⁊ nõ portat: quia nõ est q̃d inuidũ
posset delectari: atris nubibus operit: q: inui
dus ⁊ detractor nunq̃ clarã sed obscuraz dicit
sententiã de illo cui nocere ꝓponit. Itẽ quaq̃
i ngreditur florentia proterit arua: q: inuidus
nulli nocet nisi aliqua virtute florescat. Unde
Ualeri⁹ li. iiij. Nulla tam honesta ciuitas que
malignitatis dẽtes possit vitare. Diuites eniz
sunt alienis iacturis: locupletes . funerib⁹. Un-
de quidã interrogatus quõ inuidus nõ habe-
retur? Respõdit: si nihil inquit ex magnis re-
bus habueris: aut nihil feliciter ans gesseris: nã
sola miseria caret inuidia. Unde Tullius vlti
mo rethorice ponit exemplũ de colore qui vo-
catur gradatio ⁊ ait. Affricano industriã: iusticia
veritatẽ: veritas gloriam ⁊ gloria emulationẽ
parit. Quarto dicit q̃ exurit herbas. id est iu-
uenes ꝓficientes: sicut talpa ceca que moratur
in terra ⁊ radices herbarũ rodit ⁊ impẽdit ab
augmẽto ⁊ nõ solũ herbas imo sũma cacumi-
na carpit q̃r ꝓ ꝯtra superiores suos ꝑlatos et
dominos inuidus quisq̃ garrit. Ultimo dicit
q̃ ex afflatu suo. id est verbo malicioso polluit
omnẽ populum ⁊ vrbẽ quã attingit: hoc est ꝑ
nium genus tristiũ personarũ. De quo tristi-
cia dicit Prouer. xxv. Sicut tinea vestimẽto ⁊
vermes ligno: ita tristicia nocet cordi. Eccl. xxx.
Tristiciã longe expelle a te: multos eñ occidit
tristicia. Secũdo videm⁹ q̃ omnes ꝑfidi ⁊ falla
ces sunt cõmuniter mali ⁊ tristes. Unde hypo
crite vt decipiãt alios quandã exteriorẽ tristici
am simulant ⁊ sanctitatez: Cõtra quos monet
saluator. Math. vj. Cũ ieiunatis nolite fieri sicut
hypocrite tristes. Tales sunt iocũdissimi in la-
sciuis occulto: ⁊ tristissimi q̃tũ ad apparẽtiã
in publico: similes gellie de qua Marcialis co
cus li. epigra. iij. Sene. epl'a. xxxv. Ambro. in
quodã sermone. Latet plerũq̃ sb tristi amictu
lasciuia: ⁊ deformis horror vili veste obtexitur
vt secreta tegantur petulantiũ animorum. Cõ
tra tales Oratius. Nunq̃ te fallant animi vel
agni sub vulpe latẽtes. Impius sub dulce mel-
le venena latent. Tertiũ genus tristiũ perso
narũ sunt cupidi ⁊ tenaces auari ⁊ Nabal
qui semp sunt in timore ⁊ dolore quomodo ali
quid acquirant vel acquisita retineant. Eccs.
ij. Cuncti dies eius erumnis ⁊ doloribus ple-
ni sunt: nec per noctẽ mente requiescunt. Ta-
lis fuit ille iuuenis cui saluator dixit Math.
xix. Si vis perfectus esse vade ⁊ vende omnia
que habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thesau
rũ in celo: ⁊ veni seq̃re me ⁊ abijt tristis. Erat
eñi habens possessiones multas. Cõtra quos
dicitur Eccl. iiij. Declina pauperi aurez tuam
sine tristicia. Quartuz genus male tristiũ per-
sonarũ in presenti sunt stupidi ⁊ pertinaces q̃
de dei clementia ⁊ pietate diffidunt. quorũ ali-
qui de pctis ꝓprijs sic irremediabilit' tristant'
vt dicant sacramentũ penitentie eis non posse
sufficere ad salutem. Uel quia iusticia dei non
permittat cũ penitentibus misereri. Cõtra q̃s
ps. alloquens animã suaz dicit sic. Quare tri-
stis es anima mea ⁊ quare cõturbas me ⁊c. Ali
qui sunt de istis sicut qui mortẽ amicorũ suoꝝ
inconsolabiliter nimis plangũt: quasi nihil de
eorum beatitudine ⁊ resurrectione futura de-
sperẽt. Cõtra quos Apostolus. j. Thessal. iiij.
Nolo vos ignorare fratres de dormientibus
vt nõ cõtristemini sicut ⁊ ceteri qui spem nõ ha-
bent. Et qui istud genus tristicie sunt patiẽtes
miserrimi sunt et de miseria presenti vadunt
ad miseriã eternã. Contra quos signanter di-
citur Eccl. xiiij. Felix qui non habuit animi tri
sticiam ⁊ nõ excidit a spe sua.

Lectio. CLXXXVIII.

T ignis quidem

nulla vis poterat illis lumen prebe-
re: nec siderũ limpide flãme illumi-
nare poterãt illã noctez horrendã. Apparebat
eñi illis ignis subitaneus timore plenus: et ti-
more illius ꝑcussi que faciei videbãtur: estima-
bant deteriora esse que nõ videbãtur. Post
q̃ declarauit auctor q̃ egyptij tenebris fuerũt
circũclusi ⁊ nullũ potuerũt habere remedium
s loco eos cõtinente. In parte ista ꝓsequit' cõ-
sequẽter ostendẽs q̃ nec remediũ habere po-
tuerũt a quacũq̃ luce tenebras expellẽte. Ex-
pulit autem tenebras lux duplex. videlicet ele-
mentaris ⁊ celestis. Et ideo ostendendo q̃ nul
la talis lux eis valere potuit. Primo ostẽdit q̃
eis valere nõ potuit ignis cõmunis. Secũdo
q̃ nec ignis celestis. Tertio q̃ nec ignis in me-
dio aeris ex impressiõibus generatus nullũ eis
adhibuit remediũ: imo auxit potius eoꝝ tediũ
Scda pars ibi. Nec sideꝝ. Tertia ibi. Appare-
bat eñi. Quãtũ ad ꝓmũ dicit. Et ignis qui-
dẽ nulla vis poterat illis lumẽ ꝓbẽ nec siderũ

limpide flãme illuminare poterãt ꝛc. ꝓpter dẽ
sitatẽ aeris tenebroſi. Et bñ dicit nulla vis ig-
nis: q2 nec calor ꝛ rarefactiõis: nec lumẽ illuſtra
tionis potuit illũ aerẽ illuminare nec tabeface
re. Et qd mirũ ſi ignis materialis ꝛ cõis hoc fa
cere nõ poſſet: cũ nec ſiderũ limpide flãme illu
minare poterãt illã noctẽ horrendã. Conſeq̃n
ter oſtendit ꝙ ignis ex impſſionib⁹ generatus
nullũ eis adhibuit remediũ. Imo auxit penas
eoꝝ rediũ ꝛ quãtũ ad hoc dicit. Apparebat aũt
illis ſubitaneꝰ ignis timore plen⁹. i. ſubita cho-
ruſcatio fulguris. Sed ↄtra. Si apparebat illis
choruſcatio. ꝗ aer fuit illuminatus. Verũ eſt
aer fuit ꝑ vices obſcuratus ꝛ etiã illuminat⁹ et
iſta viciſſitudo plus terruit eos ꝗ̃ ſi fuiſſent te
nebre ↄtinuate. Unde qñ dixit ꝙ nulla vis ig-
nis potuit illis lumẽ ꝓbere. Intelligit ꝙ nullũ
lumen habuerũt ad coꝝ ſolaciũ ſed potius ad
penã ꝛ ſupplicũ. Simul eñ cũ illis choruſcati-
onibus illuminãtibus ſubito aerẽ caliginoſũ
ꝛ ſpiſſum apparuerũt illis perſone triſtes ꝛ hor
ribiles demonũ accipientiũ effigies mortuoꝝ:
ꝛ facies laruatas ad terrendũ eos. quod fuit
eis valde penale nõ ſolũ ꝓpter illa que imagi-
nabãtur ex viſis: ꝛ hoc ẽ quod ſubdit. Et timo
re illuſ ꝑcuſſi que videbant faciei. Vel corpo-
rali viſione vel imaginaria eſtimabãt deterio-
ra eſſe que nõ videbãtur: q2 ex malis viſis eſti-
mabant peiora eſſe futura ꝛ ſic fuerũt in maxi

A mo timore ꝛ miſeria. Notandũ ꝙ pena iſto-
rum egyptioꝝ aſſimilat in multis pene infer-
nali. Apparebat nãq3 illis ſubitaneus ignis ti-
more plenus. Tũ quia repẽte venit: tũ q2 ad
plenũ punit. Quantũ ad primũ. i. Theſſal.
vltimo. Cũ dixerint pax ꝛ ſecuritas tunc repẽ-
tinus eis ſupueniet interit⁹ ſicut dolor in vte-
ro habentis ꝛ nõ effugient. Quantũ ad ſecun
dũ Apoc. xviij. Quantũ glorificauit ſe ꝛ in de-
licijs fuit: tantũ date illi tormentũ ꝛ luctum.
Occaſione illius ſimilitudinis moueo iſtã du
bitationẽ. Utrũ ignis corporalis puniet in in
ferno dãnatos? Et arguit ꝙ nõ: q2 ſi ſic. ignis
ille calefaceret corpora dãnatoꝝ: ꝛ ſic cũ nul
lum ſit reſiſtẽs qd poſſit actionẽ ignis diminu
ere vel remittere: ſequeret ꝙ ignis ille calefaci
et de facto: corpus iude vel cuiuſcũq3 alterius
vltra quelibet gradũ ſignatũ: ꝛ cũ ſit aliq̃s gra
dus caloris excedens ꝓportionẽ cõplexionis
humane. ſequit ꝙ ꝑ calefactionẽ talẽ corrũpere
tur corp⁹ hũanũ ꝛ fieret ſeparatio anime a cor-
pore. Vel oportebit dicere ꝙ aliqua caliditas
que ſufficit corrũpere vitã maxime ſane cõple
xionis nõ ſufficiet corrũpere vitã cõplexionis
in cẽtuplo debilioris. Scdo ſi ignis affligeret
iſta corpora futura in inferno. ꝗ cũ ſit agẽs na-
turale ꝛ nõ voluntariũ agit vniformiter ꝑ me-
diũ vniformẽ ꝑ omnia corpa equaliter approxi
mata. ergo equaliter affliget minus mali cor-
pus ſicut peioris ſi fuerit equaliter approxima
tũ. Tertio ſi ibi erit ignis. ergo ibi erit aliq̃d
lumen: conſequens eſt falſum. quia dicitur
Math. xxij. Ligatis manibus ꝛ pedib⁹ ꝓijci-
te eũ in tenebras exteriores. Sup q̃ dit Greg⁹.
Si ignis ille lumẽ haberet: in tenebras exteri-
ores nõ diceret mitti. Et Baſilius dicit ſup il-
lud ꝑs. Vox domini intercidẽtis flammã ig-
nis. ꝙ virtute diuina ſeparabit claritas ignis
ab eius virtute aduſtiua: ita ꝙ claritas cedet in
gaudiũ ſanctoꝝ ꝛ vſtiuum ignis in tormentũ
damnãdoꝝ. ergo ibi nullũ lumẽ erit. Quar-
to ſi ignis ſit ſub terra: hoc eſt ꝑ violentiã: ſed
nullum violentum eſt eternum. i. de celo. er-
go ignis ille nõ erit eternus. Quinto ſic. Que
ro an infernus ſit idẽ locus cũ purgatorio: et
ignis eiuſdẽ rationis: hic ꝛ ibi vel nõ? Si ſic: ꝗ
concedendũ eſt ꝙ decedẽtes cũ caritate vadũt
ad infernũ. Si nõ. Cõtra. Sancti patres ante
mortẽ chriſti purgabantur: ſed nõ purgabant
in aliquo loco ſupra lymbũ patrũ: nec i lymbo
ergo in inferno. Antecedẽs iſtius cõſequẽtie
ꝓz: q2 in lymbo nõ eſt pena ſenſus. Ad oppoſi
tũ videt eſſe illud Math. xxv. Diſcedite a me
maledicti in ignẽ eternũ. ergo dãnandi erunt
in igne eterno. Nõ aũt ignis corporalis ſit: di
cit Greg⁹. liij. dialo. Ignẽ gehenne corporeũ
eſſe in quo certũ eſt corpa cruciari nõ ambigo.

B In iſta dubitatiõe nõ eſt querẽda noua fictio:
ſꝫ cũ reuerẽtia recitanda ſũt dicta ſanctoꝝ. Vo
lo igit recitare quid de igne inferni: quid d lo-
co inferni: quid de loco ꝛ igne purgatorij ſen-
ſerũt doctores antiqui. Aug⁹. xij. ſup Geñ. ad
litteram ſenſit ꝙ anime maloꝝ poſt mortẽ nõ
ꝑ corpora ſed per corpoꝝ ſimilitudines in ani
ma cauſatas affliguntur. Unde vult ibi ꝙ ig-
nis ille ſpiritualis eſt: nõ corporalis. Similiter
dicit de loco: ſed poſtea illud retractat tenẽs ꝙ
locus ille ſit corporeus ꝛ ſub terra. Et ꝙ ignis
ſit corpeus ꝛ ſub terra ardet. Greg⁹. iiij. dial.
dicit. Ignẽ infernalẽ corporalẽ eſſe non ambi
go. De iſto ergo certũ eſt ꝙ nulli patet veritas
ꝑ rationẽ demonſtratiuã: ſed tñ ꝑ reuelatio-
nes factas ſanctis viris. Et ideo ſequẽdo dic-
ta ſancti Thome: dicẽde ſunt iſte cõcluſiones.
Prima ignis infernalis ẽ corporeus. Scda ig
nis iſte nõ agit in corpa materialiter ꝛ mõ na-
ture: ſed ſpũaliter ꝛ modo anime. Tertia eſt ꝙ
ignis nõ calefacit corpora damnãdoꝝ: nec illa
corpora caleſiunt ꝑ ignem illũ. Quarta ẽ ꝙ ille
ignis infernalis affligit ſicut inſtrumentũ di-
uine iuſticie nõ ſicut ꝑncipale agẽs. Quinta ẽ
ꝙ infernus eſt infra terram. Sexta eſt ꝙ pur-
gatoriũ eſt infra infernũ: ꝛ idẽ eſt ignis purga
torij ꝛ infernalis. Primã ↄcluſionẽ ꝓbat ſic
Corpori non poteſt coaptari niſi corporea pe-
na. Unde ex hoc ꝓbat Greg⁹. ꝙ ignis inferna
lis eſt corporeus in quẽ corpa damnandoꝝ

post diē iudicij statim retrudunt. Aug⁹. etiā xxj. de ciui. dei. ca. x. dicit ꝙ ignis quo etiā spūs affligunt corporeus sit. Secūdā ꝯclusionē illā videlicet: ignis ille materialiter nō agit mō nature sicut ignis calefacit lignū causando in eo calorē qualꝫ est in igne: sic declarat magister sententiaꝝ di. xliiij. li. iiij. si aliter fieret: necessario causaret passionē in corpore dānati ⁊ alterationē realem. Omnis aūt talis alteratio presupponit motū celi: sed post iudiciū motus celi cessabit. ergo tūc nō erit talis alteratio. Est ergo sm̄ eū ⁊ sm̄ Arist. duplex alteratio siue passio. Una per modum nature qn̄ agens assimilat sibi passum materialiter sicut qn̄ ignis calefacit lignū. Alia qn̄ agens nō assimilat sibi passum in qualitate qua agit sicut obiectū agit in mediū. Albedo eīn nō facit mediū album: sed tantū causat in medio speciē albedinis. Consimili mō sm̄ eum corpora damnandoꝝ nō paciuntur pⁱmo modo passionis sicut modo patiūtur: sed secūdo modo tantū: ⁊ sic defendit ꝙ ignis agendo perpetue in corpora damnandoꝝ nunꝗ̄ ea consumet vel corrūpet. Tertia patet ex dict videlicet ꝙ nō calefaciet corpora dānandoꝝ nec cōburet: quia im̄ spiritualiter immutabit sicut color mediū vel pupillā. Quarta cōclusio sequitur ex ꝓcedētī: qꝛ ignis ibi nō agit alterando materialiter sed spiritualiter: ⁊ aliquis magis ⁊ aliqs minus: qꝛ agit sicut instrumentū diuine iusticie. Quintā cōclusionē videlicet ꝙ infernus sit infra terram declarat ex dictis Greg. iiij. dialogo. ⁊ Aug⁹. xij. super Gen̄. ad litteram qui duas ad hoc cōgruētias assignant videlicet. Tū quia sicut anime peccatoꝝ ꝓpter carnis amorē peccauerunt. Ita eis loca exhibeant sicut mortue carni debetur: tū qꝛ sicut grauitas est in corporibus: ita tristicia est in spiritibus: ⁊ leticia est in spiritibus sicut leuitas in corporib⁹. Locus autem grauium est deorsum: sic etiam locus est spirituum peccatorū. Sextam cōclusionē tenet videlicet ꝙ idem sicut est locus purgatorij ⁊ inferni ita ꝙ illa loca sunt sibiinuicem vicina sup iiij. sententiaꝝ. di. xxv. in responsione ad argumentū scdm̄. ⁊ ratio sua est ista. Quia limbus patrū fuit coniunctus inferno: aliās christus nō diceretur ad infernū descendisse. Sed limbus fuit superior ꝗ̄ locus purgatorij. ergo locus purgatorij fuit vicinior inferno ꝗ̄ locus ille siue limbus patrum. Uult tn̄ dicere ꝙ infra ambitū infernalē sūt quattuor loca distincta. In sūmitate limbus patrum: ⁊ postea limbus puerorum: tertio purgatoriū vbi est pena sensus: quarto dānandorū. Idem Gand. viij. qdlibet. q. xxxij. vbi est locus purgatorij sm̄ legē cōmunem scdm̄ vero priuilegia ꝑsonalia ⁊ dispensationē diuinam anime quorundā puniūtur in loco in quo peccauerūt. Tum ad viuorum vicinorum instructionē: tum ad mortuorum subuentionē. Per hec ad argumenta. Ad primū patet ꝙ ignis iste nō alterat corpus materialiter: sed tantū spiritualiter: sicut obiectum mutat intellectū vel sensum. Et ideo nunꝗ̄ corrūpet: imo nec semel corpus ab illa transpositione transmutabit in qua ponet in inferno. Ad secundū patet licet nō sit agens voluntariū: agit tamen vt instrumentū agentis voluntarie. Et ideo punit ⁊ affligit sm̄ voluntatē ipsius ⁊ non sm̄ naturā ꝓpriam ignis. Ad tertiū de igne ⁊ lumine dicendū est ꝙ locus ille sic erit dispositus sicut cōuenit maxime miserie damnandorū. Unde non erit ibi lumen aliquod sed vmbrosum vt illa videant que afflictionē ingerere possant. Dicit tamē ꝙ ignis ille est naturaliter eiusdē speciei cū lumine nostro: sed differunt sm̄ materiales dispositiōes: sicut differunt flāma ⁊ ignis: ꝗ̄uis ignis sit eiusdē speciei siue sit in materia aerea sicut ē in flāma siue in materia terrestria sicut est in carbone: qꝛ ergo lumē illud erit in materia fumosa ⁊ vmbrosa: simpliciter loquendo dicit locus ille tenebrosus. Ad quartū dicendū ꝙ licet nullū violentū sit ꝑpetuū ex ordinatione nature: potest tamē ordinatione diuine iusticie. Ad quintū patet ꝑ dicta in sexta conclusione. Sic ergo totā difficultatē de eternitate corporū nō cōsumendorū ꝑ ignē inferni quā ꝑtractat Aug⁹. xxj. de ciui. dei. soluit ille doctor per hoc pⁱncipiū: cessante motu celi nulla pōt fieri in corporibus actio vel passio materialis ꝗ̄ spiritualis tantū. Et ꝗ̄uis istud esset quoddā dānatū parisius: est tn̄ illa sententia retractata ꝗ̄ntum attinet ad dicta sancti Thome ꝑ dn̄m papā Jo. xxij. Cōtra quē arguit Scotus doctor subtilis di. xlviij. li. iiij. ad iam dicta ꝯcludēs.

Lectio. CLXXXIX.

Tmagice artis appositi erant derisus ⁊ sapientie glorie correptio cū ꝯtumelia. Illi enim qui ꝓmittebāt timores ⁊ ꝯturbatiōes se expellere ab anima lāguēte: hi cū derisu pleni timore languebāt. Nā ⁊ si nihil eos ex mōstris perturbabat trāsitu animaliū ⁊ serpentū sibilatione cōmoti tremebūdi peribāt ⁊ aerē quē nulla ratione euadere ꝗ̄ posset negātes se videre.

Postꝗ̄ declaratū est ꝙ egyptij ꝑ totū triduum tenebrosum nullū poterāt habere solaciū contra tenebras nec ab igne nec a lumine. Hic ostēdit ꝙ nec aliqđ remediū ꝯsequi poterant ꝑ eorū magos quos tn̄ peritissimos habuerūt: imo ipi magi a demonibus derelicti ⁊ a deo afflicti deridebant ⁊ qualiter cū alijs affligebantur. Et circa hoc tria facit. Primo ponit eorum derisionē. Scđo ponit derisiōis rationē. Tertio excludit quādam obiectionē. Scđa ps

sibi. Illi eni qui pmittebāt. Tertia sibi. Nam et si nihil. Quantū ad primū dicit sic: Et magi

A ce artis appositi erāt derisus. hoc est illi ictēporis derisibiles ostēdebanť magi egyptiaci manifeste qui p magicā artem mōstra faciebāt: qñ nec sibi nec alijs ꝓ pdictas tenebras potuerūt pdesse ⁊ sapie gloria correptio cū cōtumelia. q̄ si diceret: vana gloria quā habuerūt dicti magi egyptiaci de falsa sapiētia versa modo fuit in correptionez cū cōtumelia quādo Pharao ⁊ alij nobiles clamātes petierūt eoꝝ subsidia ⁊ cum eos iuuare nō possent cōtumelias intulerūt tāq̄ȝ fallacibus ⁊ pomposis deceptorib⁹. Secundo ponit derisionis occasionē. Illi eni qui pmittebant timores ⁊ turbatiōes se expellere ab anima languēte: hi cum derisu pleni timore languebāt. ergo manifeste fuerūt derisi ⁊ deridēdi: sicut psūptuosi ⁊ fallaces pmittentes se alios adiuturos qñ nec potuerūt succurrere sibiipsis. Tertio qꝛ possit aliqs obijcere q̄ ipi nō affligebanť ex visione corpali vel imaginaria insiuim personarū ⁊ monstrosarū effigierū qꝛ assueti fuerunt talia cernere sicut nec Balaā expauit ad locutionē asine: respondeť q̄ nihilominus hoc pcesso turbabāť: maxime tamē ex transitu animaliū que iuxta eos strepitū facientia videbanť eos conculcare: ⁊ sibilatione serpentū quos tū nō videbāt: ita ex hoc q̄ negabāt se videre ac rem sine quo nemo viuere potest: ⁊ hoc est quod dicit: nā ⁊ si nihil illos ex monstris apparentibus in coruscationibus visibiliter vel imaginarie pturbabat transitu tamē animaliū robustoꝝ ⁊ serpentiū sibilatione cōmoti ne ab animalibus cōculcarenť vel a serpentib⁹ intoxicarentur tremebūdi peribanť ⁊ aerē quē nulla ratione euadere quis posset negātes se videre: quē tū intuebant ⁊ tāgebant. Et magice artis appositi erāt derisio.

B Ad litterā vacantes arti magice multipliciter deridentur. Nā deridentur a demonibus ⁊ ab hominib⁹: deridentur a bonis angelis et deridentur a deo. A demonib⁹ deridenť ⁊ decipiūtur frequēter: aliquādo ab ipis spiritibus fallacibus ⁊ mendosis q̄bus sacrificāt ⁊ quos colunt: sicut patuit de papa Siluestro. ij. qui pꝰ ius dicebatur Gerebertus hic primo monach⁹ floriacēsi. cenobij: postea diabolo suadente et enormiter instigante apostatauit: diaboli obsequijs ⁊ arti magice se obligauit intantū q̄ diabolo fecit homagiū cuȝ pacto vt ei omnia ad nutū succederent. Auxilio q̄ demonis pmot⁹ ⁊ suffultus: factus est primo Remensis archiepiscopus: postea Rauenēsis ⁊ tandē papa: et tūc quesiuit a diabolo q̄diu adhuc viueret in papatu: responsuȝ est sibi q̄diu nō celebraret in hierusalē. Cū ergo postea celebraret in quodā loco rome qui hierusaleȝ dicitur in ecclesia sancte crucis: ex motu ⁊ strepitu demonū mortē sibi sensit adesse. Suspirauit ergo ⁊ ingemuit ⁊ licet sceleratissimus esset: nullo modo tamē desperauit: sed coraȝ omnibus peccatū suum ꝯfessus o mēbratim ordinauit diuidi corpus suum vt oīa illa mēbra diuiderenť ⁊ amputarētur quib⁹ demones adorauerat. Corpus vero mortuū sup bigā imponi ⁊ vbicūq̄ aīalia illud trahētia sisterēt sepeliri. Deo vō signū eiusdē sue clemētie demōstrante tulerūt aīalia corpus illud in ecclesiā lateranēsem. In cui⁹ sepulchro lris exaratū habeť q̄ tumultu suoꝝ ossiū ⁊ sudore pape: pbetur psagiū morituro. hec in cronica fratris Martini. De hac eadē psona talis extat versus. Transita re Gerebertus adra. post papa regēs. Et designanť tres nobiles ecclesie quas exījt successiue q̄ sūt Remēsis Rauenēsis ⁊ Roma. Iste q̄ fuit turpiter derisus. Cōsimile narrať de quodā alio epo qui scꝫ pter honores cōsequēdos arti magice fuit datus. Tandē fact⁹ episcop⁹ cū multos haberet aduersarios ⁊ esset in castro q̄dā suo de q̄ plurimū ꝯfidebat. ⁊ cū timeret: ꝯsuluit demonē suum sb hac forma. Fugiā: an nō? Rñdit demon nō: sta secure. Venient inimici tui suauiter et subdenť tibi. Accedūt hostes ⁊ castrū capiunt ⁊ succendūt. Inuocans q̄ demonē in extrema necessitate quesiuit quid faceret: ⁊ quare cū finaliter sic fefellisset. Et respōdit demō q̄ eū nō decepisset: sed verū dixit si dictū suū intellexisset. Dixi in q̄ nō sta secure .i. fugias. Venient inimici tui suauiter ⁊ tibi subdent vī. id est ignē: ⁊ sic suū famulū in fine diabolus delusit. His similia: infinita possunt narrari. Alij aūt decipiunť a spirib⁹ alijs. Nō quidē ab ipis quos inuocant: sꝫ ab eoꝝ pncipib⁹ quib⁹ sunt alij potentiores. Unde cum quidā teutonicus peregrinareť ad sanctū Jacobū in quadā villa nauarrie quendā necromanticū obuiuȝ habuit. Hic dixit peregrino. Video te carissime esse in periculo mortis: sed si vis mihi repēdere mercedē saluabo vitā tuā. Spōdet teutonic⁹. Volo: Ducat ergo necromāticus teutonicū in q̄dam camerā: parat sibi balneū ⁊ ponit eum in aqua: collocat ante eū speculuȝ de calibe: quo magici solent vti. Et querit ab eo quid videat in speculo. Et respōdet teuconic⁹ q̄ videret virum ⁊ vxorē in domo ppria: ⁊ necromanticus quandā imaginem formauerat de cera: statiq̄ clericus arcu extenso ⁊ sagitta imissa vt sagittaret imaginē. Cui necromanticus. Imago inquit cerea imago tua est. Vxor vero tua ⁊ clericus amasius su⁹ in hoc ꝯuenerunt vt te occidant: qꝛ si imaginē illā posset clericus sagittare mortu⁹ esses. Custodias ergo teipm ⁊ cū incipiet trahere imerge te totū in aqua: sb aqua balnei in q̄ stas: ⁊ sic secūdo ⁊ tertio: qꝛ pluries nō poterit sagittare: fecit sic: Tandē se erigēs: tertio d̄ aqua respiciēs speculū: vidit qualiter

vxor cū famula clericū illū subito mortuum in stabulo quodā sepelierūt. Soluit ergo teutonicus necromātico suo mercedē ꝛ facta pegrinatione domū rediēs que ꝑ speculū viderat opera cōpleta ꝑspexit. Ubi habent̄ tales versus.
Teutonicus peregrinus eo iacobita nauarie.
Balneū cum speculo docuere malū mulière.
Te latet ad statuā sb aquilo inersio terna. Infatuat famā fatuus stabuli tenet una. Unde significāter dicit̄ magico spiritu cū decipiēte. Eccl. xiij. Subridēs spem dabit narrās tibi bona ꝛ in nouissimo deridebit te. Scdo deridēt̄ dantes se illi arti etiā ab hoībus sicut nuper patuit nostris dieb⁹ de quodā clerico necromātico cui demon apparēs ꝓmisit ꝙ esset rex anglie et ꝙ cū tāta milicia duceret̄ in medio anglie sicut vnq̄ꝫ Eduardū filiū Henrici viderat equitare hic tandē in narthanicona tēpore ꝑlamēti concurrentibus toti⁹ regis ꝓcerib⁹ tractus fuit et suspēsus ꝙdiu ossa ossibus adherebāt. Immo generaliter oēs q̄ tali arti insistunt: ꝛ apud deum ꝛ apud hoīes cōfundunt̄. Sed mihi tpus deficeret si oīa narrarem vt merito dicere possint illud ps. Posuisti nos opprobrium vicinis nr̄is subsanatiōnē ꝛ derisū ꝛc. Figura ꝛ exemplū. iij. Regl. xviij. habem⁹ quō Helyas ꝓpheta Baal derisit qñ dixit. Clamate voce maiori deus vester forsitan dormit aut loquit̄ cū alio aut in diuersorio est vel in itinere. Tertio nō est dubiū quin a bono angelo etiā deridētur: q2 se vilissimis spiritib⁹ submittere nō verētur. Unde angelus obuiās Balaā ꝓphete necromātico cū euaginato gladio sani eū de dyssiuo confidentē derisit qñ asinam eū ad maceriā collidere imperauit. Nume. xxij. Quarto deridebunt̄ a deo finaliter. Iuxta illud ps. Et tu dñe deridebis eos ꝛ ad nihilū deduces omnes gentes. i. omnes gentiliter se demonibus submittētes.

D Dubitatio litteralis est. Utrū ars magica sit hominib⁹ rōnabiliter interdicta: ꝙ non: ꝓbo. Nā ad honorē dei videt̄ esse ꝙ hoīes virtute nominū sanctorū vel euāgelij vl' sacramentoꝝ ecclesie possint demonib⁹ imperare. Sed hoc frequēter tradit̄ in arte magica videlicet inuocare demones ꝑ nomē dei: ergo nō debet hominib⁹ ꝓhiberi. Preterea ad artem magicaꝫ videt̄ ꝑtinere vti imaginibus ad curaꝫ hominū spectātibus: sed hoc fieri potest naturaliter. ẜ illud est irrationabiliter hōi ꝓhibitū. Minor ꝓbatur ꝑ illud qð narrat cōmentator sup centilogiuꝫ Ptolemei verbo. ix. vbi narrat se vidisse quēdā qui sculpsit figurā scorpionis in lapide luna existente in signo scorpionis vno de quattuor angulis ꝛ quicq̄d postea impressionē illi⁹ sigilli habebat siue in cera siue in quocūq̄ꝫ alio a morsu scorpionis curabat̄ sicut ipse testat̄ se vidisse: ẜ hoc nō fiebat nisi ꝑ naturā. ẜ ꝛc. Preterea irrōnabile ē illō ꝓhibere qð a diuersis est expertū: ẜ diuersi sūt experti ꝙ quedā negociamalos euētus denūciant: sic obuiare lepori ē malū: ꝛ obuiare bufoni significat bonū: vestes rodi a soricib⁹: offendere statī cū hō de domo ꝓcedit ꝛ multa huiōi habent̄ ꝑ experimētis maxie a mulierib⁹ quibus plus vacat talia ꝯsiderare q̄ sūt signa fortunij vel infortunij: ẜ irrōnabile est talia ꝓhibere. Preterea mgr̄ in historia narrat super euāgelia ꝙ inter iudeos fuerunt q̄dā exorciste q̄ ꝑ exorcismos factos a Salomone demones eijciebāt maxie ꝯposita radice cuiusdā herbe in narib⁹ obsessi. ẜ hoc videt̄ naturale. Et ꝯfirmat̄. Quia dicit̄ cōiter ꝙ herba Iohānis q̄ dicitur ꝑforata fugat demōes ꝑ naturā. Preterea Vbis ꝯferī vis naturalis ꝛ caracterib⁹ ex stellis ꝛ signis celestib⁹. Sꝫ cū rebus naturalib⁹ liceat vti aplicādo ad effectū ꝑtinentē. ẜ nō debet rōnabiliter ꝓhiberi. Ad oppositū est Aug⁹. ij. de doctrina xpiana. Ubi dicit ꝙ ad supstitiōeꝫ ꝑtinent volumina magicarū artiuꝫ ꝛ ligature: q̄ medicoꝝ q̄ꝫ disciplina cōdemnat: siue in impcatiōib⁹ siue q̄buscūq̄ꝫ notis q̄s caracteres vocāt. Ad questionē dicēdū ꝙ sic: rō est: q2 ars magica dicit̄ illa supstitiosa obseruātia qualiscunq̄ꝫ fuerit q̄ auxilio vel cōsilio demonū ad ꝫ ꝑcibus vel pactionib⁹ vocatoꝝ cōplet̄. Ubi ꝑ primo sciendū ꝙ demones antiquit⁹ tēpore idolatrie multas obseruātias hoībus reuelauerūt ad certos effectus causādos q̄s ꝑ inter demones causabāt ad decipiendū hoīes ꝛ ꝯtrahendū cū eis familiaritatē ꝛ ad fallendū eos finaliter: ꝛ inter talia videt̄ ars notoria teneri locū ꝑ quā suadet̄ hōi oēm scientiā posse acq̄ri ꝑ inspectionē quarundā figurarū ꝛ oratiōib⁹ dicēdis cū obseruationib⁹ q̄ vel est totalit̄ inefficax qð est mihi incredibile: vel ꝑ reuelatiōeꝫ demonū pōt haberi obseruati ꝑncipijs illius arti: q̄ sūt valde difficilia vt pꝫ artē illā inuenti. Ulterius est notandū ꝙ inter ea q̄ sūt hoībus ꝑ demones reuelata quedā cōtinēt expssas demonū inuocationes: sicut pꝫ de mō includēdi spiritus ꝛ in alijs demonū supstitiōib⁹: quedā ꝫ alia seruitia in exhibitiōe rerū: q̄dā cōtinēt q̄si vana q̄ cū demones ordinauerūt fieri i q̄bus factis ad modū q̄ illi ordinauerūt accedūt demones nō coacti sed spōte ꝛ quasi ex quodā pacto ꝛ efficiūt effectus q̄s antiquis ꝓmiserūt ꝛ in talibus cōsistit tota magica ars. Qualiter autē discerni possit an sequat̄ effectus ex magica arte vel ex natura rerū creatarū: est in q̄busdam casib⁹ nimis difficile: qñ tñ sic est ꝙ nulla causa lis naturalis inuenit̄ q̄re talis effect⁹ seq̄ debet ꝛ qñ aliq̄d admiscet̄ necessario qð causare nō pōt ex natura sua sicut sūt figure caracteres vl' voces extranee vel alia huiōi: arbitrandū ē talia magica esse oīno sic est illud qð scribit Palladius de agricultura li. j. vbi agēs de colūbis

E

dicit. Columbe nō pareūt nec locū deserunt ꝗ ſup omnes feneſtras aliqd de ſtrangulati hominis loro vel vinclo vel fune ſuſpēdas. Et in plinio de hiſtoria naturali multa talia inueniunt. Similiter in Gilberto vbicūqȝ ponit experimentū: intelligit aliqd ſupſticioſum. ꝗ omnia generaliter ſpectant ad aliq̄ pacta antiquitus inter demones ⁊ hoīes ꝯſtituta. Tertio notandū ꝙ nulla virtus nature corporee lapidis metalli ligni vel herbe: poteſt demones ad aliqd cōpellere ꝗuis fingant ſe cōpelli: ⁊ homini aliquo mō ſbdi: vt ꝑ hec familiaritatē cū hominibꝰ ꝯtrahāt ⁊ finaliter eos fallāt. Qd autē dicit agrimonia vel acrimonia fugare demonē: nō eſt credēdū niſi miraculoſe a deo ſic fuiſſe credit de Dauid ⁊ Saule. i. Regl. xvi. Friuoliſ eſt ſicut ſanis inuit Aug⁹. x. de ciui. dei. ꝯtra Porphyriū. Sȝ ſciēdū ꝙ demon dupliciter homini ſunt. Primo mō ſpōte vt decipiat. Alio mō coacte a ſupiori ſpū. Sicut iudei dixerūt de xp̄o ꝙ in Beelzebub ꝑncipe demoniorū eiceret demonio. Math. xij. Ulterius ē notandū de incātationibus ſerpentū ꝙ ex quo nulla cauſa naturalis apparet quare voces tales q̄leſcūqȝ fuerint faciāt ſerpentē expectare: nec ſerpens intelligit qd̄ ꝓfert. Uident tales incātationes ꝑ demones effectū ſortiri ⁊ ſūt reliquie veteris idolatrie. Inuocationes etiā quas vetule ꝑ noīa barbarica ⁊ extranea vel obſeruatiōes infinitas ꝓ morbis curādis ſortilegia ſūt ꝗuis admiſceant quedā de deo vel de euāgelio. Si quis aūt ꝯtra infirmitatē appēdi faciat noīa xp̄i ſeu euāgelij ex ſimplici deuocione nō habēdo ſpem ad modū ligādi vel ſcribēdi vel figurā vel caracteres: nō eſt piculū ꝗuis talia nō ordinant ad expellendū morbos directe.

Ad rōnes. Ad primā qd̄ ad honorē dei ē ⁊c. Dicendū ꝙ nō eſt ad honorē dei ꝙ hoīes talia faciāt ad querendū auxiliū ⁊ ꝯſiliū a demonibus. īmo eſt eis ꝯtra eos bellū iudiciuȝ. Unde expellere eū de corporibus hominū quos vexant bñ licet ſic faciūt exorciſte. Nō aūt eos ſuſcitare vt doceāt homines quecūqȝ media: vel vt iuuent ad quemcūqȝ effectū. Si aūt inuenit hoc aliqs feciſſe: fecit hoc dño diſpēſante ⁊ miraculoſe cooperante. Ad ſecundū de imaginibꝰ curātibus infirmitates artificialiter factis in quacūqȝ materia fuerint niſi forte ipſa materia habeat efficaciā naturaleȝ. Dicit ſanctus Thomas ſecūdo ſcde. ꝙ omnes imagines taleo ſupſtitioſe ⁊ magice ſūt: qd̄ ptȝ ex h: qꝛ ſm eū nullū effectū habēt niſi in eis quedā caracteres ſcribant. Figura aūt nō eſt naturalis actionis ꝑncipiū. Hec aūt ē differētia inter imagines aſtrologicas ⁊ necromāticas. ꝙ necromātice ſiūt ꝑ expſſaȝ inuocationē demonū. Aſtrologice ꝑ pacta tacita figurorū vel caracterū. Ad tertiū ꝙ obſeruātie a demōibꝰ tradite aſtrictus nō ſunt cauſe taliū euentuū: ſȝ ſigna tm̄ ⁊ nō naturaliter inſtituta: nec a deo. igit ab angelo nō bono vel ab homine. Ad quartū cōſtat Salomonē aliqn̄ idolatrā fuiſſe. Uñ poſſibile eſt ſuos exerciſmos ꝑ demōes ordinatos fuiſſe: ⁊ iō ſūt illiciti. Ad quintū ꝙ figuri ⁊ caracteribꝰ nulla virtus actiua o ſtellis pōt iprimi cū nō ſint res diſtincte a rebꝰ figuratis. Si aūt dicat ꝙ ipſis rebꝰ imprimit virtꝰ ꝓpter figurā vel caracterē: hoc nō eſt niſi ꝑ pacta antiq̄ꝰ ꝑ demones inito.

Lectio. CXC.

Frequenter enim

ꝑoccupāt peſſima: redarguēte ꝯſciētia. Cū ſit enī timida nequicia: data eſt in oīm ꝯdēnationē: ſemꝑ enī ꝑſumit ſeua ꝑturbata ꝯſciētia. Nihil enī eſt timor niſi ꝑſumptionis adiutoriū ꝓditio cogitatiōis auxiliorū ⁊ dum ab intro minor eſt expectatio maiorem putat penā eius cauſe de q̄ tormentū ꝑſtat. Enarratis penis multiplicibꝰ quibꝰ afflicti fuerūt egyptij tenebris palpabilibꝰ circūſepti ꝑ triduū intra q̄s penas vna de maximis fuit timor q̄ ſemꝑ ſuſpicabant eis peiora ſuꝑuētura ſupplicia q̄ȝ fuerūt ꝑſentialiter iā illata. In iſta ꝑte intēdit aſſignare cām huius timoris ſuſpicioſi. Et circa hoc duo fac. Primo aſſignat huius timoris originē in generali. Secūdo magis eā explanat in ſpeciali ibi. Cū ſit enim timida. Circa primū dicit ſic. Frequēter enī ꝑoccupāt peſſima redarguēte ꝯſciētia: q̄ſi diceret. Hec ē cauſa tāti timoris in peccatoribꝰ iam afflicti vt nō ſolū doleāt de penis ꝑñtibus ſed magis timeāt penas futuras: qꝛ tales frequēter ꝑoccupant. i. cōcipiunt. peſſima. i. maxima penalia eis inferēda: redarguēte ꝯſciētia: que iudicat ſibi penā maiorē deberi q̄ȝ actualiter infertur. Hiere. ij. Arguet te malicia tua. Cōſciētia ꝗ leſa ꝑ culpā facit hoīeȝ ꝑoccupare. i. ꝯcipere grauiora futura q̄ȝ patitur vt plus torqueatur metu q̄ȝ ſenſu. Uel poteſt peſſima eē nominatiui caſus. Peſſima .i. ē grauiſſima tormēta ꝑoccupāt malos: ⁊ eſt ſentētia ꝯſimilis. Cōſequenter iſtud magis explanat in ſpeciali. Et ponit iſtius timoris principiū mediū ⁊ effectū. Principiū enī eſt nequicia q̄ eſt ꝑncipalis origo timoris. Et quātū ad hoc dicit. Cū ſit enī timida nequicia data eſt in omniū ꝯdēnationeȝ: in oīm videlicet malorū ſiue peccātiū ꝯdēnationē. Nā ipſamet nequicia penā ſecum habet ne aliqd̄ in vniuerſo deordinatū remoneat. Unde Boetiꝰ. iiij. de ꝯſola. ꝓſa. iij. Sicut probis ꝓbitas ipſa eſt premiū. Ita improbis nequicia ipſa eſt ſuppliciuȝ. Et Aug⁹. j. confeſ. Iuſſiſti dñe ⁊ ſic eſt vt pena ſit ſibi oīs inordinatus animus. Et idē de vera innocentia ca. iiij. Nulle pene grauiores ſunt q̄ȝ male ꝯſcientie: in qua cū nō ha-

bet de⁹: ꝯsolatio nō inuenit. Hoc est ꝙ principiū excessiui timoris in peccatoribus: videlicet nequicia ꝙ teste eorū ꝯscientia iudicat eos esse malos. Hic est enī primus effectus culpe sicut dicit poeta Iuuenalis li. v. Exēplo quodcūqꝫ malū cōmittitur ipsi displicet actori. Prima est ꝙ vltio ꝙ se iudice nemo nocens absoluitur. improba quāuis gratia fallacis pretoris vicerit vrna. Modus erat antiquitus sicut narrat Ouidius. xv. meta. ꝙ pretor ꝯdēnaturus nocentē misit in vrna nigros lapillos ⁊ eos postea corā ipso effudit ⁊ sic reum ostēdit esse dānandū: quē aūt erat liberaturus misit lapillos albos quos postea ad ostēsionē innocentie effundebat: dicit ꝙ iuuenalis ꝙ quāuis aliquis ꝯscius sine malicie euadat iudiciū pretoris. pretoris gratiā ⁊ fauorē vincente: tū seipso iudice nō absoluitur ꝫ dignum supplicio iudicatur. Et iō dicit Senec. de morib⁹. Mala ꝯsciētia sepe tuta est: secura nūqꝫ. Et ideo signanter dicitur ꝙ nequicia data est omnib⁹ in dānationē. Vel sicut alia lr̄a habet: dat testimoniū ꝯdēnationi ⁊ eadem sententia est. Et hec est rō illius quod sequitur. semꝑ enī seua ꝑsumit. id est ꝑconcipit sibi futura penalia ⁊ crudelia perturbata vel ꝯturbata seu turbata ꝯsciētia: hec ꝙ triplici nequicia perpetrata ꝯscientia dictat ꝙ pro culpa pena aliqua debet puniri. Et ꝑconceptio pene causat timorē. Et hoc est quod subdit. Nihil enī est timor nisi ꝑsumptiōis. id est anticipatiōis vel ꝑconceptionis ꝑdicte de pena debita inferenda: adiutorium: ꝑditio cogitatiōis auxiliorū. Prodit enī timor. i. manifestat ꝙ timēs habet cogitationes de auxilio acq̄rēdo: ⁊ eo ipso ꝙ sollicite desiderat auxiliū ⁊ nihil videt bonitatis intrinsec⁹ in seipso vnde debeat esse dign⁹ auxilio ⁊ eo ipso augetur timor ⁊ iudicat penā cause ꝑ quā torquetur esse maiorē. Vñ subdit. Et dū ab intro minor est expectatio de remedio maiorē cōputat penam. vel scientiā scdm aliā lr̄am credo ꝯscientiam. i. certitudinē eiusdē. id est exterioris rei de qua tormētū ꝑstat. id est a qua infertur sibi pena: ꝑoccupat pessima redarguēte cōsciētia.

B

Notādū est ꝙ ꝯsciētia hois multiplicē actū habet. Est aūt ꝯsciētia accusatrix praue transgressiōis. Sicut enī puero datur dica in qua defect⁹ sui signantur vt postea verberetur ⁊ illo modo licet sibi abiicere dicā suā: sed ꝑ eā accusabitur. Ita cuilibet homini alligatur ꝯsciētia in qua oīa peccata notātur vt scdm eā in iudicio accusetur. Ro. ij. Testimoniū reddēte illis ꝯscientia ipsorū ⁊ inter se inuicē cogitationū accusantiū ⁊ defendentiū: in die qua iudicabit deus occulta hoim. Et ideo istā accusatricē maxie timere debem⁹ dicēte Seneca li. suo de morib⁹. Nihil ꝯsciū peccatorū tuorū magis timueris ꝙ temetipsum. Alienū enī potes fugere: te aūt nūqꝫ. Itē in eodē. ꝯscientiā magis ꝙ famā intende. Fallit enī sepe pōt fama: ꝯscientia nūqꝫ. Sicut enī caritatiu⁹ accusator primo monet ad ptem ⁊ eū ꝑmonet de suis defectib⁹: ⁊ si se correxerit culpā celat. Si vō corrigere ꝯtempserit: publice i iudicio ꝑclamat. Ita ꝯscientia nr̄a in pūti quidē nos corripit ⁊ reprehēdit occulte: ꝫ si nos nō correxerim⁹: in futuro iudicio nos ꝑclamabit Leuit. v. Cōsci⁹ est sibi: nisi iudicauerit portabit iniquitatē suā. Scdo ꝯscia hoīs ē eleuatrix sue depssiōis. In oi enī depssiōe vel turbatione ꝑrema singlaris ꝯsolatio ē bōa ꝯsciētia. ij. Cor. j. Gloria nr̄a hec est testimoniū ꝯsciētie nr̄e. Vñ Ambr. ꝺ officiis. Bn̄ sibi ꝯsci⁹: falsis nō debꝫ cōmoueri cōuiciis: nec estimare pl⁹ ponderis in alieno ꝯuitio: ꝙ in sue ꝯsciētie testimonio. Et Greg. sup Ezech. Omel. ix. Quid ꝑdest si omēs laudant ⁊ ꝯsciētia accusat? Aut quid obest si oēs derogāt ⁊ sola ꝯsciētia defendat? Itē Aug⁹ in quadā epla: ⁊ ponitur i canone. xj. q. iij. senti. loquēs ad Mahicheū dicit: Senti ꝺ Augu. quicquid libet: sola me i oculis dei ꝯsciētia nō accuset. Et ca. sequēti habetur qualiter Cōstantinus mediolanēn. archieps quibusdā malignis infamat⁹ erat de quibusdā criminibus ꝑpter quod ꝑtermittebat populo ꝑdicare verbū: qr ista crimina ꝑbari nō poterāt. vt verisilia fuerāt: scribit sibi papa Grego. ꝙ ad ꝑpriā ꝯscientiā redeat ⁊ inde ꝯsolat⁹ populis nō subtrahat ꝙ ei vtilia esse cognoscit: quē inqt ꝯsciētia defendit liber est inter accusatiōes: ⁊ liber sine accusatione esse nō pōt si sola que interi⁹ addicit ꝯsciētia accuset. De hoc etiā Aug⁹. notabiliter loquitur super. ps. xxxvij. ⁊ ponitur silr̄ in canone. xj. q. iij. Custodi nunquam intus ꝯscientiā tuā: vbi nemo opprimit causam tuā ꝑualebit in te falsum testimoniū: ꝫ apō hoies nunqꝫ: apō deū valebit vbi causa tua dicenda est quā de⁹ erit iudex nō aliud testis ꝙ tua ꝯscientia erit inter iudicē iustum ⁊ ꝯscientiā tuā: noli timere nisi cām tuam. Hec Aug⁹. Tertio ꝯscientia hominis est ꝯseruatrix bone possessiōis. Bern. Sanū vas conscientia ⁊ seruandis secretis idoneū: nullis patens insidiis: nullis violentiis cedens: vtpote nec manu: nec oculis accessibilis. quicquid imposuero securus sum: seruabit viuo defuncto restituet: quocūqꝫ vado ipsa erat mecū. secum ferens depositū quod seruandū acceperat vbiqꝫ gloria vel ꝯfusio inseparabilis ꝑ qualitate depositi. Hec Bern. Est ergo ꝯseruatrix bone possessionis. Est enī bona ꝯscientia sicut quedam bona charta in qua merita nostra scribuntur ꝑ quā assecuramur ꝺ premio padisi. j. Timoth. j. Finis autē ꝑcepti est caritas de corde puro ⁊ ꝯscientia bona. Finis ꝑcepti potest dici premium siue merces debita ꝑ ꝑcepto. Habens igitur chartā bonā ꝑ quā occupatur⁹ est magnā hereditatem eam diligenter ꝑcauet: ⁊ maxime cōseruat ne a tineis vel a vermib⁹ ꝯsumatur. Charta autem per quā vitam celestē vendicam⁹ est

C

ꝯsciētia bona informata caritate scripta tota plena bonis meritis: ⁊ ideo ꝯseruari dꝫ a tineis ⁊ vermibꝰ: hoc aūt fit dupliciter. Uno mō si frequēter tractet̄ ⁊ respiciat̄ ⁊ tergat̄. Alio mō si pluniat̄ cedria q̄ est gūmia cedri. Dicit em̄ Isidorꝰ. xvij. Ethimol. ca. viij. de cedro ꝙ resinā quādā habet que cedria dicit̄ q̄ in seruandis libris adeo ē vtilis vt pluiti ex ea nec tineas patiāt̄ nec ꝑ senescant. Isto duplici mō si chartā nr̄e ꝯscientie a corruptiōe tuare velimꝰ: primo opꝫ ꝙ frequēter eā tractemꝰ ⁊ respiciamꝰ dicta facta ⁊ cogitatiōes diligent̄ discutiēdo ⁊ eā diligēter etiā a puluere detergamꝰ vt nec venialia incōfessa dimittamꝰ: exēplo apl'i Pauli qui dicebat Actuū. xxiiij. Studeo sine offendiculo ꝯsciētiā hr̄e ad deū. Studiū est fm̄ Tulliū vehemēs animi applicatio ad aliq̄d agēdū cū sūma volūtate ⁊ reuerētia: maxīa aūt applicatio reqrit̄ ad bn̄ discutiendū ac discernēdū ac pure ꝯfitēdū de peccat̄: ⁊ iō merito dic̄ apl's studeo ꝯsciētiā hr̄e: nō leuiter ac ꝑfunctorie loq̄ndo seruo ꝯscientiā: sed studeo ꝯscientiā hr̄e ⁊ h̄ sine offendiculo vt nec etiā diminuta peccata ⁊ que ꝯtingūt ꝯtinue negligant̄. Scd̄o debemꝰ istā chartā pluuire cedria q̄ ē resina cedri quasi sanguīē crucifixi vl' crucis xp̄i frequent̄ cogitare ⁊ meditari. De cedro namq̄ fuit pes crucis ad l'am ⁊ sic ꝑ synecdochen, ꝓ cruce pōt poni. Habꝫ aūt talis meditatio vermes. id est remorsus peccatorꝫ exstirpare omnino. Dicēte apl'o ad Hebreos. ix. Sanguis xp̄i emūdabit ꝯsciētias nr̄as ab opibꝰ mortuis: ⁊ sicut idē est ꝑdere hereditatē ⁊ talē chartā. ita idē ē ꝑdere ꝯscientiā bonā ⁊ vitā futurā. Et iō illi q̄ se omnino depingūt ad fame claritatē nō ad ꝯscientie veritatē: ꝑdent finaliter celestē hereditatē. Cōtra quos Seneca d̄ moribꝰ. Plurimi famā pauci ꝯsciētiā verent̄. Quarto ꝯsciētia est vindicatrix fracte ꝓfessiōis. Nos eni xp̄iana ꝓfessione censemur ⁊ iō quotiens istā ꝓfessionē infringimꝰ ꝯscientia nr̄a nō solū accusat imo vindicat mordēdo ⁊ pungēdo. Prouī. xij. Est q̄ ꝓmittit ⁊ ſꝑ nō implet ⁊ quasi gladio pungit̄ ꝯsciētie. In baptismali ꝓfessiōe sigillat̄ imago dei in ꝯsciētia hoīs ꝑ virtutes ⁊ grām q̄ tūc infundunt̄ ꝑuulis etiā carētibꝰ vsu rōnis. Et est ille denariꝰ quē semꝑ xp̄s exigit ꝓ tributo per quē ꝯfiteri debemꝰ nos esse seruos suos. Un̄ Chryso. sup Math. xxij. Reddite cesari q̄ sunt cesaris. Numisma cesaris aurū est. numisma dei hō. In solidis videt̄ cesar: in hoībꝰ aūt deꝰ cognoscit̄. Ideo diuitias vr̄as date cesari: dei aūt ꝯsciētie vestre innocentiā reseruate. Sꝫ istis tꝑibꝰ ꝯscientiā hn̄t nōnulli quadrupliciter defectiuā. Hn̄t eni quidā ꝯsciētiā dilatatā. quidā conscientiam infirmatam. quidam conscientiam ꝑturbatā: ⁊ quidā ꝯscientiā habent cauteriatā. Primo īueniunt̄ nōnulli q̄ꝝ ꝯscientia est nimis dilatata q̄ nisi ꝑonderāt nisi grossiora peccata quoꝝ ꝯsciētia est sic̄ rethe hn̄s larga foramina vbi nō cōphēdūt̄ nisi pisces maiores sed minores semꝑ euadūt: tales nō ponderāt ociosa iuramēta imo nec mēdacia: piuria nisi forte corā iudice sup librū: mēdacia nullꝰ momēti sūt apud tales nisi cedāt in diffamationē ꝓximi. Furtū nō est eiꝰ magni pōderis si sit de bonis regis vel alicuiꝰ alteriꝰ magni ſ̄ tantū si de bonis paupis fiat furtū: etiā si fiat de bonis ꝑsonalibꝰ furtū remordet ꝯscientia: sed si d̄ bonis alicuiꝰ cōmunicatis nō remordet nec remanet in ꝯsciētijs quorūdā vt peccatū alicuiꝰ ponderis q̄ nimio dilatāt ꝯsciētias suas: dicentes Gen̄. xliij. nō est in ꝯsciētijs nostris q̄s eā vide licet pecuniā posuerit in marsupijs nr̄is. Alij sūt qui hn̄t ꝯscientiā satis infirmatā ꝑ oppositū qui nō solū peccata magna pōderāt: sed etiam ꝑua sicut debēt ⁊ plꝰ iusto: ⁊ que nō sūt peccata iudicāt esse peccata. ⁊ hec ꝯsciētia frequent̄ diabolo instigāte generat̄ qui sic inducit hoīes ad ꝑplexitatē peccādi: q2 quicq̄d ꝯtra ꝯsciētiā fit etiā erroneā edificat ad gehennā: ⁊ hec est cōscientia infirma quā apl'o ꝓhibet. j. Cori. viij. Percutiētes ꝯsciētiā coꝝ infirmā in xp̄o peccantes ⁊ tales vidi tēptatione cessante frequēter habuisse ꝯscientiā nimis largā. Tertio sūt qui hn̄t ꝯsciētiā ꝑturbatā qui ꝓpter cōmissa desperāt. Cōtra quos Bern̄. sermōe. lxij. sup cantic̄. Quid efficaciꝰ ad ꝯscientie vulnera necnō ad purgandū aciē mētis: q̄ xp̄i vulnerū sedula meditatio? Et idē. Turbabor: sed nō ꝑturbabor: q2 vulneꝝ dn̄i recordabor. Nota. j. Cori. x ca. Omne qd̄ in macello venit manducate nihil interrogātes ꝓpter ꝯscientiā. De ista ꝯscientia dicit̄ ibi: semꝑ ꝑsumit seua ꝑturbata ꝯsciētia. Quarto sunt quidā qui hn̄t ꝯscientiā cauteriatā ⁊ hi pōderāt ꝑua sed de magnis nihil curāt. Tales fuerūt pharisei decimātes mentā ⁊ rutā ⁊ omne olus ⁊ grauiora legis ꝑtermittentes. Math. xxiij. ⁊ hi sūt hypocrite d̄ quibꝰ ꝓphetauit apl's. j. Timoth. iiij. ꝙ in nouissimis diebus venient quidā hypocrite loquētes mendaciū et cauteriatā hn̄tes ꝯscientiā. Nos ergo hmōi q̄druplicē ꝯsciētiā deponētes faciamꝰ qd̄ scribitur Hebre. x. Accedamꝰ cū vō corde ⁊ in plenitudine fidei aspsi corde a ꝯscientia mala.

Lectio. CXCI

Ili autē qui in po

tentē venere noctē ⁊ ab infimis et ab altissimis supuenientē eundē somnū dormientes aliq̄n monstroꝝ exagitabant̄ timore aliq̄n anime deficiebāt traductiōe. Subitaneꝰ eni illis timor supuenerat ⁊ insperatus.

Hec est quarta ps huiꝰ capituli in qua agit de veritate nōe plage illate egyptijs per tenebras palpabiles tribꝰ diebꝰ duratēs. Un̄ post

q̄tractū est de istiꝰ plage imensitate. In ista parte agit̄ de eiusdem vniuersitate. Et diuidit̄ ꝓcessus iste in tres ptes. Nam primo ostendit̄ q̄ pena illa fuit vniuersalis quantū ad tpa. Secūdo q̄ fuit vniuersalis quantum ad ꝑsonas. Tertio q̄ fuit vniuersalis quantū ad causas. secunda pars ibi. Si quisq̄z. tertia ibi. Sibilās spiritus. Primo ergo quantū ad tempus ostēditur magnitudo illius pene: quātū ad hoc q̄ durantibus illis tenebris nullū dabat̄ egyptiis tempus solatij vel quietis: quia siue esset tēpus vigiliarum siue dormitionis: semp exagitabant̄ timore: vnde dicit sic. Illi aūt. id est egyptij qui in potentē venere noctē. id est in illas tenebras ad modū noctis se habentes que potenter eos omnes ligauit: et ab infimis et altissimis superuenientē: quia tenebre ille causabant̄ partim ab infimis quasi de vaporibꝰ de terris ascendentibꝰ: et partim ab altissimis. id est corporibus celestibꝰ lumen suū subtrahentibꝰ: sicut absentia gubernatoris nauis dicit̄ esse causa submersionis nauis: eundē somnū dormientes. id est eandē noctē vel tenebras patientes: aliq̄n monstrorū agitabant̄ timore videlicz in somnis sicut frequenter cōtingit dormientibus per horribiles visiones: aliquādo aūt ꝑnta in vigilia anime deficiebant traductione. id est successiua mutatione de vna imaginatione ad aliam: sicut euenit existentibꝰ in tenebris et sic deficiebant traductione anime. id est tali variatione anime. Uel deficiebāt traductiōe aīe. id est morte ꝑ quā anime traducebant̄ de vita ad mortē: vel de corpore ad infernū: vel de sensu ad insaniā: quia fiebāt forte dementes ꝑ timore: et hoc quia subitaneꝰ illis in ipsa dormitione timor superuenerat: et ideo magis ledebāt̄. Cū quia improuisus. Cū q2 a causis superioribus que ꝑcaueri nō poterant. Alia littera habet sic. Illi aūt qui in potentē venere noctez. s. patiebant̄. et dicit̄ q̄ nox illa erat vere impotēs ab effectu: q2 egyptios penitꝰ reddebat impotentes. Eundē somnū dormientes. Somnꝰ in sacra scriptura signat peccatū: et dormiēs peccatorē. Roma. xiij. Hora est iam nos de somno surgere. Et Ephe. v. Surge qui dormis et exurge a mortuis et illu. te xp̄s. Ubi notādū q̄ cōiter et cōuenient peccatū cōparat̄ somno ꝓpter q̄tuor rōes: videlicz ꝓpt somni causationē. ꝓpter somni interꝑtationē: ꝓpter sensuū ligationem: et ꝓpter iudicij deceptionē. Primo q̄ somnꝰ dicit̄ figuratiue peccatum ꝓpter somni causationē. Causat̄ eū somnꝰ ab euaporatiōe ascendente ad cerebrū. De nutrimēto quidaz vapor ꝑ calorē ascendit sed cū ad cerebrū puenerit ꝓpt cerebri frigiditatez infrigidatur ibidem: et cū natura illa fuerit grauis ꝓpter congelationē nititur descendere. Descendens ꝟo ꝑ venas obstruit vias spirituū: ꝑ quos sensus habent exercere actus suos et sic causat̄ impotentia sentiendi et retractio caloris ad interius et hoc est sensus priuatio videlicet actus sentiēdi ꝑ euaporationē sic eleuatā de nutrimento et postea infrigidatā: sic declarat Arist. j. de somno et vigilia ꝑ septem signa. vbi ostendit consequenter q̄ triplex dispositio hominis corporalis facit hominē somnolentū naturaliter: videlicet si habet caput graue. Unde aīalia habentia parua capita et parū de cerebro: parū dormiunt sicut aues et animalia habentia cerebrū siccum. Sicut canes et melancolici parū dormiunt ꝑm Aristo. Sed si homo habet caput grāde collum breue et venas graciles: est naturaliter somnolentus: q2 si vene sint graciles: euaporatio calida et subtilis faciliter ascendit ad cerebrum: et eadem euaporatio infrigidata ī capite et ingrossata difficulter descēdit ꝓpter graciliatem venarum: per consequens ille vapor grauis diu retinetur in capite et q̄diu retinet̄ obstruit meatus sensuum: et tam diu manent sensus ligati. Similiter si habet caput grande habet multū de cerebro et sic multū de frigiditate in loco illo. Tertio si habet collū breue citius ꝑueniunt vapores ad cerebrū ꝺ stomacho. Isto mō moraliter est si persona habeat caput grande collū breue et venas graciles: erit cōsequēter ꝑ delicias et pigriciā somnolēta. Caput grande est magna dignitas. Puta rex: dux: comes: vel magnus in ecclesia. Collū breue est parua caritas. Caritas enim est quasi collū in corpore xp̄i mystico quod est ecclesia cōnectēs xp̄m qui est caput corpꝰ suo quod est ecclesia: vena est vas sanguinis. Sanguis enim cōpassionem ad xp̄m significat et reuera quicūq3 habet magnā seculi dignitatē et ad xp̄m paruā caritatē et erga ꝓximū modicā pietatē: talis erit necessario somnolentꝰ Esa. xiiij. Oēs reges gentium vniuersi dormierunt in gloria: vir in domo sua. In cuꝰ figurā tres reges siue magi responso accepto in somnis ne redirent ad herodē ꝑ aliam viā reuersi sunt in regionē suaz. Math. ij. Paupibꝰ pastoribꝰ apparuit angelꝰ vigilantibꝰ: sed reges īuenit oppressos somno et ita est hodie: quia paupes inueniunt̄ vtcunq3 vigilantes ad ea que salutis sue sūt. Sed diuites et maiores dormiūt in peccatis: et ideo ꝑmiū celeste non potuerūt inuenire. ꝑs testāte. Dormierunt s. s. et n. in. o. vi. di. in. m. s. Secūdo comparat̄ peccatū somno ꝓpter somni interpretationem. Dicitur eniz vulgariter q̄uis non sit semp verū q̄ recta interꝑtatio somni est exponere somniū: ꝑ oppositū sicut illi qui artē designatione somniorū contendunt licet dicat Aristo. de somno. ca. de diuinatione q̄ omnes vel plures extimant̄ habere aliquā significationē somnio q̄ ꝑstat fidē tāq3 ab experiēntia dictū. Dicit̄ eī vulgarit̄ q̄ sōnia verti dn̄t ad 2riuz

sensum. Et certe isto mō est spūaliter. naz somniantib⁹ de honorib⁹ dignitatib⁹ diuitijs delitijsq̧ in pñti: ī futuro ponet̃ in penis doloribus ⁊ miserijs. Et p oppositū afflicti tribulationib⁹ ⁊ tedijs in pñti ꝓpter deū: in futuro gaudio replebūt̃: ⁊ hoc est qd̕ saluator dixit ad discipulos suos qñ ab eis de seculo erat recessurus. Amē amē dico vobis: qꝛ plorabitis ⁊ flebitis vos: mund⁹ aūt gaudebit. vos aūt ꝯtristabimini: sed tristicia vestra vertet̃ in gaudium. Joh. xvj. Gaudiū vero mūdanoꝝ in tristiciaz vertet̃ Job. xxj. Ducūt in bonis dies suos ⁊ ī puncto ad infernū descendūt. De isto somnijs dicit̃ Ecc̄i. xxxiiij. Uana spes ⁊ mendacium insensato viro ⁊ somnia extollunt imprudētes. Fingit Ouidi⁹. xj. metamoꝛ. qꝫ halcyone miro feruore dilexit viꝝ suū ceycē: p q̄ cū mare trāsire tēptasset ⁊ naufragiū passa fuisset: halcyōe vxoꝛ sua nesciens casum oīb⁹ dijs thura offerebat: sed p̄cipue Junoni. Juno ergo non ferens vlteri⁹ lachrymas halcyōis: vocauit iridē fidelissimā nūciā. iussit ei vt iret ad palatiū somni regis ⁊ excitaret somnuz p̄cipiēdo ei ex p̄te Junonis qꝫ aliquē de filijs suis. i. de somnijs: qꝛ somnia dicunt̃ filij somni: mitteret statiz ad halcyonē q̄ ei dormiēti ostēdat effigiē ceyc viri sui ī mari sbmersi. Iuit ḡ iris famla Junonis ad palatiū somni regis ⁊ iussa Junonis cōpleuit. Habet aūt somnus tres filios potissimos quos nunq̄ nisi ad reges nobiles ⁊ duces mittit. Primus vocat̃ morpheus. Scd̕us icarus. Terti⁹ panthesus. Morpheus habet sibi officium qꝫ nō effigiat in capite dormientis nisi effigiem humanā cū gestib⁹ ⁊ loquela cū ceteris que pertinēt ad humanā naturā. Icarus causat effigiem brutoꝝ ⁊ volatiliū cū oīb⁹ gestibus ad h. suas ptinētib⁹: sed de hūanis nullo mō se intromittit. Panthesus autē causat figuras inanimatoꝝ vt lapidū montiū ⁊ ceteroꝝ. Rex ergo somn⁹ ducens secū p̄mogenitū suū iuit ad halcyonē: quo cū puenisset filius su⁹ Morphe⁹ posuit se ī capite halcyonis in effigie ceycis naufragi ⁊ mortui ⁊ sic eā de morte mariti certificauit ⁊ volūtatē Junonis expleuit. Uult aūt Ouidi⁹ p hos tres filios somni intelligere triplex gen⁹ sollicitudinis qd̕ immittit diabolus in corda hoim dormientiū p negligentiaz vite sue. Prima sollicitudo est circa honores ⁊ dignitates. Scd̕a est circa voluptates. Tertia circa cupiditates.

Primus ergo fili⁹ mittit̃ ad sup̱bos q̄ eis effigiat de nobilitate humana de dignitatib⁹ ⁊ honorib⁹: de pompa seculari ī vestitu gestu: famulatu ⁊ equitatu: ⁊ isti quaten⁹ tales sūt nō curant multū de diuitijs vel voluptate. Scd̕s filius mittit̃ ad libidinosos ⁊ nō rep̄sentat nisi ea q̄ ad bruta ptinēt. Dicit enim Arist. iij. Ethi. ca. xv. qꝫ illa delectatio videtur maxie exprobrabilis qua delectamur nō scd̕m qꝫ hoies: sed scd̕m qꝫ sum⁹ aīalia: talib⁹ eñ gaudere ⁊ talia diligere bestiale ē. Iste fili⁹ causat in hoīe sollicitudīez ⁊ curā carnis in desiderijs cibis ⁊ potib⁹ venereis ⁊ q̄ete. Et isti principaliter nō amant corde honores vel diuitias nisi secūdario: sed tātūmō voluptatē.

Terti⁹ fili⁹ somni mittit̃ ad cupidos. Iste facit hoīem cogitatiuū circa mīalia: sic sūt auꝝ ⁊ argentū ⁊ res ⁊ mineralia: qꝛ si circa oues ⁊ boues sollicitēt̃. h ē secūdario inq̄ntū p talia pecunie sūt acq̄rēde. Et hi oēs p regē somnū regunt̃. Roma. v. Regnauit mors ab Adā vsq̧ ad moysen. Et iste somn⁹ diuitiaꝝ: voluptatū ⁊ honoꝝ: vertetur finaliter in paupertatē: vilitatē ⁊ miseriā. In ps. Dormierūt somnū suū ⁊ nihil inuenerunt viri diuitiaꝝ in manib⁹ suis. Prouer. ij. Noli diligere somnū ne te egestas opprimat.

Tertio peccatū cōparat̃ somno ꝓpter sensuū ligationē. Dormiens eñ sensus sic hz ligatos qꝫ de suis opationib⁹ nihil exercet: ꝫ est quasi mortuus. Eodē mō dormiens p ꝯsuetudinē male vite in peccato mortali: nihil pōt intim opari meritoriū vite eīne. Dicit Arist. de somno ⁊ vigilia qꝫ dormiētes in dormiēdo faciētes opa vigilie nō pñt mēorari opm illoꝝ: ꝫ somnioꝝ bene recordantur. Eodem modo facientes opera de genere bonorum extra caritatem: non recordant̃. id est nihil recipiēt in celo de p̄mio essentiali: ꝫ bñ remēorabunt̃ se fuisse p eisdē tēporaliter p̄miatos: ⁊ sic iudicabūt ista opa non sicut bona: sed poti⁹ sicut somniū bonoꝝ opm p̄terisse Job. xx. Uelut somniū auolās nō inuenient̃: trāsibit velut visio nocturna.

Quarto peccatū cōparat̃ somno ꝓpter iudiciū somnioꝝ deceptōez. Somniās iudicat se q̄nq̧ esse in magnis festis collocatū int̃ reges. ⁊ cū euigilat inuenit se fortassis in carcere cōpeditū. Somnians vero terribilia nō timet: qꝛ si q̄s stet ad caput gladio euaginato nihil timet: sed de fantasijs ꝓprij capitis q̄ sibi nocere nō pñt timet supra modū si ignis appropinquat vl̕ aq̄ nō timet vel curat. Eodē mō dormiētes ī peccatis falsū hñt iudiciū: ⁊ turbationes secū q̄ n̄ sūt nisi fātastice nimis timēt: penas eternas nullaten⁹ formidāt: q̄ꝝ q̄libz p̄t dicē illd̕ Job. vij. Terrebis me p somnia ⁊ visiōes horrore ꝯcuties: qꝛ Ecc̄i. xl. Somn⁹ nocti immutauit sciētiā ei⁹.

Lectio. CXCII

Einde si quis ex il

lis decidisset custodiebat̃ ī carcere sine ferro reclu⁹: si eñ rustic⁹ q̄s erat aut pastoꝛ aut agri laboꝝ opari⁹: p̄occupat⁹ esset: ineffugabilē sustinebat necitatē. Una eñ cathena tenebraꝝ oēs erāt colligati. Ostēso in p̄te p̄cedēte qꝫ pena tenebraꝝ erat vniūsal̕ ī egypto p triduū ⁊ h ex p̄te tpis. In ista p̄te ostēdit qꝫ fuit silit̃ vniūsalis ex parte personarum. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit qꝫ fuit

vniuersalis q̄tū ad operarios τ rurales. Scd̄o q̄ fuit vniuersalis q̄tū ad oēs. scd̄a ibi. Una enī cathena. Circa primū primo tangunt operarij τ rurales indistincte. Scd̄o distincte ibi. Si enī rustic⁹. Dicit ḡ primo sic. Deinde si q̄s ex illis. i. egyptijs p̄cipue operarijs qui foris erant decidisset forte in foueam: custodiebat̄ ibi per tenebras quasi in carcere reclusus sine ferro. Uel si fuit rusticus. id est colōs siue custodiens rura aut pastor aīaliū aut porcoꝝ aut etiam laboꝝ agri operari⁹ q̄licūq̄ꝫ. s. q̄ operabat̄ i laborib⁹ ex agris collectis: sicut q̄ collectas fruges triturāt: si quis taliū esset p̄occupatus. id est preuētus foris p̄ tempestatē tenebraꝝ inefugabilē: idest quā nullo mō fugere poterat sustinebat necessitatē. Et addit̄ de ista pena sic. Una enī cathena tenebraꝝ. id est q̄si cathena tenebraꝝ oēs erāt colligati. Lr̄a est satis plana. Circa illā particulā. Custodiebat̄ in carcere. Notādū q̄ in sacra scriptura legim⁹ de quadruplici carcere. Est enī carcer corpalis coartationis: q̄suetudinalis oppressiōis: medicinalis expurgationis: τ infernalis q̄dēnatiōis. Primo corpus nostrū est quasi carcer ip̄ius aīe. Persona nāq̄ꝫ incarcerata quātūcūq̄ꝫ libera vel nobilis nō exequit̄ vel vtit̄ sua libertate: sed s̄m carceris leges coartat̄. Eodē mō sp̄us rationalis q̄ est aīa: nat⁹ est esse liber τ corpori dn̄ari: nō subiici: q̄ꝛ idē sp̄us deo debite subijci noluit. corpi subdit⁹: de palatio corpis sibi fecit carcerē in q̄ passionib⁹ τ temptationib⁹ coartat̄ intantū vt sancti viri iā dissolui desiderarent τ esse cū x̄po dicēte ap̄lo ad Phil. j. Coartor enī de duobus desideriū habēs dissolui: τ esse cū x̄po. Et h̄ est q̄d dicit Seneca ep̄la. cj. Corp⁹ hoc animi pondus est τ pena: p̄mente illo vrget̄ in vinculis ē. Et ideo dicit Plato q̄ in hoc maxie manifestus est ph̄s si aīam absoluit a corpis cōmuniōe differenti⁹ alijs hominib⁹. Et vult dicere q̄ aīa in presenti nō potest totaliter a corpis comuniōe absolui. Nā esurim⁹ τ sitim⁹ τ fatigamur frequenter. quib⁹ necessitatib⁹ optet preuidere d̄ remedio: sed a passionib⁹ voluptuosis oportet verū ph̄m animā suā absoluere τ nequaq̄ꝫ i talib⁹ corpori assentire. De isto carcere petit p̄s. educi dicēs. Educ de carcere aīam meā ad cōfitendū nōi tuo. Glo. Corp⁹ quidē carcer ē nō vtiq̄ꝫ s̄cd̄m illud q̄d deus fecit bonū: sed s̄cd̄m q̄d corrūpit̄ τ aggrauat aīam s̄cꝫ corruptionē ei⁹ q̄ venit ex peccato carcer est. Et infra. Nūc ḡ corp⁹: aīe carcer ē p̄pter corruptionē. In futuro erit dom⁹ p̄pter incorruptionē τ libertatē. Merita enī ei carcerē faciūt sicut vnū habitaculū incluso carcer est: custodia est dom⁹. Libertas domū fac: fuit⁹ carcerē. Hec glo. Scd̄s

B carcer est q̄suetudinalis oppressionis: peccans nāq̄ꝫ τ p̄uersis moribus ductis in q̄suetudinē homo quodāmō violenter in malicia detinet̄.

Et ideo dicit Arist. ij. Eth. ca. j. q̄ habitus mali postq̄ꝫ sūt generati nō subiacet voluntati: et tū videnī voluntarij a principio quēadmoduꝫ p̄jiciens lapidē nō habet in sua potestate tam p̄iectū resumere. τ tū fuit p̄iectio voluntaria: q̄ꝛ in ipso fuit mittere vel nō mittere a principio. Figura ad hoc ē d̄ Sampsone Iudic. xvj. quē voluntarie fatue femine copulatū amore: philistei ceperunt τ vinctū cathenis in carcere molere coegerunt. Femina aūt voluptatem designat cui homo libere τ voluntarie se iunxerat cum nō q̄ posset libere desistere q̄n placet. Sed certe q̄n gratia priuat̄: cathena diaboli capit̄ τ ligat̄ que est lenitatis delectabilis ad illecebrā τ sic p̄ demones in carcere p̄uerse q̄suetudinis seruire cogitur: vt iam sine difficultate magna resistere nequeat cogitationib⁹ q̄suetis: q̄tuis enī duplici de causa homines tempient: videlicet p̄pter experientiam voluptatis p̄babite: τ p̄pter inexperientiā voluptatis ignote. Longe tamē molestius inclinant̄ experti q̄ inexperti propter impressam memoriā voluptatis. De isto carcere dicitur Apoc. ij. Ecce diabol⁹ missurus est ex vobis aliquos in carcerem vt temptemini. De isto carcere dicit Grego. ij. Moraliū. Sepe nōnulli exire a prauis actibus cupiūt: sed quia eorundem actuum pondere premuntur: in male cōsuetudinis carcere inclusi a semetipsis exire non possunt. Consuetudo nāq̄ꝫ mala mirabiliter nimis nocet: quia iuuētutem allicit τ inuadit: senectutem nectit τ constringit: affectum fallit τ decipit seu inficit: τ iudicium de culpis subuertit. Quod iuuentutē latenter inuadit: dicit glosa Bede super illud Prouer. xxij. Adolescens iuxta viam suā graditur etiam cū senuerit nō recedet ab ea. Greco narrat historia Alexandrum potentissimū regē orbisq̄ꝫ dn̄atorem τ in morib⁹ τ in incessu Leonidis pedagogi sui nō potuisse carere vitijs quibus paruulus fuerat imbutus. Quod senectutem nectit τ constringit dicit Gregori. xv. Moralium. Senectutis inquit praue consuetudines que semel receperunt q̄tidie duriores existunt: τ nō nisi peccatoris vita finiuntur. Quod autem affectum fallat et inficiat dicit Seneca Ep̄la. lxxxv. Dum inquit in vitijs iacuerim⁹ euelli difficile est. Non enim inquinati sumus sed infecti. Et Augu. vij. soliloquiorum. Prauus vsus vix abolitur: assidua consuetudo vitium in naturam cōuertit: animus in sceleribus constrictus vix euelli pōt ab eis. Quod autē rectum iudicium de culpis diripiat τ subuertat patꝫ. vij. Eth. De intemperato in quo propter consuetudinem prosequendi voluptuosa corrumpit̄ bona opinio circa finē: τ hoc est q̄d dic̄ Aug⁹ Enche. ca. lj. Peccata inquit q̄tuis magna τ horrēda cū in q̄suetudinē venerint. aut parua: aut nulla eē creduntur vsq̄ꝫ

adeo vt nõ solū occultāda ẜ etiā pdicāda: diffa maudaq3 videant. Esa. iij. Peccatū suū quasi zodoma pdicauerūt: nec absconderūt: quoniam sicut scriptū est. Laudat peccator in desi-derijs anime sue τ qui iniqua egerit. Talis in-iquitas in diuinis libris vocat clamor: sic apd Esaiā habet ḋ vinea mala. v. ca. Expectaui vt faceret iudiciū τ iusticiā: fecit aūt iniquitatē τ nõ iusticiā sed clamorē: vt est illḋ Gen. xviij. Clamor zodomor τ gomorreorū multiplicat⁹ est corā me eo ꝙ peccatū suū in ꝯsuetudinē tra-xerāt puersam. Hec ille. Sic ergo tales ꝯsuetu-dine peccandi irretiti iacent. De illis ergo qui puersa ꝯsuetudine detinent τ nõ possunt eua-dere verificat illud Esa. xlij. In domib⁹ carce-rū absconditi sūt. Figura ad hoc est Actuū. xij. Qū Petrus dormiuit in carcere int duos mili-tes vinct⁹ cathenis duab⁹ τ custodes aū ostiū custodiebāt carcerē. Tertius carcer est carcer

¶ medicinalis expurgatiōis: sicut eīn psona de-bitis obnoxia carceri aliquotiēs mācipat p de-bitis: sic aliqū anime de corpe recedētes pene integralis debitiges p culpis in carcere purgato-rij retrudunt: τ istos incarceratos pijssimuz ē visitare suffragijs ac orationū τ elemosynarū subsidijs liberare clamātes ad nos vnaquaq3 il-larū τ dicētes illud Gen. xl. Facias mecū miseri-cordiā vt suggeras pharaoni vt educat me de isto carcere. Istos sic incarceratos valde piū ē beneficijs iuuare: qr ipi finaliter inde egrediē-tur ad regnū celeste: τ p his q̄ eis bñfecerūt in-tercedent. Eccs. iiij. De carcere cathenisq3 in-terdū egredit quis ad regnū. Quart⁹ carcer ē carcer infernalis ꝯdēnatiōis qui est carcer gra-uissim⁹ in quo nullus alleuiat: null⁹ fugit: nul-lus liberat: null⁹ morte terminat. Quātūcunq3 carcerarij sint feroces τ seui in presenti: neces-sario psone cop euadēt ptātem saltē in morte. Sed in illo carcere est pena maxīa eo ꝙ mors ibi optat p solatio. Habet eīn de⁹ sicut dīc Ja-cobus rauenens in quod. i sermõe: palatiū: sta-bulū τ hospitale τ carcerē. In palatio erūt bo-ni. In hospitali erūt mediocriter boni τ medi-ocriter mali. In stabulo sunt boni τ mali. Car-cer qui ē infern⁹: penalis carcer est hominu: qr manib⁹ τ pedib⁹ vinculat: ẜ penalior: qr tene-bris includit ꝯtinuis. penalissimu ẜ: qr ꝯtinuis fletib⁹ τ dentiū stridorib⁹ coangustat. Tal aūt erit carcer infernalis. Iuxt illud Math. xxij. Li-gatis mani. τ pedi. τc. Palatiū est padisus: q̄-le aūt palatiū q̄s sibi ẜ edificat. tale sibi inueni-et ibi. Edificat eīn de auro dilectionis dei. De argēto dilectiōis pximi: de lapidib⁹ pciosis bo-nor opium. Iuxt illud. j. Cor. iij. Si q̄s aūt sup edificat sup fundamētū ẜ: aurū: argentū vl la-pides pciosos τc. Stabulū est mūdus in q̄ ho-mo positus fuit postq3 peccauit testāte P o. Cō-parat⁹ est iumētis τc. Et ideo ad ei⁹ liberatio-nē saluator posuit se in stabulo. Ve aūt illis q̄ stabulū pponūt palatio: τ fetorē stabuli odori-bus dulcib⁹ padisi. Hospitale dei ē purgatori-um de q̄ supi⁹ dictū ē in q̄ ponūt infirmi vt sa-nent. De isto carcere scribit Esa. xxiiij de ma-lis. Cōgregabūt in ꝯgregatiõe vnius fascis ad lacū: τ includent ibi in carcere.

Lectio. CXCIII

Iue spiritus sibi lās aut inter spissos arbor ramos auiū son⁹ suauis: aut vis aq̄ decur-rentis nimiū: aut son⁹ valid⁹ pcipitati petra-rū: aut ludentiū aialiū cursus inuisus: aut mu-gientiū valida bestiar vox: aut resonās ḋ altis-simis mōtib⁹ echo: deficiētes faciebāt illos pre timore. Declarato de pena timoris tpe tenebra-rū q̄ fuit vniuersalis egyptijs tā ex pte tpis q3 ex pte psonar. In ista parte declarat terno ꝙ fuit vniuersal ex pte cār: τ ponunt. vij. cause illati-ue timoris. Nõ quidē ex natura sua sed ex cō-ditione egyptior tūc tpis in tenebris existētiū qr pturbata ꝯsciētia semp psumit seua. Iõ eti-am illa q̄ ex natura bonis hoib⁹ pstāt solatium ꝯscijs sibijpis de malicia ppria pstāt metū: sed causa mouēs ad timorē stat vel in aere vel in aqua vel in terra. i. iuxta terram in alto aeris. Due differētie ibi erāt. Son⁹ ventor: et cant⁹ auiū. Qūtū ad primū. s. spūs sibilās. i. ventus leuiter flās. Qūtū ad scdm dicit. Aut inter spis. ar. ra. τc. Sz qualit erit terribil si erat suauis? Sibil⁹ eīn vēti vel suauitas cant⁹ est maxie de-lectabilis: qr nõ inducūt timores: ẜ qr differūt aliqū siunt: psit aues infeste τ feroces dulciter canere: vt est cāt⁹ syrenar. Iõ ppter cās ignō-tas vsi fiebāt sibil⁹ τ cant⁹ terribil erat eis. Et iō dīc. Inter spis. ar. ra. qr spissitudo: crudelis negocij significat abscōsionē. Scdo in aq̄ fuit duplex differētia causar deterrentiū. Vna ex impetu aque: alia ex colisiōe petrarū ꝯcutiar in aqua. Qūtū ad primū dicit sic: aut vis aque dis. ni. i. impetuose vel nimiū irruētis a subli-mi in pfundū. Qūtū ad fm dīc: aut son⁹ va. p-ci. pe. des. videlicet p vim aque. Tertio i terra id est ppe terrā erat triplex differētia cār eos deterrētiū: qr triplex son⁹ eos pturbabat. vn⁹ p motū aialiū localē: alt⁹ p motū aialiū vocalē. τ terti⁹ p mot⁹ vocales similitudinarie. Qūtū ad p-mū dīc: aut ludētiū aia. cur. inui. τ iō timebāt ne ab aialib⁹ ꝯculcarent. Qūtū ad scdm dicit: a mugi. va. best. vox. De. iij. dīc. aut reso. de al-tis. mō echo: ista igit ola difi. faci. τc. Circa ge-nerationē echo. notāda sūt duo. vnū est natu-rale: aliud fabulosū. Naturalē aūt generatio-nē ipi⁹ echo. declarat Arist. ij. de aia corespō-dēte cōmēto. viij. Est eīn ẜm cōmētatorē itera-tio soni ꝯseruādo figurā suā: τ fit ab aere pcus-sor sonāte cuz reflexione ad aliqḋ obstaculum

maxime cōcauū. Ponit aūt ad h̄ exēplū Aris. de lumine. Lumē in multiplicatū i aere ꝛ reflexum ad aliqḋ politū: reflectit̄ versꝰ illā ptē in q̄ generat̄. sic manifestū ē i corpe luminoso qḋ illuminat̄ nō solū p radios incidētes: ſ3 p radios reflexos aliter eēt vmbra vbicūqꝫ nō incidunt radij solis. aliud exēplū ē in aqua. Si enim lapillus pijciat̄ in aquā: fiūt multe circulatiōes vbi cecidit lapillus. ꝛ minoꝛ circulꝰ pellēdo causat maiorē ꝛ ille aliū: ꝛ sic deinceps donec deficiat virtꝰ primi pellētis. Si aut circulatōes ille occurrāt alicui obstaculo priusq̄3 virtꝰ p̄mi pellentis deficiat repcutiūt̄. ꝛ fiūt circulatōes versus locū vbi p̄ma pcussio facta ē p lapidē. Eodē mō q̄n ex pcutiente ꝛ pcusso fit sonꝰ in aere ille sonus multiplicat̄ ꝛ lonꝰ iste generat aliū ꝛ ille aliū circulariter q̄3diu durat virtꝰ p̄mi pcutientis. Si aūt occurret alicui obstaculū qḋ trāsire nō posset: reflectit̄ sonꝰ veniēdo p idē3 mediū p qḋ ivit vsq3 ad locū sue generatōis cōseruādo figurā p̄mo causatā ꝛ ista iteratio soni ē echo. Fabulose loquēdo echo narrat Ouidiꝰ iij. Methamor. Fuit eni ꝟgo quedā mire eloquētie que Junonē lōga narratione detinere solebat dūmō iupiter in mōtibꝰ adulteria sua fecit cū puell. Impediebat̄ igit̄ iuno p narrationes ipiꝰ echo: ne dephendere posset istas puellas ipis fugiētibꝰ Junone detēta p narrationes ipius echo. Tādē Juno hoc pcepto. Huiꝰ ait lingue q̄ sum decepta ptāo. Parua tibi dat̄ vocis3 breuissimꝰ vsus. Priuauit eam vsu loquendi: hoc solū sibi relinquēs q̄ fines ꝟborū ingeminat. Hec ḡ echo narcissum iuuenē odamauit pulcherrimū ſ3 ab eo repellit̄. Spreta latet siluis pudibūdaq3 frondibꝰ ora. Protegit ꝛ solū ex illo viuit in antris. Fatigātibꝰ igit̄ eā amore: dolore: ꝛ pudore: cuiꝰ corpꝰ totum euanuit p̄ter vocē ꝛ ossa. Ossa vero cōuersa sūt in saxa ꝛ tandē sola vox remāsit que vocat̄ echo. Deficiētes ꝟficiebāt illos p timore. q̄3uis nō fiat hic mētio de bono timore morali: ſ3 tantū de timore qui est pena. Est tū nihilominus aduertēdū q̄ timor laudabilis multa bona opat̄ in hominibꝰ.

B Causat eni timor in psona bona de futuro pudentiā ꝛ circūspectionē. de pteritis cōtritionē ꝛ penitētiam. i agēdis discretionē ꝛ diligentiā. in periculis bonā aggressionē ꝛ cōfidentiā. Primū oium bonoꝝ q̄ timor opat̄ in hoīe ē q̄ dat sibi de futuris pudētiā ꝛ circūspectionē. Videt̄ enim q̄ p̄sumptuosi ꝛ supbi ꝛ accidiosi negligent̄ omittūt pcurare q̄ sunt saluti eoꝝ necessaria. Virtuosi vero timētes pudent ꝛ pudēt sibi de his q̄ ad salutem suā ptinent. Ad hoc est exēplū Josue. ix. d̄ Gabaonitis q̄ timētes a facie filioꝝ isrl̄ eos caute lose puenerūt: ꝛ ne eos destruerēt iuramento cōstrinxerūt eos: ꝛ requisiti de fraude responderūt. Timuimus valde. ꝛ puidimꝰ aīabꝰ nostris vestro terrore cōpulsi. Cōsimilit̄ viri sancti in p̄nti vita multa cōsiderāt eis piculosa futura: ꝛ iō cū oī diligentia pudēt aīabus suis. Et ideo dixit epimenides p̄hus. Beata ciuitas que in pace bellū timet. In vitis patrū legit̄ li. ij. pte tertia. q̄ abbas helias ait. Tres res timeo. Vna quā aīa egressura ē de corpore. Alia quā sui iudici occursuꝰ. Tertia quā de me fuerit pferēda sīia. Narrat Macrobiꝰ in satur na. de conuiuio tertie diei fere in fine. Carnes aproꝝ delate in lumine lune. stra hūt ex nimia humore putrefactionē: ita q̄ nihil valent ad esū humanū. Cū ḡ venatores illud perpendissent nec possent d̄ siluis ad ciuitatē per dietā oīs apros ī ant ferre. Vnus prudētior ceteris dixit q̄ carnes illas in multis pībꝰ acutis clauis ereis cōfigerēt. Infixo ḡ vnicuiqꝫ parti clauo eneo detulerūt illas carnes in lumine lune sine qualicūqꝫ iactura carniū. Moralit̄ Lumē lune ē vana gloria mūdi: i qua qui nimis puersant̄ pp̄ter humorē nimiū deliciaꝝ putrescūt. In ps̄. Putruerūt ꝛ corrupte sunt cicatrices mee. ꝛc̄. Vnū remediū spēale ē ꝯtra illud: timor futuri iudicij quo hō cōfigat crebro meditādo cor suū. iuxta illud ps̄. Cōfige timore tuo carnes meas a iudicijs. ꝛc̄. Solinꝰ de mirabilibus mūdi. ca. ij. q̄ nimis interdū incitamētū vocē necessariū ē: q2 nō solū acuit ſ3 si nūq3 fuerit extorquet. Deniq3 cu3 olimpiade octaua et q̄nquagesima victor cyrus itrasset sardis Asie oppidū vbi tūc latebat Croesus filiꝰ achis regi mutus vsq3 ad illud tp̄s in vocē metu timoris prorupit. Exclamasse eni d̄r Parce p̄ri meo cyre ꝛ hoiem te disce vel casibꝰ nr̄is. Sic peccator saltē metu iudicij diuini si mutꝰ a ſ3 fuerit: i vocē ꝯfessionis erūpat. Tobie. xiij. Cū timore ꝛ tremore cōfitemi illi: regē q3 seculoꝝ exaltate in opibꝰ vr̄is.

C Secūdo timor ꝟtuosus causat in hoīe de pteritis penitētiā ꝛ cōtritionem. Est eni sicut tyriaca q̄ expellit venenū. sicut eni tyriaca d̄ tyro efficit̄ serpēte. ꝛ ē nihilominꝰ antidotū cōtra venenū. ita timor de peccatis orit̄ ꝛ tū peccata expellit. Eccī. i. Timor dn̄i expellit peccatū. Nā qui sine timore ē nō pōt iustus fieri. Hinc ē q̄ tā p̄hi q̄3 sancti inter oēs passiones p̄cipue cōmēdant verecūdiam q̄ ē quasi q̄dā timor significās penitētiā de aliquo defectu Dicit eni Aris. iiij. ethi. i fine. verecūdia est timor inglorlatiōis. i. timor ꝯfusionis. de q̄ probat cōmētator p̄mꝰ. q̄ nō ē virtus ſ3 passio: qḋ ostēdit. tum p eiꝰ diffinitionē. tum per effectum eiꝰ. Per diffinitionē q̄dem: q2 timor ē verecundia inglorlationis. oīs aūt timor ē passio ꝛ nō virtꝰ. Per effectū verecūdie, pbat idē. oēs passiones appetitꝰ sensitiui causant i corpore trāsmutationē: ꝛ h̄ facit verecūdia. Sicut eni p timorē in periculis mortis hō pallescit. ita p verecūdiā q̄ ē timor inglorlatiōis hō rubescit. Nō

hui⁹ diuersitatis inter timorē ꝛ verecundiā sit ꝗ ista. q̄ verecundia sit q̄dā timor: q̄ timor ꝓprie ē de piculo mortis vel alicui⁹ nocēns vitā hoīs. Sedes autē vite ē ī corde: ꝛ iō q̄n cor incipit deficere ꝑ timorē: natura mittit illuc spiritus ꝛ calorē: ꝛ iō tunc retrahit calor a facie cū sanguie ꝛ hō pallescit. Honor autē ꝛ inhonor in exteriorib⁹ ē. ꝛ iō q̄n hō timet ꝑ verecundiā ꝑdere honorē: spiritus ꝛ humores trahunt se ad exteriora: ꝛ sic ꝓcurrēte sanguie: hō exteri⁹ rubescit. sm̄ q̄ ibi ꝓbat Aris. de verecundia q̄ ē passio laudabilis ī iuuene. Vn̄ dicit Laudamus q̄dē verecundos. Tertio ostēdit q̄ nō conuenit etati senili. Quarto q̄ nec studioso: q̄ neq̄ senex neq̄ studiosus aliq̄d dꝫ cōmittere: vn̄ debeat verecundari. Sꝫ certe si senex aliq̄d cōmiserit turpe. vel etiā studiosus: laudabile ē q̄ verecundet. ꝛ illaudabilis obstinationis signū ē nō verecundari de turpib⁹. Quātum vero sancti verecundiā commendēt. Ecce verba Bernardi sup Can. sermone. lxxxvij. Nescio si q̄cq̄ grati⁹ verecundia ī moribus hoīm dep̄hēdi queat. Verecūdia omniū ē ornatus etatū. ꝯ in tenera etate ampli⁹ pulchriusq̄ enitescit. Quid amabili⁹ verecūdo adolescēte: q̄ pulchra hec ē: q̄ splēdida gēma morꝝ in vultu adolescēns. q̄ vera ꝛ minime dubia nūcia bone spei: bone indolis. iudex sui: virga discipline: ꝓpugnatrix puritatis innate. specialis glia cōsciē. fame custos. vite dec⁹: virtutis sedes: ꝑmicie nature. laus ꝛ insigne tot⁹ honesti: hic ē timor necessari⁹. Ecci. xxiij. Nihil meli⁹ ē q̄ timor dn̄i. Tertio timor bon⁹ causat ī agēdis diligētiā ꝛ discretionē Eccēs. vij. Qui timet deum nihil negligit. Quarto bon⁹ timor causat hominum ī piculo ꝯfidētiā ꝛ aggressionē. Multi eni reputāt se debiles q̄ ingruente timore et cogēte. ardua ꝛ difficilia fecerūt. Vn̄ Greg⁹. v. moral. In via dei a timore incipitur: vt ad fortitudinē veniat. Nā sicut ī via seculi audacia fortitudinē: ita in via dei audacia debilitatē facit. Et sicut ī via seculi timor debilitatē: ita in via dei timor fortitudinē. Prouer. xiiij. In timore domini fiducia fortitudinis.

Lectio CXCIIII

Omnis enim orbis terrarꝫ limpido illuminabat lumie: ꝛ nō ab īpeditis opib⁹ ꝯtinebat. Solis aūt illis superposita erat grauis nox: imago tenebrarꝫ q̄ supuentura illis erat. Ipsi igit̄ sibi grauiores erāt tenebris. Declarato sup̄i⁹ q̄ palpabiles tenebre durātes ꝑ triduū afflixerūt egyptios vniuersalit̄ sine exceptiōe. hic ostēdit quō afflixerunt eos singularit̄ sine alioꝝ ꝑturbatiōe. Et circa h̄ tria facit. vnū ē q̄ ꝑter p̄tes egypti tot⁹ mūdus vtebat̄ ꝛ gaudebat sufficiēter illo tpe lucis bn̄ficio. Aliud ē q̄ soli egyptij puniebāt̄ tūc tpis tenebrarꝫ supplicio. Tertiū ē q̄ pena illa fuit eis illata iusto dei iudicio. Scd̄a p̄s ibi. Solis autē. tertia ibi. Ipsi igit̄. Circa primū dicit sic. Ois eni orbis terrarꝫ. ꝛc̄. Ois inq̄t orbis terrarꝫ p̄ter egyptū imo p̄ter loca ī q̄b⁹ egyptij morabāt̄ limpido illuminabat̄ lumie: ita q̄ hoīes vbicūq̄ locorū p̄terq̄ in egypto videre potuerūt sufficient̄ ad q̄cūq̄ opa exequēda. Et h̄ ē q̄d dicit q̄ non ab īpeditis opib⁹ ꝯtinebat̄. Exod. x. Vbicūq̄ erāt filij isrl̄ lux erat. De scd̄o dicit q̄ solis illis supposita erat grauis nox. i. nebulosa ꝛ palpabilis tenebrarꝫ obscuritas. Nox dico existens imago. i. signū ꝛ figura tenebrarꝫ infernalium q̄ supuētura illis erat. i. in inferno futura. De tertio dicit sic. Ipsi q̄ grauiores sibi erant tenebris. Et fit hic mentio de triplici genere tenebrarū: vicꝫ de tenebris materialib⁹ i p̄nti q̄ fuerūt in egypto ī aere. De tenebris spūalibus q̄ sūt peccā q̄ fuerūt egyptijs in mēte: ꝛ de tenebris infernalib⁹ q̄ sūt aggregate extrinsecq̄ in īferno. Tenebre q̄ culpe fuerūt causa tenebre pene. et q̄ culpa plus hꝫ de malo q̄ pena. dicit q̄ egyptij peccatores ꝛ tenebrosi intrinsecus ꝑ peccā erāt sibi ipsis grauiores tenebre q̄ tenebre materiales exteriores. Vel ipsi erāt sibi grauiores tenebris scꝫ materialib⁹: ꝛ ē idē sensus. Grauiores aūt tenebris erāt. Nota q̄ peccā in scriptura sacrarꝫ tenebras designāt̄ q̄druplici ratiōe. Sūt eni tenebre corporales cā erroris et deceptiōis. cā terroris ꝛ stupefactionis. cā languoris ꝛ desolatiōis. cā torporis ꝛ dormitiōis ꝛ cōsimilit̄ē de peccātis. Primo q̄ tenebre corporales sūt cā erroris ꝛ deceptiōis. Vn̄ q̄ ābulāt de nocte facilit̄ cadūt. Joh. xij. Qui ambulat ī tenebris nescit q̄ vadit. Et generalit̄ null⁹ operarius null⁹ artifex in tenebris pōt ire ad artem suā sine erroris piculo. Vn̄ Martialis in epigra. li. v. Pictor q̄dā redargui⁹ a q̄dam pastro Quare cū pulcherrimas imagines depingeret. turpissimos tn̄ generaret filios? Ille r̄ndit trufando dicēs q̄ h̄ erat iō q̄ generaret ī tenebris ꝛ pingeret in luce. Vn̄ autor dicit sic. Gaba bon⁹ pictor hoīes pinxisse decoros. Fert̄ ꝛ indecoros progenuisse duos. Cui ait pastens. Miror bone Gaba cur meli⁹ pingas q̄ facias hoīes. Nō dꝫ mirꝫ r̄ndit gaba videri: pigo die clara. nocte viros facio. Itē nūt āt tenebre decipiunt hoīes occasionalit̄: q̄ ois q̄ male agit odit lucē. eo q̄ in tenebris p̄t ī malefactis se ꝓtegē ꝛ alios iprouisos circūuenire: imo ipam verecūdiā q̄ ē q̄dā virtutis ꝓpugnaculū tenebre auferūt ꝛ expellunt. ꝛ iō generaliter omnia vicia magis exercentur de nocte et crebrius q̄ de die. De nocte Loth cū filiab⁹ incestuꝫ cōmisit. Gen. xix. De nocte mirrha patri se supposuit ꝓpter incestū a q̄ īpregnata ꝛ postea in arborē sui nominis mutata ē. vt dicit Ouidius. xix.

Metamor.li.x. vbi dr. Tenebre minuunt noxq; atra pudorem. De nocte ꝫ tpe tenebrarum xp̄m ceperūt iudei. Luc.xxij. Hec ē hora vr̄a ꝫ ptās tenebrarū. In tenebris troia capta fuit prodentibꝰ vlyxe. Antenore ꝫ Enea. sicut narrat dares phrygiꝰ de troiana historia versus finē. Vñ etiā Job.xxiiij. Perfoderūt in tenebris domos sicut in die cōdixerūt sibi. Sicē aūt corporalit̄ tenebre sūt occasiones erroris ꝫ peccati multiplicit̄. ita cōsuetudo tacēdi in crimie auffert hominū lumē bone discretōis: ꝫ induc̄ euz in oēm genꝰ peccati. Vñ de talibꝰ in ps̄. dicit̄. Nescierūt neqꝫ intellexerūt q̄ in tenebris ambulant. Et iō dicit Augꝰ. de senten. ꝓsperi. cs. ccev. Tenebre inqt metuēde sūt morū: nō oculorū: ꝫ si oculorū. nō exteriorū vnde discernitur albū ꝫ nigrū: sed iustū ꝫ iniustū. Et iō signant dicit̄. j. Thess.v. Oēs eni vos filij lucis estis ꝫ filij diei nō noctis neqꝫ tenebrarū. Fingunt poete sicut fingit ꝫ dicit Claudianꝰ in maiori volumine li.v. ꝙ oēs pestes infernales q̄ sunt apud eos vitia ꝫ supplicia nate fuerūt de nocte ꝫ de acherōte. Est aūt acheron fluuiꝰ infernalis: ꝫ sic noiat̄ ab a qḋ ē sine ꝫ cheron salutatio: quasi sine salutatione. Eodē mō moralit̄ oia vitia oēsqꝫ pestes infernales fuerūt de nocte generate inter diabolū ꝫ Euā primā matrē nr̄az q̄ merito acherōta vel acherō dici pōt. quasi sine gaudio vel saluatiōe q̄ nō salutata: ꝫ maledicta fuit a deo Gen.iij. Multiplicabo erūnas tuas ꝫ cōceptꝰ tuos: in dolore paries filios. In cuius signū vocata ē Eua. cuius nois elementa cōtrario ordine distinguūt̄ ad illiꝰ salutationis vocabulū qḋ ē aue: sub cuius maledictōis dispendio totū māsit genus hūanū: donec illa veniret q̄ nomē eue mutauit in aue. Et veteris testamēti tenebras in euāgeliū vertit ꝫ lucē: q̄ oriunt est in tenebris lumē rectis corde.

B Aue inquit grā plena Luc.j. Hoc eni salutiferū verbū aue nō solū iocūditate bone significatiōis replet̄. ꝫ etiā mystice diuie essentie vnitatē ꝫ ꝑsonarū trinitatē: nec nō ꝫ nostre salutis felicitatē designat. Nā illud vocabulū aue in sua resonatiōe vt vna dictio ꝓnūciat̄: ꝫ in sua cōpositiōe ex tribus litteris integrat̄. in sua significatiōe salutē cuiuslibet interp̄tat̄. Propter primū designat essentie diuie vnitatē. ꝓpter secūdū ꝑsonarū trinitatē. ꝓpter tertiū nostre felicitatis salutē importat. Primo i͂ isto vocabulo aue tres vocales existūt: q̄ sūt a u ꝫ e. ꝫ tres ꝑsonas designāt. A apd̄ oēs gentes prima lr̄a dicit̄ eo ꝙ ipa nascētibꝰ vocē prior aperiat. ſm Papiā. Et iō ꝑ a antiqua patris autoritas. Per u vniꝰ verbi veritas. Per e eterne emanatiōis extremitas figurat̄. ꝫ iō i incarnatiōis mysterio vbi fuit in maria totius trinitatis operatio q̄uis solius verbi incarnatio: non debuit fieri annūciatio nisi ista suauis salutatio aue: i qua latet sūme trinitatis assimulatio: ꝓcessisset: ꝫ iō istud ē xbū i tetragramatō ꝫ i ingi amaiō. sūme trinitatis vestigiū ꝫ imago i ineffabile ꝫ sūme estabile ꝫ iugi deuotiōe a xp̄ianis estādū iux ꝯsuetudinē ecclie sic dicētis. Verbū bonū ꝫ suaue ꝑsoluamus ante pqḋ xp̄i sit cō. virgo mater sit. Primo ꝙ ꝑ istā lrām q̄ ē a designat prima ꝑsona ſm ordinē originis q̄ ē pater. Vbi notādū ꝙ iste terminꝰ pat dupliciter accipit̄ in scriptura essentialiter ꝫ notionalit̄. Essentialit̄ accipitur Mat.vj. Pater noster q̄ es in celis. Qñqꝫ notionaliter. vt Joh.x. Ego ꝫ pr̄ vnū sumꝰ. Ita hoc elemētū qñqꝫ accipit̄ essentialit̄ ꝫ ꝓ q̄libet ꝑsona supponit. Qñqꝫ notionaliter ꝫ soli pr̄i deseruit. Essentialit̄ aūt ꝫ ꝓ qualibet persona videt̄ accipi a ꝓpha Hiere.j. A a a dn̄e deus. Per hoc ꝙ triplicat: a trinitatē significat personarū. Et ꝑ h̄ ꝙ semel ꝫ singulariter: subiungit dn̄e deꝰ: essentie indicat vnitatē. Vñ ꝫ deꝰ ipse se vocari a Johāne in Apocal. reuelauit replicatiōe triplici ita dicēs. Ego sū alpha ꝫ o principium ꝫ finis dicit dn̄s deꝰ. Apocal.j. Eādem autoritatē ꝫ nō pluries ponit in eodē li. cap.j. xxj. ꝫ xxij. ad ostēdēdum ꝙ hoc vocabulum alpha cuilibet ꝑsone ē cōe. Alpha eni grece a latine dicit̄. Sic ꝙ qñqꝫ essentialit̄ accipit̄ ꝫ de q̄libet ꝑsona ꝑdicat̄. Qñqꝫ notionalit̄ accipit̄ ꝫ soli ꝑsone pr̄is deseruit: ꝫ sic accipit̄ Joh.xvj. Exiui a patre ꝫ veni in mūdū. et sic canit ecclesia. A pr̄e vnigenitꝰ ad nos venit ꝑ virginē baptisma cruce cōsecrās. Scḋo ꝑ hoc elemētū u qḋ ē secūda vocalis: designat vniꝰ xbi xitas.

C Vbi breuiter notādū ꝙ istud elemētum u qñqꝫ ē vocalis: qñqꝫ cōsonās: qñqꝫ nota numeralis qnqꝫ designās. Vocalis dr: ꝙ per se vocē efficit ſm Pri. i maiori volumine. Cōsonās q̄ cū alio sonat. Et certe isto mō verbū diuinum fuit quasi vocalis ante incarnationē: ꝯsonans i incarnatione: nota numeralis fuit in passiōe. Dico ergo ꝙ aī incarnationē fuit q̄si vocalis: q̄si vicꝫ nō habuit nisi vnius nature diue sonū iuxta illud. In pricipio erat verbū. ꝛc. Joh.j. Sed certe verbū i incarnatiōe factū est ꝯsonās quasi cū alio sonās q̄ cū natura hūana cōicauit sonū ꝫ idioma. iuxta illud Verbū caro factū ē. ꝛc. Hoc aūt factū ē ꝑ hoc verbū aue. ꝫ iō u in hoc verbo manet ꝯsonās ꝫ nō vocalis. ꝫ tādem factū ē istud u. id est verbū nota numeralis in sua passione. Sꝫ cuius numeri nota: certe quinarij: ꝓpter q̄nqꝫ vulnera de quibus volo q̄nqꝫ verba loqui. j. Corinth.xiiij. Sic ergo ꝑ hāc vocalē designat̄ vniꝰ verbi veritas. Tertio ꝑ hoc elemētū e eterne emanatiōis extremitas figurat̄ vicꝫ spūssanctus qui ē vltima ꝑsona originalit̄ emanādo. sicut i hoc vocabulo aue est vltima i sonādo. Et videtur notādū ꝙ i hoc vocabulo ꝫ mystica dictione aue i qua multo plura sūt sacramēta q̄ elemēta. Vnum

primū elemētum stat per se: ⁊ alia duo adinuicem syllabicātur ad exprimēdū manifeste modū originis ⁊ emanationis personarū. Nā qr pater est a se ⁊ a nullo alio. iō per se syllabicatur: ⁊ alie residue ad inuicē syllabicant̄ specialiter propter duo: ⁊ in hoc cōueniūt: qr vtraqȝ ē ab alia. q̄uis vna ab vno ⁊ altera a duobꝰ. Et etiā sola e inter vocales ppie formaṫ in gutture. nā a formatur i pectore. e. in gutture i faucibus o in dētibus. u in labijs. ⁊ qr e formaṫ i gutture. bene illū designat: de quo canit ecclia. Tu rite promisso patris sermone ditans guttura. Per guttur enī spūs vitalis emittiṫ: ⁊ sic a p̄re p ecclīam petiṫ. Emitte spūm tuum ⁊ creabuntur: ⁊ renouabis faciē terre: Sic ergo hoc notabile verbū aue: qr vt vna dictio pnūciaṫ: diuine essentie notificat vnitatē. Et qr ex tribus lr̄is integraṫ: psonarū significat trinitatē: qr salutē cuilibet interp̄taṫ: p̄destinatōis dei ostat pietatem. Secundo tenebre corporales sūt cā horroris ⁊ stupefactiōis. Esa. xxi. Tenebre stupefecerunt me. Et Gen. xv. Horror magnꝰ ⁊ tenebrosus inuasit Abraam Eodē mō peccata reddūt hoīem timidum ⁊ stupidum dictāte cōsciētia propria se fore puniēdum a deo. Sicut enī in tenebris magis potētes sūt demones ⁊ audaciores ⁊ latrones ⁊ hmōi. ita sup peccatores plus possūt demones q̄ sup iustos. Unde xp̄ianitate crescēte p orbē p maiori pte illusiones demonū cessauerūt. Tertio tenebre corporales sūt causa languoris ⁊ desolatiōis. oēs enī infirmi plus de nocte q̄ de die affligūt i firmū: ⁊ magis patiunṫ in tenebris q̄ in luce. Unde Tob. v. Quale mihi gaudiū erit qui in tenebris sedeo ⁊ lumē celi nō video. Dixerūt enī quidā antiqui qr mediante quadā luce celesti aīs intellectiua corpori copulaṫ: ⁊ qr omnis sensus opatur quadā luce mediante. Et Aris. iij. de aīa dicit qr intellectꝰ agēs est habitꝰ velut lumē. Et Augꝰ. dicit in diuersis locis. qr veritas nō videṫ nisi in quadā luce sui generis que oīa lucis nobilitatē ostēdūt. ⁊ ideo sicut i luce est vita hominis salus ⁊ solaciū. ita in tenebris ē desolatium ⁊ oēs langiores augmentū. Sic autē gratia lux est. ita absentia grē tenebre sūt q̄ hoīem in desperatiōis laborem vel langiorem inducūt. De quali dr̄ Ecc̄a. v. Cūctis diebus vite sue comedet i tenebris ⁊ in curis multis: ⁊ i erumnis ⁊ i tristicis. Quarto tenebre corporales sūt causa torporis ⁊ dormitiōis. et eodē modo moraliter absentia gratie reddit potētias sensitiuas vinctas ⁊ ligatas: ita qr nihil boni possit hō ad p̄miū vite eterne meritorie operari. i. Regl. ij. Impij in tenebris conticescent. quia non in fortitudine sua morabitur vir. hoc est dicitur. nō sufficiant naturalis hominis ad merēdum vitam eternam sine lumine gratie coagēte.

Sanctis autē tuis maxima erat lux: ⁊ horū q̄dam vocē inimici audiebāt s̄ figurā nō videbāt. ⁊ qr nō ipsi per eadē passi erāt magnificabāt te: ⁊ qui añ lesi erāt. qr nō ledebātur gratias agebāt tibi: ⁊ vt esset differētia te deum petebāt. Postq̄ actū est de tenebris quibꝰ afflicti fuerūt egyptij. In isto capitulo agiṫ de beneficio lucis quo cōfortati sunt hebrei. Et circa hoc duo facit. primo cōmemorat bñficium lucis collatum hebreis i egypto. Secūdo bñficium lucis collatum eisdē in deserto. scda ps ibi. Propṫ qđ ignis ardētē. ⁊c. Circa primū notaṫ quō lucis bñficio depcabātur. Scđo quō ppter h̄ deo de nocte regratiabātur scđa ps ibi. Et qr nō ipsi. Circa primū p̄mo notaṫ apud hebreos lucis p̄ntia cū dr̄. Sanctis autem tuis maxima erat lux. Scđo apud egyptios lucis carētia: q̄ impediebat visum: licet nō auditū. Et iō dicit. Et horū quidē vocem scȝ hebreorū egyptij audiebāt s̄ figuram corporalē nō videbāt p̄ densitate tenebrarū. q̄ oīm lucē impediebāt. Existētes enī i tenebris cōibus possūt existētes i lumie videre. Ex q̄ argui pōt qr lux multiplicat spēm suā p mediū tenebrosum q̄ species nō est realiter lux sed intēsio lucis: sic spēs coloris nō est color: sed intēsio coloris. nisi enī talia multiplicatio specierū ponaṫ: infinite difficultates pspectiue insolubiles apparebūt. Sed ad istos egyptios nō potuit lux attingere in qua erāt filij isrl̄: nec potuit se multiplicare. ppter aeris vel vaporis dēsitatē. Consequēter sequiṫ gratiarū actio vbi narrat duo videlicet qr tūc ipsi filij isrl̄ duo fecerūt. Nam regratiabāṫ ⁊ depcabāṫ. Regratiabāṫ autē pro duobꝰ vicȝ p sui impunitōe ⁊ liberatione ⁊ ab hostiū potestate. Quātum ad primū dicit sic. Et qr nō ipsi sed hebrei p eadē passi sūt cū egyptijs magnificabāt te. Exo. xv. Cātemus dn̄o gloriose enī magnificatꝰ ē. Quātū ad liberationē ab hostiū p̄tate subdit. Et qui añ lesi erant sub seruitio pharaonis. Exod. j. quia nō ledebāṫ a plagis istis grās agebāt tibi: ⁊ sequiṫ eorum depcatio. Fuit aūt eorū depcatio. qđ esset differētia inter illos ⁊ egyptios. id ē vt non sic tractarenṫ sicut egyptij: nec sic tractari merērētur. ⁊ hoc est qđ dicit. Et vt eēt dr̄ia te deum petebāt grās agebāt. ¶ Circa gratiarū actionē notāda sūt tria. Primo qualiter deo gratiarū actio est reddēda. Secūdo de qua materia est sumēda. Tertio qualiṫ gratiarū actio est explēda. Circa primū est sciēdū qr regratiari vel gratias agere deo est actio multū cōmēdabilis vt pote quia est beatorū operatio. pceptorum augmētatio: diuinitatis protestatio ⁊ nr̄e necessitatis demōstratio. Primo ergo deo regratiari

ē ꝓpria opatio beatoꝝ: q̄ ad nihil aliud vacant
nisi ad deū laudandū ⁊ ei de collatis beneficijs
regratiandū. Et iō illud artificiū bonū ē addi-
scere. de q̄ i ꝑpetuū oportet nos viuere. qui
eni ad curiā regl debēt trāsire tēpestiue: ꝯdi-
tiōes curie debēt addiscere. Eodē mō nos cō-
uenit in p̄nti gratiarū actionē addiscere vt sci-
amus qualiter nos in patria debeam⁹ hre: qr
Esa. li. dicit. Gaudiū ⁊ leticia inuenit i ea gra-
tiarūactio ⁊ vox laudis. Secundo gratiarūactio
debita est bonoꝝ a deo receptoꝝ augmētatio.
Nā sic deū maxime ꝓuocam⁹ ad dādū maio-
ra si de pceptis grās referam⁹. Vn̄ Bern. Ad
locū vnde exeūt flumina graꝝ reuertuntur vt
iterū fluant. Agricola nāqꝫ illā terrā diligēti
us colit ⁊ seminat: q̄ fructū reddit vberius. et
quāto terra ē fecūdior tāto meliori semie semi-
nat. Moraliter hō ē quasi ager dei. i. Corinth
iij. Dei agricultura estis. Ipe eni est sicut agri
cola. Ioh. xv. Pater me⁹ agricola ē: q̄ꝫ ergo
maiorē fructū per gratiarūactionē ꝑsona repē
dit tāto ei libenti⁹ dona sua tribuit. Et iō opti-
mus modus ipetrādi ē gratias agere de acce-
ptis. Et per oppositum q̄ nō agūt grās de rece
ptis: merēt ꝑuari ⁊ ꝑuari iā habitis. Testā
te apostolo ad Roma. i. de philosophis. q̄ cuꝫ
cognouissent deū nō tn̄ sicut deū glorificauerūt
aut gratias egerūt: sed euanuerūt in cogitati-
onibus suis ⁊ obscuratū ē insipiens cor eorū.
Vbi dicit Aug⁹. qꝺ deus dedit gratis: tollit i
gratis. Exemplum eni habemus de Ezechia
Esa. xxxviij. qui puniti⁹ fuit ꝓpter ingratitudi
nē. Cū enim dedisset ei dominus triumphū in
credibilem ⁊ percussit centum octoginta qui-
q̄ꝫ milia in castris Sennacherib: licet fm̄ Io-
sephū hostias cū populo imolasset nō tamē di
gnas gratias egit nec cāticū inde cātauit: sicut pa-
tres illo tpe ꝯsueuerūt. ¶ Tertio gratiarūactio ē
quedā diuine maiestatis ꝓtestatio. In hꝫ enim
q̄ deo de suis bn̄ficijs regratiamur: cuꝫ domi
nū nostrū ⁊ capitaneū ꝓtestamur. In cuius fi
gura adeps in sacrificijs soli deo offerri debu
it. Leuit. iij. Ois adeps dn̄i est iure ꝑpetuo.
Vn̄ ⁊ xp̄s volēs de q̄nq̄ꝫ panibus festū facere
qꝺ nō fuit festū humanū sed diuinū: gratias
agens fregit ⁊ dedit discipulis suis vt appone-
rent turbe. Mar. viij. ¶ Quarto gratiarūactio
ē nostre necessitatis demōstratio. Qui eni re-
gratiat suam necessitatē ꝓtestatur. Et hec ē rō
moralis quare decime instituite fuerunt ⁊ deo
specialiter dedicate. Est eni decē limes ⁊ perfe
ctio numeroꝝ. ⁊ ideo dum nobis nouem reti-
nemus ⁊ deo decimū dam⁹: imꝑfectionē nobis
inesse fatemur ⁊ oēm ꝑfectionē soli deo attri-
buim⁹. Eodē mō dū deo grās agim⁹ de rece-
ptis: ꝓtestamur q̄ nihil nisi de ei⁹ munere pos-
sidemus. ¶ Secūdo notandū q̄ materiaꝫ re-
gratiādi sumere debem⁹ ex diuinis beneficijs q̄
sunt potissime sex vicꝫ creatiōis: redēptiōis: expe
ctatiōis: iustificatiōis: cōseruatiōis: ⁊ ꝑmiatio-
nis. De ope creatiōis Bern. i quodam sermo
ne dicit sic. Cōsidera deū in beneficio creatio-
nis q̄ creauit te sine cōmodo suo. ꝓpē. ait. Bo-
noꝝ meoꝝ nō indiges. sine meritis tuis quia ni
hil ante ꝓmeruit qui penit⁹ nihil fuit. Cogita
qualē te fecit fm̄ corpus egregium creatū atꝫ
fm̄ aīam magis egregiā vtpote imagini crea-
toris insignē. rōnis ꝑticipē: beatitudīs sempit
ne capacē. Cōsidera ⁊ dominatiōis potestateꝫ
Terror eni hois sup cūcta animantia in mun-
do discernit. Considera ergo largitatis admi
nistrationē: quāta tibi largit⁹ ē ad sustētatiōeꝫ
quāta ad eruditionē: quāta ad cōsolationem:
quāta ad correptionē: quāta ad delectationeꝫ.
Secūdo deo grās agam⁹ de ope redēptionis
Bern. in quodā alio sermōe. O bone iesu q̄d
tibi ⁊ morti. nos debuim⁹ ⁊ tu soluis: nos pec
cauimus ⁊ tu luis. O pietas opus sine exem-
plo: gratia sine merito: charitas sine mō. Ter-
tio de beneficio expectatiōis quo nos peccātes
expectat gratiaꝝ actionis materia sumi debet
quotiēs peccatores ꝓmeruit q̄ eis tēpus peniten
tie auferret. Et ꝯstat q̄ quotiēs mortaliter pecca
uit indignus ē vita eterna statim cū sit ingra-
tus auctori vite. Frequēter aūt habet peccator
cōsiderare quotiēs in statu dānationis existēs
in periculo mortis fuit vel ab infirmitate intrise-
ca. vel ab aduersitate extrinseca. Est eni be-
neficiū si quis addictus suspendio. ⁊ fune iam
applicato ad collum: vel si vinculatus mēbruꝫ
extēdit mutilatori: si tūc talis ab aliq̄ liberaret
maximum bn̄ficiuꝫ esse dinosceretur. Quod er
go tūc peccator diuertisset si tūc liberat⁹ nō fu-
isset nisi ad infernū pro semper. Huius ergo li-
berationis bn̄ficium sempiternū vendicat amo
rem humanū. Cassiodor⁹ de ope varioꝝ dicit
sic. Elephātem ingenio hois posse capi. Cum
eni se arbori semisuccise appodiauerit ⁊ arbo-
re fracta ceciderit: p se resurgere nequit: sꝫ huma
no solatio eius parte iacuit belua suis gressi-
bus restituta: memor ē bn̄ficij sui. In magistꝝ
quippe recipit quē sibi bn̄ficium fuisse agnoscit
ad ipius arbitriū mouet gressus: ipius volun
tate abos capit: inuicē manus ꝓmuscidā tēdit
⁊ a magistro ꝓ futura gratia tantū accipit: qz
se ipius cura viuere posse intelligit. Si ergo be
stia rōem nō habēs tātas liberatori grās agit
qui lapsum ad gressū reduxit: lōge magis hō
grās referre tenet illi q̄ꝫ pluries lapsū de ifer
ni voragine pluries liberauit. ¶ Quarto d̄ be-
neficio ꝯseruatiōis tam in esse nature q̄ꝫ in esse
gr̄e grates referende sūt. Vn̄ Aug⁹. de sancta
virginitate. Oīa peccata sic habēda sunt tāq̄ꝫ
dimittant a q̄b⁹ de⁹ custodit ne cōmittant. Et
infra. Quisq̄s ab initio pudic⁹ ꝑmanet ab illo
regit ⁊ q̄sq̄ ab impudicis pudicus factus ē ab

illo corrigit: τ quisq̄s in finez impudicus ē ab
illo deserit: occulto quidē iudicio sed nō unq̄.
Et ideo signant dicit hic in littera. Quia non
ledebant grās agebāt. Nam sancti viri nō so-
lū de sibi dimissio grās agūt deo: sed τ de his
a quibus sunt p suū adiutoriū preseruati. Ul-
tima materia grarumactiōis ē cōsideratio p̄-
miationis: q2 deus talia p̄parauit electis que
in cor hois ascēdere nequeūt in p̄senti. Ter-
tio notandū quō vel qualit grāsactio ē ex-
plenda. Debet eni habere quatuor cōditōes
si debito mō debet expleri. Primo debet habe
re magnitudinē. secundo assiduitatem. tertio
vniuersalitatē. et quarto hilaritatem. Primo
ergo debet habere magnitudinē: τ rō ē q2 hō
plus accepit a deo q̄ aliqua creatura: τ iō de-
cet eū magis magnifice gratias agere. Naz lu
cis est talis nature q vbi plures radij ad aliqd
solidū dirigunt: ibi maior est reflectio τ maior
splēdoris multiplicatio. Unde iuxta terrā est
maior calor q̄ i medio interstitio aeris: propt
maiorē τ densiorē radiorū solariū multitudi-
nem. Sic moralit cē debet quo nanq2 homies
plures diuinorū beneficiorū radios recipiūt eo
p grātiarū actiones plures radios in deū refle-
ctere cōuenit. ij. Machab. j. De magnis peri-
culis a deo liberati magnifice gratias agimus
ipsi. Secundo debet habere assiduitatē. j. Tes
sal. v. Gratias agim⁹ deo sine intermissione.
Hec ē rō quare oēs horas canonicas per deo
grās terminamus. i signuz q oia opa nra i eū
debēt grarumactiōe terminari. Tertio de-
bet habere vniuersalitatē vt p oib⁹ nō solum
p placētib⁹ τ p̄sperl. s3 etiā p aduersis deo gra
so reddamus. Ephe. v. Gratias deo agentes
semper p omnib⁹. Aris. ij. politi. prope finem
dicit q plato īter leges suas ordinauit q ciues
se exercitarent p vsum τ studium vt fierēt am-
bidextri vt vtraq3 manu o fieret vtilis ad bel-
landū. Isto mō moraliter nos exercitare debe
mus vt ambidextri simus, vt vicz nō solū tē-
pore p̄speritatis sed etiā aduersitatis ꝯtra for-
tunā pugnare τ deo semp regratiari sciamus
Dicit aūt Galienus q mulier vtraq3 dextras
habens nō fit; vir nāq3 quādoq3 vtit vtraq3 p
dextra: mulier nō. ita moralit effeminati vtrā-
q3 fortunā equanimiter sustinere nō p̄nt. s3 tm̄
p̄speritate sciunt vti. Per oppositū viri sancti
omni fortuna bene vtunt ad honorē dei τ vi-
ctoriā. Talis fuit apl's qui dicebat. ij. Corinth.
ij. Deo aūt grās qui semp triūphat nos i xpo
iesu. Quarto debet hilaritatē siue iocūditatē
vt fiat nō ex tristicia vel necessitate. Solin⁹ de
mirabilibus mūdi. Qz i alesia regione ē fons
quietus q̄ scaturit semper τ infra riuos suos
manēs: nisi ad cantū siue ad cytharaz vl tybiā
statim vero ad sonitum melodie intumescit et
alpheum suū excedit. Fons oīs bonitatis de⁹
est: hic ad letam grarumactionē statim exube
rat τ beneficia maiora impēdit: τ subtrahit ei
qui grarumactiōe colete nō rependit. In cui⁹
figura dr Nee. xij. q in dedicatione cōuocauerunt leui-
tas vt dedicationē facerēt muri hierusalem in
leticia grāruactione τ cymbalis τ cātico: sic er-
go gratias agebāt in cantico.

Lectio CXCVI

P**ropter quod ig**-
nis ardētē colūnam habuerūt du-
cem ignote vie: τ solē sine lesura bo
ni hospitij p̄stitisti. Digni q̄dē illi erāt carcere
luce τ pati carcerem tenebrarū qui inclusos cu
stodiebant filios sanctos tuos p q̄s incipiebat
corruptū legis lumē seculo dari. Postq̄ tra-
ctū ē de bn̄ficio luminis collato hebreis in egy
pto qn̄ egyptij tenebrarū nubilo triduo tene
bant. In ista pte agit de alio lumīs bn̄ficio col
lato filijs isrl in deserto. Et circa hoc duo facit
Primo recitatur beneficium luminis collatū
filijs israel in deserto. Secūdo ostēditur p op-
positū q digni fuerunt egyptij puniri τ affligi
tenebrarū supplicio. scd̄s ps ibi. Digni quidam
erant. Cōcessum aūt fuit filijs isrl bn̄ficiū lucis
dū p desertū transirēt p modū istū: q nocte et
die lux eis seruiuit ducēdo eos p viā ignotaz:
nocte apparuit colūna ignis τ in die columna
nubis. Unū Exod. xiij. Nūq̄ eis defuit colum
na nubis p diē: neq3 defecit eis columna ignis
per noctē vt dux eēt itineris vtroq3 tempore.
Et hoc ē qd dicit ppter qd. q2 filij isrl tibi grās
agebāt τ de nocte petebāt adiutorium tuum τ
habuerunt ardentē columnā ignis ducē igno
te vie p noctē vicz: τ in die cum sufficienti luce
solis habuerūt colūnam nubis ne lederentur
estu solis. et hoc est qd dicit. Et solē sine lesura
boni hospitij p̄stitisti. id est tranquille ꝓtectiōis
Interpositio eni nubis tēpabat solis ardorez
vt eēt illis refrigeriū qd aliās fuisset eis incen-
diuū. Et pōt eē q vapor eleuatus vno tpe nu
bis fieret: τ alio tempore ignitebat τ fieret colū
na ignis. Moraliter sm Greg. i nocte aduer-
sitatis ostēdit deus electis suis ignē cōsolatiōis
τ in die p̄speritatis nubē sustinere obscure ad
uersitatis: moneq3 electo sibi p̄cauere dupliciter
Primo ne aduersitas frangat. Scd̄o ne p̄spe
ritas dissoluat. Cōsequēter ostēdit q̄ iuste egy
ptij priuabant bn̄ficio luminis in egypto. τ di
cit sic. Digni quidem illi. id est egyptij. erāt ca-
rere luce exteriori: quia carebāt luce interiori
gratie τ pati carcerem tenebrarum qui inclu-
sos custodiebant filios sanctos tuos israelitas
non permittentes abire sicut mandauit domi
nus per Moysen: per quos incipiebat incor-

ruptum legis lumen. id est lex incorrupta ⁊ illuminato seculo dari: quia ipsi filii israel propter miracula que viderant in egypto nō preparabant se ad legē suscipiendam. id est ad eū ducti in desertum vbi legem accepturi erant.

Circa illam clausulam. Ardentem columnā habuerūt ducē: Notandū ꝙ status boni prelati describitur penes quattuor cōditiones in his verbis. Dꝫ enī bonꝰ ꝑlatꝰ hr̄e zelū feruoris ⁊ sancte correptōis: statū vigoris ⁊ supportatōis locū amoris ⁊ cōicationis: motum processoris ⁊ informationis. Primo ergo ꝑlatus dꝫ habere zelum feruoris ⁊ sancte correptionis vt sit ardens per industriam: non tepidus p ignauiam: nec fumigans per inanē gloriam: non extinctus per infamiam. Ardentem inquit columnam. In cuius figuram dicitur de Helia. Eccī. xlviii. Surrexit Helias quasi ignis ⁊ verbū illius quasi facula ardebat. Est ergo ꝑlatꝰ quasi ignis ardens p sincerum zelum: sed isti igni quandoqꝫ adiungit̄ sulphur ⁊ quandoqꝫ thus. quando enim thus admiscetur igni tota domus suauitate redolet: quādo vero sulphuri adiungit̄ ignis vehemēter accendit̄: ⁊ tota domꝰ fetore replet̄: ⁊ isto mō est de prelato nōnunqꝫ. Contingit enim quādoqꝫ ꝙ prelatus collaterales ⁊ cōsiliarios sibi assumit ⁊ personas sulphureas incendētes per maliciam ⁊ fetentes per infamiam: ⁊ quando sic ē domus repletur abhominatōe ⁊ fetore ⁊ tribulatione Apocal'. xxi. Pars illorum in stagno ardente igne ⁊ sulphure. Esa. xxxiiii. Cōuertentur torrentes eius in picem ⁊ humus eius ī sulphur ⁊ erit terra eius in picē ardentem nocte ⁊ die. Quādoqꝫ enim fit ꝙ ꝑlatus collaterales ⁊ consiliarios sibi facit de sanctis personis ⁊ deuotis ⁊ fame honeste: ⁊ tunc nulli dubium quin domus tota repleatur dulcedine dilectionis: ⁊ suauitate pacis que per thus figurat̄. Et verificatur de tali prelato illud Eccī. l. Quasi ignis effulgens ⁊ thus ardens in igne. Hic enīꝫ est notandum qualis conditionis debet esse a quo debet prelatus cōsiliuꝫ petere: qđ pulchre ⁊ eloquēter describit Ambrosiꝰ de officiis lib. ii. Aduertēdum inquit ꝙ in acquirendis consiliis plurimum valet vite probitas: virtutum ꝑrogatiua. beniuolentie vsus: facilitatis grā. Quis enim in ceno fontem requirat? Quis ꝺ aqua turbida potum petat? Itaqꝫ vbi est luxuria ibi est intēperātia. vbi vitiorū confusio qs inde sibi aliquid hauriēnduꝫ existimet? Quis vilem iudicet cause aliene: quā videt inutilem vite sue? Quomodo enim potero iudicare consilio superiorem: quem video moribus inferiorem. Supra me debet esse cui me cōmittere paro. An enim putabo idoneum qui mihi det consilium: qui non dat sibi: ⁊ mihi etiā vacare credam qui sibi non vacat: cuius animam voluptates occupant. Libido deuincit: auaricia submergit cupiditas perturbat. Hec Ambro.

Secundo prelatus debet habere statum vigoris ⁊ supportationis vt sit columna fortis supportans regiminis sui onus. Unde prelato. Hiere. i. dicitur. Dedi tibi hodie in ciuitatem munitam ⁊ columnam ferream: quādiu enim columna est recta bene supportat onus superpositum. sed ꝯtito incipit curuari statim tota fabrica cadit. Ita ē moraliter ꝙdiu seruat prelatus rectitudinem ⁊ iusticiam sequens iura ⁊ bonam conscientiam: meritorie supportat ⁊ exequitur causam suaꝫ. Quando vero declinat ad latus ꝑpter affectiōes vel offensam non reprimendo defectiuos ⁊ fouendo bonos: tunc tota fabrica cadit. Iudic. xvi. legimꝰ ꝙ Sampson concutiendo duas columnas quibus tota domus innitebatur: domum prostrauit et omnes qui in ea erant occidit. Isto modo est de diabolo. Affectat enim aliquando vnā congregationem deuotam subuertere ⁊ eos occidere: hoc est eis charitatem que est vita spiritualis auferre. Et vt illud fiat breuiorem viā non habet nisi columnas illius congregatōis concutere ⁊ allidere per turbationes ⁊ cōmotiōes Iob. ix. Qui terram cōmouet de loco suo ⁊ columne eius cōcutientur. Legimus enim in historia scholastica sup Gen. ꝙ cham filiꝰ Noe septem artes liberales in quattuordecim colūnis descripsit: quarum septem erant eree: ⁊ septem latericie vt contra diluuium ignis ⁊ aquē perpetuum permanerent. In figuram ꝙ in ꝑlatis qui columne dicuntur: sufficiens scientia debet esse ⁊ non ignorantia. Et ideo sapientia dicitur excidisse colūnas septem. Prouerb. ix. Quia nisi prelati ecclesie scientia ⁊ sapiētia fuerūt informati fabrica ecclie cito rueret. Tertio prelatus dꝫ habere locum amoris ⁊ cōmunicationis: vt per beniuolentiam ⁊ bonā affectionem subditos habeat ⁊ a subditis habeatur. et hoc notatur cum dicitur. Habuerunt. Debet enim prelatus haberi ab omnibꝰ ⁊ non a quibusdam tantum ⁊ a quibusdam non: sed omnibus ⁊ singulis debet eē communis. Unde in laudem Traiani cesaris dicitur ꝙ cū arguerent eum amici sui de nimia communitate: ⁊ ꝙ ad simplices nimis esset affabilis vltra id quod etiam imperialem dignitatem deceret. Respondit talem se velle esse imperatoreꝫ priuatis: qualem sibi esse imperatores priuatꝰ optasset. Sicut dicit Eutropius romane historie libro. viii. Et sic etiam Iulius cesar amoreꝫ suorum militiꝫ meruit: quia eos non milites sed cōmilitones appellauit. Sicut de eo narrat Suetonius libro. i. Et Uegeciꝰ de re militari libro. iii. ca. i. docet ꝙ in exercitu bene ordina-

to debent esse tres duces. Primus secundus et ternus. Primus autē qui ꝑpuā sustinet potestatē debet esse in parte dextera et inter equites et pedites: vt et cōsilio regere tā eq̄tes q̄ pedites et autoritate ad pugnam possit hortari. Moraliter sic prelatus ꝑsona cōmunis dz esse vt et maiorib⁹ et minorib⁹ suā beniuolētiaz ostēdat. nō semꝑ cum equitib⁹ ꝓprāū requirat honorē: nec semꝑ cū peditib⁹ subiectus minie negligentie torpore sordescat. Sic eni christ⁹ ī familia sua: hoc ē inter apostolos se habebat. nā aliquādo exhibebat se vt superior. Joh. xiij. Vos vocatis me magister et domine et bn̄ dicitis. Sū etenim. Aliquādo se habebat vt inferior. Luc. xxij. Ego aūt in medio vestrū sum sicut qui ministrat. aliquando vt equalis. Joh. xv. Jam nō dicam vos seruos sed amicos meos. amicitia eni equalitatez requirit. viij. Ethico. Eodē modo ꝑlatus inter subditos aliquando debet eē maior aliquādo minor aliq̄n equalis. Maior quātū ad corrigendum iniquitatē. ad Titū. ij. Argue cū omni imperio. Minor quātum ad humilitatis repñsentationē. j. Thessal. ij. Facti sumus paruuli in medio vestrū. Equalis quātum ad amicabilem opationē vel conuersationē. Ecc. xxxij. Rectorem te posuerūt noli extolli: sed esto in illis quasi vnus ex illis. Ista tria tangit beat⁹ Aug⁹. in regula vel speculo clericoꝝ. Honore corā vobis ꝑlatus sit vobis. Ecce reuerentia autoritatis: timore corā deo substratus sit pedib⁹ vestris: ecce repñsentatio humilitatis. erga oēs semetipm̄ bonorū operū se prebeat exemplū amicabilitatis. ecce cōuersatio eq̄litatis. Scdm̄ Aris. xiij. de aīalib⁹ Cor ē cōmune principiū a quo oīa membra vitam et virtutem recipiūt. Declinat tamē magis ad sinistrā partem q̄ ad dexterā quātū ad suū situm. Isto modo moraliter ꝑlatus est cor in corpore christi mystico a quo oēs subditi recipere debēt virtutē et cōsolationem. et influentiam sui motus. Debet tn̄ ad infirmiores cōpatiendo fauorabiliter declinare. Vñ in libro de pōderibus ꝓpositiōe q̄nta dr̄ sic. Si brachia libre fuerint inequalia equalib⁹ appensis ex parte longiori motus fiet. Moraliter libra ē ꝑlatus qui facta suoꝝ subditoꝝ scdm̄ regulas iustitie librare tenet. Esa. xl. Librauit in pondere montes et colles in statera. aliquando ꝗ cōtingit q̄ ista libra hz longam et magnā affectionē priuatam et ꝑtialem ad vnā personam. et breuem et paruam ad aliam: certe tūc brachia libre sunt inequalia et statera necessario ē dolosa. Nā illa persona que iacet in brachio lōgiori maioris affectionis licet sit eq̄lis alteri ī rei veritate vl' forte minus bonus: ꝑpōderabit alteri iacēti ī brachio breuiori. Et iō nō sic formaliter iudicat de isto ꝑlatus suus sicut talis est in rei veritate: sz oportet supponere q̄ prelatus sit statera iusta. et nō de numero coꝝ de quibus ps. Mēdaces filij hominū in stateris vt decipiant. sed debet haberi prelatus a subdito tanq̄ ꝑsona cōmunis a qua quilibet cōsimili mō cōsolationē erudionē: instructionē: et exemplū habere possit vt merito subditi dicāt ei illud Tobie. x. Oia ī te vno habētes te nō debuim⁹ dimittere ire a nobis. Quarto debet ꝑlatus habere motū ꝓcessoris et informādis. et hoc notat cū dicit Ducē. vñ ad boni ducis strēnuitatez nō sufficit bene monere: ꝑcipere: et corripere: et solis sermonibus ordinare: sed necesse est eū strēnue se habere et virtuose ꝓ loco et tempore militare et q̄d precipit alijs exercere: aliquotiens factis suis debet implere. j. Macha. ij. Jesus dum īpleuit verbū: fact⁹ est dux ī isrl'. Talis dux fuit Julius cesar qui nunq̄ dixit militibus suis ite: sed semꝑ venite. et subiunxit cām. Labor inquit ꝑncipatus cū duce videt militib⁹ eē minor sicut de eo scribit Johānes galensis. Talis fuit dux Abimelech qui ꝑscindēs arboris ramū impositūq̄z ferens humeris socijs suis dixit. Qd̄ me videritis facere cito facite. ergo certatim ramos d' arboribus ꝑscidētes sequebant ducem. Judic. ix. Ergo ardētē colūnā. etc.

Lectio CXCVII

Cum cogitarēt iniustoꝝ occidere infantes: et vno exposito filio & liberato in traductionez illoꝝ multitudinē filiorū abstulisti: et pariter illos in aqua perdidisti valida. Illa autem nox cognita est añ a patribus nostris vt vere scientes. quibus iuramētis crediderunt animequiores eēnt. Suscepta est autez a populo tuo sanitas iustoꝝ iniustorū aūt exterminatio. Sicut enim leuasti aduersarios nr̄os sic nos ꝓuocās magnificasti.

Postq̄ actū ē diffuse de nona plaga illata egyptijs ꝑ tenebrosi aeris obscuritatem. In ista pte incipit agere de decima plaga illata eisdē ꝑ primogenitorū exterminationez. Et circa hoc duo facit. Nā primo agit de morte mirabili primogenitorū in egypto. Scd̄o d' submersione totali et rōnabili egyptiorū ī mari rubro. secūda ps ibi. ca. vlt. Impijs autem. Circa primum duo facit. Primo agit de pena mortis que inflicta fuit egyptijs per diuinam animaduersione. Secundo de quadam pena mortis indicta hebreis propter eorū rebellionem. ibi. Tetigit autem et tunc. Circa primum duo facit. Nam primo agit de illius exterminationis qualitate. Secundo de eiusdem quantitate. ibi. Simili autem pena. Circa primū quattuor facit. Nam primo ostēdit q̄ ista exterminatio primogenitoꝝ fuit egyptijs iuste illata. Scd̄o q̄ fuit hebreis iuste ꝑ⁹ ꝓphetata. tertiō q̄ fuit a iustis laudabiliter accepta. Et q̄rto ostēdit qualiter diuersimode se habuerūt egyptij et he-

brei cum pena fuisset illata. Secūda pars ibi. Illa enī nox ē .terna ibi. Suscepta ē. quarta i fectōe sequēti. Abscōsi. ꝛc. legēda est ergo lra sic. Cū cogitarēt egyptij iustoꝝ. id ē iudeoꝝ m occidere infātes, sic ad lōgum habet Exod. j. Uno expo sito filio. id ē Moyse piecto i aqua in fiscellam ꝛ liberato a morte per filiā Pharaonis sororē matris Moysi cōsiderāte euētū ꝛ Exod. ij. In traductionē illoꝝ. id est vt traduceret filios isrl' de egypto. Multitudinē filioꝝ abstulisti. i. primogenita egyptioꝝ occidisti. Exo. xij. ꝛ pariter illos. id est egyptios pdidisti in aqua valida in mari rubro. Exo. xiiij. quasi diceret. Nō soluz filios egyptio ꝝ occidisti. sed etiā patres eorum occidisti Moyse liberato. Cōsequēter dicit quō hec nox fuit hebreis pphetata. Hec aūt nox qua primogenita egyptioꝝ percussisti nō subitanea fuit ꝛ iprouisa: imo deus hec ante reuelauerat Abraam. Isaac ꝛ Jacob. dicēs eis ꝙ in manu forti educeret filios isrl' de egypto. Unū Gesi. xv. Sciēto pnoscēs dixit dn̄s ad abraā ꝙ peregrinum futurū sit semē tuū in terra nō sua ꝛ subijcient eos seruituti ꝛ affligent quadringētis annis. Uerūtamē gētem cui seruituri sūt ego iudicabo ꝛ post hec egredient. dicit ergo. Illa nox ꝙ mortua sūt primogenita egyptioꝝ cognita est a patribus nostris. scz de his reuelante vt verē sciētes: quibus iuramētis. id est firmio promissionib⁹ crediderūt: anime quietiores essent id est magis patiētes. Nā certitudo deliberatione futura facit hoiem magis patiētē i iniuriis. Suscepta ē a populo tuo sanitas quidem iustoꝝ. id est debita iustis. Iniustorum aūt exterminatio: qsi diceret. Utrūqz istorum scz iustoꝝ sanitas ꝛ iniustoꝝ exterminatio factum est ad vtilitatē populi tui. Nā sicut eiecisti aduersarios nr̄os. id est egyptios: sic nos puocās magnificasti. id est te dn̄e magnificare fecisti. Uno filio exposito. i. liberato. Extra de infantib⁹ ꝛ languidis expositis. Si a pre. De expositōe taliū sic determināt iura. Si a pre si ue alio sciēte aut ratū habēte ꝺ negato pietatis officio infans exposit⁹ extiterit: hoc ipso a potestate patris ē liberatus. Nā in hoc casu i ingenuitatē libertus. ꝛ seru⁹ in libertatē eripit. idē de languidis cuiuscūqz fuerint etatis. Moraliter mūdus iste filios suos tractat diuersimode: quosdā sibi applicat ꝛ preficit. quosdam abdicat ꝛ exponit. Applicat sibi diuites ꝛ abdicat pauperes: sicut egypt⁹ filios egyptioꝝ saluauit ꝛ filios isrl' submersit: ꝛ tñ de isto nocumēto puenit vnū lucrū. Nā diuites remanēt i tutela mūdi sp subiecti ipius potestati: sed certe pauperes exuuntur a mūdi hui⁹ potestate: eo ipso ꝙ a mundi huius amicitia deseruntur. Et sicut quem impius ꝛ crudelis pater naturalis exponit: pius ꝛ generosus homo interdum adoptat. ita quem mundus exponit deus adoptat ꝛ a seruitute mūdi liberat. Roma. viij. Nō enī accepistis spiritū seruitutis iterū in timore: sed accepistis spm̄ adoptionis filioꝝ dei in quo clamamus Abba pater. Circa illam clausulā. Sciētes quibus iuramentis crediderūt. Notandū ꝙ bona credulitas siue fides quattuor impetrat fore appetēda. Procurat enim fides bene credēti peccatoꝝ remissionem: demoniorū cōfusionē: optatorū cōsecutionē: ꝛ electorum benedictionē. Primo enim fides cōfert credēti peccatorum remissionem. Act. x. de xp̄o dicit. Huic oēs prophete testimonium phibēt remissionē peccatoꝝ accipere per nomē eius omnes qui credunt in eum. Exemplū Jone. iij. Crediderunt viri niniuite domino ꝛ pdicauerūt ieiuniū. Docet Aris. in pmo rhetorice in principio: ꝙ tria sūt ꝙ faciūt dictum alicui⁹ credibile: quis nō demōstratiue loquat vicz prudētia: virtus ꝛ beniuolētia Cuius cā est fm eū: ꝙ propter opposita istoꝝ discredimus alicui nō demōstratiue loquenti vicz. Aut ppter imprudentiā: qr reputam⁹ eū ignarū: aut propter maliciam: qr quis verum sciat nō tamē est amicus veritati ꝛ iusticie: aut propter defectū beniuolentie: qr in casu licz sit prudens ꝛ virtuosus nō tamē reputam⁹ eum ita beniuolum ꝙ velit nobis cōsulere qō nobis expediēs iudicat. Sed qñ ista tria concurrunt in cōsiliario scz ꝙ reputamus eū prudentem: virtuosum ꝛ nobis beniuolū. tūc absqz dubio credim⁹ dictis eius: quis eo nequaqz demonstret. Sic de christo loquamur ꝙ venit in mundum psuadere ꝛ pdicare: nō dicta sua scientifice demōstrare. ꝛ ideo doctrina sua nō scientia sed fides nominatur. Sunt tamē dicta sua nihilominus credibilia propter tres rōnes predictas. Cum quia i eo viguit prudētia. cū eēt sapiētia dei patris: tum qr in eo fuit virt⁹: quia omnia bene fecit. Mar. vij. tum qr i eo fuit beniuolētia ad nos: quia dilexit nos ꝛ lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Apoc. j. et ideo signāter dicit ps̄. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis. Secūdo operat fides demoniorum cōfusionem. Mar. vlt. Signa eos qui in me crediderit sequētur. In nomie meo demonia eiciēt. Et ideo fides dicitur scutum spirituale in quo demonia vincimus. Eph. vi. In oibus sumētes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Dic Pap. ꝛ habetur in expositōe super Juuenalē Satyra. ij. ꝙ Numa ponpilio sacrificante cecidit quoddam scutum de celo quod ancile dictum fuit. datumqz est responsuz ꝙ illuc foret romanum imperium terminatū vbi ancile foret seruatum. Numa vndecim alia scuta fecit vt eēnt duodecim numero: vt quod illud de celo deciderat maneret occultū. Moraliter scutum fi-

dei de celo cecidit quando christus veniens de celo fidem hominibus predicauit et vbicunq; fuerit scutum istud seruatum: demonis extirpabitur dominium et perseuerabit diuinũ imperiũ. Hec aũt scuta duodecim sunt q2 fidei articulos duodecĩ apl'i fundauerunt. Istud scutũ liberat a demonib⁹. qđ in daniele figuratũ fuit cõuenienť: q̃ licz in lacu cũ leonibus moraret̃: nulla tñ lesio inuẽta est in eo: q2 credidit deo suo. Dañ. vj. Tertio confert fides optatoꝝ cõsecutionẽ. Mar. xj. Quecũq;
B orãtes petitis credite: q2 accipietis ꝛ fiet vobis. Narrat magr̃ in historijs: q̄ cũ alexãder venisset i mõtes caspios miserũt ad eũ filij captiuitatis decem tribuũ egrediẽdi licẽtiã postulãtes: cũq; q̃sisset cãz captiuitatis rñderunt: q̄ eo q2 recessissent a deo isrl' vitulis aureis imolando ꝛ p pphas dei dictũ eẽ eos nõ redituros. Tũc rñdit alexander q̄ arti⁹ eos includeret. Cũz q̃ angusta viaꝝ inciperet obstruere molib⁹ bituminatis ꝛ vidit hũanũ laborẽ nõ posse sufficere: rogauit deũ isrl' vt illud op⁹ cõpleret. Et ecce iussu diuino ꝓrupta mõtiũ ad se inuicẽ accesserũt: ꝛ fact⁹ ẽ loc⁹ imeabilis. ꝛ vt ait Josephus. De⁹ inq̄t q̄d facturꝰ ẽ ꝑ fidelib⁹ suis: cũ ꝑ infidelib⁹ ab eo auxiliũ petẽtib⁹ tãto miraculorũ insignia voluit opari. Exemplũ ad istud patet Joh. iiij. de regulo: cui⁹ fili⁹ infirmabatur capharnaũ. Cui⁹ reguli fides: licet eẽt diminuta q2 nõ credidit xp̃m posse sanare filium suũ nisi descẽderet corporaliť ad eũ: salutẽ tñ filio ipetrauit. Patet etiã istud exẽplum in cẽturione. Mat. viij. Cui ꝑ salute serui depcanti finaliter responsum fuit Uade sicut credidisti fiet tibi.

Quarto fides bñ credẽn ↄfert electoꝝ bñdictionẽ. Joh. xx. Dixit iesus. q2 vidisti me thoma credidisti: beati q̃ nõ viderũt ꝛ crediderũt Qđ expones Greg⁹. dicit sic. In hac snia nos specialiť signati sum⁹: qui eũ quẽ carne ñ videmus mẽte retinem⁹: si tñ fidẽ nr̃am opibus sequamur. Ille eteni vere credit q̃ exercet opando qđ credit. Distinguũt aũt doctores de fide q̄ fides q̄dã ẽ informis: q̃dam formata. Informis ẽ q̃ ẽ sine charitate sicut ẽ in demonibus ꝛ malis hoibus. Formata đr q̃ charitate viuificat̃. Et iõ dicit magr̃ sniaꝝ li. iij. di. xxiij. Aliđ ẽ credere deũ ꝛ aliud in deũ. ꝛ aliud deo credere. Credere deo ẽ credere eẽ vera q̃ loquũtur. qđ ꝛ mali faciũt: ꝛ nos credim⁹ homini ñ nõ i hominẽ. Credere deum ẽ credere q̄ ipe sit. qđ etiã mali faciũt. Credere i deũ ẽ credẽdo amare ꝛ amãdo in eũ ire. Et hec ẽ illa credulitas sola q̃ facit hoiem siue aiam hois esse rectã. Per cui⁹ ↄtrium đr Abachuc. ij. Qui icredulus est aia eius nõ erit recta in semetipo. Justus aũtẽ ex fide sua viuit. ꝛ signonť dicit q̄ aia increduli qui fidẽ formatã nõ hꝫ nõ ẽ recta. Ubi notandũ q̄ ẽ de aia hũana moraliť: sicut de triangulo, naturaliter ↄstat eẽ. Nullus eni triangulus plures angulos rectos habere põt sed tñ vnuz: ꝛ tamẽ ab illo totus triangulus denoiatur rectangulus vel ortogonius: sicut i penultima cõclusiõe clẽchorũ. ꝛ primo Euclidis pꝫ Cui⁹ figurã ipe pythagoras noiauit dulcarnõ Sicut eni narrat Alexander nequã libro de naturis rerũ: dulcarnõ fuit figura pythagore. et đr dulcarnon a dulia carnis. i. ab imolatione carnis tauri. quem idem ph̃us imolauit Joui ob inuẽtionẽ dicte cõclusiõis. Ab hac q̃ cõclu-
D sione habeo q̄ totus triangulus ab vno angulo recto triangul⁹ denoiat̃ rectangul⁹. Et codẽ mõ ẽ đ aĩa hũana moraliter. Aia eni humana triangularis eẽ dinoscit̃ ꝑ memoriã: intelligẽtiam: ꝛ volũtatẽ. Uñ Aug⁹. x. de trini. co. xviij nulla istaꝝ ꝑsonaꝝ seu viriũ đr oĩa eẽ recta nisi a solo volũtate. Nõ eni đr aĩa recta ꝑpter bonitatẽ memorie: nec a subtilitate intelligentie. Multi eni reperiunt̃ valde fecũde memorie ꝛ subtilis ꝛ ꝑspicacis intelligentie: q̃ tñ non sunt recti nec iusti. imo q̃ueq; valde distorti ꝛ iniusti. Relinq̃tur q̃ q̄ aia hũana đr eẽ recta a solo volũtate: a q̃ sola existẽte recta hõ đr iust⁹ ꝛ rect⁹: ꝛ iõ rõnabiliter cõcludit Anshel'. viij. de li. arbi. q̄ iusticia ẽ rectitudo voluntatis. Est q̃ magna vanitas q̄ hõ nitit̃ totis viribus illas pces rectificare q̃ cũ nõ faciũt rectũ: ꝛ illã potentiaz dimittat inculiã a qua tota ipius sumit̃ rectitudo. Sũt eni hoies cõiter curiosi vt multarũ sciẽtiaꝝ veritates memoriter teneãt. ꝛ eas per intelligentiã diligent' discutiũt. ñ q̄ volũtas eorũ amore dei ꝛ ꝓximi inflãmet̃ nõ curãt. a qua sola hõ đr rect⁹. Cañ. j. Recti diligũt te: ꝛ ideo nõ inmerito plãgit' ꝓpha Mich. vij. Perijt sanctus de terra ꝛ rect⁹ in hoibus nõ ẽ. Cuius cã assignat̃ Eccĩ. vij. Solũmõ hoc inueni q̄ de⁹ fecit hoiem rectũ ꝛ ipe se immiscuit infinitis q̃stionibus. Et iõ vt recte credam⁹ ꝛ bñdictionem electoꝝ habeam⁹: fidẽ nr̃am catholicã charitate informare debem⁹. Gal. iij. Qui ex fide sũt benedicentur.

Lectio CXCVIII

Bsconse enim sa

a crificabãt iusti pueri bonoꝝ iusticie legẽ in cõcordia disposuerũt sil'r et bona ꝛ mala recepturos iustos. patrias decõtantes laudes. Resonabat aũt incõueniẽs inimicoꝝ vox ꝛ flebilis audiebat̃ planct⁹ ploratorum ifantiũ. Postq̃ tacta ẽ plaga mirabilis q̃ ꝑmogenita fuerũt occisa. hic agit đ plãctu miserabili q̃ oẽs vniuersalit' sũt lamẽtati. Et circa h duo facit. Nã ꝑmo agit̃ de hebreoꝝ leticia ꝛ exultatiõe. scđo de egyptioꝝ lamẽtatiõe ꝛ tristitia. ibi. Resonabat. Circa primum narrat q̄ hebrei nocte illa institerũt totaliter laudi diuine opere, corde, ꝛ ore. Ope q2 sacrificabãt: corde

q2 ad legē istā seruādā se parabant. ore q2 laudes deo decātabāt. ⁊ hoc ē qd dicit Absconse enī sacrificabāt iusti pueri bonoꝝ .i. hebrei filij ꝑriarcharū occulte fecerunt phase. Exod. xij. quod etiā de nocte fecerūt: sicut ibi pz. Et in domibus inclusi. Et iō abscōse fecerūt ⁊ q̄tuꝫ ad tps ⁊ q̄tū ad locū ⁊ figurā ⁊ modū. Abscōditū fuit illud sacrificiū: q2 figura fuit sacrificij nr̄i in noua lege. Et iusticie legē in cōcordia disposuerūt .i. disposuerūt istud bonū fore in ppetuū de celebratiōe phase in cōcordia .i. in cōseruatiōe gentis illius: q2 extraneus non vescebatur ex eo nisi circūcideretur sicut ꝑ p̄ceperat eis deus. Et ecce quō disposuerūt se i corde tripl̄r. Nā disposuerūt se deo fore obediētes: disposuerūt se fore patiētes: ⁊ disposuerūt se fore grās deo agētes. Quātū ad primū disposuerūt legē in cōcordiā sicut expositū fuit. Quātū ad scdm dicit ꝑ disposuerūt se iustos recepturos silr bona ⁊ mala .i. disposuerūt patienter ⁊ equanimiter se recepturos a deo. tā ꝓspera q̄ȝ aduersa. aduersa sine murmuratiōe. ꝓspera sine elatiōe. Quātū ad tertiū dicit ꝑ hec disposuerūt decātes laudes patrias .i. laudes q̄s a patribus didicerant qd ē cōtra nōnullos q̄ nō laudes sanctoꝝ patrū s cātilenas ꝑeligūt cātare meretriciꝫ. Alia lr̄a hꝫ. Patri omniū decātantes laudes. ⁊ sn̄ia pꝫ. Sꝫ qualiter tūc se habuerūt egyptij declaratur cū sequitur. Resonabat aūt inconueniens inimicoꝝ discordās egyptioꝝ vox. Erāt enī plangētes sine ꝯcordia ⁊ sine ꝯueniēti ꝓportione erexerūt voces suas ⁊ flebilis audiebatur planctus ploratoꝝ infantiū. Magna enī fuit materia doloris tot innocentes occidi simul: ⁊ subito cōsiderate. Circa illā clausulā Iusticie legeꝫ in cōcordiā disposuerūt. Notādū ē ꝑ rectores reipublice quicūq̄ȝ circa leges statuendas ad cōmodū subditoꝝ in his verbis quadrupliciter informantur. Requirūt nāq̄ȝ leges ad hoc ꝑ debito mō fiant subtilitatē mature deliberatiōis ⁊ vtilitatē secure cohabitatiōis: autoritatē mā sure obligatiōis: ⁊ equalitatē mēsure ⁊ distributiōis. Primo mō vt q̄ ad subtilitateꝫ debito mō statuantur requiritur maturitas deliberationis ⁊ h̄ notatur cū dr̄. Disposuerūt. Non enī subito neq̄ȝ ex abrupto ꝑnt leges vtiliter ⁊ vniuersaliter statui. In cuius figurā Moyses cū diis .xl. diebus fuit qn̄ legē scriptā accepit. ꝑ qd etiā tps ieiunij fecit cōtinuū ad designādū ꝑ legislatores sobrietati nō festis ⁊ ꝯuiuijs vacare debēt ꝑ tpe q̄ leges cōdūt. Sūt enī leges q̄ ordinantur ad bonū aīe ꝓncipaliores artibus medicaminū q̄ ordinantur ad bonū corporis: sic dicit Arist. iij. Polit. Cū ḡ leges medicinales hoībus nō dentur sine preuia meditatiōe sollicita ⁊ secuta sen matura: ꝯstat ꝑ nec leges morales sine maturitate debita dari debēt. Et iō scribit Iustinianus in ꝓlogo institutionū. ꝑ cū sūma diligētia ⁊ summis vigilijs ꝓ prudētissimoꝝ viroꝝ solertiā leges fecit in illud vnū volumē cōpingi. Est enī legispositiuū ꝓncipalis ps politice. ⁊ maxime necessariū ē cōmunitati hūane ꝑ aliq̄ sint boni legispositiui siue legislatores. sicut docet Aris. x. ethi. Probat enī ibidē Aris. tribus vltimis capitulis tres ꝯclusiones. Prima ad faciēdū homines virtuosos nō solū sufficit sermo ꝑsuasiuus. Scd̄a ē ꝑ ad h̄ necessaria ē bona ꝯsuetudo. Tertia ē ꝑ bona ꝯsuetudo sine bonis legibus haberi nō pōt. Prima cōclusio pꝫ: q2 iuueniū aliqui sunt liberales. alij degeneres. et alij insanabiles. Liberales sūt q̄ apti nati sūt fugere turpes delectatiōes ex sola verecūdia Degeneres sūt ⁊ inobediētes q̄ q̄lescūq̄ȝ delectatiōes ꝓsequuntur nisi ꝑ penā ꝯtrariā castigētur Insanabiles sūt q̄ neq̄ȝ ꝑsuasionibus neq̄ȝ penis a prauis delectatiōibus retrahuntur. Pro bonis aūt iuuenibus sufficit sermo ꝑsuasiuus q̄ statim alliciuntur ad virtutē. cōsiderata turpitudine viciose delectatiōis ⁊ pulchritudine honestie virtutis. Pro inobediētibus ⁊ rebellibus non sufficit sermo ꝑsuasiuus s requiruntur pene ⁊ puniciones in ꝑsonis vel in rebus. Pro insanabilibus q̄s nos incorrigibiles vocamus requiritur exterminatio siue mors. Dicit Galenus i dynamide vt recitat victorinus .xxxj. li. suo naturaliū. ca. ccij. Omne auxiliū medicine totius corporis tripertiuꝫ ē: viꝫ medicamēto. ferro ⁊ igne. Qd si medicamēto curari non pōt: ferro ⁊ igne curetur. Si aūt nec ferro igne curetur. qd aūt nullo istoꝝ trium curari poterit incurabile estimetur. Moraliter medicamētū ē occulta correptio ⁊ caritatiua ferrū ꝯdēnatio: ignis excōicatio. vel seq̄strātio corporalis. Et q̄ nullo istoꝝ triū ē curabilis insanabilis iudicatur. cui debetur mors vel exterminatio sm̄ Aris. Patet ḡ ꝑ non sufficit ad humanā virtutē solus sermo ꝑsuasiuus. Scd̄a vero ꝯclusio ꝑ ad h̄ necessario bona ꝯsuetudo requiratur sequitur ex p̄dictis. Illud enī necessariū ē ad salutē ꝑ qd exterminatur passio inclinās ad viciū: s huiōi ē sola bona ꝯsuetudo. ḡ ⁊c̄. q2 sicut dictū ē sola doctrina nō sufficit. Triplex enī fuit antiquoꝝ sn̄ia de eo qd est hoīes virtuosos fieri. Dixerūt enī q̄dā ꝑ hoīes fiūt boni ꝑ naturā: puta ex naturali cōplexiōe cū impssiōe corpoꝝ supcelestiū. Alij dixerūt ꝑ hoīes fiūt boni ꝓpter exercitiū. Tertij dixerūt ꝑ ꝑ doctrinā. et ista tria dcā sūt aliq̄ualiter vera. Nā q̄daꝫ moꝝ a natiuitate sunt dispositi ad fortitudinē vel tēperātiā: s hec naturalis dispositio ē virtus īpfecta: sicut dr̄. vj. ethi. Et ad eius ꝑfectionē requiritur doctrina q̄ ē ꝑfectio rōnis. Sꝫ cū virtutes morales sint i appetitu: nō sufficit cū nāli dispositione doctrina: s vlterius requiritur ꝯsuetudo ꝑ quā ipse appetitus inclinetur ad bonuꝫ. Hꝫ enī ꝯsuetudo bona quādā violētiā iclinātē ad bonū. Ex q̄ pꝫ ꝑ ad bonitatē moꝝ requiritur bona ꝯsuetudo.

Tertia cõclusio vicz q ad bonã ꝯsuetudinē requirūt bone leges sic ostēdit. Bona ꝯsuetudo io necessaria ē ad bonos mores: q2 cõsuetudo bona inducit necessitatē quādā ad bonū: ꝫ hec necessitas sine legibꝰ bn̄ ordiatis nõ habet. Habet eni lex quādā vim coactiuā inductā per multitudinē vel saltē p aliquā scz psonā q vicē multitudinis gerit instituit. τ io necessariū ē habere bonos legislatores: tū ꝑpter iuuenes q sine difficultate a vanis nõ retrahunt. tū ꝑpter viros in pfecta etate. vt p leges bonas bone ꝯsuetudines l eis reseruet. Requirunt ꝗ leges qrtū ad sui institutionē subtilitatē mature deliberationis: qꝺ notat cū dr. Disposuerunt Eccl. xix. In oī sapia dispositio legis. Secūdo requirūt leges vtilitatē secure cohabitatõis. hec ē cā finalis legū vt hoies pūt adiuicē cõcorditer habitare. qꝺ notat cū dr. In ꝯcordia. Unde dicit Aris. iij. Polit. q ciuitas ē cõmunicatio bonaꝝ actionū ꝑpter bn̄ viuere ex gētibus τ oībꝰ grā vite pfecte τ p se sufficiēto. viij. Ethi. ca. j. dr q amicitia maxime videt cõtinere ciuitates. τ legispositores magis studēt circa eā q circa iusticiā. Cõcordia eni aliqd simile amicitie videt eē. Hanc aūt maxime appetunt τ cõtentionē inimicā existētē maxime expellūt. Hec Aris. Et iō ꝫm Isid. ix. ethimo. ca. iiij. In descriptione populi cadit concordia. Dicit eni q populus ē hūane multitudinis cetus iuris cõsensu τ cõcordi cõione sociatus. Et ꝯcordat cū dictis Aug. de verbis dn̄i in mõte sermõe xxvj. vbi cõmēdās vnitatē dicit sic. Unū cogitate fratres mei τ videte in ipa multitudine: si delectat nisi vnū. Ecce deo ꝑpicio q multi estis. Quis vos ferret nisi vnū saperetis? Unde de multis quies ista. Da vnū τ pplꝰ est: tolle vnū τ turba ē. hec Augꝰ. Scḋo tn̄ de ciui. cap. xxj. dicit Augꝰ. quid sit pplꝰ ꝫm sniam Scipionis: τ dicit q respublica ē res ppli. populū autē dic Scipio nõ dicit eē cetū multitudinis: ꝫ cetū iuris cõsensu τ vtilitatis cõmunione sociatū. Aliaut adhuc replicat diffinitionē ppli. xix. de ciuitate dei. ca. xxiij. q ē talis. Populꝰ ē cetꝰ multitudinis rõnalis: reꝝ quas diligit concordi cõione sociatꝰ. Prima tn̄ diffinitio videt melior q populū ponit eē cetū iuris ꝯsensu sociatū. Sz in oībus istis diffinitõibꝰ satis liqt q nulla multitudo sine cõcordia pplus dici pōt. Res vero publica sine populo ē eē nõ potest. Et iō dic Augustinꝰ recitās verba Scipiõis. ij. de ciui. dei. ca. xxj. q quēadmodū armonia in cātu ē ita ē cõcordia in ciuitate. Sicut eni ex distinctis sonis in fidibꝰ: in nbiis concorꝫ ꝯcentus efficit. ita ex summis infimis τ medijs interiectis ordinibꝰ cõcordia statuit ciuitatis. hec cõcordia h vnanimitas τ dilectõ mutua finis ē quē legispositor intendit. Roma. xiij. Plenitudo legis ē dilectio. Et. j. Timoth. j. Finis autē precepti ē charitas. Tertio requirit leges i republica q sēcūq autoritatē mēsure obligatõis: vt sic nõ sine sūmo cõsilio instituunt: ita nec sine causis maximis abrogēt. Recitat aūt Aris. legē Ipodami vnꝰ de antiqs legislatoribꝰ in. ij. Poli. i multis. τ spēaliter q statuit talē legē quātum ad legislatores q quicunq adinueniret aliqd nouū expediēs ciuitati: honorē aliquē reportaret. τ q2 ista lex videt hr̄e bonā apparentiaꝫ: occasione huiꝰ legis disputat istā questionem

Utrū ciuitati expediat mutare patrias leges p melioribꝰ legibꝰ nouit adinuēns? Et videt q sic: qdrupliciter. Tū q2 sic ē in alijs artibꝰ qbuscūq sicut in medicinali τ in musica q aliqua approbata ab antiqs doctoribꝰ sunt mutata: tū q2 multe de legibꝰ talibꝰ sūt valde barbarice τ irrõnabiles. sicut q ciues poterāt vendere vxores suas p ferro: tū q2 hoies antiq fuerūt quasi brutales τ insensati: tū q2 leges sunt scripte vniuersaliter: actꝰ aūt hoium pticulares sūt τ varij: nec pūt p vnā legē regi. Ad istam qstionē vult Aris. dicere q nullo mõ expedit ciuitati q faciliter mutet vel abroget leges antiqs p nouis legibꝰ etiā si aliqd modicū vtilitatis ciuitati ꝑueniret p nouas. Et iō dicit q illa lex Ipodami mala fuit q statuit q adiuenienti nouā legē τ vtilē ciuitati aliqs honor daret: q2 p hoc iuuenes τ ingeniosi insisterēt circa adiuētionē nouaꝝ legū sub spē boni cõis τ ad abrogationē veteꝝ: sic de facili inducerēt mutatõez totius policie. Et ideo dicit Aris. q leges antiq debēt esse magne reuerētie τ stabilitatis. Unī faciliter cõdere leges nouas τ mutare antiqs ē multipliciter nociuū: q2 hoc nihil aliud ē q assuefacere hoies ad soluēdū leges τ ad paruipēdēdū obligationē legis: τ iō meliꝰ est sinere modicos τ leues errores q soluere leges antiqs: q2 q frequēter leges mutāt: plus nocent q ꝓsūt. q2 assuefaciūt ciues ad nõ obseruāda statuta ꝑncipū τ ꝑcepta. Unī tenet Aris. q q faciliter legē mutat: legis virtutē debilitat. Nec est sīle scḋm eū de artibꝰ τ legibꝰ. Nā virtꝰ τ efficacia artiū τ sciēnaꝝ fūdat sup rõem: τ ex tali rõe naturali hꝫ vim suā. Leges aūt positiue i multis nõ habēt obligatõez nisi ex cõsuetudine et obseruātia τ vetustate: τ iō debilitare ꝯsuetudinē ē debilitare legē. ff. de legi. τ senacõsul. l. τ lōga ꝯsuetudie. l. nõ oīm. Nõ oīm q a maioribꝰ ꝯstituta sūt rō reddi pt. τ. l. seqn̄ti. τ iō rões eoꝝ oīuz q instituūt inquiri nõ opꝫ alioquin multa ex his q certa sūt subuerterent. Si vero eēnt aliq leges antique q manifeste cõtinerēt pnicie ciuitatis de maturo cõsilio abrogari deberent. ꝫ nullo ꝯsensu: nec hoc cõiter frequētaret. Et iō dicit signāt Ualerꝰ li. ij. de institutis Massiliēsium q in eoꝝ ciuitate cõdita vrbe seruatꝰ ē qdā gladiꝰ vsq ad tēpꝰ suum q noxij iugulabāt: rubigie exesus τ vix sufficiēs

ministerio. sed iudex in minimo quoqȝ rebus omnia antique ꝯsuetudinis monumēta seruare debet. In huiꝰ signū q̄ lex mosayca in lapidibꝰ scripta erat. Leges etiā romanorū in duodecī tabulis eburneis scribebant̄ in signū stabilitatis ⁊ idelibilitatis future. Narrat ad istū ꝓpositū Trogꝰ pōpei. li. vj. ca. v. d̄ ligurgo. Quarto requirunt leges equalitatē mēsure ⁊ distributionis: vt videlicet leges sint omnibꝰ cōmunes qui sūt eiusdē cōditionis: vt qđ vni taliū liceat omnibꝰ liceat. et qđ interdicit̄ vni: omnibꝰ sit interdictū. Hoc tū sic intelligi nō debet q̄ oīs lex equaliter oēs ciues cōplectat̄: cū alie leges debeant̄ militibꝰ: alie agricolis: alie artificibꝰ: alie dn̄is: alie seruis: sed omnibꝰ eiusdē status ⁊ cōditionis debet lex eis data esse cōmunis. Et ideo q̄ voluīt aliquā rēpublicā seu cōmunitatē q̄cunqȝ cōstituere ex personis omnino equalibus: necessario destruūt ordinē ⁊ pulchritudinē reipublice que stat in diuersorū graduū cōuenienti ꝓportione. vt dicit Augꝰ. xix. de ciui. dei. ca. xxiij. q̄ pax omniū rerum ē tranquillitas ordinis. Ordo vero ē pariū ⁊ dispariū rerum sua cuiqȝ loca tribuens dispositio. Ac p̄ hꝫ vbi ē omnimoda paritas ibi nullꝰ ē ordo. Aris. dicit. vij. politico. q̄ lex ē quedaȝ ordo: ⁊ bona legislatio est bona ordinatio. ⁊. iij. politi. dicit q̄ iustū est equales scd̄m virtutē: equale meritū recipe: ⁊ inequale ꝯ inequale. Est eni vnitas ciuitatis sicut vnitas animalis que in bona ꝓportione ꝯsistit.

Lectio. CXCIX

Similī autē pena

seruus cū domino afflictus ē ⁊ popularis homo regi similia passus. Similiter ergo omēs vno noīe mortis: mortuos habebant innumerabiles: nec eni ad sepeliendū viui sufficiebant: quoniā vno momēto q̄ erat p̄clarior natio eoꝝ exterminata ē. De oībus eni nō credētes ꝓpter beneficia istec cū primū fuit exterminiū primogenitoꝝ spopōdert̄ se populū dei eē. Postq̄ȝ actū ē de mirabili exterminatione primogenitorū in egypto q̄tuȝ ad qualitatē eiꝰ. Hic agit̄ de eiusdē pene magnitudine q̄tū ad ipsius multiplicē acerbitateȝ

Circa qđ tria facit. Primo ostendit q̄ illa pena nulli pepercit propter generis nobilitateȝ. Scđo q̄ nulli pepercit ꝓpter tp̄is importunitatē. Et tertio q̄ nulli pepercit statꝰ insensibilitatē. secunda ibi. Cū eni quietū. tertia ibi. Tūc cōtinuo. Circa primū dicunt̄ tria. Nā primo enarrat̄ pene generalis indifferētia. Scđo sepulture legalis insufficiētia. Tertio cōtrinōis aliqualis euidētia. Circa primū dicit q̄ in pena ipsiꝰ plage qua exterminabant̄ egyptiorū primogenita fuit duplex indifferētia: q̄r cōmuniter ⁊ indifferēter affligebant̄ dominꝰ ⁊ seruus rex ⁊ vulgus. Simili inquit pena ⁊c̄. Et ex hoc cōcludit q̄ omnes simul vno noīe mortis mortuos habebāt innumerabiles. Insufficiētia vero sepulture subiungit̄ ꝓ tanto q̄ mortui fuerunt tot quot viui defecerūt p̄ tristicia: nec suffecerūt ad sepeliēdū mortuos. Vn̄ subdit. Nec eni ad sepeliēdū sufficiebāt: quoniā vno momēto q̄ erat p̄clarior natio eoruȝ. id ē primogenita: exterminata ē ⁊c̄. Et ternum aliqualis ꝯtritionis euidētia q̄ tunc in egyptijs apparuit: q̄ illi qui nullo modo volebāt credere ꝓpter ipsa beneficia. tunc qū exterminiū factū ē primogenitorū spoponderūt se populū dei esse. id ē ꝓmiserunt se velle subijci deo tali pacto q̄ plaga cessaret. Vel legit̄ aliter de hebreis q̄ ante ante mortē primogenitorū visis alijs plagis egyptiorū ⁊ beneficijs sibi p̄stitis nō crediderūt perfecte in deū: sed tunc primo cū viderēt morteȝ primogenitorū confessi sūt se populū dei esse. Et nota q̄ tria ponunt̄ hic historialiter peccata que quotidie fieri cernimꝰ inter gentes. Dicitur eni q̄ꝺ quālibet familia iacebat viꝰ mortuus. ⁊ q̄ iste erat de natione clariori: q̄r p̄mogenitus. Et visa illa plaga egyptij egerūt penitētiā fictā: ⁊ spopōderūt se filios dei eē. Isto mō moraliter si scrutemur vix est aliqua domꝰ vel familia in qua nō iacet aliquis mortuꝰ peccato imo forte plures: q̄r stultoꝝ infinitus ē numerus. Eccs. j. Itē consideremꝰ ad oculū. illi qui deberēt eē p̄clariores ⁊ nobiliores genere plurimū inueniunt̄ mortui morte culpe. Iteȝ ⁊ h̄ ꝑpendere possumus euidēter q̄ ficta ē penitētia nōnullorū: qui ipe infirmitatis vel aduersitatis clamāt ad deū plus timore pene q̄ȝ amore iusticie. Et ideo qū restituunt̄ sanitati vel ꝓsperitati: redeūt ad solitā ꝑuersitateȝ: sicut de lupo metrice dicit̄. Heu cum languebat monachꝰ lupus esse volebat. Sȝ dum cōualuit mansit vt añ fuit. Itē. Dū fero languorē: fero religionis amorē. Expers languoris nō sum memor huiꝰ amoris. Sic anthiochus a deo percussus ꝓmisit se iudeū futurū ⁊ omnē locuȝ terre ꝑambulaturū: ⁊ p̄dicaturū dei potestatem. ij. Mach. ix. qđ nō fecit. Circa illā clausulam. Popularis homo regi similia passus: Notandū ē q̄ aliq̄ circa statū regnū decreuerūt antiq̄ sollicitius obseruāda: scȝ p̄lationis regie necessitatē: institutionis cōgruitatē: executionis auctoritatē: ⁊ bone cōuersationis ꝓbitatē. Circa p̄mū est aduertēduȝ q̄ necessitatē regie p̄lationis pulchre declarat Petrus rauen. in suo eplari epl'a. j. vbi dic̄ sic. Ad extollēdā iustoruȝ p̄conia ⁊ reprimēdas insolētias trāsgressoruȝ ꝓspiciēs e celo iusticia erexit in ꝓfīs regnātiū solia ⁊ diuersorū principuȝ potestates. Caruisset nāqȝ libērꝰ hūana cōditio iuga dominij: nec libertate a se quam eis natura donauerat hoīes abdicassēt: nisi q̄ impunita licētia scele-

rū in euidētiā hūani generis pnicē redunda-
bat. Et sic necessitate quadā oportuit naturaȝ
subesse iusticie ꝛ seruare iudicij libertatē: ꝑ nec
extrinsecus exquiri decuit specie aliquā creatu
re: cui se representata p hominē celestis imago
subijceret: ꝑ homo ꝑlatus est hominū vt grati-
orē prelaturā efficeret identitas speciei: po-
tissime cū diuina sententia ꝑfecit ad regimen
populoꝝ romanoꝝ imperiū: dū ostensa sibi fi
gura numismatis in reddicione census ꝛ solu-
tionib⁹ tributoꝝ ꝑ ceteris regibus cesaree for
tune presignauit fastigiū: cui subicit oīs uno-
dos nationes: nō ad hoc solū vt eis imperan-
do ꝑesset: sed vt ipsi⁹ potius iusticie copiā mi-
strando ꝓdesset: ne p impunitatē criminū con
ualescat insolētia trangressoꝝ. Hec ille. In q̄
sententia tres questiones soluūt. Prima qua-
re necesse fuit regimē regia inter homines in-
troduci cū homo desideret naturaliter liberta
te gaudere. Ratio est: ne impunita licentia sce
lerū iusticiā extirparet: ꝛ ideo oportuit liberta-
tē subesse iusticie. Scd̄a q̄re nulla species ani-
malis creature assumpta ē in regimine hominis
videlicet: q2 homo est animal rōnale habēs in
se imaginē trinitatis: ꝛ ideo nulli creature sub
ijci debuit corpali q̄ imagine tali caret: nec an-
gelus ei prelatus ē sed homo hominū vt grati-
orē prelaturā efficeret identitas speciei. Ter
cia q̄ ex sententia dicta liquet q̄d inter reges re-
gendi teneat fastigiū. q2 videlicȝ imperator ex
sententia saluatoris Math. xxij. Reddite ergo
q̄ sūt cesaris cesari: ꝛ q̄ sūt dei deo. Regna ve-
ro q̄tuor imperialia ꝑterisse cognoscim⁹ scd̄ȝ Cro-
nicas ꝛ ꝑ pphēta legim⁹ Dañ. vij. vicȝ Assyrioꝝ
Persaꝝ Grecoꝝ ꝛ Romāoꝝ. Impiū vo roma
noꝝ q̄d p Cōstātinū ad grecos fuit deuolutuȝ
trāstulit romana eccl'a i teuthonicos in ꝑsona
karoli magni filij Pipini tpe Stephani secun
di. extra de elec. ꝛ elec. potestate. c. venerabilē.
Hic aūt ē rex regū cui oēs subsunt nationes
ꝛ populi: qui videlicet tpalia ab eo recipiunt.
Sacerdotio tñ ac sūmo pontifici debet subesse
sicut declarat extra de maioritate ꝛ obediētia
c. Solite. Pontifex enī in spūalib⁹ añcellit q̄ tā
to tpalibus sunt digniora q̄ta anima ꝑfertur
corpi. Ꝗn̄ imperatori ꝑcellere declarat in decre-
tali ꝑdicta dupliciter vel duplici auctoritate.
Quarū vna est q̄ dn̄s dixit Hieremie q̄ sacer-
dos fuit. Ecce cōstitui te hodie sup gentes ꝛ re
gna. Hiere. j. Alia ē Gen. j. ibi dicit q̄ de⁹ fecit
duo magna luminaria. i. duas potestates in-
stituit q̄ sunt pontificalis ꝛ regalis ptās ad ec-
clesie firmamētū: sed illa q̄ preest diei. i. spūali-
bus maior ē: q̄ vero nocti. i. carnalib⁹ minor ē
Scd̄o de regie institutionis cōgruitate ē sci
endū q̄ institutio regis siue principis q̄drupli
ci via solet esse legitima: videlicet diuina ꝓuisi
one: ecclesie collatione: generis successione. et
vnanimi electione. Exemplū primi de Saul
ꝛ dauid. j. Reg. x. Exemplū scd̄i quomodo
moyses ꝑfecit Josue. Deut. xxxi. Et Samuel
vnxit dauid in regē in figura q̄ vicari⁹ xp̄i ꝛ ꝑ
latus ecclesie cōfert principatū ꝛ regiā potesta
tē ad vtilitatē ecclesie. Vn̄ ꝛ vis ꝛ auctoritas ex
aminādi ꝑsonā electā in regē ꝛ promouēdi ad
imperiuȝ ad papā spectat: sicut patet extra de
elect. c. Venerabilē. Exēplū tertij de Salomo
ne filio dauid ꝛ multis alijs. Exeplū quarti de
Vespasiano ꝛ multis alijs qui electione popu
li vel senatus adepti sunt regiā dignitateȝ. De
quadā aūt principis electione mirabili narrat
Solinus de mirabilib⁹ mundi ita dicēs. Apō
Trachā in regia electione nō nobilitas preua
let: sed suffragiū vniuersoꝝ. Populus enī eli
git spectabilē in morib⁹: vel inueteratū clemē
cia: vel anno grauē: ꝑ hoc in eo querit cui libe
ri nulli sint. Nā qui pater fuerit etiaȝ si vita pol
leat nō admittit ad regendū. ꝛ si forte dum re
gat genuerit exuit potestate. Ideo hoc maxi-
me custodit ne fiat hereditariū regnū: dein de
si rex ꝑferat maximā equitatē: nolūt ei totuȝ li
cere: sed quadraginta rectores accipit ne in cau
sis capitis solus iudicet: ꝛ si displiceat iudicatū
ad populū reuocat: atq; ita datis iudicib⁹. lxx
fert sententia cui necessario acquiescere ē. hec
Solinus. Tertio de regie executionis au-
toritate potest exponi illud Prouē. xx. Rex q̄ se
det in solio iudicij dissipat oīe maluȝ intuitu
suo. Vbi quattuor conditiones ponunt necces
sario requisite: ad hoc q̄ regia autoritas exe-
cutionē debitā sortiat. s. tranq̄llitas i ꝑsidēdo:
q̄d notat cū dicit. Rex qui sedet: Eq̄tas in di-
scernendo: q2 in solio iudicij. Perspicacitas in
inquirendo: intuitu suo: ꝛ virtus in puniēn
do: dissipat omne malū. Quarto ꝑcipue pē
sabant antiqui regie cōuersationis ꝓbitatē: vt
sicut ꝑcedit ꝛ ꝑcellit ceteros ꝓ dignitate regali sic
ancedat bonitate morali. vn̄ Sen. epl'a. cxxx.
Nature ē nō deteriorib⁹ potiora submittere: ꝑ
melioribus. Arietes qui ducatu presūt gregib⁹
aut maxima cornua habēt aut vehementissima
id ē fortissima. Non precedit armēta degener
taurus ꝑ qui magnitudine ceteros mares vin
cit. Elephantoꝝ gregē excellētissim⁹ ducit. Sū
ma felicitas erat gētiū in aureo seculo: in quo
nō poterat potētior esse nisi melior. In illo igi-
tur seculo q̄d aureū phibet pennes sapiētes fu-
isse regnū possidonī⁹ iudicat. q̄ꝝ officiū erat im
perare nō regnū: h̄ Senc. ꝛ Boe. de ꝯsol. li. j.
ꝓsa. iiij. dicit sic. Tu inq̄t hanc snīam ore Pla-
tōis sanxisti. beatas fore respublicas si eas vel
studiosi sapientie regerēt vel eaꝝ rectores stu-
dere sapientie ꝯtigisset. Vn̄ metrice dicit. Re-
gna beata forent si vel cōgerer esse. Philoso-
phos reges vel reges philosophari.

Lectio. CC.

Cum enim quietū

c silētiū ɔtineret oīa: ꝛ nox i suo cursu mediū iter haberet: omnipotēs sermo tu⁹ dn̄e exiliēs de celo a regalibus sedibus durus bellator in mediā exterminij terrā prosilijt gladius acutus insimulatū imperium tuū portās. Et stans oīa repleuit morte et vsq; ad celū attingebat stans in terra. Postq̄ ostēsū ē q̄ pena exterminationis primogenitoꝝ nulli pepercit ꝓpter generis nobilitatē. q̄r equaliter afflixit regē ꝛ vulgū ꝛ dn̄m ꝛ seruū. In ista l̄ra cōsequenter declarat q̄ etiā nō pepercit aliquib⁹ ꝓpter tp̄is importunitatē. Lux nor sit tp̄o humane quieti deputatū: molesti⁹ affligit oīs aduersitas. Uñ in ista l̄ra tria fiunt q̄r primo describit hora decurrēs. Scd̄o cā efficiēs. Tertio effect⁹ sequēs. scd̄a ibi. Omīpo-

A tēns sermo. tertia ibi. Stans oīa re. Circa primū dicit sic. Cū eni quietū silentiū ɔtineret oīa. i. media nocte qñ hoīes dant quieti ꝛ cōtinēt se a strepitu ꝛ tumultu scz intempesto. et nox in suo cursu ꝛc. Septē eni sunt hore noct' s̄m Isid. v. ethi. ca. xxxiij. videlicz vesperū: crepusculū: ꝛ ɔticiniū: ꝛ itempestū: galliciniū: matutinū: diluculū. Uesperū dicit a stella q̄ solez occidentē sequit vno tp̄e ꝛ alio tp̄e ꝓcedit. Uñ eadē stella vocat hesperus: q̄r sequit solē. ꝓcedens tenebras noctis ꝛ tūc dicit lucifer: q̄r ꝓcedit solē in aurora. Uñ Boe. j. de cōsol. met. v. Et qui prime tp̄e noctis. Agit algētes hesper⁹ ort⁹. Solitas iterū mutat habenas. Phebi pallens lucifer ortu. Crepusculuz idē est q̄ dubia lux. Nā creperū dubiū dicim⁹ hoc ē inter lucē ꝛ tenebras. Cōnticiniū dicim⁹ qñ omnes solent cōticescere qd̄ idē est qd̄ silere. Intempestū medīū ē ꝛ inactuosum tp̄s noctis qñ agi nō pōt ꝛ oīa in sopore ꝛ quiete sūt. Mediuz aūt noctis actu caret. Galliciniuz dicit illa ps noctis in q̄ galli lucē prenūciant suo cātu. Matutinū dicitur in abcessu tenebrarū ꝛ aurore aduētu. Diluculū dicit quasi iam incipiēs parua diei lux. Ergo intempesto qñ oīes sūt in silētio. ꝛ nox in suo cursu mediuz iter habet. Nox est qñ sol ē sub terra ꝛ spaciū noctis ab occidēte ad oriētem sub terra: solis est cursus s̄m Damascenū li. j. ca. v. In medio g̃ illi⁹ noct' terribilis omīpotēs sermo tu⁹ dn̄e. i. preceptū tuuz qd̄ ē xp̄s vel angelus sermonis tui nūcius vel executor precepti. Ecce causa efficiēs isti⁹. Exiliēs de celo a regalib⁹ sedib⁹ venit. i. ab angelis in quibus deus sedet: durus debellator in mediā exterminij terrā, id est in mediū egypti q̄ fuit tūc terra exterminij. gladi⁹ tuus. id ē sermo tuus vel angelus habens gladiū acutū: insimulatū id est verū ꝛ nō fictū imperiū tuū portans: ecce hora decurrēs ꝛ ꝑsona occidēs: ꝛ sequit effectus subsequēs: ꝛ stans repleuit oīa morte id est omnes domos repleuit mortuis. Exod. xij. Nō erat domus vbi nō iaceret mortuus. ꝛ vsq; ad celos attingebat stans in terra. Ecce iēuitabilitas de q̄ null⁹ euadere potuit. Hic

B est dubitatio litteralis. Utrū angelus exterminator egypti fuerit bon⁹? Et videt q̄ sic. Nam de illo angelo dicit Act. vij. Hunc scz moysen deus ꝑncipē redemptorēq; misit in manu angeli qui apparuit ei in rubo: hic eduxit eos faciens prodigia ꝛ signa in terra egypti in mari ꝛ in deserto q̄draginta annis. Itē ad Heb. j. Qui facit angelos suos spūs. Ubi Gregor. Ad exerciciū vindicte mittit deus angelos suos vt in zodoma. g̃ boni angeli extīminatores fuerūt zodomorū ꝛ eadē ratione egyptiorū. Itē Esaie. xxxvij. Egressus ē angelus dn̄i ꝛ ꝑcussit in castris assirioꝝ. clxxxv. milia. ergo angelus bonus ꝑcussit assyrios. ꝛ eadē rōne egyptios. Ad oppositū Ezech. xxx. Dissipabo terrā ꝛ ponā eā in manus alienoꝝ. Greg⁹. in moral. Nō eni angeli sed mali tortores sūt. Item Aug⁹. sup illud ps̄. Misit in eos irā indignationis: imissiones ꝑ angelos malos. Possumus inq̄t sine dubio malis angelis attribuere mortes ꝑmitiuoꝝ ꝛ induratiōes egyptioꝝ. Rn̄sio hic est duplex modus loquēdi. Un⁹ q̄ angelus malus erat exterminator egyptioꝝ: ꝫ postea misit deus angelū bonū q̄ malū cohiberet ne similiter exterminaret hebreos. ꝛ de illo dicit vt in littera patet. Attingebat vsq; ad celuz Alr⁹ modus dicēdi ē: q̄ fuit angelus bon⁹. Et hoc magis cōcordat cū littera hui⁹ lectionis: q̄r aliter esset nimis distortū exponere primā ptē de angelo malo. ꝛ scd̄am de angelo bono qñ dicit Stans oīa repleuit morte: vsq; ad celū attingebat stans in terra. Et q̄ angeli boni exterminant malos corꝑaliter expresse dicunt ꝑme rōes. Mali vero aliqñ puniūt bonos corꝑaliter tm̄: sicut ptz Job. j. ꝛ ij. Ecce in manu tua est; verūtñ aiam ei⁹ serua: ꝫ malos puniūt boni āgeli ꝛ corꝑalit ꝛ spūaliter. Boni ꝯo angeli puniūt malos hoīes corꝑalibus penis nō spūalib⁹. Hec Glo. sup illud ps̄. Immissiones ꝑ angelos malos. Ad primū in oppositū de dicto Gregorij. dicendū q̄ illud dictū sic debet intelligi: q̄ angeli boni nō sunt tortores bonoꝝ ꝫ malorū. vt ptz in zodomis ꝛ assyrijs.

Ad scd̄m dicendū q̄ Aug⁹ nō determinat qd̄ fuerit de facto: ꝫ qd̄ possit attribui angelo malo. Et vult dicere q̄ angelus malus pōt facere mutationes naturarū: sic mutare aquā in sanguinē vel creare ranas: ꝫ occidere pecora ꝑmitiua ꝛ obdurare. id ē temptare de obduratiōe possunt scz demones de ptāte eis ɔcessa a deo. Posset enī dici in ꝓposito nō q̄ bon⁹ angel⁹ vtebat demonib⁹ eos cogēdo extīminare egyptios. ꝛ sic ista exterminatio fuit ꝑ angelū bonū ꝛ ꝑ malū. Sz ex dictis orit alia dubitatio. ꝛ est

ista: quia dictū ē q angeli boni nō puniūt bonos

Utrū aie in purgatorio puniūtur p angelos bonos vel p malos? Et ad hāc q̄stionē dicēdū q nō puniūtur p bonos nec p malos. Nō p bonos: quia nō esset cōueniēs q cōciues suos ita vehementer affligerēt. Nec p malos h' decet fieri: quia nō decet bonas alas ita p illos torq̄ri: quoꝝ prius extiterūt victores in via. Et ideo p solā diuinā iusticiā ignis affligit aīas in purgatorio existētes: cōcomitantur tñ bonis angelis demones ad loca penalia: aīas ducētibus: et etiā aīabus ibidē afflictis assistūt vt de eaꝝ pena sacient. Assistūt etiā morientibus ad explorādū in exercitu si aliq̄d in eis calūniare possint. Unde sanctus Thomā sup. iiij. sniaꝝ. di. xxi. q. i. ar. iiij. Iuxta illā clausulā. Cū eniz q̄etū silētiū teneret oīa Notādū ē q quies et silētiū cōueniunt cōiugūtur quia nihil magis trāquillitati ē ɔtrariū q̄ȝ nimia loq̄citas. Est etiā virtuosū silētiū moraliter custos cōsciētie: frenū insolētie: decor innocētie: et signū sapientie. Est enī primo moderatū silētiū custos cōscientie. nā in multiloq̄o nō deest peccatū. Unī credo vbicūqȝ hō pronus est ad loq̄ndū cōsciētia cito leditur. et sicut nullus thesaurus secure ponitur in cista q̄ non habet serā: ita nec virtutes diu manēt in cōsciētia hois q̄ est imoderatus ad loq̄ndū. Holes tpe belli habitāt in ciuitatibus muratis libētius q̄ȝ extra. quia ibi est maior securitas ppter fortitudinem muri: ita bone psone et silētio bñ murate sūt q̄si fortia castra dei. Esa. xxx. In silētio et in spe erit fortitudo vr̄a. Scdō silētiū ē frenū insolētie. Nota q nobiles equi frenātur et viles agrarij et nullius valoris frenis nō vtūtur. Et eodē mō moraliter viri sancti q̄ xp̄m serūt p obediētiā frenātur p silētiū a sermonibus indiscretis et periculosis retrahūtur. Eccī. xxviij. Uerbis tuis facito stateraȝ et frenos ori tuo rectos. Tertio silētiū ē decor innocētie. Zacharias in silētio genuit Ioānē. Scitis q maiorē sonū faciūt ligna arētia q̄ȝ virētia: ita aride psone freq̄nter sūt verbose. Esa. xxxij. Cultus iusticie silētiū. Ualerius. li. vij. ca. ij. Zenocrates cū q̄dā tpe maledicoꝝ sermoni interesset summo silētio. vno ex his cōquirēte. Cur solus linguā cohiberet? Quia dixisse me inq̄t aliq̄ñ penituit: tacuisse vero nunq̄ȝ. Item alius philosophus cuidā dicēti sibi. Male de te dixit talis. Nō curo inq̄t. quia auditus dedit esse robustior lingua. cū singulis hominibus sint singule lingue et aures bine. Unī q̄dā cuidā verboso dixit sic. Cū nihil auscultes & plurima vana loq̄ris. Una tibi melius auris q̄ȝ ora duo. Nā geminas aures nobis deus os dedit vnū. Nos audire decet plurima pauca loqui. Quarto silētium moderatū ē signū sapiētie. Unī Hiero. sup Ecclesiastē. Pithagoricoꝝ disciplina ē tacere p q̄nq̄uēniū et postea eruditus loq̄. Iob. xiij. Utinaȝ taceretis vt putaremini sapiētes. Scitis q q̄̄to p̄fundior tāto quietior. Et eodē mō sapientes q̄̄to p̄fundius sciūt tāto q̄etius silēt. Prou. xiij. Aqua p̄funda v̄ba ex ore sapiētis viri. Expertū ē frequēter q pauper mercator trāsiens p villā plura habet verba q̄ȝ diues. Ita ē interdū q pauca sciēs sp est iactatiuus de nihilo. Prouerb. xiiij. Ubi plurima sūt verba ibi frequēter egestas. Et p oppositū abundātes diuitijs sapiētie cū modestia et silētio exprimūt sensū suū Esa. viij. Aque siloe currūt cū silētio. et Eccs. ix. Uerba sapiētū audiuntur cū silētio: plus q̄ȝ clamor principis inter stultos. Uersus. Scire loq̄ decus est et scire tacere. Hec duo si poteris scire peritus eris.

Lectio. CCI

Unc continuo vi

sus maloꝝ somnioꝝ turbauerūt illos: et timores superuenerūt inspirati: et alius alibi p̄iectus semiuiuus ppter quā cām moriebatur demōstrabat mortis. Uisiōes enī q̄ illos turbauerūt h' p̄monebāt. ne inscij q̄re mala patiebantur perirēt. Postq̄ȝ ostensū ē q pena illata egyptijs in morte p̄mogenitoruȝ nulli pepercit ppter generis nobilitatē: nec ppter temporis ip̄ortunitatē. In hac pte declaratur q nulli pepercit ppter status insensibilitatē siue q̄ualitatē. In illa nāqȝ nocte interfectionis p̄mogenitorū nō pepercit diuina vindicta dormiētibus: s' indifferenter p̄mogenita egypti interfecit siue dormirēt siue vigilarēt. In h' aūt diuina seueritas tpamēto clemētie cōmixta fuit q pituros p sōnia et visiones p̄monuit: sciētes q̄re fuerūt in primo puniēdi tpaliter: si vellent eternaliter p penitētiā saluari ēē. Tria ergo dicūtur in littera ista Primū est q dormiētes p̄monebantur p sōnioꝝ apparētiā. Scdm ē q expellebantur a locis suis p corporalē violētiā. Tertiū ē q immissio visionū fuit eis ad cōis reatus euidētiā. Primo q̄ȝ q̄tū ad sōnioꝝ apparētiā dicit sic. Tūc ptinuo. id ē stati sine impedimēto: quia snia diuina decretum hāc mirabilē plagā inferre egyptijs illa nocte. Uisus somnioꝝ. id ē phantasmatū subito apparētiū turbauerūt illos: et timores superuenerūt inspirati in illis q̄ se ad sōnū posuerunt p quiete. Sic moraliter mūdiales dormiētes in p̄ctis q̄ȝuis in delectatiōibus sp intēdāt q̄escere: remorsu tñ cōsciētie turbantur cōtinue quē secū hñt. et nō soluȝ sic pturbabātur egyptij sp̄ualiter et imaginarie s' etiā trāsferebātur corpaliter de loco ad locū. Et h' ē qđ dicit. Et alius alibi p̄iectus semiuiuus. id ē vnus in vno loco: alius in alio loco iacuit semiuiuus et deficiēs ab actu vitali q̄ ē sensus vel motus. Demōstrabat cāȝ ppter quā moriebatur id ē modus moriēdi: ita irregularis fuit ex diuersis circūstātijs q euidenter apparuit: q nō habuerūt cām efficiētē nisi deū. Notādū moraliter q duo faciūt vitā sp̄ualē aīe: vicȝ virtus et sciētia

Virtus in volūtate sine affectu: scientia in intellectu. Quā ꝙ virt⁹ tollit̃ ⁊ remanet sciētia tūc talis psona relinquit̃ semiuiua. Sciēt enī bñ agere: ſ tñ ñ opat̃. Et talis ratiōꝫ vtilis pcipiēdo ē l foueā infernalē. Luc. x. Plagio impositi abierūt semiuiuo relicto. Hoc ē q amō. i. diaboluo rasit dimidiā barbā nunciorū dauid ⁊ decurtauit vestes eorū vſqꝫ ad nates. ij. Reg. x. Moraliter loqndo. Dimidiaps barbe radit̃. qñ opatio virtutū omittit̃ ⁊ claritas sciētie ref uat̃. vestes pscindunt̃ vſqꝫ ad nates qñ fama ex prauis opibus orta: vilitas psone q p nates designat̃ denudat̃. Semiuiu⁹ etiā dicit̃ peccator viuēo in corpe ⁊ mortu⁹ in aīa. Aīa enī talis mortua est spūaliter q caret vite grā. i. Thi. v. Vidua q̄ in delicijs ē. viuēo mortua ē. Semiuiu⁹ etiā dicit̃ fama clar⁹ ⁊ vita sordid⁹. Apoc. iij. Nomē habes q viuas ⁊ mortu⁹ es. Tandē finaliter dicit̃ in lr̃a: q talis apparētia visionū dormiēdo fuit facta eis ad cōis reat⁹ euidētiā vt videlicꝫ pmonerent̃ de peccatis suis ne ignorarēt q̄re tot mala patiebāt̃. Vñ dic sic. Visiones. n. q illos turbauerūt h pmonebāt ex dei misericordia: ne inscij. id ē ignorātes q̄re mala patiebāt̃ pirēt. Vbi dicit Raban⁹ in glo. Hoc diuine bonitatis ē q peccātes castigat. vt abstineāt a peccatis suis ⁊ penitētiā agāt. Si autē dei patiētia abutunt̃ sine excusatiōe ineternū puniet̃. Omia h dr̃ q egyptij fuerūt pmoniti p

B visiones somniorū sū dubitatio litialis. Vtrū diuinatio p somnia sit licita. Et arguit q non. Nā Leuit̃. xix. dicit̃. Nō augurabimini nec obseruabitis somnia. Et similit̃ Deut̃. xviij. phibet̃ somniorū obseruatio. ergo ē illicitū. Ad oppositū scribit̃ Johel. ij. Juuenes vestri visiōes videbūt: ⁊ senes vestri somnia somniabūt. Et Hiere. xxiij. Propheta q habet somniū suū. ꝙ licitū ē in casu p somnia diuinare. Et cōfirmat̃ p textū hui⁹ lectionis. Visiōes inquit q eos turbauerūt: h pmonebāt eos. ꝙ ille visiones fuerūt signa futurorū euētuū. ꝙ licitū ē p tales visiōes somniales diuinare. Itē in scriptura sacra legim⁹ multa p somnia diuinasse. Gene. xxxvij. de Joseph q dixit. Vidi p somniū q̄si solē ⁊ lunā ⁊ stellas duodecim adorare me ⁊c. Et Judic. vij. de somnio mediāite q ꝯfortat⁹ est Gedeon. ⁊ ij. Macha. xv. somnio digno fide ostēso Jude machabeo. Igit̃ aliq sūt somnia digna fide. Pro dubitatione ista vidēdū ē primo qd sit somniū ⁊ qd diuinatio. Somniū fm Aris. ij. de som. ⁊ vigilia. ē phātasma factū a motu simulachrorū in simplicit̃ dormiēte. Remanēt enī simulachra. i. idola siue species in organo phātasie ⁊ ex illis causant̃ idola i organo sensus cōis ⁊ etiā in organis exteriorū sensuū sicut visus audit⁹ ⁊ sic de alijs. Et sic apparet homini q videat audeat ⁊ tangat eo q ala vtit̃ simulachris rerū p reb⁹ ipsis. ⁊ iō dicit Aug⁹. xij. sup Gen. ad lrām q tūc ē somniū: cū [illegible] species receptas ⁊ veras res non discernit̃. ⁊ iō xp̄s nsiqꝫ somniauit. Diuinare vero ē pdicere euētū futurū vel ignotū q̄ntū ad ppositū ptinet. Istis visis dico tria. Vnū ē q diuinatio p somnia ē licita in casu. Scđm ē q talis diuinatio nō ē ab oībus expectāda. Tertium ē q talis diuinatio ē multū piculosa. Prima cōclusio patet sic. Diuinatio p somnia ē naturalis aliqñ. ꝙ tūc ē licita. ꝯseqntia ptꝫ. Antecedēs est Aris. ij. de somno ⁊ vigilia. de diuinatione vbi dicit Aris. q diuinationē quaꝫ in somnijs agit: nec ē cōtēnere idoneū: nec omnino suadere. Vbi dicit Cōmētator q nullus hō ē q nō viderit somniū qđ enūciauit sibi aliqđ futurū. ꝙ ⁊c. Exq ꝙ diuinatio p somniū nō ē nisi somniū significatiuū. ⁊ manifestū ē multa somnia eē significatiua: planū ē diuinationē p somniū eē licitā in casu. Cōfirmat̃ p dictū Aris. vij. ethi. Fama nō oīno pdit̃ quā oēs famāt. Multi aūt existimāt somnia sigñationē habere tāqꝫ ab experiētia moti fm Aris. de som. ⁊ vigil. vbi prius. Vñ verisile ē diuinationē esse sīlꝫ ⁊ pꝯseqns in casu licitā.

C Est ꝙ ad uerī ēdū sicut extrahi pōt ex dict beati Aug. xij. sup Gen. ca. xliij. Et Aris. de som. ⁊ vigil. ⁊ etiā Albert⁹ in libro suo de eisdē. Sōnia sumūt originē multiplicit̃. Aliqñ a corpe hūano: aliqñ ab aīa: aliqñ a corpib⁹ supcelestib⁹: aliqñ a spiritib⁹ bonis: aliqñ a spiritib⁹ malis. Ex parte qdē corpis originaliter oriunt̃ somnia cōiter in hūore. Vñ qñ in corpore humano supabūdat humor flegmatic⁹ accedēo ad organū phātasie: phātasia fit sicut idolū simile illi humori ⁊ homi q ē in aliq humido sicut in aq: vl q gustat aquā. Silr qñ humor dulcis ⁊ flegmatic⁹ descendit a capite apparet illi q ipsa gustet dulcia. Cōsilr cholera nimio abūdante in corpe somniat hō frequter de incēdijs ⁊ cōflagratione domus ⁊ hmōi. Et sic narrat Albert⁹ quēdā somniasse picem ardentē fuisse in vētre suo. ⁊ cā fuit: q in eo abūdauit cholera nigra. vñ exurgēs emisit colerā nigrā in magna quātitate. Talia ꝙ somnia manifesta sunt significatiua futurarū īfirmitatum frequenter. ⁊ de talibus somnijs bene informant̃ medici ad iudicādū. sollicitī ⁊ cogitatiui cū aliq negocia facere cogitāt frequēter somniant de eisdē. Ecc. v. Per multas curas sequūtur somnia. Et h ē cā q̄re hoīes frequēter somniāt de amicis suis ⁊ notis suis ⁊ citi⁹ de eis q̄ de extraneis. ⁊ plura de eis puidēt. Amici em̄ pcul existētes magis solliciti sūt de se inuicē: sicut docet Aris. vbi pri⁹. Hec ē etiā cā q̄re dedicti vilib⁹ vigilādo: vigilia somniāt dormiēdo. ⁊ q̄re tātus pōt esse habit⁹ honestatis in vigilādo q psona etiā nō assentiet dormiēdo feditati b⁹ nec voluptatib⁹ carnalib⁹. sic docet aug⁹. x. cōfess. q tm̄ habitū honestatis pōt hō acqrere

q̄ virtute isti° habit° dissipabit̄ phātasie male q̄ p somnia inge[illegible]it̄ dormiēn. Tertio sūt sōnia q̄ causant̄ in hoīe virtute corpoꝝ supcelestiuꝫ. Nā corpa supcelestia influēdo virtutē nr̄is cor poribus: alterat corpa nr̄a in somno. ⁊ tūc cōtin git phātasiā sibi formare species ⁊ idola cōfor mia q̄litatib° in corpe causatis. ⁊ sic apparēt nie aliq̄ effect° futuri: sic de bellis ⁊ sterilitate ⁊ fe rilitate terre ⁊ hmōi: q̄ a corpib° celestib° cām hn̄t: sic fuit de somnio Pharaonis de septē bo b° ⁊ septē spicis. Gen. xli. Quarto originant̄ in nob nōnūq̄ sōnia a spiritib° bonis. sicut ptꝫ Math. ij. de angelo q̄ apparuit in somnio Jo seph ⁊ in alijs scripture locis. Et tale videt̄ sō niū simonidis. De q̄ narrat Valeri° li. i. ca. v. Simonides cū ad litus nauē appliruisset: inhūa tūq̄ corp° iacēs repperisset: ⁊ illud sepulture mā dasset: admonit° ab eo p somniū ne ꝓxima die nauigaret. i terra remāsit: q̄ inde soluerant flu ctib° ⁊ ꝓcellis in ei° ꝯspectu obruti sūt. ipe leta tus ē q̄ vitā suā somnio q̄ naui credere maluis set ⁊. Memor aūt bñficij elegātissimo carmie eternitati consecrauit. melius illi ⁊ diuturnius in animis hominum constituens sepulchꝝ q̄ in desertis ⁊ ignotis arenis construxerat. Hoc somnium ab aliquo bono spiritu potuit fieri in recompēsationem pietatis Simonidis ⁊c.

Quinto originant̄ nōnunq̄ somnia a malis spiritib°: sic potest de vxore Pilati: q̄ ociosa die parasceues dormiebat: multaq̄ passa fuit p vi sū de xp̄o demone immittēte: vt p tales visio nes seu apparitiones nostrā ipedire potuisset re dēptionē. Vñ mulier mādauit viro suo Pila to dicēs talit̄. Nihil tibi ⁊ iusto illi. Multa eni passa sū p visū hodie ꝓpter eū. Math. xxvij. ⁊ a tali spiritu videt̄ illō somniū causatū esse qō narrat Valeri° vbi pri° de cassio pmēsi. Huic dormiēti q̄dā ꝑcere magnitudinis ⁊ nigri co loris apparuit: squalidus barba: ⁊ copite demis so interrogat° q̄s esset: r̄ndit cacademon. Cassi° pterrit° familiā excitauit ⁊ q̄suit si q̄s talis ca merā suā fuisset ingressus. r̄nderūt q̄ nō. Rur sus obdormiuit: ⁊ rursus eadē species apparu it. Lumē q̄ iussit afferri: ⁊ pueros sibi assistere p̄cepit. Et ecce infra modicū tps post h̄ de mā dato cesaris capite punit° ē. Ex dictis eni ptꝫ q̄ sōnia siue vno mō siue alio mō causent̄ fre q̄nt̄ ꝯtingit q̄ sūt futuroꝝ euētuū signo. Ex q̄ ptꝫ ꝯitas p̄me ꝯclusiōis q̄ diuinatio p somnia ī co su ē licita. Scd̄a ꝯclusio ē q̄ diuinatio ista in oi b° somnijs nō ē expectāda. Vñ oris. de soin. ⁊ vigi. vbi pri° distiguit sic. Quedā inq̄t somnia sūt signa alioꝝ effectuū: q̄dā cāe: q̄dā accidētia id ē ꝑuīn ētia ad futuros euēt°. Signa sūt sicut patuit supi° de hūorib° cholericis ⁊ flegmaticis. Cause sūt interdū q̄ aliq̄n hō vl' sollicitat̄ circa opus inchoatū vel inchoandū: q̄ in dormien do p̄secte cōprehēdit modū cōuenientē q̄ illud

op° pficiet. ⁊ postea iuxta phātasiā ꝓdit ꝓpo situ ad effectū. Et sic ē somniū cā euētus futu ri. Sūt etiā q̄dā accidētia ⁊ impertinētia ad euē tū futuꝝ q̄ nec sūt signa nec causa alicui° euē tus futuri. et ex talibus somnijs nullo mō est diuinatio expectāda. ⁊ sic ptꝫ scd̄a ꝯclusio. Ter tia conclusio ē q̄ somnioꝝ diuinatiōi indulge re ē multū piculosū. Hec cōclusio ptꝫ. primo p pter deceptionē maloꝝ spirituū q̄ p somnia ni tunt̄ decipe illos vel seducere q̄ somnijs fidē p̄stāt. ⁊ iō faciliter posset hō nimis credēs som nijs labi in desperationē ad suggestionē dia boli. Scd̄o ꝓpter diuersitatē significationis i sōnijs. pōt eni somniū equoce ⁊ cōlr multa sig nificare. ⁊ iō hō applicās ad vnū pticulare statī decipit̄. Tertio q̄ nōnulla somnia habent in terpretari p simile ⁊ nōnulla p contrariuꝫ. ⁊ in hoc casu difficile est discernere. Quarto q̄ sic dicit aris. licet somnia sūt significatiua futuro ruꝫ aliquādo. tamē nō est necesse euentū som niorum accidere: quia possunt superiores cau se impedire. Sicut eni nubes q̄ sūt cause plu uie: aliquādo abundāt ⁊ signant pluuiā futu ram: ⁊ tamē p aliā causam superiorē eas disp gentē ꝯtingit pluuiā impedire. Cōsimiliter in volūtarijs operationib° quas habet quis ad aliquid faciendū ⁊ firmū ꝓpositū ad illud exe quendū: nō tamē est necesse q̄ sic faciat. potest eni fortius cōsilium superuenire ⁊ totū mutare propositū. ⁊ ideo interptator somnioꝝ nō debet dicere determinate q̄ sic eueniet sicut sō niū signat: sed cū conditione nisi fortior cau sa supueniēs impediat. Et cōsimiliter dñi astro nomi dinari. Vñ dic albert° vbi pri°. Qz astro logi dicentes determinate q̄ talis effect° eue niet: faciūt scientiā astrologicā vilescere. cū ta men in scientia astrologica vitiū nō inueniat̄: s̄m astrologo determināre talit̄ sniam ꝓferē te. Periculosū est ergo p somnio nimis cōmu niter diuinare. quia poetice dicit̄. Somnia ne cures nā fallūt somnia plures. Et Eccl. xxxiiij Vana spes ⁊ mendaciū insensato viro ⁊ som nia extollunt imperitos. Quasi qui apphēdit vmbrā ⁊ psequit̄ ventū: sic q̄ attēdit ad visa mē dacia. scd̄m h̄ visio somnioꝝ ⁊c. Sic ꝑturiēns cor tuū phātasias patit̄ nisi ab altissimo emis sa fuerit visitatio. Et sic ptꝫ ad dubitationem.

Ad rōnē in oppositū inhibet̄ ne supsticiose h̄ fiant nimis cōiter. Nō aūt q̄n aliq̄n liceat: sic declaratū est.

Lectio. CCII

Tigit autē et tūc iustos teptatio mortis: ⁊ cōmotio i heremo facta ē multitudinis: s̄ n̄ diu ꝑmāsit ira tua: ꝓperās eni hō sine q̄rela depca ri p ꝑplis ꝓferēs scutū sue seruitutis orōnē. ⁊ p in cēsū depcatōez allegās restitit ire ⁊ finē iposuit

necessitati ostendens: q̄si tu° ē famul°. Post-
q̄ actū est de pena mortis inflicta egyptijs per
diuinā animaduersionē. hic trāsfert se auctor
ad tractādū de quadā insolita pena mortis in-
flicta hebreis ꝑpter eoꝝ rebellionē. Ubi no-
A tandū q̄ sicut narrat Nume. xvj. Chore filius
Isuar filij Amraz: q̄ fuit pr̄ Moysi ꝛ Aaron i
uidit eisdē ni murmurās cōtra eos: q̄ vn° eoꝝ si-
bi sacerdotiū vsurpauerat: alt° ꝑncipatū. Uo-
luit q̄ fieri sacerdos ꝛ fungi sacerdotio qđ soli
Aaron ꝛ filijs eius cōcesserat: in q̄ ēt ꝓposito
adiunxerat sibi. ccl. leuitas q̄s oēs dignos ꝓse-
rebat sacerdotio: et in odiū ip̄i° Aaron ꝛ i sup-
plantatiōē ip̄i° Moysi q̄ erat dux ꝑpli adiunxe-
rat sibi Dathan et Abyron: q̄ fuerūt rubenite
q̄bus dicebat deberi potissime ip̄li ꝑncipatuz:
eo q̄ erāt d̄ ruben p̄mogenito Jacob. Deo ꝗ vl-
tione in solitaz insurgēte: Dathan ꝛ Abyron a
terra absorpti sūt. Et ignis i maxima q̄ntitate
egressus de thuribulis chore et alioꝝ leuitarū
qui cū eo eiusdē cōspiratiōis fuerūt eos viuos
in fauillā redegit: Aaron iuxta illos stante ille-
so. Isto penis visis adhuc murmurauit ꝑplo
cōtra Moysen ꝛ Aaron. Sequēti die ois scz
multitudo filioꝝ isr̄l cōuenit dicens. Uos in-
bi interfecistis populū dn̄i. Cūq̄z voluisset eos
popul° lapidare: fugerūt Moyses ꝛ Aaron i
tabernaculū: et operuit eos nubes ꝛ stati egres-
sus ignis de tabernaculo cepit populū confla-
grare. Dixitq̄z Moyses ad Aaron. Tolle thu-
ribulū tuū et hausto igne de altari pone thimi-
ama: et vade rogare ꝓ populo. Accurrēsq̄z Aa-
ron cū thuribulo: stetitq̄z inf viuos et mortu-
os orans dn̄m et plaga cessauit. Fueruntq̄z per-
cussi quattuordecimmilia ꝛ septingenta absq̄
his qui perierant in seditiōe Chore. Et de hac se-
cūda historia hic auctor agit. Et circa hō duo
facit. Nā p̄mo narrat breuiter quō pena mor-
tis fuit hebreis terribilit̄ illata. Secūdo quō fu-
it suauit̄ mitigata ibi. Sz nō diu p̄māsit. Cir-
ca p̄mū tangit penā et pene causā: cum dicit.
Tetigit aūt et tunc iustos. i. hebreos tempta-
tio mortis. i. plaga incēdij qua mortui fuerūt
multi de populo et tēptatio mortis l murmu-
ratione populi ꝓpter quā fuerūt digni morte
Et sequit̄ cā pene illate: ꝛ cōmotio facta ē i here-
mo multitudinis cōtra Moysen ꝛ Aaron. Sz
quō dicit q̄ tūc tetigit hebreos tēptatio mortis
Nūq̄d eni illa cōmotio fuit tūc q̄n p̄mogeni-
ta egyptioꝝ occisa sūt: et manifestū ē q̄ nō sed
bene post. Et dicendū q̄ in hoc loco tūc nō dic̄
similitudinē in tp̄e s̄ cōuenientiā in genere pe-
ne: et forte in greco sonat talit̄. Uel tūc id ē p°.
Qualit̄ aūt illa pena fuit suauiter mitigata: s̄b-
dit consequent̄ vscz in finē capituli. Mod° eni
quo illa pena sopita fuit ꝛ finita cōtinet tria: vi-
delicet ip̄ius Aaron deuotam orationem: diui-
ne considerationis allegationem. et sacrarum
vestium representationē: ꝓpt̄ hō eni tria an-
gelum cedentē populum cessare fecit a plaga.
Primo ergo agit auctor de ip̄ius Aaron de-
uota supplicatione. Secūdo de ip̄ius rōnali co-
ram domino allegatione. Et tertio de vestiū
suarum quibus indutus erat representatione
secunda. ibi. Uincit aūt turbas tercia. ibi. In
veste poderis eius. Circa primum dicit sic. Sz
non diu permansit ira tua. id est pena ex zelo
iusticie diuine proueniens. Properans enim
homo. id est Aaron sine querela: qui videlicet
habuit se ad deum pie: ad seipsum sobrie: ꝛ ad
proximum iuste: et ideo dignus preces deo fū-
dere fuit: ꝛ deprecari pro populis. id est ad de-
precandum pro his quos incendium consum-
mauit. et proferens seruitutis sue scutum scili-
cet orationem. Est enim oratio ascensus men-
tis in deum s̄m Damascenum. Hec oratio est
scutum prelati triplici virtute cornutuz ad mo-
dum scuti: quia s̄m Bernardum. Oratio est
intentio cordis fide: spe et caritate subnixa. et
dicitur scutum seruitutis prelati: quia debituz
annexuz officio prelati est orare pro subditis:
ergo sacerdotis officium est orationes funde-
re: et pro iustis ne cadant. ꝛ pro peccatoribus
vt resurgant. ad Hebreos. v. Debet quemad-
modum pro populo ꝛ ip̄e pro seipso orare. Et
per incensum deprecationem allegano. Ob-
tulit enim thymiatna et deprecatus est pro po-
pulo. Nume. xvij. Fuit autem thymiama ꝓpri-
us cōpositū ex stacte onycha galbane ꝛ thu-
re: sicut patet Exodi. xxx. Et vocatur hic in-
censum et signat deuotionez orationis. Apo-
calypsi. xviij. Ascendit fumus incensorum de
orationibus sanctorum. Et cassiodorus. Ora-
tio sine deuotione est sicut corpus sine anima
Corpus sine anima est cadauer et fetori pro-
ximum quod indignum est offerri deo et san-
ctis eius. Sic ergo dispositꝰ Aaron restitit ire
id est pene immisse a deo: ꝛ finem imposuit ne-
cessitati. id est violentie mortis. vt dicitur. v.
Metha. ca. de necessario. ostendens q̄si tuus
ē famul°. i. pastor ꝛ p̄lat°: cui° ē ꝓ grege se ex-
ponere: q̄si dc° populū suuz castigat. Circa
illā clausulā. Proferens seruitutis sue scutum
orationē. Notādū ē q̄ deuota orō ē rōnabi-
B lis scala nr̄e ascēsiōis. scutū nr̄e defēsiōis: ꝛ nū-
ci° nr̄e legatiōis: ꝛ reddit° nr̄e subiectiōis. Pri-
mo ē scala nr̄e ascēsiōis. Per hāc eni ascēdim°
ad deū. ꝛ a terenis ad celestia nos leuam°. Ecci.
xxxv. Orō humiliātis se penetrat celos vel nu-
bes. Sed dubiū esse pōt qd intendim° dn̄ deū
oram°: quia vel petimus q̄ operetur illud qđ
disposuit se facturū ꝓ tp̄e: et hoc videtur fru-
stra. Nam sine nostris p̄cib° q̄cq̄d disposuit se
facturū pficiet: vel petim° q̄ mutet volūtatem
et dispositionem ex velit: sicut nos volumus.
ꝛ hoc est impossibile: cum deus mutari nō pōt

Sed dicēdū ē q̄ nō intēdim⁹ deū: nec diuinā disposițõez mutare: s̄ magis istare q̄ cōpleat et ipleat. Sic eni deus disposuit q̄ ea que circa nos cōsummabuntur p nostras orones consummari merebunt. Et ideo dicit Boeti⁹. v. de consol. psa. iij. q̄ q̄ ponūt oia ꝺ necessitate euenire auferūt hūani generi cū deo illud singulare cōmerciū scʒ orōnē. Nō ḡ cū oram⁹ deum mutare ꝑponim⁹ vel ad nos inclinare: s̄ magis nos ad deū leuare et nr̄aʒ volūtatē suo bn̄placito cōformare. Et h̄ pulchre declarat Diony. iij. ca. de diui. noīb⁹ sub duob⁹ exēplis. Quorū pmū tale ē. Si imaginemur vnā cathenam luminis de celo depēdentē ⁊ nos alternādo manuo nitamur illā ad nos trahere: nō eā descēdere faceremus equalit': s̄ nosmetipos p eā ad supius agerem⁹. Sic in ꝓposito ē de orōne. Secūdū exēplū ē tale. si essem⁹ in naui existēte in aq̄ et teneremus funes fortes in manib⁹ extētos ad nos de aliq̄ rupe imobili et traherem⁹ fortiter illos funes: nō mouerem⁹ rupē ad nos s̄ ecōtra et nos ⁊ nauē mouerem⁹ ad rupē. Sic cū oram⁹ nō mouem⁹ ad nos imobilē dei virtutē: s̄ poti⁹ trahim⁹ nos ad eū. Scdo orō ē scutū nr̄e defensionis. Vñ hic dicit. Proferēs sic seruitutis scutū. i. orōnez. Narrat historia Brittonū q̄ rex Archtur⁹ illustris depictā habuit īfra scutū imaginē virginis bn̄dicte filiuʒ suū in brachijs suis baiulantē. Ad hāc imaginē quotiens in pressura belli incepit fatigari respexit. Cuius statim intuitu lacter vires recentes recepit. Vñ li. vij. ca. v. dicit q̄ clypeus ei⁹ pridken vocabat in quo imago sancte dei genitricis depicta fuit. Moraliter isto mō dʒ scutū nr̄e orōnis ornari vt vicʒ itrinsec⁹ habeat imaginē virginis bn̄dicte. Si eni imaginemur virginē bn̄dictā in iteriori pte scuti stantē: ipa videbit scutū nr̄e orōnis deferre. Studeamus ḡ scutū nr̄e orōnis ipi⁹ imagine exornare. ⁊ pōdus nr̄e depcatōis sibi iponere ⁊ ipa dignabitur nr̄am orōnē portare et ꝑ nobis filio suo p̄sētare. Nā qcq̄d filio suo offert: necessario acceptū ē. Et iō dicit Bern. sup missus ē. Crede ff q̄cq̄d illud ē qd deo offerre paras Marie cōmendare memento: vt eodē alueo ad largitorez gr̄e gr̄a redeat q̄ influxit. Ḡ orōnē nr̄am duo debēt cōplere. Xp̄s vicʒ et Maria. Dicūt grāmatici q̄ inter ptes orōnis pncipaliores sūt nomē et verbū. Inter nomē et verbū talis differentia dat q̄ nomen significat substantiā cū qualitate sine tpe. Verbū significat psonaʒ agere vel pati aliquid cū tpe. De natura etiā nois ē reddere suppositū ipi vbo. Et de rōne vbi ē regere nomen sibi in orōne suppositū: sicut i grāmatica nr̄a puerilia docti sum⁹. Moraliter loquēdo carissimi ad hoc q̄ nr̄a orō que ad pn̄s sermoni debet pimitti inueniat cōgrua couenies ⁊ pfecta necesse est q̄ ex noie et vbo ꝯponat. Verbū aūt q̄ nr̄am orōnē igredi debeat certe ē illō verbū de q̄ dr̄: q̄ de⁹ erat verbū et vbū caro factū ē. Joh. j. Istud vbū psonā significat: imo ē psona filij dei. Significat etiā cū tpe: q2 qñ venit plenitudo tpis misit de⁹ filiū suum ad Gal. iiij. Silr̄ istud verbū tā actiōz q̄ passionē iportat. Isti⁹ eni verbi actiōe secula formata sūt: q2 ad Heb. xj. Fide intelligim⁹ secula optata esse dei verbo: vt ex inuisibilib⁹ visibilia fierēt. Isti⁹ eni vbi passiōe cūcta sūt reformata: qñ vbum ens altissimi corporali passū ē carne sūpta. Habem⁹ ḡ verbū qd nr̄aʒ orōnē igredi dʒ. Sʒ qd ē illud nomē: qd in orōne isti verbo dʒ cōiungi. Reuera nō inuenit nomē sub celo: qd isti vbo ꝯuenienti⁹ cōiungi possit q̄ illud de q̄ Luce. j. Nomē virginis Maria ecce substantia: virgo ecce qualitas: ⁊ hoc sine tpe. Cui⁹ cā est ista. iiij. Phisic. dicit q̄ tps est cā corruptiōis. oīa enim corrūpunt et tabescūt in tpe. Ille ḡ mulieres q̄ pmo sūt virgines: ⁊ postea fiūt uxores. s̄ sine corruptiōe ⁊ generatiōe certe ille mulieres sūt virgines in tpe. Sʒ hec bn̄dicta ⁊ singularis q̄ vgo ꝯcepit: virgo peperit: et post ptū virgo quē genuit adorauit. Reuera ipa est virgo sine tpe. Versus. Trāsit ad ethera virgo puerpera virgula iesse. Nō sine corpe: s̄ sine tpe trāsit ad eē. Habem⁹ ḡ nomē ⁊ verbū p nr̄a orōne formanda. Sed vt inter hec oimoda cōgruitas oñdat restat videre quō et qñ istud nomē huic verbo suppositū reddit. et quō virgo ab eodeʒ verbo regebat. Reuera charissimi qñ illa bn̄dicta ab eterno p̄destinata: p̄sanctificata et dei filio ꝯsecrata: et cunctis creaturis supposita: ab angelo extitit salutata et ipa hoc nō obstante q̄ si vniuersis supposuit semetipam isti verbo bn̄dicto suppositū reddēdo dicēs. Ecce ancilla dn̄i. Et certe eadē humilitate q̄ sic suppositū verbo reddidit ab ipo ꝯsequent' regi petijt: qñ subiunxit Fiat mihi sm̄ verbū tuum. Ecce inquit ancilla dn̄i: fiat mihi sm̄ verbū tuum. ¶ De dictis hic dubitatio orit. Impossibile videt apud grammaticos: q̄ nomē reddat suppositū verbo. ⁊ tñ nō regat a verbo. Mō inuenio istā verbo reddidisse suppositū qñ nequaq̄ recta videt a verbo. Qñ certe verbū incarnatū pependit i cruce: ipa reddidit suppositū isti verbo. sicut Joh. xix. dicit. Stabāt inq̄t iuxta crucē ihū Jesu ⁊ soror m̄ris eius. Q̄ aūt virgo ista tūc tpis recta nō fuit a verbo. probatur: quia si sic fuisset recta a verbo in morte: sicut in ortu: certe tunc sicut ipa verbū peperit sine pudore: ita verbum vidisset mori sine dolore: s̄ sic ñ fuit: q2 ipa maxime doluit: ergo inter nomen et verbuʒ. vicʒ matreʒ et filium que deberent esse partes orationis nostre tunc temporis mala grammatica fuit. Ad istam questionem tripliciter respōdeo. Vno modo potest concedi conclusio: q̄ videlicet tempore mortis xp̄i grammatica ma-

la fuit in mundo et hoies loquebant falsū latinū. Multi eni latinū tūc tpis loquebant falsū de xpo. Videm⁹ eni qñ gramatic⁹ scribit falsū latinū hoc est incōgruū: ponit crucē in margine vt postea corrigat. Vñ in illa lra q̄ ē ppinq̄ or cruci denotat eē mala gramatica. Ergo cū illa beata virgo tūc tpis stetit ppinqor iuxta crucē nō ē mirādū si in ea mala gramatica fuit cū sit vbo suppōnēs: a vbo more solito recta nō fuit. Cōfirmat hec rñsio: qz sicut tūc tpis falsa fuit astronomia in mūdo q̄re nō potuit esse mala gramatica. Dicat astrologus. Quare eclipsis facta fuit in sole: luna existēte in oppositiōe. Et dicet gramatic⁹ qliť decet⁹ fuit i regimine verbi: noīe existente ad vbū i debita suppositiōe? Sed qz hec rñsio nō saluat bonā gramaticā fuisse tūc. Ecce alia rñsio, et melior. Verū ē q̄ nomē in noiatiuo casu regulariť loquēdo nō ponit absolute quin a vbo regat. Sed i ablatiuo casu valde cōiter absolute ponit: ⁊ oīc a gramaticis ablatiu⁹ casus absolut⁹. Mo ⁊aliter Maria in morte verbi incarnati fuit totaliter in ablatiuo casu absolute posita: quādo aīa xpi absoluebat a carne ⁊ corp⁹ filij aufe rebat a matre. Esa. xxxviij. Generatio mea ablata est et cōuoluta est a me. Sed certe in cōceptiōe verbi ipa stetit totaliť i noiatiuo casu. In cuius signū euangeliū narrās xpi cōceptionē replet noib⁹ passū illū. Luc. j. vbi dicit. Cui nomen nazareth. Cui nomē Joseph ⁊ nomē virginis Maria: et vocabis nomē ei⁹ Jes⁹. Ecce q̄ posuit totaliť i noiatiuo casu. Sed certe euāgeliū Joh. vbi narrat quō supposuit in morte vbi nomē Marie subticet. Stabat iuxta crucē mater Jesu ⁊c. vt p hoc signanter denotaret q̄ ipa nō stetit in noiatiuo casu s̄ magis i ablatiuo. Actu. xxvij. Jā ablata erat ois spes salutis. Sed tertia rñsio dari pōt: q̄ nec ipa fuit a regimine totaliť ablata: sed certe recta fuit a verbo lz nō imediate: s̄ mediante quodam aduerbio. Vñ Donat⁹. Aduerbiū ē ps oratiōis q̄ adiuncta verbo significatiōe. n ei⁹ explanat atqz iplet. S̄ null⁹ magis significatiōez vbi explanauit eiusqz volūtatē cōpleuit q̄ vbi carissim⁹ Joh euāgelista. Vñ sicut xps vocat verbum: sic Joh. pt oia aduerbiū: et certe xps verbū expirās in cruce ɔmisit Johanni aduerbio regimen mris sue dicens. Mulier ecce fili⁹ tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mr tua. Joh. xix. Et ex illa hora accepit eā discipulus in suā. Notate modū xpi loquēdi. Ecce fili⁹ tu⁹. Potuit aūt dixisse. Iste est fili⁹ tuus: ⁊ ista ē mr tua. Nō ē aduerbiū i mūdo qd regat nominatiuū casū: nisi hoc aduerbiū ecce vł en qd idem est. Voluit ergo in hac extrema morientis locutiōne aliq̄ vbo vocisqz sono exp̄mere hoc aduerbiū ecce in signū q̄ illa benedicta nō deinceps imediate a xpo verbo corporali p̄sentia: s̄ mediante aduerbio Johanne regeret. Habem⁹ ergo nomē ⁊ verbū. Tertio oratio est nuncius nostre legatiōis. Vñ Aug⁹. sup ps. lxv. Orōnis pure magna virtus est ⁊ velut fidelis nuncius mādatū peragit et illic penetrat quo caro nō peruenit. Vñ ps. Intret in conspectu tuo oratio mea: īclina aurē tuā ad precē meā. Cū cū tres sint satisfactiōis partes: elemosyna oratio et ieiuniū: dubiū pōt eē que istaz ē potior ad satisfaciendū. Et dicūt quidā q̄ oratio est potior. Sz in cōtrariū dicendū et tenendū ē q̄ elemosyna ē potior, nā cōtinet in se tā virtutez orationis q̄ ieiunij: et iō sicut aīa intellectiua ē nobilior sensitiua et vegetatiua: qs virtualiter continet: ita elemosyna efficacior est ad satisfaciendū q̄ ieiuniū vel orō de natura sui ceteris partibus. Cōtinet eni elemosyna vtutē ieiunij ⁊ orōnis duplici rōne. Primo: qz elemosyna constituit eū cui dat debitorē ad orandū ⁊ ieiunandū p eo qui dedit. Secundo quia elemosyna ē quedā oblatio facta deo que vim orōnis habet. Similiter elemosyna cōtinet ieiuniū in quātū p elemosynā bona exteriora que ad corporis sustentatiōnē ptinent diminuit. Orō vo continet ieiuniū in virtute. Nā extētio itellectus i deū debilitatē corporis parit: sicut etiam ieiuniū. Et iō inter ista tria minus est ieiuniuz: elemosyna maximū: ⁊ orō tenet mediuz. Quarto orō est redditio nře subiectionis. Cadit enī oratio sub precepto determinate: et indeterminate. Determinate quidem quantum ad mīstros ecclesie qui ex statuto ⁊ pcepto ad horas canonicas dicendas obligāť. Indeterminate vo q̄tū ad oēs. Omīs enim hō teneť suam salutem pcurare: que sine oratione adulto non cōceditur. ⁊ iō orare mentaliter vel vocaliter est de iure nature et reducitur ad scdm preceptū p̄me tabule. Memento vt diē sabbati sanctifices. Temp⁹ vo orandi laicis videť institui ex statutio canonū diebus festiuis qñ tenentur diuinis officijs interesse: vt ministris pro populo orantibus suā intentionem cōfirment. Est ergo oratio quasi q̄dā redditus quē deus a nobis exigit sibi dari. Osee. xiiij. Omnem aufer iniquitatem et accipe bonum: et reddemus vitulos labiorum nostrorum. id ē orationes deuotas.

Lectio. CCIIII.

Icitaūt turbas nō in virtute corpis: nec in armatura potētie: s̄ verbo illū q̄ se vexabat subiecit: iuramēta parētū ⁊ tastamētū ɔmemorās. Cū enim iā aceruatim cecidissent super alterutrum mortui interstitit ⁊ amputauit impetum ⁊ diuisit illam que ad viuos ducebat viam. Postq̄ tactum ē de forma quā sūmus pontifex Aaron obseruauit in sedando diuinam offensaz.

ꝯtra populū: ꝗtū ad supplicationē. In hac pte ꝓsequit̄ḋ eadē forma placādi deū ꝗtū ad familiarē allegatiōez. Allegauit aūt Aaron deo ꝑ populo saluādo ꝯscientiā et antiquā dei ad populū iudeoꝝ vehemētē affectiōz: cōmemorando ei multa facta q̄ fecerat patrib⁹ coꝝ: vt sic memor amicicie veteris nouas offensas remitteret. Duo ḡ sūt in lr̄a ista. Primo ondit̄ quō Aaron adept⁹ ē victoriā p diuine affectiōis allegatōnem. Secundo ponit eiusdem victorie explanatiōez. scḋa ibi. Cū enī iā. Circa p̄mū duo facit. Primo excludit illud qḋ videbat̄ statui pontificali cōtrariū. Scḋo subiūgit illḋ qḋ eidem statui noscit̄ esse nessariū ibi. Sed vbo. Cōtrariū enī videt̄ statui pōtificali armata potētia seu ꝟtute corpis vim inferre: nisi fortalli vim vi repellēdo qḋ natura cōcedit cuilibz. Et iō dicit de Aaron sic. Vicit aūt turbas nō virtute corporis. Turbas. i. pestes turbātes populū sibi subiectū virtute corporis sicut Samson vicit Philisteos. Judicū. xv. Nec armatura potētie: sed vbo pui e oronis illū q̄ se vexabat. i. angelū punientē populū subiecit. i. a plaga incēdij cessare fecit. Et nota q̄ vexationem populi dicit suā fuisse more boni plati. ij. Cor. xj. Quis īfirmat̄ et ego nō īfirmor? Sic Moyses p vbū oronis deuicit Amelechitas. Exo. xvij. Subiecit inqz iuramenta patrū. i. ꝓmissiones patrib⁹ factas: et testamētū cōmemorās id ē legē eis datā. Cōsequent̄ istı⁹ historie ponit explanatiōez dicēs. Cū enī iā aceruatim. i. p aceruos cecidissent sup alterutrū. i. vn⁹ sup aliū mortui: igne eos occidente: interstitit Aaron inter viuos et mortuos oppōnēs se q̄si murū p viuentib⁹ cōtra ignē et amputauit ipetuz ignis populū incēdēns. Hec amputatio facta ē gladio verbi oronis: qr vt ait Chry. Nihil est potenti⁹ hoīe pure orāte. Et diuisit illō viā ignis q̄ ducebat ad viuos. i. diuisit flāmā tendētē versus viuos. Vn̄ in ps̄. Vox dn̄i intercidēns flāmā ignis. Moralit̄ sicut ignis ille corporaliter incendens populū: oēs nitebat̄ occidere: ita ignis libidinose luxurie q̄ in cōcupiscentia carnis viget. populū. i. multitudinē hominū q̄ndı̄ nitit̄ cōflagrare. Boni ḡ pastoris prudentia more ipsius Aaron cōsideret diligēter q̄ sūt illi q̄ iā sūt occisi p peccatū ⁊ q̄ adhuc imunes ⁊ innocentes. p malū aūt exēplū et corruptionē alioꝝ ad peccatū tēptati: et pouot p̄latus se medium inter illos p vigilātē presidentiam diuidens viā ignis: ne od viuos attingat: et ne īnocentes a corruptis iā mortuis incēdātur.

A Juxta illā clausulam. Vicit aūt turbas. Notādū ē q̄ septē sūt vicia capitalia q̄ nos turbant et que nos bellādo tenemur euincere p septē dona sācti spūs: p quaꝝ septuplici victoria septiformia nobis in apocalipsi p̄mia ꝓmittūt̄. Designāt̄ aūt hec septē vicia p septē gentes pestiferas q̄s ipsi hebrei expugnauerūt ⁊ vicerūt. q̄s gentes dimisit dn̄s vt in eis erudiret filios isrl̄ sicut Judicū. iij. cōtinet̄: q̄ fuerūt Gergesei. Amorrei. Euei. Ethei. Chananei. Jebusei. ⁊ Ferezei. Deutro. vij. Gergeseus interp̄tat̄ colonū eijciens ⁊ significat supbiā: q̄ primū angelūz de celo et Adam colonum paradisi eiecit. Hāc vincere debet quilibet nostrum p donū timoris. ⁊ tunc ꝓmissionē cōseq̄t̄ q̄ ponit̄ Apoc. iij. Qui vicerit faciā illūz columnā in tēplo dei mei. De natura colūne est fortiter supportare qḋ sibi supponit̄: et cōditio supbie ē nihil tolerare sibi suppositū: qr nit̄ eē sup alios nō sub alijs: et iō illū qui vicerit supbiā: faciet de⁹ columnā. Amorreus interp̄tat̄ amaricās vel amara loquēs ⁊ significat inuidiā. q̄ totus est felli⁹ intrinsecus: qui in se sēp amaricatus sp amara effundit. Dicit Arist. ij. de aīalib⁹. ca. ij. q̄ aliquod ē aīal magnitudine certū qḋ cōtra naturam oīm alioꝝ aīaliū hz fel in aure simile felli hoīs ī colore. ⁊ ē aīal amaꝝ ⁊ velox nimis. Et significat inuidiā q̄ fel in aure gerit: qr q̄cq̄d audit in offensionez amaritudinis ꝯuertit. Ouidi⁹. ij. metam. Pectora felle virent lingua suffusa veneno. Risus abest nisi quē visi fecere dolores. Iste Amorreus vincend⁹ est p donū īntellectus q̄ hō aduertēs ꝓximū sue nature p̄ticipē: dulcē se p̄beat ꝓximo suo ⁊ cōpassiōe fauentē. ⁊ sic vincendo cōsequit̄ ꝓmissionē q̄ Apoc. ij. ponitur Vincēti dabo māna abscōditum. Tertius ē Eue⁹ q̄ interp̄tat̄ lapideo colligēs ⁊ figurat iracūdū ⁊ rixosū. hic colligit petras offēsiōis ⁊ lapides scādali vt ī iurgio iaciat cōtra ꝓximum. Sic Semei egrediebat̄ maledicēs ⁊ mittēs lapides ꝯtra Dauid. ij. Reg. xvj. Istū vincere debem⁹ p donū ꝯsilij sequēdo xp̄i ꝯsiliū ḋ patiētia ⁊ tollerātia iniuriaꝝ. Math. v. Ego aūt dico vobis nō resistere malo: ſz si q̄s te pcusserit in maxillā vnā prebe ei ⁊ alterā. Et talis victor erit securus de ꝓmissiōe facta Apoc. ij. Qui vicerit nō ledet̄ a morte scḋa. i. īfernali pena. Quartus ē Etheus q̄ interp̄tat̄ stupor vel formido: et significat accidiā: que facit hoīem stupidū et formidantē opa ꝟtuosa. Iste vincēd⁹ ē p donū fortitudis. De q̄ Greg⁹. vij. moral̄. Justoꝝ fortitudo ē carnē vincere: ꝓprijs voluptatib⁹ cōtraire: delectatiōz vite p̄ntis extinguere: huius mūdi aspa p eternis p̄mijs amare: ꝓsperitatis blādimēta ꝯtēnere: aduersitatis metuz cordis audacia supare. Reprobo ꝝ fortitudo ē trāsitoria sine cessatiōe diligere: ꝯ flagella tpi⁹ cōditoris īīsensibilit̄ ꝑdurare: ab amore reꝝ tpaliū nec aduersitate q̄escē. ad inanē gloriā etiā cuz vite detrimēto ꝑuenire: malicie argumēta acq̄rē: bonoꝝ vitā nō solū verbis et moribus: ſz etiā gladijs ipugnare: ī semetipsis spez ponere: iniq̄tatē sp sine vllo penitētie desiderio ꝑpetrare. Sz victori hui⁹ ethei p̄miū ꝓmitit̄. Apoc. iij. Qui

B

vicerit dabo illi sedere mecū ī throno. Quīnus est chananeus q̄ interp̄tat̄ possessor vel negociator et signat auarū et cupidū: q̄ p diuersas negociationes: possessiōes acquirit et auget. Vn̄ Aug⁹. de ver. Apls sermōe. xxv. Que ē ista auiditas cōcupiscētie cū et ipa habet belue modū? Tūc enī rapiūt qn̄ esuriūt. Parcunt ꝯ p̄de cū senserint saturitatē: insatiabilis ē sola auaricia diuitū: semp rapit et nūq̄ satiatur: nec deū timet: nec hoiem reueret̄: nec patri p̄cit: nec matrē recognoscit: nec fratri obtemperat: nec amico fidē prestat. viduā opprimit: et pupillū inuadit. liberos in seruicium reuocat. testimoniū falsū p̄fert. res mortui nequiter occupat. Et que est ista insania. Animarū amittere vitā: appetere mortē: acq̄rere aurū ⁊ p̄dere celū. Iste chananeus vīcēd⁹ ē p donū pietatis: q̄ mouet ad dandū paupib⁹ ppter deū. Narrat Iuli⁹ sext⁹ Strategematon. li. j. ca. iiij. q̄ cum Emilius Paulus consul romanus in lucaniis iuxta litus angusto itinere exercitū duceret ⁊ tharentini ei classe insidiantes agmen eius scorpionibus essent aggressi: captiuis latera eūtiū p̄texuit: quoꝝ respectu hostes ibīere tela. Sic moraliter dimites si telis demonū vel viciōes diuinas euadere velint: ponant iuxta latera sua pauperes elemosynas largiēdo et circūdēt latera sua pauperibus: ppter quos de⁹ frequēt̄ parcit ab vlciscendo et demones cessant a nocendo. et taliter vincenti dabit̄ illud in futuro qd̄ p̄mittit̄ Apoc. xxi. Qui vicerit possidebit h̄ et ero illi de⁹ et erit ipse mihi fili⁹. Sext⁹ ē Iebuseus qui interpretat̄ p̄sepe: et significat gulā que suadet homini sēp stare ad p̄sepe: sicut asin⁹ vel iumentū: et iste vinci debet p donum sciētie: qua scimus viuere tēperate. Iuxta illud Apli ad Philip. iiij. Scio abundare ⁊ penuriam pati: et sic vincenti dabitur quod promittit̄. Apoc. ij. Vincenti dabo edere de ligno vite. Ad litam. Temperantia etiā presentē vitā p̄longat. Eccl. xxxvij. Qui abstinens ē adijciet vitā: et p oppositū gula in morbum ⁊ in mortē inducit. Eccl. xxxj. Vigilia et cholera ⁊ tortura viro infrunito. Ad litam excessus gule causat defectū suauis somni et cholerā ⁊ somnicā passionē: torturā. i. torsiōes ventris. Et hec oīa facit gula viro infrunito. Dicit̄ autē infrunitus q̄si sine frumine. id ē sine sapore. Est. n. frumē illa pars gutturis que saporem sentit. Gulosus aūt morsellos deglutit sine sapore ad modū lupi deuorādo. Vel dicit̄ ifrunitus q̄si sine fruno qd̄ est confectio q̄ coria fruniunt̄. Vl̄ dicit̄ a frenesi vel a fronte vel a freno. Versus Frons frenesis frumē frunia frena dabis.

Septim⁹ ē phereseus: q̄ interp̄tat̄ dissemīnans terrā: et significat lubricū ⁊ illecebris vanū: q̄ illicite seminat semē suū ⁊ metit momētaneā delectionē et in fine penā eternā. Ad Gal. vj. Qui seminat in carne: de carne ⁊ metet corruptionē. Iste vīcend⁹ est p sapiam. id ē p saporem celestiū: qb⁹ gustatis cessat oīs delectatio carnalis: et q̄ sic vicerit p̄missionē cōsequet̄ q̄ ponit̄ Apoc. iij. Qui vicerit hic vestiet̄ vestimētis albis. Hec sūt turbe septē q̄s vincere nos oportet. Est enī de xp̄o sicut de Marco furio camillo. De quo narrat sextus Iuli⁹ Strategematon li. vij. ca. iij. Iste iturus ad bellū in exercitu p̄clamare fecit se nō recepturū quenq̄ in castra. nisi victorē. reductisq̄ militibus in acieꝝ victoria potitus ē. Isto mō xp̄s nullū recipiet ī celū in die iudicij: nisi fuerit p̄mitus victor. Et iō has septē p̄missiones facit sub sola conditione victorie. Propt̄ qd̄ dicitur Esa. ix. Letabūtur corā te sicut qui letant̄ in messe: sicut exultant victores capta preda qn̄ diuidunt spolia.

Lectio. CCIIII.

N veste enim po

deris quā habebat: tot⁹ erat orbis terrarū: ⁊ parentū magnalia in q̄tuor ordinibus lapidū erant sculpta. ⁊ magnificentia tua ī dyademate capitis illi⁹ erat scripta. His aūt cessit q̄ exterminabat: et hec extimuit. Erat enī sola tēptatio ire sufficiens. Postq̄ declaratū ē q̄lit̄ sūm⁹ pōtifex Aarō diuinā placauit offēsā ⁊ angelū occidētē ppl̄m p̄ icēdiū cessare fecit plagā p deuotā supplicatiōē: et p diuini federis allegatiōē. In ista pte. p̄sequit̄ quō ad eūdē effectū cōmodi⁹ exequēdū adiunxit sacraꝝ vestiū repn̄tatiōē. Fuit. n. indut⁹ pōtificalib⁹ vestib⁹ q̄ mysterijs plene erāt. Et circa hoc duo facit. Nā p̄mo describit sacerdotalis ornat⁹ cōueniētiam. Scđo ostēdit q̄ntā ipi Aaron sic ornato p̄stitit angel⁹ reuerētiā ibi. His aūt cessit. In describēdo aūt ornatū sacerdotalē si enūerat oēs vestes. De q̄b⁹ Exo. xxviij. agit̄: s̄ tm̄ tria ornamēta describit ī q̄b⁹ oīa alia ītelligi voluit. Sūt aūt ista. Tunica hyacīthia rōnale: et lamīa aurea q̄ pendebat ī frōte. In hoc aūt ornatu triplici erat repn̄tatio orbis terraꝝ: cōmemoratio paterne nobilitatis: et declaratio diuine maiestatis. Dicit ḡ sic. In veste poderis. Est autē poderis tunica talaris. ⁊ dr̄ a pos podis grece qd̄ ē pes pedis latie: q̄ erat tunica hyacīthia vsq̄ ad pedes descēdēs. Vn̄ dr̄ poderis q̄si pedib⁹ ī herēs. Erat aūt de duab⁹ īcisiōib⁹ facta: cōsuta sup humeros ⁊ p latera ī modū dalmatice sētā manicas eiusdē coloris habuit: capuciū hn̄s nō ex trāsuerso sup scapulas: s̄ lōgā sectiōē habebat ista vestis a pectore vsq̄ ad medias scapulas cū aptura: ne turpit̄ appareret añ et retro assuta erat vitta: q̄ sup scapulas binas cidevasculis cōstrīgebat̄. Habebat aūt h̄ solēnis tunica p̄ ōtū calis p̄ fimbrijs. lxxij. tintinabula aurea q̄bus erāt iuxta totidē vascula: q̄si mala punica ex hyacītho ⁊ purpura ⁊ cocco bis tīcto: ita vt p⁹ tintinabulū cēt in alagranatū q̄si inter scalari mō positū: vt audiret̄ sonitus qn̄ ingrediebat̄

sacerdos sctuariũ. De hac igiť veste pontifi-
cali diciť hic. In veste eni poderis. Et ẽ cõstru-
ctio intrãsitiua. quaz habebat totus orbis ter-
rarũ. stat aũt hic poderis nõ solũ ꝓ tunica tam
descripta. imo ꝓ toto ornamento sacerdotali:
ꝑ qđ ſm suas diuersas partes tot⁹ orbis terra-
rũ mystice significabať. Ubi notandũ ꝙ sic
A dicit magr̃ in historijs. Exo. xxviij. Quattuor
erant vestes tã minorib⁹ sacerdotib⁹ q̃s cõmu-
nes vocabãt ꝙ̃ pricipi sacerdotũ quẽ Arabar-
chũ appellabãt: cõmũco. ⁊ alie q̃ttuor erãt qb⁹
solus Arabarch⁹ sup illis q̃tuor vtebať. Quat-
tuor prime erant feminalia: camisia: talaris: et
baltheus latus ad quãtitatẽ q̃tuor digitoꝝ in
text⁹ florib⁹ coccineis: purpureis: hyacinthinis
et thyara. Quattuor ꝟo pontificales vestes q̃-
bus summus sacerdos induebať fuerũt iste.
Poderis de qua supius dictũ ẽ. Suphumera-
le qđ habuit formã quadranguli in pectore: et
duos lapides onychinos sup vtrũq; humerũ
In vno erãt scripta ꝑuncialibus litteris sex
noia filioꝝ isrl̃ et in alio alia sex. Rõnale fuit
tertiũ ornamentũ et q̃drangulũ iuxta mensu-
rã apturem suphumerali ex q̃ttuor coloribus
scz bysso ⁊ purpura: hyacĩho cocco bis tincto ⁊
auro contextum: sicut ⁊ suphumerale. Et erãt
in eo duodecim lapides auro firmiter inclusi ꝑ
q̃ttuor ordines tres in singulis ordinibus. In
primo ordine sardius: topazius: ⁊ smaragdus
In secundo carbunculus: saphyr⁹: et iaspis.
In tertio ligur⁹ achates: et amethist⁹. In q̃r-
to chrysolit⁹ onychin⁹: et beryllus. In quibus
erant scripta noia. xij. filiorum isrl̃ iuxta ordi-
nẽ natiuitatis sue: singula in singulis. Quar-
tũ ornamentũ sacerdotis sũmi erat capitis: qđ
cõiter thyara: mitra vel ĩfula dicitur. sed speci-
alr⁹: cydaris: ⁊ erat iterius totalr̃ hyacinthina
que circumdabať exteri⁹ aureo circulo tribus
ordinibus facto. cuius sũmitas in acutissimũ
cacumen tendebat: sup frontẽ tẽdebat lamina
aurea ad modũ dimidie lune facta: que arcua-
tionem suã habuit versus sursum: et per anu-
lum aureũ vnam non inserebatur qui thyare
affix⁹ erat. In hac lamia sculptum erat Ayoth
Adonay. id est magnum nomen domini: scz te-
tragramatõ qđ ineffabile diciť nõ q2 dici ñ pos-
set: sed q2 rẽ ineffabilẽ significat qđ his litteris
scribiť. He. Ioth. beth. vau: que sonãt princi-
pium vite passionis iste: qđ est dictũ: per passi-
onẽ illius quẽ ꝑfigurat iste sacerdos renuncia-
tur vita in Adam perdita. Ista sũt ornamenta
sũmi sacerdotꝫ. De qb⁹ nota magr̃m in historijs
sup Exo. xxviij. pulchre et diffuse. Quando ḡ
dicitur In veste poderis: stat poderis ꝓ totali
ornamẽto sacerdotis: ⁊ in istis figurabať tot⁹
orbis terrarũ. Nã feminalia et camisia linea:
q2 de lino erant: figurabant trã. Balthe⁹ oce-
anum. Tunica ꝟo hyacĩthia ꝓ colore suo ae-
rem ꝑferebat. Tintinabula rõne sui sonit⁹ to-
nitruũ. Malogranata choruscatões. Ephoth
ꝟo vel suphumerale ꝓpter varietatẽ suorũ co-
lorum celũ sidereũ figurabat. Quod ꝟo auꝝ
quattuor alijs coloribus intextũ erat: significat
ꝙ calor vitalis penetrat vniuersa. Duo sardo-
nices solem et lunaz significabant. Duodecim
gemme pectorales duodeciz signa in zodiaco
ostendebant. Rõnale quod erat in pectore sig-
nificabat: ꝙ terrena adhereant celestib⁹ et ꝙ rõ-
ne cuncta sunt plena. Cydaris celuz ẽ empyre-
um. Lamina superposita: deuz oĩbus presidẽ-
tem. Sic ergo patet sensus lr̃alis huius text⁹.
in quo sic dicitur. In veste poderis quã habe-
bat totus erat orbis terrarũ ſm Iosephum et
iudeos. Secundum ornamentum quod speci-
ficatur hic in littera est rõnale siue logyon: siue
pectorale in quo erant ſm eũ quattuor ordĩes.
Duodecim gẽme in qb⁹ sculpta fuerũt duode-
cim noia filioꝝ isrl̃: vt supius dictũ fuit. et quã-
tũ ad hoc dici. Et parentũ scz duodecim patri-
archarũ filioꝝ Iacob magnalia. id est magnũ
aliqđ signãtia sculpta erãt ĩ q̃ttuor ordinib⁹ la-
pidũ. i. gẽmarũ. Tertiũ ornamẽtũ quod speci-
ficatur hic in littera est cydaris pontificalis q̃ a
ſm parte vocať vicz a lamina: que pendet ĩ frõ-
te pontificis. Unde dicit sic. Et magnificentia
tua. id est magnificum et ineffabile nomen tu-
um erat scripta in dyademate capitis illius. id
est lamina aurea ad modum dimidie lune cor-
niculate que pendebat in fronte pontificis: et
dyademati. id ẽ cydari vel mitre fuit inserta.
Et sic stat totum pro parte. Consequẽter ostẽ-
dit quantam reuerentiam fecit angelus Aarõ
sic induto vbi dicit. His autẽ cessit. His autem
id est que scribebantur et figurabantur per sa-
cerdotis vestes cessit angelus siue bonus siue
malus q̃ exterminauit populũ: et insuper hec
extimuit non timore qui est passio: sed timore
qui est reuerentie exhibitio. Sed cum fuerit
angel⁹ bon⁹ incõueniẽs erat ꝙ isto cederet et
ad hoꝝ representationẽ punire cessaret. Enim
ꝓ q2. q2 erat sola tẽptatio ire sufficiẽs. i. timor
quẽ habuit popul⁹ dei iusta dei vindicta q̃ñ vi-
debat tãtã multitudinẽ subito cõflagratã suffi-
ciẽs erat ad deletiõꝫ sceleris sui. Sũt aũt q̃daz
facilis correptiõis q̃bus sufficit verbũ corripi-
entis. Quidã aũt nõ sic se hñt ꝗ p⁹ verba opor-
tet addere verbera. Proũ. xxix. Seruus ver-
bis erudiri ñ põt. imo sicut legiť. Ecci. xxxiij.
In opa cõstitue eũ: sic. n. ꝯdecz illũ: ꝙ si ñ obau-
dierit curua illũ cũz pedib⁹. Nota moraliter
ꝙ ꝑsona ecclasiica quelibz debet indui isto tri- B
plici ornamẽto podere: rõnali ⁊ dyademate. vt
sit poderis in corpe: rõnale ĩ pectore: et diade-
ma ĩ capite. Poderis nãq; significat cõtinenti-
am castitatis. dyadema ꝟo eminẽtiã scientis. rõ-
nale scientiã veritatis. Primũ ergo vestimẽtũ

quo debet se vestire psona ecclesiastica est poderis cōtinētie vt totū corpus a motibus lasciuie: petulātie ⁊ insolēne cōpescat: ⁊ hec merito vocatur talaris. Fingunt poete vt pz in scintillario poetarū: q mater Achillis Achillē natū tinxit in aquis stigiis. i. in aquis cuiusdā fluminis infernalis quantū ad corpus totū excepto talo. ⁊ ideo Achilles inuulnerabil' fuit p totum corpus nisi dūtaxat in talo. Cū ergo captus amore Polyxene in templo eam corrūpere statuisset: a paride in talo percussus occubuit. Et q paris sub simulachro Apollinis latuit in tēplo absconditus fingit Apollinē telum Paridis direxisse in talū Achillis ⁊ mortuus est. Istius poesis sensus litteralis est iste. Vene que sunt in talo ad renū ⁊ femorum atqꝫ virilium ptinent rationē. Unde Orpheus pncipalem locū libidinis dixit esse in talo. Achilles ē homo perfectus quē mater virtus tinxit in aquis stigiis: q virtus ɔtra oēs labores homines munit: solum taluz nō tinxit q quātūcūqꝫ homo p humanā virtutē fuerit munitus semp ad libidinis ictus pz nisi p diuinā gratiā preseruet. ⁊ ideo signanter dicit Salomon Sap. viij. Sciui q aliter nō possum esse cōtinēs nisi deus det. ⁊ ideo hec species iusticie generalis siue virtus que est ɔtinētia est a deo continue postulanda: ⁊ sic solūmodo haberi pōt. Juxta illud Eccī. xxvij. Si sequaris iusticiā q̄ est cōtinentia qua corpus recte agit apprehēdes illā ⁊ indues illā quasi poderē honoris. Vocat eciam talaris cōtinentia q vsqꝫ ad finē vite cōtinuari debet. ij. Reg. xij. Thamar erat induta huiuscemōi talari tunica. Filie aūt regū virgines huiuscemōi tunica vtebant. Secundū ornamentū psone ecclesiastice debet esse rōnale sciētie. In isto rōnali scribebat doctrina ⁊ veritas. Hec eñ debet esse pncipalis intentio clerici vt possit vera addiscere ⁊ vera docere. In collationib' patrū. li. x. ca. xxix. dicit sic. Dixit abbas Palladi' q aīam sm xpi voluntatē conuersantē oportet aut discere fideliter q̄ nescit aut docere manifeste q̄ nouit. Si aūt vtrūqꝫ possit ⁊ nō vult: insanie morbo laborat. Initiū eñ recedēdi a deo fastidiū est doctrine: ⁊ cū nō appetit id qd aīa semp esurit que diligit deum. De isto ornamēto dicit Eccī. xxj. Ornamentū aureū prudēti doctrina. Tertiū ornamētū quo se debet induere psona ecclīastica est diadema capitis. Est eñ diadema insigne regale p qd discernit rex ab aliis. Sic certe caritas sola diuidit inter filios regni ⁊ pditiōis sm Augl. Vñ Hester. vj. dicit in figura. Homo quē rex honorare cupit debet indui vestibus regiis: ⁊ imponi eq̄ q de sella regl est accipē regiū diadema sup caput ei'. Vestes eñ regis nr̄i xp̄i sūt virtutes q̄s etiā phs vocat habit': Equ' d sella regis fuit crux: ⁊ diadema regis caritas. Et ideo p hec tria honorabiles nos faciem' apud deū ⁊ apud hoīes: videlicet virtutib' penitētia ⁊ caritate.

Ca. XIX. Lectio. CCV.

Impiis aūt vsqꝫ in nouissimū sine misericordia ira superuenit: pscīebat. n. et futura eoꝝ: qm̄ cū ipi reuersi essent ⁊ pmisissent vt seducerēt ⁊ cū magna sollicitudine pmisissent illos ɔseq̄bantur illos act' penitētie. Adhuc eñ inter manus habētes luctū ⁊ deplorātes ad monumenta mortuoꝝ: aliā sibi assumpserūt cogitationē insciētie: ⁊ q̄s rogātes piecerāt: hos tanqꝫ fugitiuos psequebant. Postqꝫ auctor cōmendauit dei sapientiā iuste oīa gubernantē a mirabili exterminatiōe pmogenitoꝝ in egypto. In hoc vltimo caplo cōmendat eandē a terribili sūmersione egyptioꝝ in mari rubro. Et circa h duo facit. Nā pmo agit de terribili exterminio in mari rubro. Scdo de mltiplici patrocinio hebreoꝝ in deserto. Scda p ibi. Ois eñ creatura. Et de istis duab' agit alternatim nūc de patrocinio collato hebreis: nunc de exterminio illato egyptiis vsqꝫ ad finē libri. Et circa hoc duo fiunt. Nā pmo agit de peccantium graui malicia. Scdo de pene eoꝝ cōuenienti iusticia ibi. Ducebat eñ illos. Circa primū tria narrat. Primo quō iusti ⁊ impii a deo diuersimode puniebant. Scdo quō maloꝝ scelera pñtia ⁊ futura a deo non abscondebant. Tertio psequit q rōnabiliter submergi merebāt. Scda ibi. Presciebat eñ. Tertia ibi. Qm̄ cū ipi. Dicit g pmo sic. Impiis aūt ⁊c. quasi diceret. Hebrei rebelles ⁊ murmurātes ɔtra dominū occisi sunt; p parte p ignis incendiū: sed nō totaliter deseuit in ꝑplm ignis ille; q sedat' fuit p pontificis supplicantis remediū. Sz certe impiis. i. egyptiis psequētibus hebreos infra mare rubrū absqꝫ remedio vsqꝫ in nouissimū sine misericordia ira superuenit. Ira. i. vindicta iusta cōsumpti sunt; q vsqꝫ ad mortē vel vsqꝫ in nouissimū. i. quēlibet: q nullus de illa submersione liberatus est: hec ira superuenit a deo tanqꝫ pondus qd sustinere non possent. Ratio autē huius varie punitionis iustoꝝ et impioꝝ subiungit: q dominus pscīebat q ipsi hebrei peniterēt ⁊ se corrigerēt. ⁊ ideo parcitū est eis. Presciebat aūt q egyptii pdurarent finaliter obstinati. ⁊ ideo pniteentib' correctionē pepercit. ⁊ pponentes ptinaciā exterminatiōe finali pcussit: ⁊ hoc est qd dicit. Presciebat eñ futura illoꝝ. i. scelera illoꝝ futura si pmissi fuissent. Deinde cū dicit. Qm̄ cū ipi permisissent declarat quō rōnabiliter meruerūt submergi propter maliciam que dupliciter patuit in exitu israel de egypto. Nā cū vidissent egy-

ptij decimā plagā qua fuerant occisi p̄mogeni
ti: ascenderūt ⁊ p̄miserūt q̄ filij israel intrarent
desertū ad sacrificandū deo suo: imo cōpelle-
bant eos exire: sicut patet Exo. xxxij. ⁊ tn̄ hoc
nō obstāte statim displicuit eis q̄ eos p̄misissēt
recedere ⁊ tanq̄ fugitiuos p̄sequebant. Hec q̄
falsitas ⁊ incōstantia in p̄posito suo aggrauat
maliciā eorū. Item q̄ ita recēter cū adhuc erāt
occupati circa luctum ⁊ sepulturam suor mor
tuorū redierunt ad exercendā maliciam et in-
iuriaz in hebreos ⁊ persequēdo: volentes eos
reuocare: satis ostendit eorū maliciam indura
tā fuisse ⁊ eos de bene actis nō de culpis peni-
tere. Et ideo eos submersione mirabili dignos
esse dicit. Igit verū est q̄ deus p̄sciuit eos fina
liter fore malos q̄ ex hoc satis patuit: qm̄ cū ipi
egyptij reuersi essent ad cor: videlicz ad dei co-
gnitionē aliqualē q̄ p̄misissent licentiando he
breos: vt seducerent scilicet de egypto vel vt se
ducerent. id est seorsum ducerēt egyptij hebre
os inter mōtes ⁊ mare rubrū ⁊ cū magna solli
citudine remisissent illos scilicet hebreos: cōse-
quebatur illos actus penitētie: ipis scilicet egy
ptijs penitētibus d̄ bono ope eos facto hebreis.
Istis malis egyptijs de bono ope penitentib⁹
similes sūt nōnulli religiosi mali: qui de statu
p̄fessionis penitēt: ad quē perpetuo sunt obli
gati. Contra quos Esa. l. dicitur. Ego autem
nō contradico retrorsum nō abij. Et ecce q̄ fa-
tue fecerunt egyptij: adhuc in manus luctum
habentes. id est materiam luctus. id est fune-
ra suorum ⁊ deplorantes. id est valde ploran-
tes ad monumēta mortuorū: aliaz sibi assum-
pserūt cogitationē insciētie. id est quē facti sūt
insipientes ⁊ fatui: ⁊ quos p̄cecerant. id est eie
cerant de egypto. hos tanq̄ fugitiuos perse-
quebātur. Exo. xiij. Indurauit dominus cor
Pharaonis regis egypti ⁊ persecutus est fili-
os israel. Circa illam clausulam. In nouissi

B

mo ira dei superuenit. Notandum est q̄ ira dei
que nihil aliud est q̄ iusta dei vindicta scd̄m
Aug. de ciui. dei. li. v. ca. xxv. quattuor habet
cōditiones propter quas merito debet formi-
dari. Ira enim dei non declinatur virū pote
state: nō debilitat temporis tarditate: in plu-
res excitatur vnius prauitate: nullatenus mi
tigatur sine humilitate. Prima ergo conditio
ire dei est q̄ nō declinatur virū potestate. Ab
ira enī hominis potest aliquis se fortassis ab-
scondere vel subterfugere vel resistere: sed ira
dei nec loco metit: nec finitur tpe: nec virtute
descendit. Nau. j. ca. Quis stabit ante faciē
indignationis eius: ⁊ quis resistet ire furoris
ei⁹. Et ps. Quis no. po. ire. t. ⁊ p̄re. ti. t. i. t. di.
quasi dicēs nemo. Probat Boetius. j. de cōso
la. metro. iiij. q̄ sapiens non habet timere irā
cuiuscūq̄ tyrāni quantūcūq̄ seuiat cōtra eum.
Sapiētis enim est facere irā ipsius inermem:

quia si sapiens nihil timeat perdere quod tyrā
nus potest auferre: nec aliquid potest ab eo re
cipere quod tyrānus potest ei conferre: reddit
tunc tyranni totaliter impotentē ⁊ priuat eaz
totaliter armis suis. Unde dicit sic. Quisquis
cōposito serenus euo ⁊c. Et infra. Quid tan-
tū miseri seuos tyrannos Mirant sine virib⁹
furētes? Nec speres aliquid: nec pertimescas. Ex
armaueris impotētis irā. At quisq̄s trepidus
pauet vel optat. Q̄ nō sit stabilis. suiq̄ iuris Ab
iecit clypeū: locoq̄ motus. Nectit qua valeat
trahi cathenā. Quicūq̄ homo sic hui⁹ vite ap
petit immoderate honores ⁊ diuitias vel abhor
ret pusillanimiter aduersitati fortune. talis d̄
suis passionib⁹ ⁊ affectiōib⁹ facit cathenā qua
hac ⁊ illac p amorē vel iraz alteri⁹ trahi possit.
Mō si loquamur de deo nō possumus eū fa-
cere. sic impotentē nō appetendo q̄d pōt cōfer-
re: nec pertimescēdo q̄d potest inferre. Nā beati
tudinē quā pōt cōferre naturaliter deo appe-
timus: ⁊ miseriā quā potest inferre naturaliter
abhorremus. Omnes enī hoīes beati esse vo-
lūt: idq̄ vnū ardentissimo amore appetūt. Si-
cut docet Aug⁹. xiij. de trinitate ca. xv. Et ali-
bi dicit q̄ nullo modo possumus velle miseri
esse. ergo nō restat nobis aliud nisi diuinā vo-
luntatem explere: ex quo naturaliter appetim⁹
quod sine eo habere nequimus. Secunda

C

cōditio ire dei est q̄ nō debilitatur tēporis tar-
ditate. Unde Ualerius li. j. ca. ij. Lento enim
gradu ad vindictā sui: dei ira p̄cedit ⁊ tardita-
tem supplicij grauitate compensat. Eccl. xvj.
In gente incredibili exardescet ira. Fertur de
quadā ciuitate q̄ bello lacessita misit ad quēdā
p̄ncipē p succursu habendo: ⁊ vt illi d̄ ciuitate
ei⁹ animū citius inclinarēt: exponūt sibi forti-
tudinē ciuitatis in muris ⁊ turrib⁹ ⁊ fossatis: q̄-
bus ille p responso remisit. Et nec inq̄t vestra ci
uitas superius coopta: ita q̄ ira dei sup ipsam
descendere nequeat? Quod si est libenter ve-
niā ⁊ defendā vos. Si autē cōtra irā dei p̄pter
peccata vestra pugnare nō audeo. In quadā
etiā patria in anglia que Northfolchia nomina
tur dicitur cōtigisse q̄ blada in estate pulcher-
rima creuerant: ⁊ ecce appropinquāte tpe mes-
siū venit quoddā genus muscarū in tāta mul-
titudine q̄ totum bladū intantū cōsumpserūt
q̄ vix in quinq̄ miliarium spacio vnus modi-
us inueniretur: homines d̄ illa patria quasdā
de illis muscis ceperunt ⁊ diligenter inspicien
tes quales essent: quia nunq̄ prius cōsimiles
viderāt: inuenerūt eas habere litteras depic-
tas in alis suis: in vna ala scribebat ira: in alia
dei: vt manifestū esset p̄pter demerita populi
vindictaz diuinā fuisse. Iuxta illud Hiere. xij.
Seminauerunt triticū ⁊ messuerūt spinas: he-
reditatē acceperūt ⁊ eis nō proderit. Cōfunde
mini a fructib⁹ vestris p̄pter irā furoris dn̄i.

Tertia ɔditio ire dei est: q̄ in plures excitat̄ ob vnius prauitatē. Nam ppter vnius ꝑsone maliciā flagellat deus aliquādo vnam magnā multitudinē. Exemplū Exo. xx. vbi dicit̄ q̄ tota domus Abimelech sterilis facta fuit propter demeritū Abimelech. ꝛ totus ꝑplus israel ꝑpter peccatū Achor punitus fuit. Vñ dicit̄ ibi. Nō poteris stare ɔtra inimicos tuos: donec deleat̄ ex te q̄ cōtaminatus est hoc scelere dicit dñs ad Josue. Josue. vij. Propter qđ legim⁹ Phinees dixisse cuidā parti filiorū israel Josue. xxij. Vos hodie dñm reliquistis ꝛ cras in vniuersum israel ira eius deseuiet. Nonne Achor filius Zare p̄terijt mandatū dñi ꝛ super oēm populū israel ira eius incubuit? Domin⁹ eñ aliquādo punit vnū hominē ꝑ peccato alterius tēporaliter: sed eternaliter nō. Quarta cōditio ire dei est q̄ non mitigatur nisi ꝑ humilitatē. Natura eñ leonis est nō irasci nisi ledat̄. Prostratis eñ hoībus parcere dicit̄. Juxta illud poeticū. Parcere ꝑstratis scit nobilis ira leonis. Eodē mō xp̄s nō irascit̄ nisi lesus. Vñ Esa. lxiiij. Ne irascaris dñe satis: ꝛ ne vltra memineris iniquitatū nostrarū. Unde nota q̄ quātūcunq̄ deū offenderis si te humiliaueris placabis eum. ij. Paralip. xij. Quia humiliati sunt: auersa est ira dei ab eis.

Lectio. CCVI.

D

Ucebat enī illos

ad hūc finē digna necessitas: ꝛ horū q̄ acciderāt cōmemorationē amittebāt: vt que deerant tormētis repleret punitio ꝛ ꝑplus quidē tuus mirabiliter trāsiret. Jlli autē nouā mortē inuenirent. Postq̄ declaratū est q̄ egyptij ꝑsequentes filios israel vtebātur ɔtra eos vehementi malicia. Jn ista parte ostendit̄ ɔsequēter q̄ statim postea submersi fuerūt ex ɔuenienti diuina iusticia. Et ꝑmo tangit̄ eorū pena. Secūdo ꝑximo pene finalis causa ibi. Ut que deerant. Ex parte pene dicitur sic. Ducebat eñ illos scʒ egyptios ꝛ ꝑsecutores filiorum israel ad hūc finē: scʒ vt ꝑditarent̄ in mari rubro: digna necessitas. id ē exigētia culpe: que talē mortē meruit. Nā oīm plagarū p̄cedentiū q̄ eis acciderāt obliti fuerūt ex eorū ꝑtinaci malicia. Et ideo dicit. Et horū que acciderāt cōmemorationē amittebāt. Causa vero finalis tangit̄ in genere cū dicit̄. Que deerant tormētis repleret punitio. i. id quod deerat plagis quas euaserant: repleret. i. ꝑfecte ɔsūmaret punitio vsq̄ ad mortē. Sʒ in specie ipa cā finalis magis exprimit̄ qua scʒ egyptij submersi sunt in mari rubro. Cui⁹ submersiōis duplex est rō. Una fuit vt ꝑplus dei trāsiret magis mirabiliter. Alia vt egyptij inusitata morte perirēt miserabiliter.

Preterea eñ magis mirantur filios israel in ꝑfunde trāsisse: cedēte illis mari: q̄ etiā videm⁹ egyptios submersos fuisse: mari sup eos denuo redeūte: ꝛ hoc est qđ dicit. Et ꝑplus quidē mirabiliter trāsiret. i. p siccum in medio mari. Jlli aūt. i. egyptij nouā mortem inuenirent. Hec mors dicit̄ noua fuisse: nō q̄ multi hoīes ante submersi nō fuissent: s; ꝑpter modū submergēdi: q̄ nutu diuino recepit eos oēs: mare stās ab vtraq̄ pte sicut murus. Et cū oēs submersi fuissent: ꝛ filij israel iam litora attigissent: dimisit mare in alueū situ ꝛ omnes egyptios cōclusit. Moraliter loquēdo sic freq̄nter accidit q̄ illud qđ est materia ꝑmotionis in ꝑncipio: est causa ɔfusionis in termino. Mundus quādoq̄ cedit homini in ꝑncipio fauēdo sibi ꝛ dādo sibi diuitias ꝛ honores: donec fuerit ꝑfecte implicatus curis ꝛ sollicitudinibus ꝛ superbia seculari. ꝛ tunc qñ credit se esse in optimo statu ꝛ apice sue dignitatis cōmouet ꝑturbationes ꝛ ꝑsecutiones deiiciēdo eū. vt in ꝑs dicit̄ Deiecisti eos dū alleuarent̄. Circa illā clausulam. Ducebat eñ illos digna necessitas ad hūc finē. Notandū est q̄ quattuor modis cōiter homines male ducunt̄: quidā eñ abducūtur illecebrosa sensualitate: quidā ꝑniciosa familiaritate: quidā presumptuosa temeritate: ꝛ quidam maliciosa seueritate. Primo ducuntur quidam illecebrosa sensualitate. Ubi sunt q̄ nō s̄m rationem: sed s̄m passionem viuūt: qui nō quod honestū: sed quod est delectabile in omnibus querūt. Sic ductus est iuuenis ille vecors quē mulier irretiuit multis sermonib⁹ ꝛ blādicijs labiorū ptraxit illū: ꝛ statim illā sequitur quasi bos ducit̄ ad victimā. Prouer. vij. Narrat Fulgētius. j. mitologi. q̄ cū Admet⁹ rex Alcestā duxerat in vxorē cōtigit Admetū infirmari ɔsuluit Appolinē quō posset ab infirmitate curari: rñsū ē ꝑ Appolinē q̄ curari nō posset nisi aliqs de suis ꝑpinqs ꝑ eo moreret̄ voluntarie. Quo intellecto Alcesta mortē spōte subijt: ꝛ ad inferna descendit. Quo cū Hercules venisset: vt inde cerberū traheret: Alcestē cōpatiēs eā ab inferis liberauit. Moralit̄ mēs humana ꝛ sensualitas ad inuicē copulant̄ sicut sponsus ꝛ spōsa: vir ꝛ vxor. vir infirmatur qñ cogitatiōibus varijs agitatur: clamat ad deū cū ꝑs. Miserere mei dñe q̄m infirmus sum sana me dñe: q̄ sic orare debemus qñ mens infirmat̄. i. temptat̄: hoc est deū sapiētie ꝑ cōsilio requirere: respondit aūt deus ꝑ scripturas suos q̄ oportet ad hoc q̄ spiritus ɔsequat̄ salutē vnū de ꝑpinquis suis volūtariā mortē subire id est carnē nostrā volūtarijs penitētijs mortificari: q̄ nisi caro moriat̄ spūs vitā gratie non habebit. Et hoc ē qđ dicit̄ Ad Roma. viij. Si s̄m carnē vixeritis: moriemini. Si aūt facta carnis mortificaueritis: viuetis. Caro mortificata ꝑ penitētiā rōnabilē tandē descēdit ad inferos qñ in terra de qua natus est finaliter reuertet̄:

sed p herculē virtuosum p quē xpm accipim⁹
in resurrectione generali reniciabit et viro
suo ppetuo iūgē. Caro igit in hac vita duc-
trix nostra esse nō debet vt pm sensuales illece-
bras ducamur: sed magis pm spiritu duci de-
beam⁹. Ad Gal. v. Spiritu ambulate ꝛ desiđe
ria carnis nō pficietis. Et infra. Si spiritu du-
cimini: nō estis sub lege videlicet carnalis ꝯcu
piscētie: q̄ lex carnis dicit. Ad Roma. vij. Ui-
deo aliā legē in mēbris meis repugnantē legi
mētis mee. Secundo sunt quidā qui dicunt
tur pniciosa familiaritate. Perniciosa ꝯo ē ni-
mia familiaritas cū psonis vitiosis. Et rō est:
qꝛ sicut dicit Hugo de sancto victore libro suo
de arra anime. Ea est vis amoris: vt te talē esse
necesse sit quale sit illō qđ amas: ꝛ cui p affectū
ꝯiungeris in ipsius similitudinē dilectionis so-
cietate cōfirmaris. Nec mirū: cū pm Dionysiū
iiij. ca. de diuinis nōibus. amor habet quandaȝ
vim excitatiuā: vnitiuā: ꝛ transformatiuā: que
nō omittit amatorē in ipsius esse: sed amato-
rū. Et a cōditionib⁹ illius quē amat potest homo
verissime describi si eius cōditiōes cognoscat.
Unde signāter scribit Ualerius ad Rufinum
Ethicū. Est videto cui deo: quasi diceret: q̄ ho
mo videat cui dat bona sua. Illud bñ est Ethi
cū. i. ad virtutes morales ptinens: sicut quedā
pars eius ptinet ad virtute liberalitatis: sed vi
deat cū homo det seipm p amorē ꝛ familiarita
tē seu amicabilē cōicationē ꝛ hoc nō est ethicū.
quasi pars ethice: sed ethicus. i. tota virtus mo-
ralis. Istud ergo verbū est sūme iuuenib⁹ im-
primendū. Unde quidā senex filiū suū infor-
mans: ne familiaritatē cū vitioso contraheret
metrice sibi dixit. Talem quęq̄ fore quale sibi
necit amore. Sermo veridicus qꝛ ipe sit alter
amicus. Hinc dicto alludēs Arist. ix. ethi. ca.
xj. dicit q̄ amicus est alter ipe. Huı⁹ cū mores
venerare: cui⁹ amorē appetis. Uñ quidā metrista.
Quisq̄s amat i cprobū reprobis se fac amicū.
Se negat esse pbū se facto clamat iniquū. Itē
Qui tangit picem tingit se tm pi colore. Sic ti-
bi sūme vice qui flagras turpis amore. Et ꝯse-
quēter explanat senex quē vocat turpē ꝛ dicit
sic. Turpē terra cuius nullū faciet notari. Sed
mēs pollutus factis cupiēs maculari. Et in fi-
ne alloquēs filiū sic cōcludit. Ergo caue fili tur
patos crimine vili. Ne tu ꝯsimilis turperis sine
fenili.

B Notādū q̄ Arist. ix. Ethi. soluit tres
notabiles q̄stiōes ad ppositū ptinētes. Pri
ma est ista. Ponam⁹ q̄ aliq̄s acceptet ad ami-
citiā virū bonū qui postea mutat ꝛ fit malus.
Questio est vtrū amicitia ad talē sit dissoluen
da. Scđa q̄stio est ista: dato q̄ sic vtrū statī
amicitia ad talē sit soluēda vel debet hō expec
tare. Tertia questio ē vtrū ad talē post disso
lutionē amicitie se debeat hēre alienius vel infa
miliari⁹ q̄ᷓ si nūq̄ᷓ fuisset amicus. Ad primā
q̄stionē respōdet Arist. dicēs duo. Unuȝ est q̄
impossibile est q̄ talis amet a virtuoso cui⁹ ma
licia est manifesta virtuoso: qꝛ solū bonū hone
stum amat a virtuoso. Scđo dicit q̄ vir hone-
stus nō debet amare talē sed ꝯ imo debet dissol
uere amicitiā ad talē: ꝛ ratio est: qꝛ nō est possi-
bile q̄ diu seruet amicitia ad talē nisi causetur
aliq̄ similitudo malitie. Ad secundā q̄stionē
distinguit: qꝛ talis qui factus est malus: vel est
oino insanabilis scȝ q̄ nō potest reduci ad sta-
tum virtutis vel nō. Si nō: sic nō debet statim
dimittere amicū suum: sed auxiliare ad hoc q̄
recuperet bonos mores: ꝛ multomagis debet
amicus eū ad hoc iuuare q̄ᷓ ad recuperanduȝ
diuitias vel pecuniā: quia virtus est maius
bonū q̄ᷓ substātia corporalis. Si vero sit oino
insanabilis: sicut sunt inueterati dierū malorū
statim debet amicitia ad eū dissolui. Nec est in
cōueniēs hoc facere: qꝛ nō erat amicus huic vł
tali scȝ vitioso sed virtuoso. Et ideo dicit Arist.
in eodeȝ ca. q̄ illi qui simulant se virtuosos vt
amicitiā cōtrahāt cū virtuosis: ꝛ tñ sunt laten-
ter mali: sunt magis criminādi q̄ᷓ illi q̄ corrum
punt numismata: quia nobilior est virtus q̄ᷓ
pecunia. Uñ qui simulāt virtutes: maligno-
res sūt q̄ᷓ q̄ fingūt falsam monetā. Ad terti-
am q̄stionē respōdet: qꝛ aut fit dissolutio amici
tie ppter minorē bonitatē in amico: aut ppter
abundantē maliciā. Si secūdo modo nihil de-
bet homo familiariter exhibere tali magis q̄ᷓ
cuicūq̄ᷓ extraneo: imo rōnabile est: q̄ minus p
quāto eū decepit ꝛ verecūdiā fecit. Uerecun-
dū eīn est virtuoso amicū fuisse vitioso. Si pri-
mo modo fiat amicitie dissolutio: sicut ꝯtingit
de duobus quorū vnus stat in gradu remisso
virtutis: ꝛ alius pficit in gradū intensum: tūc
eīn nō est possibile q̄ pficiens seruet amicitiaȝ
ad nō pficientē pm Arist. qꝛ non de eisdē gau-
dent ꝛ tristantur: qđ est pprium amicorū. Tūc
in tali casu homo debet se exhibere magis be-
niuoluȝ ppter preteritā amicitiam q̄ᷓ si nunq̄ᷓ
fuissent amici. Illi vero qui insanabiles oino
sunt: abiiciēdi sunt oino a cōmunicatione vir-
tuosorum quantū possibile est. Nec curanduȝ
est: si homo eis displiceat vel offendat cū virtu
oso semper debet esse propriū displicere pessi-
mis. Sicut dicit Boetius. j. de consola. prosa
iij. Hoc est enim scōm quod est virtuoso maxi
me cauendū ꝛ vitandū tam propter conscien-
tiā q̄ᷓ propter famā: pniciosa familiaritas ad p
sonas corruptas vel infectas. ppter quā mul-
ti innocētes in pncipio corrupti: ꝛ abhomina-
biles facti: sunt in breui duci ꝛ abducti pmo a
veritate conscientie ꝛ tandē a serenitate fame
sue. quorū cuilibet dicere potest illud Hiere.
xxxviij. Seduxerūt te ꝛ preualuerūt aduersū
te viri pacifici tui: dimerserunt in ceno ꝛ in lu-
brico pedes tuos: ꝛ recesserūt a te. De hac ma

teris videlicet de vitanda societate mala: que ducit hoiem in vitam vitiosam. loquit Seneca ad Lucillũ epla. xviij. scdm integros libros. Si vis inqt habere pegrinationes tuas iocũdas comitẽ tuum serua: herebit tibi auaricia q̃diu auaro sordidoq; ɔiũgeris: herebit tumor q̃diu supbo ɔuersaberis: nũq̃ seuiciã in tortorio cõtuberniis pones: incẽdet libidines adulteroꝝ sodalicia: si velis vitiis cedere: lõge a vitiorũ exẽplis secedendũ est. Ad meliores trãsi. Hec Sene. De tali ergo corruptore t ꝑuerso ductore dicit Prouer. xvj. Vir iniqu⁹ lactat amicũ suũ t ducit eũ p viam nõ bonã. Tertio quidaꝫ ducunt ꝑsumptuosa temeritate quales sũt plerũq; inexpti adhuc q̃ ꝓprio sensui nimis adherent: q: vt dicit Vegetius de re militari. li. iij. Imperita rusticitas plura ꝓmittit t credit se scire q̃ nescit: t iõ ꝓpt inexꝑientiã passio iuuentutis ẽ ꝑsumptio. timiditas ꝟo passio senectutis: sicut dicit Aristo. xij. rethorice. Et de talib⁹ vñ verificat illud Math. xv. Ceci sunt t duces cecorũ tc. Quarto quidã ducũtur maliciosa securitate: hi sunt potẽtes t nobiles q̃ latera sua stipant maliciosis cõsiliatoribus: quorũ instigationib⁹ ad iniurias varias agitant: nũc ad pauperũ deceptiones t depdatiões: nũc ad iniustas ꝑquisitiones: nũc ad iniquas seditiões ꝑ quas respublica dissipat: t pax ciuilis turbatur: t qõ peius est eccla dei pedib⁹ cõculcatur. Et v̈ificat illud Esa. v. ca. Propterea duct⁹ est ꝑplus meus captiu⁹: q: non habuit scientiaꝫ et nobiles eius interierũt fame t multitudo eius siti exaruit: t est ꝓpheta tam de culpa preterita q̃ de vltione futura.

Lectio. CCVII.

Omnis enim crea

tura ab initio ad suũ genus refigurabat deseruiens tuis preceptis: vt pueri tui custodirent illesi. Nam nubes eorũ castra obumbrabat. t ex aqua que añ erat terra apparuit arida: t in mari rubro via sine impedimẽto et campus germinãs de profundo nimio: per quẽ omnis natio transiuit: que tegebat manu tua videntes tua mirabilia t mõstra. Actũ est superius de exterminio egyptiorũ mirabili in mari rubro. Hic agit consequenter de fauorabili patrocinio collato hebreis in recedendo de egypto. Et circa hoc duo facit. Nam primo cõmemorat diuina gubernatio. Scdo narrat hebreorũ exultatio ibi Tanq̃ enim equi. Circa primum duo facit. Nam primo ostendit in generali qualiter omnis creatura famulabat diuine volũtati ad hebreorũ liberationẽ. Scdo hoc ipsum manifestat in speciali per particularẽ deductionẽ. ibi. Nam nubes. Circa primũ est sciendum q̃ sicut omnis creatura libera dei volũtate ꝓducta est de nihilo. ita omnis creatura diuine voluntati suam operationẽ vel exercendo vel suspendẽdo p tẽpore famulabat. Et ideo cum deus voluerit solẽ t lunã retrahit t motũ eis sistit: t cũ voluerit mundũ ad lucem illuminat t motũ cõtinuat: sicut miraculose factũ fuit tempore passionis christi quo ad subtractionẽ: et etiã tẽpore Josue quo ad stationẽ tc. Et sic est de omni alia creatura. Et hoc ẽ qõ dicit. Omnis enim creatura ad suũ genus refigurabat reflectẽdo se ad suũ genus quod deus est: t ɔformabatur illius volũtati. Sicut. n. docet Arist. v. methaph. ca. de genere. Genus vno mõ dicitur illud a quo multitudo aliq̃ sicut a p̃mo generãte ꝓducit. Et fm illũ modũ loquẽdi deus põt dici oĩm rerũ genus. Apoc. xxij. Ego sum radix t genus oĩm. Ad hoc gen⁹ oĩs creatura refigurabat. i. reuertẽdo cõformabat deseruiens tuis p̃ceptis. Ad hoc eñ oĩs creatura cõdita est vt cõditori suo p omnia obediat. Et multipliciter refigurabat ꝑ benignã gubernationẽ hebreoꝝ. Et ideo subdit. Vt pueri tui videlicet famulãtes tibi hebrei: puer eñ dicit famulus: custodirent illesi: scꝫ in egypto: in mari rubro: t in deserto. Hãc aũt obedientiã creature ad deũ t solaciũ hebreorũ in speciali declarat dupliciter. videlꝫ in colũna nubis q̃ eos ptexit p diẽ: ne calore solis cõburerentur t in recessu maris rubri quo dedit eis viã siccã in qua sine impedimẽto graderent. Vñ dicit sic. Nã nubes illoꝝ castra obumbrabat que tria eis fecit. Nã diuidebat inter eos t hostes: cõpescuit solis ardores t lucebat p noctes. Itẽ quantũ ad recessum maris dicit sic. Et ex aqua que añ erat suple in loco suo: terra apparuit arida: t in mari rubro via sine impedimẽto. t cãpus germinãs de ꝓfundo nimio. i. locus speciosus t uasecurus t amenus ꝓ itinere ac si fuisset camp⁹ germinãs. Per quẽ campũ siue locũ ad modũ campi se habentis: omnis natio hebreorũ trãsiuit que tegebat manu tua. i. potestate: videntes tua mirabilia quo ad trãsitũ eius sicco pede p mediũ rubri maris: t mõstra quo ad submersionẽ egyptiorũ in illo. Circa illã clausulã. Ad genus suũ refigurabat. Moraliter genus nostrũ ɔsiderare debemus quadrupliciter ex pte patris: ex pte matris: ex pte germanoꝝ: ex pte filiorũ. Pater est de⁹: mater ẽ terra: germani sũt angeli: filij sunt opa. Seruemus igit in nobis rõne patris nobilitatẽ: rõne matris humilitatẽ: rõne fratrũ stabilitatẽ: rõne filiorũ id ẽ operũ vtilitatẽ. Primo q̃ cũ sumus de genere ipsius dei oportet q̃ sim⁹ nobiles: nõ degeneres. Act. vj. Fecit ex vno hoie omne genus hoim. Et infra. Igit cũ sumus gen⁹ dei nõ debem⁹ estimare auro t argẽto: aut lapidi sulptura artis: t cogitatiõi hoĩ diuinũ eẽ simile. Nobilitas autẽ ista nõ ẽ nisi bonitas moralis. Nobilitas

omnis virtuosus est nobilꝭ ⁊ generosus: ⁊ oīs vitiosus degener est ⁊ ignobilis. Et iō ꝯtra viciosos gloriātes ꝺ sua generositate carnali rōnabiliter inuehit Boetiꝰ .iij. de cōsola. metro. vj. ꝓbans hoīem vitiosum esse ignobilē: ⁊ hominē ꝟtuosū nobilē. Et dicit sic. Omne genus hūanū in terꝭ Simili surgit ab ortu. Unꝰ eñ rerū pr̄ est Unꝰ q̄ cūcta ministrat. Ille dedit phebo radios: Dedit ⁊ cornua lune. Ille hoīes etiā trꝭ. Dedit ⁊ sidera celo. Hic mēbrꝭ claudit aīos Celsa sede petitos. Mortales igiť cūctos Edidit nobile germē. Quid genꝰ ⁊ ꝓauos strepitꝭ? Si ꝓmordia v̄ra. Auctorēq; deū spectes. Nullꝰ ꝺgener extat. Ni vitijs peiora fouēs. Propriū deserat ortū. In h̄ metro. v. Boetiꝰ dicit ꝓmo ꝙ hoīes siue diuites siue paupes similē habēt ortū: q2 aīa de deo corpꝰ aūt ꝺ terra. Scḋo ꝙ deꝰ est pater omniū rerū tam hominū q̄ȝ aliorꝫ. Tertio dicit ꝙ iste pater est valde nobilis: quia oīa ꝓduxit: ⁊ oīa ministrat tam in celo q̄ȝ in terra. Dedit et phebo radios. Dedit ⁊ cornua lune. Quarto eñ dicit ꝙ fatuū ē genus ⁊ ꝓauos ad iactantiā recitare. Quinto ꝙ oīs virtuosus est nobilis sed ille degener efficiť q̄ deserēs deūꝫ inplicat se vitijs. Huic cōcordat Sene. q̄re ca. viij. lectionis. iij. Recogitantes igiť genꝰ nr̄m ex parte patris simus tales in moribꝰ vt nō mētiamur cuꝫ dicimus. Pater noster ⁊c̄. Math. vj. ca. sed vt ꝺ nobis possit veraciter dici illud j. Pe. ij. Uos aūt estis genus electū: regale sacerdotium: gens sancta ⁊ populus acquisitionis ⁊c̄. Secūdo intelligētes genus nostruꝫ ex parte matris: seruemus humilitatē. Terra eñ est mater nostra. scḋm phm̄ Terra est infimū ⁊ vltimū elementū. Narrat Ualerius li. vij. ca. iij. de Junio bruto: ꝙ cū a rege Tarquinio auūculo suo omnē nobilitatis indolem excerpi: interq; ceteros etiam fratrē suum ꝙ vegetioris ingenij erat interfectū animaduerteret: obtusū se esse cordis esse simulauit: eaq; fallacia maxias ꝟtutes texit suas. Profectꝰ etiā delphos cū Tarquinij filijs quos is ad Apollinē pithium muneribꝰ sacrificijsq; honorandū miserat aurū deo noīe doni causa cauato baculo inclusū tulit: q2 timebat ne sibi celeste numē aperta liberalitate venerari tutū nō esset. Peractis deinde mādatis patris Apollinē iuuenes ꝯsuluerunt: quisnā ex ipsis rome regnaturꝰ videreť. At is penes eū summam vrbis nostre potestatem futuram respondit q̄ ante omnes osculuꝫ matri dedisset. Tum brutus ꝑinde atq; casu ꝓlapsus de industria se abiecit: terramq; cōem omniū matrē existimans osculatus est. Qḋ tā vafre telluri impressum osculum vrbi libertatē. Bruto primū in fascis locum tribuit. Et illo mō moraliter quicūq; ad regnū aspirāt celeste necesse habent se in presenti humiliter tenere: simplices se simulare ⁊ esse: terrā matrē per mortis recordationē osculari vt sciat q̄libet cuius generis sit ex parte matris: q2 nō est celestis sed terrenꝰ. Et dicat illud Sap. vij. Sū q̄dē ⁊ ego mortalis homo ⁊ ex genere terreni illius q̄ primo factus est. Tertio rememorantes genus nr̄m ex ꝑte fratrū q̄ sunt angeli seruemꝰ instabilitateꝫ in bono. Dicit eñ natura hūana germana āgeloꝝ. Uñ cū Tobias a Raphaele vellet genus inq̄rere: r̄ndit. Genꝰ q̄ris mercēnarij: an ipm̄ mercēnariū q̄ cuꝫ filio tuo eat? Sed ne forte sollicituꝫ te reddā. Ego sum Azarias Ananie magni filꝰ. Tobias respondit. Ex magno genere es tu. Tobie. v. Ueruꝫ dixit angelus fm̄ nois interꝑtationē. Azarias nanq; interꝑtať adiutor: Ananias gloria dei. Erat eñ adiutor glorie dei. Qñ ergo recogitamus angelos fratres nostros germanos esse in tāta glīa: ⁊ nos ad eos nō posse ꝑtingere nisi fratribꝰ nr̄is assimulemur: conari debemꝰ totis viribus nostris ipsos fratres nr̄os imitari in signū fraternitatis istius Raphael qui ⁊ Azarias: quē Tobias vicissim fratrē vocat. Tobie. vj. Obsecro te Azaria fratr. Et Tobie. ix. Frater peto te vt auscultes verba mea: ⁊ angelꝰ ad eū. Tobie. xj. Tobia frater scis quēadmoduꝫ reliquisti patrē tuū ⁊c̄. Sunt q̄ tā homo q̄ȝ angelus de parētela diuina: sed certe homo multiplicius cū sit triplex cognatio sꝫ legalis ꝑ adoptionē: spūalis ꝑ sacramenti susceptioneꝫ: et carnalis ꝑ carnis ꝓpagationē. Angeli tm̄ attinent deo fm̄ cognationē legalē: qua ꝑ gratiaꝫ sūt adoptati. Homo aūt attinet deo triplici cognatiōe. Legali: q2 est filius dei adoptiuꝰ. Ad Ephe. j. Predestinauit i adoptionē filioꝝ dei. Etiā est filꝰ dei spūalis: q2 ꝑ baptismū nos regenerauit. Joh. j. Dedit eis ptātē filios dei fieri: ⁊ etiam carnalis frater: q2 de nostra ꝓgenie naturā assumpsit. Ad Hebre. j. Nusq; angelos apprehēdit: ꝟ semē Abrae: ⁊ iō possumus dicere āgelo illud. ij. Macha. vij. Noli putare genus nr̄m a deo derelictū esse. Quarto recordātes genus nostrū ex ꝑte filioruꝫ: seruemꝰ in moribus vtilitatē. Filij eñ nostri opa nr̄a sūt. Eccl. xj. Añ mortē ne laudes hoīeꝫ quēq;: quia in filijs suis agnoscit vir. i. in operibus ꝑfectꝭ fm̄ glosam ibidē. Apoc. xx. Judicatū est ꝺ singulis fm̄ opa eoꝝ. Et Apoc. xiiij. Opera eñ illoꝝ sequunť illos. In istis ergo filijs seruemus vtilitatē: vt sint nobis meritorij ad gloriā ⁊ nō ad penā: quod est qñ opus nostrū ꝓducitur a gratia diuina ⁊ libero arbitrio. Qñ vero ꝓduciť a diabolo carne vel mūdo ⁊ libero arbitrio est q̄si spuriū genꝰ. Et nō pōt ꝯsequi hereditatē celestē. Et ideo ꝓhibeť pontifici legis veteris sub figura. Leui. xxj. ꝙ non cōmisceat stirpē sui generis vulgo gētis sue: q2 ego dn̄s qui sanctifico eū ⁊c̄.

Lectio. CCVIII.

Ainq; enĩ equi de
paueruñt escã: ⁊ tanq̃ agni exultaue
rũt magnificãtes te dñe: q̃ liberasti
illos. Memores enĩ adhuc erãt eoꝝ q̃ in inco-
latu eoꝝ facta fuerãt: quẽadmodum ꝓ natiõe
aĩaliũ eduxit terra muscas: ⁊ ꝓ piscib⁹ eructa-
uit fluui⁹ multitudinẽ ranarũ. Nouissime aũt
viderũt nouã creaturã auiũ: cũ adducti ꝯcupi
scẽtia postulauerũt escas epulationis. In allo-
cutione enim desiderij ascẽdit illis de mari or-
tigometra. Postq̃ actũ ẽ de mirabili hebre
oꝝ gubernatiõe tã in mari rubro q̃ in deser-
to. In ista pte agit̃ d̃ inenarrabili exultatione
eorũdẽ in vtroq; loco. Et circa h̃ duo fiũt. Nã
ꝑmo ostẽdit̃ quõ letabant̃ ꝓ miraculo trãsitus
maris rubri. Scdo ostẽdit̃ quõ letabant̃ de deli
cioso ꝯuiuio cuiusdã noui cibi ⁊ h̃ i loco deser-
ti ibi. Nouissime aũt. Circa ꝑmũ duo fac. Naꝫ
ꝑmo describit̃ eoꝝ exultatio ꝓ trãsitu maris ru
bri. Scdo exaggerat̃ eorũ admiratio ex his q̃
viderãt i t̃ra egypti ibi. Memores. n. adhuc.
Describit̃ aũt eoꝝ exultatio ⁊ gaudiũ sub figu
ra duplici. videlꝫ equoꝝ ⁊ agnoꝝ. Equi. n. de-
pascẽtes bona pascua ⁊ agni i iuuẽtute tenera
lasciuie ⁊ leticie multũ vacãt. Cõuenĩes enĩ nu
trimẽtũ ⁊ etas tenera iuuẽtutis tã in hoib⁹ q̃
in bestijs causare solet leticiã. Et iõ dicit̃ de he
breis. Tanq̃ enĩ eq̃ depauerũt. i. sic exultauerũt
sicut eq̃ depascẽtes bonã escã. Sic enĩ dicit̃ de
hoĩe exultãte ⁊ lasciuiẽte: ꝓbẽda sua pinguit enĩ
tanq̃ agni exultauerũt q̃ ꝑ corporis gesticulatio
nẽ leticiã cordis ostẽdũt. Eodẽ mõ loq̄ndi vsus
est ꝓp. describẽs leticiã filioꝝ isrl̃ post trãsitum
maris rubri. Mare vidit ⁊ fugit ⁊c̃. ⁊ sequitur.
Mõtes exultauerũt vt arietes ⁊ colles sic ag-
ni ouiũ. Saltẽ modus loquẽdi vtriusq; scꝫ tã
ꝓphete i psalmo q̃ sapiẽtis in isto loco ꝯcordat.
Exultauerũt igit̃ magnificãtes te dñe. i. te mag-
nificẽ collaudãtes. Exo. xv. Cantem⁹ dño: glo
riose enĩ magnificat⁹ est. q̃ liberasti illos tã de
Pharaonis ptãte q̃ de via maris rubri. Depa-
uerũt. i. audacter ⁊ sine pauore se habuerũt sic
equ⁹. Job. xxxix. Exultat audacter ⁊ in occur-
sũ ꝑgit armat⁹: ꝯtẽnit pauorẽ: nec cedit gladio
Cõseq̄nter narrat̃ gaudiũ eoꝝ de trãsitu maris
rubri. Recordabãt enĩ tũc tpis cũ viderẽt eis
cedere aq̃s maris rubri: quõ aq̃ ꝯtra egyptios
pugnauerũt ⁊ q̃si ꝯtra naturã aquaꝝ illaꝝ egy
ptios affixerũt: ꝓbẽtes eis ranas ꝓ piscibus.
Terra etiã exhibebat eis muscas ꝓ vnlib⁹ ala-
lib⁹. Et illa recordatio multũ augmẽtabat leti-
ciã hebreoꝝ q̃si ꝑpendebãt terrã ⁊ aquã inimi
cis eoꝝ restitisse: ⁊ ecõuerso eis tã benigne fauẽ.
Et h̃ est q̃d dic̃. Memores enĩ adhuc erãt q̃ in
incolatu eoꝝ dũ adhuc accole egypti fuerũt fa
cta fuerãt: quẽadmodũ ꝓ natiõe vtiliũ aĩaliũ
ꝓduxit terra muscas. Exo. viij. Venerũt mu-
sce grauissime in oĩ domo Pharaõis: ⁊ ꝓ piscib⁹
. i. loco piscũ eructauit fluui⁹ in littore multitu-
dinẽ ranaꝝ. Exo. viij. Ascenderũt rane ⁊ ope-
ruerũt terrã egypti. Circa illã clausulã Quẽ-
admodũ ꝓ natiõe aĩaliũ ꝓduxit t̃ra muscas ⁊c̃.

A

Nõndũ ẽ q̃ moraliter in ꝑmitiua eccl̃ia fuerũt
ꝑsone valide ꝓ vite scẽitatẽ. Ubi erãt q̃si fortia
aĩalia. Apoc. iiij. Aĩalia requiẽ nõ hñtia die ac
nocte dicẽtia. Sctũs sctũs sctũs dñs de⁹ oĩpo-
tẽs: s; heu modernis tpib⁹ loco fructuosoꝝ aĩa
liũ successerũt musce volãtes ꝑ supbiã: fedãtes
ꝑ luxuriã: mordẽtes ꝑ iracũdiã: mugiẽtes ꝑ
auariciã. Sap. xvj. Illos aũt muscaꝝ ⁊ locusta
rũ occiderũt morsus ⁊ nõ ẽ inuẽta sanitas aĩe
eoꝝ. Eodẽ mõ in sctã religiõe p̃res ꝑmitiui fu-
erũt q̃si bones ꝓpt maturitatẽ solide ꝯuersati
onis: ꝓpter mugitũ sonorẽ p̃dicatõis: ⁊ ꝓpter
scissã vngulã recte discretiõis: ⁊ ꝓpter cornua
debite p̃latiõis. Sꝫ iã loco boũ successerũt mu-
sce volãtes ꝑ discursus ⁊ euagatiõez: fedãtes ꝑ
vilẽ ⁊ scãdalosã ꝯuersatiõẽ: mordẽtes ꝑ malicio
sas detractiões ⁊ mugiẽtes ꝑ suspiciosas iper
tiões. Cõsiliter q̃ ad scholã. Prio ꝓ piscib⁹ sũt
nũc rane. Fuerũt. n. antiq̃⁹ studẽtes curiosi ri-
mãtes ⁊ scrutãtes tã ꝑ̃hie q̃ theologie ꝓfũda
flumiõꝝ more piscũ ꝑscrutãtes. Job. xij. Vo-
latilia celi indicabãt ⁊ narrabãt eis pisces maris.
Distinguit enĩ mgr̃ Rodolphus Beluacẽsis
iiij gnã clericoꝝ sic̃ narrat Geraldus Cãbreñ.
In ꝓlogo ꝑmi speculi eccl̃ie. Sũt enĩ q̃dã supse

B

miniati: q̃dã pãnosi: q̃dã passati ⁊ massati. Pri-
mi ꝑtermisso grãmatice fundamẽto supedificãt
varias facultates supficiales nõ existẽtes: statiq;
imaturi ⁊ iꝑfecti ad magisteriũ festinãtes: q̃b⁹
illd Plinij ꝯgrue adaptat̃. Sũmo sole sparsa
semina se lõge celeri⁹ effundũt: ⁊ imutate spicas
herbule i manib⁹ aristl̃: añ messis tps flauescũt
⁊ simulat̃ osĩo vacue fructib⁹ emarcescũt. Se
cũdi de singl̃is sciẽtijs aliq̃d hñt vbiq; ꝑegrini
nusq̃ mãsure: q̃ cũ nihil existãt oĩa se eẽ videt̃.
Tertij sũt paupes: q̃ litterature solidũ funda-
mẽtũ ceterarũq; facultatũ edificiũ ꝯstruũt im-
mobile inconuulsũ. Hec ille. Et tales fuerũt antiq̃⁹
pisces. i. studẽtes. Iã ꝟo loco piscũ surgũt ra-
ne garrulãtes: saltãtes: in luto morãtes ⁊ aq̃m
turbãtes. Garrulãtes ꝑ excessiuã loq̄citatẽ: sal
tãtes ꝑ nimie expeditiõis velocitatẽ: q2 nec pla
ne nec ꝯtinue nec ordinate addiscũt: s; añq; sci-
unt ptes saliũt ad artes: ⁊ inde d̃ libro ad libꝛũ
se mouẽtes: q̃ vtilia ⁊ difficilia sũt trãsiliũt: ⁊ scho
lasticos g̃dus attingũt. In luto etiã morant̃ ꝑ
carnis desideria: ⁊ aquã. i. sciẽtiã turbãt ꝑ ipro
ꝑpetatis ministeria. Cõseq̄nt̃ ponit̃ in lr̃a quõ fi
lij isrl̃ letabãt̃ in deserto ꝓ delicioso ꝯuiuio cu-
iusdã noui cibi. q̃si videlꝫ ipis desiderãtib⁹ ve-
sci carnib⁹ dñs dedit eis coturnices sic̃ expost
tũ fuit supi⁹ ca. xvj. Ubi dic̃ sic. Nouissime aũt
viderũt nouã creaturã auiũ: nõ de nouo creatã

ꝑ tūc de nouo eis adductā. Dicit ꝙ nouissime vt distinguat̄ triplex tp̄s: videlꝫ tp̄us more in egypto: tp̄s exit⁹ de eadē: ⁊ tp̄s ꝓgressus i deſertū. Et tūc in h̄ nouissimo tp̄e datū fuit eis cōmuniū istud. Alioquī appareret falsū qd̄ ſcꝫ dicit̄ h̄ nouissime: q2 ipi filij isr̄l tardius habuerūt coturnices q̄ māna Exo. xvi. Uespere comedetis carnes ⁊ mane saturabimini panib⁹. Sequit̄. Cū duci ꝯcupiscētia postulauerūt escas epulationis. i. escas delectabiles carniū qb⁹ vsi fuerāt in egyto q̄ꝝ desiderio de⁹ satisfecit. In allocutiōe desideriorꝫ. i. scd̄m desideriū eoꝝ qd̄ ē q̄dā allocutio apud deū: descēdit illis de mari ortigometra. id ē coturnix. de quis sup̄. ca. xvi. in pncipio dictū est.

Lectio. CCIX.

c **T vexatiōes pec**catorib⁹ supuenerūt nō sine illis q̄ ān facta erant argumētis p vim fluminū. Juste eīn patiebāt̄ fm̄ suas neq̄cias. Et eīn detestabiliorē inhospitalitatē istituerunt. Alij q̄dā ignotos nō recipiebāt aduenas. Alij aūt bonos hospites in ſuitutē redigebāt: ⁊ si solū h̄ ꝑ ⁊ alr⁹ q̄dē erat respect⁹ illoꝫ: q2 inuiti recipiebāt extraneos. Qui aūt cū leticia receperūt hos q eisdē vsi erāt institutis: seuissimo afflixerūt dolorib⁹: pcussi sūt aūt cecitate sic illi in forib⁹ iusti cū subitaneis coopti essent tenebris: vnusq̄sqꝫ ostij sui trāsitū q̄rebat ⁊c̄. Enarratis patrocinio facto hebreis ⁊ designata eoꝝ leticia ⁊ exultatiōe: hic auctor ad explicādū ꝺ exterminio facto egyptijs: ac eoꝝ malicia ⁊ puaricatiōe. Et circa h̄ tria facit. Nā pmo ponit eorū penā. Scd̄o explicat pene iustā cām ibi. Juste eīn. Et tertio ponit̄ pena eoꝝ nota vl̄ noua ibi. Percussi sūt. Circa pmū dic̄. Et vexatiōes .i. punitiōes supuenerūt pctōrib⁹ scꝫ egyptijs p vim fluminū i mari rubro: nō sine illis argumētis .i. mirīs signis vl̄ argumētatiōib⁹: q̄ pcesserūt in egypto ad eoꝝ correctiōē. Cōseq̄nter explicata pena subdit̄ culpa q̄ fuit pene iusta cā. ⁊ dic̄ sic. Juste. n. patiebāt̄ illas vexatiōes siue punitiōes fm̄ suas neq̄cias. Fuit aūt h̄ neq̄cia specialr̄ ꝯ piā hospitalitatē: ꝯtra quā q̄druplicit̄ peccauerūt. Quidā hebreos i terra egypti

A nō recepert̄. Alij v̄o ipos recepert̄ ꝑ cū mala voluntate. Alij v̄o ipos recepert̄: ꝑ postea receptos seruitute: ⁊ alijs dolorib⁹ afflixert̄. Alij aūt nō solū ipos nō receperūt: imo recipiētes seuissimo dolorib⁹ cruciauert̄. Dicit̄ igit̄ sic. Bñdictū ē ꝙ iuste puniebant̄: etenī detestabiliorē instituert̄ ihospitalitatē ipi egypti: q2 inhospitales ⁊ crudeles erāt nimio. Qd̄ pꝫ sb̄ dn̄a q̄druplici. Nā alij q̄dā ignotos n̄ recipiebāt aduenas q totalit̄ erāt inhūani. Alij v̄o ipos recepert̄: ꝑ bonos hospites in ſuitutē accipiebāt: in luto ⁊ latere ipos ſuitute cogētes. Exo. j. Tertij nō solū h̄ fecert̄: ꝑ amarissime ipos cruciauert̄: q2 ⁊ alius erat respect⁹ illoꝫ. i. intētio ipoꝫ: q2 nō solū fecerūt illiberaliter ⁊ inhūane in h̄ ꝙ vexauerūt bonos hospites ſuitute: ꝑ etiā in h̄ ꝙ malā habuerūt ad eos volūtatē ꝓpt̄ h̄ solū ꝙ fuerūt extranei. ⁊ iō dic̄. Qui inuiti recipiebāt extraneos. Quarto hoc fuit in eis pessimum ꝙ si erāt aliq̄ q cū leticia receperūt pegrinos naturali cōpassiōe: illi tn̄ q nō receperūt: tales ꝑuissimis dolorib⁹ afflixerūt. Et iō s̄bdit. Qui aūt cū leticia receperūt hebreos ⁊ alios pegrinos hos scꝫ recipiētes q ⁊ eisdē institutis vsi erāt scꝫ ꝓpt̄ deū recipiēdo extraneos seuissimo afflixerūt dolorib⁹: ⁊ ē sensus: ꝙ illi q statuerūt nō recipiēdos hospites eē: illi hos q recepert̄ acriter puniert̄. Cōseq̄nt̄ ponit̄ ꝯueniēs ⁊ ꝓporcionata pena istoꝫ. Sicē eīn Zodomite ihospitales angelos in forma hūana a Loth receptos in hospitio: ignominiose tractasse volebant: ⁊ iō merito puniti sūt cecitate ⁊ tenebris. Ita isti egyptij nō hospitalit̄ tractātes hebreos: palpabilib⁹ tenebris p triduū puniti fuert̄. sic sup̄ dictū est ca. xvij. Et h̄ est ꝙ dic̄. Percussi aūt sunt egyptij. videlꝫ cecitate ⁊ tenebris. Exo. x. Sicē et illi. i. zodomite: q̄s in detestatiōnē nefandissimi vitij ⁊ abhoīabil̄ noīare nō curat. Sicē nec dn̄s ꝺ diuite epulone cui⁹ de noīe s̄bticēdo: solū Lazar̄ recitare dignabat̄. Luc. xvj. sic illr̄ ꝺ pmis in forib⁹ iusti scꝫ Loth cū subitaneis essent coopti tenebris. Gen̄. xix. Unusq̄sqꝫ trāsitū hospitij sui q̄rebat scꝫ introitū ostij ipius Loth. nec inuenire poterāt. Gen̄. xix. Percussi sūt cecitate a minio vsqꝫ ad maximū: ita vt ostiū inuenire nō possent. Circa op⁹ hospitalitatis ē nōtādū: ꝙ hospitalitas ḡta deo q̄ttuor dꝫ hr̄e ꝯditiōes. scꝫ hilaritatē sine murmuratiōe: securitatē sine turbatiōe: saturitatē sine diminutiōe: ⁊ pietatē sine negotiatiōe. Primo igit̄ dꝫ hospitalitas habē hilaritatē sine murmuratiōe. j. Pe. iiij. Hospitales inuicē sine murmuratiōe. Hilarē. n. se ostēderet miles si rex ad suū maneriū. i. hospitiū

B declinare dignaret̄. Sꝫ rex n̄r xp̄us totiēs hospitio n̄ro recipit̄ quotiēs q̄liscunqꝫ in ei⁹ noīe recipiat̄. Un̄ dic̄ Math. xxv. Hospes erā ⁊ n̄ collegistis me: ⁊ iō cū magna hilaritate recipiendi s̄t hospites. Exēplo Abrae. Gen̄. xviij. Qui cū vidisset tres viros occurrit eis ⁊ adorauit in terra. Cōsimilit̄ Loth Gen̄. xix. Et discipli Luc. vlti. coegerūt xp̄m manē cū eis: vbi dic̄ glosa. ꝙ h̄ exēplo docemur ꝙ pegrini nō sūt solūꝫ ad hospitiū vocādi: ꝑ etiā trahēdi. Scd̄o dꝫ hospitalitas hr̄e securitatē sine turbatiōe. Defendebāt eīn antiq̄⁹ hoīes hospites suos s̄b piculo: suo: sicē narrat̄ in Policrato. li. viij. ca. xiij. vbi dicit̄ ꝙ criminis icurrebat notā q̄sq̄s p q̄nqꝫ dies hosti. i. pegrino hūanitatis hospitiū denegabat. Ob eq̄tatē. n. hospitib⁹ exhibēdā hosti antiq̄⁹ dicebat̄: quē nunc dicim⁹ pegrinū. Dicit̄

hostis ab hostire qd est aequare sm papiā. Cum q̄=
cūq3 fuerat inhumanꝰ de iure antiquo iniquꝰ
erat. Quicūq3 ūo fuisset eis humanꝰ ꝛ pius:
equꝰ ꝛ iustꝰ censebat. Exemplū d̄ Loth. Gen̄.
xix. Qui ꝓ hospitibꝰ defēdēdis filias suas ob
tulit zodomitis: q̄3uis ex perturbatiōe animi: nō
sano tñ visus 9silio h̄ dixisset. Unū nec in h̄ ē imi
tandꝰ q2 nō sūt faciēda mala vt eueniāt bona.
Hoc tñ iō dicit q̄ mos erat fideliū hostes. id est
hospites suos ab oī iniuria defensare: sic magr̄
in historijs suis dic̄. Tertio dz hospitalitas ha
bere saturitatē sine diminutiōe: vt oīa necessa
ria hospiti ministrēt. Unū cū leuita dixisset Sem
Judic̄. xix. Nulla re indigemꝰ nisi hospitio. Re
spōdit senex. Pax tecū ego sū: ꝓbebo oīa q̄ ne=
cessaria sūt tibi: tātum q̄so i platea ne maneas.
Exēplū etiā ad h̄ i sunamite habemꝰ. iiij. Re=
gū. iiij. Que dixit viro suo: Animaduerti q̄ vir
dei sctūs est iste q̄ trāsit ꝑ nos frequent̄. Facia-
mꝰ ḡ illi cenaculū puū ꝛ ponamꝰ in eo lectulū ꝛ
mēsā ꝛ sellā ꝛ cādelabrū: vt cū venerit ad nos
maneat ibi. Istud ē 3 nōnullos q̄ fuiūt hospi=
tibus suis pulchris verbis tñ: ꝛ de peiori po=
tu quem habent in domo ꝓpinārt illis. Quar=
to hospitalitas dz hr̄e pietatē sine negociatiōe
vt ꝓ diuīo amore: nō ꝓ nūmo vl̄ lucro hospes
admittat̄: talis eīn recepert mercedē suā. Ad
Hebre. xiij. Caritas fraternitatis maneat i vob: et
hospitalitatē nolite obliuisci. Et q̄ recipit q̄t=
tuor i se h̄ret. s. vt sit 9tētꝰ ꝑ acceptatiōez. sit ho
spiti ḡtꝰ ꝑ gratiaactiōez: caueat i domo dn̄atiōez
nec nimio vexet amicū ꝑ freq̄ntatiōez. Pmo sit
9tētꝰ ꝑ acceptatiōnē ꝛ gratāt accipiat q̄ spōta-
nee 9ferūt̄. Hāc caritatē xp̄s docuit discip̄los
suos Luc̄. x. In eadē domo manete edētes et
bibētes q̄ apd̄ illos sūt. Unū dic̄ q̄dam metrice.
Cū tibi ꝓbemꝰ leto vultu qd̄ habemꝰ. Qd̄ tibi
sit gratū accipe sitq3 satis. Unū recitat Seneca.
q̄ socrates cū hospites suos satis tenui cena su=
scipe pararet ꝛ amicꝰ ei hoc ip̄rope raret: rn̄dit.
Si boni sint eq̄nimiter ferēt: si mali turbabun
tur. Scd̄o sit hospiti suo gratus. Sicut narrat
Dares phrygiꝰ de bello troiano q̄ Telephꝰ in-
pediuit sociū suū Achillē: ne regē Teucratē oc
cideret: mēor q̄ cū patre suo Hercule olī3 apd̄
Teucratē hospitatꝰ fuisset. Itē Seneca. li. iiij.
de bñficijs narrat q̄ miles ingratus hospiti sti
gmatibꝰ insignit̄. Quere sup in ca. xvj. lectiōe
clxxxv. in fine. In libro ecclastice historie nar-
rat̄ q̄ cū Gregꝰ. ep̄s vrgēte tp̄is ꝛ ꝓcelli angu=
stia in alpibꝰ in fanū appollinis diuertisset a sa=
cerdote l3 ꝓphano ociosissime ē receptꝰ. Pꝰ
cuiꝰ digressum accessit sacerdos ex more posce
re 9sulta ꝛ rn̄sa. S3 nulla rn̄sio veniebat. Tūc
iterū ꝛ iterū sacerdos victimas repetit: nihilo-
minꝰ semp silentiū pmanebat. Cūq3 sacerdos
stupore estuaret: i sompnis demon assistit dixit
se nihil posse. Percūctāti cām ait. Per aduētū
Gregorij eē expulsū: ꝛ cum q̄reret sacerdos
q̄d tūc remedij daret̄. Ait: Nō aliter sibi ingredi
licere nisi Grego. admitteret. Quibꝰ auditis sa
cerdos secutꝰ ē beatū Gregoriū ad cuiꝰ q̄ueri=
cuis rē pādit ex ordīe humanitatis sue ꝛ hospita=
litatis eū admonuit: q̄relā expulsi numinis ex
posuit: adeptā facultatē sui q̄stus deplorat:
ac reddi sibi oīa ad p̄stinū statū deposcit. Scri-
psit Gregꝰ. ep̄lam in hec v̄ba dicēs Gregꝰ Ap-
polini. Permitto te redire ad locū3 tuū ꝛ age-
te q̄ 9sueuisti. Quā cū sacerdos posuisset iuxta
simulachrū: affuit demon respōsa dicens posse
n. Qd̄ iste admirās ꝛ dicēs penes se q̄ Gregꝰ.
maior erat isto. Clausis ianuis ꝑhani adijt
Gregoriū ꝛ ꝓstrauit se ad pedes eiꝰ rogās vt
illi se deo offerat cuiꝰ v̄tute Gregꝰ. diis gentiū
imperabat. Qui cū instruisset cathecuminꝰ fa=
ctꝰ est ab ip̄o. ꝛ postea baptismū 9secutꝰ intātū
vite merito ac fidei v̄tute ꝓfec vt ip̄e btō Gre=
gorio in ep̄atu successit. Laudāda est ḡ hospi=
talitas sacerdotis infidelis: venerāda sctītas pō-
tificis mirifica ꝛ pietas saluatoris sacerdotē in
fidelis 9mēdāda. Tertio caueat hospes nimi
am dn̄atiōnē i domo vl̄ familia sui hospitis: q̄n=
immo dn̄o domꝰ obtēpare studeat diligēter. Est
eīn nimis rephēsibile si ordinatiōez dn̄i domꝰ
hospes p̄sumeret reprobare: cū teneat̄ oīa ob-
seruare q̄ dn̄s domꝰ ordinauerit. Iuxt illd̄ me=
tricū. Cū facis ingressū studeas sic esse mode=
stꝰ. Ut pꝰ decessū de te sit rūor honestꝰ. Quar
to caueat nimiā freq̄ntationē. Iuxt illd̄ Prou.
xxv. Subtrahe pedē de domo ꝓximi tui ne forte
saciatꝰ oderit te. Et eodē mō ꝓpter eādez cām
caueat magnā morā cū hospite suo 3hendā ꝓ-
pter familiaritatē nimiā: ꝑ quā i ip̄iꝰ 9tēptū fa

D

cilꝰ cadere posset. Scd̄o 9siderādū ē q̄ hospi=
talitatis q̄ttuor sūt emolimēta. Nā pmo dispo=
nit ad dei cognitionē: 9fert tp̄aliū multiplicatio
nē: excludit diuinā vltionē ꝛ meret̄ dei ꝛ ange
loꝝ susceptionē. De p̄mo exēplū Luce vltio d̄
duobꝰ discipul̄ q̄ cogueūt deū in fractiōe panis
Sic nōnūq3 diuia cognitio alicui infundit̄ oc=
casiōe viri scti i hospitio suscepti. De scd̄o patz
iij. Reg. xvij. d̄ vidua q̄ Heliā suscepit hospitio
suo cui farinula nō defecē nec lechitꝰ olei minu-
tus est. De tertio p3 vt hr̄ Iosue. vj. Sola ra=
ab meretrix viuat eo q̄ exploratores hospicio
recepisset. De q̄rto Math. x. Qui vos recipit me
recipit. Et ad Hebr. xiij. Hospitalitatē nolite ob-
liuisci. ꝑ hāc ei q̄dā placuerūt angelis hospicio rece
ptis: sic Abraā Gen̄. xix. Fert̄ q̄ q̄dā senator sibi
castrū 9struxit pulcherrimū sup cꝰ ianuā sic me
trice scp̄sit. Decretū dei ne dormiat aut epulet̄
hic gēs villana: sz achilles plato diana. Inter
dēs ꝑ h̄ ordiare q̄ nullus ad illd̄ castrū ad hospiti-
um i ꝓrādiū recipet̄ nisi eēt miles l̄ ꝓbs aut dn̄a
nobilis. Cui xp̄s apparuit i sōmꝭ ꝛ ait: me ꝛ meos
a castro tuo conat̄ excludē: ꝓpt̄ qd̄ ꝛ te castro

meo qđ celũ est debeo iuste priuare. Cũ ꝗ sena
tor iudicialẽ acceptur⁹ esset sniam: inmi posuit
se supplicãs tm̃i dei: ⁊ obtinuit senatori vite sue
ploꝝ gationẽ ⁊ pcepit sibi ꝗ ꝟsib⁹ illis sic dicta-
nis deleci ⁊ hospitalitati deuote se daret ⁊ dixit
sibi sic. Muta decretũ sctõꝝ suscipe celũ. Mu-
dũ Martinũ Jacobũ Lazarũ peregrinũ.

Lectio. CCX

N se enim elemẽ

ta dũ ꝯuertunt: sicut in organo q̃li-
tatis son⁹ imutat ⁊ oia sinũ sonũ cu-
stodiunt. Uñ estimari ex ipo certo viso potest
Agrestia eñi in aq̃ iancã cõuertebant ⁊ q̃cũqꝫ
erãt natãtia in terra tansibãt. Jgnis in aq̃ va-
lebat sup̃ ꝟtutẽ suã: ⁊ aq̃ extinguẽti nature ob
liuiscebat. flãme ecõtrario corruptibiliũ aialiũ
nõ vexauerũt carnes coambulãtiũ nec dissol-
uebãt illã q̃ facile dissoluebat: sic glacies bonã
escã. Reprobata crudelitate in hospitib⁹ egy-
ptioꝝ ⁊ osñso ꝗ digne ꝑilla in hũanitate fuerũt
ꝑcussi tenebraꝝ cecitate. Jn ista parte redit au
ctor satis abrupte tractãdo de diuina ptãte in
opando mirabilia ꝑfilijs isrl̃ in trãsitu maris
rubri ⁊ in itinere p desertuz. Dixit eñi supi⁹ in
isto caplo ꝗ ois creatura reflectebat se q̃dam-
mõ applicato cursu nature ad obediendũ diui
ne volũtati circa gubernationẽ electoꝝ suorũ:
illã eandẽ ꝯclusionẽ ptractat i lectione hodier-
na. Et circa h̃ duo facit. Quia primo declarat
obediẽtiã creature tã in elemẽtis q̃ꝫ in elemen-
tatis in generali. Scdo applicat obediẽtiã illaꝫ
ad res gestas in spẽali ibi. Jgnis in aq̃ vale-
bat. Circa pmũ duo fac: ꝗ pmo osñdit ꝗ lꝫ ele-
m̃ta tñ recessissẽt deo iubẽte a nãe sue ꝯsuetudi-
ne: nõ tñ recessissẽt a ꝯsonãtia armonice disposi
tiõis. Scdo declarat quõ aialia iuxta se q̃dã no-
ua vicissitudine suas ꝓprietates cõicauerũt ibi.
Agrestia eñi. Dic ꝗ primo sic ꝗ sic organisator
in q̃cũqꝫ instrumẽto musico efficit armoniã ex
diũsa tensiõe ⁊ moderatiõe chordaꝝ iuxta sciam
artis sue ⁊ ꝑ libito volũtatis sue: fac eandẽ chor
dam: mõ reddere acutũ sonũ: mõ grauẽꝫ: ⁊ tñ
semp fiat bona armonia ⁊ ꝯsonãtia delectabi
lis in opatiõe sua. Eodẽ mõ de⁹ vtit ꝑ volũta-
te sua elemẽtis ⁊ ceteris creaturis ad bñficia ele-
ctoꝝ ⁊ supplicia reproboꝝ ꝑlibito volũtatis sue
⁊ tñ h̃ nõ obstãte ꝯsonãtia armonica q̃ est inter
elemẽta nõ dissoluit. Dic ꝗ p silitudinẽ. Dum
elemẽta in se ꝯũtũt. id est dũ elemẽta suas vir-
tutes mutãt vl̃ intermittũt: sic in organo q̃cũ-
qꝫ musicali q̃litatis son⁹ hypalage. i. q̃litas soni
imutat ꝑ volũtate organisantis ⁊ oia elemen-
ta suũ sonũ custodiũt q̃ ad vniuersalẽ modula
tionẽ: ita ꝗ sic nõ tollit melodia p mutationeꝫ
sonoꝝ i diuersis chordis instrumẽti. Jta nec i
elemẽtis tollit coꝝ ꝓportio ⁊ armonia ꝓpter
mirabiles opatiões q̃s de⁹ fec p ea. Nõ eñi de-

us ꝯdidit creaturã sibi ꝯriã: h̃ sue volũtati ꝯsen
taneã. Uñ. id est de q̃ facto estimari ex ipo cer-
to visu põt qđ nõ ex ꝯsueto vsu nature: h̃ ex vo
lũtate ꝯditoris ista fiebãt: sic in speciali statim
declarat: Agrestia eñi. i. boles ⁊ alia aialia i aq̃
tica ꝯũtebant. i. ad modũ pisciũ aquaticoꝝ in
fundo maris ãbulãt: ⁊ q̃cũqꝫ erãt natãtia vt
rane in t̃ra trãsibãt: h̃ q̃ntũ ad aialia. Quãtuꝫ
vero ad elemẽta: ignis in aq̃ valebat supra vir
tutẽ. i. ignis mixt⁹ cũ grãdine de celo veniebat
nec ignis aquã: nec aqua ignẽ ipediebat. Exo.
ix. Uñ sbdit. Et aqua extinguẽtis nature obli-
uiscebat. id est nõ extinguebat ignẽ cũ quo de
celo veniebat: sicut expositũ est ca. xvi. Conseq̃n-
ter subdit effect⁹ mirabiles diuine gubernati-
onis in speciali q̃ntũ ad elemẽta. Ubi scien
dũ ꝗ flãma siue ignis duplicẽ hꝫ virtutẽ in du
plici materia. Nã flãma naturalit cõburit sic-
cũ ⁊ dissoluit humidũ ꝯgelatũ sic in glacie. Sꝫ
fuit mirabile ꝗ flãma deuolente etiã passitis
approximata nemrũ hoꝝ fecit. Uñ subdit. Flã
me ecõtrario. id est ꝯ naturã suã nõ vexauerũt
carnes inflãmabiles corruptibiliũ aialiũ coam
bulantiũ p desertũ: ⁊ põt intelligi de serpẽtib⁹
ignitis q̃ꝝ corpa nõ fuerũt ꝯsumpta p flãmaꝫ i
eis ꝯtentã. Ul̃ de hoib⁹ q̃ p serpentes nõ lede
bant postq̃ꝫ serpentẽ eneũ inspexissent. Uel d
aialib⁹: vel de iumẽtis q̃ nõ ledebãt p illos ser-
pẽtes ignitos. Nec flãme dissoluebãt illã bonã
escã scꝫ mãna q̃ cũ facile dissoluebat sicut glaci
es ad calorẽ ignis sic sup̃ dictũ est ca. xvi. Sꝫ
dubiũ est de eo qđ supi⁹ dixit: ꝗ quecũqꝫ erãt
natãtia in terra trãsibãt. Uniuersaliter eñi lo-
quit: ⁊ tñ nõ legim⁹ ꝗ pisces in terra trãsibãt.
Dicẽdũ ꝗ pisces erãt mortui. Exo. vij. Pisces
q̃ erãt i fluuio mortui sũt ⁊ ꝑ piscib⁹ eructauit
fluui⁹ ranas. Unde nõ erãt alia tunc natantia
nisi rane.

Lectio. CCXI

N omnib⁹ enim

magnificasti ꝓplm tuũ dñe et hono-
rasti ⁊ nõ despexisti in oi tpe ⁊ in oi
loco assistẽs eis. Postq̃ꝫ auctor h⁹ libri a ca-
pitulo. xvj. inclusiue: iustã osñdit tã circa bonos
q̃ꝫ circa malos gubnationẽ. Jn hac finali clau
sula exurgit auctor in gratiaꝝ actionẽ ꝓ bene-
ficijs miris iustis ⁊ magnis ostẽsis ꝓplo hebre-
orũ. Regratiat autẽ de trib⁹ magnis bñficijs:
videlicet de inimicoꝝ subiectiõe: de miraculorũ
ꝑ eis ostensiõe. de indeficiẽte sue bone volũta
tis ꝯtinuatione. Quũ ad primum dicit sic. Jn
omnib⁹ eñi magnificasti. Magnificasti specia
liter in hostiũ destructione ⁊ eoꝝ liberatione.
Per hoc eñi fact⁹ est israel magnus in terra ꝗ
populos vicerũt: ⁊ eoꝝ terras possederũt. Hie
remie. v. Magnificati sunt et ditati: incrassati
sunt ⁊ impinguati. Et honorificasti in miracu-

lox ostēsione. Hoc eñ mirabiliter cessit ad ho-
norē populi illi⁹: q̄ de⁹ p eis tanta miracula fe-
cit supra patuit de plagis egyptiacis. Sic etiā
patuit de statione solis tpe Josue ⁊ etiā de eius
dem regressu tempore Ezechie. Et de multis
aliis ppter que popul⁹ iudeo℞ honorabilis vi
debat: vt in p̄o. Honorabile nomē eo℞ coram
illo ⁊c. Et sequit̄ diuine affectionis in sublimā
do p̄sint indeficiēs ptinuatio ⁊ q̄tū ad tp̄us ⁊
q̄tū ad locū. Unde dicit. Non despexisti eos:
videlicet ptemnēdo: etiā cū tibi peccassent licet
eos demēter flagellaueris. tū eras assistēs illis
in oī tpe: etiā in tpe tribulatiōis sicut in p̄o. Cla
mauerūt ad dñm cū tribularent̄: ⁊ de necessita-
tibus eo℞ liberauit eos. Et in omni loco. Act.
xvij. Nō eñ longe est ab vnoquoq; nost℞. In
ipso eñ viuim⁹ mouemur ⁊ sum⁹. Circa il-
lam clausulā. Magnificasti p̄p̄lm tuū dñe. No-
tandū est q̄ q̄ttuor genera peccato℞ magnifi-
cāt seipsos: ⁊ quadrupliciter de⁹ magnificat su-
os electos: Magnificāt eñ seipsos quadrupli
cit̄ hoīes in hac vita: videlicet iactatores pom-
posi: simulatores dolosi: pquisitores pecunio-
si ⁊ peccatores monstrosi. Primo q̄ magnifi-
cāt semetipsos iactatores pōposi. Hi sunt q̄ sibi
mendose attribuūt gratias quas nō habēt vl
quas hūt nimis extollūt: hi sunt q̄ sibi cōmen-
datores pducunt vt de eis talia diuulgēt qua-
lia in ore pprio credibilia forte nō essent. Hi sūt
qui spreto testimonio ppriae p̄sciētie viuūt con
fidentes in amicis de sola excellētia laudis alie
ne. Jactātia nō est vitiū laudis hūane. Sic dīc
Aug⁹. xij. de ciuita. dei ca. viij. sed est vitiū sie
pueri se amātis laudē humanā: spreto testimo-
nio ppriae p̄sciētie. Tales sūt nōnulli milites et
armigeri q̄ strenua facta de ipsis cōfingunt vt
attribuāt sibimetipsis que p alios gesta fuerūt.
Tales etiā sūt nonnulli pseudo philosophi q̄
sibi arrogāt ⁊ attribuūt labores alio℞ questio-
nes: tractat⁹: ⁊ cōpilatiōes studioso℞ quas vix
intelligūt in quib⁹ nihil habēt ppriū nisi q̄ per⁹
recitāt talia q̄ fuerāt ab auctorib⁹ cōpilata: q̄-
lo sunt ille Fidēti⁹ quē lepide deridet Marci-
alis coquino Epigrāmatō libro. j. Iste Fiden-
tino libros quos Martialis ediderat dū recē-
tes erant surripuit ⁊ discipulis suis legit: ⁊ tū
eos pfecte nō intellexit. Reprehēdentes ergo
eū sup hoc: Marcialis sic scribit. Quē recitas
meus est fidentine libellus. Sed male dū reci-
tas incipit esse tuus. Inter istud qd̄ maiorat̄ p
rarefactionē: ⁊ illud quod maiorat̄ p augmēta-
tionē differētia est: q2 illud quod rarefit acqui-
rit maiorē quātitatē ⁊ occupat maiorē locū q̄
prius: ⁊ tū nō plus est in substantia de raro q̄
fuit in denso prius: sicut patet. iiij. Phisico℞
capl̄o de vacuo. Sed illud qd̄ realiter augmē-
tat̄ crescit tā in substātia q̄ in quātitate ⁊ maio
rem locū tenet ⁊ plus de substātia quā prius ha-

buit. Sicut p₃. ij. de aīa. ⁊ primo de generati
one ⁊ corrup. Et isto modo moraliter ē de istis
ambitiosis scholarib⁹ qui p solas cōmendatio
nes laico℞ nomē clerici sibi querūt ⁊ acquirūt
statum ⁊ locū maiorē p mēdosos iactantias ₃
indigne. De pfectione tñ scientie non plus ha
bent q̄ prius. Aliter aūt est de addiscentib⁹ so
lide ⁊ de his iactantie vitiū phorrescūt. Hi enī
sicut crescūt in honore ⁊ stat⁹ sublimatione: ita
crescunt in valore ⁊ sciētie augmētatione. Ta-
les ergo iactatores male magnificāt semetipsos
Ipi eñ sūt qui magi amāt vocari rabi q̄ esse:
magis amant apparere sapiētes q̄ esse. Amāt
honores: fugiūt labores: appetunt fastigiū: et
nesciunt fundamentū. De quib⁹ dicit̄ Math.
xxiij. Dilatāt phylateria sua ⁊ magnificāt fim-
brias ⁊c. Et p istis rogandū est cū p̄s. Disper-
dat dñs vniuersa labia dolosa ⁊ linguam ma-
gniloquā. Qui dixerūt linguā nostrā magni-
ficabim⁹: ⁊ cetera. Ut nō apponat se homo vltra
magnificare sup terrā. Secūdo se magnificant
vitiose simulatores dolosi: vt sunt adulatores
qui magnificāt alios vt ecōuerso magnificent
eos. Nā p hoc q̄ aliis adulantes eos magnifi-
cant ab eis econtra magnificari sperant. Unā
iactatores ⁊ adulatores semp sūt amici. Est eñ
adulator quasi spectaculū supbi. Senes quo℞
oculi incipiūt caligare habēt instrumētū q̄dā
qd̄ vocat̄ spectaculū siue berillus: qd̄ tenēt int̄
oculū ⁊ lrām quā volūt legere ⁊ tūc statim lite
ra que est in se valde gracilis apparet grossa p-
pter densitatē lapidis trāsparentis q̄ est in illo
instrumēto: p cui⁹ mediū trāsit lr̄a ad oculū B
est multiplicat speciē suā. Isto mō ptingit aliqñ
q̄ hō q̄ pu⁹ est ⁊ humilis pa℞ reputat de seipo:
sed si accedit vn⁹ adulator attribuit sibi grās
⁊ v̄tutes mirabiles q̄rū forsan nullā h₃ ⁊ si ali-
quā habeat illā mēdaciter extēdit ⁊ ampliat: et
stati paup q̄ de se nihil estimat incipit q̄lis non
est se reputare. sic dīc Seneca i ep̄la. ij. Incre-
dibile ē q̄ magnos viros dulcedo abducat ostē
sionis. Et Alan⁹ de planctu nature dīc sic: hu
iusmodi pestilētia pcutiūt̄ principū laterales
Palatini canes. Adulatōis artifices. Fabri lau
dis. Figuli falsitatis. Hi sunt qui magniloqua
cōmēdatiōis tuba in diuitū aurib⁹ citharisāt.
Qui mellite adulatōis fauos foris emittūt: q̄
vt emūgāt munera: caput diuitū oleo adulati-
onis vngunt. Prelatorū auribus puluinaria
laudū subijciūt q̄ ab eo℞ pallijs aut fictiū pul
uerē excutiūt. Aut vestē sophistice deplumāt
in plumē. Et īfra. Adulatores ⁊ voluntate vul-
tū: ab animo v̄bū: a mēte linguā: ab intellectu
loquelā. Ample dissentiōis intervallo dissimu
lāt: plei siq₃ extern⁹ placabiliter applaudēdo col
laudunt quos interius ptradictōis derisione
defraudāt: foris vultu applaudunt virgineo:
intus scorpionis pungunt aculeo: foris mel-

istos cōplūt imbres adulatiōis: ūt⁹ detractatiōis euomūt tēpestatē. Hec ille. Cōtra istos magnificatores dicit Eccl. x. Gl̄ia diuitum honoratorum ⁊ pauperum timor dn̄i ē. Noli despicere hoiez iustū pauperē: ⁊ noli magnificare virū diuitē peccatorē. Tercio viciose se magnificāt pquisitores pecuniosi q̄ dilatāt horrea sua pecora ⁊ armēta ⁊ familiā multiplicāt ⁊ supuacuas habitatiōes edificāt. Sic magnificat⁹ fuit Nabal de quo. j. Reg. xxv. Homo ille magn⁹ nimis erat diues ⁊ dur⁹: pessim⁹ ⁊ maliciosus. Talis aliqn̄ fuit Salomō q̄ dicebat. Magnificaui opa mea: edificaui mihi domos ⁊ plātaui vineas: feci hortos ⁊ pomeria ⁊ cōseui ea cuncti generis arboribus. Eccl̄s. ij. De ista magnitudine excusat se p̄s. Neq̄ ambulaui in magnis. Quarto viciose se magnificāt peccatores monstrosi. Naturaliter eīn qn̄ in aliquo indiuiduo magnitudo nimia reperit. Et qn̄ in vno indiuiduo diuerse species cōcurrūt: dicit mōstrū in natura: vt si vnū indiuiduū esset in pte porcus ⁊ in pte bos: merito diceret mōstrū. Et q̄nto spēs ille magis distarēt fm pfectionez nature: tāto magis vnio nature eorū mirabilis appareret. Vn̄ turpi⁹ monstrū eēt cōpositū ex boue ⁊ hoie: q̄z cōpositū ex boue ⁊ asino. Moraliter. Peccatores dicūt multipliciter monstrosi: q̄z vel ex excessiua magnitudie vni⁹ pctī vel ex aggregatione magnorū ⁊ grauiū peccatorū fm spēm distinctorū: imo q̄si ɔtrariorū. Sūt eīn q̄dā vitia q̄ q̄uis nō sūt ɔtraria pprie: vnū tn̄ vt cōiter ad diminutionē alteri⁹ augetur. Sic supbia ⁊ luxuria nō sūt vitia ɔtraria: q̄z nō sūt eiusdē generis: tn̄ nāliter luxuria h̄z ex sua feditate corrūpere supbiā. Vn̄ psone multū date lubricitati inueniūt cōiter sociales ⁊ nō multū supbe. Similit supbia corrūpit luxuriā ex sua nobilitate. Sūt eīn nōnulli ex indignatiōe supbie luxurie feditatē detestātes. Si igit aliqs inueniat qui ex vna pte sit lubricissim⁹ ⁊ immundissimus: ⁊ ex alia pte supbissim⁹: talis d̄z monstrosus reputari: vtpote q̄ est hō p naturā: demon p supbiā ⁊ taurus p luxuriam. Et tal' assimilat minotauro filio Pasyphes vxoris Minois quem ipa de tauro concepit marito morante in bello: ⁊ iste minotaur⁹ fuit semibos ⁊ semivir. Vn̄ ppt verecūdiā sui generis excogitauit Dedal⁹ labyrinthū i q̄ Minois vitā finiuit. Talia etiā monstra modernis tpib⁹ occidūt. Eodē mō mōstro sus pctōr occidi d̄z ciuiliter vt videlicet vita ciuili puet vl' in labyrintho ppetuo ɔseruet. De tali turpit magnificato dic dn̄s p pphetā Esa. x. Visitabo sup fructū magnifici cordis regis assur. Assur interptat arguēs vl' ɔuincēs: ⁊ talis arguit vl' ɔuincit a seipo. ⁊ Hiere. ij. Arguet te malicia tua ⁊ increpabit te. Scd̄o nota q̄ de⁹ magnificat hoiem multipliciter videlicz. Producēdo curiose: redundādo copiose: iustificādo gratiose: ⁊ beatificādo gl̄iose. Primo pducēdo hoīs ondit hoiez magnū eē apd deū. Cū q̄dā cū curiositate pduct⁹ videt q̄si dixit de⁹. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ silitudinē nr̄az Gen. j. Job. vij. Quid est hō: q̄z magnificas eū: ⁊c. Scd̄o magnificat hoiez redundādo copiose: vt merito xp̄o dicere possit illō. j. Reg. xxvj. Magnificata ē hodie aīa tua in ocul' meis. Tercio magnificat de⁹ hoiez iustificādo gratiose. Arguit eīn magnū p̄cīn hois q̄ de⁹ nō vult eū pdere: etiā si sit dign⁹ pdi. Ad Ro. viij. Quos nūt iustificauit illos ⁊ magnificauit ⁊c. Quarto magnificat hoiez p̄miādo gl̄iose: dādo homini semetipm. j. Regū. xxvj. Magnificet aīa mea i ocul' dn̄i: ⁊ liberet me d̄ oi angustia: qd̄ nobis ɔcedat q̄ sine fine viuit ⁊ regnat. Amen.

Explicit postilla fr̄is Roperti Holkot sup libro sapiētie. Incipit s̄mo eiusdez de studio sacre scripture.

Si iusti medita-

bit sapientiā. p̄s. xxxvj. Ois sapiētia siue humanit⁹ adiuuēta siue diuinit⁹ ispirata tā i doctore q̄z i auditore habilitatē reqrit idoneā mīt ipi⁹ sele q̄litatē. Nll's eīn q̄ntūcūq̄z doct⁹ nāli ingenio nisi habilitet pficiet ad quācūq̄z facultatez. Hic ē q̄ pueri ad mathēaticā ⁊ ad logicā: adolescētes ad phisicā: senes vl' iā puecti ad ethicā aptiores credūt. Et h̄ ē q̄ dic Arist. j. Ethi. ca. iij. vbi docz q̄ iuuenis nō ē ppri⁹ auditor Politice ⁊. vj. Ethi. ca. vj. dic q̄ aliqs p̄t eē mathematicus dū ē puer. ⁊ nll's p̄t eē ph'us vl' sapiēs dū est puer. Quāto igit facltas aliq̄ dignior est et nobilior tāto ad ipi⁹ acq̄rēdā noticiā sincerior p̄exigit aptitudo ⁊ habilior dispositio i studēte ⁊ iō cū sac̄ scptura q̄ singl'ari n' sapia vocat oēs trāscēdit sciaz seclarē: vtpote c⁹ mat'ia nobilior c⁹ forma facilior: c⁹ finis vtilior: c⁹ efficiēs sblimior inueniť. Necē ē q̄ volētē i sac̄ sc̄ptura studē dispositiōes ɔueniētes hēe. Nō eīn ad h̄ sufficiūt grāmaticorū rudimēta: rhetoricorū ornamenta: dialecticorū documēta: nec medicorū experimēta. Pl⁹ nāq̄z ad sacrā scptura itelligēdā pdesse poterit deuota depcatio q̄z pfūda pscrutatio: pl⁹ ɔfert imaclata ɔūsatio q̄z intricata disputatio. Magl etiā valet diuie bonitat' ɔtēplatio q̄z mūdane curiositat' occupatio: ⁊ mlto pl⁹ valet mētalis suauitat' degustatio q̄z finoriōat' indagatio. Ho⁹ q̄ tā sacrtissime facltat' sol⁹ ille auditor recipit idone⁹ q̄ fuerit moralr ɔtuosus. Et q̄z iusticia gnāl' ab Arist. dr sapia. v. Ethi. ca. j. Iō sac̄tissime theologie auditori appropriat nomē iusti. Os iusti meditabit sapientiā. In quib⁹ verbis informatur deuotus theologus vel catholicus q̄ sacre scripture noticia per occasionem

quadruplicē impetratur. Per officiosā supplicationē: p fructuosam ꝯuersationē. p seriosā cōsiderationē: p saporosam delectationē. Os significat officiosam supplicationem: iust⁹ fructuosam ꝯuersationē: meditatio seriosā ꝯsiderationē: ꝛ sapiētia saporosam delectationē. Os iusti meditabitur sapiētiā. Prima ḡ noticia sacre scripture est a deo attrahēda p officiosā supplicationē: ꝛ q̄ntū ad h̄ p̄mittitur os. ps. Os meū aperui ꝛ attraxi spiritū. i. de scptura sacra non litteralē sed spūalē sensum: q2 lr̄a occidit: spūs aūt viuificat. ij. Cor. iij. Sicut illi pulli auiū facilius reficiuntur a mr̄e q̄ in nido iacētes capita alt⁹ leuant. ꝛ os spaciosius dilatāt: ita scholares deuoti: q̄ i nido scptur̄e iacētes tāto a xp̄o vberiori noticia recreantur q̄nto p orōnis instātiā deū deuoti⁹ deprecantur: ipo dicēte in ps. Dilata os tuū ꝛ implebo illud. Et Luc. xxi. Ego dabo vobis os ꝛ sapientiam cui nō poterūt resistere: nec ꝯtradicere oēs aduersarij vestri Et h̄ est q̄ dicit beat⁹ Greg⁹. j. Moral. ca. xxvij. Ea q̄ ꝑscrutari in nobis nitimur: sepe meli⁹ orādo q̄z inuestigādo penetram⁹. Hinc ē q̄ sic̄ scribit Hierony. ad metriadē virginē. Lectionē insti frequēter interrūpat oratio ꝛ aiam iugiter adherentē deo grata vicissitudo sancte occupationis accēdat. Sic scūs Aug⁹. in oib⁹ cōter libris suis cum perscrutatiōe ꝛ studio deuotam orationē admisit. Sic scūs Tho. de aq̄no q̄ntiens ꝑplexis difficultatib⁹ angebatur: deuotioni legitur se dedisse. Et sic suā scientiā plus deuotionis subsidio q̄z inuestigationis studio dicitur acq̄sisse. Sic paul⁹ se recōmēdat Ephesijs. ad Ephe. vj. Orātes sitis omni tpe in spiritu: vt detur mihi sermo in apertione oris mei cū fiducia notū facere mysteriū euāgelij. Os ergo deuoti theologi ad hoc q̄ digne scpture sacre difficultatē attrahat q̄druplicīter se disponat. Separetur a luto lubrice vilitatis: expurgetur calculo celice sanctitatis: cibetur libro solide veritatis: et armetur gladio seueritatis. Primo ergo os deuoti theologi separi dz a luto lubrice vilitatis. Hiere. xv. ca. Si separaueris p̄ciosū a vili q̄si os meū eris. Preciosū a vili. i. aiam p̄ciosā a carnalib⁹ desiderijs: vilib⁹ ꝛ lutosis. Sap. xv. Luto vilior vita illius. Scdo dz expurgari calculo celice scītatis. Iuxᵃ illd Esa. vj. Uolauit vn⁹ ad me de seraphin ꝛ in manu ei⁹ calcul⁹: quē forcipe tulerat de altari ꝛ tetigit os meū ꝛ dixit. Ecce tetigi hoc labia tua: ꝛ auferetur iniq̄tas tua: et peccatū tuū mūdabitur. Moralr̄ altare ē sacra scriptura: calcul⁹ difficilis sensus ei⁹: forceps subtilis eiusdē facultatis extractio. Ad ist̄am angeli ꝛ spūs dei ore studēteꝫ illumināt et expurgāt ne i scptur̄is aberrēt. Tertio os deuoti theologi cibari dz libro solide veritatis: ꝺ q̄ Apoc. x. Accepi librū de manu angeli: ꝛ deuoraui illum: ꝛ erat in ore meo tāq̄z mel dulce. Iste liber ē scriptura sacra: q̄ nō dz deuorari ꝯterit pot⁹ deuorari: q2 credi dz p fidē integraliter ꝛ luminatiꝫ: ꝛ nō p rōnem discuti immutari: ꝛ sic fit tāq̄z mel: imo plus q̄z mel dulce. Iuxta illd ps. Q̄z dulcia faucib⁹ meis eloquia tua sup mel ori meo. Quarto dz os theologi armari gladio rigide seueritatis ad destruēdū hereses ꝛ errores: vitia ꝛ malos mores. Esa. xlix. Posuit os meum vt gladiū acutū: vt illi assimiletur. De q̄ Apoc. xix. Uidi celū apertū ꝛ ecce equ⁹ alb⁹ ꝛ q̄ sedebat sup illū vocabat fidelis ꝛ verax: ꝛ ex ore ei⁹ p̄cedebat gladi⁹ acut⁹: vt i ipo percutiat omēs gentes. Et Apoc. ij. Pugnabo cū illis in gladio oris mei. Sz dolendū est de theologis his dieb⁹ quorū os locutū est vanitatē: ꝛ dextera eoꝝ dextera iniquitatis In ps. In q̄z quibusdā inuenitur os dissolutiōis: ꝛ in nōnullis os detractiōis: i plerisq̄ os ambitiōis: in m̄tis os adulatiōis. Os dissolutiōis hn̄t illi q̄z ois sermo turpiloquio ꝛ scurrilitatibus admiscetur. Cōtra q̄s Colo. iij. Deponite turpē sermonē de ore vestro. Et ad Ephe. iiij. Ois sermo mal⁹ de ore vestro nō p̄cedat. Os detractiōis hn̄t illi q̄ non cessant detrahere paupertati quā xp̄s docuit: castitatē deridēt quā xp̄s ꝯsuluit: paupes ꝑuipendunt q̄s xp̄s elegit. Hi sūt pseudo ꝓphe. De q̄z ore nihil aliud nisi rane vane garrulitatis p̄cedunt. Apoc. vj. Os ambitiōis hn̄t illi q̄ sacre scpture noticiā ad hūanos honores ordināt: ꝛ ecclasticas dignitates ad officia p̄bēdas ꝛ grad⁹ in ecclesia ꝯseq̄ndos. Isti p se allegāt q̄ ter dictum est Petro. pasce oues meas. Joh. xxi. Et q̄ episcopatū desiderat bonū opus desiderat. j. Timoth. iij. Hi sūt viles hypocrite: cū sola terrena desiderāt. De celestib⁹ ꝟo nō curāt. Juxta illud ps. lxxi. Posuerūt i celū os suū ꝛ lingua eoꝝ trāsiuit in terra. Lingua. id est lingue intētio corrupta. Os adulatiōis hn̄t illi q̄ statū plati ete tenētes ꝛ in suis subditis scādalosa videntes cantāt semp placebo: sed dirige nunq̄z cantant. De quib⁹ verificatur illud ps. xl. Hec via illorū scandalū ipis. Et postea in ore suo cōplacebūt. Scdo principaliter sacra scptura est a theologo exercēda p fructuosā ꝯuersationeꝫ vt sit nō solū doctus in sciētia: sed iust⁹ in vita. Os mēz iusti. Nō eīm auditores legis iusti sūt apud deū sed factores legis iustificabuntur Roma. ij. Distinguit eīm Aristo. v. Ethi. iusticiā quadruplicē scꝫ distributiuā: cōmutatiuā: dominatiuā: ꝛ paternā. Primo ergo deuot⁹ moralis debet habere iusticiā distributiuā: vt q̄d sine fictiōe didicit sine inuidia cōmunicet alios liberaliter instruēdo. Prou. x. Labia iusti erudiunt plurimos. Justiciā cōmutatiuā debꝫ habere vt nequaq̄ā p doctrine merito famā humanā intendat p p̄mio. Math. v. Attēdite ne iusticiā vestram faciatis corā hoīb⁹. s. ꝓpter tēporale lucrum sed ꝑpetuum. Daniel. xij. Qui

ad iusticiã erudiũt multos quasi stelle i ppetu-
as eternitates. Habeat ꝛ terciõ iusticiã distan-
tiuã: instinct⁹ bestiales carnis cõpescẽdo legi-
bus rationis. Et hoc est qd docet Plato in Phe-
done circa mediũ. In hoc inquit manifest⁹ est phũs
si absoluat aiam a corpis cõmunione differen-
ti⁹ alijs hoib⁹. Et circa post. Aia philosophi in
honorat corp⁹ ꝛ fugit ab eo: queritqꝫ ipa scdm
seipam fieri. Isti ꝯcordat cõmẽtator Auerro-
is in ꝓlogo. vij. Phisicoꝝ. vbi loquens de inci
tationib⁹ carnis ꝛ corporis passiõib⁹ dicit sic.
Studẽtes inqt cũ senserit vilitatẽ eaꝝ expellẽt
eas a se: ꝛ odiũt eas maxĩo odio: ꝛ sic erũt casti
reuerentes leges diuinas ꝛ obediẽtes legibus
naturalib⁹. Hec cõmẽtator. Ps. Dñabunt eoꝝ
iusti i matutino. Habeat qrto iusticiã paternã:
bñgnuitatẽ patri errantib⁹ exhibẽdo. Sap. xij.
Docuisti ꝓplm tuũ ꝑ talia: qm̃ optet iustũ ꝛ hu-
manũ esse. Tertio principaliter sacra scriptu-
ra est a theologis ꝓspiciẽda ꝑ seriosam ꝯsidera-
tionẽ: qd notat cũ infert. Meditabit. In ps.
In lege dñi volũtas ei⁹ ꝛ in lege ei⁹ meditabit
die ac nocte. Ista meditatio tẽperat corporis vo-
luptatẽ: mitigat mũdi tẽpestatẽ: ꝑdicat dei pie
tatẽ: excitat hoĩs caritatẽ. Primo dico qꝫ hec me-
ditatio tẽperat corporis voluptatem. Eccs. xij.
Freqns meditatio carnis afflictio est. Et Hiero-
ny. Ama sciẽtiã scripturaꝝ ꝛ carnis vitia non
amabis. Scdo hec meditatio mũdi mitigat tẽ-
pestatẽ. Vñ Hierony. sup eplaꝫ Ad Ephe. Si
aliqd est qd i hac vita viꝝ sapientẽ teneat ꝛ in-
ter pssuras ꝛ tẽptatiões mundi equo aio ꝑma
nere suadeat. illud ꝑmum esse reor meditatio-
nẽ ꝛ scientiã scripturaꝝ. Tertio hec meditatio
ꝑdicat dei pietatẽ. In ps. In matutinis medi
tabor in te: qꝛ fuisti adiutor me⁹. Quarto ista
meditatio excitat hoĩs caritatẽ. In ps. In me-
ditatiõe mea exardescet ignis. Ista meditatio
sacre scripture nõ dꝫ esse trãsitoria. sic ꝫ dialecti-
ca dixerit qdã antiqꝰ qꝫ est a limine salutãda. Sꝫ
dꝫ esse morosa ꝛ diuturna ꝛ ꝑnnis. Et eo fer-
uentior quo hõ senior inuenit. Eccl. xiiij. Be-
at⁹ vir q in sapiẽtia morabit ꝛ qui iusticiã me-
ditabit. Vñ Hierony. ad demetriadẽ virginẽ
Sacraꝝ scripturaꝝ ardor nulla prorsus etate
extinguit: imo vt seculario auctoris vtar sentẽ-
tia: poti⁹ etate inflãmat. Et Greg⁹. xx. Moral.
ca. j. Scriptura sacra puulis humili sermõe blan-
dit. q nec sic clausa ẽ: vt pauescĩ debeat: nec sic
patet vt vilescat: ꝑ vsu fastidiũ tollit ꝛ tãto dili-
git quãto plus meditat. Quarto ꝑncipalit
scriptura sacra est recolligẽda cũ saporosa delec-
tatione. Et ideo merito vocat sapientia quasi
sapida sciẽtia: de qua loqns Hugo de scto vi-
ctore libro suo ꝑmo de aia dicit sic. Nihil i hac
vita dulci⁹ sentit ꝛ nihil audi⁹ sumit. Nihil ita
mentẽ ab amore mũdi sepat: nihil sic aiãt ꝯ tẽ-
ptationes roborat: nihil ita hoĩem excitat ꝛ ad
iuuat ad oĩe bonũ sic studiũ sacre scripture. Et
in eodẽ volumine. li. iij. dicit. In refectorio sacre
scripture tres mense. id est tres intellectus po-
nuntur: historialis. mysticus et moral. prima
mensa simplicibus. secunda doctorib⁹. tertia
cõis est vtrisqꝫ. In ꝑma est cibus grossior. In
scda subtilior. In tertia dulcior. Prima ꝯtinet
saporẽ exẽploꝝ: Scda viui gestoꝝ. Tertia dul
cedinẽ moꝝ. Et infra. In hac scriptura quicqd
docet: veritas. quicqd ꝑcipit. bonitas: qcquid
ꝯmittit felicitas. Nã deus veritas est sine fal-
lacia: bonitas sine malicia: felicitas sine mise-
ria. Hec Hugo. Est ḡ ista sciẽtia inobfuscabilis
in decore. Inseꝑabilis in vigore. Inappreciã-
bilis in valore. Interminabilis i honore. Pri-
mo dico qꝛ est inobfuscabilis in decore. Sap.
vj. Clara est: ꝛ q nũqꝫ marcescet sapiẽtia. Scdo
inseꝑabilis in vigore. Sap. v. Melior ẽ sapiẽ-
tia qꝫ vires. Et. Sap. x. Omnipotẽtior est sapi
entia. Tertio est inappreciabil' in valore. Pro-
uer. viij. Melior est sapiẽtia cũctis opib⁹ ꝑcis-
sissimis. Quarto interminabilis in honore: qꝛ
Sap. vj. Cõcupiscẽtia sapientie deducet ad re
gnũ ꝑpetuũ. Ad quod nos ꝑducat qui sine fi-
ne viuit ꝛ regnat. Amen.

Hoc opus ꝑclarissimũ eximij dñi magistri
Roperti Holkot sacre theologie moralissimi
atqꝫ doctissimi ꝓfessoris: ordinis fratrũ ꝑdica
torum: sup sapientiã Salomonis: impssum est
Basilee. Anno incarnatiõis dñice Millesimo
quadringẽtesimo octogesimo nono.